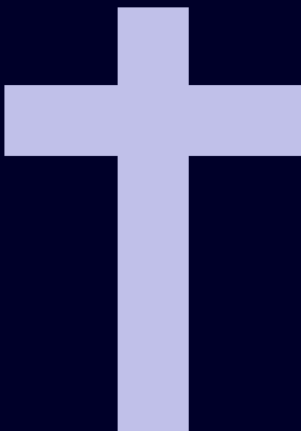


Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala dō bi ka lisa

Masi iŋ daŋla



New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

Jamaw ta Marbinto: Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi in danla

New Testament in Dangaléat (CD:daa:Dangaléat)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dangaléat

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Dangaléat

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
ab97a9dd-e7e6-53b0-a477-f2859d09bc84

Contents

Matiye	1
Maark	50
Luk	81
Yaaya	133
Akt	169
Roomen	218
1 Korentiye	242
2 Korentiye	263
Galaat	277
Epeeziye	285
Pilipiye	292
Koloosiye	298
1 Tesalonisiye	303
2 Tesalonisiye	308
1 Timote	311
2 Timote	318
Tiit	323
Pilemon	326
Hebru	328
Zaak	346
1 Piye	352
2 Piye	359
1 Yaaya	363
2 Yaaya	369
3 Yaaya	370
Zuud	371
Apokalips	373

Kabarre ta Gala ta Matiye Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kaawe kadar na Matiye kat siirta. Naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. Ya ku garkiya Kabarre taat Maark siirtu in ta Luk, nu kolaag oki Matiye a Lebi. Matiye naar Yuudinçe ho na siir do Yuudinnar. Ampaa ko, na ibingit rakki rakki Kitamne ta Jamaw ta Awalle ho na siirig werin dakina do maktumney. Na ibingit oki aadin ta Yuudinnar. Taar-at ko taat berji botol na siiriicot maktumne-an do Yuudinnar in gee okinco kuuk raka ase in Iisa Masi. Awalle, Yuudinna, nuur aada taat gaanuun kaawiico di. Kar Matiye gay gaaraacog Iisa ho na piliig odinco in botol ta pey, a maman nuu ibine baay ta gaanuunco. Kar agindaw ku Yuudinnar gay rakaatdo kaaw-ata. Ansii ko, nu poozig Iisa in nuur okinco kuuk aadaaga. Maajirna gay yaa gaarin Kabarre ta Gala do gee okinco kuuk do adiy ka kidar.

Tamba ta Iisa Masi

¹ Nuur-an siin ku tamba ta Iisa Masi, ronj ka Dawuud kaak ronj ka Ibraayim. ² Ibraayim weetu Isaaka, Isaaka weetu Yakuub, Yakuub weetu Zuuda in sintay ³ ho Zuuda weetu Perees in Zaara, nuur-an yaaco sinti Tamaar. Perees gay weetu Esroom, Esroom weetu Araam, ⁴ Araam weetu Aminadaab, Aminadaab weetu Nasoon ho Nasoon weetu Salmoon. ⁵ Salmoon weetu Booz, yaaco gay sinti Raab. Booz gay weetu Obeed, ronji ka Ruut. Obeed weetu Jeese, ⁶ Jeese weetu sultan Dawuud.

Dawuud gay weetu Selemaan, atan Selemaan awalle, ta daacyi ta gem rakki nu kolaag Uuri. ⁷ Selemaan weetu Robowaam, Robowaam weetu Abiya, Abiya weetu Aza, ⁸ Aza weetu Jozapaat, Jozapaat weetu Joraam ho Joraam weetu Oziyaas. ⁹ Oziyaas gay weetu Jowataam, Jowataam weetu Akaaz ho Akaaz weetu Ezekiyaas. ¹⁰ Ezekiyaas gay weetu Manaase, Manaase weetu Amoon ho Amoon weetu Zoziyaas. ¹¹ Zoziyaas gay weetu Jekoniyaas in sintay do wiktin taar-at ko gee ku Babiloon nosiriico do gee ku Israyeel ho nu iyyig do kidco.*

¹² Min nu iyyig Babiloon-ak, Jekoniyaas weeyiig Salatiyeel, Salatiyeel gay weetu Zorobabeel, ¹³ Zorobabeel weetu Abiyuud, Abiyuud weetu Eliyakiim, Eliyakiim weetu Azoor, ¹⁴ Azoor weetu Sadok, Sadok weetu Akiim ho Akiim weetu Eliyuud. ¹⁵ Eliyuud gay weetu Eliyazaar, Eliyazaar weetu Mataan, Mataan weetu Yakuub ¹⁶ ho Yakuub weetu Yuusup. Yuusup ko obit mic taat nu koliiy Mariyam taat weeyig Iisa kaak nu koliiy Masi.

¹⁷ Tamba okintit ko anta : min Ibraayim nam sultan Dawuud gin orok in pood tamba. Min sultan Dawuud nam wiktin taat nu iyyig gee ku Israyeel Babiloon gin orok in pood tamba, ho min wiktin taar-ata nam wiktin taat nu weeyig Masi gin orok in pood tamba.

Weenji ka Iisa Masi

¹⁸ Talon maman nu weeyiig Iisa Masi. Yaaco Mariyam, taar kaawco mat ko in Yuusup a nuu obe. Kar gay, min na bal weye misa in taar di, ta ictu adi in gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ¹⁹ Yuusup dubilti, naar gem sellen ho na rakaado imilin oorinti kara. Paa ko, na ictu niyine a naa totirinti in bugumiyi.

* **1:11** Anne-an kaawa a gee ku Israyeel nu obig ferrina do kid'ka Babiloon (2 Ruwa 24.12-16).

²⁰ Min ɲa pakira misan di, ɖubil ka *Rabbin Bun bayniiji ɖo sooniikar ho ɲa kaawiiiji aman : « Yuusup, ronj ka Dawuud, dak ginenna kolaw. Icit Mariyam ɖo gerin ar daacin, asaan adti ɲaar asa min gudurre ta Ruwwin ta Bundi. ²¹ Ta asa wee mico, ya ta wee kiiiji diye sinj Iisa[†] asaan ɲa asa jilin geenji min ɖo zunubinnico. » ²² Maanna-ak kuuniytu ar taat Rabbin Bun kaawtu awalle in bi ka nabiiŋcey aman : ²³ « Cokiyon ! Gemso taat bal aawe mitko asa ice adi ho taa wee mico. Ya ta wee, mic-ak, ɲuu kolin “ Emanuweel ”. »[‡] Sinj-ak diya aman : « Bun goy inj ginte. » ²⁴ Min Yuusup niintu, ɲa iciit Mariyam ar daacyi uudin taat ɖubil ka Rabbin Bun kaawiiiji. ²⁵ Kar gay, ɲa bal weye in taara nam ta weeyig ronji. Hiyya, mic-ak, Yuusup diyiiiji sinj Iisa.

2

Asinjo ka gay ibinindi

¹ Nu weeyig Iisa ɖo hellin ta Beteleyem ɖo kid ka Zuude ɖo wiktin taat sultan kaak ɲu kolij *Herood tiya misa meennuwi. Min ɲu weeyiiga, gay ibine kaalnal uctu min coke ka pati ho ɲu 6aawtu Zeruzaleem. ² Kar ɲu inditu aman : « Moo mic kaak ɲu weetu daabiney ho asa gine sultan ka *Yuudinnar-aka ? Ni talig kaaloy bayin min coke ka pati ho ni as abdiyinji. » ³ Min sultan Herood doriit kabarre-at, ɲa barjiltu yoo gee okinjo ku Zeruzaleem oki. ⁴ Na numiig agindaw ku gay satkiner okinjo in agindaw ku gaanuundi ho ɲa indiigu aman : « Momon ga wer kaak ɲuu weenji Masi kaak Bun ɖobtu ? » ⁵ Nuur gay telkiiiji aman : « Nuu weenji ɖo hellin ta Beteleyem ɖo kid ka Zuude, asaan nabiiŋce siirit awalle ɖo Kitamner aman :

⁶ « Kanke Beteleyem, ɖo kid ka Zuude, ka seener, min ɖo hellinnan ku Zuude-an, ka kapakɖo tak-tak, asaan min kanjen di asa amile tatkaw

kaak asa tale kaaco ɖo gee ku Israyeel. ” »^{*}

⁷ Hiyya, min Herood doriit kaaw-at, ɲa kolij in cigile gay ibine kaalnal-aku ho ɲa indiigu a ɲuuji gaare wiktin taat kaal-ak bayintu. ⁸ Min ɲu gaariiji, ɲa ɲaamiig Beteleyem ho ɲa kaawiico aman : « Baan, indon samaane ɖo bi ka mic-aka. Ya ku gas weriy di, ku asiidu kaawe. Paa kat, nun meendu sa yaa 6aa abdiyinji. » ⁹ Min sultan kaawiico pa-ak, ɲu ictu botilco. Do deetinjo, ɲu talig kaal kaak awalle ɲu taltu min coke ka pat-aka. Naar gay sinja sinjen di in unji nam ɲa daktu pey ɖo wer kaak mic goyiyo. ¹⁰ Min ɲu taliig kaal pey ɖo wer-aka, aditco miintu in galal. ¹¹ Hiyya, ɲu unjitu geero ho ɲu gasiig mic-ak in yaaco Mariyam. Nu dersitu ɖo unji ho ɲu abdiyiiga. Kar ɲu pillig gaminco ho ɲu beriiji gamin kuuk kaalne : daabne, *dokkanne ho in itir kaak ɲu kolij miir. ¹² Min ɲaar-ak, Bun miniig gee-ak ɖo sooniikar a ɲu 6aanno pey wer ka Herood. Hiyya, ɲu yeeptu ɖo darrico in botol ta pey.

Gafe ka kaar ɖo kid ka Meser

¹³ Min gay ibine kaalnal-ak yeeptu ɖo darrico, ɖubil ka *Rabbin Bun bayniiji ɖo Yuusup ɖo sooniikar ho ɲa kaawiiiji aman : « Ucu, icig mico in yaaco ho gadon ɖo kid ka Meser. Goyon annere nam yiriy taat naan kaawe ja kat kii yeepe. Yampa, Herood yaa bariyin mico ɲaa deenji. » ¹⁴ Hiyya, in aando-at di, Yuusup uctu, ɲa iciig mic-aka in yaaco ho ɲu gadu kayco Meser. ¹⁵ Nu goytu anner kee nam sultan Herood mattu. Ta kuuniytu ampa-ak asaan

[†] 1:21 'Iisa' : Sinj-an diya a 'Bun jilaw'.

[‡] 1:23 Wer ka gase kaawor ɖo Ezaayi 7.14.

^{*} 2:6 Wer ka gase kaawor ɖo Mise 5.1.

kaaw taat Rabbin kaawtu in bi ka nabiincey yaa ase do werti. Kaaw-at aman : « Nu kolig rondu a naa amile min Meser. »

Dee ka kooginar

¹⁶ Min Herood ibintu kadar gay ibine kaalnal caaciyga-ak, na dapintu aale. Paa ko, na kaawiico do askirnay a nu 6aa do hellin ta Beteleyem yoo hellinnan kuuk moota, nuu deen koogin kuuk miday kuuk elginc bal nece seera. Elgin-ak, Herood girsico min menaw kuuk gay ibine kaalnal kaawiji. ¹⁷ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle do Kitamner astu do werti aman :

¹⁸ « Nu dora koriya do geeger ka Raama,
ale dakina ho in morke oki.
Ta Raseel kat ala kooginti.

Ta rakaado a nuu doodinti[†] asaan nu mate. »[‡]

Yeepe kaak min Meser

¹⁹ Wiktin taat Herood mattu, Yuusup gay goy misa Meser. Hiyya, dubil ka Rabbin Bun bayniji do sooniikar ²⁰ ho na kaawiji aman : « Ucu ! Iciig mico in yaaco ho yeepon do kid ka Israyeel, asaan nuur kuuk raka deen mic-ak mat ko. » ²¹ Do wer-ak, Yuusup uctu, na iciig mico in yaaco ho nu yeeptu Israyeel. ²² Kar na dortu kadar Arkelawuus ronji ka Herood icit Meennaw tatacco do kid ka Zuude. Do wer-ak, kolaw obiiga ho na rakaado goye do kid ka Zuude-aka. Kar *dubil ka Bunji miniig pey do sooniikar. Paa ko, na deettu do kid ka Galile. ²³ Na 6aawtu goye do hellin rakki nu kolaat Nazareet. Ta kuuniyutu ampa-ak, asaan kaaw taat nabiinna kaawtu awalle as do werti aman : « Nu asa kolin a na Nazareyence. »

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Maark 1.1-8, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist astu do kalaan ka Zuude ho na teestu gaare kaaw ta Bunji aman : ² « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle asaan *Meennaw ta Bunji askon ko moota ! » ³ Naar ko Yaaya kaak nabi Ezaayi kaawtu biy awalle aman :
« Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman :
“ Siyon botol ta Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan. ” »^{*}

⁴ Kesuuney ta Yaaya, nu siyit in law ku lokumi ho na duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, na eeyma bagi in yiime. ⁵ Gee dakina asiji min Zeruzaleem, min kid ka Zuude okinji ho min kidin kuuk moota in barre kaak nu kolij Zurdan. ⁶ Min nu asiji, nu gaariig zunuubinnico do unjo ka geemir ho Yaaya *batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁷ Min Yaaya taltu kadar gee kuuk nu kolij *Pariziyenna in *Sadusiyenna asiji dakina a naa batiziyinco, na kaawiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anju ! Ku pakira a kuu pake min dapinko ta Bunji taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ? ⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinjo kaak awalle. ⁹ Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim ko, ” asaan ka seener, Bun nec soke min do dambay-an di naa rafilin ron ku Ibraayim. ¹⁰ Din gay jekin, naar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron kuuk samaane, nuu doliyinjii ho nuu accin

[†] **2:18** ‘doodinti’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘salinti’. [‡] **2:18** Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.15.

^{*} **3:3** Wer ka gase kaawor do Malasi 3:1 ho Ezaayi 40:3.

do aki. ¹¹ Nun batiziyaako in amay. Pa-ak gaara kadar ku rasig goyin ko kaak awalle. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin nugiray. Gem naar-ak yaako batiziyin ko in Ruwwin ta Bun di ho in ako. ¹² Na ob garta do pisinji, naa yiile *geme ka putiri ho naa leen do urdey. Kar bun gay, naa orin do ak taat matdo tak-tak. »

Batem ka Iisa Masi

(Maark 1.9-11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

¹³ Min naar-ak, Iisa uctu min kid ka Galile. Na dakiig gas Yaaya do barre ka Zurdan a naa *batiziyinji. ¹⁴ Kar naar gay zer raka pooce. Na diyiji do Iisa aman : « Kinke kat yaan batiziyindu ga, ki kaawiy a nun kat yaan batiziye ! » ¹⁵ Iisa gay telkiji aman : « Paado, din ginten maanna-an ampaa di, asaan gii necin taat Bun rakiyo. » Hiyya, Yaaya ooytu, na batiziyig Iisa. ¹⁶ Min na batiziyga, Iisa amiltu min do amiydi ho ta bite-an di, samaan piltu waakilak. Kar na taliit Ruwwin ta Bun di paayiji ar ammaama ho ta goyiji. ¹⁷ Kar na dora gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Naar-an Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. »

4

Gece ka Iisa Masi

¹ Min naar-ak, Ruwwin ta Bun di naamiig Iisa do goosiner a *Seetanne yaa gecinji. ² Do wer-ak, menaw orok pood, yiriyo aando, na bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, mey diyaaga. ³ Seetanne, gay gecindi, sinjiiji mooto do Iisa ho na kaawiji aman : « Ya kin kat Ron ka Bun di-ak, kaawco do dambay-an a nuu rafile tee. » ⁴ Iisa gay telkiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : "Gem ke goyaado do bi ka teendi di, illa gay in ay kaaw taat amila min do Bun di oki. "» »

⁵ Min naar-ak, Seetanne iyiig Iisa Zeruzaleem, geeger kaak Bun dobtu. Na diyig kuwa do kaay ka *ger ka Bun di ⁶ ho na kaawiji aman : « Ya kin kat Ron ka Bun di-ak, beer keder, asaan nu siir do Kitamner aman : "Bun yaaco kaawe do dubilji do bi kanji.

Dubal-ak yaan acume† do pisinco.

Paa kat, asinji dooyido in dambay. "‡ »

⁷ Iisa gay telkiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : "Ki gecaagdo *Rabbin Bunjin. "§ » ⁸ Kar Seetanne iyiig pey do kaat ka damba taat bolok. Na gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner in samaanuwco. ⁹ Na kaawiji aman : « As kii derse untu kiin abdiyindu, kar naan berin gamin-an okinco. » ¹⁰ Kar Iisa gay telkiji aman : « Yalla 6aa annere Seetanne ! Nu siir do Kitamner aman : "Kii abdiye Rabbin Bunjin keeji di ho naar di kii derse unci. "» » ¹¹ Min naar-ak, Seetanne rasiiga, kar *dubal ku Bun di asiiji ho nu taltu kaaci.

Durce ka riyor do kid ka Galile

¹² Do wiktin taar-at, nu obig Yaaya danaayne. Min Iisa dortu pa-ak, na deettu do kid ka Galile, naa teese riyoy. ¹³ Kar gay, na bal goye do geeger ka Nazareet, na da goy do geeger ka Kapernayuum. Geeger naar-ak goy do bi ka barrer ka Galile, do kid ka Zabiboon in ka Neptali. ¹⁴ Ta kuuniyitu ampa-ak, asaan kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle as do werti aman :

* 4:4 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3.

† 4:6 'acume' : Werin daarin, nu kaawa a 'okume'.

‡ 4:6 Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

§ 4:7 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

* 4:10 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13.

¹⁵ « Kin kid ka Zabloon in ka Neptali,
Kin kaak aaniy in barre,
Kin goy aar barre ka Zurdan,
Galile, kin kid kaak Yuudinnado oki goyiyo !

¹⁶ Nuur kuuk goy do gondikor
yaa tale portikaw dakin aale.
Nuur kuuk goy do kid ka kellaam ku muuti,
portikaw asaaco bayne. »†

¹⁷ Min wiktin taar-at di, Iisa teestu gaare kaaw ta Bun̄di aman : « Ibinon
nigin̄ko, rason goye kaak awalle, asaan *Meennaw ta Bun̄di askon̄ ko moota
! »

Kole ka maājirna kuuk awalle
(Maark 1.16-20, Luk 5.1-11)

¹⁸ Yiriy rakki Iisa jaawa do bi ka barre ka Galile. Na gastu sin̄ta seer, gay cabe
boosir : Simon kaak nu koliy oki Piyer in sin̄ji Andre. Nu caba boosi wiktin
taat na gasiigu. ¹⁹ Iisa diyiīco aman : « Ason aadonnu ho naako ginin̄ko gay
cabe geemir. » ²⁰ Kodok di, nu rasiig ribbinco ho nu aadiiga. ²¹ Iisa sin̄jitu pey
un̄da sood ho na gastu sin̄ta seer ku pey, nuur kun̄ Zaak in sin̄ji Yaaya, ron̄ji
ku Zebede. Nu goy siya ribbinco in tacco ka markabar. Min Iisa gasiigu, na
koliigu ²² ho kodok di, nu rasiig markabco in tacco ho nu aadiiga.

Coole in̄ bilde ka geemir
(Maark 1.39, Luk 5.12-16)

²³ Iisa jaawiig kid ka Galile okin̄ji. Na bieldiy gee do geray ku salaaner ku
*Yuudinnar, na gaariy Kabarre ta Gala ta Meennaw ta Bun̄di ho na cooliig
gee kuuk gin ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ²⁴ Do wer-ak, Iisa, sin̄ji
altu do kid ka Siri okin̄ji ho nu iyiījig gee kuuk raduwco keetiti keetiti : kuuk
aariid obgu, kuuk gin punpun ho kuuk run̄giye. Okin̄co, na cooliigu. ²⁵ Gee
dakina astu min Galile, min darre ta Geegirnay ku Orok, min Zeruzaleem,
min kid ka Zuude ho min kid kaak aar barrer ka Zurdan. Okin̄co, nu aadiig
Iisa.

5

Gaare ka kaawor kuwa ka dambar

¹ Min Iisa taltu dakinaw ta geemir-ak, na coktu ka dambar ho na goytu.
Maājirnay asiīji moota ho ² na teestu garkiyin̄co.

Galal ta ta6

³ Do garaaney-at, na kaawa aman :
« Galal do nuur kuuk ibina kadar gelbinco aaye do un̄ji ka Bun̄di,
asaan *Meennaw ta Bun̄di taar loco.

⁴ Galal do nuur kuuk alaw,
asaan Bun̄ asa doodiin̄co.

⁵ Galal do nuur kuuk dalullay,
asaan Bun̄ asaaco rasiin̄ kid loco.

⁶ Galal do nuur kuuk bariya goye kaak Bun̄ rakiyo
ar gem kaak mey diyaaga bariya tee ho see,
asaan Bun̄ asaaco berin̄ maan kaak nu bariyiyo.

⁷ Galal do nuur kuuk tala amindaw ta een̄co,
asaan Bun̄ asa tale aminduwco.

⁸ Galal do nuur kuuk gelbinco *cawar,

† 4:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.23–9.1.

asaan ɲu asa talin Bun.

⁹ Galal do ɲuur kuuk amra gee do werinco, asaan Bun asa kolin a ɲu kooginay.

¹⁰ Galal do ɲuur kuuk ɲu taafiyaagu do goyinco kaak Bun rakiyo, asaan *Meennaw ta Bunɗi, taar loco.

¹¹ Galal loko ya gee waraako, ya ɲu taafiyaako ho ya ɲu diyaako kaawin maalan di, asaan ku aamin lotu. ¹² Aaciyon ho goyon do galal asaan haginko taat Bun yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansi-ak, ku kuuniy ar nabiinna kuuk awalle. ɲuur oki, ɲu taafiyig ar kunjo.

Maral in portikaw

¹³ « ɲa kunjon kat ar maral ku duniiner. Ya maral-ak kat cille, gii giniɲ pey manan ɲuu aawe ? Illa ɲuu oriɲ kara, gee yaaco jaawe.

¹⁴ « ɲa kunjon kat ar portikaw ta duniiner. Geeger kaak ɲu pinig kuwa ka dambar, ɲaar cigallo. ¹⁵ Ginno oki gem kaak biy lampa ho ɲa zuɗkiit in bardila. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyit do wer ka jadan. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak yaa talin portikuwti. ¹⁶ Ansii ko, portikuwko, ta ceeru do unco ka geemir a gee yaa tale riy taat samaan ku giniyo ho ɲu ozilin Takko Bun ka kuwa ka samaaner.

Garaan do bi ka gaanuundi

¹⁷ « Dakon pakirennu a nu as deen *gaanuun kaak Muusa siirtu wala kaawin kuuk nabiinna kaawtu. Nu bal ase deenno, nu as a gamin-an yaa ase do werco. ¹⁸ Cokiyon, naako kaawe seene, min kiɗa ho samaane bal bire misa, Kaawin kuuk Bun kaawtu-anju, yoo rakki oki amilaado min do gaanuundi. ɲuu goye kee nam gamin okinco yaa kuuniye. ¹⁹ Paa ko, min gaanuun okinji, ɲaar kaak karmiyig do kaak kapak tak-tak ho ɲa jagaag eenji ɲuu gine ar ɲaara, ɲa asa gine kapak tak-tak do *Meennaw ta Bunɗi. Kar gay, ɲaar kaak karmiyaaga ho gaaraag do eenji ɲuu gine ar ɲaara, ɲa asa gine tatko do Meennaw ta Bunɗi. ²⁰ Ka seener nu kaawaako, ya kun kat bal gine taat Bun rakiyo pakgig agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna, ku unjaado do Meennaw ta Bunɗi.

Garaan do bi ka dapinkor

²¹ « Ku dor ɲu kaawco do aginiyte aman : “ Dak deenno gemo. Ay gem kaak dee gemo, ɲuuji dukume seriine. ” ²² Hadi nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak dapina in sinji, nec ɲuu sakkiyin do wer ka gay seriiner. Ay gem kaak wara sinji a ɲa ibanno maanna, nec ɲuu sakkiyin do wer ka gay seriiner kaak tatiko. Ay gem kaak wara sinji a ɲaa oliyo, nec ɲuu accin do ak ta ba oole. ²³ Ya ki ɓaa do *ger ka Bunɗi a kiiji bere *satkine, kar do wer-ak, ki pakirtu kadar sinjin gin kaaw in kinke, ²⁴ rasit satkineɗ ede ho duw ɓaa amron ja, kar kat kii yeepe berin satkineɗ-ata.

²⁵ « Ya waan sakkiyincin, daan kaawko kodok di botildi. Yampa, adinen yaan iye do gay dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askirnar, ho ɲuur gay yaan unje danjaayne. ²⁶ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat ɲu diyiiɲin.

Garaan do bi ka ɓaaye ka munjam

²⁷ « Ku dor ɲu kaaw aman : “ Waan ɓaayaado munjam. ”* ²⁸ Kar nun gay kaawaako aman : Ay gem kaak tala daacyi ta gemor ho ta deej, ɲaar-ak ar ɲa

* **5:27** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18.

wey ko in taara do gelbiney. ²⁹ Ya odoŋ ta meeda kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna ya maannan rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji. ³⁰ Ya pisinjin ka meeda kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga ho accig kara. Guna ya maannan rakki nige, min ak taat matdo yaa teen zin okinji.

Garaan do bi ka totiriikar

³¹ « Ku dor nu kaaw pey aman : “ Ya waan totirit daacyi, naati bere katkat ta totiriikar. »† ³² Kar nun gay kaawaako aman : Gem ginno botol naa totirin daacyi, illa ya ta kokina miday kara. Ya gem totirit daacyi, na naamit do zunuubinnar ya ta ob mitik ka pey. Ho gem kaak ob daatik taat nu totirta, naar oki unje ziy do zunuubinnar.

Garaan do bi ka togiliikar

³³ « Ku dor oki nu kaawco do aginiyte aman : “ Ya ki togil do unji ka *Rabbine, necit kaawon. Dak yeenno pey aaro. »† ³⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Dakon togilenno tak-tak : wala in samaane, asaan na wer kaak Bun goyiyo, ³⁵ wala in kida, asaan na wer kaak na leeyi asinji, wala in Zeruzaleem, asaan na geeger ka Sultan kaak tatiko, ³⁶ wala in kaan ka meenji, asaan ki gediraado rabilin durwen rakki portiko wal pondiko. ³⁷ Ya ki ooy sa, ooyu ho ya ki pooc sa, poocu. Yampa kaaw taat nu gaayiy gaaye, taar asa min do *Seetanner.

Garaan do bi ka kapuuni

³⁸ « Ku dor nu kaaw aman : “ Ya gem dimit odoŋ, kin sa dimjiit tanji ho ya na sik saanon, kin sa sikij kanji. »§ ³⁹ Kar nun gay kaawaako aman : Ya gem ginaako maan kaak samaanno, dakon kapiyenno. Ya waan baasiŋcin do gargumon ta meeda, newsijit taat rakki oki. ⁴⁰ Ya waan sakkiyincin do bi ka parlamen, rasjita ho berjit pey batkon min kaatiya. ⁴¹ Ya waan kusbiyincin a kii iyii goroy kilomeetir rakki, iyii kilomeetir seera. ⁴² Beri do ay waan kaak indaacin maanna ho dak newsenno kop do waan kaak telka maannan.

Garaan do bi ka ele ka adiner

⁴³ « Ku dor nu kaaw pey aman : “ Kii elin gijn* ho kii yilin adinen. ” ⁴⁴ Kar nun gay kaawaako aman : Elguwon adinko ho salkiyguwonco do nuur kuuk taabiyaako. ⁴⁵ Ansii kat, kuu gine koogin ku Takko kaak kuwa. Pa-ak asaan naar sa cokaat patoy do gee kuuk jookumo ho in kuuk sellen. Na nokaag amiyi do nuur kuuk goy in botol do unji ho do nuur kuuk goyincin in botilido oki. ⁴⁶ Kar ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maa haginir taat Bun yaako bere ? Gay oba miirir oki elgig nuur kuuk elgig di ! ⁴⁷ Kar ya ku ooya do sintikon di, maa biidir kaak ajbay ku giniyo ? Nuur kuuk ibanno Bun oki gina pa ! ⁴⁸ Naar-ak, kuuniyon *cawar ar Takko Bun ka kuwa. »†

6

Garaan ta bere do pokirnar

¹ Iisa kaaw pey aman : « Pakiron, ya ku gina riy taat Bun rakiyo, dakon gaarenno do unco ka geemir. Yampa Takko kaak kuwa yaako todin hagin ta riyko-ata. ² Ya ki raka bere maan do pokirincer, dak delenno darin do odin

† **5:31** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 24.1. † **5:33** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.12, Nombir 30.3, Deteronoom 23.22-24. § **5:38** Wer ka gase kaawor do Ekzood 21.24, Lebitik 24.20, Deteronoom 19.21. * **5:43** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † **5:48** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

ku geemir ar gee kuuk abdiya Bun in binikico di. Gee-ak, nu el gaare zinikico do berindi do geray ku salaaner ho do botilniidi a gee yaa oziliŋco. Ka seener nu kaawaako : gee nuur-ak gasit ko haginco. ³ Kar kin gay, ya ki gina oyaw in pisinji ka meeda, ka nugila ibinaado maan kaak ki beriyo. ⁴ Ansii ko, maan kaak ki bertu yaa goye in cigile. Paa kat, Takko Bun kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginē.

Garaan do bi ka salaaner

⁵ « Ya ku salkiyaw, dakon salkiyenno ar gee kuuk abdiya Bun in binikico di. Nuur el salkiye in peyiŋco do geray ku salaaner ho do botilniidi a paa kat, gee yaa taliŋco. Ka seener nu kaawaako : gee nuur-ak gasit ko haginco. ⁶ Kar kin gay, ya ki salkiyaw, unju zugar ho dibirga. Indig Takko Bun kaak goy do wer kaak ki cigiltu-aka. Paa kat, naar kaak talaag ay maan kaak ki giniy in cigile yaan berin haginē.

⁷ « Ya ku salkiyaw, dakon deelenno taar di kuu goye ar gee kuuk ibanno Bun. Gee nuur-ak, do taŋco a wal in deele ka kaawiŋco-ak kat Bun ya cokiyaŋco. ⁸ Dakon icenno taŋco, asaan Takko Bun ibingig maan kaak arumko min ku bal indinji. ⁹ Cokiyon maman kuu salkiye : Baaba, Bun kaak goy kuwa ka samaaner, gee okiŋco yaa ibine kadar sinji kunjin nuur keeco.

¹⁰ *Meennuwiŋ yaa ase do duniiner.
Gee okiŋco, nu ginguwoŋ taat ki rakiyo keder
ar nu gingiy kuwa ka samaaner.

¹¹ Berni tee kaak yaani nece yiriyta.

¹² Saamiyningu zunubinni ar nin oki saamiygiy do gee kuuk niginti.

¹³ Dakni rasenno *Seetanne yaani gece, kar gay gooyi minninee.

[Asaan lociŋ di Meennaw, gudurre ho in *darjine elgin in elgina. *Aamin.]*

¹⁴ « Ya kun kat saamiyaaco do eenko, Takko kaak kuwa yaako saamiye loko oki. ¹⁵ Kar ya ku saamaydo do eenkon gay, Takko Bun saamiyaakonno tak-tak zunubinniko.

Garaan do bi ka sayamner

¹⁶ « Ya ku ic sayamne, dakon ritiŋenno ar gee kuuk abdiya Bun in binikico di. Nuur yiimiit wijeenco, paa kat, gee yaa taliŋ a nu ic sayamne. Ka seener nu kaawaako, gee nuur-ak gasit ko haginco. ¹⁷ Kar kin gay, ya ki ic sayamne, acit wijeenen ho kockac itir. ¹⁸ Paa kat, gee ibiniydo kadar ki ic sayamne, illa Takko kat talaag maan kaak gee giniy in cigile. Naar kaak talaag maan kaak ki giniy-ak yaan berin haginē.

Garaan do bi ka mallel

¹⁹ « Dakon atkenno malle do duniiner, yampa gujin yaa cokinji, nadaane yaa obinji ho kokinay asa dimiŋ gero, nuu kokiniŋji. ²⁰ Kar gay, bariyon malle kaak do unji ka Bunji, asaan anner-ak, gujin ginno, wala nadaane wala kokinaw. ²¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan wer kaak ki dummiyiy malleŋ-ak, gelbinen sa goy eden di.

Portikaw ta zin̄kar

²² « Odina, nuur ko lampa ta zin̄kar. Ya odinan tala samaane, zin̄ okinji goy do portikaw. ²³ Kar ya odinan tallo samaane gay, naar-ak zin̄ okinji goy do gondikor. Ansii ko, ya portikaw taat Bun diyijin do gelbinen kat gondiko, gondikaw-at yaa gine dulum !

* **6:13** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Do6e Bunj wala gurus

²⁴ « Ginno waan kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji ho ka rakki gay, naa poocinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bunj ho kuu abdiye pey gurus.

Diye ka kaar

²⁵ « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : Dakonj moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. Goyinjo, naar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinjiko, nuur pakgit kesuun taat ku isiyo wal maman ? ²⁶ Talonj diidi, nu luwdo ho nu seddo, wala nu liya gamin do urder. Illa Takko Bunj ka kuwa-an di beraaco tee. Kar kunj gay pakgigdo diid serek walla ? ²⁷ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgiy gaaye yiriy rakki do menuwiy ? ²⁸ Kar maa di ku moyiy do bi ka isindi ? Talonj maman booyaw amiliy do kalaaner, wala nu wasaw, wala nu azaw. ²⁹ Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjiney okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ³⁰ Ganj kaak yiriyta goy do kalaaner ho kaak kawtan di nuu orinji do ak din sa, Bunj imilaaji booyaw. Kar kunj yeel-an kat na isiikonno maman ? Talonj gee kuuk imaanco sood-anju ! ³¹ Dakonj moyenno aman : « Gii tee maa ? Gii see maa ? Gii ise maa ? » ³² Gamin nuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bunj kat diya kayco. Kar kunj gay, Takko Bunj kaak goy ka samaaner ibingig gamin kuuk yaako nece. ³³ Bariyonj ja *Meennaw ta Bunji ho goye kaak Bunj rakiyo. Kar gamin kuuk dak gay, Bunj yaako berinco oki. ³⁴ Dakonj moyenno ta neginda, asaan neginda taar goy in tanti. Taa6in ta yiriy rakki nec ko do yiriy taar-at di. »

7

Dukume ka seriiner

¹ Iisa kaaw pey aman : « Dakonj talenno zinjiko ar gay dukume seriiner, paa kat Bunj dukumiikonno seriin loko. ² Asaan Bunj yaako dukume seriine ar kunj dukumiy do eenjo. Njaako yeepin maan kaak kunj ginij do geemir. ³ Maman ki taliy ganj kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odonj tanjin gay, ki talgigdo ? ⁴ Kinj kaak gin et tatik do odonj, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : « Gem kol sinji, rasin ja naa icin ganj kaak goy do odonj-anja ? » ⁵ Tal ja gem kaak kaawa in biy di-anja ! Gedar ja do od tanjin, kii tale karanj, kar kii imilin ganj kaak goy do od ta sinjin. ⁶ Dakonj berenno gamin ku Bunji do kanir, yampa, nuu newse nuuko uminjo. Dakonj orenno duurko do unco ka kinziirnar, yampa, nuuco jaawe kaaco.

Inde ka Bunji

⁷ « Indonj ho Bunj yaako berin kaak ku indiyo, bariyonj ho Bunj yaako berin kaak ku bariyiyo, kokonj ho Bunj yaako pilin dibiyo. ⁸ Asaan naar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bunj yaaji bere, ho naar kaak kokaw oki, Bunj yaaji pile. ⁹ Minninko-anj goy gem kaak ya ronji kat indaag mappa, naaji bere dambi walla ? ¹⁰ Ho ya na indaag booso, naaji bere aalo walla ? ¹¹ Kunj kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di, Takko kaak goy ka samaaner beriicodo gamin kuuk samaane do nuur kuuk indaaga ! ¹² Gino6o do geemir gamin okinco ar taat kunj rakiy a nuuko gine loko. An ko taat nu siirtu do *gaanuun ka Muusa ho in makaatamna ku nabiinnar.

Botilay kuuk seera

¹³ « Unjon min botol ta nelel ! Asaan botol taat berel, taar iya gee do aki. Dibirti tatko ho gee dakina unja melen min ede. ¹⁴ Kar taat iya gee do janni gay, taar nelel ho dibirti sa kapak di. Gee sood di kuuk gasaata.

Nabiinna kuuk raada

¹⁵ « Yaman pakronco do gee kuuk gina zinikico ar nabiinna. Ya nu as do werko, nu gina zinikico dalullay ar tamgi, kar do aditco gay, nu motilay ar pulkina* . ¹⁶ Ku ibingig gee-ak min do riyco ar taat ku ibingig atay min do ronjo. Gee cimdo sina min et kaak gin jamay. Ho gee okaddo gapra min do gurkudu. ¹⁷ Ay et kaak samaane wiya ronj kuuk samaane, kar ay et kaak samaanno wiya ronj kuuk samaanno. ¹⁸ Et kaak samaan-ak waado ronj kuuk samaanno ho et kaak samaanno-ak waado ronj kuuk samaane. ¹⁹ Ay et kaak waado ronj kuuk samaan-ak, nuu doliyinjii ho nuu erinji. ²⁰ Ar gi ibiniig et-ak min do ronji, kuu ibiniig gee in riy ta nu giniyo.

Maajirna kuuk tab

²¹ « Gee kuuk kolaan a “ *Rabbine, Rabbine ”, wala okinco yaa unje do *Meennaw ta Bunji ? Ha’a, illa nuur kuuk gina riy taat Tanni ka kuwa rakiyo. ²² Do yiriy ta seriiner, gee dakina asaadu kaaw aman : “ Rabbine, Rabbine, in sin kunjij ko, ni gaartu kaawin ar nabiinna. Ni atiktu aaridna ho ni gintu gamin dakin kuuk ajbay in sin kunjij ! Maman ki ibingiydo ? ” ²³ Hiyya, naaco kaawe do gee nuur-ak aman : “ Nu ibingikonno bat. Yalla 6aan annere, kunj gee kuuk gina jookumo ! ”

Geray kuuk seera

²⁴ « Do bi naar-ak ko, ay gem kaak cokiyaat kaawor ho aadaat in botilti, naar-ak ar gem kaak gin ilim ho pinig geriy ka maari. ²⁵ Amay noktu, balal miintu, nu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, nu duksiyyig ger-aka. Kar in taarat oki, ger-ak bal eeze asaan nu pinig ka maari. ²⁶ Kar ay gem kaak cokiyit kaawor-anta ho rawit biti gay, naar-ak ar gem kaak oliyo kaak pinig geriy do yiror. ²⁷ Amay noktu, balal miintu, nu tambiltu ho us abirtu wuu-wuu. Okinco, nu duksiyyig ger-aka ho na eeztu dizic. »

Bilde kaak in izinne

²⁸ Min Iisa gaasiit kaawoy, gee okinco ajbiyту do bildinji-aka, ²⁹ asaan bildinji arro ka agindaw ku gaanuundi. Kar naar gay bildaag in izinne.

8

Cale ka burdumdi

(Maark 1.40-44, Luk 5.12-16)

¹ Min Iisa paaytu min ka dambar, gee dakina amiltu aadinji. ² Min naar-ak, gem kaak gin burdum 6aawtu, na dersitu do unji ka Iisa ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, kii gedire kiin calindu ya ki ooye. » ³ Iisa naamtu pinsinji, na diiriiga ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, din calu ! » Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ⁴ Kar Iisa kaawiiji do gem-ak aman : « Yaman dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, 6aa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale. »

Coolle ka gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room

⁵ Wiktin taat Iisa unjitu do hellin taat nu kolij Kapernayuum, tatkaw rakki ka askirnar kaak gin askirin miya do aaroy 6aawiiji moota ho na indiig a naa

* **7:15** ‘pulkina’ : Werin daarin, nu kolaag a ‘kulkina’ wala a ‘pilgay’.

gaayinji. Na kaawiiiji aman : ⁶ « Gem kol Rabbiney, nu gin gay riyor rakki weya kar geero. Na rungiye ho taaḍin patiy kaay. » ⁷ Iisa telkiiiji aman : « Yalla nu 6aa coolinji. » ⁸ Kar tatkaw-ak gay telkiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun bal nece kii unje do gerir. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. » ⁹ Nun meundu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minninc a “Baa !” Ek di na 6aayo. Ya nu kol rakki ka pey a “Asu !” Ek di na asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a “Ginit riy-anta !” Ek di na giniita. » ¹⁰ Min Iisa doriit kaaw-at, na ajbiyiiiji do tatkaw-aka. Kar na kaawiico do gee kuuk aadaaga-ak aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar naar-anja. » ¹¹ Nu kaawaako pey, gee dakina yaa ase min coke ka pati wala min gale ka pati, nuu goye keder do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bunji in Ibraayim, Isaaka ho in Yakuub. ¹² Kar nuur kuuk pakira a zer Meennaw ta Bunji do pisinco gay, nuu atkin kara do gondikor. Do wer-ak, nuu eeyme saanco ho zulinco yaa minne dakina. »

¹³ Hiyya Iisa kaawiiiji do tatkaw-ak aman : « Yeep ko geero, taat ki inditu in imaanjin, Bun yaan berinti. » Do wiktin-at di, gay riyor ka tatkaw ka askirnar-ak cooltu.

Coole ka gee dakina

(Maark 1.29-31, Luk 4.38-41)

¹⁴ Min naar-ak, Iisa 6aawtu wer kan Piyer. Min na unjitu geero, na gasit kogoy weyaw, ziti kobire. ¹⁵ Na obiig pisinti ek di ziti ooltu. Min naar-ak, ta uctu ho ta taltu kaaci. ¹⁶ Min pat gale, nu iyiiiji do Iisa gee dakina kuuk aaridna obgu. Na kaawa kaawen di aaridna amiliyo ho na cooliig okinco kuuk radaw oki. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman : « Na sokig gamin kuuk taabiyaate ho na icit raduwte do kaay. »*

Gee kuuk raka aadin Iisa

¹⁸ Min Iisa taliit dakinaw ta gee kuuk leyga, na kaawiico do maajirnay a nuu aale aar barrer. ¹⁹ Kar rakki min agindaw ku gaanuundi 6aawiiiji moota ho na kaawiiiji aman : « Gem kol Tacco, ay wer kaak ki 6aayiy di naan aade. » ²⁰ Iisa telkiiiji aman : « Bolli, nuur gin biddinco ho diid sa gin geriycu, kar nun *Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. » ²¹ Kar rakki min maajirnay diyiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu 6aay tiisin tanni. » ²² Iisa gay telkiiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco ho kin gay aadnu. »

Peye ka usi

(Maark 4.35-41, Luk 8.22-25)

²³ Min naar-ak, Iisa neptu markaba ho maajirnay gay aadiiga. ²⁴ Tala kar us teestu abire gidi-gidi do barrer ho amay paka puk-puk nam nu gaay miinin markaba. Kar do wiktin taar-at, Iisa gay weyaw. ²⁵ Paa ko, maajirna 6aawiiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem kol Rabbiney, uc kiite jilinte ! Amay tiyaate ! » ²⁶ Naar gay telkiico aman : « Maa di ku giniy kolaw ? Sando, imaanko sood ampa ! » Hiyya, na uctu, na leesiiji do usi ho do amiydi. Ek di wer bugumtu dil. ²⁷ Okinco, nu ajbiytu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Naar-an kat maa gemir kaak nam usu ho amay din sa karmiyaaga ? »

Coole ka gee kuuk aaridna obgu

(Maark 5.1-20, Luk 8.26-39)

* **8:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.4.

²⁸ Min wer bugume, Iisa aaltu in markaba do kid ka gee kuuk nu koliy Gadariyenna.[†] Do wer-ak, gin gee seer kuuk aaridna obgu amiltu min do maggindi ho nu baawiji. Gee-ak motilay aale nam waan gedarro aade min do botol-ata. ²⁹ Gee-ak teestu kooale aman : « Ki rakaani gine maman, Iisa, Ronj ka Bunji ? Ki asintin ko taabiye walla ? Wiktin taat Bunj diytu bal nece misa. »

³⁰ Serek sood min do wer-aka, gin kinziirna dakina kuuk gooyaw. ³¹ Aaridna-ak marmilliji do Iisa aman : « Ya ki rakaani atke sa, atkini ni baay unje do kinziirna anjkure. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Yalla amilon min do gee-anju ! » Hiyya, aaridna-ak amiltu ho nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. ³³ Gee kuuk gooya kinziirna-ak gadtu min do wer-aka ho nu deettu do geegirdi. Nu iyiicot kabarre okintit ta gee kuuk seer aarid obtu-aku. ³⁴ Kar gee ku geeger-ak amiltu okinco njaamin Iisa. Min nu njaamiiga, nu kaawiji a nja baane, nja rasiñ kidco.

9

Coole ka gem kaak rungiye (Maark 2.1-12, Luk 5.17-26)

¹ Min naar-ak, Iisa neptu markaba, na aaltu barre ho na birtu do geegirji. ² Min na ottu, gee daarin iyiji gem rungiye ka darinildidi. Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, um bin zunubinnan, nu saamiyjinu. » ³ Do wer-ak, min agindaw ku gaanuundi, daarin kaawiy do aditco aman : « Gem naar-an niga biy in Bunj ! » ⁴ Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di aditko osiy gallo ampa ? ⁵ Ya nu kaaw aman : “Zunubinnan, nu saamiyjinu” wala “Ucu ho jaawu”, taat moo melen ? ⁶ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ronj gemor gin gudurre ta saamiye zunubinnan do duniiner. » Kar pey na diyiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawijin-an, ucu, icig dariniljin ho deet geero. » ⁷ Hiyya, gem-ak uctu ho na deettu. ⁸ Min gee taltu pa-ak, kolaw unjiico ho nu teestu ozile Bunj kaak ber gudurre ar taar-an do geemir.

Kole ka Matiye (Maark 2.13-17, Luk 5.27-32)

⁹ Iisa uctu min do wer-aka ho na deettu. Do botildi, na taltu gay obe miirir, sinji Matiye, kaak goy do riyoy. Kar na kaawiji aman : « Uc aadnu. » Hiyya, Matiye uctu ho na aadiiga. ¹⁰ Iisa baawtu in maajirnay do ger ka Matiye ho nu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in nuura. ¹¹ Min *Pariziyenna taltu pa-ak, nu indiig maajirnay aman : « Maa di tatkuwko tiy in gay obe miirir ho in gee ku pey kuuk gina jookum-anju ? » ¹² Kar Iisa dorit kaawco ho na telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. ¹³ Paa ko, nun oki bal ase do gee kuuk tala zinikico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo. Kar kun gay, baanj bariyon baati ta kaaw taat Bunj kaawtu awalle aman : “Nu rakaado *satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir.”* »

Bilde ka Iisa, naar marbinto (Maark 2.18-22, Luk 5.33-39)

[†] **8:28** ‘do kid ka gee kuuk nu koliy Gadariyenna’ : Kid naar-an nu kolaag ‘Gadara’.
gase kaawor do Ooze 6.6.

* **9:13** Wer ka

¹⁴ Min njaar-ak, maajirnay ku Yaaya-Batist 6aawiiji do Iisa ho nu indiig aman : « Nini in Pariziyenna icgiy sayamne, kar maajirnan kunjin gay, maa di nu icgiydo ? » ¹⁵ Iisa gay telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in njaar kaak obe, wala nuu gonde ? Ha'a, nu gondaado ! Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin njaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiye ice sayamne. »

¹⁶ Na kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen† kaak marbinto. Yampa giteen-ak obaat mirin ta 6okiyo ho mutti gaayiy pey tatiko.

¹⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. Ampaa kat, seerco, nu nigiydo. »

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Maark 5.21-43, Luk 8.40-56)*

¹⁸ Min Iisa kaawaaco misan di, tatkaw ka *Yuudinnar rakki astu dera do unji ho na kaawiiji aman : « Romor mat dinka-an di. As kiiti diye pisinji do kaati taa nooye. » ¹⁹ Hiyya, na uctu in maajirnay ho nu aadiig tatkaw-aka.

²⁰ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taabiyaata. Elgin orok in seer, nu min minen di. Ta sinjitu moota do aaroy ta Iisa, kar ta diirit biti ka kesuuney.

²¹ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²² Min ta diiriita, Iisa kolsitu ho na taliita. Na diyiiit aman : « Gem kol romoy, um bike, imaanke coolinke. » Ta bite-an di, daatko-at cooltu.

²³ Wiktin taat Iisa ottu do ger ka tatkaw-ak, na gastu gee dakina in palindina alaata. ²⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Yalla amilon min anne, mic sa weya di, ta bal mate. » Kar gee-ak gay ajimiyaag Iisa. ²⁵ Min nu amiltu kara, Iisa unjitu zugar, na obiiig pisinti ka mic-ata ho ta uctu. ²⁶ Hiyya, kabarre-at totirtu do adti ka darrer okintiti.

Coole ka noolin seera

²⁷ Wiktin taat Iisa amiltu min do wer-aka, noolna seer aadiig in kolinco aman : « *Ron ka Dawuud, tal aminduwni ! » ²⁸ Min na ottu geer, noolna-ak 6aawtu do unji. Iisa gay indiigu aman : « Ku amniya kadar nu nec pilin odinko walla ? » Nuur gay telkiiji aman : « Hii, gem kol *Rabbiney, ni amniyaw. » ²⁹ Hiyya, Iisa diiriig odinco ho na kaawtu aman : « In imaanko-anta, Bun yaako bere ar taat ku rakiyo. » ³⁰ Ek di odinco piltu ho Iisa karniig aman : « Ha', yaman dakon kaawenno tak-tak do waanna. » ³¹ Kar nuur gay, min nu amiltu di, nu teestu ko kaawe do bi ka Iisa do darre-at okintiti.

Coole ka gem kaak aarid sokumig biy

³² Wiktin taat noolna-ak amiliyo, nu iyiiji pey gem kaak aarid sokumig biy. ³³ Iisa atkiig aarid-aka ho min njaar-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee okinco ajbiyту tak-tak ho nu kaawtu aman : « Maan ar njaar-an, gi bal talin yiriy rakki do kid ka Israyeel ! » ³⁴ Kar Pariziyenna gay kaawtu aman : « Gem-an atkaag aaridna in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! »

Tale ka amindaw ta geemir

³⁵ Iisa birtu do gegirniidi ho do hellinniidi okinco. Na garkiyiigu do geray ku salaaner ku Yuudinnar, na gaariy Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji, na cooliy ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido. ³⁶ Iisa tal amindaw ta gee kuuk dakin-aku asaan zin'kico oolgu ho nu rawte, nu jaawa ar tamgi kuuk

† 9:16 'giteene' : Werin daarin nu kolaat a 'lawne'.

ginno gay gooyinco. ³⁷ Min pa-ak, ɲa kaawiico do maajirɲay aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. ³⁸ Indon meenji gay morgor a ɲaa ɲaame gay riyor do sedinji. »

10

Paliinna kuuk orok in seera (Maark 3.13-19, Luk 6.12-16)

¹ Min pa-ak, Iisa koliig maajirɲay kuuk orok in seera. ɲa beriico izinne taat ɲuu atke aaridna in gudurre taat ɲuu coole ay raduwa ho ay gem kaak ziy galjido.

² An ku sinco ku paliinna kuuk orok in seera : Simon ja kaak Iisa koliig oki Piyer in sinji Andre, Zaak ron ka Zebede in sinji Yaaya, ³ Pilip in Bartelemi, Tooma in Matiye kaak ica miiri, Taade in Zaak ronji ka Alpe, ⁴ Simon kaak mala do darrey, ho Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera (Maark 6.7-13, Luk 9.1-6)

⁵ Wiktin taat Iisa ɲaamiig paliinnay kuuk orok in seer do riyor-ak, ɲa taayigu aman : « Dakon ɲaanno do gee kuuk Yuudinnado ho dakon unjenno yoo do geeger rakki ka kid ka Samari. ⁶ Kar gay, ɲaanco do tamgi kuuk rawte min gee ku Israyeel. ⁷ Ya ku deeta do botildi, gaaron Kabarre ta Gala aman : “ *Meennaw ta Bunji askon ko moota ! ” ⁸ Coolon gee kuuk radaw, nooyon gee kuuk mate, calon burdumna ho atkon aaridna. Bun berko maalan di, beron oki maalan di. ⁹ Ya ku ɲaawaw, dakon icenno gurus, wala daabne, wala tammin ku poddiner. ¹⁰ Dakon icenno mokolle, wala batik seer, wala nugir ku pey, wala donkilo. Ya taɓ gay, gay riyor nec gase teenji.

¹¹ « Do ay geeger wala do ay hellin taat ku paaytu, bariyon ja gem kaak nec yaako obinjo samaane ho goyon do wer-ak di nam kuu deete. ¹² Ya ku unja do gerdi, kaawonco aman : “ Aapiy ta goy in kunjo. ” ¹³ Ya gee ku gerdi kat obinjo samaane, aapiy yaaco goye. Kar ya ɲu pooc obinjon gay, aapiy-at yaako yeepe do maaniiko. ¹⁴ Kar wer kaak gee pooc obinjo ho ɲu pooc cokiye kaawinko, kokon burintal kuuk do asinjo* ho amilon min do ger-aka wala min do geeger-aka. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger ɲaar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom in ka Gomoor†. »

Taaɓin taat yaa ase (Maark 13.9-13, Luk 21.12-17)

¹⁶ Iisa kaawtu pey awalle aman : « Cokiyon, nu ɲaamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar. Goyon neenduway ar aalna ho dalullay ar ammaamna. ¹⁷ Gooyon zinikiko min do gee ku duniiner, asaan do menaw ku asaw, ɲuuko sakkiiyinko ho ɲuuko koocinko in kordingo do geriyco ku salaaner. ¹⁸ Do bi kanto, ɲuuko iyyinko do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko loco ho do gee kuuk Yuudinnado oki. ¹⁹ Ya ɲu obinjo ho ɲu sakkiiyinko, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe, wala maman kuu ose binjiko. Kaawin ɲuur-ak, Bun yaako gaarinco do wiktin-at di. ²⁰ Kaawin kuuk kuu kaawe-ak, ɲuur asdo min loko, ɲu asa min Ruwwin ta Takko Bun. ²¹ Gee

* **10:14** 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayico. † **10:15** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirɲay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegiriico asaan goyinco jookum aale (Zenecz 19.24-28).

asa bere sin̄ta ku maaniico, ɲuu deen̄co ho aginay sa yaa gine pa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho ɲu asa bariye muutco. ²² Do bi kanto, gee dakina asaako pociɲko. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay yaa gase jile. ²³ Ya ɲu taabiyaako do geeger rakki, gadon̄ do ka pey. Nu kaawaako ka seener, ku necaagdo geegir̄nay ku Israyeel okiɲco di, nun *Ron̄ gemor yaa ase.

²⁴ « Ku iban kadar *maajir̄ince, ɲaar pakgigdo tatkuwiy kaak bildiga ho gay riyoy oki pakgigdo gemoy. ²⁵ Nec di maajir̄ince yaa gine ar gem kaak bildiga ho gay riyor oki yaa gine ar gemoy. Ya gee niga biɲkico in̄ mee gerdi a ɲa Belzebuul†, do geen̄ji ku geer gay, ɲuu nige biɲkico paka !

Gine ka kolaw do Bun̄di
(Luk 12.2-7)

²⁶ « Dakon̄ gin̄enno kolaw do geemir asaan gamin okiɲco kuuk cigile, ɲuu imiliɲco kara, ho kuuk ɲu rakaado a gee yaa ibiniɲco sa, ɲuoco gaariɲco ɲuu ibiniɲco. ²⁷ Kaawin kuuk nu kaawiiko in̄ aando, kaawon̄gu in̄ yiriyo. Kar kuuk ku dortu in̄ semsume, peyon̄ do wer kaak jadan̄ ho gaaron̄gu. ²⁸ Dakon̄ gin̄enno kolaw do ɲuur kuuk ida zi ka gemor ho gedarro idin̄ kelmoy. Illa gin̄on̄ kolaw do Bun̄ kaak nec ide zi ka gemor in̄ kelmoy do aki. ²⁹ Gee gidaydo ga diid̄ seer in̄ tamma rakki di ? Yampa ya rakki min̄ninco gal keder oki, Takko Bun̄ iban. ³⁰ Kar kun̄ gay, duruwko okintiti, Bun̄ osta. ³¹ ɲaar-ak, dakon̄ gin̄enno kolaw. Do un̄ji ka Bun̄di, kun̄ko kat kaalin pakgig diid̄ okiɲco !

³² « Ay gem kaak kaawa do un̄co ka geemir a ɲa maajir̄incer, nun oki yaa kaawe do un̄ji ka Tanni ka kuwa a ɲa kanto. ³³ Kar ay gem kaak pooaan do un̄co ka geemir gay, nun sa yaa pociɲji do un̄ji ka Tanni ka kuwa. »

Rawte ka goyindi in̄ gase ka jilindi
(Luk 12.51-53, 14.26-27)

³⁴ « Dakon̄ pakirenno kadar nu as iye aapiye do adiy ka kidar. Nu bal ase iye aapiye, illa taasiɲka. ³⁵ Ka seener gay, nu as eeriɲ gemo in̄ ron̄ji, mica in̄ yaaco, geema in̄ kogi. ³⁶ Paa ko, do adiy ka gerco, ɲuu goye adine. §

³⁷ « Gem kaak elgig tacco wal yaaco pak nunu, turro kanto. Ho gem kaak elgig ron̄ji wal romoy pak nunu, turro oki kanto. ³⁸ Gem kaak icgigdo etoy ka taabiner a ɲaan aadiɲdu, ɲaar-ak oki turro kanto. ³⁹ Gem kaak raka jile goyini, ɲaa rawtiɲji. Kar waan kaak rawtaag goyini do bi kanto gay, ɲaa gase goye kaak ta6.

Hagin ta ɲuur kuuk gaayaag gee ku Bun̄di
(Maark 9.41)

⁴⁰ « ɲaar kaak obin̄ko samaane, ar ɲa obin̄ nun meendu. Ho ɲaar kaak obin̄ nunu, ar ɲa obig ɲaar kaak ɲaamintu. ⁴¹ Gem kaak oba nabiɲce do geri do saan taat ɲa nabiɲce, Bun̄ yaaji bere haginey ar taat ɲa beriy do nabiɲcer. Ho ɲaar kaak oba gem kaak goy goye in̄ botiliy do un̄ji ka Bun̄di, do saan ta goyini-ak, Bun̄ yaaji bere haginey ar taat ɲa beriy do gem-aka. ⁴² Gem kaak gaaya rakki min̄ maajir̄inar do saan taat ɲa maajir̄incer, Bun̄ yaaji berin̄ haginey. Ka seener nu kaawaako, yoo ɲa bera amay sood̄ ku maala pondik-an̄ di do maajir̄inar kuuk siɲco allo misa, ɲaa gasin̄ haginey. »

† **10:25** 'Belzebuul' : ɲaar tatkaw ka aariɲnar kaak ɲu koliy pey 'Seetanne'. § **10:36** Wer ka gase kaawor do Mise 7.6.

11

Inde ka Yaaya-Batist
(Luk 7.18-35)

¹ Min Iisa taayig ko maajirnay kuuk orok in seera, ɗa birtu bilde gee ho gaare Kabarre ta Gala do geegirnay kuuk do kid-aka. ² Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist goy danjaayne. Do wer-ak, ɗa dor gee kaawa do bi ka gamin kuuk Masi giniyo. Paa ko, ɗa ɗaamtu daarin min maajirnay a ɗu 6aa indin Iisa aman : ³ « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku dortu ho ku taltu : ⁵ noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burɗumin calaw, ɗunguyuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ⁶ Galal do ɗaar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

⁷ Min maajirna ku Yaaya yeeptu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku 6aaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ⁸ Yampa, ku 6aaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun taat samaan-at, njuur goy do geray ku sultinniidi. ⁹ Yampa, ku 6aaw tale waa ? Nabinɗe ga ? Hii, ka seener, nu kaawaako, kun tal gem kaak pakgig nabinɗe. ¹⁰ Yaaya-Batist, ɗaar ko kaak Bunj kaawtu do Kitamner a ɗaa ɗaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman :

“ Nun naa ɗaame gay tabiriikar unci

a ɗaan siyin botilin. ”*

¹¹ Nu kaawaako, min gee kuuk ɗu weeyig ween di-an, ginno kaak tatik pakgig Yaaya-Batist. Kar sando, ɗaar kaak kapak do *Meennaw ta Bunɗi-ak gay, ɗaar tatik pakgig Yaaya. ¹² Min wiktin taat Yaaya-Batist gaariy kaaw ta Bunɗi yoo ɗinka, gee raka a Meennaw ta Bunɗi yaa ase in guwaane ho njuur kuuk gin gudurre gay raka gaaminti. ¹³ *Gaanuun kaak Muusa siirtu kaaw do bi ka Meennaw ta Bunɗi-ata. Nabinna okinco oki kaawe nam do wiktin ta Yaaya.

¹⁴ Ya ku gin niyine, ooyon kaaw-anta : Yaaya, ɗaar ko *Eli kaak zer yaa ase†.

¹⁵ Ya ku gin ɗengina, laan ɗenginko samaane, kuu cokiye ! »

¹⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku ɗinka-an, njuur ar maa geenda ? Gee njuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do koolinco aman : ¹⁷ “ Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyin ku muuti, kar ku bal ale. ” ¹⁸ Di talon, wiktin taat Yaaya astu, ɗa taado ho ɗa saado do bi ka abaadiner. In taar-an oki, ɗu diya aman : “ Aarid obga. ” ¹⁹ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw ho ɗu kaawa aman : “ Talon ja, maan gemir kaak adiy begirji-an ka ! Na taa ho ɗa saa ! Na roycu ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. ” Gee kuuk ooya ilim ta Bunɗi gay, ɗu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Gee ku geegirnay kuuk pooc aamine
(Luk 10.13-15)

²⁰ Min ɗaar-ak, Iisa teestu leese do gee ku geegirnay kuuk ɗa gintu gamin dakina kuuk ajbay, asaan ɗu bal ibinin niginco. Na diyiiico aman : ²¹ « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bunj gintu gamin kuuk ajbay. Ya ɗa ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an ɗu ibinig niginco min awalle, in ɗuune ka zamimdi ho in kokire ka buti do kayco. ²² Do saan taar-an ko, nu kaawiiko, do yiri ta Bunj yaa ɗukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tanco

* **11:10** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **11:14** Kaaw ta Bunɗi kaawa a Bunj yaa ɗaamen ja gem ar nabi Eli, kar kat, Masi yaa ase (Malasi 3.23).

ginaado rad aale ar tanjo. ²³ Kunj gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bunj yaako cooninjo kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa njaako orinjo ba oole. Ya Bunj ginig gamin kuuk ajbay-anj do geeger ka Sodom[†], geeger-ak yaa goye yoo dinja. ²⁴ Do bi njaar-ak ko, nu kaawaako, yiriy taat Bunj yaa dukume seriine, taabinko yaa gine rad aale pakgit ta gee ku Sodom. »

Gase ka jamiin ta ta6

(Luk 10.21-22)

²⁵ Do wiktin taar-at, Iisa ictu kaawo aman : « Baaba, kinj di *Rabbin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacinj do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjico naada. ²⁶ Ka seener, kinj kat raka a taa kuuniye ansi. »

²⁷ Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinjo do pisindu. Waan ibingido Ronj kat waa, illa Tati. Waan ibingido Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ronj-ak raka a nuu ibininji.

²⁸ « Asondu okinjo kunj kuuk rawe min gorko ta ooma ho naako jam-miyinjo. ²⁹ Icon gor taat nu beriiko ho bilde kaak nu bildinjo asaan nun dalulle ho gelbiner oola. Paa kat, kuu gase jamiine taat ta6. ³⁰ Ka seener, bilde kaak nu bildinjo, njaar radjo ho gor taat naako bere, taar oomno. »

12

Iisa inj yiriy ta sabitdi

(Maark 2.23-28, Luk 5.33-39)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa dukuma datik morginar. Maajirnay gay mey diyaagu ho nu teestu yiime gandulinna, nu eeymiyo. ² Min *Pariziyenna taliigu, nu diyiiji do Iisa aman : « Talig ja maajirnanj gina maan kaak *gaanuunte todiite inj eele ka geeror ! » ³ Iisa gay telkiico aman : « Ku bal garkiyn ga maan kaak Dawuud inj eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiigu ? ⁴ Na unjitu do *ger ka Bunji inj eenji ho nu teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bunji. Zer tee njaar-ak, nu bal gine botol taat nu teenji, gaanuunte ber botol illa do gay satkiner di. ⁵ Do gaanuun-ak, ku iban tam kadar ya gay satkiner gina riyco do ger ka Bunji inj yiriy ta sabitdi oki, nu nigaado maanna. ⁶ Kar nun gay kaawaako, maan goy anne kaak tatik pak ger ka Bunji ! ⁷ Bunj kaaw do Kitamney aman : " Nu rakaado satkine, nu raka illa kuu gine sellinkaw do geemir. " * Ya ku iban baat ta kaaw-anta, ku diyaado kaaw do eenjo maalan di. ⁸ Asaan nun *Ronj gemor di mee sabitdi. »

Gem kaak pisinji mate

(Maark 3.1-6, Luk 6.6-11)

⁹ Min ede-ak, Iisa uctu ho na daktu unja do ger ka salaaner ka Yuudinnar. ¹⁰ Do wer-ak, gin gem rakki pisinji mate. Pariziyenna kuuk goy ede-ak rakaaji diye kaaw do Iisa. Do bi njaar-ak ko, nu indig aman : « *Gaanuunte ber botol ta coole gemor inj yiriy ta sabitdi walla kawwi ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Waa minninko, inj yiriy ta sabitdi, ya na gin tamga rakki di ho na gal do beendi, na baayido imilinj ? ¹² Hadi, gem gay, njaar pakgit tamig serek wal maman ? Paa ko, gaanuun bertu botol gii gine sellinkaw do gemor inj yiriy ta sabitdi. » ¹³ Hiyya, Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Paanig pisinjin. » Ek di na paaniga ho pisinji cooltu ar giji. ¹⁴ Min njaar-ak,

[†] **11:23** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bunj idiig geegirco asaan goyinjo jookum aale (Zenecz 19.24-28). * **12:7** Wer ka gase kaawor do Ooze 6.6.

Pariziyenna amiltu ho ɲu numtu dee kaawco maman ɲuu deen Iisa. ¹⁵ Iisa ibinit pikirrico, paa ko, ɲa deettu min do wer-aka.

Iisa, gay riyor kaak Bun dobtu

Wiktin taat Iisa deeti-ak, gee dakina aadaaga ho ɲa cooliig kuuk radaw okinco. ¹⁶ Kar ɲa karmiig tak a ɲuu gaarinjido. ¹⁷ Ampaa ko, kaaw taat Bun kaawtu awalle in biy ka nabi Ezaayi as do werti aman :

¹⁸ « An ko gay riyor kaak nu dobtu.

Nu elgiga ho galilil okintit goy in ɲaara.

Naaji bere Ruwwiner.

Naar yaa gaare botol taat samaane do darrinay okinco.

¹⁹ Na gidaado in gemo. Na koolaado.

Gee doraado gaayay do botilay ku helliner.

²⁰ Na yiimaatdo coor taat koon ko.

Na diyaatdo lampa taat gaay ko mate.†

Naa gine paa nam ɲaa tale nosirraw ta sellinkaw ta Bunji.

²¹ Ho gee kuuk min darrinay okinco yaa diye gelbinco in ɲaara. »‡

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Maark 3.22-30, Luk 11.14-23)

²² Yiriy rakki, gee iyiiji gem kaak aarid sokumig biy ho ɲa noolo oki. Iisa cooliiga. Gem-ak teestu kaawe ho odinay sa piltu. ²³ Gee okinco kuuk num-ak ajbiyту tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Naar-an ginaado ron ka sultan Dawuud walla ? » ²⁴ Kar min Pariziyenna doriit kaaw-at gay, ɲu diyту aman :

« Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul, tatkaw ka aaridnar ! » ²⁵ Iisa gay ibingit pikirrico ho ɲa diyiiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasina benannico, taar asa gale. Ho ay geeger kaak geenji kaawco bagdo, ɲaar asa totire. Ho ay gee kuuk adiy ka gerco rakki, ya kaawco bagdo, ɲu asa eere. ²⁶ Ya *Seetanne kat atka giji seetanne, ɲa taasina ziy ka meenji di. Pa-ak gay, maman meennuwi yaa taaye ? ²⁷ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, ɲu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁸ Kar ya nu atka aaridna in Ruwwin ta Bunji, ɲaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunji askon ko loko.

²⁹ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, ɲaa soke gamnay, illa ya ɲa duunig ja. Kar ya ɲa duunig gay, ɲaa gedire sokin gamnay bal kaawo. ³⁰ Waan kaak in nunno-ak, ɲaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ɲaar-ak totiraagu totire. ³¹ Do bi ɲaar-an, nu kaawaako a Bun yaa saamiye ay zunuubinna ku geemir yoo ɲuur kuuk binjiko amila gallo in ɲaara oki. Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunji gay, Bun saamiyaajido. ³² Ya gem kaak nig biy in nun *Ron gemor, Bun yaaji saamiye. Kar gem kaak waraat Ruwwin ta Bunji gay, ɲa saamiyaajido do duniin-anta yoo taat asa neginda. »

Eto in ronji

(Luk 6.43-45)

³³ « Cokiyon, ya et kaak samaane, ronji sa yaa gine samaane. Kar ya et kaak samaanno gay, ronji sa yaa gine samaanno. Asaan gi ibiniig et-ak min do ronji. ³⁴ Talon kate, kun gee kuuk ar aalin-an ku ! Kun aditko pondiko, kar maman kaaw taat yaa amile min binjiko yaa gine samaane ? Ka seener,

† **12:20** 'coor taat koon ko' in 'lampa ta gaay ko mate' : danjl taar-an kaawa a ɲaa kuuniye dalulle in gee kuuk imaanco misa sooda. ‡ **12:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 42.1-4.

kaaw taat goy do adir-at, taar ko amila kara. ³⁵ Gem kaak sellen, amila minninee kaawin kuuk goy do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, amila minninee kaawin kuuk goy do adiy kaak pondiko. ³⁶ Nu kaawaako, do yiriy ta Bun yaa dukume seriine, gee yaa ose bin'kico do ay kaaw taat nu kaawtu bal baati. ³⁷ Asaan in kaawnan-ak ko, Bun yaan dukume seriine ho naa ibine kadar bin gala wala gallo. »

Inde ka gamin kuuk ajbay
(Maark 8.11-12, Luk 11.29-32)

³⁸ Min naar-ak, Pariziyenna daarin in agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ni raka kii gine do unni maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bun kat tabirin'cin. » ³⁹ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku din'ka-an nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bun di. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi YuunusS gaartu-ak di. ⁴⁰ Yuunus gay, awalle, gumba sidga, yiriyo aando na goy do atti nam mena subba. Ampaa ko, nun Ron gemor oki yaa gine mena subba do maginer. ⁴¹ Min gee ku Niniib cokiyyit kaaw ta nabi Yuunus-ak, nu ibinin niginco. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! Do saan taar-at ko, yiriy taat Bun yaa dukume seriine, gee ku Niniib-ak yaa uce do unco ka gee ku din'ka ho nuuco diye kaawo. ⁴² Sultinca taat asa min watiine* oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kidin kuuk serek aale a taa cokiyyin sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-an gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Yeepe ka aariddi
(Luk 11.24-26)

⁴³ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid' amil min do gemor, na baayiy do kalaaner ho na bariyyi wer kaak naa goye. Kar ya na bal gasen gay, ⁴⁴ na osiig adiy aman : « Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minninee. » Ek di na yeepiyo. Na gasiig ger-ak goy maala. Nu sooyiig sakaan ho siy samaane. ⁴⁵ Paa ko, aarid-ak baayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Nu asiyy sawa, nu unjiy do ger-aka ho nu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. Ansii ko, taaco kuuniye do gee ku din'ka kuuk jookum-an'ku. »

Atan Iisa in sintay
(Maark 3.31-35, Luk 8.19-21)

⁴⁶ Wiktin taat Iisa kaawa misa do gee kuuk num dakin-ak, yaaco in sintay gay pey kara. Nu bariya botol taat nuuji kaawe. ⁴⁷ [Gem rakki asiiji kaaw do Iisa aman : « Gem kol tacco, yaako in sintan goy kara, nu indaacin. »]† ⁴⁸ Iisa gay telkiji aman : « Yaani kat waa ho sintar gay kun waa ? » ⁴⁹ Kar na gaariig maajirnay ho na kaawtu aman : « Talon, an ko yaani ho sintar. ⁵⁰ Ka seener, ay gem kaak gina taat Tanni ka kuwa rakiyo, naar di sin'du, boor ho yaani. »

13

Danjil ta gay luwor
(Maark 4.1-9, Luk 8.4-8)

¹ Yiriy taar-at di, Iisa amiltu min do ger-aka ho na birtu bi ka barrer. Do wer-ak, na goyту, na garkiyiy gee. ² Gee dakina numiiji nam na coktu ka markaba,

§ 12:39 'Yuunus' : Yuunus, naar nabiin'ce kaak Bun naamtu do gee ku Niniib a nuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. * 12:42 'sultinca taat asa min watiine' : Sultinca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta na goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

† 12:47 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

kar ɲa goytu. Geen gay goy do gonɲumɔr. ³ Ɗa gaarco kaawin dakina in dele ka danɲal. Ɗa kaawiico aman : « Cokiyon ! Gin gem rakki ɓaa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat ɲa luwiɲ-ak,* busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okiɲco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karɲiyo ho kiday perew di. Kodok di busam-ak amiltu asaan kiɲco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan ɲu bal paaye caari. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Ɗu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarin gay sollitu do kiɲ kaak samaane, ɲu amiltu nam ɲu neetu. Ganduulin daarin wee ron miya,† daarin orok biijiɲ ho daarin gay orok subba ! » ⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

Inde ka baat ta danɲal

(Maark 4.10-12, Luk 8.9-10)

¹⁰ Min ɲaar-ak, maajirɲay ɓaawiji moota do Iisa ho ɲu indiig aman : « Maa di, ki deliico danɲa ? » ¹¹ Ɗaar gay telkiico aman : « Buɲ gaarkon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka Meennuwiɲ. Yampa, do gee ku pey gay, ɲa toɲcogu. ¹² Gem kaak gine, Buɲ yaaji gaaye dakina min kuwa. Kar ɲaar kaak bal ginen gay, ka sood kaak ɲa gintu oki, Buɲ yaaji imilinji. ¹³ Do bi ɲaar-ak ko, nu deliico danɲa, asaan ya ɲu tala sa, ar ɲu tallo ho ya ɲu cokiya sa, ar ɲu cokaydo ho kayco iɲdo maanna. ¹⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi kaawtu awalle astu do werti aman :

« Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.

Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

¹⁵ Asaan kayco ku geemir-an bombo,

denginko amil lawa,

odinco, ɲu timingu,

pa ɲuu tale in odinco,

pa ɲuu dore in denginko,

pa ɲuu diye do gelbinco.

Ɗu pooc jipte goyiɲco in nunu,

paa kat nu baltu gedire cooliɲco. »‡

¹⁶ Kuɲ gay, galal loko asaan odinko talaw ho denginko doraw ! ¹⁷ Taat nu kaawiiko-an, ka seener, nabiinna dakina in gee kuuk awalle kuuk goyiɲco sellen do unji ka Buɲdi rak tale maan kaak ku taliyo, kar ɲu bal talinji. Ɗu raka doriɲ maan kaak ku doriyo, kar ɲu bal doriɲji. »

Baat ta danɲil ta gem ka luwaw

(Maark 4.13-20, Luk 8.11-15)

¹⁸ « Cokiyon, naako gaare baat ta danɲil ta gem ka luwaw. ¹⁹ Gee kuuk dorit kaaw taat ɲu gaariico do bi ka *Meennaw ta Buɲdi ho ɲu ibanno baati, ɲuur-ak ar botol taat busam solliiiti. *Seetanne gay asiy imiliit kaaw-at min do aditco. ²⁰ Daarin gay ar kiɲ kaak gin karɲiyo kaak busam solliiji. Gee ɲuur-ak cokiyaat kaaw ta Buɲdi ho kodok di ɲu ooyiit in galal. ²¹ Kar kaaw-at gay, ɲu rasgiɲdo taa paaye caari, ɲu obiit do menuwir di. Ya taaɓin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di ɲu rasiita. ²² Kar daarin gay ar kiɲ kaak gin pompal kuuk busam sollico. Ɗuur-ak dorit kaaw ta Buɲdi, kar ɲu pakira dakina do gamin ku duniiner ho malle oki daaniigu. Ampaa ko, kaaw-at

* **13:4** 'Wiktin taat ɲa luwiɲ-ak' : Luw taar-at, ɲu dawiiɲ dawe ar ginte liiyi buur. † **13:8** 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki ka geme wee ron orok subba, ɲa samaan ko. Ya ronji miya, ɲaar-ak, ɲa samaan paka. ‡ **13:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

wadirgiydo, ta uciy maala. ²³ Gee daarin gay ar kid kaak samaane. Njuur-ak cokiyyit kaaw ta Bunji ho gas baati samaane nam kaaw-at wadirtu. Gee njuur-ak ar ganduulin kuuk wiyaw. Daarin wee ron miya, daarin orok bijigi y ho daarin gay orok subba. »

Danjil ta busam kuuk samaanno

²⁴ Min njaar-ak, Iisa deliico danjil ta pey aman : « Cokiyon, naako gaare Meennaw ta Bunji taar ar maa. Taar ar gem kaak luw busam kuuk samaane do morgoy. ²⁵ In aando, wiktin taat gee weyaw, adiney astu, na luwtu busam kuuk samaanno do morgo-aka, kar na deettu. ²⁶ Wiktin taat busam kuuk samaane maadtu ho nu imiltu ganduulinna, kuuk samaanno-ak oki imiltu kunco. ²⁷ Hiyya, gay riyoy dakiiji kaaw do mee morgor aman : “ Gem kol Tacco, ki luw busam kuuk samaane do morgon, kar kuuk samaanno-an gay min momo ? ” ²⁸ Njaar gay telkiico aman : “ Na adin kat idyuugu. ” Gay riyoy indiig pey aman : “ Ki raka nii rotingo walla ? ” ²⁹ Njaar gay telkiico aman : “ Ha’a, rasongu. Ya ku rotaagu, *geme oki yaa rote. ” ³⁰ Rason njuu maade sawa di nam wiktin ta sedindi yaa nece. Do wiktin taar-at kat, naako kaawe do gay sedindi a njuu dobe ja njuur kuuk samaanno, njuu duuningco kaa kaa ho njuuco diye ako. Kar kat, njuu sokin *geme njuu leen do urder. »

Danjil ta busam kaak nu koliy mutard

(Maark 4.30-32, Luk 13.18-19)

³¹ Iisa deliico pey danjil rakki aman : « Meennaw ta Bunji taar ar busam ka mutard kaak gem luwtu do morgoy. ³² Min ron okinco, njaar di kapak tak-tak. Kar ya na amile ho na maade, na deetiyy tatik pak gamin okinco kuuk amila do jineendi nam na giniiy ar et kaak diid sa saayiy geriycu do leeginay. »

Danjil ta gelel

(Luk 13.20-21)

³³ Iisa deliico danjil ta pey aman : « Meennaw ta Bunji taar ar *gele taat sood di daatik liiyi do kurgal kuuk dakina, ta ediiyu, ho nu uciy gusus. »

Maa di Iisa kaawiy in dele ka danjal

(Maark 4.33-34)

³⁴ Iisa kaawig kaawin-an okinco in dele ka danjal ho na kaawiicog illa in dele ka danjal di. ³⁵ Ansii ko, ta kuuniyту in kaaw taat nabiince kaawtu awalle aman :

« Naa pile bir in dele ka danjal.

Naa imile baaco ta gamin kuuk goy cigile min kilgiye ka duniiner. » §

Baat ta danjil ta busam kuuk samaanno

³⁶ Hiyya, Iisa rasiig gee ho na birtu geero. Maajirnay dakiig gasa ho nu indiig aman : « Baan ja, gaarni baat ta danjil ta busam kuuk samaanno do morgor-anja ? » ³⁷ Iisa telkiico aman : « Njaar kaak luw busam kuuk samaan-ak, na nun *Ron gemor. ³⁸ Morgo-ak, taar ko duniine. Busam kuuk samaane, njuur gee kuuk do Meennaw ta Bunji. Kar busam kuuk samaanno-ak gay, njuur gee kuuk ic kaaw ta Seetanner. ³⁹ Adin kaak luw busam kuuk samaanno-ak, njaar ko Seetanne*. Sede, njaar ko gaase ka duniiner ho gay sedindi gay, njuur *dubal ku Bunji. ⁴⁰ Uudin taat gay sedindi rotiiy gan kaak samaanno ho nu oriig do aai, ampaa ko, dubal ku Bunji asiiy gine do gaase ka duniiner. ⁴¹ Nun Ron gemor yaa tabire dubildu, njuu atkin min do Meennuwir

§ 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 78.2. * 13:39 'Seetanne' : Na gin sin ku pey a 'Diyaabul'.

gee okiŋco kuuk jookumo in ɲuur kuuk isiniig eenco a ɲuu rasin imaanco.
⁴² Kar ɲuu oriŋco do ak ta matdo. Do wer-ak, gee yaa ale ho ɲuu eeyme saanjo.
⁴³ Kar ɲuur kuuk goy sellen do unji ka Bunɗi gay, ɲuu irne ar pato do Meennaw ta Tacco Bunj. Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye ! »

Danjil ta malle ka cigile

⁴⁴ « *Meennaw ta Bunɗi taar ar malle kaak cigil do morgor. Gem rakki gaasiiga ho ɲa cigiliig pey do wer-ak di. Gem-ak adiy giniiji gal aale nam ɲa baayiy gidiiyin gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyin morgo-aka. »

Danjil ta duur ta kaalne

⁴⁵ « Meennaw ta Bunɗi taar ar pey taajirince kaak bariya duur kuuk samaan aale. ⁴⁶ Ya ɲa gas taat kaalin aale, ɲaa gidiiyin gamnay okiŋco ho ɲa asiy gidiiyin duur-ata. »

Danjil ta ribini

⁴⁷ « Meennaw ta Bunɗi taar ar pey ribin ta yaarko taat gee cabiy ay biyaw ku boosir do barrer. ⁴⁸ Ya ta miine, gay cabindi daaniit do bi ka amiydi. Kar ɲu goyiy keder, ɲu dobiig boos kuuk samaane samaane ɲu leeyiig do gombirkor ho kuuk samaanno gay, ɲu oriigu. ⁴⁹ Ansii ko, do gaase ka duniiner, dubal ku Bunɗi asiy eerin gee kuuk sellen min kuuk jookumo. ⁵⁰ ɲuur kuuk jookum-ak gay, ɲu oriŋco do ak ta matdo. Do wer-ak ko, gee dakina yaa ale ho ɲuu eeyme saanjo. »

Gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko

⁵¹ Iisa indiig maaajiray aman : « Has din ku iban baaco ta kaawin-an okiŋco walla ? » ɲuur gay aman : « Hii, ni iban. » ⁵² Naar gay yeepiico pey aman : « Di ya pa-ak, ay gem kaak iban *gaanuun ka Bunɗi ho ɲu garkiyig do bi ka *Meennaw ta Bunɗi, ɲa ar mee gerdi kaak soka min malley gamin kuuk marbinto in kuuk taay ko. »

Iisa do geeger ka Nazareet (Maark 6.1-6, Luk 4.16-30)

⁵³ Min Iisa gaastu in dele ka danlay-at, ɲa deettu min do wer-aka. ⁵⁴ ɲa birtu do geeger ka Nazareet do wer kaak ɲa maadtu. ɲa teestu garkiye gee do gerco ka salaaner. Gee kuuk cokiyaaga-ak, okiŋco ajbiytu tak-tak. ɲu kaawtu benannico aman : « Ilimji-an, ɲa gasit min momo ? Gudurre taat ɲa giniy gamin kuuk ajbay-an, ɲa gasit min momo ? ⁵⁵ Ni iban kadar ɲa ron ka gay gerkide atiydi. Yaaco-at wal sinti Mariyam doo ? Sintay wal ɲu kun Zaak, Yuusup, Simon in Zuud doo ? ⁵⁶ Sintay kuuk daad sa goy in ginte. Kar gamnay-an gay, ɲa gasig min momo ? » ⁵⁷ Hiyya, pikirrico-at todico ɲu baltu aamine do Iisa. Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiince, ɲu karmiyaag di. Illa do wer kaak ɲu weyiiga ho do adiy ka gerco di, ɲu karmiyigido. » ⁵⁸ Do bi ka imaanco taat sood-at ko, Iisa baltu gine gamin dakina kuuk ajbay do wer-aka.

14

Muutuy ta Yaaya-Batist (Maark 6.14-29, Luk 9.7-9)

¹ Do wiktin taar-at, sultan *Herood*, guberneer ka Galile, dortu gee kaawa bi ka Iisa. ² Kar ɲa kaawiico do gay riyoy aman : « Gem-an ɲaar Yaaya-Batist !

* 14:1 'sultan Herood' : Naar ko ɲu koliiy oki 'Herood Antipaas'.

Njaar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. »

³⁻⁴ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daacyi ta sinji Pilip. Do bi njaar-ak ko, Yaaya kaawiji do Herood aman : « *Gaunuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad. » Min Herood dortu pa-ak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danaayne. ⁵ Na raka deenji, kar gay na gina kolaw do *Yuudinnar asaan gee okinco talaag ar na nabiinice.

⁶ Ba aaro, yiriy rakki, nu iidiya aluw ta Herood. Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood taliita-ak, ta ajbiyga ⁷ nam na togiltu a naati bere ay maan kaak ta inditu di. ⁸ Yaaco gay naamiit a taa indin Herood aman : « Nu raka kiidu berin kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ⁹ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min na togil do unco ka geemir gay, na bertu izinne a nuuti berin maan kaak ta inditu. ¹⁰ Paa ko, na naamtu gemo do danaayner, nuu dukumin kaay ka Yaaya-Batist. ¹¹ Min nu dukumga, na iyiiig do gartar ho na beriitig do gemso-ata. Taar gay iciiga ho ta iyiiitig do yaaco. ¹² Min njaar-ak, maajirnay ku Yaaya asiig ic momtey ho nu tiisiiga. Kar nu baawtu minin lisa do maan kaak kuuniye.

*Bere ka teendi do gee alip beey
(Maark 6.30-44, Luk 9.1017, Yaaya 6.1-14)*

¹³ Min kabarre-at galiiji do lisa, na neptu markaba ho na deettu serek min gee. Kar min gee kuuk dakin-ak dortu a na amile, nu amiltu min do helliniico in asinco, nuu jarbiy do bi ka barrer ho nu aadiiga. ¹⁴ Min lisa paaytu min ka markaba, na gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, na taltu aminduwco ho na teestu coolin nuur kuuk radaw.

¹⁵ Wiktin taat pat gale, maajirnay sinjiiji moota ho nu kaawiji aman : « Gem koltacco, pat-an deete ho wer sa serek. Kaawco do gee-anju a nuu totire do hellinniidi, nu baayiy gidiye tee. » ¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Ha'a, kuuniyaado ta nuu deete, kun maaniikon di beronco tee ! » ¹⁷ Kar nuur gay telkiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di ! » ¹⁸ Njaar gay kaawiico aman : « Iyondug anne. » ¹⁹ Min pa-ak, na diyiico do geemir a nuu goye ka gan ka balan. Min nu goye, na sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunji. Kar na pirsiiig mappa ho na beriicog do maajirnar a nuu deedin do gee-aku. ²⁰ Okinco nu teetu, nu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, nu nuniiga nam na miin girdin orok in seera. ²¹ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar alip beey pa, daadi in koogin gay, nu bal osinco.

*Jiwi kuuk ka amiydi
(Maark 6.45-52, Yaaya 6.15-21)*

²² Min njaar-ak, kodok di, lisa diyiico do maajirnay a nuu nepe ka markabar nuuji ogire ar barrer. Njaar gay daktu a naa naaminco ja gee-aku. ²³ Min na naamiigu, na coku ka dambar a naa inde Bunj. Wiktin taat pat gale oki, na goy keeji di ka dambar. ²⁴ Markab gay ot ko datik barrer. Us teestu abire dakina ho amay kuuk uca gulban-gulban-ak sa tanjilaaga. Us naamiiga nam markabco sinjaado. ²⁵ In datik kawtira, lisa jaawa ka amiydi, na ica botol ta maajirnay. ²⁶ Wiktin taat maajirna-ak taliig lisa jaawa ka amiydi-ak, kolaw unjiico. Nu kaawtu aman : « Hey yaman kelmo ! » ho in koluwco, nu teestu koole. ²⁷ Kar kodok di lisa diyiico aman : « Obon aditko. Na nunun di, dakon ginunno kolaw ! » ²⁸ Piyer ictu kaawo ho na kaawiji aman : « Gem kol *Rabbine, ya ka seener na kinke-ak, beror botol naa jaawe ka amiydi naan

gase. » ²⁹ Iisa telkiiyi aman : « Di naar-ak, asu ! » Ek di Piyer paaytu min ka markabar, na aaniyiig Iisa ho na teestu jaawe ka amiydi. ³⁰ Min Piyer aawiig us abira rad-ak, kolaw unjiiji ho na teestu nooriye do amiydi. Na kooltu rada aman : « Rabbine jorkinu ! » ³¹ Kodok di, Iisa naamiiji pise, na obiiga ho na diyiiji aman : « Imaanji goy misa sooda ! Maa di adiŋ gintu seera ? » ³² Min pa-ak, seerco, ŋu coktu ka markabar ho us sa peytu min abirinji. ³³ Kar maajirna kuuk goy ka markabar dersitu do unji ka Iisa ho ŋu diytu aman : « Way, kinke-anj Ronj ka Bunji ka seener ! »

Coolle ka geemir do kid ka Zenezareet
(Maark 6.53-56)

³⁴ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, ŋu ottu do kid ka Zenezareet. ³⁵ Min gee taliigu, ŋu ibiniig Iisa ho ŋu totiriit kabarreŋ do kid okinji. Ampaa ko, ŋu iyiiig geenco okinco kuuk radaw. ³⁶ Nu marmiliiji a naa rasiŋco ŋuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

15

Iisa in aadanna ku aginiydi
(Maark 7.1-13)

¹ Ba aaro, daariŋ min *Pariziyenna in agindaw ku gaanuundi uctu min Zeruzaleem ho ŋu baawiiji do Iisa. Nu indiig aman : ² « Maa di maajirnaŋ karmiygido aadanna ku aginiydi ? Ya ŋu raka tee, maa di ŋu acgiydo pisinco ar kaak aginiyte diyiite ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Kar kuŋ gay, maa di ku aadiy aadanna ku aginiyko ku maaniikon di ho ku karmiygido ka Bunji-aka ? ⁴ Bunj gay diŋ aman : « Ber horoomin do yaako in takko. » Pey ŋa kaaw aman : « Waan kaak niga biy in tacco wala in yaaco, tanji-at illa muutu. » ⁵ Kar kuŋ gay garkiŋa gee a ŋuu kaawe do aginiyco aman : « Maan kaak zer naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya Bunj. » ⁶ Ho ku kaawa kadar naar kaak kaawa ampa-ak, negic ko na gediraado pey naaco bere horoomine in gaayoy-ata. Paa ko, ku poociit kaaw ta Bunji ho ku makiit in ta aginiyko ku maaniiko. ⁷ Talonj gee kuuk kaawa in binŋico di ho ta aditco gay keetiti-anŋu ! Kaaw taat Bunj diytu do bi kanŋo, taar ka seener. Na kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

⁸ « Gee ŋuur-anj beraadu horoomin in binŋico di,
kar aditco gay serek min nunu.

⁹ Abaadin taat ŋu abdiyin-an, taar uca maalan di,
asaan garaan taat ŋu garkiŋiy gee sa, geen di imilit min do kayco. »*

Maan kaak nigaag gemo do unji ka Bunji
(Maark 7.14-23)

¹⁰ Min naar-ak, Iisa koliig gee okinco ho na diyiico aman : « Laan denginko samaane kuu ibinin baat ta kaaw-anta : ¹¹ maan kaak gem tiyo, naar nigigdo do unji ka Bunji. Kaak nigaaga-ak, illa kaaw taat amila min do biy. » ¹² Kar maajirnay baawiiji mooto ho ŋu indiig aman : « Ki iban kadar kaawnan-an nigig aditco ku Pariziyennar walla ? » ¹³ Iisa gay telkiico aman : « Ay et kaak Tanni ka kuwa bal taatinji, ŋu asa rotinji. ¹⁴ Rasonj oola Pariziyenna-anŋu ! Njuur noolna kuuk daana noolna ! Ya nool kat daana giji noolo, seerco, ŋuu solle do beendi. » ¹⁵ Piyer ictu kaawo aman : « Gaarnin ja baat ta danlan-anta. » ¹⁶ Iisa newsiico loco aman : « Kuŋ oki kayko dibir ga ? ¹⁷ Ku ibanno ga maan kaak gem tiy-ak unja do adiy ho ba aar gem-ak baay dooye ? ¹⁸ Kar kaaw taat

* **15:9** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.13.

amila min do bi ka gemor, taar min do gelbiney ho taar ko taat niga gemo do unji ka Bunji. ¹⁹ Asaan min do gelbiney-ak ko amiliy pikirre taat samaanno ta naamiig do dee ka geemir, do kokine ka miday wal daad kara, do baaye kaak munjam, do kokinaw, diye ka kaawor kaak bal botol ho na nigiy biy in gee. ²⁰ Gamin nuur-an ko kuuk niga gemo do unji ka Bunji ! Kar gay, tee kaak bal ace ka pisindi ar ka aadinco, naar nigdo gemo do unji ka Bunji. »

Ase ka daatik taat Yuudiñcado

(Maark 7.24-30)

²¹ Min Iisa gaasiit kaawoy, na uctu min do wer-aka ho na deettu do kid ka Tiir in ka Sidon. ²² Tala kar daatik rakki taat Yuudiñcado 6aawiji do Iisa. Caarti min gee ku Kana kuuk do kid-aka. Ta astu marmile do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! Romor, aarid obta ho na taaɓiyaat ko taaɓiye ! » ²³ Kar Iisa gay da pillo biy. Maajirnay 6aawiji moota ho nu kaawiji aman : « Kaawti do daatko-an a taa deete, yampa ta aadiite in koolinti kon di-an gay maman ! » ²⁴ Naar gay telkitu aman : « Nun, nu naamintu do gee kuuk ar tamgi kuuk rawte do kid ka Israyeel. »

²⁵ Kar daatko-at astu dera do unji ho ta diytu aman : « Gem kol Rabbiney, baanu jorkinu ! » ²⁶ Iisa gay telkiitit aman : « Kuuniyaado nuu iciñji tee ka kooginar ho nuu oriñ do kanir. » ²⁷ Daatko-at kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ka gemco di. » ²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Way ! Kanke-an imaanke-an dakina ! Taa kuuniye ar taat ka rakiyo. » Hiyya, do wiktin-at di, romti cooltu.

Coole ka gee dakina

²⁹ Min naar-ak, Iisa birtu do bi ka barre ka Galile. Na coktu ka kooti ho na goytu. ³⁰ Gee dakina 6aawiji, nu iyiji gee kuuk radaw : mersina, noolna, gee kuuk zinjiko galcodo, dunguyuuyna, in kuuk gin raduwnay ku pey. Okinco, nu iyiiig do unji ka Iisa ho na cooliiigu. ³¹ Min gee-ak taliig dunguyuyin doraw, kuuk zinjiko galcodo coolaw, mersin jaawa tal-tal ho noolin talaw-ak, nu ajbiyту tak-tak. Do wer-ak, nu teestu oziliñ Bun ka Israyeel.

Bere ka teendi do gee alip pood

(Maark 8.1-10)

³² Min pa-ak, Iisa koliig maajirnay ho na diyiico aman : « Gee-an, nu tala aminduwo, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. Nu rakaado naamin aditco aaye, yampa, gudurrico yaa arme botildi. » ³³ Maajirnay indiig aman : « Kalaan ta-anja, kar gi aaniye momo, gi gase tee kaak yaa neciñ gee kuuk dakin ta anku ? » ³⁴ Naar gay indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Nuur gay telkiji aman : « Ni gin mappa peesira in tenjilna minaw-minaw pa. » ³⁵ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. ³⁶ Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka in tenjilna-aku. Na deliiji barkin do Bunji, na pirsiiigu ho na beriicog do maajirnay. Nuur gay deediig do gee-aku. ³⁷ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig tee kaak dake nam na miin girdin peesira. ³⁸ Miday kuuk tee gay, nuur alip pood. Daadi in koogin gay, nu bal osinco. ³⁹ Min nu tee, Iisa naamiig kat gee-aku. Kar na neptu markaba ho na birtu do kid ka Magadaan.

¹ Min njaar-ak, *Pariziyenna in *Sadusiyenna sinjiiji moota do Iisa. Nu rakiiji dibe. Nu indiig a njaaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bunji.
² Kar njaar gay telkiico aman : « Ya pat gala zil-zil-zil, ku kaawgiy a wer yaa gine gala asaan pat ta guddinir ginig samaan dindiko. ³ In wer dugus-dugus sabaan cokay, ku kaawgiy a yiriyta-an amay yaa ase asaan bun derde. Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk ka samaaner, kar gamin ku gaarindi kuuk kuuniya dinja gay, ku ibanno baaco. ⁴ Gee ku dinja-an, nuur jookumo ho nu newsiji kop do Bunji. Nu raka a naaco gaare maan kaak ajbay. Kar gay, illa nuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus gaartu-ak di. » Kar nja rasiigu ho nja deettu.

Gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar
(Maark 8.14-21)

⁵ Wiktin taat maajirna aaltu aar barrer, nu rawte ice mappa. ⁶ Kar Iisa kaawiico aman : « Yaman pakiron ! Goyon godom min *gel ta *Pariziyennar in ta *Sadusiyennar. » ⁷ Min pa-ak, maajirna kaawiy benannico aman : « Na kaawiite ampa-an asaan gi bal ice mappa kar di walla ? » ⁸ Iisa ibinit pikirrico ho nja indiig aman : « Talon gee kuuk imaanco sood-an ku ! Maa di, ku kaawiy benanniko a gi bal ice mappa ? ⁹ Yoo din oki kayko dibir di misa walla ? Ku rawtig ko mappa kaak beey ku deettu do gee kuuk alip beey-aku ho in girdin minaw kuuk ku soktu-aku ? ¹⁰ Ku rawtig ko pey mappa ka peesira ku deettu do gee kuuk alip poof ho in girdin minaw ku soktu-aku ? ¹¹ Kar maa di, ku ibingiydo kadar nu kaawgikonno do bi ka mappa wiktin taat nu kaawiiko a kuu goye godom min do gel ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar ! » ¹² Min maajirnay dortu pa-ak, nu ibintu kadar nja bal kaawe a nuu goye godom min gel ta nu giniy mappa, illa nuu goye godom min garaan ta Pariziyennar in ta Sadusiyennar.

Iisa, njaar Masi kaak Bun dobtu
(Maark 8.27-30, Luk 9.18-21)

¹³ Min pa-ak, Iisa baawtu do kid ka Sezare ka Pilip. Na indiig maajirnay aman : « Do bi ka nun *Ronj gemor-an, gee kaawa a nu waa ? » ¹⁴ Nuur gay telkiiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli ho daarin gay a ki Zeremi wal nabiinçe ka pey min awalle. » ¹⁵ Iisa gay indiigu aman : « Kar kun gay kaawa a nu waa ? » ¹⁶ Simon kaak nu koliy oki Piyer telkiiji aman : « Kinke *Masi kaak Bun dobtu, Ronj ka Bunji, Bun kaak goy mento. » ¹⁷ Iisa telkiiji aman : « Galjin Simon, ronji ka Yaaya. Na Tanni ka kuwa kat gaarjin seen-anta, yampa nja gemno. ¹⁸ Nun gay kaawaajin aman : “ Kin Piyer* ho do dambi-an ko, naa pinin *Eglizdu ho muut sa gediraajido do Egliz-aka. ¹⁹ Naan berin kerilna ku *Meennaw ta Bunji. Maan kaak kii pociin keder, kuwan sa nuu pociinji, ho maan kaak kii ooyin keder, kuwan sa nuu ooyinji. ” » ²⁰ Hiyya, Iisa karmiig maajirnay a nuu kaawenno tak-tak do waanna a njaar ko Masi kaak Bun dobtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji
(Maark 8.31-9.1, Luk 9.22-27)

²¹ Min yiriy taar-at di, Iisa teestu kaawe waran do maajirnay aman : « Nun baa Zeruzaleem. Aginay, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi, nuun taabiyyin dakina. Nu asin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » ²² Min pa-ak, Piyer imiliig serpiya ho nja leesiiji aman : « *Rabbine, Bun yaan gooye ! Maan sa asaajinno tak-tak ! » ²³ Kar Iisa kolsiig Piyer ho nja

* **16:18** 'Piyer' : In kaaw ta Grek, Piyer-ak a 'dambi'.

kaawiiji aman : « Baa annere, Seetan-anjka ! Ki todaadu botol. Pikirren taar arro ta Bunđi, taar ar ta geemir di. »

²⁴ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, ñaa pooce pey bariye galal ta meenji, ñaa icin etoy ka taaḅiner ho ñaan aadindu. ²⁵ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, ñaa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, ñaa gase goye kaak taḅ. ²⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho ña rawtig goyinji, ñaar-ak galilti gay maa ? Naa bere maa ñaa gidiye goye ka gaasdo ? ²⁷ Ka seener gay, nun Ron gemor naa ase in *darjin ta Tanni ho in dubilji. Do wer ñaar-ak, naa kappiye do ay gemo do riy taat ña gintu. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daarinco mataado di, ñuun talin nun Ron gemor asa ar Sultan. »

17

Newse ka zi ka Iisa

(Maark 9.2-13, Luk 9.28-36)

¹ Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piye, Zaak in sinji Yaaya ho ña iyiig keeco kuwa ka damba ta bolok. ² Tala kar Iisa, ziy newse. Wijeeney irna pit-pit ar pato ho kesuuney newis portik kar ar ñirne. ³ Ta bite-an di, nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, ñuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁴ Hiyya Piye kaawiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-anjka. Ya ki rakaw niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. » ⁵ Min Piye kaawa misan di, uce irnaw gootiigu ho min do uc-at amila gaaya taat kaawa aman : « Ñaar-an Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. Cokiyon kaawoy ! » ⁶ Min maajirna doriit kaaw-at, kolaw obiigu nam ñu zuḅik keder. ⁷ Iisa sinjiico moota, ña kedkidiiigu ho ña kaawiico aman : « Ucon, dakon ginenna kolaw ! » ⁸ Ñu jaaltu kayco, kar ñu bal tale pey waanna, illa Iisa keeji di. ⁹ Wiktin taat ñu paayiy min ka dambar, Iisa karmiig maajirnay aman : « Yaman, dakon kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-anjka nam nun *Ron gemor naa nooyen ja min do muuti. »

¹⁰ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, ñaa leen gamin-an do botilco. ¹² Kar gay, nu kaawaako, Eli ñaar as ko, kar gee gay bal ibininji. Ñu taaḅiyig ar taat ñu raktu. Ansii ko, nun Ron gemor oki, ñu asiin taaḅiyindu. » ¹³ Paa kat, maajirna ibintu kadar ña kaawaaco do bi ka Yaaya-Batist.

Coole ka mic kaak gin punpun

(Maark 9.14-29, Luk 9.37-43a)

¹⁴ Wiktin taat Iisa in maajirnay yeepco do gee kuuk dakin-ak, gem rakki sinjiiji moota ho ña dersitu do unji. ¹⁵ Kar ña kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, tal amindaw ta rondu. Ña gin punpun. Ya punpunji ucji aale, ña galgiy do aki wal do amiydi. ¹⁶ Nu ıycog do maajirnan, kar ñu bal gedire coolinji. » ¹⁷ Iisa kaawtu aman : « Kun gee ku dınka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kunjo ho naako sosınko pey ? Iyiig ronjin-an anne. » ¹⁸ Min ñu iyjiiga, ña leesiji do aarid kaak iyiji punpun-aka. Hiyya, ña amiltu. Ek di mic-ak cooltu. ¹⁹ Min ñaar-ak, maajirna amiltu keeco ho ñu indiig Iisa aman : « Gem koltacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-anjka ? » ²⁰ Ñaar gay telkiico aman : « Ku baltu gedire-ak asaan imaankon di sooda. Nu kaawaako ka seener, ya ku gin imaan kapak ar busum ka mutaard, nec kuuti kaawe do damba-an aman : " Janku annere.

» Ek di taa janke, maan begiraakonno. ²¹ [Kar gay, aarid naar-an, kuu gedire imilinj-ak, illa in inde ka Bunđi ho in ice ka sayamner ja.]* »

Deele ka kaaw ta Iisa do bi ka muutuy
(Maark 9.30-32, Luk 9.43b-45)

²² Yiriy rakki, maajirna numtu okinco do kid ka Galile. Iisa kaawiico aman : « Nun Ron gemor, nu asaan berindu do pise ka midir. ²³ Njuun deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » Min nu doriit kaaw-at, nu goytu aminda tak-tak.

Miiri ka ger ka Bunđi

²⁴ Wiktin taat Iisa in maajirnay ottu do geeger ka Kapernayuum, gay obe miirir ka *ger ka Bunđi 6aawiji do Piyer ho nu indiig aman : « Tatkuwko kappaydo miiri ka ger ka Bunđi walla ? » ²⁵ Piyer gay telkiji aman : « Na kappay. » Kar wiktin taat Piyer† unjiy geero, Iisa ictu kaaw awalle ho na indiig aman : « Simon, kin gay pakira maa do kaaw-anta ? Sultinnay kuuk do duniiner ica miiri ho patanti min do waa ? Min do geenco ku geero wala min do gee ku kara ? » ²⁶ Piyer telkiji aman : « Min do gee ku kara. » Iisa gay kaawiji aman : « Di ya pa-ak, koogin ku sultinniidi maan isigido. ²⁷ Di in taar-an oki, gi rakaado nige aditco ku gay obe miirir-an ku. Do saan taar-an ko, kii icin jambaatiin, ki 6aa do barrer, kii cabe boosi. Boos kaak kii ice awalle-ak di, pilig biy kii gase tamma rakki. Icga, naar necten ko kiite kappiye miirte seerte. »

18

Inde kaak a waa tatik paka
(Maark 9.33-37, Luk 9.46-48)

¹ Do wiktin taar-at, maajirna sinjiiji moota do Iisa ho nu indiig aman : « Do *Meennaw ta Bunđi, waa tatik paka ? » ² Iisa koltu mico, na iyiig do datikco ³ ho na kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku bal jipte goyin ko ho ku bal gine zin kiko naada ar koogina, ku unjaado tak-tak do Meennaw ta Bunđi. ⁴ Gem kaak gina ziy kapak ar mic-an ka, naar-ak di kaak tatik paka do Meennaw ta Bunđi. ⁵ Gem kaak obig samaane mic ar naar-an ka do bi kanto, ar na obintu nun meendu. »

Unje ka do zunubinnar
(Maark 9.42-48, Luk 17.1-2)

⁶ Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunubinnar, guna nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer. ⁷ Way duniine ! Gamin dakina goy do duniiner kuuk iya gee do zunubinnar ! Ka seener gay, gamin nuur-ak yaa goyen di doo. Kar naar kaak iya eenji do zunubinnar gay, taabin yaa gale do kaay ! ⁸ Ya pisinjin wal asinjin kat iyaacin do zunubinnar, dukumga ho acig kara. Gunjin kii unje do goye ka gaasdo in pise rakki wal merso, min kii unje in pisinjin wal in asinjin seer do ak taat matdo. ⁹ Ya odoŋ di iyaacin do zunubinnar, dimta. Guna kii unje in odoŋ rakki di do goye ka gaasdo, min kii unje in odinan seerco do aki. »

Danjil ta tamga ta rawte
(Luk 15.3-7)

* **17:21** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **17:25** 'Piyer' : Nu kolaag oki Simon.

¹⁰ « Yaman, min koogin-an, dakon aanenno rakki minninco. Asaan nu kaawaako, *dubal ku Bunji kuuk gooyaag koogin-an goy doo do unji ka Tanni ka kuwa. ¹¹ [Kar nun *Ron gemor as jile nuur kuuk rawte.]*

¹² « Ku pakira maa ? Ya gem kat gin tamgi miya ho rakki minninco rawte, naa gine maman ? Naa rasiñ kuuk dakina ka dambar in gemo, kar na baayiy bariyin ta rawte-ata wal maman ? ¹³ Ka seener nu kaawaako, ya na gasta, naa aaciye. Ho aacyinji-ak yaa pake aaciye ka nuur kuuk dakin bal rawte. ¹⁴ Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner rakiydo yoo rakki min koogin-an yaa rawte. »

Nige ka sinjor

¹⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Ya sinjin kat nigjin, 6aa gasig keejin di ho gaarjiig maan kaak na nigiji. Ya na cokiyingin, naar-ak ki amir in sinjin. ¹⁶ Kar ya na pooce gay, kol gem rakki wala gee seera. Paa kat, kaaw yaa mate in saadinna seer wala subba ar kaak Kitamne kaawiyo.† ¹⁷ Ya na pooc cokiyingin saadinna-aku, kaawco do gee ku *Eglizdi. Kar ya na pooc cokiyingin gee ku Eglizdi-ak gay, talig ar na gem kaak ibanno Bunj wal gay obe miirir.

¹⁸ « Ka seener nu kaawaako, maan kaak ku poocig keder, kuwan sa, nuu poocinji, ho maan kaak ku ooyig keder, kuwan sa, nuu ooyinji.

¹⁹ « Nu kaawaako pey, ya seer minninko dee kaawco keder a nuu inde maanna min do Tanni ka kuwa, maanna-ak, naaco berinji. ²⁰ Ka seener gay, ay wer kaak gee seer wal subba num in sinj kunto, nun gay datikco. »

Danjil ta gay riyor kaak pooc saamiye

²¹ Hiyya, Piyer sinjiiji mooto do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ya sinju kat nigdu, naaji saamiye dees minaw ? Dees peesira walla ? » ²² Iisa gay telkiji aman : « Ha'a, dees peesirro. Illa orok peesira kat peesira ! ²³ Naako gaare *Meennaw ta Bunji taar ar maa. Taar ar Sultan kaak raka ose gurus in gay riyoy. ²⁴ Min na tees ose, nu iyiji gay riyor rakki kaak yaaji kappiye tammin nononono. ²⁵ Kar gay riyor-ak gay bal gedire kappiye daanay. Hiyya Sultan-ak bertu izinne a nuu gidiyingo ar ferrina : naara, daacyi, kooginay in gamnay okinco. Na kaawtu pa-ak a naaji kappiyingin daanay-ata. ²⁶ Min pa-ak, gem-ak dersitu do unji ho na marmiliiji aman : « Gem koltacco, ic subirraw di, naan kappiyinti okintiti ! » ²⁷ Hiyya, tatkuwiy-ak taltu aminduwi, na saamiyijit daanay ho na rasiig na deettu. ²⁸ Do deetinji, na naamtu in rakki min eenji kuuk nu giniy riy sawa. Gem-ak, na aadaag daan sood pa. Na ga6gubiiga ho na kaawiji aman : « Yalla kappiyorduut daanar ! » ²⁹ Giji-ak dersitu do unji ho na marmiliiji aman : « Gem kol royay, ic subirraw di, naan kappiyinti ! » ³⁰ Kar ka boodaaga-ak gay pooce. Na sakkiiyiiga ho nu obiig danaayne, illa ya na kappiyit ja daanay. ³¹ Min gay riyor taliig maan kaak asji do royc-ak, aditco nigtu tak-tak ho nu dakiji os okintiti do tatkuwco. ³² Min nu osiiji, tatkuwco kaawiico a nuuji iyin gay riyor-aka. Kar min nu iyiiga, na leesiji aman : « Talon gay riyor kaak gelbiney samaanno-anja ! Nun kat saamiyjin daanan okintiti asaan ki marmildu. ³³ Nun tal aminduwin. Zer kin sa yaa tale amindaw ta sinjin doo ? » ³⁴ Hiyya, tatkaw-ak dapintu aale ho na naamiig gem-ak a nuu asirin do riyor nam naa kappiyingin daanay okintiti. »

³⁵ Kar Iisa kaawtu aman : « Ampaa ko, Tanni kaak goy ka samaaner yaako gine, ya rakki minninko saamaydo do sinji in gelbin rakki. »

* **18:11** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. † **18:16** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

19

Garaan do bi ka totiriikar
(Maark 10.1-12)

¹ Min Iisa gaastu in garaaney, na uctu min kid ka Galile ho na 6aawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. ² Gee dakina aadiiga ho na cooliig geenço kuuk raḁaw.

³ Kar *Pariziyenna daarin 6aawiji moota, nu rakiy gaase baay. Paa ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daaciy do ay maan kaak ta nigtu walla ? » ⁴⁻⁵ Iisa gay telkiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Do teesindi, Bun kilgiyiig mitko in daatko. ”* » Kar na kaawtu pey aman : « Do bi naar-ak ko, mitko yaa rasiñtacco in yaaco, na 6aayiy nume in daaciy, ho seerco, nuu gine ar gem rakki di do unji ka Bundi. Ku garkiyit doo-at kaaw-anta ? ⁶ Ampa-ak, nu seerro pey, nu num ko ar gem rakki di. Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo ! » ⁷ Pariziyenna indiig aman : « Hadi, maa di Muusa gay bertu botol do gemor taat naa bere maktumne ta totiriikar do daaciy ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. Yampa, do teesindi-ak taar paaḁo. ⁹ Nu kaawaako, ya gem totirit daaciy ho nu bal obin in gemo, kar na obtu ta pey, taar-at daaciydo ar na kokina karan di. »

¹⁰ Kar maajirnay kaawiji aman : « Ya ampa-ak, guna mitik yaa goye bal daatko. » ¹¹ Iisa gay telkiico aman : « Gee okiñco gediraado icin kaaw-anta, illa nuur kuuk Bun berco ja. ¹² Ka seener, gee daarin, min nu weeyiig di, botol ta obindi, Bun todcota. Daarin gay, nu ticgu†. Kar daarin gay, maaniico kat ic niyine a nu obaado daad do bi ka *Meennaw ta Bundi. Naar kaak nec icin bilde naar-anja, na icga ! »

Iisa in koogin kuuk naaḁa
(Maark 10.13-16, Luk 18.15-17)

¹³ Min naar-ak, gee iyiji koogin do Iisa a naaco lee pise ho naaco inde barkin min do Bundi. Kar maajirnay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Kar Iisa diyiiico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan Meennaw ta Bundi, taar do gee kuuk ar koogin-an ku. » ¹⁵ Hiyya, na leeyiico pisinji, kar na deettu min do wer-aka.

Iisa in gay gamnar
(Maark 10.17-31, Luk 18.18-30)

¹⁶ Min naar-ak, gem rakki 6aawiji do Iisa ho na indiig aman : « Gem kol tacco, naa gine maa kaak sellen naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁷ Iisa gay telkiji aman : « Maa di ki indiiñ do bi ka maan kaak sellen ? Illa maan rakki di kaak sellen. Ya ki raka goye ka gaasdo, karmiyiig *gaanuun ka Bundi. » ¹⁸ Gem-ak indiig aman : « Gaanuun ka moo ? » Iisa gay telkiji aman : « Dakon deenno gee, kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okiñko, dakon kokinenno gamna ho dakon diyenno kaaw do gemor maalan di. ¹⁹ Beron horoomine do aginiyko ho elguwon eenko ar ziñka ku maaniiko. » ‡ ²⁰ Dubil-ak kaawiji aman : « Gaanuun-an okinji nu karmiyga. Di kar naa gine maman pey ? » ²¹ Iisa kaawiji aman : « Ya ki raka gine ziñ *cawar, 6aa gidiyig gamnan okiñco kuuk ki gintu ho berig gurusji do pokirnar, kar kii gase malle kuwa ka samaaner. Min ki gin ko

* 19:4-5 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27. † 19:12 ‘ticgu’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘kircigu’.

‡ 19:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20, Lebitik 19.18.

ampa-ak, asu ho aadnu. » ²² Min dubil-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeneey asaan na gay gamnar.

²³ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Ka seener nu kaawaako, unje ka do Meennaw ta Bunđi, naar rada do gay gamnar ! ²⁴ Nu diyaako pey a lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunđi yaaji gine pey rad paka. » ²⁵ Min maajirnay doriig kaaw-at, nu abiytu tak-tak ho nu kaawtu aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁶ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na diyiiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunđi gay, na melen di. »

²⁷ Hiyya, Piyer ictu kaawo, na diyiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okinco, ni aadincin. Nin gay yaa gase maa ? » ²⁸ Iisa diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya kid newis marbinto, nun *Ron gemor yaa goye ka seesdu ka *darjiner. Kar kun kuuk orok in seer aadintu gay, kuu goye do seesna ku sultan, kuu dukume seriine do tamba ta orok in seer ta gee ku Israyeel. ²⁹ Ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyji, kooginay wala morginay do saan tanto, naa gase dakin pak miya. Ho naa gase pey goye ka gaasdo. ³⁰ Gee dakina kuuk ogir dinja yaa dake aaro ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

20

Danjil ta mee jineendi in gay riyoy

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunđi taar ar maa. Gin mee jineendi rakki kaak amil bariye gay riyor in kawtir wer dugus-dugus a nu baa gine riy do jineenji. ² Na gastu gee, nu deetu kaawco a naaco kappiye ar kaak nu kappiygiy eel ta riyor, kar na naamiig do jineenji. ³ Na amiltu pey in pat parrika ta kawtira ho na gastu gay riyor ku pey do wer ka berel ka helliner. Nu goy maalan di. ⁴ Na kaawiico aman : « Kunjo oki, baañ ginon riy do jineendu ho naako kappiye maan kaak yaako kuuniye. » ⁵ Hiyya, nu baawtu. Kar mee jineendi-ak amiltu pey in yiriyo ho na naamiig pey do jineenji nuur kuuk goy maala-aku. In pat subba oki, na gintu pa. ⁶ Ba aaro, na amiltu pey in pat beey ta maako. Na gastu pey gee goy maalan di do wer ka berel-aka. Na indiig aman : « Maa di ku eeliy do wer-an di bal riyoy ? » ⁷ Nuur gay telkiiji aman : « Di gem dakinti kollo do riyor-ak gay ! » Na diyiiico aman : « Di naar-ak, kunjo oki baañ ginon riy do jineendu. »

⁸ « Min pat gale, mee jineendi kaawiiji do gay kappiye gurusdi aman : « Kolig gay riyor ho ay gem di, kappiyyi ar kaak nu kappiygiy eel ta riyor. Tees ja in nuur kuuk as ba aaro, kar kii gaase in kuuk as awalle. » ⁹ Hiyya, nuur kuuk tees riy in pat beey ta maako-ak astu, ho ay gem di, na kappiyyi ar eel ta riyor. ¹⁰ Na kappiyyiit do ay gemo nam na ottu do nuur kuuk as awalle. Nuur gay pakira a wal naaco kappiye dakin paka. Kar nuur oki, na kappiyyo ar ta eenco di. ¹¹ Min na kappiyyiico, aditco nigtu in mee jineendi ¹² ho nu kaawiiji aman : « Nuur-an kat as ba aaro ho nu gin riy pat rakki di. Nin-an taabi in riyoy, ni icit pat do kayni nam ni eeltu. Kar kat ki kappiyyinti sawa di ! » ¹³ Kar mee jineendi-ak telkiiji do minninco rakki aman : « Gem kol royay, nun tiyaacinno. Gi kaaw ja a naa kappiye tamma rakki do eelon wal maman ? ¹⁴ Icig gurusjin ho deettu ! Ya nu raka kappiye do naar kaak as ba aaro ar kaak nu kappiyyiin locin, taar-an isginno. ¹⁵ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy in gurusdu wal nu ginno ? Wala ki giniit hasuudinaw-an asaan nu sellen ? » ¹⁶ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Paa ko, gee kuuk aaro yaa ogire ho kuuk ogire yaa dake aaro. »

Kaaw ta subbiŋkar ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Maark 10.32-34, Luk 18.31-34)

¹⁷ Min ŋaar-ak, Iisa coontu Zeruzaleem. Wiktin taat ŋu ɓaayiyo, ŋa koliig maajirnay kuuk orok in seer keeco di ho ŋa kaawiico aman : ¹⁸ « Cokiyon, diŋ gi ɓaa Zeruzaleem. Anner ko, nun *Roŋ gemor, ŋuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, ŋuu dee kaawco a ŋuun deendu. ¹⁹ Kar ŋuun berin pey do gee kuuk Yuudinnado, ŋuudu samtiye, ŋuun koocin in kordingo ho ŋuun doodin ka etor. Kar yiriŋ ta subbiŋkar gay, naa nooye. »

Inde ka atan Zaak in Yaaya

(Maark 10.35-45)

²⁰ Min ŋaar-ak, daacyi ta Zebede sinjiiji moota do Iisa in kooginti kuuk seer-aku. Kar ta dersitu do unji asaan ta raka indin maanna. ²¹ Iisa gay indiit aman : « Ka raka maa ? » Taar gay aman : « Baanor ja, wiktin taat ki asiy teen *Meennuwin, nu raka a kooginar kuuk seer-an, rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do nugilan. » ²² Iisa telkiico aman : « Kuŋ bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-aka. Kuu gedire seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? » Nuur gay aman : « Hii, nii gedire. » ²³ Iisa telkiico aman : « Ka seener, kuu ase see min do kordindir ta taabiner-ata. Kar do goye kaak do meedar wala do nugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin nuur-ak, Tanni kat siyiig do nuur kuuk ŋa dootu. »

²⁴ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ŋu dapiniico do sinja kuuk seer-aku. ²⁵ Hiyya, Iisa koliig okinco ho ŋa kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ²⁶ Kar lokoŋ gay, ta ginaado pa. Minninko ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ŋaa ginen ja ar gay riyko, ²⁷ ho ya minninko rakki raka ogire, illa ŋaa ginen ja ar berriko. ²⁸ Ansii ko, nun Roŋ gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyi. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do nuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Coolle ka noolin seera

(Maark 10.46-52, Luk 18.35-43)

²⁹ Iisa in maajirnay amiltu min geeger ka Zeriiko, ŋu ɓaayiy Zeruzaleem ho gee dakina aadiiga. ³⁰ Do wer-ak, gin noolin seer kuuk goy do bit ka botldi. Nu dortu a Iisa bira min ede ho ŋu teestu koole rada aman : « Gem kol *Rabbinni, *Roŋ ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³¹ Gee kuuk dakin-ak gay awniico aman : « Ha', bugumon ! » Kar nuur gay jaalaat pey gaayco aman : « Gem kol Rabbinni, Roŋ ka Dawuud, tal aminduwni ! » ³² Iisa peytu, ŋa koliigu ho ŋa indiig aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³³ Nuur gay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, pilniig odinni ! » ³⁴ Iisa taliit aminduwco ho ŋa diiriig odinco. Ek di odinco piltu ho ŋu teestu aadinji.

21

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Maark 11.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirnay ɓaawtu moota in Zeruzaleem, ŋu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellin rakki taat ŋu koliy Betpaze. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirnay seera ² ho ŋa diyiico aman : « Baan do hellin ta goy unja antare. Ya ku ote, kuu gase durkila duune in ronji. Ipironta ho iyunduuta in ronji. ³ Ya waan indaako a maa di ku ipiriit durkil-anta, telkonji aman : « Na *Rabbin kat rakaata. » Ek di ŋaako rasinjo kuudu iyinti. »

⁴ Ta kuuniyту ampa-anj a kaaw taat nabiinçe kaawtu awalle astu do werti aman :

⁵ « Kaawonço do gee kuuk do geeger ka *Siyon aman :

Talon, sultinko asaako,
Na dalulle ho na nep durkila,

ka seener, na nep ronj ka durkilal. » *

⁶ Maajirna-ak 6aawtu ho nu gintu ar kaak Iisa kaawiico. ⁷ Nu iyijit durkila in ronji, nu siddiyig in kesuunco ho Iisa neptu kuwa. ⁸ Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay, yiimtu tapar ku atiydi ho nu leeyig do botildi.† ⁹ Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman :

« Hozanna, *Ronj ka Dawuud !

Barkin do naar kaak asa in sinj ku Rabbine !

Hozanna, ozilintej Bunje

kaak goy kuwa ka samaaner ! » †

¹⁰ Wiktin taat Iisa unjiy Zeruzaleem, gee ku geegirdi okinco gina yik-yik. Nu indiy zinkico aman : « Naar-anj gay maa gemira ? » ¹¹ Gee kuuk dakin-ak telkitu aman : « Na Iisa, nabiinçe kaak min geeger ka Nazareet, kid ka Galile. »

Iisa do ger ka Bunji

(Maark 11.15-19, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹² Min pa-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bunji ho na teestu atkin okinco kuuk suugiya atta-aku. Na akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹³ Na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, naar ger ka salaaner. ” § Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁴ Wiktin taat Iisa goy misa do ger ka Bunji-ak, noolna in mersina asiji ho na cooligu. ¹⁵ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi dapiintu min nu taliig gamin kuuk ajbay Iisa giniyo, in koogin kuuk koola do ger ka Bunji aman : « Hozanna, barkin do *Ronj ka Dawuud ! » ¹⁶ Ampaa ko, nu kaawiji do Iisa aman : « Ki cokiyyi kaawco-ata ? » Iisa telkiico aman : « Hii, nu cokiya. Ho do Kitamner nu kaaw aman : “ Bunji, ki giniy nam koogin ku naada oki, oziliika yaa amile min do binkico. »

Ho nuur kuuk siya misa buw sa yaan ozile. » *

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? » ¹⁷ Min pa-ak, Iisa uctu ho na rasiwu. Na deettu min do geeger ka Zeruzaleem ho na daktu wal Betani.

Iisa in et ka waado

(Maark 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Min wer waltu, Iisa yeeptu do geeger ka Zeruzaleem ho mey gay diyaaga. ¹⁹ Na taltu et kaak nu kolaag *pigiye do bit ka botildi ho na 6aawtu do baay. Na kociltu, kar na bal gase yoo ronjo, illa tapar di. Na kaawiji do et-ak aman : « Kinje-anj wiyaado pey yoo ronjo ! » Min na kaawtu pa-ak, ta bite-anj di et-ak aaytu yarap. ²⁰ Min maajirnay taliig et aaye-ak, nu abiytu tak-tak. Kar nu indiig Iisa aman : « Maman et-anj aaytu kodok ampa ? » ²¹ Iisa gay telkiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya ku gin imaan ho aditko seerro-ak, kuu gedire giniy maan kaak nu gintu do et-anja ho kaak pak naar-anja oki. Kuu

* **21:5** Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9. † **21:8** Do aadinco, ya nu raka karmiye gemo, nu deerit kesuunco ho in tapar ku atiydi do botol taat gem-ak aadiyo. † **21:9** Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. § **21:13** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7. * **21:16** Wer ka gase kaawor do Soom 8.3.

gedire kaawe do damba-an aman : “ Ucu, 6aa gal do barrer ! ” Ek di Bun yaa janjinti. ²² Ay maan kaak ku indiy in imaan min do Bun di, nyaako berinji. »

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(Maark 11.27-33, Luk 20.1-8)

²³ Min naar-ak, Iisa unjitu do ger ka Bun di ho na teestu garkiye gee. Kar agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar 6aawiji ho nu indiig aman : « Waa berinji botol taat ki giniig gamin-an ku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indin ko maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-an ku. ²⁵ Waa naamig Yaaya-Batist a nya *batiziye gee ? Na Bun wala nu geen di ? » Kar agindaw-ak teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a na Bun kat naamga, nyaate indinte pey aman : “ Maa di ku pociit kaawoy ? ” ²⁶ Kar ya gi telkiji aman : “ Nu geen kat naamga, ” naar-ak, paa gee kuuk dakin-an yaate uce, asaan okinco pakira a Yaaya, naar nabiince. » ²⁷ Hiyya, nu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-an ku. »

Danjil ta koogin seera

²⁸ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Pakiron do danjil taat naako dele-anta : Gin gem rakki, kooginay seera. Na kaawiji do ronji kaak aawo aman : “ Yiriya-an, ki 6aa gine riy do jineendi. ” ²⁹ Kar ronji-ak gay telkiiji aman : “ Ha’a, nu baado. ” Kar ba aar gay, na moyit kaawoy-ata ho na 6aawtu. ³⁰ Kartacco kaawiji pey do aaroy a na 6aa gine riy do jineendi. Naar gay telkiiji aman : “ Hii baaba, naa 6aawe ! ” Kar na daktu. » ³¹ Kar Iisa indiig agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar-ak aman : « Kaawondu ja, min koogin kuuk seer-an, ka moo ginit riy taattacco gaariico-ata ? » Nuur gay telkiiji aman : « Naar kaak aawo-aka. » Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, gay obe miirir in azbinna yaako ogire do *Meennaw ta Bun di. ³² Ka seener gay, Yaaya-Batist asko gaar botol taat samaane ho kun gay bal icin kaawoy. Kar azbinna in gay obe miirir gay icta. Ku taliig in odinko maan kaak na gintu, kar in taar-an oki, ku bal nedimin pikirriko ho ku bal icin kaawoy. »

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Maark 12.1-12, Luk 20.9-19)

³³ Iisa kaawtu pey aman : « Cokiyon, naako dele danjil ta pey. Gin mee jineendi rakki. Na taattu atay kuuk nu koliy *bin do jineen-aka ho na nyaamiig in kelet. Na siytu dukitka taat nuu miyin ron ku atiydi-aku. Kar na pintu ger bolok a nuu coke kuwa nuu gooyinji. Hiyya, na rasig jineen-ak do gee daarin a nuu gooyinji ho na deettu marti. ³⁴ Do wiktin taat ron-ak nee, na naamtu gay riyoy do gee kuuk gooyaag jineen-ak a nuuji berin haginee. ³⁵ Kar gay gooyindi-ak obiiig gay riyor-aku. Ka rakki nu koociiga, ka seerinkar nu deeyiiga, kar ka subbin kar gay nu dawig in dambay, nam naar oki mattu. ³⁶ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ku pey, dakin pak kuuk awalle. Kar nuur oki, gay gooyindi-ak giniig ar kaak nu giniig eenco ku awalle. ³⁷ Ba aaro, mee jineendi naamiicog ronji. Na kaawiy do adiy aman : “ Rondu-an, nuu karmiynji. ” ³⁸ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji 6aaco-ak, nu kaawtu benannico aman : “ Talon, ankar ko kaak yatacco mate, jineen yaaji dake.

† 21:33 ‘na nyaamiig in kelet’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘na nyaamiig in jaaba’.

Ason, daantenja, kar jineen yaate dake lote ! ” ³⁹ Hiyya, do wer-ak, nu obiiga, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

⁴⁰ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Ya mee jineendi kat as gay, naa giniŋco maman ? » ⁴¹ Nuur gay telkiiyi aman : « Nuur gee kuuk gelbinco samaanno-aku, naa taaŋiŋ ko taaŋiye nam naa deenŋco. Kar naa berin jineen-ak do gee ku pey kuuk yaaji berin haginey ya wiktin ta okidinji nece. »

⁴² Iisa gay kaawiico aman : « Do Kitamner, nu kaaw aman :

“ Na dambi kaak gay pinindi accitu,

Naar ko gin dambi kaak taŋ ka gerdi.

An ko maan kaak Rabbin Bun gintu,

Ho na ajbiyinte tak-tak. ”†

Kaaw-an, ku bal garkiyin yiriy rakki walla ? »

⁴³ Iisa kaawiico pey aman : « Do bi naar-ak ko, Bun yaa imilin *Meennuwi minninko ho naa berin do gee ku pey kuuk yaa gine maan kaak Bun rakiyo.

⁴⁴ [Ay waan kat galji do dambi-anja, naa yiime karap-karap, ho ya dambi-an kat galji do gemor gay, naa riginiŋi dagiygay.]§ »

⁴⁵ Min agindaw ku gay satkiner in *Parizienna doriig dele ka danlay-at, nu ibintu kadar na ceera loco. ⁴⁶ Min naar-ak, nu bariyi botol taat nuu obinji, kar gay, nu gina kolaw do odin ku geemir, asaan okinŋco nu talaag Iisa ar nabiinŋce.

22

Danil ta gee kuuk nu kolig do iidiner

(Luk 14.15-24)

¹ Iisa kaawiico pey do geemir in dele ka danlal aman : ² « Cokiyon, naako gaare *Meennaw ta Bunji taar ar maa. Taar ar sultan kaak gin tee do iidin ta obe ka ronji. ³ Na naamtu gay riyoy a nuu 6aa kole gee kuuk sinŋco goya do teendi. Kar nuur gay pooce. ⁴ Min nu pooce, na naamtu gay riyor ku pey a nuuco kaawe do gee-an aman : “ Jamaŋce*, teendu naar nee ko, nu dapsiyig barkiydu ho mallel kaak neere-neere. Gamin okinŋco odinco nece. Ason kate do tee ka obindi. ” ⁵ Kar nuur kuuk nu koliy-ak bal icin kaaw-at do aditco. Daarin deet do riyniico, daarin deet do morginco ho daarin gay deet do suuginniico. ⁶ Kar daarin gay obiig gay riyor-aku, nu koociig ko kooce nam nu deeyiigu. ⁷ Hiyya, sultan adiy nigtu. Na naamtu askirnay nu deeyiig gay dee geemir-aku, ho geegirco sa, nu erga. ⁸ Min pa-ak, na kaawiico do gay riyor aman : “ Tee ka iidin ta obindi naar nee ko. Kar gee kuuk sinŋco goy-ak gay bal ture teenji. ⁹ Din amilon do naamiig ta botilniidi ho ay gem kaak kuu naame-ak, kaawonji a naa ase tee. ” ¹⁰ Hiyya, gay riyor amiltu. Nu numiig gee okinŋco kuuk nu gastu, nuur kuuk samaane in kuuk samaanno oki. Paa ko, ger kaak nuu iidiye-ak miintu in gee. ¹¹ Min sultan unjitu do wer kaak marti goyiy-ak, na taltu gem rakki kaak bal ise kesuun ta iidiner. ¹² Kar na indiig aman : “ Gem kol royay, ki unjitu anne bal kesuun ta iidiner-an gay maman ? ” Gem-ak gay bal pile biy. ¹³ Hiyya, sultan-ak kaawiico do gay riyor aman : “ Gem-an, duunonjiig asinji in pisinji ho accon kara do gondikor. Do wer ka taaŋiner-ak, naa ale ho naa eeyme saanji. ” ¹⁴ Ampaa di oki, gee dakina, nu koliigu, kar kuuk Bun doŋtu gay, nuur sood di. »

† **21:42** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. § **21:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **22:4** ‘jamaŋce’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘jamaangi’.

Kappiye ka miirir

(Maark 12.13-17, Luk 20.20-26)

¹⁵ Min naar-ak, *Pariziyenna 6aawtu dee kaawco. Nuu bariye botol taat nuu obinji lisa in kaawo. ¹⁶ Min kaawco mate, nu naamtu maajirincó daarin in daarin min nuur kuuk aadaag *Herood.[†] Gee-ak kaawiji do lisa aman : « Gem koltacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ki garkiya gee in botol ta Bunji taat ta6. Kin isgicinno in gee kuuk kayco jaale ho ki ginno kolaw do geemir. ¹⁷ Hadi kaawnin ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ¹⁸ Kar lisa gay ibinit pikirrico taat samaanno. Paa ko, na telkiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di anku ! Maa di ku dibiidu ? ¹⁹ Gaarondú ja tamma ka kappiye miirir-aka ? » Hiyya, nu gaariijig tamma-aka. ²⁰ Kar lisa indiigu aman : « Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » ²¹ Nu telkiji aman : « Ku Sezaar. » Kar lisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²² Min nu doriit kaawoy-at, nu abjiytu tak-tak. Kar nu rasiiga ho nu deettu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Maark 12.18-27, Luk 20.27-40)

²³ Yiriy taar-at di, gee daarin kuuk nu kolij *Sadusiyenna 6aawiji do lisa. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu astu indin lisa aman : ²⁴ « Gem koltacco, Muusa siir do Kitamner aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ” ²⁵ Cokay, gin sinja peesira do datikni. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. Ampaa ko, na rasiit murgil-at do sinji kaak aaroy. Sinji-ak obiita. ²⁶ Min na obta, naar sa mattu. Ka subbinjar obiita. Naar oki mattu. Okinco, sinja kuuk peesir-ak obiita ho nu siibiytu bal koogina. ²⁷ Min nu siibiye, ba aar taar sa menuwti gaastu. ²⁸ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daaciy ? Asaan okinco-an midiyti ! » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunji wala gudurrey. ³⁰ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar *dubal ku Bunji kuuk goy ka samaaner. ³¹ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat Bunj kaawiiko-anta wal maman ? Na kaaw aman : ³² “ Nun Bunj ka Ibraayim, Bunj ka Isaaka ho Bunj ka Yakuub. ” »[†] Iisa kaawtu pey aman : « Na Bunjo ka gee kuuk mate, kar gay, na Bunj ka gee kuuk goy mento. » ³³ Gee okinco kuuk dorit garaaney-at abjiytu tak-tak.

Gaanuun kaak pakgig okinco

(Maark 12.28-34, Luk 10.25-28)

³⁴ Min nu dortu kadar lisa gedirco do *Sadusiyennar nam nu gedarro pey pile binjico-ak, *Pariziyenna numtu a nuuji 6aawe. ³⁵ Min nu ote, rakki min agindaw ku gaanuundi ictu kaawo a naaji dibe in kaawo. Na indiig aman : ³⁶ « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinji-an, ka moo paka ? » ³⁷ Iisa telkiji aman : « Kii elin *Rabbin Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti ho in pikirren okintiti. »[§] ³⁸ Naar-an ko gaanuun kaak awalle kaak pakgig okinco. ³⁹ Goy pey ka seerinjar kaak ar naar-anja. Na diya aman : “

[†] **22:16** ‘gee kuuk aadaag Herood’ : Gee nuur-ak kaawa a gee okinco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune. [†] **22:32** Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.6. [§] **22:37** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.5.

Kii elin gijiin ar zin ka meenjin. ”* 40 *Gaanuun ka Muusa okinji in kaawin kuuk nabiinna kaawtu, okinco num do kuuk seer-an di. »

Masi in sultan Dawuud

(Maark 12.35-37, Luk 20.41-44)

41 Min Pariziyenna goy misa do wer ka numinco-ak, Iisa indiig aman : 42 « Ku pakira maa do bi ka Masi ? Naa gine ronj ka waa ? » Nuur gay telkiiji aman : « Naa gine ronj ka Dawuud. » 43 Iisa indiig aman : « Ya ta as ampa-an gay, maa di Ruwwin ta Bunji naamig Dawuud, na koliig a “Rabbine” ? Ka seener, Dawuud kaaw awalle aman :

44 “Rabbin Bunj kaawji do Rabbiner aman :

As goy do meedar

nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

nuu gine wer ka lee asinjin. ”†

45 Kar ya Dawuud kat kolaag Masi a “Rabbiner”, di mamam naa gine ronji ? » 46 Do wer-ak, waanco rakki sa balji gedire telke yoo maanna. Min yiri taar-at, nu cintu kayco cat, yoo waan sa indigido pey.

23

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar

(Maark 12.38-39, Luk 11.43-46, 20.45-46)

1 Min naar-ak, Iisa kaawiico do maajirnay in gee kuuk dakin-ak aman :

2 « Agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna, Bunj berco riy a nuu gaare baay ta gaanuun ka Muusa do geemir. 3 Ampa-ak, karmiyon kaawco ho ginon ay maan kaak nu kaawiiko. Kar gay, dakon icenno botilco, asaan goyinco turro in taat nu gaariy do geemir. 4 Nu duun gor oom aale ho nu diyit do geemir. Kar nuur maaniico gay, nu gaaydo gee tak-tak in icile ka gor-ata.

5 Riycu okintit taat nu giniy-at, nu rakiy a gee yaa talinco di. Gamin kuuk nu duuniy a nu rawtaagdo Bunj, nu ginaag aginda. Ho batik sa, nu isa kuuk gin gamin ciilay-ciilay. 6 Ya nu kolig do teendi, nu dofa werin kuuk ta6 ho do geray ku salaaner, nu el goye unja. 7 Nu el a gee yaaco ooye in karaamine do werin kuuk gee numiyo ho nu el pey a gee yaa kolguwin a “*Rabbine”.

8 Kar kun gay, ya nu kolaako a “Gem kol Rabbiney”, dakon ooyenno, asaan kun okinco sinja di, ho Rabbinko sa, naar rakki di. 9 Do kidar, dakon kolenno gemo a “Takko”, asaan Takko naar rakki di ho na goy kuwa ka samaaner.

10 Ya nu kolaako a “Gem kol tatkaw” oki, dakon ooyenno. Asaan Tatkuwko, naar oki rakki di : naar ko Masi. 11 Kaak tatik minninko yaa gine gay riyko. 12 Kaak jaala kaay datik geemir, Bunj yaa oninji, ho kaak ona kaay gay, Bunj yaa jaalinji.

13 « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binjikon di ! Ku todaat botol ta *Meennaw ta Bunji do geemir. Ka seener, kun maaniiko unjaado ho ku rasaado nuur kuuk raka unje.

14 [« Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binjikon di ! Ku sokaacog gamin ku murgilgildi ho pey do salaankon sa, ku osa kaawin dakina a paa kat gee yaako ozilinjo. Do bi naar-ak ko, seriin tanjo yaa gine rad paka.]*

15 « Do gaayiko, kun agindaw ku gaanuundi in kun Pariziyenna. Kun kuuk kaawa in binjikon di ! Ku aaliig barrinay ho ku jaawiig adiy ka kidar

* 22:39 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † 22:44 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

* 23:14 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

okinji a kuu gase gem rakki kaak yaa ice abaadinko. Kar njaara kaak ic kaawko gay, ku giniig a gem-anj tur ka aki pakgiko.

¹⁶ « Do gaayiyko, kunj noolna gay daane noolnal-anjku ! Ku diya aman : “ Ya gem looga inj *ger ka Bunji, taar-at tiyaado. Kar ya gem looga inj daabne ka ger ka Bunji gay, taar-at yaa tee. ” ¹⁷ Hey, talon kat oliyay ho noolna-anjku ! Kaawondur ja, maa kaak tatik paka : daabne kaak do ger ka Bunji wala ger ka Bunji kaak ginaag daabne *cawar ? Na ger ka Bunji kat paka wal maman ? ¹⁸ Ku kaawiy pey aman : “ Ya gem looga inj wer kaak nu giniy *satkin do Bunji, taar-at tiyaado. Kar ya na looga inj maan kaak nu bertu satkin-ak gay, taar-at kat yaa tee. ” ¹⁹ Hey, talon kat noolna-anjku ! Kaawondur ja, maa kaak tatik paka : ta satkin taat nu giniy kat paka wala na wer kaak nu giniy satkine kaak ginaat satkin cawar kat paka. Na wer kaak nu giniy satkin kat paka wala maman ? ²⁰ Ya gem looga inj *wer ka satkiner-aka, na looga inj njaara ho inj gamin okinco kuuk nu leetu kuwa. ²¹ Ya gem looga inj ger ka Bunji-ak, na looga inj njaara ho inj Bunj kaak goy atta. ²² Ya gem looga inj samaane, na looga inj sees ka Bunji ho inj meenji kaak goyji kuwa.

²³ « Do gaayiyko, kunj agindaw ku gaanuundi ho inj kunj Pariziyenna. Kunj kuuk kaawa inj binjikon di ! Ku bera zakaane do Bunji min tapar kuuk do jineendi, nuur kuuk diyaw ho kuuk aawa gala. Ku karmiyig gaanuun inj gamin ar nuur-anjku, kar kaawin kuuk ta6 pak gay, ku rasgu : dukume ka seriiner kaak do botiliy, sellinkaw taat do geemir ho inj imaan ta do Bunji. Zer nuur-anj ko kuuk kuu gine paka, ho nuur kuuk dak gay, dakonj aaniñcodo. ²⁴ Kunj noolna gay daane noolnal-anjku ! Ku iban cille† pitpidin min do amiydi, kar sando ku sida lokkam !

²⁵ « Do gaayiyko, kunj agindaw ku gaanuundi ho inj kunj Pariziyenna. Kunj kuuk kaawa inj binjikon di ! Dawinko inj parkikko, ku acaag arirco samaane. Kar aditco gay, ku tooygigdo. Ampa-ak, aditko miin inj gamin ku kokinaw ho inj gamin kuuk gelbinko rakiyo. ²⁶ Hey, Pariziyence kaak nool-anjka ! Tooyit ja adti ka dawkar samaane, paa kat aarti oki yaa gine wayar.

²⁷ « Do gaayiyko, kunj agindaw ku gaanuundi ho inj kunj Pariziyenna. Kunj kuuk kaawa inj binjikon di ! Ku ar maggan kuuk nu ooyco maan portiko min kara. Ya ki talaag min kara-ak, nu samaane. Kar atta gay miin inj kaas ku gee kuuk mate ho inj ay gamin kuuk zoode. ²⁸ Kunjko oki, do unco ka geemir, ku gaara zinjiko a ku goy inj botol do unji ka Bunji. Kar ta aditkonj gay keetiti ho ta miin inj gamin ku jookumo.

²⁹ « Do gaayiyko, kunj agindaw ku gaanuundi ho inj kunj Pariziyenna. Kunj kuuk kaawa inj binjikon di ! Ku siy maggan aginda do nabiinna ku awalle, ho pey, do nuur kuuk goy sellen do unji ka Bunji gay, ku siiriig magginco samaane. ³⁰ Kar ku kaaw aman : “ Ya nin kat goy do wiktin taat aginiyni deeyiig nabiinna, ni gediraado dee kaawni inj nuura nam nii mine baarco. ”

³¹ Ansi-ak, kunj maaniikonj di imil bayko a ku kooginco kuuk gee kuuk deeyiig nabiinna ! ³² Di njaara-ak, riy taat aginiyko teestu-at, gaasonta ! ³³ Kunj kuuk ar aalin-anjku ! Kunj koogin ku koosinar‡ ! Kuu gine maman, kuu pake min ak ta ba oole ? ³⁴ Do bi njaara-anj, cokiyon, naako naame nabiinna, gee kuuk iban kaawna ho agindaw ku gaanuundi kuuk ta6. Kuu aadin gee-ak geeger inj geeger kuu obinco. Ya ku obgu, daarin, kuu deenco, daarin, kuu doodin ka atiydi, ho daarin gay, kuu koocinco do geriyo ku salaaner. ³⁵ Ampa-ak, do gaayiyko, gee okinco kuuk aginiyko mintu baarco awalle-anjku, min Abeel kaak sellen do unji ka Bunji yoo Zakariya ronj ka Baraaki. Zakariya-ak, ku

† 23:24 ‘cille’ : Werin daarin, nu kaawa a ‘miye’. ‡ 23:33 ‘koosinar’ : Werin daarin, nu kolaag a ‘koringi’.

deeyiig datik taat in ger ka Buñdi ho in wer kaak ñu giniy satkine. ³⁶ Ka seener nu kaawaako, muut ta gee okiñco-an yaaco gagire do gee ku diñka ! »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

(Luk 13.34-35)

³⁷ « Tuḡina, tuḡina, gee ku Zeruzaleem, kuñko kuuk daggig nabiinna, ho ñuur kuuk Buñ naamiiko oki, ku zeergig in dambay nam ñu matiyo. Dees minaw, nu ictu ñiyyin a naako ñuminjo, kuñ gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronji in gezgirti. Kar kuñ gay pooce ! ³⁸ Di ñaar-ak, goyiro in gerko. ³⁹ Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiyy kaawe aman : “ Rabbin Buñ yaa barkiyin ñaar kaak as in siñ kuñji ! ” Š »

24

Dime ka ger ka Buñdi

(Maark 13.1-2, Luk 21.5-6)

¹ Min ñaar-ak, Iisa amiltu min do *ger ka Buñdi. Wiktin taat ña deetiyo, maajirñay 6aawiji moota ho ñu kaawiji aman : « Gem koltacco, tal ja samaanaw ta ger ka Buñdi-anja. » ² Kar Iisa gay telkiico aman : « Hii, ku talaag ger-anja ? Ka seener nu kaawaako, wiktin yaa ase taat ñaa dime, yoo dambi rakki kaak ñu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner

(Maark 13.3-13, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Olibiyennar ho ña goytu. Maajirñay 6aawiji keeco ho ñu indiig aman : « Gem koltacco, kaawnin ja, gamin-an yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinjin ho in gaase ka duniiner. » ⁴ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakoñ rasenno zinjiko ñuuko jaginjo. ⁵ Gee dakina yaa ase in sinjo ho ñuu kaawe aman : “ Na nun ko *Masi ! ” Nu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁶ Moota ho serek ku asa dore gee kaawa do bi ka gartar. Yaman, dakoñ barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁷ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Meya yaa unje do werin daarin ho kid asa azire. ⁸ Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okiñco-an sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye. ⁹ Gee kuuk ibanno Buñ yaako yilinko do saan tanto. Ñuuko taaḡiyinko ho ñuuko deenjo. ¹⁰ Do wiktin taar-at, gee dakina yaa rasin imaanco. Ñuu isine do benannico ho ñuu yile oki zinjiko. ¹¹ Nabiinna dakina kuuk raada yaa bayne ho ñuu jage gee dakina in raadinco. ¹² Zunuubinna gaaya gaayen di nam gee dakina, elinco yaa gine sooda. ¹³ Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, ñaa gase jile. ¹⁴ Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Buñdi-at, ñu asa gaarin do duniin okintiti nam gee ku ay darre yaa dorinti. Kar kat duniin yaa gaasen kate. »

Taafin ta dakina

(Maark 13.14-23, Luk 21.20-24)

¹⁵ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, ñaa ibininti ! Ku asa tale gay nigindi kaak Buñ yiliyo do ger ka Buñdi. Maanna-ak, nabi Daniyeel kaaw biy. ¹⁶ Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa ñuu gaḡe do bayco ku dambiniidi. ¹⁷ Waan kaak jammiya kara gediraado unje atta, ñaa soke gamnay. ¹⁸ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, ñaa icin batkoy. ¹⁹ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw ñuur-aku ! ²⁰ Indon Buñ, gamin-an yaa asenno do koyin ku elgol kuuk ku gediraado gaḡe kayko ho do yiriy ta eele

ka geeror ! ²¹ Ka seener, wiktin taat kuu talin maanna-aka, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Bun kilgiyit duniine yoo dinja. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²² Ya Bun kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, na peyit kodok do saan ta gee kuuk na doftu. ²³ Do mena nuur-ak, ya nu kaawaako aman : " Talon, Masi, naar goy anne ! ", wala aman : " Naar goy annere ! ", dakon cokiyoñodo. ²⁴ Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a nuur ko Masi ho daarin a nuur nabiinna. Nuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a nuu jage gee. Nuu jage yoo nuur kuuk Bun doftu ya nuu gedire. ²⁵ Ha' ! Yaman nun sa mininjon ko.

²⁶ « Di naar-ak, ya nu kaawaako aman : " Cokiyoñ, Masi goy do goosiner ! ", dakon baanno. Wal ya nu kaawaako aman : " Na cigile-ak anne ! ", dakon cokiyoñodo. ²⁷ Ka seener gay, ar bun kaak irnaw cippit min baay yoo gale ka pati, nun *Ronj gemor oki, naa ase pa. ²⁸ Cokiyoñ pey, do ay wer kaak maan mattu-ak di, daamarlin paayyo. »

Yeepe ka Ronj gemor

(Maark 13.24-27, Luk 21.25-28)

²⁹ « Min mena ku taabiner-ak bire, kodok di pat yaa mate, kooy sa ceeraado pey, kaalin yaa solle min kuwa, ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire.

³⁰ Kar kat, maan kaak gaara asindu ka nun Ronj gemor yaa bayne kuwa. Gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa aaye ale. Gee-ak yaan talin nun *Ronj gemor asa datik ucar in gudurre ho in *darjin okintiti. ³¹ Perin yaa ale rada, kar naa naame dubildu do adiy ka kidar okinji. Dubal-ak yaa numin gee kuuk nu doftu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye

(Maark 13.28-31, Luk 21.29-33)

³² « Cokiyoñ danjil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho nu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ³³ Ampaa di, kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun Ronj gemor, nu gaay ko ote. ³⁴ Ka seener nu kaawaako, gee ku dinja-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. ³⁵ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Wiktin taat Ronj gemor yaa yeepe

(Maark 13.32-37, Luk 17.26-30, 34-36)

³⁶ « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdo, wala *dubal ku Bunji, wala nun Ronjo. Tatte Bun keji di iban. ³⁷ Yiriy taat nun Ronj gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ³⁸ Ka seener, min wiktin ta amay kuuk dakina bal teen misa gee, nu tiyaw ho nu siyaw. Nu oba daadi ho gemsico oki, nu beriico miday. Nu giniy paa di nam yiriy taat Nowe unjitu do markab ka tatiko. ³⁹ Wiktin taat nu giniy paa di-ak, amay paaytu ho teeyiig okinco. Do yeepe ka nun Ronj gemor oki, ta asa gine pa. ⁴⁰ Do wiktin taar-at, ya gee seer gawna do morginco, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiñji. ⁴¹ Ya daad seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. ⁴² Di naar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo *Rabbinko yaa yeepe.

⁴³ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase in aando, naa goye mento ho na rasaagdo naa dobe jolo. ⁴⁴ Do bi naar-ak, kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun Ronj gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ « Ampa-an gay, kuuniyon ar gay riyor kaak sellen ho neenduwo. Naar di kaak mee gerdi yaa diyinji a naa tale do kaay ka geriy. Kar ya wiktin nece, naa bere tee do gee kuuk nu giniy riy sawa. ⁴⁶ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwiyy yeepe, naa gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁷ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji. ⁴⁸ Kar gay, ya gay riyor ka jookumo osiig adiy a tatkuwiyy yeedo kodok, ⁴⁹ kar na teesiyy koočin eenji ku riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁵⁰ Ampa-ak, tatkuwiyy yaa ase yiriy taat na ergigdo ho wiktin taat na ibingitdo. ⁵¹ Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiyyin ko taabiye ar nu taabiyyiig nuur kuuk kaawa in binjiko di. Do wer ka taabiner-ak, nuu ale ho nuu eeyme saanjco. »

25

Danjil ta gamsa ku orok

¹ Iisa kaawtu pey aman : « Do wiktin taar-at, *Meennaw ta Bunji yaa kuuniye ar danjil ta gamsa ku orok kuuk sok lampinco, nu 6aa naamin dubil kaak obe. ² Min gamsa-ak, kuuk beey neenduway ho kuuk beey gay oliyay. ³ Nuur kuuk oliyay-ak sokiig lampinco kar nu balco ice zaadin ka sewindi. ⁴ Kar nuur kuuk neenduway gay sokiig lampinco ho nu iciico pey zaadin do dewniico. ⁵ Nu yokiig dubile-ak kee. Min na asdo kodok, gamsa-ak teestu gonce nam okinco wey iciigu.

⁶ « In datik aador, nu dortu gem koola rada aman : “ Ha’, talon dubil ote ! Amilon naamonga ! ” ⁷ Min gamsa-ak dortu pa-ak, okinco nu niintu ho nu biyiig lampinco. ⁸ Kuuk oliyay-ak indiig eenco aman : “ Yaman lampinni mataw, beronin ja sood min sewinjo-aka. ” ⁹ Kar kuuk neenduway-ak telkiico aman : “ Ha’a, na necaatenno okinte. Baan, dakon giday. ” ¹⁰ Ek di kuuk oliyay-ak deettu gidiye sewe. Wiktin taat nu deete, dubil-ak astu aarco. Kar gamsa kuuk siy ko zinjiko unjitu in naara do wer ka obindi. Min nu unje, nu dibiriit botol. ¹¹ Kar ba aaro, kuuk oliyay-ak astu kate. Nu koliy rada aman : “ Gem koltacco, pilni botol ! ” ¹² Kar dubil-ak telkiico aman : “ Nu kaawaako seene, nu ibingikonno. ” » ¹³ Hiyya, Iisa kaawtu pey aman : « Goyon mento, asaan ku ibanno yiriyo wala pat taat naa yeepe. »

Danjil ta gay riyor ku subba
(Luk 19.11-27)

¹⁴ « *Meennaw ta Bunji-at yaa kuuniye oki ar gem kaak 6aa marti. Na koliig gay riyor ho na beriicog malley amaanne do pisinco. ¹⁵ Ka rakki, na berji tammin beey ku daabner, ka seerinjar, seer ho ka subbinjar, rakki. Ay gem di na berji uudin ta gudurrey. Min na beriicog gurus-ak, na deettu marti. ¹⁶ Kar gay riyor kaak gas tammin beey-ak, kodok di, na teestu taajire ho na gastu tammin beey min kuwa. ¹⁷ Naar kaak gas seer-ak oki gintu pa ho na gastu tammin seer min kuwa. ¹⁸ Kar naar kaak gas tamma rakki-ak gay daktu ecar bee ho na tiisiig gurus ka gemoy-aka.

¹⁹ « Goytu kee, gemco astu min do martuwiy. Na koliig gay riyor-aku a naa tale maan kaak nu gintu in gurus-aka. ²⁰ Gay riyor kaak gas tammin beey-ak astu ho na gaariijig gurus kaak na gastu min kuwa. Kar na diytu aman : “ Gem koltacco, an gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka an gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²¹ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-an gay riyor kaak samaane ho kaak nec naan amniye. Do gamin kuuk sood-an sa, ki gaar zin kadar naan

amniye ho diŋ gay naaŋ bere kat kuuk dakina. As aacay inŋ nunu. ” ²² Naar kaak gas tammin seer-ak astu ho ŋa diytu aman : “ Gem koltacco, aŋ gurus kaak ki beriidu amaanne ho ka aŋ gay kaak nu gastu min kuwa. ” ²³ Gemoy-ak oziliig aman : “ Seese, kinke-aŋ gay riyor kaak samaane ho kaak nec naaŋ amniye. Do gamin kuuk sood-aŋ sa, ki gaar ziŋ kadar naaŋ amniye ho diŋ gay naaŋ bere kat kuuk dakina. As aacay inŋ nunu. ” ²⁴ Kar ba aaro, ŋaar kaak gas tamma rakki-ak astu ho ŋa diytu aman : “ Gem koltacco, nu ibingicinŋ kin gem tonjo. Ki sedaw gamin kuuk ki bal luwiŋco ho ki soka gamin kuuk ki bal suude tinjoŋ. ” ²⁵ Ampaa ko, nu gintu kolaw ho nu dakiig tiis gurusjin. Diŋ gay, ŋaar ko-aŋka, obig maannaŋ. ” ²⁶ Kar gemoy-ak kaawiji aman : “ Kinke-aŋ gem kaak napkiyaado. Ki zegilo ! Ki iban min awalle oki kadar nu seda gamin kuuk nu bal luwiŋco ho nu soka gamin kuuk nu bal suude tinjoŋ. ” ²⁷ Ya ki iban ansi-ak, zer kii leenŋ gurusdu-aŋ do wer ka dumaayner. Ansii kat ya nu yeepe, naa gasiŋ gurusdu wee. ” ²⁸ Kar ŋa kaawtu aman : “ Iconŋ tamma-ak minniney ho beronjiig do ŋaar kaak gin orok-aka. ” ²⁹ Cokiyonŋ naako kaawe, waan kaak gine, Buŋ yaaji gaaye min kuwa nam ŋaa goye do bidinaw. Kar ŋaar kaak bal ginenŋ gay, ka sood kaak ŋa gintu oki, Buŋ yaaji imiliŋji. ³⁰ Kar gay riyor kaak napkaydo gay, atkonŋ kara do gondikor, do wer kaak ŋu alaw ho ŋu eeyma saanjo. ” »

Seriin ta ba aaro

³¹ « Wiktin taat nun *Ronŋ gemor yaa yeepe do *darjiner inŋ dubal okiŋco, nu asiŋ goye ka seesdu ka sultinnaw. ³² Gee kuuk do adiy ka kidar okiŋco asa nune untu. Kar naa eeriŋco ar gay gooyindi eergiy tamgi inŋ awgi. ³³ Kar naa dibiriŋ tamgi do meedar ho awgi gay do nugilal. ³⁴ Kar nun kaak sultan, naaco kaawe do kuuk do meedar aman : « Kuŋ kuuk Tanni barkiŋiŋko-aŋ, ason ho unjonŋ do Meennaw taat Buŋ siytu loko min kilgiye ka duniiner. ³⁵ Asaan mey deentu ho ku berdu tee. Ibin deentu ho ku berdu see. Nu 6aawko martaw ho ku obintu samaane. ³⁶ Nu tukinka ho ku berdu kesuune. Nu radaw wala ŋu obintu danaayne ho ku dakintu tala. ³⁷ Hiyya, ŋuur kuuk sellenŋ do unji ka Buŋdi-ak yaadu telke aman : “ Gem kol *Rabbine, kimin ni taliŋcinŋ mey diyaacinŋ ho ni beriiŋin tee ? Kimin ibin diyaacinŋ ho ni beriiŋin see ? ³⁸ Kimin ki asinti martaw ho ni obinŋin samaane ? Kimin ki tukinka ho ni beriiŋin kesuune ? ³⁹ Kimin ki radtu wala ŋu obinŋin danaayne ho ni dakiŋcinŋ tala ? ” ⁴⁰ Min pa-ak, nun kaak sultan, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku ginit riy taar-an do rakki min do siŋtar kuuk siŋco allo tak-tak-aŋ, ar ku ginit lotu. ”

⁴¹ « Kar ba aaro, naaco newse do kuuk do nugilal aman : “ Kuŋko-aŋ Buŋ surpiŋiŋko, etironŋ minniner serek. Baar do ak taat ŋu biytu do *Seetanner inŋ dubilji. Ak-at matdo tak-tak. ⁴² Asaan mey deentu ho ku baldu bere tee. Ibin deentu ho ku baldu bere see. ⁴³ Nu 6aawko martaw ho ku dakintu obdo. Nu tukinka ho ku baldu bere kesuune. Nu radaw wala ŋu obintu danaayne ho ku bal 6aa talindu. ” ⁴⁴ Hiyya, ŋuur kuuk do nugilal-ak yaadu telke aman : “ Gem kol Rabbine, kimin ni taliŋcinŋ ki meya wala ibino, ki marte wala tukinka, ki radaw wala do danaayner ho ni dakiŋcinŋ gaaydo ? ” ⁴⁵ Min pa-ak, naaco telke aman : “ Ka seener nu kaawaako, ya ku bal ginin riy taar-an do rakki min do siŋtar kuuk siŋco allo tak-tak-aŋ, ar ku bal ginin lotu. ” ⁴⁶ Gee ŋuur-ak 6aa goye doo do ak taat matdo ho ŋuur kuuk sellenŋ do unji ka Buŋdi-ak gay yaa gase goye ka gaasdo. »

26

*Dee ka kaawor do muut ta Iisa**(Maark 14.1-2, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53)*

¹ Min Iisa gaasiig kaawin-an okinco, na diyiiico do maajirnay aman : ² « Ku iban kadar iidin ta *Paak daktit ko mena seer di. Ek di nun *Ronj gemor, nuun berindu do nuur kuuk yaan doodin ka etor. »

³ Hiyya, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu do geriy ka gem rakki sinji *Kayip, na *Mee satkiner ka tatko. ⁴ Nu deetu kaawco a nuu obin Iisa in cigile ho nuu deenji. ⁵ Nu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

*Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa**(Maark 14.3-9, Yaaya 12.1-8)*

⁶ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burdum. ⁷ Wiktin taat na goytu tee, daatik rakki asiig gasa. Do pisinti, ta gin dew ka dambir kaak nu kolaag albaatir. Dewti-ak muin in itir kaak gasdo badam. Ta kockiciiji do kaay ka Iisa. ⁸ Min maajirna taliig maanna-ak, aditco nigtu ho nu kaawtu aman : « Maa di ta nigiiig itir-an dur di ? ⁹ Ya gi gidiiyig itir-an, nec gii gase gurus dakina ho gii deedin do pokirnar ! » ¹⁰ Min Iisa doriit kaawco-at, na diyiiico aman : « Maa di ku taa biyiit daatko-anta ? Riy taat ta giniidu-an samaane. ¹¹ Ka seener, pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goyaado in kunjo doo. ¹² Min din di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda nuu unjin zir do maginer. ¹³ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak nuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, nuu moye bit ka daatko-anta ho nuu ose do maan kaak ta gintu. »

*Isine ka Zuudas do Iisa**(Maark 14.10-11, Luk 22.3-6)*

¹⁴ Min naar-ak, Zuudas Iskariyoot kaak min paliinna ku Iisa ku orok in seer-ak, 6aawiico do agindaw ku gay satkiner ¹⁵ ho na kaawiico aman : « Ya nu gaarko maman kuu obin Iisa-ak, kuudu bere maa ? » Hiyya, nu beriiiji tammin orok subba ku gurusdi. ¹⁶ Min yiriy taar-at di, na teestu bariye botol taat maman naaco gaarin Iisa, nuu obinji.

*Iidin ta Paak**(Maark 14.12-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)*

¹⁷ Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal gele*, maajirna sinjiiji mooto do Iisa ho nu indiiig aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paakdi momo ? » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Baar do geegirdi do wer ka gem rakki pa ho kaawonji aman : "Tatkaw kaawa a wiktiney gaaye. Na asa iidiye iidin ta Paak do gerin in maajirnay. » » ¹⁹ Hiyya, maajirnay baawtu, nu giniit ar taat Iisa kaawiico ho nu giniico tee.

²⁰ Min pat gale, Iisa goytu tee in paliinnay kuuk orok in seera. ²¹ Wiktin taat nu tiyo, na diyiiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Min nu doriit kaaw-at, zinikoo ooliig koloc. Kar nu teestu indinji rakki rakki aman : « *Rabbine, na nununno doo ? » ²³ Iisa gay telkiico aman : « Naar kaak pisinni or do parki-an di, naar-ak di yaadu isine. ²⁴ Nun *Ronj gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya nu bal weenji sa guna ! » ²⁵ Zuudas kaak isinaaji-ak

* **26:17** 'iidin ta mappa ka bal gele' : Ta iidin ta Yuudinnar taat nu koliiy oki Paak. Do iidin taar-at, nu moyiy wiktin taat Bun imiliig aginiyco min darre ta Meser (Ekzood 12.1-27).

indiig aman : « Gem kol Rabbinney, ɲa nununno doo ? » Iisa gay telkiiɲi aman : « Kiɲ meenɲi kaawit ko. »

Tee ka Rabbinne

(Maark 14.22-26, Luk 22.14-20, 1 Korentiyeen 11.23-25)

²⁶ Wiktin taat ɲu goytu tee, Iisa ictu mappa, ɲa deliiji barkin do Bunɲi, ɲa pirsiiɲa ho ɲa beriicog do maajirɲay. Kar ɲa kaawiico aman : « Oboɲ ho taanɲ, ɲaar-aɲ zir. » ²⁷ Kar ɲa ictu pey *kordindi, ɲa deliiji barkin do Bunɲi ho ɲa beriicota. Kar ɲa kaawiico aman : « Saan okinɲo, ²⁸ asaan ɲuur-aɲ baarir. Baar-aɲ duunit *Jamaw ta marbinto taat Bunɲ asiy obe inɲ gee. Baar-ak yaa miɲe do bi ka gee dakina a ɲuu gase saamiye ka zunubinnico. ²⁹ Nu kaawaako aman : « Nu siyaado pey maam ku *biɲdi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto inɲ kunɲo do Meennaw ta Tanni. » ³⁰ Hiyya, ɲu riytu riyin ku iidiner, kar ɲu amiltu, ɲu ɲaayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaawo do bi ka tatire ka Piyer

(Maark 14.27-31, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

³¹ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirɲay aman : « Inɲ aando-an di, okinɲo, kuun rasindu. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Naa deenɲ gay gooyindi ho tamgiy yaa totire. » [†] ³² Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy min do muuti gay, naako ogire do kid ka Galile. » ³³ Piyer gay kaawiiɲi aman : « Ya okinco-aɲ rasiɲciɲ oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁴ Iisa gay telkiiɲi aman : « Cokay, naan kaawe seene, do aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginnno. » ³⁵ Piyer gay telkiiɲi aman : « Ya nu mata inɲ kinke oki, nu tatiraado a nu ibingicinnno. » Kar maajirna okinco kaawtu paa di.

Inde ka Bunɲi Jetsemaane

(Maark 14.32-42, Luk 22.39-46)

³⁶ Hiyya, Iisa inɲ maajirɲay ottu do wer kaak ɲu kolaag Jetsemaane ho ɲa kaawiico aman : « Goyon anne, nun ɲaa inde Bunɲ annere. » ³⁷ Min ɲa ɲaayiy, ɲa iciɲ Piyer inɲ koogin ku Zebede kuuk seera : Yaaya inɲ Zaak. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁸ Kar ɲa kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kunɲ goyon anne ho goyon mento inɲ nunu. » ³⁹ ɲa sinɲitu unɲa sood, ɲa dersitu ho ɲa noodig unɲi kedɛr, kar ɲa teestu inde Bunɲ aman : « Baaba, ya an kat niyinenɲ, etirit taaɲin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kinɲ rakiyo. » ⁴⁰ Min ɲaar-ak, ɲa yeepiico do maajirɲay kuuk subba. Kar ɲa gasig ɲu weyaw. ɲa kaawiiɲi do Piyer aman : « Ku bal gedire goye mento sood inɲ nunu ? ⁴¹ Goyon mento ho indiguwon Bunɲ kuuy goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, ɲaar gin niyin taat ɲaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ⁴² Ka seerinɲkar, ɲa deettu pey inde Bunɲ aman : « Baaba, ya taaɲin-an kat etiraado minniner illa naa seenti ja, ɲaar-ak niyin tanɲin di paka ! » ⁴³ Kar ɲa yeepu pey do maarjirɲay ho ɲa gasiig ɲu weyaw nam ɲu gedarro piliɲ odinco. ⁴⁴ Min ɲaar-ak, ɲa rasiigu ho ɲa deettu pey inde Bunɲ ka subbinɲkar. ɲa deeliig kaawin ɲuur-ak di. ⁴⁵ Min ɲa inde Bunɲ, ɲa yeepu do maajirɲay ho ɲa diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diɲ wiktinti nec kate. Nun *Ron gemor, ɲuun berindu do pise ku gay zunubinnar. ⁴⁶ Talon, gem kaak isindu-aɲ asa ko eka ! Uconɲ, ɲaaminterɲga ! »

Obinɲi ka Iisa

(Maark 14.43-50, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

[†] 26:31 Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daarin gin *seepinpan ho daarin gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar kat naamgu. ⁴⁸ Zuudas gaarco botol taat mamam nuu obin Iisa. Na kaawiiico aman : « Naar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, na naar ko ku rakiyo. Obonga ! » ⁴⁹ Min nu ottu do wer-aka, Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho na ooyiiji aman : « Seek, gem kol Rabbinay ! » Kar na baamiyiiga ho na giniiiji cuud. ⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Ab roya, maan kaak iyingin-an, ginga ! » Hiyya, gee-ak baawiiiji moota ho nu obiiga. ⁵¹ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu *seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiiijt dengey. ⁵² Kar Iisa kaawiiiji aman : « Unjig seepinen-an do caapoy, asaan okinco kuuk jaawa in seepinpan-ak, nuu deenco in seepinpan. ⁵³ Ya do tanjin, ki pakira a nu gediraado indin Tanni yaadu male walla ? Ya nu indiga, kodok di naadu naame dubal dakin dakina†. ⁵⁴ Kar ya nu gina ampa-ak gay, mamam taat nu siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti ? Asaan Kitamne kaaw a taa kuuniye ansi. »

⁵⁵ Min naar-ak, Iisa newsiico do gee-ak aman : « Kun kawta, nu goy in kunjo do *ger ka Bunji. Maa di ku obginno annere ? Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? ⁵⁶ Kar gay, ta kuuniytu ampa-ak a kaaw taat nabiinna siirtu awalle do Kitamner yaa ase do werti. » Min naar-ak, maajirnay okinco gadtu, nu rasiiga.

Iisa do unjo ka agindaw ku gay satkiner

(Maark 14.53-65, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Gee kuuk obig Iisa-ak iyiiig do ger ka *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁸ Piyyer gay aadaag min serek nam nu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar na unjitu do wer ka berel ka gerd-aka ho na goytu in askirna. Na raka tale mamam nuu deen kaawco. ⁵⁹ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat nuuji diye kaaw do Iisa nuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do tanco-at, ta ginaado maanna. ⁶⁰ Gee dakina uctu, nu diyiiiji kaaw ta raadiner, kar in taar-at oki, nu balji gase oorne. Ba aaro, gee seer uctu ho nu kaawtu aman : ⁶¹ « Gem-an kaawa a naa dimin ger ka Bunji-anja, kar do menaw subba di, naa pinin do weriy. » ⁶² Hiyya, mee satkiner-ak uctu ho na kaawiiiji do Iisa aman : « Kin telkaacodo ga ? Gee-an kaawa do bi kanjin doo ? » ⁶³ Kar Iisa gay buguma di. Kar mee satkiner-ak togiliiiji aman : « In Bunj kaak goy mento-anja, kaawnin ja, kin ko *Masi, Ronj ka Bunji walla ? » ⁶⁴ Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Kar gay, nu kaawaako, dak mena sood di\$, nun *Ronj gemor, kuun talin nu goy do meeday ta Bunj kaak gin gudurre okintiti, ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. » ⁶⁵ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney* ho na diytu aman : « Na niga biy in Bunj ! Wala gi raka pey saadine ! Ku doraaga, na geema ziy in Bunj ! ⁶⁶ Ya loko-ak, gee giniinji mamam ? » Nu telkiiji aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁷ Do wer-ak, nu piciiiji ulna do wijeene, nu

† **26:53** 'dubal dakin dakina' : Iisa kaawa do bi ka orok in seer 'leziyon'. Leziyon rakki, askirinti yaa gine maan ka alip subba (3000) wal alip biigiyi (6000) pa. \$ **26:64** 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, nu kaawa 'min dinja'. Kar gay, wiktin ta nu kaawiy ampa-ak, nu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. * **26:65** 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

koociiga, ho daarin gay baasiiga ⁶⁸ ho ɲu kaawiiɲi aman : « Hey Masi-anjka, ya kinj kat nabiinɲe-ak, kaawni ja waa kaak menɲinɲinɲi ? »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Maark 14.66-72, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Do wiktin taar-at, Piyer gay goy kara do wer ka berel-aka. Kar gay riyor rakki ɓaawiiɲi moota ho ta kaawiiɲi aman : « Kinjke oki goy in Iisa, gem kaak min Galile ! » ⁷⁰ Kar Piyer gay tatiriig Iisa do unjo ka geemir ho ɲa diytu aman : « Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » ⁷¹ Kar wiktin taat ɲa raka nere min do wer-aka, gay riyor taat pey taliiga ho ta diyiko do gee kuuk goy ede-ak aman : « Talon, gem-an oki in Iisa kaak min Nazareet. » ⁷² Ka seerinɲar, Piyer tatirtu pey ho ɲa togiltu aman : « In Bun, nu ibingigdo gem-anjka tara ! »

⁷³ Jammiy sooda, gee kuuk goy ede-ak ɓaawiiɲi do Piyer ho ɲu kaawiiɲi aman : « Ka seener, kinjke sa min ɲuura ! Ni ibinaacin min do kaawon-an di. » ⁷⁴ Min ɲaar-ak, ɲa togiltu pey aman : « In Bun-anjka, nu diykon doo a nu ibingigdo gem-anjka ! Ya nu raada sa, Bun, ɲaan surpiyindu. » Min ɲa kaawtu pa-ak di, kokir boogtu. ⁷⁵ Ek di Piyer moyiit kaaw taat Iisa kaawiiɲi aman : « Awal ta kokir yaa booge, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya ɲa amiltu kara ho ɲa zugiiɲ ale.

27

Iisa wer ka Pilaat

(Maark 15.1, Luk 23.1-2, Yaaya 18.28-32)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner okinco in *aginay ku Yuudinnar deetu kaawco a ɲuu deen Iisa. ² Do wer-ak, ɲu duuniiga, ɲu iyyiga ho ɲu beriig do Pilaat kaak gee ku Room diyig guberneer do wer-aka.

Muut ta Zuudas

(Akt 1.18-19)

³ Min Zuudas kaak isinji do Iisa taltu kadar ɲu raka deen Iisa-ak, ginji rada. Hiyya, ɲa ɓaawiico do agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar a ɲaaco yeepin tammin kuuk orok subba-aku. ⁴ Min ɲa gasiigu, ɲa diyco aman : « Nun di bir gallo asaan nu isinji do gem-an ɲuu deen maalan di ! » ɲuur gay telkiiɲi aman : « Ginir ! Nin isgininno, taan gagire do gaayan ! » ⁵ Min Zuudas doriit kaaw-at, ɲa dawiig gurus-ak do *ger ka Bundi ho ɲa deettu zikide ziy. ⁶ Kar agindaw ku gay satkiner ipiniig gurus-aka ho ɲu diytu aman : « Gaanuunte berro botol taat gii numin gurus-an in kaak gi dummiyyi do ger ka Bundi, asaan ɲa gurus ka kayar. » ⁷ Hiyya, ɲu deetu kaawco, ɲu iciig gurus-aka ho ɲu daktu giday morgo ka gem kaak pina gamin in golɲo. ɲu gidiiyig morgo-ak a ɲaa gine wer kaak ɲuu tiisguwe awraatinna. ⁸ Do saan taar-at ko, yoo yiriyta ɲu koliig morgo-ak aman : « Morig ka baarir. » ⁹ Ansii ko, kaaw taat nabi Zeremi kaawtu awalle astu do werti aman : « ɲu ic tammin orok subba ku gurusdi. Gee ku Israyeel talaag gurus-an nec ko in kayay. ¹⁰ Kar in gurus-ak, ɲu gidiytu morgo ka gem kaak pina gamin in golɲo ar taat *Rabbin Bun kaawiidu. » *

Iisa do unji ka Pilaat

(Maark 15.2-15, Luk 23.3-25, Yaaya 18.33-19.16)

¹¹ Min ɲu beriig Iisa do guberneer Pilaat, Pilaat indiig aman : « Kinj ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiɲi aman : « Kinj meenɲin kaawit

† 26:68 'menɲinɲinɲi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'doosinɲi'.
Zakariya 11.12-13 in Zeremi 32.6-15.

* 27:10 Wer ka gase kaawor do

ko. » ¹² Agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar diyijii kaawna, kar lisa gay bugum maya. ¹³ Kar Pilaat kaawijii aman : « Ki doraag doo di gee-an diyijii kaawin-anju ? » ¹⁴ Naar gay balji telke maanna nam guberner din sa ajbiy tak-tak.

¹⁵ Ay iidin ta *Paakdi, guberner Pilaat imilgiy gem rakki min danjaayne, naar kaak gee inditu. ¹⁶ Do wiktin taar-at, gin gay danjaayner rakki sinji alaw, nu kolaag lisa Barabaas. ¹⁷ Pilaat indiig gee kuuk num dakin-ak aman : « Naako pike waa min do danjaayner ? Iisa Barabaas wala lisa kaak nu koliy Masi ? » ¹⁸ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw-ak iyijig lisa. ¹⁹ Do wiktin taat Pilaat goy misa do sees ka seriiner, daaciy naamiiji kaawo aman : « Yaman cim kaan min kaawin ku gem-anja. Na bal nige maanna. Maako-an nu bal weye min sooniika do bi kanji. »

²⁰ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in aginay ku Yuudinnar isinaag gee ku dakin-ak, nuu indin Pilaat a naaco pikin Barabaas, kar lisa gay nuu deenji. ²¹ Ampaa ko, wiktin taat guberner Pilaat indiig pey gee-ak aman : « Min kuuk seer-an, ka moo ku rakiy naako pike ? » Nuur gay telkiiyi aman : « Barabaas ! » ²² Pilaat indiigu pey aman : « Kar lisa kaak nu koliy Masi gay, naa giniin maman ? » Okinco, nu telkiiyi aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²³ Na indiigu pey aman : « Kar na nig maa di ? » Nuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²⁴ Min Pilaat taltu kadar na gediraacodo ho kaawco bira maan ka pey-ak, na ictu amay ho na aciig pisinji do unco ka geemir. Kar na diytu aman : « Di naar-ak giniro, nun maan isginno in muut ta gem-anja ! » ²⁵ Gee okinco telkiiyi aman : « Ya an di kaawon-ak, baariy nu gagirni do gayiyni yoo do kooginni ! » ²⁶ Hiyya, Pilaat pikiicog Barabaas. Kar lisa gay, na diyico a nuu koocin in kordingo. Min nu koocga, na beriicog do askirnar a nuu doodin ka etor.

*Ajimiika ta askirnar do Iisa
(Maark 15.16-20, Yaaya 19.2-3)*

²⁷ Min naar-ak, askirnay ku Pilaat iyig lisa do geriy ka guberner. Askirnay okinco numtu do wer-aka, lisa gay datikco. ²⁸ Do wer-ak, nu cimijiit kesuuney ho nu isijii batik ta dindik bun ar ta sultinniidi. ²⁹ Kar nu siyijii jakumne ta jamuudi ho nu isijii ar jakumne ta sultinniidi. Min nu isijigu, nu berijii eto do pisinji ka meeda ar ka sultan icgiyo. Kar nu dersiyo do unji ho nu ajimiyig aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, ooyaaajin ! » ³⁰ Kar do wer-ak, nu picijii ulha ho nu iciig etoy-aka, nu menniig do kaay. ³¹ Min nu ajimiyig ko ajimiye, nu cimijit batko-ata, kar nu isijit tanji, nu baay doodin ka etor.

*Doodo ka Iisa ka etor
(Maark 15.21-32, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)*

³² Min nu amiliy min do geegirdi, nu naamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen†. Askirna asiriig a na icin etoy ka lisa. ³³ Nu ottu wer rakki nu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ³⁴ Do wer-ak, nu berijii do lisa maam kuuk amse in maan kaak yuutu. Min na aawiiig di, na pooctu seenco. ³⁵ Hiyya, nu doodiig ka etor. Min nu doodga, nu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di icy taat galji. ³⁶ Ba aaro, askirna-ak goytu ede nuu gooyinji. ³⁷ Kar do et ka lisa gay, nu dood maan kuwa do kaay. Do maanna-ak, nu siir maan kaak iy obinji aman : « Naar-an ko lisa, sultan ka Yuudinnar. » ³⁸ Gin kokinay seera oki nu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay.

† **27:32** 'Sireen' : Na kid'ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne.

³⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kayco ho ɲu wariig lisa aman : ⁴⁰ « Kin kaak rak dimin ger ka Bunɗi ho in menaw subba di kii pine ka pey, ya kin kat Ronj ka Bunɗi-ak, jil kat doo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! » ⁴¹ Yoo agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi, in *aginay ku Yuudinnar sa samtiyaaji aman : ⁴² « Na jil gee ku pey, kar din gay, ɲa gedarro jile ziy ka meenji ! Sultan ka Israyeel kat ampa ? Paay din di min ka etor, kar nin aamine. ⁴³ Na diyit kaay in Bunj ho ɲa kaawiy a ɲa Ronj ka Bunɗi. Di ya Bun elgiga-ak, din ɲa jilga kate ! »[†] ⁴⁴ Yoo kokinay kuuk ɲu doodtu ka atiydi in ɲaara oki, waraag pa.

Muut ta lisa

(Maark 15.33-41, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)

⁴⁵ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ⁴⁶ Do wiktin taar-at, lisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bunɗu, Bunɗu, maa di ki poociinu ? »[§] ⁴⁷ Gee daarin kuuk goy moota-ak dorga ho ɲu diytu aman : « Cokiyon ja, ɲa kolaag *Eli ! » ⁴⁸ Do wer-ak, rakki minnincɔ gadu ɲa ictu bit ka jardor, ɲa duuniit do bi ka etor ho ɲa coopiig do maam kuuk tooro. Kar ɲa beriijig do lisa a ɲa coode. ⁴⁹ Daarin gay kaawiy aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa jilnji. » ⁵⁰ Ba aar, lisa kooltu pey rada kar ɲa mattu. ⁵¹ Min ɲa mattu, zimilla kuuk bigira* ɲu caaltu atta do ger ka Bunɗi eertu min datko min kuwa yoo keder. Do wer-ak, kid sa azirtu ho dambinay sa doostu. ⁵² Maggan pile ho min gee kuuk sellen do unji ka Bunɗi ho mate, dakina nooye. ⁵³ Gee-ak amiltu min do magginco ho min lisa nooytu, ɲu 6aawtu Zeruzaleem, geeger kaak *cawar, ho gee dakina taliigu. ⁵⁴ Min ɲa mattu, tatkaw ka askirin ku Room in geenji kuuk gooyaag lisa taliig kid azire in ay maan kaak kuuniy-ak, kolaw obiig tak-tak ho ɲu kaawtu aman : « Way, gem-an Ronj ka Bunɗi ka seener ! » ⁵⁵ Do wer-ak, goy oki daad dakina kuuk aadig lisa min kid ka Galile ho ɲu taliy kaaci. ɲu taliy min serek. ⁵⁶ Minnincɔ goy Mariyam ta Magdala, Mariyam atan Zaak in Yuusup, ho in atan koogin ku Zebede.

Unje ka lisa do maginer

(Maark 15.42-47, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁵⁷ In pat ta maako, gin gem rakki ɲu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Na gay gamnar ho ɲaar oki min maajirna ku lisa. ⁵⁸ Gem-ak dakiig gas Pilaat ho ɲa indiig momtey ka lisa. Hiyya, Pilaat berico izinne do askirnar a ɲuui berinji. ⁵⁹ Min ɲaar-ak, ɲa dakiig paaya ho ɲa maliyig in batik marbinto. ⁶⁰ Kar ɲa iciiga ho ɲa unjiig do magin ta meenji taat ɲu dooditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki, ɲu baltit unje. Min pa-ak, ɲa tunkiltu dambi tatik, ɲa dibiriit magin-ata, kar ɲa deettu. ⁶¹ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam goy keder aaniy magine.

Gooye ka maginer

⁶² Ka kawtinti, in yiriy ta *sabitdi†, agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna numtu ho ɲu 6aawtu wer ka Pilaat. ⁶³ Min ɲu ottu, ɲu diyiji aman : « In karaaminen, ni moy kaaw taat gay raadindi-an kaawtu min ɲa goy misa in odinay. Na kaaw aman : “ In menaw subba di, naa nooye min do muuti. ” ⁶⁴ Baanu, gem kol tatkaw, diyco do askirnan a ɲuu gooyin magin-an

† **27:43** Wer ka gase kaawor do Soom 22.9. § **27:46** Wer ka gase kaawor do Soom 22.2. * **27:51** ‘bigira’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘bakar’. † **27:62** ‘yiriy ta sabitdi’ : Yuudinna siya ja zinjico in yiriy ta jimeener, kar yiriy ta sabit gay, ɲu eeliy geero.

nam mena subba. Yampa, maajirnay asa kokiniṅ momtey ho ṅuu diye do geemir aman : “ Na nooye min datik ta gee ku mate. ” Kar raade kaak ba aar-aṅ yaa pakiṅ ka awalle. » ⁶⁵ Kar Pilaat kaawtu aman : « Paa ko, askirin eku. Baan in ṅuura ho kaawonco a ṅuu gooyin magine ar taat ku rakiyo. » ⁶⁶ Hiyya, ṅu baawtu do maginer, ṅu ṅaariig dambi ka do bit-aka, kar ṅu rasiig askirna-ak yaa gooyinti.

28

Nooye ka Iisa

(Maark 16.1-10, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta *sabit birtu, in dumaas kawtir kawtira, Mariyam ta Magdala in gaati Mariyam baawtu talin magine. ² Min ṅu ottu, aawa kar kid azirtu linj. *Dubil ka Bunji paaytu min ka samaaner. Na tunkiliig dambi kaak do bit ka maginer-aka ho ṅa goyiiji kuwa. ³ Dubile-ak, ziy irṅa ar irṅe ka bunji ho kesuuney portik kar ar ṅirṅe. ⁴ Min askirin kuuk gooyaat magine taliig maanna-ak, kelimco amiltu nam ṅu aziraw. ṅu sollitu keder ar gee ku mate. ⁵ Kar dubil ka Bunji kaawiico do daad-ak aman : « Dakoṅ ginunno kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa kaak ṅu doodtu ka etor-aka. ⁶ Naar ginno anne, ṅa nooye ar taat ṅa kaawiiko. Ason, talon, aṅ ko wer kaak ṅu diyiiga. ⁷ Kar baan kodok, dakonco kaaw do maajirnay aman : “ Iisa ṅaar nooye ho ṅa ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku baayiy talinji. ” An di ta iyyintu. » ⁸ Min ṅu doriit kaaw-at, kodok di ṅu uctu min do maginer. Kolaw obiigu ho galal sa miin aditco. In gadco, ṅu iyaat kabarre-at do maajirnay. ⁹ Tala kar, Iisa ṅaamaagu ho ṅa diyiico aman : « Nu ooyko ! » Kar daad-ak sinjiiji moota, ṅu obiig asinji ho ṅu abdiyiiga. ¹⁰ Hiyya, Iisa diyiico aman : « Dakoṅ ginunno kolaw. Baan kaawonco do sinṅar a ṅu baa do geeger ka Galile. Anner kat, ṅu baan talindu. »

Ose ka askirna do gamin kuuk kuuniye

¹¹ Wiktin taat daad-ak baawiico do maajirnay, askirin daarin kuuk gooyaat magin-at baawtu do geegirdi. ṅu osiico do agindaw ku gay satkiner gamin okinco kuuk kuuniye. ¹² Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner in *aginay ku Yuudinnar numtu, ṅu deetu kaawco. ṅu beriico gurus dakina do askirnar ¹³ ho ṅu kaawiico aman : « Yaman, kuu kaawe a maajirnay kokinig momte-ak aando wiktin taat ku weyiyo. ¹⁴ Ya kaaw-an kat gal do dengey ta guberneer, nin di yaa gaasin in ṅaara ho yaako dake kayko. » ¹⁵ Min ṅu kaawiico pa-ak, askirna icig gurus-aka ho ṅu giniit ar taat ṅu kaawiico. Ansii ko, kaaw-at totirtu do Yuudinnar okinco yoo dinṅa a maajirnay kat kokinga.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Maark 16.14-18, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁶ Ya do maajirna ku Iisa kuuk orok in rakki gay, ṅu baa do kid ka Galile, do damba taat ṅa kaawiico. ¹⁷ Min ṅu taliiga, ṅu abdiyiiga. Kar minninco, daarin gay aditco osaw. ¹⁸ Kar Iisa baawiico ho ṅa kaawiico aman : « Bun berduut gudurre okintit kuwa ho keder. ¹⁹ Ansi-ak, baan do gee ku darrinay okinco, ginonṅu maajirnar, *batiziyonṅu in sin ku Tati, ku Ronjo, in ku Ruwwin ta Bunji ²⁰ ho bildonṅu ṅuu gine gamin okinco kuuk nu kaawiiko. Nun gay goy in kunṅo kun kawta nam duniin yaa gaase. »

Kabarre ta Gala ta Maark Pile ka kaawor

Kabarre-an, ɲa Maark kat siirta. ɲaar attanno in ɲaliinna kuuk orok in seera. Kar ɲa gin riy in rakki minnincɔ sinji Piyer. ɲa dorig kaawin okinco kuuk Piyer ostu. Paa ko, ɲa gastu botol taat ɲa siiriig gamin kuuk Iisa gintu ho kuuk ɲa kaawtu. Min okinco kuuk siirit kabarre ta Iisa, ɲa Maark kat siirit awalle. ɲa siirit do gee kuuk Yuudinnado a ɲuu ibine kadar Iisa, ɲaar ko Masi kaak Bun ɲaamtu a ɲaa jile gee.

Min Iisa teestu riyoy do kidar, ɲa gaarit Meennaw ta Bunɗi, ɲa cool gee ho ɲa atke aaridna. ɲa kaaw in izinne taat asa min kuwa. Min gee taliig maan kaak ɲa giniyo, ɲu indiy zinƙico a ɲaar-an gay waa ? Min tatƙaw ka askirin ku Room taliig maan kaak kuuniye wiktin taat ɲu doodig Iisa ka etor, ɲa kaawtu aman : « Ka seener, gem-an Ron ka Bunɗi. » Maark raka a gee kuuk garkiyaat maktumne-an asa oki ibinin Iisa ar tatƙaw ka askirnar-ak ibiniiga.

Gay tabiriikar Yaaya-Batist (Matiye 3.1-12, Luk 3.1-18, Yaaya 1.19-28)

¹ An ko baati ta Kabarre ta Gala, ta kaawa do bi ka Iisa Masi, Ron ka Bunɗi. ²⁻⁴ Gem rakki, sinji Yaaya, as mine gee do bi ka asinji ka Iisa. Do bi ka Yaaya-ak ko, Bun kaawtu awalle do maktumne ta nabi Ezaayi aman : « Nun naa ɲaame gay tabiriikar unci a ɲaan siyin botilin. Gaay tonjo kaawa do kalaaner aman : “ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay dalan. ” » * Wiktin ta Yaaya goyiy do kalaaner, gee asiji moota ho ɲa diyco aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, ɲuuko *batiziyinjo ho Bun yaako saamiyin zunubinniko. » Kar ɲuur kuuk ooye, ɲa batiziyigu.

⁵ Gee dakina asiji min kid ka Zuude ho min do geeger ka Zeruzaleem. Kar ɲu gaariig zunubinniko do unco ka geemir ho Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan-aka.

⁶ Kesuuney ta Yaaya, ɲu siyit in law ku lokumi ho ɲa duunit maasoy in karrabin ka zaami. Teenji gay, ɲa eeyma bagi in yiime. ⁷ ɲa kaawiico do gee-ak aman : « Gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin ɲugiray. ⁸ Nun batiziyaako in amay, kar ɲaar gay yaako batiziyinjo in Ruwwin ta Bunɗi. »

Batem ka Iisa (Matiye 3.13-4.11, Luk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ Do wiktin taar-at, Iisa uctu min geeger ka Nazareet do kid ka Galile, ɲa dakiig gas Yaaya. Min ɲa gasga, Yaaya batiziyiig do barre ka Zurdan. ¹⁰ Wiktin ta Iisa imiliy kaay min do amiydi, ɲa taliig samaan pil waakilak. Kar Ruwwin ta Bunɗi paayiji ar ammaama. ¹¹ Do wer-ak, ɲa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kinke ko rondu, nu elgin ɲa dakina ho ki berdu galal dakina. »

¹² Min ɲaar-ak di, kodok di, Ruwwin ta Bunɗi ɲaamiig Iisa do goosiner. ¹³ ɲa gintu menaw orok poof do wer-aka. Wiktin ta ɲa goyiy ede-ak, *Seetanne astu gecinji. ɲa goy ko in kumin ku yeer di ho *dubal ku Bunɗi gay tala kaaci.

* **1:2-4** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1, Ezaayi 40.3.

Kole ka maajirnar kuuk awalle

(Matiye 4.12-22, Luk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Yiriy rakki, ɲu obiiɣ Yaaya ɗaɗaayne. Min ɲaar-ak, Iisa ɓaawtu ɗo kiɗ ka Galile, ɲa teestu gaare Kabarre ta Gala ta asa min ɗo Buɗɗi. ¹⁵ Ɗa kaawiɣ ɗo geemir aman : « Wikinti taar ase. *Meennaw ta Buɗɗi askon ko moota. Jipton goyiɲko ho icon Kabarre ta Gala ! »

¹⁶ Goytu kee, Iisa jaawiɣ ɗo bi ka barre ka Galile. Ɗa gastu gay cabe boosir seera : Simon in sinji Andre. Wiktin taat ɲa gasiigu, ɲu caba in ribbinco.

¹⁷ Iisa ɗiyiico aman : « Ason aadonnu ho naako gininjo gay cabe geemir. »

¹⁸ Kodok di ɲu rasiig ribbinco ho ɲu aadiɣa.

¹⁹ Iisa sinjitu pey unɗa sood ho ɲa gasiig kun Zaak in sinji Yaaya, ronji ku Zebede. Ɗu goy siye ribbinco ka markabar in tacco. ²⁰ Do wer-ak, Iisa ɗiyiico aman : « Aadonnu ! » Hiyya, ɲu rasiig markabco in tacco ho ɲu aadiɣa.

Cole ka gem ka aarid obga

(Luk 4.31-37)

²¹ Goytu kee, Iisa ɓaawtu ɗo geeger kaak ɲu koliiɣ Kapernayuum in maa-jirnay. In yiriy ta *sabitdi, ɲa unjitu ɗo ger ka salaaner ka Yuudinnar ho ɲa teestu bilde gee. ²² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiyту ɗo bildinji, asaan bildinji-ak arro in ka agindaw ku gaanuundi. Kar gay, ɲa bildaag in izinne.

²³ Wiktin ta Iisa garkiiɣ-ak, gem kaak aarid obga astu. Kar ɲa teestu koole aman : ²⁴ « Wayyay, Iisa ka min Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nun iban tam kadar kinje gem kaak Buɗ dootu ho ɲa ɲaamtu. »

²⁵ Iisa leesiiɣ ɗo aarid-ak aman : « Yalla bugam ho amal min ɗo gem-anja ! » ²⁶ Aarid-ak azbiig gem-ak zid-zid-zid, kar ɲa amiltu in koriyaɣ. ²⁷ Gee okinco ajbiyту, ɲu teestu kaawe benannico aman : « Way ! Taar-an garaan ta marbinto, ɲa kaawiit in izinne ! Gem-an awɲa yoo ɗo aaridnar ho ɲu karmiyaaga ! » ²⁸ Kodok di, kabarey ta Iisa totirtu ɗo kiɗ ka Galile okinji.

Cole ka gee dakina

(Matiye 8.14-15, Luk 4.38-41)

²⁹ Hiyya, ɲu amiltu min ɗo ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲu ɓaawtu wer kan Simon in Andre. Zaak in Yaaya sa ɓaawtu in ɲuura. ³⁰ Kogoy ta Simon gay raɗaw. Ta weyaw, ziti kobire. Wiktin ta Iisa astu, ɲu miniiga. ³¹ Ɗa sinjitu moota, ɲa obtu pisinti, kar ɲa copiliita. Ek di ziti ooltu ho ta teestu tale kaaco.

³² In maako, min pat gale, ɲu iyiiɣ gee okinco kuuk raɗaw, in gee kuuk aaridna obgu. ³³ Gee ku geegirdi okinco numtu wer geero. ³⁴ Kar Iisa cooltu gee dakina kuuk gin ay biyaw ta raɗuwar ho kuuk aaridna obgu oki. Aaridnak, ɲa balco rase botol taat ɲuu kaawe, asaan ɲu ibingiga.

Cole in bilde ka geemir

(Luk 4.42-44)

³⁵ Ka kawtinti, Iisa saktu in kawtira. Ɗa uctu min ɗo geegirdi ho ɲa deettu ɗo kalaaner. Do wer-ak, ɲa teestu inde Buɗ. ³⁶ Simon in eenji amiltu joriyinji.

³⁷ Min ɲu gasga, ɲu ɗiyiiji aman : « Gee okinco joriyaacin. » ³⁸ Iisa gay ɗiyiico aman : « Yallinte wer ka pey, ɗo hellinnan anjure. Annere oki nu ɓaa gaare kaaw ta Buɗɗi. Taar-an di taat iyintu. »

³⁹ Ampaa ko, ɲa jaawiig kiɗ ka Galile okinji. Ɗa gaariy kaawin ɗo geray ku salaaner ku Yuudinnar ho ɲa atkiy aaridna.

Cale ka burɗumdi

(Matiye 8.1-4, Luk 5.12-16)

⁴⁰ Gem kaak gin burdum asiiji do Iisa. Na dersitu do unji, na loklikiiji aman : « Gem kol Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ⁴¹ Iisa taltu aminduwi, na naamtu pisinji, na diiriiga ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, diin calu ! » ⁴² Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ⁴³ Min naar-ak, Iisa naamiiga ho na karmiig aman : ⁴⁴ « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, 6aa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale »

⁴⁵ Gem-ak gay deettu, na daktu tees ose wer okinji maan ka coolga. Do bi naar-ak ko, Iisa pooctu unje do geegirdi, na goytu do kalaaner di. Geen gay digaaaji digen di.

2

Coole ka gem kaak rungiye (Matiye 9.1-8, Luk 5.17-26)

¹ Gin menaw, Iisa yeeptu do geeger ka Kapernayuum ho gee dortu kadar na duw ko geero. ² Do wer-ak, gee asiya asiyo nam wer arme, kara oki wer ginno. Do wer-ak, Iisa gaariico kaaw ta Bunji. ³ Wiktin ta Iisa kaawiyo, gee iyiji gem ka rungiye. Minninco gee pood icilga. ⁴ Geen gay goy dakina ede, nu bal gedire iyin do unji ka Iisa. Hiyya, nu caktu kuwa ka gerdi, aaniy do wer kaak Iisa goyiyo ho nu noomtu bee. Min nu noomiig bee, nu paayiig gem ka rungiy-ak in daringal. ⁵ Min Iisa taliit imaanco, na diyiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinna, nu saamiyjinu. »

⁶ Do wer-ak, agindaw ku gaanuun ka *Yuudinnar sa goya. Min nu doriit kaaw ta Iisa, nu teestu kaawe do aditco aman : ⁷ « Gem-an diya a maa ? Na nigiy biy in Bun. Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! » ⁸ Kodok di, Iisa ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? » ⁹ Ya nu diy do rungiiner-an aman : « Zunuubinna nu saamiyjinu » wala ya nu diyiji aman : « Ucu, icig darningilij ho jaawu », taat moo melen ? ¹⁰ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ron gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnar do duniiner. » Kar pey na diyiji do rungiiner-ak aman : ¹¹ « Nu kaawiiin-an, ucu, icig darningilij ho deet gerko. »

¹² Kodok di, min do unco ka geemir, gem-ak uctu, na iciig darningilij ho na deettu. Okinco, nu ajbiytu tak-tak. Nu oziliig Bun ho nu diytu aman : « Maan naar-an, gi bal talin yiriy rakki ! »

Kole ka Lebi (Matiye 9.9-13, Luk 5.27-32)

¹³ Min naar-ak, Iisa yeeptu pey do bi ka barre ka Galile. Gee dakin asiiji, na gaariico kaaw ta Bunji. ¹⁴ Iisa sinjitu sood min do wer-aka ho na taltu gay obe miirir rakki, sinji Lebi ron ka Alpe. Na goy do riyoy. Kar Iisa diyiji aman : « Uc aadnu ! » Ek di Lebi uctu, na aadiiga.

¹⁵ Iisa 6aawtu in maajirnay do ger ka Lebi ho nu goytu tee. Do wer-ak, gay obe miirir in gee kuuk goyinco arro astu dakina tee in nuura. Nu goyi do wer-ak, asaan min gee kuuk aadaag Iisa, gee ar nuur-an goy dakina. ¹⁶ Min *Pariziyenna kuuk agindaw ku gaanuundi oki taltu kadar Iisa tiya in gee-ak, nu indiig maajirnay aman : « Maa di, na tiyiy in gee-an ku ? »

¹⁷ Iisa doriit kaawco ho na telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. Nun bal ase do gee kuuk tala zinjico a nu sellen. Nu as do nuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo. »

Inde do bi ka sayamner

(Matiye 9.14-17, Luk 5.33-39)

¹⁸ Yiriy rakki, maajirnay ku Yaaya-Batist in Pariziyenna ictu sayamne uudin ta nu icgiyo. Gee astu indin Iisa aman : « Maajirin ku Yaaya-Batist in ku Pariziyennar ica sayamne. Maa di, kunjin gay icgiydo ? »

¹⁹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in naar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a nuu ice sayamne ? Ha'a, nu gediraado ice sayamne wiktin ta gem kaak ob goy datikco ! ²⁰ Kar gay, wiktin yaa ase taat nuu icin naar kaak obe min do datukco. Yiriy taar-at kat, nu asiye ice sayamne. »

²¹ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Waan naallo kesuun taat zoode in giteen kaak marbinto. Yampa, giteen-ak obaat mirin ta bokiyo ho mutti gaayiy pey tatiko. ²² Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikin etirsinna-aku, nuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. Kar gay, gee Iiya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. »

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Matiye 12.1-8, Luk 6.1-5)

²³ Yiriy rakki ta *sabitdi taat *Yuudinna eelgiy geero, Iisa in maajirnay aadtu do morginar. Wiktin ta nu biriyo, maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu eeymiyo. ²⁴ Pariziyenna taliigu, kar nu diyiji do Iisa aman : « Talu ! Maa di, maajirnan giniy maan kaak gi gingigdo in eele ka geeror ? »

²⁵ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyiiigu ? ²⁶ Do wiktin taat Abiyataar goy *mee satkiner ka tatko, Dawuud unjitu do ger ka Bundi ho na teetu mappa kaak nu bertu *satkin do Bundi ho na beriico do eenji oki. Zer tee naar-ak, nuur bal gine botol taat nu teenji, illa gay satkiner di. »

²⁷ Iisa kaawiico pey aman : « Geen ke wala nu kilgiyig do bi ka eele geeror di ? Ha'a ! Nu diyit yiriy ta sabitdi a taa gaaye gee. ²⁸ Naar nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

3

Coole ka gem kaak pisinji mate

(Matiye 12.9-14, Luk 6.6-11)

¹ Kar Iisa unjitu pey do ger ka salaaner ka *Yuuddin-aka ho na gastu gem kaak pisinji mate. ² Adin gay dibiji do Iisa. Nu rakiy tale ya naa coolin gem-ak in yiriy ta sabitdi, kar nuuji diye kaawo. ³ Iisa kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Ucu ! As datik anne ! »

⁴ Iisa indiig gee ku talaaga-ak aman : « *Gaanuunte kaaw a giiinguwe taat sellen wala giiinguwe taat jookumo in yiriy ta *sabitdi ? Gii jinguwe gee wala gii idguwino ? » Nuur gay bugum di.

⁵ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak in dapinko, asaan dengingo amil lawa. Kar na yeeji do gem ka pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariga ho pisinji cooltu do weriy.

⁶ Min naar-ak, *Pariziyenna amiltu. Ek di nu deetu kaawco in gee ku aadaag sultan *Herood maman nuu deen Iisa.

Gee dakina in Iisa

⁷ Iisa in maajirnay uctu ho nu 6aawtu do bi ka barre ka Galile. Gee dakin aale aadiiga. Nu asa min Galile, min Zuude, ⁸ min Zeruzaleem ho min kid ka Idume. Goy kuuk asa min aar barre ka Zurdan ho min kid ka geeger ka Tiir

in ka Sidon. Gee-ak asiiji do Iisa, nu dor maan kaak na giniyo. ⁹ Iisa diyiico do maajirnay a nuuji iyin markab moota paa gee kuuk dakin-ak yaa tiryinji. ¹⁰ Uudin taat na cooliy gee-ak, gee ku radaw okinco akiliy zinikico, nu rakiy diirinji. ¹¹ Ya gee ku gin aaridna talga-ak, nu solligiy do unji ho nu kooliy aman : « Kinken di Ronj ka Bunji. » ¹² Kar na karmiig tak a nuu gaarinjido.

Paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.1-4, Luk 6.12-16)

¹³ Min naar-ak, Iisa coku ka dambar. Na koltu gee kuuk na rakiyo ho nu asiiji. ¹⁴ Do wer-ak, na dobtu minnino gee orok in seera, na diyiico sin a nu paliinna. Na dobiigu asaan na raka nuu goye in naara, naa tabirinco, nu baay gaare Kabarre ta Gala ¹⁵ ho nuu atikguwe aaridna. ¹⁶ An ko sinco ku paliinnar kuuk orok in seera : Simon kaak Iisa koliig oki Piyer, ¹⁷ Zaak ronj ka Zebede in sinji Yaaya kuuk Iisa koliig oki Bowanergees, sin nuur-an diya aman : “ gee ku ar dildile ka bunji ”, ¹⁸ Andre, Pilip, Bartelemi, Matiye, Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Taade, Simon kaak mala do darrey, ¹⁹ in Zuudas Iskariyoot, naar kaak asaaji isine do Iisa.

Iisa in geenji ku geero

²⁰ Min naar-ak, Iisa yeeptu geero. Gee dakina numiiji pey nam Iisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. ²¹ Min sintay dortu pa-ak, nu astu a nuu iyin gerco, asaan nu kaawa do aditco a na oliyaw.

Iisa in tatkaw ka aaridnar
(Matiye 12.22-32, Luk 11.14-23, 12.10)

²² Agindaw ku *gaanuun ka Yuudinnar astu min Zeruzaleem ho nu kaawtu aman : « Na gin *Seetanne kaak nu koliy Belzebuul† ! » Ho nu kaawtu pey aman : « Gem-an atkaag aaridna illa in gudurre ta tatkaw ka aaridnar ! » ²³ Kar Iisa koliigu, na deliico danja aman : « Maman Seetanne yaa gedire pey atke ziy ? ²⁴ Ya meennaw taat geenti taasiina benannico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁵ Ho ya gee kuuk do adiy ka gerco kat ello zinikico, maman goyinco yaa baawe ? ²⁶ Pa-ak, ya Seetanne kat ello ziy ho ya geenji kat kaawco bagdo, gudurrey gediraado taa taaye, illa taa peye.

²⁷ « Ku iban di, waan gediraado unje do ger ka gem kaak bombo, naa soke gamnay, illa ya na duunig ja. Kar ya na duunig gay, naa gedire sokin gamnay bal kaawo. ²⁸ Ka seener nu kaawaako, Bun yaa saamiye zunuubinna okinco ku geemir yoo nuur kuuk binikico amila gallo in naara oki. ²⁹ Kar gem kaak niga biy in Ruwwin ta Bunji gay, Bun saamiyaajido. Gem naar-ak gin zunuubinna kuuk gaasdo tak-tak. »

³⁰ Iisa kaawiy pa-ak, asaan nu diya a na gin aarid.

Atan Iisa in sintay
(Matiye 12.46-50, Luk 8.19-21)

³¹ Min naar-ak, atan Iisa in sintay astu. Nu peytu kara, kar nu naamtu gem baawtu kolinji. ³² Gee dakina leyig Iisa datko, kar gem-ak diyiiji aman : « Gem kol tacco, yaako in sintan goy kara, nu indaacin. »

³³ Kar Iisa telkiiiji aman : « Yaani kat waa ho sintar gay kun waa ? » ³⁴ Na taliig gee kuuk leyga-ak, kar na diytu aman : « Talon, an ko yaani ho sintar. ³⁵ Ka seener, ay gem kaak gina taat Bun rakiyo, naar di sindu, boor ho yaani. »

* **3:16** 'Piye' : Sin nuur-an diya a 'dambi'. † **3:22** 'Belzebuul' : Nu sin ku rakki ku Seetanner.

4

*Danil ta gay luwor**(Matiye 13.1-9, Luk 8.4-8)*

¹ Iisa teestu pey garkiye gee do bi ka barre ka Galile. Gee dakina numiiji nam na cok ka markabar, kat na goytu. Geen gay goy do gongumor. ² Na gaariico kaawin dakina in dele ka danlal. Na kaawiico aman : ³ « Cokiyon ! Gin gem rakki 6aa luwo do morgoy. ⁴ Wiktin taat na luwiy-ak*, busumji daarin sollitu do botildi ho diid teeyiig okinco. ⁵ Busumji daarin sollitu do wer kaak gin karniyo ho kiday perew di. Kodok di, busam-ak amiltu asaan kidco sood di. ⁶ Wiktin taat pat korsitu, ta aayiig kuuk amil-aku asaan nu bal paaye caari. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu, yoo ron sa nu bal imile. ⁸ Kar daarin gay sollitu do kid kaak samaane nam nu neetu. Ganduulin daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiyo ho daarin gay miya†. »

⁹ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

*Baat ta danil ta gay luwor**(Matiye 13.10-17, Luk 8.9-10)*

¹⁰ Wiktin ta Iisa sinjitu sood min gee-ak, maajirnay in gee kuuk goy do serpey indiig a naaco gaare baat ta danlal. ¹¹ Na telkiico aman : « Bun gaarkon loko maan kaak cigile kaak kaawa do bi ka *Meennuwiyo. Kar do gee ku pey gay, na kaawaaco in dele ka danlal. ¹² Asaan « Ya nu tala sa, ar nu tallo ho ya nu cokiya sa, ar nu cokaydo. Yampa, ta-an nuu jipte goyiŋco

ho Bun yaaco saamiye. »† »

¹³ Kar Iisa diyiico aman : « Ku ibanno baat ta danlal-anta walla ? Kar di maman kuu ibine baat ta danlal ta pey ? ¹⁴ Anne-ak, gem kaak luwaw, naar totira kaaw ta Bundi. Nuur kuuk cokiyaat kaaw gay, nuur ar wer ka busam solliyo. ¹⁵ Gee daarin, nuur ar bit ka botildi, wer ka kaaw-at totiriyo. Min nu doriit kaaw-at di, *Seetanne asiy imiliit min do aditco. ¹⁶ Kar daarinco gay, nuur ar wer kaak gin karniyo. Nu cokiyoit kaaw ta Bundi ho kodok di, nu ooyiit in galal. ¹⁷ Kar kaaw-at gay, nu rasgitdo taa paaye caari, nu obiit do menuwir di. Ya taabin ase wal gee waraagu do bi ka imaanco, ek di nu rasiita. ¹⁸ Pey daarinco ar wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu cokiyoit kaawo, ¹⁹ kar gay, nu pakira do goyiŋco di, nu bariya malle ka duniiner, nu diya gelbinco do gamin ku duniiner. Gamin nuur-ak imiliit kaaw taat nu dortu min do aditco ho ta rawtiyo maala. ²⁰ Gee daarin gay ar wer ka samaane. Nuur-ak cokiyoit kaawo, nu ooyiita ho ta wiyiyo ron : daarin wee ron orok subba, daarin orok bijigiyo ho daarin gay miya. »

*Danil ta lampa**(Luk 8.16-18)*

²¹ Kar Iisa diyiico aman : « Ginno gem kaak biya lampa ho na zu6kiit in bardila wala na diyiit ba danlil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyiit do wer ka jadan. ²² Gamin okinco kuuk cigile, nuu imilinco kara, ho kuuk nu

* **4:4** 'Wiktin taat na luwiy-ak' : Luw taar-at, nu dawiig dawe ar ginte liyiy buur. † **4:8** 'ron miya' : Do darre ta Israyeel, ya ganduulic rakki wee ron orok subba, na samaan ko. Ya ronji miya, naar-ak, na samaan paka. ‡ **4:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

rakaado a gee yaa ibiniŋco sa, ŋuu ibiniŋco nam ŋuu taliŋco waraŋ. ²³ Ya ku gin dengina, laaŋ denginko samaane kuu cokiye. »

²⁴ Iisa diyiico pey aman : « Pakiron samaane do maan kaak kuu cokiye ! Buŋ yaako yeepiŋ maan kaak ku giniy do geemir, kar ŋaako gaaye pey min kuwa. ²⁵ Gem kaak gine, Buŋ yaaji gaaye pey min kuwa. Kar ŋaar kaak bal giner gay, ya ŋa diy kaaye a ŋa gin maanna oki, ŋuui imiliŋ minniney. »

Danŋil ta busumdi

²⁶ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buŋdi ar gem kaak liya buur. ²⁷ Gem-ak, aando, ŋa weyiyo, yiriy ŋa goyiy mento, kar ŋa ibanno maman kooy amiliyo ho ta maadiyo. ²⁸ Ta amiliy-ak, kid boosit ko. Ta teesiy ja min aaro, ta buriyiyo, ta pikiyo, ta obiy roŋ, kar kat ta niyiyo. ²⁹ Ya koo-at nee, gem-ak iciy goole, ŋa teesiy sede, asaan wiktin ta sedindi nec ko. »

Danŋil ta busum kaak ŋu koliy mutaard

(Matiye 13. 31-34, Luk 13.18-19)

³⁰ Iisa diytu pey aman : « *Meennaw ta Buŋdi taar ar maa ho naa gaarin in danŋil ta moo ? ³¹ Taar ar busum ka mutaard kaak gem luwtu. Min roŋ okiŋco, ŋaar di kapak tak-tak. ³² Kar ya ŋa amile ho ŋa maade, ŋa deetiyo tatik pak gamin okiŋco kuuk amila do jineendi. Na imiliy leegin aginda nam diid sa saayiy geriyo do leeginay. »

³³ Ansii ko, Iisa garkiyiy gee in dele ka danŋal dakina ar taar-an di, uudin taat ŋuu gedire obe do kayco. ³⁴ Na garkiyiy gee illa in dele ka danŋal di. Kar ya ŋu dak keeco in maajirnay gay, ŋa gaariico baati okintiti.

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Luk 8.22-25)

³⁵ Yiriy taar-at di, in maako, Iisa diyiico do maajirnay a ŋuu aale aar barrer. ³⁶ Iisa gay goy ka markabar di. Kar maajirnay deettu in ŋaara, ŋu rasiig gee do goŋgumor. Markabin daarin sa deettu in ŋuura. ³⁷ Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay teestu awke. Amay aastu do markabar nam ŋa miintu. ³⁸ Wiktin taar-at, Iisa gay weya do markabar aaro nam ŋa tokume. Maajirnay niiniig aman : « Gem koltacco, kin isiŋcinno ga ? Ucu ! Amay tiyaate. »

³⁹ Iisa niintu, kar ŋa leesiji do usi ho ŋa diyiico do amiydi aman : « Bugumor ! Yalla peyor ! » Ek di us peytu ho wer siimtu dil. ⁴⁰ Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Maa di ku giniy kolaw ansi ? Yoo diŋka, ku amnaydo misa walla ? »

⁴¹ Nuur gay kolaw unjiico, kar ŋu teestu inde zinŋkico aman : « Naar-aŋ kat maa gemir kaak nam usu in amay din sa karmiyaaga ? »

5

Coole ka gem kaak aariid obga

(Matiye 8.28-34, Luk 8.26-39)

¹ Min naar-ak, Iisa in maajirnay ottu aar barre ka Galile, do kid ka gee ku ŋu koliy Zeraziyyenna. ² Iisa paaytu min ka markabar. Tala kar gem rakki aariid obga amiliiji min do maggindi. ³ Gem-ak goyiŋji do maggindi di. Yoo in jinzirre oki, ŋu gedarro duuniŋji. ⁴ Awalle, ŋu doodgiijiig asiŋji in jinzirre ho ŋu duunŋijiig piŋiŋji in zirŋac. Kar ŋa okidiig zirŋac ho ŋa kilig jinzirre. Ginno pey gem ka bombo yaa gedire duuniŋji. ⁵ Yiriyo, aando, goyiŋji do maggindi ho ka dambiniidi di. Na kooliyo ho meenji di awriy zinŋay in dambay.

⁶ Min ña taliig Iisa min serek di, ña iciig gađi ho ña astu dersa do unji. ⁷ Kar ña kooltu rada aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roñ ka Bun ka kuwa ? Baanu, nu indaacin, dakin taaɓiyindudo ! » ⁸ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa diyiiji aman : « Amal, rasig gem-anja, aarid ka maala-anja. » ⁹ Kar Iisa indiiɗi aman : « Kin sinjin waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sindu " Dakinaw ", asaan nin dakina. » ¹⁰ Kar ña loklikiiji do Iisa a ñaa ñaaminɗo kara min do darrer.

¹¹ Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. ¹² Aaridna loklikiiji do Iisa aman : « Atikni ni ɓaay unje do kinziirna anjure. » ¹³ Iisa ooytu. Hiyya, aaridna-ak amiltu min do gem-aka ho ñu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, ñu sollitu do barrer ho amay teeyiigu. Kinziirna-ak yaa nece ar alip seer pa.

¹⁴ Min gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, ñu gadtu, ñu iyyit kabarre-at do gegirdi ho do hellinniidi. Min gee doriit kabarre-at, ñu astu talin maan kaak kuuniy-aka. ¹⁵ Nu asiiji do Iisa ho ñu taliig gem ka aaridna obga-ak goy keder, ña coole nam ña is ko kesuune. Min ñu taliiga-ak, kolaw obiigu. ¹⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aaridna obga-ak cooltu ho maman aaridna-ak unjitu do kinziirnar. ¹⁷ Kar gee-ak kaawiji do Iisa a ñaa baane, ñaa deete min do kidco.

¹⁸ Wiktin taat Iisa neptu ka markabar, ña rakiy ko deete, gem ka cool-ak loklikiiji a ña ɓaa in ñaara. ¹⁹ Iisa gay poocji. Kar ña diyiiji aman : « Yeep gerko, gasgu geenjin ho osco maan kaak Bun giniñin ho maman ña taltu aminduwin. »

²⁰ Gem-ak deettu. Na teestu kaawe do kidkaak ñu koliy Geeginray ku Orok. Na osiicog ay maan kaak Iisa giniiji. Gee okinco ku dorit kaawoy-at abjiyitu.

*Coolle ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Luk 8.40-56)*

²¹ Wiktin taat Iisa yeeptu in markaba min aar barrer, ña paaytu do gonɗum ho gee dakina asiiji. ²² Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Naar ko tatkaw ka ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Min ña taliig Iisa, ña dersiitu do unji. ²³ Na loklikiiji aman : « Romor ta kapak raka mate. As kiiti lee pisinjin do kaati, taa coole ! »

²⁴ Hiyya, Iisa deettu in ñaara. Gee dakina aadiigu nam ñu tiryaa. ²⁵ Do wer-ak, gin daatik rakki baarti taaɓiyaata. Elgin orok in seer, ñu miña minen di. ²⁶ Ta taaɓiy dakina, ta jaaw do gay dawner dakina, ta gaasig ka pisinti. In taar-at oki ta bal coole, baarti goy miña di. ²⁷ Ta dortu gee kaawa do bi ka Iisa, ta sinjitu moota min aar ta geemir, ta diiriit bit ka kesuunee. ²⁸ Ta giniy pa-ak asaan do adti ta kaawa aman : « Ya nu gedir diirin bit ka kesuuney-an di, naa coole. » ²⁹ Ek di baarti peytu, ta aawtu ziti kadar ta coole. ³⁰ Do wer-ak, Iisa aawtu kadar gudurre amil min do ziy. Na kolsitu, ña indiiɗi gee-ak aman : « Waa diirit kesuuner ? » ³¹ Maajiray telkiiji aman : « Ki tala di gee tiryaañin, kar ki indiy kat a " waa ga diiruntu " ? »

³² Iisa gay talaag di, ña rakiy ibine waa kaak diirga. ³³ Daatko-at kolaw obiita, ta teestu azire asaan ta iban maan kaak astiti. Ta astu, ta dersiitu do unji, kar ta kaawijiit seen okintiti. ³⁴ Iisa diyiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinke. Baa in aapiye. Raɗuwke rasiñke. »

³⁵ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee astu min ger ka Jayrus tatkaw ka ger ka salaaner-aka ho ñu kaawiji aman : « Romon taar mat ko. Maa di ki taaɓiyiig pey *Rabbin-anja ? » ³⁶ Kar Iisa doriit kaaw-ata ho ña telkiiji do Jayrus aman : « Dak ginenno kolaw. Aaman di. »

³⁷ Iisa todiico do geemir a nuu aadiñcodo, illa na kol Piye, Zaak, in sinji Yaaya. ³⁸ Min nu ottu wer kan Jayrus, Iisa gastu gee dakina hawiyaw. Nu alaw ho nu koolaw. ³⁹ Iisa unjitu geero, na kaawiico do gee-ak aman : « Maa di ku aliyo ho ku giniy hawne ? Mic-an taar bal mate, ta weya di. » ⁴⁰ Gee-ak ajimiyaag Iisa. Kar naar gay imiliig okiñco kara, illa dak aginiyti ku micar in maajirnay ku subba di. Kar na unjitu zugar, wer ka mic-at goyiyo. ⁴¹ Na obiit min do pisinti ho na kaawiitit aman : « Talita kum ! » Ampa-ak aman : « Gem kol romoy, nu kaawaake : ucu ! »

⁴² Mic-at uctu puruk, ta teestu jaawe. Elginti orok in seera. Do wer-ak, ta bico sa amallo ho nu abiytu tak-tak. ⁴³ Kar Iisa karmiig a nu kaawenno tak-tak do gemor ho na diyiico pey a nuuti bere tee.

6

Iisa do geeger ka Nazareet

(Matiye 13.53-58, Luk 4.16-30)

¹ Hiyya, Iisa amiltu min do wer-aka, na deettu do darrey ho maajirnay sa aadiiga. ² Yiriy ta *sabitdi, Iisa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu garkiye gee. Nuur kuuk cokiyaaga-ak, okiñco abiytu tak-tak. Nu kaawtu benannico aman : « Kaawnay-an, na gasig min momo ? Ilimji ho gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay-an, na gasig min momo ? » ³ Yampa, na ginaado gem ka gerkide atiydi-aka, roniti ka Mariyam, sinco kan Yakuub, Yuusup, Zuud in Simon ? Sinjay ku daad sa goy in ginte annen doo di ? » Taar-an ko todcu aamine.

⁴ Kar Iisa diyiico aman : « Ay wero, nabiinçe, nu karmiyaag di. Illa do wer kaak nu weeyiiga ho do adiy ka gerco di, nu karmiygigdo. » ⁵ Do wer-ak, Iisa bal gine gamin dakina ku ajbay, illa na lee pisinji do gee minaw minaw paa di ku radaw ho nu cooltu. ⁶ Iisa abiytu do bi ka imaanco taat sood-ata.

Kar na jaawig hellinnan nu moota in geeger ka Nazareet, na garkiyyi gee.

Naame ka paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.5-15, Luk 9.1-6)

⁷ Yiriy rakki, Iisa koliig maajirnay kuuk orok in seera ho na beriico izinne taat nuu atke aaridna. Na naamiig seer, seer. ⁸ Na kaawiico aman : « Yaman ya ku baawaw, dakon icennó yoo maanna, wala tee, wala mokolle, wala gurus, illa donkilo. » ⁹ Ison nugira ho kesuun sa taat do zinjikon di. » ¹⁰ Kar na kaawiico pey aman : « Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. » ¹¹ Kar wer kaak gee pooc obinjo ho nu pooc cokiye kaawkon gay, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadar nu gin jookumo. »

¹² Maajirnay deettu, nu teestu kaawe do geemir a nuu jipte goyiñco. ¹³ Nu atkiy aaridna ho nu etiliico sewe do gee kuuk radaw, kar gee-ak cooliyo.

Muutuy ta Yaaya-Batist

(Matiye 14.1-12, Luk 9.7-9)

¹⁴ Wiktan taat *Herood dortu gee kaawa bi ka Iisa, sinji alaw aale, asaan nu diya aman : « Gem-an, naar Yaaya-Batist ! Naar nooy min do muuti. Paa ko, na gintu gudurre taat na giniy gamin kuuk ajbay. » ¹⁵ Kar daarin a na *Eli. Daarin gay a na nabiinçe kaak ar nabiinna kuuk min awalle. ¹⁶ Min Herood doriig kaawin-an okiñco, na diytu aman : « Na Yaaya-Batist kaak nu dukumtu

* 6:11 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaan sa, do gaayiyco.

kaay-ak di nooye. » ¹⁷⁻¹⁸ Do wiktin taat Yaaya goyiy misa in odinay, Herood gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip. Do bi naar-ak ko, Yaaya kaawiiji do Herood aman : « *Gaanuun baljin bere botol taat kii obin Herodiyaad, daaciy ta sinjin. » Min Herood dortu pa-ak, na bertu izinne nu obiig Yaaya, nu duuniig in jinzirre ho nu unjiig danaayne. ¹⁹ Herodiyaad obiiit do Yaaya, ta bariya ko muutuy di. Kar ta bal gase botol. ²⁰ Herood gay karmiyaag Yaaya. Ya na cokiya kaawoy, kaaw-at barjilaaga. In taar-at oki, na el cokiye kaawnay. Asaan na iban kadar Yaaya kaawa seene ho na gem sellen do unji ka Bunji. Do bi naar-ak ko, Herood gooyaag min do Herodiyaad.

²¹ Kar yiriy rakki, Herood gintu iidin ta aluway. Na koliig agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar ho in aginay ku Galile okinco. ²² Do wer-ak, romti ta Herodiyaad unjitu waare do unco ka geemir. Min Herood in gee kuuk na koltu taliita-ak, ta abjiygu nam Herood kaawiiit a naati bere ay maan kaak ta inditu di. ²³ Kar na togiliitit aman : « In Bun, ya maan kaak ka inditu di, naake berinji yoo cenne† ta meennuwir oki. »

²⁴ Hiyya, mic-at amiltu, ta indit yaaco aman : « Naa inden kat maa ? » Yaaco gay telkiitit aman : « Baa indig kaay ka Yaaya-Batist. »

²⁵ Mic-at yeepiiji kodok do sultan ho ta kaawiiji aman : « Nu raka kiidu berinji kaay ka Yaaya-Batist annen di do gartar ! » ²⁶ Do wer-ak, sultan Herood adiy nigtu. Kar min na togil do unco ka geemir gay, na bal nakire pey do kaawoy. ²⁷ Ek di sultan tabirtu askirinco ho na beriiji izinne a na 6aa iynji kaay ka Yaaya-Batist. Askirinco-ak 6aawtu do danaayner ho na dukumiig kaay ka Yaaya-Batist. ²⁸ Min na dukunga, na iciig do gartar ho na beriitig do gemsoata. Taar gay beritig do yaaco.

²⁹ Wiktin ta maajirnay ku Yaaya doriit kabarre-at, nu asiig ic momtey ho nu tiisiiga.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Luk 9.10-17, Yaaya 6.1-14)

³⁰ Min paliinna yeepu, nu osiiji do lisa gamin okinco kuuk nu gintu ho bilde kaak nu bilditu gee. ³¹ Gee dakina asiyo ho nu yeepiyo nam lisa in maajirnay bal gase wiktin ta nuu tee. Iisa diyiiico do maajirnay aman : « Yallinte yeero, ku baay dak jammiye sooda. »

³² Hiyya, nu neptu markaba ho nu deettu keeco yeero. ³³ Wiktin taat nu deeti-ak di, gee dakina ibiniig wer kaak nu 6aayiyo. Gee ku min do hellinniidi okinco amiltu in asinco, nu gadtu, nu 6aawtu do wer-aka nam nu ogiriico do kun lisa.

³⁴ Min lisa paaytu min ka markabar, na gasiig gee kuuk dakin-aku. Do wer-ak, na taltu aminduwco, asaan nu ar tamgi kuuk ginno gemco ka gooyindi. Kar na teestu bildinco in kaawin dakina.

³⁵ Wiktin taat pat gal ko, maajirnay sinjiiji moota ho nu kaawiiji aman : « Gem kol tacco, pat-an deete ho wer sa serek. ³⁶ Kaawco do gee-an a nuu totire do hellinniidi ho do geray ku gee kuuk goy yeero, nu 6aayiidi gidiye tee. » ³⁷ Kar lisa telkiico aman : « Kun maaniikon di beronco tee ! » Nnuur gay indig aman : « Gee-an, gurus dakin ja kat yaaco nece. Ki raka a ni 6aa gidiye paa di walla ? »† ³⁸ Iisa gay diyiiico aman : « Baan, dakon tala, ku gin mappa minaw. » Nu daktu tala, kar nu kaawiiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seera. »

† **6:23** 'cenne' : Werin daarin, nu kaawa a 'serpe'. † **6:37** Wer-an, maajirnay ku lisa kaaw do bi ka 'deniye miy seera'. Gurus naar-ak nec in kaak gem yaa gase do koyin porpod ku gawnar.

³⁹ Iisa diyiico aman : « Kaawonco do gee-an a nuu goye ka gan ka balan. » ⁴⁰ Hiyya, nu goytu, nu deettu werin dakina, daarin miya, daarin gay orok beey. ⁴¹ Min nu goye, na sokiig mappa kaak beey in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bunji. Kar na pirsiiig mappa ho na beriicog do maajirnar a nuu deedin do gee-aku. Boos ku seer-ak sa, na deediicog okinco. ⁴² Okinco nu teetu, nu aaytu. ⁴³ Kar maajirin miintu girdin orok in seer in mappa ho boos kuuk dak-aku. ⁴⁴ Miday kuuk tee-ak gay yaa nece ar alip beey pa. §

Jiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-33, Yaaya 6.15-21)

⁴⁵ Min naar-ak, kodok di, Iisa diyiico do maajirnay a nuu nepe ka markabar nuuji ogire ar barrer aaniiy geeger ka Betsayda. Naar gay daktu a naa naaminco ja gee-aku. ⁴⁶ Min na naamiigu, na caktu ka dambar a naa inde Bun. ⁴⁷ Pat gale, maajirnay in markabco ot ko datik barrer. Iisa gay dak keeji kara. ⁴⁸ Us teestu abire gidi-gidi-gidi, na naamiigu nam markabco sinjaado. In datik kawtira, Iisa jaawa ka amiydi, na ica botilco nam na gaay birinco. ⁴⁹ Wiktin taat nu taliig Iisa jaawa ka amiydi-ak, nuur a wal ta kelmo ho nu teestu kooole rada. ⁵⁰ Okinco min nu taliiga-ak, kolaw unjiico tak-tak. Kar kodok di Iisa diyiico aman : « Oboj aditko ! Na nunun di, dakoŋ ginenna kolaw. »

⁵¹ Sa na caktu in nuura ka markabar, us peytu min do abirinji ho maajir-nay sa ta bico amallo. ⁵² Nu abiytu-ak asaan maan ka Iisa gintu in mappa-ak sa, nu bal ibine baay, kayco dibire.

Coolle ka geemir do kid ka Zenezareet

(Matiye 14.34-36)

⁵³ Min Iisa in maajirnay aaliig barre-ak, nu ottu do kid ka Zenezareet ho nu peyiig markabco do gongumor. ⁵⁴ Nu paaytu keder, kodok di gee ibiniig Iisa. ⁵⁵ Gee-ak jaawiig kid ka Zenezareet okinji, nu miniiy zinkico do wer ka Iisa ottu, kar nu iyiiig geenco kuuk radaw in darginilnico. ⁵⁶ Do ay helline wal geeger wal do geray ku gee kuuk goy yeero, nu imiliig geenco ku radaw do wer ka berel. Kar nu marmiliji a naa rasiŋco nuu diire kin bit ka kesuuney-at di. Paa ko, okinco kuuk diirta-at cooltu.

7

Iisa in aadanna ku aginiydi

(Matiye 15.1-9)

¹ Gee ku nu koliy *Pariziyenna in agindaw daarin ku *gaanuun ka *Yu-udinnar astu min Zeruzaleem. Nu numiiji do Iisa. ² Nu tal maajirnay daarin bal karmiye ace ka piŋinco ar ka aginiyco gingiy a nu raka tee.

³ Ka seener gay, Pariziyenna in Yuudinna okinco, nuur karmiya kaaw taat aginiyco rasiico. Uudin ta aadin ta aginiyco, nuur taado ya nu bal ace piŋinco samaane. ⁴ Ya nu yeep min do suuginer, nu aca ja asiŋco kar kat nu tiyiyo. Ta taar-anno di, nu karmiya pey gamin ku pey kuuk aginiyco gaariico ar ace ka *kordindinar, ka balsinsindi in ka kongilgildi ku hadinner.

⁵ Pariziyenna in agindaw ku gaanuun ka Yuudinnar indiiig Iisa aman : « Maa di maajirnaŋ icydo kaaw taat aginiyte rasiite ? Ya nu raka tee, maa di nu acgiydo piŋinco ar kaak aginiyte diyiite ? » ⁶ Iisa diyiico aman : « Talon gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco keetiti-anju ! Kaaw taat Bun diytu do bi kanjo, taar ka seener. Na kaaw awalle in bi ka nabi Ezaayi aman :

“Gee *nuur-an* beraadu horoomin in *binjico* di,
kar aditco gay serek min nunu.

⁷ *Abaadin* taat *nu* abdiyin-an, taar uca maalan di,
asaan garaan taat *nu* garkiyiy gee sa,
geen di imilit min *do kayco*. ”* »

⁸ Kar *Iisa* kaawiico pey aman : « *Gaunuun kaak *Bun* kaawtu, *ku* rasig
serpiya, kar ku karniya kat kaaw ta geemir. ⁹ Ku zeeda pooce gaanuun ka
*Bun*di, kar ku makiig in kaaw ta aginiydi ! ¹⁰ *Muusa*, *naar* diyko aman :
“Ber horoomine *do yaako* in takko. ”

Na diy pey aman :

“*Waan* kaak niga biy in *tacco* wala in *yaaco*,
tanji-at, illa muutu. ”†

¹¹ Kar *ku* gay garkiya gee a *nuu* kaawe *do* aginiyco aman : “Maan kaak zer
naako bere ka gaayor, taar-at *satkin taat waaliya *Bun*, ” ¹² ho ansi-ak, *nu*
gediraado pey *nuuco* bere. ¹³ Kaawin kuuk ku gaariy *do* *zinjico*, *nuur* deet
kaaw ta *Bun*di. Ku gina pey gamin dakina kuuk ar *nuur-anjku*. »

Gamin kuuk nigaag gem do unji ka Bunji

(*Matiye 15.10-20*)

¹⁴ Kar *Iisa* koliig pey gee, *na* kaawiico aman : « *Laan* denginko samaane ho
cokiyon ! Naako dele danja. ¹⁵ Maan kaak gem tiyiy, *naar* nigaagdo *do* *unji*
ka *Bun*di. *Naar* maan ka amila min *do* gelbiney kat nigaag *do* *unji* ka *Bun*di. [

¹⁶ *Ya* ku gin dengina, *laan* denginko samaane kuu cokiye. »]†

¹⁷ Wiktin ta *Iisa* rasiig gee *na* *unjitu* geero, maajirnay indiig aman : «
Gaarnin ja baat ta danjal-anta. » ¹⁸ *Iisa* telkiico aman : « *Kun* kayko dibir ga ?
Talon, maan ka gem tiyiy-ak, *naar* niggigdo *do* *unji* ka *Bun*di. ¹⁹ Maan ka gem
tiyiy-ak, *naar* *unja* *do* adiy, kar ba aaro, gem-ak baay dooye. Maan ka gem
tiyiy-ak, *naar* naamgigdo *naa* gine gamin ku samaanno. » *Iisa* kaawtu pa-ak
a gamin okinco, *nuur* ku teendi.

²⁰ Kar *Iisa* kaawtu pey aman : « Kaaw ta gem kaawiyo in maan ka *na* giniyo,
nuur di nigaag *do* *unji* ka *Bun*di. ²¹ Asaan min *do* gelbiney-ak ko amiliy pikirre
taat samaanno ta naamig *do* baaye kaak munjam, *do* kokinaw, *do* dee ka
geemir, ²² *do* kokine ka miday wal daad kara. Ampaa ko, *nu* giniy tamanaw,
nu giniy motol, *nu* caaciyiy gee, *nu* giniy ta *nu* rakiyo, *nu* giniy hasuudinaw,
nu nigiy binjico in eenco, *nu* icyi *zinjico*, ho *nu* poocyijte goyinco. ²³ *Nuur-*
an ko gamin ku samaanno kuuk amila min *do* adiy ka gemor, ho nigaag *do*
unji ka *Bun*di. »

Ase ka daatik taat Yuudiñcado

(*Matiye 15.21-28*)

²⁴ Min *Iisa* gaasiit kaawoy, *na* uctu min *do* wer-aka ho *na* deettu *do* kid ka
Tiir. *Na* *unjitu* *do* ger rakki, *na* rakaado waan yaa ibine a *na* goy ede. Kar gay,
na bal gedire cigile ziy. ²⁵⁻²⁶ Tala kar daatik rakki romti aarid obta dortu gee
kaawa *do* bi ka *Iisa*, ta asiiji. Taar gay Yuudiñcado, *nu* weeyit *do* geeger *Siri*
do ka kid ka *Penisi*. Min ta asiiji, ta dersitu *do* *unji* ho ta marmiliiji aman : «
Gem koltacco, baanu ! Atkig aarid-an min *do* romor. » ²⁷ *Iisa* diyitit aman :
« *Ras* ja koogin yaa aaye ! Yampa, kuuniyaado *nuu* icinji tee ka kooginar ho
nuu oriñ *do* kanir. »

* 7:7 Wer ka gase kaawor *do* Ezaayi 29.13. † 7:10 Wer ka gase kaawor *do* Ekzood 20.12,
Deteronoom 5.16. ‡ 7:16 Kaaw taar-an ginno *do* makaatamna daarin ku *Bun*di kuuk *nu* siirtu min
awalle in kaaw ta *Grek*.

²⁸ Daatko-at kaawiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kaawon-an ka seener. Kar kan sa, nuur tiya meerin kuuk gaama min do pise ku kooginar di. » ²⁹ Min pa-ak, Iisa diyitit aman : « Kaawke ka seener ! Yeep ko gerke, aarid, naar amil ko min do romke. » ³⁰ Hiyya, daatko-at duwtu geero. Min ta ote, ta gasiit romti aarid rasta ho ta jammiya ko ka danlil.

Coole ka gem kaak dunguyuyu

³¹ Min Iisa kaawtu in daatko-at, na deettu min kid ka Tiir, na aadtu min kid ka Sidon in kid kaak nu koliiy Geegirnay ku Orok ho na birtu do biy barre ka Galile. ³² Do wer-ak nu iyijji gem kaak dunguyuyu ho gaayay amalloy. Nu marmilijji do Iisa a naa lee pisinji do gem-ak naa coole. ³³ Min naar-ak, Iisa obiig gem-aka, na imiliig serek min do geemir ho na kolniiig denjinay ku gem-ak in kormay\$, kar na pictu ulna do kormay ho na diirijit leesey ta gem-aka. ³⁴ Iisa kociltu kuwa, na niiztu ho na diyijji do gem-ak aman : « Eppata ! » ansi-ak aman : « Pilu ! »

³⁵ Do wer-ak, kodok di, gem-ak teestu cokiye, leesey teestu awke, ho na baagtu kaawe samaane. ³⁶ Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Dakon kaawenno do gemor. » Min na kaawiico pa-ak, nuur gay totiraat kat kaaw do geemir. ³⁷ Gee-ak abjiyту tak-tak ho nu diyту aman : « Way, gem-an gina riy samaane nam dunguyuyin sa, na coolaagu nu doriyo ho gee kuuk gaayico amalloy sa, kaawiyoy ! »

8

Bere ka teendi do gee alip pood (Matiye 15.32-39)

¹ Do wiktin taar-at gee dakina numtu ho nu ginno maan ka teendi. Min pa-ak, Iisa koliiy maajirnay ho na diyico aman : ² « Gee-an, nu tala aminduwco, asaan mena subba nu goy in nun di ho nu ginno maan ka teendi. ³ Ya nu naamaag aditco aaye, gudurrico yaa arme botildi, asaan daarinco as min serek. » ⁴ Maajirnay telkijji aman : « Kalaan ta anka, kar giico gase tee momo kaak yaa necinco ? » ⁵ Iisa indiig aman : « Ku gin mappa minaw ? » Nuur gay aman : « Ni gin mappa peesira » ⁶ Kar Iisa kaawiico do gee-ak a nuu goye keder. Hiyya, na sokiig mappa kaak peesir-aka, na deliiji barkin do Bundi, na pirsiga ho na beriicog do maajirnay a nuuco deedinji. Hiyya, maajirnay deediicog do gee-aku.

⁷ Nu gin oki tenilna minaw-minaw pa. Iisa deliiji barkin do Bundi do tenilna-aku ho na diyico do maajirnay a nuuco deedinco oki ! ⁸ Okinco, nu teetu, nu aaytu. Maajirna sokiig kaak dake nam nu miin girdin peesira. ⁹ Miday ku tee-ak yaa nece alip pood pa.* Iisa diyico aman : « Baan kate ! » ¹⁰ Kar kodok di, na neptu markaba in maajirnay ho nu birtu do kid ka Dalmanuta.

Inde ka gamin kuuk ajbay (Matiye 16.1-4)

¹¹ *Pariziyenna astu, nu teestu meele in Iisa. Nu rakijji dibe. Nu indiig a naaco gaare maan kaak ajbay kaak asa min do Bundi. ¹² Iisa niiztu puus kar na diyту aman : « Maa di gee ku dinka indiy maan kaak ajbay ? Ka seener nu kaawaako, gee ku dinka-an, nu gediraado naaco gine maan kaak ajbay loco. » ¹³ Kar na rasiigu, na neptu markaba ho na aaltu aar barrer.

\$ 7:33 'kormay' : Werin daarin, nu kaawa a 'pernay'. * 8:9 'alip pood' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

*Maajirnay ku Iisa bal ibiniṅ misa
(Matiye 16.5-12)*

¹⁴ Min ṅu ottu datik barrer, maajirnay pakirtu a ṅu bal ice tee, ṅu gin mappa rakki di do markabco. ¹⁵ Iisa taayiiṅu aman : « Yaman pakironṅ ! Goyonṅ godom min gel ta Pariziyennar inṅ ta *Herood. »

¹⁶ Maajirnay kaawtu benannico aman : « Na kaawiite pa-ak asaan gi bal ice mappa-aṅ di walla ? » ¹⁷ Iisa ibiniit pikirrico ho ṅa indiig aman : « Maa di ku kaawiy aman : “ Gi bal ice mappa-aṅ di walla ? ” Yoo diṅ sa ku tallo misa walla ? Kayko icdo misa ? Nu goy misa bombo di ? » ¹⁸ Ku talig gamin okiṅco kuuk nu gintu ho ku dorig gamin okiṅco kuuk nu diytu, kar kayko icdo di bat. ¹⁹ Wiktin taat nu pirsiiṅ mappa ka beeyi, miday alip beey teetu, ku miin girdin minaw inṅ ka dake ? » Nuur gay telkiiṅi aman : « Ni miin girdin orok inṅ seera. » ²⁰ Kar Iisa indiigu pey aman : « Hadi wiktin taat nu pirsiiṅ mappa ka peesira, gee alip pood teetu-ak gay, ku miin girdin minaw inṅ ka dake ? » Nuur gay telkiiṅi aman : « Ni miin girdin peesira. » ²¹ Iisa diyiico pey aman : « Yoo diṅ sa ku ibinginno a nu waa ? »

Pile ka noolol

²² Hiyya, Iisa inṅ maajirnay ottu Betsayda. Annere, ṅu daaniiiji nool rakki, kar ṅu marmiliiji aman : « Gem kol *Rabbiney, baaṅu ! Diirga, ṅaa pile. » ²³ Iisa obiig pisiinṅi ka nool-ak, ṅa imiliig serek min do helliner. Kar ṅa giniiji uliṅ do odinay, ṅa leeyiiji pise ho ṅa indiig aman : « Ek kat ki tala maanna ? » ²⁴ Nool-ak telkiiṅi aman : « Nu tala gee ar atay, kar ṅu jaawaw. » ²⁵ Iisa leeyiiji pey pise do odinay. Gem-ak odinay piltu. Na taliy ko karanṅ. ²⁶ Min ṅaar-ak, Iisa diyiiji aman : « Deet ko gerko, dak jagenno do helliner. »

Piyer diya a Iisa, ṅaar Masi

(Matiye 16.13-20, Luk 9.18-21)

²⁷ Min ṅaar-ak, Iisa inṅ maajirnay deettu do hellinnan ku moota inṅ kid ka Sezare ka Pilip. Do botildi, ṅa indiig maajirnay aman : « Do bi kanto, gee kaawa a nu waa ? » ²⁸ Nuur gay telkiiṅi aman : « Daariṅ kaawa a ki Yaaya-Batist, daariṅ, a ki Eli, ho daariṅ gay, a ki min nabiinna ku min awalle. » ²⁹ Kar Iisa indiig pey aman : « Hadi kuṅ gay diya a nu waa ? » Piyer telkiiṅi aman : « Kiṅke Masi kaak Buṅ doḡtu. » ³⁰ Kar Iisa karmiig maajirnay a ṅu kaawenno tak-tak do waanna a ṅaar ko Masi kaak Buṅ doḡtu.

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy inṅ nooyinṅi

(Matiye 16.21-28, Luk 9.22-27)

³¹ Kar Iisa teestu pey bildiṅ maajirnay aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taabiyeṅ ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho inṅ agindaw ku gaanuundi yaan poodindu. Nuu asiin deendu ho yiriṅ ta subbiṅkar gay, naa nooye. » ³² Na kaawcot ko waranṅ di. Kar Piyer imiliig serpiya ho ṅa leesiji. ³³ Kar Iisa kolsiiṅ maajirnay ho ṅa uciiji do Piyer aman : « Baa annere, Seetan-aṅka ! Pikirreṅ, taar arro inṅ ta Buṅdi, taar ta gemir di. »

Maman gii aadiṅ Iisa

³⁴ Kar Iisa koliig gee kuuk dakina ho inṅ maajirnay, ṅa diyiico aman : « Ya waan kaak rakaan aadiṅdu, ṅaa pooce pey bariye galal ta meenji, ṅaa iciṅ etoy ka taaḡiner ho ṅaan aadiṅdu. » ³⁵ Asaan waan kaak raka jile goyiṅji ka meenji, ṅaa rawtiṅji. Kar waan kaak rawtaag goyiṅji do bi kanto ho do bi ka Kabarre ta Gala gay, ṅaa gase goye kaak taḡ. ³⁶ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisiinṅi ho ṅa rawtig goyiṅji, ṅaar-ak galiṅti gay maa ? ³⁷ Na bere maa ṅaa gidiye goye ka gaasdo ? ³⁸ Gee ku diṅka, ṅuur gina taat

samaanno ho ɲu newsiji kop do Bunɗi. Ya gem kaak gina sokaŋ lotu in do kaawnar do uŋco ka gee-aku, nun Roŋ gemor oki, naaji gine sokaŋ do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *ɗubal ku Bunɗi kuuk *cawar oki. »

9

¹ Iisa ɗiyyiico pey aman : « Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daarinco mataado di ɲuu talin *Meennaw ta Bunɗi asa in gudurre. »

Newse ka wijeɗe ta Iisa (Matiye 17.1-13, Luk 9.28-36)

² Gin mena bijigiy, Iisa koliig Piyer, Zaak in Yaaya ho ɲa iyiig keeco kuwa ka damba ta bolok. Tala kar Iisa ziy newse. ³ Kesuuney ɗeettu portik kar nam ta diya odina. Min irnen di, do adiy ka kidar okinji, ginno gem kaak ya acin portik ansi. ⁴ Ta bite-an di, maajirna taltu nabiinna seer bayintu. Nabiinna-ak, ɲuur Muusa in *Eli kat kaawa in Iisa. ⁵ Hiyya, Piyer kaawiiɗi do Iisa aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-an ka. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki do Muusa ho rakki gay do Eli. »

⁶ Kar Piyer gay ibanno taat ɲaa kaawe, asaan kolaw obgu. ⁷ Min Piyer kaawa misan di, uc gootiigu ho min do uc-at amila gaay kaawa aman : « ɲaar-an Roŋdu, nu elgiɗ dakina. Cokiyon kaawoy ! » ⁸ Koɗok di, maajirnay talii-ak Muusa in Eli sawle, illa Iisa keeji di goya.

⁹ Min ɲu paayiy min ka dambar, Iisa karmiiɗi maajirnay aman : « Yaman, dakoŋ kaawenno do waanna do maan kaak ku taltu-an ka nam nun *Roŋ gemor, naa nooyen ja min do muuti. » ¹⁰ ɲu ooyiit kaawoy. Kar ɲu teestu inde ziŋkico aman : « ɲa raka kaawe maa, ɲa ɗiyyi a " naa nooyen ja anka ? " »

¹¹ Kar maajirnay indiig aman : « Maa di agindaw ku gaanuundi kaawiy a *Eli yaa asen ja ? » ¹² Iisa gay telkiico aman : « Hii, Eli yaa ase, ɲaa leen gamin-an do botilco. Kar ku iban di ɲu siir do Kitamner a nun Roŋ gemor, naa taaɗiye dakina ho gee yaan poodindu. ¹³ Kar gay nu kaawaako, Eli ɲaar as ko, kar gee gay taaɗiyyig ar taat ɲu rakiyo uudin taat Kitamne kaawtu. »

Coolle ka gem kaak gin punpun (Matiye 17.14-21, Luk 9.37-43a)

¹⁴ Wiktin ta Iisa in maajirnay ku subba yeepiy do eenco, ɲu gastu gee dakina ɲumco do eenco-aku. Min gee-ak, goy oki agindaw ku gaanuundi meela in ɲuura. ¹⁵ Min gee-ak taliig Iisa, ɲu raastu, ɲu gadtu a ɲu ɓaaji ooye. ¹⁶ Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo in agindaw-an ku ? »

¹⁷ Gem rakki min ɗatik geemir ɗiyyiiji aman : « Gem koltacco, nu iyiin roŋdu, kiidu coolinji. ɲa gin aarid ka todaaji kaawo. ¹⁸ Ay wer kaak aaridji ucji, ɲa accigig keder nam biy amila toppiyo, ɲa eeyma saanji ho ziy aayiy yap. Nu indig maajirna a ɲuui atkinji, kar gay, ɲu bal gedire. » ¹⁹ Iisa kaawiico aman : « Kuŋ gee ku ɗiŋka-an, ku geenno ho imaanko sa sooda. Dakdu mena mina naa goye in kuŋko ho naako sosin ko pey ? Iyiig ronji-an anne. »

²⁰ Kar ɲu iyiiɗiga. Min aarid talig Iisa-ak, ɲa azbiig mic-ak zid-zid-zid. ɲa galtu keder, ɲa tunkiliyo nam biy amila toppiyo. ²¹ Iisa indiig takaan mic-ak aman : « Min kimin aarid-an obiiga ? » ɲaar gay telkiiji aman : « Min ɲa kapaki. ²² Kun kawta, aarid ɲaamgig do aki wal do amiydi, ɲa rakiy deenji. Ya kii gedire kiini gaaye, tal aminduwni. » ²³ Iisa telkiiji aman : « Maa di ki ɗiyyi a " ya ki gedire kiini gaaye ? " Do ɲaar kaak aamine, botol goya a ɲaa gine ay maanna. »

²⁴ Kodok di, takan mic-ak kaawtu rada aman : « Nu aamin kadar kii gedire ginin maanna-anjka. Kar gay, gaayorduut pey imaandu ! » ²⁵ Min Iisa taltu kadar gee nuna numen di-ak, na leesiji do aarid-ak aman : « Kin aarid, ki ginaag gee dunguyuuyna ho ki toda awke ka leeser. Yalla amal rasig mic-anjka ho dak yeppenno pey tak-tak ! » ²⁶ Aarid-ak kooltu rada, na azbiig mic-ak zid-zid-zid, kar na amiltu. Do wer-ak, mic-ak weytu lasaan nam gee ku goy ede-ak kaawiy aman : « Na mate ! » ²⁷ Hiyya, Iisa obiig min do pisinji, na copiliiga ho mic-ak peytu.

²⁸ Wiktin ta Iisa unjitu geero, maajirnay indiig aman : « Gem koltacco, maa di ni baltu gedire atkin aarid-anjka ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Kar gay, aarid naar-an, kuu gedire imilinji-ak, illa in inde ka Bunji ja. »

Iisa kaawa pey do bi ka muutuy in nooyinji
(Matiye 17.22-23, Luk 9.43-45)

³⁰ Min naar-ak, Iisa deettu min ede in maajirnay ho nu aadtu min kid ka Galile. Iisa rakaado gee ya ibine wer ka na goyiyo, ³¹ asaan na garkiyaag maajirnay. Na diyiiico aman : « Nun ronj gemor, nu asaan berin do pise ka midir, nuun deendu ho yiriy ta subbinjkar gay, naa nooye. » ³² Kar nuur gay bal ibinin baat ta kaawoy. Paa ko, nu gintu kolaw taat nuu indin Iisa do bi naar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka
(Matiye 18.1-5, Luk 9.46-48)

³³ Hiyya, nu ottu kat Kapernayuum. Wiktin ta nu goyiy geero, Iisa indiig maajirnay aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » ³⁴ Nuur gay bugum cit-cit, asaan botildi, nu meel benannico a nuu ibine waa kaak tatik paka. ³⁵ Min naar-ak, Iisa goytu keder, na kolig maajirnay ku orok in seera, na diyiiico aman : « Ya gem kaak raka ogire do unji ka Bunji, naa dake aar ta eenji ho naa gine gay riyco. »

³⁶ Kar Iisa obtu mic rakki, na iyiiig do datikco, na diyiiig do tumkay ho na diyiiico aman : ³⁷ « Gem kaak obig mic-an samaane do bi kanto, ar na obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, na da obdo nun di, na obig naar kaak naamintu. »

Waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjko
(Luk 9.49-50)

³⁸ Yaaya diyiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunjki ho nin gay todaaji asaan naar in gintenno. » ³⁹ Kar Iisa gay kaawtu aman : « Dakonji todenno. Asaan ginno waan kaak yaa gedire gine maan kaak ajbay in sinj kunto ho ba aar, naa nige pey biy in nunu. ⁴⁰ Waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjko. ⁴¹ Gem kaak gaayaako, Bun yaaji berin haginey. Ka seener nu kaawaako, naa gasin haginey yoo na beraako amay sood ku maala pondik-anj di do saan ta ku geenji ku Masi. »

Gale kaak do zunuubinnar
(Matiye 18.6-9, Luk 17.1-2)

⁴² Iisa kaawtu pey aman : « Gem kaak unja rakki min eenji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar, nuuji duune tolo do gaayay ho nuu accin do barrer sa nuna. ⁴³ Ya pisinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in pisinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in pisinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁴ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyiiig momtina ho ak sa goy

doo.]* ⁴⁵ Ya asinjin kat iyaacin do zunuubinnar-ak, dukumga. Gunjin kii unje in asinjin rakki di do goye ka gaasdo min kii unje in asinjin seerco do ak taat matdo. [⁴⁶ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyig momtina ho ak sa goy doo.]*[†]
⁴⁷ Ya odon di iyaacin do zunuubinnar-ak, dimta. Guna kii unje in odon rakki di do *Meennaw ta Bunji, min kii unje in odinan seerco do ak taat matdo.
⁴⁸ Do wer naar-ak, gur ku matdo tiyig momtina ho ak sa goy doo. ⁴⁹ Uudin taat ak siyig hadinne ho uudin taat maral giniig tiw gala, Bun sa icit taa'bine, na newsiig gemo, na giniy *cawar. ⁵⁰ Ku iban tam kadar maral nuur gala. Kar ya nuur kat cille gay, kuuco gaaye maa, nuu aawe ? Naar-ak, kunjo oki goyon gala ar maral ho goyon in aapiye benanniko. »

10

Garaan do bi ka totiriikar (Matiye 19.1-12, Luk 16.18)

¹ Min naar-ak, lisa uctu min ede, na 6aawtu do kid ka Zuude, aar barre ka Zurdan. Pey gee dakin aale numiiji, na teestu garkiyinco uudin ta na garkiyiigu.

² *Pariziyenna daarin 6aawiji moota, nu rakiy gaase baay. Paa ko, nu indiig aman : « *Gaanuunte bera botol taat gem yaa totirin daacyi walla ? » ³ Kar lisa gay telkiico aman : « Muusa gay, naar rasko maa gaanuun da ? » ⁴ Nuur gay diyiji aman : « Muusa ber botol a gem ya siire maktumne ta totiriikar ho naa totirin daacyi. » ⁵ Min lisa dortu pa-ak, na diyico aman : « Muusa berko botol taat kuu totirin daditko asaan kayko bombo. ⁶ Yampa, do teesindi, Bun kilgiyit duniine, na kilgiyig mitko in daatko.* ⁷ Do bi naar-ak ko, mitko yaa rasiintacco in yaaco, na 6aayiy nune in daacyi, ⁸ ho seerco, nuu gine ar gem rakki di do unji ka Bunji. Ampa-ak, nu seerro pey, nu num ko gem rakki di. [†] ⁹ Maan kaak Bun duunga-ak, gem ipiraagdo. »

¹⁰ Wiktin taat nu unjitu geero, maajirnay ku lisa indiig pey do bi ka totiriikar. ¹¹ Na kaawiico aman : « Gem kaak totirit daacyi ho na obtu ta pey, naar-ak kokina karan di. ¹² Ar taar-an ko, geem taat rasig mitti ho ta obtu ka pey, taar-at kokina karan di. »

Iisa barkiya koogina (Matiye 19.13-15, Luk 18.15-17)

¹³ Gee iyiji koogin do lisa a naaco lee pise, naa barkiyinco. Kar maajirnay gay leesiico do gee-aku. ¹⁴ Min lisa taliig maajirnay leesaaco do geemir-ak, na dapiutu ho na diyico aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bunji taar do gee kuuk ar koogin-an. ¹⁵ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bunji ar mico, na unjaado tak-tak. »

¹⁶ Hiyya, na baamiyig koogina, na leeyiico pise ho na barkiyiigu.

Iisa in gay gamnar (Matiye 19.16-30, Luk 18.18-30)

¹⁷ Do wiktin ta lisa amiltu ko, gem rakki naamiig in gadiy. Na dersitu do unji, kar na indiig aman : « Gem koltacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁸ Iisa gay diyiji aman : « Maa di ki koliin a

* **9:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. [†] **9:46** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **10:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.27, 5.2. [†] **10:8** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ¹⁹ Kin ibingig gaanuun kaak Bun bertu do geemir : « Dakon deenno gee, kun miday, dakon kokinenna daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenna miday kara, okin ko, dakon kokinenna gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, dakon diyenno kaaw do gemor, beron horoomin do aginiyko. » »[†] ²⁰ Gem-ak telkiiji aman : « Gem koltacco, nu karmiyyig gaanuun-ak okinji min nu kapak di. » ²¹ Iisa taliig gem-ak ajbiyga ho na elgig dakina, na kaawiiji aman : « Dakin pey maan rakki : 6aa gidiyig gamnan okin ko ho deedig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen malleen do unji ka Bundi. Kar asu, aadnu. » ²² Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeneey asaan na gay gamnar.

²³ Iisa taliig maajirnay kuuk goy do serpey, na diyiiico aman : « Unje kaak do *Meennaw ta Bundi, naa rada do gay gamnar ! » ²⁴ Kaawoy-at unjiico kolaw do maajirnay. Kar Iisa diyiiico pey aman : « Gem kol sintay, unje ka do Meennaw ta Bundi, naa rada ! ²⁵ Lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bundi yaaji gine pey rad paka. »

²⁶ Do wer-ak, maajirnay ajbiyту tak-tak, nu indiy zin kico aman : « Di ampan gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na diyiiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bundi gay, na melleen di. »

²⁸ Min naar-ak, Piyer diyiiiji aman : « Cokay, ni rasig gamin okin ko a niin aade. » ²⁹⁻³⁰ Kar Iisa diyту aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, sintay, aginiyji, kooginay wala morgoy do saan tanto in Kabarre ta Gala, do goye ka din ka, naa gase pey pak miya : geray, sin ta, aginay, koogina in morgina. Wariy sa, naa gase. Kar do wiktin taat yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. ³¹ Gee dakina kuuk ogir din ka yaa dake aaro, ho dakina kuuk aaro yaa ogire. »

Iisa kaawa do bi ka muutuy in nooyinji
(Matiye 20.17-19, Luk 18.31-34)

³² Min naar-ak, Iisa in maajirnay ictu botol ta Zeruzaleem. Iisa ogiriico. Kar maajirnay in gee kuuk aadaagu, kolaw unjiico do maan ka yaaji ase Zeruzaleem. Iisa koliiig maajirnay ku orok in seera, na teesiico gaare maan ka yaaji ase. ³³ Na kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner ko, nun *Ron gemor, nuun berin do pise ku agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi, nuu dee kaawco a nuun deendu. Kar nuun berin do gee kuuk Yuudinnado. ³⁴ Gee-ak yaadu samtiye, nuudu pice ulna, nuun koocindu in kordinjo ho nuun deendu. Kar yiri y ta subbin kar gay, naa nooye. »

Inde kan Zaak in Yaaya
(Matiye 20.20-28)

³⁵ Min naar-ak, Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede, 6aawiiji moota do Iisa ho nu diyiiiji aman : « Gem koltacco, ni raka kiini giniin maan kaak niin inde-an ka. » ³⁶ Iisa indiigu aman : « Ku raka naako gine maa ? » ³⁷ Nuur gay telkiiiji aman : « Ya ki icit Meennuwin, ni raka gemni rakki yaa goye do meedan ho rakki gay do nugilan. » ³⁸ Kar Iisa diyiiico aman : « Kun bal ibine baay ta maan kaak ku indiy-an ka. Kuu gedire kuu seen *kordindi ta taabiner taat naa see-anta walla ? Kuu gedire ooyin *batem ka taabiner kaak eraanu-an ka walla ? » ³⁹ Nuur gay telkiiiji aman : « Hii, nii gedire. » Iisa kaawiico aman : « Ka seener, kuu gedire see kordinir taat naa see ho kuu ooyin batem kaak nu

[†] 10:19 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12-16, Deteronoom 5.16-20.

kaawtu. ⁴⁰ Kar do goye kaak do meedar wala do nugilal gay, nun ginno botol ta naa berinji. Werin nuur-ak, Buñ siyig do nuur kuuk ña dobtu. »

⁴¹ Min maajirna kuuk orok doriit kaawco-at, ñu dapiñico do kuñ Zaak in Yaaya. ⁴² Hiyya, Iisa koliig okiñco ho ña kaawiico aman : « Ku iban kadar meennay ku duniiner hokumiyaag geenco in guwaane ho aginduwco goyaaco do kayco. ⁴³ Kar lokon gay, ta ginaado ampa. Minninko, ya gem kaak raka gine tatkaw, illa ñaa ginen ja ar gay riyko, ⁴⁴ ho ya minninko rakki raka ogire, illa okiñko, ñaa ginen ja ar berriko. ⁴⁵ Asaan nun *Ronj gemor, nu bal ase a gee yaadu gine riyo. Nun as a naa gine riy do geemir, naa bere zir do nuur kuuk goy do zunuubinnar a gee dakina yaa gase jile. »

Pile ka nool rakki

(Matiye 20.29-34, Luk 18.35-43)

⁴⁶ Min ñaar-ak, Iisa in maajirñay ho in gee dakina kuuk aadaaga-ak, ñu ottu do geeger ka Zeriiko. Min ñu aaliig geeger-ak, ñu gastu nool kaak goy oce do bit ka botildi. Nool-ak, ñu kolaag Bartime, ña ronji ka Time. ⁴⁷ Min ña dortu kadar ña Iisa kaak min Nazareet kat biraw-ak, ña teestu koole aman : « Iisa, *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! »

⁴⁸ Gee dakina awñiiji aman : « Ha', bugam ! » Kar ñaar gay gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa *Ronj ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁹ Iisa peytu, ña diyu aman : « Kolonga ! » Ñu dakiiji diy aman : « Obig adin ! Ucu, ña kolaacin. »

⁵⁰ Hiyya, nool-ak acciit batkoy, ña uctu in beerinji ho ña 6aawiiiji do Iisa. ⁵¹ Min ña 6aawe, Iisa indiig aman : « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiñey, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁵² Iisa gay diyiiiji aman : « Baa kate, imaanjin jiliñcin. » Ta bite-an di, odinay piltu ho ña aadiig Iisa.

11

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Luk 19.28-40, Yaaya 12.12-19)

¹ Wiktin taat Iisa in maajirñay 6aawtu moota in Zeruzaleem, ñu ottu do koot ka Olibiyennar, moota in hellinnan kuuk ñu koliy Betpaze in Betani. Do wer-ak, Iisa tabirtu maajirñay seera. ² Ña diyiiico aman : « Baan do hellin ta goy unja-antare. Ya ku ote, ku gase ronj ñurkilal duune. Yiriy rakki waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³ Ya gem indaako aman : « Maa di ku ipirig ronj ñurkil-anja ? » Telkonji aman : « *Rabbin kat rakaaga ho ñaako yeepinji kodok di. » »

⁴ Hiyya, ñu 6aawtu, ñu gasiig ronj ñurkil-ak duun do botildi, moota in ger ka gemor. Ñu ontu ipirinji. ⁵ Wiktin taat ñu ipiriiga, gee daarin kuuk goy ede-ak indiig aman : « Ñaar ku gina maa ? Maa di ku ipiriig ronj ñurkil-anja ? » ⁶ Nuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga ho ñaako yeepinji kodok di. » Min pa-ak, gee-ak rasiigu, ñu deettu.

⁷ Hiyya, maajirin ku seer-ak yiijig ronj ñurkil-ak do Iisa. Ñu siddiyiig in kesuunco ho Iisa neptu kuwa. ⁸ Gee dakina deerit kesuunco do botildi. Daarin gay yim tapar min do kalaaner, ñu leeyiig do botildi. ⁹ Gee kuuk jaawa do unji ho kuuk aadaaga kooliy aman « Hozanna, Rabbin Buñ yaa barkiyin ñaar kaak asa in sin kunji ! ¹⁰ Buñ ya barkiyin Meennaw ta asaw, Meennaw ta tatte sultan Dawuud. Ozilinten Buñte kaak goy kuwa ka samaaner ! »

¹¹ Min ñaar-ak, Iisa unjitu Zeruzaleem, ña 6aawtu do *ger ka Bunđi ho ña taliig gamin okiñco kuuk goy atta. Min ña taliigu, ña amiltu in maajirnay ku orok in seera ho ñu birtu do hellin ta Betani, asaan pat deete.

Iisa in et ka waado

(Matiye 21.18-19)

¹² Ka kawtinti, wiktin ta ñu amiliy min Betani, Iisa mey diyaaga. ¹³ Ña taltu min serek et ar buguwa lee. Iisa 6aawtu tale ya ña gase ronji. Kar gay, min ña otiiji moota, illa ña tala tapar di, asaan wiktin ta weenji misa. ¹⁴ Hiyya, Iisa diyiiji do et-ak aman : « Waan aawaado pey ronjin tak-tak ! » Wiktin ta ña kaawiy pa-ak, maajirnay doraaga.

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bunđi

(Matiye 21.12-17, Luk 19.45-48, Yaaya 2.13-22)

¹⁵ Min ñaar-ak, Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Iisa unjitu do ger ka Bunđi ho ña teestu atkin ñuur kuuk suugiya atta-aku. Ña akiliicog taabulnico ku gee kuuk maka gurus ho in seesna ku gee kuuk suugiya ammaamna. ¹⁶ Kar do gee kuuk jalla gaminco ñu biriy min do ger ka Bunđi sa, ña todco. ¹⁷ Min ñaar-ak, ña garkiyiigu ho kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, ñaar gin ger ka salaaner ka gee okiñco. ”* Kar kuñ gay ginig ger ka kokiniydi. »

¹⁸ Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi doriit riy ta Iisa gintu. Ñu teestu bariye botol taat maman ñuu deenji. Kar gay, ñu gina kolaw asaan gee okiñco ajbiy tak-tak do garaan taat ña garkiyiigu.

¹⁹ In pat ta maako, Iisa in maajirnay amiltu min do geegirdi.

Kaaw ta buguw ta aaye

(Matiye 21.20-22)

²⁰ Ka kawtinti in kawtira, wiktin taat ñu yeeptu Zeruzaleem, ñu taliig et ka Iisa surpiytu-ak aay yarap min do caariy. ²¹ Piyer moyiit kaawoy ta Iisa ho ña diyiiji aman : « Gem kol tacco, talig et ka ki surpiytu-an aay yarap. »

²² Iisa diyiiico do maajirnay aman : « Cokiyon, nu kaawaako ka seener, aaminon do Bunđi in gelbin rakki ! ²³ Ya gem diyit do damba-an aman : « Ucu, 6aa gal do barrer. » Nec Bun yaa janjinti. Kar Bun yaaji ooye-ak, illa ya adiy seerro ho ña aamin in gelbin rakki kadar maan kaak ña inditu-ak yaa kuuniye. ²⁴ Ansi-ak, nu kaawaako, ay maan kaak ku indiy min do Bunđi-ak, diyon do gelbinko kadar ku gasig ko ho Bun yaako berinji. ²⁵ Kar ya ku tees salaane ho ya ku gin kaaw in gemo, saamiyonji ja. Ansii ko, Takko kaak goy ka samaaner yaako saamiyin zunuubinniko oki. [²⁶ Kar ya ku saamaydo do eenjo, Takko kaak goy ka samaaner sa saamiyaakonno zunuubinniko.]† »

Izinne ta Iisa asa min momo

(Matiye 21.23-27, Luk 20.1-8)

²⁷ Kar Iisa in maajirnay yeeptu pey Zeruzaleem. Wiktin ta Iisa jaawii ger ka Bunđi, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar 6aawiji moota. ²⁸ Ñu indiig aman : « Waa berjin botol ki giniy gamin-an ku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ²⁹ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki yaako indinjo maanna in kaaw rakki di. Ya ku telkidu, naako gaarin waan kaak beraadu botol taat nu giniig gamin-an ku. ³⁰ Waa ñaamig Yaaya-Batist a ñaa *batiziye gee ? Ña Bun walla ñu geen di ? Telkondu ja. »

* **11:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7, Zeremi 7.11. † **11:26** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunđi kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

³¹ Nuur gay teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiiji a ɲa Bun kat ɲaamga, ɲaate indinte pey aman : “ Maa di ku poociit kaawoy ? ” ³² Kar ginte gediraado gii diye a “ ɲu gee kat ɲaamga. ” ɲu gina kolaw do geemir, asaan gee okiŋco pakira kadar Yaaya-Batist, ɲaar nabiŋce ka seener. » ³³ Hiyya, ɲu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak ɲaamga. » Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di ɲaar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-aŋku. »

12

Dajil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Luk 20.9-19)

¹ Min ɲaar-ak, Iisa teesiico dele danla do agindaw ku *Yuudinnar aman : « Gin mee jineendi rakki. Na taattu atay kuuk ɲu koliy *biŋ do jineen-aka ho ɲa ɲaamiig in kelel*. Na siytu dukitka taat ɲuu miy in roŋ ku atiydi-aku. Kar ɲa pintu ger bolok a ɲuu coke kuwa ɲuu gooyinji. Hiyya, ɲa rasig jineen-ak do gee daarin a ɲuu gooyinji ho ɲa deettu marti. ² Do wiktin taat roŋ-ak nee, ɲa ɲaamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a ɲuuji berin haginey. ³ Kar gay gooyindi-ak obiig gay riyor-aku, ɲu koociiga ho ɲu atkiig pisinji orok. ⁴ Wiktin taat gem ka jineendi taliig ɲa as pisinji aaye-ak, ɲa ɲaamtu ka pey. Nuur gay, min ɲa otiico, ɲaar sa ɲu obiiga, ɲu wariiga ho ɲu kayiig do kaay. ⁵ Min ɲaar-ak, gem ka jineendi-ak ɲaamtu ka pey. ɲaar-ak sa, ɲu deeyiig kalak. Na ɲaamtu gay riyor dakina ku pey, daarin, ɲu koocgu, daarin gay, ɲu deegu. ⁶ Gem kaak dakji-ak illa roŋji kon di, ɲa elgig dakina. Kar ɲa osiig adiy aman : “ Roŋdu-aŋ, ɲuu karmiyanji. ” Kar ɲa ɲaamiig ba aaro. ⁷ Kar min gay gooyindi-ak taliig roŋji baaco-ak, ɲu kaawtu benannico aman : “ Talon, aŋkar ko kaak yatacco mate, jineen yaaji dake. Ason, daantenga kar jineen yaate dake lote. ” ⁸ Hiyya, ɲu obiiga, ɲu deeyiiga ho ɲu acciig kara min do jineendi. »

⁹ Min pa-ak, Iisa indiig gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniŋco maman ? Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho ɲaa berin do gee ku pey. ¹⁰ Kar ɲa kaawiico pey aman : Kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner-an baati maa ?

“ Na dambi kaak gay pinindi accitu, ɲaar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi.

¹¹ Aŋ ko maan kaak *Rabbin Bun gintu,

ho ɲa ajbiyinte tak-tak. ”† »

¹² Min ɲaar-ak di, agindaw ku *Yuudinnar ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, ɲa ceera loco. Paa ko, ɲu bariy botol taat ɲuu obinji. Kar gay, ɲu gin kolaw do geemir. Hiyya, ɲu rasiig ɲu deettu.

Kappiye ka miiri

(Matiye 22.15-22, Luk 20.20-26)

¹³ Agindaw ku Yuudinnar ɲaamiiji gee do Iisa a ɲuuji diibe in kaawo. Min gee-ak, gin *Pariziyenna daarin in gee ku *Herood oki.† ¹⁴ ɲu dakiiiji kaaw aman : « Gem koltacco, ni iban kadar ki kaawa seene. Ya kaaw sa, ki kaawaat do gee okiŋco. Kiŋ isgicinno in gee kuuk kayco jaale. Ki garkiya gee in botol ta Bun di taat ta6. Hadi kaawniŋ ja, *gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do

* **12:1** ‘ɲaamiig in kelel’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘ɲa ɲaamiig in jaaba’. † **12:11** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22-23. † **12:13** ‘Pariziyenna in gee ku Herood’ : Gee ku Herood kaawa a gee okiŋco yaa kappiye miiri do gee ku Room. Kar Pariziyenna gay ello kapuune.

Sezaar, sultan ka tatik ka Room wala kawwi ? Gii kappiye wala gi kappiyaado ? »

¹⁵ Kar Iisa gay iban kadar ñu bal imilin ta aditco. Ña ñiyiico aman : « Maa di ku dibiidu ? Iyundu ja tamma rakki, naa tale. » ¹⁶ Ñu iyijji. Kar Iisa indiigu aman : « Kaa in sinj kuuk siir kuwa-anj gay ku waa ? » Ñu telkiiji aman : « Ku Sezaar. » ¹⁷ Min ñaar-ak, Iisa ñiyiico aman : « Di ñaar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. »

Kaaw ta Iisa taar-at ajbiygu.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Luk 20.27-40)

¹⁸ Min ñaar-ak, gee kuuk ñu koliy *Sadusiyenna 6aawijji moota do Iisa. Gee ñuur-ak kaawa a gee ku mate, ñuur nooydo. Ñu astu indin aman : ¹⁹ « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho ña mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate.

”²⁰ Cokay, gin sinja peesira. Ka aawo obtu daatko, kar ña mattu bal mico.

²¹ Ka seerinjar oki obiit daatko-ata. Ñaar oki mattu bal mico. Ka subbinjar obiita, ñaar oki mattu. ²² Hiyya, okinco sinja ku peesir-ak obiita ho ñu siibiytu bal koogina. Ba aaro, taar sa menuwti gaastu. » ²³ Kar Sadusiyenna-ak indiig Iisa aman : « Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an, ka moo taa gine daacyi ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! » ²⁴ Iisa gay telkiico aman : « Kunjo-an rawte, asaan ku ibanno kaaw ta Bunji wala gudurrey. ²⁵ Ka seener, do yiriy ta nooyindi, ginno pey obe. Gee yaa goye ar

*dubal ku Bunji kuuk goy ka samaaner. ²⁶ Do bi ka nooyindi, ku bal garkiyin kaaw taat do gaanuun ka Muusa wiktin taat Bunj baynii do pompil kaak kobir ako, wal maman ? Ña kaaw aman : “ Nun Bunj ka Ibraayim, Bunj ka Isaaka ho Bunj ka Yakuub. ” » ²⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ña Bunjo ka gee kuuk mate, kar gay, ña Bunj ka gee kuuk goy mento. Do taar-an, ku rawte tak-tak. »

Gaanuun kaak pakgig okinco

(Matiye 22.34-40, Luk 10.25-28)

²⁸ Wiktin ta Iisa meeliy in gee ku ñu koliy *Sadusiyenna, tatkaw rakki ka gaanuun ka *Yuudinnar oki hadire. Min tatkaw-ak taltu kadar Iisa telkiico samaan-ak, ña 6aawijji moota ho ña indiig aman : « Gem koltacco, min gaanuun ka Muusa okinji-an, ka moo paka ? » ²⁹ Iisa telkiiji aman :

« Cokiyon, koogin ku Israyeel !

*Rabbin Bunje, ñaar rakki di.

³⁰ Kii elin Rabbin Bunjin in gelbin rakki,
in kelmon okintiti, in pikirren okintiti

ho in gudurren okintiti.†

³¹ An gay ka aadaag ka awalle :

Kii elin giji ar zin ka meenjin.†

Min ku seer-an ginno pey gaanuun ka pakgigu. »

³² Hiyya, tatkaw ka gaanuundi diyijji do Iisa aman : « Seese, gem koltacco ! Kaawon-an ka seener. Rabbine, ñaar ko Bunj kaak rakki-an di ho ginno ka pey.

³³ Gii elin Bunj in gelbin rakki, in pikirrite okintiti ho in gudurrite okintiti. Ho gii elin eente ar zin ka ku maaniite. Gamin ñuur-an pakgig *satkin ta malle

§ 12:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-6.

* 12:26 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.5.

† 12:30 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5.

‡ 12:31 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

ho in satkin taat gee beriy do Bunđi. » ³⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak telkiji in ibine-ak, na diyijji aman : « Kinke-an serekdo in *Meennaw ta Bunđi. » Min yiriy taar-at, nu cimtu kayco cat, yoo waan sa indigigdo pey.

Masi in sultan Dawuud
(Matiye 22.41-46, Luk 20.41-44)

³⁵ Wiktin ta Iisa garkiiy gee do *ger ka Bunđi, na diy aman : « Maman agindaw ku gaanuundi kaawiy a Masi naar ron ka Dawuud ? ³⁶ Ya na ron ka Dawuud, maa di Ruwwin ta Bunđi naamig sultan Dawuud meenji na diyta aman : « Bun kaawji do Rabbiner aman :

“ As goy do meedar
nam wiktin taat naaco gedire do adinen,

nyuu gine wer ka lee asinjin. ”§

³⁷ Paa ko, Dawuud meenji oki kolaag Masi-ak a “ Rabbine ”. Di maman naa gine ronji ? » Wiktin ta na kaawiy pa-ak, gee dakina goya. Kaawoy-at gincó gala.

Do gaayiyco agindaw ku Yuudinnar
(Matiye 23.1-36, Luk 20.45-47)

³⁸ Wiktin taat Iisa garkiiy gee, na kaawiico aman : « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. ³⁹ Do geray ku salaaner, nu el goye unda ho ya nu kolig do teendi, nu doba werin kuuk ta6. ⁴⁰ Nu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, nu osa kaawin dakina a paa kat, gee yaa ozilincó. Do bi naar-ak ko, taa6in tanco yaa gine rad pak ta gee okincó. »

Bere ka murgilal
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Kar Iisa goytu moota in maan kaak gee liiyi gurus do ger ka Bunđi ho na taliy maman gee liiyi gurus do maanna-aka. Gay gamnar liya gurus dakina.

⁴² Kar murgil rakki pokirinca astu. Ta leetu tammin seer kuuk bal baaco.

⁴³ Hiyya, Iisa koliig maajirnay ho na diyico aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee okincó kuuk liya gurus do maanna-anka, ⁴⁴ asaan okincó-an ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokirruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji ta berga. »

13

Dime ka ger ka Bunđi
(Matiye 24.1-2, Luk 21.5-6)

¹ Wiktin ta Iisa amiliy min do *ger ka Bunđi, min maajirnay rakki diyijji aman : « Gem kol tacco, tal ja dambay-an ku, tal ja pine-an ka ! » ² Iisa telkiiji aman : « Ka seener na samaane, kar wiktin yaa ase taat nyuu dime, yoo dambi rakki kaak nu diyta do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner
(Matiye 24.3-14, Luk 21.7-19)

³ Min pa-ak, Iisa coktu ka koot ka Olibiyennar ho na goytu aaniiy ger ka Bunđi. Do wer-ak, maajirnay kun Piyer, Zaak, Yaaya in Andre goy keeco. Nu indii aman : ⁴ « Gem kol tacco, kaawnin ja, gamin-an yaa ase kimin ? Ho kaawnin maan kaak yaani gaare asinco ka gamin-an okincó. »

⁵ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno zinjiko nuuko jaginjo. ⁶ Gee dakina yaa ase in sindu ho nuu kaawe aman : “ Na nun ko Masi ! ” Nu asa rawte gee dakina min do botilco ta samaane. ⁷ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar, moota wala serek, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-an yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. ⁸ Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. Werin daarin kid asa azire ho mey yaa ase. Ar kaak daatik aawiy atti ka weendi, gamin okinco-an sa gaara kadar gaase ka duniiner gaaye.

« ⁹ Kun gee kuuk aadintu gay, yaman pakiron do goyinjo ! Gee asaako iyinjo do werin ku dukume seriiner, nu asaako koocinjo do geray ku salaaner. Do bi kanto, nuuko iyinjo do unco ka guberneernar ho do sultinniidi. Paa kat, kuuco kaawin seenko. ¹⁰ Kar gay, Kabarre ta Gala, nuu gaarin ja do darrinay okinco. ¹¹ Wiktin taat yaa nu obinjo ho nu sakkiyinjo, dakon moyenno do kaaw taat kuu kaawe. Kaawin nuur-ak, Ruwwin ta Bunji yaako gaarinjo do wiktin-at di. Kaawon kaaw taat ta diyiko di. Ampa-ak, na kunjo do kat kaawaw, ta Ruwwin ta Bunji. ¹² Do wiktin taar-at, gee asa bere sinja ku maaniico nuu deenjo ho aginay sa yaa gine paa do kooginco. Koogin asa gine adin ku aginiyco ho nu asa bariye muutco. ¹³ Do bi kanto, gee dakina asaako pocinjo. Kar gem kaak obit imaanji bombo nam do muutuy gay, naa gase jile. »

Taabin ta dakina

(Matiye 24.15-28, Luk 21.20-24)

¹⁴ « Gem kaak garkiyaat kaaw-an, na iban baati ! Ku asa tale maan ka nigindi kaak Bun yiliyo goy do wer kaak kuunaydo kanji. Ya ku talga, gee kuuk goy do geeger ka Zuude, illa nuu gade do bayco ku dambiniidi. ¹⁵ Waan kaak jamniya kara gediraado unje atta naa soke gammay. ¹⁶ Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeepaado geero, naa icin batkoy. ¹⁷ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! ¹⁸ Indon Bun, gamin-an yaa asenno do koyin ku elgol ku rada. ¹⁹ Ka seener do wiktin taar-at, taabin yaa gine dakina do geemir pak taat gee aawtu min Bun kilgiyiit duniine yoo dinja. Kar ta deelaado pey tak-tak. ²⁰ Ya Bun kat bal peyin taabin kodok, waan pakaado. Kar gay, na peyit kodok do saan ta gee kuuk na doftu. ²¹ Do mena nuur-ak, ya nu kaawaako aman : “ Talon, Masi, naar goy anne ! ”, wala aman : “ Naar goy annere ! ”, dakon cokiyingodo. ²² Ka seener, gay raadindi dakina yaa ase : daarin yaa kaawe a nuur ko Masi ho daarin a nuur nabiinna. Nuu gine gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrico a nuu jage gee. Nuu jage yoo nuur kuuk Bun doftu ya nuu gedire. ²³ Kun gay, yaman pakiron ! Nun mininjon ko. »

Yeepe ka Ronj gemor

(Matiye 24.29-31, Luk 21.25-28)

²⁴ Kar Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Do menaw nuur-ak, ya taa'in-at bire, pato yaa mate, kooy sa ceeraado pey, ²⁵ kaalin yaa solle min kuwa ho gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁶ Kar kat, gee yaan talin nun *Ronj gemor yaa ase datik ucar in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁷ Naa naame *dubildu do adiy ka kifar okinji, nuu numin gee kuuk nu doftu min do coke ka pati yoo do gale ka pati. »

Danjil ta et kaak nu koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Luk 21.29-33)

²⁸ « Cokiyon danil ta *pigiye. Ya ku tala leeginay kat eccaw ho ɲu lee, ku iban ko kadar kabun gaaye. ²⁹ Ampa di kunjo oki, ya ku talaag gamin-an asaw, ibinon kadar nun *Ron gemor, nu gaay ko ote. ³⁰ Ka seener nu kaawaako, gee ku dirka-an mataado di, gamin-an okinco yaa ase. ³¹ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak.

Wiktin taat Ron gemor yaa yeepe
(Matiye 24.36-44)

³² « Kar do yiriy ta moo in pat ta moo naa yeepe gay, waan ibinaagdɔ, wala *ɖubal ku Bunji, wala nun Ronjo. Tatte Bunj keeji di iban. ³³ Yaman pakiron, goyon mento asaan ku ibanno kimin wiktin-at yaa ase. ³⁴ Maanna-an, ɲaar ar gem kaak ɓaa marti. ɲa rasiig geriy do gay riyoy. Ay gem di ɲa gaarji riy taat ɲaa gine ho do gem kaak gooyaajig geriy gay, ɲa diyiji a ɲaa goye mento. ³⁵ Di ɲaar-ak, goyon mento, asaan ku ibanno yiriy ta moo mee gerdi yaa yeepe. Kin ɲaa ase in maako, datik aandor, in kokir ka awalle wal in kawtira ! ³⁶ Ya ɲa yeepe rimsilik sa, ɲa gasaakonno ku weye. ³⁷ Taat nu kaawiiko-an, nu kaawiit do gee okinco : « Goyon mento ! »

14

Dee ka kaawor do muut ta Iisa
(Matiye 26.1-5, Luk 22.1-2, Yaaya 11.45-53)

¹ Dak ko menaw seer di, *Yuudinna yaa gine iidinco taat ɲu koliy *Paak ho in ta mappa kaak bal *gele. Agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat ɲuu obin Iisa in cigile a ɲuu deenji. ² ɲu kaawtu benannico aman : « Gi gediraado obin in yiriy ta iidiner, yampa, gee yaa barjile. »

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa
(Matiye 26.6-13, Yaaya 12.1-8)

³ Yiriy rakki, Iisa goy do geeger ka Betani do ger ka Simon kaak dukum burɖum. Wiktin taat ɲa goytu tee, daatik rakki unjitu. Do pisinti ta gin dɛw ka dambir kaak ɲu kolaag albaatir. Dewti-ak miin in itir kaak gasdo badam, ɲu kolaag « naar ». Itir-ak, ɲu bal amsin in maan ka pey. Min ta unjitu, ta kilciit gaay ta dewti kar ta kockiciji itir do kaay ka Iisa. ⁴ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin dapiɖu ho ɲu kaawiy benannico aman : « Maa di ta nigiiɖ itir-an dur di ? ⁵ Ya gi gidiiyig itir-an, nec ɲaate iye gurus pak tammin miy subba ho gii deediɖ do pokirnar. » Do wer-ak, ɲu uciitit do daatko-ata.

⁶ Kar Iisa gay diytu aman : « Rasonta ! Maa di ku taabiyyita ? Riy taat ta giniidu-an samaane. ⁷ Ka seener, pokirna ɲuur goy doo in kunjo ho ya ku rakaw, nec kuuko gine taat samaane. Kar nun gay goyaaɖo in kunjo doo. ⁸ Ta gin ta gudurruti. Min diɖ di ta kockicdu ko itir, uudin ta neginda ɲuu unjin zir do maginer. ⁹ Ka seener nu kaawaako, ay wer kaak ɲuu gaarin Kabarre ta Gala do adiy ka kidar, ɲuu moye bit ka daatko-anta ho ɲuu ose do maan kaak ta gintu. »

Isine ka Zuudas do Iisa
(Matiye 26.14-16, Luk 22.3-6)

¹⁰ Hiyya, min paliinna ku Iisa kuuk orok in seer-aku, rakki kaak ɲu kolaag Zuudas Iskariyoot ɓaawtu do agindaw ku gay satkiner ho ɲa kaawiico in maman ɲaaco gaarin Iisa, ɲuu obinji. ¹¹ Min ɲu doriit kaaw ta Zuudas, aawco gala. ɲu diyiji a ɲuujji bere gurus. Min yiriy taar-at di, Zuudas teestu bariye botol taat maman ɲaaco gaarin Iisa, ɲuu obinji.

Iidin ta Paak

(Maark 14.17-21, Luk 22.7-14, 21-23, Yaaya 13.21-30)

¹² Yiriy taat awalle ta iidin ta mappa ka bal *gele, yiriy taar-at, ɲu daggiy baar, ɲu gingiy tee ka *Paakdi. Maajirnay indiiɗ Iisa aman : « Ki raka a ni baate gine tee ka Paak momo ? »

¹³ Kar Iisa tabirtu maajirnay seera ho ɲa diyiico aman : « Baar do geegirdi, kuu ɲaame in gem rakki icil jalin ka amiydi, aadonɗa. ¹⁴ Do ger kaak ɲaa unje, kaawonji do mee ka gerdi-ak aman : “ Tatkaw ɲaaminti a niin inde wer kaak ɲaa tee tee ka iidiner in maajirnay ? ” ¹⁵ Kar ɲaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Edeɲ ko, kuute gine tee. »

¹⁶ Hiyya, maajirnay ɓaawtu do geegirdi. Nu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, ɲu gintu tee ka Paakdi.

¹⁷ Min pat gale, Iisa in paliinnay ku orok in seer ottu. ¹⁸ Wiktin taat ɲu tiyo, ɲa diyiico aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. Naar kaak tiya in nun-an di. »

¹⁹ Min ɲu doriit kaaw-at, zinƙico ooliig koloc. Kar ɲu teestu indinji rakki rakki aman : « Na nununno doo ? » ²⁰ Iisa gay telkiico aman : « Min kunjo kuuk orok in seera, ɲa naar kaak pisinni oraw do parki-an di. ²¹ Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Kitamne kaawtu do bi kanto. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! Gem-ak, ya ɲu bal weenji sa guna ! »

Tee ka Paak ta Marbinto

(Matiye 26.26-30, Luk 22.14-20, 1 Korentiyen 11.23-25)

²² Wiktin taat ɲu goytu tee, Iisa ictu mappa, ɲa deliiji barkin do Bunɗi, ɲa pirsiiɗa ho ɲa beriicog do maajirnay. Kar ɲa kaawiico aman : « Oboɲ ho taan, ɲaar-an zir. » ²³ Kar ɲa ictu pey *kordindi, ɲa deliiji barkin do Bunɗi ho ɲa beriicota ho okinco seetu. ²⁴ Kar ɲa diyiico aman : « Nuur-an baarir. Baar-an duunit *Jamaw ta marbinto taat Bun asiyo obe in gee ho kuuk min do saan ta gee dakina. ²⁵ Ka seener nu kaawaako, nu siyaado pey maam ku *biɗi nam yiriy taat naa see kuuk marbinto do *Meennaw ta Bunɗi. » ²⁶ Hiyya, ɲu riytu riyin ku iidiner, kar ɲu amiltu ɲu ɓaayiy coke koot ka Olibiyennar.

Kaaw do bi ka tatire ka Piyer

(Matiye 26.31-35, Luk 22.31-34, Yaaya 13.36-38)

²⁷ Do wer-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Okinjo, kuun rasindu, asaan do Kitamner ɲu kaaw aman : “ Naa deen gay gooyindi ho tamgiy yaa totire. ”* » ²⁸ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Wiktin taat nu nooy gay, naako ogire do kid ka Galile. » ²⁹ Piyer gay kaawiji aman : « Ya okinco-an rasiinɗi oki, nun gay rasaacinno tuk. » ³⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene, yiriyta-an di, do aando-anta, kokir boogaado dees seer di, kii tatire dees subba a ki ibinginnno. » ³¹ Piyer gay wakiliiji aman : « Ha'a, ya nu mata in kinke oki, nu tatiraado a nu ibinginnno » Kar maajirna okinco kaawtu paa di.

Inde ka Bunɗi Jetsemaane

(Matiye 26.36-46, Luk 22.39-46)

³² Hiyya, Iisa in maajirnay ottu do wer kaak ɲu kolaag Jetsemaane ho ɲa kaawiico aman : « Goyon anne, nun ɓaa inde Bun. » ³³ Kar ɲa koliig Piyer, Zaak in Yaaya. Do wer-ak, kelmoy amiltu ho ziy sa oolga. ³⁴ Kar ɲa kaawiico aman : « Kelmol tiyaan but-but ar naa mate. Kun goyon anne ho goyon mento. » ³⁵ Na sinjitu unɗa sooda, ɲa dersitu ho ɲa teestu inde Bun a ɲa rakaw

* **14:27** Wer ka gase kaawor do Zakariya 13.7.

ɲaaji etirin wiktin ta taaɓiner-an minninee. ³⁶ Na indiig aman : « Baaba, lociɲ-ak raɗɗo, etirit taaɓin-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kiɲ rakiyo. » ³⁷ Min ɲaar-ak, ɲa yeeɓiico do maajirɲay kuuk subba. Kar ɲa gasiig ɲu weyaw. ɲa kaawiiɲi do Piyer aman : « Simon, ki weya ga ! Ki bal gedire goye mento pat rakki di oki ? » ³⁸ Goyon mento ho indiguwon Bun kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. Gelbin ka gemor, ɲaar gin niyin taat ɲaa gine taat samaane, kar ziy gay gedarro. » ³⁹ Ka seerinkar ɲa etirtu, ɲa inditu Bun ho ɲa deeliig kaawnay ɲuur-ak di. ⁴⁰ Kar ɲa yeeptu pey do maajirɲay ho ɲa gasiig ɲu weyaw nam ɲu gedarro piliɲ odinco, ɲu ibanno taat ɲuɲi kaawe. ⁴¹ Min ɲa inde Bun ka subbiɲkar, ɲa yeeɓiico ho ɲa diyiico aman : « Ku weyaw ho ku darma misa ? Way, diɲ wiktinti nec kate. Nun Ron gemor, ɲuun berindu do pise ku gay zunubinnar. » ⁴² Talon, gem kaak isindu-aɲ asa ko eka ! Ucoɲ, ɲaamintɲga ! »

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Luk 22.47-53, Yaaya 18.3-12)

⁴³ Min Iisa kaawa misan di, Zuudas min paliinna kuuk orok in seer astu in gee dakina. Min gee-ak, daariɲ gin *seepinpan ho daariɲ gay gin donkilay. Agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi ho in *aginay ku Yuudinnar kat naamgu. ⁴⁴ Zuudas, kaak isinji do Iisa, gaarco botol taat maman ɲuu obinji. Na kaawiico aman : « ɲaar kaak naa baamiye, naaji gine cuud, ɲa ɲaar ko ku rakiyo. Obonga, deetonga ho gooyon samaane. » ⁴⁵ Min ɲu ottu, ta bite-aɲ di Zuudas sinjiiji moota do Iisa ho ɲa ooyiiji aman : « Gem kol *Rabbiɲey ! » Kar ɲa baamiyiiga ho ɲa giniiji cuud. ⁴⁶ Hiyya, ɲuur kuuk daariɲ baawiiɲi moota ho ɲu obiiga.

⁴⁷ Ek di rakki min maajirɲay ku Iisa ceeptu seepiney, ɲa asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho ɲa dukumiijiit dengey. ⁴⁸ Kar Iisa piltu biy aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu. Wala nu kokino ? » ⁴⁹ Kun kawta, nu goy in kunjo do *ger ka Bundi ho nu garkiyyi gee. Maa di ku obginno annere ? Kar gay, ta kuuniytu ampa-ak a kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. » ⁵⁰ Min ɲaar-ak, maajirɲay okiɲco gaɗtu, ɲu rasiiga. ⁵¹ Do wer-ak gin dubil rakki kaak aadaag Iisa. ɲa ginno kesuune illa ɲa kakil zimilla di. Gee-ak obaaga. ⁵² ɲaar gay pikicog zimillay-aku ho ɲa gaɗtu tukinka.

Iisa do uɲco ka agindaw ku gay satkiner

(Matiye 26.57-68, Luk 22.54-55, 63-71, Yaaya 18.13-14, 19-24)

⁵³ Min ɲaar-ak, ɲu iyiiɲ Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. Do wer-ak ko, agindaw ku gay satkiner, agindaw ku gaanuundi in *aginay ku Yuudinnar numtu. ⁵⁴ Piyer gay aadaag min serek nam ɲu ottu do ger ka mee satkiner-aka. Kar ɲa ɲuɲitu do wer ka berel ka gerdi-aka ho ɲa goytu in askirna, ɲu ooriy ako. ⁵⁵ Sando, agindaw ku gay satkiner in agindaw ku Yuudinnar bariya botol taat ɲuɲi diye kaaw do Iisa, ɲuu deenji. Ya kaaw-at do wertido oki, do taɲco-at, ta ginaado maanna. ⁵⁶ Ka seener gay, gee dakin diyiiji kaaw ta raadin, kar kaawco gay rakki do. ⁵⁷ Gee daariɲ uctu, ɲu diyiiji kaaw ta raadin aman : ⁵⁸ « Ni dorig gem-aɲ kaawa a ɲaa dimiɲ ger ka Bundi kaak gee pintu-aɲka, kar do menaw subba di, ɲaa pine ka pey. Ger ɲaar-ak, ɲuur geenno kat yaa piniɲi. » ⁵⁹ Do kaaw taar-an sa, kaawco rakkido.

⁶⁰ Hiyya, mee satkiner ka tatko uctu do uɲco ka geemir, ɲa indiig Iisa aman : « Kiɲ telkaacodo ga ? Gee-aɲ kaawa do bi kanjiɲ doo ? » ⁶¹ Kar Iisa gay buguma di, ɲa telkido. Min ɲaar-ak, mee satkiner ka tatko indiig pey aman : «

Kin ko Masi, Ron ka Bun kaak gee abdiyiyo walla ? » ⁶² Iisa gay ooytu aman : « Hii ! Na nun ko ho kuun talin nun *Ron gemor goy do meeday ta Bun kaak gin gudurre okintiti ho kuun talin pey wiktin taat naa ase min ka samaaner in uca. »†

⁶³ Min mee satkiner dortu pa-ak, na eeriit kesuuney‡ ho na diytu aman : « Wala gi raka pey saadine ! ⁶⁴ Ku doraaga, gem-an nigiy biy in Bun-an ka ! Ya do tanjo, gem-an, gi giniin maman ? » Kar okiŋo diytu aman : « Taar-an nec ko iye muutuy. » ⁶⁵ Min gee kuuk goy ede-ak, daarin teesiiji pice ulin do Iisa. Nu duuniig odinay, nu koociiga ho nu indiig aman : « Hey nabiinŋe-an ka, kaawnin ja waa kaak menŋinŋin§ ! » Kar askirna naamiig Iisa in baase.

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-75, Luk 22.56-62, Yaaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Wiktin taat Piyer goyiy kara do wer ka berel ka gerdi, gay riyor ta mee satkiner ka tatko astu. ⁶⁷ Ta taliig Piyer oora ako, ta ibiniiga, kar ta diyiji aman : « Kinke oki, ki goy in Iisa kaak min Nazareet-aka. » ⁶⁸ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Nu ibingido. Nu ibanno taat ka rakiy kaawe. » Min pa-ak, Piyer amiltu kara min do wer-aka, na peytu do bit ka botildi. Hiyya, kokir boogtu. ⁶⁹ Gay riyor-at gay taliiga ho ta diyiico do gee kuuk goy ede-ak aman : « Kun gem-an naar min nuura tara. » ⁷⁰ Piyer gay tatira di pey. Darum sooda, gee kuuk goy ede-ak diyiji pey do Piyer aman : « Ka seener, kinke sa min nuura, asaan kinke min Galile. » ⁷¹ Kar Piyer teestu togile aman : « In Bun-an ka, nu diyko doo a nu ibingido gem kaak ku kaawiy-an ka ! Ya nu raada sa, Bun, naa daan kara. » ⁷² Do wer-ak di, kokir boogtu ka seerin kar. Ek di Piyer moyit kaaw taat Iisa kaawiji aman : « Awal ta kokir yaa booge dees seera, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » Hiyya, na amiltu kara ho na zugii ale.

15

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Luk 23.1-5, Yaaya 18.28-38)

¹ In kawtir wer dugus-dugus, agindaw ku gay satkiner, *aginay ku Yuudinnar, agindaw ku gaanuundi in gay dukume seriiner, okiŋo numtu dee kaawco. Min nu deetu kaawco, nu duuniig Iisa, nu iyyiga ho nu beriiig do Pilaat, guberner ka Room. ² Pilaat indiig Iisa aman : « Kin ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. » ³ Agindaw ku gay satkiner diyiji kaawin dakina. ⁴ Pilaat indiig pey aman : « Ki telkaado ga ? Ki doraag doo di kaawin okiŋo kuuk nu diyijin-an ku ? » ⁵ Kar Iisa gay balji telke maanna nam Pilaat din sa ajbiye.

⁶ Ay iidin ta *Paakdi, guberner Pilaat imilgiy gem rakki min danjaayne, naar kaak gee inditu. ⁷ Do wiktin taar-at, gin gem rakki sinji Barabaas, goy danjaayne. Gem-ak, nu obig danjaayin sawa in eenji kuuk nu barjiliig gee ho nu dee gemo. ⁸ Gee dakina gaawiji do Pilaat. Nu teestu indinji a naaco gine maan kaak na gingiyco ay iidin ta Paakdi. ⁹ Pilaat telkiico aman : « Ku raka naako pikiŋ Sultan ka Yuudinnar walla ? »

¹⁰ Pilaat ibina tam kadar min hasuudinaw di, agindaw ku gay satkiner iyyiig Iisa. ¹¹ Do wer-ak, agindaw ku gay satkiner isiniig gee-ak a nuu indin Pilaat naaco pikiŋ Barabaas. ¹² Pilaat indiigu pey aman : « Kar naar kaak ku

† 14:62 Wer ka gase kaawor do Daniyeel 7.13.
eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.
'doosiŋci'.

‡ 14:63 'na eeriit kesuuney' : Do aadin ta Yuudinnar,
§ 14:65 'menŋinŋin' : Werin daarin, nu kaawa a

koliy Sultan ka Yuudinnar-an gay, naa giniṇ maman ? » ¹³ Njuur gay baagtu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ¹⁴ Pilaat indiigu pey aman : « Naar nig maa di ? » Njuur gay koola koolen di aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! »

¹⁵ Pilaat rakaado nige aditco ku gee-aku. Hiyya, ṇa pikiicog Barabaas. Kar lisa gay, ṇa diyiico a ṇuu koocin in kordingo. Min ṇu koocga, ṇa beriicog do askirnar a ṇuu doodin ka etor.

Ajimiika ta askirnar do Iisa
(Matiye 27.27-31, Yaaya 19.2-3)

¹⁶ Min naar-ak, askirna iyiig lisa do geriy ka guberneer, ṇu unjiig atta. Kar ṇu koliig eenco askirna okinco. ¹⁷ Do wer-ak, ṇu isiiji batik ta dindik bun ar ta sultinniidi. Kar ṇu siyiiji jakumne ta jamiidi ho ṇu isiiji ar jakumne ta sultinniidi. ¹⁸ Kar ṇu teesiiji ooye aman : « Seek, sultan ka Yuudinnar ! » ¹⁹ Kar ṇu menniig do kaay in eto, ṇu piciji ulṇa ho ṇu dersiy do unji, ansi-ak a ṇu karmiyaaga.

²⁰ Min ṇu ajimiyig ko ajimiye, ṇu cimiijit batko-ata, kar ṇu isiijit tanji, ṇu baay doodin ka etor.

Doodo ka Iisa ka etor
(Matiye 27.32-44, Luk 23.26-43, Yaaya 19.17-27)

²¹ Wiktin ṇu baayiyo, ṇu ṇaamtu in gem rakki paa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen* ho ṇa asa min yeero. Na takan Alekzandir in Rupuus. Nu asiriig a ṇaa icin etoy ka lisa. ²² Kar ṇu iyiig lisa do wer rakki ṇu kolaag Golgota. Pa-ak diya aman : « Dawik ta kaar. » ²³ Do wer-ak, ṇu rakji bere maam kuuk amse in dawin kaak ṇu koliy « miir ». Naar gay pooce. ²⁴ Hiyya, ṇu doodiig ka etor. Min ṇu doodga, ṇu deediit kesuuney werin dakina ho ay gem di icyi taat galji.

²⁵ Wiktin taat ṇu doodiig lisa, pat nec parrika ta kawtira. ²⁶ Nu siirtu kaaw taat iy obinji aman : « Naar-an ku sultan ka Yuudinnar. » ²⁷ Gin kokinay seera oki ṇu doodgu do serpay ka atiydi, rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. [²⁸ Ansi ko, kaaw ta ṇu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu osig in gee kuuk jookumo. »]† ²⁹ Gee kuuk bira min ede-ak sekiyiy kayco ho ṇu wariig lisa aman : « Hey ! Kin kaak rak dimin *ger ka Bunḍi ho in menaw subba di, kii pine ka pey, ³⁰ jil kat doo zin ka meenjin ho paay min ka etor ! »

³¹ Yoo agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi sa samtiyaaji do lisa, ṇu kaawiy benannico aman : « Na jil gee ku pey, kar din gay, ṇa gedarro jile ziy ka meenji ! ³² Seese Masi, sultan ka Israyeel. Paay din di min ka etor, nii tale kar niin aamine. » Yoo kokinay kuuk ṇu doodtu in ṇaara oki waraaga.

Muut ta Iisa
(Matiye 27.45-56, Luk 23.44-49, Yaaya 19.28-30)

³³ Min pat ottu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. ³⁴ Do wiktin taar-at, lisa kooltu rada aman : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » Ansi-ak aman : « Bunḍu, Bunḍu, maa di ki poocinu ? »‡

³⁵ Gee daarin kuuk goy moota-ak dorga ho ṇu diytu aman : « Cokiyon ja, ṇa kolaag *Eli ! » ³⁶ Do wer-ak, rakki minnincog gadu ṇa ictu bit ka jardor, ṇa duuniit do bi ka etor ho ṇa coopiig do maam kuuk tooro. Kar ṇa berijig do

* **15:21** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne. † **15:28** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunḍi kuuk ṇu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **15:34** Wer ka gase kaawor do Soom 22.2.

Iisa a ɲaa coode. Kar ɲa diytu aman : « Eron ja, gii tale ya Eli kat asa paayin min ka etor. » ³⁷ Kar Iisa kooltu rada ho ɲa mattu.

³⁸ Min ɲa mattu, zimilla kuuk ɓigira[§] ɲu caaltu atta do ger ka Bunɗi eertu min datko min kuwa yoo keder. ³⁹ Min tatkaw ka askirin ku Room ka pey do unji ka Iisa taltu maman Iisa mattu-ak, ɲa diytu aman : « Way, gem-an Ron ka Bunɗi ka seener ! »

⁴⁰ Do wer-ak, goy oki daaf daarin kuuk aadig Iisa. Nu taliy min serek. Minninc goy Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak ka kapaki in Zooze, ho in Salome. ⁴¹ Nu aadig Iisa wiktin ta ɲa goyiy Galile, ɲu taliy kaaci. Do wer-ak goy oki daaf dakina ku pey, kuuk coon in ɲaara Zeruzaleem.

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Luk 23.50-56, Yaaya 19.38-42)

⁴² Wiktin taat Iisa mattu ka etor, *Yuudinna okiŋco siya zinkico do yiriy ta sabitdi. Yiriy taar-at teesa min gale ka pati nam gale ka pat ta kawta. Do aadinco ta Yuudinnar, waan unjaado gem ka mate do maginer in yiriy ta sabitdi. ⁴³ Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag Yuusup min geeger ka Arimate. Naar oki min agindaw ku darrer ho gee karmiyaaga. Na era ase ka *Meennaw ta Bunɗi. Yuusup bal rake a zi ka Iisa yaa goye ka etor in yiriy ta sabitdi. Na ɓaawiiji do Pilaat bal kolaw ho ɲa indiig zi ka Iisa. ⁴⁴ Min Pilaat dortu kadar Iisa mat ko, ɲa ajbiytu tak-tak. Kar ɲa koliig tatkaw ka askinnar-aka ho ɲa indiiga ya Iisa mat ko jammiye. ⁴⁵ Min Pilaat doriit kaaw ta tatkaw ka askinnar-ak, ɲa beriiji botol do Yuusup ɲa ɓaayiy paayin zi ka Iisa.

⁴⁶ Hiyya, Yuusup gidiytu kappanne, ɲa paayiy zi ka Iisa min ka etor ho ɲa maliyig in kappanne-ata. Min ɲa maliyga, ɲa ɓaawtu unjiig do magin taat ɲu doɗɗitu ka dambar. Min pa-ak, ɲa tunkiltu dambi ho ɲa dibiriit magin-ata.

⁴⁷ Wiktin taar-at, Mariyam ta Magdala in Mariyam atan Zooze goy tala do wer kaak ɲu diyiig Iisa.

16

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-8, Luk 24.1-12, Yaaya 20.1-10)

¹ Min yiriy ta sabit birtu, kun Mariyam ta Magdala, in Mariyam atan Zaak, in gaaco Salome gidiytu itir, ɲu ɓaawiiji kockice do zi ka Iisa. ² In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus sabaan cokaw, ɲu amiltu, ɲu ɓaayiy do maginer. ³ Do botildi, ɲu kaawiy benannico aman : « Waa yaate tunkilin dambi min do bit ka maginer ? »

⁴ Kar ɲu jaaltu kayco, ɲu tala kar dambi ka tatiko-ak waan tunkilig ko. ⁵ Wiktin taat ɲu unjiyo, ɲu gastu dubil rakki goy keder in serip ta meeda. Dubil-ak is kesuun portiko. Min ɲu taliiga-ak, kolaw obiigu. ⁶ Kar dubil-ak kaawico aman : « Dakon ginenco kolaw. Nu iban kadar ku bariya Iisa ka min Nazareet kaak ɲu doɗɗtu ka etor. Naar ginno anne, ɲa nooye. Talon, an ko wer ka ɲa diyiiga. ⁷ Kar ɓaan, dakonco kaaw do maaɓiray in do Piyer aman : “ Naar ogirkon ko do kid ka Galile. Anner kat, ku ɓaayiy talinji uudin ta ɲa kaawiko. ” »

⁸ Hiyya, daaf-ak amiltu ho ɲu gadu serek min do maginer. Asaan ɲu barjile ho ɲu azira jug-jug. Min kolaw di yoo do waan sa, ɲu bal kaawe.

Bayne ka Iisa do Mariyam ta Magdala

(Matiye 28.9-10, Yaaya 20.11-18)

§ 15:38 ‘ɓigira’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘bakar’.

⁹ [Min Iisa nooytu, yiriy ta dumaas in kawtir kawtira, na bayniitit ja do Mariyam taat min geeger ka Magdala, taat na atiktu aaridna peesira min do ziti. ¹⁰ Ta 6aawtu, ta osiico do nuur kuuk awalle goy in naara. Nu morkaw ho nu alaw. ¹¹ Kar nuur gay, min nu doriit kaawti taat a ta talig Iisa nooye-ak, nu bal icin kaawti.

Bayne ka Iisa do maajirnay seera
(Luk 24.13-35)

¹² Min naar-ak, Iisa ziy newsitu ho na bayniico do maajirnay kuuk seera do wiktin taat nu 6aayiy yeero. ¹³ Hiyya, nu yeeptu geero ho nu osiico do eenco maan kaak kuuniyco botildi. Kar nuur gay bal icin kaawco.

Bayne ka Iisa do maajirnay kuuk orok in rakki
(Matiye 28.16-20, Luk 24.36-49, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

¹⁴ Hiyya, ba aar Iisa bayniico do maajirnay kuuk orok in rakki do wiktin ta nu tiyiyo. Na leesiico do bi ka imaanco taat sooda ho in kayco kuuk bombo, nu icgiydo kaaw ta gee kuuk talig na nooye. ¹⁵ Kar Iisa diyiico aman : « Jaawon adiy ka kidar okinji. Gaaron Kabarre ta Gala do gee okinco. ¹⁶ Naar kaak aamine ho nu *batiziya, Bun yaa jilinji. Kar naar kaak bal aamine gay, Bun yaaji dukume seriine. ¹⁷⁻¹⁸ An ko gamin kuuk ajbay kuuk yaa gaare a gee-an aamin lotu : nuur kuuk aamin lotu-ak yaa gedire atke aaridna in sindu ho nuu gedire kaawe kaawin kuuk marbinto. Nuu obe aalna wal ya nu see kop taat diya sa, ginaacodo maanna. Nuu lee pisinco do gee ku radaw ho gee-ak yaa coole. »

Coone ka Iisa ka samaaner
(Luk 24.50-53, Akt 1.9-11)

¹⁹ Min *Rabbin Iisa kaawiico pa-ak, Bun coonig ka samaaner ho na diyiig do meeday. ²⁰ Min naar-ak, maajirnay totirtu do ay wero, nu gaariy Kabarre ta Gala. Rabbin gaayigu nu giniiy gamin kuuk ajbay kuuk gaara kadar kaawco ka seener.]*

* **16:20** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Kabarre ta Gala ta Luk Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar Luk siir makaatamna seera : ta rakki ko-anta ho ta seerinkar gay, Akt, riy taat paliinna gintu. Luk gay, naar paliinno ho na bal talin Iisa in odinay. Kar gay, na daptoor ho naar oki hadire do wiktin taat Pool gaariy Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Na bariy baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniye do goyinji ka Iisa min do teesindi. Gamin nuur-an ko kuuk berji botol na siiriit Kabarre ta Gala-anta. Na siirit do gem rakki kaak Yuudinnado sinji Teyopil ho min loci ko Kabarre-an totirtu do gee kuuk Yuudinnado kuuk goy do ay wero ho kaawa Grek.

Na gaariico baaco ku kaawin kuuk rada ho aadanna ku Yuudinnar. Luk gaara oki ele kaak ta6 kaak Bun gintu do kooginar, do daatir, do pokinar, do awraatinna ho do nuur kuuk gee poocgu. Maktumne-an gaara kadar Kabarre ta Gala, taar asa oki in galal, in oziliika ho in salaane. Luk raka a gee okinco kuuk do adiy ka kidar yaa ibine kadar Iisa, naar gay jiliŋco.

Teesinti ka Kabarre ta Gala ta Luk

¹ Gem kol sinji Teyopil, min awalle, gee dakina gec siirin gamin kuuk kuuniy do datikte. ² Nu gaarten gamin-ak ar kaak awalle gee kuuk tal in odinco osiitenŋu, nuur-ak riyco ta gaare kaaw ta Bun di. ³ Ampa-ak, nun oki, aldu gala taat min nu bariyru baaco samaane ta gamin okinco kuuk kuuniy min do teesindi, na siiriijin gamin-ak rakki rakki locin. ⁴ Nu siiriijin-ak asaan kii ibine seen ta garaan taat ki gastu.

Dubil ka Bun di gaara weenji ka Yaaya-Batist

⁵ Do wiktin taat *Herood goyiy sultan ka Zuude, gin gay satkiner rakki nu kolaag Zakariya. Na gina riy do *ger ka Bun di in gay satkiner ku Abiya.* Daaciy, sinji Elizabeet, ta min tamba ta *Haruun. ⁶ Zakariya in daaciy, seerco, nu gee sellen do unji ka Bun di, ho in gelbin rakki, nu karmiyaag *gaanuun ka Bun di okinji. ⁷ Kar nuur gay bal wee asaan Elizabeet, taar mogina ho seerco nu za6 ko tak-tak.

⁸ Yiriy rakki, tamba tan Zakariya as gine satkine do ger ka Bun di asaan ta kaminco. ⁹ Zakariya kat ta gal do kaay a na 6aa onne *dokkanne atta do *ger ka Bun di ar kaak gay satkiner gingiy do aadinco. ¹⁰ Wiktin taat dokkanne onniy-ak, gee okinco gay goy salkiya kara. ¹¹ Tala kar, *dubil ka Bun di bayniji do Zakariya ho na pey do meeday ta wer kaak dokkanne onniy-aka. ¹² Min Zakariya taliig dubil-ak, na barjiltu ho kolaw obiiga. ¹³ Kar dubil-ak gay kaawiji aman : « Zakariya, dak ginenna kolaw. Bun cokiyyit salaanen. Daacin Elizabeet yaan wee mico. Ya ta wee, kii kolin Yaaya. ¹⁴ Adin yaa gine portik aale ho gee dakina yaa aaciye[†] in kinke do bi ka weenji. ¹⁵ Asaan mic-ak asa gine gay riyor tatko ka Bun di. Wala na siya maama, wala na siya argi. Min do adti ka yaaco di, Ruwwin ta Bun di miinig ko. ¹⁶ Na asa iyin koogin ku Israyeel dakina do botol ta *Rabbinc Bun. ¹⁷ Naa ogirin unji, naa gine riyoy

* **1:5** 'gay satkiner ku Abiya' : Min wiktin taat Dawuud goy sultan, nu deediŋ gay satkiner werin orok seer in pood (24). Do wiktin taar-at, Abiya tatkaw ka gay satkiner ka porpoŋŋkar. Kar min gay satkiner okinco, werco kaak rakki asgiy gine riy do ger ka Bun di menaw peesira, kar nu rasit kamin do eenco. Zakariya gay, naar gay satkiner min gee ku Abiya. [†] **1:14** 'aaciye' : Werin daarin, nu kaawa a 'dagine'.

in gudurre ho in ruwwine ar kaak nabi *Eli gintu awalle. Naa amrin aginay in kooginco ho naa newsin gee kuuk kayco bombo nuu gine gee sellen. Paa kat, naa nume gee kuuk yaa kuuniye kunji. »

¹⁸ Zakariya telkiiji do dubil ka Bunji-ak aman : « Nunu in daatur, seertini ni za6 ko, kar maa naa ibine kadar maanna-an ka seener ? » ¹⁹ Dubil-ak kaawiiji aman : « Nun ko kaak nu koly Jibriin kaak peya do unji ka Bunji. Na naamintu a naan iyin kabarre ta gala-anta. ²⁰ Kar kin gay bal aamine do kaawor. Kaawor-at yaa asen di do wiktinti. Do saan taar-at ko, Bun yaan sokumin bin nam yiriy taat gamin-ak yaa kuuniye. »

²¹ Wiktin taat Zakariya kaawiy in dubil ka Bunji-ak, gee kuuk eraag kara gay ajbiyitu do taaye kaak na taaytu atta-aka. ²² Min na amiltu, biy sokume. Illa na tawga in pisinji di. Ampaa ko, gee-ak ibintu kadar maan bayinji atta do ger ka Bunji.

²³ Hiyya, min kun Zakariya deet kaminco, nu yeeptu geero. ²⁴ Ba aaro, daacyi Elizabeet ictu adi. Koyin beey ta cigil geer di. Ta kaawtu do adti aman : ²⁵ « Way, Rabbin tal kaatu. Din na imilduut kat sokunuwir min unco ka geemir. »

Dubil ka Bunji gaara weenji ka Iisa

²⁶ Adti ka Elizabeet nec ko koyin bijigiy, kar Bun naamiig *dubiley Jibriin do geeger ka Nazareet do kid ka Galile. ²⁷ Na naamiig do gemso rakki, sinti Mariyam taat kaawco mat ko in Yuusup a nuu obe. Yuusup gay, naar min baa tan Dawuud. ²⁸ Dubil-ak unjitu do werti, na ooyiititi, ho na kaawiiiti aman : « Kan aacay, ka gas barkin min do Bunji. Na goy in kanke. » ²⁹ Min Mariyam doriit kaawoy-at, ta barjiltu tak-tak. Kar ta ostu do adti aman : « Taar-an gay baati maa ? » ³⁰ Dubil-ak kaawiiiti aman : « Dak ginenco kolaw, Mariyam, asaan ka gas barkin ta Bunji. ³¹ Kaa ice adi, kaa wee mico ho kaaji diye sin Iisa. ³² Mic-ak, sinji asa aale. Nu kolin Ron ka Bun ka kuwa. Rabbin Bun yaaji berin sees ka sultan kaak min ka tacco Dawuud. ³³ Naa goye sultan ka gee ku Israyeel doo ho meennuwiyy gaasaado tak-tak. » ³⁴ Mariyam telkiiji do dubil-ak aman : « Maanna-an yaa kuuniye maa asaan nun ibanno misa mitko ? » ³⁵ Dubil-ak kaawiiiti aman : « Ruwwin ta Bunji yaake ase ho gudurre taat min kuwa yaake gootinke ar kelmo. Ansii ko, mic kaak kaa wee-ak yaa goye sellen do unji ka Bunji ho nuu kolin Ron ka Bunji. ³⁶ Cokay ! Elizabeet taat min baako oki in adti. Taar taat gee osiy a ta mogina din sa, din adti koyinay bijigiy ko ho taa wee mico. ³⁷ Asaan ginno maan kaak pak Bun. » ³⁸ Min pa-ak Mariyam kaawtu aman : « Nun gay riyor ta Rabbiner. Kaaw taat ki kaawiiidu-an yaa ase do botilti. » Hiyya, dubil-ak rasiita ho na deettu.

Mariyam baati ooye do Elizabeet

³⁹ Menaw nuur-ak di, Mariyam uctu ho ta birtu sak-sak in unti do kid ka Zuude do geeger rakki ka dambar. ⁴⁰ Ta unjitu do ger kan Zakariya ho ta ooyiititi do Elizabeet. ⁴¹ Min Elizabeet doriit ooyti-at di, mic kaak do adti-ak teestu awke ho Ruwwin ta Bunji miiniita. ⁴² Ta kaawtu in gaay tongo aman : « Min daad okinco-an, kanken di Bun barkiyinke ho mic kaak do adke oki, na barkiyga. ⁴³ Nun gay waa, taat nam atan Rabbiner asiin talindu ? ⁴⁴ Talu, do wiktin taat nu dorig gaayke di, mic kaak do adir-an alji gala nam na awke. ⁴⁵ Galal loke, kan taat aamin do kaaw taat Rabbin kaawiike a taa nece do werti ! »

⁴⁶ Kar Mariyam ictu riye aman :
« Nu ozila Rabbin Bun, naar kaak tatiko.

⁴⁷ Gelbiner miin in galal, asaan Bun jilaanu.

48 Na tal aminduwir, nun taat gay riyoy ho din̄ ŋa jaalintu.
 Ka seener gay, min yiriyta 6aayiy in̄ un̄ti,
 gee okin̄co yaa kaawe a Bun̄ berdu galal,
 49 asaan Bun̄ kaak gin gudurre okintiti berdu gamin
 kuuk samaan lotu.

Sellen̄ gay sin̄ji.

50 Aminduwiy goy doo dō gee kuuk karmiyaaga.

51 Na gaarit gudurrey in̄ soriyay.
 Na totirig gee kuuk jaala zin̄kico kuwa.

52 Na paayig sultinnay min dō jardico,
 ho ŋa jaalig masaakanna kuwa.

53 Gee kuuk mey diyaagu, ŋa berco tee,
 ho gay gamnar gay, ŋa atkiig in̄ pisin̄co orok.

54 Na mogig[†] gay riyoy, gee ku Israyeel.
 Ansi-ak, ŋa moyiig tale ka aminduwiy.

55 Aminduwiy-at, ŋa taliit doo dō Ibraayim in̄ tambaay
 ar taat ŋa kaawiico dō aginiyte. »

56 Min ŋaar-ak, Mariyam taaytu wer ka Elizabeet ar koyin subba pa, kar ta
 yeeptu gerco.

Weenji ka Yaaya-Batist

57 Elizabeet, min menuwti ku weendi nectu, ta weetu mico. 58 Mutkiyti in̄
 aginiyti dortu a Rabbin tal aminduwti-ak, ŋu aaciytu in̄ taara. 59 Min mic-ak
 gintu menaw porpod, kar ŋu astu dō *dukume ka sel̄nol. Zer ŋu rakji diye
 sin̄ ku tacco Zakariya. 60 Kar yaaco gay kaawiico aman : « Ha'a, paadō ! Gii
 kolin̄ Yaaya. » 61 Nuur gay telkiitit aman : « Do baako, ginno gem kaak sin̄ji
 pa. » 62 Kar ŋu kaawiiji in̄ pisin̄co dō tacco Zakariya aman : « Ki raka ronji,
 gii kolin̄ waa ? » 63 Naar gay inditu maan ka siirindi, kar ŋa siirtu aman : «
 Sin̄ji Yaaya. » Hiyya, gee-ak okin̄co ajbiytu. 64 Do wer-ak, biy piltu kate ho ŋa
 teestu kaawe. Na oziliig Bun̄. 65 Gee-ak kolaw un̄jiico. Kaaw-at totirtu dō kid̄
 okin̄ji ka dambiniidi ka Zuude ho ŋu kaawa ko dō bi ŋaar-ak di. Okin̄co, gee
 kuuk doriit kaaw-at, kolaw un̄jiico, 66 ŋu obiit dō gelbin̄co ho ŋu diytu aman
 : « Mic-an̄ asa gine maa gemira ? » Ka seener, gudurre ta Bun̄di goy in̄ ŋaara.

Zakariya ozila sellin̄kaw ta Bun̄di

67 Ruwwin ta Bun̄di miiniig Zakariya takan̄ mic-aka, ŋa teestu kaawe ar
 nabiin̄ce aman :

68 « Oziliika dō Rabbine, Bun̄ ka Israyeel
 asaan ŋa mogiig geenji ho ŋa jiliigu.

69 Na imilte Gay Jilindi kaak gin gudurre
 min dō tamba ta gay riyoy Dawuud.

70 An ko kaaw taat min awalle Bun̄ kaawiico
 dō nabiinnay kuuk ŋa doḡtu
 ho nuur gay kaawit dō geemir.

71 Kaaw-at, taar ko taat Bun̄ diytu
 a ŋaate jilinte min dō adinte
 ho min dō pise ka gee kuuk elgitenno.

72 Na tal amindaw ta aginiyte
 ho ŋa bal rawtin̄ jamuwiy taat taḡ ŋa obtu in̄ ŋuura.

73 Jamaw-at, taar ko taat Bun̄ togiltu dō tatte Ibraayim

[†] 1:54 'mogiig' : Werin daarin̄, ŋu kaawa a 'sakuwig'.

- ⁷⁴ a ɲaate jilinte min do adinte
ho gii abdiyyinji bal kolaw.
- ⁷⁵ Ampaa ko, gii gine sellen ho *cawar do unji,
do menuwte kuuk ɲa beriite do duniiner. »
- ⁷⁶ Zakariya kaawtu pey do ronji Yaaya aman :
« Gem kol ronji, yiriy rakki, ɲu asaan kole
a ki nabiinɛe ka Bunj ka kuwa,
asaan kii ogire do Rabbiner ho kiiyi siyin botiliy.
- ⁷⁷ Kiico gaare do geenji maman ɲuu gase jile
ho zunuubinnico, ɲuuc saamiyɛnco.
- ⁷⁸ Ka seener, Bunj, ɲaar tala aminduwte ho ɲa elgiite.
Paa kat, ɲaate ceerin portikuwi
min kuwa ar pat taat cokaw.
- ⁷⁹ Taa ceerin gee kuuk goy do gondikor ho muut eraagu.
Paa kat, ceerinti-ak yaate iyinte do botol ta aapiyer. »
- ⁸⁰ Hiyya, mic-ak maadiyo ho ɲa gintu bombo do ruwwiner. ɲa goytu do
kalaaner nam yiriy taat ɲa gaartu ziy do gee ku Israyeel.

2

Weenji ka Iisa (Matiye 1.18-25)

¹ Do wiktin taar-at, sultan kaak tatik ka Room kaak ɲu kolig Sezaar Ogist bertu izinne a ɲuu osɛn gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji. ² Ose kaak awalle-ak kuuniyту do wiktin taat Kiriniyuus goy guberner ka Siri. ³ Ay gem di ɲaawtu do geegirji, ɲu osiiga. ⁴ Yuusup sa uctu min do geeger ka Nazareet, kid ka Galile, ɲa ɲaawtu do geeger ka Dawuud kaak ɲu kolig Beteleyem do kid ka Zuude asaan ɲaar min tamba ta Dawuud. ⁵ Yuusup ɲaawtu sawa in gemsoy Mariyam taat in adti, ɲu osiigu.

⁶ Do wiktin taat ɲu goyiy misa Beteleyem, Mariyam koyinti ku weendi nece. ⁷ Min adti aawiita, ta weeyig aawti, kar ta maliyiig in ɲanguuna ho ta deeriig do kolooyner. Ta deeriig pa-ak asaan wer ginno do zugin ku martir.

⁸ Do wer ɲaar-ak, gin gay gooyindi kuuk goy yeero. ɲu gooya mallico in aando. ⁹ *Dubil ka Bunji bayniico ho *darjin ta Bunji gootiig in portikuwti. Kolaw obiig tak-tak. ¹⁰ Dubil-ak kaawiico karan aman : « Dakon ginenna kolaw, nu iyko kabarre taat yaa bere galal dakina do gee okinco. ¹¹ Do aandite-an di, do geeger ka Dawuud*, ɲu weeko Gay Jilindi. ɲaar ko Masi ho *Rabbine. ¹² An ko maan kaak yaako gaare kuu ibininji : ku ɲaa gase mico, ɲu maliyig in ɲanguuna ho ɲu deerig do kolooyner. » ¹³ Ta bite-an di, dubal ku Bunji dakina paaytu min ka samaaner, ɲu gasiig ka awalle-aka ho ɲu teestu ozile Bunj. ¹⁴ Do ozilinco-ak, ɲu riya aman : « Darjin do Bunj kaak goy kuwa ka samaaner ho aapiye do gee kuuk ɲa elgiyo kuuk goy keder. »

¹⁵ Wiktin ta dubal ku Bunji-ak coontu kuwa ka samaaner, gay gooyindi-ak kaawtu benannico aman : « Yallinten ja Beteleyem, gi ɲaa talin maan kaak kuuniye, maan kaak Rabbin Bunj gaariite. » ¹⁶ Kodok di, ɲu uctu, ɲu ɲaawtu do geeger-aka. ɲu gasiigu, Mariyam in Yuusup ho in mic kaak ɲu deertu do kolooyner-aka. ¹⁷ Min ɲu taliig mic-ak, ɲu osiicot taat dubil ka Bunji kaawiico

* **2:11** 'geeger ka Dawuud' : geeger-ak, ɲaar geeger ka Beteleyem, wer kaak ɲu weeyig Sultan Dawuud.

do bi kanji. ¹⁸ Gee okinco kuuk cokiyyit kaaw ta gay gooyindi-ak ajbiyту tak-tak. ¹⁹ Kar Mariyam gay obig gamin-an okinco do adti ho ta pakira dakina loco. ²⁰ Hiyya, gay gooyindi-ak ictu botilco. Do yeepinco, nu jaalig sin ku Bunđi kuwa ho nu oziliig do gamin okinco kuuk nu dortu ho kuuk nu taltu, asaan nu as do botilco uudin taat dubil ka Bunđi kaawiico.

Iisa, nu iyiig do ger ka Bunđi

²¹ Min mic-ak gintu menaw porpod, wiktin astu taat nuuji *dukume selno ho nuuji diye sin. Hiyya, nu diyiiji sin Iisa kuuk *dubil ka Bunđi gaariitit do Mariyam min ta bal ice misa adi.

²² Goytu kee, menaw nectu kuuk nuu gine *satkin taat nuu kuuniye *cawar do unji ka Bunđi uudin ta *gaanuun ka Muusa kaawtu. Hiyya, Yuusup in Mariyam iciig mic-aka, nu deettu Zeruzaleem ho nu iyiig do Rabbiner do *ger ka Bunđi. ²³ Nu gintu pa-ak asaan do gaanuun ka Bunđi, nu siir aman : « Ay mic kaak aawo, nuu berinji do Rabbiner. »[†] ²⁴ Nuuji gine satkine. Satkin-at gay, nuuji berguwe toreerin seera wala ammaamin seer kuuk naada.[‡]

²⁵ Do geeger ka Zeruzaleem, gin gem rakki sinji Simeyon. Naar gem sellen do unji ka Bunđi ho na karmiyaaga. Na era asinji ka Gay Jilindi ka gee ku Israyeel. Ruwwin ta Bunđi goy in naara ²⁶ ho ta miniig a na mataaado, illa na talin ja in odinay, Masi kaak Bunđi naamtu-aka. ²⁷ Paa ko, Ruwwin-at naamiig do ger ka Bunđi. Do wiktin taar-at di, Iisa, aginiyyi iyiig do wer-aka a nuuji gine gamin kuuk gaanuun kaawtu. ²⁸ Hiyya, Simeyon iciig mic-ak do pisinji ho na oziliig Bunđi aman :

²⁹ « Gem kol Rabbiney, din ki necit kaawon. Rasin ko, nun gay riyon, naa mate in aapiye.

³⁰ Ka seener, nu tal ko in odinar maman kiini jile.

³¹ Jile naar-ak ko kaak ki bertu do unco ka gee okinco.

³² Taar portikaw do gee okinco a nuu ibininji, ho taar *darjine do geenjin ku Israyeel. »

³³ Min aginiyyi ku micor cokiyyit kaaw ta Simeyon-at, nu ajbiyту. ³⁴ Simeyon barkiyyi ho na kaawiitit do Mariyam atan Iisa aman : « Do bi ka ronke-an, gee ku Israyeel, dakina yaa solle, dakina gay yaa coone. Mic-an, naar maan ka gaarindi ka Bunđi kaak gee asiy meele do bi kanji. ³⁵ Ansii ko, kaaw taat cigile do aditoc, naa imilin kara. Kar kanke Mariyam gay, taabin yaa noomin gelbinke ar nu waacinke in garta. »

³⁶ Do wer-ak, gin pey nabiinca rakki sinji Aan. Ta romoy ta Panuwel min tamba ta Azeer. Taar za6 ko tak-tak. Ta goytu in mitti elgin peesira, kar na mattu. ³⁷ Min na mattu, ta goytu murgila nam elginti nectu orok porpod in pood (84). Aan-at goyinti, aando, yiriyo, ta goy ko do ger ka Bunđi di, ta gina riy tanji : ta ica sayamne ho ta salkiyaw. ³⁸ Wiktin taat Simeyon oziliy Bunđi, Aan sa goya. Taar oki teestu ozile Bunđi ho ta kaawiy do bi ka mic-ak do gee okinco kuuk era jile ka Zeruzaleem[§].

³⁹ Min aginiyyi ku Iisa gaasiit riy taat gaanuun ka Rabbin kaawtu, nu yeeptu do geegirco Nazareet do kid ka Galile.

⁴⁰ Mic-ak maadiyo ho na denriyo. Ibine kaak asa min do Bunđi miinga ho Bunđi berji barkin dakina.

[†] 2:23 Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.2,12. [‡] 2:24 Wer ka gase kaawor do Lebitik 12.8. [§] 2:38 'jile ka Zeruzaleem' : Do wiktin taar-at, Yuudinna dakina pakira kadar Bunđi yaaoc naame Masi kaak yaa jilinco min do pise ka gee ku Room.

Iisa unje do ger ka Bunji

⁴¹ Ay elgo, aginiyi ku Iisa ɓaggyi Zeruzaleem do iidin taat ɗu kolig *Paak.
⁴² Min elginay ku Iisa nectu orok in seera, uudin ta aadinco, aginiyi iyii in ɗuura. ⁴³ Min iidin-at gaase, ɗu yeeptu. Kar Iisa gay daktu Zeruzaleem. Sando, aginiyi balji pakire. ⁴⁴ Do taŋco-at a wal Iisa toliya ko in gee kuuk yeepe in ɗuura. ɗu eeltu in jiwi, kar ɗu teestu bariyiŋ datik ta aginiyco in royinco kuuk goy ede. ⁴⁵ Kar gay, ɗu bal gasinji. ɗu bariyi paa nam ɗu yeeptu pey Zeruzaleem atta. ⁴⁶ Mena seer, ɗu bariya bariyen di. Kar yiriy ta ɓaay ka subbiŋkar gay, ɗu gasiig do *ger ka Bunji. Na goy keder datik ta agindaw ku gaanuundi, ɗa cokiyyigu ho ɗa indiigu. ⁴⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak okiŋco ajiyutu do telkiŋji ka micor-aka, asaan ɗa telkaaco in ibine dakina. ⁴⁸ Wiktin taat aginiyi taliiga, ɗuur sa ajiyutu. Kar yaaco kaawiji aman : « Gem kol ronji, maa di ki giniini ampa ? Talu, nunu in takko, seertini kelimni amile do wiktin taat ni bariyiicin. » ⁴⁹ Iisa gay telkiico aman : « Maa di kuu bariyiinu ? Ku ibanno kadar nun naa ginin riyoy ta Tanni do geriy walla ? »
⁵⁰ Kar aginiyi gay bal ibine baat ta kaawoy-ata.

⁵¹ Min ɗaar-ak, Iisa yeeptu Nazareet in ɗuura ho ɗa karmiyi kaawco. Yaaco gay obig gamin-aŋ okiŋco do adti. ⁵² Hiyya, Iisa maadiyo, ibiniŋji sa gaayiyo. Na goyi sellen do unji ka Bunji ho do unco ka geemir.

3

Asinji ka Yaaya-Batist

(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Yaaya 1.19-28)

¹ Do wiktin taar-at, Tibeer, sultan kaak tatiko, gin ko elgin orok in beey do meennuwi. Pons Pilaat gay goy guberner ka Zuude. *Herood Antipaas tala kaati ka Galile ho sinji Pilip gay goy kaati ka Iture in Terakoniit. Lisaniyaas gay goy kaati ka Abileen. ² *Han in *Kayip gay agindaw ku gay satkiner. Do wiktinco-at ko, do kalaaner, Bun berijit kaawoy do Yaaya ron ka Zakariya. ³ Yaaya jaawiiɓ biy ka barre ka Zurdan. Na kaawoy do geemir aman : « Ibinon niginjo, rason goye kaak awalle, ɗuuko *batiziyinjo ho Bun yaako saamiyiŋ zunuubinniko. »

⁴ Ampaa ko, taat nabi Ezaayi siirtu awalle do maktumney astu do werti aman :

« Gaay tongo kaawa do kalaaner aman :

“ Siyon botol ta *Rabbiner.

Siyonjiig botilay-ak dalan.*

⁵ Zoolna, gee yaa tiisinco,

dambinay in kootat, gee yaa eezinco.

Botilay kuuk kooliyaw, gee yaa siyinco dalan,

ho zorgilna, gee yaa siyinco sataan.

⁶ Paa kat, gee okiŋco yaa tale jile ka Bunji. ”† »

⁷ Min ɗaar-ak, gee dakina ɓaawiji do Yaaya a ɗa batiziyinco. Naar gay kaawiiico aman : « Talon ja, kun gee kuuk ar aalin-anju ! Ku pakira a kuu pake min dapinjo ta Bunji taat asaw walla ? Ku gasit kaaw-an min momo ?

⁸ Hadi, ginon gamin ku samaane kuuk gaara a ku rasig goyinjo kaak awalle. Dakon osenno do aditko aman : “ Gi koogin ku tatte Ibraayim », asaan ka seener, Bun nec soke min do dambay-aŋ di, ɗa raɓilin ron ku Ibraayim. ⁹ Din gay, jekin ɗaar goy ko ka doliye atiydi min do caarco. Ay et kaak waado ron kuuk samaane, ɗuu doliyiŋji ho ɗuu accin do aki. »

* 3:4 Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † 3:6 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3-5.

¹⁰ Kar gee-ak indiig Yaaya aman : « Hadi, nii gine zin'kini maman ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak gin kesuun seera, do kaak ginno gay, nyaaji bere rakki. Kar gem kaak gin maan ka teendi sa, do kaak ginno gay, nyaaco deediŋji oki. »

¹² Do wer-ak, gay obe miirir sa 6aawiiŋi do Yaaya a nya *batiziyinco ho ŋu indiig aman : « Gem kol tatkaw, nin gay, nii gine maman ? » ¹³ Naar gay telkiico aman : « Ku ginno botol ta kuu gaaye gurus do geemir min kuwa. Icoŋ maan kaak ŋu kaawikon di. »

¹⁴ Do wer-ak, pey gin askirna. Nuur sa indiig Yaaya aman : « Kar nin-aŋ gay, nii gine maman ? » Naar gay telkiico aman : « Dakoŋ gaamenno gurus ka gemor, wala kuuji diye kaaw maala. Ila kuu peye in gurus ka ŋu beriiko do koyer di. »

¹⁵ Wiktin taar-at, gee eraag ko Masi kaak Buŋ kaawtu a nya naame-aka, kar ŋu indiy zin'kico aman : « Yaaya-aŋ ko yaa gine nyaara walla ? » ¹⁶ Yaaya gay kaawiico do gee okinco aman : « Nun batiziyaako in amay. Kar gay, gin gem kaak pakginu kat asaw. Nun sa da necdo kaak naa sorin ŋugiray. Gem nyaar-ak yaako batiziyinco in Ruwwin ta Buŋdi ho in ako. ¹⁷ Na ob garta do pisinji, nya yiile *geme ka putiri ho nya leen do urdey. Kar buŋ gay, nya orin do ak taat matdo tak-tak. » ¹⁸ Ansii ko, Yaaya taayiiŋ gee in kaawin dakina ku pey kuuk gaara Kabarre ta Gala.

*Herood obig Yaaya-Batist danjaayne
(Matiye 14.3-4, Maark 6.17-18)*

¹⁹⁻²⁰ *Herood kaak tala kaati ka Galile gay obit Herodiyaad, daaciy ta sinji Pilip ho ŋa gin pey gamin kuuk jookum ku pey. Do taar-at ko, Yaaya leesiiji dakina. In taar-ata oki, Herood bal cime kaay. Na gin pey maan kaak jookumo, ŋa obig Yaaya danjaayne.

*Batem ka Iisa
(Matiye 3.13-17, Maark 1.9-11)*

²¹ Min Yaaya, ŋuu bal obin misa danjaayne ho ŋa *batiziyiiŋ gee okinco-ak, Iisa oki, ŋa batiziyiiga. Wiktin taat Iisa salkiyyo, samaan piltu waakilak.

²² Do wer-ak, Ruwwin ta Buŋdi paayiiŋ ar ammaama, ho ŋa dortu gaay kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Kinke ko rondu, nu elgicin dakina ho ki berdu galal dakina. »

Tamba ta Iisa

²³ Wiktin taat Iisa teestu gine riyoy-ak, elginay yaa nece ar orok subba pa. Gee gay a wal ŋa ron ka Yuusup, ronji ka Eli-aka. ²⁴ Eli gay ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi, Lebi ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Janaay, Janaay ronji ka Yuusup. ²⁵ Yuusup gay ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Amoos, Amoos ronji ka Nawuum, Nawuum ronji ka Esli, Esli ronji ka Nagaay. ²⁶ Nagaay gay ronji ka Maat, Maat ronji ka Matatiyaas, Matatiyaas ronji ka Simeyiin, Simeyiin ronji ka Josees, Josees ronji ka Joda. ²⁷ Joda gay ronji ka Yowanaan, Yowanaan ronji ka Reeza, Reeza ronji ka Zorobabeel, Zorobabeel ronji ka Salatiyeel, Salatiyeel ronji ka Neeri. ²⁸ Neeri gay ronji ka Melsi, Melsi ronji ka Addi, Addi ronji ka Kosaam, Kosaam ronji ka Elmadaam, Elmadaam ronji ka Eer. ²⁹ Eer gay ronji ka Iisa[†], Iisa ronji ka Eliyezeer, Eliyezeer ronji ka Joriim, Joriim ronji ka Mataat, Mataat ronji ka Lebi. ³⁰ Lebi gay ronji ka Simeyon, Simeyon ronji ka Zuuda, Zuuda ronji ka Yuusup, Yuusup ronji ka

[†] 3:29 'Iisa' : Iisa nyaar-aŋ, ŋa Iisa Masido, ŋa gem ka pey.

Jonaam, Jonaam ronji ka Eliyakiim. ³¹ Eliyakiim gay ronji ka Meleya, Meleya ronji ka Menna, Menna ronji ka Mattata, Mattata ronji ka Nataan, Nataan ronji ka Dawuud. ³² Dawuud gay ronji ka Jeese, Jeese ronji ka Obeed, Obeed ronji ka Booz, Booz ronji ka Sala, Sala ronji ka Nasoon. ³³ Nasoon gay ronji ka Aminadaab, Aminadaab ronji ka Admiin, Admiin ronji ka Arni, Arni ronji ka Hesroon, Hesroon ronji ka Perees, Perees ronji ka Zuuda. ³⁴ Zuuda gay ronji ka Yakuub, Yakuub ronji ka Isaaka, Isaaka ronji ka Ibraayim, Ibraayim ronji ka Teera, Teera ronji ka Nawoor. ³⁵ Nawoor gay ronji ka Seruug, Seruug ronji ka Rewu, Rewu ronji ka Peleeg, Peleeg ronji ka Ebeer, Ebeer ronji ka Seela. ³⁶ Seela gay ronji ka Kenaan, Kenaan ronji ka Arpaksaad, Arpaksaad ronji ka Seem, Seem ronji ka Nowe, Nowe ronji ka Lemeek. ³⁷ Lemeek gay ronji ka Matusaleem, Matusaleem ronji ka Henok, Henok ronji ka Yereed, Yereed ronji ka Malaleyeel, Malaleyeel ronji ka Kenaan. ³⁸ Kenaan gay ronji ka Enoos, Enoos ronji ka Seet, Seet ronji ka Aadum, Aadum gay, ñaar ko ronji ka Bunji.

4

Gece ka Iisa Masi

(Matiye 4.1-11, Maark 1.12-13)

¹ Iisa miin inj Ruwwin ta Bunji. Min ña yeepey min do barre ka Zurdan-ak, Ruwwin-at ñaamiig do goosiner. ² Do wer-ak, *Seetanne astu gecinjii. Menaw orok pood, ña gecaag gecen di ho Iisa bal okume yoo maanna. Min menaw-ak gaastu, Iisa, mey diyaaga. ³ Hiyya, Seetanne kaawiiiji aman : « Ya kin kat Ronji ka Bunji-ak, kaawiy do dambi-an a ñaay rañile tee. » ⁴ Iisa gay telkiiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : " Gem ke goyaado do bi ka teendi di. " » *

⁵ Min ñaar-ak, Seetanne iyyig pey do wer kaak kuwa aale ho kodok di, ña gaariijig kidin ku sultinniidi okinco kuuk do duniiner. ⁶ Kar ña kaawiiiji aman : « Izinne inj malle ku sultinniidi-an, okinco, naay berinco. Gamin-an, ñu berduug do pisindu ho nun naa berin do ay waan kaak nu rakiy di. ⁷ Kin gay, ya ki ooy ki abdiyintu-ak, gamin-an okinco locin. » ⁸ Iisa gay telkiiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : " Kii abdiye *Rabbin Bunjin keeji di ho ñaar di kii derse unci. "† »

⁹ Min ñaar-ak, Seetanne iyyig Iisa Zeruzaleem ho ña diyyig kuwa do kaay ka *ger ka Bunji, kar ña kaawiiiji aman : « Ya kin kat Ronji ka Bunji-ak, beer keder, ¹⁰ asaan ñu siir do Kitamner aman : " Bunji yaaco kaawe do dubilji ñuun gooye, " ¹¹ ho ñu siir pey aman : " Dubal-ak yaay acume† do pisinco. Paa kat, asinji dooyido inj dambay. "§ » ¹² Iisa gay telkiiiji aman : « Nu siir do Kitamner aman : " Ki gecaagdo Rabbin Bunjin. " » * ¹³ Min Seetanne gaasiig gecinjii kaak ña gecii Iisa, ña rasiiga ho ña deettu minniney a ñaa ere wiktin ta pey.

Iisa do geeger ka Nazareet

(Matiye 4.13-17, Maark 1.14-15)

¹⁴ Min ñaar-ak, inj gudurre ta Ruwwin ta Bunji, Iisa yeeptu do kid ka Galile ho gee okinco kuuk goy ede-ak kaawa ko do bi kanji di. ¹⁵ Na bilda gee do geray ku salaane ku *Yuudinnar ho gee okinco ozila ko ñaar di.

* **4:4** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 8.3. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.13.

† **4:11** 'acume' : Werin daarin, ñu kaawa a 'okume'. § **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 91.11-12.

* **4:12** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.16.

*Nu poocig Iisa do geeger ka Nazareet
(Matiye 13.53-58, Maark 6.1-6)*

¹⁶ Iisa 6aawtu do geeger ka Nazareet do wer kaak na maadtu. Ay yiriy ta *sabitdi, na 6aggiy do ger ka salaaner ka Yuudinnar. Ampaa ko, yiriy ta sabit taar-at oki, na unjitu pey do ger ka salaaner. Min na unje, na uctu a naa garkiye Kitamne. ¹⁷ Nu berijji maktumne taat nabi Ezaayi siirtu. Min na obta, na piliita, ho na gastu wer kaak kaawa aman :

¹⁸ « Ruwwin ta Bunji goy in nunu asaan na do6intu
a naa gaarin Kabarre ta Gala do pokirnar.

Na naamintu a naa kaawe aman :

“ Gee kuuk goy do dajaayner, nuu pikiŋco.

Nuur kuuk noolna, nuu piliŋ odinco.

Nuur kuuk nu taabiyaagu, nuuco imilin taa6inco.

¹⁹ Na naamintu a naa gaarin elgo taat kuu talin barkin ta Rabbin Bun. ” †

²⁰ Min na gaastu in garaaney, na maliyiit maktumne-at do werti, kar na berijji do gay riyor ho na goytu. Gee kuuk goy do ger-ak, okiŋco, odinco gooya ko naar di. ²¹ Iisa gay teesiico kaawe aman : « Kaaw taat ku dortu ho nu garkiytu min do Kitamner-ata, yiriyta-an kat wiktinti nece. » ²² Gee okiŋco kuuk cokiyya-ak ajbiytu do kaawin kuuk unja do gelbner na kaawiico ho nu teestu kaawe samaane do bi kaŋji. Kar nu diytu aman : « Naar-aŋ wal roŋ ka Yuusup doo di ? » ²³ Kar Iisa telkiico aman : « Ka seener gay, ku asaadu kaawe ar kaak nu kaawgiy aman : “ Kiŋ gay coole geemir; diŋ gay cool kat ziŋ ka meenjin. ” Kuudu kaawe pey aman : “ Ni dorig gamin okiŋco kuuk ki giŋtu Kapernayuum, diŋ gay giŋig anne do darre ta meenjin oki. ” » ²⁴ Kar na deeltu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, ginno nabiinŋce kaak gee ku darrey ica kaawoy. ²⁵ Nu kaawaako ka seener, do wiktin taat nabi *Eli goyiy-ak, gin murgilgal dakina do kid ka Israyeel ho mey yaarko unjitu do wer okiŋji asaan elgin subba in koyin bijigiyy amay bal noke. ‡ ²⁶ Kar gay, Bun bal naamin *Eli do murgilgal kuuk goy do kid ka Israyeel-aku, na naamig do murgil rakki taat goy do hellin ta Sarepta, do kid ka Sidon. ²⁷ Kar do wiktin ta nabi Elize gay, gin gee dakina kuuk dukum burdum do darre ta Israyeel. Kar Elize da cooldo yoo rakki minninco. Illa na cool gem rakki sinji Naama min darre ta Siri. »

²⁸ Min gee kuuk goy do ger ka salaaner doriit kaaw ta Iisa-ak, okiŋco, nu dapintu aale. ²⁹ Kar nu uctu putur ho nu teestu akilinjji nam nu imiliig kara min do geeger ka Nazareet. Geeger-ak, nu piniig kuwa ka kooti. Paa ko, gee-ak iyiiig Iisa do wer kaak jerle a nuu akilinjji pey, naa tunjile keder. ³⁰ Kar Iisa gay uctu, na birtu min do datikco ho na deettu.

*Coole ka gem kaak aarid obga
(Maark 1.21-28)*

³¹ Min naar-ak, Iisa 6aawtu do geeger ka Kapernayuum, do kid ka Galile ho na bildiyy gee in yiriy ta *sabitdi. ³² Gee kuuk cokiyaaga-ak ajbiytu do bildinji-aka, asaan na kaawa in izinne. ³³ Atta do ger ka salaaner-ak, gin gem rakki kaak aarid obga. Gem-ak koola rada aman : ³⁴ « Wayyay, Iisa ka Nazareet, ki rakaani gine maman ? Ki asinti ide walla ? Nu ibingicin tam, kiŋ ko kaak Bun do6tu ho na naamtu. » ³⁵ Iisa telkiiji do aarid-ak in gaay tongo aman : « Yalla bugam ho amal min do gem-anŋka ! » Hiyya, aarid-ak acciig gem-ak bup do datikco ho na amiltu min do gem-aka. Kar gem-ak uc cewey di,

† 4:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 61.1-2. ‡ 4:25 Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 17.1.

maan sa bal giniñji. ³⁶ Gee-ak okiñco ajbiyту tak-tak ho ɲu kaawtu benannico aman : « Taar-an gay maa kaawra ? Gem-an kaawa in izinne ho in gudurre do aaridnar, ek di ɲu amiliy min do geemir. » ³⁷ Hiyya, do adiy ka kid ka Galile okinji, gee kaawa ko do bi ka Iisa di.

Coole ka gee dakina

(Matiye 8.14-17, Maark 1.29-34)

³⁸ Min ɲaar-ak, Iisa amiltu min do ger ka salaaner ho ɲa 6aawtu wer kan Simon. Min ɲa unjitu geero, ɲa gasiit kogoy, ziti kobire. ɲu indiig Iisa a ɲaa ase talinti. ³⁹ Iisa 6aawiititi ho ɲa oniititi, kar ɲa kaawtu in gaay tongo do raduw-at a taa rasinti. Ek di ta rasiita. Ta bite-an di, geem-at uctu ho ta teestu tale kaaco.

⁴⁰ Wiktin taat pat gale, gee ku geeger-ak iyiig geenco okiñco kuuk radaw in ay biyaw ta raduwar do Iisa. ɲa leeyiico pise ho ɲa cooligu. ⁴¹ Aaridna amiliy min do gee dakina in koriycو aman : « Kinke Ron ka Bunđi ! » Kar Iisa gay awñiico ho ɲa tođiico kaawo, asaan ɲu ibingir a ɲaar ko *Masi.

Iisa gaara Kabarre ta Gala do geray ku salaaner

(Maark 1.35-39)

⁴² Min wer waltu, Iisa amiltu, ɲa deettu do kalaaner. Gee dakina amiltu bariyinji. Min ɲu gasga, ɲu leyiiga a ɲaa deetanno. ⁴³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nun naa 6aa do geegirnay ku pey a naa gaarin Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunđi. Do riy taar-an ko, Bunđi ɲaamiinu. » ⁴⁴ Hiyya, Iisa uctu, ɲa 6aawtu do kid ka Zuude, ɲa gaariy Kabarre ta Gala do geray ku salaaner ku *Yuudinnar.

5

Do6e ka maaјirna kuuk awalle

(Matiye 4.18-22, Maark 1.16-20)

¹ Yiriy rakki, Iisa 6aawtu do biy ka barre kaak ɲu kolig Zenezareet. Gee dakina asiiji a ɲuu cokiye kaaw ta Bunđi. Gee-ak akila zinjico, ɲu raka a ɲuui 6aawe moota. ² Iisa jaaltu kaay ho ɲa taltu markabin seera goy do biy ka barrer. Gay cabindi* gay paay ko ace ribbinco. ³ Iisa 6aawtu, ɲa coktu ka markab ka Simon-aka ho ɲa kaawiiji a ɲaa sinjin sood min do gonğumor†. Hiyya, ɲa goytu in baay ho ɲa teestu bilde gee.

⁴ Min Iisa gaastu in bilde ka geemir, ɲa kaawiiji do Simon aman : « Sinjite pey unđa do wer ka baata ho pikkironğur ribbinko kuu cabe boosi. » ⁵ Simon telkiiji aman : « Gem kol tacco, aando-an okintit, ni caba caben di, kar ni bal gase yoo maanna. Kar gay, min ki kaawdu, naa pikkirin ribban. » ⁶ Hiyya, ɲu pikkiriigu ho ɲu soktu boos dakina nam ribbinco sa eeraw. ⁷ ɲu jaaliico pise do eenco kuuk goy do markab ka pey a ɲuu jorkinco. Eenco-ak astu ho okiñco, ɲu miiniig markabinco seerco in boosi nam markabinco-ak raka nooriye. ⁸ Min Simon-Piyer taliig maanna-ak, ɲa dersitu ris do asinji ku Iisa ho ɲa kaawiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, etar minniner asaan nu gin zunubinna. » ⁹ Simon kaawtu pa-ak, asaan ɲaar in eenji, okiñco, ɲu ajbiye do bi ka boos kuuk dakina ɲu soktu-aku nam kolaw sa obgu. ¹⁰ Min eenji ku Simon kuuk ajbiy-ak, goy oki Zaak in Yaaya, kooginay ku Zebede. Kar Iisa diyiiji do Simon aman : « Dak ginenna kolaw. Min yiriyta-an, ki cabaado

* 5:2 'Gay cabindi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'gay dee boosir'. † 5:3 'do gonğumor' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'bi joorner'.

pey boosi, illa kii cabguwenj ko geen di. » ¹¹ Hiyya, nu iyiig markabinco do gongumor, nu rasiig inj gaminco okinco ho nu aadiig Iisa.

Cale ka burdumdi

(Matiye 8.1-4, Maark 1.40-45)

¹² Ba aaro, Iisa goy do geeger rakki ho gem kaak dukum burdum asiiji. Min gem-ak taliig Iisa, na dersitu do unji nam na noodiiig unji keder, kar na loklikiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, kiin gedire calindu ya ki ooye. » ¹³ Iisa naamtu pisinji, na diiriiga[†] ho na kaawtu aman : « Hii, nu ooye, din calu ! » Ek di na caltu *cawar min do burdumji. ¹⁴ Iisa karmiig gem-ak aman : « Yaman, dak kaawenno bat do waanna. Kar gay, 6aa gaar zin do gay satkiner ho ber *satkin uudin taat *gaanuun ka Muusa kaawtu. Paa kat, nuu ibine kadar ki cale. » ¹⁵ Min naar-ak, gee kaawa ko kaawin kunji di pak ka awalle. Gee dakina numiyo, nu cokiyiy kaawoy ho na cooliigu min do raduwniico. ¹⁶ Kar Iisa gay ambiig do kalaaner keeji di ho na salkiygiyo.

Coole ka gem kaak rungiye

(Matiye 9.1-8, Maark 2.1-12)

¹⁷ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bildiy gee, agindaw ku gaanuundi inj gee kuuk nu koliy *Pariziyenna sa goya. Gee-ak, asa min hellinnan okinco ku Galile inj ku Zuude ho min geeger ka Zeruzaleem oki. Gudurre ta Rabbin Bun goy inj Iisa a naa coole gee. ¹⁸ Gee daarin pa astu, nu icil gem kaak rungiye ka daringildi. Nu bariya botol taat nuu unin do gerdi a nuu iyin do Iisa. ¹⁹ Kar gay, gee tid aale nam nu bal gedire uninji. Ampaa ko, nu coktu kuwa ka gerdi-aka, nu noomtu bee ho nu paayiiig inj daringilji datik geemir do unji ka Iisa. ²⁰ Min Iisa taliit imaanco ta gee-aku, na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Gem kol ronji, zunuubinnan, nu saamiyjinju. » ²¹ Do wer-ak, agindaw ku gaanuundi inj Pariziyenna teestu kaawe do aditco aman : « Na maa gemir kaak niga biy inj Bun-anja ? Waa yaa gedire saamiye zunuubinna ? Illa Bun keeji di ! » ²² Kar Iisa gay ibiniit pikirrico ho na kaawiico aman : « Maa di ku giniit pikirre taar-an do aditko ? » ²³ Ya nu kaaw aman : « Zunuubinnan, nu saamiyjinju » wala « Ucu ho jaawu », taat moo melenj ? ²⁴ Kar gay, nu raka kuu ibine kadar nun *Ronj gemor, nu gin gudurre ta saamiye zunuubinnan do duniiner. » Kar pey, na diyiiji do rungiiner-ak aman : « Nu kaawiijin-anj, ucu, icig daringiljin ho deet gerko. » ²⁵ Kodok di, gem-ak uctu do unjo ka geemir okinco, na iciig daringilji, na deettu gerco ho na oziliy Bun. ²⁶ Do wer-ak, gee okinco kolaw obiigu, nu ajbiyту tak-tak ho nu teestu ozile Bun. Nu kaawiy aman : « Yiriyta, gi tal gamin kuuk ajbay aale. »

Kole ka Lebi

(Matiye 9.9-13, Maark 2.13-17)

²⁷ Min naar-ak, Iisa amiltu kara ho na taliig gay obe miirir, sinji Lebi, kaak goy do riyoy. Kar Iisa kaawiiji aman : « Uc aadnu. » ²⁸ Ek di Lebi uctu, na rasiig gamnay okinco ho na aadiiga. ²⁹ Kar Lebi iyiig Iisa do geriy, na depiyyiga. Gay obe miirir dakina inj gee kuuk pey sa tee inj nuura. ³⁰ Pariziyenna inj agindaw ku gaanuundi kuuk goy ede-ak teestu gujumjume. Nu kaawiico do maajirnay ku Iisa aman : « Maa di ku tiyiyo ho ku siyiy inj gay obe miirir ho inj gee ku pey kuuk gina jookum-anju ? » ³¹ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk cewey baraydo daptoor, illa nuur kuuk radaw. » ³² Nun bal ase do gee kuuk tala zinjiko a nu

[†] **5:13** 'diriiga' : Werin daarin, nu kaawa a 'ecimiiga'.
14.2-32.

5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik

sellen. Nu as do njuur kuuk ibina kadar nu gina jookumo a njuu rasiñ goyiñco kaak awalle. »

Inde do bi ka sayamner

(Matiye 9.14-17, Maark 2.18-20)

³³ Pariziyenna indiig Iisa aman : « Maajirna ku Yaaya-Batist in kuni ica sayamne doo ho nu salkiyaw. Kar kunjin gay tiyaw ho nu siyaw. » ³⁴ Iisa telkiico aman : « Gee kuuk nu kolig do iidin ta obindi, ya nu goy misa in njaar kaak obe, wala kuu gedire kuuco kaawe a njuu ice sayamne ? Ha'a, kaawaacodo. ³⁵ Kar gay, wiktin yaa ase taat njuu icin njaar kaak obe min do datikco. Yiriy taar-at kat, nu asiy ice sayamne. »

³⁶ Iisa deliico pey danla aman : « Waan eerro giteen min do batik ta marbinto a nja naale batik taat zoode. Yampa, batik taat marbinto-at oki eere ho giteenti sa numaa do in taat zoode. ³⁷ Waan laado maam kuuk eelaw do etirsinna kuuk taay ko. Yampa, maam-ak yaa pikiñ etirsinna-aku, njuu naale keder ho etirsinna-ak sa yaa nige. ³⁸ Kar gay, gee liya maam kuuk eelaw illa do etirsinna kuuk marbinto. ³⁹ Waan kaak aaw ko maam kuuk nee-ak ello pey kuuk eelaw. Asaan gee kaawa aman : « Maam kuuk nee kat gala. » »

6

Iisa in yiriy ta sabitdi

(Matiye 12.1-8, Maark 2.23-28)

¹ Yiriy rakki ta *sabitdi, kun Iisa bira min do morginar. Maajirnay teestu yiime kay ku *gemer, nu sooyiyo ho nu eeymiyo. ² Do wer-ak, gin *Pariziyenna daarin kuuk kaawiico aman : « Maa di ku giniy maan kaak *gaanuunte todiite in eele ka geeror ? » ³ Iisa telkiico aman : « Ku bal garkiyin ga maan kaak Dawuud in eenji gintu yiriy rakki taat mey diyigu ? ⁴ Dawuud unjitu do *ger ka Bunji, na teetu tee kaak nu bertu *satkin do Bunji, ho na beriico do eenji oki. Zer tee njaar-ak, gem ka pey ginno botol taat nja teenji, illa gay satkiner di. » ⁵ Iisa kaawiico pey aman : « Nun *Ron gemor di mee sabitdi. »

Coole ka gem kaak pisinji mate

(Matiye 12.9-14, Maark 3.1-6)

⁶ Gin menaw, in yiriy ta sabit ta pey, Iisa unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho na teestu bilde gee. Do ger-ak, gin gem kaak pisinji ka meeda mate. ⁷ Agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna dibiji do Iisa, nu rakiy tale ya nja coole gem in yiriy ta sabitdi, kar njuuji diye kaawo. ⁸ Sando, Iisa gay ibinit pikirrico. Na diyiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Uc pey datik ta geemir. » Ek di na uctu, na peytu. ⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Nu indaakon ja : gaanuunte kaaw a gii ginguwe taat sellen wala gii ginguwe taat jookumo in yiriy ta sabitdi ? Gii jilguwe gee wala gii idguwiñco ? » ¹⁰ Min na indiig pa-ak, na taliig gee-ak okiñco, kar na kaawiji do gem kaak pisinji mat-ak aman : « Taarig pisinjin. » Ek di na taariiga ho pisinji cooltu do weriy. ¹¹ Min agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna taliig maanna-ak, nu dapintu aale ho nu teestu kaawe benannico do maan kaak njuuji gine do Iisa.

Paliinna kuuk orok in seera

(Matiye 10.1-4, Maark 3.13-19)

¹² Yiriy rakki, Iisa coktu ka dambar a nja salkiye. Na waltu kuwa in inde ka Bunji. ¹³ Min wer waltu, na koliig maajirnay, kar na dobtu minninco orok in seera ho na koliig a nu *paliinna. ¹⁴ Paliinna-ak, njuur ko : Simon kaak Iisa

koliig oki Piyer* in sinji Andre, Zaak in Yaaya, Pilip in Bartelemi, ¹⁵ Matiye in Tooma, Zaak ronji ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ¹⁶ Zuud ronji ka Zaak, ho in Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa.

Coole ka geemir

(Matiye 4.23-25)

¹⁷ Kar ba aaro, wiktin taat Iisa paayiy min ka dambar in paliinnay-aku, na peytu do wer kaak patal. Maajirnay dakina goy do wer-aka, in gee dakin dakina ku pey min kid okinji ka Zuude, min Zeruzaleem, ho min geegirnay ku Tiir in Sidon kuuk goy do biy ka barrer. ¹⁸ Gee okinco-ak as a nuu cokiye kaawoy ho naa coolinco. Njuur kuuk aaridna obgu sa, Iisa coolgu. ¹⁹ Ay gem di raka diirinji, asaan gudurre taat amila min do ziy-at coolaag gee okinco.

Iisa kaawa do bi ka galal in taaβine

(Matiye 5.1-12)

²⁰ Do wer-ak, Iisa jaaltu kaay, na taliig maajirnay ho na teestu kaawe aman :

« Galal do kun kuuk pokirna,
asaan *Meennaw ta Bunji taar loko.

²¹ Galal do kun kuuk mey diyaako dinja,
asaan tee yaako necinjo.

Galal do kun kuuk zulinjo minaw dinja,
asaan ku asa site in galilko.

²² « Galal loko ya gee elgiikonno, ya nu yilaako, ya nu waraako ho ya nu kaawaako jookumo, asaan ku aamin do nun *Ron gemor. ²³ Aaciyon min galal wiktin taat gamin-ak as ko, asaan haginko taat Bun yaako bere ka samaaner-at, taar dakina. Ansii ko, aginiyco ku geemir-an taaβiyiig nabiinna oki pa.

²⁴ « Kar gay, do gaayiyko kun gay gamnar,
asaan ku gasit ko galilko.

²⁵ Do gaayiyko kun kuuk din tee necinjo,
asaan mey asaako deenjo.

Do gaayiyko kun kuuk sita dinja,
asaan kuu asa ale do taaβinko.

²⁶ « Do gaayiyko kun kuuk gee okinco ozilaako,
asaan awalle aginiyco ozilaag nabiinna kuuk raada oki. »

Ele ka adiner

(Matiye 5.38-48, 7.12)

²⁷ « Kar gay, do kun kuuk cokiyaanu, nu kaawaako : Elguwon adinko ho ginguwonco sellen do nuur kuuk elgiikonno. ²⁸ Indonco barkin ta Bunji do nuur kuuk surpiyaako ho salkiyonco do nuur kuuk taaβiyaako.

²⁹ « Ya waan baasinjin do gargumon, newsijit taat rakki oki. Ya waan gaamit batkon, rasjit ta kapak oki. ³⁰ Beriyo do ay waan kaak indacin maanna ho ya waan gaamig maannan, da icenno pey biy. ³¹ Ginoŋco do geemir ay maanna ar taat kun rakiyo a nuuko gine loko.

³² « Ya kun kat el gee kuuk elgiikon di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki elgig nuur kuuk elgiigu ! ³³ Ya kun kat gina sellen do nuur kuuk ginaako sellen di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk jookumo oki gina pa ! ³⁴ Ya ku bera daan do gee kuuk yaako kappiyinti di, maman Bun yaako ozilinjo ? Gee kuuk gina jookumo oki bera daan do eenco ya nu

* 6:14 'Piye' : Sinj nuur-an diya a 'dambi'.

hariya a nuuco kappiyinti. ³⁵ Kar gay, elguwon adinko, ginguwonco sellen. Berguwonco daana ho dakon hariyenno a nuuko kappiyinti. Ansii kat, kuu gine kooginay ku Bun ja kuwa ho kuu gase haginko taat dakina oki. Asaan Bun, naar sellen do gee okinco, nuur kuuk oziligdo yoo kuuk motilay oki. »

*Dukume ka seriiner
(Matiye 7.1-5)*

³⁶ Iisa gaaytu pey aman : « Kuuniyon sellen ar Takko ka sellen. ³⁷ Dakon talenno zinikiko ar gay dukume seriiner, paa kat, Bun dukumiikonno seriine loko. Dakon diyenno kaaw do gemor, paa kat, seriin ta Bundi obaakonno. Saamiyonco do gee kuuk ginaako jookumo ho Bun yaako saamiye loko. ³⁸ Beron ho Bun yaako bere. Naako bere ar gem kaak liya koo do girdor, na yakyikiiga, na nonyiiga nam ta sollaw. Ampaa ko, Bun yaako yeepin maan kaak ku giniy do geemir. »

³⁹ Iisa delico pey danla aman : « Nool kat daangiy giji noolo walla ? Ha'a, daanno. Yampa seerco, nuu solle do beendi. ⁴⁰ *Maajirin, naar pakgid do tatkuwiy kaak bildiga, kar naar kaak nu bildig samaane gay yaa nece in kaak bildiga.

⁴¹ « Maman ki taliy gan kaak kapak kaak goy do od ta sinjin, kar et kaak goy do odon tanjin gay, ki taligdo ? ⁴² Kin kaak gin et tatik do odon, kar maman ki kaawiy do sinjin aman : " Gem kol sinji, rasin ja naa icin gan kaak goy do odon-anja ? " Ki tallo et kaak goy do odon walla ? Tal ja gem kaak kaawa in biy di-anja ! Gedar ja do tanjin, kii tale karan, kar kii imilin gan kaak goy do od ta sinjin. »

*Maajirin kaak ta6
(Matiye 7.16-20,12.33-35)*

⁴³ « Et kaak samaane waado ron kuuk gallo ho et kaak samaanno oki waado ron kuuk gala. ⁴⁴ Asaan ay eto, gee ibinaag min do ronji. Gee okaddo ron ku buguwar wala ron ku karumder min do et kaak gin jamay. ⁴⁵ Gem kaak sellen-ak, sellinkuwiya asa min do adiy kaak portiko. Kar gem kaak jookum gay, jookumiy-at sa asa min do adiy kaak pondiko. Ka seener, kaaw taat goy do adiy-at, taar ko na imiliit kara. »

⁴⁶ Iisa kaawiico pey aman : « Maa di ku koliin aman : *Rabbine, Rabbine " in binikikon di, kar kuu gingitdo taat nu kaawiiko ? ⁴⁷ Naar kaak asa lotu, kaak cokiyaat kaawor ho kaak aadaat in botilti, na ar waa ? ⁴⁸ Gem naar-ak ar gem kaak pina gero. Na eciriy ja beenay baata, na paayig dulaayinna ku gerdi ho na teesiy pine ar gem kaak pinig geriy ka maari. Paa kat, ya tambal aadji sa naa eeziydo, asaan na pin bombo. ⁴⁹ Kar gay, ya gem kaak cokiyaat kaawor ho aadgitdo in botilti, naar ar gem kaak pin ger bal dulaayinna. Ya tambal aadji-ak, kodok di na eeziy nam na nigiy tak-tak. »

7

*Gay riyor ka tatkaw ka askirin ku Room
(Matiye 8.5-13)*

¹ Min Iisa gaasit kaawoy okintit do geemir, na deettu pey Kapernayuum. ² Do geeger-ak, gin tatkaw rakki ka askirin ku Room kaak gin askirin miya do aaroy. Tatkaw-ak gin gay riyyor rakki radaw nam na gaay mate. Naar gay, na elgiga. ³ Paa ko, wiktin taat na dortu gee kaawa do bi ka Iisa, na tabiriiji aginay daarin ku *Yuudinnar, nuuji diye a naa ase coolin gay riyyor. ⁴ Min aginay-ak ottu mooto do Iisa, nu wakiliiji marmile aman : « Gem-an nec ta ki gaayinji, ⁵ asaan na elgig geente ho naar di oki pinig gerni ka salaaner. »

⁶ Hiyya, Iisa uctu ŋa ɓaawtu in ŋuura. Wiktin taat ŋa gaay ote geero, tatkaw ka askirnar-ak ŋaamtu roynay a ŋuuji diye aman : « Gem kol *Rabbiney, dak taaɓiyenno asaan nun bal nece kii unje do gerir. ⁷ Do saan taar-at ko, nun meendu baljin ɓaawe. Kar gay baanu, kaaw kaawen di, gay riyor-an yaa coole. ⁸ Nun meendu oki aada ta aginduwir ho nu gin askirin do aaror. Ya nun kat kaaw do rakki minninco a “Baa !” Ek di ŋa ɓaayo. Ya nu kol rakki ka pey a “Asu !” Ek di ŋa asiyo. Kar ya nu gaarji do gay riyor a “Ginit riy-anta !” Ek di ŋa giniita. » ⁹ Min Iisa doriit kaaw-at, ŋa ajbiyiiji do tatkaw-aka. Kar ŋa newsiico do gee ku aadaaga-ak ho ŋa kaawiico aman : « Nu kaawaako ka seener, min gee ku Israyeel okinco, nu bal tale gem kaak gin imaan ar ŋaar-anja. » ¹⁰ Hiyya, gee kuuk tatkaw tabirtu-ak yeeptu geero. Min ŋu yeepe, ŋu gasiig gay riyor-ak cool ko.

Nooye ka roŋ ka murgilal

¹¹ Min ŋaar-ak, Iisa uctu, ŋa deettu do geeger kaak ŋu koliig Nayiin. *Maajir-nay in gee dakina ku pey aadaaga. ¹² Wiktin taat ŋa gaay ko unje do geegirdi-ak, ŋa ŋaamtu in gee kuuk icil momte. Momte-ak gay, ŋa roŋ ka murgilal. Roŋti rakki do gaasiiji. Gee dakina ku geegirdi-ak gay aadaata. ¹³ Min Rabbin taliita, ŋa taltu aminduwiti ho ŋa kaawiitit aman : « Bugam, dak alenno pey ! » ¹⁴ Kar Iisa sinjitu moota ho ŋa diirig daringal-aka. Min ŋa diiriig di, gee kuuk icil momte-ak peytu dut. Kar Iisa kaawtu aman : « Gem kol roŋji, nu kaawaajin, ucu ! » ¹⁵ Ek di momte-ak nooytu, ŋa goytu in baay, kar ŋa teestu kaawe. Hiyya, Iisa beriitig do yaaco. ¹⁶ Gee-ak okinco ajbiyitu tak-tak nam kolaw sa unjiico ho ŋu kaawtu aman : « Ozilinten Bunte ! Na iyte nabiinŋe tatko do fatike. » Ho ŋu kaawtu pey aman : « Bun as mogin geenji. » ¹⁷ Hiyya, kabarre-at totirtu do kid ka Zuude okinji yoo do kidin kuuk moota oki.

Inde ka Yaaya-Batist (Matiye 11.2-19)

¹⁸ Min ŋaar-ak, maajir-nay ku Yaaya-Batist osiijig gamin okinco kuuk Iisa gintu-ak do tatkuwco. Min ŋu osiiji pa-ak, Yaaya koltu minninco seera ¹⁹ ho ŋa ŋaamiig do Rabbin Iisa a ŋuu indinji aman : « Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ? » ²⁰ Min ŋu otiji, ŋu kaawiiji aman : « Yaaya-Batist naaminti a niin inde aman : “Kin ko Masi kaak yaa ase wala ni ere ka pey ?” » ²¹ Do wiktin taar-at, Iisa gay coola gee dakina min do raduwniico, ŋa bera aapiye do mersinar, ŋa atka aaridna ho ŋa pila odin ku noolin dakina. ²² Iisa telkiico aman : « Baan kaawonji do Yaaya do taat ku taltu ho ku dortu : noolin talaw, mersin jaawa tal-tal, burdumin calaw, dungyuuyin doraw, gee ku mate nooyaw ho kuuk pokirna gasit Kabarre ta Gala. ²³ Galal do ŋaar kaak talintu ho rasgitdo imaanji do bi kanto. »

Iisa kaawa do bi ka Yaaya-Batist (Matiye 11.7-11)

²⁴ Min gee kuuk Yaaya-Batist tabirtu-ak deettu, Iisa teestu kaawe do bi ka Yaaya do gee dakina kuuk goy ede-ak aman : « Ku ɓaaw tale maa do kalaaner ? Coor taat us awkaata walla ? Ha'a ! ²⁵ Yampa, ku ɓaaw tale maa ? Gem kaak is kesuun taat samaane walla ? Ha'a ! Njuur kuuk is kesuun ta samaan-at, njuur gay gamnar kuuk goy do geray ku sultinniidi. ²⁶ Yampa, ku ɓaaw tale waa ? Nabiinŋe ga ? Hii, ka seener nu kaawaako, kun tal gem kaak pakgig nabiinŋe. ²⁷ Yaaya-Batist, ŋaar ko kaak Bun kaawtu do Kitamner a ŋaa ŋaame awalle min Iisa Masi. Kitamne kaaw aman : “Nun naa ŋaame gay tabiriikar unci

a ɲaʌŋ siyin botiliŋ. »*

²⁸ Nu kaawaako, min gee kuuk ɲu weeyig ween di-aŋ, ginno kaak tatik pakgig Yaaya. Kar sando, ɲaar kaak kapak do *Meennaw ta Buŋdi-ak gay, ɲaar tatik pakgig Yaaya. ²⁹ Gee okiŋco in gay obe miiri oki cokiyyig Yaaya. ɲu ibin kadar Buŋ, ɲaar sellen ho ɲu ooytu, Yaaya *batiziiyiigu. ³⁰ Kar *Pariziiyenna in agindaw ku gaanuundi gay poociit taat Buŋ rakiy a ɲuu gine, ɲu bal ooyin batem ɲaar-aka. »

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gee ku diŋka-aŋ, ɲuur ar maa geenda ho ɲu tur kuŋ waa ? ³² Gee ɲuur-ak ar koogin kuuk goy ba beger ho kuuk koola do kooliŋco aman : « Ni paanko perinna a kuu waare, kar ku bal waare. Ni riyko riyyin ku muuti, kar ku bal ale. » ³³ Di talon, wiktin taat Yaaya-Batist astu, ɲa taado ho ɲa saado do bi ka abaadiner, oki ku diya aman : « Aarid obga. » ³⁴ Kar wiktin taat nun *Ron gemor astu, nu tiyaw ho nu siyaw, ho ku kaawa aman : « Talon ja maan gemir kaak adiy begirji-aŋka ! Na tiyaw ho ɲa siyaw ! Na roycok ka gay obe miirir in gee kuuk gina jookumo. » ³⁵ Gee kuuk ooya ilim ta Buŋdi gay, ɲu ibiniit tak kadar taar sellen. »

Iisa do ger ka Simon kaak Pariziiyence

³⁶ Min ɲaar-ak, *Pariziiyence rakki kolig Iisa gerco a ɲu ɓaa tee. Iisa ooytu, ɲa ɓaawtu wer ka gem-aka ho ɲu goytu tee. ³⁷ Do geegirdi-ak, gin daatik rakki taat gin oorine. Min ta dortu kadar Iisa goy tiya do ger ka Pariziiyencer-ak, ta ictu gazzaz wic-wic† miin in itir, kar ta dakig gasa. ³⁸ Min ta gasga, ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa,‡ zuliŋti etiltu do asiŋji ho ta suudiŋ in duruwti. Kar ta giniiji cuud do asiŋji ho ta kockiciico itir. ³⁹ Min Pariziiyence kaak kolig Iisa talit pa-ak, ɲa kaawtu do adiy aman : « Ya gem-aŋ kat nabiŋce ka seener-ak, ɲaa ibine kadar daatik taat diirga-aŋ gin oorine. » ⁴⁰ Iisa kaawiiji do gem-ak aman : « Cokay Simon, nu gin kaawo, naaŋ kaawinti. » Simon telkiiji aman : « Gem koltacco, kaaworduuta. » ⁴¹ Kar Iisa deliiji danla aman : « Gee seer ic daana ta gurusdi min do gemor. Ka rakki ic tammin miy beey§, rakki gay tammin orok beey. ⁴² Kar uudin taat seerco ɲu ginno maan kaak ɲuu kappiyinti-ak, gem-ak saamiyiicota. Min ku seer-aŋku, ka moo yaa elinji paka ? » ⁴³ Simon telkiiji aman : « Ya do tanto-at, kaak daanay dakina, ɲa saamiyiita. » Iisa kaawiiji aman : « Hii ! Biŋ gala. »

⁴⁴ Min ɲa kaawiiji pa-ak, ɲa newsitit do daatko-ata ho ɲa kaawiiji do Simon aman : « Ki taliit daatko-anta ? Min nu unjitu gerko, ki baldu bere amay kuuk naa ace asindu. Taar gay acduug asindu in zuliŋti ho ta suudiŋ in duruwti. ⁴⁵ Kin baldu gine cuud, taar gay min ta unjitu di, ta aay gine cuud do asindu. ⁴⁶ Kin baldu kockice itir do kaar, taar gay kockicdu do asindu. ⁴⁷ Ansii ko, ka seener nu kaawaajin, geem-aŋ zunuubinniti kuuk dakin-ak, ɲu saamiyigu. Do bi ɲaar-ak ko, ta gaarig elinti dakina. Kar gay, ɲaar kaak ɲu saamiyi sood-ak, elinji oki sooda. » ⁴⁸ Kar Iisa kaawiiitit do daatko-at aman : « Gem kol romoy, zunuubinnike ɲu saamiykenngu. » ⁴⁹ Gee kuuk ɲu koltu do teendi-ak kaawtu do aditco aman : « ɲaar maa gemir kaak nam saamiya zunuubinna kare ? » ⁵⁰ Kar Iisa gay kaawiiitit do daatko-at aman : « Imaanke jiliŋke, ɓaa in aapiye. »

* **7:27** Wer ka gase kaawor do Malasi 3.1. † **7:37** 'gazzaz wic-wic' : gazzaz-ak, ɲu siyig in dambay kuuk ɲu koliiy 'albaatir'. ‡ **7:38** 'ta jopintu in alinti do aaroy ta Iisa' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ɲu tiyaw, ɲu danlaw, asiŋco gay in aaro. § **7:41** 'tammin miy beey' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

8

Iisa inj gee kuuk aadaaga

¹ Min njaar-ak, Iisa birtu do geegirniidi ho do hellinniidi a nja gaare Kabarre ta Gala ta *Meennaw ta Bunji. Paliinna kuuk orok inj seer goy inj njaara, ² inj daad daarin kuuk Iisa atiktu aaridna minnincio ho kuuk cool min do raduwniico. Daad-ak, minnincio goy Mariyam, taat min Magdala, taat Iisa atiktu aaridna peesira min do ziti, ³ Zaan, daaciy ta Suuza, gay riyor kaak tatik ka sultan *Herood, ho inj Sizaan. Daad-ak inj eenco dakina ku pey gaayaag kun Iisa inj gaminco.

*Danjil ta gay luwor**(Matiye 13.1-9, Maark 4.1-9)*

⁴ Gee dakin aale amiltu min ay geeger ho nu asiiji do Iisa. Nu numiy do wer ka Iisa goyiyo ho na deliico danjla aman : ⁵ « Cokiyon ! Gin gem rakki 6aa luwo do morgoy. Wiktin taat na luwiy-ak* , busumji daarin sollitu do botildi. Gee jaawiico kaaco ho diid teeyiig okinco. ⁶ Busumji daarin sollitu do kid kaak gin karnjiyo. Min nu amiltu di, nu aaytu asaan wer cokdo oola. ⁷ Daarin gay sollitu do wer kaak gin pompal kuuk gin jamay. Nu maadiy sawa nam pompal-ak gootiigu. ⁸ Kar daarin pey sollitu do kid kaak samaane. Nu amiltu, nu maadtu ho nu imiltu ganduulinna. Ay ganduulic di weetu ron miya†. » Iisa gaaytu pey aman : « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye ! »

*Baat ta danjil ta gay luwor**(Matiye 13.10-23, Maark 4.10-20)*

⁹ Min njaar-ak, maajirnay indiig Iisa aman : « Danjan-an baati maa ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Bun gaarkon loko gamin kuuk cigile kuuk kaawa do bi ka *Meennuwiyo. Kar do gee ku pey gay, nu delco dele danjla.

“ Paa ko, ya nu tala sa, ar nu tallo,

ya nu cokiya sa, kayco icdo maanna. ”‡

¹¹ An baat ta danjla-anta : Busam-ak, nuur gaara kaaw ta Bunji. ¹² Busam kuuk solle do botildi-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar *Seetanne gay asiyo imiliit min do aditco. Na imiliita-ak, pa nuu aamine ho nuu gase jile. ¹³ Busam kuuk solle do kid kaak gin karnjiyo-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata ho nu ooyiit inj galal. Kar imaanco gay paaydo caari, nu obiit do menuwir di. Kar wiktin taat Seetanne gegaag di, nu rasiita. ¹⁴ Busam kuuk solle do pompal kuuk gin jamay-ak, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, kar nu diyo gelbincio do gamin ku duniiner ho paa ko, ronco darsigiyo. Gamin ku duniiner-ak, nuur pikirre ta duniiner inj galilti ho inj joriye ka mallel oki. ¹⁵ Kar busam kuuk solle do kid kaak samaan-ak gay, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw-ata, nu obit bombo do aditco ku portiko, nu rasgitdo tak-tak nam nu wiyiy ronj. »

*Danjil ta lampa**(Maark 4.21-25)*

¹⁶ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho na zu6kiit inj bardila wala na diyiit ba danjil. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, na diyiit do wer ka jadan. Paa kat, gem kaak unja do ger-ak yaa talin portikuwti. ¹⁷ Gamin okinco kuuk cigile, nuu imilinco kara, yoo kuuk gee ibingigdo oki, nuu ibininco nam nuu talinco waran. ¹⁸ Yaman pakiron samaane maman ku doriig kaawin kuuk nu kaawiiko ! Kar njaar kaak gine, Bun yaaji gaaye pey

* **8:5** 'Wiktin taat na luwiy-ak' : Luw taar-at, nu dawiig dawee ar ginte liyiy buur. † **8:8** 'ronj miya'

: Do darre ta Israeyeel, ya ganduulic rakki wee ronj miya, njaar-ak, na samaan paka. ‡ **8:10** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9.

min kuwa. Kar njaar kaak bal ginen gay, ya nja diy kaay a nja gin maanna oki, nuuji imilin minninee. »

Atan Iisa in sijtay

(Matiye 12.46-50, Maark 3.31-35)

¹⁹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, yaaco in sijtay astu talinji. Kar wer gay tife. Paa ko, nu baltu gedire ote moota in njaara. ²⁰ Hiyya, gee miniig Iisa aman : « Gem koltacco, yaako in sijtan goy kara, nu indaacin. » ²¹ Kar Iisa gay telkiico aman : « Yaani in sijtar, nuur gee kuuk cokiyaat kaaw ta Bunji ho ginaat in botilti. »

Peye ka usi

(Matiye 8.23-27, Maark 4.35-41)

²² Yiriy rakki, Iisa neptu markaba in maajirnay ho nja kaawiico aman : « Aalinte aar barrer. » Ek di nu deettu. ²³ Wiktin taat nu aaliy barre, Iisa gay aayiig wey yarap. Kodok di, us teestu abire gidi-gidi-gidi do barrer ho amay aastu do markabar nam amay-ak raka teenco. ²⁴ Paa ko, maajirnay baawiiji do Iisa ho nu niiniig aman : « Gem koltacco, ucu, amay tiyaate ! » Hiyya, Iisa niintu ho nja awniiji do usi ho do amiydi. Ek di nu peytu ho wer siimtu dil. ²⁵ Kar nja kaawiico do maajirnay aman : « Yoo din sa, ku aamanno misa walla ? » Kar maajirnay gay kolaw obgu, nu ajbiyту tak-tak ho nu indiy zinico aman : « Naar-an kat maa gemir kaak min nja awintu di, usu in amay oki karmiyaaga ? »

Coole ka gem kaak aarid obga

(Matiye 8.28-34, Maark 5.1-20)

²⁶ Min njaar-ak, Iisa in maajirnay ottu do kid ka gee kuuk nu koliig Zer-aziyenna kaak goy aar barrer, serek min Galile. ²⁷ Min Iisa paaytu min ka markabar, gem rakki astu njaaminji. Gem-ak aaridna obga. Na asa min do geeger-aka, kar taaye na goy ko karan di. Na goy tukinkin di. Gem-ak goydo zugar, illa goyinji do maggindi di. ²⁸ Min nja talig Iisa, nja kooltu rada ho nja zuokitu guo do asinji. Kar nja kaawtu in gaay tonjo aman : « Ki rakaan ginin maman, Iisa, roj ka Bun ka kuwa ? Baanu, nu indaacin, dakin taabiindudo ! » ²⁹ Gem-ak kaawiy pa-ak, asaan Iisa kaawji ko do aarid-ak a nja amile minninee. Awalla oki, aarid-ak accigiya. Paa ko, nu doodiig pisinji in asinji in jinzirrina a nuu gooyinji geero. Kar gem-ak dukumiigu ho aarid-ak naamiig do kalaaner. ³⁰ Do wer-ak, Iisa indiig aman : « Kin sinjin waa ? » Naar gay telkiiji aman : « Nun sinju " Dakinaw ". » Na kaawtu pa-ak asaan aaridna dakina unje do ziy. ³¹ Aaridna-ak loklikiji do Iisa a nja naaminco do bee kaak sugulgul ba oole.

³² Do wer-ak, gin kinziirna dakina gooya ka dambar. Kar aaridna-ak indiig Iisa a njaaco bere botol taat nu baay unje do kinziirna-aku. Hiyya, Iisa ooytu ³³ ho aaridna-ak amiltu min do gem-aka, nu unjitu do kinziirnar. Kodok di, min ka dambar, kinziirna-ak okinco eeztu tem in gadco, nu sollitu do barrer ho amay teeyigu. ³⁴ Wiktin taat gee kuuk gooya kinziirna-ak taliig maan kaak kuuniy-ak, nu gadtu, nu iyiiit kabarre-at do geegirdi ho do hellinniidi. ³⁵ Min gee doriit kabarre-at, nu astu talin maan kaak kuuniy-aka. Nu baawtu moota do Iisa ho nu gasiig gem kaak aarid obga-ak coole. Na is kesuune ho kaay sa as ko do weriy. Na goy keder do unji ka Iisa. Min nu taliiga-ak, kolaw obiigu. ³⁶ Gee kuuk talig maanna-ak osiico do eenco maman gem kaak aarid obga-ak cooltu. ³⁷ Ek di gee ku kidar-ak okinco kolaw obiig aale ho nu kaawiiji do Iisa a nja deete min do kidco. Hiyya, Iisa neptu markaba a nja deete. ³⁸ Gem kaak aarid amil minninee-ak loklikiji do Iisa a nja ba in njaara.

Kar lisa gay ñaamiig aman : ³⁹ « Yeep gerko ho osit okintit taat Bun giniijn. » Hiyya, gem-ak yeeptu ho ña osiig maan kaak lisa giniiji do adiy ka geegirdi okinji.

*Coole ka daatkor in nooye ka micar
(Matiye 9.18-26, Maark 5.21-43)*

⁴⁰ Wiktin taat lisa yeeptu min aar barrer, gee dakina ñaamiiga asaan okinco ñu yoka ñaar di. ⁴¹ Do wer-ak, gin gem rakki sinji Jayrus astu. Ña tatkaw ka ger ka salaaner. Ña dersitu do asinji ku lisa ho ña loklikiiji a ñaa ñaawe gerco, ⁴² asaan romoy taar rakki di ho ta mataw. Elginti yaa nece ar orok in seer pa.

Wiktin taat lisa ñaayiyo, do botildi gee dakina nam ñu tiryaa. ⁴³ Min do gee-ak, gin daatik rakki baarti taañiyaata. Elgin orok in seer, ñu min minen di. Ta orig ka pisinti okinji do gay dawner. Kar gay ginno gem kaak gedir coolta. ⁴⁴ Ta sinjitu moota do aaroy ta lisa kar ta diiriit bit ka kesuuney. Ek di baarti-ak peytu min do mininco. ⁴⁵ Do wer-ak, lisa indii gee-ak aman : « Waa diirintu ? » Okinco, ñu fatirtu. Kar Piye gay kaawiiji do lisa aman : « Gem koltacco, ñuur gee kuuk dakin-an di tiryacin. » ⁴⁶ Kar lisa gay telkiico aman : « Ka seener, waan diirintu asaan nu aaw gudurre amil min do zir. » ⁴⁷ Min daatko-at ibintu kadar ta gediraado cigilin maan kaak ta gintu-ak, ta astu in azirinti, ta dersitu do asinji. Kar ta teestu ose do unco ka geemir okinco maan kaak ñaamit ta diiriig lisa ho maman kodok di ta cooltu. ⁴⁸ Lisa kaawiitit aman : « Gem kol romoy, imaanke coolinje. Baa in aapiye. »

⁴⁹ Wiktin taat lisa kaawiy pa-ak, waan astu min ger ka Jayrus-aka ho ña kaawiiji aman : « Romon, taar mat ko, dak taañiynjido pey rabbin-anja. » ⁵⁰ Kar lisa doriit kaaw-ata ho ña telkiiji do Jayrus aman : « Dak ginno kolaw. Aaman di, kar kii tale ya ta bal coole. » ⁵¹ Min lisa ottu wer ka Jayrus-ak, ña kol Piye, Yaaya in Zaak ho in aginiyti ku micar di a ñuu unje in ñaara. Kar gee kuuk dakin gay, ña todco. ⁵² Gee okinco kuuk goy ede-ak alaw ho marmilaw do kaat ka micar. Kar lisa kaawiico aman : « Dakon alenno. Taar bal mate, ta weya di. » ⁵³ Gee-ak ajimiyaag lisa, asaan ñu iban kadar taar mate. ⁵⁴ Min ñaar-ak, lisa obiig pisinti ka micar-ata ho ña kaawiitit in gaay tongo aman : « Gem kol romoy, ucu ! » ⁵⁵ Ek di mic-at nooytu ho kodok di ta uctu. Kar lisa kaawiico a ñuuti bere tee. ⁵⁶ Aginiyti ku micar-at abbiytu tak-tak, kar lisa karmiig a ñu kaawenno do gemor maan kaak kuuniy-anja.

9

*Naame ka paliinna kuuk orok in seera
(Matiye 10.5-15, Maark 6.7-13)*

¹ Yiriy rakki, lisa ñumiig *paliinnay kuuk orok in seera ho ña beriico gudurre in izinne a ñuu atke aaridna okinco ho ñuu coole gee min do rañuwniico. ² Kar ña ñaamiig ñu ñaay gaare *Meennaw ta Bun di ho ñuu coole gee. ³ Ña kaawiico aman : « Yaman ya ku ñaawaw, dakon icenno yoo maanna, wala donkilo, wala mokolle, wala tee, wala gurus. Kar kesuun sa, taat do zinjikon di. » ⁴ Do ay ger kaak ku paaytu, goyon eden di nam menuwko yaa gaase. Ya menuwko gaase, kar kuu deete min do ger-aka. ⁵ Kar wer kaak gee pooc obinjo-ak, deeton min ede ho kokon burintal kuuk do asinjo.* Pa-ak yaaco gaare kadar ñu gin jookumo. » ⁶ Min ñaar-ak, paliinna deettu. Ñu ñaawiy do ay helline, ñu gaariy Kabarre ta Gala ho ay wero ñu cooliy gee.

* ⁹⁵ 'kokon burintal kuuk do asinjo' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-an jag min botol ta samaane sa, do gaayiyco.

Herood Antipaas barjil do bi ka Iisa

(Matiye 14.1-12, Maark 6.14-29)

⁷ Wiktin taat *Herood, guberner ka Galile, doriig gamin okinco kuuk kuuniyaw-ak, na barjiltu asaan gee daarin kaawa a Iisa-ak, naar ko Yaaya-Batist kat nooye min do muuti. ⁸ Kar daarin a na *Eli kat bayne, ho daarin pey a na nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. ⁹ Kar Herood gay kaawtu aman : « Naar nun meendu-an ko kaak dukumig kaay ka Yaaya. Kar naar maa gemir pey nu kaawiy biy dakin ampa-an ka ? » Hiyya, Herood teestu bariye botol taat naa talin Iisa.

Bere ka teendi do gee alip beey

(Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Yaaya 6.1-14)

¹⁰ Min paliinna yeptu, nu osiiji do Iisa gamin okinco kuuk nu gintu. Kar Iisa koliigu, nu amiltu keeco do wer rakki, moota in geeger kaak nu koliig Betsayda. ¹¹ Kar min gee kuuk dakin-ak dortu kadar kun Iisa deete, nu ictu botilco. Hiyya, Iisa naamiigu, na gaariico Meennaw ta Bun di ho na cooliig nuur kuuk bariya aapiy ta zin kico.

¹² Wiktin taat pat galaw, paliinnay kuuk orok in seer-ak baawiji moota do Iisa ho nu kaawiji aman : « Kaawco do gee-an a nuu deete. Nu baayiy gase maan ka teendi do hellinnan kuuk moota ho nuu wale. Yampa, anne-an kalaane. » ¹³ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Kun maaniikon di beronco tee ! » Nuur gay telkiji aman : « Ni gin mappa beeyi in boos seer di. Ki raka a ni ba gidiye tee kaak yaa necin gee-an ku walla ? » ¹⁴ Miday kuuk goy ede-ak yaa nece ar gee alip beey pa.† Hiyya, Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Kaawonco do gee-an a nuu goye keder, deedongu orok beey beey. » ¹⁵ Paliinna ooyit kaawoy ho nu kaawiico nu goytu keder. ¹⁶ Min naar-ak, Iisa sokiig mappa kaak beeyi in boos kuuk seer-aku, na jaaltu kaay ka samaaner ho na deltu barkin do Bun di. Kar na pirsigu ho na beriicog do *maajirnar a nuu deedin do gee-aku. ¹⁷ Okinco, nu teetu nu aaytu. Kar tee kaak dak-ak gay, nu numiiga nam na miin girdin orok in seera.

Iisa, naar Masi kaak Bun doftu

(Matiye 16.13-19, Maark 8.27-30)

¹⁸ Yiriy rakki, Iisa salkiya keeji. Maajirnay sa goy in naara. Kar na indiigu aman : « Ku dora gee kaawa a nu waa ? » ¹⁹ Nuur gay telkiji aman : « Daarin kaawa a ki Yaaya-Batist, daarin a ki *Eli, ho daarin gay a ki nabiince kaak min awalle kat nooy min do muuti. » ²⁰ Iisa kaawiico pey aman : « Kar ya do tanjon gay a nu waa ? » Piyer ictu kaawo aman : « Kin ko *Masi kaak Bun doftu. » ²¹ Kar Iisa karmiig tak-tak-tak a nuu kaawenno do waanna. ²² Na gaaytu aman : « Illa nun *Ron gemor, naa taa biyen ja dakina. Aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi yaan poocindu. Nu asiin deendu ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. »

²³ Kar Iisa kaawiico do gee okinco aman : « Ya waan kaak rakaan aadindu, naa pooce pey bariye galal ta meenji, naa icin etoy ka taabiner kun kawta ho naan aadindu. » ²⁴ Asaan waan kaak raka jile goyinji ka meenji, naa rawtinji. Kar waan kaak rawtaag goyinji do bi kanto gay, naa gase goye kaak ta. ²⁵ Yampa, ya gem kaak obit duniin okintit do pisinji ho na rawtig goyinji wala na meenji di id ziy, naar-ak galilti gay maa ? ²⁶ Ya gem kaak gina soka lotu in do kaawnar, nun Ron gemor oki, naaji gine soka do wiktin taat naa ase in *darjin ta Tanni ho in ta *dubal ku Bun di kuuk *cawar oki. ²⁷ Ka seener

† 9:14 'gee alip beey pa' : Daadi in koogin gay, nu bal osinco.

nu kaawaako, min gee kuuk goy anne-an, daariŋco mataaɗo di, ŋuu talin Meennaw ta Bunɗi. »

Newse ka wijeɗ ta Iisa

(Matiye 17.1-8, Maark 9.2-8)

²⁸ Min Iisa kaawtu pa-ak, gintu ar mena porpod, ŋa koliig Piyer, Yaaya inɗ Zaak ho ŋu cɔktu ka dambar a ŋuu salkiye. ²⁹ Wiktin taat Iisa salkiyyo, wijeɗey newsitu ho batkoy sa deettu portik kar nam ta diya odina. ³⁰⁻³¹ Tala kar nabiinna seer bayintu ɗatik ta *ɗarjin taat asa min ɗo Bunɗi. Nabiinna-ak, ŋuur Muusa inɗ *Eli kat kaawa inɗ Iisa a maman ŋa ɓaay gaasin riyoy inɗ muutu Zeruzaleem. ³² Do wer-ak, Piyer inɗ eenji gay aayig wey yarap. Kar min ŋu niintu, ŋu taliig Iisa inɗ darjiney inɗ gee seer goy inɗ ŋaara. ³³ Wiktin taat gee-ak rakiy deete, Piyer ictu kaawo aman : « Gem koltacco, gala ni goyiy anne-anɗa. Niiko siye tarram subba, rakki locin, rakki ɗo Muusa ho rakki gay ɗo Eli. » Kar Piyer gay ibanno taat ŋa kaawiyo. ³⁴ Wiktin taat Piyer kaawiy pa-ak, tala kar uc asiig goota. Min paliinna taltu kadar uc gootaagu-ak, kolaw obiigu. ³⁵ ŋu dortu gaay amila min ɗo ucer, ta kaawa aman : « Ŋaar-anɗ ronɗu. Nun kat ɗoɓga. Cokiyon kaawoy ! » ³⁶ Min gaay-at kaawtu pa-ak, paliinna taltu ko Iisa keeji di. Min ŋu taliig gamin-ak, ŋu obiig ɗo aditco ho ɗo menaw ŋuur-ak, ŋu bal kaawe ɗo gemor maan kaak ŋu taltu.

Coole ka gem kaak gin punpun

(Matiye 17.14-18, Maark 9.14-27)

³⁷ Ka kawtinti, min Iisa inɗ paliinnay kuuk subba paaytu min ka dambar, gee dakina astu ŋaaminji. ³⁸ Min ɗatik ta geemir-ak, gin gem rakki koola aman : « Gem koltacco, baanu, tal ɗo kaay ka ronɗu-anɗ, ŋaar rakki di ! » ³⁹ Aarid obgiiga ho ŋa koolgiy koolgiyo. Ŋa tunɗilgiyo inɗ gudurre nam biy amila toppiyo. Ŋa taaɓiyaag ko taaɓiye nam ŋa amila inɗ rada. ⁴⁰ Nu indig maajirnan a ŋuu atkinji, kar ŋu bal gedire. » ⁴¹ Iisa kaawtu aman : « Kuɗ gee ku ɗinɗa-anɗ, ku geenno ho imaanko sa soɗa. Dakdu mena mina naa goye inɗ kunɗo ho naako sosinɗo pey ? Iyiig ronji-anɗ anne. » ⁴² Min mic-ak asiiji moota-ak, aarid acciig keɗer ho ŋa tunɗiliy burɗunɗul-burɗunɗul. Kar Iisa awniji ɗo aarid-aka. Ek di ŋa cooliig mic-aka ho ŋa beriijig ɗotacco. ⁴³ Gee-ak okinco abjiyту tak-tak ho ŋu kaawtu aman : « Way, Bun-anɗ sa tatko ! »

Kaaw ta Iisa ɗo bi ka muutuy

(Matiye 17.22-23, Maark 9.30-32)

Min gee okinco abjiyту ɗo gamin okinco kuuk ŋa giniy-ak, Iisa kaawiico ɗo maajirnay aman : ⁴⁴ « Laan denginko samaane kuu cokiye taat naako kaawe ɗinɗa : Nun *Ronɗ gemor, ŋu asaan berindu ɗo pise ka midir. » ⁴⁵ Kar ŋuur gay bal ibinin kaawoy asaan ta kaaw agunuwa. Paa ko, ŋu baltu gase baati ho ŋu gintu kolaw taat ŋuu indin Iisa ɗo bi ŋaar-aka.

Inde kaak a waa tatik paka

(Matiye 18.1-5, Maark 9.33-37)

⁴⁶ Min ŋaar-ak, paliinna meela benannico a ŋuu ibine waa kaak tatik paka. ⁴⁷ Iisa gay ibiniit pikirrico. Hiyya, ŋa koltu mic rakki ho ŋa diyig ɗo unji. ⁴⁸ Kar ŋa kaawiico aman : « Gem kaak obig mic-anɗ samaane ɗo bi kanto, ar ŋa obin nun meendu. Kar gay, gem kaak obintu, ŋa ob ŋaar kaak naamintu. Asaan ya ŋu talaako okinɗo, ŋaar kaak ŋu talaag a ŋa gina ziy kapak, ŋaar ko kaak tatik paka ɗo unji ka Bunɗi. »

Waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjko
(Maark 9.38-40)

⁴⁹ Yaaya kaawiiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ni gas gem kaak atka aaridna in sinji kunji ho nin gay todaaji asaan naar in gintenno. » ⁵⁰ Kar Iisa gay telkiiiji aman : « Dakonji todenno asaan waan kaak adiy pondikdo in kunjko, naar kanjko. »

Iisa baa Zeruzaleem

⁵¹ Wiktin taat Bun gaay ko icin Iisa naa coonin kuwa ka samaaner, Iisa diy kaay tak illa a na baa Zeruzaleem. ⁵² Na naamtu gay tabiriikar yaaji ogire. Gay tabiriikar-ak ottu do hellin rakki ta Samari asaan nuu siye zinjkico nuu yoke asinji. ⁵³ Kar gee ku helliner-at gay pooc naaminji, asaan na bira Zeruzaleem.† ⁵⁴ Min kun Zaak in Yaaya doriit kaaw-at, nu kaawiiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ya ki ooye, nii inde ak taat yaa paaye min ka samaaner yaa idin gee-anju. » ⁵⁵ Kar Iisa gay newsiico ho na karmiigu.§ ⁵⁶ Kar nu deettu do hellin ta pey.

Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 8.19-22)

⁵⁷ Wiktin taat nu deetiyo, do botildi, gem rakki kaawiiiji do Iisa aman : « Ay wer kaak ki baayiy di naan aade. » ⁵⁸ Iisa telkiiiji aman : « Bolli, nuur gin biddinco ho diid sa gin geriycu, kar nun Ron gemor gay, nu bal gine wer kaak naa unje kaar. »

⁵⁹ Kar Iisa kaawiiiji do gem ka pey aman : « Aadnu. » Gem-ak telkiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja botol taat nu baay tiisin tanni. » ⁶⁰ Iisa gay kaawiiiji aman : « Rasig gee ku mate yaa tiisin momtinco. Kar kin gay, baa gaarit *Meennaw ta Bundi. »

⁶¹ Gem ka pey kaawiiiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, nun naan aade. Kar beror ja botol taat nu baaco bere ooya taat ba aaro do geendu. » ⁶² Iisa gay telkiiiji aman : « Gem kaak gawnaw ho kolsa aaroy-ak, naar turro do Meennaw ta Bundi. »

10

Iisa naamiig maajirnay kuuk orok peesira in seera

¹ Min naar-ak, *Rabbin doftu pey maajirin orok peesira in seera. Na naamiig seer seer unci do geegirnay okinco ho do werin okinco kuuk meenji yaa baawe. ² Na kaawiico aman : « Riy ta sedindi goy dakina, kar gay riyor gay sooda. Indon meenji gay morgor a naa naame gay riyor do sedinji. ³ Ucon baan ! Nu naamaako ar ron ku tamgir do datik ta pulkinar*. ⁴ Ya ku baawaw, dakon icenno do pisinco wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Dakon peyenno kuu ooye in gee do botildi. ⁵ Do ger kaak kuu unje-ak, kaawonco ja aman : « Aapiy ta Bundi yaa goye do ger-anja. » ⁶ Kar ya do ger-ak kat gin gem ka aapiyer, aapiy-at yaa goye in naara. Yampa, ya gem ka aapiyer ginno, aapiy-at yaa yeepe do maaniiko. ⁷ Goyon do ger-aka. Taan ho saan gamin kuuk nuuko bere, asaan gay riyor nec gasin hagin ta riyoy. Dakon jankenno

† **9:53** 'na bira Zeruzaleem' : Gee ku Samari, nuur adinco ku Yuudinnar min in elgina. Nu rakaado a gee kuuk min Galile yaa bire min do kidco ya nu baa Zeruzaleem. § **9:55** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, nu siir do wer-an aman : « Iisa kaawiico aman : " Ku ibanno maan ruwwinir ta unjiko ku kaawiy ampa. Asaan nun Ron gemor, nu bal ase taat naa idin gee, nu as taat naa jiliinco. » * **10:3** 'pulkina' : Werin daarin, nu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

gero in gero. ⁸ Ya ku unje do geeger ho nu naaminiko samaan-ak, taan gamin kuuk nu beriikon di. ⁹ Coolon gee kuuk radaw do wer-aka ho kaawonco do geemir aman : « *Meennaw ta Bunji askon ko moota. » ¹⁰ Kar ya ku unje do geeger ho nu balko naaminiko samaan gay, 6aan do werin kuuk berel ku geeger-aka ho kaawonco aman : ¹¹ « Ni kokaakon yoo burintal ku geegirko kuuk sopirig asinni. Kar gay, ibinon tam kadar Meennaw ta Bunji askon ko moota. » ¹² Ka seener nu kaawaako, yiriy taat Bun yaa dukume seriin do geemir, gee ku geeger naar-ak yaaco gine rad pak geeger ka Sodom.† »

Geegirnay kuuk pooc aamine do Iisa
(Matiye 11.20-24)

¹³ Min naar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Koraziin ! Do gaayiko, kun gee ku geeger ka Betsayda ! Na lokon ko Bun gintu gamin kuuk ajbay. Ya na ginig gamin-an do geeger ka Tiir in ka Sidon, ta-an nu ibinig niginco min awalle, in duune ka zamindi ho in kokire ka buti do kayco. ¹⁴ Do saan taar-at ko, do yiriy ta Bun yaa dukume seriin do geemir, geegirnay ku Tiir in Sidon tango ginaado rad aale ar tanjo. ¹⁵ Kun gee ku geeger ka Kapernayuum, ya do tanjo a Bun yaako cooniko kuwa ka samaaner walla ? Ha'a, illa naako orinjo ba oole. » ¹⁶ Iisa kaawiico pey do maajirnay aman : « Gem kaak cokiyaako, na cokiyaan nunu. Gem kaak poocaako, na poocaan nunu. Kar gem kaak poocaanu-ak, na poocaag naar kaak naamintu. »

Yeepe ka maajirin kuuk orok peesira in seera

¹⁷ Goytu kee, maajirin kuuk orok peesira in seer yeeptu in galal. Nu kaawiy aman : « Gem kol *Rabbinni, aaridna din sa karmiyaani yaa ni kaawaaco in sinjin. » ¹⁸ Iisa gay telkiico aman : « Wiktin taat ku goy misa do riyor, nu jaaliy kaar ho nu tal *Seetanne gala min kuwa ka samaaner ar irne ka bunji. ¹⁹ Di cokiyo ! Nun berko gudurre taat kuu jaawe ka aalna ho do erindiinal. Nu berko gudurre taat kuuji gedire do adin ka tatko yoo maan sa asaakonno. ²⁰ Kar gay, dakon aaciyenno do bi kaak a aaridna karmiyaakon di, aaciyon do bi kaak a nu siirig sinjo kuwa ka samaaner. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do pokirnar
(Matiye 11.25-27, 13.16-17)

²¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak di, Ruwwin ta Bunji miiniig in galal ho na kaawtu aman : « Baaba, kin di Rabin ka samaaner ho ka kidar, nu ozilaacin do bi kaak ki cigilig maanna-ak do gee kuuk iban kaawna ho do gee kuuk gin ilim, kar ki bayincog do nuur kuuk gina zinjiko naada. Ka seener, kin kat raka a taa kuuniye ansi. »

²² Iisa kaawtu pey do geemir aman : « Tanni berduug gamin okinco do pisindu. Waan ibingido Ronj kat waa, illa Tati. Waan ibingido Tati, illa Ronjo ho nuur kuuk Ronj-ak raka a nuu ibiniji. »

²³ Kar Iisa newsitu do maajirnay ho na kaawiico do nuur keeco di aman : « Galal loko, kun kuuk taliig maan kaak ku taliyo ! ²⁴ Asaan ka seener nu kaawaako, nabiinna ho in sultinnay dakina kuuk awalle rak talin maan kaak ku taliyo, kar nu bal talinji. Nu raka dorin maan kaak ku doriyo, kar nu bal dorinji. »

Danjil ta gem kaak sellen min Samari

† **10:12** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyincog jookum aale (Zeneez 19.24-28).

²⁵ Do wer-ak, tatkaw ka gaanuundi rakki astu. Na weyiiji do Iisa min keder aman : « Gem koltacco, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ²⁶ Iisa kaawiiiji aman : « Do *gaanuunte nu siir a maa ? Ya ki garkiyaaga-ak, maman ki ibiniy baay ? » ²⁷ Gem-ak telkiiiji aman : « Kii elin Rabbini Bunjin in gelbin rakki, in kelmon okintiti, in gudurren okintiti ho in pikirren okintiti.† Kii elin giji ar zin ka meenjij, § » ²⁸ Iisa kaawiiiji aman : « Kaawon-an ka seener. Ginig gamin-an ku, kar kii gase goye ka gaasdo. » ²⁹ Kar tatkaw ka gaanuundi-ak gay raka gaare kadar indinji-an samaane. Paa ko, na indiiig pey Iisa aman : « Gidu-ak gay naar waa kaak naa ele ? » ³⁰ Iisa deliiji danil aman : « Gin gem rakki paaya min Zeruzaleem, na 6aa Zeriiko. Wiktin taat na 6aayo, kokinay dukumiiiji botol. Nu gaamiig gamnay okinco ho nu koociig ko kooce nam nu gaay deenjii. ³¹ Ba aaro, gay satkiner rakki paaya min do botol-ata. Min na taliig gem-ak, na jagtu serek ho na birtu. ³² Kar gem rakki kaak min caar kan Lebi* ottu do wer-aka. Min na taliig gem-ak, naar oki jagtu serek ho na birtu. ³³ Kar gem rakki min geeger ka Samari 6aa marti ho na aada min botol-ata. Min na ottu do wer-aka, na gasiig gem-aka ho na taltu aminduwiyy aale. ³⁴ Na sinjiiiji moota, na aciig mutiyji in dawne ho na ooyiico sewe, kar na maliyijigu. Na nepiig ka durkilji, na iyiiig do ger ka obe martir, kar na taltu kaaci. ³⁵ Ka kawtinti, na imiltu tammin seer† ku gurusdi, na beriiijig do meenji ka ger ka obe martir-aka ho na kaawiiiji aman : « Gem kol sinji, gem-an, taliy kaaci. Ya gurus kaak nu beriiiji kat arme, do yeepindu naan kappiyyinji. » ³⁶ Min Iisa gaasiit kaawoy-ata, na indiiig tatkaw-ak aman : « Ki indiiinu a "Gidu gay waa ? " Din gay nun indaaci, min gee kuuk subba kuuk gasig gem kaak nu kooctu-aka, ka moo giji ? » ³⁷ Tatkaw-ak telkiiiji aman : « Gem kaak ginji sellen. » Hiyya, Iisa kaawiiiji aman : « Di naar-ak, 6aa, kinke oki gin ar jaara. »

Iisa goy wer kan Maart in Mariyam

³⁸ Wiktin taat kun Iisa 6aay Zeruzaleem, do botildi, nu ottu do hellin rakki. Do hellin-at gin daatik rakki sinti Maart taat naamiigu gerti. ³⁹ Maart gin boo nu kolaat Mariyam. Ta daktu goy keder moota in *Rabbini Iisa ho ta cokiiyi kaawoy. ⁴⁰ Kar Maart gay gina tukina ho riy patiy kaati. Paa ko, ta 6aawiiiji do Iisa ho ta kaawiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, tal ja, boor-an rasduut riy ta tukinar-an okintiti do kaar. Ampa-ak, ya locin samaane walla ? Di kaawti taan gaayindu dako. » ⁴¹ Rabbini telkiitit aman : « Maart, Maart, ka moya gamin dakina ho gelbinke goy eden di. ⁴² Kar gay, illa ka diye gelbinke do maan rakki di. Mariyam, taar do6 maan kaak samaan paka ho ginno waan kaak yaati imilinjii. »

11

Iisa bildiig maajirnay do bi ka salaaner (Matiye 6.9-13, 7.7-11)

¹ Yiriy rakki, Iisa salkiya do wer rakki. Wiktin taat na gaastu in salaaney, *maajirincey rakki kaawiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bildini ja maman nii salkiye ar kaak Yaaya-Batist bildiig maajirnay. » ² Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Ya ku salkiyaw, kaawon aman :

† **10:27** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 6.4-5. § **10:27** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

* **10:32** 'gem rakki kaak min caar kan Lebi' : Gee nuur-ak gaayaag gay satkiner do Ger ka Bunji.

† **10:35** 'tammin seer' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

“ Baaba,
gee okiŋco yaa ibine kadar sinji kunjin ŋuur keeco.
Meennuwin yaa ase do duniiner.

³ Berguwaani tee kaak yaani nece yiriyta.

⁴ Saamiyningu zunuubinni,

asaan nin oki saamiyaaco do gee okiŋco kuuk niginti.
Ho dakni rasenno *Seetanne yaani gece. ” »

⁵ Iisa iciico pey kaaw aman : « Ya minninko rakki gin roya, ŋa dakig gas datik aandor ho ŋa kaawiji aman : “ Gem kol royay, beror ja daan ta mappa subba di, ⁶ asaan royar rakki as kar min marti ho nu ginno maan kaak naaji bere amay. ” ⁷ Kar ya royay-ak telkiji min zugar aman : “ Rasin godom ! Nun dibirit ko botilni. Nunu in kooginar, ni cok ko. Nu gediraado pey uce naan bere maanna. ” ⁸ Ka seener nu kaawaako, ya royay ucaado do saan taat ŋu royna oki, ya gem-ak wakila inde, ŋaa ucen di, ŋaaji bere maan okinji kaak ŋa indiyo asaan ŋa wakila bal sokaŋ. ⁹ Kar nun gay kaawaako : indon ho Bunj yaako berin kaak ku indiyo, bariyon ho Bunj yaako berin kaak ku bariyyo, kokon ho Bunj yaako piliŋ dibirow. ¹⁰ Asaan ŋaar kaak indaw ho bariyaw-ak, Bunj yaaji bere, ho ŋaar kaak kokaw oki, Bunj yaaji pile. ¹¹ Minninko-aŋ goy gem kaak ya ronji kat indaag booso ŋaa tee, ŋaaji bere aalo walla ? ¹² Ho ya ŋa indaag diisa ŋaa tee, ŋaaji bere erindile walla ? Ha’a, beraajido. ¹³ Kun kuuk gina jookum din sa iban bere gamin kuuk samaane do kooginko, kar maa di Tatte ka kuwa beriydo Ruwwiney do ŋuur kuuk indaaga ! »

Iisa in tatkaw ka aaridnar

(Matiye 12.22-30, Maark 3.22-27)

¹⁴ Yiri rakki, Iisa coola gem kaak aarid sokumig biy. Min ŋa atkiig aarid-ak di, gem-ak biy piltu. Hiyya, gee kuuk dakin goy ede-ak abjiyту tak-tak.

¹⁵ Kar gee daarin minninko gay kaawtu aman : « Gem-aŋ atkaag aaridna illa in gudurre ta Belzebuul*, tatkaw ka aaridnar. » ¹⁶ Daarin pey raka gecinji ho ŋu indiig a ŋaaco gaare maan kaak abjay kaak asa min do Bunji. ¹⁷ Kar Iisa gay ibingit pikirrico ho ŋa kaawiico aman : « Ay meennaw taat geenti taasiŋa benannico, taar yaa gale ho geriyti sa yaa eeze do eenco. ¹⁸ Ku kaawa a nu atka aaridna in gudurre ta Belzebuul. Kar nu indaako, ya Seetanne kat taasiŋa ziy ka meenji di-ak, maman meennuwiw yaa taaye ? ¹⁹ Nu indaako pey, ya in gudurre ta Belzebuul kat nu atkiy aaridna, kar maajirinkon gay, ŋu atkiy aaridna-ak in gudurre ta waa ? Maajirin ku maaniikon di yaako dukume seriine. ²⁰ Kar ya nu atka aaridna in gudurre ta Bunji, ŋaar-ak gaara kadar *Meennaw ta Bunji as ko loko.

²¹ « Ya gem kaak mitko in gartiy kat gooya geriy, ginno waan kaak yaa wakin malley. ²² Kar ya gem kaak mitik pakgiga ho gedirji gay, ŋa gaamin gartiy kuuk ŋa diyту kaay ho ŋaa deedin gamin okiŋco kuuk ŋa gaamtu min do gem-aka.

²³ « Waan kaak in nunno-ak, ŋaar adiner. Waan kaak numno gee in nunu, ŋaar-ak totiraagu totire. »

Yeepe ka aariddi

(Matiye 12.43-45)

²⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ya aarid amil min do gemor, ŋa baayiy do kalaaner ho ŋa bariyy wer kaak ŋaa goye. Kar ya ŋa bal gasen gay, ŋa osiig adi y aman : “ Nun naa yeepe do gerir kaak awalle nu amiltu minniney. ”

* 11:15 ‘Belzebuul’ : Ŋuur sinj ku rakki ku Seetanner.

²⁵ Ek di ɲa yeepiyo. Na gasiig ger-ak sooy sakaan ho siy samaane. ²⁶ Paa ko, aarid-ak ɓaayiy bariye eenji peesira kuuk jookum pakgiga. Ɗu asiy sawa, ɲu unjiy do ger-aka ho ɲu goyiyo. Hiyya, gem-ak, raduway gaayiy dakin pak ta awalle. »

Galal ta taɓ

²⁷ Min Iisa kaawtu pa-ak, gin daatik rakki min datik geemir taat kaawiji in gaay tonɗo aman : « Galal do daatik taat sosinɗin do adti ho berjin buwti ! »

²⁸ Kar Iisa telkiitit aman : « Nun gay kaawaake, galal do ɲuur kuuk cokiyaat kaaw ta Buɗi ho ginaat in botilti. »

Iisa pooc gine maan kaak ajbay

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Min ɲaar-ak, gee dakina asiji moota do Iisa ho ɲa teesiico kaawe aman : « Gee ku diŋka-aɲ, ɲuur jookumo. Ɗu raka a naaco gaare maan kaak ajbay.

Kar gay, illa ɲuu tale maan ka ajbay kaak nabi Yuunus[†] gaartu-ak di. ³⁰ Asaan uudin taat nabi Yuunus kuuniyɗu maan kaak gaaraw do gee ku Niniib, nun *Roŋ gemor oki naa kuuniye pa do gee ku diŋka. ³¹⁻³² Min gee ku Niniib cokiit kaaw ta nabi Yuunus-ak, ɲu ibinig niŋiŋco. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig Yuunus ! 'Do saan taar-at ko, yiriy taat Buɗi yaa dukume seriye, gee ku Niniib-ak yaa uce do uŋco ka gee ku diŋka ho ɲuuc diye kaawo. Sultiŋca taat asa min watiine[‡] oki yaaco diye kaawo, asaan ta as min kiɗin kuuk serek aale a taa cokiyaɲ sultan Selemaan kaak iban kaawna. Sando, anne-aɲ gay, gin gem kaak pakgig sultan Selemaan serek ! »

Dajil ta lampa

(Matiye 5.15, 6.22-23)

³³ Iisa gaaytu do kaawoy aman : « Ginno gem kaak biy lampa ho ɲa zuɓkiit in bardila wala ɲa diyit do wer ka cigile. Kar gay, ya gem biy lampa-ak, ɲa diyaat do wer ka jaɗaɲ. Paa kat, gee kuuk unja do ger-ak taliy portikuwti.

³⁴ Oɗinaɲ, ɲuur ko lampa ta zin. Ya oɗinaɲ tala samaane, zin okinji goy do portikaw. Kar ya oɗinaɲ tallo samaane gay, ɲaar-ak, zin okinji goy do gondikor. ³⁵ Ɗaar-ak goy godom, yampa portikuwin yaa gine gondiko. ³⁶ Ya zin okinji goy do portikaw ho ɲa ginno weriy kaak goy do gondikor-ak, goyinji okinji yaa goye do portikaw taat ar lampa taat caapiŋcin portik kar. »

Iisa in aadanna ku aginiyɗi

(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

³⁷ Min Iisa gaastu in kaawoy-ak, *Pariziyenɗe rakki koliig gerco a ɲu ɓaa tee. Hiyya, Iisa ooytu, ɲa ɓaawtu do wer ka gem-aka ho ɲu goyɗu tee. ³⁸ Min Pariziyenɗe-ak taltu kadar Iisa tiya bal ace ka pisindi ar kaak ɲu gingiy do aadinco-ak, ɲa ajbiyɗu. ³⁹ Paa ko, Rabbin Iisa kaawiji aman : « Kuɲ Pariziyenna, ku iban ace aar ta dawkinar in ta parkikdi. Kar attan gay, gelbinko miin in kokinaw ho motol. ⁴⁰ Talon kat gee kuuk ibanno maanna-aɲku ! Buɗi kaak kilgiyig aarco ta gamin-aɲ, ɲa ɲaar di oki kaak kilgiyig gelbin ka gemor wala mamam ? ⁴¹ Di gamin kuuk do dawkinar ho do parkikdi-ak, beronɗog do pokirnar. Paa kat, kuu goye *cawar do unji ka Buɗi. »

[†] **11:29** 'Yuunus' : Ɗaar nabiŋce kaak Buɗi ɲaamtu do gee ku Niniib a ɲuu jipte goyinco. Wer ka gase kaawor do maktumne ta Yuunus. [‡] **11:31-32** 'sultiŋca taat asa min watiine' : Sultiŋca-at, ta min Seeba. Ta as talin Selemaan wiktin ta ɲa goyiy sultan ka Israyeel (1 Ruwa 10.1-10).

⁴² Iisa gaaytu pey aman : « Do gaayiyko, kuñ Pariziyenna ! Ku bera zakaane do Bunji min tapar kuuk do jineendi, ñuur kuuk diyaw^S ho kuuk aawa^{*} gala. Kar gay, ku dukumgitdo seriin in botilti ho ku elgigdo Bun. Zer ñuur-an ko kuuk kuu gine paka, ho ñuur kuuk ñak gay, dakon aaniñcodo.

⁴³ « Do gaayiyko, kuñ Pariziyenna ! Ku el goye unda do geemir do geray ku salaaner ho ku el a gee yaako ooye in karaamine do werin kuuk gee ñumiyi.

⁴⁴ « Do gaayiyko, kuñ Pariziyenna ! Kuñ ar maggan kuuk gee jaawaaco kaaco asaan ñu pakirgiycodo. »[†]

⁴⁵ Gem rakki min agindaw ku gaanuundi kaawiji do Iisa aman : « Gem koltacco, ki kaawiy ampa-an, ki waraani nini oki. » ⁴⁶ Kar Iisa gay telkiji aman : « Kuñ agindaw ku gaanuundi oki, do gaayiyko ! Ku diyco gor oom aale do geemir. Kar kuñ maaniikon gay diirgitdo in pisiñko wala ku gaayaag in icile.

⁴⁷ « Do gaayiyko, kuñ kuuk siyiig maggan kuuk samaane ku nabiinna kuuk awalle. Nabiinna-ak, aginiykon di deegu ! ⁴⁸ Ansi-ak, ku gaara kadar ku ooy in taat aginiyko gintu. Nuur deeyig nabiinna, kar kuñ gay siyco maggan. ⁴⁹ Do saan taar-at ko, Bun in ibiniñi kaawtu aman : “ Nun naaco tabire nabiinna in paliinna. Nuu deen daarin ho daariñco gay, ñu taañiyin taañiyen di. ” ⁵⁰ Min do kilgiye ka duniiner, ñu deeyig nabiinna dakina ho baarco gay yaaco gagire do gee ku ñinika. ⁵¹ Ka seener nu kaawaako, Bun yaa taañiyin gee ku ñinika-an do muut-at okintiti, min muutuy ta Abeel yoo ta Zakariya kaak ñu deeyig do *ger ka Bunji, ñatik in wer kaak ñu giniy *satkine ho in wer kaak atta *cawar aale.[‡]

⁵² « Do gaayiyko, kuñ agindaw ku gaanuundi ! Kuñ kuuk gin kerle ka pile kayir do pisiñko. Kar in kerle-ak oki, ku bal pile kayko ku maaniiko ho ku todco do ñuur kuuk raka a kayco yaa pile. »

⁵³ Min Iisa amiltu min ger ka Pariziyençer-ak, agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna dapintu aale in ñaara ho ñu teestu indinji in kaawin dakina. ⁵⁴ Ñu rakaaji dibe a ñuu gase oorin taat ñu obin in kaawo.

12

Gine ka kolaw do Bunji (Matiye 10.26-27)

¹ Wiktin taat Iisa kaawiy-ak, gee asiy asiyo nam ñu ñepida zinñkico. Hiyya, Iisa teestu kaawe do maajirñay aman : « Pakiron ja ! Goyon godom min lees ta *Pariziyennar ! Taar ar *gele taat ucaag gamin okiñco. Dakon kuuniyenno gee kuuk kaawa in binñkico di ho ta aditco gay keetiti. ² Gamin okiñco kuuk cigile, ñuu imiliñco kara, ho kuuk ñu rakaado a gee yaa ibiniñco sa, ñuuc gaariñco ñuu ibiniñco. ³ Ansii ko, gamin okiñco kuuk ku kaawiy in aando, gee yaa cokiyoñco in yiriyo, ho kuuk ku semsumiy zugar in eenko sa, gee asa cokiyoñco warañ do wer okinji. »

⁴ « Kar nu kaawaako do kuñ kuuk roynar : dakon ginennno kolaw do ñuur ku diya zi ka gemor ho gedarro gine maan kaak pak ñaar-anika. ⁵ Nun, naako gaare waan kaak kuuji gine kolaw : waanna-ak, ña Bun kaak gin gudurre, ya ku mate, ñaa gedire oriñko do aki. Nu kaawaako seene, ña ñaar kat kuuji gine kolaw !

^S **11:42** 'ñuur kuuk diyaw' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ñu kolaag 'menthe' in nassariñca wala 'naana' in sogiñga. ^{*} **11:42** 'ñuur kuuk aawa gala' : Iisa kaawa do bi ka tapir rakki kaak ñu kolaag 'rue' in nassariñca. [†] **11:44** Do aadin ta Yuudinnar, ya gem ñepid imagine, ña cawarro do unji ka Bunji ho salaaney oki, Bun ooyaatdo. [‡] **11:51** Wer ka gase kaawor do Zeneez 4.8, 2 Kronik 24.20-22.

⁶ « Gee gidaydo ga diid beeyi kuuk naada in gurus seer di ? Yampa, ya rakki minnincio gal keder oki, Bun iban. ⁷ Kar kun gay, duruwko okintiti, Bun osta. Naar-ak, dakoŋ ginenno kolaw. Do unji ka Bunde, kunjo kat kaalin pakgig diid okinco ! »

Ooye wal pooce ka Iisa Masi

(Matiye 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ « Nu kaawaako waran : ay gem kaak kaawa do unco ka geemir a na *maajirincer, nun *Ron gemor oki, naa kaawe do unco ka *dubal ku Bunde a gem-an kanto. ⁹ Kar ay gem kaak pooaanu do unco ka geemir gay, nun Ron gemor oki, naa poocinji do unco ka dubal ku Bunde. ¹⁰ Ya waan kaak biy amila gallo do nun Ron gemor, Bun yaaji saamiye. Kar ya waan kaak niga biy in Ruwwin ta Bunde gay, Bun saamiyaajido.

¹¹ « Ya nu sakkiaako do geray ku salaaner, wala do unco ka sultinniidi, wal nuur kuuk gin izinne, dakoŋ moyenno do kaaw taat kuu imile kayko. ¹² Asaan do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunde yaako gaare taat kuu kaawe. »

Iisa kaawa do bi ka malle ka duniiner

¹³ Min gee kuuk dakin-ak, gem rakki kaawiji do Iisa aman : « Gem kol tacco, kaawiy do sindu a nii deedin malle kaak tanni rasinti-anja. » ¹⁴ Iisa telkiji aman : « Ab roya, waa diyintu a naako dukume seriin ta gaminko ho naako deedin malliko ? » ¹⁵ Kar na kaawiico do nuur okinco aman : « Goyon godom ! Dakoŋ elenno malle ka duniiner, asaan goye ka gemor, Bun tallo malle kaak na gintu, ya malle-an kat dakin nam wer ka leenji ginno oki. »

¹⁶ Iisa deliico danja aman : « Gin gay gamnar rakki kaak kiday niya gamna. ¹⁷ Gem-ak kaawiy do adiy aman : « Naa gine kat maman ? Nu bal gine werin kuuk naa leen gamin-anju. » ¹⁸ Hiyya, na ictu niyin aman : « An ko taat naa gine ! Naa diminco urdinar, naa pine kuuk aginda paka, naa leen gamnar okinco in mallel atta. ¹⁹ Ampa-ak, naa kaawe pey do adir aman : Gem kol sinji, ki gin tee ka elginar. Dinja-an jammay, taa, saa ho kanju do duniiner. »

²⁰ Kar Bun gay kaawiji aman : « Tal ja gem kaak ibanno maanna-anja ! Do aando-an di, nuu icin ruwwinen ho gamin kuuk ki gintu kirip-kirip-an gay, ki rasiŋ do waa ? » ²¹ Hiyya, Iisa gaasiit kaawoy aman : « Di talon ! Naar-an maan kaak yaaji ase do gem kaak bariya malle do meenji di : do unco ka geemir-ak, naa gay mallel, kar do unji ka Bunde gay, na ar maan kaak maala. »

Malle ka ta6

(Matiye 6.25-34)

²² Kar Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Do saan taar-an, nu kaawaako aman : do goyinjo, dakoŋ moyenno do bi ka teendi wala ka isindi. ²³ Asaan goye, naar pakgig tee kaak ku tiyo, ho zinja, nuur pakgit kesuun taat ku isiyo.

²⁴ Talon diidi, nu luwdo ho nu seddo. Nu bal gine urdina wala werin kuuk nu dummiyin gaminco. Kar Bun beraaco tee. Kar kun gay pakgig diid serek ! ²⁵ Waa minninko, in pikirre ta meenji di gedirgij gaye yiriy rakki do menuwiŋ ? ²⁶ Ya maan kaak kapak-an din sa, ku gedirgijido, kar maa di ku pakiriy do gamin ku pey ? ²⁷ Di talon maman booyaw amiliŋ do kalaaner, wala nu wasaw, wala nu azaw. Kar nu kaawaako, sultan Selemaan, in *darjineŋ okintiti sa, bal gine kesuun taat yaa nece in rakki min do booyaw-aku. ²⁸ Gaŋ kaak yiriya goy do kalaaner ho kaak kawtan di nuu orinji do ak din sa, Bun imilaaji booyaw. Kar kun yelel-an kat na isiikonno maman ? Talon gee kuuk imaanco sood-anju ! ²⁹ Kar kun gay, dakoŋ diyenno gelbinko do gamin ku teendi wala ku seendi di. Dakoŋ obenno tirit do gamin-aku.

³⁰ Gamin njuur-ak, illa gee kuuk ibanno Bun kat diya kayco. Kar kun gay, Takko Bun ibingig gamin kuuk yaako nece. ³¹ Bariyon ja *Meennaw ta Bun di, kar gamin kuuk dak gay, Bun yaako berinco oki. »

³² Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Kun kuuk ar hidbiner taat sood di, dakon ginunno kolaw. Njaar-ak, alji gala do Takko, njaako berin Meennaw, kuu hokumiye in njaara. » ³³ Gidiyon gaminko ho beron gurus-ak do pokirnar. Ampa-ak, ku dummiyiig malliko do unji ka Bun di, do wer kaak na rawtaado. Wer-ak samaane, na zoodaado tak-tak. Kokinay gediraado kokininji ho gujin sa cokaagdo. ³⁴ Nu kaawiiko pa-ak, asaan wer kaak ku dummiyiig malliko-ak, gelbinko sa goy eden di. »

Siye ka zinjkar do ase ka Rabbiner

³⁵ « Duunon masisko bombo, peyon kay asinko ho rason lampinko yaa obe. ³⁶ Goyon mento ar gay riyor kuuk era tatkuwco kaak asa min do iidin ta obindi a ya na ote ho na kooa botol, kodok di njuuji pile. ³⁷ Galal do gay riyor kuuk goy mento wiktin taat tatkuwco ase. Ka seener nu kaawaako, ya tatkuwco gasiig nu goy mento-ak, naar meenji sa yaa unje pisinji do riyor, njaaco kaawe a nuu goye keder ho njaaco bere tee. ³⁸ Ya na as datik aandor wala datik kawtira oki, galal do gay riyor kuuk na gasig nu goy mento. »

³⁹ « Diyon do kayko samaane : ya mee gerdi kat iban wiktin taat kokin yaa ase, naa rasinji nja dobe jolo walla ? ⁴⁰ Kunjo oki, siyon zinjiko, asaan ku ibanno wiktin taat nun *Ron gemor, naa yeepe. »

Gay riyor kaak sellen in kaak jookumo

(Matiye 24.45-51)

⁴¹ Min naar-ak, Piyer indiig Iisa aman : « Gem kol *Rabbiney, ki deliit danjan lonin di wala do gee okinco ? »

⁴² Kar Rabbin Iisa telkiiji aman : « Gay riyor kaak sellen ho neenduwo, kaak mee gerdi yaa diyinji a nja tale do kaay ka geri ho ya wiktin nece nja bere tee do gay riyor-ak, naar waa ? ⁴³ Nu kaawaako, galal do gay riyor kaak do wiktin taat tatkuwi yeepe, nja gasin na ginaat riy-ata. ⁴⁴ Ka seener nu kaawaako, gem-ak, tatkaw yaaji berin gamnay okinco do pisinji. ⁴⁵ Kar gay, ya gay riyor-ak osiig adiy a tatkuwi yeedo kodok, kar na teesi koocin eenji gay riyor, na tiyaw ho na siyaw nam na ibanno ziy. ⁴⁶ Ampa-ak, tatkuwi yaa ase yiriy taat na ergido ho wiktin taat na ibingitdo. Paa kat, tatkaw-ak yaa taabiin ko taabiye ar nu taabiyiig njuur kuuk gingitdo riy in botilti. ⁴⁷ Naar kaak ibingit di riy taat tatkuwi rakiy a njaaji gine, kar na pooc gininti-ak gay, nuu koocin ko kooce. ⁴⁸ Kar naar kaak ibingitdo riy taat tatkuwi rakiy a njaaji gine gay, ya na gina maan kaak nec yaaji iye kooce oki, nuu koocin sood di. Do naar kaak nu berji dakina, nuu inde oki minniney dakina. Ho do naar kaak nu diji amaanne dakina, nuu inde oki minniney dakin paka. »

Eere ka geemir do bi ka Iisa

(Matiye 10.34-36)

⁴⁹ « Asindu-an, nu as iye ako do kidar, ho do tanto-ak, nu raka a illa nuu biyinti ko. ⁵⁰ Naa unje do taabiner ar gem kaak nu nooriyig do amiydi. Nuun *batiziyindu in batem ka taabiner. Maanna-an yaan oomin ko oome nam wiktiney yaa nece. ⁵¹ Ku pakira a nu astu-an, nu iy aapiy do kidar walla ? Ha'a, nu bal iye. Asindu-an a gee yaa eere benannico. ⁵² Talon, min dinka-an di, ya gee beey kat goy do adiy ka gerco, kaawco numaaado. Kuuk subba

* **12:32** 'njaako berin Meennaw, kuu hokumiye in njaara' : Talon oki do Luk 22.29.

kaawco yaa waale in kuuk seera, ho kuuk seera oki, kaawco ya waale in kuuk subba. ⁵³ Do bi kanto ko, gee yaa eere : gem in ronji ho mico in tacco, geema in romti ho mica in yaaco, geema in kogti ho kogo in kogti oki. Paa kat, gee dakina yaa eere. »†

Maman gem yaa ibine baat ta wiktiner
(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ Iisa kaawiico pey do gee kuuk dakin-ak aman : « Ya ku tala Bun diy uce in gale ka pati, kodok di ku kaawiy aman : “ Yaman bun asaw. ”† Kar kaawko asiy do botilti ho na nokiyo. ⁵⁵ Kar pey, ya ku tala us abira min watiine, ku kaawiy aman : “ Yaman wer yaa gine tongo. ” Kar na giniy tongo. ⁵⁶ Talon gee kuuk kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti-anjku ! Ku iban gaare baaco ta gamin kuuk keder ho in kuuk ka samaaner. Kar maa di gamin kuuk kuuniya din gay, ku ibingiydo baaco ? »

Dee ka kaawor
(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Maa di maaniiko icgiydo niyin taat kuu ibinin gamin kuuk sellen kuu giniy in botilco ? ⁵⁸ Ya waan sakkiyincin, daan kaawko botildi di. Yampa, adinen yaan iye do wer ka dukume seriiner. Kar gay dukume seriiner-ak yaan bere do pise ka askinar, ho nuur gay yaan unje danjaayne. ⁵⁹ Nu kaawaajin, ki gediraado kii imile kaan min do danjaayner-ata, illa ya ki gaasit ja tak-tak hokumne taat nu diyijin. »

13

Jipte ka goyindi

¹ Do wiktin taar-at, gee daarin astu ho nu osiiji do Iisa maan kaak gu-berneer Pilaat gintu. Na deeyig gee daarin min Galile do wiktin taat nu giniy *satkine. Paa ko, baar ku geemir-ak amsitu in kuuk nu giniy satkine. ² Min Iisa dorit kaawco, na telkiico aman : « Talon muutco ta gallo ta gee-aku. Ku pakira a muutco gaara kadar zunuubinnico pakgig zunuubinna ku gee ku Galile kuuk bal mate walla ? ³ Ha'a, pakgigdo. Nu kaawaako, ya ku bal ibinin niginjo, okinjo, muutko yaa gine gallo ar tanco. ⁴ Pey, gee kuuk orok in porpod kuuk mat wiktin taat durdurre ka geeger ka Silowe eeziico-ak, ku pakira a zunuubinnico pakgig ku eenco kuuk goy Zeruzaleem walla ? ⁵ Ha'a, pakgigdo ! Nu kaawaako, ya ku bal ibinin niginjo, okinjo, muutko yaa gine oki gallo pa. »

Dajil ta et kaak waado

⁶ Kar Iisa deliico danja aman : « Cokiyon, gem rakki gin jineene. Do jineen-ak, gin et ar buguwa. Gem-ak baawtu okide ronji, kar na bal gase yoo rakki. ⁷ Kar na kaawiji do gay riyoy aman : “ Talu ! Gin ko elgin subba, nu asgiy okide ronj ku et-anja, kar nu gasdo maanna. Doliyiig kara asaan na ica wer maala. ” ⁸ Kar gay riyoy-ak telkiiji aman : “ Gem kol tacco, rasig pey do elgol-anta. Naaji siye porda do baay ho naaji lee dooyo. ⁹ Pa-ak, wal naa ween din ga ronj weeno*. Kar ya na bal ween gay, kii doliyinj di. ” »

Iisa cool geem ta radaw in yiriy ta sabitdi

† 12:53 Wer ka gase kaawor do Mise 7.6. † 12:54 'gale ka pati' : Do darre ta Israyeel, bun liya uca in gale ka pati. * 13:9 'weeno' : Werin daarin, nu kaawa a 'zootira' wala 'daayum'.

¹⁰ Yiriy rakki ta *sabitdi, Iisa goy bilda gee do ger ka salaaner. ¹¹ Do wer-ak, gin daatik rakki aarid obta nam elgin orok in porpod ta goy koon di. Ta gedarro taa peye tal. ¹² Min Iisa taliit daatko-at, na koliita ho na kaawiitit aman : « Kan coole min do raduwke. » ¹³ Min naar-ak, Iisa leetu pisinji do kaati, ek di ta peytu tal ho ta teestu ozile Bun. ¹⁴ Kar tatkaw ka ger ka salaaner-ak dapiṅtu do bi kaak a Iisa cool geem in yiriy ta sabitdi. Do bi naar-ak ko, na kaawiico do gee kuuk dakin-ak aman : « Gi gin mena bijigiy ku riyor. Do mena ṅuur-ak kat kuu ase ṅuuko coolṅko. Yampa, dakoṅ asenno in yiriy ta sabitdi. » ¹⁵ Kar *Rabbin Iisa telkiiyi aman : « Kuṅ gee kuuk kaawa in binṅikon di ho ta aditkoṅ gay keetiti ! In yiriy ta sabitdi, waa kaak iparro berkiy wala ḍurkilji min do saayney† ho na baayiji bere amay ? ¹⁶ Kar daatko-an, taar min tamba ta Ibraayim. *Seetanne ḍuunit nam elgin orok in porpod. Kar maa di nu ipiriitdo min do raduwti in yiriy ta sabitdi ? » ¹⁷ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, adiney okiṅco sokaṅ deeyiig ko dee. Kar gee kuuk dakin-ak gay, aacyaw do gamin okiṅco kuuk ajbay na gintu.

*Daṅil ta busum kaak ṅu koliy mutaard
(Matiye 13.31-32, Maark 4.30-32)*

¹⁸ Min naar-ak, Iisa kaawtu aman : « *Meennaw ta Bunḍi taar ar maa ho naa taskiyyin in maa ? ¹⁹ Taar kapak ar roṅ ka mutaard kaak gem luwtu do jineendi. Roṅ-ak amiltu, na maadtu ho na gintu ar eto nam ḍiid sa saaytu do leeginay. Meennaw ta Bunḍi oki pa. »

*Daṅil ta gelel
(Matiye 13.33)*

²⁰ Iisa kaawtu pey aman : « Meennaw ta Bunḍi taar naa taskiyyin in maa ? ²¹ Taar ar *gele taat sood di taat daatik liyyi do kurgal kuuk dakina, ta ediigu ho ṅu uciy gusus. »

*Botol ta nelel
(Matiye 7.13-14, 21-23)*

²² Wiktin taat Iisa baay Zeruzaleem, na aada geegirnay ho hellinnan in bilde ka geemir. ²³ Do botildi, waan rakki indiiṅ aman : « Gem kol *Rabbiney, Bun yaa jile gee sood di walla ? » Kar Iisa ḍiyyiico do gee kuuk goy do wer-ak aman : ²⁴ « Zeedoṅ kuu unje min do botol ta nelel. Asaan nu kaawaako, gee dakina yaa bariye botol taat ṅuu unje, kar ṅu gediraado. »

²⁵ « Wiktin yaa ase taat mee gerdi yaa uce naa ḍibirin botol. Ya ku goy kara do wiktin-ata, ku as kooce ḍibiro ho kuu indiiṅ aman : “ Gem kol tacco, pilni botol. ” Naar gay yaako telke aman : “ Nu ibanno kuṅ min momo ? ” ²⁶ Kar kuuji telke aman : “ Ni tee ho ni see in kinke. Ki bilde oki gee do werin kuuk berel ku geegirni. ” ²⁷ Kar mee gerdi-ak yaako telke pey aman : “ Nu ibanno kuṅ min momo, etiroṅ serek minniner, okiṅko, kuṅ gee kuuk gina jookumo. ” ²⁸ Kar do wiktin taat kuu talin aginiyko Ibraayim, Isaaka, Yakuub ho in nabiinna okiṅco do *Meennaw ta Bunḍi, kar kuṅ gay, ṅuuko oriṅko kara-ak, kuu eeyme saanṅo ho zulinko yaa mine dakina. ²⁹ Do Meennaw ta Bunḍi-at, gee yaa ase min coke ka pati, min gale ka pati, min watiine ho min munsakne. Okiṅco, ṅuu goye kefer do tee ka iidin ta Meennaw ta Bunḍi. ³⁰ Ansii ko, min gee kuuk diṅ goy aaro, daariṅ yaa ogire, ho min gee kuuk diṅ ogire, daariṅ yaa dake aaro. »

*Iisa in gee ku Zeruzaleem
(Matiye 23.37-39)*

† 13:15 'saayne' : Werin daarin, ṅu kolaat a 'ḍengile'.

³¹ Do wiktin taar-at, *Pariziyenna daarin 6aawijji do Iisa ho nu kaawijji aman : « Uc min anne, deet wer ka pey. Yampa, *Herood rakaan dee. » ³² Iisa gay telkiico aman : « Baar kaawonji do guberneer kaak neendu ar sokriya-ak aman : “ Min yiriyta yoo kawta, nu gina riy ta atke aaridnar ho ta coole geemir. Kar yiriy ta subbinjar gay, naa gaasin riy-ata. ” ³³ Kar gay, nu ic ko botol ta Zeruzaleem. Min yiriyta, kawta ho neginda oki, illa naa sinje in undu. Yampa, nabiinçe, nu daggigdo kara min do geeger-aka.

³⁴ « Tuḡina, tuḡina, gee ku Zeruzaleem, kunjo kuuk daggig nabiinna, ho nuur kuuk Bun naamuiko oki, ku zeergig in dambay nam nu matiyo. Dees minaw, nu ictu niyin a naako numinjo, kun gee ku Zeruzaleem, ar kokir taat gootig ronji in gezgirti. Kar kun gay pooce ! ³⁵ Di naar-ak, goyiro in gerko. Ka seener nu kaawaako, ku talaanno pey tak-tak nam yiriy taat kuu asiy kaawe aman : “ Rabbin Bun yaa barkiyin naar kaak as in sin kunji ! ”† »

14

Coole ka gemor in yiriy ta sabitdi

¹ Yiriy rakki in yiriy ta *sabitdi, rakki min agindaw ku *Pariziyennar 6aawtu in Iisa do geriy a nu 6aa tee. Gee kuuk goy ede-ak okinco leeyig odinco ruum do Iisa ya naa nepidin *gaanuunco wala kawwi. ² Do wer-ak, gem rakki gin raduw ta waase zinjar goy do unji ka Iisa. ³ Iisa ictu kaawo ho na indiig agindaw ku gaanuundi in Pariziyenna aman : « Gaanuunte beraate botol ta coole gemor in yiriy ta sabitdi wala kawwi ? » ⁴ Kar nuur gay bugum cit-cit. Do wer-ak, Iisa obiiḡ gem kaak radaw-aka, na cooliiga ho na kaawijji a naa deete. ⁵ Min naar-ak, Iisa iciico kaawo do gee kuuk do ger-ak aman : « Waa minninko in yiriy ta sabitdi, ya ronji wala berkiy kat gal do beendi, 6aayido imilin kodok ? » ⁶ Do bi naar-ak oki, nu bugum di cit-cit. Nu bal gedire telke.

Taayika do bi ka doḡe ka wer ka goyindi

⁷ Min gee kuuk nu koltu-ak, ay gem di bariya wer kaak taḡ naa goye unda. Min Iisa taltu pa-ak, na deliico danla aman : ⁸ « Ya waan kolinčin do iidin ta obindi, dak goyenno unda. Paa nuu kole gem kaak tatik pakgicin. ⁹ Yampa, gem kaak kolinjo-ak yaan kaawe aman : “ Gem kol sinji, uc rasig wer-an do giijn. ” Hiyya, kii učen kat in kaan waase, ki 6aay goye aar ta geemir. ¹⁰ Kar gay, ya waan kolinčin-ak, goy aar ta geemir di. Ampaa kat, ya kaak kolinčin-ak ase, naan kaawe aman : “ Gem kol royay, as kii goye unda anne. ” Paa kat, gee kuuk ku tiyiy sawa yaa ibine kadar kin kaan jaale. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, asaan ya gem kaak jaala ziy do unjo ka eenji-ak, Bun yaa yeepin kapak tak-tak, ho ya gem kaak yeepa ziy kapak gay, Bun yaa jaalinji. »

Kole ka pokirnar do teendi

¹² Min naar-ak, Iisa kaawijji do naar kaak kolig do teendi aman : « Ya ki kol gee a nu 6aa tee do gerin, yiriy wala aando, dak kolenno roynan, sinjan, gee ku adiy ka gerko, wala mutkiyin kuuk gay gamnar. Yampa, nuur oki yaan kole ho nuun kapiyin hagineŋ taat nu teetu. ¹³ Kar gay, ya ki bera tee ka iidiner, kol pokirna, mersina, noolna in kuuk zinḡico galcodo. ¹⁴ Ya ki gina pak, kii gase galal, asaan nuur gediraaḡ nuun kapiyin hagineŋ taat kin berico. Illa Bun kat yaan kapiyinti do wiktin taat naa nooyin nuur kuuk goy in botol do unji. »

† 13:35 Wer ka gase kaawor do Soom 118.26.

Danil ta gee kuuk nu kolig do iidiner
(Matiye 22.1-10)

¹⁵ Min gee kuuk tiyaw dortu pa-ak, rakki kaawiiji do Iisa aman : « Galal do naar kaak yaa goye do tee ka iidin ta *Meennaw ta Bunji. » ¹⁶ Iisa gay deliiji danla aman : « Gem rakki gina iidine. Na koltu gee dakina do teendi. ¹⁷ Pat ta teendi nece, na naamtu gay riyoy rakki a na 6aa kole gee kuuk sinco goya aman : « Ason kodok ! Tee naar nee ko. » ¹⁸ Kar nuur gay, okinco imiltu kayco a nu otaado. Ka awalle-ak kaawiiji do gay riyor-ak aman : « Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy morgo, illa nu 6aa ja talinji. » ¹⁹ Ka seerin kar kaawiiji aman : « Baanu, kaawiy do tatkuwin naadu saamiye. Din di nu gidiy barkay orok ku riyor, nu 6aa ja gecinco. » ²⁰ Ka subbin kar kaawiiji aman : « Nun daa6iner di ob daatko. Do bi naar-ak ko, nu gediraado naa 6aawe. » ²¹ Hiyya, gay riyor-ak yeeptu do tatkuwiy ho na osiijig kaawinco-aku. Min tatkaw-ak doriig kaawin-ak, na dapintu ho na kaawiiji do gay riyoy-ak aman : « Gad kodok do werin kuuk berel ho do botilay ku geegirdi. Baa kolig pokirna, mersina, noolna ho in kuuk zin kico galcodo. » ²² Jammii sooda, gay riyoy-ak yeeptu, naa kaawiiji do tatkuwiy aman : « Gem koltacco, nu ginit taat ki kaawiiidu, kar wer gay goy di dake. » ²³ Hiyya, mee gerdi-ak kaawiiji aman : « Baa do botilay ku yeero ho gee kuuk kii naame, wakilo nuu unje, paa kat, gerir yaa miine in gee. ²⁴ Ka seener nu kaawaako, min gee kuuk awalle nu koltu ho pooc-an, yoo waan sa aawaagdo teendu. »

Maman gem yaa aadin Iisa
(Matiye 10.37-38)

²⁵ Yiriy rakki, Iisa ica botol ho gee dakin aadaaga. Na kolsitu ho na kaawiico aman : ²⁶ « Ya waan kaak rakaan aadindu, illa naan elindu pak aginiyyi, daaciy, kooginay, sintay ho ziy ka meenji oki. Yampa, na ginaado tak-tak *maajirincer. ²⁷ Ya waan kaak icaagdo etoy ka taa6iner a naan aadindu, naar-ak gediraado gine maajirincer. ²⁸ Ya minninko rakki raka pine ger tatiko, illa na goya ja keder, naa tale ya gurusji yaaji nece naa peyin ger-aka. ²⁹ Yampa, ya na durcit baay ho na bal peyinji, gee okinco kuuk biraw yaaji samtiye aman : ³⁰ « Huu, talon ja, gem-an tees pine gero kar na bal peyinji ! » ³¹ Ya sultan rakki raka taasine in giji, illa na tala ja in askirnay kuuk alip orok ya naa gedire taasine sultan kaak gin orok seer alip askirna do aaroy. ³² Ya na gediraado gay, naaji naame paliinna min nu misa sereki, nuuji kaawe do sultan-ak a nuu gine maman garta yaa peye. » ³³ Iisa gaayitit pey do kaawoy aman : « Minninko rakki gediraado naan aadindu ya na bal rasiin malley okinji kaak na gintu. »

Maral kuuk cille
(Matiye 5.13, Maark 9.50)

³⁴ Iisa kaawtu pey aman : « Ku iban tam kadar maral, nuur gala. Kar ya nuur kat cille gay, kuuco gaaye maa nuu aawe ? Ha'a, ginno maanna. ³⁵ Maral kuuk cille-ak, nuur kuunaydo diyarre do kidar wala do morginar. Gee oraag ka suusi. Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye. »

15

Danil ta tamga ta rawte
(Matiye 18.12-14)

¹ Yiriy rakki, min gay obe miirir in gee ku pey kuuk gin zunuubinna, dakina 6aawiiji do Iisa a nuu cokiynji. ² Do wer-ak, *Parizienna in agindaw ku

gaanuundi dapintu ho ɲu kaawtu aman : « Gem-aɲ jaawa in gee kuuk gin zunuubinna ho ɲa tiya in ɲuura. » ³ Iisa gay deliico danla aman : ⁴ « Cokiyon, ya rakki minninko gin tamgi miya ho ta rakki rawte, ɲaa gine maman ? ɲaa rasiɲ kuuk dakina do kalaaner in gemo ho ɲa ɓaayiy bariyin ta rawte nam ɲaa gasinti. » ⁵ Ya ɲa gasta, ɲaa aaciye ho ɲaa icin do gornay. ⁶ ɲaa yeepe geero ho min ɲa ote, ɲaa kolin roynay in mutkiyiy ho ɲaaco kaawe aman : « Ason, aaciyon in nunu asaan tamgar taat rawte-at, nu gasta. » ⁷ Ka seener nu kaawaako, ampaa kat, ya gem rakki gay zunuubinnar ibinig niginji. *dubal ku Bunɗi yaa aaciye dakina. Aaciye ɲaar-ak pakgig aaciye kaak dubal-ak yaa aaciye in gee kuuk orok parrika in parrika kuuk pakira a ɲu goy ko in botol do unji ka Bunɗi ho isigido in jipte ka goyinco. »

Dajil ta gurus ka rawte

⁸ Iisa gaayitit do kaawoy aman : « Ya daatik rakki gin tammin orok ku gurusdi ho rakki rawte, ta biyaado lampa taa tale samaane ho taa elɲe lapad-lapad adiy ka gerti nam taa gasinji walla ? » ⁹ Ya ta gasga, ta kolin gaadinti in mutkiyi ho taaco kaawe aman : « Ason, aaciyon in nunu, asaan tamar kaak rawte, nu gasga. » ¹⁰ Ka seener nu kaawaako, dubal ku Bunɗi yaa aaciye oki dakin pa, ya gay zunuubinnar rakki kat ibinig niginji. »

Dajil ta koogin seera

¹¹ Iisa kaawtu pey aman : « Gem rakki gin koogin seera. ¹² Yiriy rakki, ronji ka kapak kaawiji do tacco aman : « Baaba, baanu, min malle-aɲ, berduut ko hager. » Hiyya, tacco ooytu ho ɲa deediicog malley do kooginay seerco. ¹³ Gin menaw seer subba, ronji ka kapak-ak gidiiyg gamnay okinco ho ɲa deettu in gurusji do darre ta serek. Anner-ak, ɲa kanjit ko kanje in gurus nam wer kaak ɲa gaasiiga. ¹⁴ Wiktin taat ɲa gasga, mey yaarik unjitu do darre-ata ho maan kaak ɲaa tee sa ginno tak-tak. ¹⁵ Hiyya, ɲa ɓaawtu bariye riyo. Gem rakki min do darre-at iciiga, ɲa ɲaamiig gooye kinziirna do morginay. ¹⁶ Do wer-ak, ɲa raka kin miine adiy in keckil* kaak kinziirna eeymiy-ak di oki, waan bergiido. ¹⁷ Hiyya, ɲa pakiriit kat duniin kee ho ɲa kaawtu aman : « Way, nun-aɲ kati, gay riyor ku tanni tiya maak-kawtira nam ɲu pica siro. Kat nun gay mata anne in meya ! ¹⁸ Nun naa yeepe in tanni ho naaji kaawe aman : Baaba, nu nig do unji ka Bunɗi ho do unjin. ¹⁹ Dakin talindudo pey ar ronji. Talin ko ar nu gay riyon di. » ²⁰ Hiyya, ɲa uctu, ɲa deettu wer ka tacco. Min ɲa asa misa serek di, tacco taliiga ho ɲa taltu aminduwiyy dakina. ɲa uctu in gadiy, ɲa ɓaawtu ɲaaminji. Min ɲu ɲaame, ɲa baamiyig tipic ho ɲa giniji cuud. ²¹ Kar ronji kaawiji aman : « Baaba, nu nig do unji ka Bunɗi ho do unjin. Dakin talindudo pey ar ronjin. » ²² Kar tacco gay kaawiico do gay riyoy aman : « Kuɲ-aɲku, gadon kodok. Iyonjit kesuun taat kaalne-ata ho isonjiita. Unjonji korkido ho isonji oki nugira. ²³ Iyon jiliɲ kaak dub-dub-aka ho dapsiyonga. Gininte iidin yaarko ho aaciyinte ! ²⁴ Gii iidiye-ak asaan rondu kaak ku taliy-aɲ, ar ɲa mate ho diɲ gay ɲa goy in odinay. ɲa rawte ho diɲ gay, nu gasga. » Hiyya, ɲu teestu iidine.

²⁵ « Wiktin taar-at, ronji ka aawo gay deet yeero. Do yeepinji, min ɲa gaay ote geero, ɲa dora gangin alaw. ²⁶ Hiyya, ɲa koltu gay riyor rakki ho ɲa indiig aman : « ɲaar maa di kuuniy geero ? » ²⁷ Gay riyor-ak telkiiji aman : « ɲaar sinjin kaak kapak-ak doo ase ho takko dapsiyig jiliɲ kaak dub-dub-aka, asaan ɲa as in cewey. » ²⁸ Min ronji ka aawo dortu pa-ak, ɲa dapintu aale ho ɲa pooctu unje geero. Kar tacco amiltu salinji a ɲaa unje geero. ²⁹ ɲaar gay

* 15:16 'keckile' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'goddo'.

telkiiji dotacco aman : “ Cokay baaba ! Gin elgin dakina nu gina riy locin di ho yiriy rakki nu bal pooce kaawon. Kar lotu gay, yoo ron awkor oki, ki baldu bere naa iidiye in roynar. ³⁰ Kar gay, wiktin ta ronjin kaak kanje in malle in azbinna as gay, ki dapsiyiig ijilin kaak dub-dub-aka. ” » ³¹ Tacco gay telkiiji aman : « Gem kol ronji, kin goy doo in nunu ho gamin kunto, okinco, nuur kunjin di. ³² Kar gay, ya ta6-ak, ginte iidiye ho ginte aaciye, asaan sinjin kaak ki taliy-an, ar na mate, ho din gay, na goy in odinay. Na rawte ho din gay, nu gasga ! »

16

Danil ta gay riyor kaak neenduwo

¹ Yiriy rakki, Iisa deliico pey danla do maajirnay aman : « Gem rakki gay gamnar, na gin gay riyor rakki na beriiijig gamnay do pisinji. Kar gee daarin astu nu osiiji do tatkaw-ak aman : “ Yaman gay riyon-an nigaag gamnan. ”

² Tatkuwiy-ak koliiga ho na kaawiiiji aman : “ Nu dor gee kaawa jookumo do bi kanjin. Osor ja gurus kaak ki gastu, asaan min yiriyta-an ki goyaado pey tak-tak kaaco ka gamnar. ” ³ Kar gay riyor-ak osiig adiy aman : “ Tatkuwir imilaan min do riyor. Gawin sa, nu ka gawnarro ho naa oce sa, sokaan diyaanu. Kar nun-an, naa gine zir maman ga ? ⁴ Wayya ! Nun iban maan kaak naa gine. Ansi-ak, ya na imilin min do riyor oki, gee goy di kuuk yaan obindu tara ! ” ⁵ Kar na koliig nuur okinco kuuk ic daan ta tatkuwiy a nuu ase rakki rakki. Naar kaak asji awalle-ak, na kaawiiiji aman : “ Daanan minaw taat kiiji kappiye do tatkuwir ? ” ⁶ Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye yogingan miya ku sewindi. ” Kar gay riyor-ak telkiiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir yogingan orok beey di. ” ⁷ Kar na kaawtu pey do ka pey aman : “ Kin gay tanjin minaw ? ” Naar gay telkiiji aman : “ Nun, naaji kappiye suwaalin miya ku *gemer. ” Gay riyor-ak kaawiiiji aman : “ Aan katkidjin ta daani, goy keder kodok ho siir suwaalin orok porpod di. ” ⁸ Hiyya, tatkuwiy oziliig gay riyoy kaak jookumo asaan na ginit riyoy in neendaw. Ka seener, gee ku do duniiner-an, neenduwco taat benannico pakgit ta nuur kuuk goy do portikaw ta Bunji. »

⁹ Iisa gaaytu pey aman : « Ka seener nu kaawaako, obguwon roynaw in gurus kaak jagaag gee ku duniiner. Paa kat, wiktin taat gurus-ak gaase, Bun yaako obinjo do geriy kuu goye doo. ¹⁰ Naar kaak gaara ziy a nuu amniyinji in gamin kuuk sooda, kuuk dakina oki, naaco gedire. Kar naar kaak nigaag gamin kuuk sood-ak gay, kuuk dakina oki, naa niginco. ¹¹ Ya gamin ku duniiner kat ku balco gedire-ak, waa yaako amniye gamin kuuk ta6 ? ¹² Ya ku tiya gamin ku geemir, ku maaniikon gay, waa yaako berinco. »

¹³ « Ginno gay riyor kaak yaa gine riy do agindaw seera. Ya na gina pa, ka rakki, naa elinji, ho ka rakki gay, naa poocinji. Kar pey, ka rakki, naa ice kaawoy, ho ka rakki gay, na icaatdo. Ku gediraado abdiye Bun ho kuu abdiye pey gurus. »

Iisa kaawa do bi ka gaanuun in Meennaw

(Matiye 11.12-13, 5.31-32, Maark 10.11-12)

¹⁴ Do wer-ak, *Pariziyenna kuuk goy cokiya kaawin ku Iisa-ak samtiyaaji asaan nu el gurus dakina. ¹⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Kun Pariziyenna, ku el gaare zinikiko do unco ka geemir a ku gee sellen. Kar Bun gay ibingit ta aditko. Asaan maan kaak gee taliig ta6-ak, Bun gay yilaaga. »

¹⁶ « Taat *gaanuun ka Muusa kaawtu in taat nabiinna gaartu, tanco di tee kee nam wiktin taat Yaaya-Batist astu. Min na ase, nu gaariit ko Kabarre »

ta Gala ta *Meennaw ta Bun̄di ho ay gem di oosa kaay a ɲaa un̄je. ¹⁷ Ku tala maman ? Samaane in̄ kiɗa, ɲuu sawle melen̄ di walla ? Ha'a, melen̄do. Kar nun gay kaawaako, taar-at oki melen̄ min wer rakki kaak ɲu siirtu do gaanuundi yaa amile.

¹⁸ « Gem kaak totirit daacyi ho ɲa obtu ta pey, ɲaar-ak kokina karan di. Kar gem kaak ob daatik taat mitti totirta, taar-at oki daacyido. »

Danjil ta gay gamnar in̄ Lazaar

¹⁹ Iisa deltu dan̄la aman : « Gin gem rakki gay gamnar. ɲa isa kesuun taat samaane, dindiko ho kaalne, ho kun kawta ɲa gina iidine, ɲa tiya gala. ²⁰ Gin oki pokirince rakki sin̄ji Lazaar. ɲa weya do botol ta geero ta gay gamnar-aka. Zin̄kay okin̄co mutay di. ²¹ Ya gay gamnar-ak tiyaw, ɲa raka kin tee kaak gaama keder-ak di, oki ɲa gasdo. Illa kan̄ kat asa meraag mutiyji. ²² Yiriy rakki, pokirince-ak mattu ho *ɗubal ku Bun̄di iyig do wer kaak Ibraayim goyiyo. Kar gay gamnar oki mattu ho ɲu tiisiiga. ²³ Gay gamnar-ak taaɓiya dakina ba oole. ɲa jaaltu kaay ho ɲa taliig min serek Ibraayim in̄ Lazaar kaak goy do serpey. ²⁴ Hiyya, ɲa teestu koole aman : « Kuk, gem koltacco Ibraayim, tal aminduwir. Kaawiy do Lazaar ɲaa coopin̄ kormoy do amiydi, ɲaadu corre do bir, gaayar yaa boosen dako. Yampa, ak-an patiy kaar. » ²⁵ Kar Ibraayim kaawiji aman : « Gem kol ron̄ji, pakar do goyiɲi ka awalle. Ki gas galal ho Lazaar gay taaɓiye. Din̄ anne-an̄, Lazaar gas galal, ɲa jammiy kate ho kin̄ gay taaɓiyaw. ²⁶ Ta taar-anno di, gin oki bee baata datikte. Ansii kat, ya gee kuuk uc min anne raka ɓaa do werko wala kuuk min do werko ho rakaani ase-ak, ɲu gediraado ɲuu aalin̄ bee-aka. » ²⁷ Hiyya, gay gamnar-ak kaawtu aman : « Baan̄ ja, ɲaamig Lazaar do ger ka tanni. ²⁸ Nu gin kur sin̄tar beey, ɲa ɓaa minin̄co paa ɲuur oki yaa ase do wer kaak nun taaɓiyiy-an̄ka. » ²⁹ Ibraayim telkiiji aman : « Sin̄tan̄, ɲuur gin ko gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ taat nabiinna gaartu. Illa ɲuu ice kaawco ! » ³⁰ Gay gamnar-ak kaawiji aman : « Gem koltacco Ibraayim, taar-an soodco. Illa ya waan kaak min ba oole ɓaawco ja kat, ɲuu ibinin̄ nigin̄co. » ³¹ Ibraayim gay kaawiji aman : « Ya ɲu pooc icin̄ gaanuun kaak Muusa siirtu ho in̄ kaawin kuuk nabiinna gaartu-ak, ya waan kaak nooy min do muuti kaawco oki, ɲu icaado kaawoy. » »

17

Taayik ta Iisa do bi ka saamiyindi

(Matiye 18.6-7,21-22, Maark 9.42)

¹ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Gamin goy di kuuk iya gee do zunuubinnar. Kar ɲaar kaak un̄jaag een̄ji do zunuubinnar gay, do gaayay.

² Gem ɲaar-ak, ɲuui duune tolo do gaayay ho ɲuu accin̄ do barrer, guna min ɲaa un̄je rakki min een̄ji kuuk imaanco sooda do zunuubinnar. ³ Yaman goyon̄ godom !

« Ya sin̄jin̄ kat nigjin̄, leesiy. Kar ya ɲa ibinig nigin̄ji-ak, saamiyiy. ⁴ Ya yiriy rakki di ɲa nigjin̄ dees peesira ho ɲa asji dees peesira a kiiji saamiye, ɲaar-ak saamiyiy. »

Imaan taat kapak gin gudurre

⁵ Min ɲaar-ak, paliinna kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Rabbinni, gaayninta imaanni. » ⁶ Kar *Rabbin Iisa telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ku gin imaan kapak ar ron̄ ku mutaard, nec kuuji kaawe do et-an̄ aman : « Jan̄ku do barrer. » Ek di ɲaa jan̄ke. »

Gay riyor kaak ginit riyoy

⁷ Iisa kaawtu pey aman : « Ya rakki minninko gin gay riyor kaak gawnaaji wala kaak gooyaaaji, ya ɗa asa curtaɗ min yeer di, kiiji kaawen ko a ɗaa tee walla ? ⁸ Ha'a, kaawaajido. Kiiji kaawe aman : " Sorig gamnan ho is ku pey, ginor maan naa tee. Kar wiktin taat nu tee aay ja, kat kin asiy tee ba aaro. " ⁹ Gem-ak yaa ozilin gay riyoy asaan ɗa ginit riy okintit taat ɗa gaariiji walla ? Ha'a, ozilaagdo. ¹⁰ Ansi-ak kun ko oki, ya ku ginit riy okintit taat Bun gaariiko, kaawo aman : " Nin gay riyor kuuk maala, ni ginit riyni taat ɗu gaarintin di. » »

Iisa in gee orok kuuk dukum burɗum

¹¹ Wiktin taat Iisa ɓaayiy Zeruzaleem, ɗa aaliig gunɗar ku kid ka Samari in ɗa Galile. ¹² Min ɗa gaay unje do helliner, gee orok kuuk dukum burɗum ɓaawtu ɗaaminji. Min ɗu ɗaamtu, ɗu peytu serek ¹³ ho ɗu teestu koole aman : « Hey, gem koltacco Iisa, tal aminduwni ! » ¹⁴ Min Iisa taliigu, ɗa kaawiiko aman : « Baɗ gaaron zin kiko do gay satkiner. » Hiyya, min ɗu ɓaa misan di, ɗu caltu ko. ¹⁵ Min ɗu tal zin kiko cale, rakki minninko yeeptu do Iisa ho do yeeɗinji-ak ɗa oziliy Bun in gaay tongo aman : « Darjin do Bun di ! Darjin do Bun di ! » ¹⁶ Kar min ɗa ottu do wer ka Iisa, ɗa dersitu do unji nam ɗa noodig unji keder ho ɗa oziliiga. Gem-ak min kid ka Samari. ¹⁷ Hiyya, Iisa kaawtu aman : « Gee kuuk orok-ak okinco bal cale walla ? Kar kuuk parrik gay moo ? ¹⁸ Talon kate, min okinco kuuk cale-an, illa ɗa marte-an di kaak yeeɗ ozile Bun. » ¹⁹ Kar Iisa kaawiji do gem-ak aman : « Ucu, ɓaa kate. Imaanjin kat jilin cin. »

Ase ka Meennaw ta Bun di

(Matiye 24.23-28,37-41)

²⁰ Min ɗaar-ak, *Pariziyyenna indiig Iisa aman : « *Meennaw ta Bun di yaa ase kimin ? » Naar gay telkiiko aman : « Meennaw ta Bun di, taar asaado ar maan kaak gee taliyo. ²¹ Gee kaawaado aman : " Talon, ta anta " wal " Taar ko antare, " asaan, ka seener, Meennaw ta Bun di, taar goy ko datikko. »

²² Kar Iisa kaawiiko do maajirnay aman : « Wiktin yaa ase taat ku rakaan talin nun *Ron gemor ho ku talaanno, yoo yiriy rakki di oki. ²³ Gee yaako kaawe aman : " Talon ɗaar ko anka " wal " Naar ko ankaare. " Dakon ɓaanno ho dakon aadiɗodo. ²⁴ Ka seener gay, nun Ron gemor, naa ase ar bun kaak irɗaw cippit min baay yoo gale ka pati. ²⁵ Kar gay, illa nun Ron gemor, naa taabiyeɗ ja dakina ho gee ku din ka yaan pociindu. ²⁶ Yiriy taat nun Ron gemor, naa yeepe-ak, taa kuuniye ar maan kaak asco do geemir wiktin ta nabi Nowe. ²⁷ Wiktin taar-at, gee tiyaw, ɗu siyaw ho ɗu oba daadi nam yiriy taat Nowe unjitu do markab kaak tatiko. Hiyya, amay kuuk dakina paaytu ho kuuk ɓoka ɓoke teeyiig gee okinco. ²⁸ Ampaa di oki, do wiktin ta gem kaak ɗu koliy Loot : gee tiyaw ho siyaw, ɗu gidiya gamna ho ɗu imila gaminco ku gidiiyir. ɗu taata atay ho ɗu pina geray. ²⁹ Kar gay, yiriy taat Loot amiltu min do geeger ka Sodom*, Bun nokiiko ak ta baruukiner, ho okinco, ɗa idiigu dakap. ³⁰ Ampaa ko, wiktin taat nun Ron gemor, naa ase oki, taa kuuniye pa.

³¹ « Yiriy taar-at, gem kaak jammiya kara gediraado unje atta ɗaa soke gamnay. Ansii di oki, kaak deet do morgoy sa yeeɓaado geero. ³² Moyon do taat astit do daaciy ta Loot.† ³³ Gem kaak gooya ziy asa rawtinji ho kaak

* **17:29** 'geeger ka Sodom' : Gee ku geeger-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirco asaan goyiɗo jookum aale (Zenecz 19.24-28). † **17:32** 'daaciy ta Loot' : Daaciy ta Loot raɓiltu marlo asaan Bun kaawiti a ta kolsaado ho taar gay kolse (Zenecz 19.26).

rawtaag ziy asa jilinji. ³⁴ Nu kaawaako, do aando taar-ata, ya gee seer weya ka danlil, ka rakki nuu icinji ho ka rakki nuu rasiinji. ³⁵ Ya daad seer eygaw, ta rakki nuu icinti ho ta rakki nuu rasinti. [³⁶ Ya gee seer 6aa do morgor, ka rakki nuu icinji ho ka rakki gay nuu rasiinji. »][†] ³⁷ Kar maajirnay ku Iisa indiig aman : « Gem kol Rabbinni, maanna-ar yaa kuuniye momo ? » Naar gay telkiico aman : « Do wer kaak maan mattu-ak di, damaarlin paayio. »

18

Gay seriiner in murgila

¹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla do maajirnay a nuu salkiyguwe doo, nuu rasenno tak-tak. ² Na kaawiico aman : « Gin gem pa gay dukume seriiner do geeger rakki. Na karmaydo Bun ho na indado*. ³ Do geeger-ak, gin oki murgil rakki. Ta baggiyi do ka seriiner-aka. Ta sakkiyiiji aman : « Gem kol tatkaw, baanu, talit kaawni in adiner-anka. » ⁴ Dees dakina zer na poocaadi, kar min naar-ak, na osiig adiy aman : « Ka seener, nu karmaydo Bun ho nu indado. ⁵ In taar-an oki, naati talin kaawti paa di. Yampa, daatko-an toddu wero. Ya nu talit kaawti, taan rasindu, naa gase kaar. » ⁶ *Rabbin Iisa gaayiitit do kaawoy aman : « Talon ja gay dukume seriiner kaak 6agdo botol-anka ! Din sa na talit kaaw ta murgil-anta. ⁷ Kar ya nuur kuuk Bun doftu alaaaji yiriyo ho aando, maa di na dukumiicodo seriine. Wala naa taaye talin kaawco ? Ha'a, taayaado. ⁸ Ka seener nu kaawaako, kodok di Bun yaaco dukume seriin in botilti. Kar maan rakki goya, wiktin ta nun *Ron gemor naa yeepe, naa gase gee kuuk gin imaan walla ? »

Danjil ta Pariziyencer in ta gay obe miirir

⁹ Iisa deltu danla rakki do gee kuuk tala zinkico a nu goy in botol do unji ka Bun di ho nu talaag eenco ar maan ka maala. Na kaawiico aman : ¹⁰ « Yiri rakki, gee seer unje salaane do *ger ka Bun di. Ka rakki Pariziyence, ka rakki gay, gay obe miirir. ¹¹ Pariziyence-ak teestu salkiye do adiy in ka peyinji aman : « Bun du, nu delaajin barkine asaan nun arro gee kuuk kokinay, kuuk jookumo ho kuuk kokina miday wal daad kara. Naa ozile asaan nun arro gay obe miirir-anka. ¹² Do suugin rakki, nu ica sayamne menaw seera ho nu bera zakaane min gamnar okinco kuuk nu gasiyo. » ¹³ Kar gay obe miirir-ak gay, peytu aaro ho na oniig kaay. Na rakaado kocile tak-tak ka samaaner. Na obiig gongumoy ho na lokliktu aman : « Bun du, tal aminduwir, nun gay zunuubinnar. » ¹⁴ Iisa gaayiitit pey do kaawoy aman : « Ka seener nu kaawaako, do wiktin taat gay obe miirir-ak yeeptu geero, Bun talga a na goy in botol do unji. Kar Pariziyence gay, na poocga. Asaan naar kaak jaala ziy, Bun yaa oninji ho naar kaak ona ziy gay, Bun yaa jaalinji. »

Iisa in koogina

(Matiye 19.13-15, Maark 10.13-16)

¹⁵ Do wiktin taar-at, gee daarin iyyig kooginco ku naada do Iisa a naaco lee pise, naa barkiyo. Min maajirna taliigu, nu leesiico do gee-aku. ¹⁶ Kar Iisa gay koliig koogin-aku ho na kaawtu do maajirnay aman : « Rason koogin-an yaadu ase. Dakonco todenno, asaan *Meennaw ta Bun di taar do gee kuuk ar koogin-an ku. ¹⁷ Ka seener nu kaawaako, ya waan kaak bal ooyin Meennaw ta Bun di ar mico, na unjaado tak-tak. »

[†] **17:36** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. * **18:2** 'indado' : Werin daarin, nu kaawa a 'inaddo' wala a 'jaalaydo'.

Iisa in gay gamnar

(Matiye 19.16-30, Maark 10.17-31)

¹⁸ Do wer-ak, tatkaw ka *Yuudinnar rakki indiig Iisa aman : « Gem koltacco, kin kaak sellen, naa gine maman naa gase goye ka gaasdo ? » ¹⁹ Iisa gay telkiiiji aman : « Maa di ki koliin a nu sellen ? Ginno gem kaak sellen do kidar, illa Bun keeji di. ²⁰ Kin ibingig *gaanuun kaak Bun bertu do geemir : “ Kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okinjo, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon raadenno in sin ku gemor, beron horoomin do aginiyko. ” » ²¹ Gem-ak telkiiiji aman : « Nu karmiyiig gaanuun-an okinji min nu kapak di. » ²² Min Iisa dortu pa-ak, na kaawiiiji aman : « Dakjin pey maan rakki : 6aa gidiiyig gamnan okinjo ho deediig gurus-ak do pokirnar. Paa kat, kii leen mallen do unji ka Bunji. Kar asu, aadnu. »

²³ Min gem-ak doriit kaaw-at, na yiimiit wijeeney asaan na gay gamnar. ²⁴ Min Iisa taltu kadar gem-ak yiimit wijeeney-at, na kaawtu aman : « Unje ka do Meennaw ta Bunji, naar rada do gay gamnar ! ²⁵ Ka seener, lokumo gediraado taa bire min do bee ka ripirrer. Kar do gay gamnar gay, unje do Meennaw ta Bunji yaa gine pey rad paka. » ²⁶ Gee kuuk cokiyaaga-ak kaawtu aman : « Di ampa-an gay, waa yaa gase jile ? » ²⁷ Iisa gay telkiico aman : « Maan kaak patiya kayco ku geemir, do Bunji gay, na melen di. » ²⁸ Hiyya, Piyer kaawiiiji do Iisa aman : « Kar nin kuuk rasig gaminni ho ni aadiinjin-an gay ? » ²⁹ Kar Iisa kaawiico aman : « Ka seener nu kaawaako, ya gem kaak rasig geriy, daaciy, sintay, aginiyji, kooginay do saan ta *Meennaw ta Bunji-ak, ³⁰ do goye ka dinja, naa gase dakin paka, ho do wiktin taat yaa ase neginda gay, naa gase goye ka gaasdo. »

Kaaw ta Iisa do bi ka muutuy in nooyinji

(Matiye 20.17-19, Maark 10.32-34)

³¹ Min naar-ak, Iisa koliig paliinna kuuk orok in seer keeco ho na kaawiico aman : « Cokiyon, din gi coona Zeruzaleem. Anner kat, gamin okinjo kuuk nabiinna siirtu do saan ta nun *Ron gemor-ak yaa ase uudinco. ³² Nuun berin do pise ka gee kuuk Yuudinnado, nuun warindu, nuudu samtiye ho nuudu pice ulna. ³³ Nuun koocindu in kordinjo ho nuun deendu. Kar yiriy ta subbinjar gay, naa nooye. » ³⁴ Kar paliinnay gay ibanno tak-tak maan kaak Iisa rakiy kaawe asaan nu cigilcot baat ta seener.

Coole ka noolol

(Matiye 20.29-34, Maark 10.46-52)

³⁵ Wiktin taat kun Iisa gaay ote do geeger ka Zeriiko, gin nool kaak goy oce do bit ka botildi. ³⁶ Min na doriig gee kuuk dakina biraw-ak, na inditu maan kaak kuuniye. ³⁷ Nu telkiiiji aman : « Na Iisa kaak min geeger ka Nazareet kat biraw. » ³⁸ Hiyya, na teestu koole aman : « Iisa *Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ³⁹ Gee kuuk ogir-ak, awniiiji aman : « Ha', bugam ! » Kar naar gay, gaayay jaala jaalen di aman : « Iisa, Ron ka Dawuud, tal aminduwir ! » ⁴⁰ Iisa peytu ho na kaawiico a nuuji iynji. Min nu iyiijiga, Iisa indiig aman : ⁴¹ « Ki raka naan gine maa ? » Nool-ak telkiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu raka kin odinar yaa pile-an di. » ⁴² Iisa gay telkiiiji aman : « Odinan, nu pilon. Imaanjin kat coolinjin. » ⁴³ Ta bite-an di, odinar piltu. Min naar-ak, na aadiig Iisa ho na oziliy Bunj, ho gee okinjo kuuk taliig maanna-ak, nuur oki oziliig Bunj.

19

Lisa in Zaase

¹ Kun lisa unjitu do geeger ka Zeriiko, kar nu bira in unco. ² Do geeger-ak, gin gem rakki paa sinji Zaase. Na tatkaw ka gay obe miiri ho na gay gamnar. ³ Na bariya botol taat naa talin a lisa kar waa. Kar gay, na talgigdo asaan na geeram ho gee ginji dakina. ⁴ Hiyya, na gadtu unja, na caktu ka et kaak nu koliy sikomoor. Paa kat, naa talin lisa ya na biraw. ⁵ Min lisa ottu do wer-aka, na jaaltu kaay ho na koliig aman : « Zaase, paay kodok. Yiriyta-anj illa nu 6aa paaye gerko. » ⁶ Kodok di, Zaase paaytu ho na naamiig lisa in galal. ⁷ Min gee okinco taltu pa-ak, nu teestu gujumjume aman : « Ha', talonj gem-an 6aa paaye do wer ka gay zunuubinnar-anjka ! » ⁸ Min naar-ak, Zaase peytu do unji ka *Rabbin lisa ho na kaawiji aman : « Gem kol Rabbiney, nun naa berin serip ta mallel do pokirnar ho ya nu ic gurus do gemor in gaayo, naaji yeepin dees poodi. » ⁹ Hiyya, lisa kaawiji aman : « Yiriyta-anj Bun as jilin gee ku ger-anjka, asaan Zaase oki min ronj ku Ibraayim. ¹⁰ Ka seener gay, nun *Ronj gemor as bariye gee kuuk rawte, naa jilinc. »

*Danjil ta sultan in gay riyor
(Matiye 25.14-30)*

¹¹ lisa gaayitit pey do danlay do gee kuuk cokiyaaga, asaan naar gaay ko ote Zeruzaleem ho gee pakira kadar *Meennaw ta Bunji taar asa ko. ¹² Danlay-at aman : « Gin gem rakki baaco tiya meennaw. Na raka 6aa marti serek a nuu darjiyinj sultan do darrey, kar kat naa yeepe. » ¹³ Paa ko, na koltu min gay riyoy gee orok. Na deediico tammin orok kuuk nu koliy 'miin'† ho na kaawiico aman : « Ginoj in naar riyo nam yiriy taat naa yeepe. » ¹⁴ Kar gee ku darrey gay elgigdo. Paa ko, nu naamtu gee do aaroy, nuuji kaawe do sultan kaak tatko aman : « Gem-an ni rakaagdo kiini darjiyinj sultan. » ¹⁵ In taar-ata oki, nu darjiyiiga ho na yeeptu do darrey. Min na yeepe, na koliig gay riyoy kuuk na berco gurus-aku, na raka tale maan kaak nu gastu min kuwa.

¹⁶ « Kaak awalle 6aawtu ho na kaawtu aman : « Gem koltacco, gurusji-anj iy pey eenji orok min kuwa. » ¹⁷ Sultan-ak oziliig aman : « Seese, kinke-anj gay riyor kaak samaane. Do gamin kuuk sood-anj sa, ki gaar zin kadar naan amniye. Naar-ak, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk orok. »

¹⁸ « Ka seerinjar 6aawtu ho na kaawtu aman : « Gem koltacco, gurusji-anj iy pey eenji beey min kuwa. » ¹⁹ Sultan gay oziliig aman : « Seese, kinke-anj oki, naan diye tatkaw, kii goye kaaco do geegirnay kuuk beey. »

²⁰ « Kar gay riyor ka pey astu ho na kaawtu aman : « Gem koltacco, anj gurusji. Nu duuniig in nanguuna ho nu dummiyjinga. ²¹ Nu ginaajinj kolaw asaan kinj gem tongo. Ki soka gamin kuuk ki bal suude tingon‡ ho ki seda gamin kuuk ki bal luwinc. »

²² « Sultan-ak kaawiji aman : « Talonj ja gay riyor kaak napkiyaado-anjka ! Naan obe in kaaw taat amil min do bin. Ki iban kadar nun gem tongo. Nu soka gamin kuuk nu bal suude tingor ho nu seda gamin kuuk nu bal luwinc. »

²³ Ya ki iban pa-ak, maa di ki dummiygigdo gurusdu wer ka dummaayner ? Ansii kat, ya nu yeepe naa gasinj gurusdu wee. » ²⁴ Kar na kaawiico do nuur kuuk goy ede-ak aman : « Iconj tamma-ak minninye ho beronjiig do naar kaak

* **19:12** Do aadin ta gee ku Room, na sultan ka tatik kat darjiya sultinnay do kidinco. † **19:13** 'miin' : Miin rakki, na gurus kaak gem gasiy do mena miya ku riyor. ‡ **19:21** 'tingon' : Werin daarin, nu kaawa a 'wer erindin'.

gin orok-aka. » ²⁵ Kar ŋuur gay kaawiiji aman : “ Gem koltacco, ŋaar gin ko tammin orok ! ” ²⁶ Sultan-ak telkiico aman : “ Cokiyon, naako kaawe, waan kaak gine, Bun yaaji gaaye min kuwa. Kar ŋaar kaak bal ginen gay, ka sood kaak ŋa gintu oki, Bun yaaji imilinji. ²⁷ Kar adiner kuuk rakaado a naa gine sultinco-ak gay iyondug anne ho daangu untu. ” »

²⁸ Min Iisa gaastu in kaawoy, ŋa ogiriico, ŋu ictu botol taat coona Zeruzaleem.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Yaaya 12.12-19)

²⁹ Wiktin taat Iisa gaay ote do hellinnan kuuk ŋu koliy Betpaze in Betani, mootu in koot ka Olibiyennar, ŋa tabirtu maajirnay seera. ³⁰ ŋa kaawiico aman : « Baan do hellin ta unda antare. Ya ku ote, kuu gase ron durkilal duune. Yiri rakki, waan bal nepinji. Ipironga ho iyonduuga. ³¹ Kar ya waan indaako aman : “ Maa di ku ipirig ron durkil-anja ? ” Telkonji aman : “ *Rabbin kat rakaaga. ” »

³² Maajirnay 6aawtu ho ŋu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico. ³³ Wiktin taat ŋu ipiriiga, maaniico ku durkil-ak indiigu aman : « Maa di ku ipirig ron durkilal-anja ? » ³⁴ ŋuur gay telkiico aman : « Rabbin kat rakaaga. » ³⁵ Hiyya, ŋu iyiiig do Iisa. Kar in kesuunco ŋu siddiyiiga ho ŋu nepiig Iisa. ³⁶ Wiktin taat Iisa 6aawiy-ak, gee deeraaji kesuunco^S unci. ³⁷ Min ŋa paayiy min do koot ka Olibiyennar ho ŋa gaay ko ote Zeruzaleem, maajirnay okinco in dakinuwco-at alco gala. ŋu teestu ozile Bun in gaay tongo do gamin okinco kuuk ajbay ŋu taltu. ³⁸ Do ozilinco-ak, ŋu kaawiy aman : « Rabbin Bun yaa barkiyin sultan kaak as in sin kunji ! Aapiye kuwa ka samaaner ho *darjin do Bun di do wer-aka ! »

³⁹ Min gee-aku, gin *Pariziyenna daarin kaawiiji do Iisa aman : « Gem koltacco, awinco do maajirnan a ŋuu bugume. » ⁴⁰ Iisa gay telkiico aman : « Nu kaawaako, ya ŋuur kat bugume, dambay gay yaa koolen kate. »

Iisa in gee ku Zeruzaleem

⁴¹ Wiktin taat Iisa gaay ko ote do geeger ka Zeruzaleem ho ŋa talaag ko, ŋa altu do saan ta geenji ⁴² aman : « Wayyayo, gee ku Zeruzaleem ! Yiriyatan ku bal ibine maman aapiy yaa ase ! Kar din gay, aapiy taar-at cigilko, ku gediraado gasinti. ⁴³ Wiktin yaa ase taat adinko yaa pine durdurre, ŋuuko leyinjo datko nam ku gediraado amile ho ŋuuko taasiniinjo. ⁴⁴ ŋuuko idinjo dakap, kunjo in geegirko, yoo dambi rakki sa goyaado do giji, asaan ku bal ibinin wiktin taat Bun astu a ŋaako moginjo* . »

Atke ka gee kuuk suugiya do ger ka Bun di

(Matiye 21.12-17, Maark 11.15-19, Yaaya 2.13-22)

⁴⁵ Min ŋaar-ak, Iisa unjitu do *ger ka Bun di ho ŋa teestu atkin gee kuuk suugiya atta-aku. ⁴⁶ ŋa diyiico aman : « Kitamne kaaw aman : “ Gerir, ŋaar gin ger ka salaaner. ”† Kar kun gay ginig ger ka kokiniydi. »

⁴⁷ Min ŋa atkiigu, kun kawta, Iisa bildiig gee do ger ka Bun di. Kar gay, aginay ku darrer, agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi bariya botol taat ŋuu deenji. ⁴⁸ Kar ŋu ibanno maman ŋuu obinji asaan gee okinco cokiyaaga ho ŋu tala ko ŋaar di.

^S **19:36** ‘deraaji kesuunco’ : Awalla do darre ta Israyeel, ya gem kaak sinji alaw kat biraw, gee deeraaji kesuunco wala zimilla do botildi. ŋaar-ak gaara kadar gem-ak, ŋu talaag ar sultan. * **19:44** ‘mogiinjo’

: Werin daarin, ŋu kaawa a ‘sakuwinjo’. † **19:46** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 56.7.

20

Izinne ta Iisa asa min momo ?

(Matiye 21.23-27, Maark 11.27-33)

¹ Yiriy rakki, wiktin taat Iisa bilidiy gee do *ger ka Bunji ho na gaariico Kabarre ta Gala, agindaw daarin 6aawijji, nuur agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi, in aginay ku darrer oki. ² Nu indii aman : « Kaawni ja, waa berjin botol taat ki giniy gamin-anjku ? Izinne-an, ki gasit min momo ? » ³ Iisa gay telkiico aman : « Nun oki naako indinjo, kar telkondu : ⁴ » Waa naamig Yaaya na *batiziyiy gee ? Na Bunji walla, nu geen di ? » ⁵ Nu teestu meele benannico aman : « Kar giiji telken kat a maa ? Ya gi telkiji a na Bunji kat naamga, naate indinte pey aman : « Maa di ku poociit kaawoy ? » ⁶ Kar ya gi telke aman : « Nu gee kat naamga, » gee kuuk okinco-an yaate dawinte in dambay nuute deente, asaan okinco, nu pakira kadar Yaaya, naar nabiinco. » ⁷ Hiyya, nu telkiiji do Iisa aman : « Ni ibanno waan kaak naamga. » ⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Di naar-ak, nun oki gaaraakonno waan kaak berdu botol taat nu giniig gamin-anjku. »

Danjil ta gay gooye jineendi kuuk jookumo

(Matiye 21.33-46, Maark 12.1-12)

⁹ Do wer-ak, Iisa deliico danjil do gee-ak aman : « Gin mee jineendi rakki. Na taattu rezen, na rasig do gay riyor a nuu gooyinji, kar na deettu marti ho na taaytu. ¹⁰ Do wiktin taat ron-ak nee, na naamtu gay riyor do gee kuuk gooyaaga a nuuji berin haginey. Kar gee kuuk gooyaaga-ak, koocig gay riyor kaak na naamtu-aka ho nu atkiig pisinji orok. ¹¹ Kar mee jineendi-ak naamtu gay riyor ka pey. Gee kuuk gooyaaga-ak koociiga, nu wariiga ho naar oki, nu atkiig pisinji orok. ¹² Na naamtu pey ka subbinjar. Naar-ak oki, nu koociiga, nu awriiga ho nu acciig kara min do jineendi. ¹³ Kar mee jineendi-ak osiig adiy aman : « Di naa gine maman ? Naa naame ron ka adir kaak nu elgiy dakina. Naar-ak, nu karmiyinji ! » ¹⁴ Kar min gay gooyindi-ak taliig ronji baaco-ak, nu kaawtu benannico aman : « Talon, ankar ko kaak ya tacco mate, jineen yaaji dake. Daantenga kar jineen yaate dake lote. » ¹⁵ Hiyya, nu imiliig kara min do jineendi ho nu deeyiiga. »

Min pa-ak, Iisa indii gee kuuk cokiyaaga-ak aman : « Mee jineendi-ak yaa giniinco maman ? ¹⁶ Na asa deen gee kuuk gooyaag jineen-aka ho naa berin do gee ku pey. » Min gee-ak doriit kaawoy-at, nu kaawtu aman : « Tu6ina, maan naar-an, Bunji yaa iyyinjo tak-tak ! » ¹⁷ Kar Iisa gay taliig yalaan ho na kaawiico aman : « Kitamne kaaw aman : « Na dambi kaak gay pinindi accitu,

Naar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. »*

Kaaw-an baati maa ? ¹⁸ Ay gem kaak galji do dambi-anja, naa yiime karap-karap ho ya dambi-an kat galji do kaay gay, naa riginiinji dagiygay. »

Kappiye ka miirir

(Matiye 22.15-22, Maark 12.13-17)

¹⁹ Min Iisa gaasiit kaawoy, agindaw ku gaanuundi in agindaw ku gay satkiner ibintu kadar Iisa deliit danlay-at, na ceera loco. Min naar-ak di, nu teestu bariye botol taat nuu obinji. Kar gay, nu gina kolaw do geemir. ²⁰ Min pa-ak, nu gooya ko naar di. Nu naamijji gee kuuk gina zinikico a nu sellen do unji ka Bunji. Gee-ak raka obinji in kaawo a nuu gase botol taat nuu iyyinji do unji ka guberner kaak gin izinne. ²¹ Paa ko, nu indii Iisa aman : « Gem

* **20:17** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

koltacco, ni iban kadar bieldinjin in kaawnan, nuur do botilco. Kin isgicunno in gee kuuk kayco jaale. Ki filda gee in seen ta Bunji. ²² Hadi kaawnin ja, gaanuunte kaaw a gii kappiye miiri do Sezaar, sultan ka tatik ka Room, wala gi kappiyaado ? » ²³ Kar Iisa gay ibiniit neenduwco ho na kaawiico aman : ²⁴ « Gaarondu ja tamma ka gurusdi. Kaa in sin kuuk siir kuwa-an gay ku waa ? » Nu telkijji aman : « Ku Sezaar. » ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Di naar-ak, gamin ku Sezaar, beronjiig do Sezaar, ho ku Bunji sa, beronjiig do Bunji. » ²⁶ In neenduwco-at oki, nu bal gase kaaw taat nuu obinji do unco ka geemir. Do wer-ak, nu bugumtu dil, nu abjiy do telke kaak na telkiico.

Kaawo do bi ka nooyindi

(Matiye 22.23-33, Maark 12.18-27)

²⁷ Min naar-ak, gin gee daarin nu kolaag *Sadusiyenna. Gee nuur-ak kaawa a gee ku mate, nuur nooydo. Nu baawijji moota do Iisa ²⁸ ho nu indiig aman : « Gem koltacco, Muusa siirte do gaanuunji aman : “ Ya gem ob daatko ho na mat bal mico, sinji yaa obin murgil-ata. Paa kat, taaji wee koogin do sinji kaak mate. ”† ²⁹ Cokay, gin sinta peesira. Ka aawo obtu daatko, kar na mattu bal mico. ³⁰ Ka seerin kar oki obiit daatko-ata. Naar oki mattu bal mico. ³¹ Ka subbin kar oki paa di, nam okinco kuuk peesir-ak obiita ho nu mattu bal koogina. ³² Ba aar, daatko-at sa, menuwti gaastu. ³³ Do taar-an, kaawnin ja, do yiriy ta nooyindi, min kuuk peesir-an ka moo taa gine daaciy ? Asaan kuuk peesir-an okinco midiyti ! »

³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Gee ku din ka, nuur obaw. ³⁵ Kar gay, gee kuuk Bun berco botol a nuu goye do duniin taat asa neginda ho kuuk asa nooye min do muut-ak, ginno pey obe. ³⁶ Gee nuur-ak mataado tak-tak asaan nuu gine ar *dubal ku Bunji. Nu gine koogin ku Bunji asaan na nooyig nooye. ³⁷ Do bi ka nooyindi, Muusa gaarit waran do wiktin taat Bun bayniji do pompil kaak kobir ako. Na koliig Bun aman : “ *Rabbine, kin Bun ka Ibraayim, Bun ka Isaaka ho Bun ka Yakuub. ” ³⁸ Na Bundo ka gee kuuk mate, kar gay, na Bun ka gee kuuk goy mento. Asaan do unji ka Bunji, gee ku subba-an, okinco goy mento. » ³⁹ Agindaw ku gaanuundi daarin ictu kaawo aman : « Gem koltacco, an kat kaawo. » ⁴⁰ Min naar-ak, nu bal gedire pey indin tak-tak.

Masi in sultan Dawuud

(Matiye 22.41-46, Maark 12.35-37)

⁴¹ Min pa-ak, Iisa kaawiico aman : « Maman gee kaawiy a Masi, naar *ronj ka Dawuud ? ⁴² Ya na ronj ka Dawuud, maa di sultan Dawuud meenji kaawiy do maktumne ta *Soom aman : “ Rabbin Bun kaawji do Rabbiner aman : As goy do meedar

⁴³ nam wiktin taat naaco gedire do adinen, nuu gine wer ka lee asinjin. ”‡

⁴⁴ Paa ko, Dawuud kolaag Masi-ak a “ Rabbiner ”. Di maman naa gine ronji ? »

Do gaayico agindaw ku Yuudinnar

(Matiye 23.1-36, Maark 12.38-40)

⁴⁵ Do wiktin taat gee okinco cokiyiy-ak, Iisa kaawiico do maajirnay aman : ⁴⁶ « Goyon godom min agindaw ku gaanuundi kuuk el jaawe in batik ku aginda ho el a gee yaaco ooye do werin kuuk gee numiyo. Do geray ku

† 20:28 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.5-10. ‡ 20:43 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1.

salaaner, ɲu el goye unɗa ho ya ɲu kolig do teendi, ɲu doɓa werin kuuk taɓ.
⁴⁷ ɲu tiyaag murgilgal in neendaw. Kar do salaanco sa, ɲu osa kaawin dakina, paa kat, gee yaa oziliŋco. Do bi ɲaar-ak ko, taaɓin taŋco yaa gine rad pak ta gee okiŋco. »

21

Bere ka murgilal (Maark 12.41-44)

¹ Iisa jaaltu kaay ho ɲa taliig gay gamnar kuuk bera gurus do Bunɗi. Gurusco-ak, ɲu leeyiig do koopor ka goy do *ger ka Bunɗi. ² ɲa taltu oki murgil rakki pokiriŋca tak-tak. Ta bertu tammin seer kuuk bal baaco. ³ Kar Iisa kaawtu aman : « Ka seener nu kaawaako, murgil-an ber gurus dakina pakgig gee-aŋ okiŋco, ⁴ asaan ɲuur ber min gurusco kaak daka maala. Kar murgil-an gay, in pokurruwti, gurusti kaak nec taa tee do menuwir, okinji, ta berga. »

Dime ka ger ka Bunɗi (Matiye 24.1-2, Maark 13.1-2)

⁵ Do wer-ak, gee daarin gay kaawa do bi ka ger ka Bunɗi aman : « Talon ja, ger-aŋ ɲu pinig samaanaw, ɲu siirig in gamin kuuk gee bertu do Bunɗi ho in dambay kuuk samaane. » ⁶ Kar Iisa gay telkiico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-aŋ, wiktin yaa ase taat ɲuu dime, yoo dambi rakki kaak ɲu diytu do giji sa goyaado. »

Gamin kuuk gaara gaase ka duniiner (Matiye 24.3-14, Maark 13.3-13)

⁷ Gee kuuk cokiyaaga-ak indiiɗ Iisa aman : « Gem kol tacco, gamin kuuk ki kaawiy-aŋ yaa ase kimin ho kaawniŋ ja maan kaak yaani gaare asiŋco ? » ⁸ Iisa gay telkiico aman : « Yaman pakiron, dakon rasenno ziŋkiko ɲuuko jagiŋko. Gee dakina yaa ase in sinɗu ho ɲuu kaawe aman : " ɲa nun ko Masi ! " wal " Wiktin taar nec ko ! " Kar kuŋ gay, dakon icenno kaawco. ⁹ Ya ku dora gee kaawa do bi ka gartar ho gee amila sawiraw, dakon barjilenno. Ka seener, gamin-aŋ yaa asen ja, kar duniin gay gaasaado misa. » ¹⁰ Kar Iisa kaawiico pey aman : « Darre in darre asa taasine ho sultan in sultan oki asa taasine. ¹¹ Kid asa azire liŋic. Meya in raduwa yaa ase anne-anne do kidin daarin. Gee yaa tale gamin kuuk isa kolaw ho gamin kuuk gaara gudurre ta Bunɗi kuuk asa min kuwa ka samaaner. ¹² Kar gay, awal taat gamin-aŋ yaa ase, gee yaako obinjo do bi kanto, ɲuuko taabiŋko. ɲuuko iŋinjo do geray ku salaaner, ɲuuko unjiŋko dajaayne, ɲuuko iŋinjo do unjo ka sultinniidi ho do guberneernar. ¹³ Taaɓin taar-at yaako bere botol taat kuu kaawe seene do bi kanto. ¹⁴ Min diŋka-aŋ, diyon do kayko, dakon moyenno do kaaw taat kuu imile kayko, ¹⁵ asaan nun naako bere lees ta gala ho in ibine kaak nam adiŋko sa gediraado yaako meeliŋko wala yaako telke. ¹⁶ Nam aginiŋko, siŋtiko, jaamko ho royinjo ku maaniikon di yaako sakkiŋinjo do wer ka seriine. Minninko daarin, ɲuu deenjo. ¹⁷ Gee dakina yaako yiliŋko do saan tanto. ¹⁸ Kar gay, yoo duruwko rakki sa galaado keɗer. ¹⁹ Goyon bombo, zeeɗon do imaanko. Paa kat, kuu gase goye ka gaasdo. »

Zeruzaleem asa ide (Matiye 24.15-21, Maark 13.14-19)

²⁰ « Wiktin taat ku tala askirin leyig geeger ka Zeruzaleem, ibinon kadar ɲa gaay ko ide. ²¹ Do menaw ɲuur-ak, gee kuuk do kid ka Zuude, illa ɲuu gade do

bayco ku dambiniidi, kuuk do geeger ka Zeruzaleem yaa amile kodok yeero ho kuuk yeero unjaado do geegirdi. ²² Bun yaaco peyin do kayco do menaw nuur-aku, asaan gamin kuuk nabiinna siirtu do makaatammar as do botilco. ²³ Radco do daad kuuk in aditco ho kuuk macpi do menaw nuur-aku ! Gee ku darre-at yaa taa'biye aale in dapinko ta Bunji. ²⁴ Gee daarin, nuu deen'co in *seepinpan, daarin, nuu obinco nuu iyyinco do darriniyco. Kar gee kuuk Yuudinnado gay yaa icin geeger ka Zeruzaleem, nuu gine do gini'co nam wiktinco yaa bire.

Yeepe ka Ron gemor

(Matiye 24.29-31, Maark 13.24-27)

²⁵ « Min ka samaaner, kuu talin gamin kuuk gaara gudurre ta Bunji : ka pati, do koyer, do kaalnal. Do kidar, barre yaa uce gul'ban-gul'ban ho gee yaa dore hawin ta amiydi gidi-gidi-gidi nam gee kuuk do adiy ka kidar okinco kellimco yaa amile ho kolaw yaa obinco. ²⁶ Ya nu pakira do gamin kuuk yaa ase do adiy ka kidar-ak, kellimco amiliyo nam nu mataw, asaan gamin kuuk gin gudurre ka samaaner asa azire. ²⁷ Kar kat, gee yaan talin nun *Ron gemor yaa ase datik ucer in gudurrer okintiti ho in *darjiner. ²⁸ Do wiktin taat gamin-an baynaw-ak, jaalon kayko kuwa, asaan Bun gaay ko jilin'ko. »

Danil ta et kaak nu koliy pigiye

(Matiye 24.32-35, Maark 13.28-31)

²⁹ Min naar-ak, Iisa deliico pey danla aman : « Talon ja *pigiye-an'ka ho atay okinco-an'ku. ³⁰ Ya ku talaag nu eccaw, kun maaniiko iban ko kadar kabun gaaye. ³¹ Ampaa di kun'ko oki, ya ku talaag gamin-an baynaw, ibinon kadar *Meennaw ta Bunji gaay ko. ³² Ka seener nu kaawaako, gee ku din'ka-an mataado misan di, gamin-an okinco yaa bayne. ³³ Samaane in kida yaa sawle, kar kaawnar gay rawtaado tak-tak. »

Goye ka mento

³⁴ Kar Iisa kaawtu pey aman : « Yaman pakiron ! Dakon diyenno gelbinko len-len do seendi di ho do pikirre ta gamin ku duniiner. Ya ku gina ampa-ak, yiriy ta dukume seriiner yaako cokin'ko bordiko,* ³⁵ ar boos kuuk nu sokig in ribino. Ansii ko, gee kuuk goy do adiy ka kidar okin'ji, taaco ase loco. ³⁶ Goyon mento ho salkiyon doo. Paa kat, kuu gase gudurre taat kuu pake min do gamin okinco kuuk yaako ase ho kuu 6aa do undu, nun *Ron gemor, bal soka. »

³⁷ In yiriyo, Iisa bildigiy gee do ger ka Bunji. In aando gay, na 6aggiy wale kuwa ka koot ka Olibiyennar. ³⁸ Kar in kawtir wer dugus-dugus, gee okinco asgiy do ger ka Bunji, nuu cokiyan'ji.

22

Dee ka kaawor do muut ta Iisa

(Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Yaaya 11.45-53)

¹ Iidin ta mappa kaak bal *gele taat *Yuudinna koliy *Paak gaay ko. ² Agindaw ku gay satkiner ho in agindaw ku gaanuundi bariya botol taat nuu deen Iisa, kar nu gina kolaw do geemir.

³ Do wer-ak, *Seetanne unjiiji do Zuudas kaak nu koliy oki Iskariyoot, naar min paliinna ku Iisa kuuk orok in seera. ⁴ Na 6aawtu do agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gay gooye *ger ka Bunji ho na kaawiico in maman

* **21:34** 'bordiko' : Werin daarin, nu kaawa a 'gugal'.

ɲaaco gaarin Iisa, ɲuu obinji. ⁵ Gee-ak, aawco gala ho ɲu kaawtu a ɲuɲi bere gurus. ⁶ Hiyya, Zuudas ooytu ho ɲa teestu bariye botol taat maman ɲaaco gaarin Iisa do wiktin taat ya gee dakin ginno ja.

Iidiye ka iidin ta Paakdi

(Matiye 26.17-25, Maark 14.12-21, Yaaya 13.21-30)

⁷ Yiriy ta iidiner astu, yiriy taar-at, ɲu daggiy baar, ɲu gingiy tee ka *Paakdi. ⁸ Iisa ɲaamiig Piyer in Yaaya. ɲa kaawiico aman : « Baar ku ɓaate gine tee ka iidin ta Paakdi. » ⁹ ɲuur gay indiig aman : « Ki raka a ni ɓaate gine tee momo ? » ¹⁰ Iisa telkiico aman : « Cokiyon samaane, ya ku unjaw do geegirdi, kuu ɲaame in gem rakki icil jalin ka amiydi. Aadonja do ger kaak ɲaa unje. ¹¹ Kaawonji do mee gerdi-ak aman : « Tatkaw ɲaaminti a niin inde wer kaak ɲaa tee tee ka iidiner in maajirnay. » ¹² Kar ɲaako gaare ger berel ka gusuurdi, gamnay okinco goy ko. Eder ko, kuute gine tee. » ¹³ Hiyya, maajirin ɓaawtu, ɲu gasiig gamin-ak uudin taat Iisa kaawiico ho do wer-ak ko, ɲu gintu tee ka Paakdi.

Tee ka Paak ta marbinto

(Matiye 26.26-30, Maark 14.22-26, 1 Korentiye 11.23-25)

¹⁴ Wiktin taat pat nectu ta teendi, Iisa goytu tee in *paliinnay ¹⁵ ho ɲa kaawiico aman : « Min taabiner bal ase misa-an, nu raka ja a illa gii tee sawa tee ka iidin ta Paakdi-anta. ¹⁶ Nu kaawiiko ampa-ak asaan min tee ɲaar-an, nu tiyaado pey tee ka iidin-anta nam yiriy taat Bun asiy gaare baat ta iidin-an do Meennuwi. » ¹⁷ Kar ɲa iciit *kordindi, ɲa deltu barkin do Bun di ho ɲa kaawtu aman : « Obon kordindi-anta, kuu see, kuu dakguwe do zinƙiko. ¹⁸ Ka seener nu kaawaako, min dinƙa-an, nu siyaado pey maam ku *bindi nam yiriy taat *Meennaw ta Bun di yaa ase. » ¹⁹ Kar ɲa ictu mappa, ɲa deliiji barkin do Bun di, ɲa pirsiga ho ɲa beriicog do maajirnay. Kar ɲa kaawtu aman : « Naar-an zir kaak naa bere *satkin do saan tanƙo. Ginguwon ansii kat kuu moyguwe bir. » ²⁰ Min ɲu tee, ɲa beriico oki kordindi ar kaak ɲa beriico mappa ho ɲa kaawtu aman : « Kordindi-an gaara *Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee in baarir kuuk min do saan tanƙo. ²¹ Kar gay talon, gem kaak asaadu isine pisinni ora do parki. ²² Ka seener, nun *Ron gemor asa mate ar taat Bun kaawtu. Kar gay, radji do gem kaak isindu ! » ²³ Min Iisa kaawtu pa-ak, maajirnay teestu inde zinƙiko aman : « Waa kaak yaa ginin riy-anta ? »

Inde kaak a waa tatik paka

²⁴ Min ɲaar-ak, maajirna teestu meele benannico a minninco-an waa tatik paka. ²⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Sultinnay ku duniiner goy kaaco ka geenco. ɲu hokumiyaag geenco in guwaane, kar ɲu raka pey a gee yaa kolinco a " gay sellinƙaw ". ²⁶ Kunƙo-an, dakon ginenna ar ɲuura. Minninko, gem kaak tatik paka yaa tale ziy ar ɲa kapak, ho ɲaar kaak hokumiya yaa gine ar gay riyor. ²⁷ Naako indinƙo : ya do tanƙo, gem kaak tiya kat tatko wala kaak iya tee ? Kaak tiyaw-ak doo di ? Kar nun gay, nu goy datikko ar gay riyor kaak iyaako tee. ²⁸ Kunƙo-an ko, wiktin taat taaɓin gasintu, ku balnu rasindu. ²⁹ Do saan taar-at ko, nun naako berin Meennaw do pisinƙo ar Tanni Bun beriiduuta. ³⁰ Paa kat, ku asiy tee ho kuu see in nunu do *Meennuwir. Ku asiy goye ar sultinnay, kuu dukume seriin do tamba ta Israyeel taat orok in seera. »

Iisa kaawa do Piyer a ɲa asa tatire

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Yaaya 13.36-38)

³¹ Iisa kaawiiiji do Simon Piyer aman : « Simon cokay samaane, Seetanne indig Bun a nyaako dodiyyin ko ar nu dodiyyi *geme. ³² Kar nun gay indijin Bun imaanjin giniydo sooda. Kar wiktin taat Seetanne gecinjin ko ho ki goy pey bombo do imaanjin, denrig sintan oki. » ³³ Piyer gay kaawiiiji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbine, ya nu unjaacin danjaayne wala nu diyaacin oki, nun rasaacinno. » ³⁴ Kar Iisa telkiiiji aman : « Piyer, nu kaawaajin ka seener, yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

Gurus, mokolle in seepine

³⁵ Min naar-ak, Iisa indiig maajirnay aman : « Wiktin taat nu naamin ko do riyor, ku bal soke do pisin ko wala gurus, wala mokolle, wala nugira. Do wiktin taar-at, maan arumko walla ? » Nuur gay telkiiiji aman : « Ha'a ! Maan balni arme. » ³⁶ Kar na kaawiiico aman : « Min din ka-an, kaak gin gurus, na icga. Kaak gin mokolle oki, na icta. Kaak ginno *seepin gay, na gidiiy batkoy ho naa gidie seepine. ³⁷ Kar nu kaawaako, kaaw taat nu siirtu do Kitanner do bi kanto yaa ase do werti. Kaaw-at aman : " Nu asa talin naar oki atta in gee kuuk jookumo. " * Ka seener, kaawin okin ko kuuk nu siirtu do bi kanto-ak gaay ko nece. » ³⁸ Maajirnay kaawiiiji aman : « Gem kol Rabbinni, an seepinpan seera. » Iisa gay telkiico aman : « Rason kaaw-anta. »

Iisa do koot ka Olibiyennar

(Matiye 26.36-46, Maark 14.32-42)

³⁹ Min naar-ak, Iisa amiltu in maajirnay min do geegirdi. Nu baawtu do koot ka Olibiyennar uudin ta na baggiyo. ⁴⁰ Min nu ottu do wer-ak, na kaawiiico aman : « Indon Bun kuu goye bombo ya Seetanne gecaako, kuuji gedire. » ⁴¹ Kar Iisa etirtu minnino serek sood, na dersitu ho na indiy Bun aman : ⁴² « Baaba, locin-ak raddo, etirit taa'in-an minniner. Yampa, taa ginenna ar taat nun rakiyo, illa taat kin rakiyo. » [⁴³ Hiyya, *dubil ka Bun di bayniiiji a naa denjinji. ⁴⁴ Iisa kelmoy amile nam na tala aminda. Do wer-ak, na salkiytu in gelbin rakki paa nam tingoy etila cus-cus ar baar.]†

⁴⁵ Min na gaastu in salaaney, na uctu ho na yeeptu wer ka maajirnay. Min na ottu, na gasiig nu weye asaan nu moya gamin okin ko kuuk nu dortu ho kuuk yaa ase ba aaro. ⁴⁶ Kar na indiig aman : « Maa di ku weyiyo ? Ucon, indon Bun kuu goye bombo ya *Seetanne gecaako. »

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Yaaya 18.3-11)

⁴⁷ Min Iisa kaawa misan di, tala kar gee asaw. Zuudas kaak min paliinna kuuk orok in seer ogirco. Na baawiiiji do Iisa, na baamiyiiga ho na giniiji cuud.† ⁴⁸ Kar Iisa gay kaawiiiji aman : « Zuudas, nun kaak *Ron gemor, in cuud-an di, ki isiniidu ! » ⁴⁹ Min maajirin ku Iisa taltu maan kaak yaa kuuniye-ak, nu indiig aman : « Rabbine, ni asidin gee-an in seepinpan walla ? » ⁵⁰ Ek di rakki min maajirnay ku Iisa ceeptu seepiney, na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumijit dengey ta meeda. ⁵¹ Kar Iisa ictu kaawo aman : « Ha'a, paado, goyon werko rakki ! » Kar na atiit denge-at do werti. ⁵² Min pa-ak, Iisa kaawiiico do agindaw ku gay satkiner, ku gay gooye ger ka Bun di ho *aginay ku Yuudinnar aman : « Ku astu in seepinpan ho in donkilay a kuun obindu, wala nu kokino ? ⁵³ Nun sa goy doo

* **22:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.12. † **22:44** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **22:47** 'na giniiji cuud' : Do aadin ta Yuudinnar, ya nu ooya do gem kaak nu ibingiga, nu gingiy pa.

in kunjo do ger ka Bunji. Maa di ku obginno annere ? Kar diŋ gay, wiktin tanjo ase, taar taat gondikaw^s yaa gaare gudurriti. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.57-58,69-75, Maark 14.53-54,66-72, Yaaya 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Min ŋaar-ak, ŋu obiig Iisa, ŋu iyiig do ger ka mee satkiner ka tatko ho ŋu unjiig atta. Piyer gay aadaag min aaro, datikco dukume. ⁵⁵ Min ŋaar-ak, gee daarin ŋaamtu ako do wer ka berel ŋu ooriyo. Piyer oki goytu in ŋuura. ⁵⁶ Daatik rakki gay riyor taliig Piyer oora ako, ta taliig yalaan ho ta kaawiico do gee-ak aman : « Ha', talon gem-an oki in ŋaara ! » ⁵⁷ Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nu ibingido gem-an. » ⁵⁸ Jammiy sood, gem ka pey taliiga ho ŋa kaawtu aman : « Kiŋ oki rakki min maajirnay ku Iisa doo ? » Kar Piyer telkiiji aman : « Ha'a, nun min ŋuurro. » ⁵⁹ Goytu kee, yaa gine ar pat rakki pa, kar gem rakki ka pey wakiliy di aman : « Ka seener gay, gem-an, ŋaar goy in ŋaara asaan ŋaar oki min kid ka Galile. » ⁶⁰ Kar Piyer gay telkiiji aman : « Hey kinke-anja, kaawon-an gay min momo ? » Min ŋa bal deen kaawoy misan di, kokir boogtu. ⁶¹ Do wer-ak, Rabbin kolsiig Piyer ho ŋa taliig yalaan. Hiyya, Piyer moyiit kaaw taat Rabbin kaawiji aman : « Yiriyta in aando-anta, kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. » ⁶² Min ŋaar-ak, Piyer amiltu kara ho ŋa zugiig ale.

Nu koocig Iisa ho ŋu wargu

(Matiye 26.67-68, Maark 14.65)

⁶³ Gee kuuk gooyaag Iisa ajimiyyiga ho ŋu koociiga. ⁶⁴ Nu duuniig odinay ho ŋu indiig aman : « Hey nabiince-anja, kaawnin ja waa kaak menŋinŋin^{*} ! » ⁶⁵ Kar ŋu wariig ko ware.

Iisa do uŋco ka agindaw ku gay satkiner

(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Yaaya 18.19-24)

⁶⁶ Min wer waltu, *aginay ku Yuudinnar numtu, ŋuur agindaw ku gay satkiner in agindaw ku gaanuundi. Kar gee kuuk gooyaag Iisa-ak iyiicoga. ⁶⁷ Min ŋu iyga, ŋu indiig Iisa aman : « Kaaw ta gaayan, ya kin ko Masi kaak Bun dobtu. » Naar gay telkiico aman : « Ya nun kat diyaako, ku amniyaanno, ⁶⁸ ho ya nun kat indaako, ku yeepaadudo. ⁶⁹ Kar gay, dak mena sood di[†], nun *Ron gemor yaa goye do meeday ta Bun kaak gudurre okintit do pisinji. » ⁷⁰ Do wer-ak, okinco kaawtu aman : « Di pa-ak, kin ko Ron ka Bunji walla ? » Naar gay telkiico aman : « Kun maaniiko kaawit ko a ŋa nunu. » ⁷¹ Hiyya, ŋu kaawtu benannico aman : « Maaniite cokiyyit ko ta biy, wala gi raka pey saadine ! »

23

Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Yaaya 18.28-38)

¹ Do wer-ak, gee ku dukuma seriin-ak uctu okinco, ŋu iyiig Iisa do unji ka guberner Pilaat^{*}. ² Min ŋu iyiiga, ŋu diyiji kaaw aman : « Ni gasig gem-an as nigin darrini ho ŋa isinaag gee a ŋuu kappiyenno miiri do Sezaar, sultan ka

^s **22:53** 'gondikaw yaa gaare gudurriti' : Gudurre ta gondikaw, ta gudurre taat amilaw min do Seetanner di. ^{*} **22:64** 'menŋinŋin' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'doosinŋi'. [†] **22:69** 'dak mena sood di' : In kaaw ta Grek, ŋu kaawa 'min dinja'. Kar gay, wiktin ta ŋu kaawiy ampa-ak, ŋu raka kaawe a maanna-an yaa ase kodok-kodok di. ^{*} **23:1** 'Pilaat' : Naar Roominŋe, ŋa Yuudincedo. Sultan ka tatik ka Room diyig guberner do kidin ku Zeruzaleem.

tatik ka Room. Na gina ziy a na Masi, ansi-ak a na Sultan. » ³ Pilaat indiig Iisa aman : « Kiñ ko sultan ka Yuudinnar walla ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kiñ meenjinj kaawit ko. » ⁴ Pilaat kaawiico do agindaw ku gay satkiner ho do gee kuuk dakin-ak aman : « Nun bal gase oorin taat naa obin gem-anjka. » ⁵ Kar gee kuuk diyiñ kaaw-ak wakiliy kon di aman : « Na isinaag gee in bieldinji, min kid ka Galile yoo kid ka Zuude okinji nam na astu anne. »

Iisa do unji ka sultan Herood

⁶ Wiktin taat Pilaat dortu-ak, na inditu aman : « Gem-an min Galile walla ? » ⁷ Kar min nu kaawiiji a Iisa asa min do kid ka Galile do wer kaak *Herood Antipaas goy kaaci, na naamiijiga. Do menaw nuur-ak, Herood oki goy do geeger ka Zeruzaleem. ⁸ Min nu ottu ho Herood taliiga-ak, alji gal aale asaan min awalle na raka talinji. Na dor gee kaawa biy ho na raka talin naa gine maan kaak ajbay. ⁹ Do wer-ak, na indiig in kaawin dakina, kar Iisa gay bugum mayaata. ¹⁰ Agindaw ku gay satkiner in ku gaanuundi sa goya. Nu diyiiji kaawin kuuk ooma. ¹¹ Do wer-ak, Herood in askirnay wariiga. Nu isiiji batik taat samaane ho nu ajimiyyiiga. Kar nu naamiijig pey do Pilaat. ¹² Awalle Herood in Pilaat, nuur adine ho yiriñ taar-at di nu amirtu.

Nu iyyig pey Iisa do unji ka Pilaat

(Matiye 27.15-26, Maark 15.6-15, Yaaya 18.39-19.16)

¹³ Min nu yeepig Iisa, Pilaat numiig *Yuudinna in agindawcu in agindaw ku gay satkiner ¹⁴ ho na kaawiico aman : « Ku iduug gem-anjka ho ku diyiñ kaawo a na isinaag gee a wer yaa nige. Kar nu indig unko ho min kaawin okinco kuuk ku diyiñ, oorin rakki sa nu balji gase taat yaaji iye obe. ¹⁵ Herood oki balji gase oorin taat naa obinji. Paa ko, na naamitenga. Di naar-ak, gem-an naar ginno oorin taat yaaji iye muutu. ¹⁶ Ansi-ak, naa koocinji di kar naa pikinji. » [¹⁷ Do ay iidin ta *Paak, do aadiney, Pilaat imilgiyco do Yuudinnar gem rakki min do dajaayner.]† ¹⁸ Kar gay, okinco, nu teestu obe kuuri aman : « Daag gem-anjka ho pikiniig Barabaas. » ¹⁹ (Barabaas gay, nu unjiig dajaayne asaan na barjilig gee ku geegirdi ho na dee gemo.) ²⁰ Pilaat gay, do tanji-at, na raka pikin Iisa. Ampaa ko, na kaawiico paa do gee kuuk dakin-aku. ²¹ Kar nuur gay kaawiy rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » ²² Ka subbinjar, Pilaat ictu pey kaawo aman : « Naar nig maa di ? Yoo oorin rakki taat nec yaa iye muutuy oki, nu balji gase. Naa koocin in kordingo kar naa pikinji. » ²³⁻²⁴ Kar nuur gay wakila di kaawe rada aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Gaayco jaala jaalen di nam Pilaat giniicot taat nu rakiyo. ²⁵ Na pikiicog Barabaas ar taat nu inditu, naar kaak barjilig gee ku geegirdi ho dee gemo. Kar Iisa gay, na beriicog do pise ka askinnar a nuuji gine taat gee-ak rakiyo.

Doode ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Yaaya 19.17-27)

²⁶ Nu iyyig Iisa do wer kaak nuu deenji ho nu iciig et kaak nu doodin kuwa. Do botildi, nu naamtu in gem rakki pa sinji Simon. Gem-ak min geeger ka Sireen‡ ho na asa min yeero. Nu asiriig naa icilin et-ak do goroy ho naa aadin Iisa. ²⁷ Gee dakin aale aadaaga. Minnincog goy oki daad kuuk alaw ho kuuk marmilaw do saan tanji. ²⁸ Iisa kolsiig daad-aku ho na kaawiico aman : « Kun daad ku Zeruzaleem, dakon alenno lotu. Illa alonj ta maaniiko ho ta kooginko,

† **23:17** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **23:26** 'Sireen' : Na kid ka gee ku pondiko kaak goy in munsakne.

²⁹ asaan wiktin yaa ase taat gee yaa kaawe aman : “ Galal do moggan, nuur kuuk bal aawe wee ho kuuk bal bere popo tak-tak. ” ³⁰ Do menaw nuur-ak, gee yaa kaawe do dambiniidi aman : “ Sollonni do kayni ” ho do kotat aman : “ Gootonni. ” § ³¹ Ka seener, ya et kaak balan kat nu doliyaag ampa-ak, kar kaak aay gay nuu giningi maman ? » *

³² Do werco-ak, nu iytu oki kokinay seera a nuu deenco in Iisa. ³³ Min nu ottu do koot kaak nu kolyi « Dawik ta kaar », nu doodig Iisa ka etor. Nu doodiig oki kokinay-aku : rakki do meeday ho rakki gay do nugilay. ³⁴ Min nu doodig Iisa, na inditu tacco Bun aman : « Baaba, saamiyco do gee-an ku asaan nu ibanno maan kaak nu giniyo. » Kar askirna-ak deediit kesuun ta Iisa werin dakina ho ay gem di iciy taat galji. ³⁵ Gee gay talaaga. Nuur agindaw ku Yuudinnar oki samtiyaaji aman : « Na jil gee ku pey. Din gay, na jil ziy ka meenji ya naar kat Masi kaak Bun doftu kare ! » ³⁶ Askirin oki samtiyaaji. Nu 6aawiji moota ho nu beriji maam ku tooro ³⁷ ho nu kaawiji aman : « Ya kin kat sultan ka Yuudinnar-ak, jil kat doo zin ! » ³⁸ Kar do et ka Iisa, nu dood maan kuwa do kaay kaak nu siirji aman : « Naar-an ko sultan ka Yuudinnar. »

³⁹ Rakki min kokinay kuuk nu doodtu-ak wariig Iisa aman : « Kinke-an doo ko kaawa a ki Masi kaak Bun doftu-aka ! Jil zin ho kiini jile oki ! » ⁴⁰ Kar kokin ka seerinkar-ak gay leesiji do giji aman : « Ginte-an, nu obinte nuute deente ar naara. Kin ginno kolaw do Bundi walla ? ⁴¹ Tante-an taar do botilti asaan nuute deente do maan kaak gi gintu. Kar naar-an gay nig maa ? » ⁴² Kar na kaawtu pey aman : « Gem kol tacco Iisa, dakin rawtinno do wiktin taat ki asiy teen meennuwin. » ⁴³ Iisa gay telkiji aman : « Ka seener nu kaawaajin, yiriyta-an di, ki 6aa goye do janni in nunu. »

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Yaaya 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Wiktin taat pat nectu yiriyo, ta mattu. Wer astu gondiko do kid okinji nam pat subba ta maako. Do *ger ka Bundi sa, zimilla kuuk nu duuntu do botol taat unja do wer kaak *cawar aale eertu min datko min kuwa yoo keder. ⁴⁶ Hiyya, Iisa kooltu rada aman : « Baaba, nu diyit ruwwiner do pisinjin. » Kar min na kaawtu pa-ak di, na mattu. ⁴⁷ Min tatkaw rakki ka askirin ku Room taliig gamin okinco kuuk kuuniy-ak, na oziliig Bun ho na kaawtu aman : « Way, ka seener, gem-an bal nige maan tak-tak ! » ⁴⁸ Do wer-ak, goy gee dakina kuuk as tale maan kaak kuuniye. Min nu totirtu, nu deliig gonguminco min nige kaak aditco nigtu. ⁴⁹ Roynay ku Iisa okinco ho in daad kuuk aadig min Galile-ak peytu serek ho nu taliy maan kaak kuuniya-aka.

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Yaaya 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Do wer-ak, gin gem rakki nu kolaag Yuusup. Naar min geeger ka *Yuudinnar kaak nu kolyi Arimate. Gem-ak goyinjii samaane ho na sellen do unji ka Bundi. Na era ase ka *Meennaw ta Bundi. Naar min *aginay ku Yuudinnar, kar gay, na bal ooye do kaawco ho do maan kaak nu gintu. ⁵² Na 6aawtu gasin Pilaat ho na indiig zi ka Iisa. ⁵³ Kar na paayig min ka etor, na maliyig in kappanne ho na 6aawtu unjiig do magin taat nu dooditu ka dambar. Magin-at, yoo momte rakki oki nu balti diye. ⁵⁴ Yiriy taar-at ta siye ka zinjar

§ **23:30** Wer ka gase kaawor do Ooze 108. * **23:31** Danil ta et kaak balan in kaak aaye : Et kaak balan, naar gaara gem kaak bal gine oorne ho kaak aaye gay gaara kaak gin oorne. Iisa, naar bal gine oorne ho nu doodig ka etor.

asaan yiriy ta *sabitdi gaay ko. ⁵⁵ Daad kuuk as min Galile in Iisa-ak aadig Yuusup min aaro. Nu taliit magin-ata ho maman nu deeriig Iisa. ⁵⁶ Kar nu yeeptu do geriyco ho nu teestu siye gamin kuuk nuuji ooye do momtey ka Iisa : itir in sewe. Kar gay, in yiriy ta sabitdi, nu bal 6aawe do maginer, nu eeltu geero uudin taat *gaanuun kaawtu.

24

Nooye ka Iisa

(Matiye 28.1-10, Maark 16.1-8, Yaaya 20.1-10)

¹ In yiriy ta dumaas, wer dugus-dugus, daad-ak sokiig gamin kuuk nu siytu a nuuji ooye do ziy ka Iisa ho nu 6aawtu do bit ka maginer. ² Min nu ote, nu gasig dambi kaak nu goottu magin-ak tunkil serpiya. ³ Nu unjitu do maginer, kar nu bal gasin zi ka *Rabbin Iisa. ⁴ Nu ajbiytu nam ta bico sa amallo. Do wer-ak, tala kar gee seer kesuunco irna pit-pit bayniico. ⁵ Daad-ak kolaw obiigu nam nu onig kayco. Kar gee-ak kaawiico aman : « Maa di ku bariyiy gem kaak goy mento min datik ta gee kuuk mate ? ⁶ Naar kawwi do maginer, na nooye. Pakiron do kaaw taat na kaawiiko wiktin taat na goyiy Galile. ⁷ Kaaw-at aman : « Illa nun *Ron gemor, nuun berin do pise ka gee kuuk jookumo. Nuun doodin ka etor ho yiriy ta subbin kar gay, naa nooye. » »

⁸ Hiyya, daad-ak moyiig kaawin kuuk Iisa kaawiico. ⁹ Nu yeeptu min do maginer ho nu osiicog gamin okinco kuuk nu taltu do paliinna kuuk orok in rakki ho do gee okinco kuuk aadig Iisa. ¹⁰ Daad kuuk iyiit kabarre do paliinnar-ak, nuur Mariyam ta min geeger ka Magdala, Zaan, Mariyam atan Zaak ho in daad daarin ku pey. ¹¹ Kar min paliinna-ak doriit kabarre-at, do tanco a wal daad-ak osa kaawin kuuk bal baaco din ga. Paa ko, nu baltu amniyiinco. ¹² Kar Piyer gay uctu, na iciig gadi na 6aawtu do maginer. Min na ottu, na yogiltu ho na taltu jardad di goy keeco. Do wer-ak, na ajbiytu tak-tak. Hiyya, do yeepinji na osiig kat adiy do maan kaak kuuniye.

Maajirna seer do botol ta Emayuus

(Maark 16.12-13)

¹³ Do yiriy taar-at di, maajirna seer ku Iisa 6aa do hellin taat nu koliy Emayuus. Hellin-at, min Zeruzaleem yaa nece ar kilomeetir orok. ¹⁴ Do botildi nu kaawiy benannico do gamin okinco kuuk kuuniye. ¹⁵ Wiktin taat nu kaawiy ho nu meeliy-ak, Iisa meenji jorkiigu ho na toliiy in nuura. ¹⁶ Maajirna-ak talaaga, kar gay, maan todco nuu ibininji. ¹⁷ Iisa indiig aman : « Ku meela do bi ka moo botildi ? » Do wer-ak, nu peytu dut ho nu yiimiit wijeenco. ¹⁸ Rakki minninco sinji Kileyopaas telkiiyi aman : « Min gee kuuk goy Zeruzaleem, kin keejin di ibingido gamin kuuk kuuniy do menaw-an ku walla ? » ¹⁹ Iisa indiig aman : « Nuur maa ? » Nuur gay telkiiyi aman : « Maan kaak asji do Iisa ka min Nazareet ! Naar nabiinco tatiko. Do unji ka Bunji ho do unjo ka gee okinco, na gaarit gudurrey in gamin kuuk na giniyo ho in kaawin kuuk na kaawiy. ²⁰ Aginduwte ku gay saktiner in aginiye ku darre berig do pise ka agindaw ku Room a nuu obinji, nuuji diye kaawo ho nuu deen ka etor. ²¹ Zer nin pakir a wal naar ko kaak asa jilin gee ku Israyeel min adinco. Kar taar gay bal ase pa, ho din gay gin ko menaw subba min gamin-an kuuniytu. ²² Illa gay daad daarin minninni iyinti kaawin kuuk ajbay. Nu sak bit ka maginer, ²³ kar nu bal gasin ziy ka Iisa. Nu asinti kaaw a *dubal ku Bunji bayinco ho nu kaawiico a na goy mento. ²⁴ Minninni, daarin 6aawtu do maginer ho nu gasiig gamin-ak uudinco ar taat daad-ak kaawiico. Kar naar gay, nu bal gasinji. » ²⁵ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Kun maa di

kayko dibirtu ampa ? Kaawin okiŋco kuuk nabiinna iyiiko-an̄ku, maa di ɲu un̄jigikonno kodok ? ²⁶ Ka seener, nabiinna kaaw a illa Masi kaak Bun dobtu yaa taabiyeŋ ja ampa, kar kat, ɲaa un̄je do *darjiney. » ²⁷ Kar Iisa gaariico baaco ta kaawin kuuk ɲu siirtu do saan tan̄ji. ɲa teestu in̄ makaatamna ku Muusa in̄ ku nabiinnar nam ɲa gasiit Kitamne okintiti.

²⁸ Wiktin taat ɲu gaay ote do hellin taat maajirna-ak 6aayiyo, Iisa gintu ar ɲa bira in̄ un̄ji. ²⁹ Kar ɲuur gay todiiji aman : « Ha'a, gem kol sin̄te, as in̄ nini asaan pat-an deete. » Hiyya, Iisa ooytu ho ɲa 6aawtu goye in̄ ɲuura. ³⁰ Wiktin taat ɲu goyiy keder do teendi, ɲa ictu mappa ho ɲa deltu barkin do Bun̄di. ɲa pirsiiiga ho ɲa deediicoga. ³¹ Do wer-ak odinco piltu kate ho ɲu ibiniig Iisa. Kar ta bite-an̄ di, ɲa sawiltu min do un̄co. ³² Min pa-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Min ɲa kaawiite do botildi ho ɲa gaariite baat ta Kitamner-at, kaaw-at eruwgintenzo walla ? »

³³ Kodok di, ɲu uctu ho ɲu yeeptu Zeruzaleem. ɲu gasiig *paliinna kuuk orok in̄ rakki num in̄ een̄co. ³⁴ Maajirna-ak, kaawiico do ɲuur kuuk asa min hellin ta Emayuus-ak aman : « Ka seener, *Rabbin nooye ! ɲa bayin̄ji do Simon. » ³⁵ Kar maajirin ku seer-ak osiico oki maan kaak kuuniyco do botildi ho maman ɲu ibiniig Iisa do wiktin taat ɲa pirsiiig mappa.

Bayne ka Iisa do maajirnay

(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Yaaya 20.19-23, Akt 1.6-8)

³⁶ Wiktin taat ɲu kaawa misan di, tala kar Iisa goy datikco ho ɲa kaawiico aman : « Aapiye, taa goye in̄ kun̄ko ! » ³⁷ Do wer-ak, ɲu raastu ho kolaw obiigu, ɲuur a wal ta kelmo. ³⁸ Kar Iisa gay kaawiico aman : « Maa di ku barjiliyo ho aditko gintu seera ? ³⁹ Talon̄ pisindu ho asindu. Ka seener ɲa nunu ! Diironnu ho kuu tale asaan kelim taar bal gine kuma wala kaaso ar ku taliy nun gintu-an̄ka. » ⁴⁰ Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲa gaariico pisin̄ji in̄ asin̄ji. ⁴¹ Alco gala ho ɲu ajbiȳtu tak-tak, kar in̄ ajbiyiŋco-ak oki, ɲu bal amniye loci. Paa ko, Iisa indiig aman : « Ku gin maan ka teendi walla ? »

⁴² ɲuur gay aman : « Hii, ni gine. » Kar ɲu persiiji boos ka bike. ⁴³ Iisa iciiga ho ɲa teeyig un̄co. ⁴⁴ Kar ɲa kaawiico aman : « Aan taat nu kaawiiko wiktin taat nu goyiy in̄ kun̄ko : Gamin kuuk siir do bi kanto do *gaanuun ka Muusa, do makaatamna ku nabiinnar ho in̄ ta *Soom, okiŋco yaa asen̄ ja uudinco. » ⁴⁵ Do wer-ak, Iisa piliig kayco ho ɲu ibiniit kat baat ta Kitamner. ⁴⁶ ɲa kaawiico aman : « An kaaw taat siir do Kitamner : " Illa Masi yaa taabiyeŋ ja, ɲaa mate, kar yiriy ta subbiŋkar gay ɲaa nooye min do muuti. " ⁴⁷ Paa kat, gee yaa gaare Kabarre ta Gala in̄ sin̄ kun̄ji min Zeruzaleem yoo adiy ka kidar okin̄ji. Kabarre-at a ɲuu ibinin̄ nigiŋco, ɲu poociŋ goyiŋco kaak samaanno ho Bun̄ yaaco saamiyiŋ zunuubinnico. ⁴⁸ Kun̄ kon di gee kuuk talig gamin-an̄ in̄ odinko. ⁴⁹ Kar nun meendu yaako ɲaame maan kaak Tanni kaawtu a ɲaako bere. Kun̄ gay, goyon̄ do geeger-an̄ di nam gudurre taat asa min kuwa *yaako miinin̄ko. »

Iisa coona ka samaaner

(Maark 16.19-20, Akt 1.9-11)

⁵⁰ Min ɲaar-ak, yiriy rakki Iisa imiliig maajirnay min do geeger-aka, ɲa iyiig moota in̄ hellin ta Betani. Do wer-ak, ɲa jaaltu pisin̄ji ho ɲa barkiyiigu. ⁵¹ Wiktin taat ɲa barkiyiigu-ak di, ɲa etirtu minninco ho Bun̄ coonig ka samaaner. ⁵² Do wer-ak, ɲu abdiyiiga, kar ɲu yeeptu Zeruzaleem in̄ galal dakina. ⁵³ Min ɲu yeepe, ɲu 6aggiy do *ger ka Bun̄di ho ɲu oziliiga.

* 24:49 'gudurre taat asa min kuwa' : Gudurre-at, taar Ruwwin ta Bun̄di.

Kabarre ta Gala ta Yaaya Pile ka kaawor

Maktumne-an, gee kuuk awalle kat kaaw min daayum kadar na Yaaya kat siirta. Yaaya, naar min paliinna kuuk orok in seera. Kar na bal siirin sinji kuuk Yaaya-ak do maktumne-anta. Illa na siir aman : « Naar kaak lisa elgiyo » (Yaaya 13.23).

Maktumne ta Yaaya, taar ginno dele ka danlal. Kar gay, ta gin kaawin dakina kuuk Maark, Matiye in Luk bal siirince. Ta kaawa oki do bi ka gamin peesira kuuk ajbay lisa gintu. Nuur ko kuuk gaara a lisa, naar Ron ka Bunji. Ta kaawa pey do bi ka lisa kaak meela in gee ar : maajirnay, Nikodeem, daatik taat min geeger ka Samari, agindaw ku Yuudinnar ho sintay ku Lazaar. Yaaya siir do gee okinco kuuk bariya botol, seene ho in goye ka gaasdo. Gamin nuur-an, illa in lisa kat nuu gasinco.

Iisa Masi, naar Kaaw ta Bunji

¹Awalle, min Bun bal kilgiyin misa duniine, gem kaak nu koliy Kaaw ta Bunji goy ko. Na goy sawa in Bun ho naar meenji di Bun. ²Min Bun bal kilgiyin misa duniine, na goy ko in naara. ³In Kaaw-at di, Bun kilgiyiig gamin okinco. Maan ginno kaak na kilgiytu bal taara. ⁴Ta taar kat ber goye do gamin okinco. Ho in goye kanti ko, gee taltu portikaw. ⁵Portikaw-at caapiy do gondikor, kar gondikaw baltit gine maanna.

⁶Kar gay, gin gem rakki kaak Bun naamtu, nu kolaag Yaaya-Batist. ⁷Naar as kaawe do geemir do bi ka naar kaak gaarit portikaw-ata, asaan gee yaa cokiye kaawoy ho nuu aamine in naara. ⁸Yaaya gay, naar meenjido kat portikaw, naar as kaawe biti di. ⁹Portikaw-at taar ko seene. Taar as do adiy ka kidar ho ta caapiy do gee okinco.

¹⁰Gem kaak nu koliy Kaaw-ak, naar goy do adiy ka kidar. In naar ko, Bun kilgiyiig kida. Kar gee kuuk do adiy ka kidar gay bal ibininji. ¹¹Na 6aaw goye in geenji ku meenji, kar geenji gay bal obinji. ¹²Kar do gee kuuk obga ho kuuk aamin in sinji, na berco botol taat nuu gine koogin ku Bunji. ¹³Nuu gine kooginay-ak, asaan Bun kat bercog wee ka marbinto. Wee naar-ak wala isgig in niyin ta gemor, wala in pikirre ta gemor.

¹⁴Gem kaak nu koliy Kaaw-ak gintu gemo ho na astu goye in ginte. Gi talit *darjiney taat na gastu min Tacco Bun. Darjiney-at, taar ko ta Ronji ka dangiro.* In barkiney, na elgiy gee ho na gaariico seen ta Bunji.

¹⁵Yaaya gay, naar kaaw biy. Na kaawtu rada aman : « Talon ! An ko gem kaak nu kaawiiko awalle aman : " Gin gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, na ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. » »

¹⁶Paa ko, in sellinkuwi-at, na barkiyiite dakina, okinte na barkiyaaten di gaay in gaayo. ¹⁷Awalle Bun berten *gaanuun min do pise ka Muusa. Kar barkin in seen gay, Bun bertenju in ase ka lisa Masi. ¹⁸Ginno waan kaak talig Bun. Illa Ronji ka dangiro, naar kaak goy sawa in Bun-ak di, gaartenga.

*Kaawo do bi ka Yaaya-Batist
(Matiye 3.1-12, Maark 1.1-8, Luk 3.1-18)*

* **1:14** 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

¹⁹ Yiriy rakki, agindaw ku Yuudinnar kuuk goy Zeruzaleem naamtu gay satkiner in gee ku min baaco tañ *Lebi a ŋuu gasiñ Yaaya. Min ŋu gasga, ŋu indiig aman : « Kiñ waa ? » ²⁰ Naar gay balco cigile maanna. Na telkiico aman : « Nun-añ Masido. » ²¹ Nuur gay indiig pey aman : « Di kiñ ke waa ? Wal kiñ ko *Eli ? » Yaaya gay telkiico aman : « Ha'a ! Nun Elido. » Nu indiig pey aman : « Di wal kiñ ko nabiñce kaak ŋu kaawtu biy do Kitamner-aka ? » Naar gay telkiico aman : « Ha'a ! Na nunno. » ²² Kar ŋuur gay diyiiji aman : « Di kiñ waa ? Ki kaawa maa do bi kanjiñ ? Asaan ni raka niico yeepe kaaw do ŋuur kuuk naaminti. » ²³ Yaaya telkiico aman : « Nun ko gem kaak nabi Ezaayi kaawtu biy aman : " Gin gem rakki koola do kalaaner a *Rabbinte asaw. Ucoñ, siyonji botol dalañ. "† »

²⁴ Min gee kuuk ŋu naamtu do Yaaya, goy oki gee kuuk ŋu koliiy *Pariziyenna. ²⁵ Nu indiig aman : « Di ya kiñ kat Masido, wala ki Elido, wala ki nabiñcedo kaak ŋu kaawtu biy do Kitamner-ak, maa di ki *batiziyiy gee ? » ²⁶ Yaaya telkiico aman : « Nun-añ batiziya gee in amay di. Kar gem rakki goy do datikko kaak ku ibingigdo. ²⁷ Gem-ak yaa ase do aaror, kar gay, nun bal nece kaak naa one, naa sorin nugiray. » ²⁸ Maanna-ak kuuniy do wer kaak Yaaya batiziyiy gee, do geeger ka Betani, aar barrer kaak ŋu koliiy Zurdan.

Iisa Masi, naar Ronj Tamgi ka Bunji

²⁹ Ka kawtinti, Yaaya taliig Iisa asaaji. Do bi kanji, ŋa diytu aman : « Talon, aŋ ko *Ronj tamgi ka Bunji, naar sooya zunuubinna ku geemir. ³⁰ Do bi kanji ko, nu diytu aman : " Goy gem rakki kaak yaa ase do aaror, kar gay, naar ogirdu. Asaan min nu bal ase misan di, naar goy ko. " ³¹ Awalle, nunu oki ibingigdo. Kar diñ gay, nun as *batiziye gee in amay a naa gaarinji do gee ku Israyeel. »

³² Do bi ka Iisa Masi, Yaaya kaawtu pey aman : « Nu tal Ruwwin ta Bunji paayiji do Iisa ar ammaama ho ta goyiiji. ³³ Awalle nun ibingigdo oki, kar gay, Bunj kaak naamintu a naa batiziye gee in amay kat kaawdu aman : " Ki asa tale gem rakki, Ruwwin ta Bunji yaaji paaye ho taaji goye. Gem naar-ak ko asa batiziye gee in Ruwwin ta Bunji. " ³⁴ Nun talig maanna-ak in odinar ho nu kaawaako ka seener, gem-añ, naar Ronj ka Bunji. »

Gee kuuk tees aadiñ Iisa

³⁵ Ka kawtinti, Yaaya-Batist goy pey do wer-ak in maajirnay seera. ³⁶ Do wiktin taat ŋa taliig Iisa biraw, ŋa kaawtu aman : « Talon, aŋ ko *Ronj tamgi ka Bunji ! » ³⁷ Maajirnay ku Yaaya ku seer-ak dorit kaawoy taat ŋa kaawtu-ata ho ŋu teestu aadiñ Iisa. ³⁸ Iisa kolsitu ho ŋa tala ŋu aadaaga. Na indiig aman : « Ku aadiñ gay ku bariya maa ? » Nuur gay diyiiji aman : « *Rabbine, kiñ goy momo ? » (Siñ ku Rabbin-ak diya a « Tatkaw. ») ³⁹ Naar gay telkiico aman : « Ason tala. » Hiyya, ŋu daktu tal wer ka ŋa goyiyo. Wiktin taar-at yaa necen ko pat pood ta maako. Hiyya, ŋu eeltu in ŋaara.

⁴⁰ Min gee seer kuuk doriit kaaw ta Yaaya ho aadiig Iisa-ak, Andre sinji ka Simon Piyer sa goya. ⁴¹ Na uctu dakiig gas sinji Simon ho ŋa miniig aman : « Ni gasig *Masi. » (Siñ ku Masi-ak diya a « Naar kaak Bun dobtu. ») ⁴² Kar ŋa iyijig Simon do Iisa. Iisa taliig yalaan kar ŋa diyiiji aman : « Kiñke Simon, ronj ka Yaaya. Min yiriya-añ gee yaan kolen ko Sepaas. » (Siñ ku Sepaas-ak diya a « Piyer ».†)

† 1:23 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.3. † 1:42 'Piyer' : 'Sepaas' in kaaw ta Yuudinnar ho 'Piyer' kaak asa min kaaw ta Grek, ŋuur baaco rakki di a 'dambi'.

⁴³⁻⁴⁴ Ka kawtinti, Iisa ictu niyin taat ɲaa 6aawe do kid ka Galile. Do botildi, ɲa ɲaamtu in gem rakki sinji Pilip kaak min Betsayda, werco kan Andre in Piyer. Iisa diyijji do Pilip aman : « Aadnu ! » ⁴⁵ Kar Pilip gay 6aa tale gem rakki sinji Natanayeel. Pilip diyijji do Natanayeel aman : « Ni gasig gem kaak ɲu kaawtu biy do Kitamner, do *gaanuun ka Muusa ho do makaatamna ku nabiinnar oki. ɲa Iisa ronji ka Yuusup min geeger ka Nazareet. » ⁴⁶ Kar Natanayeel gay diyijji aman : « Has min Nazareet kat amilgiy maan ka samaane ? » Pilip gay telkiiji aman : « Asu, ki 6aa tale. »

⁴⁷ Min Iisa taliig Natanayeel gaayji ko ote-ak, ɲa kaawtu do biy kanji aman : « Talonj ! Anj kat gem ka Israyeel kaak ta6. ɲaar-anj, yoo raadin rakki oki, amilaado minninee. » ⁴⁸ Natanayeel gay indiig aman : « Maman ki ibinginu ? » Iisa telkiiji aman : « Do wiktin taat Pilip gasinčinj do baat ta buguwar-ak di, nun talinčinj ko. » ⁴⁹ Min pa-ak, Natanayeel kaawtu aman : « Gem kol Rabbiney, nu iban kadar kin kat Ronj ka Bunđi, Sultan ka Israyeel ! » ⁵⁰ Iisa telkiiji aman : « Nu kaawaajin ja a nu talinčinj do baat ta buguwar-ata, ampaa doo wal ki aamintu kadar nu Ronj ka Bunđi ? Hadi ki asa tale misa gamin kuuk ajbay pa-ak ɲuur-anjku. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene. Ku asa tale samaan yaa pile waakilak ho *ɗubal ku Bunđi yaa paayguwe ho ɲuu cokguwe, ɲuu birguwe min do werir, nun *Ronj gemor. »

2

Maan ka ajbay kaak Iisa teestu gine

¹ Min ɲaar-ak, menaw seer birtu. Kar gee gay gina iidin ta obindi do geeger ka Kana, kid ka Galile. Do iidin taar-at, Mariyam atan Iisa goya. ² Kar Iisa in maajirnay sa, ɲu ɲaamco, ɲu astu. ³ Kar ba aar, maam ku *bindi kuuk gee siyo gaase. Hiyya, atan Iisa diyijji do ronji aman : « Gee-anj, seenco arme. » ⁴ Iisa telkiiti aman : « Iya, nun gay yaa gine maa ? Nun wiktiner misa taat naa gaare zir. » ⁵ Min pa-ak, yaaco diyiiico do gay riyor aman : « Ya taat ɲa kaawiikon di, ginonta. »

⁶ Kar do wer-ak gay gin guwin bijigiy ku dambiydi. Guwin-ak, *Yuudinna aciy zinjico do aadinco a ɲuu goye *cawar do unji ka Bunđi. (Ay guw di ica jelingin pood wal beey.) ⁷ Iisa diyiiico do gay riyor-ak aman : « Miinon guwin-anj in amay ! » Kar ɲu miiniig pal-pal-pal. ⁸ Min guwin-ak miine, Iisa diyiiico aman : « Din gay itinonj* min amay-anjku, kuuji iye do meeram.† » Hiyya, ɲu itintu, ɲu iyijji. ⁹ Min ɲu iyijjigu, amay-ak ra6il ko maam ku bindi. ɲuur kuuk itinig amay-ak iban wer kaak ɲu asiyo. Kar meeram gay ibanno. Min ɲa aawiigu, ɲa koliig gem ka obe ¹⁰ ho ɲa diyijji aman : « Kun kawta, gee bera ja maam ku yuutu, kar ya gee aay kon gay, ɲu beriy kuuk yuutinkuwco sooda. Di kin gay dummiyig kuuk yuutu yoo dinja ! »

¹¹ Maan kaak gaara gudurre ta Bunđi-aka, ɲaar ko maan kaak Iisa gintu awallico ta gamnar. ɲa ginig do geeger ka Kana, kid ka Galile. Ansii ko, Iisa gaartu *darjiney do geemir ho maajirnay aamintu loci. ¹² Min ɲaar-ak, Iisa in yaaco ho in sintay kuuk goy oki do wer-aka yoo maajirnay, okinco, ɲu uctu ho ɲu birtu do geeger ka Kapernayuum. Do wer-ak, ɲu goytu menaw sooda.

Atke ka taajirnar min do ger ka Bunđi

(Matiye 21.12-13, Maark 11.15-17, Luk 19.45-46)

¹³ Menaw ku iidin ta Yuudinnar taat ɲu kolij *Paak gaaye. Kar Iisa uctu, ɲa 6aawtu do geeger ka Zeruzaleem. ¹⁴ Min ɲa ottu, ɲa unjitu do *ger ka Bunđi.

* 2:8 'itinonj' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'ɗokino'. † 2:8 'meeram' : Meeram-ak, ɲaar ko deeda tee ka iidiner do geemir.

Do ger-ak gin gee ku gidiya barkay, tamgi in ammaamna. Atta-ak gin oki gee kuuk maka gurus. Nu deerig gaminco ka taabulnal. ¹⁵ Min lisa taltu pa-ak, na soktu mernan ho na siytu kordingo, kar na atkiig okinco kara, yoo tamgico in barkiitco. Gee ku maka gurus-ak, na akiliig taabulnico ho na dawiiig gurusco. ¹⁶ Na kaawiico do taajirin ku ammaamnar-ak aman : « Imilon gaminko-an min anne ! Ger ka Tanni, dakon giniñido ger ka suuginer ! » ¹⁷ Do wer-ak, maajirnay ku lisa moyiit kaaw taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kol *Rabbiney, nu elgig gerin dakina. Ya nu moyaw-ak, adir erwaan ar ako. »[†]

¹⁸ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar indiiig lisa aman : « Ni raka kiini gaare maan kaak ajbay, nii ibine kadar Bun ko tabiriñcin, ki giniig maanna-anja. » ¹⁹ Lisa gay telkiico aman : « Dimon ger-anja. Ya ku dimig gay, do menaw subba di, nun naa peyin do weriy. » ²⁰ Nuur gay diyiiiji aman : « Ger-an, nu pinig do elgin orok pood in bijigiy. Kar kin gay maman do menaw subba di, ki kaawiy a kii piniñi ! » ²¹ Sando, wiktin taat lisa kaawiy do bi ka gerdi-ak, na kaawa do bi ka ziy ka meenji. ²² Ba aar, min lisa nooytu min do muuti, maajirnay moyiit kaawoy-ata. Paa ko, nu aamintu do kaaw taat nu siirtu do Kitamner ho do taat lisa kaawtu.

Lisa iban adat ku geemir

²³ Do wiktin taat lisa iidiyiy iidin ta *Paak do geegeer ka Zeruzaleem, na gin gamin ku ajbay dakina. Min gee taliig gamin ku ajbay-ak, dakina minnincio piltu binjico a nu aamin in naara. ²⁴ Kar lisa gay bal amniyinco, asaan okinco, na ibingit ta aditco. ²⁵ Na rakaado a gem yaaji ose do biy ka gemor, asaan na ibingit okintit taat goy do adiy ka gemor.

3

Nikodeem indaag lisa

¹ Kar gin gem rakki sinji Nikodeem. Na min gee ku nu koliy *Pariziyenna ho na min *agindaw ku Yuudinnar. ² Yiri rakki, na dakiig gas lisa in aando, na diyiiiji aman : « Gem kol Tacco, ni iban kadar Bun kat tabiriñcin, ki asiini bilde, asaan ginno gem kaak yaa gedire ginin gamin kuuk ajbay ar kuuk ki gintu-anju ya Bun in naarro. » ³ Lisa telkiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa gedire talin *Meennaw ta Bun di ya nu bal ween wee ka marbinto. » ⁴ Nikodeem gay indiiig aman : « Maman gem kaak tatik ko, nuu ween pey marbinto ? Ampa-ak, naa unje pey do atti ka yaaco kat taa weenji wal maman ? » ⁵ Lisa diyiiiji aman : « Cokay, naan kaawe seene ! Ginno gem kaak yaa unje do Meennaw ta Bun di ya nu bal ween in amay ho in Ruwwin ta Bun di. ⁶ Nuur kuuk nu weeyig ween di, nuur goy koogin ku geemir di. Kar nuur kuuk nu weeyig in Ruwwin ta Bun di gay, nuur koogin ku Bun di. ⁷ Dak ajbiyenno do kaawor taat aman : “ Illa ku asa ja wee wee ka marbinto. ” ⁸ Pakar ja do usi. Na abiriyo ho na aaniyiy wer kaak na rakiy di. Gee cokiya abirinji kaak na abiriyo, kar gay, gee ibanno wer kaak na asiyo ho kaak na baayiyo. Hadi, gem kaak nu weeyig in Ruwwin ta Bun di sa, naar paa di. »

⁹ Kar Nikodeem indiiig aman : « Maman maanna-an yaa kuuniye ? » ¹⁰ Lisa telkiiji aman : « Kin sinjin ale, ki tatkaw ka *gaanuun ka gee ku Israyeel, kat ki ibingigdo gamin-anju ? ¹¹ Di cokay, naan kaawe seene ! Nin kaawa do bi ka maan kaak ni ibingiyo ho kaak ni taltu in odinni, kar kun gay rakaado ice kaawni. ¹² Ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk goy do adiy ka kidar din sa, ku aamanno, kar maman kuu aamine ya nu kaawaako do bi ka gamin kuuk

[†] 2:17 Wer ka gase kaawor do Soom 69.10.

goy kuwa ka samaaner ? ¹³ Asaan ginno waan kaak coon ka samaaner, illa nun *Ronj gemor di paay min kuwa. ¹⁴ Ku iban kadar gin ko elgin dakina, nabi Muusa siytu aal ka hadinner, na caaliig kuwa ka etor do wiktin taat nu goyiy do goosiner. Uudin ta na caaliig aal-aka, nun Ronj gemor oki, nu asaan caalindu ka etor ansi.* ¹⁵ Nu asaan caalin ka etor-ak a gem kaak aamin lotu yaa gase goye ka gaasdo do unji ka Bunji. ¹⁶ Ka seener, Bun elig gee ku duniiner okiŋco nam na tabiriig Ronji kaak dangiro a ay gem kaak aamin loci idiydo maala, kar gay, naa gase goye ka gaasdo. ¹⁷ Bun, naar bal tabirin ronji do duniiner a seriin yaa obin gee, kar gay, na tabirig a naa jilin gee okiŋco. ¹⁸ Gem kaak aamin do Ronj ka Bunji, seriin obaagdo. Kar naar kaak bal aamine loci gay, seriin obig ko, asaan na bal aamine do Ronj ka Bunji kaak dangiro. ¹⁹ Talu, maman seriin yaa obe gee : portikaw as do duniiner, kar geen gay el gondikaw kat guna, asaan nu gina gamin kuuk jookumo. ²⁰ Ka seener gay, gee kuuk gina jookum-ak, nuur elgitdo portikaw ho nu baggitido, asaan nu rakaado gee yaa talin gaminco kuuk jookum nu giniy-aku. ²¹ Kar gee kuuk gina riy taat samaane do unji ka Bunji gay, nuur baa do portikaw, asaan gee yaa tale waran kadar nu gina gamin kuuk samaane do unji ka Bunji. »

Kaawo do bi ka Iisa in Yaaya

²² Min naar-ak, Iisa in maajirnay uctu, nu deettu do kid ka Zuude. Do wer-ak, nu taaytu ho Iisa *batiziyyi gee. ²³ Do wiktin taar-at, Yaaya-Batist sa batiziya gee. Naar gay goy kid ka Enon, moota in Saliim, asaan do wer-ak gin amay dakina. Gee asiihi ho na batiziyyigu. ²⁴ Kar do wiktin taar-at, Yaaya, nu bal obin misa dajaayne.

²⁵ Yiri rakk, maajirnay ku Yaaya daarin teestu meele in *Yuudince rakki do bi ka aadinc. Aadinc-at kaawa do bi ka acindi kaak gem yaa gine *cawar do unji ka Bunji. ²⁶ Do wer-ak, maajirna-ak dakiig gas Yaaya ho nu diyiiji aman : « Gem kol Tacco, gem kaak goy awalle in kinke aar barre ka Zurdan, naar kaak ki kaawinti biy-ak, din naa tees kar batiziye gee ho gee okiŋco baa ko loci di. » ²⁷ Yaaya gay telkiico aman : « Gem gediraado gine maan kaak Bun balji kaawe. ²⁸ Ku dor di nu kaawko a nun Masido. Kar gay, nun gem kaak Bun tabirtu yaaji siyin botiliy. ²⁹ Ku iban di mitik in daatko, yiriya ta nuu obe, naar ko mitti ho royay gay, naar goy do serpey, na cokiyyi gaayay, ansi-ak galji. Di nun sa paa di. Nun ko royay ka mitkor. Din ka-an galilil nec kat do werti.

³⁰ Min yiriya 6aayiy in unti, sinji kunji yaa coone ho kunto gay yaa one. »

Gem kaak asa min kuwa ka samaaner

³¹ « Naar kaak asa min kuwa ka samaaner, naar pakgig gee okiŋco. Kar naar kaak asa min do kidar gay, naar goy do kidar di ho na kaawa do bi ka gamin kuuk do adiy ka kidar di. Ka seener, naar kaak asa min kuwa ka samaaner, [naar pakgig gee okiŋco.]† ³² Na kaawa do bi ka maan kaak na taltu ho na dortu, kar gay, ginno gem kaak icit kaawoy. ³³ Naar kaak icit kaawoy gay gaara kadar Bun kaawa seene. ³⁴ Kar gay, naar kaak Bun tabirtu gay, naar kaawa kaaw taat Bun beriji, asaan Bun berji Ruwwiney okintiti. ³⁵ Tatte Bun, naar elig Ronji ho na berji izinne do gamin okiŋco. ³⁶ Gem kaak aamin do Ronj ka Bunji, naar gas goye ka gaasdo. Kar gay, naar kaak pooc aamine do Ronj ka Bunji, naar gasaagdo goye naar-aka. Kar gay, dapinko ta Bunji yaa paaye kaaci. »

* **3:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 21.9. † **3:31** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

4

Iisa kaawa in daatik taat min Samari

¹⁻³ Pariziyenna dortu kadar gee kuuk aadaag Iisa ho kuuk Iisa *batiziiy-ak gin dakin pakgig gee kuuk aadaag Yaaya. Ka seener gay, Iisa naar meenjido kat batiziiya gee, illa maajirnay di. Min Iisa doriit kaaw-at, na uctu min Zuude ho na ictu botol ta Galile. ⁴ Do faanji, na aaf min kid ka Samari. ⁵ Hiyya, na ottu do geeger ka Samari kaak nu koliiy Sikaar. Geeger-ak moota in morig kaak Yakuub berijji awalle do ronji Yuusup. ⁶ Do wer-ak ko, Yakuub ecirtu bee ka amiydi. Min Iisa in maajirnay ottu do wer-aka, Iisa rawe. Ampaa ko, na daktu goy do bi ka beendi. Pat nec ko yiriyo.

⁷⁻⁸ Wiktin taat Iisa jammiyy-ak, maajirnay gay baawco gidiye tee do geegirdi. Awalle min nuu deete, daatik rakki min kid ka Samari baaw amay. Ta gasiig Iisa do bi ka beendi-aka. Na indiit aman : « Beror ja amay, naa see. » ⁹ Daatko-at kaawiiiji aman : « Kin kat *Yuudince, kar maman ki indiin a naan bere amay, nun taat *Samaritence ? » Sando, Yuudinna in gee ku Samari gay kaawco bagdo. ¹⁰ Iisa telkiitit aman : « Ya ka iban maan kaak Bun beriyo ho ya ka ibingig naar kaak kaawaake a " beror amay ", zer kan kat yaan indindu ho naake bere amay kuuk bera goye kaak ta6. » ¹¹ Daatko-at diyiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, bee-an baata aale ho kin bal gine maan ka itinjindi. Kar maman kii gasin amay kuuk bera goye-aka ? ¹² Migini* Yakuub ko berintin bee-anja. Naar meenji sa seetu amiyji, yoo kooginay ho malley oki. Do tanjin-ak, kin kat tatik pakgig Yakuub walla ? » ¹³ Iisa telkiitit aman : « Ya gem kaak see amay ku beendi-an, ibin yaa obin pey. ¹⁴ Kar gem kaak yaa see amay kuuk naaji bere gay, ibin obaagdo pey. Amay kuuk naaji bere-ak yaaji goye ar concal kuuk bera goye ka gaasdo do unji ka Bunji. » ¹⁵ Daatko-at telkiiji pey aman : « Gem kol Rabbiney, beror ja amiyjin-aku a ibin obiinno pey ho nu asiydo pey deese amay min do beendi. »

¹⁶ Iisa diyiiitit aman : « Baa, kolig mitke, kar kuu ase. » ¹⁷ Taar gay aman : « Nun bal gine mitko. » Iisa kaawiiitit aman : « Way, ka kaaw seene a ka bal gine mitko-anja. ¹⁸ Asaan awalle ka ob miday beey ho kaak din ku goyi-an sa, na mitkenno. Do taar-an ka kaaw seene. » ¹⁹ Hiyya, do wer-ak, ta kaawiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, nu tala kadar kin nabiince. ²⁰ Aginiyni ku Samari abdiy Bun kuwa ka damba-anta, kar kun Yuudinna diya a wer ka abdiye Bunji, naar Zeruzaleem. » ²¹ Iisa telkiitit aman : « Gem kol yaaco, cokay : wiktin asaw taat ku abdiyyigdo Tatte Bun kuwa ka damba-an di wal Zeruzaleem di. Icit kaawor-anta. ²² Kun gee ku Samari, ku abdiya Bun kaak ku ibingigdo. Kar nin Yuudinna gay ibingig ja kat ni abdiyyiga, asaan naar kaak yaa jile gee amil min do Yuudinnar. ²³ Kar gay, wiktin asaw ho din taar as ko taat gay abaadiner kuuk ta6 yaa abdiye Bun in gelbin rakki ho in botol ta seener. Asaan Tatte Bun, naar raka a gee yaa abdiyin ansi. ²⁴ Bun, naar ruwwine ho nuur kuuk abdiyaaga, illa nuu abdiyin in gudurre ta Ruwwin ta Bunji ho in seene. » ²⁵ Daatko-at telkiiji aman : « Nu iban kadar Masi yaa ase, naar kaak Bun yaa tabire na asiy jilin gee. Ya na ase, naani gaarin gamin okinco. » ²⁶ Iisa telkiitit aman : « Na nun kaak kaawaake-an ko Masi. »

²⁷ Do wiktin taat na kaawiy pa-ak ko, maajirnay astu min bariye tee. Nu ajbiyitu do bi kaak na kaawa in daatko. Kar waanco ke bal gedire indin aman : « Ki rakaati maa ? » wala « Maa ki kaawiy in taara » ²⁸ Min naar-ak, daatko-at rasig jelingiti, ta deettu do geegirdi ho ta dakiig min gee aman : ²⁹ « Amilon,

* ⁴⁻¹² 'Migini' : Werin daarin, nu kaawa a 'tanni ka tatko'.

ason talon ! Gem-an gaarduug gamin okinco kuuk nu gintu ! Wal naa gine Masi ga ! » ³⁰ Hiyya, nu amiltu, nu dakiig gasa.

³¹ Do wiktin taat ta deettu mine gee, maajirnay diyijji aman : « Gem kol Tacco, kin okam dak maanna tara ! » ³² Naar gay telkiico aman : « Nun gin tee kaak kun ibingigdo. » ³³ Maajirnay kaawiy benannico aman : « Di gem-an, waan iyji tee ga ? » ³⁴ Iisa diyiiico aman : « Nun, teendu, illa naa ginin taat naar kaak naamintu rakiyo ho naa gaasin ja tak riy taat na beriidu. » ³⁵ Na diyiiico pey aman : « Kaaw agunuw rakki kaawa aman : « Dak ko koyin pood di, kar gee yaa sede. » Nun gay diyaako a talon ja morgin-an ku. Koo nee ko, ta raka ko sede. ³⁶ Gem kaak sedaw, naar gasaag ko maan ka yaaji nece do elgol ho ya na numig gamin-an ku, na numiig do goye ka gaasdo. Ansii ko, naar kaak luwaw in naar kaak sedaw, nu aaciyyi sawa. ³⁷ An gay kaaw agunuw ta pey, taat diya aman : « Anka-an luwaw ho an gay sedaw. » Taar sa seene. ³⁸ Nu tabiriin ko sede do morig kaak ku bal gawninji. Gee ku pey gawinga, kar kun gay tiya tingico. »

³⁹ Do kaaw ta daatkor taat aman : « Gem-an gaarduug gamnar okinco kuuk nu gintu », gee dakina kuuk min geeger ka Samari-ak aamintu do Iisa. ⁴⁰ Wiktin taat gee ku Samari otiiji do Iisa, nu kaawiiiji a naa baane naa jammiye do werco. Hiyya, na gintu menaw seer in nuura. ⁴¹ Do wiktin taat Iisa goytu in nuura, gee ku Samari dakina pak ku awalle aamintu in Iisa, asaan nu dorig meenji kat kaawco. ⁴² Hiyya, nu diyiiitit do daatko-at aman : « Din nin aamintu-an do kaaw taat ni dortu min do meenji Iisa. Ni bal aamine do kaaw tanjen di ho ni iban kadar ka seener, naar ko yaa jilin gee. »

Iisa cool ronj ka tatkaw rakki

⁴³ Min Iisa gin ko menaw seer Samari, na uctu min wer-aka ho na ictu botol ta Galile. ⁴⁴ Iisa meenji diy aman : « Nabiince, gee karmiyigigdo do darrey ta meenji. » ⁴⁵ Kar gay, do wiktin taat Iisa ottu do kid ka Galile, gee ku Galile obig samaane, asaan nuur sa baaw iidiye iidin ta *Paak Zeruzaleem ho nu talig gamin okinco kuuk Iisa gintu do iidin-ata.

⁴⁶ Hiyya, Iisa yeeptu do geeger ka Kana, do wer kaak na newsiig amay maam ku *bindi. Geeger-ak sa do kid ka Galile. Do geeger ka Kapernayuum gay gin tatkaw rakki ronji radaw. ⁴⁷ Wiktin taat tatkaw-ak dortu a Iisa uc min Zuude, na astu gasinji do kid ka Galile. Na marmiliiji do Iisa a na baa coolin ronji kaak gaay mate. ⁴⁸ Kar Iisa diyiiiji aman : « Ya ku bal tale gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunji, kun amniyaado bat ! » ⁴⁹ Tatkaw-ak wakiliiji aman : « Gem kol Tacco, asor kodok paa rondu yaa mate. » ⁵⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Yeep ko do gerin, ronjin, naar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do kaaw ta Iisa ho na yeeptu do geriy. ⁵¹ Do yeepinji, na naamtu in gay riyoy kuuk baa gasinji. Nu diyiiiji aman : « Ronjin, naar cewey ko ! » ⁵² Tatkaw-ak indiigu aman : « In maa patira na aawiig zi cewey ? » Nuur gay telkiiji aman : « Duudi, in pat rakki ta yiriyo kat zi ooltu. » ⁵³ Takan mic-ak pakirtu kadar pat taar-at ko Iisa kaawiiiji aman : « Ronjin naar cewey ko. » Hiyya, tatkaw-ak aamintu do Iisa in gee ku geriy okinco. ⁵⁴ Naar-an maan kaak ajbay ka seerin kar kaak Iisa gintu do kid ka Galile. Na ginig do wiktin taat na yeeptu min kid ka Zuude.

5

¹ Min ñaar-ak, *Yuudinna iidiya iidinco do geeger ka Zeruzaleem ho Iisa 6aawtu hadire. ² Do geeger-ak, gin ñibir rakki kaak ñu koliy ñibir ka Tamgir. Moota in ñibir-ak, gin koriy taat ñu kolaat Betzaata in kaaw ta *Hebru ho do bit ka koriyor-at, ñu siy kellam beeyi. ³ Kellam-ak miin in gee kuuk radaw : noolna, mersina in rungiina. [Gee-ak era wiktin taat amay ku koriyor yaa awke. ⁴ Asaan werin daarin, *dubil ka Bunði paaygiy do koriy-ata, ña awkigig amay-aku. Kar min gee kuuk radaw, kaak paay awalle di cooliyo, yoo raduway ta maa oki.]*

⁵ Kar do wer-ak, gin gem rakki kaak raduway gin ko elgin orok subba in porpod. ⁶ Iisa taliig gem-ak danle ho ña dor kadar raduway taay ko, kar ña indiiig aman : « Ki raka kii coole walla ? » ⁷ Gem-ak telkiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, nu bal gine gem kaak yaan paayin do koriyor wiktin taat amay awkiyo. Ya nu 6aa paayen di, waan ka pey ogirdu ko. » ⁸ Iisa ñiyiiji aman : « Ñin ucu, maliyit argan ho ñeettu ! » ⁹ Hiyya, kodok di, gem-ak cooltu. Ña maliyiit argay ho ña ñeettu. Sando, yiriy taar-at gay ta *sabitdi. ¹⁰ Min agindaw ku Yuudinnar taliig gem-aka ho ñu ñiyiiji aman : « Hey kinke-anjka ! Yiriyta-anj sabit, kar maa di ki iciit argan ? Taar-an, *gaanuun todta. » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak coolintu-anj ko ñiydu a naa maliyin argar ho naa ñeete. » ¹² Agindaw-ak indiiig pey aman : « Naar waa kaawjin pa ? » ¹³ Kar gem-ak gay ibingigdo gem kaak coolga, asaan min Iisa cooliig di, ña unjitu datik ta gee kuuk dakin goy do wer-aka.

¹⁴ Kar ba aaro, Iisa dakiig gas gem kaak ña cooltu-ak do *ger ka Bunði ho ña ñiyiiji aman : « Ñin ki cool ko. Kar gay, dak ginno pey zunuubinna, yampa omaayin yaan ase pey pak taat asjin awalle. » ¹⁵ Gem-ak dakiico os do agindaw ku Yuudinnar a ña Iisa kat coolga. ¹⁶ Min ñaar-ak, Yuudinna teestuk taañiyin Iisa, asaan ña coolig gem-ak in yiriy ta sabitdi. ¹⁷ Iisa gay teesiico ose baati aman : « Tanni, ñaar ginaat riyoy yoo yiriyta ho nun sa gina ar tanji-at di. » ¹⁸ Do kaawoy taar-an ko, agindaw ku Yuudinnar bariiy botol taat ñuu deenji, asaan ñaar bal aalin gaanuun ka sabitdi di, kar gay, ña ñiy a Bunj kat Tacco ho ansi-ak, ña gina zi nec in Bunj.

Bunj berji izinne do Ronji

¹⁹ Iisa gay ñiy pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun Ronj ka Bunði, nu gedarro gine maan keedu. Nu tala gamin kuuk Tanni giniyo, nun sa giniy ar kunji di. Gamin kuuk Tanni giniy-ak, nun Ronji sa gina ñuur di. » ²⁰ Asaan Tanni ñaar elgiinu ho ña gaaraadu ay maan kaak ña giniyo. Naadu gaare pey gamin ku aginda pak ñuur-anjku nam kuu ajbiye tak-tak. ²¹ Ka seener gay, Tanni, ñaar nooya gee ku mate ho ña beriico goye. Ar taar-at ko, nun kaak Ronji sa bera goye do gee kuuk nu rakiyo. ²² Pey Tanni, meenji dukumaado seriin do geemir, kar gay, ña berdu izinne do nun Ronji, naa dukume seriin do geemir. ²³ Ansii ko, gee okinco yaadu bere horoomine ar kaak ñu beriiji do Tanni. Gem kaak bergiidudo horoomine do nun Ronjo, ñaar bergiijido do Tanni kaak tabirintu.

²⁴ « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem kaak cokiya kaawor ho ña aamina do kaak tabirintu, ñaar gas ko goye ka gaasdo. Naar-ak, seriin obaagdo. Kar gay, ñaar aad ko min do muuti ho ña tees ko goye kaak ta6. » ²⁵ Cokiyon, naako kaawe pey seene : wiktin yaa ase ho taar as ko taat gee ku mate yaa cokiyan gaayar, nunu kaak Ronj ka Bunði, ho kuuk cokiyaata yaa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Asaan ar Tanni beriy goye do geemir, nun kaak Ronji

* **5:4** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunði kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

sa, ɲa berdu botol a naa bere goye ɔ geemir. ²⁷ Ho ɲa berdu pey izinne a naa dukume seriin ɔ geemir; asaan nun *Roŋ gemor. ²⁸ Dakoŋ ajbiyenno ɔ gamin kuuk nu kaawiiko-aŋku. Wiktin yaa ase taat gee ku mat okiŋco yaa cokiin gaayar ²⁹ ho ɲuu nooye. Gee kuuk gin riy taat samaane, ɲuur yaa gase goye ka gaasɔ. Kar gee kuuk gin riy taat jookum gay, seriin yaa obinco.

³⁰ « Nun gediraado gine maan keedu. Ya nu dukuma seriin ɔ geemir, nu dukumaat uudin taat Tanni diyidu. Kaaw taat nu dukumta-at, taar ɔ botilti, asaan nu gina riy taat Bunj kaak tabirintu rakiy di, yampa, nu ginno ta meendu di. »

Saadinna ku Iisa

³¹ Iisa kaawtu pey aman : « Ya nun meendu di diya a kaawor-an seene, maman gee yaa ibine a nu kaawa seene ? ³² Kar gay, gin waan ka pey kat kaaw bir ho nu iban kadar kaaw taat ɲa kaawiy-at, taar seene. ³³ Kuŋ kat tabirji gee ɔ Yaaya-Batist ho ɲaar sa kaawko seene bi kanto. ³⁴ Nun gay, ɲa gemno kat yaa kaawe bir. Kar gay, ya nu kaawa pa-ak, nu raka a kuu gase jile. ³⁵ Yaaya, ɲaar goy ar lampa ɔ geemir ho ɲa ceeriico. Do wiktin taar-at, portikaw-at berko galal. ³⁶ Kar gay, nun gin saadin kaak tatik pakgig Yaaya. Ka seener, riy taat Tanni beriidu ho taat nu giniy-at, taar ko saadiner ho ta gaara kadar ɲa Tanni kat tabirintu. ³⁷ Ho Tanni kaak tabirintu sa, meenji saadiner. Kar kuŋ gay bal dorin kaawoy ho ku bal talin wiijeene bat. ³⁸ Ku icgitɔ kaaw ɔ kayko, asaan ku bal aamine in nun kaak ɲa tabirtu. ³⁹ Ku el garkiye ɔ Kitamner a kuu gase baati, asaan ku pakira kadar ansii di kuu gase botol taat yaako iyiŋko ɔ goye ka gaasɔ. Sando, Kitamne-an sa kaawa bi kanto di. ⁴⁰ Kar gay, ku rakaado ase lotu a naako bere goye ka gaasɔ.

⁴¹ « Nun-aŋ barayɔ oziliik ta asa min ɔ geemir. ⁴² Nun ibingiko. Nu iban tak kadar ku elgigɔ Bunj min ɔ aditko. ⁴³ Nun as asaan Tanni kat tabirintu ho ku pooc obindu. Kar gem kaak as in ta kaay di gay, ku obaaga. ⁴⁴ Ku el ozile zinjiko, kar gay, ku barayɔ oziliik taat asa min ɔ Bunji. Kar di maman kuu aamine lotu ? ⁴⁵ Dakoŋ moyenno a nun kat naako sakkiyiŋko ɔ Tanni. Naar kaak yaako sakkiyiŋko gay, ɲa Muusa kaak ku diytu gelbinko. ⁴⁶ Zer, ya ku aamin ka seener in Muusa, nec kuun aaminindu oki, asaan ɲaar siir ɔ bi kanto ko. ⁴⁷ Kar gay, ya ku amnayɔ in taat Muusa siirtu, maman kuu aaminin kaawor ? »

6

Bere ka teendi ɔ gee alip beey

(*Matiye 14.13-21, Maark 6.30-44, Luk 9.10-17*)

¹ Min ɲaar-ak, Iisa aaltu barre ka Galile, ɲaar di ɲu koliy oki barre ka Tiberiyaad. ² Gee dakina aadiiga, asaan ɲu tal gamin kuuk ajbay ɲa giniy ɔ wiktin taat ɲa cooliy gee kuuk radaw. ³ Iisa coku ta dambar in maajirnay ho ɲu goytu. ⁴ Do wiktin taar-at, iidin ta *Yuudinnar taat ɲu koliy Paak gaay ko. ⁵ Kar Iisa jaaltu kaay ho ɲa taltu kadar gee dakina asaaji. Hiyya, ɲa indiig Pilip aman : « Momon ga gii gidiye tee kaak yaa nece ɔ gee-aŋ okiŋco ? »

⁶ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɲa raka gecin Pilip di. Yampa, ɲa iban ko maan kaak ɲaa gine. ⁷ Pilip gay telkiiji aman : « Gee-aŋ, gurus ka eel ta gee miy seer sa necaado yaaco gidiye tee, ya ay gem di yaa okume maan kapak kapak oki. » ⁸ Min maajirnay, rakki kaak ɲu kolaag Andre, sinji ka Simon Piyer diyiji ɔ Iisa aman : ⁹ « Mic rakki goy anne kaak gin mappa beey ka oorze* ho in

* 6:9 'mappa beey ka oorze' : Oorze-ak, ɲa gaŋ ar *geme.

boos seera. Kar ɲuur-aŋ gay yaa nece maa do gee kuuk dakin-aŋku ? » ¹⁰ Iisa kaawiico do maajirnay aman : « Diyoŋco do gee-aŋ a ɲuu goye keder. » Kar ɲu goytu. Wer-ak gin gaŋ ka balan dakina. Gee-ak yaa nece alip beey†. ¹¹ Hiyya, Iisa sokiig mappa-aka, ɲa jaaltu kaay ka samaaner ho ɲa deltu barkin do Bunɗi. Kar ɲa pirsiiiga ho ɲu deediicog do gee kuuk goy keder-aku. Kar pey, Iisa sokiig boos-aku, ɲa barkiyiigu ho ɲuur oki, ɲa deediicog ar ka mappar-aka. Okinco, ɲu teetu, ɲu aaytu. ¹² Min ɲu tee aaye, Iisa diyiiico do maajirnay aman : « Numoŋ tee ka dak-aŋka, dakoŋ rasenno maan keder. » ¹³ Hiyya, ɲu sokiig mappa ka dake nam ɲu miin girdin orok in seer min do mappa ka beey-ak di.

¹⁴ Min gee-ak taltu maan ka ajbay kaak Iisa gintu-ak, ɲu diytu aman : « Way ! Gem-aŋ nabiinco ka seener. ɲaar ko kaak ɲu diytu awalle a ɲaa ase do duniiner. »

¹⁵ Kar Iisa uctu ho ɲa etirtu pey keeji ka dambar, asaan ɲa ibin ko kadar gee-aŋ raka obinji ɲuu dariyiŋ sultan.

ɲiwi kuuk ka amiydi

(Matiye 14.22-27, Maark 6.45-52)

¹⁶ In maako, maajirnay ku Iisa ɓaawtu do bi ka barrer. ¹⁷ ɲu daktu ɲep markaba a ɲuu aaniye geeger ka Kapernayuum aar barrer. Do wiktin taarat, wer aando ko, kar Iisa bal jorkinco misa. ¹⁸ Kar us dakina paaytu ho ɲa abiriy do amiydi nam amay awka dakina. ¹⁹ Min maarjirna-ak deet ko serek ta kilomeetir beey wal biijigi, ɲu taliig Iisa asaaco moota do markabco. ɲa jaawa ka amiydi. Do wer-ak, kolaw obiigu. ²⁰ Iisa gay diyiiico aman : « ɲa nunun di, dakoŋ ginenno kolaw. » ²¹ Zer maajirnay-ak rak icin Iisa do markabco, kar tala kar ɲa dooy ko keder, ɲu ot ko do wer kaak ɲu ɓaayio.

Iisa ar tee kaak gee tiyo

²² Ka kawtinti, gee kuuk dak aar barrer-ak pakirtu kadar awalle gin markab rakki di do wer-aka ho ɲu iban kadar Iisa bal nepe in maajirnay do markab-aka, ɲuur deet keeco di. ²³ Ba aar, markabin ku pey uctu min geeger ka Tiberiyaad. ɲu asiig gas gee do bi ka barrer, do wer kaak *Rabbin Iisa deltu barkin do Bunɗi ho ɲa beriico tee. ²⁴ Min gee-ak taltu kadar Iisa in maajirnay ginno do wer-aka, ɲu ɲeptu markabna ho ɲu aaniytu Kapernayuum, ɲu ɓaayiy bariyiŋji.

²⁵ ɲu dakiig gas Iisa aar barrer ho ɲu indiig aman : « Gem kol Tacco, kin as anne kimin ? » ²⁶ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ku bariyin sa, asaan nu berko tee ku aaytu. Yampa, ku bariyginno, asaan ku ibin ko baaco ta gamin kuuk ajbay nu gintu. ²⁷ Nu kaawaako a zeedon, kuu gase tee kaak taayaw ho kaak bera goye ka gaasdo. Yampa, dakoŋ zeedenno do tee kaak taaydo. Tee kaak taayaw-ak, ɲa nun *Ron gemor ko kaak yaako berinji, asaan Tanni Bunɗu berdu maan kaak gaara kadar nu gin izinne min loci. »

²⁸ ɲuur gay telkiiji aman : « Nii gine maman a nii necin taat Bunɗi rakiyo ? »

²⁹ Iisa telkiico aman : « Riy taat Bunɗi rakiy-at, illa kuu aamine in nunu kaak ɲa tabirtu. »

³⁰ ɲuur gay diyiiiji aman : « Ya ki raka nii aamine in kinke-ak, gaarni ja maan kaak ajbay kaak gaara kadar Bunɗi kat tabiriŋcin. Kiini gine maa ? ³¹ Awalle, do wiktin taat aginiyni goyid do goosiner, ɲu tee tee kaak ɲu kolii ” maan ”†. Ansii ko, ɲu siirtu do Kitamner aman : “ Bunɗi berco tee kaak asa min kuwa ka Bunɗi. ” » ³² Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, ɲa Muusado

† 6:10 ‘alip beey’ : Daaf in koogin gay ɲu bal osinco. ‡ 6:31 ‘maan’ : ɲa tee kaak Bunɗi bertu do gee ku Israyeel do goosiner (Ekzood 16.13-15).

kat berko tee kaak asa min kuwa ka Bunji, naar kaak beraako tee kaak ta6 gay, naar Tanni. ³³ Asaan tee kaak Bunj beriyo, naar ko kaak asa min kuwa ho bera goye do geemir. » ³⁴ Kar gee-ak kaawiji aman : « Gem kol Tacco, kun kawta, berguwaani tee naar-aka. »

³⁵ Kar Iisa kaawiico aman : « Tee kaak bera goye kaak ta6-ak, na nun ko. Gem kaak as lotu, mey diyaagdo, ho naar kaak aamin lotu, ibin diyaagdo tak-tak. ³⁶ Nun kaawkonj ko a ku talintu, kar ku bal aamine. ³⁷ Ay gem kaak Tanni beriidu yaadu ase, ho naar kaak asaadu, nu poocaagdo bat. ³⁸ Nu poocaagdo-ak, asaan ya nu paay min ka samaaner, nu paay a naa gine riy ta naar kaak naamintu. Yampa, nu bal paaye a naa gine riy taat nu rakiy di. ³⁹ An ko riy taat naar kaak naamir rakiyo : min nuur kuuk na beriidu, nu rawtaado rakki minnino, kar gay, do yiriy ta ba aaro, illa naa nooyinco min do muuti. ⁴⁰ Ka seener, an ko taat Tanni rakiyo : ay gem kaak talin nun Ronjo ho kaak aamin in nunu yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. »

⁴¹ Min naar-ak, *Yuudinna teestu osin Iisa asaan na kaaw aman : « Nun tee kaak paay min ka samaaner. » ⁴² Nuur gay diytu aman : « Gem naar-an, na Iisa, ronji ka Yuusup-ak doo di ? Gi ibingig kun tacco in yaaco. Maman na kaawiy dinja a na paay min ka samaaner ? » ⁴³ Kar Iisa gay telkiico aman : « Dakon osenno benanniko. ⁴⁴ Waan gediraado yaadu ase ya Tanni kaak naamintu baldi iyingi. Ho naar kaak asaadu gay, naa nooyinji do yiriy ta ba aaro. ⁴⁵ Do makaatamna ku nabiinnar, nu kaaw aman : " Bunj yaa bildin gee okinco. " § Ay gem kaak cokiya kaaw ta Bunji ho ica kaawoy yaa ase lotu. ⁴⁶ Ginno bat gem kaak talig Bunj, illa naar kaak as min do Bunji keeji di talga. »

⁴⁷ « Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak aamina lotu gay, naa gase goye ka gaasdo. ⁴⁸ Nun ko tee ka bera goye. ⁴⁹ Aginiyko tee tee kaak nu koliy maan do goosiner, kar in taar-at sa, nu mattu di. ⁵⁰ Kar gay, ya gem tiya tee kaak paay min ka samaaner-ak, na mataado. ⁵¹ Nun ko tee kaak paay min ka samaaner ho kaak bera goye. Gem kaak tiya tee naar-an yaa gase goye ka gaasdo. Tee kaak naa bere-an, naar zir ka meendu. Naa berinji-ak a gee ku duniiner yaa gase goye kaak ta6. »

⁵² Min na kaawtu pa-ak, *Yuudinna teestu leese benannico aman : « Maman gem-an kaawiy a naate bere ziy kat gii tee ? »

⁵³ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, nun *Ronj gemor, ya ku tiyaagdo zir ho ku siyaagdo baarir, ku gasaagdo goye kaak ta6-aka. ⁵⁴ Gem kaak tiya zir ho siya baarir, naar yaa gase goye ka gaasdo, ho nun gay, naa nooyin do yiriy ta ba aaro. ⁵⁵ Asaan zir, naar tee kaak ta6, ho baarir sa, nuur see kaak ta6. ⁵⁶ Gem kaak tiya zir ho siya baarir-ak, naar yaa goye in nunu ho nun sa yaa goye in naara. ⁵⁷ Tanni kaak naamintu, naar goy mento ho nun sa goy do saan tanji. Ampaa ko, naar kaak tiya zir yaa gase goye do saan tanto. ⁵⁸ Naar-an ko tee ka ta6 kaak paay min ka samaaner. Na arro tee kaak aginiyko teetu, kar nu mattu di. Gem kaak tee tee naar-an, naa gase goye ka gaasdo. »

⁵⁹ Iisa kaawiig kaawnay-an do geeger ka Kapernayuum wiktin taat na gildiy gee do ger ka salaaner ka Yuudinnar.

Dakin min gee ku aadaag Iisa rasga

⁶⁰ Min maajirnay dortu kaaw taat Iisa kaawtu-at, daarinco diytu aman : « Kaaw-an taar rad aale. Waa yaa ooyinti ? »

⁶¹ Iisa gay iban tak kadar maajirnay leesa benannico. Kar ɲa kaawiico aman : « Kaawor-an erwig aditko walla ? ⁶² Kar di, kuu gine maman wiktin ta kuun talin nun *Roŋ gemor naa yeepe do wer kaak nu paaytu-aka ? ⁶³ Taar Ruwwin ta Buŋdi ko taat bera goye. Gem keeji di gediraado gine maanna. Kar gay, kaawin kuuk nu kaawiiko awalle-ak, ɲu asa min do Ruwwiner ho ɲu bera goye. ⁶⁴ Kar gay, do datikko, goy gee ku aamanno. » Iisa gay ibingig ko min do teesindi, ɲuur kuuk bal aamine in ɲaara ho ɲaar kaak asa gaarinji do adiney oki. ⁶⁵ Iisa kaawiico pey aman : « An ko kaaw taat nu kaawiiko min awalle : ya Tanni Buŋ bal bere botol do gemor, gem gediraado yaadu ase. »

⁶⁶ Min ɲaar-ak, dakin min gee ku aadaag Iisa rasiiga, ɲu pooctu aadinji. ⁶⁷ Kar Iisa indiig maajirnay ku orok in seera aman : « Kuŋ sa rakaan rasindu walla ? » ⁶⁸ Simon Piyer telkiiji aman : « Gem kol Tacco, nin-aŋ gay, nii aade pey waa ? Kiŋke-aŋ ko kaak kaawa kaaw taat bera goye ka gaasdo. ⁶⁹ Ni iban ho ni aamina kadar kiŋke-aŋ ko kaak Buŋ doŋtu ho ɲa ɲaamtu. » ⁷⁰ Iisa gay telkiico aman : « ɲaar nun ko kaak doŋiŋko, kuŋko kuuk orok in seer-aŋku. Kar gay, minninko, rakki, ɲaar seetanne. » ⁷¹ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, ɲa kaawa do bi ka Zuudas, roŋji ka Simon Iskariyoot. ɲaar sa min do maajirnay ku Iisa kuuk orok in seera ho ɲaar ko kaak asaaji isine do Iisa.

7

Iisa yeep Zeruzaleem do iidiner

¹ Min ɲaar-ak, Iisa uctu jaawe do kid ka Galile. ɲa rakaado ɓaawe do kid ka Zuude, asaan *agindaw ku Yuudinnar bariyaaga a ɲuu deenji. ² Do wiktin taar-at, iidin ta Yuudinnar taat ɲu koliy Tabernaakile as ko moota. ³ Kar sintay ku Iisa diyijiiji aman : « Uc ɓaa do kid ka Zuude, asaan anner kat maajirnan sa yaa tale riy taat ki giniyo. ⁴ Ya gem kaak raka a sinji yaa ale, ɲaar ginaado gamin in cigile. Kiŋ gina gamin kuuk ajbay, ɲaar-ak samaane. Ginig gamin-aŋ do uŋco ka gee okiŋco, ansii kat, ɲuun ibine. » ⁵ Ka seener, maaniico sintay ku Iisa din sa aamanno in ɲaara. ⁶ Kar Iisa diyiiico aman : « Wiktin taat naa ɓaawe bal nece misa. Ya loŋoŋ gay, taar samaan ko ! ⁷ Gee kuuk do kid-aŋ, ɲuur poocaakonno. Kar gay, ɲu oyaanno nunu, asaan nu kaawaaco seene do bi ka gamin kuuk samaanno ɲu giniyo. ⁸ Kuŋ ɓaari do iidin-anta. Nun gay ɓaado misa, asaan wiktiner bal nece misa. » ⁹ Min ɲa kaawiico pa-ak, ɲa daktu do kid ka Galile.

¹⁰ Wiktin taat sintay ku Iisa deettu do iidin-at, ɲaar oki ɓaawtu in cigile, ɲa bal gaare ziy. ¹¹ Do wiktin taat gee iidiiyiyo, agindaw ku Yuudinnar bariyiiga ho ɲu indiy aman : « ɲaar kat moo ? » ¹² Gee dakina kuuk hadir do iidin-at meeliy benannico do bi ka Iisa. Daariŋ kaawa aman : « Gem-aŋ, ɲaar sellen. » Kar daariŋ gay diya aman : « ɲa caaciya gee. » ¹³ Kar gay, ɲu semsuma di, asaan ɲu gina kolaw paa agindaw ku Yuudinnar yaa doriŋ kaawinco-aku.

¹⁴ Do wiktin taat iidin-at ottu datko, Iisa unjiŋtu do *ger ka Buŋdi ho ɲa teestu ɓilde gee. ¹⁵ Gee ku cokiyaaga-ak ajbiyту ho ɲu diyту aman : « Maman gem-aŋ ibiniy gamin dakina, kar ɲa bal garkiyen di ? »

¹⁶ Iisa gay telkiico aman : « Garaan taat nu garkiyiiko-an, taar asdo min do meendu, kar gay, ta asa min do Buŋ kaak ɲaamintu. ¹⁷ Ya gem raka gine maan kaak Buŋ rakiyo, ɲaa ibine ya ɓildindu-aŋ asa min do Buŋdi wal nu garkiya gee in kaar ka meendu di. ¹⁸ Ya gem kaak garkiya in kaay ka meenji di, ɲaar raka a siŋ ku meenji yaa ale. Kar gem kaak gina riy a siŋ ku ɲaar kaak tabirga yaa alen gay, ɲa kaawa seene ho ɲa ginaat riyoy in botilti. ¹⁹ ɲaar Muusa ko kaak berko *gaanuun, kar minninkoŋ gay, ginno gem rakki oki

kaak karmiyaaga. Pa-ak gay, maa di ku rakiin deendu ? » ²⁰ Gee-ak telkiiiji aman : « Ki gin aarid do kaan wal maman ki kaawiy a ni rakaan dee ? »

²¹ Iisa kaawiico aman : « Nun gin maan rakki di ho okinjo ku ajbiyту.

²² Muusa kaawko a kuu *dukumguwe selno do kooginko kuuk miday. Kar maanna-an, na Muusado kat teesga, nu aginiyi. In taar-at ko, yiriy ta sabitdi sa, ku dukuma di selno. ²³ Ya yiriy ta sabit oki, ku dukuma selno do gemor ho ku niggigdo gaanuun ka Muusa, maa di ku dapiniidu ya nu cool gem do yiriy ta sabitdi ? ²⁴ Dakon obenno rikimit do maan kaak gee taliy di. Kar gay, pakiron do botol ta seener. »

²⁵ Min gee kuuk goy Zeruzaleem, daarin kaawtu aman : « Na naar-an doo ko kaak nu bariyiy a nuu deenji-aka ? ²⁶ Talon ! Di naar doo ko kaawa pey do datik ta geemir-anja ? Kar aginduwte kaawgijido maanna-an gay maa ? Di wal nu ibinig ko kadar na naar ko Masi kaak Bun doftu ? ²⁷ Zer, naar-an gay, gee ibingig aginiyi. Kar gay, Masi kaak Bun yaa tabire-ak, gee ibinaado wer kaak naa ase. »

²⁸ Kar do wiktin taat Iisa garkiyiy gee do ger ka Bundi-ak, na kaawtu rada aman : « An kat ku ibingin tafti ? Ku iban wer kaak nu asiyo walla ? Nun bal ase in ta kaar di. Kar waan kaak tabirintu-an gay, naar ka amaanner ho kun ibingigdo. ²⁹ Nu ibingiga, asaan nu asa min do weriy ho naar ko kaak tabirintu. » ³⁰ Hiyya, nu teestu bariye botol taat nuu obinji, kar nu bal gedire asaan wiktiney goy misa. ³¹ Min naar-ak, gee dakina aamintu in naara ho nu kaawiy aman : « Ya Masi ase-ak, naa gine gamin kuuk ajbay pak nuur kuuk gem-an gintu walla ? »

Pariziyenna raka obin Iisa

³² Wiktin taat *Pariziyenna dortu gee semsuma do bi ka Iisa, nuura in agindaw ku gay satkiner, nu naamtu gee a nu baa obin Iisa. ³³ Iisa gay kaawtu aman : « Nun goy pey in kunjo do wiktin sooda, kar kat naa yeepe gasin naar kaak tabirintu. ³⁴ Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer kaak nun, naa baawe. » ³⁵ *Yuudinna teestu kaawe benannico aman : « Naar baa momon ga nam gee gasigdo kare ? Wal na baa wer kaak Yuudinna goyiy in Grekna, wal na baa 6ildin Grekna doo walla ? ³⁶ Na kaawiite aman : « Kuun bariyindu ho ku gasaanno, asaan ku gediraado baawe wer ka nun, naa baawe. » Kar kaawoy-an gay raka kaawe maa ? »

Amay kuuk bera goye do geemir

³⁷ Yiriy ta gaase ka iidiner, taar yiriy ta yaarko. Yiriy taar-at ko, Iisa peytu datik ta geemir ho na teestu kaawe rada aman : « Ya gem kaak ibin diyaaga, illa naadu ase ho naa see. ³⁸ Naar kaak aamin in nunu, ar na gas od ta amiydi do gelbiney. Ampaa ko, amay kuuk bera goye yaa gade min do gelbiney ar taat nu kaawtu do Kitanner. » ³⁹ Wiktin taat Iisa kaawtu pa-ak, na kaawa do bi ka Ruwwin ta Bundi taat gee kuuk yaa aamine in naara yaa gase. Sando, wiktin taar-at, Ruwwin-at bal ase misa, asaan Iisa, Bun bal darjiyin misa.

Gee meela do bi ka Iisa

⁴⁰ Min gee dorig kaawin-ak, daarin diyту aman : « Gem-an, naar Nabiince kaak tafti kaak nu kaawtu awalle a naa ase-aka. » ⁴¹ Daarin gay kaawtu aman : « Naar ko *Masi kaak Bun doftu. » Kar daarin gay diyту aman : « Masi ke amilaado min kid ka Galile, ⁴² asaan nu kaaw do Kitanner kadar Masi yaa amile min baa ta Dawuud ho naa ase min Beteleyem, geeger ka Dawuud. » ⁴³ Ansii ko, gee meeltu benannico do bi ka Iisa nam nu eertu. ⁴⁴ Daarinco raka obin Iisa, kar gay, nu bal gedire.

⁴⁵ Gee kuuk ñu naamtu a ñuu obin lisa yeeptu do wer kaak agindaw ku gay satkiner in *Pariziyenna goyiyo. Kar agindaw-ak indiig aman : « Maa di ku obgigdo lisa ? » ⁴⁶ Ñu telkiico aman : « Ginno gem kaak yaa gedire kaawe ar kaawin kuuk lisa kaawtu ankure. » ⁴⁷ Kar Pariziyenna ñiyiico aman : « Kunjo-aj oki, ña rawtinjoñ ko ? » ⁴⁸ Min ginte Pariziyenna, ginno rakki kaak aamin in lisa, yoo aginduwte oki. ⁴⁹ Ñuur kuuk aamin in lisa-ak, ñuur ibingigdo *gaanuunte. Ñuur gee kuuk surpiye ! »

⁵⁰ Nikodeem oki goy in Pariziyenna-aku. Naar ko kaak yiriy rakki dakig gas lisa. Do wer-ak, ña uctu ho ña kaawiico do Pariziyenna-ak aman : ⁵¹ « Gaanuunte ñiya a gi gediraado obe gemo in taar-anta ! Illa ya gi dor ja min do biy ho gi ibin maan kaak ña gintu. » ⁵² Ñuur gay telkiiji aman : « Naar kin sa min Galile wal maa ? Garkay ja do Kitamner kat kii ibine kadar nabiinçe amilaado bat min Galile. »

[⁵³ Min ñaar-ak, ñu totirtu, ay gem di deettu do geriy.

8

Daatik taat kokina mitik kara

¹ Kar lisa gay uctu, ña coktu ka koot ka Olibiyennar.* ² Kar ka kawtinti in kawtir kawtira, ña yeeptu, ña unjitu do *ger ka Bunji ho gee okinço asig gasa. Ña goytu ho ña teestu bildinco. ³ Hiyya, agindaw ku gaanuundi in *Pariziyenna obtu geem taat kokina mitik kara. Ñu iyiit datik geemir do unji ka lisa. ⁴ Kar ñu kaawiji do lisa aman : « Gem kol Tacco, talu, ni obit geeman kokina mitik kara. » ⁵ Do bi ñaar-ak ko, Muusa siirtu do *gaanuunte a geem taat gina ansi-ak, ñuu zeerin in dambay nam ñuu deenti. Kar kin gay, kaawon maa ? »

⁶ Ñu indiig pa-ak, asaan ñu rakiy a ñaa dee jookumo, ansii kat, ñuu gase botol taat ñuu obinji. Lisa gay onig kaay ho ña teestu siire in perney keder. ⁷ Ñu wakiliy wakiliy inde, kar lisa jaaltu kaay ho ña kaawiico aman : « Minninko, kaak ginno zunuubinna, ña ic dambi awalle ho ña zeerta. » ⁸ Kar ña ontu pey, ña teestu siire pey keder. ⁹ Min ñu dortu pa-ak, ñu teestu amile rakki rakki, min jaminna yoo ku ñaada, dak ko lisa keeji di in daatik taat pey datko-ata. ¹⁰ Kar lisa jaaltu pey kaay, ña indiit daatko-at aman : « Ñu moon di gee kuuk obinke-aku ? Moon di kuuk sakkiyinke-aku ? » ¹¹ Ta telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ginno yoo gemo. » Ñaar gay telkiitit aman : « Nun sa naake rasiñke. Baa ho dak ginenna pey zunuubinna. »†

¹² Lisa kaawiico pey do gee ku cokiyaaga-ak aman : « Nun ko portikaw ta duniiner. Naar kaak aadaanu jaawaado do gondikor, kar gay, ñaa gasin portikaw taat bera goye. » ¹³ *Pariziyenna kaawiji aman : « Ki kaawa do bi ka meenjin di, ansi-ak, kaawon, gee icaatdo. » ¹⁴ Lisa gay telkiico aman : « Ya nun kat kaawa do bi ka meendu sa, kaawor, taar ka seener, asaan nun iban wer kaak nu asiyo ho wer kaak nu ñaayiyo. Kar kun gay ibanno wer kaak nu asiyo ho kaak nu ñaayiyo. » ¹⁵ Kun dukuma seriine ar taat gee giniy di. Nun gay dukumaado seriin ansi. ¹⁶ Ya nun kat diya kaaw gay, tanto seene, asaan nun keedudo, kar gay, in Tanni kaak tabirintu-ak, nin sawa. ¹⁷ Do *gaanuunko, gee garkiyaat kaaw taat kaawa aman : « Ya kaaw ta saadinna seer as werti rakki, kaaw-at ka seener. »‡ ¹⁸ Nun kaawa do bi ka meendu di ho Tanni kaak tabirintu sa kaawa do bir. » ¹⁹ Gee-ak indiig lisa aman : « Takkoñ gay goy

* **8:1** 'koot ka Olibiyennar' : Koot-ak, ñu kolliig pa-ak, asaan ña gin et dakina kaak ñu kolliy Olibiye.

† **8:11** Wer ka gase kaawor 7.53-8.11 ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ñu siirtu min awalle in kaaw ta Grek. ‡ **8:17** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

momo ? » Naar gay telkiico aman : « Wala ku ibinginu, wala ku ibingig Tanni. Ya ku ibinginu, ku ibingig Tanni oki. »

²⁰ Iisa kaawiig kaawnay-ar wiktin taat ɗa bildiyy gee ɗo ger ka Bunɗi, moota in ɗer kaak gee beriy maan ɗo Bunɗi. Kar ɗu bal obinji, asaan wiktiney goy misa.

Iisa ko kaak goya

²¹ Iisa kaawiico pey aman : « Nun, naa deete. Ya nu deete, kuun bariyindu, kar gay, ku gasaanno, kuu mate in zunuubinniko. Ku gediraado ɓaawe wer kaak nu ɓaayiyo. » ²² *Agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico aman : « Na kaawiy a gee gediraado ɓaawe wer kaak ɗa ɓaayi-ar, ɗa raka dee ziy walla ? » ²³ Iisa telkiico aman : « Nun asa min kuwa, kar kuɗ gay min keder. Kuɗ min ɗo duniin-anta, kar nun gay min ka samaaner. ²⁴ In taar-anko, nu kaawiiko aman : « Ku asa mate in zunuubinniko. » Ka seener, ya ku aaminaado kadar 'nun kaak goya', ku asa mate in zunuubinniko. » ²⁵ Kar ɗu indiig aman : « Kinke waa ? » Iisa telkiico aman : « Min awalle, nu kaawko a maa ? ²⁶ Nu gin kaawin dakina ɗo bi kanke ho naako deenɗo. Nu gaara ɗo duniiner kaawin kuuk ɗaar kaak tabirintu beriidu di, ho ɗaar gay kaawa seene. »

²⁷ Gee-ak, ɗuur bal ibine kadar ɗa kaawiico ɗo bi ka Tacco Bun. ²⁸ Ampaa ko, Iisa kaawiico aman : « Wiktin taat ku asiy jaalindu, nun *Ronj gemor, ku asiy ibine kadar 'nun kaak goya'. Ku asiy ibine pey kadar riy taat nu giniyan, ta meendudo, kar gay, nu kaawaako taat Tanni Bun gaariidu. ²⁹ Naar kaak tabirintu goy in nunu. Na balnu rasin keedu, asaan nu gina doo maan kaak ɗa elgiyo. » ³⁰ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, gee dakina aamintu in ɗaara.

Horrina in ɓerrina

³¹ Kar ɗo *Yuudinna kuuk aamin in ɗaar-ak, Iisa kaawiico aman : « Ya ku obit kaawor-an bombo, kuu kuuniye maajirnar kuuk taɓ. ³² Ku asiy ibine seen taat kaawa ɗo bi ka Bunɗi ho seen-at yaako giniɗko horrina. » ³³ Nu telkiiji aman : « Nini min tamba ta Ibraayim ho ni ɓerrinno bat ku gemor. Maman ki kaawiy a nii gine horrina ? » ³⁴ Iisa gay telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ay gem kaak gina zunuubinna, ɗaar berre ka zunuubinnar. ³⁵ Berre-ak, ɗaar kuunayɗo ronj ka geero, kar gay, ronj ka geer-ak goy ronj ka geer di. ³⁶ Ya Ronj ka Bunɗi kat imilaako min ɗo ɓerrinɗkaw, ku asa kuuniye horrina ka seener. ³⁷ Nu iban kadar ku amil min tamba ta Ibraayim. Kar ku rakaan deendu asaan ku poocit kaawor. ³⁸ Nun kaawaako maan kaak Tanni gaariidu. Kar kuɗ gay gina taat takko kaawiiko. » ³⁹ Nu telkiiji aman : « Nin, tanni, ɗaar Ibraayim. » Kar Iisa kaawiico aman : « Ya ka seener, kuɗ koogin ku Ibraayim-ak, kuu gine ar taat ɗa gintu. ⁴⁰ Din gay, ku rakaan deendu. Maa di ? Ku rakiin deendu-ar, asaan nu kaawaako seen ta Bunɗi. Ibraayim, ɗaar ginno tak-tak maan ar ɗaar-anɗa ! ⁴¹ Kuɗko, ku gina gamin kuuk takko giniy di. » Nuur gay telkiiji aman : « Nin buuminno, tanni, ɗaar rakki di, ɗaar ko Bun-ar di. » ⁴² Iisa diyico aman : « Ka seener, ya Bun kat Takko, kuun elindu, asaan nun sa asa min ɗo Bunɗi, ɗaar kat ɗaamintu. » ⁴³ Maa di ku ibingitɗo taat nu kaawiiko-anta ? Ku ibingitɗo-ak, asaan ku gedarro icin kaawor. ⁴⁴ Takko kanke, ɗaar *Seetanne. Ku el gine gamin kuuk ɗa rakiyo. Min ɗo teesindi sa, ɗaar usin dee ka geemir. Na kaawɗo seene, asaan ginno seen loci. Ya ɗa raadaw, ɗa kaawa kaaw taat tanji di, asaan ɗaar ko gay raadindi ho ɗa tacco ka gay raadindi. ⁴⁵ Kar nun gay, nu kaawa seene.

İn taar-at ko, ku aaminginno. ⁴⁶ Waan minninko yaadu diye kaaw kadar nu gin zunuubinna yoo rakki oki walla ? Ya nu kaawaako seene, maa di ku aamanno do kaawor. ⁴⁷ Ya waan gin gem ka Bunđi, ñaar cokiya kaawin ku Bunđi. Kar kun gay, ku cokaydo, asaan ku gee ku Bunđido.

Iisa in İbraayim

⁴⁸ *Agindaw ku Yuudinnar kaawiji do Iisa aman : « Ya ni kaawa a ki min *Samari ho ki gin aarid do kaan, kaaw-an ka seenerro walla ? » ⁴⁹ Naar gay telkiico aman : « Nun bal gine aarid, kar gay, nu bera horoomin do Tanni ho kun gay bergidudo horoomine. ⁵⁰ Nun baraydo ozile ka meendu, kar gay, gin waan ka pey kat rakaaga ho kaak asa tale baat ta kaaw-anta. ⁵¹ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obit kaawor-an bombo, ña mataado tak-tak. »

⁵² Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Dinke-an, ni iban kadar aarid obinjin. İbraayim, ñaar mat ko. Ho nabiinna oki, ñuur mat ko. Kar kinke gay, ki kaawiy a gem kaak obit kaawon bombo, ñaar mataado tak-tak. ⁵³ Tatte İbraayim, ñaar mate. Ki pakira kadar kin kat tatik pakgiga walla ? Nabiinna oki, ñuur mate. Do tanji-at, kin gay waa kina ? » ⁵⁴ Iisa gay telkiico aman : « Nun baraydo ozile ka meendu. Ya nu bariya ozile ka meendu-ak, ta ginno baati. Naar kaak ozilaanu, ñaar Tanni. Ku diya a ñaar ko Bunko. ⁵⁵ Ka seener gay, kun ibingigdo ho nun kat ibingiga. Ya nu diya a nu ibingigdo, nun sa yaa gine raada ar kunko. Kar gay, nu ibingiga ho nu obit kaawoy bombo. ⁵⁶ Min İbraayim goy misa in odinay, ña pakir do yiriy ta weendu ho ña aaciy dakina. Kar min ña taliit yiriy-ata, adiy gintu portik aale. » ⁵⁷ Agindaw ku Yuudinnar diyiji aman : « Kin, elginan bal nece misa orok beey-an di, ki talig ko İbraayim walla ? » ⁵⁸ Iisa telkiico aman : « Cokiyon, naako kaawe seene, min İbraayim ñu bal ween misan di, nun goy ko. » ⁵⁹ Min ña kaawtu pa-ak, ñu soktu dambay a ñuu zeerinji. Hiyya, Iisa toopintu in gee, ña amiltu min ger ka Bunđi ho ña deettu.

9

Pile ka noolol

¹ Yiriy rakki, Iisa biraw ho do botildi, ña gastu noolo. Min ñu weeyig di, ñaar nool ko. ² Min *maajirnay taliiga, ñu indiig Iisa aman : « Gem kol Tacco, gem-an, min ñu weeyig di, ña nool ko. Naar kat gin zunuubinna, wala aginiyi kat gin zunuubinna ? » ³ Iisa telkiico aman : « Gem-an nooltu-an, wala do bi ka zunuubinna ku aginiyi, wala ku meenji. Na nooltu-an a gee yaa tale maan kaak Bun yaaji gine. ⁴ Min pat goy misa, illa gii ginin riy ta ñaar kaak ñaamintu. Aando asaw ho do aando-an, gem gediraado gine riyo. ⁵ Min nun goy misa do duniiner, nun portikaw ta gee ku duniiner. » ⁶ Hiyya, min Iisa kaawtu pa-ak, ña pictu ulñay ho ña liptu golño. Kar ña torziig golño-ak do odin ku nool-aka. ⁷ Kar ña diyiji aman : « Baa acig odinan do koriy taat ñu boktu ñu koliy Silowe. » (Sin kuuk Silowe-ak diya a « tabire ».) Hiyya, nool-ak daktu ac odinay. Min ña acgu, odinay piltu karan. Kar ña yeeptu do geriy. ⁸ Mutkiyiy in gee kuuk talig wiktin taat ña ociy-ak indiy zinikico aman : « Gem-an ar nool kaak goygiy oce-ak doo ? » ⁹ Daarinco diya aman : « Hii, ña ñaara. » Daarinco gay aman : « Ha'a, ña ñaarro. Gem-an ar ñaar di. » Kar ñaar gay telkiico aman : « Ka seener, ña nunu ko. » ¹⁰ Nu indiig aman : « Kar maman odinan piltu ? » ¹¹ Naar gay telkiico aman : « Gem kaak ñu koliy Iisa kat liip golño, ña torziig do odinar kar ña diyidu aman : « Baa acig odinan do koriy ta Silowe. » Nu ñaawtu, nu dakiig aca, ek di, nu teestu tale. » ¹² Nu indiig

pey gem-ak aman : « Kar diŋ gay, ŋa moo ? » Ŋa telkiico aman : « Baana ! Nu ibanno wer kaak ŋa deettu. »

Pariziyenna indaag nool ka pile

¹³ Gem kaak awalle nool-ak, ŋu iyiiŋ do uŋco ka Pariziyennar. ¹⁴ Sando, yirii taat Iisa liiptu golŋo in ulŋay ho ŋa piliig odin ku nool-ak, ta yirii ta *sabitdi. ¹⁵ Pariziyenna oki indiig gem-aka a ŋa ginji maa do odinan ŋu piltu. Ŋa diyiico aman : « Ŋa torzidu golŋ do odinar, kar nu dakiigu aca, ek di odinar piltu. » ¹⁶ Pariziyenna daarin diytu aman : « Gem-aŋ, ŋaar asdo min do Bunji, asaan ŋa karmaydo *gaanuun kaak kaawa do bi ka yirii ta sabitdi. » Daariŋco gay diytu aman : « Ya gem-aŋ gin zunuubinna, maman ŋaa gine gamin ku ajbay ? » Min ŋaar-ak, ŋu eertu. ¹⁷ Nu indiig pey nool kaak pil-ak aman : « Kinke gay pakira maa do bi ka gem kaak pilig odinan ? » Ŋa telkiico aman : « Ŋaar nabiŋce. »

¹⁸ Kar gay, agindaw ku Yuudinnar aamanno kadar ŋu weeyig gem-aŋ noolo ho diŋ odinay pile. Ampaa ko, ŋu koliig aginiyi. ¹⁹ Kar ŋu indiig aman : « Gem-aŋ roŋko walla ? Ka seener, min ku weeyig di, ŋa nool ko walla ? Diŋ gay, maman ŋa taliyo ? » ²⁰ Aginiyi-ak telkiico aman : « Hii, ŋa roŋni ho min ni weeyig di, ŋaar nool ko. » ²¹ Kar ni ibanno maman odinay piltu. Ho ni ibanno gem kaak pilgu. Indon meenji, ŋaar sa tatik ko nec ŋaako kaawe. » ²² Aginiyi kaawtu ansi-ak, asaan ŋu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ka seener, agindaw-ak deet ko kaawco kadar ay gem kaak kaawa a Iisa ko Masi kaak Bun doŋtu, ŋuu atkiŋi min do gerco ka salaaner. ²³ In taar-at ko, aginiyi ku nool-ak diytu aman : « Indon meenji, ŋaar sa tatik ko nec ŋaako kaawe. »

²⁴ Pey *Pariziyenna koliig gem-ak ka seeriŋkar ho ŋu diyiiji aman : « Kaaw ja seen taat Bun weenjin ! Nin iban kadar gem kaak coolinjin-aŋ, ŋaar gin zunuubinna. » ²⁵ Gem-ak telkiico aman : « Nu ibanno ya ŋa gin zunuubinna wala ŋa bal gine. Kar gay, nu iban maan rakki di : awalle nu noolo, diŋ gay, nu talaw. » ²⁶ Nu indiig pey aman : « Ŋaar ginjin maa ? Maman ŋa piliig odinan ? » ²⁷ Ŋa telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Kar ku indaan pey maa ? Kunŋo oki raka gine maajirinaŋ walla ? » ²⁸ Nu uciiji aman : « Ŋa wanjin, kin kat *maajirinŋe ! Nin-aŋ maajirin ku Muusa. » ²⁹ Ni iban kadar Bun kaawji do Muusa, kar gay, gemoŋ-aŋ, ni ibanno wer kaak ŋa asiyo. » ³⁰ Gem-ak telkiico aman : « Way, nun-aŋ ajbiye ! Gem-aŋ kat pilig odinar ho ku ibanno wer ka ŋa asiyo ! » ³¹ Gi iban tak kadar Bun ooydo kaaw ta gem kaak gin zunuubinna, kar gay, ŋa ooya gem kaak karmiyaaga ho gina taat Bun rakiyo. ³² Min kilgiye ka duniiner, gi bal dore tak-tak gem kat pil odin ku gemor kaak ŋu weeyig noolo. ³³ Ka seener, gem-aŋ, ŋaar as min do Bunji, yampa, ŋa gediraado ginŋ maanna-aŋka. » ³⁴ Pariziyenna-ak telkiiji aman : « Kin din sa, min ŋu weenjin di, ki miin ko in zunuubinna, kar ki raka bilde kun waa ? » Min ŋaar-ak, ŋu atkiig kara.

³⁵ Min Iisa dortu kadar ŋu atkiig gem-aka, ŋa deettu bariyiŋji. Ŋa dakiig gasa ho ŋa kaawiji aman : « Ki aamina in nun *Roŋ gemor walla ? » ³⁶ Gem-ak telkiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, ŋaar waa kaak naa aamine in ŋaara ? » ³⁷ Iisa diyiiji aman : « Ŋa nun ko kaak ki taliy kaawijiŋ-aŋka. » ³⁸ Hiyya, gem-ak kaawiji aman : « Rabbine, nu aamin in kinke. » Min ŋa kaawtu pa-ak, ŋa dersiitu do uŋji. ³⁹ Kar Iisa kaawiji aman : « Nun as do duniiner a dukume ka seriiner yaa kuuniye : kuuk tallo asa tale, ho kuuk talaw gay asa gine noolna. » ⁴⁰ Pariziyenna daarin kuuk goy do serpey ta Iisa doriit kaawoy-ata ho ŋu indiig aman : « Ki pakira a nin sa noolna walla ? » ⁴¹ Iisa telkiico aman : « Ya

kuŋ kat noolna, ku bal gine zunuubinna. Kar gay, uudin taat ku kaawiy a ku talaw, ansii ko, ku goyiy iŋ zunuubinnikon di. »

10

Danil ta tamgir iŋ gay gooyindi

¹ Iisa kaawiico pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : ya gem doɓ min do joli, ŋaar kokino ho ŋa bandinɓe. ² Kar gay, ŋaar kaak unja min do botildi, ŋaar kat gay gooyindi. ³ Gem kaak gooya wer geer yaaji pile botol. Tamgi iban gaayay, ŋa koliig rakki rakki iŋ sinco ho ŋa imiliig kara. ⁴ Ya ŋa imilig okinco, ŋaar ogiriico ho ŋuur gay aadiig min aaro, asaan ŋu ibingiga. ⁵ Kar gay, ŋu aaddo gem kaak ŋu ibingigdo. Ya ŋu dor gaay ta gem kaak ŋu ibingigdo, ŋuu gade minniney serek. »

⁶ Min Iisa deliicot danil-ata, gee bal ibine baati.

⁷ Ampaa ko, Iisa diytu pey aman : « Cokiyon, naako kaawe seene : nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyio. ⁸ Gee kuuk as awalle, ŋuur kokinay ho ŋu bandina, kar tamgi gay bal ooyinco. ⁹ Nun ko dibir ka wer kaak tamgi goyio. Gem kaak aada min lotu, ŋaa gase jile. ŋaa unjiguwe, ŋaa amilguwe ho ŋaa gase tee. ¹⁰ Kokin asiy kokiniyo, ŋa diyiy gee ho ŋa nigiy. Nun gay, nu as a gee yaa gase goye kaak taɓ. ¹¹ Nun ko gay gooyindi kaak taɓ. Gay gooyindi kaak taɓ-ak, ŋaar yaa ooye muut do bi ka tamgiy. ¹² Gem kaak ŋu gidiyig gidiyen di, tamgi-ak kunjido. Ampaa ko, ya ŋa tala pulkina* asa di, ŋaa gade, ŋaa rasiŋ tamgi-aku. Kar pulkin gay yaa totirinco. ¹³ Gem kaak ŋu gidiyig gidiyen di-ak, ŋaar isgigdo iŋ tamgi. ¹⁴⁻¹⁵ Nun ko gay gooyindi kaak taɓ. Nu ibingig tamgir ho ŋuur sa ibingin. Nu ibingigu ar Tanni ibingin ho nun oki ibingig Tanni. Naa bere zir naa mate do bi ka tamgir. ¹⁶ Nu gin pey tamgi ku pey kuuk bal unje misa iŋ enco. Illa naa iyinco a ŋuu nune iŋ enco. Ampaa ko, ŋuu cokiye gaayar ho ŋuu gine hidbin rakki, ho gay gooyinco oki rakki. ¹⁷ Tanni, ŋaar elginu, asaan naa bere zir do muuti, kar naa gasinji pey ya nu nooye. ¹⁸ Ginno gem kaak yaan deendu, nu meendu ko bera zir do muuti. Nu gin botol taat naa mate ho nu gin gudurre taat naa nooye. An maan kaak Tanni kaawiidu a naa gine. »

¹⁹ Min agindaw ku Yuudinnar doriit kaaw ta Iisa-at, ŋu eertu werin seera.

²⁰ Dakinuwo kaawtu aman : « Gem-aŋ, ŋaar oliyo ho ŋa gin aarid. Maa di ku cokiyiy kaawoy ? » ²¹ Kar daariŋ gay diytu pey aman : « Bat, gem-aŋ, ŋaar oliydo. Na bal gine aarid. Maa oliyir kaak kaawa ansi ! Oliy kat gedirgiy pile odin ku noolnal walla ? »

Yuudinna pociŋ Iisa

²² Wiktin taar-at, ta siteener ho ŋu iidiya iidin ta pile ka *ger ka Buŋdi Zeruzaleem. ²³ Do menaw ku iidiner-ak, yiriy rakki, Iisa kaariy atta do ger ka Buŋdi-aka. Kar ŋa peytu do kelim taat ŋu koliy kelim ta Selemaan. ²⁴ Yuudinna daariŋ numtu pey do unji ho ŋu diyiji aman : « Kimin ja kat kiini mine ? Kaawni waraŋ ya kinke-aŋ ko Masi kaak Buŋ doɓtu wala kawwi ! » ²⁵ Iisa gay telkiico aman : « Nun kaawkon ko, kar ku bal icin kaawor. Gamin kuuk nu gintu iŋ gudurre ta Tanni kaawa ko waraŋ do bi kanto. Gamin-aŋ nec ko kuu ibine kadar nun ko kaak Buŋ tabirtu. ²⁶ Kar gay, ku bal aamine, asaan ku tamgirro. ²⁷ Ar tamgi kuuk cokiyaat gaay ta gay gooyinco, geendu sa cokiyaat gaayar. Nu ibingigu ho ŋu aadaanu. ²⁸ Nu beraaco goye ka gaasdo. Nu mataado tak-tak ho ginno gem kaak nec gaaminco min do

* **10:12** 'pulkina' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

pisindu. ²⁹ Tanni kaak berduugu-ak, ñaar gin gudurre pak gee okinco. Ginno gem kaak nec gaame maan min pise ka Tanni. ³⁰ Nunu in Tanni, nin rakki di. »

³¹ Min *Yuudinna dortu pa-ak, ñu ipintu dambay a ñuu zeerinji ñuu deenji. ³² Kar Iisa gay kaawiico aman : « Nu gin gamin dakin kuuk ajbay do unko in gudurre taat Tanni beriidu. Ku talig in odinko. Min gamin-an, ka moo ku rakiin deen in dambay ? » ³³ Yuudinna diyijji aman : « Ni diyaacinno do bi ka maan kaak samaane ki gintu. Ni rakiin dee-ak, asaan ki niga bin in Bunj. Kin kat gem di, kar ki gina zin ar Bunj ! » [†] ³⁴ Iisa telkiico aman : « Ñu siir do *gaanuunko kadar Bunj kaaw aman : « Kunke ko bunñay. » [‡] ³⁵ Ansi-ak, ñuur kuuk cokiyaat kaawoy, ñu kolaag a 'bunñay' ho gee iban kadar gee siimaat do kaaw ta Bunji. ³⁶ Kar nun gay, Bunj do bintu ho ña ñaamintu do duniiner. Kar maman ku diyidu kaawo a nu niga bir in Bunj wiktin taat nu kaawtu a nu Ronj ka Bunji ? ³⁷ Ya nu ginno riy ta Tanni, dakonnu aaminindudo. ³⁸ Kar ya nu gina riy ta Tanni gay, ya ku aaminginno oki, aaminon in gamin kuuk nu gintu-aku. In taar-at ko, kuu ibine waran a Tanni goy in nunu ho nun sa goy in ñaara. » ³⁹ Agindaw ku Yuudinnar teestu pey bariyinjji a ñuu obinji, kar gay, ña paka di. ⁴⁰ Iisa yeeptu pey aar barre ka Zurdan do wer-aka. ⁴¹ Gee dakina asijji ho ñu diyijji aman : « Yaaya bal gine yoo maan rakki oki ka ajbay, kar kaawoy taat ña kaawtu do bi ka Iisa gay, taar as do botilti. » ⁴² Hiyya, gee dakina kuuk 6aa do wer-ak aamintu in Iisa.

11

Muut ta Lazaar

¹⁻² Gin gem rakki, sinji Lazaar. Na goy do hellin ta Betani in sintay ku daadi, Mariyam in Maart. Mariyam gay, taar ko taat kockicji itir do asinji ku *Rabbinn Iisa ho ta sooyjig in duruwti. Kar yiriy rakki, Lazaar-ak galtu raduwa. ³ Sintay-ak ñaamiiji gem do Iisa a ñaa mininji. Min gem kaak ñu ñaamtu-ak ote, ña kaawiji do Iisa aman : « Gem kol Tacco, royan Lazaar radaw. » ⁴ Min Iisa dorit kaaw-at, ña diytu aman : « Raduway taar-an diyaagdo. In raduw taar-an ko, gee yaa tale *darjin ta Bunji. Ho in taar ko oki, gee yaa tale darjin ta Ronj ka Bunji. »

⁵ Iisa gay elgig kun Maart in booti ho in Lazaar oki. ⁶ Kar gay, do wiktin taat ña dortu kadar Lazaar radaw, ña bal uce kodok. Na goy ja pey menaw seer do wer-aka. ⁷ Min ñaar-ak, ña kaawiico do maajirñay aman : « Yeepinte Zuude. » ⁸ Kar maajirñay gay telkiiji aman : « Gem kol Tacco, misa-an di, ñu rakaan dee in dambay, kar diñ pey ki raka yeepe annere ? » ⁹ Iisa gay diytu aman : « Min kawtira yoo maako, wer, ñaar yaa goye karan di. Naar kaak jaawa in yiriy-ak, ña batakdó, asaan ña tala karan. » ¹⁰ Kar ñaar kaak jaawa in aando gay, ñaar tallo karan ho ña batkaw, asaan ña ginno portikaw do gelbiney. » ¹¹ Min ñaar-ak, Iisa kaawtu pey aman : « Royte Lazaar weye, kar gay, nu 6aa niininji. » ¹² Maajirñay telkiiji aman : « Gem kol Rabbinni, ya ña weyaw-ak, ñaa coole doo di. » ¹³ Sando, Iisa gay rakaaco kaawe a Lazaar mate. Nuur gay a wal ña kaawa do bi ka wey ku maalan di. ¹⁴ Hiyya, Iisa piliicot waran aman : « Lazaar mat ko. » ¹⁵ Kar gay, ya nu ginno do serpey wiktin taat ña radiyo oki, adir gala, asaan ansii ko, ku gastu botol taat kuup aamine in nunu tak-tak. Diñ

† 10:33 Wer ka gase kaawor do Lebitik 24.16. ‡ 10:34 Wer ka gase kaawor do Soom 82.6.

gay ucinte, gi 6aa talinji. » ¹⁶ Hiyya, Tooma kaak nu koliy pey Didim diyiico do eenji aman : « Yallinte, ginte oki, gi 6aa mate in Rabbinte ! »

¹⁷ Min nu ottu do wer-aka, nu dortu kadar Lazaar goy ko do maginer. Na gin ko menaw poodi. ¹⁸ Kar Betani in Zeruzaleem gay, datikco yaa nece ar kilomeetir subba pa. ¹⁹ Ansii ko, *Yuudinna dakin asiico ooya do kun Maart in Mariyam do sinjo ka mate. ²⁰ Min Maart dortu kadar Iisa gaay ko ote do helliner, ta uctu, ta 6aawtu naaminji. Mariyam gay daktu geero. ²¹ Min Maart otiiji do Iisa, ta diyiiiji aman : « Gem kol *Rabbiney, zer ya ki goya, sindu mataado. ²² Kar dinja-an sa, nu iban kadar ya ki inde maan do Bunji, naan berinji. » ²³ Iisa diyiitit aman : « Sinke, naar yaa nooye. » ²⁴ Maart telkiiiji aman : « Nu iban kadar na asa nooye do wiktin taat gee okinco asi nooye do yiriy ta ba aaro. » ²⁵ Kar Iisa gay kaawiitit aman : « Nun ko kaak bera goye do geemir ho na nun di oki kaak nooya gee. Gem kaak yaa aamine in nunu, ya na mate oki, na asa nooye, naa goye pey. ²⁶ Ho ya gem kaak goy misa in odinay aamina in nun-ak, na mataado tak-tak. Maanna-an, ka aamina walla ? » ²⁷ Taar gay telkiiiji aman : « Ka seener, gem kol Rabbiney, nu aamin kadar kin ko Masi, Ronj ka Bunji, naar kaak yaa ase do duniiner. »

²⁸ Min Maart kaawtu pa-ak, ta yeeptu kolin booti Mariyam. Ta semsumiitit aman : « Rabbin ase, naa kolaake. » ²⁹ Min Mariyam dortu pa-ak, ta uctu puruk, ta 6aawiiiji. ³⁰ Sando, Iisa bal unje misa do helliner. Na goy misa do wer kaak Maart naamiiga-ak di. ³¹ Min Mariyam 6aawiiiji do Iisa, *Yuudinna kuuk as ooya do kun Mariyam goy misa gerco. Min nu taliit Mariyam uctu puruk-ak, nuur sa aadiita. Ya do tango-ak a wal ta 6aa ale do maginer.

³² Hiyya, Mariyam ottu do wer kaak Iisa goyiyo. Min ta taliiga, ta dersitu do unji ho ta kaawiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, zer ya ki goya, sindu mataado. » ³³ Iisa taliit Mariyam alaw in Yuudinna kuuk aadta oki. Hiyya, ziy ooliiga ho na barjiltu. ³⁴ Na indiig aman : « Ku diyig momtey-ak momo ? » Nuur gay telkiiiji aman : « Gem kol Rabbinni, as niin gaare. » ³⁵ Kar meenji Iisa teestu ale. ³⁶ Min Yuudinna taliig Iisa alaw-ak, nu diytu aman : « Talon ja, na elgig Lazaar ! » ³⁷ Kar daarin minninc ooya diytu aman : « Na pil odin ku noolol, maa di na baltu gedire jilin Lazaar min do muuti ? »

Nooye ka Lazaar

³⁸ Iisa gay, ziy ooliig di misa wiktin taat nu ottu do maginer. Magin-at gay, na girpi*. Nu diyig momtey ka Lazaar atta ho nu dibiriit in dambi tatko. ³⁹ Hiyya, Iisa kaawiico aman : « Tunkilon dambi-anja. » Maart gay diyiiiji aman : « Gem kol Rabbiney, momtey-an, naar menuwiw poodko atta. Wiktin-an, naa zooden ko. » ⁴⁰ Iisa telkiitit aman : « Nu balke kaawe kadar ya kan kat aamin in nunu, ka asa tale *darjin ta Bunji walla ? » ⁴¹ Hiyya, nu tunkiliig dambi-aka. Kar Iisa gay jaalig kaay ho na diytu aman : « Gem kol Tacco, nu ozilaacin do cokiye kaak ki cokiyiinu. ⁴² Ho nu iban kadar ki cokiyaan doo, kar gay, nu kaawiy pa-ak do bi ka gee kuuk goy in nun-anju a nuu aamine kadar kin kat tabirintu. » ⁴³ Min na kaawtu pa-ak, na koliig Lazaar rada aman : « Lazaar, amal kara ! » ⁴⁴ Ek di Lazaar kaak mat-ak amiltu. Pisinji in asinji, nu maliyig in jarda ho nu suriyig kaay oki. Do wer-ak, Iisa diyiico aman : « Ipironga ho rason naa deete. »

Dee ka kaawor do muut ta Iisa (Matiye 26.1-5, Maark 14.1-2, Luk 22.1-2)

* **11:38** 'girpi' : Werin daarin, nu kaawa a 'pugurum'.

⁴⁵ *Yuudinna dakina kuuk 6aawco ooya ho in Mariyam taliig maan kaak Iisa gintu ho nu aamintu in naara. ⁴⁶ Kar daarinco gay dakiig gas *Pariziyenna ho nu osiico do bi ka maan kaak Iisa gintu. ⁴⁷ Kar agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna numtu ho nu diytu aman : « Gem-an, naar gina gamin dakina kuuk ajbay. Din gay, gii ginin maman ? » ⁴⁸ Ya gi rasaag paa di, gee okinco yaa aamine in naara. Kar gee ku Room asa dimin *ger ka Bunji ho nu asa nigin darrite. » ⁴⁹ Minninco, gin gem rakki, sinji *Kayip. Do elig taar-at, naar ko *mee satkiner ka tatko. Do wer-ak, na uctu ho na kaawiico aman : « Kun, kayko dibire. ⁵⁰ Ku ibanno ga ? Ya gem rakki mat do bi ka gee okinco, naar-ak, guna min darrite okintit yaa ide. » ⁵¹ Sando, kaaw taat na kaawiy-at, taar asdo min loci di. Kar gay, ar naar di mee satkiner ka tatko, na kaawiy ar nabiinco kadar Iisa asa mate do bi ka Yuudinna okinco. ⁵² Kar gay, na bal mate do bi ka Yuudinna keeco di. Na mat a koogin ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji yaa nume werco rakki do unji ka Bunji.

⁵³ Min yiriy taar-at di, agindaw ku Yuudinnar deetu kaawco a nuu deen Iisa. ⁵⁴ Min naar-ak, Iisa jaawa ko in cigilen di min do agindaw ku Yuudinnar. Na uctu ho na deettu do geeger rakki moota in goosin kaak nu kolaag Epraayim. Do wer-ak, na daktu goy in maajirnay.

⁵⁵ Min iidin ta Yuudinnar taat nu kolii Paak gaaye, gee dakina uctu min geegirnay okinco ho nu 6aawtu Zeruzaleem. Nu 6aaw siye zinjico a nuu gine sellen do unji ka Bunji do iidin-ata. ⁵⁶ Gee kuuk as do iidin-at bariyaag Iisa. Do adiy ka ger ka Bunji, nu kaawiy benannico aman : « Gem-an kat yaa ase do iidiner walla ? Wala ku pakira maa ? » ⁵⁷ Nu kaawiy pa-ak, asaan agindaw ku gay satkiner in Pariziyenna kaaw kadar ya gem ibingig wer kaak Iisa goyiy-ak di, illa naa minninco a nuu 6aawe obinji.

12

Kockice ka itirdi do kaay ka Iisa (Matiye 26.6-13, Maark 14.3-9)

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak daktit ko menaw hijigiy di, Iisa uctu ho na deettu Betani, hellin ta Lazaar kaak na nooytu-aka. ² Min na ottu, nu giniiji tee ho Maart iyicoga. Min gee ku tee in Iisa-ak, Lazaar sa goya. ³ Kar Mariyam ictu dew min in itir kaak gasdo badam. Itir naar-ak, nu ginig in et kaak nu kolii « naar » ho nu bal amsinji. Mariyam kockicijig itir-ak do asinji ku Iisa ho ta sooyijig in duruwti. Deenji iciig adiy ka gerdi okinji. ⁴ Min maajirnay ku Iisa, rakki kaak nu kolaag Zuudas Iskariyoot kaak asaaji isine do Iisa diytu aman : ⁵ « Talon ja ! Maa di gi gidiyigdo itir-an unda ho gii deedin gurus do pokirnar ? Itir-an nec iye gurus tammin miy subba* . » ⁶ Wiktin taat na kaawiy pa-ak, na pakarro do pokirnar, na meenji kat kokino. Min awalle, naar ko dummiyaacog gurusco ho na iciy sood-sood do meenji. ⁷ Iisa gay diyiji do Zuudas aman : « Rasit oolo ! Ta ginig maanna-an uudin taat nu asidu gine ya nu unjaan do maginer. ⁸ Pokirna, nuur goy doo in kunjo, kar nun gay goyaado doo in kunjo. »

⁹ *Yuudinna dakina dortu kadar Iisa goy Betani. Nuur sa 6aawtu. Baanco gay, nu bal 6aa talin Iisa di, kar gay, nu 6aaw talin oki Lazaar kaak na nooytu-aka. ¹⁰ Hiyya, agindaw ku gay satkiner deetu kaawco a nuu deen Lazaar oki,

† **11:55** 'nu 6aaw siye zinjico' : Yuudinna, ya nu raka gine sellen do unji ka Bunji, nu aca ja zinjico uudin ta aadinco. * **12:5** 'tammin miy subba' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy do el ta riyor.

¹¹ asaan do bi ka Lazaar ko, gee dakina icdo kaawco, nu aamina ko do kaaw ta lisa di.

Unje ka Iisa Zeruzaleem ar Sultan

(Matiye 21.1-11, Maark 11.1-11, Luk 19.28-40)

¹² Ka kawtinti, gee dakin aale kuuk 6aa iidin Zeruzaleem dortu kadar Iisa asa do geegirdi. ¹³ Gee-ak dukumtu carig inj margigti, nu 6aawtu njaamin Iisa botildi. Nu kooliy rada aman :

« Darjin do Bunji !

*Rabbin Bun yaa barkiyin njaar kaak asa inj sin kunjji.

Talon, na njaar ko Sultan ka Israyeel.

Ozilintenga ! »†

¹⁴ Do botildi, Iisa gastu ron durkilal ho na neptu uudin taat nu siirtu do Kitamne aman :

¹⁵ « Dakon ginenna kolaw, kunj gee ku geeger ka Siyon‡.

Talon, sultinko asaako,

na nep ron durkilal. »§

¹⁶ Do wiktin taar-at, maajirnay bal ibine misa baaco ta gamin-an ku. Ba aar, min Iisa gasit ja *darjiney kat nu moytu maan kaak Kitamne kaawtu do bi kanji ho nu ibintu kadar maan kaak gee gintu-an necit kaaw-ata.

¹⁷ Do wiktin taat Iisa nooyiig Lazaar ho na koliig min do maginer, gee dakin aale goya. Njaar-ak ko, nu dakiico os do eenco maan kaak Iisa gintu. ¹⁸ Do taar-at ko, gee dakin astu njaaminji. Nu astu-ak, asaan nu dorig maan kaak ajbay Iisa gintu. ¹⁹ Pariziyenna gay kaawiy benannico aman : « Ku talaw, dinka-an, gi gediraado gine maanna. Gee okinco-an aada ko njaar di. »

Grekna daarin as talin Iisa

²⁰ Min gee kuuk 6aaw Zeruzaleem a nuu abdiye Bun do wiktin ta iidiner-at, Grekna oki goya. ²¹ Nu dakiig gas Pilip kaak min Betsayda taat do kid ka Galile ho nu diyiji aman : « Gem kol Tacco, ni raka talin Iisa. » ²² Pilip dakiiji kaaw do Andre, kar seerco, nu 6aawiji do Iisa ho nu kaawiji. ²³ Iisa diyico aman : « Din kat wiktinti nece taat nun *Ron gemor, naa gasin *darjiner. ²⁴ Cokiyon, naako kaawe seene, ya gem luwa koo, na tiisiig bungiy ho ta miliyo. Maanti kaak dak keder zoodiyo, kar inj njaar-ak ko, ta wiyiy ron dakina. Yampa, ya na bal luwinti, ta goy taar di. ²⁵ Ampaa ko, gem kaak el goye ka duniiner, na asa rawte ziy maala. Kar gem kaak obdo tirit do goye ka duniiner-an gay, na asa gase goye ka gaasdo. ²⁶ Ya gem kaak rakaadu gine riyo, illa njaan aadindu. Ampaa ko, wer kaak nu 6aayiyo, gay riyor-ak yaa 6agguwe oki inj nunu. Gem kaak ginaadu riy-ak, Tanni yaaji bere horoomine.

²⁷ « Dinka-an, kelmol amile. Do Tanni gay, naaji kaawe kat maa ? Wala naa gedire naaji kaawe a " Gem kol Tacco, etirit taabin-an minniner ? " Ha'a, nu kaawaajido, asaan do bi njaar-an ko, nun astu do duniiner. ²⁸ Maan kaak naaji kaawe-ak aman : " Gem kol Tacco, jaalig sinjin kuwa. " » Min njaar-ak, gee dortu gaay taat kaawa min kuwa ka samaaner aman : « Nu jaalig ko ho naa jaalin pey. » ²⁹ Gee kuuk goy do wer-ak doriit gaay-ata ho nu diytu aman : « Njaar-an, bun kat awnaw. » Kar daarin gay diy aman : « Na *dubil ka Bunji kat kaawji. » ³⁰ Iisa gay kaawiico aman : « Gaay-an bal kaawe a nun kat yaa dore, illa kunjon di. ³¹ An ko wiktin taat nuu dukumin seriin ta gee kuuk goy do adiy kidar. Din, Bun yaa atkin sultan ka duniiner min do adiy ka kidar.

† 12:13 Wer ka gase kaawor do Soom 118.25-26. ‡ 12:15 'geeger ka Siyon' : Nuur-an sin ku rakki ku geeger ka Zeruzaleem. § 12:15 Wer ka gase kaawor do Zakariya 9.9.

³² Kar nun gay, wiktin taat ɲuun jaalin kuwa-ak, naa iyin gee okinco lotu. »
³³ Wiktin taat Iisa kaawiy pa-ak, ɲa gaara maman ɲa asiy mate. ³⁴ Gee-ak kaawiji aman : « Do *gaanuundi, ɲu siir a Masi mataado tak-tak. Kar kinke-an gay, maman ki kaawiy a *Ron gemor-ak, ɲuu jaalin kuwa. Ron gemor-ak, ɲaar waa ? » ³⁵ Kar Iisa diyico aman : « Portikaw goy misa in kunjo do mena sood di. Jaawon min portikaw goy misa in kunjo. Jaawon do portikaw paa gondikaw yaako gootinjo, asaan gem kaak jaawa do gondikor, ɲaar ibanno wer kaak ɲa ɲaayiyo. ³⁶ Aaminon do portikaw do wiktin taat ta goy misa in kunjo. Ansii kat, kuu gine gee ku portikaw. »

Min Iisa kaawtu pa-ak, ɲa daktu cigaal serek minninco.

Yuudinna bal aamine in Iisa

³⁷ Iisa gin gamin dakina kuuk ajbay do unco ka geemir. Kar in taar-an oki, gee bal aamine in ɲaara. ³⁸ Maanna-an ko gaara kadar kaaw ta nabi Ezaayi as do botilti aman :

« Gem kol *Rabbiney, waa icit kaaw taat ni kaawtu ?

Ki gaarit gudurren do waa di ? »*

³⁹ Ezaayi gaarig pey maan kaak todco do geemir a ɲuu aamine in Iisa. ⁴⁰ ɲa kaawtu aman :

« Bun timincog odinco ho ɲa ginig kayco bombo.

ɲa ginig a ɲu talaado in odinco

ho diyaado maan do gelbinco.

Ampaa ko, ɲu newsiido loci pa ɲaa coolinco. »†

⁴¹ Ezaayi diytu pa-ak, asaan ɲa talit *darjin ta Iisa ho ɲa kaaw biy.

⁴² In kaaw ta Ezaayi-at, agindaw ku Yuudinnar dakin aamintu in Iisa. Kar gay, ɲu bal gaarin imaanco do geemir, asaan ɲu gina kolaw do Pariziyennar, pa ɲuu atkin min do ger ka salaaner. ⁴³ Gee-ak raka a gee yaa elinco di. Do tanco-at, ɲu tala kadar ele ɲaar-an pakig kaak asa min do Bunji.

Iisa, ɲaar portikaw ta duniiner

⁴⁴ Iisa kaawtu rada aman : « ɲaar kaak aamin in nunu, ɲa bal aamine in nun di, ɲa aamin oki in ɲaar kaak tabirintu. ⁴⁵ Ho ɲaar kaak talintu, ɲa talig ɲaar kaak tabirintu oki. ⁴⁶ Nun kaak portikaw, nu as do duniiner. Ampaa ko, ay gem kaak aamin in nunu goyiydo do gondikor. ⁴⁷ Ya waan cokiya kaawor ho ɲa ginno maan kaak nu kaawiyo, ɲa nununno kat yaaji dukume seriine, asaan nu as do duniiner a naa jile gee, nu bal ase a naaco dukume seriine.

⁴⁸ Kar ɲaar kaak pocintu ho icdo kaawor, in kaaw taar-at ko, seriin asiy obinji do yiri ta ba aaro. ⁴⁹ Ka seener gay, nun bal imilin kaaw-an min do kaar. Kar gay, ɲa Tanni kaak tabirintu kat berduut kaaw-anta, asaan naa gaarin do geemir. ⁵⁰ Nun iban kadar kaaw taat Bun kaawtu-an, taar bera goye ka gaasdo do geemir. In taar-at ko, kaaw okintit taat nu kaawiyo, taar asa min do Tanni. »

13

Iisa aca ase ku maajirnay

¹ Wiktin taat iidin ta *Paak gaaye, Iisa ibin ko kadar wiktin taat ɲaa rasin duniin nec ko ho ɲaa yeepeɲ ko do Tacco. Na elgig geenji kuuk do adiy ka kidar in ele kaak gaasdo tak-tak. ² In maako, Iisa in maajirnay goyту tee. Sando, *Seetanne unje ko do adiy ka Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot a ɲaaji isine do Iisa. ³ Iisa iban kadar ɲa asa min do Bunji ho ɲaa yeepe pey loci. ɲa iban

* **12:38** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1. † **12:40** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10.

oki kadar Tacco berjiig gamin okiŋco do pisiinji. ⁴ Wiktin taat ŋu tiyo, Iisa uctu ho ŋa soriit batkoy, ŋa ictu ŋaŋguuna ho ŋa duunit maasoy. ⁵ Kar ŋa weertu amay do maan ka acindi ho ŋa teestu acin ase ku maajirnay ho ŋa sooyiŋco in ŋaŋguun kuuk do maasoy-aku. ⁶ Wiktin taat ŋa otiiŋi do Simon Piyer, Simon pooctu aman : « Gem kol *Rabbiney, kinke acaadudo ase kunto. » ⁷ Iisa diyiiŋi aman : « Diŋka-aŋ, kin ibanno maan kaak nu giniy-aŋka, kar gay, neginda ja kat ki asiy ibiniŋji. » ⁸ Simon Piyer diyiiŋi aman : « Ha'a ! Kin acaadudo tak-tak ase kunto. » Iisa gay telkiŋi aman : « Ya nu baljin acin gay, kin gasaado pey hagineŋ in nunu. » ⁹ Ampaa ko, Simon Piyer diyiiŋi aman : « Gem kol Rabbiney, kin acaado asindu di, kiidu acin pisindu ho kaar oki. » ¹⁰ Kar Iisa diytu aman : « Ya gem kaak ac ko ziy-ak, ŋaar *cawar ko, illa asinji di raka ace. Kuŋ cawar ko, kar gay, okiŋkonno. » ¹¹ Naar ibingig ko gem kaak asaaji isine. Paa ko, ŋa kaawtu aman : « Okiŋko, ku cawarro. »

¹² Min Iisa aciig asinco ku maajirnay, ŋa isiit batkoy ho ŋa goytu pey do teendi. Kar ŋa indiigu aman : « Has, ku ibinig maan kaak nu giniiko-aŋka walla ? ¹³ Kuŋ kolaan a " Gem kol Tacco " wal " Gem kol Rabbiney ". Ya ku kaawa ampa-ak, ku kaawa seene, asaan ŋa nun ko. ¹⁴ Hadi, ya nun kat Takko ho Rabbinko kaak acig asinco, kuŋko oki, kuu acguwe asinco benanniko. ¹⁵ Maanna-aŋ, nu gaarkoŋ a kuu ginguwe ar kaak nu gaariiko. ¹⁶ Cokiyon, naako kaawe seene : berre, ŋaar pakgigdo gemoy, ho gem kaak ŋu tabirtu sa, ŋa pakgigdo gem kaak tabirga. ¹⁷ Diŋ gay, maanna-aŋ, ku ibingig ko, ho ya ku karmiyya, kuu goye do galal. ¹⁸ Kar gay, nun kaawaado do bi ka kuŋ okiŋko. Nun ibingig geendu kuuk nu doftu-aku. Kar gay, kaaw taat ŋu siirtu do Kitamner yaa ase do werti aman : " Gem kaak tee in nunu, gin adiner. " * ¹⁹ Nu minaakoŋ ko min diŋka, ya maanna-ak ase, kuu aamine kadar ŋa nun kaak nunu. ²⁰ Cokiyon, naako kaawe seene : gem kaak obig samaan ŋaar kaak nu tabirtu, ar ŋa obintu nun meendu, ho ya ŋa obintu gay, ar ŋa obig oki ŋaar kaak ŋaamintu. »

Seetanne unje do adiy ka Zuudas

(Matiye 26.20-25, Maark 14.17-21, Luk 22.21-23)

²¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, kelmoy amiltu piw ho ŋa kaawiico bal cig-ile aman : « Ka seener nu kaawaako, rakki minninko yaadu isine. » ²² Maajirnay teestu tale odinco, asaan ŋu ibanno Iisa kaawa do bi ka waa. ²³ Min maajirna-ak, ŋaar kaak Iisa elgiyo goy do serpey. ²⁴ Simon Piyer kaawiiŋi in odinay a ŋaa indin Iisa do gemoy kaak ŋa kaawiyo. ²⁵ Hiyya, *maajirince-ak oniiŋi do Iisa ho ŋa indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ŋaar waa ? » ²⁶ Iisa telkiŋi aman : « Naa ice lokumne, naa ocumin do tiwir, kar naajig berin do gem-aka. » Kar Iisa ictu lokumne, ŋa ocumiita ho ŋa berijit do Zuudas, ronji ka Simon Iskariyoot. ²⁷ Min Zuudas obiig lokumne-at, Seetanne unjiŋi. Kar Iisa diyiiŋi aman : « Zuudas, maan kaak ki rakiy gine-ak, ginig kodok. » ²⁸ Min gee kuuk tiya in Iisa-ak, waanco rakki sa bal ibinin kaawoy. ²⁹ Sando, Zuudas gay, ŋaar ko dummiyaacog gurusco. Ansii ko, maajirin daarin pakirtu a wal Iisa kaawji do Zuudas a ŋa 6aa gidiye tee ka iidiner, wal ŋaa deede gurus do pokirnar. ³⁰ Zuudas gay, min ŋa okumiit lokumne-at, kodok di, ŋa amiltu kara. Wer gay aando.

Iisa ber gaanuun kaak marbinto

³¹ Min Zuudas amiltu kara, Iisa diytu aman : « Diŋka-aŋ, nun *Ron gemor, nu gasit ko *darjiner. In nun ko, gee taliit darjin ta Bunji. ³² Asaan nu gaaraat

* **13:18** Wer ka gase kaawor do Soom 41.10.

darjin ta Bunđi do geemir ho Bun sa gaaraat tanto do geemir. Dak ko sood di, ñaaco gaarinti, ñaan coonin kuwa, ni 6aayiy goye sawa. ³³ Gem kol kooginay, nu taayaado pey in kunjo. Ku asaan bariyindu, kar gay, ñin nu kaawaako taat nu diyiiɗo do *Yuudinnar aman : “ Ku gediraado 6aawe wer kaak nu 6aayiyo. ” ³⁴ Nu beraako *gaanuun ka marbinto : “ Elguwonj eenjo ar ku elgiy zinjka ku maaniiko. Ar kaak nu elgiiko, kunjo oki elguwonj zinjiko. ” ³⁵ Ya ku el zinjiko, ñaar-ak, gee yaa ibine kadar ku maajirnar. »

İsa ñiya a Piyer asa tatirinj

(Matiye 26.31-35, Maark 14.27-31, Luk 22.31-34)

³⁶ Simon Piyer indiig aman : « Gem kol Rabbiney, ki 6aa momo ? » İsa telkijji aman : « Dinka-an, ki gediraado kiin aadindu do wer kaak nu 6aayiyo, kar gay, neginda ja kat ki asiin aadindu. » ³⁷ Piyer diyijji aman : « Maa di nu gediriido naan aade dinka ? Nun ooy a naa mate do bi kanjin. » ³⁸ İsa gay telkijji aman : « Ka seener, ki ooy kii mate do bi kanto walla ? Di cokay, naan kaawe seene : kokir boogaado di, kii tatire dees subba a ki ibinginno. »

14

İsa ko botol taat iya gee do Tacco Bun

¹ İsa ñiytu pey aman : « Dakonj ginenna kolaw. Beroj gelbinko do Bunđi ho lotu oki. ² Do ger ka Tanni, werin goy dakina. Paa ko, nu dakiiko kaawdo a nu 6aako siye wero. ³ Ya nu 6aawe ho nu dakko siy wer gay, naa yeepe ho nu asiiko sokinjo, ku 6aayiy goye oki do wer kaak nu 6aayiyo. ⁴ Kunj ibingit botol taat iya gee do wer kaak nu 6aayiyo » ⁵ Tooma diyijji aman : « Gem kol *Rabbiney, nin ibanno wer kaak ki 6aayiyo. Kar gay, maman nii ibinin botilin ? » ⁶ İsa ñiytu aman : « Nun meendu ko botol-ata. Nun di oki seene ho goye. Waan ginno kaak yaa 6aa do Tanni ya ña bal bire min lotu. ⁷ Uudin taat ku ibinginu, kuu ibinin oki Tanni. Kar gay, min ñin di, kunj ibinig ko ho ku talga. »

⁸ Pilip diyijji aman : « Gem kol Rabbiney, gaarnin ja Takko, ek di, necintin ko. » ⁹ İsa telkijji aman : « In elgin-an kat gi goy sawa di, geekaade Pilip, yoo ñin sa ki ibinginno di misa ? Ya gem kaak talintu, ñaar talig Tanni oki. Kar maa di ki kaawiy aman : “ Gaarnin ja Takko ”. ¹⁰ Ki bal aamine kadar nu goy in Tanni ho Tanni goy in nunu walla ? Kaawor taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni. Ñaar kat goy in nunu ho ñaar di ginaat riyoy-anta. ¹¹ Aaminonj do kaawor a nun goy in Tanni ho Tanni goy in nunu. Ya ku gediraado aamine do kaawor-at sa, aaminonj do bi ka riy taat nu giniyo. ¹² Cokiyonj, nu kaawaako seene : gem kaak yaa aamine in nunu, ñaa gedire giniñ gamin kuuk nu giniyo. Na gin pey botol ñaa gine gamin kuuk pak ñuur-anju, asaan nun coona wer ka Tanni. ¹³ Ho gamin okinjo kuuk kuu inde in sinđu, nu asa giniñjo. Ansi-ak, Ronj ka Bunđi yaa gaarin *darjin ta Tacco. ¹⁴ Ya ku inda maan in sinđu, nun naa giniñji. »

İsa ñiy a ñaa ñaame Ruwwin ta Bunđi

¹⁵ İsa ñiytu pey aman : « Ya ku elgiinu, kuu cokiye kaawor. ¹⁶ Naako indin Tanni ho ñaako ñaame waan ka pey kaak asaako gaayinjo. Ñaa goye doo in kunjo. ¹⁷ Waanna-ak gay, ta Ruwwin ta seener. Gee kuuk el gamin ku duniiner, ñuur gasaatdo, asaan ñu talgitdo ho ñu ibingitdo. Kar kunjo gay ibingit, asaan ta goy in kunjo ho taa goyer ko do gelbinkon di. ¹⁸ Ansi-ak, nu rasaakonno gollina. Nu asa goye in kunjo. ¹⁹ Dak sood di, gee kuuk el gamin ku duniiner talaanno pey. Kunj gay yaan talindu, asaan nun goya ho

kuŋko oki yaa goye. ²⁰ Yiriy taar-at, ku asiy ibine kadar nun goy in Tanni ho kuŋ goy in nunu, ho nun sa goy in kuŋko.

²¹ « Ay gem kaak cokiya kaawor ho ŋa karmiyaata, ŋaar ko elgiinu ho Tanni sa yaa elin ŋaar kaak elgiinu. Nun sa naa elinji ho nu cigilaajido maanna. »

²² Zuud diyijji do Iisa aman : « Gem kol *Rabbiŋey, maman ki kaawiy a kii gaare ziŋ loni, kar do gee kuuk el gamin ku duniiner gay, ki cigiliy ziŋ ? » (Zuud-ak gay, ŋaar keeji min Zuudas Iskariyoot.) ²³ Iisa telkiiji aman : « Gem kaak elgiinu-ak, yaa karmiyin kaawor ho Tanni sa yaa elinji. Seertini in Tanni niiji 6aawe ho ni 6aayiy goye in ŋaara. ²⁴ Gem kaak elginno, ŋaar karmaydo kaawor. Ibinonj kadar kaaw taat nu kaawiiko-an, nu bal imilin min do kaar, kar gay, ta asa min do Tanni kaak ŋaamintu. ²⁵ Nu kaawiikonta do wiktin taat nu goy misa in kuŋko. ²⁶ Ruwwin ta Bunji taat Tanni Bun yaako ŋaame in sindu-at, taar ko yaako gaariŋ gamin okinco ho taako moyin kaawnar okinco.

²⁷ « Diŋka-aŋ, nun deetaw ho nu rasaako aapiye. Aapiy taat nu rasiiko-an, taar aapiy tanto di. Nun bergitdo ar gee ku duniiner bergiyo. Dakon barjilenno ho dakon ginenna kolaw. ²⁸ Ku dor di, nu diyko a " nu deetaw ho naako yeepe ". Zer ya ku elgiinu, aditko yaa gine portiko, asaan nu coona wer ka Tanni, ŋaar kaak pakginu. ²⁹ Min gamin-aŋ bal ase misa, nu kaawkonta ko a wiktin taat gamin-aŋ yaa kuuniye, kuu aamine in nunu. ³⁰ Nun kaawaado pey dakina in kuŋko, asaan sultan ka duniiner asaw. Kar gay, ŋa ginno gudurre lotu. ³¹ Illa gee ku duniiner yaa ibine kadar nu elgi Tanni ho gamin okinco kuuk nu giny-ak, nu ginaag uudin taat ŋa kaawiidu. Diŋ gay uconj, deefinte min anne ! »

15

Iisa ar et kaak ŋu koliy biŋ

¹ Iisa diyiiico pey do maajirnay aman : « Nun ar et kaak taŋ kaak ŋu koliy *biŋ ho Tanni gay gemoy ka et-aka. ² Leeginay kuuk waado, ŋa dukumaagu. Kar ŋuur kuuk wiya gay, ŋa siyiigu. Pa-ak, ŋu wiyiy pey dakin paka. ³ Kuŋko gay, in kaawin kuuk nu kaawiiko-ak, ku gin ko *cawar. ⁴ Goyguwon in nunu ar nun goyiy in kuŋko. Ya ŋu dukumig leegina, ŋu waado. Ŋu wiy-ak, illa ya ŋu goy do etco. Kuŋko oki, ya ku raka gine maan kaak Bun rakiyo, illa kuu goyguwe in nunu. ⁵ Ay gem kaak goy in nunu, nun oki goy in ŋaara, ŋaa wee dakina. Asaan bal nunu, ku gediraado gine maanna. ⁶ Ŋaar kaak goyaado in nunu, ŋu acciŋ kara ar leegin kuuk ŋu dukumig min do etco. Leegin-ak, ŋu aayaw, kar ŋuu numinco, ŋuu orin do aki taa teenco. ⁷ Kuŋ gay, ya ku goy in nunu, kaawor oki goy in kuŋko, indiguwon maan kaak ku rakiy di ho kuu gasinji. ⁸ Talonj maman *darjin ta Bunji yaa bayne waraŋ. Taa bayne-ak ya ku wiya ronj dakina, asaan ansii kat kuu gaare kadar ku maajirnar kuuk taŋ. ⁹ Nun elgiiko ar kaak Tanni elgiinu. Goyguwon do ele kanto. ¹⁰ Ya ku karmiyaata kaawor, kuu goyguwe do ele kanto-aka. Nun oki, nu karmiyiit kaam taat Tanni kaawiidu ho nu goyiy do elinji.

¹¹ « Nu kaawiiko ansi-ak a galilil yaa goye in kuŋko ho galilko yaa ase do werti. ¹² Aŋ ko *gaanuun kaak nu beriiko : elguwon ziŋkiko ar kaak nu elgiiko. ¹³ Ele kaak pak ele okinji, illa gem kaak ooy muut do bi ka roynay ku bici. ¹⁴ Ku kuuniytu roynar-ak ya ku ginaat taat nu kaawiiko. ¹⁵ Nu kolaakonno pey gay riyor, asaan gay riyor-ak, ŋaar ibanno maan kaak gemoy giniyo. Nu kolaako roynar, asaan nu gaarkonj gamin okinco kuuk nu dortu min do Tanni. ¹⁶ Kuŋ gay, kuŋ balnu doŋindu, kar gay, nu meendu kat doŋinjo. Nu ŋaaminjo a ku 6aayiy wee ronj kuuk yaa taaye doo. Ansi-ak,

maan kaak kuu inde min do Tanni in sinjdu, nyaako berinji. ¹⁷ Maan kaak nu indiy minninkon gay, illa kuu elguwe zinjiko. »

Gee yilaag kun Iisa in geenji

¹⁸ Iisa kaawtu pey aman : « Ya gee yilaako-ak, ibinon kadar nun kat nu yilin ja awalle. ¹⁹ Ya kun kat ar gee ku duniiner, gee ku duniiner yaako elinjo asaan ku geenjo. Kar gay, ku arro gee ku duniiner-anju. Na nun ko kaak dofinjo a kuu goye keeko min gee ku duniiner-anju. Do bi naar-ak ko, nu yiliiko. ²⁰ Moyon kaaw taat nu kaawiiko a " berre, naar pakgigdo gemoy ". Gee taa6iyintu, ho nu asaako taa6iyinjo kunjo oki. Ya nu karmiyit kaawor tanto, nuu karmiyin tanjo oki. ²¹ Gamin-an okinjo, nuuko giniinjo do bi kanto, asaan nuur ibingigdo naar kaak tabirintu. ²² Zer, ya nu bal ase ho nu balco kaawe, naar-ak, nu bal gine zunubinna yoo rakki. Din gay, nu ginno botol taat waan yaaco saamiyin zunubinnico. ²³ Gem kaak yilaanu, naar yilaag Tanni oki. ²⁴ Do unjo, nu giniig gamin kuuk ajbay kuuk waan bal giniy yiriy rakki. Ya nu bal gine ampa-ak, nu ginno zunubinna. Kar gay, nu talig gamin kuuk nu gintu-aku, ho in taar-at sa, din nu yilaanu ho yilaag Tanni oki. ²⁵ Do gaanuunco, nu siir aman : " Nu yilin bal botol. " * Gee-an yilintu asaan kaaw taat nu siirtu-an yaa ase do werti.

²⁶ « Nu 6aako naame min do Tanni waan kaak yaako gaayinjo. Taar Ruwwin ta seener, ta asa min do Tanni. Ya ta ase, taako goye saadiner.

²⁷ Kunjo oki yaa goye saadinnar, asaan min do teesindi, gi goy sawa di.

16

¹ « Nu diyiiiko ansi-ak a ku rawtiitdo imaanko. ² Nu asaako atkinjo min do geriyco ku salaaner ho wiktin asaw taat gee asiiko dagguwinko. Nuur kuuk yaako deenkon gay, loco-ak, illa nuu gine riy ta Bunji. ³ Maanna-an, nuu giniinji, asaan nu ibingigdo Tanni ho nun sa, nu ibinginno. ⁴ Nu kaawiiko min dinja-an, asaan wiktin taat maanna-ak yaa ase, kuu ibine kadar nu mininjon ko. Min do teesindi, nu balko kaawin gamin-anju, asaan nu goy misa in kunjo. »

Riy taat Ruwwin ta Bunji giniyo

⁵ Iisa diyiiico pey do maajirnay aman : « Din gay, nun coona ko wer ka naar kaak tabirintu. Kar minninko, rakki sa indiginno aman : « Ki 6aa momo ? »

⁶ Ku barjiltu-an, asaan nu diyko a nu deetaw. ⁷ Sando, nun gay kaawaako seen di a ya nu deet di guna. Asaan ya nu bal deete, waan kaak asaako gaayinjo asaakonno. Kar ya nu deet gay, nu 6aako naaminji. ⁸ Ya na as gay, na asaaco gaare do gee ku duniiner kadar maan kaak nu pakiriy do bi ka zunubinnar, do bi ka maan kaak do botiliy ho do bi ka seriiner, naar do botiliy. ⁹ Na asaaco gaare do bi ka zunubinnar, asaan nu bal aamine in nunu. ¹⁰ Na asaaco gaare do bi ka maan kaak do botiliy-ak, asaan nu coona do Tanni ho ku talaanno pey. ¹¹ Ho do bi ka seriiner gay, na asaaco gaare, asaan sultan ka duniiner, seriin obig ko.

¹² « Dak gamin dakina kuuk nu balko kaawinjo misa. Kar gamin nuur-ak gay, ya nu kaawkonjo dinja, ku ibinaado baaco. ¹³ Wiktin taat Ruwwin ta seener yaa ase, taako iyinjo do botol ta seener okintiti. Ka seener gay, ta kaawaakonno gamin kuuk ta imiliy min do kaati. Kar gay, taako kaawe gamin okinjo kuuk ta dortu ho taako gaare gamin okinjo kuuk yaa ase neginda. ¹⁴ Ruwwin ta seener-ak yaa ice min tanto ho taako gaarinjo.

* **15:25** Wer ka gase kaawor do Soom 35.19, 69.5.

Ampaa ko, ta asaako gaare gudurre ta *darjiner. ¹⁵ Gamin ku Tanni okinco, njuur kunto oki. Do taar-an ko, nu diyiiiko aman : " Ruwwin ta seener asa gaare gudurre ta darjiner, asaan gamin kuuk taako gaare-ak, njuur min lotu. »

Taa6in yaa newse in galal

¹⁶ Iisa diyiiiko pey aman : « Dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu pey. » ¹⁷ Min maajirnay ku Iisa, daarin indiy zinkico aman : « Na raka kaawe maa ? Na diyiy a dak ko sood di, gi talaagdo pey ho ba aar sood di, gi asiy talinji. Ho pey, na diyiy a naa coone wer ka Tacco. Gamin-an raka kaawe maa ? » ¹⁸ Maajirnay indiy pey zinkico aman : « Na kaawiy a " dak ko sood di ", kar kaawoy-an raka kaawe maa ? Gi ibanno baati. » ¹⁹ Sando, Iisa iban kadar maajirnay raka indinji. Ampaa ko, na diyiiiko aman : « Kaawor taat a " dak ko sood di, ku talaanno pey ho ba aar sood di, kuun talindu-an " kat, ku bal ibine baati wala maman ? » ²⁰ Hadi, cokiyoŋ, naako kaawe seene : ku asa ale ho ku asa marmile. Gee ku duniiner gay asa site. Ku asa taa6iye, kar taa6inko gay yaa newse in galal. ²¹ Daatik taat atti awaata, ta taa6iya dakina. Ta taa6iyy-ak, asaan wiktinti ta weendi nec ko. Kar ya mic amil koŋ gay, kodok di, ta rawtiit taa6inti ho ta aaciyyo, asaan ta wee roŋ gemor. ²² Kuŋ sa, diŋ ku taa6iyaw. Kar gay, nu asaako talinŋko pey, ho do yiriy taar-at, aditko yaa miine in galal, ho galal-at, waan gaamaatdo pey minninko tak-tak.

²³ « Yiriy taar-at, ku indaanno pey yoo maanna. Ka seener nu kaawaako waraŋ : ay maan kaak ku indiy in sindu, Tanni yaako berinji. ²⁴ Yoo diŋka, ku bal inde misa maan in sindu. Indiguwoŋ ho kuu gase. Ansii kat, aditko yaa miine in galal. »

Iisa gedirtit ko do duniiner

²⁵ Iisa kaawtu pey aman : « Nu kaawkoŋ gamin-an okinco in dele ka danlal. Kar gay, wiktin asaw taat nu deliikonno pey danla. Naako kaawen ko waraŋ di do bi ka Tanni. ²⁶ Yiriy taar-at, kuu inde Buŋ in sindu. Nu kaawaakonno a naako inde Tanni do bi kanŋo, ²⁷ asaan ka seener, Tanni meenji elgiiko. Na elgiiko-ak, asaan ku elgiinu ho ku aamin kadar nu as min do Buŋdi. ²⁸ Nu as min do Tanni ho nu goytu do duniiner. Diŋ gay, nu rasaat ko duniin-anta ho nu coona wer ka Tanni. » ²⁹ Maajirnay diyiiji aman : « Tal di, diŋ ki kaawa ko waraŋ. Ki dello pey danla. ³⁰ Diŋ ni tal ko kadar kiŋ iban gamin okinco, nam gamin kuuk gee rakiy yaan inde oki. Do taar-an ko, ni aaminiy kadar ki as min do Buŋdi. » ³¹ Iisa telkiiko aman : « Diŋ ja kat ku aamine walla ? ³² Hadi, wiktin asaw ho taar as ko, taat ku asiy totire, ay gem di yaa ice botiliy, kuun rasindu keedu. Kar nun gay keeduŋ, asaan Tanni goy in nunu. ³³ Gamin-an, nu kaawkoŋ min diŋka, asaan kuu goye in aapiye in nunu. Ka seener, kuu taa6iy do duniiner. Kar gay, duunoŋ masisko, asaan nun gedirtit ko do duniiner-anta. »

17

Iisa inda Buŋ do bi ka geenji

¹ Min Iisa kaawtu pa-ak, na jaaliig kaay ho na indiig Tacco Buŋ aman : « Baaba, wiktinti ase. Beror ko *darjine do nun kaak Roŋjiŋ a nun sa, naa gaarin darjineŋ. ² Ki berduug gee okinco do pisindu. Ansi-ak, naaco bere goye ka gaasdo do gee okinco kuuk ki beriidu-anŋku. ³ Goye ka gaasdo-ak, illa njuuŋ ibine, kiŋ Buŋ keejiŋ di ka seener, ho njuu ibiniŋ pey naar kaak ki tabirtu, nun ko Iisa Masi. ⁴ Nu gaarit darjineŋ do adiy ka kidar ho nu gaasit ko riy

okintit taat ki beriidu a naa gine. ⁵ Din gay, Baaba, berduut ko darjin unci loci. Darjin-at, nu ginit ko in kinke min duniin bal kilgiye misa.

⁶ « Gee kuuk ki doftu min do duniiner ho ki beriidu-ak, nuur ibingicin, asaan nu gaarincin loco. Nu gaarincin a nuur ibine. Okinco, nu kunjin, ki berduugu ho nu karmiya kaawon. ⁷ Din nuur iban kadar gamin okinco kuuk nu gintu asa min locin, ⁸ asaan nu gaarcot kaawon taat ki beriidu ho nu cokiya. Nu iban kadar ka seener, nu asa min locin ho nu aamin kadar na kin ko tabirintu.

⁹ « Nu indaacinno do bi ka gee ku duniiner, kar gay, nu indaacin do bi ka nuur kuuk ki beriidu, asaan nu kunjin. ¹⁰ Gee okinco kuuk kunto, nuur kunjin, ho gee okinco kuuk kunjin, nuur kunto. Ho in gee nuur-an ko, nu gaariy darjiner. ¹¹ Din gay, nun, naa rasin ko duniine ho naa coone do werin. Nuur gay goy misa do duniiner. Baaba, kin kaak *cawar aale, gooygu in gudurre tanji, gudurre taat ki beriidu. Gooygu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ¹² Wiktin taat nu goyig in nuura, nu gooyig in gudurren taat ki beriidu. Nu gooyigu nam waanco sa bal rawte, illa naar kaak yaa rawte a kaaw taat nu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ¹³ Din gay, nun coona ko do werin. Ya nu kaawa pa-ak wiktin taat nu goy misa do duniin-an, nu kaaw a galal taat nu gintu yaa miinin aditco tak. ¹⁴ Nu gaarcot kaawon, kar gee ku duniiner gay yilgu, asaan nu attanno in nuura, ar nun oki attanno in gee ku duniiner-aku. ¹⁵ Nu indaacinno a kii imilin min do duniiner, kar gay, nu indaacin a kii gooyin min do *Seetanner. ¹⁶ Nuur gee ku duniinero ar nunu gemtido. ¹⁷ Ginu a nuu kuuniye kunjin tak-tak in botol ta seener. Seen gay, taar ko kaawon. ¹⁸ Nu tabiraag gee-ak do adiy ka kidar, ar nun oki, ki tabirin do adiy ka kidar. ¹⁹ Do bi kanco, nu ras zir okinji loci a nuur oki yaa kuuniye geenji tak-tak.

²⁰ « Kar gay, nu indaacinno do bi maajirnar kuuk goy dirka-an di, nu indaacin oki do bi ka gee kuuk asa aamine in nunu in kaaw taat nuuco kaawe. ²¹ Nu indaacin a nuur okinco yaa kuuniye rakki. Baaba, kin goy in nunu ar nun goy in kinke, nu raka a nuur oki yaa nime in ginte a gee ku duniiner yaa ibine kadar kin kat tabirintu. ²² Nu bercot darjin taat ki beriidu lotu a nuu kuuniye ar gem rakki, ar kinke in nunu, gi rakki. ²³ Nun goy in nuura ho kin goy in nunu. Ansi-ak, nu gin botol taat nuu kuuniye ar gem rakki di, ho ampaa ko, gee ku duniiner yaa ibine kadar na kin ko kaak tabirintu ho ki elgiigu ar kaak ki elgiinu.

²⁴ « Baaba, gee-an, ki berduugu. Nu raka a nuu goye in nunu ay wer kaak nu goyigo. Ampaa ko, nuu talin darjiner. Ki berduut darjine-at, asaan ki elgin min duniin bal kilgiye misa. ²⁵ Baaba, kin ginaag ay maan in botiliy. Gee ku duniiner, nuur bali ibine. Kar nun gay ibinincin ho geendu-an sa ibin kadar kin ko kaak tabirintu. ²⁶ Nu gaarincin loco ho naan gaare pey a ele kaak ki elgiinu yaa goye loco oki. Ho nun meendu sa, naa goye in nuura. »

18

Obinji ka Iisa

(Matiye 26.47-56, Maark 14.43-50, Luk 22.47-53)

¹ Min Iisa gasiit kaawoy-ata, na uctu in maajirnay ho nu deettu aar corkilol kaak nu koliy Sedron. Wer-ak gin jineene. Iisa in maajirnay unjitu do jineen-aka. ² Wer-ak, Zuudas kaak asaaji isine do Iisa sa ibingiga, asaan wer-ak, Iisa in maajirnay jaawgiy in menaw. ³ Hiyya, do wer-ak, Zuudas uctu in askirin ku Room ho in askirin ku agindaw ku gay satkiner in ku Pariziyennar.

Na ogiriico ho na iyiig do jineen-aka. Askirna-ak sok garti, biruwna ho in lampina. ⁴ Iisa gay, naar iban ko maan kaak yaaji ase. Ampaa ko, na asiico moota ho na indiiigu aman : « Ku bariya waa ga ? » ⁵ Nuur gay telkiiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » Iisa diylico aman : « Na nun ko anka. » Do wer-ak, Zuudas kaak isinaaji do Iisa-ak sa goya. ⁶ Do wiktin taat Iisa diytu aman : « Na nun ko anka », nu dendirtu aaro ho nu sollitu keder. ⁷ Iisa indiiig pey aman : « Ku bariya waa ga ? » Nuur gay diyiiji aman : « Ni bariya Iisa kaak min Nazareet. » ⁸ Iisa telkiico aman : « Nu diykon doo a nun ko anka. Ya na nun di kaak ku bariyyi-ak, rason maajirnar-an yaa deete. » ⁹ Na kaawtu ansi-ak, asaan kaaw taat na kaawtu awalle yaa ase do werti aman : « Baaba, min gee kuuk ki beriidu-an, nu bal rawte yoo waan minninc. » *

¹⁰ Hiyya, do wer-ak, Simon Piyer kaak gin *seepin-ak ceepiiga ho na asidiig gay riyor kaak gina riy do *mee satkiner ka tatko ho na dukumiijit dengey ta meeda. Gay riyor-ak, sinji Malkuus. ¹¹ Iisa gay diyiiji do Piyer aman : « Unjig seepinen-an do caapoy. Ya locin-ak, taa bin taat Tanni kaawtu a naa taa biye-at, nu aawaatdo walla ? » ¹² Min naar-ak, askirna in tatkuwco, in askirin ku agindaw ku Yuudinnar okinco, nu obiig Iisa ho nu duuniiga.

Iisa do unji ka mee satkiner ka tatko

¹³ Hiyya, nu iyiiig ja do gem rakki, sinji *Han. Naar gay, takan daacyi ta *Kayip. Do elig taar-at, Kayip ko *mee satkiner ka tatko. ¹⁴ Naar ko kaak taayig agindaw ku Yuudinnar aman : « Guna ya gem rakki di mat do bi ka gee okinco. »

Tatire ka Piyer do bi ka Iisa

(Matiye 26.69-70, Maark 14.66-68, Luk 22.55-57)

¹⁵ Simon Piyer in giji *maajirince ka pey aadaag Iisa. Maajirince ka pey-ak gay, mee satkiner ka tatko ibingiga. Paa ko, na unjitu in Iisa do ger ka mee satkiner ka tatko. ¹⁶ Kar Piyer gay pey kara do bit ka botildi. Hiyya, maajirince kaak mee satkiner ka tatko ibingiy-ak amiltu kara. Na kaawiitit do daatik taat gooya botol a taa rasiin Piyer yaa unje oki. ¹⁷ Wiktin taat Piyer unjiyo, daatik taat gooya botol-at indiiig aman : « Kinke oki min maajirnay ku gem-an doo ? » Piyer telkiitit aman : « Ha'a, nun maajirinceyo. »

¹⁸ Do wiktin taar-at, us diyaw. Paa ko, gay riyor in askirin kuuk gooya wer-ak biytu ako nu ooriyo. Piyer sa peytu in nuura, na ooriyo.

Mee satkiner ka tatko indiiig Iisa

(Matiye 26.59-66, Maark 14.55-64, Luk 22.66-71)

¹⁹ Kar mee satkiner ka tatik indiiig Iisa do bi ka maajirnay ho do bi ka bilde kaak na bildiy gee. ²⁰ Iisa gay telkiiji aman : « Nun kaaw bal cigile do unco ka gee okinco. In menaw, nu bildigiy gee do geray ku salaaner ho do *ger ka Bunji. Nu bal kaawe maan tak-tak in cigile. ²¹ Kar maa di ki indiin pey ? Ya ki rakaw, indig ja gee kuuk dorintu. Nuur iban taat nu kaawiico. » ²² Do kaawoy taar-at, askirince rakki min kuuk peya do wer-ak baasiig Iisa. Na kaawiiji aman : « Ampaa kat ki telkiiji do mee satkiner ka tatko walla ? » ²³ Kar Iisa gay telkiiji aman : « Ya nu kaaw jookumo, gaarduug ja nigindu. Kar ya kaaw taat nu kaawtu-an kat do werti gay, maa di ki baasiinu ? » ²⁴ Min naar-ak, *Han naamiig Iisa do *Kayip, *mee satkiner ka tatko. Wiktin taat na naamiijiga-ak, Iisa, nu bal ipirin misa.

* **18:9** Wer ka gase kaawor do Yaaya 6.39, 17.12.

*Tatire ka Piyer**(Matiye 26.71-75, Maark 14.69-72, Luk 22.58-62)*

²⁵ Wiktin taar-at, Piyer gay oora misa ako. Kar ɲu indiig pey aman : « Kinke oki min maajirɲay ku gem-an doo ? » Kar Piyer gay tatirtu aman : « Ha'a, nun maajirinɲeydo. » ²⁶ Kar min gay riyor kuuk gina riy do mee satkiner ka tatko-ak, goy gem rakki jaamay ka gem kaak Piyer dukumtu dengey-aka. Gem-ak diyijji do Piyer aman : « Kinke-an, nu baliɲ tale in Iisa do jineendi walla ? » ²⁷ Piyer gay tatirtu pey. Hiyya, do wer-ak, kokir boogtu.

*Iisa do unji ka Pilaat**(Matiye 27.1-2,11-14, Maark 15.1-5, Luk 23.1-5)*

²⁸ Kar in kawtir kawtira, ɲu amiltu min do ger ka *Kayip ho ɲu iyiig Iisa do ger ka Pilaat, tatkaw ka Room. Kar agindaw ku Yuudinnar-ak bal unje, asaan ɲu rakaado nige zinɲiko uudin taat *gaanuunco diytu awalle min ɲuu tee ka *Paakdi. ²⁹ Ampaa ko, Pilaat amiliico, ɲa dakiig gas kara. Kar ɲa indiig aman : « Gem-an, ku gasji maa kaawra ? » ³⁰ Agindaw-ak telkiiji aman : « Ya gem-an kat bal nige-ak, zer ni iyaajigdo anne. » ³¹ Pilaat gay diyiiico aman : « Di ɲaar-ak, obonɲa ku maaniiko, ku ɲaayiy deen kaawoy uudin taat gaanuunco diytu. » Njuur gay telkiiji aman : « Nin bal gine botol taat nii dee gemo. » ³² Iisa gay kaaw ja ko maman ɲa asiy mate. Ansii kat, uudin taat agindaw-ak kaawtu, kaaw-at astu do werti.

³³ Min ɲaar-ak, Pilaat unjitu pey do geriy, ɲa koliig Iisa, kar ɲa indiig aman : « Has, kinke-an ko sultan ka Yuudinnar walla ? » ³⁴ Iisa telkiiji aman : « Kaawon-an, ki meenjin di pakire wala gee ku pey kat kaawjin bir ? » ³⁵ Pilaat gay kaawiji aman : « Ya locin-ak, nu *Yuudiɲce walla ? Njuur gee ku darren in agindaw ku gay satkiner kat iyiɲcin lotu. Kaawor ja, ki nig maa ? » ³⁶ Iisa telkiiji aman : « Jardoɲ tanto, taar do duniinerro anne. Zer ya jardoɲ kat anne-ak, wiktin-an, geendu jilintu ko min do pise ku agindaw ku Yuudinnar. Kar gay, jardoɲ tanto, taar do duniinerro anne. » ³⁷ Kar Pilaat indiig aman : « Ya pa-ak, kinke-an ko sultan doo ? » Iisa gay telkiiji aman : « Kin meenjin kaawit ko. Nun, ɲu weentu ho nu as do duniiner asaan naa gaare seene. Gee kuuk raka seene, ɲuur cokiya kaawor. » ³⁸ Pilaat indiig Iisa aman : « Seen gay taar maa ? »

*Pilaat berig Iisa ɲuu doodiɲ ka etor**(Matiye 27.15-31, Maark 15.6-20, Luk 23.13-25)*

Min Pilaat kaawtu pa-ak, ɲa dakiig gas pey Yuudinna-aku ho ɲa kaawiico aman : « Gem-an, nu balji gase kaaw taat yaa iye muutuy. » ³⁹ Kar gay, kuɲ gin aadin taat nu pikgiyko gem ka daɲaayner do iidin ta *Paakdi. Kar diɲ gay, ku raka naako pikiɲ sultan ka Yuudinnar walla ? » ⁴⁰ Njuur gay kooliiji aman : « Ha'a, ɲaarro. Ni raka Barabaas ! » Sando, Barabaas-ak gay, ɲaar bandiɲce.

19*Pilaat ooy a ɲuu doodiɲ Iisa*

¹ Pilaat unjitu pey do geriy. ɲa diyiiico do askirnar a ɲuu koociɲ Iisa in kordingo. ² Askirna-ak siyiiji jakumne ta sultinniidi ta jamiidi. In ajimiye kaak ɲu ajimiyiiga-ak, ɲu isiijit do kaay. Kar pey ɲu isiiji batik ta sultinniidi taat dindiko. ³ ɲu ɲaawiji mooto, kar ɲu ooyiiji aman : « Gem kol sultan ka *Yuudinnar, seek ! » Kar ɲu koociiga.

⁴ Pilaat amiltu pey kara. ɲa diyiiico do Yuudinnar aman : « Talon ! Naakon imiliɲ Iisa kara. Ansi-ak, kuu ibine kadar nu balji gase oorin taat yaa iye

muutuy. » ⁵ Hiyya, Iisa amiltu kara in jakumne ta jamiidi do kaay ho in batik ta dindik-at do ziy. Pilaat diyiiico aman : « An gemko ! » ⁶ Min agindaw ku gay satkiner in askirin kuuk gooya *ger ka Bunji taliig Iisa-ak, nu teestu koole aman : « Doodig ka etor ! Doodig ka etor ! » Pilaat gay kaawiico aman : « Iconj ku maaniiko dakonj dood ka etor, asaan nun-anj balji gase oorin taat yaa iye muutuy. » ⁷ Gee-ak telkiiji aman : « Nin gin *gaanuun kaak kaawa a nya mate, asaan nya diya a nya Ronj ka Bunji. » ⁸ Min Pilaat dortu pa-ak, kolaw obiig pey dakin paka. ⁹ Na unjitu pey do geriy. Kar nya dakiig gas Iisa ho nya indiiig aman : « Kinke asa min momo ? » Kar Iisa gay balji telke yoo maanna. ¹⁰ Min nyaar-ak, Pilaat diyiiiji aman : « Lotu kat ki rakaado kaawe ? Ki ibanno a nu gin botol taat naan pike wal taat naan doode ka etor walla ? » ¹¹ Iisa telkiiji aman : « Ya ki gin botol taat kiin doodin ka etor-ak, illa taat Bunj beriiijn min kuwa. Inj taar-ak kat, nyaar kaak berintu do pisinjin ic kaya pak tanjin. »

¹² Min nyaar-ak, Pilaat bariya ko botol taat nya pikiin Iisa di. Kar Yuudinna gay tees pey koole aman : « Ya ki pikig gem-anj, ki royaydo ka sultan ka tatik ka Room ! Asaan gem kaak gina ziy sultan-ak, nyaar adiney ka sultan ka tatik ka Room ! » ¹³ Min Pilaat dortu pa-ak, nya imiliig Iisa kara. Nya goytu do wer ka seriner kaak nu pintu in dambay. Wer ka seriiner-ak, Yuudinna kolaag in kaawco a « Gabbata ». ¹⁴ Sando, ka kawtinti gay iidin ta *Paakdi. Pat ot yiriyo. Do wer-ak, Pilaat kaawiico aman : « Talonj, anj sultinko ! » ¹⁵ Njuur gay teestu pey koole aman : « Ibiniy weryi ! Ibiniy weryi ! Doodig ka etor ! » Pilaat indiiig aman : « Ku raka naa doodin sultinko ka etor walla ? » Agindaw ku gay satkiner telkiiji aman : « Ni bal gine sultan ka pey. Sultinni-ak, nyaar ko sultan ka tatik ka Room-anj di. » ¹⁶ Hiyya, Pilaat beriicog Iisa, nu baayiy doodin ka etor. Kar askirna-ak obiiga ho nu deettu in nyaara.

Doodo ka Iisa ka etor

(Matiye 27.32-44, Maark 15.21-32, Luk 23.26-43)

¹⁷ Wiktin taat Iisa amiliy min do geegirdi-ak, meenji di icig etoy kaak nu baayiy doodinji. Na aaniytu wer kaak nu baayiy doodinji-aka. Wer-ak, nu kolaag a « Dawik ta kaar » ho in kaaw ta *Yuudinnar gay, nu kolaag a « Golgota ». ¹⁸ Min nu ottu do wer-ak, askirna-ak doodiig Iisa ka etor. Nu doodtu pey gee seer ka atiydi, rakki do meeday, rakki gay do nugilay. ¹⁹ Pilaat diyiiico do geenji a nuu siire maanna, nuu doodin ka etoy ka Iisa. Maanna-ak, nu siirji aman : « Iisa kaak min Nazareet, sultan ka Yuudinnar. » ²⁰ Yuudinna dakina garkiyiig maan kaak nu siirtu-aka, asaan wer kaak nu doodiig Iisa-ak mootan di in geeger. Ho siire-ak sa, nu siirig in kaaw ta Yuudinnar, in ta Roominar ho in ta Grekar. ²¹ Min agindaw ku gay satkiner ku Yuudinnar taliig maan kaak Pilaat siirtu-ak, nu baawiiji. Nu diyiiiji aman : « Maa di ki siiriyi aman : “ Sultan ka Yuudinnar ” ? Nin raka kii siire aman : “ Gem-anj diya a nya sultan ka Yuudinnar. ” » ²² Pilaat gay telkiico aman : « Kaaw taat nu siirtu-at, nu siirta. »

²³ Askirin gay, min nu doodiig Iisa ka etor, nu deediit kesuuney werin pood, ay gem di ictu wer rakki. Kar nya gin pey batik yaarko taat bal orpe, nu azit werti rakki di min kuwa yoo baata. Taar sa nu iciita. ²⁴ Do bit kanti ko, askirin kaawtu benannico aman : « Dakinte eerintido. Kanjinte kanjen di. Gem kaak ta galji di yaa icinti. » Ampaa ko, kaaw taat nu siirtu do Kitamner astu do werti aman : « Nu deedit kesuuner ho nu kanje in batkor ta yaarko. »*

²⁵ Moota in et kaak nu doodiig Iisa-ak gay, daad peya ede, njuur atan Iisa, in booti Mariyam, in daacyi ta Kilopaas ho in Mariyam taat min geeger ka

* 19:24 Wer ka gase kaawor do Soom 22.19.

Magdala. ²⁶ Wiktin taat Iisa taliit yaaco ho ña taliig *maajirincey kaak ña elgiyo peya do serpiti-ak, ña ñiyiitit aman : « Iya, an ko ronke. » ²⁷ Kar ña kaawiiji pey do maajirincey aman : « An ko yaako. » Min ñaar-ak di, maajirince-ak iyyit atañ Iisa do geriy.

Muut ta Iisa

(Matiye 27.45-56, Maark 15.33-41, Luk 23.44-49)

²⁸ Min ñaar-ak, Iisa kaawtu aman : « Ibin diyaanu. » Ka seener, ña ibina ko kadar riyoy gaase, ña kaawtu pa-ak a kaaw taat ñu siirtu do Kitamner yaa ase do werti. ²⁹ Do wer-ak gin bardil miin in maam tooro ku *bindi. Askirna-ak ictu bit ka jador, ñu duuniit do kordin ta et kaak ñu koliy « Isoop ». Ñu coopig do maamar, kar ñu ñaamiiig do bi ka Iisa. ³⁰ Min Iisa aawiiga, ña diytu aman : « Hiyya, ta nece. » Min ñaar-ak, ña oniiig kaay ho ruwwiney amiltu.

Ñu waacig Iisa do serpey

³¹ Uudin taat ñu siya ko zinkico do yiriy ta *sabitdi, agindaw ku *Yuudinnar bal rake a momtin kuuk ñu doodtu-ak yaa goye pey kuwan di. Asaan yiriy ta sabit-at, taar yaarko. Hiyya, ñu kaawiiji do Pilaat a ñaaco kaawe do askirnar ñuu 6aa yiimin asinco ku gee kuuk ñu doodtu-aku. ³² Hiyya, askirna-ak 6aawtu. Gee kuuk ñu doodig in Iisa-ak, ñu yiimiicog asinco. Ay gem di, ñu yiimig asinji rakki rakki. ³³ Wiktin taat ñu otiiji do Iisa gay, ñu gasig ko ña mate. Min pa-ak, ñu bal ko yiimin asinji. ³⁴ Kar min askirna-ak, rakki ictu garta, ña waaciig Iisa do serpey ho baar in amay amiltu. ³⁵ Gem kaak siirkon gamin-an talig in odinay ho kaawoy-an ka seener. Ñaar meenji iban kadar kaawoy taat ña kaawiy-an ka seener ho ña kaawiy a kunjo oki yaa aamine. ³⁶ Kar awalle gay, ñu siir do Kitamner aman : « Yoo kaasoy rakki sa, ñu bal yiiminji. »† Maanna-an kuuniyту asaan kaaw-an yaa ase do werti. ³⁷ Do wer ka pey ñu siir do Kitamner aman : « Yiriy rakki, odinco, ñu asa aaniyin do ñaar kaak ñu waacig do serpey. »‡

Unje ka Iisa do maginer

(Matiye 27.57-61, Maark 15.42-47, Luk 23.50-56)

³⁸ Min gamin-an birtu, gin gem rakki min geeger ka Arimate kaak ñu kolaag Yuusup. Ñaar sa maajirincey ka Iisa. Kar ña bal kaawe do geemir, asaan ña gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Ña 6aawiiji do Pilaat ho ña dakiig inda a ñaaji rase botol, ña 6aayiy paayin zi ka Iisa. Hiyya, Pilaat ooytu Yuusup 6aa paayinji, ña 6aayiy tiisinji. ³⁹ Kar gin pey gem ka pey, ñu kolaag Nikodeem. Ñaar ko kaak awalle 6aawji ñak ko do Iisa in aando-aka. Ñaar gay iytu itir kaak ña amsig buw ku atay kuuk ñu koliy « miir » in « alowes ». Itir ñaar-ak, oominkuwi yaa nece in jelin ka amiydi. ⁴⁰ Yuusup in Nikodeem ictu jardo, ñu kockiciitit itir uudin taat Yuudinna gingiy ya ñu tiisa geenco, kar ñu maliyiig zi ka Iisa in kappanne. ⁴¹ Do wer kaak ñu doodiig Iisa-ak gay gin jineene rakki. Kar atta do jineendi-ak gay gin magin taat ñu baltit unje misa gemo. ⁴² Uudin taat ka kawtinti sabit ko, pey magin-at sa moota di-ak, hiyya, ñu unjiig zi ka Iisa do maginer-ata.

20

Ñu bal gasin zi ka Iisa do maginer

(Matiye 28.1-8, Maark 16.1-8, Luk 24.1-12)

† 19:36 Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.46, Nombir 9.12 ho Soom 34.21.
kaawor do Zakariya 12.10.

‡ 19:37 Wer ka gase

¹ Yiriy ta dumaas, Mariyam taat min Magdala saktu, ta 6aayiy do maginer. Min ta ottu, ta tala kar dambi kaak nu dibiriit magin-ak, nu tunkilig serpiya. ² Hiyya, ta yeeptu in gadi, ta dakiig gas kun Simon Piyer in maajirin kaak Iisa elgiyo ho ta kaawiico aman : « Nu imilig *Rabbinte, kar ni ibanno wer kaak nu diyiiga. »

³ Min Piyer in *maajirince-ak doriit kaawti, nu uctu ho nu aaniytu do maginer. ⁴ Do 6aanco-ak, nu gada di. Kar gay, maajirince kaak rakki-ak gada pakgig Piyer. Ampaa ko, na ogiriiji do maginer. ⁵ Kar na yogiltu do maginer. Na taltu jardad di goy keder, kar gay, na bal unje. ⁶ Kar ba aar, Simon Piyer sa ottu. Min na ote, naar-ak unjitu kalak do maginer. Naar sa taliig jardad kuuk goy keder-aku. ⁷ Na taliit pey jarid taat nu maliyig kaay ka Iisa. Jarido-at, nu bal diyin sawa in jardad ku awalle-aku. Kar gay, nu maliyit keetiti ho nu diyig keetiti. ⁸ Min naar-ak, maajirin kaak ogirji do Piyer do maginer-ak unjitu oki. Na taltu in odinay ho na aamintu kadar Iisa nooye. ⁹ Ka seener gay, yoo yiriy taar-ata, maajirin bal ibinin kaaw taat nu siirtu do Kitamner taat diya a Iisa asa nooye min datik ta gee kuuk mate. ¹⁰ Hiyya, maajirin kuuk seer-ak yeeptu do geriyo.

*Iisa num in Mariyam taat min Magdala
(Matiye 28.9-10, Maark 16.9-11)*

¹¹ Mariyam taat min Magdala-at gay yeeptu pey do maginer. Ta peyiy do bit ka maginer ho ta aliyo. In alinti, ta yogiltu atti ka maginer ¹² ho ta taltu *dubal ku Bunji seer kuuk is batik portik kar. Nu goy do wer kaak nu diyiig zi ka Iisa, rakki in kaay, rakki in asinji. ¹³ Dubal ku Bunji-ak indiit aman : « Kan ala maa ga ? » Taar gay telkiico aman : « Nu imilig *Rabbiner, kar nu ibanno wer kaak nu diyiiga. »

¹⁴ Min ta kaawtu pa-ak, ta kolsitu ho ta taliig Iisa peya do wer-aka. Kar gay, ta bal ibiniinji. ¹⁵ Kar Iisa indiit aman : « Kan ala maa ga ? Ka bariya waa ? » Mariyam gay ginig a na gay gooye jineendi, ta diyiiji aman : « Gem kol sinji, ya na kin kat icig sa, gaaror weriy, nu 6aayiy icinji. » ¹⁶ Iisa koliit in sinti aman : « Mariyam ! » Ta kolsitu ho ta kaawiji in kaaw ta *Yuudinnar aman : « Rabbuni ! » Ansi-ak aman : « Gem kol Tacco ! » ¹⁷ Min naar-ak, na diyitit aman : « Dakin obindudo, asaan nu bal coone misa do Tanni. Kar gay, dakig gas sinjar, diyco a nun coonaaji do Tanni kaak Takko oki. Nun coona do wer ka Bunji kaak Bunjo oki. »

¹⁸ Hiyya, Mariyam taat min Magdala-at yeeptu, ta dakiig gas maajirnay ho ta miniig aman : « Nu talig Rabbine. » Kar ta osiicot kaaw taat na kaawititi.

*Bayne ka Iisa do maajirnay
(Matiye 28.16-20, Maark 16.14-18, Luk 24.36-49)*

¹⁹ Do dumaas taar-at di, in maako, maajirin numtu do ger rakki. Gerak, nam nu dibirig in kerle min atta, asaan nu gina kolaw do agindaw ku Yuudinnar. Do wiktin taat nu goyiyo, Iisa astu, na peytu do datikco ho na kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁰ Min na kaawtu pa-ak, na gaariico pisinji in serpey. Min maajirin taliig Rabbin-ak, aditco gintu portiko. ²¹ Iisa diyico pey aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! Uudin taat Tanni tabirintu do datikko, nunu oki tabiraako do adiy ka kidar, ku 6aayiy gine riyor. » ²² Min na kaawtu pa-ak, na biyiriico usu ho na diyico aman : « Ooyon Ruwwin ta Bunji. ²³ Nu diyaako, ya ku saamiy zunuubinna ku gemor, Bunj sa yaaji saamiye. Kar ya ku pooc saamiye zunuubinna ku gemor gay, Bunj sa saamiyaajido. »

Iisa kaawa in Tooma

²⁴ Yiriy taat Iisa asiico do maajirnay-ak, rakki minnincin ginno. Naar sinji Tooma kaak nu koliy oki Didim. ²⁵ Kar ba aar Tooma astu. Eenji kaawiiiji aman : « Ni talig Rabbine ! » Kar Tooma gay telkiico aman : « Ya nun kon di bal tale delin ku pontinar kuuk do pisinji, ya nu bal naame kormor do delin ku pontinar ho ya nu bal naame pisindu do del taat do serpey, nu aaminaado bat. »

²⁶ Astu suugin ta pey, yiriy ta dumaasdi, maajirnay ku Iisa numtu pey do ger-aka. Kar yiriy taar-at, Tooma goya. Ger-ak, nu dibirig pey in kerle min atta. Kar Iisa asiico pey, na peytu datikco ho na kaawiico aman : « Aapiy taa goye in kunjo ! » ²⁷ Kar Iisa diyiiiji do Tooma aman : « Kin kaak meela-anjka, talig pisindu ho naam kormon anne. Naamig pey pisinjin do del ta serper. Min yiriyta-an, pey ko min meelo ho aaman ! » ²⁸ Tooma telkiiiji aman : « Kinke Rabbiner ho Bunjo ! » ²⁹ Iisa diyiiiji aman : « Ki aamintu asaan ki talintu. Kar gay, nu diyaajin, galal do gee kuuk balin talindu ho aamine. »

Baati ta maktumne-anta

³⁰ Iisa gin pey gamin kuuk ajbay dakina kuuk maajirnay taltu in odinco. Kar gay, waan bal siirin atta do Kitamne-anta. ³¹ Kar gay, gamin okinco kuuk nu siirtu-an, nu siirig a kuu aamine kadar Iisa, naar Masi kaak Bun dootu, ho naar ko Ronj ka Bunji. Ya ku aamin do kaaw-anta, in sin kunji, kuu gase goye kaak ta6.

21

Iisa bayinco do maajirnay ku peesira

¹ Ba aar, Iisa bayniico pey do maajirnay do bi ka barre kaak nu koliy Tiberiyaad. Talonj maman na bayniico. ² Maajirnay ku Iisa peesira goy werco rakki. Nuur gay kun Simon Piyer, in Tooma kaak nu koliy Didim, in Natanayeel kaak min Kana kid ka Galile, in koogin ku Zebede ho in maajirin seer ku pey. ³ Simon Piyer diyiiico do eenji aman : « Nu 6aa cabe boosi. » Nu kaawiiiji aman : « Gi 6aa sawa. » Hiyya, nu daktu nep markabco ho nu deettu. Nu daktu tees cabe. Kar do aando taar-at, nu bal gase yoo maanna.

⁴ Min wer wale, Iisa peyiico do gongumor. Kar maajirnay gay bal ibininji. ⁵ Iisa indiig aman : « Gem kol kooginay, has ku bal ice yoo maanna ? » Nuur gay telkiiiji aman : « Hii ! Yoo maanna, ni bal ice. » ⁶ Iisa diyiiico aman : « Di naar-ak, pikkiron ribinko in pise ka meeda, ek di, kuu gase. » Hiyya, nu pikkiriit ribinco uudin taat na kaawiico. Kar ta miintu nam nu gedarro daaniinti. ⁷ Maajirin kaak Iisa elgiy-ak diyiiiji do Piyer aman : « Gem kaak kaawte-an, na *Rabbine ! » Min Piyer dortu a na Rabbin-ak, na isiit batkoy taat na cimtu wiktin taat na 6aay cabe ho na galtu do amiydi. ⁸ Maajirin ku pey-ak gay daaniit ribinco in boosti ho nu caktu do gongumor in markabco. Asaan gongum serekdo, naa nece ar kocingil miy seer di. ⁹ Min nu paaytu keder, nu taltu ako taat nu leetit boos kuwa ho nu taltu pey mappa. ¹⁰ Iisa diyiiico aman : « Iyundu min boosko kuuk ku soktu-anju. » ¹¹ Hiyya, Simon Piyer caktu ka markabar, na daaniit ribin keder. Atta ta gin boos ku aginda miya in orok beey in subba (153). Kar in dakinaw ta boosir-an sa, ribinco bal eere. ¹² Iisa koliig aman : « Ason, kuu tee. » Hiyya, nu astu. Kar waanco bal gece indin aman : « Kin waa ? » asaan nuur iban ko kadar na Rabbine. ¹³ Iisa sinjitu moota, na ictu mappa ho na deediicoga. Kar na beriico pey boosi. ¹⁴ Bayninji naar-ak, ka subbinjkar ko do maajirnay min na nooytu.

Iisa kaawa in Piyer

¹⁵ Min ɲu teetu, Iisa indiig Simon Piyer aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgin pak eenjin walla ? » ɲaar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa kaawiiɲi pey aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anɲu. » ¹⁶ Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka seerinɲar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » ɲaar gay telkiiji aman : « Hii, Rabbiner, ki iban kadar nu elgicin. » Iisa diyiiɲi aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anɲu. » ¹⁷ Kar pey Iisa indiig ɓaayiy ka subbinɲar aman : « Simon, ronji ka Yaaya, has ki elgiinu walla ? » Wer-ak, Piyer adiy nigtu do bi kaak Iisa indig dees subba aman : « Has ki elgiinu walla ? » Kar ɲa telkiiji do Iisa aman : « *Rabbiner, ki iban gamin okinco. Ki iban kadar nu elgicin. » Iisa gay diyiiɲi aman : « Di ɲaar-ak, tal kaaco ka ronj tamgir-anɲu. » ¹⁸ Cokay ! Naan kaawe seene. Do dubiluwin, kin meenjin duuna karraabiney, ki ɓaayiy wer kaak ki rakiyo. Kar ya ki zaɓ gay, waan ka pey kat yaan duuniɲi ho ɲaan iye do wer kaak ki rakiydo ɓaawe. » ¹⁹ Iisa kaawiy pa-ak, asaan ɲa raka gaare maman Piyer asiy mate do oziliik ta Bundi. Hiyya, min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa diyiiɲi do Piyer aman : « Aadnu ! »

Iisa in maajirin kaak ɲa elgiyo

²⁰ Piyer kolsitu ho ɲa taliig *maajirin kaak Iisa elgiy-ak aadaag min aarco. ɲaar ko kaak awalle onji dak ko do Iisa do wiktin ta teenco ho ɲa indiig aman : « Gem kol *Rabbiney, ɲa waa kaak yaan isine ? » ²¹ Min Piyer taliig maajirinɲe-ak, ɲa indiig Iisa aman : « Gem kol Rabbiney, di ɲaar gay, maa yaaji ase do kaay ? » ²² Iisa telkiiji aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isgicin ? Kin aadin di ! » ²³ Do wer-ak, kabarre totiriico do datik ta sintar a maajirinɲe ɲaar-ak mataado tak-tak. Sando, Iisa gay diyiiɲi do Piyer aman : « Ya nun kat raka a ɲaa goye paa nam naa yeepe do duniiner gay, kin maa isinɲin ? » Yampa, ɲa balji diye a maajirinɲe-ak mataado.

²⁴ ɲa maajirin kaak Iisa kaawiy biy-an ko kaak kaawiig gamin-anɲu ho ɲa siiriig siire. Di nin gay iban kadar ɲa kaawa seene.

²⁵ Iisa gin pey gamin dakina ku pey. Zer, ya ɲu siiraag gamin-an okinco-ak, nu ibina kadar adiy ka kidar okinji gediraado icinco.

Akt Riy ta paliinna ku Iisa Masi Pile ka kaawor

Luk siir makaatamna seera : taat awalle Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka riy taat Iisa Masi gintu keder. Ta seerin kar gay, taar ko maktumne ta Akt-anta, taat kaawa do bi ka riy taat paliinna gintu min Buñ cooniig Iisa ho ña diyiig do serpey. Iisa Masi, paliinna talgigdo in odinco ar ka awalle. Kar gay, ña goy datikco in Ruwwin ta Buñdi. Ruwwin-at gaayaag maajirin ku Iisa do gaare ka Kabarre ta Gala.

Luk siirit maktumne-an do gem rakki sinji Teyopil (Akt 1.1) in gee okinco kuuk raka ibine gamin kuuk kuuniye min Iisa nooytu min do muuti. Ampaa ko, ya gee dorit Kabarre ta Gala ho ñu ooyta, ñu teesiy ko Egliz. Luk gaara ja maman Egliz teestu Zeruzaleem in Yuudinna. Ña gaaraate pey maman Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa totirtu do kid ka Palestin okinji ho do darrinay kuuk leyig barre kaak ñu koliy Mediteraane, nam Room, geeger ka Tatko. Kar min do werin ñuur-ak ko, diñ oki kretienna gaariit Kabarre-at do gee kuuk goy do adiy ka kidar okinji.

Maajirna era Ruwwin ta Buñdi

¹ Gem kol sinji Teyopil, nu siir ko do maktumner taat awalle gamin okinco kuuk Iisa Masi gintu ho kaawin okinco kuuk ña gaartu min Buñ ñaamiiga ² nam yiriy taat Buñ cooniig ka samaaner. Min ña bal coone misa, in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi kat ña doftu gee a ñuu goye paliinna, kar ña gaariico maan kaak ñuu gine. ³ Ka seener, min ña nooytu, ña bayinco loco. Ña goy in ñuura mena orok pood ho ña gaariico gamin dakina kuuk gaara kadar ka seener, ña goy in odinay. Ña kaawco do bi ka *Meennaw ta Buñdi. ⁴ Yiriy rakki, wiktin taat ñu rakiy tee, ña diyiico aman : « Dakon amilenno min Zeruzaleem, illa ku eren ja maan kaak Takko Buñ kaawtu a ñaako bere. Maan ñaar-ak, nu kaawkon ga ko. ⁵ Ar kaak awalle Yaaya *batiziyiig gee in amay, diñ gay, dak ko mena sood di, Buñ yaako batiziyin ko in Ruwwiney. »

Iisa coona ka samaaner

⁶ Yiriy rakki, gee numtu in Iisa Masi ho ñu indiig aman : « *Rabbine, a do wiktin anta-an ko, kii berin pey *darjin pisinco do gee ku Israyeel* ga ? » ⁷ Iisa gay telkiico aman : « Ñaar Tanni in izinne y kat ña diyiit wiktine. Kar kun gay, ku bal gine botol taat kuu ibininti. ⁸ Kar gay, wiktin taat Ruwwin ta Buñdi asko paaya, ku asiy gase gudurre taat ku asiy kaawe bi kanto do geeger ka Zeruzaleem, do kid okinji ka Zuude in ka Samari, ho do ay wer ka duniiner, nam kuu gaasin wer okinji. » ⁹ Min ña kaawtu pa-ak, Buñ cooniig Iisa Masi min do unco, kuwa ka samaaner. Wiktin taat ña cooniyo, uce asiig goota nam ñu talgigdo tak-tak. ¹⁰ Wiktin taat ñu wakiliy kocile-ak, tala kar gee seer kesuunco portiko do serpico. ¹¹ Kar ñu kaawiico aman : « Gee ku Galile, maa di ku peyiy kay asin ko ampa, ku kociliy samaane ? Ña Iisa kaak Buñ coontu kuwa-ak di, yeepinji sa asa gine ar kaak ku taliig ña coontu unko-an di. »

Ñume ka paliinnar

* ^{1:6} 'ki berin pey darjin pisinco do gee ku Israyeel' : Gee ku Israyeel era a Iisa asa icin meennaw ta gee ku Israyeel min do gee ku Room.

¹² Min gee ku seer-ak deettu, maajirna paaytu min ka koot ka Olibiyennar†, nu yeeptu Zeruzaleem. Zeruzaleem mootan di, yaa nece ar kilomeetir rakki. ¹³ Min nu ottu Zeruzaleem, nu unjitu geero ho nu coktu kuwa ka gusuurdi, wer kaak nu numgiyo. Do wer-ak, goy Piyer, Yaaya, Zaak in Andre, Pilip in Tooma, Bartelemi in Matiye, Zaak ronj ka Alpe, Simon kaak mala do darrey, ho Zuud ronj ka Zaak. ¹⁴ Nu numgiy in menaw ho nu indiy Bunj in gelbin rakki. Daad daarin, in Mariyam atan Iisa, ho in sintay ku Iisa, nuur sa goy in nuura.

Nu dobig Matiyaas kat yaa makin Zuudas

¹⁵ Do mena nuur-ak, yiriy rakki, gee ku aamine numtu maan ka miya in orok seer (120) gemo. Do wiktin taar-at, Piyer uctu datikco ho na kaawtu aman : ¹⁶⁻¹⁷ « Gem kol sintay, ku iban kadar Zuudas, naar minninte ho riyoy sa ba serpente, kar gay, naar di kaak ogirco do nuur kuuk as obin Iisa. Maanna-ak as do weriy asaan Ruwwin ta Bunji kat kaawji do Dawuud min awalle a naa siirin do Kitamner a taa kuuniye ampa. ¹⁸ Nu berji gurus do Zuudas a naaco gaarin Iisa Masi. In gurus-ak, na gidiyту margo. Do wer-ak, na zuokitu gu6 nam aadiy okinco sa booye. ¹⁹ Gee ku Zeruzaleem okinco doriig maan kaak asji do kaay ka Zuudas. Do saan taar-at ko, nu kolaag margo-ak a “ Akeldamma. ” Pa-ak diya aman : “ Morig ka baarir ” in kaawco. ²⁰ Cokiyon taat Sultan Dawuud siirtu do maktumne ta *Soom do bi ka Zuudas aman : “ Geriy sa, nu pociinji

ho waan sa goyaajido. ”†

Na siir pey aman :

“ Gem ka pey kat yaa icin riyoy. ”§

²¹ Do bi ka siirindi-an ko, gii ice gem kaak yaa makin Zuudas. Gem naar-ak yaa gine min gee kuuk goy in ginte do wiktin taat Rabbin Iisa goyiy misa, ²² min wiktin taat Yaaya *batiziyiga nam yiriy taat Bunj cooniig kuwa ka samaaner min do datikte. Illa gem-ak yaa kuuniye minninte ginte kuuk talig in odinte nooye ka Rabbinte Iisa Masi. »

²³ Min nu doriit kaaw ta Piyer-at, nu do6tu gee seer : ka rakki, sinji Yuusup Barsabaas ho gee gay kolaag Zustuus, ka seerin kar gay sinji Matiyaas. ²⁴ Min pa-ak, nu inditu Bunj aman : « *Rabbin ki ibingig gelbin ka gee okinco. Gaarni min gee ku seer-an ka moon di ki do6tu, ²⁵ asaan gem-ak zer yaa goye *paliine yaa makin Zuudas. Yampa, Zuudas, naar rasit ko riyoy ho na deet kar wer ka waaliyga. » ²⁶ Hiyya, do wer-ak, nu indiiig Bunj a naaco do6e naar kaak na rakiyo.* Bunj gay do6iiig Matiyaas. Hiyya, na numtu in paliinna kuuk orok in rakki.

2

Ruwwin ta Bunji paaya do geenji

¹ Yiriy ta iidin ta Pantekoot astu, gee nuur-ak numtu okinco do wer rakki. ² Kodok di, nu dora kar hawin paaytu min kuwa ar us kaak abira gidi-gidi-gidi nam na miniig wer ka nu goyiyo. ³ Nu tala kar maan amila ar lesas ku aki, lesas-ak totirtu ho nu paayiy do ay kaa ka gemor. ⁴ Ruwwin ta Bunji gay

† 1:12 ‘koot ka Olibiyennar’ : Koot-ak nu koliig pa-ak, asaan na gin atay dakina kaak nu koliig Olibiye.

† 1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 69.26. § 1:20 Wer ka gase kaawor do Soom 109.8. * 1:26 Awalle, wiktin ta gee ku Israyeel raka ibine waa kaak Bunj yaa do6e, nu inda ja Bunj, kar nu siiriig sinj ku gee okinco do gamnar, nu leeyiig gamin-ak do baldumner, nu sekiyiita ho nu oriig ke6er. Paa kat, nuu tale waan kaak Bunj yaa do6e.

miniigu ho ɲu teesit kat kaawe kaawin kuuk kuŋcoɔ uudin taat ta gaariico a ɲuu kaawe.

⁵ Do wiktin taar-at, do Zeruzaleem, gin *Yuudinna kuuk obit abaadinco bombo ho kuuk asa min darrinay okiŋco kuuk do adiy ka kidar. ⁶ Min hawinat kuuniyɗu, gee dakina dortu, ho ɲu astu taliŋ maanna-aka. ɲu barjiltu asaan ɲu cokiya ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk kuŋcoɔ ho ay gem di cokiya waan kaawa in kaaw ta darrey. ⁷ Maanna-aŋ patiy kayco, taat ɲuu kaawen ke ɲu ibanno. ɲu inditu ziŋkico aman : « Okiŋco kuuk ku taliy-aŋ, ɲu min Galile di walla ? ⁸ Maman gee-aŋ di gediriy kaawe kaawin ku darrite ? ⁹ Minninte asa min ay darre : min Partees, min Medi, min Elaam, min Mezopotami, min Zuude, min Kapadoos, min Pont, ho min Aazi. ¹⁰ Goy kuuk as min Prizi, min Pampili, min Meser, min kid ka Sireen ka Libi, min Room, ¹¹ min Kreet ho min darre ta Sogindi. Minninte goy kuuk Yuudinna ho kuuk Yuudinnado ku aada abaadin ta Yuudinnar. Yampa, okinte, gii doraagu ɲu kaawa in kaawin ku darriniye do bi ka gamin kuuk ajbay ku Buŋdi. » ¹² Okiŋco, ɲu ajbiyɗu dakina, taat ɲu kaawen ke ɲu ibanno. ɲu inditu ziŋkico aman : « Taar-aŋ gay baati maa kate ? » ¹³ Kar daariŋ gay ajimiyaagu ho ɲu diyiico aman : « ɲu see aay di ! »

Piyer kaawa do geemir

¹⁴ Min ɲu cokiɗu kaaw taat gee kaawtu-ak, Piyer astu uŋco in paliinna kuuk orok in rakki, kar ɲa kaawiico rada do geemir aman : « Gem kol siŋtay, kuŋ kuuk Yuudinna in kuŋ okiŋko kuuk goy Zeruzaleem, laaŋ denŋinko samaane do taat naako kaawe ho girsonɗi do taat kuuniyaw. ¹⁵ ɲu kaawa a gee-aŋ see aaye. Kar sando, ka seenerro, taar kat daaɓinti pat parrik di ! ¹⁶ Kar diŋ gay taat nabi Zowel kaawtu min awalle as kat do werti. ¹⁷ ɲa kaaw aman :

“ An taat Buŋ kaawtu :

Do wiktin taat yaa ase,

naako paayin Ruwwiner ay wer do gee okiŋco.

Kooginko ku miday in ku daadi asiy kaawe ar nabiinna,

do dubilko ho do gemsiko naaco bayne gamna ɲuu tale.

Kar do aginiykon gay, naaco kaawe in sooniika.

¹⁸ Ka seener, menaw ɲuur-ak,

naa berin Ruwwiner ay wero

do gay riyor kuuk miday ho in kuuk daadi.

Paa kat, ɲu asiy gine nabiinnar.

¹⁹ Nu asiy gine gamin kuuk ajbay dakin ka samaaner ho keder oki.

Gee asa tale baar, ako, in uc ku mooydi.

²⁰ Pat asa mate ho koy oki asa newse dindik ar baar,

ja kat yaa ase yiriy ta *Rabbiner.

Yiriy taar-at yaarko ho gin *darjine.

²¹ Wiktin taar-at, ay gem kaak inda Buŋ

in siŋ ku Rabbine yaa gase jile. ”* »

²² Piyer deeliit pey kaawoy aman : « Cokiyon sellen, kuŋ gee ku Israyeel, do taat naako kaawe. Ku iban tam kadar Buŋ gin gamin kuuk ajbay dakina do datikko. ɲa ginig gamin-ak in Iisa Masi kaak min geeger ka Nazareet asaan ɲaako gaare kadar ɲaar kat tabirga. ²³ Gem-ak, Buŋ meenji ko berkon do pisiŋko ar taat ɲa raktu. ɲaar iban ko min awalle ho ɲa ictu niyine do maan kaak ku asiiji gine do kaay. Paa ko, ku beriig do gee kuuk ibanno Buŋ a ɲuu doodiŋ ka etor kar ɲaa mate. ²⁴ Kar Buŋ gay jilig min do diiginey ho ɲa

* **2:21** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.1-5.

nooyig min do muuti asaan muut ginno gudurre kaaci. ²⁵ Ka seener gay, nabi Dawuud kaawko do Kitamner aman :

“ Nu talaag Rabbine untu doo,
 ɲa goy do serpar paa kat, nu galiydo.

²⁶ Do saan taar-at ko, adir gintu portiko
 ho kaawnar sa gintu gala,

asaan nu iban kadar inɲ imaandu kat
 naa ɓaay jammiye do unɲi ka Bunɗi.

²⁷ Asaan Rabbine, ki rasinno ba oole
 ho ki ooyaaɗo kadar nun gemon yaa zoode keder.

²⁸ Ki gaarduut botol taat bera goye
 ho kiidu miiniɲ adir inɲ galal

do wiktin taat naa goye inɲ kinke. ”† »

²⁹ Piyer diytu pey aman : « Gem kol sinɲay, naako kaawe waraɲ, Migite Dawuud, ɲaar mate, ɲu diyiiɲ do girpi‡ kaak yoo diɲ oki goy kar do darrite.

³⁰ Kar ɲaar gay nabiinɓe ho ɲa iban kadar Bunɲ togile a gem rakki min do tambaay asa tee meennaw. ³¹ Sando, Dawuud ɲaar iban ko min awalle kadar Masi kaak Bunɲ doɓtu asa nooye. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diytu aman :

“ Bunɲ bal rasiɲɲi do datik ta gee kuuk mate
 ho ziy sa bal zoode do maginer. ”

³² Ansii ko, nu kaawiiko aman : Bunɲ nooyig Iisa Masi-aka, ho okintini, ni talig ɲa goy inɲ odinay. ³³ Bunɲ cooniiga, kar ɲa diyiiɲ do meeday, kar ɲa beriiɲi Ruwwiney taat ɲa kaawtu a ɲaaji bere. Maan kaak ɲa gastu min do tacco, ɲa berintiɲ loni. Taar-an ko taat ku doriyo ho ku taliy diɲka. ³⁴ Ya Dawuud meenɲi sa, ɲaar bal coone kuwa. Kar gay, ɲa kaaw do bi ka Iisa Masi aman :
 “ Rabbin kaawɲi do Rabbiner aman :

Asu goy do meedar

³⁵ nam wiktin taat naa asiriɲ adinenɲ,
 ɲuu gine wer ka lee asiɲɲiɲ. ”§

³⁶ Kar gay cokiyoɲ, kuɲ okiɲko gee ku Israyeel, ibinoɲ tam kadar ɲa Iisa Masi kaak ku dooɗtu ka etor-ak, ɲa ɲaar ko Bunɲ diytu *Rabbine ho Masi ! »

Gee alip subba ɲum inɲ kuuk aamine

³⁷ Min gee-ak doriit kaaw-at, ɲu barjiltu tak-tak, kar ɲu indiiɲ Piyer inɲ eenɲi paliinna aman : « Gem kol sinɲay, ampa-ak gii ginenɲ kat maman ? » ³⁸ Piyer gay telkiiko aman : « Ibiɲoɲ niginɲko ho ay gemo, ɲu *batiziyiɲi inɲ sinɲ ku Iisa Masi, kar Bunɲ yaako saamiyiɲ zunubinniko ho ɲaako bere Ruwwiney.

³⁹ Asaan maan kaak ɲa kaawtu-ak, ɲaako berinɲi yoo do kooginko ho do gee kuuk goy serek oki. Ka seener, ɲa berinɲi do gee okiɲko kuuk ɲaa kole. »

⁴⁰ Piyer kaawco pey kaawin dakina a ɲuu ooyiɲco ho ɲaa iskiɲco*. ɲa diyco pey aman : « Gee ku diɲka-aɲ, ɲuur samaanno. Pikoɲ botilco ! Èk di kuu gase jile. » ⁴¹ Gee kuuk ooy kaawin ku Piyer-ak, ɲu batiziyiigu. Yiriɲ taar-at, gee gaay nece alip subba ɲumtu inɲ gee kuuk aamin do Iisa Masi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁴² Gee okiɲco kuuk aamine obit garaan-at bombo taat paliinna ɓildiigu a ɲuu goye ar sinɲa kuuk tacco rakki. ɲuu goye sawa : teeɲco, seenɲco sawa ho salaanco sa sawa. ⁴³ Do wiktin taar-at, paliinna gin gamin dakina kuuk

† 2:28 Wer ka gase kaawor do Soom 16.8-11. ‡ 2:29 ‘girpi’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘pugurum’.

§ 2:35 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. * 2:40 ‘iskiɲco’ : Werin daarin, ɲu kaawa a ‘huusiɲiɲco’.

ajbay in gudurre ta Bunđi ho gamin-añ unjiico kolaw do geemir. ⁴⁴ Gee kuuk aamin-ak, okinco kaawco rakki ho ñu ñumaag gaminco sawa. ⁴⁵ Ñu gidiyaag gaminco, ho gurusco-ak gay, ñu deediig benannico, ay gem di do wer kaak ñaaji nece. ⁴⁶ Kun kawta, ñu ñuma in gelbin rakki do hoosin ta *ger ka Bunđi. Do geryico, ñu tiya sawa in galal, bal ice ka zinjico. ⁴⁷ Hiyya, do wer-ak, ñu oziliy Bunj ho gee okinco elgiigu. Ansii ko, kun kawta, Rabbin jiliy gee ku pey asgiy ñume in ñuura.

3

Piyer in Yaaya cool gem kaak rungiye

¹ Yiriy rakki, do wiktin ta salaaner in pat subba, Piyer in Yaaya coona do hoosin ta *ger ka Bunđi ka *Yuudinnar. ² Ña gin gem rakki rungiye min ñu weeyiiga. Kun kawta, ñu iyiiiga, ñu diyiiig do botol ta ger ka Bunđi taat ñu koliiy « Botol taat Samaane » a ñaa oce min do gee kuuk asa unje ede. ³ Wiktin taat gem-ak taliig kun Piyer in Yaaya asa unje ede-ak, ña indiiigu aman : « Gem kol sintay, berendu dak da. » ⁴ Min ñu doriit kaaw-at, ñu peytu ho ñu taliig yalaan. Kar Piyer diyiiji aman : « Talni samaane. » ⁵ Ek di gem-ak taliig samaane. Ña hariya a wal ñaa gasen ko maan minninco. ⁶ Kar Piyer gay diyiiji aman : « Wala nu gin gurus, wala nu gin daabne. Kar gay, maan kaak nu gintu di, naan berinji, in sin ku Iisa Masi ka min Nazareet, nu kaawaajin-añ : ucu ho jaawu ! » ⁷ Do wer-ak, Piyer obiig pisinji ka meeda, ña jaaliiga. Ta bite-añ di, asinji ku gemor-ak paantu tal ⁸ ho ña uctu parak, ña peytu tal, ho ña teesit jiwi. Ña unjitu in paliinna do ger ka Bunđi ho ña jaawiyo, ña beriyo, ho ña oziliy Bunj. ⁹ Gee okinco taliig ña jaawaw ho ña ozila Bunj ¹⁰ ho ñu ibiniig a ña gem kaak goygiy oce do botol taat ñu koliiy a « Botol taat Samaane » ta ger ka Bunđi. Okinco, ñu abjiyitu tak-tak do maan kaak kuuniyji do gem-aka.

Piyer kaawa do geemir do ger ka Bunđi

¹¹ Piyer in Yaaya unjitu ba tarmi ta ger ka Bunđi taat ñu koliiy « Tarum ta Selemaan » ho gem kaak ñu cooltu-ak ob baaco di. Gee dakina aaniyiigu in gadco asaan ñu abjiy aale. ¹² Min Piyer taliig ñu asaaco-ak, ña diyiiico aman : « Gee ku Israyeel, maa di ku abjiy pa do gem kaak cool-anka ? Maa di ku taliini ampa ? Ku pakira a gem-ak, nin kat coolig in gudurrini walla ? Wal a nin diñ kat samaane do unji ka Bunđi ? » ¹³ Ha'a, paado ! Ña Bunj ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub, naar di oki Bunj ka aginiyte kaak berit *darjiney do gay riyoy Iisa. Kun maanikon di obiiga, ku iyiiig do unji ka Pilaat. Kar do wiktin taat ña raka pikiñji, kun gay pooce. ¹⁴ Ku indig ñaako pike naar kaak dee gemo ho kaak sellen do unji ka Bunđi ho bal nigen gay, ku poooga. ¹⁵ Paa kat, ku deeyig naar kaak bera goye. Kar Bunj gay nooyig min datik ta gee ku mate, nin gay saadinna. ¹⁶ Gem-añ coole in gudurre ta sin ku Iisa. Nun gay aamin in ñaara ho paa kat, gem kaak ku taliyo ho ku ibiniy-añ cooltu-anka. In amaanne taat in sin ku Iisa Masi kat, ña gastu gudurre tak-tak.

¹⁷ « Diñ gay gem kol sintay, nu iban tam kunjo ho in aginduwko, pooce kaak ku pooociig Iisa-ak asaan ku ibanno maanna. » ¹⁸ Kar gay, ampa-ak, Bunj necit kat taat ña kaawtu awalle in binjico ku nabiinnar aman : « Masi kaak naako tabire asa taañiye. » ¹⁹ Diñka-añ gay, ibinon niginjo, rason botol ta samaanno ho aadon Bunj, kar ñaako saamiyin zunuubinniko. ²⁰ Kar kat, *Rabbin Bunj yaako bere wiktin ta aapiyer, kar ñaako naamin pey Masi kaak ña doftu loko min awalle, naar ko Iisa. ²¹ Diñka-añ, Iisa Masi yaa goyen ja kuwa ka samaaner nam yiriy taat Bunj asiy newsin gamin okinco marbinto ar taat ña kaawtu min awalle in binjico ku nabiinna kuuk ña doftu. ²² Ka seener, nabi

Muusa gay kaaw do Kitamner aman : “ Rabbin Bun yaako do6e nabiin6e kaak ar nunu min do siŋtiko. Cokiyon ay kaawoy-ata. ²³ Ay gem kaak poo6iit kaawoy-at, ɲu imiliŋ kara min do gee ku Bun6i ho ɲuu deen6i. ”* ²⁴ Nabiinna okiŋ6o kuuk kaaw min wiktin ta Samiyeel kaawtu rakki rakki maan kaak yaa kuuniye do menaw-aŋku. ²⁵ Gem kol siŋtay, kaaw taat Bun kaawtu in 6iŋ6ko ku nabiinnay, taar loko. Ampa-ak, ku unje ko do jamaw taat Bun obtu in aginiyko, wiktin taat ɲa kaawi6i do Ibraayim aman : “ Min baa tanjin di, naa barkiyin gee okiŋ6o kuuk goy do duniiner. ”† ²⁶ Awalle, Bun ɲaamig ja gay tabiriikar Iisa Masi loko. ɲa ɲaamiiga-ak a ɲaako barkiyin6o ho ay gem di yaa rase goyiŋ6i ka jookumo. »

4

Piyer in Yaaya do uŋ6o ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Wiktin taat Piyer in Yaaya kaawiy misa do geemir di, *agindaw ku Yuudinnar daariŋ astu : gay satkiner, tatkaw ka askinar kaak gooya ger ka Bun6i, ho in *Sadusiyenna oki. ² Min ɲu taliig di, ɲu dapiŋtu asaan Piyer in Yaaya 6ilda gee a Bun nooyig Iisa min do muuti. Ansii kat, gee oki asiyooye. ³ Hiyya, ɲu obiigu ho ɲu unjiig daŋaayne. ɲu waltu atta asaan pat deete.* ⁴ Kar gay, min gee kuuk cokiyit kaaw ta paliinnar do *ger ka Bun6i-ak, dakina aamintu. In ɲuur kuuk awalle, okiŋ6o, ɲuu nece ar gee alip beey (5000) pa.

⁵ Ka kawtinti, agindaw ku Yuudinnar, manjikina ho agindaw ku gaanu-undi numtu okiŋ6o do geeger ka Zeruzaleem. ⁶ Do wer-ak, gin gem rakki ɲu kolaag *Han, *mee satkiner ka tatko, in *Kayip, Yaaya, Alekzandir, ho in gee okiŋ6o ku adiy ka ger ka gay satkiner ka tatko-aka. ⁷ Kar Piyer in Yaaya, ɲu imiliig min do daŋaayner ho ɲu iyiig uŋ6o, ɲu indiigu aman : « Ku coolig gem-aŋ in gudurre ta waa ho in siŋ ku waa ? » ⁸ Min ɲaar-ak di, Bun miiniig Piyer in Ruwwiney kar ɲa kaawiico aman : « Kuŋ agindaw ku Yuudinnar ho in ku darrer : ⁹ yiriyta ku indaani do bi ka a ni ginji sellen do rungiiner-aŋka ho ku raka ibine in maman gem-aŋ cooltu. ¹⁰ Di ɲaar-ak, ya gem-aŋ, ku talaag ɲa pey uŋ6o cewey-aŋ, kuŋ ibanno yoo gee ku Israyeel okiŋ6o kadar gem-aŋ gas aapiye in siŋ ku Iisa Masi kaak min Nazareet. Ta barkin tanji kat coolig gem-aŋka. ɲaar ko ku doodtu ka etor ho Bun gay nooyig min do muuti. ¹¹ Do bi ka Iisa, ɲu siirtu do Kitamner aman : “ ɲa dambi kaak gay pinindi accitu.

ɲaar ko gin dambi kaak ta6 ka gerdi. ”†

¹² Ka seener, jile goy in ɲaar di. Min do duniiner okintiti, Bun bal diye siŋ ku pey do geemir a ɲuu gase jile, illa siŋ kuŋ6i di. »

¹³ Do wiktin taar-at, agindaw ku abaadin ta Yuudinnar† ajbiyту tak-tak, asaan ɲu talaag Yaaya in Piyer bal garkiye, kar ɲu kaawaaco do uŋ6o bal kolaw. ɲu ibintu kadar ɲu gee kuuk aadiig Iisa. ¹⁴ Kar gay, min ɲu taliig gem kaak cool-ak goy uŋ6o, ɲu ibanno kaaw tak-tak taat ɲuucو telke. ¹⁵ Hiyya, ɲu kaawiico aman : « Amilon kara min anne ! » Min ɲu amiltu, agindaw ku Yuudinnar teestu kaawe benannico do bi kanco. ¹⁶ ɲu kaawtu aman : « Di gee-aŋ gi giniŋ maman ? Gee okiŋ6o kuuk goy Zeruzaleem gin kabarre kadar

* **3:23** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15, 18.19. † **3:25** Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.18. * **4:3** Do gaanuun ka Yuudinnar, ɲu dukamno seriin in aando. † **4:11** Wer ka gase kaawor do Soom 118.22. † **4:13** ‘agindaw ku Yuudinnar’ : Gee ɲuur-ak, ɲu orok peesira in rakki gemo. Tatkuwco, ɲaar mee satkiner ka tatko ho riyco gay, ta dukume seriiner ta abaadin ta Yuudinnar.

njuur ko ginig maan kaak ajbay-an̄ka. In̄j taar-an, gi gediraado gii meele. ¹⁷ Kar gay, gi rakaado kadar kabarre-an yaa totire do geemir. Din̄ka-an̄ giico tode, n̄u kaawenno bat in̄j sin̄ ku Iisa do waanna ho ya n̄u kaawa pey, n̄uu aawe rada. »

¹⁸ Min n̄aar-ak, n̄u koliig Piyer in̄j Yaaya ho n̄u diyiico aman : « Yaman kawiyon̄ tak-tak-tak, dakon̄ kaawenno ho dakon̄ biddenno pey gee in̄j sin̄ ku Iisa. » ¹⁹ Kar n̄uur gay telkiico aman : « Ya loko-ak, taat moo samaane, nii icer̄ kat taat moo, kaawin kun̄kon̄ wala kaaw ta Bun̄di ? ²⁰ Nin gay bugumaado. Ni kaawin taat ni taltu ho ni dortu min do Iisa. »

²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar teestu karmin̄co pey, kar n̄u rasiigu asaan n̄u balco gase oorne taat n̄uu obin̄co ho gee okin̄co ozilaag Bun̄j do maan kaak kuuniye. ²² N̄u oziliiga-ak asaan gem kaak cool-ak ajbiyiig gee-aku, elginay yaa pake orok pood.

Salaan ta gee kuuk aamine

²³ Min agindaw ku Yuudinnar-ak pikiigu, Piyer in̄j Yaaya dakiig gas een̄co ho n̄u osiicog maan kaak agindaw ku gay satkiner ho agindaw ku Yuudinnar kaawiico. ²⁴ Min n̄u doriit kaawco-at, okin̄co, n̄u teestu salkiye sawa in̄j gelbin rakki. Do salaanco-at n̄u kaawa aman : « *Rabbin Bun̄j, n̄a kin̄ke-an̄ ko kaak kilgiyig samaane in̄j kida, barre ho in̄j gamin okin̄co kuuk goya. ²⁵ N̄a kin̄ke-an̄ ko kaak berit Ruwwinen̄ do migini^S Dawuud kaak gay riyon̄. Ruwwin-at ko naamig n̄a kaawiy aman : N̄a dambi kaak gay pinindi accitu, « Maa di gee ku duniiner saariy motol ? N̄u diya kaawco maala.

²⁶ Sultinnay siy zin̄kico do gartar. Ho agindaw n̄um a n̄uu poocin̄ Rabbine ho Sultan kaak n̄a dobtu. »*

²⁷ Hii, ka seener, *Herood in̄j Pons Pilaat numtu Zeruzaleem in̄j gee kuuk Yuudinna in̄j kuuk Yuudinnado a n̄uu poocin̄ gay riyon̄ kaak ki dobtu ho ki darjiytu. ²⁸ Ampa-ak, n̄u ginit okintit taat ki kaawtu min awalle ho taat ki raktu in̄j gudurren̄. ²⁹ Kar din̄j gay, Rabbine talu, n̄u saraaninta. Berni gudurren̄ taat ni gaarin kaawon̄ bal kolaw. ³⁰ Gaar gudurren̄, kii coole gee ho in̄j sin̄ ku Iisa, kii gine gamin kuuk gaara gudurren̄ ho kuuk ajbay, n̄aar kaak ki dobtu do riyon̄. »

³¹ Wiktin taat n̄u gaastu in̄j salaane, werco kaak n̄u goyiy-ak teestu azire. Okin̄co, Ruwwin ta Bun̄di miiniigu ho n̄u 6aawtu gaare kaaw ta Bun̄di bal kolaw.

Gee kuuk aamin deeda gaminco benannico

³² Gee kuuk aamine, okin̄co kaawco rakki ho gelbinco oki rakki. Paa ko, n̄u numiig gaminco okin̄co sawa. Ginno gem kaak yaa kaawe a maanna-an̄ kanto. ³³ Paliinna kaawtu do bi ka Rabbin Iisa aman : « N̄a nooye ho ni talig in̄j odinni. » N̄u kaawtu in̄j gudurre okintiti ho in̄j gee ku aamin-ak, okin̄co, Bun̄j barkiyiig dakina. ³⁴ Do datikco, ginno gem kaak arumji maanna. Asaan ay gem kaak gin kida ho gin ger-ak di gidiyiig gamnay ho n̄a iyyiig gurusji. ³⁵ N̄u beriig do pise ka paliinnar ho n̄uur gay, deediig gurus-ak do ay gemo uudin taat yaaji nece. ³⁶ Do datikco, gin gem rakki n̄u kolaag Yuusup. Paliinna gay, kolaag pey a n̄a Barnabaas, sin̄-ak kaawa a « Gem kaak iska gee ». N̄aar min baa tan̄ Lebi, kar n̄u weeyig do kid̄ ka Sipre. ³⁷ Gem n̄aar-ak gin kida. N̄a gidiyiiga, kar n̄a iyyiig gurus-aka, n̄a beriig do paliinnar.

^S 4:25 'migini' : Werin daarin, n̄u kaawa a 'tanni ka tatko'.
2.1-2.

* 4:26 Wer ka gase kaawor do Soom

5

Raade ka Ananiyaas in Sapiira

¹ Gin gem rakki nu kolaag Ananiyaas in daacyi Sapiira. Nu deetu kaawco a nu gidiyiin kidco. ² Min nu gidiyga, nu kaawtu a naa dukumin gurus-ak daarin ho kaak dak gay, naa iyyin do paliinnar. ³ Min pak, Piyer kaawiji aman : « Ananiyaas, maa di ki rasiig *Seetanne unjitu do gelbinen ? Ki dukumiig gurus kaak ki gidiyiig kidan, kar ki raadiy do Ruwwin ta Bunji. ⁴ Min ki bal gidiyiin misa kid-an sa, na kanji wal maman ? Ho min ki gidiyiig ko sa, gurus sa kanji wal maman ? Kar maan kaak naaminjin ki raadiy ampa-an gay maa ? Iban kadar raadinji-an, ki bal raade do geemir, ki raad do Bunji. » ⁵ Min Ananiyaas doriit kaaw-at, na galtu ho na mattu. Hiyya, nuur kuuk dorit kabarre-at, okinco, kolaw obiigu. ⁶ Wiktin taat na mattu, dubal astu, nu maliyiig ziy in kapanne, nu iyyiig do maginer ho nu tiisiiga.

⁷ Min nu tiisiiga, yaa nece ar pat subba pa. Daacyi ta Ananiyaas unjitu do wer kaak paliinna goyiyo. Ta bal gasin kabarre-ata. ⁸ Do wer-ak, Piyer gaariitig gurus kaak mitti iyyiico. Ho na indiit aman : « Kid kaak ku gidiytu-an an di gurusji walla ? » Ta taliig gurus-aka kar ta telkiiji aman : « Hii, na naar ko an di » ⁹ Kar Piyer gay telkiitit aman : « Maman ku ictu niyin in mitke a kuu gecin Ruwwin ta Bunji ? Di cokay, gee kuuk asa min tiisin mitke as ko moota in geero. Nnuke icinke kanke oki. » ¹⁰ Ar kaawte-an di, ta galtu do unji, kar ta mattu. Dubal-ak astu do wer-aka, nu unjitu, kar nu gasit ta mat ko. Hiyya, nu iciliita, nu iyyiita ho nu tiisiit do serpey ta mitti. ¹¹ Hiyya, *Egliz okinji in gee okinco kuuk dorit kabarre-at, kolaw unjiico dakina.

Paliinna gina gamin dakina kuuk ajbay

¹² Do wiktin taar-at, paliinna gintu gamin dakina kuuk ajbay, kuuk gaara gudurre ta Bunji do unjo ka geemir. Gee kuuk aamine numgiji okinco werco rakki do *ger ka Bunji, do wer kaak nu koliy ba tarum ta Selemaan. ¹³ Kar gee kuuk kara gay gina kolaw taat nuu nune in nuura. Yampa, nuur sa kaawa samaane do bi kanco. ¹⁴ Paa di oki, goy gee dakina, miday ho daadi, nu duuntu masisco, nu aamintu do *Rabbine ho nu numtu in nuura. ¹⁵ Do saan ta gamin kuuk ajbay kuuk paliinna giniyo, nu imilaag gee kuuk radaw do botilniidi, nu leeyiig do argidi ho do darginilnal. Nu giniy ansi-ak a wal paa kat, ya Piyer biraw kar kelmoy yaa goote din ga minninco rakki, naa gasen din ga aapiye. ¹⁶ Min darrinay ku moota in Zeruzaleem sa, gee dakina astu. Nu iyyiig geenco ku radaw ho in kuuk aarid obgu. Gee-ak okinco, Bunj coolgu.

Nu obig paliinna danjaayne

¹⁷ *Mee satkiner ka tatko ho in nuur kuuk goy in naara kuuk min *Sadusiyyenna, ictu niyine a nuu obin paliinna. Nu ictu niyin-ak asaan nu ginaaco hasuudinaw. ¹⁸ Min pa-ak, nu obiigu, kar nu unjiig danjaayne, do wer kaak nu obiy gee doo. ¹⁹ Kar gay, in aando, Rabbin naamtu dubiley piliig dibirin ku danjaayner. Na imiliig paliinna kara, kar na diyico aman : ²⁰ « Baan do ger ka Bunji, anner kat, kuuco gaare do geemir kaaw taat bera goye kaak marbinto. » ²¹ Min paliinna dortu pa-ak, in kawtir kawtira, nu baawtu do ger ka Bunji ho nu teestu gaarin garaanco.

In kawtir-at di, mee satkiner ka tatko in nuur kuuk goy in naara uctu in tanco. Nu numiig aginay ku darrer ku Israyeel a nuu dee kaawco. Kar nu naamtu askirna, nuu iyyin paliinna-ak min do danjaayner, nuu indinco. ²² Min nu ottu do danjaayner, nu bal gasinco. Ek di nu yeeptu ho nu osiico do maan kaak kuuniye. ²³ Nu kaawtu aman : « Ni baaw do danjaayner ho ni gasig

dibirniiti dibir gap-gap. Askirna gay goy ede do werco. Kar gay, min ni piliig dibirna-ak, yoo waan sa ginno atta. » ²⁴ Min tatkaw ka askirnar ka ger ka Bunji in agindaw ku gay satkiner gasiit kabarre-at, nu ibanno taat nu kaawe oki. Do wer-ak, nu indiy kat zinjico do maan kaak asco do paliinnar. ²⁵ Min pa-ak di, waan gay astu min do ger ka Bunji, na diyiico aman : « Cokiyonj ! Yaman, gee kuuk ku obtu do danjaayner-an, din goy kur do ger ka Bunji, nu garkiya gee. »

²⁶ Kodok di tatkaw ka askirnar amiltu in geenji a nuu obiin paliinna, nuu iyiiinco. Kar gay, nu obiig in taat ool di, asaan nu gina kolaw pa gee yaa dawinco in dambay.

²⁷ Min nu ottu do wer kaak agindaw ku *Yuudinnar numgiyo, nu iyiiig paliinna unco, ho mee satkiner ka tatko teestu indinco ²⁸ aman : « Has ni todkonno tak-tak a ku garkiyenno in sin ku lisa ? Di talon ja maan kaak ku gintu-anjka ! Ku kaawcot kaaw-an okintit do gee ku Zeruzaleem okinco ho wal maanko ku raka a baar ku gemor-an yaa gagire do gaayinyi kuni. » ²⁹ Piyer in eenji telkiico aman : « Ku iban kadar gii karmiyen ja Bunj, kar gii karmiye kat gee. ³⁰ Kunjo ko kuuk deeyig lisa Masi, ku doodig ka etor. Kar gay, Bunj ka aginiyte nooyig min do muuti, ³¹ na coonig kuwa ho na diyig do meeday. Na diyig tatkaw ho Gay Jilindi a naa pile botol do gee ku Israyeel, nuu ibiniin niginco, nuu rasiin goye kaak awalle ho Bunj yaaco saamiyin zunuubinnico. ³² Nin tal in odinni ho Ruwwin ta Bunji oki saadine, taar ko taat Bunj bertu do gee kuuk karmiyaaga. »

³³ Wiktin taat nu doriit kaaw-at, nu dapintu aale nam nu gaay deen *paliinna. ³⁴ Do wer-ak, gin gem rakki min *Pariziyenna, nu kolaag Gamaliyeel. Naar gay tatkaw ka gaanuundi ho gee okinco karmiyaaga. Wiktin taat nu rakiy deen paliinna, na uctu datikco ho na kaawtu a nuu imilin ja paliinna sooda. ³⁵ Min nu imiliigu, na diyiico aman : « Gem kol sintay gee ku Israyeel, girsoniti do taat kuuco gine do gee-anjku. ³⁶ Pakironj do elgin kuuk bir moota-anjku. Gin gem rakki nu kolaag Tedaas. Na gina ziy gem tatiko. Na gas gee yaa gaaye miy pood kuuk aadaaga. Kar naar gay, nu deeyiiga ho geenji sa totirtu. Hiyya, werco siimtu dil. ³⁷ Min naar-ak, amiltu pey gem ka pey nu kolaag Zuudas. Na min geeger ka Galile. Wiktin taat agindaw ku Room osiy gee, gem-ak amiltu sawirnew ho gee dakina aadiiga. Naar oki nu deeyiiga ho geenji sa totirtu. ³⁸ Din gay, nu kaawaako : Cimonj kayko min do gee-anjku ! Rasonj nuu deete. Asaan ya pikirrico ho riyco kat asa min do geemir, taar yaa peye keetit di. ³⁹ Kar gay, ya riyco taat nu giniy-an kat asa min do Bunji, ku gediraado peyin ampa, yampa, ku asa gine adiney ku Bunji ! »

Hiyya, gay seriiner ooyiit kaaw ta Gamaliyeel. ⁴⁰ Min naar-ak, nu iyiiig paliinna ho nu kaawiico do askirna a nuu koocinco. Nu koociigu, kar nu kaawiico a nuu icenno pey bat bi ka lisa. Hiyya, nu rasiigu, nu deettu. ⁴¹ Paliinna rasiig gay seriiner in gelbinco kaak portiko, asaan Bunj taliig nu nec icin taafine taat do bi ka sin ku lisa. ⁴² In taafin taat nu awtu-anta oki, do ger ka Bunji yoo do geriidi sa, kun kawta, nu garkiya di gee. Nu gaartu Kabarre ta Gala a lisa, naar *Masi kaak Bunj dobtu.

6

Nu do6 gee peesira kuuk yaa gaayin paliinna

¹ Do wiktin taar-at, maajirna ku lisa Masi, illa gaaya gaayen di. Kar gay, *Yuudinna kuuk aamine kuuk kaawa kaaw ta Grek sakkiyту do eenco kuuk kaawa *Hebru. Nu kaawtu kadar kun kawta, ya nu deeda gamin ku teendi, nu rawtaag murgilgilco. ² Min *paliinna kuuk orok in seer doriit sakuunco-at,

ɲu ɲumiig gee kuuk aamin do Iisa, kar ɲu diyiico aman : « Ta kuuniyaaninno nii rase gaare kaaw ta Bunɗi ho nii oben ko do deede ka gamin ku teendi di. ³ Ampa-ak, gem kol sinɗay, doɓon minninko gee peesira, kuuk goyiŋco samaane, miin in Ruwwin ta Bunɗi, ho gin ilim dakina. Paa kat, niico rasin riy-an do pisiŋco. ⁴ Nin-aŋ gay, nii bere zinɗini okiŋco do salaaner ho do gaare ka Kaaw ta Bunɗi do geemir. » ⁵ Gee okiŋco kuuk num-ak ooyiit kaaw taat paliinna diyiico a ɲuu gine. ɲu doɓiig ja Etiyeen kaak obig imaanji bombo ho Ruwwin ta Bunɗi gaayaaga. Kar ɲu doɓtu pey Pilip, Prokoor, Nikanoor, Timon, Parmenaas, ho Nikola kaak min geeger ka Antiyoos. Naar Yuudiŋcedo, kar min awalle, ɲa ictu ja niyine do abaadin ta Yuudinnar, kar ba aar gay, ɲa aamintu do Iisa Masi. ⁶ Hiyya, do wer-ak, ɲu iyyig gee ku peesir-ak do uŋco ka paliinnar a ɲuuco lee pise do kayco ho ɲuuco inde barkin ta Bunɗi yaa gaayinco.

⁷ Paa kat, gee ku ibiniit kaaw ta Bunɗi gaayiy gaayen di, ho do Zeruzaleem, gee ku aamin do Iisa Masi oki wadirtu ho gay satkiner dakina numtu in ɲuura.

ɲu obig Etiyeen

⁸ Bun barkiyyig Etiyeen dakina ho ɲa berji gudurre, ɲa giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bunɗi do datik ta geemir. ⁹ Kar gay, *Yuudinna daariŋ teestu meele in ɲaara. ɲuur-aŋ gay astu min werin seera. Daariŋ astu min geeger ka Sireen in ka Alekzandir, ɲu numgiy do ger ka salaaner kaak ɲu koliy « Wer ka ɓerrin kuuk ɲu piktu. » Kar daariŋ gay asa min waay Silisi ho min Aazi. ¹⁰ Yuudinna ɲuur-ak gay, min do meelco, ɲu balji gedire do Etiyeen, asaan ɲa kaawa in ibine kaak Ruwwin ta Bunɗi beriji. ¹¹ Hiyya, ɲu deewintu gee a ɲuu kaawe aman : « Ni dorig Etiyeen niga biy in *gaanuun ka Muusa ho in Bun. » ¹² ɲu isiniig gee ku dakina, in agindaw ku darrer, ho in gee kuuk ɓilda gaanuun ka Muusa oki. Okiŋco, ɲu teesiig Etiyeen. ɲu obiiga, kar ɲu iyyig do uŋco ka *aginay ku Yuudinnar. ¹³ Do wer-ak, ɲu iytu pey gee kuuk raada a ɲuu kaawe aman : « Gem-aŋ wakila di nige biy in *ger ka Bunɗi ka *cawar ho in gaanuun ka Muusa. ¹⁴ Ni dorig ɲa kaawa a gem kaak ɲu koliy Iisa kaak min Nazareet-ak ko yaa dimiŋ ger ka Bunɗi, ho ɲa ɲaar di pey kaak yaa maŋin aadanna kuuk Muusa rasiite. » ¹⁵ Do wiktin taar-at, gee okiŋco kuuk goy do wer-ak gooyaag ko Etiyeen di, asaan wiyeeney irna ar ta *ɗubil ka Bunɗi.

7

Etiyeen kaawa do uŋco ka agindaw ku Yuudinnar

¹ Kar *mee satkiner ka tatko indiig Etiyeen aman : « Kaawin kuuk ɲu kaawiy do bi kanjin-aŋ ka seener walla ? » ² Naar gay telkiiji aman : « Gem kol aginiyyi ho gem kol sinɗay, cokiyon, wiktin taat Ibraayim goyiy misa do darre taat ɲu koliy Mezopotami ho min ɲa bal deete misa goye do geeger ka Haran, Bun ka *darjiner bayniiji uŋci. ³ Kar ɲa diyiiji aman : « Amal rasig geenjin ho in darren, ho ɓaa do kid kaak naan gaare. » ⁴ Min ɲaar-ak, Ibraayim amiltu min do darre ta Kalde ho ɲa deettu goye Haran. Mintacco mattu, Bun kaawiji a ɲa ɓaa goye do darre taat ku goyiy diŋka. ⁵ Bun diyiiji a ɲaaji berin darre-ata, ho tambaay sa yaa goye ede. Kar do wiktin taar-at gay, Bun toɗji wero, yoo kaak ɲa diyin baay oki ginno. Ho do wiktin taar-at, ɲa ginno misa yoo mico. ⁶ An ko kaaw ta Bun kaawiji awalle do Ibraayim aman : « Tambaan asa goye do darre ta geemir. ɲu asiŋ giniŋ ɓerrina ho ɲu taaɓiyinco nam elgin miy pood. ⁷ Kar gee kuuk obig geendu ɓerrina-ak gay, nu asaaco gaarinti. Min ɲaar-ak, kooginaŋ-ak yaa amile min annere ho ɲuu

asiin abdiyindu anne. ” ⁸ Min ɲa kaawtu pa-ak, Buɲ obtu jamaw in Ibraayim kar ɲa diyiiɲi aman : “ *Dukume ka selɲol yaa gine dele ta jamuwte. ” Paa ko, min Ibraayim weeyig Isaaka, yiriy ta porpoɲɲkar, ɲa dukumiiɲi selɲo. Isaaka oki dukumɲi selɲo do Yakuub. Ho Yakuub gay, dukumco selɲo do kooginay ku orok in seer, ɲuur ko kuuk aginiyte.

⁹ « Koogin ku Yakuub gay giniiji hasuudinaw do sinco Yuusup. ɲu gidiyig ar ferre do geemir. Kar ɲu iyiiɲ kat Meser. Kar Buɲ gay goy in ɲaara ¹⁰ ho ɲa jilig min do taaɲin okintiti. ɲa berji ibine dakina. ɲa ginig gem sellen do unji ka Parawon, sultan ka darrer. Do bi ɲaar-ak ko, Parawon diyiiɲ guberneer ka Meser okintiti, yoo geriy oki, ɲa rasjig do pisinji. ¹¹ Goytu kee, mey astu wer okiɲi ka Meser yoo do kid ka Kana, wer kaak Yakuub goyiyo. Gee taaɲiy dakina ho aginiyte sa, gaminco ku teendi arumco tak-tak. ¹² Min Yakuub dortu kadar *geme goy Meser, ɲa ɲaamiig aginiyte ɲaaco gidiye tee ho ɲu iyiiico. ¹³ Min tee-ak gase, ka seerɲkar, ɲa ɲaamiig a ɲuu ɲaaco gidiye pey. Wiktiɲ ta ɲu ottu, Yuusup bariytu botol taat siɲtay ibiniiga. Paa kat, Parawon oki gintu kabarre kadar ɲu gee ku Yuusup. ¹⁴ Min ɲaar-ak, Yuusup ɲaamtu a ɲuu kolɲin tacco Yakuub in geenji okiɲco. Okiɲco, ɲu nec gee orok peesira in beey (75). ¹⁵ Kar min Yakuub doriit kaaw-at, ɲa uctu ɲa deettu Meser in geenji okiɲco. Goytu kee, ɲa mattu in kooginay okiɲco kuuk aginiyte. ¹⁶ ɲu iyiiɲ momtɲinco Sisem, Kar ɲu tiisiig do magin taat Ibraayim gidiytu awalle in poddine min do koogin ku Amoor kaak min Sisem.

¹⁷ « Goytu elgin kee, geente ku goy Meser weetu ko wee ho ɲu gintu dakina. Sando, wiktinti kat ase taat kaaw ta Buɲ kaawiiɲi do Ibraayim astu do werti. ¹⁸ Sultan ka pey gay coku, ɲa teestu goye kaati ka Meser ho ɲaar gay ibingig do Yuusup. ¹⁹ ɲa caaciyiiɲ geente ho ɲa taaɲiyiiɲ aginiyte aale. ɲa asiraag a ɲuu orin kooginco kuuk ɲu weetu daabinco a paa kat ɲuu mate. ²⁰ Wiktiɲ taar-at ko, ɲu weeyig Muusa. ɲaar gay samaane do unji ka Buɲdi. Koyin subba aginiyiɲ cigilig gerco. ²¹ Min cigiliɲji gin ko rada, ɲu iciiga ɲu diyiiɲ kara. Kar rom ta Parawon asig gasa ho ta iciiga. Ta iyiiɲ gerti, ta maadiig ar roɲti ka meenti. ²² Paa ko, ɲu bildiig gamin dakina kuuk gee ku Meser ibingiyo. In taar-at ko, gee ibingig in kaaw taat ɲa ibingiyo ho in riy taat ɲa gingiyo.

²³ « Min Muusa elginay nectu orok pood, ɲa ictu niyine a ɲa ɲaa talɲ siɲtay, gee ku Israyeel. ²⁴ Kar min ɲa ottu do wer ka siɲtay, ɲa tala kar gem rakki min Meser kooca rakki minninc. ɲa ɲaawtu male do sinji nam ɲa deeyiiga. ²⁵ Ya do tanji-at, ɲa pakira kadar siɲtay gee ku Israyeel yaa ibine a Buɲ yaa jiliɲco in siɲ kunji. Kar sando, taar gay paado. ²⁶ Ka kawtinti, Muusa gastu min siɲtay seer taasiɲaw. ɲa rak leyɲco ho ɲa diyiiico aman : “ Gem kol siɲtay, ɲaar kun siɲtado ga ? Maa di ku taasiɲiyo ? ” ²⁷ Kar gay, ɲaar kaak gedirji do giji-ak akiliig Muusa ho ɲa kaawiiɲi aman : “ Waa diyiɲcin tatkaw ho gay dukume seriini ? ²⁸ Ki rakaan deendu ar duudi ki deeyiig gem kaak min Meser-aka walla ? ” ²⁹ Min ɲa doriit kaaw-at, Muusa kolaw obiga. ɲa gadtu kaya min Meser ho ɲa birtu do darre ta Madiyaan. ɲa daktu goy ar awraatiɲce ho do darre-at, ɲa weetu koogin seera.

³⁰ « ɲa goytu elgin orok pood do darre-ata. Yiriy rakki, moota in damba ta Sinayi, Buɲ bayniiji do Muusa ar dubiley, datik pompil kaak kobir ako. ³¹ Muusa talig kadar ak ergig do pompil-ak ho ɲa aɲbiytu. ɲa sinjitu moota a ɲaa pandiyiɲji samaane. Min ɲa pandiyiiga, ɲa dortu gaay ta *Rabbine taat diya aman : ³² “ ɲa nun-aɲ ko Buɲ ka aginiyiɲ, Buɲ ka Ibraayim, ka Isaaka, ho in ka Yakuub. ” Do wer-ak, Muusa teestu azire, asaan kolaw obga. ɲa gedarro pey tale tak-tak. ³³ Min pa-ak, Rabbin kaawiiɲi pey aman : “ Sorig

nugiran asaan wer kaak ki diyig asinjin-an, naar *cawar. ³⁴ Ka seener, nu tal taabin ta geendu Meser. Nu dorig niizinqo ho nu as jilinqo. Din gay ucu, nu naamaacin Meser. ”* »

³⁵ Kar Etiyeen kaawtu pey aman : « Na Muusa kaak gee ku Israyeel pooctu-ak doo di, nu diyijji aman : “ Waa diyinqin tatkaw ho gay dukume seriini ? ” Sando, na meenji Bun kat naamga a naa goye tatkaw ho gay jilindi. Na naamig wiktin taat na asiiji ar *dubil ka Bun di ho na bayniiji do pompil-aka.

³⁶ Muusa ko imilig gee kuuk Israyeel min Meser. Na gintu gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurre ta Bun di, wiktin taat nu goyiy misa Meser, wiktin taat nu aaltu barre kaak dindiko ho do elgin kuuk orok pood nu goytu do goosiner. ³⁷ Na Muusa di pey kaak diyco do gee ku Israyeel aman : “ Bun

asaako bayne nabiinca ar nunu min do datikko. ”† ³⁸ Min gee ku Israyeel numtu do goosiner, na Muusa-ak di kaak goy datikko in dubil ka Bun di ho in aginiyte, wiktin taat dubil-ak kaawijji ka damba ta Sinayi. Paa kat, Bun berijji kaawoy a naate gaarinti, taar ko taat bera goye ka gaasdo. ³⁹ Kar gay, aginiyte nuur pooc karmiyinji ho nu poocit kaawoy oki. Nuur gay diy kayco a illa nuu yeepe Meser di. ⁴⁰ Wiktin taat Muusa bal paaye misa min ka dambar, nu kaawijji do *Haruun aman : “ Siyte margi gi icinji kar gi jaawe in naar unte. Asaan gi ibanno maan kaak asji do maan Muusir kaak imilinte min Meser. ” ⁴¹ Hiyya, do wiktin taar-at, nu siytu maan ar ijilince. Nu teestu abdiyini ho nu giniig ar margico. Kar nu gintu iidine do maan kaak nu siytu in pisinco-aka. ⁴² Kar Bun gay newsiico kopo. Na rasiig nu abdiyiy gamin kuuk ceera kuwa ka samaaner ar taat nu siirtu do maktumne ta nabiinnar aman :

“ Koogin ku Israyeel,
do elgin kuuk ku gintu orok pood do goosiner,
ku gin *satkinkan in malle
ho gamin ku pey kat lotu walla ?

⁴³ Ha'a paado !

Ku icig zug ka margir kaak nu koliy Malook
ho ku icig pey margi kaak ar kaalo
kaak nu koliy Repaan.

Gamin kuuk ku siytu in pisinco-an di,
ku abdiyiig ar nu marginko.

Do bi naar-ak ko, naako atkinko serek aar Babiloon. ”†

⁴⁴ « Wiktin taat aginiyte goyiy misa do goosiner, nu gin *kuraarin taat nu siytu do Bun di. Muusa siyig ar taat Bun kaawijji. Na pinig sawa-sawa ar taat na gaariiji. In ger-ak ko, gee ku Israyeel yaa ibinguwe a Bun goy in nuura. ⁴⁵ Goytu kee, gee-ak rasiit kuraarin-at do kooginco. Kar nuur gay iciit kuraarin-at, nu deettu in taara ho nu iyiiit wiktin ta nu unji do darre taat Bun beriico. In tatkuwco Zoozuwe, nu nosiriico do gee ku darre-ata. Naar Bun kat atkiig gee-ak unco. Ampaa ko, kuraarin ta Bun di-at goytu nam wiktin ta sultan Dawuud. ⁴⁶ Dawuud gay goy samaane do unji ka Bun di ho na indiig a naaji bere botol taat naaji pine wer kaak naa goye. Naar Bun ka aginiyji ku Yakuub. ⁴⁷ Kar gay, na ronji Selemaan kat pinjiig ger-aka. ⁴⁸ Yampa, Bun ka kuwa goyaado atta do ger kaak gem di pintu, asaan na tatik aale. Ar taat Bun kaawtu in bi ka nabiinca aman : ⁴⁹ “ Rabbin diy aman :

Samaane, naar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.
Ho kid gay, naar wer kapak di nu leeyiy asindu ho nu jammiyiyo.

Samaane, naar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.
Ho kid gay, naar wer kapak di nu leeyiy asindu ho nu jammiyiyo.

Samaane, naar wer kaak nu goyiyo ho nu hokumiyo.
Ho kid gay, naar wer kapak di nu leeyiy asindu ho nu jammiyiyo.

* 7:34 Wer ka gase kaawor do Ekzood 3.1-10. † 7:37 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 18.15,

18. † 7:43 Wer ka gase kaawor do Amos 5.25-27.

Kuudu pine maa gerda ?
Wer kaak nu 6aay jammiye gay momo ?

⁵⁰ Na nun di kilgiyig gamin-an okiŋco in pisindu. »§ «

⁵¹ Etiyeen diyiico pey aman : « Kun, kayko bombo do unji ka Bunđi ! Denginko amil lawa. Ku meelgit Ruwwin ta Bunđi ! Ku ginaag gamin sawa-sawa ar taat aginiyko giniyo. ⁵² Maa nabiinŋcir kaak aginiyko daktu taaḡaydo ? Nu deeyig njuur kuuk kaaw do bi ka gem kaak sellen pakgig gee okiŋco. Naar ko kaak diŋ kun deetu kaawko nam ku deeyiiga. ⁵³ Buŋ berko gaanuunji in botol ta dubilji. Kar kun gay pooc karmiynji. »

Muut ta Etiyeen

⁵⁴ Min Etiyeen kaawtu pa-ak, gee ku seriiner dapintu ar aditco yaa doose nam nu uma korumco. ⁵⁵ Naar gay miin in Ruwwin ta Bunđi, ɲa kociltu kuwa. Na taliit *darjin ta Bunđi ho Iisa Masi gay peya do meeday. ⁵⁶ Na kaawiico do gee-ak aman : « Talon ja ! Nu tala samaan pile ho *Ron gemor gay peya do meeday ta Bunđi. » ⁵⁷ Gee kuuk dorit kaaw-at teestu koole rada ho nu tiriig denginko in pisinco paa nu cokiynji pey. Kar okiŋco, nu uciiji, ⁵⁸ nu obiig cap, kar nu imiliig kara min do geegirdi a nuu dawin in dambay. Min amil kara, nu cimiig batikco ho nu leeyiig ba serpe ta dubil rakki sinji Sawuul ho nu teestu dawinji. ⁵⁹ Wiktin taat nu dawiga-ak di, Etiyeen inditu Buŋ aman : « Gem kol Rabbiney Iisa, icit ruwwiner ! » ⁶⁰ Hiyya, ɲa dersitu ho ɲa kooltu rada aman : « Rabbine, saamiyco do gee-anŋku. » Min ɲa kaawtu pa-ak, ɲa mattu.

8

¹ Dubil kaak nu koliiy Sawuul-ak, kaawco rakki in gee kuuk deeyig Etiyeen.

Sawuul taaḡiyaag geenji ku Iisa

Yiri taar-at di, taabin taat rada asiiji do *Egliz ka Zeruzaleem. Paa kat, nu totirtu okiŋco do kid ka Zuude in ka Samari, illa dak ko paliinna di Zeruzaleem. ² Gee kuuk karmiyaag Buŋ tiisig Etiyeen ho nu alit muutuy dakina. ³ Kar Sawuul gay bariya botol taat ɲaa rawtin Egliz ka Iisa tak-tak. Na unja gero in gero, ɲa obiigu, miday in daadi, ho ɲa unjiig darjaayne.

Pilip gaara Kabarre ta Gala Samari

⁴ Gee kuuk totir-ak teestu jaawe do hellinniidi, nu gaariy Kabarre ta Gala. ⁵ Paa ko, Pilip uctu min Zeruzaleem, ɲa 6aawtu do geeger ka tatik ka Samari. Kar na teestu kaawe a Iisa, ɲaar *Masi kaak Buŋ doḡtu. ⁶ Gee okiŋco ictu niyine nu 6aawtu cokiye samaane kaaw ta Pilip, asaan nu dor kadar ɲa gina gamin kuuk ajbay ho diŋ gay maaniico taliig in odinco. ⁷ Do wer-ak, nu tala gee dakina kuuk gin aaridna coolaw. Aaridna-ak amiliy in koolinco. Nu tala gee ku rungiye in mersin dakina kuuk coolaw oki. ⁸ Ansii ko, gee ku geegirdi-ak, galilco gintu dakina.

⁹ Nu wiktin taar-at, gem rakki sinji Simon, goy ko do geeger-aka. Na gina olgaw* min daayum ho gee dakina ajbiyaaji. Na tala ziy ar ɲaar di gemo. ¹⁰ Ho gee okiŋco kuuk aginda yoo ku ɲaada karmiyaag dakina. Nu kaawa aman : « Gem-an, ɲaar gudurre ta Bunđi taat nu koliiy gudurre ta yaarko. » ¹¹ Nu cokiyaat kaawoy, asaan min daayum, ɲa ajbiyaag gee in olguwi. ¹² Kar diŋ gay, Pilip iyiicot Kabarre ta Gala ta kaawa do bi ka *Meennaw ta Bunđi ho do bi ka Iisa Masi. Min nu dorit Kabarre-at, miday in daadi aamintu, kar nu *batiziyiiga. ¹³ Meenji Simon oki aamintu ho nu batiziyiiga. Na obtu baay ta

§ 7:50 Wer ka gase kaawor do Ekzood 66.1-2.

* 8:9 'olgaw' : Werin daarin, ɲa kaawa a 'olgi'.

Pilip ho ɲa ajbiyɲu wiktin taat ɲa taliig Pilip giniy gamin kuuk ajbay ho kuuk gaara gudurre ta Bunɲi.

¹⁴ Wiktin taat paliinna kuuk goy Zeruzaleem dortu a gee ku Samari ooyit kaaw ta Bunɲi, ɲu ɲaamiicog Piyer in Yaaya. ¹⁵ Min ɲu ottu Samari, ɲu indiico Bun do gee ku aamine a ɲaaco bere Ruwwiney. ¹⁶ Asaan Bun balco ɲaame misa Ruwwiney datikco. ɲu *batiziyyiig in sin ku *Rabbin Iisa Masi. ¹⁷ Hiyya, Piyer in Yaaya leeco pise do kayco, kar Bun beriico kat Ruwwiney. ¹⁸ Min Simon taltu kadar Bun paayco Ruwwiney do gee-anɲu wiktin taat paliinna leeco pisiɲco do kayco, ɲa imiltu gurus a ɲaa bere do Piyer in Yaaya ¹⁹ ho ɲa diyiiico aman : « Nun sa, berindu gudurre-anta, naa lagguwe pisindu do geemir ho ɲu gasguwe Ruwwin ta Bunɲi. » ²⁰ Kar Piyer gay telkiiɲi aman : « Hey kinke-anɲa, wala gurusɲin, wala meenɲin, Bun yaako idinɲo jot, asaan kin pakira kadar kii gidiye maan kaak Bun beriig maalan di ! ²¹ Do riy-an maan isgicinno. Ki ginno botol taat kii unje kaan do wer-anɲa, asaan gelbinen samaanno do unɲi ka Bunɲi. ²² Taat ki inditu-an taar samaanno. Ibinig niginɲi ho indig Bun, wal ɲaan saamiye din ga ? ²³ Nu tala kadar adin teenɲi do gamin-anɲu ho ki deet berre ka zunubinnar. » ²⁴ Kar Simon telkiico aman : « Kunɲon sa salkiyondu, paa kat, kaaw taat ku kaawtu-an ginaadudo maanna. »

²⁵ Min ɲaar-ak, Piyer in Yaaya wakilit kaawe do geemir do maan kaak ɲu taltu min do Iisa Masi ho ɲu gaariy kaaw ta Rabbiner. Kar ɲu yeptu Zeruzaleem. Do botildi, ɲu gaariit pey Kabarre-at do hellinnan dakina ku Samari.

Pilip in gem kaak min Etiyopi

²⁶ Pilip gay goy misa Samari. Kar *ɲubil ka Bunɲi astu diyiiɲi aman : « Ucu ! Aanay watiine. Ic botol taat do goosiner taat amila min Zeruzaleem aanɲi Gaza. » ²⁷ Hiyya, kodok di Pilip uctu ho ɲa deettu. Wiktin taat ɲa baay botildi, ɲa tala kar gem kon di unɲi. Gem-ak gay, tatko min Etiyopi.† Na gina riy ta taɲ in Kandas sultinɲa ta Etiyopi ho gaminti okinco do pisiɲi. Na asa abdiye Bun Zeruzaleem ²⁸ ho din gay, ɲa nep ka puusɲi ho ɲa yeepa ko do geriy. Do botildi, ɲa garkiya maktumne ta nabi Ezaayi. ²⁹ Wiktin taat Pilip taliig gem-aka, Ruwwin ta Bunɲi kaawiiɲi aman : « Jorkig gem ka puusdi anɲare. » ³⁰ Hiyya, Pilip iciig gadi, ɲa jorkiiga. Min ɲa otiiɲi moota, ɲa cokiyaag gem-ak garkiyaw, kar ɲa indiig aman : « Has garkiyinɲi-an, ki iban baay walla ? » ³¹ Gem-ak telkiiɲi aman : « Maman naa ibine baay ka garkiyindu ya gem baldu gaare ? Nepu, kiidu gaare baay. » ³² Wer kaak ɲa garkiyiy-ak kaawa aman :

« Na ar tamga kaak ɲu daanaag ɲu baa dapsiyinɲi.
Wal ar roɲ tamgi kaak allo ya ɲu dukumaag laway.
Paa ko, biy sa ɲa bal piliɲi.

³³ Nu eebiɲa ho seen sa ɲu toɲɲiita.

Waa di pey asa kaawe bi ka kooginay ?

Menuwiy kuuk do duniiner sa, ɲu gaasgu. »‡

³⁴ Gem-ak indiig Pilip aman : « Baan ja kaawor, nabiiɲce-an kaawa do bi ka waa ansi-anɲa ? Na kaawa do bi ka meenɲi di, wal do gem ka pey ? »

³⁵ Hiyya, do wer-ak, Pilip teestu gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min do wer kaak ɲa garkiyiy-aka. ³⁶ Nu toliytu kee nam ɲu ottu do wer kaak gin amay.

† **8:27** 'tatko min Etiyopi' : in nassariɲa ɲu kolaag a 'eunuque'. Gee ɲuur-ak, ɲu ticgu (kircigu) ho do wer-ak, sultinnay icgu ar gee kuuk amaannico. ‡ **8:33** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.7-8.

Gem-ak kaawiiiji do Pilip aman : « Talu, amay goy-an̄ku. Maa yaadu tode pey *batem, naa gine gem ka Iisa Masi ? » ³⁷ [Pilip gay telkiiiji aman : « Ya ki aamin ka seener do gelbinen̄ in̄ Iisa Masi-ak, maan todaajinno, naan̄ batiziye. » Kar gem-ak telkiiiji aman : « Hii, nu aamin kadar Iisa Masi, ñaar Ron̄ ka Bun̄di. »] § ³⁸ Kar gem-ak kaawtu a ñuu peyin̄ puus. Nu paaytu, ñu daktu paay do amiydi, ho Pilip batiziyiiga. ³⁹ Wiktin taat ñu amiltu min do amiydi, Ruwwin ta Bun̄di iciig Pilip ho gem-ak bal talin̄ pey tak-tak. Kar ñaar gay icit botiliy, ña deettu in̄ galal. ⁴⁰ Pilip gay, tala kar, ña goy ko Azoot di. Min ede-ak, ña aaniyту Sezare, ho do botildi, ay wer kaak ña ottu di, ña gaariy Kabarre ta Gala nam ña ottu Sezare.

9

Rabbin Iisa kolaag Sawuul (Akt 22.6-16, 26.12-18)

¹ Do wiktin taar-at, gem kaak sin̄ji Sawuul-ak taaḡiyaag gee kuuk aamin do *Rabbin Iisa ho ña bariya muutco. Ña dakiig gas *mee satkiner ka tatko Zeruzaleem. ² Ña daktu inda izinne a ñuuji bere makaatamna a ñaaco iyin̄ do agindaw ku ger ka salaaner ka Damaas. Makaatamna-ak beraaji botol taat ñaa obin̄ miday in̄ daad ku iciit Botol ta Iisa, ñaa iyin̄ Zeruzaleem. ³ Min ña gasiig makaatamna-aku, ña iciit botol ta Damaas in̄ een̄ji. Wiktin taat ñu gaay ote do geegirdi, tala kar portikaw wic min ka samaaner yoo do kaay. ⁴ Do wer-ak, tala kar Sawuul gal keder bup. Kar ña doriit gaay ta gemor kolaag aman : « Sawuul, Sawuul, maa di ki taaḡiyin̄ ampa-an̄ka ? » ⁵ Sawuul gay indiig aman : « Rabbine, kin̄ waa ? » Gaay-at telkiiiji aman : « Ñaar nun Iisa Masi ko kaak ki taaḡiyiy-an̄ka. ⁶ Ucu, un̄ju do geegirdi. Anner kat, naan̄ gaare maan kaak kii gine. » ⁷ Kar een̄ji kuuk ñu toliiy sawa-ak, peytu dut. Nu bal gedire pile bin̄kico asaan kelliinco amile. Nu dora gaaya, kar ñu tallo waanna. ⁸ Min ñaar-ak, Sawuul uctu, ña piliig odinay, kar ña tallo. Min do wer-ak, een̄ji obiig min do pisin̄ji, ñu ḡaan̄iig yoo Damaas. ⁹ Menuwiy subba, ña tallo tak-tak, wala ña tiyaw, wala ña siyaw.

Sawuul odinay pile

¹⁰ Gin gem rakki pa goy Damaas, ñu kolaag Ananiyaas. Ña *maajirin̄cey ka Iisa Masi. *Rabbin bayn̄uiji ho ña koliig aman : « Ananiyaas ! » Ñaar gay oyiiiji aman : « Hoy Rabbine, nun ko an̄ka ! » ¹¹ Rabbin kat kaawaajin̄ aman : « Ucu, 6aa din̄ di do botol taat berel ñu koliy “Dalan̄”, do geriy ka Zuudas ho indiig gem rakki sin̄ji Sawuul min Tars. Din̄ ña goy kar salkiyaw. ¹² In̄ salaaney-at kat, Bun̄ gaariiji gem kaak ñu koliy Ananiyaas, ñaa un̄je gerci, ñaaji lee pise do kaaya a odinay yaa pile. » ¹³ Ananiyaas gay telkiiiji aman : « Nu dor gee dakina kaawa do bi ka gem-an̄ka. Nu osduug gamin̄ kuuk samaanno ña gin̄iy Zeruzaleem do gee kuuk aamin in̄ sin̄ kun̄jin̄. ¹⁴ Ho ñu kaawa pey kadar agindaw ku gay satkiner berji izinne a ñaa obin̄ gee kuuk aamin okin̄co. Do bi ñaar-ak ko, ña astu yoo anne. » ¹⁵ Kar Rabbin gay kaawiiiji aman : « Uc 6aa paa di, gasig gem-aka, asaan ña nun ko doḡga, ñaadu gin̄in̄ riyor. Ñaa jaawe in̄ sin̄ kunto ho ñaan gaarindu do gee kuuk Yuudinnado in̄ sultinniico, yoo do gee ku Israyeel oki. ¹⁶ Nun meendu yaaji gaare gamin̄ kuuk yaa taaḡiyin̄ do bi kanto. » ¹⁷ Hiyya, Ananiyaas uctu ho ña deettu. Kar ña un̄jitu do ger-aka, ña dakiig gas Sawuul. Kar ña leeyig pisin̄ji do kaay ho ña kaawiiiji aman : « Sawuul, gem kol sin̄ji, ñaar Rabbin kat ñaamintu. Ñaar ko Iisa Masi kaak ki

taltu bayinjın do botildi wiktin taat ki asiy anne. Naar ko naamintu loci, asaan odinan yaa pile, ho Bun yaan bere Ruwwiney. » ¹⁸ Ta bite-an di, gamin ar aar ta gugurumdi sollitu min do odinay ku Sawuul ho na teestu pey tale. Hiyya, na uctu ho Ananiyaas *batiziyaiga, naa gine gem ka Iisa Masi. ¹⁹ Do wer-ak, nu iyisti kat tee. Na teetu ho na gastu pey gudurre.

Sawuul gaara kaaw Damaas

Sawuul gin mena in maajirna Damaas, kar na bal taaye. ²⁰ Min na goy misa, na teestu ko gaare kaaw ta Bun di do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Na kaawiico aman : « Iisa Masi, naar Ron ka Bun di. » ²¹ Gee kuuk cokiyaaga-ak, okinco ajbiyitu. Kar nu teestu inde benannico aman : « Naar-an doo ko gem kaak awalle taa biyaag gee kuuk aamin in sin ku Iisa Masi Zeruzaleem-aka ? Asinji-an, na da asdo gay obe geemir ho naa iyaico do unco ka agindaw ku gay satkiner walla ? » ²² Kar Sawuul gay, kun kawta wakila kaawe in gelbin rakki do Yuudinna kuuk goy Damaas. Na kaawaaco waran kadar Iisa, naar ko Masi kaak Bun naamtu ho Yuudinna-an gay gedarro meelinji.

²³ Min naar-ak, goytu kee, Yuudinna deetu kaawco a nuu deen Sawuul. ²⁴ Nu duunji kur botilay yiriyo aando. Ampaa kat, ya na deeta min do helliner, nuu obinji nuu deenji. Kar gem rakki gay dakiig mina aman : « Nu rakaan dee. » ²⁵ Paa kat, in aando di, gee ku aadaag Sawuul iciiga, nu saliig do barner ho nu aaliig aar durdurrer ka geegirdi.

Sawuul goy Zeruzaleem

²⁶ Hiyya, Sawuul amiltu min Damaas, na birtu Zeruzaleem. Min na ottu, na rak nune in maajirna. Kar nuur gay gina kolaw asaan nu aamniygido misa kadar na aada Iisa in gelbin rakki. ²⁷ Kar Barnabaas gay ooyga ho na iyaicog do paliinnar. Na osiico in maman Sawuul taliig Rabbin bayniiji do botol ta Damaas ho in maman Rabbin kaawiji. Kar na osiico a maman na gaartu kaaw bal kolaw in sin ku Iisa Masi do geeger ka Damaas.

²⁸ Min naar-ak, Sawuul numtu in nuura ho nu 6aawiy asiyo Zeruzaleem sawa, ho Sawuul kaawiy kaaw ta Bun di bal kolaw in sin ku Rabbine. ²⁹ Na kaawiy oki do Yuudinna kuuk kaawa Grek ho nu meelgiyo. Kar nuur gay illa bariya botol taat nuu deenji di. ³⁰ Min gee kuuk aamin in Iisa Masi doriit kaaw-at, nu 6aawtu gasin Sawuul, nu imilig kara min do geegirdi ho nu toliytu yoo Sezare. Min ede-ak, nu naamiiga, na deettu Tars.

³¹ Do wiktin taar-at, *Egliz goy in aapiye do kid ka Zuude yoo kid ka Galile in ka Samari. Gee ku Eglizdi-ak obtu tirit do botol ta Bun di, nu karmiyaat kaaway ho in gudurre ta Ruwwin ta Bun di, nu wadiri in unco.

Coole ka Eene

³² Do wiktin taar-at, Piyer teestu jaawe kee do atti ka darre okintiti. Kar yiri rakki, na dakiig gas gee ku Bun di kuuk goy Lidda. ³³ Min Piyer ottu do wer-ak, na gastu gem rakki sinji Eene. Naar gay rungiye. Elgin porpod, na weya ka danli di. ³⁴ Do wer-ak, na kaawiji aman : « Eene, Iisa Masi coolincin. Ucu ho maliyig gamnan. » Ek di na uctu puruk kay asinji. ³⁵ Hiyya, gee okinco ku Lidda in gee kuuk goy do kid ka patal ka Saroon taliig gem ka cool-aka ho nu aamintu do Rabbin Iisa.

Nooye ka Dorkaas

³⁶ Kar gin geem rakki do geeger ka Jappa nu kolaat Tabiita taat aamin in Iisa. (Sin kuuk Tabiita-ak, in kaaw ta Grek kaawa a « Dorkaas* ».) Geem-at kun kawta, ta gina samaane do geemir ho gaminti oki, ta beraag do pokirnar.

* **9:36** 'Dorkaas' : Sin nuur-an diya a 'botila'.

³⁷ Min Piyer goy misa Lidda di, ta galtu raduwa kar ta mattu. Nu aciit momta-ata, kar nu dakiit deer kuwa ka gusuurdi. ³⁸ Min maajirna kuuk goy Jappa dortu kadar Piyer goy moota, Lidda di-ak, nu naamtu gee seera. Nu dakiiji kaawa aman : « Gem kol sirjete, baanu ! Asnin ja kodok-kodok. » ³⁹ Hiyya, Piyer uctu pasuwat ho na baawtu in nuura. Min nu ottu, nu iyiiig wer kaak nu deerit momta-ata. Murgilgal okinco asiig gas Piyer in alinco ho nu teesiiji gaare kesuun taat Tabiita orpitu wiktin taat ta goyiy misa in odinti. ⁴⁰ Piyer kaawiico do gee-ak a nuu amile kara, kar na dersitu inde Bunj. Min na inditu Bunj, na newsiitit do momta-ata ho na koliit aman : « Tabiita, ucu ! » Hiyya, ta pillig odinti. Min ta taliig Piyer, ta uctu, ta goytu in baati. ⁴¹ Do wer-ak, Piyer obiig pisinti, na copiliita, ta peytu. Kar na koliig murgilgal-aku ho in gee ku aamine, na gaariicot ta nooye. ⁴² Gee okinco kuuk do geeger ka Jappa doriit kabarre-ata ho gee dakina aamintu do Rabbin Iisa. ⁴³ Piyer taaytu ede do ger ka Simon, gay amye zamimdi.

10

Bayne ka dubil ka Bunji do Korney

¹ Gin gem rakki nu kolaag Korney, min geeger ka Sezare. Na tatkaw ka askirnar miya. Askirin kuuk guul werco rakki-ak, nu kolaag askirin ku Itali. ² Gem-ak sellen. Na abdiya Bunj in geenji ku geriy okinco. Na oya do pokirna kuuk *Yuudinna ho salaan ta Bunji gay, na warraydo. ³ Yiriy rakki, in pat subba ta maako, na taliig *dubil ka Bunji bayniiji waran do geriy. Dubil-ak koliig aman : « Korney ! » ⁴ Wiktin taat Korney taliiga-ak, kolaw gay obiiga. Na telkiiji aman : « Maa di gem kol *Rabbiney ? » Naar gay telkiiji aman : « Bunj cokiyit salaanen ho na talig pisinji kaak ki beriy do pokirnar-aka. Do bi naar-ak ko, na pakirjin kat locin. » ⁵ Kar din di, naam gee do geeger ka Jappa, nu baayiy kole gem rakki sinji Simon naa ase. Naar di nu koliiy pey Piyer. ⁶ Naar martey ka gem rakki nu kolaag oki Simon, naar kaak amya zamam. Geriy moota in bi ka barrer. » ⁷ Wiktin taat dubil ka Bunji gaasit kaawoy, na deettu. Min pa-ak, Korney koliig gay riyoy seer in askirincey rakki kaak obit kaaw ta Bunji bombo. ⁸ Hiyya, Korney osiicog gamin okinco kuuk kuuniye, kar na naamiig Jappa.

Piyer tala gamin kuuk Bunj todtu

⁹ Ka kawtinti in yiriyo, wiktin taat gee ku Korney baay misa do botildi ho nu gaay ko ote Jappa, Piyer gay coku ka gerdi a naa salkiye. ¹⁰ Mey gay diyaaga ho na rak tee. Wiktin taat nu giniiji misa tee-ak, do salaaner, Bunj gaariiji maanna. ¹¹ Na tala samaan pile ho maan ar zimilla paaya min kuwa. Zimilla-ak, nu obig binjico poodikco. ¹² Kar do datik ta zimilla-ak gay, gin ay biyaw ta kumnar : kuuk asinco poodi, kuuk poypiyaw ho in kuuk zewaw. ¹³ Do wer-ak, Piyer dortu gaay diyaaji aman : « Piyer ucu, obu min kumin-anjku, daa, kii tee ! » ¹⁴ Piyer gay telkiiji aman : « Ha'a, gem kol Rabbiney ! Yiriy rakki nu bal tee kumin kuuk ki todtu-anjku kuuk niga gemo do unjin. » ¹⁵ Gaay-at deeliiji pey aman : « Maan kaak Bunj diyiig samaane, dak diyerno a na samaanno. » ¹⁶ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner.

¹⁷ Do wer-ak, Piyer abbiyitu maala do maan kaak na taltu, asaan na bal ibine baay. Sando, do wiktin taar-at, gee kuuk Korney naamtu-ak inde ko wer kaak Simon gay amye zamimdi goyiyo, ho din gay, nu ot ko do bit ka botildi. ¹⁸ Min nu unjitu, nu koliig gem ka gerdi ho nu indiiig aman : « Simon kaak nu koliiy oki

* **10:14** Wer ka gase kaawor do Lebitik 4.14.

Piyer goy do ger-anƙa walla ? » ¹⁹ Piyer gay goy misa, ƙa pakira do maan kaak ƙa taltu, ho do wiktin taar-at di, Ruwwin ta Bunƙi kaawiiƙi aman : « Piyer, yaman gee subba indaaciƙi kure. ²⁰ Ucu, paayu, ɓaa in ƙuura. Dak poccenno, asaan nun kat naamgu. » ²¹ Hiyya, Piyer paaytu, ƙa dakiig ƙaam gee-aku, kar ƙa diyiico aman : « Nun ko-anƙa kaak ko bariyiyo. Ku bariyin-an oy di ? » ²² Nuur gay telkiiƙi aman : « Nin-an, Korney tatkaw ka askirnar-an kat ƙaaminti. Naar gem kaak goy in botol ho ƙa abdiya Bun. *Yuudinna okiƙo sa ozilaaga. Ho *dubil ka Bunƙi gay kaawji a ƙaa ƙaame gee, ƙuun kole, kiiji ɓaawe do geriƙ, ƙaa cokiye kaawna. » ²³ Hiyya, Piyer ƙaamiigu ƙa unjiigu geero. Na obiig samaane, ƙu waltu do wer-aka. Kar ka kawtinti, ƙu uctu. Piyer toliytu in ƙuura. Sintay daariƙ min Jappa sa gaayga.

Piyer do ger ka Korney

²⁴ Ka kawtinti, kun Piyer ottu Sezare. Korney gay numig geenji in roynay ku taɓ, ƙu yokiƙ asinji. ²⁵ Kar wiktin taat Piyer unjiƙ ger-ak, Korney ƙaamiiga. Na galta bup do unji ho ƙa ooyiiji. ²⁶ Piyer gay telkiiƙi aman : « Ha'a, dak gineno ampa. Ucu ! Nun sa gem ar ƙiƙen di. » Kar Piyer obiig pisiƙi, ƙa copiliiga. ²⁷ Wiktin taat ƙa kaawiy misa in Korney-ak di, ƙa unjitu geero ho ƙa tala gee num dakina. ²⁸ Min ƙaar-ak, ƙa kaawiico aman : « Ku iban kadar nin *Yuudinna, *gaanuunni toɗinti roynaw in gee ku Yuudinna do wala nii unje do geriƙo. Kar Bun gay gaardu waraƙ, ya naa pooce gemo ho naa kaawe a ƙa samaanno do unji ka Bunƙi do bi ka tambaay di, ta botiltido. ²⁹ Do bi ƙaar-ak ko, wiktin taat ƙu kolintu, nu bal meele, nu asiikon di. Diƙ gay, kaawondu ja, maa di ku koliinu ? » ³⁰ Korney gay telkiiƙi aman : « Gin ko mena subba, ar pat anta, pat subba ta maako, nu goy gertu, nu salkiyaw ho nu taltu gem rakki bayniidu untu waraƙ. Kesuuney irna pit-pit. ³¹ Ho ƙa kaawiidu aman : " Korney, Bun doriƙ salaaneƙ ho ƙa bal rawtin oyaw taat ƙi giniƙ do pokirnar. ³² Diƙ ƙaam gee Jappa. Nu ɓaa kolin Simon kaak ƙu koliƙ oki Piyer a ƙaa ase anne. Naar marte ka Simon, gay amƙe zamimdi kaak goy do bi ka barrer. " ³³ Naar-ak di, nu naamtu gee kodok-kodok dakiƙiƙ baray. Barkin do asinji. Diƙ gay, okinte gi goy do unji ka Bunƙi. Ni yokaaciƙ nii cokiye kabarre taat Bun ƙaamiƙiƙ a kiini kaawe. »

Piyer kaawa wer ka Korney

³⁴ Hiyya, Piyer uctu ƙa teestu kaawe aman : « Diƙ nu ibin kate kadar Bun eerro gee. ³⁵ Bun ooya ay gemo, min ay ba ta geemir, ya ƙa karmiyaaga ho ya ƙa gina samaane do unji. ³⁶ Bun berit kaawoy do gee ku Israƙeel : taar ko Kabarre ta Gala ta aapiƙer in botol ta Iisa Masi, ƙaar kaak Rabbin ka gee okiƙo. ³⁷ Ku iban ko kadar maanna-an ƙaar tees min wiktin taat Yaaya-Batist kaawiy do geemir aman : " Ason, ƙuuko *batiziƙiƙo, " ho ku iban oki maan kaak kuuniƙ do kiɗ ka Galile ho astu kat do kiɗ ka Zuude okinji. ³⁸ Ku ibina maman Bun beriji gudurre ta Ruwwineƙ do Iisa Masi kaak min Nazareet. Na ɓaay ay wero, ƙa giniƙ sellinƙaw do geemir ho ƙa cooliy gee kuuk *Seetanne obgu, asaan Bun goy in ƙaara. ³⁹ Nin-an ko gee kuuk hadire. Ni tal in odinni maan kaak Iisa Masi gintu do kiɗ ka Israƙeel ho do geeger ka Zeruzaleem. Ba aaro, ƙu doodiig ka etor ho ƙu deeyiiga. ⁴⁰ Kar gay, gin mena subba Bun nooyiiga ho ƙa daktu gaar ziy do geemir. ⁴¹ Na bal gaare ziy do gee okiƙo, kar gay, ƙa gaarig loni, nini kuuk Bun doɗtu min awalle. Ni talig in odinni, nin-an ko tee ho see in ƙaara wiktin taat ƙa nooytu. ⁴² Iisa Masi kaawinti a ni gaarin Kabarreƙ ta Gala do geemir ho nii kaawe do bi kanji a ƙaar ko kaak Bun doɗtu a ƙa dukume seriin do gee ku goya in kuuk mate. ⁴³ Nabiinna okiƙo kaaw

do bi kanji. Nu diytu aman : “ Ay gem kaak aamina in sin ku Iisa Masi, Bun yaaji saamiyin zunuubinnay okinco. ” »

Bere ka Ruwwin ta Bunđi do gee kuuk Yuudinnado

⁴⁴ Wiktin taat Piyer kaawa misan di, Ruwwin ta Bunđi paayiico do gee ku cokiyaaga. ⁴⁵ Gee kuuk as in Piyer min Jappa ajbiyту tak-tak. Nuur *Yuudinna kuuk aamin ko do Iisa Masi. Nu kaawtu aman : « Doron ja, Bun beraat Ruwwiney yoo do gee kuuk Yuudinnado ! » ⁴⁶ Nu cokiyaag gee-ak kaawa in kaawin kuuk kunco do ho nu oziliy tatkaw ta Bunđi. Hiyya, Piyer kaawtu aman : ⁴⁷ « Din gee-an gas Ruwwin ta Bunđi ar ginte gasiita. Ginno maan kaak yaaco tode pey gii *batiziyin do amiydi. » ⁴⁸ Do wer-ak, Piyer kaawiico do gee-ak aman : « Ason niiko batiziyin ko in sin ku Iisa Masi. » Min nu batiziygu, Korney in geenji indiig Piyer a naa goye menaw seer wal subba in njuura. Ek di na ooytu.

11

Piyer kaawa do maan kaak kuuniy Sezare

¹ Sin ta kuuk min Zuude in paliinna dortu kadar gee kuuk Yuudinnado cokiyyit kaaw ta Bunđi, nuur oki ooyiita. ² Min Piyer yeeptu Zeruzaleem, sintay kuuk Yuudinna teestu karminji ³ ho nu kaawiji aman : « Maa di ki giniig maanna-an ka ? Kat ki unjitu do wer ka gee kuuk Yuudinnado ho ki tiy in njuura ! » ⁴ Min pa-ak, Piyer osiico maan kaak bire min do baay. Na kaawiico aman : ⁵ « Nu goy do geeger ka Jappa, wiktin taat nu salkiyyo, Bun gaariidu maanna. Na paayig min ka samaaner moota in nunu. Maanna-ak ar zimilla ho nu obig bin kico poodikco. ⁶ Nu taliig samaane datik ta zimilla-aku ho adco gin kumin kuuk asinco pood, kumin ku yeero, kuuk poypiyaw ho in gamin kuuk zewaw. ⁷ Min naar-ak, nu dortu gaay diyaadu aman : “ Piyer ! Ucu, obu min kumin-an ku, daa, kii tee ! ” ⁸ Kar nun gay telkiji aman : “ Ha’a, gem kol *Rabbiney, yiriy rakki, nu bal tee kumin kuuk ki todtu-an ku kuuk niga gemo do unjin. ” ⁹ Gaay-at deeliiji pey aman : “ Maan kaak Bun diyту a na samaane dak diyenno a na samaanno. ” ¹⁰ Gaay-at deeltu paa di dees subba, kar ta coontu ka samaaner. ¹¹ Do wiktin taar-at di, gee subba astu geero, do wer kaak ni goyiyo. Gee-ak gay, nu naamduug min Sezare. ¹² Ruwwin ta Bunđi gay kaawdu aman : “ Ucu, baa in njuura, dak pocenno. ” Sin ta ku bijigiy kuuk nu iytu anne-an aadintu yoo Sezare, ho okintini, ni unjitu do ger ka Korney. ¹³ Do wer-ak, Korney osintiit kaaw taat *dubil ka Bunđi astu kaawiji ger ci. Dubil-an diyiji aman : “ Din naam gee Jappa, nu baayiy kole gem rakki sinji Simon naa ase. Naar di nu koliy oki Piyer. ¹⁴ Naan kaawe kaaw taat yaako bere jile, locin ho in geenjin okinco kuuk do gerin. ” ¹⁵ Kar nun gay, wiktin taat nu teestu kaawe do kun Korney-ak di, Ruwwin ta Bunđi paayiico do kayco ar kaak ta paayiite kaate awalle. ¹⁶ Hiyya, nu moyiit kaaw taat Rabbin kaawtu aman : “ Yaaya, naar *batiziyig gee in amay. Kar kun gay, nuuko batiziyin ko in Ruwwin ta Bunđi. ” ¹⁷ Hiyya, nu taltu kadar Bun bercu Ruwwiney uudin taat na beriite min gii aamintu in sin ku Rabbin Iisa Masi. Ya do tanto, nun gay waa naaji tode do Bunđi do maan kaak na rakiy gine ? » ¹⁸ Min nu doriit kaaw ta Piyer-at, gee okinco bugumtu. Nu diyту aman : « Ozilinten Bun te. Na pilco botol oki do gee kuuk Yuudinnado a nuu ibinin niginco, nuu rasin goyinco kaak awalle ho nuu gase goye ka gaasdo. »

Gaare ka Kabarre ta Gala do gee ku Antiyoos

¹⁹ Min nu deeyig Etiyeen di, nu teestu taa6iyin gee ku aamine ho do saan taar-at ko nu totirtu serek. Minninco, daarin gadtu yoo kid ka Penisi, ka

Sipre ho do geeger ka Antiyoos. Do darrinay-ak, nu gaara kaaw ta Bunđi do Yuudinnar di. ²⁰ Kar gay, min gee ku aamine kuuk goy Antiyoos-aku, daarin kuuk as min Sipre ho kuuk as min Sireen teestu gaare Kabarre ta Gala ta Rabbin Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. ²¹ Gudurre ta Bunđi goy in nuura. Do bi naar-ak ko, gee dakina ooyiit kaaw ta Bunđi ho nu diyig gelbinco in Iisa Masi. ²² Kabarre-at galtu do denginco ku gee kuuk goy do *Egliz ka Zeruzaleem. Hiyya, nu naamiig Barnabaas yaa 6aa talinco Antiyoos. ²³⁻²⁴ Nu naamiiga-ak asaan naar gem sellen, na obit imaanji bombo ho na miin in Ruwwin ta Bunđi. Min na ottu Antiyoos, na taltu barkin taat Bun gintu do geenji ho adiy gintu portiko. Okinco, na kaawiico a nuu goye bombo in Rabbinco. Do wiktin taar-at di, gee dakina aamintu do Rabbin Iisa, kar nu numtu kat in nuura.

²⁵ Min naar-ak, Barnabaas 6aawtu gasin Sawuul do geeger rakki nu kolaag Tars. ²⁶ Min na gasiiga, na iyiig Antiyoos. Seerco, nu algitu ede. Nu numgiy in gee ku Eglizdi. Nu bilditu gee dakina. Do wer-ak ko, nu teestu awalle kolin maaajirna a nu kretienna.

Gaayo do sinja ku Zeruzaleem

²⁷ Yiriy rakki, nabiinna daarin uctu min Zeruzaleem, nu birtu Antiyoos. ²⁸ Minninc rakki sinji Agabuus. Ruwwin ta Bunđi naamiig na kaawtu aman : « Cokiyon, yaman mey yaarko asa-ata do wer okinji. » (Mey-at as dak ko, wiktin taat Kilood goytu sultan ka tatik ka gee ku Room.) ²⁹ Min maaajirna dortu pa-ak, nu ictu niyine a ay gem di yaa bere maanna do gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Ay gem di yaa bere do wer kaak pisin nectu di. ³⁰ Hiyya, nu captu gurus, kar nu beriig do Barnabaas in Sawuul a nuu iyiin do agindaw ku Egliz ka Zuude ho nuu berin do pisinco.

12

Herood deeyig Zaak ho na unjig Piyer danaayne

¹ Wiktin taar-at, sultan *Herood teestu taa6iyin gee daarin ku *Egliz ka Zeruzaleem. ² Na bertu izinne a nuu deen Zaak, sinji ka Yaaya in *seepine. ³ Kar min na taltu kadar maanna-ak alco gala do *Yuudinnar, na obiiig oki Piyer wiktin taat nu giniy iidin taat nu koliy iidin ta mappa ka bal *gele. ⁴ Min na obga, na unjiig danaayne. Kar na imiltu askirin orok in bijigiy yaa gooyinji. Na leeyig pood, pood. Do tanji-at, na raka ya iidin ta *Paak bir ja, kar naa iyin unco ka geemir naaji dukume seriine. ⁵ Hiyya, Piyer goyiy di misa do danaayner, kar gee ku *Eglizdi gay indiiji Bun dakina in gelbin rakki.

Bun imilig Piyer min do danaayner

⁶ Sultan *Herood diyit ko yiriy taat naa iyin Piyer do unco ka geemir naaji dukume seriine. Kar yiriy taar-at di, min wer bal wale misa, Piyer weya datik ta askirna seera. Pisinji, nu duunig in jinzirre. Kar askirin ku pey gay goy do werco do bit ka danaayner. ⁷ Tala kar *dubil ka Bunđi bayintu. Wer-ak caaptu portik kar. Na kedkidig Piyer, na niintu. Kar dubil-ak diyiji aman : « Yaman uc ja kodok ! » Na uctu, ek di jinzirre kiltu min do pisinji. ⁸ Kar dubil ka Bunđi kaawiji pey aman : « Duunit maason ho isig nugiran. » Piyer ooyiit kaaw-ata. Kar dubil-ak kaawiji pey aman : « Isit batkon kar aadnu. » ⁹ Ek di Piyer aadiig *dubil ka Bunđi-aka ho na amiltu min do danaayner. Do pikirrey, na ibanno kadar taat dubil-ak giniiji-at ka seener. Do tanji-at a wal na soona din ga. ¹⁰ Wiktin taat nu 6aayiyo, nu gas ja wer rakki ka askirin gooyiyo. Kar unđa, nu gastu ku pey. Kar kat nu ottu do bit ka botol ta hadinner taat gee

amiliy do geegirdi. Bit ka botol-at piltu keetit di. Hiyya, nu amiltu min do danaayner ho nu toliytu sooda. Tala kar dubil ka Bunji-ak rasga.

¹¹ Min naar-ak Piyer ibintu kat ziy samaane do maan ka asji ho na diytu aman : « Dinjka-an, nu iban kat ka seener kadar *Rabbin Iisa tabirduug dubiley a naan jilindu min do pise ka Herood ho do ay maan kaak samaanno Yuudinna rakiidu gine. »

¹² Min Piyer ibintu ziy, na deettu wer ka daatik rakki taat nu kolaat Mariyam atan Yaaya kaak nu koliy oki Maark. Do ger-ak, gee dakina num salkiye. ¹³ Min Piyer ottu do wer-aka, na kooctu botol ta gerdi. Kar geem rakki sinti Rood taat gina riy ede amiltu pile botol. ¹⁴ Min ta ibiniit gaay ta Piyer-at, ginti gala nam ta bal pile botol, ta yeeptu ja minin eenti kuuk goy atta aman : « Na Piyer ! Na goy kar bit ka botildi. » ¹⁵ Nuur gay telkiitit aman : « Ka oliya ga, wal maanke maa ? » Kar taar gay wakila di aman : « Ka seener, na Piyer tara. » Nuur gay aman : « Wal naa gine dubil ka Bunji kaak gooyaaga ga ? »

¹⁶ Piyer gay wakila di kooce bi botildi nam nu astu piliiji. Min nu piliiji-ak, nu taliiga ho nu ajbiytu tak-tak. ¹⁷ Kar Piyer gay tawgiig pisinji a nuu bugume, kar na osiico maan kaak Rabbin giniji, na imilliig min do danaayner. Ho na diyiiico pey aman : « Baan, iyoncot kaaw-an do kun Zaak ho in sinta ku pey. » Hiyya, do wer-ak, na uctu, na rasiigu ho na birtu wer ka pey.

¹⁸ Kar wiktin taat wer waltu gay, askirin kuuk gooyaag Piyer-ak taltu kadar na koonje ho kelimco amiltu. Nu diytu aman : « Naar maa asji do Piyer ? »

¹⁹ Min Herood dortu pa-ak, na naamtu gee 6aawtu bariyiinji. Kar gay, nu bal gasinji. Ho askirin kuuk gooyaaga-ak, na indiigu do maan kaak asji, kar na deeyiigu. Min naar-ak, Herood deettu min do kid ka Zuude, na 6aayiy goye do geeger ka Sezare sooda.

Muut ta sultan Herood

²⁰ Do menaw nuur-ak, *Herood dapintu in gee ku Tiir in ku Sidon. Sando, nuur gay dee kaawco a nu 6aa amre in naara asaan nu gasaag teenco min do kiday. Paa kat, nu dewiniig tatkaw rakki gay amaanney ka sultan, sinji Blastus, a naa iyiiinco do unji. ²¹ Hiyya, Herood gay dukumiico yiriy taat naaco kaawe. Yiriy taar-at, na isit kesuuney ta sultinnaw, na goytu ka sees ka sultan ho na kaawtu do unco ka geemir okinco. ²² Min gee-ak doriit kaawoy, nu teestu koole rada aman : « Naar-an bun ga, gem di kaawa ansi ! » ²³ Wiktin taat Herood doriit kaaw ta geemir-at, adiy gintu portiko. Kar kodok di, dubil ka Rabbin Bun diyiji raduwa : nu gur ku adir. Hiyya, na mattu. Muutuy-at asaan na rakaat *darjin ta Bunji do meenji.

²⁴ Kar kaaw ta Bunji gay, gee dakina cokiyiita ho dakin sa ooyiita.

²⁵ Barnabaas in Sawuul gay, nuur gaasit ko riyco Zeruzaleem. Do deetiinco, nu iciig Yaaya kaak nu koliy oki Maark, kar nu yeeptu Antiyoos.

13

Martaw ta awalle ta Pool

Ruwwin ta Bunji naamig Pool in Barnabaas do riyor

¹ Do *Egliz ka Antiyoos, gin gee kuuk garkiyaagu ho in nabiinna oki : nuur Barnabaas, Simeyon kaak nu koliy oki Pondiko, Lisiyuus kaak min Sireen, Manayeen kaak maad in Sultan *Herood, ho in Sawuul. ² Yiriy rakki, wiktin taat nu ictu sayamne ho nu salkiyyi do *Rabbiner, Ruwwin ta Bunji kaawiico aman : « Imilonduug Barnabaas in Sawuul do riy taat nu koliiig a nuudu gine. » ³ Kar min nu ictu pey sayamne ho nu salkiytu, nu asiico laa pise do kayco ho nu rasiig nu deettu gine riy ta Bunji.

Barnabaas in Sawuul do kid ka Sipre

⁴ Ar taat Ruwwin ta Bunji naamiig Barnabaas in Sawuul do riyor, nu deettu do geeger ka Seluusi. Min ede-ak, nu neptu markaba, nu deettu Sipre, do kid kaak datik amiydi. ⁵ Min nu ottu do wer-ak, nu paaytu do geeger ka Salaamin ho nu teestu gaare kaaw ta Bunji do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Wiktin taar-at, Yaaya-Maark sa goy in nuura, na gaayaagu.

⁶ Kar min nu gaay birin kid okinji ka Sipre, nu ottu do geeger ka Papoos. Do wer-ak, nu naamtu in gem rakki, nu kolaag Baar-lisa, na Yuudince. Naar gay olgo ho na gina ziy ar nabiince. ⁷ Na goy do serpey ta guberneer kaak nu kolaag Serziyuus Poluus. Guberneer-ak iban gamna. Na koliig Barnabaas in Pool do geriy, asaan na raka a nuuji gaare kaaw ta Bunji. ⁸ Kar olga-ak gay todcu, asaan na rakaado a guberneer-ak yaa aamine do Iisa Masi. (Olga-ak, nu kolaag in kaaw ta Grek a « Elimaas ».) ⁹ Min naar-ak, Ruwwin ta Bunji miiniit gelbiney ka Sawuul kaak nu kolaag oki Pool. Paa ko, Pool taliig gem-ak yalaan do odinay ¹⁰ ho na kaawiji aman : « Kinke-an gem kaak raada. Ki caaciya gee ! Talon ja ronj ka seetanner-anja ! Ki adin ka ay maan kaak samaane. Botol ta *Rabbinner-an, illa a ki niginti ja. ¹¹ Hadi din cokay samaane : Rabbin Bun yaan gide ho ki asiy noole, kii taaye, ki talaatdo pato. » Min naar-ak di, na nooltu, wer giniiji dulum. Na danduma meeda nugila a naa gasen di gemo yaa daaninji. ¹² Min guberneer taliig maan kaak asji do Elimaas-ak, na ajbiytu tak-tak do garaan taat asa min do Rabbin Bun ho na aamintu do kaawoy.

Pool gaara kaaw ta Bunji Antiyoos ta Pisidi

¹³ Kar Pool in eenji gay, nu amiltu min Papoos ho nu neptu markaba nu aaltu Perz do kid ka Pampili. Min nu ottu, Yaaya-Maark rasiig kat ede ho na yeeptu Zeruzaleem. ¹⁴ Min naar-ak, kun Pool amiltu min Perz, nu ictu botol taat 6aa Antiyoos do kid ka Pisidi. Yiriy ta *sabitdi, nu unjitu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho nu goytu. ¹⁵ Kar gee kuuk do ger ka salaaner-ak garkiytu min do *gaanuun kaak Muusa siirtu ho in maktumne ta nabiinnar. Do wer-ak, agindaw ku ger ka salaaner-ak kaawiico do kun Pool aman : « Ya ku gin kaaw taat yaani bere gudurre sa kaawonninta kate. » ¹⁶ Hiyya, Pool uctu. Na tawgitu pisinji a nuu bugume. Kar na diyiiico aman : « Kun gee ku Israyeel ho kun kuuk karmiya Bun, cokiyonnu ! ¹⁷ Bun ka geente ku Israyeel, naar ko kaak dofig aginiyte. Na wadiriigu wiktin taat nu goyiy do kid ka Meser. Kar in gudurrey tanji kat na imiliig min ede. ¹⁸ Bun tal kaaco ka geenji do wiktin taat nu goyiy do goosiner ar elgin orok pood pa. ¹⁹ Min pa-ak, na idiig gee ku darinnay kuuk peesira kuuk goy do kid ka Kana ho na beriicog kid-ak do geenji. ²⁰ Min gamin-ak kuuniytu, kid-an goy do pisinco ar elgin miy pood in orok beey (450) pa.

« Min naar-ak, Bun dobtu min aginiyte gay seriiner a nuuco dukumin kaawco kee nam do wiktin taat nabi Samiyeel yaa ase. ²¹ Wiktin taat Samiyeel goyiy misa in odinay, aginiyte inditu Bun a naaco imile sultan. Ek di Samiyeel darjiyiico Sawuul ronj ka Kiis, min tamba ta Benjamin. Na goytu elgin orok pood min nu darjiyiiga. ²² Min naar-ak, Bun paayiig Sawuul min do meennuwiw ho na darjiyiig Dawuud kaak Bun kaawtu biy aman : « Naar Dawuud, ronji ka Jeesa kat nu eltu. Naa gine ay maan kaak gelbinner rakiyo. »

²³ Min tamba ta Dawuud ko amiltu Iisa Masi kaak Bun kaawtu a naa naame do gee ku Israyeel a naa jilinko. Ansii ko, kaaw taat Bun kaawiji do Dawuud min awalle-at as kat do werti. ²⁴ Min Iisa bal teese misa riy ta Bunji. Yaaya-Batist astu kaawiico do gee ku Israyeel okinco aman : « Ibinonj niginjo, rason goye kaak awalle ho naako *batiziynjo. » ²⁵ Wiktin taat Yaaya-Batist gaay

gaase riyoy ta Bunji, ɲa ɗiytu aman : “ Ku taliin kar a nu waa ? Nun sa Masido kaak ku eriyo. Kar gay, cokiyoŋ, ɲa asa-ak aaror ho nun meendu sa da necdo kaak naa sorin ɲugiray. ”*

²⁶ « Gem kol sinɗay, kuɲ kuuk min tamba ta Ibraayim ho kuɲ kuuk karmiya Bunj, ɲa lote kat Bunj ɲaamiite kaawoy a ɲaate jilinte. ²⁷ Min Iisa astu do duniiner, gee ku Zeruzaleem ho in aginduwco, ɲu bal ibine a ɲaar ko Masi. ɲu balco girse do kaawin ku nabiinnar do bi kanji kuuk ɲu garkiyiico ay sabit. Kar gay, wiktin ta ɲu obiig Iisa ho ɲu deeyiiga, kaaw taat nabiinna kaawtu-at astu do werti. ²⁸ Gee-ak balji gase yoo oorin rakki taat nec iye muutuy. In taar-at di oki, ɲu indiig Pilaat a ɲaa deenji. Na ooytu, ɲu dakig da. ²⁹ Hiyya, min kaaw taat Kitamne kaawtu do bi kanji astu tak do werti, ɲu paayiig min ka etor, kar ɲu unjiig do maginer. ³⁰ Kar Bunj gay nooyiig min do muuti. ³¹ Min ɲa nooyga, Iisa bayinco mena dakina do gee kuuk jaaw in ɲaar awalle min do kid ka Galile yoo do geeger ka Zeruzaleem. Diŋ gay, ɲuur kon di saadinnay do unco ka geemir ³² ho nin meenini iyaakonta Kabarre ta Gala : ta taar ko taat Bunj kaawiico do aginiyte min daayum, ³³ ho diŋka, do ginte kooginco, ɲa necta wiktin taat ɲa nooyit Iisa Masi min do muuti. Ar taat ɲu siirtu do *Soom ta seerinɗar aman :

“ Kiŋke-aŋ ko Roŋdu,

min yiriyta-aŋ, nun ko Takko. ”†

³⁴ Bunj gaartu pey do aginiyte kadar ɲa nooyig min do muuti ho ziy zoodaado keder. Ansii ko, Bunj kaawtu aman :

“ Naako bere barkin taat nu kaawtu

a naaji bere do Dawuud,

taar ko kuu diye do kayko. ”‡

³⁵ Paa ko, do wer ka pey, do maktumne ta Soom, Dawuud kaaw aman :

“ Ki rasaagdo gem kaak ki doŋtu

yaa zoode maala do maginer. ”§

³⁶ Dawuud gay, wiktin taat ɲa goyiy misa in odinay, ɲa ginit riy ta Bunji ar taat Bunj raktu, kar ɲa mattu. Min ɲa mattu, gee unjiig momtey-ak in aginiyyi. Hiyya, do wer-ak, ɲa zoodtu. ³⁷ Kar Iisa Masi gay bal zoode do maginer. Bunj nooyig min do muuti. ³⁸⁻³⁹ Gem kol sinɗay, ibinoŋ tam kadar in sin ku Iisa kat ni gaariikon Kabarre ta Gala taat kaawa a Bunj saamiykoŋ zunuubinniko. Ya ku aamin in sinji, Bunj yaako saamiyiŋ zunuubinniko okinco. Saamiye ar ɲaar-aŋ, ku gasaagdo do gaanuun ka Muusa. ⁴⁰ Diŋ gay, yaman goyon goŋom ! Yampa, maan kaak nabiinna siirtu-an yaako ase do kayko. ɲu siir aman :

⁴¹ “ Cokiyoŋ samaane, kuŋko gee ku ɗapal.

Kuu ajbiye ho ɲuuko idiŋko !

Asaan naa gine maan kaak ajbay do zamanniko.

Maan ɲaar-ak, ya ɲu osaakonɗa sa, ku aaminaajido. ”* »

⁴² Wiktin taat Pool amiltu in Barnabaas min ger ka salaaner-ak, gee-ak indiigu a ɲuu yeepe yiriy ta sabit ta asaw ɲuuco ɗeelein kaaw-ata. ⁴³ Min ɲu totirtu, gee dakina kuuk *Yuudinna ho in kuuk karmiyaag *gaanuun ka Muusa aadiig Pool in Barnabaas. ɲu kaawiico do gee-ak a ɲuu obe rikimit do barkin ta Bunji.

⁴⁴ Min yiriy ta sabit astu, anuwco gee ku geegirdi numtu cokiye kaaw ta Bunji. ⁴⁵ Kar gay, min Yuudinna taliig gee-ak, aditco miintu in hasuudinaw.

* **13:25** ‘sorin ɲugiray’ : Riy ta sore ɲugirar-aŋ, taar ta ɓerrer. † **13:33** Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. ‡ **13:34** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.3. § **13:35** Wer ka gase kaawor do Soom

16.10. * **13:41** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 1.5.

Paa ko, ɲu teestu meelin Pool ho ɲu wariiga. ⁴⁶ Kar Pool in Barnabaas gay kaawiico bal kolaw aman : « Loko, kuɲ Yuudinna ja kat niiko gaare kaaw ta Bunɗi, kar kuɲ gay poocɗa. Ampa-ak, ku gaara kadar ku bal ture gase goye ka gaasɗo. Hadi diɲ gay, ni ɓaaco iyin kaaw-an do gee kuuk Yuudinnado. ⁴⁷ Taaran gay taat Rabbīn kaawinti a ni kaawe aman :

“ Nu diyiɲɲin ar portikaw
taat yaa ceere do darrinay okiɲco.
Ki iyiin kaaw taat bera jile

do gee okiɲco ku duniiner. ”† »

⁴⁸ Min gee kuuk Yuudinnado doriit kaaw-at, ɲu aaciɲtu. ɲu deliiji barkin do Bunɗi do bi ka kaawoy. Ho gee okiɲco kuuk Bun doɓtu a ɲuu gase goye ka gaasɗo, ɲuur sa aamintu in Iisa Masi. ⁴⁹ Kaaw ta Bunɗi-at totirtu do kid okiɲji. ⁵⁰ Kar Yuudinna gay, akilaag daad kuuk siɲco alaw kuuk abdiyaag Bun ka Yuudinnar, in agindaw ku geegirdi. ɲu isiniig gee a ɲuu taabiɲin Pool in Barnabaas ho ɲu atkiɲ min do kidco. ⁵¹ Hiyya, Pool in Barnabaas, do deetiɲco, ɲu kokiig burintal ku asiɲco†. Min ɲaar-ak, ɲu birtu do geeger ka Ikoniyoomb. ⁵² Kar *maajirna kuuk goy do geeger ka Antiyoos gay, Ruwwin ta Bunɗi miiniig gelbinco ho aditco gintu portik ar buguwa.

14

Pool in Barnabaas goy Ikoniyoomb

¹ Min *paliinna-ak ottu do geeger ka Ikoniyoomb, ɲu daktu pey unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. Do wer-ak, ɲu gaartu kaaw ta Bunɗi paa nam gee dakina kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado aamintu do Iisa Masi. ² Kar gay, Yuudinna kuuk pooc aamine isiico biɲka do ɲuur kuuk Yuudinnado a ɲuu nige aditco ku siɲta ku aamine. ³ In kaawin ɲuur-ak oki, Pool in Barnabaas taaytu do geeger-aka. ɲu kaawa bal kolaw in amaanne taat ɲu gintu do *Rabbīn Iisa. Rabbīn Bun gaayaagu, ɲu giniy gamin kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. In gamin-ak ko, gee ibiniy kadar ɲu kaawa seene do bi ka barkin ta Bunɗi. ⁴ Gee ku geegirdi-ak, deedtu werinco seera : daarin deet in Yuudinna ho daarin gay deet in kuɲ Pool. ⁵ Min ɲaar-ak, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado ho in aginduwco ictu niyine a ɲuu taabiɲin paliinna, ɲuu dawiɲ in dambay ɲuu deenɲo. ⁶ Min kabarre-at galiico do kuɲ Pool in Barnabaas-ak, ɲu gadu kayco. ɲu aaniɲtu geegirɲay kuuk do kid ka Likawoni, Listir, Derbe, in geegirɲay kuuk moota. ⁷ Do kid ɲaar-ak oki, ɲu gaara Kabarre ta Gala.

Pool in Barnabaas goy Listir

⁸ Gin gem rakki do geeger ka Listir. ɲa rungiye min ɲu weeyiiga. ɲa bal jaawe tak-tak. ɲa goy in baay di. ⁹ Yiriy rakki, ɲa cokiɲit kaaw ta Bunɗi taat Pool kaawtu. Pool gay gooyiig yalaan, ɲa tal imaanji ho ɲa iban kadar ta nec cooliɲji. ¹⁰ Do wer-ak, Pool kaawtu rada aman : « Ucu, pey kay asiɲɲin ! » Ek di gem-ak uctu in beeriɲji ho ɲa teestu ko jiwi. ¹¹ Gee dakina goy do wer-aka. Min ɲu taliig maan kaak Pool gintu-ak, ɲu teestu kaawe in kaawco ta Likawoni aman : « Talon ja margin kat ic zi ka gemor, kar ɲu paaytu datikte ! » ¹² ɲu kolaag Barnabaas « Zeyuus », ho Pool gay, ɲu kolaag « Ermees » asaan ɲaar ko gay iye kaawor. ¹³ Ger ka margi Zeyuus goy moota in unje ka geegirdi. Min mee satkiner kaak goy ede dorit kaaw-at, ɲa daktu ob barkay ho ɲa ictu

† **13:47** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.6. † **13:51** 'ɲu kokiig burintal ku asiɲco' : Pa-ak gaara kadar ya gee ku geeger-aɲ jag min botol ta samaan sa, do gaayiɲco.

booyaw. Barkay-ak, ɲa ɖuuniico booyaw, kar ɲa iyiig ɖo bi ka botildi. In gee-ak, ɲa raka gine *satkin ɖo Pool in Barnabaas. ¹⁴ Min kuɲ Pool doriit kaaw-at, ɲu eeriit kesuunco* ho ɲu iciig gadi. ɲu aaniyiig gee-aku in kooliɲco aman : ¹⁵ « Gem kol sintay, maa ga ku giniy ampa ? Nin sa gee ar kuɲko-aɲ di. Ni iyko Kabarre ta Gala a kuu rasiɲ marginko kuuk ginno paydinco. Asoɲ ɖo Buɲ kaak goy doo. ɲaar kaak kilgiyiig samaane in kida, in amay ho ay maan kaak goy ɖo duniiner. ¹⁶ Awalle Buɲ rasig gee ku ay darre iciy botol taat ɲu rakiyo. ¹⁷ In taar-at oki, ɲa gaariico ɖo geemir a ɲaar sellen in ɲuura. Sellin kuwiy-at, ku taliit uudin taat ɲa ɲokiiko amay ho gaminko niyi ay elgo. Ka seener gay, ɲa ɲaar di kaak beraako tee in galal dakina. » ¹⁸ In kaawin kuuk ɲu kaawiico-aɲku oki, gee-ak tirig denɲinco. In taar-at oki, ɲu gediriico, ɲu baltu gine *satkine.

¹⁹ Min ɲaar-ak, *Yuudinna daarin uctu min Antiyoos ta Pisidi ho min Ikoniyoos. Min ɲu ottu ɖo wer-aka, ɲu isiniig gee-ak a kabarre taat Pool iyiico-an taar seenno. Ek di ɲu teestu dawin Pool in dambay a ɲuu deenji. ɲu daaniiga, ɲu imiliig kara min ɖo geegirdi. Do taɲco-at a ɲa mat ko. ²⁰ Min gee ku aamin numtu ɖo unji, Pool uctu paa di ho ɲa yeeptu pey ɖo geegirdi. Kar ka kawtinti, ɲu birtu in Barnabaas ɖo geeger ka Derbe.

Pool in Barnabaas yeeptu Antiyoos ta Siri

²¹ Min ɲu ottu Derbe, ɲu gaariit Kabarre ta Gala ho gee dakina aamintu ɖo Iisa Masi. Min ɲaar-ak, ɲu yeeptu ɖo geegirɲay ku Listir, Ikoniyoos ho in Antiyoos ta Pisidi. ²² Do ay geeger, ɲu iskaag gee kuuk aamine a ɲuu goye bombo ɖo imaanco. ɲu kaawaaco aman : « Gii gasen ja taafin dakina unte, kar gii unte kat ɖo *Meennaw ta Bunɖi. » ²³ Do ay *Egliz, ɲu liyaaji agindaw. Kar ɲu iciy sayamne, ɲu salkiyiico ɖo agindaw-aku, kar ɲu rasiig ɖo pisinji ka *Rabbin Iisa kaak ɲu aamintu in ɲaara.

²⁴ Min pa-ak, Pool in Barnabaas deettu. ɲu aaliig kid ka Pisidi, kar ɲu daktu ot ɖo kid ka Pampili. ²⁵ Do wer-ak, ɲu teestu gaare Kaaw ta Bunɖi ɖo geeger ka Perz. Min ɲu gaastu, ɲu birtu ɖo bi ka barrer kaak ɲu koliy Attaliya. ²⁶ Kar min ɖo wer-ak, ɲu ictu pey markaba ho ɲu yeeptu ɖo geeger ka Antiyoos ta Siri. Eden ko, wiktin taat ɲu rakiy deete, ɲu salkiyiico a Buɲ yaa gaayinco ɖo riy taat diɲ ɲu gaastu-anta. ²⁷ Wiktin taat ɲu ottu ɖo wer-aka, ɲu numiig gee ku Eglizdi. Kar ɲu osiicog gamin okinco kuuk Buɲ gintu in ɲuura. ɲu osiico pey maman Buɲ gaariico botol ɖo gee kuuk Yuudinnado ho maman ɲuur oki aamintu ɖo Iisa Masi. ²⁸ Hiyya, ɖo wer-ak, Pool in Barnabaas gintu mena dakina in gee kuuk aamine.

15

ɲume ka Eglizdi Zeruzaleem

¹ Yiriy rakki, gee daarin uctu min Zuude kar ɲu 6aawtu Antiyoos. Gee-ak teestu garkiyin sinɲa aman : « Ya kuɲ kat *ɖukamno selno ar ka *gaanuun ka Muusa kaawtu, ku gasaado jile. » ² Pool in Barnabaas poocit kaaw-ata ho ɖo bi ɲaar-ak ko, ɲu meeltu paa in ɲuura. Kar ba aaro, ɲu ictu niyine a Pool in Barnabaas in sinɲa daarin ku pey, ɲu 6aay talin kaaw-at Zeruzaleem ɖo unco ka paliinnar ho in agindaw ku *Eglizdi. ³ Min pa-ak, gee ku Egliz ka Antiyoos beriico zaadin ka botildi, kar ɲu ɲaamiigu.

Min ɲu ɲaamgu, ɲu aaltu kid ka Penisi ho in ka Samari. Do botildi, ɲu gastu sinɲa ho ɲu osiicot okintin kaaw taat gee kuuk Yuudinnado diɲ sa ooyit

* **14:14** 'ɲu eeriit kesuunco' : Do aadin ta Yuudinnar, eere ka kesuuni-ak gaara kadar aditco nige.

kaaw ta Bun̄di. Ho okīnco, maanna-ak berco galal dakina. ⁴ Min ̄n̄u ottu Zeruzaleem, gee ku Egliz-ak obiig samaane, wala paliinna, wala agindaw okīnco. Kar ̄n̄u osiicot kaaw okintit taat Bun̄ gintu in̄ ̄nuura. ⁵ Kar gay, gee daarin min̄ Pariziyenna kuuk aamin dō Iisa Masi uctu aman : « Gee kuuk Yuudinnado-an̄, illa giico dukume ja sel̄no, ho diyon̄co a ̄nuu karmiyin̄ gaanuun ka Muusa. »

⁶ Do wer-ak, paliinna ho in̄ agindaw ku Eglizdi numtu a ̄nuu talin kaaw-ata. ⁷ Min ̄n̄u meeltu paa, Piyer uctu ho ̄n̄a kaawiico aman : « Gem kol sīntay, ku iban̄ kadar Bun̄ dōbin minninko min̄ daayum a naa gaarin Kabarre ta Gala dō gee kuuk Yuudinnado. Paa kat, ̄nuu cokīyinti ho ̄nuu aamine dō Iisa Masi. ⁸ Bun̄ kaak iban̄ gelbin ka geemir gaaraako kadar ̄n̄a ooyiy gee-ak dō wiktin taat ̄n̄a beriicot ja Ruwwiney ar taat ̄n̄a beriiten lote. ⁹ Ginte in̄ ̄nuura, Bun̄ talaate sawa di dō un̄ji ho ̄n̄a saamiyig zunuubinnico asaan ̄n̄u aamin dō Iisa Masi. ¹⁰ Di dīn gay, maa di ku rakiy nige adiy ka Bun̄di ? Dakon̄ ginenno pa. Ku raka rase goro dō maajirnar. Gor taat ooma* nam aginiyte sa bal gedire sosinti ho nini okī mediraatido ! ¹¹ Ha'a, paado ! Ni iban̄ kadar ̄n̄a Bun̄ kat jilinti in̄ barkin ta *Rabbin̄ Iisa ar taat ̄n̄a jiliig ̄nuur oki. »

¹² Min̄ pa-ak, gee okīnco kuuk num ede-ak bugumtu. Kar Barnabaas in̄ Pool osiicog gamin okīnco kuuk Bun̄ gintu in̄ ̄nuura dō un̄co ka gee kuuk Yuudinnado gamin kuuk ajbay ho in̄ kuuk gaara gudurrey. ¹³ Min ̄n̄u gaasit kaawco, Zaak† piltu biy, kar ̄n̄a dīytu aman : « Gem kol sīntay, laan̄ denginko samaane, cokīyonnu ! ¹⁴ Simon, ̄naar kaawintin̄ ko a maman min̄ dō teesindi Bun̄ taltu kaaco ka gee kuuk Yuudinnado ho ̄n̄a dōbtu minninko yaa gine geen̄ji. ¹⁵ Kaaw-at numtu in̄ kaaw taat nabiinna kaawtu min̄ daayum. Ampaa di, gi garkiyiy dō Kitamner aman :

¹⁶ « Min̄ ̄naar-ak, naa yeepe pinīn̄ pey geriy ka Dawuud kaak gale. Yoo ̄n̄a eez tak-tak oki, naa ase pey pinīnji, ̄naa peye pey dō weriy.

¹⁷ Ampaa kat, gee okīnco asiin̄ bariyindu. Hii, ka seener, tamba ta geemir okīnco taat nu koltu yaa gine geendu. An kaaw taat Rabbin̄ Bun̄ kaawtu,

¹⁸ ̄naar kaawig ko min̄ daayum maan kaak ̄naa gine. »† »

¹⁹ Zaak gay dīytu pey aman : « Ya dō tanto-at, dakon̄co ginenno kaawin dō gee kuuk Yuudinnado asaan ̄n̄u aamin ko in̄ Bun̄. ²⁰ Kar gay, siirintenco maktumne ho giico kaawe aman : « Dakon̄ teenno kum kaak ̄n̄u satgīytu dō marginar. ̄Na gallo. Gooyon̄ jiz̄kiko min̄ baaye kaak mun̄jam. Dakon̄ teenno kum kaak patiis. Ho baar oki, dakon̄ teencodo. » ²¹ Giico siire ampa-ak, asaan min̄ daayum, gee gaaraag gaanuun ka Muusa dō ay geeger ho ̄n̄u garkiyaag dō ger ka salaaner ka Yuudinnar ay *sab̄it. »

Maktumne dō kretīyenna kuuk Yuudinnado

²² Do wer-ak, *paliinna, aginay, in̄ gee ku *Egliz okinco ictu niyine a ̄nuu dōbe minninko gee kuuk ̄nuu ̄naamin̄ Antiyoos sawa in̄ Pool ho in̄ Barnabaas. Hiyya, ̄n̄u dōbtu gee seer kuuk sīntico karmiyaagu : Zuud kaak ̄n̄u koliy oki Barsabaas ho in̄ Silaas. ²³ Kar ̄n̄u ̄naamiig in̄ maktumne taat kaawa aman : « Nin̄ sīntico in̄ paliinna ho in̄ aginay ku Eglizdi, ni ooyko dakina. Ni ooyko kun̄ sīnta kuuk Yuudinnado kuuk goy Antiyoos dō kid̄ ka Siri ho in̄ ka Silisi.

* **15:10** 'gor taat ooma' : Anne-an̄ kaawa dō bi ka karaamin ta gaanuun ka Muusa. † **15:13** 'Zaak' : ̄Na sin̄ji ka Iisa Masi. † **15:18** Wer ka gase kaawor dō Amoos 9.11-12.

²⁴ Ni dor kadar gee minninni 6aawko. Gee-ak barjiliŋko in kaawin kuuk imila kellaam ku geemir. Kar gay, nin balco bere yoo botol rakki taat ŋu ginin riy-anta. ²⁵ Do bi ŋaar-ak ko, ni deetu kaawni a nii dofe gee kuuk niiko ŋaame in Pool ho in Barnabaas, siŋtini kuuk ni elgiyo. ²⁶ Ŋuur-aŋ ko kuuk lee baarco do bulel do riy ta Rabbinte Iisa Masi. ²⁷ Din gay, ni ŋaamaakongu Zuud in Silaas. Ŋuur ko yaako kaawe karaŋ bi in bi kaaw taat ni siiriiko do maktumner-anta. ²⁸ Ka seener gay, Ruwwin ta Buŋdi gaayinti ni ictu niyine a ni diyaakonno pey goro, illa kuu karmiye gamin daariŋ di kuuk Kitamne todtu : ²⁹ dakoŋ teenno kum kaak ŋu satgiytu do buŋniydi, dakoŋ teenno baar, dakoŋ teenno kum kaak patiis ho dakoŋ 6aayenno munjam. Ya kuu karmiyiit kaaw taar-an, ta samaane. Nin siŋtiko kuuk goy anne kat ooyko dakina. An di kaawni.

» ³⁰ Hiyya, kuŋ Pool deettu Antiyoos in maktumne-ata. Min ŋu ottu, ŋu numiig gee ku Eglizdi, kar ŋu beriicot piŋiŋco. ³¹ Min ŋu garkiyiita, okiŋco aditco ginco gala asaan ta denirgu. ³² Zuud in Silaas kuuk maaniico nabiinna sa kaawiico kee do gee ku Eglizdi a ŋuu obin imaanco-at bombo. ³³ Do wer-ak, ŋu gintu menaw ede, kar siŋtiko ku Antiyoos ŋaamiigu in Buŋ a ŋuu yeepe do gee kuuk ŋaamgu. [³⁴ Kar ba aar gay, Silaas ictu niyine a ŋaa dake Antiyoos.] § ³⁵ Pool in Barnabaas oki daktu. In eenco dakina, ŋu bilda gee ho ŋu gaariico kaaw ta Buŋdi.

Pool in Barnabaas eere

³⁶ Gintu menaw, Pool kaawiji do Barnabaas aman : « Yeepte, gi 6aa talin siŋta kuuk goy do ay geeger kaak gi gaartu kaaw ta Buŋdi. Gi 6aa talin goye ka imaanco. » ³⁷ Barnabaas ooyit kaaw ta Pool, kar ŋa raka iyiin Yaaya kaak ŋu koliy oki Maark in ŋuura. ³⁸ Kar Pool gay pooce. Ŋa rakaado Yaaya-Maark yaa 6aa in ŋuura, asaan awalle wiktin ta ŋu goyiy Pampili, ŋa deettu, ŋa rasiig ŋu giniy riy keeco di. ³⁹ Barnabaas gay diy kaay kadar Yaaya-Maark yaa 6aawe. Do bi ŋaar-ak ko, kaawco waaltu tak-tak nam ŋu eertu. Barnabaas iciig Yaaya-Maark, ŋu neptu markaba ho ŋu aaltu Sipre. ⁴⁰ Kar Pool gay doŋiig Silaas. Gee ku Egliz deliico barkin ta Buŋdi, kar ŋu deettu. ⁴¹ Ŋu jaawtu do kid ka Siri ho in ka Silisi ho ŋu gaayiiig gee ku Egliznar a ŋuu goye bombo do imaanco.

16

Martaw ta seeriŋkar ta Pool

Pool in Silaas icig Timote a ŋaa 6aa in ŋuura

¹ Min ŋaar-ak, Pool ottu do geeger ka Derbe ho in ka Listir. Do wer-ak, ŋu gastu *maajiriŋce rakki kaak ŋu kolaag Timote. Ŋa roŋti ka *Yuudiŋcar taat aamin do Iisa Masi. Kar tacco gay, Grekiŋce. ² Timote, siŋtay ku Listir in ku Ikoniyoom ozilaag dakina. ³ Pool raka iyiin in ŋaara. Do bi ŋaar-ak ko, ŋa *dukumiiji selŋo do saan ta Yuudinnar kuuk goy do darrinay-aku. Okiŋco, ŋu iban kadar tacco Grekiŋce. ⁴ Min ŋaar-ak, ŋu amiltu jiwi geeger in geeger. Ŋu kaawiico do gee ku ay *Egliz do niyin taat paliinna in agindaw ictu Zeruzaleem ho ŋu taayiiig a ŋuu rasinno kaaw-ata. ⁵ Hiyya, do Egliznar-ak, imaanco gaayiyo ho kun kawta, ŋu gasiy gee ku pey numiy in ŋuura.

Sooniik ta Pool do kid ka Trowaas

⁶ Min ŋaar-ak, zer ŋu rak gaare kaaw ta Buŋdi do darre ta Aazi. Kar Ruwwin ta Buŋdi gay todco. Hiyya, ŋu aaltu do kid ka Prizi in ka Galaasi. ⁷ Min ŋu ottu

§ 15:34 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daariŋ ku Buŋdi kuuk ŋu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

moota in Miizi, nu rak zer 6aawe Bitini. Kar gay, Ruwwin ta Iisa tofco pey a nu 6aanno ede. ⁸ Paa ko, nu birtu min do kid ka Miizi ho nu paaytu bi ka barre ka Trowaas. ⁹ In aando, Pool soontu aman : « Gem rakki min Maseduwaan peyi unci ho na marmiliiji aman : “ Gem kol sinji, asni ja Maseduwaan, kiini gaaye. ” » ¹⁰ Hiyya, min Pool soontu pa-ak, kodok di, ni* bariytu botol ta deetindi do kid ka Maseduwaan, asaan ni ibin tam kadar na Bun kat kolinti a ni 6aa gaare Kabarre ta Gala do gee ankure.

Kun Pool ot do geeger ka Pilip

¹¹ Min Trowaas, ni neptu markaba, ni aaniyту dalaŋ do kid ka Samotraas, datik barrer. Kar ka kawtinti, ni ottu Neyapoliis. ¹² Min ede-ak, ni birtu do geeger ka Pilip do kid ka Maseduwaan. Kid-ak, nu deedga ho Pilip gay, naar geeger tatik do kid ka awalle. Gee ku Room kat hokumiyaaga. Ni gintu mena dakina ede. ¹³ Yiriy ta *sabitdi, ni amiltu min do geeger-aka, ni 6aawtu moota in baala, wer kaak ni hariyiy a *Yuudinna numgiyo ho nu salkiygiyo. Do wer-ak, ni gas daad nume. Ni goyту in nuura ho ni kaawiico. ¹⁴ Min do daad-ak, rakki nu kolaat Liidi. Ta asa min geeger ka Tiyaatiir. Ta suugiya toošina samaane kuuk dindiko† ho ta abdiya Bunj. Wiktin taat ta cokiyiit kaaw ta Pool, *Rabbin Bunj newsiig gelbinti ho ta iciit kaawoy. ¹⁵ Hiyya, ni *batiziyiita in geenti ku geer okiŋo. Min ni batiziyiita, ta kolinti, kar ta kaawinti aman : « Ya ku ooy ko a nu aamin taŋ do Rabbiner, asoŋ goyoŋ gertu. » Do wer-ak, ta wakiliy paa nam ni ooytu.

Nu obig Pool in Silaas dan aayne

¹⁶Yiriy rakki, wiktun taat ni baay do wer ka salaaner, berre rakki asinti gasa. Taar gay olga. Ta kaawa do maan kaak yaa ase misa in gudurre ta aarid kaak obta. In kaawinti-ak di, aginduwti jalliy gurus. ¹⁷Daatko-at teestu aadinni in koolinti, nini in Pool aman : « Sando, gee nuur-an kuuk gina riy ta Bun ga kuwa ! Nu gaaraako botol taat Bun yaako jiliŋko. » ¹⁸In menaw, ta aadaani paa di. Kar ba aaro, Pool dapintu. Na kolsitu, kar na kaawijji do aarid kaak obta-ak aman : « In sin ku lisa Masi, nu diyaaji, amal min do daatko-anta ! » Kodok di, na amiltu suu na rasiita. ¹⁹Min aginduwti taltu kadar nu gasaado pey gurus min do daatko-at, nu obiig Pool in Silaas. Nu iyyi do wer kaak gee ku geegirdi numgiyo, do unco ka agindaw ku darrer. ²⁰Do wer-ak, gee ku Room goy dukuma seriine. Min nu ottu, nu sakkiiyyi do unco aman : « Gee-an, nuur as barjilin geegirte ! Yaman, nu Yuudinna. ²¹Kar nu as gaare aadanna kuuk nin gee ku Room din sa ooyigdo ho gingigdo. »

²² Do wer-ak, gee kuuk num-ak uciico do kun Pool in Silaas. Kar gay seriiner ku Room gay kaawiico a nuu soriin kesuunco ho nuu koociico in kordingi. ²³ Min nu koociig zu6-zu6-ak, nu unjiig do danyaaner. Kar nu diyiji do gay gooye danyaaner-ak a naa gooyin samaane. ²⁴ Min gem-ak doriit kaaw-at, na unjiig do danyaaner atta kar na doodiig asinco do dugildi.

Tatkaw ka danꞑaayner aamin in sin ku Iisa Masi

²⁵ In datik aando, Pool in Silaas teestu salaane ho nu riyiy riyin ku ozile Bundi. Eenço kuuk goy do danaayner gay cokiyaagu. ²⁶ Tala kar, kid teestu azire rada nam baat ta danaayner gaay dime. Do wer-ak, dibirniuko okinço piltu waakilak keeco di ho ay jinzirre ka gay danaayner-ak sa kile. ²⁷ Do wer-ak, tatkaw ka danaayner-ak raastu, na uctu puruk. Ya na tala kar botilay ku

* **16:10** 'ni bariytu' : Luk kaak siirit maktumne-an oki atta do maliyal. † **16:14** 'tooḡina samaane kuuk dindiko' : Awalle tooḡina ku dindiko-an, nuur kaalne ho nu gasdo badam.

danaayner kon di pile. Na pakirtu a wal gay danaayner okinco gade, ho na ceeptu *seepiney a naa dee ziy. ²⁸ Kar Pool gay, astu gaar gaayay rada aman : « Hey, Hey ! Dak denno zin, okintini ni goya ! » ²⁹ Min pa-ak, gay gooye danaayner-ak inditu ako a naa tale. Kar na unjitu atta karak. Min na unje, kelmoy oki amile ho na dersitu ris do unco kan Pool in Silaas. ³⁰ Jammiy sooda, na imiliig min do danaayner. Kar na indiigu aman : « Gem kol aginiyyi, naa gine maman naa gase jile ? » ³¹ Nuur gay telkiiyi aman : « Aaman in sin ku *Rabbin Iisa di kar kii gase jile, kinke ho in geenji ku geero. » ³² Hiyya do wer-ak, nu gaariiji kaaw ta Bunji do gay gooye danaayner-aka ho do gee okinco kuuk adiy ka geriy. ³³ In aando-at di, na iyiigu do wer kaak gin amay ho na teyiriicog mutiyco. Do wer-ak, nu *batiziyiig gay gooye danaayner-aka in geenji. ³⁴ Min naar-ak, na iyiig kat kun Pool do geriy ho na beriico tee. Gem-ak in adiy ka geriy okinji, aditco gintu portiko asaan nu aamin do Bunji.

³⁵ Min wer waltu, gay seriiner ku Room naamtu gee a nuuji kaawe do tatkaw ka danaayner a naa pikin gee-an min do danaayner. ³⁶ Hiyya, gem-ak iyiit kabarre-at do Pool aman : « Gay seriiner berdu izinne a naako imilingko min do danaayner. Di naar-ak, amilon ko ho 6aan in aapiye. » ³⁷ Pool gay iban kadar nu obaagdo gem ka Room do danaayner ya nu balji dukume ya seriiney. Ampaa ko, na osiico baati aman : « Nin kat nu bal goyin misa kaawni-an di, ek di nu koocinti do unco ka geemir. Nin sa Yuudinnado, ni Roomina. In taar-at oki, nu obinti danaayne. Din gay a nuuni imile in cigile-ak gay maa ? Ha'a, pa-ak ni oyaado. Maaniico kat nu ason nuuni imile. » ³⁸ Kar gee-ak iyiit kaaw ta Pool in Silaas do gay seriiner. Min nu doriit kaawco taat diya a nu Roomina, kolaw obiigu. ³⁹ Hiyya, nu astu nu obtu aarco ho nu imiliig min do danaayner. Kar nu diyiico pey a nuu amile min do geeger-aka. ⁴⁰ Min nu amiltu min do danaayner, nu deettu wer ka Liidi-ata ho nu gasiig sinja okinco ede. Nu iskiigu, kar nu iciit botilco, nu deettu.

17

Pool in Silaas ot do geeger ka Tesalonik

¹ Kar min nu amiltu min geeger ka Pilip, Pool in eenji, nu birtu ja min do geeger ka Ampipoliis in ka Apolooni. Kar kat, nu ottu do geeger ka Tesalonik. Do wer-ak, *Yuudinna gin ger ka salaaner. ² Ar taat na usintu ko, Pool 6aawtu do ger ka salaaner. Na kaawgico kaaw ta Bunji min do Kitamner. *Sabit subba, na jaawa di. ³ Do wiktin taat na 6aawiico-ak di, na gaariico min do Kitamner a *Masi kaak Bun dobtu asa taabiye, naa mate ho naa nooye. Ho na kaawiico aman : « Iisa kaak nu kaawiiko biy-anja, na naar ko Masi kaak ku eriyo. » ⁴ Min gee kuuk cokiye, Yuudinna daarin astu num in kun Pool in Silaas. Gin gee dakina kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Bun kuuk as oki num in nuura, in pey daad dakina kuuk sinjo alaw.

⁵ Kar Yuudinna kuuk bal aamine do Iisa Masi gay ginaaco hasuudinaw. Paa ko, nu 6aawtu bariye maan geenda kuuk ginno kay min do suuginer. Nuu barjilin gee in geeger okinji. Kar kat, nu 6aawtu duksiyin ger ka Jaason a nuu gasin Pool in Silaas. Zer nu raka iyiin do wer kaak gee ku darrer numgiyo, ⁶ kar nu bal gasinco. Paa ko, nu obiig Jaason in sinja daarin ho nu iyiig do unco ka agindaw ku geegirdi. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Waay, talon kate ! Maan geenda-an as nigin duniin okintiti. Din nu as kuude anne ! ⁷ Jaason obiig do geriy ! Gee-ak gay, okinco pociig *gaanuun ka sultinte ka Room. Do tanco-at, a gin sultan ka pey, nu kolaag Iisa. » ⁸ Min agindaw

ku geegirdi doriit kaaw-at, ɲu barjiltu okiŋco inɲ gee ku darrer oki. ⁹ Hiyya, Jaason inɲ eenji, ɲu pootu pikiŋco, illa a ɲuu kappiyen ja maanna.

Pool inɲ Silaas ot do geeger ka Beere

¹⁰ In aando, siŋta ku Tesalonik ɲolpiig kuŋ Pool inɲ Silaas a ɲuu deete do geeger ka Beere. Min ɲu ottu annere, ɲu daktu unja do ger ka salaaner ka *Yuudinnar. ¹¹ Yuudinna kuuk do geeger ɲaar-ak pikirrico samaane pakgit ɲuur ku Tesalonik. ɲu cokiyaat Kabarre ta Gala ho ɲu ooyiit inɲ galal. Kun kawta, ɲu garkiya kaawin kuuk do Kitamner a ɲuu tale yaa kaawin kuuk Pool kaawiico-aŋ do botilco wala do botilcodo. ¹² Minninco dakina aamintu do Iisa Masi. Min do Greknar gay, goy daaf kuuk siŋco alaw kuuk aamine ho inɲ miday dakina oki.

¹³ Kar min Yuudinna kuuk goy Tesalonik dortu kadar Pool gaara kaaw ta Buŋdi do geeger ka Beere oki, ɲu astu barjilin gee ku geegirdi a ɲuu pocin kaawco. ¹⁴ Kodok di, siŋta ɲolpiig Pool, ɲu iyiig bi ka barrer, ho ɲu ɲeptu markaba. Kar Silaas inɲ Timote gay, daktu Beere. ¹⁵ Pool inɲ eenji kuuk naamaaga-ak, ɲu birtu inɲ markaba yoo do geeger ka Aten. Hiyya, Pool kaawiico do eenji-ak aman : « Ya kuu yeepe, diyonco do kuŋ Silaas inɲ Timote a ɲu asaan gasin kodok anne. »

Pool ot do geeger ka Aten

¹⁶ Wiktin taat Pool eriig kuŋ Silaas inɲ Timote do geeger ka Aten, ɲa taliig geeger-ak miin cak inɲ margina. Do saan taar-ak ko, gelbiney nigtu. ¹⁷ Paa ko, ɲa baawtu do ger ka salaaner ka *Yuudinnar ho ɲa kaawiico do Yuudinnar inɲ gee kuuk Yuudinnado kuuk abdiya Buŋ. Ho ɲa baawtu pey do wer ka gee ku geegirdi ɲumgiyo ho kun kawta ɲa kaawiico do gee okiŋco kuuk bira do biriŋco. ¹⁸ Do wer-ak, gin toksina daarin kuuk meela inɲ Pool. (Toksina-ak, illa ɲu aadaag gem kaak ɲu kolaag Epikuur, wala kaak ɲu kolaag Zeno).^{*} Min toksina-ak, daarin inda aman : « Gay osindi-aŋ kaawa a maa ga ? » Ho daarin gay aman : « Wal ɲa gaara margin kuuk min karan ga ? » ɲu indiy ampa-ak, asaan ɲu doriig Pool kaawa do bi ka Iisa Masi inɲ nooyinji.

¹⁹ Min ɲaar-ak, ɲu iyiig Pool do koot ka Ayeropaaz[†], wer kaak agindaw ku geegirdi sooriygiyo ho ɲu diyiji aman : « Ni raka kiini gaarin kaawin kuuk marbinto kuuk ki bildi gee-aŋku. ²⁰ Ki kaawiini kaawin kuuk yiri rakki ni bal doriŋco ho diŋ gay, ni raka gase baaco samaane. » ²¹ (Ya ta6-ak, goyiŋco ka gee ku Aten okiŋco ho inɲ martico, illa ɲu el cokiye ho ɲu el ose kaawin kuuk marbinto di.)

²² Do wer-ak, Pool uctu datikco ho ɲa diyiico aman : « Kun gee ku Aten, cokiyoŋ ! Nu tala kadar, do ay maanna, ku gee kuuk obig marginko bombo. ²³ Ka seener, min nu jaawii geegirko, nu talig werinko ku satkiner ku marginko. Nu tali kee nam nu gas wer rakki kaak ku siirji kuwa aman : “ Buŋ kaak gee ibingido. ” Di ɲaar-ak, ason, naako gaare baay ta Buŋ kaak ku abdiyiyo ho ku ibingido-aŋka. ²⁴ Buŋ ɲaar-ak ko kaak kilgiyi duniine ho inɲ gamin okiŋco. Naar di *Rabbin kaak goy kuwa ka samaaner ho keder. ɲa goydo do geray ku margin kuuk geen di siytu. ²⁵ ɲa rakaado tak-tak gaay ta gemor. Naar keeji di beraate ay maanna, yoo siikime kaak gi goyiy oki. ²⁶ ɲa ɲaar di kaak kilgiyig gee okiŋco min gem rakki di ho ɲa totiriig do adiy ka kidar okinji. ɲa ɲaar di eerit pudiya inɲ maawa. Ho ɲa ɲaar di dukumig guŋgar ku kidco okinji. ²⁷ Buŋ gintu pa-ak a ɲuu bariye botiliy badam-badam wal ɲuu gasinji din ga ? Zer ɲaar gay serekdo min do ay gemo, ²⁸ asaan inɲ ɲaar

* **17:18** Gee kuuk aadaag Zeno, ɲu kolaag Estoyisiyenna. Kar ɲuur kuuk aadaag Epikuur gay, ɲu kolaag Epikuuriyenna. [†] **17:19** ‘Ayeropaaz’ : ɲa ger kaak gee ɲumiy dakina.

di gi siikimiyo, gi goyiyo ho gi jaawiyo. Ka seener gay, gee daarin minninko miliyna kaaw aman :

“ Ginte okinte koogin ku Bunji. ”

²⁹ Ka seener, okinte gi kooginay. Ampa-ak, dakinte pakirenno pey kadar Bunj, naar ar margi kaak gee siytu in daabne, wala in poddine, wala in dambay. Dakinte pakirenno kadar in pikirre ta maaniite wala in ibinin, gii gedire siye Bunj. ³⁰ Bunj balco obinti do gamin kuuk nu gintu awalle, asaan nu bal gine ibine. Kar diin gay, na kolaag gee okinco kuuk goy do ay wero a nuu ibinin niginco. ³¹ Yampa, Bunj diy yiriy rakki taat naa gine seriin in botilti do gee okinco kuuk do duniiner. Seriin-at yaa kuuniye in gem rakki kaak na dobtu. Gem-ak, na nooyig min do muuti. Paa kat, gee yaa ibine kadar na naar ko kaak Bunj dobtu. »

³² Wiktin taat gee-ak doriit kaaw taat Pool kaawtu aman : « Bunj nooy gem min do muuti », daarin teestu ajimiyinji, kar daarin gay diyijji aman : « Ni raka ki asaani deelin pey kaaw-an neginda. »

³³ Min naar-ak di, Pool rasiigu ho na deettu. ³⁴ Kar gay, min gee ku goy ede-ak, goy di kuuk da as num in naara ho aamintu in Iisa Masi. Minninco rakki nu kolaag Deniis min gee ku seriiner ku Aten. Ta rakki gay, sinji Damariis ho gin gee kuuk pey oki.

18

Pool goy do geeger ka Korent

¹ Min naar-ak, Pool uctu min geeger ka Aten ho na birtu Korent. ² Min na ottu, na gastu gem rakki *Yuudinco nu kolaag Akilaas. Nu weeyig do darre ta Pont. Daabiney, na as in daaciy Prisil* min geeger ka Room, asaan sultan Kilood kat ber izinne bu atkiig *Yuudinna okinco min Room. Pool daktu num in nuura, ³ asaan riyoy sa ar tanco di. (Na siya tarram in tandina.) Na goy gerco ho nu gina riy sawa. ⁴ Ay *sabit, Pool baggiy do ger ka salaaner. Na icgiy kaawo. Na raka a naaco gedire do Yuudinnar in do Greknar oki.

⁵ Min Silaas in Timote astu min Maseduwaan, goye ka Pool okinji na gaara kaaw ta Bunji di, na bariya botol taat naaco gedire do Yuudinnar a Iisa, naar Masi kaak Bunj dobtu. ⁶ Kar nuur gay poocit kaawoy-ata ho nu teestu warinji. Do wer-ak, na ergiit kesuuney kar na kaawiico aman : « Ya ku tar zinikiko sa, ku maaniiko kat nige ho nun isginno bat. Min ku pooc-ak, nun deetaw in gee kuuk Yuudinnado. »

⁷ Hiyya, na amiltu min ger ka salaaner. Na 6aawtu wer ka gem rakki kaak goy mootu in ger ka salaaner, sinji Tituyuus Zustuus. (Na Yuudincedo kar na abdiya Bunj.) ⁸ Gin gem rakki, tatkaw ka ger ka salaaner, nu kolaag Krispuus. Na aamin do *Rabbin Iisa Masi, yoo geenji okinco ku geero. Min do geeger-ak oki, gee dakina kuuk cokiyit kaaw ta Pool, aamintu ho nu *batiziyigu.

⁹ Yiriy rakki, in aando, Rabbin bayniiji do Pool. Na kaawiji aman : « Dak ginno kolaw. Kaawco di, dak bugumenno, ¹⁰ asaan nun goy in kinke. Waan gediraado yaan diye pise. Do geeger-an, goy geendu dakina. » ¹¹ Pool goytu do geeger ka Korent maan ka elgo in koyin bijigiyo ho na gaariico kaaw ta Bunji do gee okinco.

Pool do unji ka tatkaw Galiyon

¹² Do wiktin taar-at, Galiyon, naar guberner ka darre ta Akayi. *Yuudinna deetu kaawco a nu sakkiyin Pool. Hiyya, nu iyyig do wer ka seriiner ¹³ ho nu diytu aman : « Yaman, gem-an isinaag gee a nuu abdiye Bunj maala.

* 18:2 'Prisil' : Nu kolaat oki Priska.

Abdiyiŋo arro in *gaanuunte. » ¹⁴ Pool raka ice kaawo, kar Galiyon gay dukumtu min do biy. Kar ŋa newsiico do Yuudinnar aman : « Kuŋ Yuudinna, cokiyon, ya gem-aŋ kat niginji aale, kin ŋa kokine wala ŋa nig maa, naa ice subirraw di guna, naako cokiyiŋko. ¹⁵ Di kuŋko meela do kaawin kuuk maalan di. Ku meela do bi ka kaawnar in siŋ. Ku kaawa do gamin kuuk goy do gaanuunko kaŋkon di. Di ŋaar-ak giniron ! Do gamin ŋuur-aŋ, nun unjaado kaar. » ¹⁶ Min pa-ak, Galiyon atkiig gee-ak min wer ka seriiner. ¹⁷ Hiyya, gee-ak obiig gem rakki sinji Sosten, ŋaar tatkaw ka ger ka salaaner ka Yuudinnar. Nu koociig do wer ka seriiner di, kar Galiyon gay, isigido, ŋa newsiico kopo.

Pool yeepe do geeger ka Antiyoos

¹⁸ Min ŋaar-ak, Pool goytu kee Korent. Kar siŋtay gay ŋa rasiig ede, illa ŋa icit Prisil in Akilaas di ho ŋu birtu Saŋkerees. Do wer-ak ko, Pool oodiig kaay asaan ŋa togil in Bun. Hiyya ŋu neptu markaba, ŋu aaltu do kid ka Siri. ¹⁹ Min ŋu ottu do geeger ka Epee, Pool rasiig eenji Prisil in Akilaas, kar ŋaar gay unjitu do ger ka salaaner a ŋa 6aa meele in Yuudinna. ²⁰ Min ŋu meeltu paa, Yuudinna-ak indiig a ŋaa goye in ŋuura. Kar ŋaar gay pooce. ²¹ Do deetiŋji, ŋa kaawiico aman : « Naako yeepe ya Bun pildu botol. » Hiyya, min Epee-ak, ŋa neptu markaba, ŋa deettu. ²² Na paaytu Sezare, kar ŋa birtu ja Zeruzaleem a ŋa 6aaco ooye do gee ku *Eglizdi. Kar kat, ŋa yeeptu do geeger ka Antiyoos.

Martaw ta subbiŋkar ta Pool

Apoloos goy do geeger ka Epee in ka Korent

²³ Pool gintu menaw Antiyoos, kar ŋa birtu pey do kid ka Galaasi ho in ka Prizi. Do ay wer kaak ŋa ottu, ŋa denriig siŋta in kaaw ta Bunji.

²⁴ Do wiktin taar-at, Yuudinŋa rakki kaak ŋu kolaag Apoloos as Epee. Gem-ak, ŋu weeyig Alekzandri. Na iban kaawna ho ŋa iban pey Kitamne. ²⁵ Nu bildig samaane do Botol ta Rabbin Iisa Masi. Paa ko, ŋa zeediyo, ŋa gaariy Kabarre ta Gala in galal. Na bildiy gee in botol do bi ka Iisa Masi. Kar ŋaar gay, illa ŋa iban ko *batem ka Yaaya-Batist di. ²⁶ Do ger ka salaaner ka Yuudinnar, ŋa kaawa kaawin ku Bunji bal kolaw. Min Prisil in Akilaas doriit kaawoy, ŋu iyiiig gerco a ŋuui gaare botol ta Bunji samaane. ²⁷ Ba aar gay, Apoloos raktu 6aawe do kid ka Akayi. Siŋta ku Epee iskiiga ho ŋu siirtu maktumne do gee kuuk aamine kuuk goy do kid-aka a ŋuu obin samaane. Hiyya, Apoloos deettu Akayi. Min ŋa ottu, ŋa obco wero do gee kuuk aamin do Iisa Masi in barkin ta Bunji. ²⁸ Ka seener gay, ŋa gaar waraŋ do uŋco ka gee okiŋco a Kitamne kaawa a Iisa, ŋaar *Masi kaak Bun doŋtu. Min ŋa kaawtu pa-ak, Yuudinna bugumtu dil nam ta ŋuu kaawe sa, ŋu ibanno.

19

Pool yeepe pey Epee

¹ Min Apoloos goy misa Korent, Pool gay aaltu Aazi, wer ka gin dambinay, kar ŋa ottu Epee. Do wer-ak, ŋa gastu gee daariŋ kuuk aamin do Iisa Masi ² ho ŋa indiigu aman : « Min ku aamintu-aŋ, Ruwwin ta Bunji paayko walla ? » Nuur gay telkiiji aman : « Ha'a, yiriy rakki gem balni kaawe biti. » ³ Pey Pool indiigu aman : « Di maa *batemda ku gastu ? » Nuur gay aman : « Nin gas batem ar kaak Yaaya-Batist kaawtu. » ⁴ Pool kaawiico aman : « Yaaya batiziyig gee kuuk ibinig niginco ho ŋa kaawiico do gee ku Israyeel a ŋuu aamine do gem kaak yaa ase do aaroy. Gem-ak gay, ŋa Iisa Masi. » ⁵ Min ŋu doriit kaaw ta Pool-at, ŋu ooytu ho ŋa batiziyiigu in siŋ ku *Rabbin Iisa. ⁶ Pool leeco pise do kayco ho Ruwwin ta Bunji paayico. Ek di ŋu teestu ko

kaawe kaawin kuuk kuncoḁo ho ɲu gaariy kaaw taat ɲu gastu min ḁo Bunḁi. ⁷ Gee-ak, okinco yaa nece ar orok in seer pa.

⁸ Kun kawta Pool baḁḁiy ḁo ger ka salaaner nam koyin subba. Na gaariy kaaw ta Bunḁi bal kolaw ḁo bi ka *Meennaw ta Bunḁi. Na zeeda a gee-ak yaa icin kaawoy. ⁹ Kar *Yuudinna kuuk dakin gay tirig denginco ho ɲu poocuu aamine ḁo kaaw-ata. Botol ta Rabbine Iisa, ɲu ginit ar maan kaak maala ḁo unco ka geemir. Do wer-ak, Pool amiltu in maajirnay ho ɲa iyiig ḁo lekkool ta gem rakki kaak ɲu koliig Tiranuus. Kun kawta, Pool garkiyyigu ḁo wer-aka. ¹⁰ Garaan-at taaye, gin elgin seera. Paa ko, gee okinco kuuk goy ḁo darre ta Aazi doriit kaaw ta Bunḁi, kuuk Yuudinna in kuuk Grekna oki.

Koogin peesira ku Skeebea

¹¹ Bun gina gamin kuuk abjay aale min ḁo Pool. ¹² Ampaa ko, ɲu iciig nanguunay wal zimillay, ɲu wakiy ziy ka Pool ho ɲu iyiico ḁo gee kuuk radaw. Ek di gee-ak cooliyo ho aaridnico oki amiliy min ḁo zinḁico. ¹³ Do wer-ak, *Yuudinna daarin kuuk jaawa ḁo darre geciy atke aaridna min ḁo geemir in sin ku *Rabbin Iisa. Nu kaawiico ḁo aaridna aman : « In sin ku Rabbin Iisa Masi kaak Pool kaawtu, nu diyiiko-an : Yalla, amilon, ibinon werko ! » ¹⁴ Yuudinne rakki, ɲu kolaag Skeebea, ɲa tatkaw ka gay satkiner ho ɲa gin koogin miday peesira. Kooginay-ak oki atta in gee kuuk giniit riy-anta. ¹⁵ Kar yiriy rakki gay, min ɲu geciy atke aarid min ḁo gemor, aarid-ak telkiico aman : « Iisa Masi, nu ibingiga ho Pool sa, nu dor ɲu kaawa biy. Kar kunon gay, ku kun waa kina ? » ¹⁶ Kar gem kaak gin aarid-ak teestu taasinin koogin-aku. Na gin gudurre pakgig ɲuur okinco. Na koociig ko kooce nam ɲu gadtu min ḁo geriy. Min ɲu gadtu, zinḁico mutay di ho kesuunco eer caak-caak nam ɲu gaay dake tukinka. ¹⁷ Min gee ku Epeeḁ doriit kabarre-at, kolaw unjiico, *Yuudinna in Grekna okinco. Min ɲaar-ak, sin ku Rabbin Iisa jaaltu kuwa. ¹⁸ Hiyya, min gee kuuk aamine, dakina astu imilin kara gamin kuuk ɲu gintu jookumo. ¹⁹ Min ɲuur kuuk gina olgaw sa, dakina numiig katkidinco ho ɲu eriiḁ ḁo unco ka geemir. Katkidna-ak, tamminco* orok beey alip (50 000). ²⁰ Ampaa kat, in gudurre ta Rabbine, kaaw-at gaaya gaayen di ho ta totirtu ḁo wer okinji.

Gee ku Epeeḁ barjile

²¹ Min maanna-ak kuuniyту, Ruwwin ta Bunḁi naamiig Pool a ɲaa baawe Zeruzaleem. Ya ɲa baawaw, ɲaa aaden ja min Maseduwaan ho min Akayi. Na diyiico ḁo gee kuuk aamin-ak aman : « Ya nu ot anner-ak, naa bire oki yoo Room. » ²² Min pa-ak, ɲa naamtu ja ḁo darre ta Maseduwaan gee seer kuuk gina riy baaci, Timote in Erast. Kar ɲaar meenji gay goyту job Epeeḁ, ḁo kid ka Aazi.

²³ Do wiktin taar-at, wer barjil aale Epeeḁ ḁo saan ta Botol ta Iisa Masi. ²⁴ Gee ku Epeeḁ pintu awalle ger tatik ka margico taat ɲu koliy *Artemis. Do wer-ak, gin garpo rakki ɲu kolaag Demetriyуus. Na garpa geray naada-naada† in poddine ar ger ka Artemis-anḁa. In geenji ku riyor, ɲu gidiiyig geray-aku ho ɲu iyiico gurus dakina. ²⁵ Yiriy rakki Demetriyуus numiig geenji ku riyor ho in gee kuuk gina riy ar taar-ata. Na kaawiico aman : « Gee-an talon, in riy-an di gi gintu gay gamnar. ²⁶ Kar gay, ku talaag di ho ku doraag di maan kaak kuuniyaw-anḁa. Gem kaak ɲu koliy Pool-an kaawa ḁo geemir a margin kuuk gi siyту-an, ɲuur arro Bunḁi kaak ka seener. Pool gedirco

* **19:19** 'tamminco' : Tamma rakki nec in gurus kaak gem gasiy ḁo el ta riyor. † **19:24** 'geray naada-naada' : Geray-ak ar ku kanjiḁ, kar gee-ak iyiig ḁo geriyo ho ɲu abdiyaagu ar marginco.

dó gee dakina kuuk cokiya, Epeeẓdó di nam yoo dó kid ka Aazi okinji. ²⁷ Ya Pool kat wakila in riyoy taar-anta, riyte yaa nige. Na nigaadó riy tanten di ho na nige oki ger ka Artemis, taar taat sinji alaw nam gee okinco ku Aazi in kuuk adiy ka kidar okinji sa abdiyaata. Din ku talaw, margite Artemis-an, riy ta Pool yaa cillin maala ho sinji ta yaa mate. » ²⁸ Min gee-ak dorit kaaw-at, nu dapintu ho nu teestu koole aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sinji jaal kuwa ! »

²⁹ Min gee-ak teestu koole pa-ak, gee dakina kuuk dó geeger okinji asiico num kaaco. Gin gee seer min Maseduwaan kuuk aadaag Pool dó martuwiy, sinco Gaayuus in Aristaark. Min gee-ak taliigu, nu obiigu ho nu iyiig dó wer ka kanjir[†], nuuco gine seriine. ³⁰ Dó wer-ak, zer Pool raka ice kaaw datik geemir, kar gee kuuk aamin gay todiji. ³¹ Gin gee aginda ku hokumiyaw kuuk min kid ka Aazi. Nu roynay ku Pool. Nu naamiiji kaawo aman : « Dak 6aanno dó wer ka kanjir-aka ! » ³² Dó wer kaak Gayuus in Aristaark goyiy-ak, hawin dakina. Ay gem di koola anne-anne. Daarin gay koola kur ampa ho daarin pey koola ansi. Anuwco ta geemir ibanno maan kaak iyiig dó wer-aka. ³³ Min gee kuuk okinco-ak, Yuudinna ictu minnincó gem rakki kaak nu kolaag Alekzandir. Nu taayiiga, kar nu akiliig unja a naaco kaawe dó geemir. Hiyya, Alekzandir jaaltu pisinji unco, naa ose biy. ³⁴ Kar gay, min gee ku Epeeẓ taltu kadar na Yuudinca, nu pooctu cokiynji. Nu obtu kuuri werco rakki di, aman : « Artemis ta Epeeziyennar, sinji jaal kuwa ! » Nu obiit kuurico paa di zuu-zuu-zuu, nam taay pat seera.

³⁵ Hiyya, ba aaro, gem rakki kaak gina riy ta siirindi dó geegirdi uctu. Na gedirtu na bugumiig gee-aku ho na kaawiico aman : « Gee ku Epeeẓ, gee okinco iban kadar ginte gooyaag ger ka Artemis taat sinji alaw in dambi kaak ar taara kaak gal min kuwa ka samaaner. ³⁶ Gem ke gediraadó meelee dó bi naar-anja. Hadi bugumon. Ya ku raka gine maanna, pakiron ja samaane kar kat kuu gininji. ³⁷ Ku sakkiyiig gee-an anne, wala nu nig binjico in sin ku Artemis, wala in gerti. ³⁸ Ya Demetriyuus in eenji gay riyor kat raka sakkiye waanna-ak, gee ku seriiner goya. Nuu iyiin gee-ak dó unco dó mena kuuk nu leetu ku seriiner. ³⁹ Ya ku gin kaaw ta pey, gi 6aa deen dó unco ka gee kuuk iban *gaanuun. ⁴⁰ Yampa, binjite yaa gine gallo. Ya gi goyaadó samaane, gee ku Room yaate diye a ginten di ginig kaawin-anju. Ya nuur kat indaate dó baat ta kaaw-anta, kar giico telke a maa ? » ⁴¹ Min gem-ak gaasiit kaawoy-at, na diyiico dó gee kuuk num-ak a nuu totire.

20

Martaw ta Pool dó kid ka Maseduwaan in ka Grees

¹ Min kaawin kuuk Epeeẓ-ak gaastu tak-tak, Pool numiig gee kuuk aamin dó Iisa Masi ho na iskiig dó imaanco. Na beriico ooya, kar na ictu botol ta Maseduwaan. ² Wiktin taat na jaawiy dó darre-ata, na kaawiico dakina dó gee ku aamine ho na iskiigu a nuu goye bombo dó imaanco. Min naar-ak, na birtu dó kid ka Grees. ³ Dó wer-ak, Pool goytu koyin subba. Niyiney astu taat naa deete Siri. Na gaay ice markaba, kar kabarre galiiji kadar *Yuudinna deet ko kaawco a nuu obinji. Ampaa ko, na duwtu, na ictu botol ta Maseduwaan. ⁴ Gee kuuk naamaaga-ak kun Sopateer ronji ka Piruus min Beere, Aristaark in giji Sekonduus min Tesalonik, Gayuus min Derbe, Tisik in Tropim min Aazi, ho in Timote oki. ⁵ Nuur ogirinti, nu 6aani ere dó geeger ka Trowaas.

[†] 19:29 'wer ka kanjir' : In nassariŋca, nu kolaag 'théâtre', Wer kaak gee numgiy dakina ho nu talgiy ay maanna. Wer ka kanjir ka Epeeẓ nec ice gee orok seer in bijigi alip (26 000).

⁶ Nin gay, ni iidiyit ja iidin ta mappa ka bal *gele do geeger ka Pilip. Kar kat, ni neptu markaba, ni deettu. Menuwni beey do amiydi, ni jorkiig kat Trowaas. Do wer-ak, ni dee suugin rakki.

Pool nooyig Etikuus min do muuti

⁷ Do wiktin taat ni goyiy misa Trowaas, in yiriy ta sabitdi*, ni numtu in maako ho ni deedtu mappa sawa.[†] Kar Pool teestu kaawe do gee kuuk num-aku. Na ictu niyine a naa deete ka kawtinti, ampaa ko, na kaawtu paa nam datik aandor. ⁸ Do wiktin taar-at, ni goy ka gusuurdi ho nu biy lampin dakina. ⁹ Gin dubil rakki nu kolaag Etikuus. Na goy do bi ka peneetirdi do gusuur ka subbinjar. Uudin taat Pool kaawiy kee-ak, na aayiyg wey yarap. Tala kar na gaam bup min kuwa. Nu astu copilinji, kar sando, naar gay mat ko. ¹⁰ Pool gay paaytu min kuwa, na oniiiji, na iciga, na gogiyiga, kar na kaawtu aman : « Yaman, dakon barjilenno, na nooye. » ¹¹ Min naar-ak, Pool coku pey ka gusuurdi. Na pirsig mappa ho na teetu. Min na teetu, na kaawiy pey paa nam wer waliiji. Hiyya, na beriico ooya ho na deettu. ¹² Min naar-ak, gee iyyig dubil kaak nooy-ak do geriy in aapiye ho okinco gelbinco weytu.

Martaw ta Pool do geeger ka Mile

¹³ Min Trowaas, Pool deet in asinji do geeger ka Asoos. Nin gay neptu markaba ho ni ogiriiji do geeger-aka ar taat na rakiyo. ¹⁴ Min Pool gasinti ede-ak, na neptu markaba in nini ho ni birtu do geeger ka Mitileen. ¹⁵ Min Mitileen, ni amiltu, kar ka kawtinti ni ottu do geeger ka Kiyo. Ka neginditi, ni ottu do geeger ka Samoos. Kar ta antar gay, ni ottu kat Mile. ¹⁶ Ni bal peye Epee. Pool rakaado tanjile do kid ka Aazi-aka, asaan na raka ote kodok-kodok Zeruzaleem. Ya do tanji-at a naa hadire do iidin ta Pantekoot.

Ooy ta ba aaro do agindaw ku Egliz ka Epee

¹⁷ Paa kat, wiktin ta ni goy misa Mile, Pool naamtu kaaw do agindaw ku *Egliz ka Epee a nu asa gasinji. ¹⁸ Min nu asiiji, na ooyico kar na kaawiico aman : « Cokiyon, min yiriy taat nu astu unjo do kid ka Aazi, ku iban manan nu goytu in kunjko. ¹⁹ Nu gintu riy taat *Rabbin beriidu, bal ice ka zir. Zulinu min dakina. Nu taa6iye do bi ka Yuudinnar kuuk dee kaawco a nuun obindu. ²⁰ Ku iban kadar nu balko cigile yoo maan rakki kaak yaako napkiyinko. Nu gaarko ho nu bildinko in gamin dakina do unjo ka geemir ho do geriyko oki. ²¹ Nu kaawco do Greknar ho do Yuudinnar a nuun ibini niginco do unji ka Bunji ho nuun aamine do Rabbinte Iisa Masi.

²² « Kar din gay, nu 6aa Zeruzaleem, asaan Ruwwin ta Bunji kat naamaanu a naa 6aawe. Kar gay, nu ibanno maan kaak yaadu ase annere. ²³ Illa gay, ay geeger kaak nu 6aawtu, Ruwwin ta Bunji minaanu a nuun obindu danjaayne, ho nuun taa6iyyin dakina. ²⁴ Ya do tanto kin di-ak, goyindu nu balji gine hajine. Kar gay, maan kaak ta6 lotu-ak, illa naa gaasin ja riy taat Bun beriidu. Riy-at gay, taar gaare ka Kabarre ta Gala ta barkin ta Bunji.

²⁵ « Min nu goy datikko, nu gaarkon *Meennaw ta Bunji. Kar din gay, nu iban tam kadar ku talaanno pey tak-tak. ²⁶ Do bi naar-ak ko, nu kaawiiko waran : ya minninko goy gem kaak tar ziy sa, nun isintudo, ²⁷ asaan nu kaawkon okintit taat Bun kaawtu. Nu balko cigile yoo maanna. ²⁸ Goyon godom, gooyon zinjiko ku maaniiko ho gooyon gee ku Eglizdi kuuk Ruwwin

* **20:7** 'yiriy ta sabitdi in maako' : In siire ka daayum, nu siir in kaaw ta Grek a 'yiriy ta awalle in maako'. Do aadin ta Greknar a ta 'yiriy ta dumaasdi', Kar do aadin ta Yuudinnar gay a ta 'yiriy ta sabitdi'. [†] **20:7** 'deedtu mappa sawa' : Werin daarin, nu kaawa a 'ice ka kominiyon (sen-sen)'. Tee naar-ak moya satkin ta Iisa Masi taat ka etor.

ta Bunđi beriiko. Gooyon Egliz ka Bunđi ar gem kaak gooya tamgi. Dakon rawtenno kadar Egliz-ak, Bunđi gidiyiig in baar ku Ronji Iisa Masi.

²⁹ « Yampa, ya nun kat gin kawwi, nu iban kadar gee yaako ase do datikko ar pulkina[†] a nuu nigin Egliz, ³⁰ nam do datikko di oki asa amile gee kuuk asaako gaare kaawin ku raadiner. Yoo gee kuuk aamin din sa, asa aadiŋco. ³¹ Di jaar-ak, ucon kuwa ! Moyon do taat nu kaawiiiko. Ta gin ko elgin subba, yiriyo, aando, nu taayaakon di nam zuliŋdu min do bi kanke.

³² « Kar diŋ gay, nu rasiŋko in Bunđi ho in barkin ta kaawoy. Na gin gudurre taat ŋaako gaayinŋko do imaanko, ho in jaar di, kuu gasin haginko taat ŋa bertu do gee okiŋco kuuk ŋa doŋtu kunji. ³³ Kar nun meendu gay, nu bal rake ice maan minninko, wala gurus, wala daabne, wala kesuune. ³⁴ Asaan kun sa iban tam kadar nu gin riy in pisinu a naa gase maan kaak nun meendu naa tee bir yoo eendu. ³⁵ Do riy okintit taat nu gintu, nu gaarko botol taat maman gi gaayin pokirna. Ansii ko, gi rawtiitdo kaaw taat Rabbin Iisa kaawtu aman : “ Galal do gem kaak beraw, pakgit gem kaak obaw. ” »

³⁶ Hiyya, min jaar-ak, nu dersitu ho Pool salkiytu. ³⁷ Nuur okiŋco, nu teestu ale, nu baamiyiig Pool ho nu beriiji ooya ta ba aaro. ³⁸ Okinco, nu goytu aminda, asaan Pool kaawco a nu talaagdo pey tak-tak. Hiyya, min pa-ak, nu ŋaamiig yoo do markabar.

21

Pool yeep Zeruzaleem

¹ Min ni eertu min in gee-ak, ni neptu markaba ho ni birtu sak-sak do geeger ka Koos. Ka kawtinti, ni birtu Rood. Kar min ede-ak, ni birtu geeger ka Patara. ² Do wer-ak, ni gastu markab kaak 6aa do kid ka Penisi*. Hiyya, ni neptu ho ni deettu. ³ Ni rasiit Sipre[†] in nugila, kar ni birtu do kid ka Siri. Min ni ottu do geeger ka Tiir, ni paaytu. Do wer-ak ko, gee paayiig gamin kuuk atta do markab-aka. ⁴ Tiir atta, ni gas gee kuuk aamin do Iisa Masi ho ni goytu in nuur mena peesira. Sando nuur gay, Ruwwin ta Bunđi mingu do maan kaak yaaji ase do Pool ho nu kaawiiji aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ⁵ Hiyya, min mena kuuk peesir-ak bire ho ni rakiy deete, siŋta ku Tiir amiltu, daditco wala kooginco, nu ŋaaminti yoo kara min do geegirdi. Do bi ka barrer, ni dersitu ho ni salkiytu. ⁶ Min ni gaastu in salaane, ni bertu ooy do zinŋini, kar ni neptu markaba, ni deettu. Kar gee kuuk aamin-ak yeepu do geriycu.

⁷ Min ni amiltu min do geeger ka Tiir, ni birtu Petolemayiis. Min ni ottu, ni gasiig siŋta ho ni eeltu in nuura. ⁸ Ka kawtinti, ni neptu pey markaba ho ni birtu do geeger ka Sezare. Do wer-ak, ni paaytu do ger ka Pilip ho ni goytu. Pilip-ak gaara Kabarre ta Gala ho ŋa min gee ku peesira kuuk ŋu doŋtu awalle Zeruzaleem a nuu gaayin *paliinna. ⁹ Na gin gema pood kuuk bal obe misa. Gema-ak gaara kabarranna kuuk ŋu gasiy min do Bunđi. ¹⁰ Min ni taaytu ede-ak, nabiinŋce rakki kaak ŋu kolaag Agabuus astu min Zuude. ¹¹ Na asinti gasa, ŋa iciig karrabiŋce[‡] ka Pool ho ŋa duuniig asinji in pisinji. Kar ŋa kaawtu aman : « An kaaw taat Ruwwin ta Bunđi kaawiyo : Mee karrabiŋcer-aŋ, ŋu asa duuniig Zeruzaleem ar kaak nun duuniig zir-aŋka. Kar ŋu asa iyin do gee kuuk ibanno Bunđi. »

[†] 20:29 'pulkina' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'kulkina' wala a 'pilgay'.

* 21:2 'kid ka Penisi' :

Geeginay ku Tiir in Sidon goy do kid-aka. Gee ku Room numig kid ka Penisi sawa in ka Siri. [†] 21:3 'Sipre' : Na kid kaak goy datik amiydi. [‡] 21:11 'karrabiŋce' : In nassariŋca, ŋu kolaag a 'santir' (ceinture).

¹² Min ni doriit kaaw-at, nini ho in sinja ku Sezare, ni deesji kaawe do Pool aman : « Yaman, dak 6aanno Zeruzaleem ! » ¹³ Kar naar gay telkinti aman : « Maa di ku aliy ampa ? Ku raka yiimin gartar walla ? Ya nu duunaan Zeruzaleem, wala ya nu diyaan do bi ka *Rabbinte lisa oki, nun ooy di. »

¹⁴ Min na pooti kaawni, ni dakji wakallo pey kaawo. Ni kaawtu aman : « Di naar-ak ta Rabbinten di unja ! »

¹⁵ Min mena kuuk ni gintu Sezare nectu, ni ruytu, kar ni ictu botol ta Zeruzaleem. ¹⁶ Gee kuuk aamine kuuk min Sezare iyiinti do wer ka gem kaak nu kolaag Menason, ni paaytu do geriy. Gem-ak, naar min kid ka Sipre, ho min na aamintu do lisa Masi-ak taay ko.

Pool ot Zeruzaleem wer ka Zaak

¹⁷ Min ni ottu Zeruzaleem, sinja naaminti in galal. ¹⁸ Kar ka kawtinti, Pool in nini, ni 6aawtu kat talin Zaak do geriy. Do wer-ak, ni gasiig agindaw ku *Eglizdi okinco nune. ¹⁹ Pool ooyiico, kar na osiicot rakki rakki riy taat Bunj gintu in naara do datik ta gee kuuk Yuudinnado. ²⁰ Min agindaw ku Eglizdi doriit kaaw-at, okinco, nu deliiji barkin do Bunji. Kar nu diyiji do Pool aman : « Ki talaw, gem kol sinje, *Yuudinna dakina aamin do lisa Masi. Ya ki osaagu, kii gase alpanna, ho okinco, gelbinco goy misa in *gaanuun ka Muusa. ²¹ Nuur dor gee osiicin a ki garkiyaag Yuudinna okinco kuuk goy datik ta gee kuuk ibanno Bunj a nuu pootin gaanuun ka Muusa. Nu dor pey kadar ki kaawco do gee-ak a nu *dukumaado selno do kooginco ho nuu rasiin aadanna ku Yuudinnar. ²² Gee sa yaa doren ko kur a kii ase. Ampa-an gay, gii gine maman ? ²³ Ya pa-ak gay, ooyit kaawni-anta. Anne, ni gin gee pood kuuk togil in Bunj. ²⁴ Di naar-ak, iyiig gee-ak in kinke do *ger ka Bunji. Siyon zinikiko sellen ar taat gaanuunte kaawtu. Kar kin meenjin kappiyig gurus ka *satkiner taat nuu oode kayco. Paa kat, gee okinco yaa ibine kadar kaawin kuuk nu osinji-an, nuur ka seenerro, kar nuu ibine kadar kinke oki karmiyaag gaanuun ka Muusa. ²⁵ Do gee kuuk aamine kuuk Yuudinnado gay, ni ictu niyine ho ni siirco dak ko a nu teenno kum kaak nu satgiyitu do bunjiydi, nu teenno baar, nu teenno kum kaak patiis, ho nu 6aayenno munjam. »

²⁶ Pool ooyit kaaw ta aginiydi-ata. Kar ka kawtinti, na iyiig gee ku pood-ak in naara ho nu daktu siy zinikiko sellen ar kaak gaanuun kaawtu. Min nu gaastu siye ka zinikiko, Pool unjitu do ger ka Bunji a naa inde yiriy ta moo, siye ka zinjar yaa peye ho nuuco gine satkine.

Nu obig Pool

²⁷ Min mena kuuk peesira ku siye zinjar-ak gaay gaase, Pool yeeptu do ger ka Bunji. Do wer-ak, gin Yuudinna kuuk asa min kid ka Aazi. Wiktin taat nu taliig Pool do ger ka Bunji, nu isiniijig gee okinco ho nu obiiga. ²⁸ Nu isiniijigu ho nu kooltu aman : « Gee ku Israyeel, jorkonni ! An ko gem kaak nigaag sinje, in gaanuunte, ho in ger ka Bunje oki. Na gaara kaaw do ay wero do gee okinco. Din na unjiig kuude gee kuuk Yuudinnado oki atta do ger ka Bunji. Ampa-an, maa na nigig ko kalkac-kalcak wer kaak *cawar-anja. » ²⁹ (Ka seener, awalle, nu talig Pool Zeruzaleem in gem rakki kaak nu kolaag Tropim. Naar kaak asa min Epeez ho do tanco-at a Pool iyiig atta do ger ka Bunji.)

³⁰ Hiyya, geeger okinji barjiltu ho nu asiy min ay wero. Min nu obiig Pool, nu imiliig kara, kar nu dibiriig botilay kodok-kodok. ³¹ Uudin taat nu rakiy deenji, kabarre galiiji do tatkaw ka askirin ku Room a yaman Zeruzaleem okintit barjile. ³² Kodok di, na soktu askirna in aginduwo, nu aaniyiig gee-aku in gadco. Min gee kuuk koocaag Pool taliig tatkaw in askirnay asaw-ak, nu peytu. ³³ Do wer-ak, tatkaw-ak sinjiiji moota do Pool, kar na kaawiico do askirnay a nuu obinji ho nuu duuni in jinzirin seera. Hiyya, na indiig gee-ak

aman : « Gem-an, ñaar waa ho ña nig maa ? » ³⁴ Gee kuuk num ede-ak, ay gem di koola do koolinji nam tatkaw-ak sa ibanno baat ta koriycu. Hiyya, min pa-ak, ña kaawiico do askirnay a ñuu iyiin Pool do ger ka tatik ka askirnar. ³⁵ Min ñu ottu do wer-aka, Pool naaltu asinji ka gusuurdi a ñaa coke kuwa, kar gee gay akilaaga nam askirin asiig jaal kuwa. ³⁶ Gee kuuk aadaaga-ak koola aman : « Daanğa ! Daanğa ! »

Pool osa biy do unço ka sintay Yuudinna

³⁷ Wiktin taat ñu rakiy ko unjin Pool do ger ka tatik ka askirnar, Pool indiig tatkaw ka askirnar-ak aman : « Baañu, beror botol, naan kaawe dak sooda ? » Naar gay telkiiji aman : « Ki iban kaaw ta Grek walla ? » ³⁸ Naar kinke-an doo ko gem kaak min Meser coy kaawin unda-aka, ñaar kaak amil sawirnew do goosiner in gee alip pood-aka ? » ³⁹ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, ña nunno. Nun Yuudiñce. Ñu weentu Tars do kid ka Silisi. Geeger ñaar-ak, sinji alaw. Baañu, beror botol, naaco kaawe do gee-an ku. » ⁴⁰ Ek di tatkaw-ak beriji botol ta kaawor. Hiyya, Pool uctu, ña peytu do unji ka ger-aka. Ña jaaltu pisinji a gee yaa bugume. Okinco, ñu bugumtu, kar ña kaawiico in kaaw ta Yuudinnar.

22

¹ Pool teestu kaawe aman : « Gem kol aginiyyi, gem kol sintay, cokiyon taat naako kaawe dinka, naa imile kaar. » ² Min ñu doriig Pool kaawa in kaawco-ak, ñu bugumtu dil. Pool gay, kaawiy deeti in unji di. Ña diytu aman : ³ « Nun *Yuudiñce, ñu weentu Tars do kid ka Silisi. Kar nun maad anne Zeruzaleem di. Gamaliyeel gay garkiyintu maman naa ibine ta6 *gaanuun ka aginiyte. Nu giniit riy ta Bunji in gelbin rakki ar kaak kunko giniy riyoy yoo dinka. ⁴ Gee kuuk aadaat botol ta *Rabbin Iisa, miday in daadi, nu taabiyyu, nu duuniig in jinzirrina, nu unjiig danaayne, ho nu deegu. ⁵ *Mee satkiner ka takto in aginay kuuk nume in ñaara, ñuur yaadu rabile saadinnar. Ñuur di kuuk berdu maktumne a naaco iye do sinta kuuk Yuudinna kuuk goy do geeger ka Damaas. Ya nu ot annere, naa obin gee kuuk aamin in Iisa Masi, naa iyyin Zeruzaleem, ñuu taabiyyinco. »

Pool kaawa maman Iisa Masi koliiga (Akt 9.1-19, 26.12-18)

⁶ Pool gaayitit do kaawoy aman : « Wiktin taat nu amiltu Damaas in yiriyo, nu gaayiy ko ote, tala kar maan irintu cippit min kuwa ka samaaner paayidu. ⁷ Min ñaar-ak, nu galtu bup. Dora kar gaay ar ta gemor kolaan aman : " Sawuul, Sawuul, maa di ki taabiyyin ampa ? " ⁸ Nun gay aman : " Rabbine, kin waa ? " Kar gaay-at gay telkiidu aman : " Ña nun Iisa Masi kaak min Nazareet kat ki taabiyyi-an ka. " ⁹ Gee kuuk aadaan-ak oki, talit portikaw-at samaane. Kar gay, ñu bal dorin gaay taat kaawaadu-ata. ¹⁰ Hiyya, nu teestu pey inde aman : " *Rabbine, di naa gine maman ? " Rabbin gay telkiidu aman : " Ucu, 6aa do geeger ka Damaas. Kar anner-ak, kii gase waan yaan gaarin ay maan kaak Bun rakiy kii gine. " ¹¹ Kar portikaw-at gay noolintu. Nu tallo tak-tak. Min pa-ak, eendu obiiig pisindu, ñu daanintu nam yoo Damaas.

¹² « Do wer-ak, gin gem rakki ñu kolaag Ananiyaas. Ña gem sellen ho ña obig bombo gaanuun ka aginiyte. Yuudinna okinco kuuk do geeger-ak ozilaaga. ¹³ Ña asintu gasa, kar ña kolintu aman : " Sawuul, gem kol sinji, pilig odinar. " Min kaawoy-at di, odinar piltu. Nu taliig karan ña pey untu. ¹⁴ Kar ña kaawiidu pey aman : " Bun ka aginiyte doñinjin min awalle a kii ibinin taat ña rakiyo. Ña doñinjin a kii talin ñaar kaak sellen ho ki cokiye gaayay.

¹⁵ Na do6inčin a kii gine saadiney ka lisa do gamin okinco kuuk ki taltu ho ki dortu, kiico kaawin do geemir. ¹⁶ Kar din gay, ki era pey maa ? Ucu, diyit amaane in sin ku lisa Masi, nuun *batiziye ho naan saamiyin zunuubinnan. » »

Pool osa maman nu naamiig do gee ku Yuudinnado

¹⁷⁻¹⁸ Pool kaawtu pey aman : « Min nu yeptu Zeruzaleem, yiriy rakki, nu unjitu do ger ka Bundi, nu salkiytu. Kar Rabbin lisa Masi bayniidu ho na kaawiidu aman : « Ucu, amal kodok-kodok min Zeruzaleem, asaan geenti rakaatdo kaaw taat ki kaawiy do bi kanto. » ¹⁹ Nun gay telkiiyi aman : « Di Rabbine, maaniico iban tam kadar awalle, wiktin taat nu jaawiy do geray ku salaane, nu koocig gee kuuk aamin in kinke, nu obgiigu, ho nu unjigiig danjaayne. ²⁰ Esa do wiktin taat nu deeyig saadine Etiyeen-ak, nun oki goya. In gee kuuk deega-ak, nin kaawni sawa, ho nun ko kaak gooyaat kesuunco. » ²¹ Kar Rabbin gay deeliidu pey aman : « Baa paa di, nu naamaacin serek, wer ka gee kuuk Yuudinnado. » »

Pool in tatkaw ka askirin ku Room

²² Gee-ak cokiyiig Pool nam wiktin taat na diytu a Bun naamig do gee kuuk Yuudinnado. Do wer-ak, nu teestu koole aman : « Daan gem-an kara ! Dakon rasiinjido naa goye do kid-an ka ! » ²³ Min pa-ak, koolinco jaala jaalen di, nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy pey kida ho nu dawiy kuwa. * ²⁴ Hiyya, tatkaw ka askirin ku Room-ak diyico do askirnar aman : « Obon gem-an ka, unjon atta ho koocon in kordinco. Paa kat, naa kaawe seene ho naa ibine baat ta koriyco. » ²⁵ Ek di nu teestu duuninji a nuu koocinji. Do wer-ak, Pool diyiji do tatkuwco aman : « Yaman, kawiyon, ya nu bal dukume misa seriine, ku gin botol taat kuu kooce Roomince walla ? »

²⁶ Min gem-ak doriit kaaw-at, na daktu ceer dengey ta tatkaw-aka. Na diyiji aman : « Yaman, gem-an, naar Roomince. Ansi-an, gii giniin maman ? » ²⁷ Hiyya, tatkaw-ak asiig gas Pool, kar na indiig aman : « Kaawor ja ta6, kinke Roomince walla ? » Pool gay telkiiyi aman : « Hii, nun Roomince. » ²⁸ Kar tatkaw-ak kaawiji pey aman : « Ki taliin nu ginit Roomince-an, esa nu kappiy gurus dakin ja. » Pool gay telkiiyi aman : « Nun gay, min nu wentu, nu Roomince. » ²⁹ Kodok di, gee kuuk raka zer koocinji-ak rasiiga. Meenji tatkaw ka askirnar din sa, kolaw obga, asaan na doodig Roomince in jinzirre.

Pool do unco ka agindaw ku gay seriiner

³⁰ Tatkaw ka askirnar-at raka ibine baat ta kaaw taat Yuudinna diyiji do Pool. Ampa ko, ka kawtinti, na koliig agindaw ku gay satkiner in ku seriiner okinco. Kar na kiliig jinzirin ku Pool ho na iyiiig do unco.

23

¹ Min nu iyiiig Pool do unco, na taliig gay seriiner-ak yalaan, kar na kaawtu aman : « Gem kol sinjay, riy taat nu gintu do unji ka Bundi yoo din ka, taar samaane. Do bi naar-ak ko, gelbiner weytu. » ² Kar gay, *mee satkiner ka tatko kaak nu kolaag Ananiyaas diyico do gee kuuk goy moota in Pool-ak aman : « Baasonjiig biy-aka ! » ³ Min pa-ak, Pool kaawiji aman : « Bun meenji di yaan baase. Kin kaak ar durdurre kaak nu ooyi maan portik min kara. Kin goy annen doo di, kiidu dukume seriine ar kaak *gaanuun kaawiy, kar kin gay, maa di ki aaliig gaanuun, ki kaawiy a nuun baasindu-aka. » ⁴ Nuur

* **22:23** 'nu soriit kesuunco ho nu ergiita, nu sokiy kida ho nu dawiy kuwa' : Do aadin ta Yuudinnar, sore ka kesuuner in dawe ka kidar gaara katar nu dapin aale.

kuuk goy moota in Pool-ak kaawiji aman : « Kinke-an di gedirgiy warin mee satkiner ka tatko ka Bunji ! » ⁵ Pool gay telkiico aman : « Gem kol sintay, saamiyundu, nu ibanno kadar na naar ko mee satkiner kaak tatiko. Yampa, Kitamne kaawa aman : “ Dakon warindo tatkaw ka darriko. ”* »

⁶ Pool iban kadar gay dukume seriiner-an, daarinco *Sadusiyenna ho daarinco gay *Pariziyenna. Do saan taar-at ko, na jaaltu gaayay do unco aman : « Gem kol sintay, nun Pariziyence ho aginiydu sa Pariziyenna. Ya yiriya ku tala nu dukumaadu seriine, nu ginaat asaan nu diy gelbinder kadar Bun asa nooyin gee ku mate. » ⁷ Min nu doriit kaaw-at, Pariziyenna in Sadusiyenna teestu meele. Hiyya, gee kuuk num-ak astu eer werinco seera. ⁸ Ya ta Sadusiyennar, nuur diya a gee kuuk mate, nuur nooydo. Ho nu diya pey kadar *dubal ku Bunji ginno, in ruwinnay oki. Kar ta Pariziyennar gay, a gamin nuur-ak goya. ⁹ Nu meeliy kee nam hawinco jaal kuwa. Hiyya, Pariziyenna daarin kuuk gilda gee in gaanuun, uctu kaawe rada aman : « Talon, gem-an ni balji gase oorne. Kin taa gine ruwwine, wala dubil ka Bunji kat kaawji sa, gi ibanno. »

¹⁰ Meelco raka bire maan kaak pey, nam tatkaw ka askirnar-ak din sa kolaw obga a pa nuu eerin ziy ka Pool yarak-yarak. Do saan taar-at ko, na kaawiico do askirnar aman : « Paayon ! Imilon min datik ta geemir. Azbon min do pisinco ho iyon atta. » Hiyya, nu iyiiga. ¹¹ In aando-at di, Rabbin bayniji do Pool ho na kaawiji aman : « Zeeđu, ki kaaw samaane anne Zeruzaleem do bi kanto. Nu raka ki deelin pey kaawon-an do geeger ka Room. »

Dee ka kaawor do bi ka Pool

¹² Ka kawtinti in kawtira, Yuudinna daarin numtu in cigile ho nu togiltu in Bun aman : « Wala ni tiyaw, wala ni siyaw, illa ya Pool nu deeyig ja. » ¹³ Gee kuuk togil-ak pak orok pood. ¹⁴ *Yuudinna-ak baawtu gasin agindaw ku gay satkiner ho in aginay ku darrer ho nu kaawiico aman : « Nin-an sa togil in Bun. Illa ya Pool mat ja, kat ni tee ho ni see. ¹⁵ Ansi-ak, ni indaako in gay seriiner okinco aman : “ Indon din di tatkaw ka askirnar, naako naamin pey Pool. Kuuji kaawe kadar ku raka goyin pey kaawoy. ” Nin gay siy ko zinkini ya nu asa do botildi di, kar nii deenji. »

¹⁶ Kar ron ka booy ta Pool gay dorit kaaw-ata. Kodok di, na birtu do ger ka tatik ka askirnar, na unjitu, ho na miniig Pool. ¹⁷ Do wer-ak, Pool koltu rakki min agindaw ku askirnar. Kar na kaawiji aman : « Iyiig dubil-an do tatkuwin. Na gin kaaw ooma naaji kaawe. » ¹⁸ Askirince-ak toliytu in dubil-aka, na iyiig do tatkuwi. Kar na diyiji aman : « Pool kaak goy do dajaayner-an kolintu kar na diydu a naan iyingi dubil-anja, na gin kaaw ooma naan kaawinti. » ¹⁹ Tatkaw-ak obiig pisinji ho na imiliig dubil-ak kara. Kar na indii aman : « Ki gin maa kaawra kiidu kaawe ? » ²⁰ Naar gay osiiji aman : « Yaman, Yuudinna dee kur kaawco a nuun inde a kii iyiin Pool kawta do unco ka gay seriiner. Nuun kaawe a nu raka goyin pey kaawoy. ²¹ Kar kinke gay, dak amniyincodo ! Gee pak orok pood isji guba nam nu togil in Bun a nu tiyaado ho nu siyaado, illa ya nu deeyig ja Pool. Gee-an kur siy ko zinkico. Illa nu era ko tanjin di ya kii ooye. » ²² Min tatkaw doriit kaaw-at, na diyiji do dubil-ak aman : « Yaman, dak imilinno kaaw-an tak-tak kara. » Kar na rasiig, na deettu.

Nu janjig Pool Sezare

* **23:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 22.27.

²³ Tatkaw-ak koltu gee seer min agindaw ku askirnay ho ɲa kaawiico aman : « ɲumon askirin miy pood maaya, in orok peesira dalɲay. Min ɲuur kuuk maay-ak, miy seer in gartico. Siyon zinƙiko, in pat parrika ta aandor ku 6aa Sezare.† ²⁴ Imilonji oki pisay kuu iynji Pool in aapiye do wer ka guberneer Peliks. » ²⁵ Tatkaw-ak siirtu oki maktumne do guberneer, ɲa kaawiiɲi aman : ²⁶ « Gem kol guberneer Peliks, nun Kilodiyuus Lisiyaas ooyin dakina in karaamine. ²⁷ Yuudinna obig gem kaak ni ɲaamiiɲ-anƙa. ɲu raka deenji. Wiktin taat nu dortu kadar ɲa Roomince, nu astu moginji‡ in askirnar, nu jiliig min do pisinco. ²⁸ Nu raka ibine maman Yuudinna diyiiɲi kaawo. Paa ko, nu iyiiɲ do unco ka agindaw ku seriiner-aku. ²⁹ Min nu dorit kaaw ta agindaw-ak di, nu ibintu kadar ɲu diyiiɲi kaawo do bi ka gaanuunco di. Kar gay, do gaanuun ka Room, ɲa bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo do dajaayner oki ɲu obaagdo. ³⁰ Kar min waan astu minintu kadar Yuudinna sooriya do gem-anƙa a ɲuu deenji, kodok di nu ictu niyine a naan ɲaaminji. Kar nu kaawiico do ɲuur kuuk diyii kaaw-ak a ɲu 6aa sakkiyin do werin. »

³¹ Askirna-ak giniit ar taat ɲa kaawiico. ɲu iyiiɲ Pool in aando-at di nam do geeger ka Antipatriis. ³² Kar ka kawtinti, askirna ku maay-ak yeeptu do werco Zeruzaleem. ɲuur dalɲay in Pool gay, birtu in unco yoo Sezare. ³³ Min ɲu ottu Sezare, askirna-ak beriit maktumne-at do guberneer Peliks ho ɲu gaariijig Pool. ³⁴ Guberneer-ak garkiyiit maktumne-ata, kar ɲa indiig Pool aman : « Ki asa min darre ta moo ? » ɲaar gay telkiiɲi aman : « Nu asa min darre ta Silisi. » ³⁵ Min ɲa dortu pa-ak, ɲa telkiiɲi aman : « Di yaa pa-ak, gee kuuk diyii kaaw-ak, ya ɲu as di, kar gii talin kaawon. » Hiyya, ɲa bertu izinne do askirnay, ɲuu iynji Pool do ger kaak ɲu pintu do sultan *Herood.

24

Pool do unji ka guberneer Peliks

¹ Min Pool ottu Sezare, mena beey bir ko, kar *Yuudinna daarin astu min Zeruzaleem : ɲuur Ananiyaas, *mee satkiner ka tatko, in gem rakki gay malol sinji Tertuluus, ho in agindaw daarin ku pey. ɲu astu do unji ka guberneer Peliks ho ɲu sakkiyig Pool. ² Guberneer-ak ɲaamtu gee a ɲu 6aa iynji Pool. Min ɲu iyiiɲ, Tertuluus-ak ictu kaawo aman : « Gem kol Guberneer, in barkin tanjin kat ni gasit aapiy do darre-anta. In ibine ka riyon, ki siyig goyinni ho ki gaayinti. ³ Ni delaajin barkine do gamin okinco kuuk ni gastu min locin ay wiktine ho do wer okinji. ⁴ Kar gay, nu tanƙilaacinno dakina. ɲaar-ak baanu, berni botol taat kiini cokiye sood di. ⁵ Yampa, ki talaw, gem-anƙa ɲaar gemno. ɲa barjilig Yuudinna okinco kuuk goy do duniiner ho ɲa tatkuwco ka gee kuuk ɲu kolaag Nazariyenna. ⁶ ɲa rak nigin *ger ka Bunji oki. Do bi ɲaar-ak ko, ni obiiga. [Ni rakaaji dukume seriine ar kaak *gaanuunni ka Yuudinnar kaawtu. ⁷ Kar tatkaw Lisiyaas gay, asinti gal atta. ɲa imiliig Pool min do pisinni in rada. ⁸ Kar ɲa kaawinti a ni 6aa sakkiyin do unjin.]* Din kin meenjin guberneer indig gem-anƙa, kii gasin baati ta sakuunni taat ni sakkiyiiga. An di kaawor. » ⁹ Yuudinna okinco kuuk goy do wer-ak ooyit kaaw-ata ho ɲu kaawtu a ta do botilti di.

Pool osa biy

† **23:23** 'Sezare' : ɲa geeger tatiko. ɲa wer kaak askirna dakina ku Room goyiy do kif ka Zuuda.

‡ **23:27** 'moginji' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'sakuwinji'. * **24:8** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk ɲu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

¹⁰ Min ɲaar-ak, guberneer jaaliiji pise do Pool a ɲaa kaawe. Ek di ɲa kaawtu aman : « Gem kol guberneerji Peliks, nu iban, ɲa kinke-aɲ ko mee seriiner ka darrer in elgina. Paa ko, in amaanner ta rakki, nu astu ose bir do unjin, naa imile kaar. ¹¹ Pakaado mena orok in seer di, nu astu Zeruzaleem a naa abdiye Bun do geriy. Kin meenji 6aa baray baati. ¹² Min nu ottu do wer-aka, ya nu goy do *Ger ka Bundi, ya nu goy do ger ka salaaner, wala do wer ka pey, nu meello in gee ho nu barjilgigdo. ¹³ Gee-ak, ɲu gediraado gaare seen ta kaawco, asaan kaaw-at ginno baati. ¹⁴ Kar nun gay raka naan kaawin kaawan waran do unjin. Ka seener, nu aadaat Botol ta Iisa Masi taat ɲu kaawiy a ta samaanno. Kar gay, nun abdiya Bun ka aginiye, nu aamina do makaatamna ku Muusa ho in ku nabiinnar oki. ¹⁵ Nu diy gelbiner in Bun a ɲaa nooye gee kuuk goy in botol in kuuk goydo in botol ar ɲuur maaniico oki diytu gelbinco pa. ¹⁶ Do saan taar-at ko, nu zeediy goye in gelbin kaak samaane do unji ka Bundi ho do unco ka geemir.

¹⁷ « Nu gin elgin dakina kara, kar nu yeeptu kat Zeruzaleem. Nu as iye gaayo do geendu ho naa gine *satkin do Bundi. ¹⁸ Wiktin taat ɲu gasin do ger ka Bundi, nu sii ko zin kar ar kaak *gaanuunte kaawtu. Do wiktin taar-at, gee dakina ginno in nunu ho wer sa bal barjile. ¹⁹ Ya seen goya, zer Yuudinna kuuk min kid ka Aazi kat gasintu. Ya ɲu gin kaaw in nunu, zer ɲuur kat yaa ase ose bin kico do unjin. ²⁰ Wal gee kuuk ki taliy-aɲ, ɲuur ko kuuk hadire do wiktin taat ɲu sakkiyin do unco ka agindaw ku seriiner, ɲuudu gaarin maan kaak nu nigtu. ²¹ Ya do tanto-at, nu iban maan rakki di. Wiktin taat nu uctu datikco, nu kaaw in gaay tongo aman : “ Nun aamina kadar Bun asa nooyin gee ku mate. ” Wal do kaaw taar-an din ga, ɲu sakkiyintu anne ? »

²² ɲaar Peliks, ɲu kaawiji min awalle do bi ka Botol ta Iisa Masi. Ek di ɲa diyico do gee kuuk sakkiyiig Pool-ak aman : « Ya yiriy taat tat kaw Lisiyaas as annen di, naa talin kaawko. » ²³ Kar ɲa beriji izinne do tat kaw ka askirnar a Pool yaa goye do danjaayner di. Kar ɲu rasiig us yaaji gade dak sooda ho ɲu diyico do geenji a ɲuu tale kaaci.

Pool goy elgin seer do danjaayner

²⁴ Gintu menaw, yiriy rakki, Peliks in daacyi Dursiil, ɲu astu talin Pool. Daacyi ta Peliks, taar *Yuudinca. Peliks naamtu waan yaa iyiin Pool ɲuu cokiynji, ɲaa kaawe do bi ka imaan taat do Iisa Masi. ²⁵ Min ɲu iyiiga, ɲa ictu kaawo. Na kaawiy do bi ka goye kaak sellen, do obe ka zin kar ho do seriin ta Bundi taat yaa ase. Min Peliks doriit kaaw-at di, kolaw obiiga. Kar ɲa diyiji do Pool aman : « Din ka-aɲ deettu, ho ya yiriy taat nu gas pisindu di, kar naan kole pey. » ²⁶ Do gelbiney gay, ɲa diy kaay oki a Pool yaaji iye gurus. Do saan taar-at ko, in menaw ɲa kolgig a ɲuu jammiye.

²⁷ Elgin kuuk seer birtu, Peliks paaytu ho Porsiyuus Pestuus gay makiiga. Kar Peliks bal imilin Pool min do danjaayner asaan ɲa raka a Yuudinna yaaco aawe gala.†

25

ɲu iyig Pool do unji ka Pestuus

¹ Min Pestuus ottu Sezare, ɲa gin mena subba di, kar ɲa uctu ho ɲa deettu Zeruzaleem. ² Do wer-ak, min gee ku *Yuudinna, agindaw ku gay satkiner, in aginay daarin ku pey astu do unji ka Pestuus a ɲuu sakkiyin Pool. ɲu

† 24:27 ‘Peliks bal imilin Pool min do danjaayner’ : Gaanuun ka Roominar kaaw kadar ya gem ɲu obig danjaayne elgin seer ho ɲa ginno oorne, zer ɲuu pikinji.

wakiliiji ³ inde aman : « Baanu, ni raka a kii jan̄kin Pool anne Zeruzaleem. » Sando, Yuudinna gay dee kaawco a nuu deen̄ji do botildi. ⁴ Kar Pestuus gay telkiico aman : « Pool, naar goy dan̄aayne ta Sezare ho nun meendu sa gaay ko 6aawe. ⁵ Rason̄ aginduwko yaan naamin Sezare, ho ya gem-an̄ kat nige sa, kar nu sakkiyonga. » ⁶ Do wer-ak, Pestuus gintu mena orok kan porpodi, kar na yeptu Sezare. Min na ottu Sezare, ka kawtinti, na deettu do wer ka seriiner ho na bertu izinne a nuu iyin Pool ? ⁷ Min nu iyiiga, Yuudinna kuuk min Zeruzaleem leyig datikco ho nu diyiiji kaawin dakina kuuk ooma. Kar gay, nu bal gedire gaare baat ta sakuunco. ⁸ Hiyya, Pool imiltu kaay aman : « Nun bal nige tak-tak : wala in̄ *gaanuun ka Yuudinnar, wala in̄ *ger ka Bun̄di, wala in̄ sultan kaak tatik ka Room. »

⁹ Pestuus raka a Yuudinna yaaco aawe gala. Ek di na indiig Pool aman : « Ki raka 6aawe Zeruzaleem kat nu 6aan dukumin seriinen̄ annere wal maman ? » ¹⁰ Pool gay telkiiji aman : « Ha'a, nun goy ko do un̄co ka gay seriiner ku sultan kaak tatiko. Annen di nuudu talin kaawor. Nun sa balco nige yoo maan rakki do Yuudinnar. Naar kin̄ meen̄ji oki iban tam. ¹¹ Ka seener, ya nu gin oorne ho nigindu kaak nu nigtu kat nec iye muutur, naar-ak daan kara. Kar gay, ya kaawin kuuk nu diyidu-an̄ kat in̄ botilcodo, waan ginno botol taat naan iyin do un̄co. Di yaa pa-ak, naa kolin̄ sultan kaak tatik ka Room. Nu raka anner kat naadu talin kaawor. » ¹² Hiyya, Pestuus deetu kaawco in̄ gay taayin̄ji, kar na kaawiiji do Pool aman : « Min kin̄ meen̄jin̄ kat koliiig ko sultan-aka, meen̄jin̄ 6aa wer ka sultan. »

Pool do un̄ji ka Agripa

¹³ Gintu menaw, sultan *Agripa in̄ booy Bereniis astu Sezare a nu 6aaji ooye do Pestuus. ¹⁴ Ar taat nu astu gine menaw, Pestuus gaariijit baat ta kaaw ta Pool aman : « Peliks ras kar gem rakki do dan̄aayner anne. ¹⁵ Wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem, *aginay ku Yuudinna daarin̄ astu talindu, minninc̄o, daarin̄ agindaw ku gay satkiner. Nu astu sakkiyin̄ gem-aka ho nu indintu a taaji peye do kaay. ¹⁶ Kar nun gay telkiico a nin gee ku Room, ya waan sakkiyig gemo, ni numaag ja gem-ak in̄ gee kuuk nu giniy kaawna kat naa imile kaay un̄co. Ya na bal imile kaay gay, ni rasaakongado kat bat. ¹⁷ Hiyya, agindaw ku Yuudinnar-ak astu anne in̄ nunu. Kar ka kawtinti, nu bal taaye, nu 6aawtu do wer ka seriiner ho nu goytu do werir, kar nu naamtu a nuu iyin̄ Pool do un̄du. ¹⁸ Min Yuudinna kuuk diyiiji kaaw-ak astu, nun gay pakirtu a wal nu diyji kaaw ooma. Sando ta paado. ¹⁹ Nu meeltu in̄ Pool do bi ka abaadinco tan̄co ho do maan gemir pa nu kolaag Iisa. Naar mat ko, kar Pool gay a na nooye. ²⁰ Nun gay, kaaw ar taar-an̄ patiy kaar, nu gediraado naa deen anne. Do saan taar-at ko, nu indiig Pool ya naa gedire 6aa Zeruzaleem kat nuu gaasin̄ kaawoy. ²¹ Kar Pool gay pooce. Kar na inditu a na 6aa do un̄ji ka sultan ka Room. Anner kat nuuji dukumin seriiney. Paa ko, nu diyiiico do askirnar, nuu gooyin̄ji do dan̄aayner nam wiktin yaa nece taat naa iyyin̄ji do un̄ji ka sultan kaak tatik ka Room. » ²² Hiyya, Agripa kaawiiji do guberneer Pestuus aman : « Nun meendu oki raka cokiyin̄ gem-an̄ka. » Pestuus gay telkiiji aman : « Kawtan di ki doriin̄ji-aka. »

²³ Ka kawtinti, sultan Agripa in̄ Bereniis* istu gaminco ku sultinniidi ho nu 6aawtu do ger ka tatik kaak gee numgiyo. Wiktin ta nu un̄jitu do wer-aka, agindaw ku askirnar, in̄ ajaawanna ku geegirdi aadiigu. Min gee-ak okin̄co nume, Pestuus naamtu gee a nuuco iyin̄ji Pool. ²⁴ Min nu iyiiga, guberneer Pestuus ictu kaawo aman : « Gem kol sultin̄ji ho in̄ kun̄ko okin̄ko kuuk as

* **25:23** 'Bereniis' : Taar booy ta sultan Agripa.

anne-an̄ku, ku talaag gem-an̄ka : Yuudinna okinco asdu kaaw biy. Nu kaawdu ja Zeruzaleem, kar ̄nu asiidu pey anne. Kar kaawco gay, a illa ̄nuu deen̄ji. ²⁵ Yampa, nun gay, dakji gasdo oor̄ne taat nec iye muutuy. Min ̄naar kat rak 6aawe do wer ka sultan kaak tatik ka Room-ak, nu bertu botol ta ̄nuu iyin̄ji. ²⁶ Kar gay, nu taliy paa, nu ginno kaaw taat ta6 naaji siire do sultan do bi ̄naar-aka. Ek di nu iyiiḡ un̄cin̄ kin̄ meen̄ji sultan Agripa in̄ gee okinco kuuk num-an̄ku. Ya ku deejit kaawoy di, wal naa gase kat maan kaak naa siire. ²⁷ Asaan ya lotu-ak, ya nu bal gase baat ta kaawor, nu gediraado naa ̄naamin̄ Room. »

26

Pool osa biy do un̄ji ka sultan Agripa

¹ Do wer-ak, sultan *Agripa diyiīji do Pool aman : « Nu berji kaawo, imal kaan. » Hiȳya, Pool jaaltu pisin̄ji ho ̄na teestu ose biy aman : ² « Gem kol sultin̄ji, yiriyta-an̄ gald̄u. Nu iciy kaaw do un̄ji do kaawin okinco kuuk Yuudinna diyiīdu. ³ Yiriyta gald̄u pey asaan nu iban kadar kin̄ meen̄ji ibingig samaane aadanna okinco ku *Yuudinnar yoo kaawinco ku meelol. Do bi ̄naar-ak gay, ic subiraw ho cokiȳnu.

⁴ « Yuudinna okinco ibingig goyindu min nu dubile. Nu ibingin min nu uciy in̄ geendu ho wiktin taat nu goyiy Zeruzaleem. ⁵ Nu aadiḡ goye ka Pariziyennar. Goye ̄naar-an̄ rada, pakḡig goye okin̄ji ka abaadinte. Ya ̄nu rakaw, gee-an̄ nec kaawe bir asaan ̄nu ibingin min daayum. ⁶ Kar din̄ gay, ya ̄nu talaat kaawor, ̄nu talaat asaan nu diy gelbiner do kaaw taat Bun̄j kaawiico do aginiȳte a ̄naa gine. ⁷ Kaaw-at, Yuudinna okinco era a taa ase do werti. Tamba taat orok in̄ seer ta gee ku Israyeel gina riy ta Bun̄di yiriȳo aando do bi ̄naar-aka. Gem kol sultin̄ji, ki talaw, ya ̄nu sakkiyaanu, ̄nu sakkiyaan do bi ka kaaw-an̄ di. ⁸ Kun̄ Yuudinna, maa di ku kaawiy a Bun̄j gediraado nooyin̄ gee ku mate ?

⁹ « Ya do tanto gay, awal nu bariy ay botol taat nu poocin̄ Iisa ka Nazareet. ¹⁰ Riy taar-at ko, nu teestu gine Zeruzaleem. Nu gas izinne min do agindaw ku gay satkiner ho nu meendu oki obtu gee ku Bun̄di dakina do daḡaayner. Kar wiktin taat ̄nu rakiy deen̄co sa, nu ooye. ¹¹ Nu 6aay do ay ger ka salaaner, nu taabīyiḡu a ̄nuu rasiḡ imaanco. In̄ dapin̄kor taat aale loco, nu taabīyiḡu oki yoo do darrinay kuuk pey.

Pool kaawa maman Bun̄j koliḡa (Akt 9.1-19, 22.6-19)

¹² « Do bi ̄naar-ak ko, yiriy rakki agindaw ku gay satkiner beriidu izinne a naa 6aawe Damaas. ¹³ Gem kol sultin̄ji, in̄ yiriȳo, wiktin taat nu 6aayiy do botildi, tala kar maan irin̄tu cippit pak cir ku pati paayinti kaani min kuwa ka samaaner, in̄ eendu kuuk ni 6aay marti. ¹⁴ Do wer-ak, okintini, ni sollitu keder. Dora kar gaay ar ta gemor kolaanu in̄ kaaw ta *Yuudinnar aman : “ Sawuul, Sawuul, maa di ki taabīyin̄ ampa ? Kin̄ kaan bombo ar berki kaak ̄nu koocaaga, kar kaan ka bombin̄kaw-an̄ maalan di. ” ¹⁵ Nun gay aman : “ *Rabbine, kin̄ waa ? ” Kar Rabbin gay telkiidu aman : “ ̄Na nun Iisa kat ki taabīiȳ-an̄ka ! ¹⁶ Di ̄naar-ak, uc kay asin̄jin̄. Nu baynījin̄-an̄ a kii gine gay riyor kanto. Kii gine saadiner ho kiico kaawe do geemir a nu bayin̄jin̄ yiriyta. Kar naan̄ bayne pey ho naan̄ gaare gamin̄ ku pey kiico kaawe. ¹⁷ Naan̄ ̄naame do gee kuuk Yuudinna in̄ kuuk Yuudinnado ho do werin-ak okinco, naan̄ gooye. ¹⁸ Nu ̄naamaacin̄ loco a ki 6aa piliḡ odinco. Kii imilin̄ min do gondikor, kii iyin̄ do portikaw. Kii imilin̄ min do pise ka *Seetanner, kii iyin̄

do Bunđi. Ya ɲu diyiiit imaanco lotu, ɲuu gase saamiye ka zunuubinnico ho ɲuu gase pey haginco in ɲuur kuuk Buɲ doβtu. ” »

Pool osa do riy taat ɲa gintu

¹⁹ Kar Pool diytu pey aman : « Gem kol Sultinji *Agripa, nu bal poociɲ maan kaak bayindu min ka samaaner-aka. ²⁰ Kar gay, nu kaawco ja do gee ku Damaas in gee ku Zeruzaleem, kar nu deettu do geegirnay okiɲco ku Zuude, ho ba aar gay, do darrinay kuuk geenco ibanno Buɲ. Nu kaawiico a ɲuu ibiniɲ niginco, ɲuu ase do Bunđi ho ɲuu gine gamin kuuk gaara a ka seener ɲu ic goye ka pey. ²¹ Do saan taar-at ko, Yuudinna obintu min do *ger ka Buɲdi a ɲuun deendu. ²² Kar gay, yoo yiriyta, Buɲ gooyintu. Nu goyiy saadiney, nu kaawiy seen ta Buɲdi do unco ka gee okiɲco, gee kuuk aginda in kuuk ɲaada oki. Nu kaawiico do gamin kuuk Muusa in nabiinna kaawtu min daayum a ɲuu ase. Nu balco gaaye yoo maanna. ²³ Kaawinco-ak diya aman : “ Masi kaak Buɲ doβtu asa taabiye, ɲaa mate ho ɲa asa nooye awalle min do gee kuuk mate. ɲaa gaare do gee ku Yuudinna in kuuk Yuuddinna do portikaw taat yaa iyiɲ do botol ta jilindi. ” »

Pool kolaag sultan Agripa a ɲaa aamine

²⁴ Wiktin taat Pool osiy biy-ak, Pestuus dukumiit kaawoy ho ɲa jaaliit gaayay aman : « Pool, ki oliyo ! Ki garkiy dakina nam ki oliye ! » ²⁵ Pool gay yeeipijiit aman : « Koonje, in karaaminen, nu diyiijin-an nun oliydo. Kaar kanto ho taat nu kaawiy-an ka seener. ²⁶ Nu kaawit kaaw-at do sultan *Agripa ho nu iban kadar ɲa gin kabarre do gamin-an okiɲco. Do bi ɲaar-an ko, nu imiliit taat do adir bal kolaw. Nu iban tam kadar ginno maan kaak begirji, asaan gamin-an bal ase in cigile. ²⁷ Hadi kinke sultan Agripa, an kat ki aamina do kaawin kuuk nabiinna kaawtu ? Ya lotu-ak, nu iban kadar kin kat aaminaaco ! » ²⁸ Do wer-ak, Agripa telkiiji do Pool aman : « Do tanjin-at a hiyya, kiin newsin ko kretiyeɲce melen ansii di walla ? » ²⁹ Pool gay telkiiji aman : « Nu inda Buɲ lociɲ, yiriyta wal neginda, ki asa gine ar nunu, bal jinzirrira-anju ! Ho nu inda pey paa do bi ka gee okiɲco kuuk cokiyaan diɲka. »

³⁰ Min Pool gaasiit kaawoy, Sultan Agripa uctu, in guberneer Pestuus, in Bereniis, ho in gee okiɲco kuuk goy in ɲuura. ³¹ Wiktin taat ɲu amiltu kara, ɲu kaawtu benannico aman : « Gem-an, ɲa bal nige maan kaak yaa iye muutuy, yoo darɲaayne oki, ɲu obaagdo. » ³² Agripa gay diyiiji do Pestuus aman : « Zer yaa gem-an kat bal sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room-ak, pat-an gi pikga. »

27

ɲu ɲaamig Pool Room

¹ Guberneer Pestuus ictu niyine a ɲuuni iye in markaba do unji ka sultan ka tatik ka Room. Paa ko, ɲu koliig tatkaw ka askirnar rakki kaak ɲu kolaag Juliyuus ho ɲu beriiɲig Pool do pisinji, in gee daariɲ ku pey kuuk goy do darɲaayner. Juliyuus gay min askirna kuuk ginaaji riɲ do sultan ho ɲa gin askirna miya do aaroy. ² Ni neptu markaba kaak uca min geeger ka Adraamiit ho ɲa ɲaa do kid ka Aazi. Do markab-ak, Aristaark kaak min Tesalonik do kid ka Maseduwaan sa goy in nini. ³ Ka kawtinti, ni ottu do geeger ka Sidon. Juliyuus ɲaar gem sellen in Pool, ek di ɲa beriiji botol a ɲa ɲaa talin geenji yaaji bere gaayco. ⁴ Min ni amiltu min Sidon, us ɲaamaani tongo. Ampaa ko, ni jagtu do kid ka Sipre kaak goy datik amiydi. Wer-ak, usuy sooda. ⁵ Min ɲaar-ak, ni jarbitu min do kid ka Silisi in ka Pampili. Hiyya,

ni ottu do geeger ka Mira do kid ka Liisi. ⁶ Min ni ottu, tatkaw ka askirnar-ak gastu markaba ka pey kaak asa min geeger ka Alekzandri ho ŋa 6aa do kid ka Itali. Hiyya, ŋa paayinti min do markaba kaak ni astu ho ni neptu ka pey.

⁷ Min ni deettu min Mira, ni sinjiy sood-sood. Ni gintu menaw dakina do amiydi, kar in taaŋine kat ni ottu do geeger ka Kiniid. Min do wer-ak, ni amiltu, kar us gay pey ŋaamaani tongo nam ŋa todintiit botol. Ek di ni jagtu pey. Ni kedirtu wer kaak ŋu kolaag Salmone do kid ka Kreet kaak goy datik amiydi. Hiyya, ni birtu moota in kid ka Kreet, wer kaak usuy sooda. ⁸ Do wer-ak, ni sinjiy sood-sood, ni birtu kee nam ni ottu do wer rakki ŋu kolaag « Bopoor* », moota in geeger ka Laaze.

⁹ Min ni ottu do wer-ak, ni taltu kadar martuwni taaya aale. Ya ni kondira in martuwni-anta, yaani gine rafa. Asaan yiriy ta sayamner ta *Yuudinnar†, taar bir ko ho barre, amiyji yaa awke dakina. Do bi ŋaar-ak ko, Pool miniig gee kuuk goy do markab-ak aman : ¹⁰ « Gem kol sintay, nu tala kadar ya martuwte-an kat deeta in unti, markabte in gamnay yaa ide. Kar ginte maaniite oki, akuun amay yaate teente. » ¹¹ Kar gay, tatkaw ka askirnar poocit kaaw ta Pool ho ŋa diy kaay in kaaw ta gem ka suugiya markaba ho in ta mee markabar. ¹² Nu kaawtu kadar wer ka ni goyiy-an kuuniyaado in menaw kuuk us diyaw. Do bi ŋaar-ak ko, gee anuwco kaawtu a ŋuu deete min ede. Ya Buŋ ooy-ak, nu raka a ŋuu ote do bi ka barrer ka pey do kid ka Kreet kaak ŋu kolaag Peniks. Do wer-ak, in siteene oki, goyinjji samaane. Us abarro dakina.‡ Nu pakira a ya ŋu ot ede, ŋuu eren ja wiktin taat ya us bire.

Kurumbiine akilaag markaba

¹³ Jammiy sooda, ŋu awa kar us sala-la-la-la min watiine teestu abire. Ampa-ak, gee ku markab-ak raka ko deete, ŋu pakira a martuwco-at yaa kuuniye. Min ŋaar-ak, ŋu teeniig hadinne kaak ooma ŋu duuniig markaba awalle, ho ŋu deettu. Nu aadtu moota in kid ka Kreet. ¹⁴ Kar gay, jammiy sooda, kurumbiine taat ŋu koliy « Erakiloon§ » paayiy min ka dambinay ku Kreet. ¹⁵ Kurumbiin-at ŋaamiig markabni nam ni gedarro sinje unja. Hiyya, ni aadiy ko wer ka us 6aay di. ¹⁶ Min pa-ak, ni birtu moota in kid kapak kaak ŋu kolaag Koda kaak goy datik amiydi. Wer-ak, kurumbiin ool dak ko sooda. Markabni kaak tatko gin pey markab kapak kaak ŋu duunig do aaroy. Markab kaak kapak-ak, zer us gaay deetinji. Min us ool dak ko sooda, ni taaŋiyiit ja kee kat ni gediriiji do markab kaak kapak-aka. ¹⁷ Nu teeniig markab-ak, ŋu iciiga ho ŋu diyig kuwa do ka tatko. Kar ŋu zerdig markab kaak tatko-ak in mernan, pa ŋaa dime. Nu gina kolaw paa ŋu solle do yir ka Sirt do kid ka Libi. Paa ko, ŋu duuntu maan aaro do amiydi yaa peyin markab-ak sood-sood. Hiyya, ni aadiy pey wer ka us 6aay di. ¹⁸ Ka kawtinti, us wakila paa di. Hiyya, ŋu teestu oriŋ gaminco do barrer. ¹⁹ Ka neginditi, gee ku markab-ak maaniico di oriig gamnay do barrer. ²⁰ Mena kuuk 6aay in unjo, kurumbiin gay pooc seene. Ni tallo tak-tak pato wala kaalna. Ba aaro, nin sa bal diye pey kayni a nii amile cewey.

²¹ Gee kuuk goy do markab-ak taay bal tee. Hiyya, Pool uctu datikco ho ŋa kaawiico aman : « Gem kol sintay, ya ku ooyit kaawor-at sa, guna, zer

* **27:8** 'Bopoor' : Kaaw-an kaawa a 'biŋkico ku barriniydi kuuk samaane'. † **27:9** 'yiriy ta sayamner ta Yuudinnar' : Ay elgo, ya wiktin ta sayamner ote, us teesiy abire dakina do wer-aka. ‡ **27:12** Ya gem unja do bi ka barrer ka Peniks-ak, ŋa unja min nugil sood in gale ka pati wala in meeda sood in gale ka pati. Ansii ko, in siteene, us abarro pey dakin do wer-aka. § **27:14** 'Erakiloon' : Ŋa us kaak abiraw. Do kid ka Kreet, ay elgo, ŋa uca min nugil sood in coke ka pati.

gi amilaado min Kreet. Ya gi bal amile, taafine ho kasaarne-an asaakonno. ²² Kar dij gay, obonj aditko, minninko rakki sa mataado. Illa markab di yaa ide. ²³ Ka seener, in aando, *Rabbiner Bun kaak nu abdiyiyo naamduug dubiley. ²⁴ Kar dubil-ak kaawiidu aman : " Pool, dak ginenno kolaw. Nuun ginin seriinen do unji ka sultan kaak tatik ka Room. Kar pey Bun, naar sellen in kinke. Ampa-ak, naan jile in gee okinco kuuk do markaba. " ²⁵ Di gem kol sintay, obonj aditko. Nun gin amaanaw do Bunji. Kaawoy sa yaa ase do botilti uudin taat na kaawiidu. ²⁶ Nu taliy-an taate peye unda do kid'kaak datik barrer. »

²⁷ Ni gin mena orok in pood min kurumbiin-at teestu. Ta deetinti do barre kaak nu koliy Adriyatiik. In datik aando; gee kuuk gina riy ta markab-ak, pakirtu a wal ni gaay ko ote do kidar. ²⁸ Do bi naar-ak ko, nu ictu dambi kaak nu duuniig in merno ho nu acciig do amiydi a nuu geeme baatin'kuwi. Baatin'kuwi gay nec orok subba in peesira meetir. Ni sinjitu unda sood, kar nu geemtu pey. Do wer-ak, nu gastu orok seer in porpod meetir. ²⁹ Nu geemiy pa-ak, asaan nu gina kolaw kadar markabco akuun yaa dooye in dambay. Do bi naar-ak ko, nu ortu hadinnina pood duun aaro a nuu peyin markaba, nam wer sa walgicodo kodoki.

³⁰ Min naar-ak, gee kuuk gina riy ta markabar paayiig markab kaak kapak-aka ho nu kaawtu a nuu baa duuniin hadinnina ku pey unda. Kar nu raada di. Nu raka nere min do markabar, nuu rasiin eenco. ³¹ Kar Pool gay diyiiji do tatkaw ka askirnar in geenji aman : « Yaman, ya ku rasig gee-an kat paay min do markabar, ku pakaado tak-tak. » ³² Hiyya, askirna-ak dukumiig mernan kuuk nu duunit markab kaak kapak-aka, ho nu rasiig na deettu do amiydi keeji.

³³ Wiktin taat nu eriy wer yaa wale, Pool kaawiico aman : « Talon ja, gin mena orok in pood kat ku era eren di ho ku bal okume yoo maanna.

³⁴ Din'ka-an okumo dak maanna, paa kat kuu gase gudurre kuu jile zin'kiko. Nu kaawaako pey, Bun yaa jile ay gemo minninte, nam durwey* rakki sa galaado. » ³⁵ Min na kaawiico pa-ak, na ictu mappa ho na deltu barkin do Bunji do unco okinco. Kar na pirsiiiga ho nu teestu tee. ³⁶ Hiyya, nuur okinco obtu gelbinco ho nu teetu. ³⁷ Okintini kuuk do markab-ak, ni nec gee miy seer in orok peesira in bijigiy (276). ³⁸ Min nu teetu, nu aaytu, teenco kaak dak-ak, nu oriig do barrer, paa kat, markab yaa dake cewey.

³⁹ Min wer waltu, ni taliig kid-aka, kar gee ku markab-ak bal ibininji. Kar ni taltu wer rakki gin yiro. Paa ko, nu ictu niyine, ya taaco kuuniye, nuu iyiiin markaba do wer-aka. ⁴⁰ Hiyya, nu dukumiig mernan ku hadinner kuuk peyig markab-aka, nu rasiig do amiydi. Kar nu ipiriig pey mernan min do atay kuuk seer kuuk turaag markaba. Kar nu duuntu zimilla berel do et ka unci. Paa kat, us akiliig yoo do yir-aka. ⁴¹ Nu sinjiy paa di sood-sood nam markab-ak dooy in yir kaak bayanno min do amiydi. Unji ka markabar orbitu do yiror ho na gedarro ko sinje unda. Kar baay ka markabar gay, amay kuuk paka puk-puk-ak gay nam cirga.

⁴² Askirna ic niyine a nuu deen gee ku danaayner okinco. Paa kat, minninko rakki pakaado min do amiydi. ⁴³ Kar tatkaw ka askirnar gay rak jilin Pool. Paa ko, na todiico a nuu ginenno riy taar-anta. Na kaawiico do nuur kuuk iban amay, nuu paaye awalle nam nu baayiy amile kara. ⁴⁴ Nuur kuuk ibanno amay gay yaa obe sarpanje wala serpay ku markabar ho nu aadiico. Nu gintu ar taat tatkaw-ak kaawtu. Paa ko, okinco, nu amiltu cewey min do amiydi.

* 27:34 'durwey' : Werin daarin, nu kolaat a 'law ta kaar'.

28

Pool do kid ka Maalt

¹ Min okintini amil cewey, ɲu kaawinti a kid-aɲ sinji Maalt. ɲa goy ɗatik amiydi. ² Gee ku darre-ak obinti samaane. Do wer-ak, us diyaw ho amay sa teestu ɲoke. Paa ko, ɲu ɲaaminti ako ho ni ooriyo. ³ Pool soktu atay a ɲaa leenɗo do ʔki. Kar wiktin ta ɲa leeyiigu, aal umiig do pisinji ho ɲa caaltu asaan ak cokiiji tongo. ⁴ Wiktin taat gee ku Maalt taliig aal kaak kaltuw do pisinji-ak, ɲu kaawtu benannico aman : « Gem-aɲ, ka seener, ɲaar daa gee. Min do amiydi diɲ sa ɲa pake, kar seriin ta Bunɗi gay rasaagdo, ɲaa maten di ka. » ⁵ Do wer-ak, Pool ergiig aal-ak do ʔki ho ɲa bal aawe yoo maanna. ⁶ Okinɗo ɲu era akuun pisin yaa waase ho wal ɲaa galen ko bup di, ɲaa mate. ɲu yokiy paa, yoo maan sa gingigdo. Hiyya, ɲu ictu kaaw ta pey ho ɲu kaawtu aman : « Way, ɲaar-aɲ oki buɲ rakki ! »

⁷ Moota do wer-ak, gin gem rakki kaak ɲu kolaag Publiyuus. Min agindaw ku kid-ak, ɲaar di kaaco. ɲa obinti ar sintay in gelbin rakki. Ni gintu mena subba do geriy. ⁸ Sando, takan Publiyuus gay raɗaw. Zinɲay tongo ho ɲa tennaw. ɲa weya ka danlii. Min Pool doriit kaaw-at, ɲa unjiitu, ɲa leeyiiji pisinji do kaay ho ɲa salkiyiiji. Ek di gem-ak cooltu. ⁹ Min gee kuuk raɗaw ku pey doriit kabarre-at, ɲu asiig gas Pool ho ɲa cooliigu. ¹⁰ Gee ku darrer-ak berinti horoomin dakina. Wiktin taat ni rakiy nepe markaba nii deete, ɲu berinti oki zaadin ta martuwni.

Pool ot do geeger ka Room

¹¹ Ni goytu do kid ka Maalt koyin subba, kar ni neptu markaba. Markab-ak gay, ɲu kolaag « Diyoskuur » ho ɲa min kid ka Alekzandri. ɲa goy wiktin ta siteener do kid ka Maalt. ¹² Min ni neptu markab-ak, ni birtu do geeger ka Siraakuuz. Min ni ottu do wer-aka, ni jammiytu mena subba. ¹³ Min ede, ni jarbitu moota in kid-aka nam ni ottu do geeger ka Riggiyo. Ka kawtinti, us kaak asa min watiine teestu abire. Hiyya, ni amiltu min ede. Ni gin mena seer ja kat ni ottu Puuzol. ¹⁴ Do geeger ɲaar-ak, ni gastu gee ku aamin do Iisa indinti a nii goye mena peesira in ɲuura. Min mena kuuk peesir-ak gaastu, hiyya, ni birtu kat Room. ¹⁵ Gee ku aamine ku Room gas kabarrini a ni asa do botildi. Paa ko, ɲu uctu a ɲuuni ɲaame. ɲu ɲaaminti do werin kuuk ɲu kolaag « Suugin ta Apiyuus » ho « Geray Subba ku Martir ».* Min Pool taliigu, ɲa deliiji barkin do Bunɗi ho ɲa denjirtu. ¹⁶ Min ni ottu Room, ɲu beriiji izinne a ɲaa goye ger keeji di. Do wer kaak ɲa goyiy gay, gin askirinɗe gooyaaga.

Pool gaara kaaw ta Bunɗi Room

¹⁷ Gin mena subba, Pool koliig agindaw ku Yuudinnar ku Room a ɲuu nɲume do weriy. Min ɲu nɲuntu, ɲa kaawiico aman : « Gem kol sintay, nun kaak ku taliy-aɲ, ɲu obintu min Zeruzaleem ho ɲu sakkiyintu do unɗo ka gee ku Room kuuk goy annere. ɲu obintu maalan di, wala nu nig in geente, wala nu nig aadanna ku aginiyte. ¹⁸ Min gee ku Room taliit kaawor, ɲu rak pikindu asaan ɲu bal gase oorin taat yaa iye muutur. ¹⁹ Kar Yuudinna gay pooce ho kaaw-at gindu rada. Ek di nu birtu sakkiye do wer ka sultan ka tatik ka Room. Kar sakkiyindu gay, nu rakaado loomayin ta sinɲa ku darrer. ²⁰ Do bi ɲaar-ak ko, nu kolinɲo gii ɲaame ho naako gaare baati. Kun ibingig maan kaak gee ku Israyeel eriy. Do saan taar-ak ko, ɲu doodintu in jinzirre. » ²¹ Kar agindaw ku Yuudinnar gay telkiiji aman : « Nin anne, ni bal gase yoo maktumne rakki min Zuude taat kaawa bin ho ginno sinɲi kaak as min annere kaak nig biy in

* **28:15** Wer ka ɲumɲo-ak serek pak kilomeetir orok beey min Room.

kinke. ²² Kar nin gay raka cokiyyin taat kin meenji pakiriyo, asaan ni iban, ay wero, gee kaawa gallo do botol taat ki aadiy-anta. » ²³ Hiyya, nu diytu yiriy rakki taat nuu nune.

Min yiriy taar-at astu, Yuudinna dakina numtu pey do weriy, pak ka awalle. Min kawtira yoo maako, Pool osiico kaawin dakina. Na gaariico *Meennaw ta Bunji. Ho na bariya pey botol taat naaco gedire do bi ka lisa Masi min do *gaanuun ka Muusa ho min makaatamna ku nabiinnar. ²⁴ Daarin ooyit kaaw-ata ho daarin gay pooc. ²⁵ Kaawco bal nune ho nu raka deete. Do wer-ak, Pool kaawiico pey aman : « Kaaw taat Ruwwin ta Bunji kaawiico do aginiyko min do bi ka nabi Ezaayi, taar ka seener. ²⁶ Ta kaawa aman :

“ Baa gasig gee-an ku ho kaawco aman :
Kuu cokiye paa, kar ku ibinaado baati.
Kuu tale paa, kar ku talaado maanna.

²⁷ Asaan kayco ku geemir-an bombo,
denginco amil lawa,
odinco, nu timingu,
pa nuu diye do gelbinco,
pa nuu dore in denginco,
pa nuu tale in odinco,
Nu pooc jipte goyinco in nunu,
paa kat, nu baltu gedire coolinco. ”† »

²⁸ Kar Pool kaawiico pey aman : « Diyon do kayko, Bun iyiit Kabarre ta Gala ta jile geemir do gee kuuk Yuudinnado. Gee nuur-ak kat yaa ooyin kaaw-ata. » ²⁹ [Min Pool gaasiit kaawoy, hiyya, *Yuudinna amiltu min do geriy ho nu teestu meele benannico.]‡

³⁰ Min naar-ak, Pool goytu pey elgin seer karaat do ger kaak na ajjirtu-aka. Do geriy-ak, na obaag ay gem kaak asa talinji di. ³¹ Kar na gaariicot Meennaw ta Bunji ho na garkiyiigu do bi ka *Rabbin lisa Masi bal kolaw. Ginno waan kaak todaaji.

† 28:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 6.9-10. ‡ 28:29 Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bunji kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

Roomen Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Room Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretienna kuuk goy do geeger ka Room. Na siirit do wiktin taat na baayiy martaw ta subbin̄kar. Na raka iyin Kabarre ta Gala do darrico. Pool gaaraat garaaney a gee okin̄co kuuk do adiy ka kidar gin zunuubin̄na. Kar Bun̄ gay elgiigu, ya nu Yuudin̄na wala nu Yuudin̄nado. Ka seener, Iisa Masi mat do bi kan̄co. Ampaa ko, gee okin̄co kuuk aamin loci, Bun̄ yaa jilin̄co, naa ginin̄co nuu goye in̄ botol do un̄ji. Jile naar-ak, Bun̄ berig maala bal kapuune do geemir ho in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, nuu n̄ume in̄ Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, gay riyor ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Bun̄ ko kolintu a naa kuuniye *paliine ho na doḡintu a naa gaarin Kabarre ta Gala ta Bun̄di. ² Ta taar ko taat Bun̄ kaawtu min awalle in̄ bin̄ka ku nabiinnar a naate naaminti. Kaaw-at, nu siirit do Kitamner. ³⁻⁴ Ta kaawa do bi ka Ron̄ji Iisa Masi, naar ko *Rabbinte. Do bi ka ween̄ji kaak do duniiner, na min tamba ta sultan Dawuud. Kar in̄ Ruwwin ta Bun̄di gay, min na nooytu min do muuti, nu gaariig in̄ gudurre kadar na Ron̄ ka Bun̄di. ⁵ In̄ Iisa Masi, Bun̄ barkiyintu nu kuuniyту paliine a naa jaalin̄ sin̄ ku Iisa kuwa ho min do darrinay okin̄co, naa iyin̄ gee dakina kuuk yaa aamine loci ho yaa karmiyin kaawoy. ⁶ Kun̄ oki min gee-aku, kun̄ kuuk Bun̄* kolin̄ko a kuu gine geen̄ji ku Iisa Masi. ⁷ Nu siiraako do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room, kun̄ okin̄ko kuuk Bun̄ elgiiko ho na kolin̄ko a kuu kuuniye geen̄ji. Tatte Bun̄ in̄ *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyin̄ko ho yaako iye aapiye.

Martaw taat Pool rakiy baa Room

⁸ Awalle-ak, naa delen̄ ja barkin̄ do Bun̄di in̄ sin̄ ku Iisa Masi do bi kan̄ko okin̄ko, asaan do duniin okintiti, gee kaawa do bi ka imaanko. ⁹⁻¹⁰ Ay wiktin taat nu inda Bun̄, nu rawatdo biko. Do taar-an, Bun̄ meen̄ji oki saadiner, naar kaak nu ginaaji riy ta gaare Kabarre ta Gala do bi ka Ron̄ji in̄ gelbin rakki. Na iban kadar nu inda doo do salaaner a ya na ooye, naadu pile botol, nu baako talin̄ko. ¹¹ Ka seener, nu gin niyin dakina a nu baako talin̄ko. Ansi-ak, naako iyin̄ maan kaak Ruwwin ta Bun̄di beriidu a naako den̄rin̄ko do imaanko. ¹² Pak taar-an oki, nu rakiy baa talin̄ko-ak a paa kat, ginte iske benannite do imaan taat numinte okinte in̄ Iisa Masi.

¹³ Gem kol sintay, nu raka kuu ibine do kayko kadar dees dakina, nu icgiy niyine a nu baako talin̄ko. Kar gay, yoo din̄ka, Bun̄ baldu pile misa botol. Nu raka kadar riyor taat naa gine do datikko-at yaa baa in̄ un̄ti ar kaak ta gintu do darrinay ku pey. ¹⁴ Riy taat Bun̄ beriidu-at a naa gaarin Kabarre ta Gala do gee okin̄co. Naa gaarin do nuur kuuk kayco pile† in̄ kuuk kayco dibire. Naa gaarin do nuur kuuk iban gamna in̄ kuuk ibanno. ¹⁵ Do bi naar-ak ko, nu rakiy baa gaarin Kabarre ta Gala do kun̄ kuuk goy do geeger ka Room oki.

* **1:6** 'kun̄ kuuk Bun̄ kolin̄ko' : 'Do Kitamne taat nu jiptitu in̄ nassarin̄ca, gee daarin̄ jiptit kaaw-an a 'kun̄ kuuk Iisa Masi kolin̄ko'. † **1:14** 'kayco pile' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka Grekna in̄ kuuk Greknado. Awalle-ak, Grekna tala zin̄kico a nuur di gee kuuk iban goye ka duniiner kaak taḡ. Kar gee okin̄co kuuk pey gay, nu talaagu ar nu geenno.

Gudurre ta Kabarre ta Gala

¹⁶ Nu gaara Kabarre ta Gala bal sokañ. Ka seener, taar ko gudurre ta Bunđi taat ña jiliy ay gem kaak aamin do lisa Masi, ñuur kuuk *Yuudinna ja, kar kat kuuk Yuudinnado oki. ¹⁷ Asaan in Kabarre-at, Bun gaara maman gee yaa goye in botol do unji. Nu goyiy in botol-ak, illa in imaan, min do teesindi yoo do gaasindi. Uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. »†

Zunuubinna ku gee kuuk Yuudinnado

¹⁸ Bun gaarit dapinkoy min kuwa ka samaaner do zunuubinna okinco ku geemir in giniñco kaak ñu giniy bal botol. In gamin ku samaanno-ak, ñu ticiit seen ta Bunđi. ¹⁹ Bun gaarit dapinkoy loco, asaan ka seener, ñu iban wara gamin kuuk ñuu gedire ibine do bi ka Bunđi. Gamin-ak, Bun meenji kat gaarcogu. ²⁰ Asaan min Bun kilgiyiit duniine, gamin ku Bunđi kuuk gee talgido ar gudurrey, Bunñuwi, gee gedar ibiniñco min do riy taat ña giniyo ya ñu pakiraaco. Naar-ak, gee ginno botol taat ñuu imile kayco. ²¹ Nu ginno botol-ak, asaan in ibiniñco kaak ñu ibingig Bun-ak oki, ñu poocji bere horoomine ho dele ka barkiner taat kuuniy loci. Kar gay, ñu jage nam ñu pakira do gamin kuuk gaaygido in maanna ho ñu rasiit gondikaw unjitu do gelbinco kaak jookum-aka. ²² Ya loco-ak, ñu gaara zinkico do unco ka geemir a ñu gin ilim. Kar sando, ñu oliyay. ²³ Ampaa ko, ñu rasiig abdiye ka Bun kaak matdo ho gin *darjine a ñuu abdiye gamin kuuk maaniico di siytu. Gamin-ak, ñu waya ar diidi, wal gamin kuuk asiñco poodi, wal kuuk poypiya poypiye, wal gemo. Kar gem gay, ñaar asa maten di.

²⁴ Do saan taar-an ko, Bun rasiig ñu giniy gamin ku ginindido uudin taat gelbinco rakiy di. Na rasiigu, ñu nigtu zinkico ku maaniico in gamin ku sokañ. ²⁵ Nu makit seen ta Bun in raadine. Nu rasig abdiye in gine ka riyor do Bun kaak kilgiyig gamin okinco, kar gay, ñu abdiya gamin kuuk ña kilgiyitu di, ho ñu gina riy loco. Kar sando, ña Bun kat gee oziliy elgin in elgina ! *Aamin.

²⁶ Do saan taar-an ko, Bun rasiig ñu giniy gamin ku sokañ kuuk gelbinco elgiyo : daadi weydo in miday, illa ñu bariya zinkico daadi. ²⁷ Miday oki gina pa, ñu weydo in daadi. Gelbinco kaak samaanno ñaamiig a illa ñuu bariye zinkico miday. Nu gina gamin ku sokañ benannico ho ampaa ko, in gamin kuuk ñu giniy-ak, ñuur maaniico gasiit kat tañco.

²⁸ Uudin taat ñu pooc ibiniñ Bun, ña rasiig in pikirrico taat jookum-ata ho ansii ko, ñu giniy gamin kuuk gee gingigdo. ²⁹ Gee ñuur-ak, gelbinco miin in ay biyaw ta gamin ku gallo : gamin kuuk in botilcodo, kuuk samaanno, ele ka gamin ku geemir ho motol. Gelbinco miin in hasuudinaw, dee ka geemir, giduwa, tee ka geemir in neendaw ho gamin ku pey kuuk arro. Nu diya raadin do geemir ³⁰ ho ñu osa gee. Nu adin ku Bunđi, ñu is binka, ñu dapal ho ñu dela gonguminco. Nu imila gamin kuuk jookumo min do kayco kuuk gee bal talin yiriy rakki. Nu karmiygido aginiyco. ³¹ Pikirrico bal baati ho ñu neggitdo kaawco. Nu ello gee ho ñu tallo amindaw ta geemir. ³² Nu ibingit tam seriin ta Bunđi taat kaawa a gee kuuk ginaag gamin-an, tañco-at, illa muutu. Kar in taar-at oki, ñu goy di ginaag gaminco-aku, ho pey, ñu ozilaag ñuur kuuk gina gamin ar ñuur-anjku.

2

Dukume ka seriin ta Bunđi

† 1:17 Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4.

¹ Kin kaak gina zin a ki gay dukume seriiner, ya ki waa oki, ki ginno botol taat kii imile kaan. Paa ko, wiktin taat ki dukuma seriin do gem ka pey, bin ka meenji di diyaacin, asaan kin oki gina jookumo ar naara. ² Gi iban kadar Bun dukumaaco seriin in botilti do nuur kuuk gina gamin kuuk jookum-aku. ³ Kin kaak dukuma seriin do geemir do gamin ku jookumo kuuk nu giniyo, kar kin meenjin oki ginaagu, ki pakira a kii pake min do seriin ta Bun di walla ? ⁴ Sellinkaw ta Bun di taat dakina, ki ginaat bees walla ? Subirruwiyy ho dalulluwiyy, ki ginaag ar maan kaak maala walla ? Ki ibanno kadar Bun ginaaji sellinkaw a kii ibinin niginjin ho kii jipte goyinjin walla ? ⁵ Kar gay, denginan amil lawa ho ki pooc jiptin goyinji. Paa ko, ki meenjin di iytu omaayin yaarko do kaan do yiriy taat Bun yaa gaarin dapinkoy. Do yiriy taar-at, Bun yaaco dukume seriin do geemir in botilti ⁶ ho ay gem di, naaji kappiyyin hagin ta riy taat na gintu. ⁷ Do nuur kuuk zeeda gine sellinkaw a Bun yaaco bere *darjine, horoomine ho goye ka gaasdo gay, Bun yaaco berin goye-aka. ⁸ Kar gay, gee daarin bariya gamin kuuk galco di, ho ampaa ko, nu poocit seen ta Bun di, nu rasiig zin kico nu unjiy do gamin kuuk in botilcodo. Do gee nuur-ak, Bun yaa paayin dapinkoy taat na dapiniico aale. ⁹ Ka seener, do nuur kuuk gina jookum gay, Bun yaa taa6iyyin ko taa6iye. Taa6in taar-at yaa gasin ja *Yuudinna, nuur kuuk dorit kaaw ta Bun di awalle, ho taa gasin nuur kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Kar do nuur kuuk gina sellinkaw gay, Bun yaaco bere darjine, horoomine ho naaco iye aapiye. Gamin-an, Bun yaa berin ja do Yuudinnar, nuur kuuk dorit kaaw ta Bun di awalle, ho naa berin do nuur kuuk Yuudinnado oki. ¹¹ Asaan Bun, naar eerro gee.

¹² Gee okinco kuuk gina zunubinna ho ibingigdo *gaanuun kaak Muusa siirtu yaa mate bal seriin taat gaanuun-ak yaaco dukume. Kar nuur okinco kuuk gina zunubinna ho kuuk ibingig gaanuun gay, nuuco dukume seriin in gaanuun-aka. ¹³ Asaan gee kuuk cokiyaag gaanuun in dengincod di, Bun talgigdo a nu goy in botol do unji, illa nuur kuuk karmiyaaga. ¹⁴ Gee kuuk Yuudinnado, nuur ibingigdo gaanuun ka Muusa. Kar sando, nu ibingig do gelbinco maan kaak kuuniy in gaanuun. Ampaa ko, werin daarin, nu giniy maan kaak gaanuun kaawtu, asaan gaanuun-ak goy do gelbinco. ¹⁵ Ampak, nu gaara kadar maan kaak gaanuun kaawtu-ak, ar Bun diyig do gelbinco. Pikirrico oki gaara pa, asaan ya nu gina taat jookumo, ta aditco ku maaniico di yaaco diye kaawo. Ho ya nu gina taat samaan gay, taar di oki yaa imilincod. ¹⁶ Gamin okinco-an yaa bayne do yiriy taat Bun yaa dukume seriine. Uudin taat nu gaariy Kabarre ta Gala, do yiriy taar-at, Bun yaa dukume seriin in botol ta lisa Masi do gamin okinco kuuk gee cigiltu do gelbinco.

Yuudinna in gaanuun ka Muusa

¹⁷ Kar kin kaak kaawa a ki *Yuudince, ki diya gelbinen do *gaanuundi ho ki dapiliy a ki gem ka Bun di. ¹⁸ Do tanjin a ki ibingit taat Bun rakiyo ho in bilde kaak ki gastu min do gaanuundi, ki iban do6e taat samaane. ¹⁹ Ki tala zin a ki nec daane noolna. Ki pakira a kin portikaw taat yaa ceerin nuur kuuk goy do gondikor. ²⁰ Ki pakira a ki nec bilde gee kuuk kayco dibire in nuur kuuk ar koogina do imaandi, asaan kin pakira kadar in gaanuun, ki gin ibine kaak ta6 ho in seen ta Bun di okintiti. ²¹ Ansi-ak, kin bilda kat gee ku pey, kar maa di ki bildigiyo do zin ka meenjin ? Kin di a « dakon kokinenno », kar maa di kin gay kokiniyo ? ²² Kin di a « mitko in daatko, nuu kokinenno kara », kar maa di kin gay kokiniy daadi ? Kin yilaag bunjay, kar maa di ki kokiniy gamin kuuk nu bertu *satkin do geriycod. ²³ Kin dapilaw do bi ka gaanuun ka Muusa, kar maa di ki karmiyigigdo gaanuun-aka ? Ansi-ak, ki nigii sin ku Bun di. ²⁴ Ka

seener, do Kitamner, ɲu siir aman : « Do bi kanʒon di, gee kuuk Yuudinnado nigiy biɲkico in Buɲ. »*

²⁵ Ka seener, Buɲ kaaw a kuu *ɖukume selɲo yaa gaare kadar ku geenji. Dukume ka selɲol ɲaar-an samaane ya ku karmiyaag gaanuun. Kar ya ku karmiyigdo gay, ar ɲu balko ɖukume selɲo. ²⁶ Kar gay, do gem kaak karmiyaag gaanuun, ya ɲu balji ɖukume selɲo oki, Buɲ yaa talin ar ɲa dukumo ko selɲo. ²⁷ Ka seener, ɲu berkon gaanuun do pisinʒo ho ɲu ɖukumko selɲo. Kar ya ku karmiyigdo gaanuun, ɲaar kaak ɲu balji ɖukume selɲo ho karmiyaaga-ak yaako ɖukume seriine. ²⁸ Asaan Yuudiɲce kaak ta6, ɲu ibingigdo min do gamnay kuuk gee talaagu, ho ɖukume ka selɲol kaak ta6 oki, ɲu ibingigdo min do deley†. ²⁹ Kar Yuudiɲce kaak ta6, illa ɲu ibinaag min do gelbiney, ho ɖukume ka selɲol kaak ta6 gay, ɲaar maan kaak Ruwwin ta Buɲdi giniy do gelbin ka gemor, yampa, ɲa ɲaarro kaak ɲu siirtu do gaanuundi. Yuudiɲce kaak ta6-ak gasdo ozile min do geemir, illa min do meenji Buɲ.

3

¹ Ampa-ak, *Yuudinnaw gay, galilti maa ? Ho ɖukume ka selɲol-ak gay, galiliy maa ? ² Ka seener, galilco dakina do ay maanna. Asaan awalle-ak, Buɲ iyig ja kaawnay do Yuudinnar. ³ Ka seener, Yuudinna daarin bal necin kaaw taat Buɲ kaawlico. Kar gay, taar-an yaaji tode do Buɲdi ɲaa necin tanji walla ? ⁴ Ha'a, todaajido ! Ya gee okinco kaawa raadine oki, Buɲ, ɲaar gin seene. Ar kaak ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Gem kol *Rabbiney, min do kaawon di,
gee ibinaacin a ki 6aa in botol

ho do wer ka seriiner, kin di nosiraw. »*

⁵ Naako gaare maman gee daarin pakiriyo. Gee-ak diya aman : « Ka seener, ni jag min botol taat samaane. Kar gay, jaginni-ak gaayaag gee a ɲuu tale waran kadar Buɲ gina ay maan in botiliy. Ya jaginni gaayaag gee, maa di Buɲ yaa paayin dapinkoy kaani ? » Gee-ak gin botol taat ɲu kaawe ampa walla ? ⁶ Ha'a, ginno. Ya Buɲ ginno ay maanna in botiliy-ak, maman ɲaa gedire dukume seriine do gee ku duniiner okinco ?

⁷ Kar gem ka pey yaa diye aman : « Ka seener, nu raade. Kar gay, raadindu-ak gaayaag gee a ɲuu talin waran seen ta Buɲdi. Ampaa ko, gee yaa ozilinji gaay in gaayo. Kar ya raadindu-ak kat ɲaamaag gee ɲu oziliy Buɲ, maa di, seriin ta Buɲdi yaan obindu ar gem kaak gin zunuubinna ? » ⁸ Kar ya kaaw-an kat samaane gay, maa di gi kaawiydo aman : « Gininte gamin kuuk samaanno a ɲuur kuuk samaane yaa amile minninco ? » Ka seener, gee daarin osaan a nu meendu kat kaaw pa. Kar sando, ɲu raada di. Gee-ak, illa ɲuu gasin tanco.

Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Buɲdi

⁹ In taar-an gay, gii kaawe pey maa ? Ginte *Yuudinna, gi pakgig gee ku pey walla ? Ha'a, pakgigdo. Nu gaarko min awalle kadar gee okinco unje kayco do zunuubinnar, kuuk Yuudinna in kuuk Yuudinnado oki. ¹⁰ Ar kaak ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Ginno gem kaak 6aa in botol do unji ka Buɲdi,
yoo rakki oki ginno.

¹¹ Ginno gem kaak gin pikirre ta ta6.

* **2:24** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.5.

† **2:28** 'deley' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'doloy'.

* **3:4** Wer ka gase kaawor do Soom 51.6.

Ginno gem kaak bariya botol ta Bun̄di.

¹² Gee okiñco amil min botol taat samaane
ho okiñco, pikirrico jag min seen ta Bun̄di.

Ginno gem kaak gina sellin̄kaw, yoo rakki oki ginno.[†]

¹³ Gee-ak, kaawin kuuk amila min do korkoriñco[‡] iya muutu.
Lesisco imila kaawin ku caaciyyindi

ho bin̄kico gay amila kaawin kuuk ar kop ta aalol.[§]

¹⁴ Min bin̄kico-ak, amila suruupine in̄ kaawin ku yuutu.*

¹⁵ In̄ asiñco kuuk caway-ak, ñu gad̄giy dee gee.

¹⁶ Do ay botol taat ñu aadiy-at, ñu iya taabine in̄ nige ka werdi.

¹⁷ Ñu bal ibinin botol ta aapiyer.[†]

¹⁸ Ñu ginno kolaw bat do Bun̄di. »[‡]

¹⁹ Sando, gi iban kadar kaawin okiñco kuuk ñu siirtu do *gaanuundi, ñu siirig do ñuur kuuk gaanuun goy do kayco. Paa kat, yoo gemo gasyido botol taat ñaa imile kaay. Seriin ta Bun̄di yaa obin̄ gee ku duniiner okiñco, asaan okiñco, ñu nig do un̄ji. ²⁰ Ansi-ak, Bun̄ talaado gemo a ña goy in̄ botol do un̄ji asaan ña karmiyaag gaanuun. Ka seener gay, gaanuun-ak, illa ña gaayaag gae a ñu ibinin̄ zunuubinnico.

Bun̄ giniig gee goyiy in̄ botol do un̄ji in̄ imaan

²¹ Kar din̄ gay, Bun̄ gaarte maman ña giniite gi goyiy in̄ botol do un̄ji. Ña giniite ansi-ak, ña balte gininte in̄ botol ta gaanuundi. Taar-an ar kaak gaanuun ka Muusa in̄ nabiinna kaawit ko min awalle. ²² Bun̄ ginaag gee goyiy in̄ botol do un̄ji do bi ka imaanco taat do Iisa Masi. Ña giniy ampa-ak do gee okiñco kuuk aamin in̄ ñaara. Gee okiñco, ñuur sawa di, ²³ asaan okiñco, ñu gin zunuubin̄na, ho okiñco, datikco dukum in̄ Bun̄ ka *darjiner. ²⁴ Kar Bun̄ gay, in̄ barkiney, ña ginaag gee goyiy in̄ botol do un̄ji, bal kapuune, in̄ jile kaak Iisa Masi jiliig gee min do zunuubinnico. ²⁵⁻²⁶ Ar tamga kaak ñu beriy *satkine do saamiye ka zunuubinnar, Bun̄ berig Iisa a ñuur kuuk aamin in̄ ñaara yaa gase saamiye ka zunuubinnico. Ampaa ko, Bun̄ gaartu a ña ginaag ay maanna in̄ botiliy. Awalle, ña gin riy in̄ botilti wiktin̄ taat ña ictu subirraw ho ña rasig gee kuuk gin zunuubin̄na bal seriine. Din̄ gay, Bun̄ gaaraat pey riyoy taat in̄ botilti ho ña ginaag ñaar kaak obit imaan taat do Iisa Masi yaa goye in̄ botol do un̄ji.

²⁷ Ampa-ak gay, waa kaak yaa dapile ? Ginno yoo waanna ! Waan dapiliydo-ak, asaan taat tiyaw do un̄ji ka Bun̄di-at, ta riydo taat gi giniyo, kar gay, illa imaan taat gi aaminiyo. ²⁸ Maan kaak naa kaawe-an̄ ko kaak ni kaawiy do geemir : gem kaak goy in̄ botol do un̄ji ka Bun̄di, goy in̄ botol ta imaan, yampa, ña goydo do saan taat ña karmiyaag gaanuun. ²⁹ Bun̄, ñaar ka *Yuudinnar di walla ? Ha'a, ñaar Bun̄ ka gee okiñco, kuuk Yuudin̄na in̄ kuuk Yuudinnado oki. ³⁰ Asaan Bun̄, ñaar rakki di, ho gee kuuk Yuudin̄na, ña ginaag a ñuu goye in̄ botol do un̄ji do saan ta imaanco, ho kuuk Yuudinnado oki, ña ginaag a ñuu goye in̄ botol-ak do saan ta imaanco. ³¹ Ya ni kaawa pa-ak, ni talaag gaanuun ar maan kaak maala walla ? Ha'a, talgigdo ! Kar seener, ni talaag gaanuun ar kaak Bun̄ taliiga.

[†] **3:12** Wer ka gase kaawor do Soom 14.1-3 ho 53.2-4. [‡] **3:13** 'korkoriñco' : Werin daarin, ñu kaawa a 'korliñco'. [§] **3:13** Wer ka gase kaawor do Soom 5.10 ho 140.4. * **3:14** Wer ka gase kaawor do Soom 10.7. [†] **3:17** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.7-8. [‡] **3:18** Wer ka gase kaawor do Soom 36.2.

4

Maan kaak Ibraayim gaariyo

¹ Pakironj do goyinji ka tatte Ibraayim. Maa kaak asji ? Gii kaawe kat maa do bi kanji ? ² Bunj ginig a na goy in botol do unji. Ya na ginig do bi ka riy taat na giniyo, zer na gin botol taat naa dapile. Kar do unji ka Bunji gay, na ginno botol taat naa dapile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Bunj. Do bi ka imaanji-at ko, Bunj taliig a na goy in botol do unji. » * ⁴ Ka seener, gem kaak gina riyo, nu kappiyaaji. Maan kaak nu kappiyiiji-ak, naar bere ka maalanno, naar maan kaak waaliyaaga. ⁵ Na Bunj kat ginaag gay zunuubinnar, nu goyiy in botol do unji. Pa-ak, gem kaak bal gine riyo ho kaak aamin in naara, do bi ka imaanji-ata, Bunj talaag a na goy in botol do unji. ⁶ Do bi ka gee kuuk bal gine riyo ho Bunj taliig a nu goy in botol-ak, sultan Dawuud kaaw paa do bi ka barkin taat Bunj beriico aman :

⁷ « Galal do nuur kuuk Bunj saamiycog zunuubinnico
ho niginco sa, na imilcog tak-tak !

⁸ Galal do gem kaak *Rabbin Bunj talaag zunuubinnay
ar nu ginno do kaay ka meenji gem-aka ! » †

⁹ Barkin-at, taar do *Yuudinnar di walla ? Ha'a, gee kuuk Yuudinnado oki yaa aaciye do barkin-ata. Uudin taat ni kaawtu dak ko awalle, do bi ka imaanji, Bunj taliig Ibraayim a na goy in botol do unji. ¹⁰ Wiktin taat Bunj taliig a na goy in botol-ak, nu *dukumji ko selno walla ? Ha'a, do wiktin taar-at, nu balji dukume misa ! ¹¹ Ba aaro, Bunj kaawji a naa dukume selno. Naar-an maan kaak gaara kadar do bi ka imaanji, na goy in botol do unji min na bal dukume misa selno. Ampaa ko, Ibraayim kuuniytutacco ka gee okinco kuuk aamine bal dukume ka selno. Gee-ak, do bi ka imaanco-at, nuur oki, Bunj taliig a nu goy in botol do unji. ¹² Natacco oki ka nuur kuuk, ya nu dukum selno oki, nu ic botol ta imaandi. Gee nuur-ak, goy in imaanco ar tatte Ibraayim min na bal dukume selno.

Goye kaak in botol do unji ka Bunji

¹³ Bunj kaawji do Ibraayim ho do koogin ku kooginay a naaco berin duniin loco. Ya Bunj kaawji ampa-ak, na balji kaawe do bi ka karaaminey taat na karmiya *gaanuun. Na kaawiji pa-ak, asaan do bi ka imaanji, na taliig a na goy in botol do unji. ¹⁴ Ya gee kuuk karmiyaag gaanuun keeco di yaa gasin taat Bunj kaawtu-at, gee kuuk aamin do Bunji-ak, imaanco yaa gine maan ka maala ho maan kaak Bunj kaawtu a naaco bere-ak oki, naar bal baay. ¹⁵ Ka seener, gaanuun-ak iya dapinco ta Bunji do geemir. Kar do wer kaak gaanuun ginno gay, ginno nepide ka gaanuundi oki.

¹⁶ Do bi naar-ak ko, maan kaak Bunj kaawtu a naa bere-ak, na kaawig do nuur kuuk aamin loci a nuu ibine do kayco kadar Bunj beraag maanna-ak maala bal kapuune do koogin ku Ibraayim okinco do saan ta imaanco. Na kaawaag maanna-ak do nuur kuuk aada gaanuun ho na kaawaag oki do nuur kuuk aamina do Bunji ar Ibraayim, naar tatte okinte. ¹⁷ Uudin taat Kitamne kaawtu aman : « Nu gininjin tacco ka gee ku darrinay dakina. » ‡ Na aamin in Bunj ho din na goy ar tatte do unji. Bunj-ak, naar ko kaak nooyaag gee ho in kaawoy di, na kilgiyiig gamin kuuk ginno awalle. ¹⁸ Ibraayim diy gelbiney in maan kaak Bunj kaawtu ho na aamin loci. Do wiktin taar-at, gee gay pakira a wal na ginno botol taat naa gasin maan kaak na eriy min do Bunji. Do bi ka

* **4:3** Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Soom 32.1-2. ‡ **4:17** Wer ka gase kaawor do Zeneez 17.5.

imaanji-at ko, ɲa gintu tacco ka tamba dakina uudin taat Bunj kaawiiɲi aman : « Kooginan ɲa gine dakin aale. »¹⁹ Min Bunj kaawiiɲi pa-ak, Ibraayim iban kadar ɲa za6 ko ho daaciy Zaara oki mogina. Kar wiktin taat elginay gaay ko nece miya, ɲa ob di tirit do imaan.²⁰ Do maan kaak Bunj kaawiiɲi a ɲaaji bere-ak, imaanji bal arme. Kar gay, imaanji-at berji gudurre ho ɲa deltu barkin do Bunji.²¹ ɲa iban do kaay kadar Bunj gin gudurre taat ɲaa necin kaawoy.²² Do bi ɲaar-ak ko, Bunj talig Ibraayim a ɲa goy in botol do unji.²³ Wiktin taat ɲu kaawtu do Kitamner aman : « Bunj talig a ɲa goy in botol », ɲu bal kaawe do Ibraayim keeji di.²⁴ Kar gay, ta lote oki. Asaan do bi ka imaante, Bunj talaate a gi goy in botol do unji. Ka seener, gi diy gelbinte in ɲaar kaak nooyig Rabbinte Iisa min do muuti.²⁵ Do bi ka zunubinnite, Bunj berig Iisa do pise ka geemir a ɲuu deenji ho ɲa nooyig min do muuti a Bunj yaate gininte gii goye in botol do unji.

5

Jile kaak Iisa Masi jiliite

¹ Ansii ko, Bunj gininte gi goyiy in botol do unji do bi ka imaante, ho do saan ta *Rabbinte Iisa Masi ko, diɲ gi goyiy do aapiyer in Bunj.² In Iisa ho do bi ka imaante, gi gin botol gii gase barkin min do Bunji, ho gi obtu tirit do barkin-ata. Ho maan kaak yaate ale gala-ak, ɲa diye kaak gi diytu gelbinte a gii gase hagin ta *darjin ta Bunji.³ Min kaatiya, ya taabin gasinte oki, galte, asaan gi iban kadar taabin-at gaayaate gi iciy subirraw.⁴ Ho ya gi ic subirraw, ta gaayaate gi goyiy bombo do gecindi. Kar ya gi goyiy bombo do gecindi-ak, ta gaayaate gi eriy in gelbin rakki taat Bunj kaawtu.⁵ Ho ere kaak gi eriy-ak kacaatenno, asaan in Ruwwiney taat ɲa beriite, Bunj gaarte kadar ɲa elgiite dakina.

⁶ Ka seener, do wiktin taat gi gedarro imile kayte, Iisa Masi mat do bi ka gay zunubinnar. Muutuy-at, taar do wiktin taat Bunj diytu.⁷ Do duniiner, gi iban kadar gee sood di yaa ooye muutu do gaay ta gem ka pey. Akuun yaa goyen di gee kuuk yaa ooye mate do gaay ta ɲaar kaak 6aa in botol wala kaak sellen.⁸ Kar Bunj gay gaarte maman ɲa elgiite : wiktin taat gi goy misa gay zunubinnar, Iisa Masi astu mat do saan tante.⁹ In muutuy taat ɲa mattu do saan tante, diɲ Bunj ginaate a gi goy in botol do unji. Ansi-ak, ibininte tak kadar Iisa Masi yaate jilinte min do dapinko ta Bunji.¹⁰ Awalle, wiktin taat gi goy misa adin ku Bunji, Bunj amrinte in meenji in botol ta muut ta Ronji Iisa Masi. Ka seener, ya ɲa amrinte in muut ta Ronji-at, gi iban tak kadar ɲaate jilinte oki in nooyinji.¹¹ Min kaatiya, gi aaciyaw do unji ka Bunji do saan ta Rabbinte Iisa Masi kaak diɲ amrinte in Bunj.

Tatte Aadum in Rabbinte Iisa Masi

¹² In botol ta gem rakki di, zunubinna unjitu do duniiner. Zunubinna unje in gem kaak ɲu kolaag Aadum ho zunubinna-ak iya muutu. Muut-at astu do gee okinco, asaan gee okinco gin zunubinna.¹³ Ka seener, min Bunj bal berin misa *gaanuun do Muusa, zunubinna goy ko do duniiner. Kar gay, uudin taat gaanuun-ak ginno misa, Bunj talaag zunubinna-ak ar ɲu ginno do kaay ka gemor.¹⁴ Sando, min wiktin ta Aadum yoo ta Muusa, muut diycy pise do gee okinco. Aadum, ɲaar pocy karmiyin taat Bunj kaawiiɲi. Kar muut gay, taar diycy pise yoo do ɲuur kuuk zunubinnico sawado in ku Aadum.

Aadum gaara ɲaar kaak as ba aaro, ɲaar ko Iisa Masi.¹⁵ Kar gay, barkin taat Bunj beriy bal kapuune, taar pakgig nige ka Aadum serek. Ka seener, do bi ka

nige ka gem rakki di, gee dakina mattu. Kar gay, bere kaak Bun beriite in gem rakki di-ak, pakgig serek. Bere-ak, Bun berig in Iisa Masi bal kapuune ho ta oyaw do gee dakina. ¹⁶ Talon kat maan kaak nige ka gem rakki iytu ho maan kaak barkin ta Bun di iytu ! Ka seener, seriin taat oba gee astu do duniiner in nige ka gem rakki di ho ta obiig gee dakina. Kar barkin ta Bun di gay, in nige kaak gee nigtu dakin-ak oki, ta iyaag gee dakina a nuu goye in botol do unji ka Bun di. ¹⁷ Ka seener, ya in gem rakki di ho in niginji kaak rakki di, muut diytu pise do gee ku duniiner, ibininte oki tak do kayte kadar in Iisa Masi kaak rakki di, gi gasiy bere ho in barkine min do Bun di, taat pakgig gamin okinco. Bere-ak, naar ko Bun giniite gi goyiy in botol do unji. Paa ko, gi gase goye kaak ta6 ho gi hokumiye in naar.

¹⁸ Ansii ko, uudin taat nige ka gem rakki di iyaag gee okinco a seriin ta Bun di yaa obinco, ampaa di oki, in riy taat in botol ta gem rakki di gintu, gee okinco nec imile kayco min do seriiner ho nuu gase goye kaak ta6. ¹⁹ Gem rakki di poo karmiyin taat Bun kaawiji ho gee dakina unjitu do zunubinnar, ampaa di oki, gem rakki di ooy karmiyit taat Bun kaawiji ho gee dakina Bun giniig nu goyiy in botol do unji.

²⁰ Min Bun berig gaanuun do Muusa, zunubinna ku geemir gaaya gaayen di. Kar do wer kaak zunubinna gaaya gaayen di gay, barkin ta Bun di oki goy dakin dakina pakgigu. ²¹ Awalle, zunubinna gaara gudurrici in muutu. Kar diin gay, in *Rabbinte Iisa Masi, barkin ta Bun di gaara gudurriti in gine kaak Bun giniite gi goyiy in botol do unji ho in naar ko, gi gase goye ka gaasdo.

6

Barkin ta Bun di imilinte min do zunubinnar

¹ Naar-ak, gi kaawen kat maa ? Gee daarin kaawa a guna nuu gine zunubinna, paa kat, barkin ta Bun di yaa gine dakin gaay in gaayo. Kaaw-at do botilti walla ? ² Ha'a, ta do botiltido ! Ya gi pakira do zunubinnar, gi ar gee kuuk mate, ho paa kat, zunubinna gediraado nuute diye pise. In taar-an gay, maman gi unje pey kayte do gine ka zunubinnar ? ³ Ku ibanno kadar ginte okinte kuuk nu *batiziyinte, gi num in Iisa Masi ho ansi-ak, gi num in muutuy oki. ⁴ In batem-ak, ar gi mate ho nu tiisinte in naar. Paa kat, ar kaak Tatte Bun nooyig Iisa Masi in gudurre ta *darjiney, ginte oki, gi goye goye kaak marbinto.

⁵ Ka seener, ya gi num in Iisa Masi in muut ar tanji, gi nume oki in naar in nooye kaak ar kanji. ⁶ Ibininte tak kadar goyinte kaak awalle-ak, nu doodig ka etor in Iisa Masi. Paa kat, goye naar-ak idtu jot ho gi giniydo pey berrin ku zunubinnar. ⁷ Gi giniydo pey berrina-ak, asaan gem kaak mate, naar imil ko kaay min do gudurre ta zunubinnar. ⁸ Sando, ya gi mat in Iisa Masi, gi iban ko tak kadar gi goye oki in naar. ⁹ Gi iban oki kadar Bun nooyig Iisa Masi min do muuti ho na mataado pey tak-tak. Muut bal gine pey gudurre loci. ¹⁰ Asaan muutuy-at, taar mena rakki di gaasiititi do bi ka zunubinnar. Kar diin gay, na goya, ho goyinj-ak, naar do Bun di. ¹¹ Ampa-ak, kunjo oki, do unco ka zunubinnar, talon zinikiko ar ku mate, ho do unji ka Bun di, talon zinikiko ar ku goy mento in nume kaak ku numtu in Iisa Masi.

¹² Naar-ak, dako rasenno zunubinna yaaco gedire do zinikiko kuuk goy ku muuti di. Dakon ooyenno nuuko naaminjo kuu aade galal ta zinikikon di. ¹³ Dakon berenno zinikiko do zunubinnar a *Seetanne yaa gine in nuur gamin kuuk in botilcodo. Kun ar gee kuuk mate ho diin goy mento. Ampa-ak,

beron zinkiko do Bunji a Bun yaa gine in nuur ay maanna in botiliy. ¹⁴ Naar-ak, zunuubinna gediraakonno pey, asaan *gaanuun goydo pey do kayko, kar gay, ku goy do barkin ta Bunji.

Gine ka riyor kaak in botiliy

¹⁵ In taar-an gay, gi kaawe pey maa ? Ya gaanuun goydo do kayte ho gi goy do barkin ta Bunji, naar-an maan kaak beraate botol gii gine zunuubinna walla ? Ha'a, ginno ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Ya ku ooy waan yaa goye kaako a kuu karmiyinji ar berrinay, kuu gine berrinay ku ta6 ku naar kaak ku karmiyiyo. Ya ku karmiya zunuubinna kuuk iyaako do muuti, kuu gine berrinco, ho ya ku karmiya Bunj kaak yaako giniŋko kuu goye in botol do unji, kuu gine oki berrinay. ¹⁷ Naar-ak, ozilinten Bunj, asaan awalle kunj berrina ku zunuubinnar ho din gay, ku obig bilde kaak nu bildinjo in gelbin rakki. ¹⁸ Din Bunj imilinjo min do zunuubinnar ho ku gin ko berrin kunji a kuu gine riy taat in botilti. ¹⁹ Nu kaawaako in kaawin ku gamin kuuk kuuniya do duniiner di, asaan pikirriko, taar ta geemir di. Awalle, ku ber zinkiko okinco a kuu gine berrin ku gamin kuuk *cawarro ho kuuk in botilcodo. Gamin-ak imilig gee min botol ta ta6. Kar din gay, beron zinkiko okinco a kuu gine berrin ku Bunji. Paa kat, kuu gedire gine riy taat in botilti ho kuu gedire goye cawar do unji.

²⁰ Wiktin taat ku goyiy misa berrin ku zunuubinnar, isgikonno taat kuu gine riy taat in botilti. ²¹ Kar din gay, gamin ku sokaŋ kuuk ku gintu awalle-ak iyko maa biidira ? Gamin-an bal iye maanna, illa muutu. ²² Kar din gay, Bunj imilinjo min do zunuubinnar, ku gin ko berrin kunji. Ansii ko, kuu goye *cawar do unji ka Bunji ho kuu gase goye ka gaasdo. ²³ Ka seener, gem kaak gina zunuubinna, maan kaak nuuji kappiye-ak, illa muutu. Kar bere kaak Bunj beriite maalan gay, naar goye ka gaasdo in nume kaak gi numtu in *Rabbinte Iisa Masi.

7

Taayiika do bi ka gaanuundi

¹ Gem kol sintay, ku ibingig ko maan kaak naako kaawe-anja, asaan ku ibingig *gaanuun ka Muusa. Gaanuun-ak goy do kaay ka gemor, illa ya gem-ak goy misa in odinay. ² Naar-ak, ya daatik ob mitko, illa taa goye in mitti-aka nam menuwiyya yaa gaase ar kaak gaanuun kaawtu. Kar ya mitti kat mat gay, ta imil kaati min do gaanuun kaak kaawa do bi ka obindi. ³ Yampa, ya mitti-ak goy misa in odinay ho ta ob mitik ka pey, do unji ka Bunji-ak, ar ta kokina miday kara. Kar ya mitti-ak mat gay, ta imil kaati min do gaanuundi. Ya ta raka obe ka pey oki, ta bal nige maanna. ⁴ Gem kol sintay, tanjo oki pa. In muut taat ku mattu in Iisa Masi, kunjo oki, do unji ka gaanuun ar ku mate. Kar din gay, ku kuuniy geenji ku gem ka pey, naar kaak Bunj nooyig min do muuti. Paa kat, gii gine gamin kuuk Bunj rakiyo. ⁵ Ka seener, awalle, do wiktin taat gi teet duniin ar kaak gi rakiy di-ak, na gaanuun ko gaarten zunuubinna. Kar min galal ta zinkite talig zunuubinna-ak gay, ta naamaate a gi giniŋco ho zunuubinna-ak iyyiite illa do muuti. ⁶ Kar din gay, in muut taat gi mattu in Iisa Masi, Bunj imilinte min do gaanuun kaak obinte ar gi gay dajaayner. Bunj imilinte-ak a gii gedire gine riy taat marbinto in gudurre ta Ruwwiney. Yampa, riy-at, gi ginaatdo ar awalle in karaamin ta gaanuun ka Muusa.

Gaanuun ho in zunuubinna

⁷ Naar-ak, gii kaawe kat maa ? Gaanuun in zunuubinna, nuur rakki walla ? Ha'a, nu rakkido ! Kar gay, in botol ta gaanuun ko, nu ibiniig zunuubinna. Ka

seener gay, ya gaanuun dakdu kaawdo aman : « Dak elenno maan ka gijin »*, ta-an, nu bal ibine baay ta nige ka ele naar-an ka. ⁸ Kar gay, min gaanuun gaardu pa-ak, zunuubinna gastu botol taat nu unjiidu do gelbiner in ay ele ka gamin ku geemir. Yampa, ya gaanuun ginno-ak, zunuubinna, nuur ar maan kaak mate. ⁹ Awalle, min nu ibingigdo misa gaanuun-ak, nu goy mento. Kar min nu ibiniig gaanuun-ak gay, zunuubinna teestu gine riyco ¹⁰ ho nu rawtitu zir. Ansii ko, gaanuun kaak zer yaan iyiindu do goye ka gaasdo-ak, diŋ ŋa iyin do muuti. ¹¹ Asaan min nu ibiniig gaanuun-ak ko, zunuubinna gastu botol taat nu caaciyintu ho nu iyin do muuti. ¹² Ansi-ak, gaanuun, naar ta6 ho kaaw taat amila minninye oki, taar ta6, ta do botilti ho ta samaane.

¹³ Pa-ak, maan kaak samaane kat iyintu do muuti walla ? Ha'a, ŋa naarro ! Maan kaak iyin do muut-ak, illa zunuubinna. Kar gay, zunuubinna ic maan kaak samaan-ak ko, nu iyiidu muutu. Ka seener, in kaawin kuuk amila min do gaanuundi, gee ibiniy baaco ta zunuubinnar ho nu ibiniy oki waran kadar zunuubinna, nuur samaanno tak-tak.

Zunuubinna kuuk goy do zi ka gemor

¹⁴ Ka seener, gi iban kadar *gaanuun, naar asa min Ruwwin ta Bunji. Kar nun gay, zir, naar ka gemor di ho ŋa ginno gudurre. Zir-an ar nu gidiiyig berre ka zunuubinnar. ¹⁵ Ka seener, nu ibanno baay ta maan kaak nu giniyo. Nu gingigdo maan kaak nu rakiy gine. Kar maan kaak nu yilaag gay, nu ginaaga.

¹⁶ Kar ya nun kat gina maan kaak nu rakaado a naa gininji gay, naar-ak, nu ooy in taat gaanuun kaawio ho nu ibin kadar gaanuun, naar samaane.

¹⁷ Naar-ak, maan kaak samaanno-ak, ŋa nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir. ¹⁸ Asaan nu iban kadar maan kaak samaane goydo in nunu, ŋa ginno do zir kaak ar ka geemir di. Ka seener, nu gin niyin taat naa gine taat samaane, kar gay, nu gedarro. ¹⁹ Nu gingigdo maan kaak samaan nu rakiy gine. Kar maan kaak samaanno nu rakaado gininji gay, nu ginaaga. ²⁰ Ya nun kat gina maan kaak nu rakaado-ak, ŋa nununno kat ginaaga. Kar gay, nu zunuubinna kuuk goy do zir.

²¹ Do goyindu, nu tala maan asgiydu : do wiktin taat nu raka gine taat samaane, taat samaanno gay asgiydu melen. ²² Ka seener, do gelbiner, nu elgig gaanuun ka Bunji. ²³ Kar gay, nu tala kadar gaanuun ka pey goy do zir ho ŋa taasiŋaag naar kaak nu ibiniy do kaar kadar ŋa samaane. Gaanuun kaak goy do zir-an ginintu ar nu berre ka gaanuun ka zunuubinna kuuk goy do zir. ²⁴⁻²⁵ Talon nun kaak aminda-an ka ! Do pikirrer, nu berre ka Bunji ho nu ooy naa aadin taat gaanuunji kaawtu. Kar zir gay naamiin a illa naa aade taat zunuubinna rakiy di. Waa kat yaan jilindu min do maan kaak iyaan do muut-an ka ? Waan kaak yaan jilindu-ak, illa Bunj, in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. Ozilinten ŋinji !

8

Goye kaak marbinto in Ruwwin ta Bunji

¹ Ampaa ko, diŋ seriin ta Bunji obaagdo tak-tak nuur kuuk num in Iisa Masi.* ² Ka seener, *gaanuun ka Ruwwin ta Bunji, naar beraate goye kaak ta6 in nume kaak gi numtu in Iisa Masi ho ŋaa jiliite min gaanuun ka zunuubinnar ho min do muuti. ³ Maan kaak gaanuun ka Muusa bal gedire gininji, Bunj gay gina. Gaanuun bal gedire gininji asaan zin ka ku geemir,

* **7:7** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.17, Deteronoom 5.21.

* **8:1** In kaaw ta Grek, do makaatamna daarin kuuk awalle, nu gaay aman : « Gee kuuk num in Iisa-ak, nuur aaddo galal ta zinjico, kar gay, nu aada taat Ruwwin ta Bunji kaawtu. »

gudurrico sooda. Kar Bun gay naamig Ronji ka meenji. Na naamig in zi kaak ar zin̄ka ku gee kuuk gina zunuubinna. Ampaa ko, na idiit gudurre ta zunuubinnar taat gina riyti do zin̄ka ku geemir. ⁴ Bun gintu pa-ak a maan kaak gaanuun kaawtu yaa ase tak do weriy. Maanna-ak yaa ase do weriy in ginte kuuk jaawdo ar kaak gi rakiy di, kar gay, kuuk jaawa ar kaak Ruwwin ta Bun̄di rakiyo. ⁵ Ka seener, nuur kuuk gina taat zin̄kico rakiy di-ak, nuur diyaat pikirrico illa do galal ta zin̄kico. Kar nuur kuuk gina taat Ruwwin ta Bun̄di rakiy gay, nuur diyaat pikirrico do maan kaak kuuniya in Ruwwin ta Bun̄di. ⁶ Nuur kuuk diyaat pikirrico do galal ta zin̄kico-ak, nuur ku muuti. Kar nuur kuuk diyaat pikirrico do Ruwwin ta Bun̄di gay, Bun yaaco bere goye ho nyaaco iye aapiye. ⁷ Ka seener, nuur kuuk diyaat pikirrico do taat zin̄kico rakiy-ak, nuur adin ku Bun̄di. Pikirre ta zin̄kar-at, taar iyigido gee nuu karmiyin gaanuun ka Bun̄di ho ta gedarro iyinco a nuu karmiyinji oki. ⁸ Nuur kuuk aadaat pikirre ta zin̄ka ku maaniico di-ak, nu gediraado yaaji bere galal do Bun̄di.

⁹ Kar kun gay bal diyin pikirriko do galal ta zin̄ka ku maaniiko-ata, ku diyit in taat Ruwwin ta Bun̄di rakiyo, asaan Ruwwin-at goy do gelbinko. Ka seener, gem kaak ginno Ruwwin ta Iisa Masi do gelbiney-ak, naar ka Iisa Masido. ¹⁰ Ya Iisa Masi goy do gelbinko oki, zin̄kico, nuur yaa mate do bi ka zunuubinnar. Kar gay, Ruwwin ta Bun̄di yaako bere goye asaan Bun̄ talaako kadar ku goy in botol do unji. ¹¹ Kar ya Ruwwin ta Bun̄ kaak nooyig Iisa Masi min do muuti kat goy do gelbinko, naar-ak, kuu ibine do kayko kadar kun̄ko oki, nyaako bere goye. Ka seener, do zin̄kico ku muut-aku, ku iban kadar naar kaak nooyig Iisa Masi-ak yaaco bere goye in gudurre ta Ruwwiney.

¹² Gem kol sintay, ampa-ak ar gi gin daana. Kar daana-at gay, gii kappiyyin do waa ? Gii kappiyyin in goye kaak gi goyiy do galal ta zin̄kite walla ? Ha'a. ¹³ Asaan ya ku goy do galal ta zin̄kikon di, naar-ak, ku goy ku muuti. Kar gay, ya in gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di, ku rasig tak-tak gamin kuuk jookumo kuuk bera galal ta zin̄kico, kuu gase goye. ¹⁴ Nuur kuuk ooy aada botol taat Ruwwin ta Bun̄di gaariico, nuur-ak koogin ku Bun̄di. ¹⁵ Ka seener, Ruwwin taat Bun̄ beriiko-at, taar gingikonno berrina kuuk goy pey in koluwco. Kar gay, Ruwwin-at ginaako koogin ku Bun̄di ho ampa-ak, gi nec kolin̄ Bun̄ aman : « Baaba ! Tanni ! » ¹⁶ Ta meenti Ruwwin ta Bun̄di ko gaaraate kadar gi koogin ku Bun̄di. Ampaa ko, gi ibiniy do kayte kadar gi kooginay. ¹⁷ Ka seener, gi kooginay. Pa-ak, gii gasin̄ oki gamin kuuk Bun̄ dummiyitu a nya deede do geenji. Gamin-ak, gii gasin̄ sawa in Iisa Masi, asaan ya gi taabiya in nyaara, gii unje oki in nyaara do *darjiney.

Darjin taat yaa ase

¹⁸ Do tanto, taabin taat gi aawiy do menuwir-an, taar sood di ya gi tala *darjin taat Bun̄ yaate bayne. ¹⁹ Gamin okin̄co kuuk Bun̄ kilgiyitu era in niyin rakki yiriy taat Bun̄ yaa gaarin̄ kooginay. ²⁰ Ka seener, gamin kuuk Bun̄ kilgiyitu-ak gal do pise ka maan kaak gin gudurre ho na bal baay. Naar-ak, in niyin ta maaniicodo, ta niyin ta naar kaak raka a taa kuuniye pa. Kar gay, gamin ku Bun̄di-ak gin pey maan kaak gi diytu gelbinte : ²¹ yiriy rakki, Bun̄ asa imilin̄ gamin kuuk na kilgiyitu min do gudurre ta idindi taat obig berrina. Paa kat, nuu gase horrinaw in koogin ku Bun̄di do yiriy taat nuu unje do darjiney. ²² Gi iban kadar yoo din̄ka, gamin okin̄co kuuk Bun̄ kilgiyitu-an neyaw ar daatik taat taabi yaw do wiktin ta weenti. ²³ Kar gay, ya gamin-ak neyaw, ginte kuuk gin Ruwwin ta Bun̄di do gelbinte ar barkin taat awalle min do barkin taat Bun̄ yaa bere do kooginay, gi neyaw oki. Ka seener, neyinte amila min do gelbinte in erinte kaak gi eriy a gii kuuniye kooginay ku Bun̄di

tak-tak do wiktin taat naate imilinte min do taa6in-anta. ²⁴ Asaan Bun jilinte, kar gay, gi talgigdo misa maan kaak gi diytu gelbinte. Ka seener, ya gem talaag ko maan kaak na diytu gelbiney, naar-ak, na maa diyinda ? Di pa-ak, waa yaa diye pey gelbiney do maan kaak na talaag ko in odinay ? ²⁵ Kar ya gi diyaag gelbinte do maan kaak gi talgigdo misa gay, illa gii erin in subirraw.

²⁶ Ampaa di oki, in gudurrite taat sood-ata, Ruwwin ta Bun di asgiy gaay-inte. Ka seener, gi ibanno inde Bun ar kaak na rakiyo. Kar meenti Ruwwin ta Bun di gay indiite Bun in neyinti kaak gem gedarro kaawe. ²⁷ Kar Bun, naar talaag gelbin ka geemir ho na ibingit taat Ruwwin ta Bun di kaawiyo, asaan taat Ruwwin-at indiy do saan ta gee ku Bun di-ak kuuniy in taat na rakiyo.

²⁸ Gi iban kadar do ay maanna, Bun gina a gamin okinco yaa gine sellen do gee kuuk elgiga ho kuuk na koltu ar kaak na rakiy gine. ²⁹ Asaan nuur kuuk Bun dobig min awalle-ak, na ic ko niyine a naa gininco nuu kuuniye ar Ronji. Paa kat, Ronji-ak yaa gine aawco ka sintha dakina. ³⁰ Nuur kuuk Bun do6tu min awalle-ak, na koltu oki. Ho nuur kuuk na koltu-ak, na ginig oki nu goyiy in botol do unji. Ho nuur kuuk goy in botol do unji-ak, na unjig oki do darjiney.

Ginno maan kaak pakgig ele ka Bun di

³¹ Do taar-an, gii kaawe pey maa ? Ya Bun kat in ginte-ak, waa kat yaa gine adinte ? ³² Bun bal gooyin Ronji ka meenji, kar gay, na berig *satkine do saan tante okinte. Ya Bun gin pa-ak, maa di na beriitenno ay maanna in naara ? Ka seener, in barkiney, naate berinji. ³³ Waa kat yaaco diye kaaw do gee kuuk Bun do6tu ? Ginno yoo gemo, asaan Bun kat ginig nu goyiy in botol do unji.

³⁴ Waa kat yaaco gine a seriin yaa obinco ? Ginno yoo gemo, asaan Iisa Masi, naar mate ho min kaatiya, Bun nooyig min do muuti. Din, na goy do meeday ta Bun di ho na indaag do saan tante. ³⁵ Maa kaak yaate eerinte min ele ka Iisa Masi ? Ginno yoo maanna, wala taabine, wala diigine, wala taabin ta imaan, wala meya, wala pokirraw, wala duniin taat yaa ase kaate, wala muutu. ³⁶ Ar kaak Kitamne kaawtu aman :

« Gem kol *Rabbiney,

gee joriyaanin muut doo asaan ni geenjin.

Nu talaani ar ni tamgi kuuk nu 6aa dapsiynco. »†

³⁷ Kar gay, do gamin okinco kuuk asaate kaate-an, nosirruwte paka in gudurre ta Iisa Masi kaak elgiite. ³⁸ Ka seener, nu iban tak kadar ginno maan kaak yaate eerinte min ele ka Bun di : wala muutu wal goye, wala *dubal ku Bun di wal aaridna ho nuur kuuk gin gudurre kuwa, wala gamin ku dinka wal nuur kuuk yaa ase neginda, ³⁹ wala maan kaak goy kuwa wal kaak goy baata. Min gamin okinco kuuk Bun kilgiytu, ginno tak-tak maan kaak yaate eerinte min ele kaak Bun gaariite in nume kaak gi numtu in Rabbinte Iisa Masi.

9

Bun in gee ku Israyeel kuuk na do6tu

¹ In nume kaak nu numtu in Iisa Masi, kaaw taat naa kaawe-an, taar ka seener, na raadenno. Pikirrer ho in Ruwwin ta Bun di, nuur saadinnar kadar kaawor ka seener. ² Ka seener, adir nig ko nige ho gelbinner sa goy ko gel6inaan di. ³ Ya botol goya taat naa jilin sinjar kuuk tambaani rakki, naa ooye a Bun yaan sirpiyindu ho naan eerin min do Iisa Masi. ⁴ Sinjar-ak, nuur gee ku Israyeel. Bun dobig a nuu kuuniye kooginay. Na gaarcot *darjiney. Na ob jamaw dees dakina in nuura. Na berco *gaanuun. Na gaarco maman nuu abdiyyinji. Na kaawco a naaco bere gamna. ⁵ Aginiyco kuuk aginda, nuur

† 8:36 Wer ka gase kaawor do Soom 44.23.

min gee ku Israyeel, ho Masi oki, weenji, na min gee-aku. Njaar goy kaaco ka gamin okinco. Na Bunj kaak nuu ozilin elgin in elgina ! *Aamin.

⁶ Njaar-ak gaara kadar kaaw ta Bunji uc maala walla ? Ha'a, ta bal uce ! Kar gay, gee okinco kuuk min tatte Israyeel*, daarin, nuur gee ku Israyeeldo ku ta6 kuuk Bunj do6tu. ⁷ Kar gee okinco kuuk min tatte Ibraayim, daarin, nuur kooginaydo kuuk ta6. Ka seener, Bunj kaawji do Ibraayim aman : « Koogin kuuk nu kaawtu a naan bere-ak, nuur asa min Isaaka. »† ⁸ Ampaa ko, Bunj kaawtu kadar koogin ku adiy ka Ibraayim, okinco, nu koogin ku Bunjido, illa nuur kuuk Bunj kaawiji a naaji bere-ak di. Nuur kuuk Bunj kaawtu a naaji bere-ak, nuur koogin ku Bunji kuuk ta6. ⁹ An ko kaaw taat Bunj kaawiji do Ibraayim. Na kaawji aman : « Weeno†, do wiktin-an di, naa yeepe ho naa gasin daacin Zaara wee mico. »§

¹⁰ Ta taar-anno di ! Pakirinte oki do Rebeka, daacyi ta Isaaka. Ta weeji muusan. ¹¹ Kar gay, min koogin-an, nu bal ween misa ho min nu bal gine taat samaane wal taat samaanno di, Bunj do6tu rakki ar kaak na rakiyo a maan kaak na ictu niyine a naa gine-ak, naa giniinji. ¹² Ka seener, Bunj do6iig gee ar taat na rakiy di, na tallo maan kaak nu giniyo. Paa ko, min Rebeka bal wee misan di, Bunj kaawitit aman : « Aawke asa gine ferre ka aaroy. »* ¹³ Kaaw taar-an as uudinti in taat do Kitamner aman : « Nu do6ig Yakuub ho Ezaayu gay, nu poocga. »†

¹⁴ Njaar-ak, gii kaawe pey maa ? Gii kaawe a Bunj gina taat in botiltido walla ? Ha'a, na ginno ! ¹⁵ Ka seener, Bunj kaawji do Muusa aman : « Ya nu raka gine sellen do gemor, naaji gine, ho ya nu raka tale amindaw ta gemor oki, naaji tale. »† ¹⁶ Ansi-ak, ya Bunj do6 gemo, na bal do6in in niyin ta gem-aka, wala in riy taat na gintu, illa in sellinkaw ta meenji Bunj. ¹⁷ Do Kitamner, Bunj kaawji do sultan ka Meser aman : « Nu darjiyincin sultan a in kinken di, naa gaarin gudurrer ho sindu yaa ale do adiy ka kidar okinji. »§ ¹⁸ Ansi-ak, Bunj gaara sellinkuwi di naar kaak na rakiy di ho naar kaak na rakiy di, na ginaag kaay bombo.

Dobe ka geemir kaak in niyin ta meenji Bunj

¹⁹ Waan asaan di indindu a ya Bunj gaar sellinkuwi di naar kaak na rakiy di, maa di na leesi pey do geemir ? Ginno waan kaak yaa poocin niyin ta Bunji wal maman ? ²⁰ Kar kin gem gay waa kina, kii meelin Bunj ? Gem naar-ak, na ar parik kaak yaa indin gem kaak pinga aman : « Maa di ki piniin ansi ? »* ²¹ Ka seener, gay pinindi-ak gin botol naa gine maan kaak na rakiy di in goljoy. Min goljoy kaak do pisinji-ak di, naa gedire pine maan kaak nuu gine riy ta iidiner ho ka pey do riy ta geero kun kawta.

²² Ya Bunj raka a gee yaa ibinin dapinkoy ho na raka gaarin gudurrey, kuu kaawe maa ? Kar gay, ya na ic subirraw dakina ho na sosig nuur kuuk zer dapinkoy yaa paaye kaaco ho kuuk nec ku idindi-ak, kuu kaawe pey maa ? ²³ Bunj gintu ansi-ak a naa gaarin yaarkaw ta *darjiney. Darjiney-at, na gaaraat do nuur kuuk na tala aminduwco ho na siyig zinkico min awalle a nuu hadire do darjiney-ata. Njaar-ak, kuu kaawe pey maa ? ²⁴ Nuur kuuk na

* **9:6** 'Israyeel' : Nu sin kuuk Bunj diyijji do tatte Yakuub. † **9:7** Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. † **9:9** 'Weeno' : Werin daarin, nu kaawa a 'zootira'. § **9:9** Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.10. * **9:12** Wer ka gase kaawor do Zeneez 25.23. † **9:13** Wer ka gase kaawor do Malasi 1.2-3. † **9:15** Wer ka gase kaawor do Ekzood 33.19. § **9:17** Wer ka gase kaawor do Ekzood 9.16. * **9:20** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.16 ho 45.9.

taliy aminduwco-ak, ɲa ginte kuuk ɲa koltu. ɲa balte kolinte min gee kuuk *Yuudinna keeco di, kar gay, min gee kuuk Yuudinnado oki. ²⁵ Uudin taat do Kitamner, ɲu kaawtu do maktumne ta nabi Ooze aman :

« Gee kuuk awalle geendudo-ak,

diɲ naa kolin a ɲu geendu.

Ho darrinay kuuk awalle nu elgigdo-ak,

diɲ naa kolin a ɲu darrinay kuuk nu elgiy dakina. »[†]

²⁶ « Do wer kaak Bunj kaawiico do geemir a “ kunj geendudo ”,

eden di, ɲuu kolin a ɲu koogin ku Bunj kaak goy mento. »[‡]

²⁷ Do gee ku Israyeel, nabi Ezaayi kaaw ko bico aman : « Ya gee ku Israyeel kat gin dakina ar yir kaak do bi ka barrer oki, minnincio, gee sood di kuuk Bunj yaa jiliŋco. ²⁸ Asaan kaaw taat Bunj kaawtu a ɲaa gine do kidar-at, kodok di ɲaa necinti. »[§] ²⁹ Ho ar kaaw taat Ezaayi kaawtu min awalle aman :

« Ya *Rabbin Mee Gudurri balte rase koogina,

gii gine ar gee ku geeger ka Sodom

ho gii kuuniye ar gee ku geeger ka Gomoor. »^{*}

Goye kaak in botiliy in imaan

³⁰ ɲaar-ak, gii kaawe pey maa ? Gee kuuk Yuudinnado, ɲuur bal bariye botol taat Bunj yaa giniŋco ɲuu goye in botol do unji. Kar in taar-at oki, Bunj ginig a ɲuu goye in botol do unji do saan ta imaanco. ³¹ Kar *Yuudinna gay, in *gaanuun, ɲu bariya goye kaak in botiliy do unji ka Bunji, kar gay, ɲu bal gasinji. ³² Maa di ɲu baltu gasinti ? ɲu baltu gasinti-ak, asaan ɲu bal bariye botol ta imaan taat iyaag gee ɲu goyiy in botol do unji ka Bunji. ɲu pakira a ɲuu gedire goye in botol in riy taat ɲu giniy di. Paa ko, ɲu batkitu in ɲaar kaak ar dambi[†] kaak solla gee. ³³ Uudin taat ɲu siirtu do Kitamner aman :

« Talon, nu diya dambi ka batkindi do geeger ka Siyon.

Do bi ka dambi-ak, gee yaa solle.

Kar waan kaak aamin loci gay,

sokaɲ diyaagdo tak-tak. »[‡]

10

¹ Gem kol sintay, do bi ka Yuudinnar, maan kaak gelbner rakiyo ho kaak nu indiy Bunj-ak, illa a ɲuu gase jile. ² Yuudinna zeeda gine riy ta Bunji, nun sa saadine. Kar riyco gay, ɲu gingitdo in ibine kaak ta6 ka Bunji. ³ ɲu bal ibine baati taat maman Bunj giniig gee ɲuu goye in botol do unji ho ɲu bariyiy botol ta maaniico di. Ampaa ko, botol taat Bunj gintu-at, ɲu poociita. ⁴ Iisa Masi gintu a *gaanuun ka Muusa goydo pey kaate. Paa kat, ɲuur kuuk aamin in ɲaara, Bunj yaa giniŋco ɲuu goye in botol do unji.

Jile ka gee okiŋco kuuk aamin do Iisa Masi

⁵ Do bi ka ɲuur kuuk bariya goye in botol do unji ka Bunji in *gaanuun, meenji nabi Muusa siir do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji-ak yaa goye in ɲaar di. »^{*} ⁶ Kar gay, an kaaw taat ɲu kaawtu do bi ka *goye kaak in botol kaak min do imaandi. Kaaw-at a dak osenno do adin aman : « Waa yaa coone ka samaaner ? » Ya ampa-ak, ki pakira a Iisa Masi

[†] **9:25** Wer ka gase kaawor do Ooze 2.25. [‡] **9:26** Wer ka gase kaawor do Ooze 2.1. **§ 9:28**

Wer ka gase kaawor do Ezaayi 10.22-23. ^{*} **9:29** Geegiray ɲuur-an, Bunj idig jot (Ezaayi 1.9, Zeneez

19.23-28). [†] **9:32** ‘ɲaar kaak ar dambi’ : Anne-an, ɲu kaawa do bi ka Iisa Masi. [‡] **9:33** Wer ka

gase kaawor do Ezaayi 8.14-15, 28.16. ^{*} **10:5** Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5.

bal paaye misa walla ? ⁷ Dak kaawenno pey do adin aman : « Waa yaa paaye do bee kaak sugulgul, wer kaak gee ku mate goyiyo ? » Ya pa-ak, ki pakira a Iisa Masi bal nooye min do muuti walla ? ⁸ Kar gay, maan ka kaawindi-ak, na maa ? Kii kaawe taat nu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw ta Bunji, taar as ko moota, ta goy do bin ho do gelbine. »[†] Ta taar-an ko kaaw taat do bi ka imaandi taat gi gaariy do geemir. ⁹ Ya ki pil bin do unco ka geemir a Iisa Masi, naar *Rabbine, ho ya ki aamin do gelbiney kadar Bunj nooyig min do muuti, kii gase jile. ¹⁰ Asaan naar kaak aamin do gelbiney-ak, Bunj ginig a na goy in botol do unji, ho naar kaak pil biy do unco ka geemir-ak, Bunj yaa jilinj. ¹¹ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay waan kaak aamin loci, sokaan diyaagdo tak-tak. »[†] ¹² Ansi-ak, gaara kadar *Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, nuur sawa di. Asaan okinco, *Rabbinn rakki di. Naar ko kaak gina sellinkaw do ay gem kaak ala in sin kunji. ¹³ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Ay gem kaak ala in sin ku Rabbinner yaa gase jile. »[§]

¹⁴ Ka seener gay, maman nuu indinji ya nu bal aamine loci ? Maman nuu aamine ya nu bal dore ? Maman nuu dore ya waan balco gaare kaawo ? ¹⁵ Ho maman nuuco gaare kaawo ya waan balco naame gee ? Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gee kuukiya kabarranna ku samaane, nu miinaag adat ku geemir in galal. »^{*} ¹⁶ Kar gay, min gee okinco, daarin di ooyit Kabarre ta Gala. Uudin taat nabi Ezaayi siirtu do Kitamner aman : « Gem kol Rabbiney, ni gaarcot kaawon, kar waa di icta ? »[†] ¹⁷ Ansi-ak, gee kuuk aamine, imaanco asa min do kaaw taat nu dortu, ho kaaw taat nu dortu-at asa min gaare ka kaawor do bi ka Iisa Masi.

¹⁸ Naar-ak, nu gin pey inde : Kabarre-at, nu bal dorin misa walla ? Ha'a, ka seener, nu dorit ko. Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Do kid okinji, nu dorit gaay ta gay gaare kaawor,
ho kaawco-at, nu gaarit do duniin okintiti. »[†]

¹⁹ Naar-ak, naa inde pey : Kaaw-an, Yuudinna bal ibine baati walla ? An ko kaaw taat Bunj kaawtu min awalle in biy ka nabi Muusa. Na kaaw aman : « Naako giniiko hasuudinay do gee kuuk kuntodo,
ho naa gine kuu dapine in darre

taat geenti ibanno maanna. »[§]

²⁰ Kar nabi Ezaayi zeedtu nam na kaawtu bal kolaw kaaw taat asa min do Bunji aman :

« Nuur kuuk bariyginno, gasintu,
ho nuur kuuk indiginno yoo maanna, nu bayinco. »

²¹ Kar gay, do bi ka gee ku Israyeel, Ezaayi gaaytu pey aman :

« Min kawtira yoo maako,
nu jaalaaco pise do geemir a nuudu ase,
kar gay, nu karmiygitdo kaawor ho nu newsidu kopo. »^{*}

11

Bun bal poocin gee ku Israyeel

¹ Ansi-ak, nu gin pey inde : Bunj poocig geenji, gee ku Israyeel walla ? Ha'a, na bal poocinco. Ka seener, nun meendu oki min gee ku Israyeel, min

[†] **10:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.4, 30.12-14. [†] **10:11** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16. [§] **10:13** Wer ka gase kaawor do Zowel 3.5. ^{*} **10:15** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.7.

[†] **10:16** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.1. [†] **10:18** Wer ka gase kaawor do Soom 19.5. [§] **10:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.21. ^{*} **10:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 65.1-2.

kooginay ku Ibraayim ho min caar ka Benjamin. ² Bunj bal pocin geenji kuuk na doŋtu min awalle-aku. Ku rawtit kaaw taat nu siirtu do Kitamner do bi ka nabi *Eli walla ? Do bi ka gee ku Israyeel, nabi Eli caactu* do Bunji aman ³: « Gem kol *Rabbiney, gee-an deeyig nabiinna ho nu eezig *wernan ku satkiner. Kar dak ko nun keedu di kaak aadaacin ho nu rakaan deendu oki. » ⁴ Kar Bunj gay telkiji maa ? Na telkiji aman : « Ha'a, kin bal dake keejin. Nu ras miday alip peesira (7000) kuuk aadaanu ho bal derse do unji ka maan bunjir kaak nu koliy Baal. »†

⁵ Ampaa ko, do wiktin ta dinka-an oki, goy di gee job kuuk Bunj doŋtu in barkiney. ⁶ Gee-ak, Bunj doŋig in barkiney, na bal doŋin in riy taat nu giniyo. Yampa, ya na doŋig in riyco, barkiney-at, sinji barkinno.

⁷ Taar-an gay baati maa ? Taat gee ku Israyeel bariyту min do Bunji-at, nu bal gasinti. Gee kuuk gasta-aka, illa kuuk Bunj doŋtu-ak di. Kar gee ku pey gay, kayco gin bombo. ⁸ Uudin taat nu siirtu do Kitamner aman : « Bunj dibirig kayco, odinco tala purus-purus ho denjingo ooma. » ⁹ Sultan Dawuud oki kaaw do Bunji aman :

« Ginu a wer kaak nu teeyiy teenco ka iidiner-ak
yaaco kuuniye ar rece.

Ginu a naaco kuuniye maan kaak nuu batke
ho maan kaak Bunj yaa taaŋiyo.

¹⁰ Ginu a odinco yaa kirkile‡ nam nu taliyo tak-tak.

Ginu a nuu koonje korindon min oomin kaw ta taaŋiner. »§

¹¹ Naar-ak, naa inde pey : Ya *Yuudinna batke-ak, nu sollaw. Ka ya nu solle-ak, nu ucaw walla ? Hii, nu ucaw. Kar gay, do bi ka nige kaak nu nigtu-ak ko, botol ta jilindi piltu do gee kuuk Yuudinnado. Bunj gintu ansi-ak, asaan na raka a Yuudinna yaaco gine hasuudinaw do gee-aku. ¹² Kar sando, ya nige ka Yuudinnar pilit botol a gee ku duniiner yaa gase barkin min do Bunji ho ya Yuudinnado gas gamin dakina wiktin taat Yuudinna jagtu min botol taat samaan-at oki, ka seener, wiktin taat gee ku Israyeel yeep do botol-ata, nuu gase barkin dakin aale !

Olibiye ka jineendi in ka yeero

¹³ Din nu newsa loko, do kunj kuuk Yuudinnado. Ka seener, nun *paliine ka Bunji kaak na naamtu do gee kuuk Yuudinnado. Adir portiko in riy taat Bunj beridu-anta. ¹⁴ Nu giniy pa-ak a wal gee kuuk min tambaar-an yaa gine hasuudinaw ho daariŋco yaa gase jile. ¹⁵ Ka seener, Bunj leeyig *Yuudinna serpiya. Ampaa ko, gee ku duniiner gastu botol taat nuu amre in Bunj. Ya ta ampa-ak, do yiri taat Bunj yaa obin pey samaane in naara, taa kuuniye maman ? Taa kuuniye ar gem kaak nooy min do muuti ho gas goye kaak taŋ.

¹⁶ Yampa, ya tee kaak nee awalle kat gi beraag do Bunji-ak, ka dak-ak sa, okinji do Bunji. Ho ya gi bera caar ku etor do Bunji-ak, leeginay sa, okinco loci. ¹⁷ Talon, gee ku Israyeel, nuur ar et kaak nu koliy olibiye kaak nu taattu do jineendi. Kar kunj kuuk Yuudinnado gay, ku ar olibiye ka yeero. Ar Bunj dukumig leeginay daarin ku et kaak goy do jineendi, kar na iytu ku olibiye ka yeero ho na atiig do et ka jineendi-aka. Ansi-ak, kunj leegin kuuk nu attu ate-aku, ar ku siya amay kuuk samaane min do et kaak goy do jineendi kaak nu atinjo-aka. ¹⁸ Ampa-ak, ku ginno botol taat kuu ginin bees leegin kuuk

* **11:2** 'caactu' : Werin daarin, nu kaawa a 'mintu'. † **11:4** Wer ka gase kaawor do 1 Ruwa 19.10,

18. ‡ **11:10** 'kirkile' : Werin daarin, nu kaawa a 'korŋile'. § **11:10** Wer ka gase kaawor do Soom 69.23-24.

Buñ dukumtu-aku. Kuu gediraado kuu dapile asaan ña kuñkonno kuuk gakig caari, illa ñu caar kat gakiñko.

¹⁹ Kar waan minninko yaadu kaawe aman : « Nu dukumiig leegin min do et-añ a nun kat ñuun atin do werco. » ²⁰ Kaaw-an ka seener. Kar gay, dak rawtenno, Buñ dukumiigu-ak asaan ñu bal aamine loci ho ña atinčin ki goyiy do et-ak in imaan taat ki aaminiiy loci. Njaar-ak, dak dapilenno do bi kaak ki icig werco. Kar gay, goy godom. ²¹ Yuudinna, ñuur ar leegin kuuk ta6. Kar ya leegin kuuk ta6 din sa Buñ bal rasin do werco, kin kaak ar leeg taat ñu attu aten di-at, ñaam rase walla ? ²² Talu maman Buñ gaariit sellin kuwiy ho tongukuwiy taat rada ! Na gaaraat tongukuwiy-at do ñuur kuuk jag min do botildi, ho ña gaaraat sellin kuwiy locin, ya ki goy bombo do sellin kaw-ata. Kar ya ki goy do bombo gay, kin oki, ñaam dukume ar ña dukumiig leegin awalle. ²³ Kar ya gee ku Israyeel kat rasig kaa ka bombin kaw ho ñu aamin do Buñdi, ñaa atinco do werco. Asaan Buñ nec atin pey. ²⁴ Ka seener, kin ar leeg taat ñu dukumtu min do olibiye ka yeero, wer kaak ki caktu. Buñ dukumincin min do olibiye ka yeero ho ña atinčin do kaak goy do jineendi, wer kaak ki baltu coke. Buñ nec atin leegin ku olibiye ka yeero do et kaak ta6-aka. Njaar-ak, ya ña raka yee pin pey leegin ku et kaak ta6-ak do werco, yaaji gine melen di.

Jile ka gee ku Israyeel

²⁵ Gem kol sin tay, cokiyoñ naako kaawe maan rakki kaak cigile. Naako gaarinji-ak asaan ku gediraado dapile in ilimko. Maanna-ak a min gee ku Israyeel, daarin, kayco gin bombo ho ñuu goyer ko paa di nam wiktin taat gee kuuk Yuudinnado kuuk yaa aamine yaa necen ja uudin taat Buñ rakiyo. ²⁶ Ansii kat, Buñ yaa jilin darre ta Israyeel okintiti ar taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Gay jile geemir yaa ase min Siyon.
Kar ñige kaak gee kuuk min tamba ta Yakuub nigtu,
ña imilin tak-tak.

²⁷ Taar-an ko jamuwir taat naa obe in ñuura
do wiktin taat naa imilin zunuubinnico tak-tak. »*

²⁸ Gee ku Israyeel, do bi ka pooce kaak ñu poociit Kabarre ta Gala, ñu gin adin ku Buñdi. Ansi-ak, kuñ kuuk Yuudinnado gasiig maan kaak samaan-aka. Kar gay, do bi ka do6indi kaak Buñ do6tu awalle, gee ku Israyeel-ak, ñuur gee kuuk Buñ elgig do saan ta aginiyco. ²⁹ Asaan, ya Buñ ber maan do gemor, ña icig do pey, ho ya ña kol gemo, ña yee do pey aar tak-tak.

³⁰ Kuñ gee kuuk Yuudinnado, awalle ku pooc karmiyin Buñ. Kar din gay, Buñ tala aminduwko do bi ka Yuudinna kuuk pooc karmiyinji. ³¹ Ansii ko, gee ku Israyeel pooc tu karmiyin Buñ. Ampa-ak, ku gas botol a Buñ yaa tale aminduwko. Ho ñuur oki, Buñ yaa tale aminduwco in botol taar-at di. ³² Ka seener, do pooce kaak gee ku duniiner okinco poociit taat Buñ kaawtu, Buñ gintu a ñuu kuuniye ar gay danjaayner do poocinco-aka. Na gintu pa-ak a ñaa gedire gaare tale ka aminduwiy do gee okinco.

Tatkaw ta Buñdi

³³ Talon sellin kaw ta Buñdi taat dakin aale-anta ! Talon ilim ho ibine ka Buñdi kaak ginno gaase tak-tak ! Ginno waan kaak yaa ibinin pikirrey ho ginno waan kaak yaa ibine baay ta maan kaak ña rakiy gine. ³⁴ Uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman :
« Waa ibingit pikirre ta Buñdi ?

* **11:27** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 27.9 ho 59.20-21.

Ho waa kaak nec taayinji ? »[†]

35 « Waa berji maan awalle ?

Ho waa kaak gin botol taat ɲa ɓaayiy boode ? »[‡]

36 Asaan gamin okinco asa min loci, ɲu goy in gudurrey ho ɲu goyiy sa do saan tanji di. Loci di *darjine, elgin in elgina ! *Aamin.

12

Goye kaak marbinto in Iisa Masi

¹ Gem kol sinɗay, do bi ka sellinɗaw ta Bunɗi taat dakin-ata, nu taayaako a kuu bere zinkiko mento ar *satkin taat taɓ do unji ka Bunɗi. Satkin-at aawaaji gala ho taar ko abaadin ta taɓ kuu abdiyin Bunɗi. ² Dakon icenno goye ka gee ku duniiner. Kar gay, rason Bunɗi yaa jiptin goyinɗo ho ɲaako makin pikirriko in taat marbinto. Ansi-ak, kuu ibine maan kaak ɲa rakiyo : maan kaak samaane, kaak aawaaji gala ho kaak nec tak ar kaak ɲa rakiyo.

³ Do bi ka barkin taat Bunɗi beriidu, nu kaawa do ay gemo minninko a ɲaa jaalenno ziy. ɲaa talenno ziy pak taat Bunɗi diyiiga. Kar gay, ay gem di yaa tale ziy ar kaak kuuniy in gudurre ta imaan taat Bunɗi beriiji. ⁴ Talon, zi ka gemor, ɲaar rakki di, kar gamnay gay dakina ho ay maan di in riyoy. ⁵ Ansi-ak, ginte kuuk dakin-an oki, okinte, gi num do Iisa Masi ho gi kuuniy ar zi ka gem rakki di. Okinte, gi num benannite ar gamin kuuk do zi ka gemor. ⁶ Okinte, Bunɗi berte bere keeji keeji uudin ta barkin taat ɲa bertu do ay gemo. Ya minninte goy gem kaak Bunɗi berji bere a ɲaa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunɗi, illa ɲaa kaawinco uudin ta imaan taat Bunɗi beriiji. ⁷ Ya ka pey, Bunɗi berji bere a ɲaa gine riy do geemir, illa ɲaa ginguwinti. Waan kaak Bunɗi berji bere a ɲaa bilde gee, illa ɲaa bildiguwinco. ⁸ Waan kaak Bunɗi berji bere a ɲaa iske gee, illa ɲaa iskiguwinco. Waan kaak Bunɗi berji bere a ɲaa bere gamin do geemir, illa ɲaa berguwinco in gelbin rakki. Waan kaak Bunɗi berji bere a ɲaa tale kaaco ka geemir, illa ɲaa zeede ɲaa talguwe kaaco samaane. Waan kaak Bunɗi berji bere a ɲaa gaaye gee kuuk aminda, illa ɲaa gaayguwinco in galal.

⁹ Dakon elenno in binɗikon di. Poocon nige tak-tak ho obon tirit do sellinɗaw. ¹⁰ Elguwon benanniko in gelbin rakki ar sinɗa kuuk tacco rakki ho zeedon kuu karmiye benanniko. ¹¹ Zeedon ho rason zegel. Ginonji riy do *Rabbiner in niyin rakki. ¹² Do bi ka maan kaak ku diytu gelbinko, aaciyon. Icon subirraw do taafinko ho indiguwon Bunɗi bal bare*. ¹³ Do gee ku Bunɗi kuuk gamin arumco, gaayongu, ho obon martiko samaane.

¹⁴ Indonco barkin ta Bunɗi do ɲuur kuuk taafiyaako. Indonco a ɲaa barkiyinco, yampa, dakonco indenno a ɲaa surpiyinco. ¹⁵ Aaciyon in ɲuur kuuk aaciyaw ho alon in ɲuur kuuk alaw. ¹⁶ Goyon gala benanniko. Dakon bariyenno a kuu gine riy taat gee yaako bere horoomin di, kar gay ooyon oki a kuu gine ay riyoy, yoo taat gee talaat a ta bal baati.

¹⁷ Gem kaak nigaako, dakonji yeepintido. Zeedon kuu gine gamin kuuk yaa ale gala do unco ka gee okinco. ¹⁸ Ya botol goya, zeedon kuu gine ay maan kaak kuu gedire gininji a kuu goye do aapiyer in gee okinco. ¹⁹ Gem kol royin kuuk nu elgiyo, ya gem ginaako taat samaanno, dakon kappiyenno. Kar gay, rason Bunɗi kat yaa ibine baay. Asaan Rabbin Bunɗi kaaw do Kitamner aman : « ɲa nun meendu kat yaa kappiyan taat ɲu nigiiidu. ɲa nun meendu kat yaa yeepin taat ɲu giniidu. »[†] ²⁰ Kar pey aman : « Ya adinen, mey diyaaga, beriy

[†] 11:34 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13. [‡] 11:35 Wer ka gase kaawor do Zoob 41.3. * 12:12 'bare' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'barniye'. [†] 12:19 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.35.

tee, ho ya ibin obga, beriy amay. Ya kin kat ginaaji pa-ak, sokaŋ yaa deenji ar ki liyaaaji ubal do kaay. »^{† 21} Dak rasenno taat samaanno yaan gedire. Kar gay, gedirti do taat samaanno-at in taat samaane.

13

Karaamin do agindaw ku darre

¹ Ay gemo yaa karmiyin agindaw ku darrer. Asaan ginno gem kaak yaa goye tatkaw ka darrer ya Bun bal diyinji. Ansi-ak, nuur kuuk agindaw ku darrer sa, na Bun kat diyaagu. ² Ampaa ko, naar kaak poocaaŋ kaaw ta agindaw ku darrer, na poocaaŋ maan kaak Bun diytu. Ansi-ak, nuur kuuk poocaw, maanico di iyaat seriin ta Bundi do kayco. ³ Ka seener, gee kuuk gina samaane, nuur ginno kolaw do gay dukume seriiner, illa nuur kuuk gina taat samaanno. Ya ki raka goye bal kolaw do agindaw ku darrer, gin taat samaane ho nuun ozile. ⁴ Asaan agindaw ku darrer-ak, nuur gay riyor ku Bundi a nuuko gine sellen. Kar ya kun kat gina taat samaanno gay, giniŋco kolaw. Asaan izinne taat nu gintu ta dukume seriiner-at, taar maalanno. Nu gay riyor ku Bundi a nuu gaarin dapinkoy do nuur kuuk gina gamin kuuk samaanno. ⁵ Do saan taar-an, samaane kuu karmiyin agindaw ku darrer. Ya ku karmiyaagu, ku karmiyigido a paa dapinko-at yaako paaye do kaykon di, kar gay, ku karmiyaagu asaan ku iban do gelbinko kadar taar-at ko taat kuu gine.

⁶ Ampa-ak, illa kuu kappiye miiri. Asaan nuur kuuk ica miiri-ak, nuur gay riyor ku Bundi kuuk gina riyco di. ⁷ Beron do ay gemo maan kaak waaliyga : kappiyon miiri wal patanti do nuur kuuk icaw ho beron horoomine in karaamine do nuur kuuk tur kuuco bere.

Ele ka gijin

⁸ Dakon rasenno daana yaa goye do kayko, illa daan taat kuu ele benanniko. Gem kaak el giji-ak, naar karmiyig ko tak *gaanuun ka Bundi okinji. ⁹ Ka seener, do Kitamner, nu siir gaanuun dakina : kun miday, dakon kokinenno daad kara ho kun daad oki, dakon kokinenno miday kara, okinko, dakon deenno gee, dakon kokinenno gamna, dakon elenno gamin ku eenko,* ho goy gaanuun ka pey oki. Kar gay, okinji, na num do gaanuun rakki di kaak kaawa aman : « Kii elin gijin ar zin ka meenjin. »^{† 10} Gem kaak elgig giji, naar niggiido. Ansi-ak, gem kaak el giji-ak karmiyaag gaanuun okinji.

Siye ka zinjkar do yeepe ka Iisa Masi

¹¹ Zeedon kuu ginin gamin-an gaay in gaayo, asaan ku ibingit ko wiktin taat din gi goyiy-anta. Wiktin nece taat kuu nune. Ka seener, wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak as ko moota, pak wiktin taat gi aamintu. ¹² Wer gaay ko wale ho pat sa gaay ko coke. Naar-ak, rasinten gamin okinco kuuk gi giniy do gondikor ho sokinte garti, ginte taasine do portikaw. ¹³ Goyinte goye kaak taŋ ar gee kuuk goy do portikaw. Dakinte hadirenno do iidin taat gee gina gamin ku ginindido ho dakinte sakriyenno. Dakinte gaayenno munjam ho dakinte goyenno jookumo. Yaman, goyinte godom min giduwa ho min hasuudinaw. ¹⁴ Kar gay, ar kaak ku sokiy garti ku taasinkar, icon *Rabbinte Iisa Masi ar gartiko. Dakon rasenno galal ta zinjiko yaako iyin ko kuu gine jookumo.

^{† 12:20} Wer ka gase kaawor do Proverb 25.21-22. ^{*} ^{13:9} Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13-17, Deteronoom 5.17-21. ^{† 13:9} Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18.

14

Gee kuuk imaanco sooda in kuuk tanço dakina

¹ Obon samaane gem kaak imaanji sooda ho dakon meelinjido do bi ka maan kaak na pakiriyo. ² Ampaa ko, gee daarin pakiriy a nuu gedire tee gamin okinco. Kar daarin kuuk imaanco sood gay pakira a illa nuu tee tapar di. ³ Gem kaak tiya gamin okinco-ak, illa naa giniñjido bees naar kaak taado gamin daarin. Kar naar kaak taado kum oki, illa na dukumaajido seriin do naar kaak tiyaag gamin okinco. Asaan naar oki, Bun ooyga. ⁴ Yampa, kin gay waa kaak ki taliy zin ar ki gay dukume seriiner do gay riyor kaak kanjinno ? Gay riyor-ak, ya na goy bombo do riyoy wala ya na gale oki, illa tatkuwiy kat gin botol taat naaji kaawe. Ka seener, naa goye bombo, asaan *Rabbin Bun gin gudurre taat naa gaayinji.

⁵ Gee daarin pakira a menaw daarin samaane pak eenco do unji ka Bunji. Kar daarin gay a menaw-ak, okinco sawa di. Naar-ak, ay gem di yaa ibine baay samaane ta maan kaak na pakiriyo. ⁶ Gem kaak pakira a yiriy ta rakki pakgig menaw kuuk daarin-ak, na pakiriy pa-ak asaan na rakaaji bere horoomin do Rabbiner. Gem kaak tiya gamin okinco-ak rakaaji bere oki horoomin do Rabbiner, asaan na ozila Bun do bi ka teenji. Ho gem kaak taado gamin daarin-ak sa rakaaji bere horoomin do Rabbiner, asaan naar oki ozila Bun do bi ka teenji. ⁷ Ka seener, minninte-an ginno gem kaak goy do bi ka meenji di, ho muut sa, ginno gem kaak mata do bi ka meenji di. ⁸ Asaan ya gi goy-ak, gi goy a gii gine riy do Rabbin Iisa Masi, ho ya gi mataw oki, gi mata do saan ta riyoy. Naar-ak, ya gi goya wal gi mataw oki, gi geenji ku Rabbin Iisa Masi. ⁹ Do bi naar-ak ko, Iisa Masi mattu ho na nooytu min do muuti. Paa ko, na kuuniyту Rabbin ka gee kuuk mate in kuuk goya oki. ¹⁰ Kar kin gay, maa di ki dukumiiji seriin do sinjin ? Maa di, ki giniig bees ? Okinte, gi baa do unji ka Bunji a naate dukume seriine. ¹¹ Asaan, nu siir do Kitamner aman :

« Rabbin Bun kaaw aman :

“ Nu goy mento

ho nu kaawaako a

gee okinco yaa derse do undu.

Okinco, nuu ibine kadar nun Bun. ” » *

¹² Ansi ko, minninte-an, ay gem di, Bun asa indin do taat na gintu.

Gamin kuuk kuuniya in imaan

¹³ Naar-ak, rasintey tak-tak dukume ka seriiner benannite. Kar gay, zeedon ku giniydo maan kaak yaa iyin sintiko nuu jage min botol ho nuu gale do zunubinnar. ¹⁴ Do tanto, in Rabbin Iisa Masi, nu iban tak do kaar kadar do unji ka Bunji, maan kaak sinji tee-ak ginno kaak *cawarro. Kar gay, ya waan pakira do gelbiney a tee daarin cawarro, ka seener, loci di, na cawarro. ¹⁵ Ya ki niga adiy ka sinjin in maan kaak ki tiy-ak, ki rasig ele kaak Bun rakiyo. Ka seener, Iisa Masi mat do bi ka sinjin-aka. Ampa-ak, dak naaminjido sinjin naa tare ziy do bi ka teendi di. ¹⁶ Dakon berenno botol gee yaako osinjo do bi ka maan kaak talaako samaane. ¹⁷ Asaan gamin kuuk kuuniy in *Meennaw ta Bunji gay, nuur *gaanuunno kaak kaawa do bi ka teendi in ka seendi. Kar gay, nu gamin kuuk Ruwwin ta Bunji beriite : *goye kaak in botol do unji ka Bunji, aapiye ho in galal. ¹⁸ Gem kaak gina riy do Iisa Masi ar ansi-ak, aawaaji gala do Bunji ho gee sa yaa karmiynji.

¹⁹ Ansi-ak, zeedinte gii gine gamin kuuk yaate iye aapiy benannite ho kuuk yaate gaayinte gii sinje do imaante. ²⁰ Do bi ka teendi-ak, dak nigintido riy ta

* 14:11 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

Buñdi. Ka seener, do unji ka Buñdi, ginno tee kaak cawarro. Kar gay, ya do bi maan kaak ki tiy di, sinjin yaa jage min botol ta Buñdi, ñaar-ak, tee-ak di aayay. ²¹ Maan kaak samaan-ak, illa kuu rasiñ gamin okiñco kuuk jagaag siñtiko min botol ta samaane : tee ka kumar, see ka maamar ho in gamin ku pey oki. ²² Maan kaak ki pakiriy do gelbiniñ-ak, illa kii obin samaane do gelbiniñ do unji ka Buñdi. Galal do gem kaak adiy osgiji do kadar ña nige do wiktin taat ña ica niyine a ñaa gine maanna. ²³ Kar gay, gem kaak adiy osaw do bi ka teendi ho ña tiya paa di-ak, seriin ta Buñdi obig ko. Asaan maan kaak ña giniy-ak kuunay do in imaan. Ka seener, gamin okiñco kuuk kuunay do in imaan-ak, ñuur zunubinna.

15

Gine ka gamin kuuk aawa gala do geemir

¹ Nin kuuk bombo do imaandi, nii gedire sosin ñuur kuuk imaanco sooda. Ni gediraado nii gine taat aawaani gala lonin di. ² Minninte-an, illa ay gem di yaa gine taat aawa gala do giji a ñaa gaayinji ho a ñaa denrin do imaandi. ³ Ka seener, Iisa Masi bal gine taat aawa gala do meenji di. Kar gay, uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Buñdu, wariy taat gee wariñcin asdu do kaar. » ⁴ Kaawin okiñco kuuk ñu siirtu min awalle do Kitamner, ñu siirig a ñuute bildinte. Ampaa ko, in subirraw ho in iske kaak gi gastu min do kaaw ta Buñdi, gi gin maan kaak gi eriy in imaante. ⁵ Nu inda Buñ kaak bera subirraw ho kaak iska gee a ñaako gaayinjo a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki. Talon goye ka Iisa Masi ho ginon pa. ⁶ Ampaa ko, kuu obe kuuri okinjo, kuu gedire ozile Buñ, takan *Rabbinte Iisa Masi, in gelbin rakki.

Ase ka Iisa Masi, ñaar do gee okiñco

⁷ Obon zinikiko samaane ar kaak Iisa Masi obinjo. Ansii kat, gee yaa ozilin Buñ. ⁸ Ka seener nu kaawaako, Iisa Masi as ar gay riyor ka *Yuudinnar a ñaa necin kaawin kuuk Buñ kaawiico do aginiyco. Ñaar-ak gaara kadar Buñ necit taat ña kaawtu. ⁹ Ña as oki a gee kuuk Yuudinnado yaa ozilin Buñ do sellin kuwiy uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Do saan taar-an ko, naan ozile do datik ta gee kuuk Yuudinnado, ho naa riye a sinjin yaa jaale. »†

¹⁰ Ñu siir pey do Kitamner aman :

« Kuñ gee kuuk Yuudinnado,

aaciyon in ñuur kuuk Rabbin doftu ! »†

¹¹ Ñu siir pey aman :

« Kuñ okinjo kuuk Yuudinnado, ozilon Rabbin Buñ.

Illa gee ku duniiner okiñco yaa ozilin sinji ! »§

¹² Nabi Ezaayi kaaw oki aman :

« Gem rakki min tamba ta Jeese* yaa ase.

Ñaa uce a ñaa tee meennaw

do darrinay ku gee kuuk Yuudinnado,

ho gee-ak gay yaa diye gelbinco loci. »†

* **15:3** Wer ka gase kaawor do Soom 69.10. † **15:9** Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 22.50 ho Soom 18.50. ‡ **15:10** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.43. § **15:11** Wer ka gase kaawor do Soom 117.1. * **15:12** 'Jeese': Ña takan sultan Dawuud. Kaaw-an, taar a sultan ka tatko yaa ase min tamba ta Dawuud ho ñaar ko Iisa Masi, sultan ka tatko kaak Buñ kaawtu a ñaa ñaame. † **15:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 11.10.

¹³ Bunj beraate maan kaak gi eriy in imaante. Ampaa ko, nu indiig a naako bere galal dakina ho naako iye aapiy do gelbinko, asaan ku aamin loci. Ansi ko, in gudurre ta Ruwwiney, kuu ibine gay in gaayo kadar maan kaak ku eriy-ak yaa kuuniye.

Riy taat Bunj beriiji do Pool

¹⁴ Gem kol sintay, nun meendu iban tak kadar ku gin sellinkaw dakina ho ku iban gamin okinco kuuk ku nec ibininco. Ampa-ak, kuu gedire taaye benanniko. ¹⁵ Kar sando, werin daarin do maktumner-an, nu siirko bal kolaw a kuu moyin kaawin kuuk ku bilditu min awalle. Nu siirtu pa-ak, in barkin taat Bunj beriidu ¹⁶ a naa gine gay riyor ka Iisa Masi do nuur kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, riy taat nu giniy-at, nu ber zir okinji do gaare ka Kabarre ta Gala ta Bunji do gee kuuk Yuudinnado a nuu kuuniye ar *satkin taat aawaaji gala do Bunji. Ampaa ko, gee kuuk Yuudinnado yaa gine *cawar in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. ¹⁷ Do bi naar-ak ko, in nume kaak nu numtu in Iisa Masi, adir gintu portiko do riyor taat nu giniy do Bunji. ¹⁸ Kar ya nu kaawa bal kolaw, illa naa kaawe do bi ka riy taat Iisa Masi gintu in nunu. Riy-at, na iyig gee kuuk Yuudinnado a nuu karmiyn Bunj. Na iyig a nuu karmiynji in kaawin kuuk nu kaawiyo, in gamin kuuk nu giniyo, ¹⁹ ho in ay gamin kuuk gaara gudurrey kuuk na gintu do datikco. Gamin kuuk gaara gudurrey-ak, nuur gamin kuuk ajbay kuuk na gintu in gudurre ta Ruwwin ta Bunji. Ampaa ko, nu gaariit Kabarre ta Gala ta Iisa Masi min geeger ka Zeruzaleem yoo kid ka Iliiri. ²⁰ Kar lotu-ak, nu raka a naa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk yiriy rakki gee bal dore nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Nu gintu pa-ak, asaan nu bal rake gine riy do wer kaak gem ka pey ginit ko. ²¹ Ta kuuniy in taat nu siirtu do Kitamner aman :
« Gee kuuk nu balco kaawe biy yaa tale,
ho nuur kuuk bal dore nu kaawa biy yaa ibine. »†

Martaw taat Pool rakiy 6aa Room

²² Nu raka 6aa gaarin Kabarre ta Gala do werin kuuk nu bal dorinti. Naar-an ko maan kaak toddu dees dakina nu baltu 6aa talinjo. ²³ Gin elgin dakina, nu gin niyin taat nu 6aayiyo talinjo, kar nu bal gase kaar. Kar din gay, nu gaasit kat riyor taat do darrinay-anju. ²⁴ Nu raka a naako jage do wiktin taat ya nu 6aa do kid ka Espaan. Ka seener, nu gin niyin taat naako 6aawe ho naa gine dak menaw in kunjo. Ansi-ak yaadu aawe gala ho yiriy taat nu deetaw, kuun gaayindu naa icin botilil.

²⁵ Kar din gay, nu 6aa ja Zeruzaleem a naa gaayin gee ku Bunji kuuk goy ede-aku. ²⁶ Ka seener, sinta kuuk goy do kid ka Maseduwaan in ka Akayi ic niyin a nuu cape gurus nuu gaayin gee ku Bunji kuuk tiya saaro kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem. ²⁷ Nuur maaniico di ic niyin a nuu gaayinco. Kar ka seener gay, ar nu tee daanco ho nuuco yeepti. Asaan nuur kuuk Yuudinnado-ak gas barkin min do nuur kuuk *Yuudinna. Ampa-ak, illa gaminco oki, nuu deedin in gee-aku. ²⁸ Wiktin taat nu bercog ko gurus kaak nu captu ho nu gaasit riy-anta, naako jagen ja, kar naa biren di Espaan. ²⁹ Ampa-ak, nu iban kadar wiktin taat nu ot do werko, naako ote in barkin dakina ta Iisa Masi.

³⁰ Gem kol sintay, nu indaako in sin ku *Rabbinte Iisa Masi ho in ele kaak Ruwwin ta Bunji beriite a kuu indiguwe Bunj do bi kanto. In inde ka ku indiyo, numon in nunu a ginte taasine do salaaner. ³¹ Indiguwon Bunj a naan gaayindu naa pake min do gee kuuk bal aamine kuuk goy do kid ka Zuude. Indiguwon oki a gee Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem-ak yaa ooyin

† 15:21 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.15.

in gelbin rakki gaay taat nu iyiico-anta. ³² Ampaa ko, ya Bun ooye, naako 6aawe in galal dakina ho naa jammiyen dak sood in kunjo. ³³ Bun ka aapiyer yaa goye in kun okinjo ! *Aamin.

16

Ooya in taayik ta ba aaro

¹ Nu naamaakon boote Poobe taat gina riy do Bun di do *Egliz kaak goy do geeger ka Sanjerees. ² Ya ta 6aawko, obon samaane in sin ku *Rabbine ar kaak kuuniye do gee ku Bun di. Ya ta rak gaayko, gaayonta. Gaayonta, asaan taar oki ob wer do gee dakina ho ta gaayintu nun meendu oki.

³ Ooyonco do kun Priska* in mitti Akilaas. Njuur, ni gin riy sawa do Iisa Masi. ⁴ Nu leeyig baarco do bulel do bi kanto. Na nun keedudo di kaak yaa ozilinc. Kar gay, Eglizna okinco kuuk Yuudinnado oki yaa ozilinc. ⁵ Ooyonco oki do gee ku Eglizdi kuuk numa gerco. Ooyonji do Epayneet, royar ka bitu. Min gee kuuk goy do kid ka Aazi, naar di aamin awalle do Iisa Masi. ⁶ Ooyonti do Mariyam taat ginko riy dakina. ⁷ Ooyonco do kun Andronikuus in Juniyaas kuuk jaamar ho nu obinti dajaayin sawa. Min paliinna okinco, nuur di gee ibingigu ho nu karmiyaagu. Min nu bal aamine misa do Iisa Masi di, nuur aamin ko.

⁸ Ooyonji do Ampliyatuus, royar ka bitu do numinni kaak ni numtu in Rabbine. ⁹ Ooyonji do Urbeen kaak ni giniy riy sawa do Iisa Masi ho do Stakiis kaak nu elgiyo. ¹⁰ Ooyonji do Apelees kaak gaar kadar na gin imaan ta ta6 do Iisa Masi. Ooyonco do gee kuuk goy do geriy ka Aristobuul. ¹¹ Ooyonji do Herodiyoan kaak jaamar ho do gee kuuk aamin do Rabbiner kuuk goy do geriy ka Narsiis. ¹² Ooyonco do kun Tripen in Tripoos kuuk gina riy do Rabbine ho ooyonti oki do baar Persiid taat nu elgiyo. Taar oki gin riy dakina do Rabbine. ¹³ Ooyonji do Rupuus kaak sinji ale do riy ta Rabbine ho do yaaco taat gaayintu ar nu ron ka adti. ¹⁴ Ooyonco do kun Asinkrit, Plegon, Hermees, Patrobaas, Hermaas ho do sinja kuuk numa in nuura. ¹⁵ Ooyonco do kun Piloloog in Julij, Neere in booy ho do Olimpaas in do gee ku Bun di okinco kuuk numa in nuura.

¹⁶ Ooyon benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuktacco rakki. Eglizna ku Iisa Masi okinco ooyko dakina.

¹⁷ Gem kol sinjay, nu taayaako a kuu goye godom min gee kuuk poocaag bilde kaak ku gastu. Ka seener, in poocinco-ak, nu eeraag gee kuuk aamine ho nu jagaag min botol taat samaane. Gee nuur-ak, cimon kayko minninc. ¹⁸ Gee ar nuur-an, nuur ginno riy do Rabbinte Iisa Masi. Nu as tee aditco di. In kaawinco kuuk gala ho pulus-pulus-ak, nu caaciyaag gee kuuk ibanno maanna. ¹⁹ Karaamin taat ku karmiyig Rabb-in-at, gee okinco ibingita. Ansii ko, adir gintu portiko do bi kanjo. Kar gay, nu raka kuu gine ilim taat kuu ibine taat samaane ho kuu etire serek min taat samaanno a kuu kuuniye *cawar. ²⁰ Dak ko sood di, Bun ka aapiyer yaa riginin *Seetanne ho kuuji jaawe kaaci.

Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo !

²¹ Timote kaak ni giniy riy sawa, ooyko. Lisiyuus, Jaason ho in Sosipateer kuuk jaamar oki ooyko.

²² Ho nun Tertiyuus, gay siirindi ka Pool do maktumne-anta, nu ooyko in sin ku Rabbinte.

* **16:3 'Priska' :** Nu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

²³ Gayuus kaak nu goyiy do geriy-an sa, ooyko. Do geriy ko, Egliz okinji numiyo. Erast kaak dummiyaag malle ka geeger ho in sinthe Kartuus oki, ooyko dakina. ²⁴ [Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kun okinjo ! *Aamin.]†

Oziliik ta ba aaro

²⁵ Ozilinten Bun ! Uudin ta Kabarre ta Gala taat nu gaariy-anta, na gin gudurre taat nec yaako denrinjo do imaanko. Kabarre-at, ta kaaw taat do bi ka Iisa Masi ho ta baynaag maan kaak Bun rakiy gine, kaak cigil elgin in elgina. ²⁶ Kar din gay, Bun baynig ko waran in kaawin kuuk nabiinna siirtu a gee okinjo yaa ibinin ar Bun kaak goy doo rakiyo. Paa ko, nuur kuuk ibingak gin botol taat nuu aamine do Bun di ho nuu karmiyinji. ²⁷ *Darjin do Bun kaak keeji di gin ilim ! Darjin loci in Iisa Masi, elgin in elgina ! *Aamin.

† **16:24** Kaaw taar-an ginno do makaatamna daarin ku Bun di kuuk nu siirtu min awalle in kaaw ta Grek.

1 Korentiyeen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku Korent

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyeenna kuuk goy do geeger ka Korent. Do wiktin taar-at, geeger naar-ak, sinji ale ho geenji sa dakina. Na goy do biy ka barrer. Do wer-ak ko, nu iyiy gamin min aar barrer, nu taajiriyo. In tajirco-at ko, nu miintu in malle. Ay gem di icyi pikirre in abaadin taat na rakiy di ho dakina gina jookumo. Gee ku Eglizdi-ak eer benannico. Kar Pool gay leesaaco ho na raka numin werco rakki. Na rakaaco gaare maman nuu ice goye ka kretiyeennar do datik ta gee kuuk ibanno Bunj.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraat maktumne-anta. In niyin ta meenji Bunj, na kolintu a naa kuuniye *paliine ka Iisa Masi. In sinje Sosteen, ² ni ooyaako kunj gee ku *Egliz ka Bunji ka Korent. Kunj num in Iisa Masi ho do bi naar-ak ko, kuu kuuniye *cawar do unji. Na kolinjo a kuu kuuniye geenji. Ampaa di oki, na koliig gee okinjo kuuk ala in sinj ku *Rabbinte Iisa Masi do ay wero. Naar ko Rabbin kanjo ho kante oki. ³ Tatte Bunj in Rabbin Iisa Masi yaako barkiyyinjo ho yaako iye aapiye.

Barkin taat Bunj beriy do geenji

⁴ Nu ozilaag Bunj doo do bi kanjo do barkin taat na beriiko min ku numtu in Iisa Masi. ⁵ Do bi ka numinjo-ak ko, Bunj barkiyyinjo do ay maanna, na barkiyyig kaawin okinjo kuuk ku kaawiyo ho in ibininjo oki. ⁶ Naar-ak gaara kadar wiktin taat nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi, ku obit kaaw-at samaane do gelbinko. ⁷ Paa ko, min bere okinji kaak Bunj beriy do geemir, yoo rakki sa armaakonno loko, kunj kuuk yoka asinji ka Rabbinte Iisa Masi. ⁸ Naar ko yaako denrinjo kuu goye bombo yoo do gaase ka duniiner. Paa kat, do yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe-ak, nu gasaakonno oorin tak-tak. ⁹ Bunj kaak kolinjo a kuu nume in ronji Rabbinte Iisa Masi, na necaat tak taat na kaawiyo.

Eere ka gee ku Egliz ka Korent

¹⁰ Gem kol sintay, nu kaawaako in sinj ku Rabbinte Iisa Masi a kaawko yaa gine rakki di nam eere sa goyaado datikko. Nu raka a gelbinko ho pikirriko yaa kuuniye rakki. ¹¹ Ka seener, gem kol sintay, nu kaawiiko ampa-ak asaan gee daarin min ger ka boote Kilowe kaawdu kadar kaawko 6agdo. ¹² Nu kaawit kaaw-an, asaan minninko, gee daarin diya aman : « Nin-an gee ku Pool », daarin a « Nin-an gee ku Apoloos », daarin a « Nin-an gee ku Piyer » ho daarin a « Nin-an gee ku Iisa Masi ». ¹³ Iisa Masi, naar rakki di. Ku pakira a gii gedire eerin gee kuuk num in naara walla ? Na nun Pool kat kaak nu doodtu ka etor do bi kanjo walla ? Nu *batiziyyinjo in sinj ku meendu Pool walla ? Ha'a, paado ! ¹⁴ Nu dela barkin do Bunji do bi kaak nu bal batiziye yoo waan minninko, illa Krispuus in Gayuus di. ¹⁵ Naar-ak, waan gediraaado kaawe a nu batiziyyig in sinj kunto. ¹⁶ Way, nu batiziyyig oki Stepaan in geenji kuuk goy do geriy. Kar gay, nu haraydo kadar nu batiziy waan ka pey. ¹⁷ Asaan Iisa Masi balnu naamindu a naa batiziye gee. Kar gay, na naamintu a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Ya nu gaara Kabarre ta Gala, nu kaawa in kaawin

kuuk melen di, nu kaawdo in kaawin kuuk gee yaa kaawe a nun kat gin ilim. Yampa, muutuy ta Iisa Masi taat ka etor yaa gine ar maan ka maala.

Iisa Masi ko gudurre ho ilim ta Bunji

¹⁸ Do gee kuuk tara zinjico, kaaw taat do bi ka muutuy ta Iisa Masi ka etor, taar ginno baati. Kar do ginte kuuk Bunji laate gay, kaaw-at, taar gudurre ta Bunji.

¹⁹ Asaan nu siir do Kitamner aman :

« Nun, naa rawtin ilim ta gee kuuk iban kaawna
ho naa poocin ibine ka gee kuuk iban gamna. » *

²⁰ Ampa-ak, gee ku duniiner kuuk iban kaawin-ak, moo kat nuura ? Moo nuur kuuk iban *gaanuun ka *Yuudinnar-aku ? Moo kat gay meelol-aku ? Bunji kat gaar kadar ilim ta duniiner-an, taar ar maan ka maala. ²¹ Ay maanna, Bunji ginaag in ilim ta meenji. Kar gee ku duniiner gay, in ilimco, nu bal ibinin Bunji in ilimji. Do bi naar-ak ko, Bunji ictu niyine in ilim ta meenji a naa jilin gee kuuk aamin do kaaw taat gee ku duniiner talaat ar maan ka maala. ²² Yuudinna raka tale gamin kuuk ajbay ho Grekna gay bariya ilim ta duniiner. ²³ Kar nin gay, ni gaara kaawo taat a *Masi kaak Bunji dootu, nu doodig ka etor. Kaaw-an, Yuudinna a nu dorintido ho Grekna gay talaat ar kaaw ta bal baati. ²⁴ Kar do nuur kuuk Bunji dootu a nuu kuuniye geenji gay, ya nu *Yuudinna wal Yuudinnado oki, Iisa Masi-ak ko gudurre ho ilim ta Bunji. ²⁵ Asaan ya gee pakira a Bunji gin maan ka bal baay oki, maannay-ak pakgit ilim ta geemir serek. Ya gee tala kadar maan kaak Bunji giniy-ak ginno gudurre, in gudurrey taat ginno-at oki, ta pakgit ta geemir serek.

²⁶ Gem kol sijtay, kun kuuk Bunji kolinjo, pakiron. Dakin minninko gin ilim do unjo ka geemir walla ? Dakin minninko gin gudurre walla ? Dakin minninko baaco tiya meennaw walla ? Ha'a, ginno ! ²⁷ Kar gay, Bunji doig nuur kuuk ginno ilim do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin ilim-ak yaa gaage maala. Bunji doig nuur kuuk ginno gudurre do unjo ka geemir a paa kat, nuur kuuk gin gudurre-ak, soka yaa deenjo. ²⁸ Bunji doig nuur kuuk gee talaag ar maan ka maala, nuur kuuk gee yilaagu ho nuur kuuk masaakanna a paa kat, naa cillin goye ka geemir kaak nu talaag ar na ta6. ²⁹ Bunji gintu pa-ak, asaan yoo waan sa gediraado dapile do unji. ³⁰ Kar Bunji gay numinte in Iisa Masi ho in naar di, Bunji gaariite ilimji. In Iisa Masi ko, Bunji gininte a gii kuuniye sellen do unji, gii kuuniye geenji kunji ho na jilaate min do zunubinnite. ³¹ Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Naar kaak dapilaw-ak, illa naa dapile in maan kaak Rabbin gintu. » †

2

Gaare ka kaawor in gudurre ta Ruwwin ta Bunji

¹ Gem kol sijtay, wiktin taat nu asiiko a naako gaarin maan kaak cigile kaak Bunji bayniite-aka, nu bal gaarin in kaawin kuuk diya meya ho nu balko kaawe ar tatkaw kaak iban gamin dakina. ² Kar gay, wiktin taat nu goyiy in kunjo, illa nu ic niyine a naako kaawe do bi ka Iisa Masi di in muutuy taat ka etor. ³ Do wiktin taar-at, nu bal gine gudurre taat naa gine riy samaane ho kolaw unjidu nam nu aziraw. ⁴ In kaaw taat nu kaawiiko, nu balko gaarin kaaw-at in kaawin ku ilimdi a taa obin kayko. Kar gay, ta Ruwwin ta Bunji kat gaarko gudurriri. ⁵ Ansi-ak, ta ilim ta geemirro kat naaminjo ku aamintu do Iisa Masi. Kar gay, ku aamintu-ak, asaan ku talit gudurre ta Bunji.

* 1:19 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 29.14. † 1:31 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23.

Ilim ta Bunđi

⁶ Kar gay, nin oki, ya ni bilda gee kuuk darse do imaan, ni bildaag do bi ka ilimdi. Kar ilim-at gay, taar ta duniinerro ho ta asdo min agindaw ku duniiner. Agindaw-ak, nuur asa ide. ⁷ Kar gay, ilim ta Bunđi taat ni kaawiy-an, taar ilim taat cigil awalle ho gee bal ibininti. Min Bunđ bal kilgiyin misa duniin di, na siyit ko ilim-ata a naate unjinte do *darjiney. ⁸ Min agindaw ku duniiner-an yoo rakki oki bal ibinin ilim-ata. Yampa, ya nu ibinta, *Rabbin gay darjiner, nu doodaagdo ka etor. ⁹ Kar gay, ar taat nu siirtu do Kitamner aman :

« Maan kaak yiriy rakki gem bal talin in oday,

na bal dorin in dengey

ho na bal pakirin do kaay,

Bunđ siyig do nuur kuuk elgiga. »*

¹⁰ Sando, maan kaak cigile-an, Bunđ baynintin in Ruwwiney. Asaan Ruwwin ta Bunđi, taar ibingig ay maanna, nam ka Bunđi kaak cigile oki. ¹¹ Ginno waan kaak ibingit pikirre ta gemor, illa ruwwin ta meenji. Ansi-ak, ginno waan kaak ibingit pikirre ta Bunđi, illa Ruwwin ta meenji Bunđ. ¹² Gintey gay bal gase ruwwin taat asa min do duniiner-anta. Kar gay, gi gas Ruwwin taat asa min do Bunđi. Paa kat, gi ibinin maan kaak Bunđ beriite in barkiney. ¹³ Gamin-an, ni kaawgigdo do geemir in bilde kaak asa min ilim ta geemir. Kar gay, ni kaawa in bilde kaak asa min Ruwwin ta Bunđi. Ansii kat, ni gaariy baat ta seen ta Ruwwin ta Bunđi do gee kuuk gasit Ruwwin-ata.

¹⁴ Gem keeji di gediraado gasin seen taat asa min Ruwwin ta Bunđi. Loci-ak, na talaat seen-at ar maan ka bal baay ho na gediraado ibininti. Gem yaa ibininti-ak, illa in Ruwwin ta Bunđi ja. ¹⁵ Gem kaak gin Ruwwin ta Bunđi nec ibine baaco ta gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. Kar gay, ginno gem kaak nec gaase baay tanji. ¹⁶ Ka seener gay, nu siir do Kitamner aman :
« Waa ibingit pikirre ta Bunđi ?

Ho waa kaak nec taayinji ? »†
Kar ginte gay gin pikirre ta Iisa Masi.

3

Riy ta gay riyor ku Bunđi

¹ Gem kol sintay, wiktin taat nu 6aawiiko, nu bal gedire naako kaawe ar ku gee kuuk jaawa in Ruwwin ta Bunđi. Kar gay, nu kaawaako ar ku gee ku duniiner di. Do imaanko taat do Iisa Masi, ku ar koogin ku naada. ² Ansii ko, nu bildinjo in kaawin kuuk melen di ar see ka buwi. Nu balko bildinjo in kaawin kuuk rada ar tee ka ander, asaan ku gediraado ibininjo. Yoo din oki ku gediraado misa, ³ asaan ku goy misa ar gee ku duniiner. Ka seener, ku hasuudinay ho ku kaasuma benanniko. Ampa-ak gaara kadar ku ar gee ku duniiner ho goyinjo sa ar ka geemir di wal maman ? ⁴ Ya gem rakki kaawa aman : « Nun gem ka Pool » ho ka pey aman : « Nun gem ka Apoloos », naar-ak gaarro kadar goyinjo ar ka geemir di walla ?

⁵ Ya ku bariya baaco, Apoloos kat waa, ho Pool gay waa ? Seertini, ni gay riyor ku Bunđi di. Bunđ naaminti a kuu aamine do Iisa Masi. Ni gina riy taat Bunđ berinti di. ⁶ Nun Pool, nu gaarkon kaaw ta Bunđi ar gem kaak taat eto. Apoloos gay, gaayaako in bilde ar gem kaak leej amay do et kaak nu taattu-aka. Kar na Bunđ kat maadga. ⁷ Ampa-ak, naar kaak taate ho naar kaak lee

* 2:9 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 64.3. † 2:16 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.13.

amay, seerco, nuur geen di. Illa Bun keeji di tatiko, asaan naar di maadig et-aka. ⁸ Naar kaak taate in ka lee amay, nuur sawa di. Ay gem di, Bun yaa ji bere haginey uudin ta riyoy. ⁹ Asaan seertini, ni gay riyor ku Bun di ho kun gay ar morgo kaak na gawniyo.

Pey, ku ar ger kaak Bun piniyo. ¹⁰ Nun gay ar gem kaak gin ilim ho kaak iban pine geray. In barkin taat Bun beriidu, nu teesiit baay ta gerdi do werko ho waan ka pey astu pini ger-aka. Kar gay, yaman ay gem di yaa pakire maman naa pine do baay ta ger-aka. ¹¹ Asaan baay ta gerdi, naar Iisa Masi ho waan gediraado diye ta pey. ¹² Nuur kuuk pina do baa ta ger-aka, daarin yaa pine in daabne, wal in poddine, wal in dambay kuuk kaalne ho daarin gay yaa pine in atay, wal in balgiga, wal in idam. ¹³ Yiriy taat Bun yaa dukume seriine, ay gemo, riyoy yaa bayne waran. Yiriy taar-at yaa ase in ako ho ak-at yaa gaare riy ta ay gemo, ya ta samaane wal ta samaanno. ¹⁴ Ya waan pin do ger-aka ho wer kaak na pintu-ak kat ak taggigdo, Bun yaa ji berin haginey. ¹⁵ Kar ya ak-at teeyig gay, riyoy-at uc maala. Gem-ak, Bun yaa jilinjii. Kar gay, naa gine ar gem kaak do kiyiw min do aki in pisinji ku orok.

¹⁶ Ku iban tam kadar kun ko *ger ka Bun di ho Ruwwin ta Bun di goy do gelbinko wal maman ? ¹⁷ Ya waan kaak nigaag ger ka Bun di, Bun yaa idinji oki. Asaan ger ka Bun di, naar *cawar ho kun ko ger ka Bun di-aka.

¹⁸ Dakon caacyenno zinjiko : minninko-an, ya waan kaak pakira kadar na gin ilim do unco ka gee ku duniiner, illa naa poocin ilim taar-ata. Paa kat, naa gase ilim taat ta. ¹⁹ Asaan ilim ta gee ku duniiner, do unji ka Bun di, taar bal baati. Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee kuuk gin ilim, in neendaw ta maaniico di, Bun yaa obin ar nu obiy kumin ku yeero in dada. » * ²⁰ Kitamne kaaw pey aman : « *Rabbin Bun ibingit pikirrico ta gee kuuk gin ilim ho na iban kadar taar bal baati. » † ²¹ Ampa-ak, dakon pisiriyenno in sin ku gemor, asaan okinco-an, nuur kun ko : ²² nun Pool, Apoloos ho in Piye, okintini, ni kun ko. Duniine, goye, muutu, gamin kuuk goy din ka ho kuuk yaa ase neginda, okinco kun kon di. ²³ Kar kun gay, kun gee ku Iisa Masi ho Iisa Masi gay, naar ka Bun di.

4

Taayik ta Pool do gee ku Korent

¹ Nu raka a kuuni tale, nun Pool in Apoloos, ar gay riyor ku Iisa Masi, ar nuur kuuk Bun berco riyo a nuu imilin maan kaak na cigiltu awalle do geemir. ² Ya nu ber riy do gemor, illa naa gaare kadar na nec nu amniyinji. ³ Do tanto gay, ya kun kat dukumaadu seriine wal gay dukume seriiner oki, taar-at ginaadudo maanna. Nun meendu oki dukumaado seriine do kaar, ⁴ asaan adir osgitdo maan kaak nu nigtu. Kar gay, in taar-an oki, gaarro kadar nu goy goye kaak in botiliy do unji ka Bun di. Ka dukumaadu seriin-ak, naar *Rabbin Bun. ⁵ Do bi naar-ak ko, ya Rabbin Iisa Masi bal yeepe misa, dakon dukumenno seriine. Kar wiktin taat na yeepe, gamin kuuk cigil do gondikor, naa imilinco waran, in pikirre taat cigil do gelbin ka geemir oki. Ampaa ko, ay gem di yaa gase ozilikay min do Bun di.

⁶ Gem kol sintay, do paydin ta maaniiko kat nu kaawtu do bi kanto in ka Apoloos a niiko gaare kun oki yaa gine pa. Nu raka a kuu ibine baati ta maliy taat gee ibingit-anta. Maliy-at aman : « Waan yaa amilenno kara min botol taat Kitamne gaartu. » Nu kaawiy ampa-ak, asaan nu rakaado kuu pisiriye

* **3:19** Wer ka gase kaawor do Zoob 5.13. † **3:20** Wer ka gase kaawor do Soom 94.11.

aman : « Nun aada gem kaak tatik aale, kin gay aada ka maala. » ⁷ Maa di ki pakiriy a ki pakgig eenjin ? Gamin okinco kuuk ki gintu-an, waa berjingu ? Na Bun doo di ? Di ya pa-ak, maa di ki pisiriyyi ar nu baljin berin bere ?

⁸ Talon kate ! Ku pakira a ku ginig ko gamin okinco. Do botol ta Bun di, ku pakira a ku deet ko gay gamnar. Ku pakira a ku teet ko meennaw. Hey kunjo-anju ! Ya ka seener, ku teet meennaw, nin paliinna oki yaa teen in kunjo. ⁹ Nu kaawiy ampa-ak, asaan nin kuuk paliinna-an, nu pakira a Bun leenti aar ta geemir tak-tak. Ni ar gee kuuk nu obig a nuu deenco do unco ka geemir. Ampa-ak, gee ku duniiner okinco yaa talin taabinni nam *dubal ku Bun di oki yaa tale. ¹⁰ Ni oliyay do saan ta Iisa Masi, kar kun gay pakira a in Iisa Masi, ku gin ilim dakina ! Ni ginno gudurre, kar kun gay pakira a ku gin gudurre dakina ! Gee dakina poocaani, kar kun gay pakira a nu jaalaag sinjo ! ¹¹ Nin gay, yoo dinja mey diyaani, ibin sa obinti ho ni bal gine kesuune oki. Gee koocaani ho nu atkaani min ay wero. ¹² Ni gina riy in soriyni a nii gase tee ka binjini. Gee waraani ho nin gay barkiyaagu. Nu taabiyaani ho nin gay subira di. ¹³ Nu diyaani kaawin ooma ho nin gay telkaaco in taat ool di. Yoo dinja, gee yilaani pakgig gamin okinco kuuk Bun kilgiyту. Nu talaani ar maan kaak nu orig ka suusi.

¹⁴ Nu balko siirin kaawin-an a sokaan yaako deenjo. Kar gay, gem kol kooginay kuuk nu elgiyo, nu siirig a naako taayinjo. ¹⁵ Asaan ya ku gin gee dakina kuuk bildaako do bi ka Iisa Masi oki, takko naar rakki di. Wiktin taat nu iyiiko Kabarre ta Gala, nu gintu takko do goyinjo kaak do Iisa Masi. ¹⁶ Do bi naar-ak ko, nu taayaako a kuu ice botilil. ¹⁷ Paa ko, nu naamikon Timote. Naar ar rondu do imaan. Nu elgiga ho na gina riy ta Rabbine in botilti. Nu bildiig gee kuuk do *Egliznar okinco a maman nuu goye do botol ta Iisa Masi. Nu naamii Timote a naako gaare pey maman nu garkiyig gee a nuu goye do botol-ata.

¹⁸ Gee daarin minninko pakira a nu asaakonno pey. Ampaa ko, nu dapiltu aale. ¹⁹ Kar gay, ya Bun kat pildu botol, kodok di naako baawe. Ya nu ot do werko, nu raka tale riy ta gee ku dapilaw-aku. Nu raka ibine ya ka seener, nu gin gudurre ta Bun di wala nu kaawa maalan di. ²⁰ Asaan do *Meennaw ta Bun di, kaawin kuuk maalan di-ak, nuur ginno werco, illa riy taat in gudurre ta Bun di. ²¹ Kar kun gay, ku raka maa ? Ku raka naako 6aa in ele ho in dalullaw, wal naako ice donjilo ?

5

Gee kuuk aamine in kuuk baaya munjam

¹ Ay wero, nu dora gee kaawa a ku gin maan kaak patiy kaa. Gem rakki minninko weya in daacyi ta tacco. Way, maan naar-an, gee kuuk ibanno Bun din sa gingigdo. ² In taar-an oki, ku dapiliy di-ak maman ? In maan kaak kuuniyaw-an, zer kuu gonde dakina ho kuu atkin gem-ak min do datikko. ³⁻⁴ Nun gay, ya nu serek minninko oki, ar nu goy do datikko ho kelmol sa in kunjon di. Naar-ak, nu dukumji ko seriin in sin jo *Rabbin Iisa Masi do gem kaak ginig maanna-anja. Kunjo oki, do wiktin taat ku nume ho kelmol goy in kunjo, dukumonjit seriin-an in gudurre ta Rabbinte Iisa : ⁵ beron gem-ak do *Seetanner a ziy kaak goy kaak do zunuubinnar-ak yaa nige. Paa kat, do yiri taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe, naa gedire gase jile ka ruwwiney.

⁶ Dapilinko-ak, naar ginno baay tak-tak. Ku ibanno ga ? Ya waan gina mappa, na liya gel sood di, kar okinji, na uciy gusus. ⁷ Gel-at, taar ar zunuubinna kuuk goy do datikko. Naar-ak, rason zunuubinna-ak serek a kuu kuuniye pey *cawar do unji ka Bun di. Ka seener, ku kuuniyту ko cawar-ak,

asaan Iisa Masi mat do bi kante ar ron tamgi kaak nu bertu *satkin awalle do iidin ta *Paakdi. ⁸ Do bi naar-ak, goyinte ar gee kuuk awalle iidiytu iidin ta Paak in gelbin ka cawar ho in seene. Yampa, dakinte goyenno ar nuur kuuk iidiyiit iidin-at in zunuubinna ho in jookumuwo-ata.

⁹ Do maktunner taat nu siirikon dak ko, nu taayinjo a kuu goye serek min gee kuuk goyinjo jookumo. ¹⁰ Nu kaawiy ampa-ak, nu kaawdo do nuur kuuk jookumo ho bal aamine misa do Iisa Masi. Nu kaawdo a kuu goye serek tak-tak min gee-aku, nuur kuuk atka tamanaw ta duniiner, kuuk kokinay, kuuk abdiya margina. Ya ampa-ak, illa kuu rasin duniine ! ¹¹ Nu kaawa do bi ka nuur kuuk kaawa a nu sintiko do Iisa Masi, kar goyinjo gay jookumo. Nu atka tamanaw ta duniiner, nu abdiya bunay, nu wara gee, nu sakriyaw ho nu kokinay. Goyon serek min gee-aku ho dakon teenno bat in nuura. ¹²⁻¹³ Nuur kuuk bal aamine misa do Iisa Masi gay, na nunno kat yaaco dukume seriine, illa Bun meenji. Kar do nuur kuuk aamin ko do Iisa Masi gay, ku gin botol taat kuuko dukume seriine. Asaan nu siir do Kitamner aman : « Atkon gem kaak jookumo min do datikko. »*

6

Sinja sakkiyaado eenjo do unjo ka gee ku duniiner

¹ Kar ya minninko rakki gin kaaw in sinji, maa di na gediriy iyin do unjo ka gee ku duniiner a nuuco talin kaawco ? Samaan-ak zer naa iyin do unjo ka gee ku Bunji kat kuuk yaaco talinti. ² Ku ibanno kadar nu gee ku Bunji kat kuuk asaaco dukume seriin do gee kuuk do duniiner okinjo walla ? Kar zer ya kun kat kuuk yaaco dukume seriin-ak, maa di ya ku gin kaaw kapak di, ku gediriy do talinti. ³ Ku ibanno ga ? Na ginte ko kuuk yaaco dukume seriin do *dubal ku Bunji. Kar zer ya ta ampa-ak, maa di gi gediriy do talin kaawin kuuk do duniiner-anta ? ⁴ Kar gay, ya ku gin kaawin ar nuur-anju, maa di ku iyii do nuur kuuk gee ku *Eglizdi talaagu ar maan ka maala ? ⁵ Sokan daggikonno walla ? Minninko-an kat ginno tak-tak gem kaak gin ilim ho nec talin kaawin ku sinja kuuk aamin do Iisa Masi walla ? ⁶ Kar kunjo, minninko rakki iyii giji do unjo ka gay dukume seriiner kuuk ibanno Bun-ak gay maa ?

⁷ Ka seener, do datikko, ku gin ko gee kuuk sakkiya sintiko. Naar-ak gaara ko kadar binjiko gallo do unji ka Bunji. Ya gem gingikonno gamin kuuk in botilco, kuu subire guna min kuu iyin do unjo ka gay seriiner. Ya gem soka gaminko oki, kuu rasin guna min ku sakkiyinji. ⁸ Kar sando, kun maaniikon gay gina gamin kuuk in botilcodo. In raade, ku tiyaag sintiko kuuk aamin do Iisa Masi ! ⁹ Ku ibanno ga ? Nuur kuuk gina gamin kuuk in botilcodo unjaado do *Meennaw ta Bunji. Dakon caacyenno zinjiko ! Ibinon tam kadar gee kuuk baaya munjam, kuuk abdiya margina, kuuk kokina miday wal daad kara, kuuk delesinay, ¹⁰ kuuk kokinay, kuuk atka tamanaw ta duniiner, kuuk sakriyaw, kuuk wara gee, kuuk gaama gamin ku geemir, okinjo-an unjaado do Meennaw ta Bunji. ¹¹ Ampaa ko, awalle minninko daarin gingiyo. Kar din gay, ku gin ko *cawar do unji ka Bunji, ku gin ko geenji ho ku goy ko goye kaak in botiliy in sinj ku *Rabbinte Iisa Masi ho in gudurre ta Ruwwin ta Bunji.

Zinjite, nuur ku Bunji

¹² Gee daarin minninko kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener, kar gay min gamin okinjo-an, daarin gaayaakonno. Nun oki, naa gedire kaawe aman : « Nu gin botol taat naa gine

* 5:12-13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.7.

ay maan kaak nu rakiyo. » Kar gay, nu rasaado zir gamin-an yaadu gedire. ¹³ Ku kaawa pey aman : « Tee, naar baa do adir ho ad sa, naar yoka teen di. » Kaaw-an ka seener, kar gay, tee in adi, Bun yaa idin seerco. Kar gay, Bun bal giniñ zi ka gemor a naa baaye munjam. Zi ka gemor, naar do Rabbiner, ho Rabbis sa, naar do zi ka gemor-aka. ¹⁴ Ka seener, Bun kaak nooyig Rabbis lisa Masi min do muuti yaate nooyinte, ginte oki, in gudurrey ta meenji.

¹⁵ Ku ibanno ga ? Zinjiko, nuur num in zi ka lisa Masi. Ampa-ak, ya waan wey in azbiñca, ar na ic min zi ka lisa Masi ho na numig in kanti. Taar-at kuunaydo kat bat ! ¹⁶ Ku ibanno ga ? Gem kaak wey in azbiñca-ak, seerco, nu num ar zi ka gem rakki. Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Seerco, nuu gine ar zi ka gem rakki. » * ¹⁷ Kar gay, gem kaak num in Rabbinte lisa Masi, seerco, ruwwinco rakki.

¹⁸ Yaman, cimor kayko cat min baaye ka munjam-aka. Zunuubinna okinco ku pey, nuur kara min do zi ka gemor. Kar gay, gem kaak baaya munjam-ak, naar gina zunuubinna do ziy ka meenji. ¹⁹ Ku ibanno ga ? Zinjiko, nuur ger ka Ruwwin ta Bundi. Naar Bun kat berkonta ho ta goy do zinjiko. Ampa-ak, zinjiko, nuur kunkonno, nu ku Bundi. ²⁰ Bun kappiy dakina a ku kuuniye geenji. Naar-ak, in zinjiko-an, zeedon kuu jaalin sin ku Bundi kuwa in ay maan kaak ku giniyo.

7

Taayik ta Pool do bi ka obindi

¹ Din naako yeepe kat do maan kaak ku siiriidu awalle aman : « Ya gem obaado daatik sa guna. » ² Kar gay, in goye ka duniiner kaak jookum-an, guna, ay gemo yaa obe daatik ta meenji ho ay geema yaa obe mitik ka meenti. ³ Ya nu obe, mitko newsaado kop do daacyi ho daatik sa newsaado kop do mitti. ⁴ Daatik gediraado gine maan kaak ta rakiy di in zit ka meenti, asaan zit-ak, naar ka mitti oki. Ho mitik sa gediraado gine maan kaak na rakiy di in ziy ka meenji, asaan ziy-ak, naar ka daacyi oki. ⁵ Naar-ak, do danjilco, daatik poocaagdo mitti ho mitik sa poocaatdo daacyi. Kar gay, illa nuu deen ja kaawco a nuu deedin danjilco do wiktin sood di, nuu unje kayco do inde ka Bundi. Kar ya wiktin-at bire, nuu yeepe do danjilco. Yampa, nu gediraacodo do zinjiko, paa *Seetanne yaa gase botol taat naa gecinco.

⁶⁻⁷ Do tanto gay, gee okinco yaa goye bal daadi ar nunu. Kar gay, nu kaawaakonno a kuu gine ampa. Kar ya ku raka gine pa, sokañ obaakonno. Ay gem di in bere kaak Bun beriji : rakki, Bun berji bere ka anka, ho ka rakki gay, na berji bere ka pey.

⁸ Do nuur kuuk bal obe misa ho do murgilgal, nu kaawaaco a samaane nuu goye bal obe ar nunu. ⁹ Kar ya ku gediraakonno do zinjiko gay, naar-ak, obon. Ya ku ob-ak, guna min baykon di yaako deenjo.

¹⁰ Din naaco kaawe do nuur kuuk ob ko. Maan kaak naa kaawe-an (na nununno di kaak kaawga, na *Rabbis meenji) daatik rasaagdo mitti. ¹¹ Kar ya daatik rasig mitti gay, illa taa goye maala wal taa amre in mitti, ho mitik sa, totiraatdo daacyi.

¹² Din naaco kaawe do nuur kuuk pey. Kaaw-an (na nunu kat kaawta, na Rabbino) ya sin rakki daacyi bal aamine misa do lisa Masi ho ta ooy a nuu saaye, naa totirintido. ¹³ Ampaa di oki, ya boo rakki mitti bal aamine misa ho na ooy a nuu saaye, taa rasiñjido. ¹⁴ Ka seener, mitik kaak bal aamine gay, do bi ka daacyi taat aamine, Bun talaag ar na mitti kaak ta6 do unji. Ampaa di

* **6:16** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.24.

oki, daatik taat bal aamine, do bi ka mitti kaak aamine, do unji ka Bunji, ta daacyi ta ta6. Pa-ak, kooginco oki, do unji ka Bunji, nu buuminno.

¹⁵ Kar gay, ya naar kaak bal aamine raka totiriika, naar-ak, nu totiron. Ampa-ak, nuur kuuk aamine, nu imil kayco. Kar gay, Bunj kolinjo a kuu goye do aapiyer. ¹⁶ Ku ibanno maan kaak yaa kuuniye. Kan daatik taat aamin-anta, ka ibanno wal mitke yaa aamine ho naa gase jilen ga ? Kin mitik kaak aamin-anja, ki ibanno wal daacin yaa aamine ho taa gase jilen ga ?

Goye ka gemor do unji ka Bunji

¹⁷ Do wiktin taat Bunj kolinjo, kun goy goye kaak Rabbin Bunj weenjo. Ampa-ak, min kaaw taat nu kaawtu-anta, ay gemo yaa obin goyinji naar-aka. Naar-anj ko taaye kaak nu taayiig *Eglizna okinco. ¹⁸ Ya gem kaak nu *dukumji ko selno do wiktin taat Bunj koliiga, illa naa goye paa di.* Ya gem kaak nu balji dukume misa selno do wiktin taat Bunj koliiga, naa bariyenno botol bat ta nuuji dukume selno. ¹⁹ Ya nu dukumji selno wala nu balji dukume oki, ginaado maanna. Maan kaak samaan-ak, illa naa aade taat Bunj kaawtu do Kitamner. ²⁰ Illa ay gemo yaa obin goyinji kaak do wiktin taat Bunj koliiga. ²¹ Do wiktin taat Bunj kolinjin-ak, kin berre walla ? Dak moyenno do taar-ata. Kar ya nu beraajin botol taat kii imile kaan-ak, ob baati. ²² Ka seener, berre kaak Rabbin Bunj koltu-ak, do unji ka Bunji, na imil ko kaay min berrinjaw. Kar naar kaak Berredo do wiktin taat Rabbin Bunj koliiga, na berre ka Iisa Masi. ²³ Bunj kappiy dakina a kuu kuuniye geenji. Naar-ak, dakon ginenna berrin ku geemir. ²⁴ Ka seener, gem kol sintay, illa ay gemo yaa goye do unji ka Bunji ar goyinji kaak min Bunj koliiga.

Taayiika do nuur kuuk bal obe ho in murgilgal

²⁵ Do nuur kuuk bal obe misa, nu bal gine kaaw taat asa min do Rabbinte. Kar gay, in barkin taat Rabbin Bunj beriidu, naa taayinco in kaaw taat nec nuu obin bombo. ²⁶ Do bi ka taabin taat din goy kaate-anta, nu pakira a guna ay gemo yaa goye bal obe. ²⁷ Naar kaak gin ko daatko, naa totirintido. Naar kaak bal ginen gay, naa obenno. ²⁸ Kar ya ki ob gay, ki bal nige maanna do unji ka Bunji. Kar ya gemso kat obe, taar oki bal nige maanna. Kar nuur kuuk ob gay, taabinco yaa gine dakina do duniin-anta ho nu rakaado kuu aawin taabin-anta.

²⁹ Gem kol sintay, nu kaawiy ampa-ak, asaan wiktin taat Bunj beriite, taar sood di. Naar-ak min dinja, illa nuur kuuk gin daad-ak yaa gine riy do Bunji ar nu bal gine daadi. ³⁰ Nuur kuuk ala dinja, nuu gine ar nu allo. Nuur kuuk aaciyaaw, nuu gine ar nu aacaydo. Nuur kuuk gidiya gamna, nuu gine ar gamin-anj kunco. ³¹ Nuur kuuk atka tamanaw ta duniiner, illa nuu atkenno tamanaw-anta, asaan duniin taat din ku taliyan, taar yaa bire.

³² Nu rakaado kuu ice kellimko. Naar kaak bal obe misa, naar ic kelmoy do gamin ku Rabbin Iisa ho na bariya botol taat naa gine maan kaak Rabbin rakiyo. ³³ Kar naar kaak ob daatik gay, naar ic kelmoy do gamin ku duniiner ho na bariya botol taat naa gine maan kaak daacyi rakiyo. ³⁴ Naar-ak ko, kelmoy deedu werin seera. Ampaa ko, daatik taat bal gine mitko wala gemso oki, nuur ic kellimco do gamin ku Rabbin Iisa, asaan nu bariya botol taat nuu kuuniye geenji kunji in riyco ho in pikirrico. Kar daatik taat ob gay, taar ic kelimiti do gamin ku duniiner ho ta bariya botol taat taa gine maan kaak mitti rakiyo.

* **7:18** 'nuu goye paa di': Yuudinna daarin, ya nu dukumco selno, nu bariyiy pey botol taat nu giniy zinjico a gee yaa talin ar nu bal dukume selno. Nu giniy ansi-ak a nuu poccin abaadinco ho nuu ice ta pey.

³⁵ Nu kaawtu ampa-ak a naako gaayin̄ko, yampa, nu asiraakonno. Kar gay, nu raka a kuu gine maan kaak yaako kuuniyen di ho kaak yaako gaayin̄ko kuu aadin̄ *Rabbin Iisa Masi in̄ gelbin rakki.

³⁶ Ya waan minninko ogir gemso ho ɲa taaya do obinti, kar ɲa tala kadar gintit rada do gemso-ata wala ɲa raka obinti asaan niyiney dakina do daatkuwti, ɲaar-ak, illa ɲaa obinti. ɲa bal nige maanna do unji ka Bun̄di.

³⁷ Kar gay, ya waan kaak ic niyin min do gelbiney a ɲa obaado ho ɲa wakaatdo gemsoy, ya ɲu bal asirin̄ji ho ɲa tala kadar ɲaaji gedire do ziy, ɲaar-ak, ɲa gin maan kaak samaane. ³⁸ Ansi-ak, waan kaak obit gemsoy-ak, gin maan kaak samaane, ho waan kaak bal obin tan̄ji gay, gin maan kaak samaan paka.

³⁹ Daatik taat mitti goy in̄ odinay, taar ginno botol taat taa obe mitik ka pey. Kar gay, ya mitti mate, ɲaar-ak, ta gin botol taat taa obe mitik kaak ta rakiyo ya ɲa gem ka Iisa Masi. ⁴⁰ Kar gay, do tanto, ya ta goy bal mitko, galilti yaa gine dakin paka ho nu pakira kadar kaawor-an asa min Ruwwin ta Bun̄di.

8

Taayika do bi ka kum ka satkiner

¹ Din̄ naako kaawe do bi ka kum kaak ɲu satgiyту do bun̄nyi. Ka seener, ginte okinte, gi gin ibine. Ibine-ak ɲaamaag gemo, ɲa dapiliyo. Kar elen̄ gay gaayaag gee, ɲu goyiy bombo do imaanco. ² Ya waan pakira a ɲa iban maanna, ɲaar-ak, ɲa ibanno misa baay ta maanna-aka. ³ Kar ɲaar kaak el Bun̄ gay, Bun̄ oki ibingig kadar ɲa kan̄ji. ⁴ Do bi ɲaar-an̄, kum kaak ɲu satgiyту do bun̄nyi-an̄, gi gin botol taat gi teen̄ji wala kawwi ? Gi iban kadar do duniiner-an̄, bun̄nay, ɲuur maan kaak maalan di, asaan Bun̄, ɲaar rakki di ho ginno ka pey. ⁵ Ka seener, gee kaawa a bun̄nay goy kuwa ka samaaner ho keder. Do gelbinco, ɲu abdiya bun̄nay dakina ho in̄ rabbinnay oki. ⁶ Kar sando, loten̄ gay, Bun̄ ɲaar rakki di. ɲaar ko Tatte, ɲa kilgiyig gamin okin̄co, ho do saan tan̄ji ko, gi goyiyo. *Rabbinte oki, ɲaar rakki di. ɲaar ko Iisa Masi. In̄ ɲaar di, gamin okin̄co goyiyo, ho in̄ ɲaar di oki, gi siikimiyo.

⁷ Kar gay, do datikko, goy gee daarin̄ kuuk ibingitdo kaaw-anta. Yoo din̄ka, daarin̄, abdiye ka bun̄nyi-ak goy di do kayco. Ya ɲu tiya kum ka *satkiner, ɲu pakira kadar kum-ak, ɲu dapsiyig do bun̄nay kuuk ka seener. Ansii ko, ɲu aawiy zin̄kico kadar ɲu *cawwaro, asaan pikirrico sooda.* ⁸ Gamin ku teendi, ɲaar gaaydo gemo do unji ka Bun̄di. Ya gi taado, ginno maan kaak yaate arme, ho ya gi tiyaw oki, ginno maan kaak yaate gaayinte.

⁹ Kun̄ gin botol taat kuu teen̄ gamin okin̄co kuuk ku rakiyo. Kar gay, yaman goyon̄ godom, yampa, ɲuur kuuk bal gine gudurre do imaan yaa jage do saan tan̄ko. ¹⁰ Ka seener, ku gin ibine ɲaar-an̄ka. Kar ya gee kuuk pikirrico sooda talaako ku goy tee kum ka satkiner atta do ger ka marginar, ɲu pakiraado kadar ɲuur oki yaa tee walla ? ¹¹ Ampa-ak, in̄ ibinin̄ko-ak ko, ku jagiiy sintiko kuuk aditco seera, ɲu baay rawte. Kar gay, do saan tan̄co ko, Rabbin Iisa Masi mattu. ¹² ɲaar-ak, ku gina maan kaak samaanno do sintiko-aku ho ku gur̄biilit pikirrico taat sood-ata. Ansi-ak, ku gin zun̄ubin̄na do unji ka Iisa Masi. ¹³ Ampa-ak, ya tee kaak nu tiy di iyaag sin̄du ɲa jagiy min botol ta Bun̄di, ɲaar-ak, naa rasin̄ tee ka kumar tak-tak, asaan do saan tanto, nu rakaado sin̄du yaa jage min botol ta Bun̄di.

* **8:7** Gee ɲuur-ak, aditco osaw do maan kaak kuuniye do ɲuur kuuk aada botol ta Rabbin Iisa Masi.

9

Hagin ta riy ta paliine

¹ Nun oki gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di, wal maman ? Nun *paliine ka Iisa Masi wal kawwi ? Nu talig Rabbin Iisa Masi, wal nu bal talinji ? Ya ku aamin in sin ku *Rabbin Iisa Masi-an wal in riy taat nu gintu do datikko doo di ? ² Ya gee daarin pooc ooye a nu paliine oki, lokon gay, nu paliine, asaan numinjo kaak ku numtu in Iisa Masi-ak gaara kadar ka seener, nu paliine.

³ Naako kaawe maman nu imiliy kaar do unjo ka nuur kuuk diyaadu kaawo : ⁴ ni bal gine botol taat nii gase tee ho see in riy taat ni giniyo walla ? ⁵ Ya waan minninko gin daatko ho ta aamine, na gin botol taat na jaawguwe riy in taara walla ? Naar-an ko maan kaak paliinna kuuk pey ho in sintay ku *Rabbinte Iisa gintu ho Piyer oki. ⁶ Wal nunu in Barnabaas di kuuk yaa gase tee in soriyni walla ? ⁷ Maa askirinçir kaak meenji di kappiya koyey ? Maa gemir kaak taatgiy eto ho taado ronji ? Maa gemir kaak gooyaw ho saado buwa ?

⁸ Kaawor-an, taar pikirredo ta geemir di, *gaanuun ka Muusa oki kaaw pa. ⁹ Ka seener gay, do gaanuun ka Muusa nu siir aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjid biy a pa naa tee ganduulinna. » * Do pikirriko, Bunj kaawit kaaw-an do bi ka barkiydi walla ? ¹⁰ Ha'a, ya ta6-ak, na kaawa do bi kani. Ka seener, naar kaak gawnaw ho naar kaak sedaw, seerco, nu diy kayco do maan kaak nuu gase. ¹¹ Ar gay luwor luwiy busumji do morgoy, nin oki gaarit kaaw ta Bunji do datikko. Naar-ak, ya ni pakira a nii gase maan minninko, ku talaag na dakin aale walla ? ¹² Ya gee ku pey gin botol do gaminko, naar-ak, nin gay gin paka, wal maman ? Kar in taar-an oki, nin balko indinjo a kuuni bere maanna. Kar gay, ni icit taafin okintiti a paa nii gine maan kaak yaa peyin Kabarre ta Gala ta Iisa Masi yaa sinje in unji.

¹³ Ku iban tam kadar nuur kuuk gina riy do ger ka Bunji gasa teenço min do riyco-at di ho nuur kuuk dapsiyaag malle kaak gee bertu *satkiné sa gasaat haginco min do gamin kuuk nu bertu-ak di. ¹⁴ Paa ko, Rabbinte Iisa kaawtu oki a nuur kuuk riyco ta gaare Kabarre ta Gala, nuu gase teenço min do riyco-at di. ¹⁵ Kar nun gay, nu bal gine pa. Nu siirgitdo kaaw-an a kuudu naame maanna. Yampa, ya nu mata sa guna min naa inde maanna ! Ginno waan kaak yaa imilin maan kaak nu dapiliy-anja. ¹⁶ Nu dapilaado do bi kaak nu gaara Kabarre ta Gala. Asaan Bunj berduut riy taat naa gaarin Kabarre-anta. Do gaayar ya nun kat gaargitdo Kabarre ta Gala-an do geemir. ¹⁷ Ya meendu kat dobit riy-anta, nu gin botol taat naa gase maan do koyer. Kar gay, na meendudo kaak do6ta. Na Bunj kat berduut a naa gininti. ¹⁸ Naar-ak, maan kaak naa gase do koyer gay moo ? Maanna-ak, ta galal ta gaare Kabarre ta Gala maalan di. Ya nu gin botol taat naa gase maanna oki, nu boodaado do bi naar-anja.

¹⁹ Nu gin botol taat naa gine maan kaak nu rakiy di. Kar gay, nu meendu ic niyine naa gine 6erre ka gee okinço a naa iye gee gee dakin aale, nuu aamine do Rabbin Iisa Masi. ²⁰ Ya nu goy in *Yuudinna, nu ica goyinço a naa iyinço nuu aamine do Iisa Masi. Ya gaanuun baldu diye pise oki, wiktin taat nu goy datik ta gee kuuk gaanuun diyco pise, goyindu ar kanço a naa iyinço nuur oki yaa aamine. ²¹ Ya nu goy in gee kuuk aadgigdo gaanuun-ak sa, nu goy ar nuura a naa iyinço oki. Sando, ka seener gay, na aadaag gaanuun ka Bunji, asaan nu karmiyaag gaanuun ka Iisa Masi. ²² Ya nu goy in gee kuuk bal gine gudurre

* 9:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4.

do imaan sa, nu goy ar njuura a naa denriŋco do imaanco. Ansii ko, nu goyiy in ay gemo ho nu giniy ay maanna a naa iŋin daariŋ minninco a njuu gase jile. ²³ Riy okintit-an, nu ginaat a Kabarre ta Gala yaa sinje in uŋti. Ansii kat, naa gasin hagner taat ta kaawtu do uŋji ka Buŋdi.

²⁴ Ku iban tam kadar do kaasumindi, gee okiŋco gadaw kar gem rakki di yaa icin maan kaak nju diyiico. Kunjo oki, gadon kuu icin maan kaak nju diyiiko-aka. ²⁵ Gee okiŋco kuuk raka pakin eenco do gadir-ak, njuur taala zinŋkico ho nju gedirco do zinŋkico do gamin dakina. Nju giniy pa-ak a njuu icin maan kaak nju diyiico. Sando, maanna-ak taayaado aale. Kar ginte gay, gi giniy pa-ak a gii icin maan kaak yaa goye doo. ²⁶ Ansii ko, do botol ta Buŋdi, nu gaddo munjam. Nun ar gem kaak kaasuma in kutpa ho mennido badam. ²⁷ Nu taaŋiyaag ko taaŋiye zir a naaji gedire. Yampa, nun meendu kaak gaarit kaaw ta Buŋdi do gee daariŋ-an oki, sinju amilaado.

10

Gamin kuuk gee ku Israyeel gaariite

¹ Gem kol sinŋay, nu rakaado a ku ibinaado baay ta maan kaak kuuniy awalle do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at, aginiyte okiŋco, Buŋ diyco uce a taaco gaare botol, ho okiŋco, nju aaltu barre ka dindiko.* ² Okiŋco, nju gintu geenji ku nabi Muusa in *batiziye kaak nju batiziyiig do ucer ho do barrer. ³ Njuur okiŋco tee tee kaak Buŋ paayiico min ka samaaner†, ⁴ ho okiŋco, nju see amay kuuk asa min do Buŋdi oki. Amay-ak amila min do dambi kaak Buŋ beriico. Dambi-ak jaawa in njuura ho njaar ko Iisa Masi.‡ ⁵ Kar anuwco gay, Buŋ dapiŋ in njuura. Paa ko, nju mattu taruwsin do goosiner, do ay wer kaak nju ɓaayiyo.§

⁶ Gamin kuuk asco do aginiyte-an yaate gaare botol taat samaane. Ampaa kat, gi diyo pey kayte do gamin kuuk samaanno ar aginiyte gingiyo. ⁷ Ampa-ak, dakon abdiyenno margina ar gee daariŋ minninco gingiy awalle. Ansii ko, nju siirtu do Kitamner aman : « Gee goyiy keder a njuu tee ho njuu see, kar nju uciy waare in daadi. »* ⁸ Dakinte ɓaayenno munjam ar daariŋ minninco gintu. Min nju gintu paa di, do yiri rakki di, gee orok seer in subba alip (23 000) mattu.† ⁹ Dakinte gecinjido *Rabbin Iisa Masi ar njuura. Gee daariŋ minninco gecga. Ek di aalin deeyiigu dakap.‡ ¹⁰ Dakinte gujummenno do Buŋdi ar gee daariŋ minninco. Gee njuur-ak, *ɗubil ka Buŋdi gay dee geemir asiigu da.§

¹¹ Gamin okiŋco kuuk asco-an yaate gaare botol taat samaane. Nju siirig do Kitamner a gii goye godom, asaan gi goy do wiktin taat ba aaro. ¹² Ansii ko, gem kaak pakira a nja pey bombo, illa nja goye godom pa nja gale. ¹³ Gece okinji kaak ku aawtu-ak, gee okiŋco aawaaga. Buŋ, njaar kaawoy rakki di ho nja ooyaado *Seetanne yaako gecinjo in gamin kuuk pakgit gudurriko. Kar do wiktin taat Seetanne gecaakon gay, Buŋ yaako bere gudurre a kuu gedirin gece-aka ho njaako pile botol kuu imile kayko.

Peye min gamin ku marginar

* **10:1** Wer ka gase kaawor do Ekzood 13.21-22, 14.22-29. † **10:3** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.35. ‡ **10:4** Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.4-35, Nombir 20.7-11. § **10:5** Wer ka gase kaawor do Nombir 14.16. * **10:7** Gee-ak margico, nju siy berki ka daabner ho nju guniiji. Kar nju tiyo, nju siyo ho ba aar, nju waariy do uŋji ka margico-aka (Ekzood 32.6). † **10:8** Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1,9. ‡ **10:9** Wer ka gase kaawor do Nombir 21.5-6. § **10:10** Wer ka gase kaawor do Nombir 17.6-14.

¹⁴ Naar-ak, nu kaawaako gem kol sintay kuuk nu elgiyo, abdiye ka marginar-an, rason serek. ¹⁵ Nu kaawaako ar nu kaawa do gee kuuk gin ilim. Kun maaniiko pakiron do kaawor-anta. ¹⁶ Pakirinte do tee kaak gi tiyo ho do see kaak gi siyo do wiktin taat gi num do bi ka Rabbin Iisa Masi. Ya gi nume, gi dela barkin do Bunji do bi ka *kordin ta barkiner. Wiktin taat gi siya min do kordindi-ata, gi num in baar ku Iisa Masi ho wiktin taat gi deeda mappa gi tiyo oki, gi num in zi ka Iisa Masi. ¹⁷ Mappa, naar rakki di, kar ginten gay dakina. Tee ka mappar-ak gaara kadar ginte okinte ar zi ka gem rakki di.

¹⁸ Pakirinte oki do abaadin ta gee ku Israyeel. Ka seener, nuur kuuk tiya kum ka *satkiner kaak nu dapsiytu do wer kaak nu pintu in sin ku Bunji, nu num in Bunj meenji. ¹⁹ Ka seener, ya nu num in Bunj, naar-ak gaara kadar kum kaak nu bertu satkin do marginar wal margin maaniico, nuur oki gin paydine walla ? Ha'a, ginno ! ²⁰ Kar gay, nu kaawaako, maan kaak nu beriy satkin do marginar, nu beraag do aaridnar, yampa do Bunjido.* Nun gay rakaado tak-tak kuu nume in aaridna. ²¹ Ku gediraado see kordindi ta Rabbin Iisa ho kuu see pey ta aaridnar. Ku gediraado kuu tee tee ka Rabbin Iisa ho kuu tee pey ka aaridnar. ²² Gi raka nige adiy ka Rabbinte walla ? Gi gin gudurre pakgiga walla ? Ha'a, kawwi !

Gine gamin kuuk yaaji bere darjin do Bunji

²³ Gee daarin kaawa aman : « Nu gin botol taat naa gine ay maan kaak nu rakiyo. » Kaaw-an ka seener. Kar gay, min gamin okinco-an, daarin gaayaakonno. Gee-ak kaawa a nu ginit botol-ata, kar min gamin okinco-an gay, daarin gaayaakonno kuu sinje do botol ta Bunji. ²⁴ Dakon pakirenno do maan kaak yaako gaayin ko kun maaniikon di. Kar gay, pakiron oki do maan kaak yaa gaayin eenjo.

²⁵ Ku gin botol taat kuu tee kum okinji ka suuginer bal inde pa aditko yaa ose. ²⁶ Ku gin botol, asaan nu siir do Kitamner aman : « Kida ho in gamin okinco kuuk goy do adiy, nuur ku Rabbin Bunj. »†

²⁷ Ya waan kaak bal aamine kolinjo a ku baa tee do geriy ho ku ooy kuu baawe, taan gamin okinco kuuk na beriiko bal inde, pa aditko yaa ose. ²⁸ Kar gay, ya gem rakki kaawko aman : « Kum kaak ku tiy-an, naar gay marginar. » Naar-ak, dakon teenno pey do saan ta gem kaak kaawaako ho in adiy kaak osaw-aka. ²⁹ Nu kaawtu pa-ak, asaan gem-ak adiy osaw, yampa nu kaawdo a aditko osa do bi ka kumar-aka.

Gee daarin yaa inde a ya ni gin botol taat nii tee tee kaak ni rakiy di-ak, maa di nii ice ta naar kaak adiy osaw-aka ho nii rasin ta maaniini ? ³⁰ Ya nu dela barkin do Bunji do tee kaak nu tiy-ak gay, maa di nuun osin pey do tee kaak nu dela ja barkine ?

³¹ Ampaa ko, ya ku tiyaw, wal ku siyaw, wal ku gina ay maanna oki, ginguwon a kuu bere *darjin do Bunji. ³² Dakon ginenna tak-tak maan kaak yaa jage gee min botol ta Bunji, ya nu *Yuudinna, wal nu Yuudinnado, wal gee ku *Egliz ka Bunji. ³³ Goyon ar nunu. Nu zeedaw a naa gine ay maan kaak yaa ajbiye ay gemo. Nu baraydo maan kaak yaan gaayin nun meendu di. Kar gay, nu bariya maan kaak yaa gaaye gee dakin aale a nuu gase jile.

11

¹ Icon botol tanto ar nun oki ictu botol ta Iisa Masi.

Mitko in daatko do unji ka Bunji

* **10:20** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.17. † **10:26** Wer ka gase kaawor do Soom 24.1.

² Nu ozilaako asaan ku pakira lotu do ay maanna ho ku karmiyaag taaye kaak nu taayinjo. ³ Kar gay, nu raka a kuu ibine maan rakki : Iisa Masi, naar goy kaay ka ay mitko. Mitko, naar goy kaati ka daatkor, ho Bun gay, naar goy kaay ka Iisa Masi. ⁴ Do wiktin taat mitik inda Bun wal na kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya na gootig kaay, na karmiyigido tatkuwiy Iisa Masi. ⁵ Kar gay, do wiktin taat daatik inda Bun wal ta kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji, ya ta bal gootin kaati, ta karmiyigido naar kaak goy kaati. Naar-ak, sokañ yaa deenti ar kaati oode. ⁶ Ya daatik kat gootigido kaati gay, maa di duruwti oki ta dukumgido ? Kar ya daatik taat oode wal dukumit duruwti kat talaati sokin da gay, illa ta gootguwin kaati.

⁷ Ya mitik raka inde Bun, naa isenno maan do kaay, asaan Bun kilgiyig ar naara ho na gaara *darjiney. Kar daatik gay, taar gaara darjin ta mitkor. ⁸ Ka seener, Bun bal kilgiyin mitko min do daatkor, kar gay, ta daatik kat na kilgiyit min do mitkor. ⁹ Bun bal kilgiyin mitko do bi ka daatkor, illa daatik kat na kilgiyit do bi ka mitkor. ¹⁰ Ampaa ko, kaati ka daatkor-ak yaa goye goote. Ansi-ak gaara kadar ta karmiyaag kaak goy kaati ho *dubal ku Bunji oki yaa talinti.

¹¹ Taar-an ka seener. Kar gay, do goyinte kaak in *Rabbin Iisa Masi, bal daatko, mitik goyaado, ho bal mitko, daatik sa goyaado. ¹² Asaan uudin taat Bun kilgiyit daatik min do mitkor, mitik oki, daatik kat weega ho okinco, nu asa min do Bunji.

¹³ Kun maaniiko pakiron ja. Do tanjo, ya daatik inda Bun ho kaati bal goote-ak samaane walla ? ¹⁴ Ya ku talaat duniine, kuu ibine kadar mitik kaak rasit durwey bolok-ak, sokañ sa diyaaga. ¹⁵ Kar gay, daatik taat duruwti bolok-at, samaane, asaan Bun bertit durwe bolok a taa goote kaati. ¹⁶ Kar ya gem kaak meeliit kaaw-an gay, naa ibine kadar do aadinni, nini wala *Egliz ka Bunji, ni rasigido daadi yaa abdiye bal goote ka kayco.

Tee ka Rabbiner

(Matiye 26.26-29, Maark 14.22-25, Luk 22.15-20)

¹⁷ Kar din do maan kaak naako kaawe gay, nu gediraado naako ozilinjko, asaan numinjko kaak ku numiy-ak iyaako nige kat dakina min siye. ¹⁸ Maan kaak awalle, nu kaawiidu-ak a ya ku nume, ku eera benanniko. Nu pakira kadar kaaw-an, seen oki yaa goye. ¹⁹ Ka seener, illa kuu eere benanniko, asaan ya ku erro-ak, maman gee yaa ibinin waran nuur kuuk goy goye kaak in botiliy do imaanco ? ²⁰ Ansi-ak, do wiktin taat ku nume, tee kaak ku tiy-ak, dakon diyenno a na tee ka *Rabbin Iisa, ²¹ asaan do wiktin ta teendi-ak, ay gem di tiya maannay. Ansi-ak, gee daarin goyiy in meyco ho daarin gay sakriyaw. ²² Ku taado ho ku saado do geriyo walla ? Wal ku aanig *Egliz ka Bunji ? Ku raka sokañ yaa deenjo nuur kuuk bal gine maanna walla ? Di ku raka naako kaawe maa ? Naako ozilinjko walla ? Ha'a, do bi naar-an, nu ozilaakonno tuk.

²³ Ka seener, an kaaw taat nu gastu min do Rabbinte Iisa Masi ho taat nu gaariiko awalle : Rabbinte Iisa Masi, do aando taat nuu berin do pise ka midir, na ictu mappa, ²⁴ na deltu barkin do Bunji, na pirsiga ho na kaawtu aman : « Naar-an zir. Nu beraakon loko. Ginguwon paa kat kuu moyguwe bir. » ²⁵ Min nu teetu, na ictu *kordindi ho na kaawtu aman : « Kordindi-an gaara Jamaw ta marbinto taat Bun asiy obe in gee in baar kunto. Ay wiktin taat ku siyaata, ginguwon paa kat kuu moyguwe bir. »†

* 11:9 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.26-27, 2.18-23. † 11:25 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.6-8, Zeremi 31.31-34.

²⁶ Ka seener, ay wiktin taat ku tiya mappaa-aka, ho ku siya kordindi-ata, ku gaaraat muutuy ta Rabbin Iisa Masi do geemir. Ginguwon paa nam yiriy taat naa yeepe. ²⁷ Ampaa ko, gem kaak tiyaag tee ka Rabbin Iisa, ho siyaat kordindi ar nu gamin ku maala, naar-ak parik yaa zu'ke do kaay, asaan na aaniig zi ho in baar ku Rabbin Iisa Masi. ²⁸ Ansi-ak, ya gem raka tee mappaa-aka ho naa see kordindi-ata, illa naa pakiren ja do goynji. ²⁹ Asaan gem kaak pakarro do zi ka Iisa Masi wiktin taat na tiyaw ho na siyaw gay, naar-ak, na meenji di zu'kig parik do kaay. ³⁰ Do saan taar-an ko, minninko goy gee dakina kuuk radaw ho kuuk zinjiko galcodo, ho daarin kuuk mate oki. ³¹ Ya ginte maaniite pakira do goyinte-ak, Bun dukumaatenno seriine. ³² Kar gay, ya Rabbin Bun dukumaate seriine oki, na taayaate a naate diyinte do botildi a paa kat seriin taat yaa obin gee ku duniiner-at obiitenno.

³³ Ansi-ak, gem kol sintay, ya ku num do tee ka Iisa Masi-ak, yokon zinjiko. ³⁴ Ya gem kaak mey diyaaga gay, illa naa teen ja do geriy. Paa kat, ya ku nume, parik zu'kiy do do kayko. Kar kaawin kuuk daarin gay, wiktin taat ya Bun iyintu do werkon di, naako gaasinqo.

12

Bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir

¹ Gem kol sintay, nu raka naako kaawe do bi ka bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir. Nu raka kuu ibinin seen taat do bi ka berindi-anja. ² Do wiktin taat ku bal aamine misa do Iisa Masi, ku iban mamam nu daaninjo nam ku abdiytu bunay kuuk kaawdo. ³ Do bi naar-an, nu kaawaako waraj : ya gem kaawa a Bun yaa surpiyin Iisa Masi, ibinon tam kadar Ruwwin ta Bunji naamaagdo naa kaawe ampa. Kar gay, ya gem kaawa a Iisa Masi, naar *Rabbine, illa Ruwwin ta Bunji kat naamaag na kaawiy pa.

⁴ Bere ka Ruwwin ta Bunji, naar biyuwji dakina. Kar Ruwwin ta Bunji gay, taar rakki di. ⁵ Riy taat gi giniy do Bunji, taar biyuwji dakina. Kar Rabbin Iisa Masi gay, naar rakki di. ⁶ Goy oki botilay dakina kuuk gi giniig gamin-anju, kar Bun gay, naar rakki di ho naar bera gudurre do ay gemo a naa gine ay maanna. ⁷ Bun beraag bere do ay gemo a naa gaarin gudurre ta Ruwwin ta Bunji. Na giniy ampa-ak a bere naar-an yaa gaayin gee okinco. ⁸ Do gem rakki, Ruwwin ta Bunji berji bere a naa kaawe in ilim, ho do ka pey gay, Ruwwin-at berji bere a naa kaawe in ibine ka gamin ku Bunji. Kar Ruwwin ta Bunji gay, taar rakki di. ⁹ Do gem ka rakki, Ruwwin taar-at berji imaan taat bombo aale, ho do ka pey gay, Ruwwin taar-at di berji bere a naa coole gee. ¹⁰ Do gem ka pey, Ruwwin-at berji bere a naa gine gamin kuuk ajbay, ka pey gay gas bere a naa kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji, ka pey gay gas bere a naa eerin ruwwin taat samaane in taat samaanno, ka pey gay gas bere a naa kaawe kaawin kuuk gee ibingido ho ka pey gay gas bere a naa gaarin kaawin-ak in kuuk gee ibingigu. ¹¹ Gamin okinco-an asa min do Ruwwin taat rakki-an di. Ta beraag gamin-an do ay gemo ar kaak ta rakiy di.

Egliz ka Bunji ar zi ka gemor

¹² Talon zi ka gemor. Naar rakki di, kar na gin gamin dakina. Gamin kuuk dakin-ak kuuniy zi ka gem rakki di. Geenji ku Iisa Masi oki ar zi ka gemor-aka. ¹³ Asaan Bun *baptiziyinte okinte in Ruwwiney taat rakki di a gii kuuniye ar zi rakki, na zi ka Iisa Masi. Na ginig maanna-ak lote okinte : kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado, kuuk berrina in kuuk berrinno. Gem kaak see amay, amay-ak goy do adiy. Ampaa ko, ginte okinte, Bun diyte Ruwwiney taat rakki-an di, ho taar di taat goy do gelbinte.

¹⁴ Zi ka gemor, ñaar gin gamin dakina. Ña da kuunaydo in maan rakki di. ¹⁵ Kar ya asen kat kaawa aman : « Nun pisenno, isginno in zinka. » In taar-ata oki, ña amilaado kara min do zinka-aku. ¹⁶ Kar ya denge kaawa aman : « Nun oddo, isginno in zinka. » In taar-at oki, ta amilaado kara min do zinka-aku. ¹⁷ Kar ya zi ka gemor okinji, ña od di ho denge ginno, maman gem-ak yaa cokiye ? Kar ya zi ka gemor okinji, ta denge di ho ete ginno, maman gem-ak yaa nibe ? ¹⁸ Kar gay, Bun diyig ay maanna do zi ka gemor-ak ar kaak ña rakiyo. ¹⁹ Yampa, ya zi ka gemor kat kuuniy in maan rakki di, ñaar-ak wal ña zi ka gemor ! ²⁰ Ka seener, zi ka gemor, ñaar rakki di, kar gamnay gay dakina.

²¹ Ñaar-ak, od sa gediraado kaawe do pise aman : « Nu rakaacinno. » Kaa sa gediraado kaawe do ase aman : « Nu rakaacinno. » ²² Kar gay, gamin ku zi ka gemor kuuk gee pakira a wal ñu bal napaanco oki, ya ñu ginno, gem gediraado goye. ²³ Gamin kuuk do zi ka gemor kuuk gi talaag ar maan kaak maalan di, gi beraaco horoomine. Kar ñuur ku sokañ gay, gi beraaco horoomin paka. ²⁴ Gamin ku zinkite kuuk gee talaagu-ak, ñuur turro giico bere horoomin dakina. Kar gay, gamin ku sokañ-ak, Bun leeyig do zi ka gemor a ñuu gase horoomin paka. ²⁵ Ansi-ak, eere goyaado do zi ka gemor. Kar gay, do zi-ak, gamin okinco-an yaa gaaye benannico. ²⁶ Do zi ka gemor, ya maan rakki aawa rada, ñaar-ak, zi okinji oki aawaw ho ya ñu bera horoomine do maan rakki, zi okinji aacyaw in ñaara.

²⁷ Sando, kun zi ka Iisa Masi ho ay gem di gin weriy. ²⁸ Ansii ko, Bun leetu gee kuuk yaa gine riy do *Eglizdi. Awalle, ña lee ja paliinna, ka seerinkar, nabiinna, ho ka subbin kar gay, ñuur kuuk bilda gee in kaaw ta Bundi. Kar ba aaro, ña leetu ñuur kuuk gina gamin kuuk ajbay, ñuur kuuk coola gee, ñuur kuuk ña berco bere ka gaaye geemir, ñuur kuuk tala kaay ka Eglizdi ho ñuur kuuk kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo.

²⁹ Okinco, ñu paliinna walla ? Okinco, ñu nabiinna walla ? Okinco, ñu bilda gee in kaaw ta Bundi walla ? Okinco, ñu gina gamin kuuk ajbay walla ? ³⁰ Okinco, ñu berco bere ka coole geemir walla ? Okinco, ñu kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo wal ñu gaaraag kaawin kuuk gee ibingigdo-ak in kuuk gee ibingigu walla ? Ha'a, taar-an taarro. ³¹ Kar kun gay, bariyon bere kaak pakgig eenji.

Din gay, naako gaare botol taat samaan paka.

13

Ele ka geemir

¹ Ya nu kaawa in kaawin ku geemir wal in kaawin ku *dubal ku Bundi, kar nu ello geen gay, ñaar-ak, nu ar ale ka sindallel wal koril kuuk diya dengina.

² Ya nu nec kaawe ar nabiince, ho nu gin ibine okinji nam nu iban gamin okinco kuuk cigile, ya imaandu nec naa janjin dambinay oki, kar nu ello geen gay, ñaar-ak, nu ar maan ka maala. ³ Ya nu deedaag mallel okinji do pokirnar ho nu beraag zir a ñuu accinji do aki oki, kar nu ello geen gay, ñaar-ak, gamin okinco kuuk nu giniy-an yaa uce maalan di.

⁴ Gem kaak el geen gay, ñaar ic subirraw ho ña gin sellinkaw do geemir. Ñaar hasuudince do, ña pisiraydo ho ña dapallo oki. ⁵ Ña ginno gamin kuuk arro, ña baraydo do meenji di, ña dapan do kodoki ho ña obdo kaawin do adiy. ⁶ Ña aacaydo do gamin kuuk in botilcodo, illa ña aaciya do ñuur kuuk ta6. ⁷ Do ay wikine, ña saamiya do geemir, ña amniyaagu, ña diya kaay loco ho ña icaaco subirraw.

⁸ Ele, ñaar gaasdo tak-tak. Kar gay, yiriy rakki, kaawin ku nabiinnar yaa bire, ñuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo yaa bugume cit-cit, ho ñuur kuuk gin ibine oki, ibiniŋco yaa rawte. ⁹ Asaan ibine ka maaniite, ñaar da necdo ho kaawin kuuk nabiinna kaawgite oki, ñuur da necdo. ¹⁰ Kar gay, yiriy taat maan kaak samaan aale-ak yaa ase, gamin kuuk da necdo-ak yaa bire tak-tak.

¹¹ Wiktin taat nu kapak, kaawor in pikirrer ar ta micor. Kar wiktin taat nu gin ko tatik gay, nu rasiit kooginaw. ¹² Din gi talaag gamin purus-purus ar gi tala do sawwapa taat soygume. Kar yiriy rakki gay, gi asiit talin unte waran. Din gay, ibinindu arumdu. Kar yiriy rakki gay, naa ibine tam ar Bun ibinginuu.

¹³ Din gin gamin subba kuuk gaasdo tak-tak : ñuur ko imaan, ere kaak gi eriyo ho in ele. Kar kaak pakgig okiŋco-an gay, ñaar ele.

14

Barkin taat Bun beriy do ñumindi

¹ Min gamin okiŋco-an, bariyon ja ele. Bariyon oki bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir. Min bere okiŋji-an, bariyon ja a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji. ² Gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo gay, ña kaawdo do geemir, illa do Bun meenji. Ginno gem kaak ibingit kaawoy, asaan in gudurre ta Ruwwin ta Bunji kat ña kaawiy do bi ka gamin kuuk cigile. ³ Kar ñaar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji gay, ña kaawa do geemir a ñaa denŋiŋco do imaanco, ñaa iskiŋco ho ñaa gaayinco ñuu 6aa in unco. ⁴ Naar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, denra meenji di. Kar ñaar kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji gay, denraag gee ku *Eglizdi.

⁵ Kun okiŋko, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku. Kar maan kaak nu rakiy samaan paka gay, nu raka a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji. Ka seener, gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min do Bunji-ak, pakgig ñaar kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo, illa ya waan goy ja kaak nec gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu a ñuu denŋin gee ku Eglizdi. ⁶ Gem kol sintay, nu indaako, ya nu 6aawko ho nu kaawaako illa in kaawin kuuk gee ibingigdo-an ku, paydinti gay maa ? Ha'a, ginno. Naar-ak, guna naako kaawe maan kaak Bun bayniidu, naako gaare ibine wal kaaw taat asa min do Bunji ho naako 6ildin ko maan rakki.

⁷ Di pakiron do gamin ku palindinar, ar suraare wal gonko. Ya alinco kat 6agdo samaane, maman gi ibinin riyinco ? ⁸ Ya gee 6aa garta, kat punne allo samaane, maman gee yaa ibine ñuu siye zinŋkico do gartar ? ⁹ Kun ko oki, ya ku kaawa in kaawin kuuk gee ibingigdo, maman ñuu ibinin baat ta kaawko ? Naar-ak ar ku kaawa do us di. ¹⁰ Ka seener, do duniiner, gin biyaw dakina ta kaawnar ho ay geen di iban baat ta kaawco. ¹¹ Ya gem kaawaadu in kaawoy ho nu ibingitdo, ñaar-ak, ña marte kaak asa min wer ka pey ho nun oki marte loci. ¹² Dakon ginenna ar gee kuuk kaawa in binŋkico di an ku. Kun kuuk bariya bere kaak Ruwwin ta Bunji beriy do geemir, bariyon ja bere kaak gaaya gee ku *Eglizdi yaa 6aa in unco.

¹³ Ampa-ak, ay gem kaak kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, illa ñaa inde Bun a ñaaji bere pey bere kaak ñaa gaarin do geemir in kaawin kuuk gee ibingigu-aku. ¹⁴ Asaan ya nu inda Bun in kaawin kuuk gee ibingigdo-aku, ka seener, nu inda Bun do gelbiner, kar kaar gay icdo maanna. ¹⁵ Di ampa-an, naa gine maman ? Naa inde Bun in kaawin ku Ruwwin ta Bunji kuuk gee ibingigdo-aku ho in ñuur kuuk gee iban baaco oki. Naa riye in riyin kuuk asa min Ruwwin ta Bunji ho in ñuur kuuk gee iban baaco oki. ¹⁶ Yampa, ya ku gin do datikko gem kaak as cokiye di ho ki dela barkin do Bunji in kaawin

ku Ruwwin ta Bun̄di-aku, gem-ak ibinaado yoo maanti. Kar ya ̄a ibanno gay, maman ̄aa ooye a « *Aamin » do kaawon-ata ? ¹⁷ Ya ki del barkin do Bun̄di in̄ kaawin kuuk gala oki, in̄ taar-at sa, ki bal gaayin̄ gem-aka.

¹⁸ Nu dela barkin do Bun̄di asaan nu kaawa kaawin kuuk gee ibingiḡdo pakgiko kun̄ okin̄ko. ¹⁹ Kar gay, ya nu goy do Eglizdi, guna naa kaawe kaawin sood̄ di kuuk gee iban̄ baaco a naa bilde gee, min̄ naa kaawe kaawin dakin̄ aale kuuk gee ibingiḡdo.

²⁰ Gem kol sintay, dakon̄ talintido duniin-an ar koogina. Do bi ka gaminti kuuk jookum gay, kuuniyon̄ ar koogina. Kar do bi ka pikirre ta maaniikon̄ gay, kuuniyon̄ ar gee ku aginda. ²¹ Do Kitamner, Bun̄ kaaw aman :

« Naa kaawe do gee-an̄ in̄ gee kuuk kaawco ̄u ibingit̄do.
Naaco kaawe in̄ kaaw ta gee kuuk as min̄ wer ka pey.

In̄ taar-an oki, ̄u cokiyaado kaawor. » *

²² Ansii ko, bere kaak Ruwwin ta Bun̄di beriy do gemor a ̄aa kaawe kaawin kuuk gee ibingiḡdo, ̄aar maan kaak gaara do ̄uur kuuk bal aamine misa. Yampa, ̄a gaarro maanna do ̄uur kuuk aamine. Kar bere ka Ruwwin ta Bun̄di beriy a gem yaa kaawe kaawin kuuk asa min̄ do Bun̄di gay, ̄aar maan kaak gaara do ̄uur kuuk aamine. Yampa, ̄a gaarro maanna do ̄uur kuuk bal aamine.

²³ Di talon̄, ya ku num̄ do Eglizdi ho okin̄ko ku kaawa kaawin kuuk gee ibingiḡdo ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa un̄jiko, ̄u talaako ar ku oliyay. ²⁴ Kar gay, ya okin̄ko ku kaawa kaawin kuuk asa min̄ do Bun̄di in̄ kaawin kuuk gee ibingigu ho gee kuuk as cokiye wal gee kuuk bal aamine misa un̄jiko, ampa-ak, kaawko yaaco un̄je ho ̄uu ibinin̄ nigin̄co.

²⁵ ̄Uu talin̄ waran̄ nigin̄co kaak cigil̄ do gelbin̄co. Do bi ̄aar-ak, kodok di, ̄uu derse nam̄ ̄uu noodin̄ un̄nin̄co keder ho ̄uu abdiye Bun̄ aman : « Ka seener, Bun̄ goy in̄ kun̄ko ! »

Gee yaa goye in̄ karaamine do Eglizdi

²⁶ Di gem kol sintay, kuu gine maman ? Wiktin̄ taat ku num̄ do *Eglizdi, minninko, rakki yaako ice riye, rakki yaako bildin̄ko, rakki yaako kaawe gamin̄ kuuk Bun̄ bayniji, rakki yaako gaare kaawo in̄ kaawin kuuk gee ibingiḡdo, ho rakki gay, yaako gaarin̄co in̄ kaawin kuuk gee ibingigu. Gamin̄-an̄ okin̄co, illa ̄uuko iskin̄ko do imaanko. ²⁷ Wiktin̄ taat ku num̄e, ya gee daarin̄ raka kaawe in̄ kaawin kuuk gee ibingiḡdo, illa yaa gine gee seer wal subba di. Ay gem di yaa kaawe yaa rase do giji. Ya ̄u gaase, gem rakki yaa gaarin̄ kaawinco-ak in̄ kuuk gee ibingigu. ²⁸ Kar ya ginno gem kaak yaa gaarin̄ kaawinco-ak gay, ̄uur kuuk raka kaawe in̄ kaawin kuuk gee ibingiḡdo-ak, ̄uu pilenno bin̄jiko do Eglizdi. Illa ̄u inde Bun̄ do adit̄co di.

²⁹ Kar do nabiinna gay, seer wal subba yaa ice kaawo. Kar ̄uur kuuk pey gay, ̄uu cokiyn̄co ho ̄uu tale ya kaawco-at kat ta6 wala kawwi. ³⁰ Kar gay, ya wiktin̄ taat gem-ak kaawa misa, ya Bun̄ bayin̄ maanna do gem ka pey, illa gem kaak kaawa-ak yaa bugume. ³¹ Ampa-ak, okin̄ko, ku gin botol taat kuu kaawe kaawin kuuk asa min̄ do Bun̄di ho kuu rase do een̄ko. Ansii kat, ay gem di yaa gase bilde ho okin̄ko, kuu iske zin̄kiko. ³² Gem kaak kaawa kaawin kuuk asa min̄ do Bun̄di-ak, illa ̄a gin gudurre taat ̄aa subire do kaawoy. ³³ Asaan ka seener, Bun̄, ̄aar Bun̄ ka barjaalinerro, ̄aar Bun̄ ka aapiyer.

Ar kaak ̄u gingiy do Eglizna okin̄co ku gee ku Bun̄di, ³⁴ daad̄ yaa pil-guwenno bin̄kiko wiktin̄ taat ku num̄ sawa. Asaan do num̄in̄ko, ̄uur ginno botol taat ̄uu kaawe. Illa ̄uu goye in̄ karaamine ar kaak *gaanuun̄ kaawtu.

* **14:21** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.11-12.

³⁵ Ya ɲu raka inde maan kaak ɲu ibanno baay oki, illa ɲuu indiguwe midiyco geero. Yampa, daatik ginno botol taa ice kaawo do unco ka gee ku Eglizdi.

³⁶ Ku pakira a kaaw ta Bunji tees min loko walla ? Wal ku pakira a kun keekon di gasta ? ³⁷ Ya gem kaak pakira a ɲa nabiinco wal ɲa pakira a Ruwwin ta Bunji bayinji maanna, illa ɲaa ibine kadam kaaw taat nu siiriiko-an, ta kaaw ta *Rabbin Bunji. ³⁸ Ya gem kaak cokiyyitdo kaaw-anta, Bunji oki cokiyaagdo.

³⁹ Di ɲaar-ak, gem kol siɲtay, bariyon bere ka Ruwwin ta Bunji a kuu kaawe kaawin kuuk asa min do Bunji. Kar gay, dakonco todenno do ɲuur kuuk kaawa kaawin kuuk gee ibingigdo-aku. ⁴⁰ Kar gay, zeedon ku giniɲ gamin okinco in botilco ho in karaamine.

15

Nooye ka Iisa Masi

¹ Gem kol siɲtay, nu raka pey diɲ kuu pakire do Kabarre ta Gala taat nu gaariiko awalle. Kabarre-at, ku ooyta ho ku obit samaane do gelbinko. ² In taar ko, Bunji jiliiko ya ku obit kaaw-an bombo ar kaak nu gaariikonta. Yampa, imaanko uc maala. ³ Nu bildinco min awalle maan kaak ɲu bildintu nun meendu. Maan kaak pakgig gamin okinco, ɲaar ko anka : Iisa Masi mat do bi ka zunubinnite ar kaak ɲu siirtu do Kitamner, ⁴ ɲu unjig do maginer ho yiriy ta subbinkar gay, Bunji nooyig min do muuti ar taat Kitamne kaawtu.

⁵ Min ɲa nooye, ɲa bayniiji do Piye ho ɲa bayniico oki do paliinna daarin.*

⁶ Kar ba aaro, ɲa bayniico do maajirna dakin pak miy beey num werco rakki. Min maajirna-ak, daarin mate, kar anuwco gay goya. ⁷ Min ɲaar-ak, ɲa bayniiji do Zaak, kar ɲa bayniico do paliinna okinco.

⁸ Kar min ɲa bayinco ja do ɲuur okinco, kar kat ba aar, ɲa bayniidu lotu, nun kaak ar mic kaak ɲu weeyig koynay bal nece. ⁹ Asaan min paliinna okinco-an, nun di siɲdu allo tak-tak. Zer ya samaan-ak, nu bal nece ɲuun kolin a nu *paliine, asaan awalle, nu taabiyyig ko taabiye gee ku *Egliz ka Bunji. ¹⁰ Kar in barkin ta Bunji gay, nu gintu ar kaak ku talin-anka. Barkin taat Bunji beriidu-an bal uce maala. Ya ta6 gay, in taar ko, nu gintu riy dakin pak paliinna okinco. Kar riy taat nu giniy-an, ɲa nununno kat ginaata, ta barkin ta Bunji taat goy in nunu. ¹¹ Ansi-ak, ya ɲa nun kat gaarkon Kabarre ta Gala wal ya ɲu paliinna kuuk daarin sa, kaawni rakki di. An ko kaaw taat ni gaariyo ho taat ku aamintu.

Nooye ka gee ku mate

¹² Ya ni kaawaako a Bunji nooyig Iisa Masi min do muuti, maa di minninko, daarin diyyi a gee ku mate, ɲuur nooydo ? ¹³ Ya gee ku mate nooydo, ɲaar-ak, Iisa Masi sa bal nooye. ¹⁴ Ho ya ɲa bal nooye, kaaw taat ni gaariy-an uc us maala, ho imaanko sa, bal baati. ¹⁵ Kar pey, ya ka seener gee kuuk mate ɲuur nooydo, ta-an Bunji oki bal nooyin Iisa Masi min do muuti. ɲaar-ak, ni raada in maan kaak Bunji gintu, asaan ni kaaw waran a ɲa nooyga. Kar ya kaaw taat ɲu kaawiy-an ka seener, ɲaar-ak, ɲa bal nooyinji. ¹⁶ Asaan ya gee kuuk mate kat nooydo, ɲaar-ak, Iisa Masi oki, Bunji bal nooyinji. ¹⁷ Kar ya Bunji bal nooyinji gay, imaanko taat ku aamintu loci-at sa, taar us maala ho ku goy misa do zunubinniko. ¹⁸ ɲaar-ak, ɲuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate, ɲuur-ak rawte zinkico. ¹⁹ Ya gi diy gelbinte do Iisa Masi do goye ka diɲ di, ɲaar-ak, min gee okinco, ginteɲ di ɲuute talinte aminda paka.

* 15:5 'paliinna daarin' : Do Kitamner, ya ɲu kaawa a orok in seer-ak, ɲu kaawa do bi ka paliinnar ya odinco bal nece oki.

²⁰ Kar ka seener gay, Bun nooyig Iisa Masi min do muuti. Na naar ko nooy awalle a naa gaare kadar botol pile a gee ku mate yaa nooye oki. ²¹ Ka seener, ar muut unjitu do duniiner in botol ta gem rakki di, ampa ko, nooye oki astu in botol ta gem rakki di.

²² Gee okinco mataw asaan nu koogin ku Aadum. Ansii ko, nuur kuuk num in Iisa Masi, okinco yaa gase goye. ²³ Kar gay, ay gem di yaa yoke kamney : Iisa Masi, naar ogirco do gee okinco do nooyindi, kar kat yaa ase geenji do wiktin taat naa yeepe. ²⁴ Kar ba aaro, duniin yaa gaasen kate. Do wiktin taar-at, Iisa Masi yaa idin ruwinnay kuuk jookumo okinco, in aginduwo okinco ho in nuur okinco kuuk gin gudurre do duniiner ho naaji berin Meennaw do Tatte Bun. ²⁵ Asaan Iisa Masi yaa tee Meennuwiw nam yiriy taat Bun yaaco nosire do adiney okinco, nuu gine wer ka lee asinji.† ²⁶ Adin kaak Bun asiy ide ba aar-ak, taar muutu. ²⁷ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Bun diyig Iisa Masi kaaco ka gamin okinco. »† Kar min gamin-an gay, Bun meenji attanno, asaan naar di kaak berji gudurre do Iisa do gamin-an ku. ²⁸ Ka seener, wiktin taat Bun yaa diyin Iisa Masi kaaco ka gamin okinco, meenji Bun di yaa goye kaaci. Hiyya, Bun keeji di yaa goye tak-tak kaaco ka gamin okinco.

²⁹ Di talon, gee daarin kuuk gina batem do saan ta sintico kuuk mat bal batiziye.§ Nu giniy pa-ak a nuu gase maa ? Ya gee kuuk mat nooydo-ak, maa di pey gee-ak giniy batem do bi kanco ? ³⁰ Kar nini gay, maa di ay wiktine, ni beriy zinkini do taa6iner ? ³¹ Gem kol sintay, kun kawta, nu goy ko do taa6in ta muuti di. Nu kaawaako, ya ka seener adir portiko in kunjo, asaan ku aamin in sin ku *Rabbinte Iisa Masi, kaaw taat nu kaawiy-an oki, taar ka seener. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Epeez, nu taa6iyyin ko taa6iye. Nu gintu ar nu taasina in kumin ku yeero. Ya nu taasina do bi ka gamin ku duniiner-an, naa gase maa ? Kar pey ya gee kat nooydo min do muuti, naar-ak, gee kaawa seene wiktin taat nu kaawiy in kaaw agunuwa aman : « Taante ho saante, asaan kawta muut yokaate. »*

³³ Yaman, dakon caaciyenno zinkiko ! Goye kaak in gee kuuk jookum-ak, naar niga gemo. ³⁴ Naar-ak, yeepon do pikirre taat samaane ho rason gine ka zunuubinnar tak-tak. Nu tala kadar minninko, gee daarin ibingigdo misa Bun. Nu kaawtu pa-ak a sokaŋ yaako denko.

Zi ka gem kaak nooye

³⁵ Kar gay, wal gem yaa inde aman : « Maman gem ka mate nooygiyo ? Kar ya gem-ak kat nooye, naa ice maa zirda ? » ³⁶ Talon kat gem kaak kaay kanjido-an ka ! Ya ki luwaw, busumji zooddo di nu rocciyot walla ? ³⁷ Ko taat ki luwi-at, ya na juuju wal ta meriya oki, ki luwa busumco di. Yampa, ki luwdo aarco. ³⁸ Kar busam kuuk ki luwi-at gay, Bun giniig nu rocciyho nu maadiyo. Ay busum di in aroy ar kaak meenji Bun rakiyo.

³⁹ Gamin okinco kuuk siikimaw, zinkico sawado. Zinka ku geemir, ku mallel, ku diidir ho in ku boosir sa, okinco, nu sawado. ⁴⁰ Gamin kuuk ka samaaner in ku kefer, nuur sawado. Nuur kuuk ka samaaner, samaanuwo keetiti min ku kefer. ⁴¹ Pato ceera keetiti ho koye ceera keetiti. Kaalna sa, ceerinco sawado, ay kaal di in ceerinji.

† 15:25 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. † 15:27 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7. § 15:29 'gee daarin kuuk gina batem do saan ka sintico kuuk mat bal batiziye' : Pool kaawiy ansi-ak, naa kaawa do bi ka maan kaak gee daarin giniyo. Ampa-ak, na rakaado kaawe a gee yaa gine pa. * 15:32 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 22.13. † 15:36 'rocciyho' : Werin daarin, nu kaawa a 'piciyo'.

⁴² Ansii di oki, do wiktin taat gee kuuk mate yaa nooye, taa kuuniye pa. Momte kaak nu tiisig keder, naar ar busum kaak nu luwga. Momte-ak yaa zoode. Kar min na nooye, na zoodaado pey tak-tak. ⁴³ Wiktin taat nu tiisig momte-ak, na ka talinno. Kar min na nooye, gee rawdo talinji. Wiktin taat nu tiisiiga, na ginno gudurre. Kar min na nooye, na gin gudurre dakina. ⁴⁴ Wiktin taat nu tiisiiga, naar zi ka gemor di. Kar min na nooye, na gin zi kaak asa min Ruwwin ta Bunji. Ya na gin zi ka gemor, na gin oki zi kaak asa min Ruwwin ta Bunji. ⁴⁵ Ka seener, nu siir do Kitamner aman : « Aadum, naar ko gem kaak awalle, Bunjeri siikime. »[†] Kar Iisa Masi, naar Aadum ka ba aaro. Naar ruwwine taat bera goye do geemir. ⁴⁶ Na zido kaak asa min Ruwwin ta Bunji kat as awalle. Kar gay, na zi ka gemor ja, kar kat astu zi kaak asa min Ruwwin ta Bunji. ⁴⁷ Aadum kaak awalle, naar Bunj kilgiyig in kida.[§] Kar Aadum ka seerinkar gay, naar as ase min kuwa. ⁴⁸ Gee kuuk goy do duniiner-an, nuur ar naar kaak Bunj kilgiyit in kida ho nuur kuuk goy ka samaaner gay, nuur ar naar kaak as ase min kuwa. ⁴⁹ Uudin taat gi ariy gem kaak Bunj kilgiyit in kida, yiriy rakki, gi asiy are oki gem kaak as ase min kuwa. ⁵⁰ Gem kol sintay, cokiyon kaawor-anta : zi ka gemor in kumay ho in baariy unjaado do *Meennaw ta Bunji, ho gamin kuuk yaa zooden sa, nuur hadiraado in kuuk zoodaado tak-tak.

⁵¹ Cokiyon, naako kaawe maan rakki kaak cigile : gi mataado okinte. Kar gay, okinte, zinkite asa jipte ⁵² kodok di ar kooce ka columdi. Nu jipte do wiktin taat perin ta ba aaro yaa aale. Ya ta aale, gee kuuk mate yaa nooye. Nu nooye in zinka kuuk zoodaado tak-tak. Kar ginte okinte gay, zinkite yaa jipte. ⁵³ Ka seener, zi kaak yaa zoode, naa jipte in naar kaak zoodaado tak-tak, ho zi kaak kawtan di yaa mate sa, naa jipte in naar kaak mataado tak-tak. ⁵⁴ Wiktin taat zi kaak yaa zoode-ak yaa jipte in kaak zoodaado, ho kaak yaa mate-ak in kaak mataado, naar-ak, kaawin kuuk nu siirtu do Kitamner yaa ase kat do werco aman :

« Bunj nosirtit tak-tak do muuti, muut ginno pey bat. »^{*}

⁵⁵ « Way kanke muutu, di moon kat ka nosire ?

Way muut-anta, moon kat gudurrike ? »[†]

⁵⁶ Muutu, taar gin gudurre taat ta diyyi gee-ak min zunuubinna kuuk gee giniyo. Kar zunuubinna gay, nuur gin gudurre taat nu sakkiyig gee min do *gaanuun ka imila baaco. ⁵⁷ Ozilinten Bunje, naar kaak beraate gudurre taat giiti nosire do muuti in gudurre ta Rabbinte Iisa Masi.

⁵⁸ Ansi-ak, gem kol sintay kuuk nu elgiyo, obonj tirit do imaanko ho yoo maan sa eeraakonno. Zeedon kuu baa in unko do riy ta *Rabbin Bunj, asaan ku iban tam kadar taa6in taat ku taa6iyiy do ay maan kaak ku giniy in sinj ku Rabbiner, taar ucaado maala kat bat.

16

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Do bi ka gaay taat ku capiy do gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ginon ar kaak nu kaawiico do *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. ² Dakonj yokenno a naa baan ja kat kuu cape. Kar gay, min dinja, ay yiriy ta dumaasdi, ay gem di yaa diye maan do geriy min gurus kaak na gasiyo. ³ Ya nu ot do werko, naa naamin gurus-ak do pise ka gee kuuk kuu

[†] 15:45 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. [§] 15:47 Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.7. ^{*} 15:54 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 25.8. [†] 15:55 Wer ka gase kaawor do Ooze 13.14.

dobe, ɲuu iyyi Zeruzaleem. Ya ɲu ɓaawaw, naaco bere makaatamna kuuk gaara kadar goyɲo inɲ botiliy do unɲi ka Bunɲi. ⁴ Kar ya taa kuuniye a nun oki yaa ɓaawe, ɲaar-ak, nii obe asinni.

Martaw taat Pool rakiy ɓaawe Korent

⁵ Nu ɓaako taliɲko, kar gay, naa aadeɲ ja min kid ka Maseduwaan, asaan nu ic niyin min awalle a naa aadeɲ ja min ede. ⁶ Ya nu otko, naa gine menaw minaw-minaw inɲ kuɲko wal naa gaasin siteen okiɲi sa, nu ibanno misa. Ampaa ko, wal kuun gaayindu di naa sinje inɲ unɲu do martuwir do wer kaak nu ɓaayiy di. ⁷ Asaan nu rakaado naako taliɲko kay asindu di. Ya Bun ooye-ak, nu raka gii taaye sawa do werko. ⁸ Kar diɲ gay, naa goye anne do geeger ka Epeez nam iidiin ta Pantekoot. ⁹ Nu raka goye anne, asaan Bun pilɲu botol a naa gine riy dakina do geeger-aɲka yoo adin goy dakina oki.

¹⁰ Ya Timote otko, oboɲ samaane. Paa kat, ɲa gasiydo maan kaak yaaji unje kolaw, asaan ɲaar oki gina riy do *Rabbine ar nunu. ¹¹ Waan sa yaa aaniɲjido. Kar gay, gaayonga do martuwiy, ɲaa icin botiliy inɲ aapiye nam ɲa asiin gasindu, asaan nu yokaag anne inɲ sinɲa.

¹² Do bi ka sinɲe Apoloos, nu iskig dees dakina a ɲaako ɓaawe inɲ sinɲa kuuk pey. Kar gay, ɲa bal gine niyin tak-tak taat ɲaako ɓaawe diɲka. Ya Bun pilji botol di, ɲaako ɓaawe-aka.

Taayiiika inɲ ooy ta ba aaro

¹³ Goyonɲ mento ho oboɲ tirit do imaanko. Dakonɲ ginenna kolaw ho goyonɲ bombo. ¹⁴ Elonɲ benanniko do gamin okiɲo kuuk ku giniyo.

¹⁵ Gem kol sinɲay, ku ibingig kuɲ Estepanaas inɲ gee kuuk goy do geriy. Ku iban kadar do kid ka Akayi, ɲuur di kuuk aamin awalle do Iisa Masi ho ɲu unje kayco a ɲuu gine riy do gee ku Bunɲi. Naar-ak, nu taayaako : ¹⁶ karmiyonɲ gee kuuk ar ɲuur-aɲku ho karmiyonɲ oki ɲuur okiɲo kuuk taaɓiya do riyor inɲ ɲuura.

¹⁷ Adir portiko do asiɲo kaɲ Estepanaas, Fortunatuus ho inɲ Akaykuus. Kuɲ goy serek. Kar ya nu talaag sinɲa-aɲ, ar nu taliɲko ko kuɲko oki. ¹⁸ ɲu oolit gelbina ar ɲu ooliig gelbinko. Naar-ak, diyonɲ do kayko kadar gee ar ɲuur-aɲ icon kuwa.

¹⁹ Gee ku Eglizna kuuk goy do kid ka Aazi ooyko. Akilaas inɲ Priska* ho inɲ gee ku Egliz kuuk ɲuma gerco ooyko dakina inɲ sinɲ ku Rabbini Iisa. ²⁰ Sinɲa okiɲo ooyko dakina.

Ooyonɲ oki benanniko inɲ gine ka cuuf ar sinɲa kuuktacco rakki.

²¹ Nun meendu Pool kat siiriig kaawin ku ba aar-aɲ inɲ pise ka meendu.

²² Ya gem kaak elgido *Rabbini-ak, Bun, ɲa surpiya.

Gem kol Rabbinni, asu !

²³ Rabbini Iisa yaako barkiyiɲko okiɲko.

²⁴ Okiɲko, nu elgiiko inɲ sinɲ ku Iisa Masi. Nu ooyko dakina.

* 16:19 'Priska' : ɲu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

2 Korentiye

Maktumne ta seerinkar taat Pool siirtu do gee ku Korent Pile ka kaawor

Maktumne ta seerinkar-an oki, na Pool kat siirta. Na siirit do kretiyeena kuuk goy do geeger ka Korent, asaan nu goy di eera benannico. Na siiriita-ak asaan minnino, goy gee kuuk kaawa a na paliinno ho daarin tirig denginco do bilde kaak samaane na bildiigu. Do saan taar-at ko, na imiliy kaay unco. Na gaariico maman na giniy riy ta paliinnar. Goyinji ho riyoy taat na giniyo, nuur ar kuuk lisa rakiyo. Nu kuuniyту pa-ak, do saan ta gudurre taat lisa beriji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kaak kuuniy *paliine ka lisa Masi in niyin ta Bunji kat nu siiraakon maktumne-anta. In sinthe Timote, ni naamaat maktumne-an do *Egliz ka Bunji kaak numa do geeger ka Korent ho do gee ku Bunji okinco kuuk goy do kid ka Akayi okinji. ² Tatte Bunj ho in *Rabbinte lisa Masi yaako barkiyingko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji

³ Ozilinter Bunj, naar ko Takan Rabbinte lisa Masi. Naar Tati kaak tala amindaw ta geemir ho na salaagu. ⁴ Naar ko kaak salaate do ay wiktin taat kaawin patiy kayte a paa kat ginte oki, in sale kaak gi gastu min do Bunji, gii gedire salinco nuur kuuk taa6iya in ay kaawna. ⁵ Asaan in riy taat ni giniy do lisa Masi do bi kaak ni num in naara, ni taa6iya dakina ho in nune-ak oki, Bunj salaani dakina. ⁶ Ya ni moya do bi ka taa6iner-ak, ni moya a Bunj yaako salinjo ho naako jilinjko. Ya Bunj salinti-ak, na salinti a kunjo oki yaa gase sale kaak nec kuu gedire icin in subirraw, taa6in taat ar nini oki aawiy-anta. ⁷ Ni di kayni loko a ku goy bombo ho ni iban tam kadar Bunj salaako ar kaak na saliini, asaan kun sa taa6iya ar nin taa6iyiy-anja.

⁸ Gem kol sintay, ni raka kuu ibine maman ni taa6iyту do kid ka Aazi. Taa6in-at patiy kayni ho gudurrini gaas tak-tak, nam ni ibanno kadar nii goye pey do duniiner. ⁹ Do wiktin taar-at, ni iban tam kadar nii yoka ko menuwni di. Ta kuuniyту pa-ak a ni diyaado kayni in ta maaniini di. Kar gay, illa nii diye kayni in Bunj kaak nooyaag gee min do muuti. ¹⁰ Bunj jilinti min do muut taat ar taar-anta ho naani jile pey. Ka seener, ni diy kayni loci a naani jilguwe pey. ¹¹ Kunj oki gaayaani in inde ka Bunji. In inde kaak gee dakina indiy-ak ko, ni gasiy barkin min do Bunji. Ampaa ko, gee dakina yaa dele barkine do Bunji do bi kani.

Pool dak min do martuwiy ta Korent

¹² Maan kaak galni ho ni ibiniy do kayni, naar ko anka : do goyinni kaak do duniiner ho in kunjo, ni goy in gelbinni kaak *cawar ho in goye kaak ta6 kaak Bunj rakiyo. Ni goydo in ilim ta maaniinin di, kar gay, ni goy in barkin ta Bunji. ¹³⁻¹⁴ Ka seener, ni balko cigile yoo maanna. Gamin okinco kuuk ni siiriiko-an, nuur kuuk kuu gedire garkiyinco ho kuu gedire ibine baaco. Nu raka a kuu ibine tam kadar yiriy taat *Rabbin lisa yaa yeepe, nii gase horoomin do bi kanjo uudin taat kunjo oki yaa gase horoomin do bi kani. Yoo dinja, ku bal ibine baat ta kaaw-anta. Kar dinj gay, nu raka a kuu ibinin tak-tak.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ibina do gelbiner kadar ku pakira ampa. Ansii ko, nu ictu niyine a naa 6aan ja do werko, kar kat naa bire do kid ka Maseduwaan. Do yeepindu oki, naa aade pey min do werko kar galilko yaa deele. Min pa-ak, kuun gaayindu naa 6aawe do kid ka Zuude. ¹⁷ Wiktin taat nu iciit niyin-an, nu bal pakire samaane walla ? Wal nu gina ar gee ku duniiner kuuk ooya kaawo, kar ba aar nu nakiriyo walla ? Ha'a, paado ! ¹⁸ Kaaw taat ni kaawiiko-at, taar rakki di, wala aaro wala unja. Bun meenji iban. ¹⁹ Kaaw taat do bi ka lisa Masi, Ronj ka Bunji, ni gaarkonta, nunu, Silaas ho in Timote. Kaaw-at, taar seerro, taar ko taat rakki-an di. ²⁰ Asaan in lisa Masi kaak rakki-an di, kaawin okinco kuuk Bunj kaawtu yaa nece do werco. Ampaa ko, do bi ka lisa Masi gi ooyi « *Aamin » do Bunji a giiji bere *darjine. ²¹ Ka seener, na Bun meenji ko kaak denraani do botol ta lisa Masi in kunjko oki. Bun meenji kat doointe do riyoy, ²² na diyte maan ar tompo kaak gaara kadar gi kuuniy geenji ho na berte Ruwwiney do gelbinte. Ruwwin-at, taar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

²³ Bun oki saadiner, ya nu raada sa, na daanu ! Nu bal 6aawe do werko Korent, asaan nu rakaado pey naako iye taa6ine. ²⁴ Kunj ob ko tirit do imaandi. Naar-ak, ni rakaado niiko asirinjo do maan kaak kuu aamine. Kar gay, ni raka a gii gine riy sawa yaako aawe gala.

2

¹ Ansii ko, nu ictu niyine a nu 6aado pey do werko pa aditko yaa nige pey ar kaak awalle nu nigtu. ² Asaan ya nun kat nigig aditko-ak, waa kaak yaadu bere pey galal ? Waan kaak nu nigig adiy-ak, naa gedire yaadu bere galal walla ? Ha'a, beraadudo ! ³ Di talon, nu siiriiko awalle-ak asaan pa ya nu ot do werko, adir yaa nige in gee kuuk zer yaadu bere galal. Yampa, nu iban tam kadar wiktin taat adir aawiidu gala, kunjko oki yaako aawe gala. ⁴ Wiktin taat nu siiriikon maktumne-at, gindu rad aale ho nu pakira dakina nam zulinu sa mine. Asaan nu rakaado aditko yaa nige, kar gay, nu raka a kuu ibine maman nu elgiiko dakina.

Saamiye do gem kaak nige

⁵ Ya waan kaak niga adat ku geemir, na nigdo ad kanto di, kar gay, na nigaag aditko okinjo. Nu jagumaado, asaan minninko, daarin, na nigig aditko dakina ho daarin gay sood dak di. ⁶ Gem kaak niga adat ku geemir-ak, seriin taat gee kuuk dakina dukumiiji-at necig ko. ⁷ Ansii ko, dirjka-an, kuuji saamiye ho kuu iskinji, yampa kaaw-at yaa patiye kaay nam naa tazziye* maala. ⁸ Naar-ak, nu raka kuuji gine gamin kuuk yaaji gaare kadar ku elgiga. ⁹ Talon, nu rakaako gecinjo ho naa tale ya ku karmiyaag taayindu wala kawwi. Ansii ko, nu naamiikon maktumne-ata. ¹⁰ Gem kaak ku saamiyi, nun oki saamiyi. Ya nun kat gin maan do adir kaak naaji saamiye, nu saamiyi a naako gaare kunjko oki yaa gine pa do unji ka lisa Masi. ¹¹ Gininte ampa, paa kat, *Seetanne gasydo botol taat naate nosire, asaan ka seener, gi ibingit pikirrey tam.

Moye ka Pool do geeger ka Trowaas

¹² Wiktin taat nu ottu do geeger ka Trowaas a naa gaarin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka lisa Masi, nu ibintu kadar Bunj pildu botol berel taat naa gine riy ede. ¹³ Kar gay, gelbiner bal weye weriy rakki, asaan nu bal gasin sinje Tiit. Paa ko, nu berico ooyar ta ba aaro do gee ku Trowaas ho nu ictu botol taat deeta do kid ka Maseduwaan.

* 2:7 'tazziye' : Werin daarin, nu kaawa a 'oole'.

Nosirraw taat in Iisa Masi

¹⁴ Ozilintey Bunte, naar kaak beraate nosirraw doo in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, naar ko kaak ogiraate do ay maanna. Na naamaate gi gaariy kabarre do gee okinco. Kabarre-at, taar ar dee kaak gala kaak icaag wer okinji. ¹⁵ Wiktin taat gi gaariita, gi ar itir kaak Iisa Masi bertu do Bun di a yaaji aawe gala. Itir-ak diya do gee okinco : do nuur kuuk Bun jilaagu ho do nuur kuuk tara zinkico. ¹⁶ Do nuur kuuk tara zinkico-ak, na dee ka muuti kaak iya gee do muuti ho do kuuk daarin gay, na dee ka goyindi kaak bera goye do geemir. Ansi-ak, waa nec ginin riy-anta ? ¹⁷ Ni arro gee dakina ku pey kuuk ber zinkico do gaare ka kaaw ta Bun di a nuu jalle gurus. Kar gay, na Bun kat naaminti. Ni kaawa in gelbin rakki do unji in nume kaak ni numtu in Iisa Masi.

3

Jamaw ta marbinto

¹ Maaniini di bariya pey botol taat nii gaare zinkini walla ? Niiko bere makaatamna kuuk gaara kadar goyinni in botiliy do unji ka Bun di ar kaak gee daarin gingiyo walla ? Niiko indin ko kuuni bere makaatamna-aku walla ? ² Na kun maanikon ko maktumnini taat Iisa Masi siirtu do gelbinni. Gee okinco yaa gedire ibininti ho nu garkiyinti. ³ Ka seener, ni iban tam kadar kun ko ar maktumne taat Iisa Masi siirtu ho na nin kat kuuk iykonta. Na bal siirin in ankir,* kar gay, na siirit in Ruwwin ta Bun kaak goy mento. Na bal siirin do tariñcilnal ar nu siiriig *gaanuun awalle, kar gay, na siirit do gelbin ka geemir.

⁴ Ni kaawtu pa-ak, asaan in Iisa Masi ho do unji ka Bun di, ni iban tak do kayni kadar kaaw-an ka seener. ⁵ Ni gediraado diye kayni do gudurre ta maaniinin di a nii gine riy ar taar-anta. Kar gay, ta gudurre taat asa min do Bun di kat gaayinti ni gediri ginin riy-ata. ⁶ Bun kat gaayaani ni kuuniyту gay riyor a nii gaarin do geemir* Jamuwiy ta marbinto. Jamaw ta marbinto-at, nu bal siirinti ar kaak nu siirig gaanuun awalle, kar gay, ta Ruwwin ta Bun di taat goy in ginte. *Gaanuun-ak, naar iyaag gee do muuti. Kar Ruwwin ta Bun di gay bera goye ka gaasdo.

⁷ Gaanuun kaak iya gee do muut-ak, nu siirig do tariñcilnal do wiktin ta nabi Muusa. Do wiktin taar-at ko, *darjin ta Bun di bayniiji do Muusa. Wijeene y irna cuu nam gee ku Israyeel gedarro taaye talinti.† Sando, na irne kaak taaydo. ⁸ Ya gaanuun-ak bayin in darjine, riy ta Ruwwin ta Bun di yaa gine darjin yaarik paka. ⁹ Ka seener, ya gaanuun kaak iya seriin ta Bun di bayin in darjine, maan kaak ginaag gee a nuu kuuniye sellen do unji ka Bun di gay yaa gine darjin yaarik paka ! ¹⁰ Ansii ko, maan kaak awalle gin darjine-ak, din ar na bal gine yoo darjin rakki, asaan darjin taat marbinto bayne ho ta pakgit taat awalle serek. ¹¹ Ya maan kaak taayaado din sa gin darjine, naar-ak, darjin ta maan kaak goy doo yaa gine yaarik paka !

¹² Ansii ko, ni kaawiy waran do unco ka geemir asaan ni iban tam kadar gamin-an ka seener. ¹³ Ni ginno ar Muusa kaak awalle gootaat wijeene y in zimilla a gee ku Israyeel talaagdo irne ka darjin taat sawlaw-ata.‡ ¹⁴ Kar gee-ak gay, kayco dibire, yoo din ka oki, nuur kuuk garkiyaag makaatamna ku Jamaw ta awalle-at, ar zimilla-ak goy di misa todaaco ibine. Nu goyi di misa-ak, illa in nume kaak in Iisa Masi kat nuu sawle. ¹⁵ Ka seener, yoo din ka,

* **3:3** 'ankir' : Nu amay ku bikdi. † **3:7** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.29. ‡ **3:13** Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.33.

ya gee ku Israyeel garkiyaag makaatamna ku Muusa, ar zimilla-ak todaaco ibine. ¹⁶ Kar gay, ar kaak nu siirtu do Kitamner aman : « Do wiktin taat gem yeep do *Rabbiner, zimilla-ak, Bun imiliigu. » § ¹⁷ Sando, Rabbin-ak gay, naar ko Ruwwin ta Bunji. Do wer kaak Ruwwin ta Rabbin Bun goyiy-ak, horrinaw sa goya. ¹⁸ Naar-ak, ginte okinte, wijeente pile ho ya gee talaate ar nu tala darjin ta Rabbin Bun. Bun jiptaag goyinte a gii kuuniye ar naara. Gi bir min darjin taat kapak nam darjin taat yaarik paka. Taar-an riy ta Rabbin meenji giniyo, naar Ruwwin ta Bunji.

4

Kabarre ta Gala ar maan kaak gasdo badam

¹ Bun, in sellinkuwi, na berintin riy-anta. Naar-ak, nin oki tazziyaado bat. ² Ni poocig gamin kuuk gee giniy in cigile ho kuuk iya soka. Ni taggid do gee in neendaw ho ni welkigitdo kaaw ta Bunji. Kar gay, ni kaawaat seen wara a gee okinco yaa ibine tak do kayco kadar kaawni ka seener do unji ka Bunji. ³ Gee kuuk tara zinkico do unji ka Bunji gay ibingitdo baati ta Kabarre ta Gala taat ni gaariy-anta. Nu talaat ar maan kaak nu gootig in zimilla. ⁴ Gee-ak amnyado do kaaw-ata asaan *Seetanne dibirig kayco dec. Seetan-ak, naar bun ka duniin-anta* ho na tofco do geemir, nu talgitdo portikaw ta Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka *darjin ta Iisa Masi. Nuur kuuk talaag Iisa Masi ar nu talaag meenji Bun. ⁵ In kaawni taat ni gaariyo, ni kaawdo do bi kani, kar gay, ni kaawa do bi ka Iisa Masi, naar *Rabbine. Kar nini gay, ni tala zinkini ar ni gay riyko do bi ka Iisa Masi. ⁶ Wiktin taat Bun kilgiyiit duniine, na kaawtu aman : « Do gondikaw-an, portikaw, ta caapu. » † Na meenji Bun di oki kaak caapit portikuwi do gelbinni a naani pilin kayni, nui ibinin darjiney taat irna do wijeene y ta Iisa Masi.

⁷ Kar gay, nin kuuk icig maan kaak gasdo badam-ak, ni ar gamin kuuk nu pintu pinen di. Ansi-ak a gee yaa ibine wara kadar gudurre taat ajbay-an asa min do Bunji yampa, ta min loninno. ⁸ Gee tiryinti ko tiry ar miye ka saayar, kar nin gay bal deete burga. Ni ic kelimni, kar gay, ni bal tazziye. ⁹ Nu taabiyinti ko taabiye, kar Bun gay rasgininno bat. Nu orinti keder, kar nin gay bal mate. ¹⁰ Ar nu deeyig Iisa Masi, nu bariya botol taat nuuni dee nini oki. Kun kawta, ni icit muutuy ta Iisa meeda nugila, a goyinj oki, gee yaa talinji wara in goyinni. ¹¹ Ya ni goy misa in odinni oki, gee bariya botol doo taat nuuni dee do bi ka Iisa Masi. Ampaa ko, in zinkini kuuk yiri rakki asa mate oki, gee talaag wara goyinj ka Iisa. ¹² Kun kawta, ni ooyaat muutu a kuu gase goye kaak tab.

¹³ Nu siir do Kitamner aman : « Nu aamin do kaaw ta Bunji, ampaa ko, nu kaawtu do biy. » ‡ Imaanni taat do Bunji oki pa. Ni aamina do kaawoy, ampaa ko, ni kaawiy do biy. ¹⁴ Ka seener, ni iban kadar Bun kaak nooyig Rabbin Iisa Masi min do muut-ak yaani nooye oki in naara, ho in kunjo, Bun yaate iyinte okinte do unji. ¹⁵ Taa bin okintit taat ni aawiy-an, ta do bi karjo. Ampaa ko, barkin ta Bunji sinjiy nam nuur kuuk gasit kabarre-at wadiriy gaay in gaayo. Ansi-ak, gee kuuk ozila Bun sa, dakinuwco yaa gaaye oki. Gamin-an okinco bera darjin do Bunji.

Darjin taat eraate

§ 3:16 Wer ka gase kaawor do Ekzood 34.34. * 4:4 'bun ka duniin-anta' : Do duniin-an, Seetanne hokumiyaw ho na gin gudurre dakina. Naar ko bunjo ka gee kuuk ibingitdo Bun kaak ta6. † 4:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 1.3. ‡ 4:13 Wer ka gase kaawor do Soom 116.10.

¹⁶ Do bi ñaar-ak ko, gi tazziyaado bat. Ya do zinjite, gi aawa gudurrite arma sood-sood oki, do gelbinte, Bun gaayaate gudurre kun kawta. ¹⁷ Ka seener, *darjin taat eraate, taar yaarko ho ta goy doo. Ya gi pakira do darjine-at, ar taañinte taat diñka-an, taar sood di ho taa biren di. Taañin-at siyaatenj zinjite do darjin taat yaarko-ak. ¹⁸ Gi bal diye odte do gamin kuuk gee talaagu, kar gay, do ñuur kuuk gee talgigdo. Asaan gamin kuuk gee talaagu-ak, ñuur taaydo, kar kuuk gee talgigdo gay, ñuur goy doo.

5

¹ Ka seener, zinjite kuuk gi goyiy do duniiner-an, ñuur ar kuraarne taat yiriy rakki asa nige. Kar gay, gi iban kadar Bun siyte ko zinjka ku pey kuwa ka samaaner. Zinjka-ak, ñuur ar ger kaak Bun pintu, kaak yaa goye doo. Ger-ak, ñu geenno kat pinga. ² Diñ gay, gi neya kat dis-dis, gi raka a illa Bun yaate ise pey zinjka kuuk marbinto-aku. ³ Ansii kat, ya ña iste zinjka kuuk marbinto-ak, ña gasaatenno pey tukinka*. ⁴ Wiktin taat gi goyiy in zinjite kuuk ar kuraarne do duniiner-ak, gi taañiyaw ar gi icil goro. Ka seener, gi rakaado rasiñ zinjite, kar gay, gi raka a Bun yaate bere zinjka kuuk marbinto. Paa kat, zinjka kuuk marbinto-ak yaa mañiñco ñuur kuuk yaa maten di-ak in kuuk mataado tak-tak. ⁵ Na Bun meenji kat gininte a gii gasiñ zinjka kuuk marbinto-anju. Na berte Ruwwiney ar maan kaak as awalle kaak gaara gamin kuuk yaa ase neginda.

⁶ Do bi ñaar-ak ko, doo gi gingiydo kolaw tak-tak. Gi iban kadar ya gi goy in zinjite-an di, ñaar-ak gi goy serek min wer kaak *Rabbin Iisa Masi goyiyoy. ⁷ Ka seener, gi goydo in maan kaak gi taliig in odinte, kar gay, gi goy in imaan. ⁸ Gi ginno kolaw kat bat ho gi raka ko rasiñ zinjite-anju a gii baawe goye do serpey ta Rabbine. ⁹ Ya gi goy do zinjite-anju wala gi rasgu oki, gi raka gine maan kaak yaaji aawe gala. Maanna-ak, gi rakaag pak gamin okiñco. ¹⁰ Asaan ginte okinte yaa baawe do unji ka Iisa Masi a ñaate dukume seriine ho ay gem di yaa gase haginey uudin ta riyoy taat do duniiner, ya ta samaane wal ta samaanno.

Bun amrig gee okiñco in botol ta Iisa Masi

¹¹ Karaamin ta Rabbiner, ni ibingit tak. Paa ko, ni bariyiy botol taat a illa nii gaarin do geemir, ñuur oki yaa ooyinti. Bun ibingini rakki rakki ho nu raka kadar kun maaniiko oki yaani ibine pa. ¹² Ni rakaado a maaniinin di yaa gaare pey zinjini loko. Kar gay, ni rakaako bere botol taat kuu dapile do bi kani. Paa kat, kuu ibine maman kuuco telke do ñuur kuuk dapilaw in gamin ku duniiner kuuk gee taliy-an di ho isgigdo in kuuk atta do adir. ¹³ Ya ku talaani a ni oliyay ar kaak gee daariñ kaawiy oki, oliykuwni-at asaan ni ber zinjini do riy ta Bunji. Kar ya kayni kat do werco gay, ampa-ak asaan ni rakaako gaayinjo. ¹⁴ Ka seener, ele ka Iisa Masi kat goyinti len-len†, asaan ni iban tak kadar gem rakki mat do bi ka gee okiñco. Ampaa ko, do unji ka Bunji-ak, ar gee okiñco-an mat in ñaara. ¹⁵ Naar mat do bi ka gee okiñco a ñuur kuuk goy misa do duniiner-an goyaado goye ka maaniico di, illa ñuu goye do bi ka ñaar kaak mate ho nooye do bi kañco.

¹⁶ Naar-ak ko, min diñka, ni talaagdo pey gee ar ñu geen di. Zer awalle-ak, Iisa Masi sa, ni talaag ar ña gem di. Kar diñ gay, ni talgigdo pey pa. ¹⁷ Ya gem kaak num in Iisa Masi-ak, ñaar gem kaak marbinto. Goye kaak awalle-ak, baay bire. Diñka-an, goye kaak marbinto ase. ¹⁸ Gamin okiñco kuuk ni

* **5:3** 'tukinka': Tukinkin taar-an arro taat gi ibingiy-anta, taar ta ruwwiner. † **5:14** 'goyinti len-len': Werin daariñ, ñu kaawa a 'ñaamin ñi-ñuuk'.

kaawiy bico-an, ñuur asa min do Bunj kaak amrinte in ñaara in botol ta Iisa Masi ho diñ ña berte riyo a giico gaarin kaaw ta amrikar-an do geemir. ¹⁹ Ka seener, in Iisa Masi, Bunj amrig gee okinco in ñaara ho ña bal asirinco ñuu kappiye do bi ka niginco. Ho diñ, ña leenti a ni 6aa gaarin kaaw taat do bi ka amrikar-an do geemir.

²⁰ Do bi ñaar-an, ni gay tabiriikar ku Iisa Masi. Ka seener, in kaaw taat ni kaawiy-at, ar ña meenji Bunj kat kaawaako. Ni wakilaako aman : « In siñ ku Iisa Masi, ooyon a Bunj yaako amrinco in ñaara. ²¹ Bunj gintu nam ñaar kaak bal gine zunubinna tak-tak iciig zunubinnite okinco do kaay. Ansii ko, in botol ta Iisa Masi-ak, gi giniy sellen do unji ka Bunji. »

6

¹ Ampa-ak, uudin ni gina riy in Bunj, ni iskaako : dakon talintido barkin ta Bunji taat ku gastu-an ar maan ka maala. ² Ka seener, Bunj kaaw aman : « Do wiktin taat nu diytu, nu cokiyig alinco.

Ho do yiriy ta jilindi, nu asinco gaaya. »*

Gem kol sintay, cokiyon, taar-an ko wiktin taat Bunj diytu a ñaa gine sellinkaw ho ñaa jile gee.

³ Ni rakaado tak-tak a nii gine gamin kuuk yaa tode botol ta Bunji yoo do waan rakki oki, asaan ni rakaado gee yaani ose do riy taat ni giniyo. ⁴ Kar gay, do gamin okinco kuuk ni giniyo, ni gaara zinini kadar ni gay riyor ku Bunji kuuk ta6. Paa ko, ya ni taa6iyaw, wal ni gin kaawna, wal ni moya dakina oki, ni icaag gamin-an do kayni in subirraw dakina. ⁵ Gee koocinti ho ñu unjinti dajaaayne. Nu isininti gee ho riy patiy kayni. Ni gasdo weyi ho ni gasdo tee.

⁶ Kar nin gay, ni gaara a ni gay riyor ku Bunji in *cawirkuwni, in ibininni, in subirruwni, in sellinkuwni, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji ho in ele kaak ni elgi gee in gelbinni okinji. ⁷ Ni goy in kaaw taat ka seener ho in gudurre ta Bunji. Goye kaak in botiliy do unji ka Bunji gay, ni iciig ar garta taat nii taasine gee wala nii gooye zinini. ⁸ Gee daarin beraani horoomine ho daarin gay gininti bees. Daarin ozilaani ho daarin gay waraani. Nu talaani ar ni gee kuuk raada, sando nin gay kaawa seene. ⁹ Nu talaani ar ni awraatinna, sando ñu ibingini tam. Nu talaani ar ni gee kuuk mataw, sando ni goy mento. Nu taa6iyaani, kar gay, ñu balni dee. ¹⁰ Nu ginaani ni taliy aminda, sando aditni gay doo portik di. Nu talaani a wal ni pokirna, sando in botol tani kat gee dakin giniy gay gamnar do unji ka Bunji. Nu pakira a ni bal gine yoo maanna, sando ka seener gay, ni gin gamin okinco do pisinni.

¹¹ Gem kol sintay ku Korent, ka seener, ni kaawko waran ho ni elinco in gelbin rakki. ¹² Ka seener, ni elinco, kar kun gay pooc elinni ar kaak nin elgiiko. ¹³ Ñaar-ak, nu kaawaako ar nu kaawa do koogin ku meendu : gaaronnin elinco ar kaak nin elgiiko. Kunco oki, elonni in gelbin rakki !

Tene ka denjer do bi ka jamaw

¹⁴ Dakon obenno jamaw in gee kuuk bal aamine. Ya ku obaw-ak, ku gina ar barkay kuuk ñu diyo zuug. Yampa, maan kaak sellen in kaak jookumo, maa biidir kaak yaa ñuminco ? Portikaw in gondikaw oki, maa biidir kaak yaa ñuminco ? ¹⁵ Iisa Masi in *Seetanne, ñuu gedire dee kaawco walla ? Gem kaak aamine in kaak bal aamine oki, maa biidir kaak yaa ñuminco ? ¹⁶ *Ger ka Bunji in bunay ku gee kuuk ibanno Bunj, maa biidir kaak yaa ñuminco ? Ka seener, ginte gay, gi ger ka Bunj kaak goy mento. Ar kaak Bunj meenji kaawtu aman :

* **6:2** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 49.8.

« Nun, naa goye ho naa jaawe in̄ ŋuura,
naa gine Buŋco ho ŋuu gine geendu. »†

17 Do bi ŋaar-ak ko, *Rabbin Buŋ kaawiico do geenji aman :

« Gee kuuk jookum-ak, pikon̄ botilco
ho etiron̄ minninco serek.

Dakon̄ wakenno yoo maan kaak *cawarro

ho nun gay yaako obin̄ko. »‡

18 Rabbin Buŋ, mee gudurri diytu pey aman :

« Nun, naa gine takko

ho kun̄ gay yaa gine kooginar. »§

7

1 Gem kol royin ku bitu, Buŋ kaawte a ŋaate berin̄ gamin-an̄ okin̄co. Naar-ak, acinte zin̄kite ho gelbinte min̄ do gamin okin̄co kuuk cawarro. In̄ karaaminte taat gi karmiyyig Buŋ-ak, zeedinte gii goye cawar do un̄ji.

Pool adiy portiko in̄ gee ku Korent

2 Gaaronni kadar ku elgiini do gelbinko ! Ni bal nige maan do gemor, ni bal jage yoo gemo min̄ do imaanji ho ni bal tee yoo gemo in̄ neendaw. 3 Dakon̄ pakirenno do kaawor-an a naako diye kaawo. Kar gay, uudin taat nu kaawtu dak ko, ni elgiiko dakina. Ginno maan kaak yaate eerinte, wala do goyinte, wala do muutte. 4 Nu diy amaanner dakina loko ho ku berdu galal dakina. In̄ taabin̄ okintit taat ni taabiyyo oki, nu bal tazziye tak-tak, galilil dakina.

5 Ka seener, wiktin taat ni ottu do kid̄ka Maseduwaan, ni bal gase kayni. Ay taabiine, ni aawta. Gee pocinti seene in̄ kaawna ho kolaw sa un̄jinti. 6 Kar Buŋ kaak iskaag gee kuuk tazziy-ak gay, iskinti in̄ asin̄ji ka Tiit. 7 Maan kaak iskinti-ak, ŋa asin̄ji ka Tiit do di, kar gay, ta kaawoy taat ŋa kaawinti a maman ku giniiji gamin kuuk iskig do gelbiney. Na kaawinti a ku gin niyin taat a illa kuun talin pey. Na kaawinti oki kadar aditko nige do maan kaak kuuniye ho maman ku zeediy a kuudu male. Ansii ko, galilil gintu pey dakin aale.

8 Do bi ŋaar-an̄ ko, ya maktumner taat awalle nu siiriiko nig aditko oki, nu kaawaado a ya nu bal siirinti oki guna. Ka seener, awalle, nu pakira a ya nu bal siirin maktumner-an sa guna, asaan nu tal maman ta nigig aditko.

9 Kar din̄ gay, adir portiko. Adir portik-ak asaan aditko nige walla ? Ha'a. Adir portiko asaan in̄ nige kaak aditko nigtu-ak, ku ibiniig nigin̄ko ho ku jiptiig goyin̄ko. Nige ka aditko-ak, Buŋ kat rake. Ampa-ak, ni balko nige yoo maanna. 10 Asaan nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak, ŋaar iyaag gee a ŋuu jipte goyin̄co. Jipte ka goyin̄co-ak pila botol ta jile geemir. Ampa-ak, ya gee-ak aditko nige oki, samaan di. Kar nige ka adir kaak asa min̄ pikirre ta duniiner gay iyaag gee do muuti. 11 Talon̄ ja, in̄ nige ka adir kaak Buŋ rakiy-ak gay, kuu gasen̄ kat maa ? Din̄ ku zeeda a kuu gine maan kaak kuuniye. Ku karkiya* a kuu imile kayko. In̄ maan kaak do botiliido, ku dapinaw ho ku gina kolaw do Bun̄di. Ku raka a illa kuun talindu. Ku ber zin̄kiko do riyor. Ya ku tala gem kaak nigaw, ku diyyig do botildi. Do taar-an, ku gaar zin̄kiko kadar ku ginno oorin tak-tak do kaawin-an̄ku.

12 Ansi-ak, nu balko siire do saan ta ŋaar kaak nige wala do saan ta ŋaar kaak ŋu nigji. Kar gay, nu siiriiko-an̄, nu raka a kun̄ maaniiko yaa ibine do

† 6:16 Wer ka gase kaawor do Lebitik 26.12, Ezekiyeel 37.27. ‡ 6:17 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 52.11. § 6:18 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. * 7:11 'karkiya' : Werin daarin̄, ŋu kaawa a 'yokaw'.

unji ka Bunji maman ku elgiini. ¹³ Do bi naar-ak ko, min ni taliig maan kaak ku gintu-ak, kelimni weytu.

Ya kelimni weye oki, aditni gintu pey gal aale min ni taliit galal ta Tiit, asaan kunjo okinjo ko berji galal nam kelmoy weytu. ¹⁴ Ka seener, do unji ka Tiit, nu dapiltu do bi kanjo. Ya nu dapilaw-ak, nu ginno sokañ. Kar gay, uudin taat ni kaawkon seen doo, dapile kaak ni dapiltu do unji ka Tiit-at oki gaar kadar ña do botiliy. ¹⁵ Ampaa ko, ya ña pakira do karaamin taat ku karmiyiiga ho maman ku ñaamiig in horoomine ho in kolaw, ele kaak ña elgiiko-ak, naar dakina aale. ¹⁶ Nu aaciyaw asaan naa gedire diye kaar in kunjo do ay maanna.

8

Gaayo do Egliz ka Zeruzaleem

¹ Gem kol sintay, ni raka a kuu ibine maman Bun gaarit barkiney do *Eglizna kuuk do kid ka Maseduwaan. ² Gee-ak taaḍiy ko taaḍiye. In taarat oki ho in pokirruwco, galilco gaaya di nam ñu beriig mallico oyaw do riy ta Bunji. ³ Nun sa saadine, gee-ak, in niyin ta maaniico, ay gemo bertu ta gudurrey, kar ñu bertu dakina nam pak ta gudurrico. ⁴ Nu wakiltu ko wakile a niico bere botol taat ñuur oki yaa ñaame gaayco do gee ku Bunji kuuk do geeger ka Zeruzaleem. ⁵ Maan kaak ñu gintu-an pakgig kaak ni pakiriyo. Nu ber ja zinjico do Bunji, kar kat uudin taat Bun rakiyo, ñu rastu zinjico loni. ⁶ Ampaa ko, ni kaawiji do Tiit a ñaa gaasin riy ta capindi taat ña teestu do werko-ata. ⁷ Do botol ta Bunji, ku gay gamnar do ay maanna. Imaanko dakina, ku gin ibine ka kaawor ho ku iban gamna. Do ay maanna, ku zeeda do riyor in gelbin rakki. Ku elgiini dakina. Ampaa ko, do bi ka gaay-an, gaaron oki a ku gee kuuk gina oyaw.

⁸ Do bi ka gaay-an, nu asirgikonno. Kar gay, nu raka kuu ibinin maan kaak gee ku pey giniyo. Ampaa kat, kuu gedire gaare ka seener maman ku elgig eenjo. ⁹ Asaan ku iban maman *Rabbinte Iisa Masi gaariit barkiney : naar kaak malle okinji do pisinji, ña gin ziy pokirince do saan tanjo,† a paa kat in pokirruwi-at, do imaanko, kuu gine gay gamnar.

¹⁰ Ampa-ak, nu taayaakon di, kun kuuk ic niyin awalle ta geemir min alginda a kuu cape do bi ka sintiko ho kunjon di oki kuuk tees awalle. ¹¹ Din gaason riy-anta in ta gudurriko. Uudin taat ku ictu niyin ku teesiita, zeedon oki in niyin taat kuu gaasinti. ¹² Ka seener, ya gi bera maan do Bunji in gelbin rakki, Bun ooyaag bere-aka. Maan kaak gi beriy-ak, Bun tala min do malle kaak gi gintu. Ya gi bal gine oki, Bun meenji iban.

¹³ Nu rakaado naako gininjo pokirna tak-tak a kuu gaaye gee ku pey. Kar gay, nu raka a okinjo kuu nece. ¹⁴ Din kun goy do aayar ho kuu gedire gaayin ñuur kuuk tee arumco. Ansi kat, yiriy taat tee arumko, ñuur kuuk goy do aayar-ak yaa gedire gaayinjo oki. Paa kat, okinjo, kuu nece. ¹⁵ Uudin taat ñu siirtu do Kitamner aman :

« Naar kaak sok dakina, ginno dakin aale.

Ho naar kaak sok sood gay, maan arumgiyido. »‡

Tiit in eenji

¹⁶ Nu zeeda a naako gaayinjo. Ozilinten Bun, asaan ña berji niyin ar taar-anta do Tiit oki. ¹⁷ Ni kaawji do Tiit a ñaa baawe do werko ho ña ooye. Kar

* 8:4 Wer ka gase kaawor do Roomen 15.26. † 8:9 Wer ka gase kaawor do Matiye 8.20. ‡ 8:15 Wer ka gase kaawor do Ekzood 16.18.

ka seener gay, naar meenji oki ic niyin min awalle a illa nyaako 6aawe. ¹⁸ Ni naamkonj Tiit ho in sinj rakki ka pey. Sinj-ak, gee ku *Egliznar okinco ozilaaga do riy taat na giniyo ta Kabarre ta Gala. ¹⁹ Ta taar-anno di. Sinj-ak, gee ku Egliznar kat dooga a naa 6aa marti in nini, naani gaaye do deede ka gamin ku gaayor. Riy taat sellen-an yaaji bere *darjin do meenji *Rabbine ho ta gaara oki kadar ni gin niyin taat nii gaaye gee.

²⁰ Ka seener, gurus kaak dakina gee capiy-ak yaa goye do pisinni ho nin kat yaa tale kaaci. Ni zeedaw a nu osaaninno do bi ka gurus-aka. ²¹ Ni zeedaw a nii gine sellen do unji ka Rabbin Bunj ho do unco ka geemir oki.

²² Ni naamko oki sinji rakki ka pey in nuura. Sinj-ak, ni ibintu kadar na ber ziy okinji a naa gine riy do Bunji, asaan na gaarintin niyiney dees dakina. Kar diin gay, na zeeda dakin dakina do riy-anta, asaan na amniyinjo tak-tak.

²³ Ampaa ko, do bi ka Tiit, naar gina riy do Bunji in nunu a niiko gaayinjo. Kar do bi ka sinja kuuk gaayaaga-ak gay, nu Egliznar kat naamgu. Riyo taat nu giniy-at beraaji darjin do Iisa Masi. ²⁴ Naar-ak, ginonco gamin kuuk gaara kadar ka seener ku elgiigu. Ansii kat, gee ku Egliznar kuuk naamgu-ak yaa dore ho nuu ibine kadar kaawin kuuk ni kaawtu samaane do bi kanjo-an, nuur do botilco.

9

Bun el gem kaak bera in galal

¹ Nu ginon pey kaaw taat naako siire do bi ka gaay taat do gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Zeruzaleem, ² asaan ni iban kadar ku gin niyin ta berindi. Do unco ka gee ku goy do kid ka Maseduwaan*, nu dapiltu do bi kanjo ho nu kaawco aman : « Sinja kuuk goy do kid ka Akayi siy ko zinjiko min alinda do berindi. » Hiyya, min nu taliit niyinko, gee dakina minninko unje pisinco. ³ Nu naamaakonj sinja-an a kaawin kuuk nu kaawtu do bi kanjo ucaado maala. Nu raka a kuu siye zinjiko do gaay-ata ar kaak nu kaawtu ko. ⁴ Yampa, ya ni 6aawko sawa in gee ku Maseduwaan ho ni gasinjo ku bal siye zinjiko-ak, kayni yaa waase. Nu waase-ak, asaan ni kaawco kadar ku siy ko zinjiko. Kar kayko kunjon gay yaa waase paka. ⁵ Ansii ko, nu pakirtu kadar samaane naaco kaawe do sinja-an nuudu ogire do werko. Nuur ko yaako gaayinjo do cape ka gaay taat ku kaawtu a kuu bere. Paa kat ya nu ote, nii gasin gaay-at ku capit ko. Ansi-ak, yaa gaare kadar ku berit in oyaw ho in gelbin rakki.

⁶ Ibinonj samaane kadar gem kaak luwa busam sood-ak, naa sede oki sooda, kar gem kaak luwa busam dakin-ak gay, naa sede oki dakina.† ⁷ Ampaa ko, ay gem di yaa bere maan kaak na pakiriy do kaay, bal gujumjume ho bal asire. Asaan Bunj, naar el gem kaak bera in galal. ⁸ Bunj gin gudurre taat nyaako bere gamin dakina yoo maan sa armaakonno. Ampaa ko, do ay wiktine ho in ay maanna, kuu gine maan kaak necinjo, in kaak paka oki a kuu gine ay riy taat samaane. ⁹ Ar kaak nu siirtu do Kitamner aman : « Na gina oyaw dakina do pokirnar ho sellinkuwiyy goy doo. »‡

¹⁰ Bunj bera busam do gay luwor ho na beraaco pey gamin ku teendi.§ Loko oki, nyaako bere busam, nyaako wadiriinco ho naa maadiriinco a paa kat, sellinkuwko yaa gine gaay in gaayo. ¹¹ Ampaa ko, do ay maanna, Bunj yaako

* **9:2** 'kid ka Maseduwaan' : Na kid'kaak goy watiine min darre ta Grees. Egliz ka Pilip, ka Tesalonik in ka Bere goy do kid-aka. † **9:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 22.8. ‡ **9:9** Wer ka gase kaawor do Soom 112.9. § **9:10** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 55.10.

bere dakina nam kuu gedire gine oyaw do ay wiktine. Ansi-ak, do bi ka gaayko taat niico iye-at ko, gee dakin yaa dele barkin do Bunji. ¹² Asaan riy ta capindi-an gaayaag gee ku Bunji ku Zeruzaleem ho ta iskaag pey gee dakina a njuu dele barkin do Bunji. ¹³ Ka seener, min nju taliit riy taat ku gintu-an, gee dakina yaa ozilin Bunji asaan ku gaarit imaanko do Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in karaamin taat ku karmiyiiga. Njuu dele barkin oki do Bunji do bi ka oyuwko taat ku giniy loco ho do gee okinco. ¹⁴ Do bi ka barkin taat dakin aale Bunji beriiko-at, njuu inde Bunji dakina do bi kanjo. Ansi-ak, njuuko gaare kadar nju elgiiko dakina. ¹⁵ Barkin do Bunji do bere kaak nja beriite kaak pakgig gamin okinco.

10

Malo ta Pool do bi ka riyoy

¹ Na nun meendu Pool, nun ko kaak gee kaawiy bir a ya nu goy do datikko, nu dalulle ho ya nu serek minninkon gay, nu tonjo. Ku iban kadar Iisa Masi gay, naar sellen ho dalulle. In sin kunji, nu taayaako. ² Nu kaawaako a wiktin taat naa baawe do werko-ak, dakonnu asirindudo naa gine tonjo. Ka seener, naa kaawe bal kolaw do njuur kuuk pakira a goyinni ar ka gee ku duniiner di. ³ Ka seener, ni gee ho goyinni oki ar ka geemir di. Kar gay, ni taasando ar gee ku duniiner taasiniyo. ⁴ Asaan garti kuuk ni taasiniy-ak, njuur min do duniinerro. Gudurrici asa min do Bunji. Garti-ak gin gudurre taat njuu dimin werin kuuk bombo kuuk adin ku Bunji goyiyo. Ka seener, in garti-ak, nii nigin pikirre ta jookumo taat gee diyiyo kayco ⁵ ho niico nosire do njuur kuuk jaala zinkico ho in gaminco kuuk nju todio do geemir a pa njuu ibinin Bunji. Kar gay, ni gaayaag gee a pikirrico okintiti yaa ase in pikirre ta gee kuuk karmiyaag Iisa Masi. ⁶ Ho wiktin taat ku gaar ko kadar ku karmiyaw-ak, nin gay siy ko zinkini a ni rasaagdo njuur kuuk karmaydo.

⁷ Ibinon waran seen ta gamnar ! Ya gem kaak pakira a nja gem ka Iisa Masi-ak, illa nja diye do kaay kadar nin sa geenji ku Iisa Masi ar njaara. ⁸ *Rabbin baldi bere izinne taat naa nigin imaanko, kar gay, nja berdu izinne taat naako gaayinjo do imaandi. Ya nu dapila aale in izinne taat Rabbin beriidu-anta, soka sa diyaanno. ⁹ In makaatamna kuuk nu siiriiko-an, nu rakaado kuu pakire kadar nu rakaako ise kolaw. ¹⁰ Asaan gee daarin kaawa aman : « Do makaatamna kuuk Pool siirtu-an, nja zeedaw ho nja kaawa in mitkaw. Kar ya nja goy do datikten gay, nja oolo ho kaawnay sa ku kanjir. » ¹¹ Gem kaak kaawa pa-ak, illa nja diye do kaay kadar ya ni goy do datikko, goyinni yaa kuuniye tak-tak in maan kaak ni siirtu do wiktin taat ni goyiy serek minninko.

¹² Ka seener, gee daarin, maaniico di gaara zinkico. Wayya, nin-an sa gecaado a nii nece in njura wala nii kaasume in njura. Gee-ak maaniico di tala ya zinkico necgu ho njuur maaniico di kaasuma zinkico. Naar-an ko maan kaak gaara kadar kayco jage ! ¹³ Nin-an gay gediraado jaale zinkini aale kara min riy taat Bunji berinti. Ya ni jaala zinkini, nii jaale illa in riy taat Bunji berinti ho kunjon sa atta do riy-anta. ¹⁴ Wiktin taat ni baawtu do werko, ni bal aalin riy taat Bunji berinti-anta. Nin di kuuk as awalle do werko ho iykon Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. ¹⁵ Ansi-ak, nii gediraado jaale zinkini in riy taat gee ku pey gintu. Kar gay, ni raka a imaanko yaa 6aa in unji. Ampaa ko, nii gedire gine riy taat ta6 do werko, kar in taar-ata oki, ni patiyaatdo taat Bunji berinti. ¹⁶ Paa kat, nii gedire nii iyin Kabarre ta Gala nam nii aalin gungirko, nii 6aa do kidin kuuk pey. Ampaa ko, ni 6aayido gine riy do wer kaak gee ku pey gintu ko ho nii ozile zinkini in riyco-ata.

¹⁷ Kar gay, ɲu siir do Kitamner aman : « ɲaar kaak dapilaw-ak, illa ɲaa dapile in maan kaak *Rabbin gintu. »* ¹⁸ Ka seener gay, Buɲ ooyig do ɲaar kaak ozila ziy, illa ɲaar kaak gasa oziliik min do Rabbiner.

11

Pool in paliinna kuuk ginno seene

¹ Hadi, din ya kuu gedire kuun subirindu-ak, nun naa dapile do kaawor ar oliyo. Ka seener, ku subirintu ! ² Nun hasuudince do bi kanjo ho hasuudinuwir-at, taar asa min do Buɲdi. Nu berinjo do gem rakki di kaak yaa kuuniye mitikko, ɲaar ko Iisa Masi. Nu rakaako gaarinjo do unji ka gem-ak ar gemso taat *cawar ho bal aawe mitik tak-tak. ³ Kar gay pakiron do yaate Hawwa. Ar aal caaciyyit in neenduwiy, nu gina kolaw a pa gee yaako unje pikirre taat jookumo ho ɲuuko jaginjo kuu rasin obinjo kaak tirit ho cawar do Iisa Masi. ⁴ Ka seener, ya waan asko ho ɲa gaaraako kaaw taat kaawa do bi ka Iisa ka pey min kaak ni gaariiko, ku subiriig di. Ho ya waan gaaraako ruwwine wala kabarre ta gala taat pey min taat ku gastu min Ioni, ku subiriig di oki. Hey kunjo-anju !

⁵ Kunj pakira a ɲuur kuuk gaaraat kaaw-an, ɲuur paliinna kuuk ta6 paka. Kar do tanto gay, ɲu pakginno in maanna. ⁶ Ya nu bal gine ibine ka kaawor ar ɲuur oki, nu ibingig tak maan kaak nu kaawiyo. Do ay maanna ho do ay wiktine, ni gaarko waranjo kadar ni ibingig maan kaak ni kaawiyo.

⁷ Wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala ta Buɲdi, nu gaarkon maalan di. Ampaa ko, nu ontu zir a naako jaalinjo kuwa. Ansi-ak, nu nig maanna walla ? ⁸ Wiktin taat nu giniy riy do datikko, ɲu *Eglizna daarin kat gaayintu in maanna. Ansii ko, nu ictu gurus minninco a naako gaayinjo. ⁹ Ampaa ko, wiktin taat nu goyiy do werko, nu bal oome yoo waanna do gamin kuuk arumdu, asaan sinja kuuk as min kid ka Maseduwaan idyu gamin okinjo kuuk nu rakiyo. Do wiktin taar-at, nu bal rake goye baako ho naa goyenjo ko paa di doo. ¹⁰ In seen ta Iisa Masi taat goy in nunu, nu kaawaako : do kid ka Akayi okinji, ginno yoo waan kaak yaadu tofin maan kaak adir gintu portikanja. ¹¹ Maa di nu kaawiyo ampa ? Ku pakira a nu kaawiyo pa-ak asaan nu elgiikonno walla ? Ha'a, paado. Buɲ oki iban kadar nu elgiiko.

¹² Nun naa wakile pey, naa icin goyindu ka dinja-an di. Paa kat, naa nigin pikirre ta ɲuur kuuk bariya botol taat ɲuu dapile a ɲuur oki gina riy ar nini.

¹³ Gee ɲuur-ak, ka seener ɲu paliinnado. Nu gina zinikico a ɲu paliinna ku Iisa Masi, kar ka seener gay, ɲu gay riyor kuuk caaciya gee. ¹⁴ Dakon ajbiyenno do bi ka kaawor-anta, asaan *Seetanne meenji oki gina ziy ar ɲa *ɗubil ka Buɲdi kaak irna wic-wic. ¹⁵ Naar-ak, ya ku talaag gay riyooy oki gina zinikico ar ɲu gin riy in botol, dakon ajbiyenno. Kar gay, ba aar, ɲuu gasin tanco uudin ta riyco.

Taabin ta Pool

¹⁶ Nu deelaakon pey kaaw-anta : nu rakaado gem yaan talindu a nu oliyo. Kar gay, ya ku pakira kadar nu oliy-ak, rasonnu nun oki, naa dapilen dak sooda. ¹⁷ Kaaw taat naa kaawe-an taar arro taat *Rabbin rakiyo, kar gay, nu kaawa ar oliyo in dapilindu. Ka seener, nu gin botol taat naa dapile. ¹⁸ Gee dakina dapila in gamin ku duniiner di. Naar-ak, nun oki, naa dapilen dako. ¹⁹ Talon ja ! Ku diya a ku gee kuuk gin ilim. Kar kodok di, ku maaniikon ooyig ɲuur kuuk oliyay. ²⁰ Ya gee ginaako ar ɓerrina, ya ɲu teeko in neendaw, ya ɲu pokiriyaako, ya ɲu isaako binja ho ya ɲu basaako oki, ku subira di. ²¹ Ni

* 10:17 Wer ka gase kaawor do Zeremi 9.23, 1 Korentiyeen 1.31.

baltu gine ar njuur-ak asaan ni bal gine gudurre walla ? Taar-an di yaadu unje sokaŋ walla ? Ha'a, unjaadudo.

Gee daarin dapilaw, njaar-ak, ya nu kaawa ar oliyo sa, nun oki yaa dapile ar njuura. ²² Ya nju kaawa a nju *Hebru, nun oki Hebrunçe. Ya nju kaawa a nju gee ku Israyeel, nun oki Israyeelince. Ya nju kaawa a nju min tamba ta Ibraayim, nun oki min tambaay. ²³ Ya nju kaawa a nju gay riyor ku Iisa Masi, njaar-ak (nun naa kaawe ar oliyo) nu gay riyor ka Iisa Masi pakgig serek. Taaŋin taat nu taaŋiytu do riyor-at, taar dakin pakgigu. Nju obintu dajaayne dees dakina pakgigu. Nju koocintu dees dakina pakgig serek. Ho nu gal do taaŋiner ar naa mate dees dakina pakgigu oki. ²⁴ Dees beey, *Yuudinna koocin ko kooce, min kordin orok pood-ak illa rakki di kawwi.* ²⁵ Dees subba, gee koocintu in donkilo ho yiriy rakki gay, nju dawintu in dambay a njuun deendu. Dees subba, do barrer, markab nooriygiy in nunu, ho yiriy rakki nu eeltu ho nu waltu do amiydi. ²⁶ Dees dakina do martuwir, duniin gasintu : balal gaay teendu ho nu gal do pise ka gay dukume botilniidi. Nu gas taaŋin min do sintar kuuk Yuudinna ho min do gee kuuk Yuudinnado oki. Nu gas taaŋin do geegirniidi, do kalaaner ho do barrer. Nu gas taaŋine in gee kuuk gina zinkico a nju sinta. ²⁷ Nu taaŋiy ko taaŋiye do riyor ho nu gasdo weyi. Mey deentu ho ibin obintu. Dees dakina, nu eela meya. Us deentu ho kesuun oki teedu saaro. ²⁸ Nu osaakonno duniin taat gasintu okintiti. Kar gay, goy pey maan rakki : kelmol goy lej-lej do *Eglizna okinco ho kun kawta, nu moya loco kon di. ²⁹ Ka seener, ya waan kaak ginno gudurre, njaar-ak ar nunu oki aawa pa, ho ya waan kaak jag min do imaanji gay, nun sa adir radaanu.

³⁰ Wayya, ya nun kat dapilaw-ak, naa dapile in gudurrer taat sood-anta. ³¹ Bun, njaar Takan Rabbini Iisa Masi, njaar ko kaak gee oziliy doo, na iban kadar nu raaddo. ³² Wiktin taat nu goyiy do geeger ka Damaas, guberneer kaak ginaaji riy do sultan[†] kaak nju koliy Aretaas leetu askirna do botilay ku geegirdi a njuun obindu. ³³ Kar gay, sinta kuuk goy ede-ak saalintu do barner, nju nŋolpin min do pineetir ka durdurrer ho nju paayin kara min do geeger-aka. Paa kat, nu paktu min do guberneer kaak rakaan obindu.[‡]

12

Gamin kuuk Bun bayniiji do Pool

¹ Illa naa dapile dapilen di ya njaar kat ginno paydiney oki. Kar gay, naa kaawe do bi ka gamin kuuk *Rabbini bayniidu ho na gaariidu. ² Nu iban gem rakki kaak aamin do Iisa Masi.* Gin ko elgin orok in pood, Bun coonig gem-ak kuwa ka samaan ka gaay ka subbinjar. (Ya nu kaawa a Bun coonga, nu ibanno ya na coonig in ziy wala ya na coon ruwwiney di, illa Bun keeji di iban.) ³⁻⁴ Hii, nu iban kadar Bun iyig gem-ak do janni. (Nu ibanno maman na iyyiga, illa Bun keeji di iban.) Min Bun iyyiga, na dortu kaawin kuuk gem gedarro kaawinco. Kaawin-ak, yoo waanna bal gine botol taat naa deelinco. ⁵ Naa dapile do bi ka gem-aka. Kar do tanto gay, naa dapile-ak illa in gudurrer taat sood-anta. ⁶ Ya nu raka dapile-ak, nu ginaado ka olay, asaan naa kaawe seen di. Kar gay, nu rakiydo dapile-ak, asaan nu rakaado gee yaa pakire kaawin kuuk pakgig gamin kuuk nu giniyo ho nu kaawiyo.

* **11:24** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.3. † **11:32** 'sultan' : Do darre ta Room, do wiktin taar-at, sultan, njaar pakgig guberneer. ‡ **11:33** Wer ka gase kaawor do Akt 9.23-25. * **12:2** 'gem rakki kaak aamin do Iisa Masi' : Anne-an, Pool kaawa do bi ka meenji di.

⁷ Ka seener, Rabbin gaardu gamin kuuk patiy kaa. Kar gay, ɲa rakaado a naa dapile in gamin-anƙu. Paa ko, ɲa diyiiɗu taaɓin ooma ar *Seetanƙe kat ɲaamdu dubiley asiin koocindu a paa kat nu dapiliyɗo. ⁸ Dees subba, nu inditu Rabbine a ɲaa etirin taaɓin-an serek minniner. ⁹ Kar ɲaar gay telkiidu aman : « Barkinuwir neciɗcin ko. Ki aawaat gudurrer okintiti, illa do wiktin taat gudurren gin ja sooda. » ɲaar-ak, naa dapile illa in gudurrer taat sood-ata a gudurre ta lisa Masi yaan gooyindu. ¹⁰ Ampaa ko, nu aaciyiy in gudurrer taat sood-ata. Ya do bi ka lisa Masi ko, ɲu warintu, nu gastu kaawin ku duniiner, ɲu taaɓiyintu ho pikirrer patiyyu kaar oki, nu aaciya di. Asaan wiktin taat gudurrer gin sood-ak kat, nu bombo.

Pool ic kelmoy do Egliz ka Korent

¹¹ Ya nu kaawa ka olay, ɲa kun kat asirintu nu kaawiy pa. Zer ɲa kun kat kuuk yaan gaarin do geemir. Ya nu ar maan kaak maala oki, paliinninko kuuk ta6 paka-ak pakginno in maanna. ¹² Ku talig in odinko gamin kuuk gaara kadar ka seener nu *paliine : do taaɓin okintiti, Bun berdu subirraw dakina, ho in nunu ko, Bun gintu gamin dakina kuuk ajbay in kuuk gaara gudurrey. ¹³ Kaawondu ja, maa maannir kaak nu ginig do *Eglizna daarin di ho lokon gay, nu balko giniɗi ? Illa nu iban maan rakki di : nu bal goye baako. Ya ku talaat kaawor-an kat do botiltido, ɲaar-ak saamiyondu !

¹⁴ Talon, nu gaay ko 6aawe ka subbiɲkar do werko ho nu goyaado baako. Nu rakaado gaminko, illa kun maaniiko. Asaan ka seener, aginay kat rabbay kooginco, yampa koogin rabbaydo aginiyco. ¹⁵ Do tanto gay, galdu naa orin ka pisindu ho naa berin zir okinji do saan tanjo. Ya nu elgiiko aal ansi-ak, kuun elindu sooda walla ? ¹⁶ Ku ooy kadar nu bal goye baako-aka. Kar daarin gay a nu neenduwo ho nu teenjo in neendaw-ata. ¹⁷ Talon ɲuur okinco kuuk nu ɲaamiiko-aku. Ku pakira a nu teenjo in gem rakki minninko walla ? ¹⁸ Nu kaawji do Tiit a ɲaa 6aawe do werko ho nu ɲaamko sin rakki ka pey kaak ku ibingiy in ɲaara. Tiit teenjo in neendaw walla ? Tiit in nunu, kaawni ho botilni rakkido walla ? ¹⁹ Ya ni kaawa ampa-ak, min awalle, ku pakira a wal ni bariya botol taat nii imile kayni unkon di walla ? Ha'a, imilaado ! In nume kaak ni numtu in lisa Masi, ni kaawa do unji ka Bunji. Gem kol royin ku bitu, gamin okinco-an, ni kaawaako a imaanko yaa 6aa in unti. ²⁰ Asaan ya nu 6aawko, nu gina kolaw a wal adir ginaado gala in kunjo ya nu gasinjo ku goy goye kaak arro ho kunjo oki, adiiko ginaado gala in nunu asaan naako leese. Nu gina kolaw a wal gidaw, wal hasuudinaw, wal dapinko, wal eere ka zinƙar, wal dukume ka geemir, wal ose ka geemir, wal dapile, wal gine ka gamin kuuk munjam goy do datikko. ²¹ Nu gina kolaw a wal Bun yaa onin kaar do bi kanjo. Nu gina kolaw a wal zulinɗu yaa mine do bi ka gee dakina minninko kuuk wakila di gine zunuubinna ar kaak awalle ho kuuk bal rasiin gine ka gaminco kuuk *cawarro, in goyiɗo kaak jookumo in 6aayinco kaak munjam-aka.

13

Taayika in ooy ta ba aaro

¹ ɲaar-an, nu siya zinƙar a naa 6aawe pey ka subbiɲkar do werko. Ya nu otoko, ta kuuniye ar kaak ɲu siirtu do Kitamner aman : « Kaaw yaa mate in saadinna seer walla subba. » ² Wiktin taat nu 6aawtu ka seerinƙar do werko-ak, nu kaawit ko kaaw-anta ho yiriya, ya nu ginno do werko oki, nu deelaakon pey. Nu kaawaat do ɲuur kuuk min awalle gin ko zunuubinna ho

* 13:1 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19.15.

do ɲuur okiŋko ku pey : neginda, ya nu yeep pey do werko-ak, yoo waan sa nu rasaado. ³ Min ku raka tale maan kaak gaara kadar in nun ko, Iisa Masi kaawiy do geemir, ɲaar-ak, naako gaarinji. Iisa Masi, ɲaar oollo unko, kar gay, ɲa gaaraat gudurrey do datikko. ⁴ Ka seener, wiktin taat ɲu doodiig ka etor, ɲa bal gine gudurre do ziy. Kar diŋ gay, ɲa goy in gudurre ta Bunɗi. Nin gay num in Iisa Masi. Kar in numinni-ak oki, ni ginno gudurre do zinjini. Kar gay, wiktin taat ya ni ot do werko, niiko gaare kadar ni goy in ɲaara in gudurre ta Bunɗi.

⁵ Pakiron ja do goyinjo ka maaniiko, kuu tale ya ku goy do imaandi. Ya ku talaag goyinjo gaara kadar ku goy do imaandi, kuu ibine tak kadar Iisa Masi goy do gelbinko. Kar ya goyinjo gaarro imaankon gay, ɲaar-ak wal ku goy in ɲuur kuuk ginno imaan. ⁶ Kar nin gay, ni pakira a ku iban tam kadar ni gin gamin kuuk gaara imaanni-ata. ⁷ Maan kaak ni indiy Bun-ak a ku giniy do yoo maan kaak samaanno. Ni rakaakonno gaare kadar binjini gala. Kar gay, ya gee daarin pakira a binjini gallo oki, ni raka kuu gine gamin kuuk samaan di. ⁸ Ka seener, ni gediraado nii gine gamin kuuk toda seen ta Bunɗi, illa nii ginen ko riy tanti di. ⁹ Ya ni ginno gudurre, aditni portiko ya kun kat gin gudurre. Do bi ɲaar-ak ko, ni indigiy Bun a kuu yeepe do botol taat samaan tak-tak. ¹⁰ Ampaa ko, gamin okiŋco-an, nu siiraakonju min nu goy misa serek. Nu siirig min diŋka-an, asaan ya nu ot do werko, nu rakaado naako leese in izinne taat *Rabbin beriidu. Izinne-at, ɲa berduut a naako denrinjo, ɲa baldu berin a naako niginjo.

¹¹ Hiyya, gem kol sinjay, goyon kate ! Goyon do galal ho bariyon botol taat samaane taat yaako iyinjo kuu kuuniye gee kuuk ta6. Iskon zinjiko, ginon kaawko yaa nune rakki ho goyon in aapiye. Ampaa ko, Bun kaak el gee ho kaak iya aapiye yaa goye in kunjo.

¹² Oyon oki benanniko in gine ka cuud ar sinja kuuktacco rakki.

Gee ku Bunɗi okiŋco ooyko dakina.

¹³ Barkin ta Rabbin Iisa Masi yaa goye in kunjo okiŋko, in ele kaak asa min do Bunɗi, ho in nune kaak gi numtu rakki in Ruwwin ta Bunɗi. Nu ooyko dakina.

Galaat

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Galaasi

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Kretiyenna kuuk do kid ka Galaasi. Gee-ak, nuur Yuudinnado. Kar gay, Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi barjilgu. Yuudinna raka a gee-ak yaa aade gaanuun ka Muusa nam nuu dukume selno oki. Naar-ak ko, Pool kaawaaco a paado. Nu gase jile-ak, illa in imaan taat do Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹⁻² Gem kol sintay, nun Pool in sinta kuuk aamin okinco kuuk goy in nunu, ni siirit maktumne-an do gee ku *Eglizna kuuk goy do kid ka Galaasi. Nun *paliine ka Iisa. Nun, nu geenno kat diyintu paliine. Gemno ja kat kaawe kar nu gintu paliine. Kar gay, na Iisa Masi in Tatte Bun kaak nooyig min do muuti kat kaawe, kar nu gintu paliine. ³ Nu indaako Tatte Bun in *Rabbinte Iisa Masi, nuuko barkiyinjo ho nuuko iye aapiye. ⁴ Iisa Masi ber ziy do muuti, asaan Bun yaate saamiyin zunubinnite. Na beriig ziy pa-ak, asaan gamin kuuk samaanno kuuk do duniiner ginaatenno pey maanna. Na gintu pa-ak ar kaak Tatte Bun rakiyo. ⁵ Ozilinten Bunje, dinja ho elgin in elgina. *Aamin.

Kabarre ta gala, taar rakki di

⁶ Goye kanjo-an patiy kaar. Bun kolinjo in barkin ta Iisa Masi, kar kun gay, kodok di ku poociiga ho ku cokiya kabarre ta pey. Loko-ak a ta samaane. ⁷ Ka seener gay, ginno Kabarre ta Gala ta pey ar ta nu kaawiiko-anta. Nu kaawiiko pa-ak, asaan nu tala kadar goy gee daarin kuuk barjilaako. Nu raka makin Kabarre ta Gala taat kaawa do bi ka Iisa Masi. ⁸ Ya gem kaak iyko kabarre ta pey min tani-an, ya na nini wala ya na *dubil ka Bunji kaak asa min kuwa oki, do gaayay. ⁹ Ni kaawkonta ko, ho din nu deelaakon pey : ya gem iyko kabarre ta pey min taat ku dortu, do gaayay.

¹⁰ Ya loke-ak, nu siira asaan gee yaan ozilindu wala ? Ha'a ! Nu raka a Bun kat yaan ozilindu. Ya loke-ak, ku pakira a nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir walla ? Ha'a ! Zer ya nu gina gamin kuuk yaa aawe gala do geemir-ak, nu gediraado naa gine gay riyor ka Iisa Masi.

Pool gaara maman na gintu paliine ka Iisa

¹¹ Gem kol sintay, nu raka kuu ibine kadar Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-an, gem bal imilin min do kaay. ¹² Nu bal dorin min do geemir ho gem baldu garkiyinti. Na Iisa Masi kat gaarduuta.

¹³ Ku iban di, do goyindu ka awalle, wiktin taat nu aadiy aadanna ku *Yuudinnar, nu taa6iyiig gee ku Bunji dakina. Zer, nu rak totirinco. ¹⁴ Min geenni kuuk ni maadtu sawa ho kuuk aada aadanna ku Yuudinnar, nun di pakgigu. Nun berig zir okinji do aadanna ku aginiyni.

¹⁵ Kar Bun gay, wiktin taat nu balnu weendu misan di, na do6intu ko. Na kolintu in barkiney, naaji gine riyo. ¹⁶ Wikinti astu, na gaariiduug Ronji, asaan naa gaarin Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Do wiktin taarat, nu bal 6aa inde taaye min do gemor. ¹⁷ Nu bal 6aa Zeruzaleem a naa talin paliinnay ku Iisa kuuk awalle. Kar gay, nu uctu kodok di, nu deettu do kid ka Arabi. Kar nu yeeptu Damaas. ¹⁸ Min naar-ak, gintu elgin subba, kar nu 6aawtu Zeruzaleem a nu 6aayiy talin Piyer. Nu goytu in naar menaw orok

in beey. ¹⁹ Nu bal tale *paliine ka pey ka Iisa. Illa nu tal Zaak di, sinji ka Rabbinte Iisa.

²⁰ In Bun-ajka, taat nu kaawiy-an ka seener. Nu raaddo.

²¹ Min naar-ak, nu uctu min Zeruzaleem ho nu deettu jaawe do kid ka Siri in ka Silisi. ²² Gee kuuk aamin do Iisa Masi kuuk goy do kid ka Zuude balnu talindu misa in odinco. ²³ Illa nu dor gee kaawa bir di. Gee-ak diya aman : « Naar-aj gem kaak taaŋiy gee awalle, diŋ ŋa newse nam ŋa kaawa do bi ka imaan taat do Iisa Masi taat awalle ŋa rak niginti. » ²⁴ Wiktin taat ŋu doriit kaawor-at, ŋu teestu ozilin Bun do bi kanto.

2

Pool num in eenji paliinna Zeruzaleem

¹ Goytu kee elgin orok in pood, nu yeeptu Zeruzaleem in Barnabaas. Tiit sa aadinti. ² Nu 6aawtu anner-ak, asaan Bun kat diydu aman : « Baa Zeruzaleem. » Min ni ottu, ni numtu in agindaw keetini. Nu gaariicot baat ta Kabarre ta Gala taat nu kaawtu do gee kuuk Yuudinnado. Asaan lotu, nu rakaado a riyor taat nu gintu ho nu giniy diŋka yaa uce maala. ³ Kar gidu Tiit gay, naar Grekinŋe. Kar gay, ŋu balji diye a ŋuui *dukume selŋo. ⁴ Gee daarin unje datikni, ŋu gina zinŋico a ŋu sintini. Nu rakaaji dukume selŋo. Gee ŋuur-ak unje kokunuwda, ŋu raka tale baani a nin aaddo pey *gaanuun ka *Yuudinnar, asaan ni ic botol ta Iisa Masi. Nuur gay rakaani gine pey berrin ku gaanuun ka Yuudinnar. ⁵ Nin gay balco bere pijjin tak-tak. Ni raka kadar Kabarre ta Gala yaa goye do werti, kuŋ sa yaa dorinti.

⁶ Gee talaagu daarin a ŋu aginda, kar nun gay isginno in aginduwco, asaan Bun, naar doodo gee min do wijeenco. Min nu gaariicot Kabarre ta Gala do agindaw-ak, ŋu baltit gaaye maanna. ⁷ Kar gay, ŋu ibin kadar Bun kat berduut Kabarre ta Gala-at uudin taat ŋa berijit do Piyer. Lotu-ak, Bun diydu a naa gaarin do gee kuuk Yuudinnado. Do Piyer gay, ŋa diyi a naa gaarin do Yuudinnar. ⁸ Asaan Bun ko darjiyig Piyer *paliine ho ŋa naamiig do Yuudinnar. Nun sa, ŋa naar di oki darjiyintu paliine. Na naamintu do gee kuuk Yuudinnado. ⁹ Gin agindaw kuuk sinco alaw : kuŋ Zaak, Piyer in Yaaya. Nu ibina kadar Bun kat berduut riyoy do pisindu. Hiyya, ŋu ooyinti in pise seertini in Barnabaas. Do wer-ak, ni deetu kaawni a nunu in Barnabaas yaa 6aawe gaare Kabarre ta Gala do gee kuuk Yuudinnado. Nuur gay yaa 6aa do Yuudinnar. ¹⁰ Illa gay, ŋu kaawinti kaaw rakki, aman : « Pakiron do sintiko kuuk pokirna kuuk goy Zeruzaleem. » Nun sa obit kaaw-at bombo do adir.

Leese ka Pool do Piyer

¹¹ Min naar-ak, Piyer 6aawtu do geeger ka Antiyoos. Wiktin taar-at, nu leesiiji do unco ka geemir, asaan ŋa nige. ¹² Min awalle ŋa tiya sawa di in gee kuuk Yuudinnado. Kar Zaak naamtu gee. Wiktin taat ŋu ottu, Piyer etirtu. Na bal tee pey in gee ku Yuudinnado. Na gina kolaw do geemir, ŋuur kuuk raka gee okinco yaa *dukume selŋo. ¹³ Sintay Yuudinna daarin sa pood tee ar Piyer. Barnabaas sa ictu baaco, ŋa aadiŋu. ¹⁴ Wiktin taat nu taltu kadar ŋu bal jaawe samaane ar seene ta Kabarre ta Gala, nu diyiiji do Piyer do unco ka geemir aman : « Kin Yuudinŋe, kar goyinjin gay ar ka gee kuuk Yuudinnado. Ki bal aade gaanuun ka Yuudinnar. Di maman ki rakiy gee kuuk Yuudinnado yaa ice goye ka Yuudinnar ? »

Kabarre ta Gala taat Pool gaariyo

¹⁵ Nini, ŋu weenti *Yuudinna di. Nini attanno in gee kuuk ibanno Bun. ¹⁶ Kar gay, ni iban kadar Bun ke darjaydo gemo a ŋa goy in botol do bi kaak a

na aada *gaanuun ka Muusa. Na ibiniig a na goy in botol-ak, illa ya na ooyiit kaaw ta Iisa Masi. Nin Yuudinna sa aamin in Iisa, Bun yaani ibine a ni goy in botol, wal a ni aada gaanuun ? Ha'a, asaan ni aamin in Iisa Masi. Ka seener, gem ke goyaado in botol do unji ka Bunji, asaan na aada gaanuun. ¹⁷ Ni raka goye in botol do unji ka Bunji, asaan ni diy gelbinni do Iisa Masi. Hadi, Yuudinna kaawa kadar ni gin zunuubinna, asaan ni bal aadin gaanuunco. Ya taar-an gay, na Iisa kat iya gee do zunuubinnar walla ? Ha'a, ta seenno kat bat. ¹⁸ Ya nu pociig gaanuun, kar ba aar, nu yeepiiji, naar-ak, nu nig kate.

¹⁹ Kar nun gay, do bi ka gaanuundi, nu goyaado pey ar ka gaanuundi. Ampaa ko, naa gedire goye tak do Bunji. Wiktin taat nu doodig Iisa Masi ka etor, nu mat in naar sawa. ²⁰ Goye kaak nu goyiy-an, nu meendudo kat goya, na Iisa Masi kat goy do gelbinner. Goyindu kaak nu goyiy do duniiner-an, nu berig gelbinner do Ron ka Bunji kaak elintu ho nu deeyig do bi kanto. ²¹ Nu poocaatdo barkin ta Bunji. Ya gem gina ziy a na goy in botol do unji ka Bunji, asaan na karmiya gaanuun, naar-ak muutuy ta Iisa Masi, taar maan ka maala.

3

Maman Bunjiliy gemo

¹ Gee ku Galaasi, kun kayko jage. Ka seener, gem goya kaak rakaako rawtinko. Kar ku tal di, nu gaarko maman Iisa Masi, nu doodig ka etor. ² Naako indinjon ja kaaw rakki : ya loko-ak, Ruwwin taat Bun beriiko-an, ja berkon asaan ku karmiya *gaanuun ka Yuudinnar walla ? Ha'a ! Bun berkon Ruwwiney asaan ku cokiyit Kabarre ta Gala ho ku aamin loci. ³ Kun ke, kayko gintu ampa-an kat maa ? Min awalle, ku diy gelbinko do Ruwwin ta Bunji, kar din gay, maa di ku diyiy gelbinko do gudurre ta maaniikon di ? ⁴ Bun gaarko gamin dakina, kar ku taliig gamin-an yaa bire maalan di walla ? Ha'a ! Nu biraado maala. ⁵ Bun berkon Ruwwiney ho na gaarko gamin dakina kuuk ajbay. Ya loko-ak, asaan ku karmiya gaanuun ka *Yuudinnar walla ? Ha'a ! Asaan ku obit Kabarre ta Gala do aditko.

⁶ Naako kaawe : Pakiron do bi ka Ibraayim. Nu siir do Kitamner aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a na goy in botol do unji. »* ⁷ In taar-at ko, ya gee diy gelbinco do Bunji, nuu gine koogin ku Ibraayim. ⁸ Min daayum, nu siir do Kitamner a gee kuuk Yuudinnado yaa aamine do Bunji ho Bun yaa talin a nu goy in botol do unji. Do bi naar-ak ko, Ibraayim obiit kabarre ta gala bombo min awalle. Kabarreat gay, Bun diyji aman : « Naa barkiyin tamba ta gee ku duniiner okinco do bi kanjin. »† ⁹ Hiyya, ar kaak daayum Ibraayim aamintu do Bunji ho Bun barkiyiga, dinja-an sa, Bun barkiyaag gee ku aamina loci.

¹⁰ Gi iban di kadar gee kuuk gina zinkico sellen do unji ka Bunji do saan ta a nu karmiya gaanuun, gee nuur-ak, do gaayiyco. Asaan nu siir do Kitamner aman : « Gee ku karmaydo gaanuun okinji doo, seriin ta Bunji eraagu. »† ¹¹ Gi iban di oki kadar gem ke goyaado in botol do unji ka Bunji do saan ta gaanuundi di. Asaan nu siir do Kitamner aman : « Gem kaak jaawa in botol yaa goye do saan ta imaanji. »§ ¹² Kar gay, karmiye ka gaanuundi asdo min aamine kaak do Bunji. Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, naar di yaa gase goye ka gaasdo. »*

* **3:6** Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † **3:8** Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.3. ‡ **3:10**
 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 27.26. § **3:11** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.4. * **3:12**
 Wer ka gase kaawor do Lebitik 18.5.

¹³ Do taar-at ko, seriin ta Bunđi obiite, asaan gi bal karmiyin gaanuun okinji. Kar din gay, Iisa Masi makinte. Seriin ta Bunđi, na icit do kaay. Paa ko, na jiliite min do seriin ta gaanuundi. Ar taat nu siirtu do Kitamner aman : « Gem kaak nu zikidig ka etor, naar di, seriin ta Bunđi obga. »† ¹⁴ Do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu-ak ko, gee ku Yuudinnado yaa gase barkin taat Bunj kaawiji do Ibraayim. Do bi naar-ak di oki, in imaan, gii gase Ruwwin ta Bunđi taat na kaawtu.

Maan kaak Bunj diyiji do Ibraayim a naaji bere

¹⁵ Gem kol sinṭay, naako ice kaaw rakki taat gi ginaat kun kawta. Ya gee seer kat deet kaawco ho nu ob jamaw, gem ginno kaak yaaco dukumin jamuwco. Waan ke gediraado yaati gaaye maan kaati. ¹⁶ Pakiron do maan kaak daayum Bunj diytu a naaji gine do Ibraayim ho do ronji. Do Kitamner, nu bal siire aman : « Maan kaak Bunj yaaji gine do Ibraayim in kooginay kuuk dakina », kar gay, nu siir aman : « Do ronji rakki di. »† Ronji naar-ak, naar ko *Masi. ¹⁷ Cokiyon, an ko kaaw taat nu rakiiko kaawe : Bunj, naar ob jamaw in Ibraayim. Kar gin elgin miy pood in orok subba, kar kat *gaanuun amiltu. Do taar-at ko, gaanuun gediraado dukumin jamaw taat Bunj obtu in Ibraayim. Kaaw taat Bunj kaawiji do Ibraayim sa, gaanuun gediraado dukuminti. ¹⁸ Ya yiri rakki, Bunj yaa bere gamin do gee kuuk karmiya gaanuun di, naar-ak, na beraado maan kaak na kaawtu a naa gine. Ka seener gay, Bunj barkiyig Ibraayim ar taat na diyiji.

¹⁹ Kar di gaanuun gay gin pey maa ? Gaanuun gaara nige ka geemir, asaan gee yaa ibinin niginco. Gaanuun-ak goytu kee nam na ertu wiktin taat ronji ka Ibraayim-ak astu, loci ko Bunj kaawtu do Ibraayim. Ya na as ko-ak, gaanuun bal gine pey gudurre. Wiktin taat Bunj paayig gaanuun, na berig ja do dubilji. Dubal-ak gaariig ja gaanuun do Muusa ho nu goytu datikco, nu gaara gaanuun do geemir. ²⁰ Gem kaak jaawa datko, naar bal gine riyoy ya ta kaaw ta gem rakki di. Bunj gay, naar rakki ho meenji di kaawji do Ibraayim.

Riy ta gaanuun

²¹ Kar di ansi-ak, *gaanuun kat dukumiit kaaw taat Bunj kaawtu walla ? Ha'a, bal dukuminti. Bunj bal paayin gaanuun a naa bere goye do geemir, asaan naar-ak, gee sa yaa goye in botol do unji ka Bunđi in botol ta gaanuundi. ²² Do Kitamner gay, nu siir a gee okinco goy do zunuubinnar di. Paa ko, Bunj yaa barkiyin gee okinco kuuk aamin do riy taat Iisa Masi gintu.

²³ Min awalle, gee bal gasin botol taat nuu aamine do Iisa. Wiktin taar-at, gaanuun, naar goy ar gem kaak gooya gee ku danaayner. Gi karmiyig kee nam Bunj gaariite botol taat gii aamine do Iisa Masi. ²⁴ Ansi-ak, gaanuun goyte ar gem kaak gooya koogina. Na gooyiite kee nam Iisa Masi astu. Do bi naar-ak ko, gi gintu gee kuuk goy in botol do unji ka Bunđi, asaan gii aamin loci. ²⁵ Dinjka-an, gi gin ko botol ta gii aamine do Iisa. Gaanuun bal pey gine gudurre kaate.

²⁶ Do bi kaak ku aamin do Iisa Masi ko, ku gintu koogin ku Bunđi. ²⁷ Kun kuuk nu *batiziyinjo, ku gin rakki in Iisa Masi. Dinjka-an, ku ic ko goyinji kanji ar gem kaak is batik ta marbinto. ²⁸ Ya gem kaak Yuudince wala Yuudince do, nu sawa di. Ya gem kaak berre wala berredo, nu sawa di. Miday in daadi, nuur sawa di. Okinjo, ku sawa di, asaan in Iisa Masi, ku gin ko ar gem rakki di. ²⁹ Kar ya in Iisa Masi, ku gin ko gem rakki di, naar-ak, okinjo, ku koogin ku Ibraayim. Barkin taat Bunj diytu a naaji bere do Ibraayim-at, kun sa yaa gasinti.

† 3:13 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 21.32. † 3:16 Wer ka gase kaawor do Zeneez 12.7.

4

¹ Cokiyon, naako kaawe kaaw rakki. Pakiron do kaaw ta micor. Wiktin taat na kapaki, na cokiya kaaw tatacco. Do kaay, na iban kadar gamin kutacco yaaji dake loci, kar goyinji gay ar goye ka berrinar. ² Wiktin taat mic-ak goy misa kapak-ak, geen di tabiraaji ho nuur di gooyaag gamnay. Nu giniiji ansii di kee nam naa are uudin taattacco rakiyo. ³ Kaaw taar-an kaawaate lote oki. Wiktin taat gi bal gasin misa botol taat samaane, gi berrin kuuk aada gamin ku duniiner. ⁴ Kar ba aaro, wiktin ta Bunj diytu astu, na naamiiten Ronji kaak amil min do adti ka daatkor. Naar sa karmiyiig *gaanuun ka *Yuudinnar. ⁵ Ansi-ak, naa imilin gee kuuk goy do serre ta gaanuundi ho naate pile botol gii ginen ko koogin ku Bunji.

⁶ Asaan ku koogin ku Bunji. Ansii ko, Bunj naamiite Ruwwin ta Ronji goyiy do gelbinte ho taar ko koola aman : « Baaba ! Tanni ! » ⁷ Hiyya, ampa-ak, ku amil ko min do berrinaw ta gaanuundi. Ku gin ko koogin ku Bunji. Min ku gin ko kooginay-ak, naa gedire naako bere gamin okinco kuuk na kaawtu naa bere do kooginay.

Moye ka Pool do gee ku Galaasi

⁸ Awalla taat ku bal ibinin misa Bunj, ku goy berrin ku marginar. Margin-ak gay, do unji ka Bunji, nu maanno tak-tak. ⁹ Kar din gay, kun ibingig ko Bunj, taat nu rakiy kaawe-an gay Bunj ibingitko. Hadi maa di ku rakiy yeepe pey aaro ? Margina, nuur tanco gaase, nu ginno gudurre. Maa di pey ku rakiy yeepe berrinco ? ¹⁰ Ku diya gelbinko do menaw daarin di, do koyin daarin, do wiktin daarin ho do elgin daarin. ¹¹ Goye kanjo-an unjidu kolaw. Akuun riyor taat nu giniy-an yaa uce maala.

¹² Gem kol sinjay, do wiktin taat nu goyiy in kunjo, nu ic goyinjo. Din, nu raka kun sa yaa ice goyindu kaak nu poociig gaanuun ka Yuudinnar. Kun baldu nige maanna. ¹³ Ku iban kadar wiktin taat nu gaariikon Kabarre ta Gala awalle-ak, nu radaw. ¹⁴ Do wiktin taar-at, ku taa'iy do bi ka raduwar. In taar-at din sa, ku balnu yilindu ho ku balnu ginindu maan ka maala. Kar gay, ku obintu ar *dubil ka Bunji wala ar Iisa Masi meenji. ¹⁵ Wiktin taar-at, galko kon di. Kar din gay maa asko ? Nu iban tam kadar do wiktin taar-at, zer nec kuudu imile odinko, kuudu bere. ¹⁶ Din gay, ku icintu adin-an asaan nu kaawaako seen-anja wal maman ?

¹⁷ Gee kuuk nu kaawiiko-ak, nuur rakaako iyinjo moota, sando do aditco, nu samaanno. Nu raka a kuudu newse kopo, kar kuu deete in nuur tak-tak. ¹⁸ Samaane kuu bere zinkiko doo do maan kaak gala. Ya gi goy sawa, wal ya nu serek minninko oki, nu raka kuu icin paa di. ¹⁹ Gem kol kooginay, zinjar oolintu ar daatik taat wiyaw. Zinjar ooliin ampa-ak, nam gee yaa tale goyinte ar goye ka Iisa Masi. ²⁰ Do tanto-ak, nu raka gii numen ja kat naa ibine maman naako gaarin gamin daarin. Yampa, dinja-an, ta patiy kaar.

Pool ic bico kan Agaar in Zaara

²¹ Kaawondu ja ! Kun kuuk raka goye do serre ta gaanuundi, ku dorgitdo kaaw ta gaanuundi walla ? ²² Maan kaak nu siirtu do Kitamner-ak a Ibraayim gin koogin seera. Ka rakki, berrey ko weojiiga, ho ka seerinjar gay, ka daaciy taat berredo. Berrey, sinji Agaar. Daaciy ta geer gay, sinji Zaara. ²³ Berrey, taar weeyig ronji ar ka eenti daadi. Kar Zaara gay, Bunj diy ja min awalle a taa wee mico, kar kat ta weetu. ²⁴ In kaaw taat daad ku seer-an, Bunj rakaate diye maa ? Na rakaate diye a daad ku seera gaara jamaw taat seer taat na obtu. Berre, taar gaara jamaw taat Bunj obtu in Muusa ka damba taat nu koliy Sinayi. Kooginti ku Agaar, nuur ta weeyig berrina. ²⁵ Ya geen kat kaawa do bi

ka Agaar-ak, ɲu kaawa do bi ka jamaw taat ɲa obtu ka damba ta Sinayi do kid ka Arabi. Agaar gaara pey geeger ka Zeruzaleem kaak diɲka ho in geenji. Okinco, ɲu berrin ku gaanuundi. ²⁶ Kar gay, daacyi ta geer gay, taar ko gaara geeger ka Zeruzaleem kaak goy kuwa ka samaaner. Taar ko yaate. ²⁷ ɲu siir do Kitamner aman :

« Kanke daatik taat mogina, adke yaa gine portiko.
Kanke taat bal aawe taabin ta weendi, yillu kon di.
Asaan daatik ta mitti rasta,

taa wee koogin dakin pak daatik ta geero. » *

²⁸ Kun gay, gem kol sintay, ku gin ko koogin ku Bunɗi. Asaan ɲaar kat diy min awalle a kuu gine kooginay. Ar Isaaka, yaaco weeyiiga, asaan Bun kat diy a taa weenji. ²⁹ Do wiktin taar-at, mic kaak ɲu weeyig ar ka eenji koogina, joriyaaɲit do ɲaar kaak ɲuu weeyig in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi. Kar yoo yiriyta, ta deeta ansii di. ³⁰ Kar kun gay pakiron do kaaw taat ɲu siirtu do Kitamner aman : « Atkit berre-an in ɲonti min geero. Paa ger-an yaaji dake do ɲonti ka berrer. Illa ɲaaji dake do ɲonti ka daacyi ta geer di. » † ³¹ Kar gem kol sintay, diɲka-an ginte koogin ku berredo. Taar daacyi ta geer kat weente.

5

Dakon rawtinno horrinuwko

¹ Iisa Masi imilinte min do berrinaw, ansi-ak, gi goyaado berrin tak-tak. Ampa-ak, obon zinkiko samaane ku yeepiydo pey berrina.

² Cokiyon samaane ! Nun Pool kat kaawaako. Ya ku raka a ɲuuko *dukume selno, ɲaar-ak, maan kaak Iisa Masi gintu-an bir usu. ³ Nu diyaako pey a ya gem kaak ɲu dukumji selno-ak yaa karmiyin *gaanuun okinji. ⁴ Kar kun kuuk raka goye in botol do unji ka Bunɗi asaan ku karmiya gaanuun-ak, kunjo-ak jag ko min botol ta Iisa Masi ho ku parse ko min do barkin ta Bunɗi. ⁵ Nin gay, ni diy gelbinni do Bunɗi. Pa-ak, ya ni aamin loci, nii goye in botol do unji. Ta taar-an ko, ni eriy in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi. ⁶ Ya gem kat gin ko rakki in Iisa Masi-ak, ya ɲa dukum selno wala ɲa bal dukume oki, ginno kaawo. Maan kaak samaan-ak, illa gi aamin ko loci di. Aamine ɲaar-ak akilaate gi elgiy zinkite.

⁷ Min awalle-ak, ku zeeda ko, kar diɲ gay, waa todko a kuu icenno seene ?

⁸ Kaawin kuuk ɲu kaawiiko-ak, ɲuur bal amile min Bun kaak kolinjo. ⁹ Dakon rawtinno kaaw agunuw taat kaawa aman : « Gel sood di gossaag kurgal dakina. » * ¹⁰ Asaan ginte okinte, gi gin ko rakki in *Rabbinte Iisa Masi. Nu iban tam kadar kuu ase in tanto di. Gem kaak barjilaako gay, ya ɲaa gine waa oki, seriin ta Bunɗi eraaga.

¹¹ Gem kol sintay, nu diya pey do geemir a ɲuu dukume selno walla ? Ha'a. Ya nu kaaw ampa-ak, maa di ɲu rakiin taabiyindu ? ɲaar-ak, kaaw taat nu kaawiy do bi ka muutuy ta Iisa taat ka etor-at, radaagdo pey. ¹² Gee kuuk barjilaako-an, ɲuu ticiɲco†.

¹³ Gem kol sintay, kun Bun kolinjo a kuu goye horrina. Ya ku horrina-ak, dakon diyenno a kuu gine maan kaak ku rakiy di. Illa kuu ele zinkiko ho kuu ginguwe riy benanniko. ¹⁴ Gaanuun okinji, ɲaar ɲuma do kaaw taat aman :

* **4:27** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 54.1. † **4:30** Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.10. * **5:9**

In danja, gee kaawa a 'kan ka ak di nec erin damba okintiti'. † **5:12** 'ticiɲco' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kircinco'.

« Kii elin gijiŋ ar ziŋ ka meenjiŋ. »^{† 15} Kar gay, ya ku goya ar gamin ku yeero kuuk uma ziŋkiko ho awra ziŋkiko, pakiron yampa, kuu kirbiye ziŋkiko.

Goye kaak in Ruwwin ta Bunđi

¹⁶ Cokiyon, naako kaawe a rason Ruwwin ta Bunđi yaako diyiŋko do botildi ho dakoŋ aadenno galal ta ziŋkikon di. ¹⁷ Gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo, ŋuur ɓagdo sawa in gamin kuuk Ruwwin ta Bunđi rakiyo. Ho gamin kuuk Ruwwin ta Bunđi rakiy sa ɓagdo sawa in gamin kuuk ziy ka gemor rakiyo. Gamin kuuk seer-aŋ, ŋuur eere. Ŋaar-ak, ku gediraado kuu gine ta samaanno taat gelbinko rakiyo. ¹⁸ Ya Ruwwin ta Bunđi kat diyiŋkoŋ ko do botildi, ŋaar-ak gaanuun bal pey gine gudurre kaako.

¹⁹ Gi ibingig gamin okiŋko kuuk amila min do gelbin ka gemor. Gamin-ak, ŋuur ko-aŋku : gine ka gamin kuuk arro, ɓaaye ka munjam, nige, ²⁰ margina, melem, adinaw, hasuudinaw, dapinko, mackirraw, eere, ²¹ ele ka gamin ku geemir; see kaak aale, tee kaak aale, in gamin kuuk pey ar ŋuur-aŋku. Nu kaawkon ja ko min awalle ho diŋ nu deelaakon a gee kuuk ginaag gamin ŋuur-aŋ unjaado do *Meennaw ta Bunđi.

²² Kar maan kaak Ruwwin ta Bunđi beriy gay, ŋaar maa ? Taar bera ele, galal, aapiye, subirraw, barkine, selliŋkaw ho amaanne. ²³ Ta bera dalullaw, ki gediriiji do ziŋ. Kar gaanuun gay, ŋaar bal todiŋ gamin ŋuur-aŋku. ²⁴ Kar gee kuuk aadaag Iisa Masi, ŋuur rasig gamin kuuk samaanno kuuk goy do gelbiŋco. Nu gingigdo pey. ²⁵ Taar Ruwwin ta Bunđi ko beraate goye. Ansii ko, ta jaawinte in gudurre ta Bunđi. ²⁶ Dakinte icenno ziŋkite, dakinte dapiŋenno do eente ho dakinte ginenno hasuudinaw do ziŋkite.

6

Gaaye ka ziŋkite

¹ Gem kol siŋtay, ya ku gas gem kaak nigaw, kuŋ kuuk Ruwwin ta Bunđi gooyaako, diyoŋga do botol ta samaane. Kar gay, diyoŋga in dalullaw di. Nu diyaako okiŋko, kuŋ sa pakiron, dakoŋ nigenno do bi ka gem-aŋka. ² Gaayguwoŋ ziŋkiko, kuu sosguwe gor ta benanniko. Ya ku gina ansi-ak, ku ginig ko maan kaak Iisa Masi rakiyo. ³ Ya gem kat gina ziy tatiko, ŋa tatikdo, ŋaar-ak, ŋa ajimiya ziy di. ⁴ Ay gem di yaa tale goyiŋji. Ya goyiŋji kat ɓaa ko samaane, ŋaar-ak, riyoy taat ŋa gintu yaaji aawe gala. Ŋa tala do goye ta eenji. ⁵ Kar ay gem di yaa ginin riyoy taat Buŋ beriiji.

⁶ Gem kaak ŋu gaaraaji kaawin ku Bunđi-ak yaa deedguwiŋco gamnay in gem kaak ɓildaaga.

⁷ Ibinon tam kadar gee kanjaado in siŋ ku Bunđi. Busam kuuk gem luwtu di, ŋaa sede. ⁸ Ya ki aada ta ziŋ, saawin ta ziŋ yaan ide. Kar gay, ya ki aada ta Ruwwin ta Bunđi, Ruwwin ta Bunđi yaan bere goye ka gaasdo. ⁹ Zeedinte gininte oyaw, asaan ya gi rawdo gine oyaw, gi asa gasin taat Buŋ yaate bere ya wiktinti nece. ¹⁰ Do bi ŋaar-ak ko, diŋka, min gi gin di wiktin-an, gininte oyaw do gee okiŋco, kar oyaw taat dakin gay gininten do siŋtite kuuk aamin in Iisa Masi.

Leesiika in ooy ta ba aaro

¹¹ Talon maman diŋ nu siiriiko. Nu siiriiko aginda-aginda-aŋ in pise ka meendu. ¹² Gee kuuk raka a kuuco *ɗukume selno-aŋ, ŋuur raka a gee yaa taliŋco di. Ŋu rakiydo diye a muutuy ta Iisa Masi taat ka etor-at yaa jile gee,

[†] 5:14 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. Ooze 8.7.

* 6:7 Wer ka gase kaawor do Zoob 4.8, Proverb 22.8,

asaan ɲu gina kolaw pa gee yaa taaɓiɲɲo. ¹³ Gee okiɲɲo kuuk ɲu dukumco selɲo-ak sa karmiygigdo *gaanuun okiɲɲi. ɲu rakiy a kuu dukume selɲo-an, asaan ɲuu dapile a ansi kat kuu ase in taɲɲo. ¹⁴ Nun gay dapallo. Ya nu dapilaw, nu dapilaw in et ka Iisa Masi kaak ɲa mattu. Do bi ka et-aɲka, nu mat min gamin ku duniiner. Do uɲɲo, nu gin ko ar gem kaak mat di. ¹⁵ Ya gem kaak ɲu dukumji selɲo wala ɲu balji dukumen sa, ginno kaawo. Taat samaan-at, gii gine ar ɲu weente marbinto. ¹⁶ Gee okiɲɲo kuuk ic botol ta marbinto-an, ɲuur ko geenji ku Buɲdi. Buɲ yaaco iye aapiye in barkine.

¹⁷ Neginda-ak, gem yaan barjilindudo pey, asaan delin kuuk goy do zinɲar-aɲ gaara a nu gemoy ka Iisa.

¹⁸ Gem kol siɲtay, an di taat nu rakiiko siire. Barkin ta *Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

Epeeziyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Epeez Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyyenna kuuk goy do geeger ka Epeez ho do kuuk do geegirnay kuuk moota. Na siirit do wiktin taat na goyiy danaayne a nuu moye bilde kaak na bildiigu. Bildinji-ak a Iisa nooy min do muuti. Do saan taar-an ko, nu ictu goye kaak marbinto ho Egliz okinji gintu ar gem rakki do unji ka Bunji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Bun dootu *paliine ka Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu siiraakon do kun gee ku Bunji kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo ho kuuk goy do geeger ka Epeez. ² Tatte Bun ho in *Rabbin Iisa Masi yaako barkiyin ko ho yaako iye aapiye.

Sellinkaw taat Bun giniite pakgig gamin okinco

³ Delinte barkin do Bun kaak weeyig Rabbinte Iisa Masi. Na berte barkine ho in gamin kuuk asa min ka samaaner kuuk gaayaate do botol ta Bunji. Na gintu pa-ak, asaan gi num in Iisa Masi. ⁴ Awalle, min Bun bal kilgiyin misa kida, na doointe asaan ginte num ko in naara. Ampaa ko, gi goyiy *cawar, bal zunuubinna do unji. Do bi ka ele kaak na elgiite, ⁵ na ictu niyin min awalle a naate gininte ar kooginay do bi ka maan kaak Iisa Masi gintu. An ko maan kaak na raktu in sellinkuwi. ⁶ Do bi naar-an, ozilinte Bun do barkin taat dakina na beriite in Ronji kaak na elgiy dakina.

⁷ Ka seener gay, in *satkin ta Iisa Masi, gi gastu jile ho zunuubinnite sa, nu saamiyiitengu. Ampaa ko, Bun gaariite barkin taat dakin-ata. ⁸ Ka seener, na berte barkin dakina. Ansi-ak, na gininte gee kuuk gin ibine in ilim dakina. ⁹ Na gaarten maan kaak cigil awalle na rakiy gine. Maan kaak cigile-ak, in sellinkuwi, na ictu niyine a naa gini in Iisa Masi. ¹⁰ Maanna-ak, naa gini inji ya wiktiney nec ja. Do wiktin-at, naa numin gamin okinco kuuk ka samaaner in ku keder. Naaji berin do Iisa Masi, asaan naar ko yaa goye tatkuwco.

¹¹ Gamin okinco, Bun ginig in niyin taat na ictu min awalle. Na ginig gamin-ak ar taat na rakiy di. Ampaa ko, in nume kaak gi numtu in Iisa Masi, na doointe min awalle a gii kuuniye geenji. ¹² Na doointe a gii ozile tatkaw ta Bunji, ginte kuuk min awalle diy gelbinte do Iisa Masi.

¹³ Kar kunjo oki, ku cokiyyit seen ta Bunji, taar ko Kabarre ta Gala taat iyaako jile, ho ku aamintu in Iisa Masi. Paa ko, ar kaak Bun kaawtu awalle, na beriiko Ruwwiney, ar dele* taat gaara kadar ku geenji. ¹⁴ Ka seener, Ruwwiney-at gaara kadar gii gasin pey haginte do wiktin taat Bun yaate jilinte tak-tak. Ozilinten tatkaw ta Bunji !

¹⁵ In taar-at ko, nu oziliig Bun do bi kanjo, asaan nu dor kadar ku aamin in Rabbin Iisa ho nu kaawdu pey maman ku elgig gee ku Bunji. ¹⁶ Min nu dortu pa-ak, nu oziliig Bun gaay in gaayo. Ya nu inda Bun, nu rawatdo biko. ¹⁷ Nu indaag naar kaak naamig Rabbinte Iisa Masi, naar ko Tatte Bun kaak gin *darjine a naako bere ilim in gudurre ta Ruwwiney, ho naako gaare botol taat kuu ibinin samaane. ¹⁸ Nu indaag pey a naako pilin kayko kuu ibine waran maan kaak kuu ere in imaanko. Ka seener, Bun kolinjo a kuu gasin maan

* 1:13 'dele' : Werin daarin, nu kaawa a 'dolo'.

kaak ku eriy-aka. Nu indaag a ɲaa piliŋ kayko kuu ibinin haginko taat dakin paka taat ɲaa bere do geenji ku meenji. ¹⁹ Nu indaag pey a kuu ibinin oki gudurrey taat dakina aale. Gudurrey-at ko gaayaate, ginte kuuk aamin in ɲaara, ho taar di, Buɲ gaarit okintiti ²⁰ wiktin taat ɲa nooyiig Iisa Masi min do muuti ho ɲa diyiig do serpey ta meeda kuwa ka samaaner. ²¹ Do wer-ak, Iisa Masi goy kaaco ka gamin okiŋco : wala ɲuur kuuk gin izinne ka samaaner, wala ɲuur kuuk gin gudurre keder kuuk gee talgigdo, wala ɲuur kuuk goy diŋka, wala ɲuur kuuk yaa ase neginda. ²² Buɲ berjig gamin okiŋco do pisiŋji. ɲa diyiig tatkaw ka gamin okiŋco† ho tatkaw ka *Eglizdi oki. ²³ Egliz ka Buɲdi, ɲaar ko zi ka Iisa Masi. Iisa Masi goy do ay wero, kar gay, ɲa goy tak-tak in Egliz-aka.

2

Jile kaak gi gastu in barkin ta Buɲdi

¹ Awalle, do bi ka zunuubinniko ho gamin kuuk samaanno ku giniyo, ku goy ar gee kuuk mate do unji ka Buɲdi. ² Ku jaawiy ar gee ku duniiner di ho ku cokiyiy kaaw ta *Seetanner. Seetan-ak goy datik ta samaane in kida ho ɲa gina riy in ɲuur kuuk pociɲ Buɲ. ³ Awalle, ginte okinte sa ar ɲuur di. Do goyinte, gi gina gamin kuuk arro, kuuk ziŋkite rakiy di. Ampaa ko, do bi ka gelbinte kaak samaanno-ak, seriin ta Buɲdi eraate ar ɲuura.

⁴ Kar Buɲ gay tala aminduwte. Ho do saan ta ele kaak ɲa elgiite dakina, ⁵ wiktin taat gi goyiy misa ar gee kuuk mate do bi ka zunuubinnite, Buɲ berte goye kaak marbinto in Iisa Masi. Cokiyon, in barkin ta Buɲdi kat ku gastu jile. ⁶ In nume kaak gi numtu in Iisa Masi, Buɲ nooyinte min do muuti in ɲaara. Ampaa ko, gi gastu botol gii goye in ɲaara kuwa ka samaaner. ⁷ In sellin kuwiy taat ɲa gaariite in Iisa Masi-ak, ɲa raka gaare elgin in elgina, kadar barkiney, taar dakin paka ! ⁸ In barkin ta Buɲdi kat ku gastu jile, in botol ta imaandi. Jile-an, ɲaar asdo min loko, ɲa bere kaak Buɲ beriite. ⁹ Na asdo min do riy taat ku giniyo. Ansii ko, waan sa gediriydo ozile ziy ka meenji. ¹⁰ Ka seener, ɲa Buɲ kat ginit riy in ginte. In nume kaak gi numtu in Iisa Masi, ɲa kilgiyinte a gii gine riy taat samaane. Gamin kuuk samaane kuuk gi giniy-ak, Buɲ siyiig min awalle a gii ginguwino.

Gee okiŋco num in Iisa ar zi ka gem rakki

¹¹ Kun kuuk Yuudinnado, pakiron do goyiŋko kaak awalle ! *Yuudinna talaako a ku gee kuuk bal *dukume selno. Nu gina ziŋkico a ɲu gee ku Buɲdi, asaan ɲu dukum selno. ¹² Awalle, ku goy serek min Iisa Masi. Do datik ta gee ku Buɲdi, ku ar marti. Buɲ ob jamaw dakina in gee ku Israyeel-aku ho ɲa gaarco maan kaak ɲa asiico gine. Kar kun gay attanno. Do adiy ka kidar, ku bal gine maan kaak kuu gedire ere in imaanko ho ku ibingigdo Buɲ tak-tak. ¹³ Kar diŋ gay, in nume kaak ku numtu in Iisa Masi, kun kuuk awalle goy serek min Buɲ, ku kuuniydu geenji do saan ta baar ku Iisa Masi. ¹⁴ Naar kaak iyaate aapiye, ɲaar ko meenji Iisa. Ka seener, Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado, okiŋco, ɲa numig ar gee kuuk darrico rakki. Awalle, gin gunɲar datik ta Yuudinnar in gee kuuk Yuudinnado. Kar diŋ gay, min Iisa bertu ziy do muuti, ɲa tarwiliig gunɲar kuuk ginig gee awalle ɲu goyiy adine. ¹⁵ Ampaa ko, *gaanuun ka Yuudinnar kaak diya aman : « Ginon anta-anta », ɲa deeyiiga. Na gintu ansi-ak a ɲaa numin Yuudinna in gee kuuk Yuudinnado. Gee okiŋco-an, ɲa numig in ɲaara, ampaa ko, ɲa iytu aapiye do datiko. ¹⁶ Wiktin taat ɲa mattu ka etor, ɲa numiig gee okiŋco werco rakki

† 1:22 Wer ka gase kaawor do Soom 8.7.

ho ɲa amriig in Bun. Ampaa ko, adinaw taat awalle goy datikco-at, ɲa imiliit tak-tak. ¹⁷ ɲa as do adiy ka kidar a ɲaa gaare Kabarre ta Gala taat iya aapiy do kun kuuk goy serek ho ɲuur kuuk goy moota oki. ¹⁸ Do bi ka maan kaak ɲa gintu ho in gudurre ta Ruwwin ta Bunɗi taat rakki di, ginte okinte, gi gin botol taat gii unje do unji ka Tatte Bun.

¹⁹ In taar-at ko, diɲ kun kuuk Yuudinnado, ku martido pey. Ku arro gee kuuk asa min mombina. Ku gin ko gee ku darrer. Ku atta in gee ku Bunɗi nam ku kuuniy gee kuuk adiy ka gerco rakki, ɲaar ko, *ger ka Bunɗi. ²⁰ Kun ar dambay kuuk ɲu pintu gero. Kar baay ta ger-ak gay, ɲuur paliinna in nabiinna. Iisa Masi gay, ɲaar oki ar dambi. Kar ka dambi-ak, dambay ku pey oskitu kuwa. ²¹ In ɲaar ko, ger okinji peyiy bombo ho ɲa cooniyo nam ɲa neciy ger kaak *cawar ka *Rabbiner. ²² In nume kaak ku numtu in Iisa Masi, ku num in gee okinco kuuk aamin in ɲaara. Ampaa ko, kuu gine ar wer kaak Bun goyiy in Ruwwiney.

3

Riy taat Pool giniy do gee kuuk Yuudinnado

¹ Nu goy danaayne do bi ka riy taat Iisa Masi beriidu. Riy-at a naa gaare Kabarre ta Gala do kun kuuk Yuudinnado. Ampaa ko, nu indiig Bun do bi kanke. ² Ka seener, Bun in barkiney, ɲa beriiduut riy-anta a naako gaayinke. ³ Bun gaarduug maan kaak cigil awalle. Do bi ka maan kaak cigile-ak, do maktumne-anta, nu siirkon ja ko. ⁴ Ya ku garkiyaata, kuu ibine kadar ka seener, nu ibingig maan kaak cigil do bi ka Iisa Masi kaak Bun naamtu. ⁵ Wiktin ta bire, Bun bal gaarin maanna-ak do geemir. Kar diɲ gay, in botol ta Ruwwiney, ɲa gaarig do paliinnar ho do nabiinna kuuk ɲa dobtu do riyoy. ⁶ Maan kaak naa kaawe-an ko kaak cigil awalle : Do saan ta Kabarre ta Gala ho in nume kaak ɲu numtu in Iisa Masi, gee kuuk *Yuudinna in kuuk Yuudinnado num ar zi ka gem rakki ho ɲuu deedin sawa maan kaak Bun kaawtu a ɲaa bere do kooginay.

⁷ Bun berdu barkine. Na iyintu do riyor a naa gaarin Kabarre ta Gala do geemir. Na ginig maanna-an in gudurrey. ⁸ Min gee ku Bunɗi okinco, nun di sinɗu allo tak-tak. Kar in taar-an oki, Bun berdu riyo a naa iye kabarre do bi ka Iisa Masi do gee kuuk Yuudinnado. Ka seener, kabarre-at, taar gal aale nam gee gedarro ibine baati. ⁹ Kar ɲa berdu pey riyo a naa gaare do gee okinco maman Bun yaa necin maan kaak ɲa ictu niyin min awalle a ɲaa gine. Maan kaak ɲa rakiy ginen gay, ɲa cigilig min odin ku geemir min kilgiye ka duniiner. Kar diɲ gay, ɲa imilig kara. ¹⁰ In gee ku *Eglizdi, ɲa imilig a gamin kuuk hokumiya in kuuk gin gudurre kuwa ka samaaner yaa ibinin ilim ta Bunɗi in ay biyuwɗi. ¹¹ Min Bun bal kilgiyin misa duniine, ɲa ictu niyine a ɲaa ginin maanna-aka, kar ɲa giniig in botol ta *Rabbinte Iisa Masi. ¹² In nume kaak gi numtu in Iisa Masi ho do bi ka imaante, gi gin botol taat gii unje bal kolaw do unji ka Bunɗi. ¹³ Ampaa ko, nu kaawiiko aman : « Zeedon a zinjiko yaako oolinakonno do bi ka taaɓin taat nu taaɓiyyi do bi kanke. Ya nu taaɓiya oki, taaɓin-an yaako iye *darjin taat kuu ere in imaanko. »

Maman Iisa elgiite

¹⁴ Ya nu pakira do maan kaak Tatte Bun giniite, nu dersa do unji. ¹⁵ Naar ko, gee okinco kuuk goy ka samaaner wal do kidar kollig in sinji. ¹⁶ Nu indaag ɲaar kaak gin *darjin yaarko a ɲaako derɲin gelbinko in gudurre ta Ruwwiney. Nu indaag a kuu gase gudurre taat kuu goye bombo do imaanko. ¹⁷ Nu raka a Iisa Masi yaa goye do gelbinko do bi ka imaanko. Ho in ele kaak

kuu elin Bunj ho kuu ele zinjiko sa, nu raka a kuu goye ar atay kuuk caarco paay baata, wala ar ger kaak nu ecirig dulaayinnay baata. ¹⁸ Ansii ko, in gee ku Bunji okinco, kuu gedire ibinin ele ka lisa. Ka seener, na elgiite dakina. Ya ku coona kuwa, wal ku ona baata, wal ku 6aa momo sa, elinji, naar dakin paka. ¹⁹ Ka seener gay, gem gediraado ibinin ele ka lisa Masi, asaan na pakgig gamin okinco kuuk gi ibingiyo. In taar-an oki, nu indaag Bunj a naa miinin gelbinko in barkiney taat dakin aale.

²⁰ Gudurre ta Bunji nec gine gamin kuuk pak ay maan kaak gi indiyo ho gi pakiriy oki. Gudurre-at gina riy do datikte. ²¹ Gee ku *Eglizdi, beron darjin do Bunji. In sin ku lisa Masi, ozilinten sinji ay wiktine, elgin in elgina. *Aamin !

4

Goyinte ar zi ka gem rakki

¹ Nun kaak goy do danaayner do bi ka riy taat *Rabbin beriidu, nu kaawaako a zeedon kuu goye goye kaak kuuniy in kole kaak Bunj kolinjo. ² Do ay maanna, kuuniyon dalullay, icon subirraw ho soso benanniko in ele. ³ Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi goyiy ar zi ka gem rakki in botol ta aapiyer. Ampa-ak, zeedon kuu goye in aapiye ar gee kuuk zico rakki do unji ka Bunji. ⁴ Ka seener, zi ka lisa Masi, naar rakki di, ho Ruwwin ta Bunji oki, taar rakki di. Maan kaak Bunj kolinte a gi ere in imaante oki, naar rakki di. ⁵ Rabbinte sa, naar rakki di. Imaante, taar rakki di. *Batemte, naar rakki di. ⁶ Bunj sa, naar rakki di. Na Tacco ka gamin okinco, na gina riy in gamin okinco ho na goy do datik ta gamin okinco. ⁷ Kar gay, ay gem di, Bunj berji bere kaak kuuniy in riy taat lisa Masi beriji. ⁸ Ampaa ko, nu siirtu do Kitamner aman : « Wiktin taat na coontu kuwa, na begiriico do adiney,

ho na bertu bere do geemir. » *

⁹ Kaaw taat nu siirtu a « na coon kuwa-ak », baati maa ? Ta raka kaawe a na paay ja ko awalle baata min kida. ¹⁰ Gem kaak paay-ak, naar di kaak coon ka Bunji a naa miinin werin okinco. ¹¹ Naar di oki kaak deeda bere do geemir. Gee daarin, na berco bere ka paliinnar, daarin, na berco bere ka nabiinnar, daarin, na berco bere ka gaare ka Kabarre ta Gala, pey daarin, na berco bere ka agindaw ku *Eglizdi, ho daarin gay, na berco bere a nuu bilde gee in kaaw ta Bunji. ¹² Na gintu pa-ak a naa gaayin gee ku Bunji nuu gine riyoy. In taar-at kat, gee ku Bunji yaa gine dakina. ¹³ Ansii di, do bi ka imaante, ginte okinte yaa nume ar zi ka gem rakki di in ibine kaak gi ibinin Ronj ka Bunji. Ya gi gina ampa-ak, gi darse nam gi nece tak in lisa Masi ar taat Bunj rakiyo. ¹⁴ In taar-at kat, gi goyiydo pey ar koogina. Paa kat, gee kuuk bariya botol taat nuu jagin eeno in raadin-ak, nu gediriydo nuute rawtinte min botol ta ta6. Kar do wiktin taar-at, gi kuuniyaado pey ar maan kaak us yangaag anne-anne do amiydi. ¹⁵ Kar gay, wiktin taat gi gaara seen ta Bunji in ele, gi maada in ay maanna do lisa Masi, naar ko kaay ka Eglizdi. ¹⁶ In lisa Masi di, zi okinji yaa gine rakki ho kaas okinco sa yaa nume ho nuu goye bombo. Kar wiktin taat ay maanna gin ko riy taat samaane, zi okinji yaa maade ho naa gase gudurre in ele ka zinjkar.

Goye kaak awalle in kaak marbinto

¹⁷ Yaman cokiyo kaaw taat nu kaawiiko-anta ! In sin ku Bunji, nu taayaako aman : dakon goyenno pey ar gee kuuk ibanno Bunj. Gee-ak, nuur aadaat pikirrico taat ginno baati. ¹⁸ Nu pooc ibine taat samaane. Goye kaak

* 4:8 Wer ka gase kaawor do Soom 68.19.

Buñ beriite-ak, ñuur attanno, asaan ñu ibanno bat botol ta seener ho kayco bombo. ¹⁹ In gamin kuuk *cawwaro kuuk ñu giniyo, sokañ sa daggigdo. Ñu gina gamin kuuk jookumo, ho gamin-ak, ñu ginaag kon di, ñu rasgigdo. ²⁰ Kar kuñ gay, ñu balko bildiñko pa do bi ka Iisa Masi. ²¹ Nu iban kadar ku dor ko ñu kaaw biy. Ñu bildiñko, kuñ gee ku Buñdi, maman kuu jaawe in botol ta seen ta Iisa Masi. ²² Pa-ak gay, illa kuu rasiñ goyiñko kaak awalle. Gamin kuuk jookumo kuuk awalle ku gingiy-ak, ñuur rawtaako. Gamin-ak caaciyaako nam ku idiy ziñkiko. ²³ Diñ gay, illa kuu rasiñ Buñ kat yaa newsiñ gelbinko in pikirriko. ²⁴ Ho ar kaak gem isiy batik taat marbinto, kuñko oki, kuuniyoñ gee kuuk marbinto. Icon goye kaak marbinto kaak Buñ rakiya a kuu goye in botol ho *cawar do unji. Goye ñaar-ak ko iya seen ta Buñdi.

²⁵ Ampa-ak, rason raade. Ay gem di yaa kaawe seene do eenji, asaan ginte okinte num ar zi ka gem rakki. ²⁶ Ya kuñ kat dapine, dakoñ ginenna zunubinna. Dakoñ goyenno in dapiñkiko nam pat yaa gale. ²⁷ Dakoñ rasenna botol do *Seetanne ñaa goye kaako. ²⁸ Gem kaak kokan, illa ñaa rasiñ kokinuwiya a ñaa gine riy in soriy ta meenji. Ampaa ko, ñaa gase maan ka teendi ho ñaa gine pey maan ñaa bere do gee kuuk bal gine. ²⁹ Dakoñ kaawenna kaawin kuuk yuutu. Kar gay, kaawoñ kaawin kuuk gala, kuuk gaaya gee ho kuuk yaa denriñ do imaanco. Kaawin-ak yaa gine gala do ñuur kuuk cokiyaagu. ³⁰ Dakoñ kaawenna kaawin kuuk samaanno, asaan kaawin-ak yaa dapiñin Ruwwin ta Buñdi. Ruwwin-at, taar maan kaak gaara kadar ku gee ku Buñdi nam yiriy taat Buñ yaako jiliñko tak-tak. ³¹ Rason ad ka yuutiñkaw, dapiñko, gidaw, in nige ka biñkar. Motol-an, rason tak-tak. ³² Kar gay, kuuniyoñ sellen ho dalullay do eenko. Saamiyoñ benanniko ar kaak Buñ saamiyiko in Iisa Masi.

5

Goye kaak do portikaw

¹ Kuñ koogin ku Buñdi. Ña elgiiko dakina. Ampa-ak, ginon ar taat takko Buñ giniyo. ² Do goyiñko kun kawta, elguwoñ ziñkiko. Pakiron maman Iisa Masi elinte ho ginon ar ñaara. Ñaar elinte nam ña bertu ziy *satkine do Buñdi do bi kante. Satkin-at aawaaji gala do Buñdi. ³ Kuñ gee ku Buñdi. Ampa-ak, dakoñ kaawguwenno bat do bi ka baayindi, do bi ka gamin kuuk *cawwaro ho do bi ka hasuudinaw. ⁴ Dakoñ kaawguwenno kaawin munjam, kuuk ginno baaco ho kuuk arro. Kar gay, delguwoñ barkin do Buñdi. ⁵ Ibinon samaane kadar min gee kuuk baaya munjam, kuuk *cawwaro ho kuuk gaama gamin ku geemir, ginno waan kaak yaa gase haginey do *Meennaw ta Buñdi in ta Iisa Masi. (Ka seener, gem kaak gaama gamin ku geemir-ak gay, ñaar ar gem kaak abdiya margina, asaan ña elgig gamin ku duniiner pak Buñ.)

⁶ Dakoñ rasenna ziñkiko a gee yaako ajimiñko in kaawin kuuk maala. Asaan gamin kuuk jookum-an ko nigaag adiy ka Buñdi. Ansii ko, Buñ dapiñiy in ñuur kuuk karmiygitdo kaawoy. ⁷ Ñaar-ak, dakoñ ginenna ar gee ñuur-aku. ⁸ Asaan awalle, kuñ goy do gondikor, ho diñ gay, min ku numtu in *Rabbine, ku goy do portikaw ta Buñdi. Ampa-ak, jaawguwoñ ar gee kuuk goy do portikaw-ata. ⁹ Gee kuuk jaawa do portikaw-at, ñuu iye ay maan kaak sellen, kaak 6aa in botol ho kaak iya seene. ¹⁰ Zeeñon a kuu ibiniñ maan kaak aawaaji gala do Rabbinte. ¹¹ Dakoñ unjiguwenno kayko in gee kuuk gina gamin do gondikor. Kar gay, imilon kara gamin kuuk jookumo ñu giniy-aku. ¹² Gamin kuuk ñu giniy in cigile-ak, gee gina sokañ taat ñuu kaawe bico oki.

* 5:1 Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2.

13-14 Ya baaco amile, gee yaa ibiniñ gamin kuuk ñu giniy-aku, asaan maan kaak goy do portikaw-ak, ñaar goy warañ. Do bi ñaar-ak ko, ñu diytu aman : « Kiñ kaak wey^{aw}-añ, niin kate !

Niin min datik ta gee ku mat-an^{ku}
a Iisa Masi yaa beenjin portikuwiy kaaci. »

15 Ñaar-ak, pakiron do goyiñko. Dakon jaawguwenno ar gee kuuk oliyay, kar gay, jaawon ar gee kuuk gin ilim. 16 Do wiktin ta diñka-an, gee gina gamin dakina kuuk jookumo. Ñaar-ak, ginguwon riy taat samaane. Dakon peyenno. 17 Do bi ñaar-ak ko, dakon kuuniyenno ar gee kuuk oliyay. Kar gay, zeedon kuu ibiniñ maan kaak Rabbinte eriy minninko. 18 Dakon sakriyenno, asaan see kaak aale-ak niga gemo. Kar gay, rason gelbinko yaa miine in Ruwwin ta Bunji. 19 Denron zinkiko in riyin ku Bunji, riyin kuuk ozila Bun in kuuk gaayaako do imaanko. Riyuwon riyin do Rabbinte ho oziluwon sinji. Ginguwon in gelbinko okinji. 20 Do ay wiktine, ozilon Tatte Bun in sin ku Rabbini Iisa Masi do gamin okinco.

Daad in midiyco

21 Kun kuuk karmiyaag Iisa Masi, karmiyuwon benanniko oki. 22 Kun daad, ay geem di yaa karmiyuwe mitti ar taat Rabbini Iisa Masi rakiyo. 23 Asaan ay mitko, ñaar tatkaw ka daacy, ar Iisa Masi tatkaw ka *Eglizdi. Ka seener, Iisa Masi, ña Gay Jilindi ka gee ku Eglizdi kuuk ar ziy. 24 Ampaa ko, ar gee ku Eglizdi karmiyig Iisa Masi, daad oki yaa karmiye midiyco.

25 Kun miday oki, elguwon daditko ar taat Iisa Masi elgig Eglizji. Na elig nam ña bertu ziy bi kanji. 26 Na bertu ziy do Eglizdi a Egliz-ak yaa kuuniye *cawar in amay ho in kaawoy. Na gintu pa-ak a Egliz-ak yaa necin tak maan kaak Bun rakiyo. 27 Na raka a Egliz yaa kuuniye do unji ar gemso taat siy ziti ya ta 6aa do wer ka dubilti. Na raka a taa ase in samaanuwti, cawirkuwti ho bal oorne. Taa ase pey ziti salan-salan, bal dele ho bal maan kaak samaanno ka pey. 28 Ñaar-ak, miday oki, illa ñu elguwin daditco ar kaak ñu elgig zinkiko ku maaniico. Gem kaak el daacy-ak ar ña el ziy ka meenji. 29 Ginno gem kaak ello ziy. Kar gay, ña beraaji tee ho ña tala kaaci, ar taat Iisa Masi giniy do Eglizji. 30 Asaan Egliz-ak, ñaar ko zi ka Iisa ho ginte okinte min do zi-aka. 31 Ar taat ñu siirtu do Kitamner aman : « Do bi ñaar-ak ko, gem yaa rasin ger katacco in yaaco, ña 6aayiy goye in daacy ho ñuu gine ar zi ka gem rakki di. »† 32 Kaaw-an gin seen taat cigil atta. Din, nu kaawa do bi ka maan kaak awalle nu kaawiiko do bi ka Iisa Masi in Eglizji. 33 Kaaw-an kaawa loko oki, illa ay mitko yaa ele daacy ho ay daatko yaa karmiyin mitti.

6

Aginay in kooginco

1 Do kun koogina, karmiyon aginiyko. *Rabbini raka a kuu gine pa, asaan taar-an do botilti. 2-3 Ku iban kadar *gaanuun ka Muusa kaawa aman : « Ber horoomin do takko in yaako. » Ho do ñaar kaak karmiyig gaanuun-ak, ñu siir do Kitamner aman : « Kii gase goye ka gala ho menuwin kuuk do duniiner sa yaa gine dakina. »*

4 Do kun aginay, dakon dapinguwincodo kooginko maala. Kar gay, taayguwon^{gu} ho bildiguwon do botol ta Rabbini Bun.

Berrina in geenço

† 5:31 Wer ka gase kaawor do Zenez 2.24.
Deteronoom 5.16.

* 6:2-3 Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.12,

⁵ Do kuɲ ɓerrina, karmiyon geenko kuuk obinƙo. Karmiyonɗu ho giniɲco kolaw. Giniɲco riy in gelbin rakki ar taat ku giniy do Iisa Masi. ⁶ Dakon ginenna riy samaane unco ar ku raka ɲuuko oziliɲkon di. Kar gay, ar gay riyor ku Iisa Masi, ginguwon riy taat Bun rakiy in gelbin rakki. ⁷ Ginon riy in gelbin ka portiko ar ku ginaat riy-at do Bunɗi, yampa do geemirro. ⁸ Ibinon kadar riy taat samaane ku giniy-at, ya ku ɓerrina wala ku horrina oki, Bun meenji yaako kappiye.

⁹ Do kuɲ geenco ku ɓerrinar, ginon paa do ɓerrinko oki. Dakon ginguwincodo rada. Ibinon kadar in ɓerrinko, ku gin tatkaw rakki kaak goy ka samaaner ho tatkaw-ak, ɲaar eerro gee.[†]

Gamin ku taasinƙar

¹⁰ Cokiyon gaasuw ta kaawor. Zeedon a kuu gase gudurre in ɲume kaak ku numtu in Rabbine ho in gudurrey taat dakin-ata. ¹¹ Sokon gamin ku taasinƙar okinco kuuk Bun beriy do geemir. Ampaa ko, kuu peye bombo ya *Seetanne as a ɲaako gecinƙo in neenduwi. ¹² Asaan taasinƙite, taar in geenno. Kar gay, taar in gamin kuuk goy kuwa ka samaaner ho kuuk gin gudurre. Gii taasiɲe in kuuk hokumiya kuwa, in kuuk gin gudurre do gondikor ho in agindaw kuuk goy kuwa ka samaaner-aku. ¹³ Do bi ɲaar-an, sokon gamin kuuk Bun beriy ku taasinƙar-aku. Paa ko, ya yiriy ta jookumo asaako oki, kuu peye bombo kuu taasiɲe in adine. ¹⁴ Ansi-ak, siyon zinƙiko. Ar kaak gee duuniy karrabiɲce, duunguwon seen ta Bunɗi bombo do zinƙiko. Ho ar kaak gee isgiy saapine, isguwon seriin taat in botilti. ¹⁵ Ar kaak gee isgiy ɲugira, isguwon obe ka tirit do gaare ka Kabarre ta Gala ta aapiyer. ¹⁶ Ar kaak gee sokgiy dargingan, icguwon imaan do ay wiktine, asaan imaan-at nec yaako gooyinƙo min do garti ku adiner. ¹⁷ Ooyon pey jile ar kaak gee isgiy jakumne ta taasinƙar ho icon pey *seepin kaak Ruwwin ta Bunɗi beriiko. Seepin-ak, taar ko Kaaw ta Bunɗi. ¹⁸ Do ay maanna, indiguwon Bun. Indiguwon do ay wiktine ar taat Ruwwin ta Bunɗi gaariiko ho dakon peyenno. Goyon mento. Indiguwon Bun do bi ka geenji okinco. ¹⁹ Indiguwon oki do bi kanto a Bun yaadu bere kaawin kuuk in botilco ho naa gedire gaarin bal kolaw maan kaak cigile ka Kabarre ta Gala. ²⁰ Do saan ta Kabarre ta Gala-at ko, Bun tabirintu. Ka seener, nun gay tabiriikar ka Bunɗi kaak ɲu doodig in jinzirre. Ansi-ak, indiguwon Bun a naa gaarin Kabarre-at bal kolaw ar taat kuuniy naa kaawe.

Ooy ta ba aaro

²¹ Nu raka kuu ibine maman nu goyiyo ho riy taat nu giniyo. Ampaa ko, sinƙe Tisik kaak gi elgiyo ho gina riy in ginte do *Rabbin Iisa yaako iyin kabarrer okintiti. ²² Nu ɲaamaaga a ɲaako iyin kabarrini ho ɲaako denriɲko. ²³ Tatte Bun ho Rabbin Iisa Masi yaako iye aapiye ho yaako bere ele in imaan. ²⁴ Bun yaa barkiyin okinco kuuk elgig Rabbinte Iisa Masi in ele ka gaasdo tak-tak. Nu ooyko dakina.

[†] 6:9 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

Pilipiyeen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Pilip Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyeenna kuuk goy do geeger ka Pilip. Na siirit do wiktin taat na goyiy dajaayne. Na ozilaag do gaay taat na gastu minninco. Na taayaagu ho na denraag do imaanco. Ya taa6in dakin ase oki, do ay wiktine, aditco yaa gine portiko asaan nu num in Iisa Masi.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kat siiraakon maktumne-anta in gidu Timote. Nin kuuk gay riyor ku Iisa Masi, ni siiraat loko, kun gee ku Bunji kuuk goy do geeger ka Pilip do bi ka Iisa Masi. Nu siiraat ja do aginduwko in nuur kuuk gaayaagu, ho ba aar, loko okinjo. ² Tatte Bunj in *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyyinjo ho yaako iye aapiye.

Inde ka Pool in oziliika

³ Kun kawta, ya nu pakira loko, nu ozilaag Bunj do bi kanjo, ⁴ ho ya nu inda Bunj do bi kanjo-ak, nu indaag in galal. ⁵ Nu indiy pa-ak, asaan ku gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala min ku aamintu do Iisa Masi yoo dinja. ⁶ Nu iban tak kadar Bunj kaak tees gine riy do gelbinko yaa gaasinti oki. Riy-at yaa 6aa in unti di kee nam yiriy taat Iisa Masi yaa yeepe do duniiner.

⁷ Ya nu pakira loko ampa-ak, ta uudinti di, asaan kelmol goy in kun okinjo. Nu kaawiy pa-ak, asaan ya nu gaara Kabarre ta Gala, wal nu kaawaaco kadar taar di taat ka seener, wala dinja ya nu goy do dajaayner sa, Bunj numinte sawa, kuun gaayindu do riy taat Bunj beriidu in barkiney. ⁸ Bunj iban kadar nu elgiiko okinjo in gelbin rakki ar kaak Iisa Masi elgiiko.

⁹ An ko maan kaak naa indiguwe Bunj do bi kanjo, nu indig a kuu elguwe ziniko gaay in gaayo, paa kat, kuu ibinin pey Bunj paka ho kuu gedire kuuco girse do gamin kuuk samaane in kuuk samaanno. ¹⁰ Paa kat, kuu ibine maan kaak samaane kuu gine, ho yiriy taat Iisa Masi yaa ase, gelbinko yaa gine portik kar, ho waan sa gediraado yaako karminjo. ¹¹ Nu inda pey Bunj a in barkin ta Iisa Masi, kuu gine riy dakina taat in botilti. Nu indiig pa-ak, asaan ya goy gee ku talaat riyko, nuu jaalin sin ku Bunji kuwa ho nuu ozilinjji.

Kabarre ta Gala sinja in unti

¹² Gem kol sintay, nu raka kuu ibine kadar taa6in taat nu gastu-an, ber botol ta sinje Kabarre ta Gala. ¹³ Ampaa kat, askirin okinjo ku sultan ho in gee okinjo kuuk goy ede-ak ibintu kadar nu goy dajaayne do bi ka Iisa Masi.

¹⁴ Min sinja kuuk aamin in Iisa Masi talintu kadar nu goy do dajaayner-ak, dakina, imaanco taat do Rabbinte Iisa yaa gaaye pak ta awalle. Ansii kat, nuu gaare Kabarre ta Gala bal kolaw.

¹⁵ Ka seener gay, min gee kuuk gaara kaaw ta Iisa Masi, daarin giniy hasuudinaw, nu bariya meel di. Kar daarin gay gaarig Iisa Masi in gelbin rakki. Do tanco-at, nu raka a kaaw ta Bunji yaa totire. ¹⁶ Gee nuur-ak gay gaara kaaw ta Bunji in ele, asaan nu iban kadar ya nu goy do dajaayner sa, nu gaara do geemir a Kabarre ta Gala taar seene. ¹⁷ Kar nuur kuuk gelbinco pondik-ak gay, nuur gaaraat Kabarre ta Gala ta Iisa Masi in hasuudinaw, asaan nu raka a nuun pakindu di. Ya do pikirrico-at, nu raka pey gaayin taa6iner taat do dajaayner-anta.

¹⁸ Kar gay, okintit-an ginaado maanna ! Ya nu gaara Kabarre ta Gala Iisa Masi in pikirrico taat samaane wal samaanno, Kabarre-at yaa totiren di ho adir yaa gine portiko. Adir yaa gine pey portik-ak, ¹⁹ asaan nu iban kadar ku inda Bunj do bi kanto ho Ruwwin ta Iisa Masi gaayinu. Ampaa kat, taabineran uciyo do maala do unji ka Bunji ho njaan jilindu. ²⁰ Gin maan rakki kaak nu rakkiyo ho nu yokiy in gelbin rakki. Maanna-ak a sokañ diyaanno tak-tak. Kar gay, min dinja baay in unti, kin asaadu muutu wala asaado, nu raka a gelbiner yaa goye bombo. Paa kat, gee yaa ozilin Iisa Masi do bi kanto.

²¹ Ka seener, ya lotu-ak, ya muut balin icindu sa, naa gine riy do Iisa Masi di. Kar ya nu mat oki, guna ! ²² Kar gay, do goyindu, ya naa gedire gine riy taat samaane do Iisa Masi, nu ibanno maan kaak naa ice : kin muutu wala pakiya ! ²³ Min gamin kuuk seer-an, dobinco yaadu gine rada. Ya lotu-ak, nu raka muutu guna, nu baay gasin Iisa Masi kuwa ka samaaner, naa goye in naara. ²⁴ Kar gay guna, naa goye anne in kunjko, naako gaayinjo. ²⁵ Asaan nu iban tak kadar taa kuuniye ansi, naa goye in kunjko, naako gaayinjo, kuu sinje in unjo, ho kuu gase galal ta pey do bi ka imaanko. ²⁶ Kar ya nu yeepe ko in kunjkon gay, kuu ozilin Iisa Masi dakina do bi kanto.

Taayik ta Pool

²⁷ Ya ar maa oki, goyguwon ar gee kuuk aamin in Kabarre ta Gala do bi ka Iisa Masi. Ya nu yeepe wal ya nu bal yeepe oki, goyguwon pa naa doren di gee yaa kaawe biko kadar ku goy bombo, ku eerro zinikiko ho ku gina riy taat rada sawa in gelbin rakki. Paa kat, Kabarre-at yaa sinje in unti. ²⁸ Dakon ginenna kolaw bat do gee kuuk taabiyaako. Kar ya ku gingicodo kolaw, naar-ak gaara kadar Bunj yaako jilinjko, kunjko ho nuur gay, na asa idinco. Okintit-an asa min do Bunji. ²⁹ Nu kaawiy pa-ak, asaan Bunj berko botol kuu aamine in Iisa Masi ho kuu taabiye oki do bi kanji. ³⁰ Din, ku gina kaawin in gee kuuk pootit Kabarre ta Gala sawa-sawa ar kaawin kuuk nu gintu wiktin taat nu goyiy in kunjko. Ho ar taat ku ibingiy-at, din oki, do danjaayner anne, kaawin nuur goy di.

2

Dalullaw in nume ka gee ku Bunji

¹ Ku num ko in Iisa Masi, ansi-ak, gelbinko yaa goye bombo. Ku iban kadar na elgiiko, ansi-ak, gelbinko yaa weye. Ku num ko in Ruwwin ta Bunji, ku el zinikiko ho ku tala amindaw ta benanniko. ² Ampa-ak, adir yaa gine portik aale. Ya pikirriko kat gin rakki, kuu elguwe zinikiko ho ruwwinko in gelbinko yaa gine sawa. ³ Dakon ginenna maanna do unco ka eenjo a nuuko talinjko. Ho dakon talenno maan ka maaniikon di. Kar gay, kuuniyon dalullay ho talon eenjo ar nu kaalne pakgiko. ⁴ Waan ke bariyenno paydin ta meenji di, kar gay, naa bariye oki paydin ta eenji.

⁵ Ginon samaane do eenjo ar gee kuuk num in Iisa Masi.

⁶ Ka seener, Iisa Masi nec in Bunj.

In taar-an oki, na obgijido tirit,

⁷ kar gay, na ooy rasin gamin okinco ku samaane

kuuk goy kuwa ka samaaner

ho na astu do duniiner.

Na gin ko ar gemo do datik ta geemir,

ho gee ibinig ar gemo.

Na gintu ziy ar gay riyor di.

⁸ Na goy dalulle.

Na karmiyig Bunj do ay maanna.

Na rasig ziy nam na ooytu muutu,
muut ta eemner taat kuwa ka etor.

⁹ Do bi naar-ak ko, Buñ nooyiig min do muuti
ho na diyiig gem tatik pakgig gee okinco.

Na diyiiji sin kuuk pakgig sin okinco.

¹⁰ Buñ gintu pa-ak, asaan na raka a gamin kuuk siikimaw
kuuk goy kuwa ka samaaner,
kuuk goy keder in kuuk goy baata,
okinco yaa derse do unji ka Iisa.

¹¹ Nu ozilin Tatte Buñ ho nuu diye
do unco ka geemir okinco aman :

« Iisa Masi, naar *Rabbine ! »*

Riy ta kretiennar

¹² Kar gem kol sintay, kun sa ar taat ku karmiygiy Buñ min awalle, zeedon
kuu gaare in goyinco kadar Buñ jilinkon ko. Gaaron in dalullaw ho in
karaamin ta Buñdi. Ginon do wiktin taat nu goyiy in kunjo ho ginon pak taar-
anta ya nu kawwi oki. ¹³ Asaan na meenji Buñ kat gina riy do gelbinko. Naako
gaayinco kuu ele maan kaak na elgiyo, ho kuu gine maan kaak na rakiyo.

¹⁴ Ay maan kaak ku giniyo, ginon bal meelo ho bal gidaw. ¹⁵ Paa kat, kuu
gine *cawar paka, waan ke diyaakonno kaawo, asaan ku koogin ku Buñdi,
ho ku ic goye kaak samaane, bal orne do datik ta gee ku duniiner. Gee ku
duniiner-ak gay, nuur gina gamin kuuk samaanno ho goyinco jookumo. Ya
goyinco samaane, kuu gine ar akinay kuuk caapit duniine min do gondikor,
¹⁶ ho kuuko gaare Kabarre ta Gala taat bera goye ka gaasdo. Ya ku gina ampa-
ak gay, naa jaale zir kuwa do unji ka Buñdi wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe,
asaan naa ibine kadar riy taat rad nu giniy-an ucaado maala.

¹⁷ Imaanko, taar ar *satkine taat ku beriy do Buñdi. Ho nun meendu gay,
ya nu deentu sa, baarir yaa mine nuu gaaye do satkinko. Ya ta as ampa-ak,
adir yaa gine portiko ho galiilko yaa nece in tanto. ¹⁸ Aditko yaa gine portiko,
ho okinte, galiite yaa gine sawa.

Naame kan Timote in Eprodiit

¹⁹ Kar gay, nu raka naako naamin Timote kodok, ya Rabbinte Iisa pilji botol.
Ansi-ak, naa gedire naadu iye kabarriko ho gelbiner yaa weye do bi kanjo.

²⁰ Naar keeji di kaak pikirrey as ar tanto ho kaak pakira dakina loko. ²¹ Nu
kaawiy pa-ak, asaan gee okinco ku pey tala ko riy ta maaniico di, nu tallo
riy taat Iisa Masi rakiy a nuu gine. ²² Kar Timote gay, ku iban kadar na gaar
dees dakina a na gem sellen. Na gin riy in nunu do totire ka Kabarre ta Gala.
Na gaayintu ar kaak mic gaayiytacco do riyor. ²³ Nu raka ja tale maan kaak
yaadu ase anne, kar kat, naako naaminji. ²⁴ Kar gay, Rabbin berdu imaan
kadar nu meendu gaayiyko talinjo kodok.

²⁵ Kar do bi ka Eprodiit gay, ku tabirduug ar manjikko naadu iye gaayko
ya nu rak maanna. Na ar sinjo ka meendu kaak gin riy in nunu do gaare
ka Kabarre ta Gala. Na ar askirince kaak taasiina ba serper in adine. Kar
din gay, nu pakirtu kadar naako naaminji. ²⁶ Naako naaminji-ak, asaan na
raka pey a illa naako talinjo okinjo. Gelbiney weydo, asaan na iban kadar
ku dor raduway. ²⁷ Ka seener, ku dor raduw sikig rada nam na gaay mate,
kar Buñ tal aminduwi, na cooliiga. Ho nun oki, Buñ tal aminduwir wiktin
taat na cooliiga, paa kat taabiner gaayido pey. ²⁸ Ampaa ko, nu uctu kodok a
naako naaminji. Ansii kat, ya ku talga, aditko yaa gine portiko, ho nun gay,

* **2:11** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 45.23.

gelbinner yaa weye do bi kanjo. ²⁹ Pa-ak, naamonj in galal dakina, asaan kun sinja, ho Rabbinko rakki di. Karmiyonga in gee okinco kuuk ar naara. ³⁰ Na ooyit muutu do riy ta Iisa Masi ho na leeyig baariy do bulel wiktin taat na iyidu gaayo. Gaay-at, kun maaniiko gediraado kuudu iyinti.

3

Diye ka amaanner do Iisa Masi

¹ Gem kol sintay, aditko yaa gine portiko do bi ka maan kaak *Rabbinte Iisa giniiko. Ginaadudo rada ya nu deelaat pey kaaw taat nu siiriiko min awalle, asaan nu iban kadar kaaw-at yaako gaayinjo. ² Goyon godom min do gee kuuk ar kan. Gee nuur-ak, aditco pondiko ho riyco sa samaanno. Nu min gee kuuk el *dukume selno kaak bal baay. ³ Nu kaawiy pa-ak, asaan ginte kat gee ku Bunji kuuk ta6. Ruwwin ta Bunji gaayaate, gi abdiyyi Bunj ka seener. Aditte portiko, asaan gi num ko in Iisa Masi. Gi diy gelbinte in naar di ho gi attanno in gee kuuk ica zinjkico a nu dukum selno.

⁴ Kar gay, ya goy gee kuuk ica zinjkico asaan nu aada *gaanuun ka Yuudin-nar, kanto gay pak kanjo. Ya waan goy kaak pakira kadar na gin seen dakina, nun gay pakgiga. ⁵ Min nu weentu, nu dukumiidu selno wiktin taat nu gintu mena porpod ar kaak Bunj diyilico do aginiyi. Nun min gee ku Israyeel, min tamba ta Benjamin. Aginiydu, nuur Yuudinna, nun oki Yuudinje. Awalle, nu atta in Pariziyenna ho nu aada gaanuun ka aginiydi ar nuura. ⁶ Gaanuun-ak, nu obiig bombo nam nu teesit taabiin gee ku *Eglizdi dakina. Kar nu karmiyig gaanuun okinji nam waan gediraado gase maan minniner kaak naan osindu.

⁷ Awalle, gamin-an, nu talaag ar nuun gaayindu do botol ta Bunji. Kar din gay, do bi ka Iisa Masi, nu tala kadar gamin-an gaayaanno do botol ta seener, nu gamin kuuk maalan di. ⁸ Gamin-an, nu pociig tak-tak, asaan din, nu iban maan kaak samaan paka kadar Iisa Masi, naar ko Rabbiner. Do bi naar-ak ko, nu pociig gamin-an okinjo ho nu talaag gamin-an ar gamin kuuk ka suusi, asaan nu raka gine gem ka Iisa Masi ⁹ ho nu raka nume tak in naara. Ya Bunj gina a gem yaa goye in botol do unji, na gingigdo do saan ta a gem-ak karmiyaag gaanuun okinji, kar gay, do saan ta a na aamin do Iisa. Illa Bunj di ginaag gemo na goyiy in botol do unji, ho na ginaag gem goyiy in botol-ak, illa naar kaak aamin in Iisa Masi. ¹⁰ Maan kaak nu rakiy-ak, illa naa ibinin Iisa Masi samaane ho naa aawin gudurre taat Bunj gaartu wiktin ta na nooyiig Iisa min do muuti. Nu ooy taabine ar naar oki taabiytu. Nu ooyit oki muutu ar naar mattu. ¹¹ Ho nu diy kaar a Bunj yaan nooyindu min do muuti ar naar nooytu.

¹² Nu rakaado diye kadar nu necit ko riyor, ho nu gediraado diye kadar nun ke bal gine oorin tak-tak. Kar gay, nu zeeda a naa obin maan kaak Iisa Masi kaawtu a naadu bere, asaan meenji kat do6intu ho na obintu wiktin taat nu goyiy misa do duniiner. ¹³ Gem kol sintay, nu iban kadar nu bal ote misa do wer kaak Bunj rakiyo. Kar gay, maan rakki goya : nun pakarro tak-tak do gamin kuuk nu gintu min awalle, illa gay, nu zeeda do maan kaak goy untu.

¹⁴ Gay gadi, naar aatila gadiy nam na otiy wer kaak na 6aay peye, kar kat, nu berijit haginey. Ar taar-an di, naa sinje nam naa ote gase haginey taat Bunj yaadu bere. Bunj kolaate a naate bere haginte gi 6aay goye kuwa ka samaaner do bi ka maan kaak Iisa Masi giniite.

¹⁵ Ginte okinte kuuk gin ko aginda do botol ta Bunji, pikirrite kuuniya ansii. Ho ya ku gin pikirre ta pey gay, Bunj yaako gaayinjo kuu gase pikirre taat do werti. ¹⁶ Ya ta6-ak, aadinten ko botol taat Bunj gaariite-an di.

¹⁷ Gem kol sintay, okiŋko icon goyindu. Ku talig goyindu wiktin taat nu goyiy way gerko. Njaar-ak, aadon gee ku iciig goye njaar-aka. ¹⁸ Nu kaawko min awalle, ho din gay, nu deelaakon pey in alindu : goy gee dakina kuuk goyincogaara kadam nja adiney ku lisa Masi ho nja rakaado gee yaa dore kadam nja mat ka etor. ¹⁹ Gee nuur-ak, Bun yaa idinco. Do goyincoga, nja bera galal do zinkico di. Ya nja gina gamin ku sokaŋ oki, galco di. Illa nja pakira ko do gamin kuuk gee talaag kaalne do duniiner di. ²⁰ Kar ginten gay, gi gee kuuk darrite duniinno. Darrite ta taŋ gay, taar kuwa ka samaaner, ho din gay gi yokaag yeepinji ka Gay Jilinte, Rabbinte lisa Masi. ²¹ Ya nja yeepe, njaate newsin zinkite kuuk ginno gudurre in zinka ku pey kuuk gin gudurre. Zinka nuur-ak yaa are zinka kuuk nja gastu wiktin taat Bun nooyig min do muuti. Na gin gudurre taat nja goyiy kaaco do gamin okinco, ho in gudurre-at ko, nja newsin zinkite.

4

¹ Gem kol sintay, do bi ka maan kaak nu kaawiiko-ak, goyon bombo do imaanko in *Rabbinte lisa Masi ho karmiyonga. Kun sintar do imaandi ho nu elgiiko dakina. Nu rakaako talinco. Ya nu pakira loko, adir galdu, asaan nu iban kadam riyor bal uce maala. Kun gaaraadu kadam nu nosir do riyor.

Bilde ka iye aapiyer

² Kan Ebodi in gaake Sintis, baanon, yaman goyon gala, asaan ku geenji ku Rabbin lisa Masi. ³ Kar kin roy ka bitu, gaayig daad kuuk seer-an nja goye gala. Asaan nja goy ba serper, nja gaayintu do totire ka Kabarre ta Gala do bi ka lisa Masi. Riy-an ginco rada. Daad-an, ni gin riy sawa, in Kilema ho in eendu okinco kuuk gaayintu. Okinco, Bun siirig sinco do Maktumne taat gin sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo.

⁴ Ay wiktine, aditko yaa gine portiko do bi ka Rabbinte lisa Masi ! Nu deelaako pey, aditko yaa goye portiko !

⁵ Gaaron do unco ka geemir okinco kadam ku gee dalullay. Dakon rawtenno kadam Rabbinte lisa Masi gaay ko yeepe. ⁶ Dakon moyenno tak-tak, kar gay, ya maan askon sa, indiguwon Bun do ay maan kaak ku rakiyo. Ho do wiktin taat ku inda Bun, ozilonga oki. ⁷ Bun yaako iye aapiye ho njaako gaayinco. Ya taafin gasinco, aapiy ta Bunde yaako imilin koluwo in moyinco oki, asaan ku geenji ku lisa Masi. Kar aapiy taat Bun beriy-at, taar pakgig gamin okinco kuuk gee gasiyo.

⁸ Hiyya, din gay, gem kol sintay, pakiron do gamin ku seener, do gamin ku karmiyindi, do gamin kuuk samaane, do gamin kuuk goy do werco, do gamin kuuk ginno oorne, do gamin ku elindi, ho do gamin kuuk sinco alaw. Pakiron do gamin kuuk gee talaag samaane do odor nam gee din sa ozilaagu. Gamin ar nuur-an ko, nu rakiy kuu obe baaco rikimit. ⁹ Dakon rasiincodo gamin okinco kuuk ku bilditu min lotu ho ku ooytu. Giron gamin okinco kuuk ku dorfu nu kaawtu, ho ku taltu nu gintu. Ansii kat, Bun kaak iya aapiye yaa goye in kunjo.

Oziliig ta Pool do gee ku Pilip

¹⁰ Adir gintu portiko ho nu ozilaag Rabbinte Bun, asaan ku pakira pey kaatu. Nu iban kadam awalle oki, ku pakir kaatu. Kar gay, ku bal gase pisinco kaak kuudu iye gaayko. ¹¹ Nu kaawiy pa-ak, nu ceerro a nu raka maanna. Ka seener gay, ya arumdu maa oki, nu tala maan ka meendu di. ¹² Nu iban goye ka pokirraw ho nu iban oki goye ka gay gamnar. Nun usin goye do galal ay wiktine, ya maan asaadu ta maa, ya adir aaye wal mey diyaanno, ya nu goy do aayar wal do armikar. ¹³ Nu gedirtu ginin gamin okinco-an, asaan lisa

Masi kat berdu gudurre. ¹⁴ Kar gay, kun gaar sellin kuwko, ku gaayintu wiktin taat nu goyiy do taa6iner.

¹⁵ Kar gay, kun gee ku Pilip, ku iban kadar min gee ku Bunđi okinco, kun keekon di kuuk gaayintu ho naamdu gurus maala. Nun gaayinکو ho kun oki gaayintu. Ku gaayintu wiktin taat ku teestu dore Kabarre ta Gala ho wiktin taat nu gaaytu deete do kid ka Maseduwaan. Do wiktin taar-at, kun keekon di gaayintu. ¹⁶ Nu kaawiy pa-ak, asaan min wiktin taat nu goyiy misa do kid ka Maseduwaan, do geeger ka Tesalonik, ku iygyidu gaayko ya nu rak maanna.

¹⁷ Wala a gaayko taat ku naamiidu-an kat nu rakiyo, kar gay, nu raka a Tatte Bun yaako barkiyinکو pey pak min taat ku gintu-anta. ¹⁸ Kar din gay, nu gasig kat gamin okinco kuuk nu rakiyo, nu dakin aale. Maan armaadudo pey min Epaprodiit iduut gaayko. Maan kaak ku gintu-an ar ku ginji *satkin taat diya gala do Bunđi ho Bun gay ooyta asaan satkin-an aawaaji gala.* ¹⁹ Ho do bi ka Iisa Masi, Bunđu kaak gin gamin dakin kuuk ta6 yaako berin gamin okinco kuuk arumko. ²⁰ Ozilinten Tatte Bun in *darjiney elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy taat ba aaro

²¹ Oyonco do gee ku Bunđi kuuk goy in kunکو, in sin ku Iisa Masi. Sintite kuuk goy in nunu oki ooyko dakina. ²² Gee ku Bunđi okinco kuuk goy do geeger-anکا, in gee kuuk gina riy do Sultan ka Room oki ooyko dakina.

²³ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye do gelbinko. Nu ooyko dakina.

* 4:18 Wer ka gase kaawor do Ekzood 29.18.

Koloosiyen

Maktumne taat Pool siirtu do gee ku Koloos

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyyenna ku Koloos wiktin taat na goyiy danaayne. Na siirco asaan goy gee daariñ kuuk jagaag min do botol taat samaane. Gee ñuur-ak raka a ñuu aadiñ Iisa ho ñuu aade pey aadanna ku aginiydi. ¹Do bi ñaar-an ko, Pool kaawiico a : Iisa Masi, ñaar goy mento ho ginno waan kaak yaa pakiñji. Ñaar di, izinne okintit do pisiñji ho ñaar di goy kaaco ka gamin okiñco kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Ñaar di kaay ka Eglizdi ho kretiyyenna gay yaa gine rakki ar ziy kanji.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool kaak Buñ dobtu *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Sinthe Timote kaak goy in nunu oki ooyko dakina. ² Nu siiraat do kun gee ku geeger ka Koloos kuuk Buñ dobtu a kuu gine geenji ho kuuk obit kaaw ta Iisa Masi bombo. Tatte Buñ yaako barkiyiñko ho yaako iye aapiye !

Pool ozilaag Buñ do bi ka gee ku Koloos

³ Kun kawta, ni inda Buñ ho ni ozilaaga do bi kanjo, ñaar kaak Takan *Rabbinte Iisa Masi.* ⁴ Ni ozilaaga asaan ni dor gee kaawa do bi ka imaanko taat do Iisa Masi ho in ele kaak ku elgig gee ku Buñdi okiñco. ⁵ Imaanko goy bombo asaan wiktin taat Kabarre ta Gala taat gaara seen ta Buñdi astu awalle do werko, ñu gaarkon maan kaak Buñ dumniyiiko kuwa ka samaaner. Min ñaar-ak, kuu ere wiktin taat kuu gasiñji. ⁶ Min yiriy taat ku doriit Kabarre ta Gala ho ku ooyiit seen ta barkin ta Buñdi, Kabarre-at totirtu do werko. Ka seener, diñ Kabarre-at totir do adiy ka kidar okiñji ar et kaak wiya ron dakina. ⁷ Gem kaak gaarkon kaaw-at, na Epapraas kaak gina riy in nini ho ni elgiy dakina. Ñaar ko icit riyni do werko ar gay riyor kaak tañ ka Iisa Masi. ⁸ Ñaar ko gaarkon ele kaak Ruwwin ta Buñdi beriiko.

⁹ Do bi ñaar-ak ko, min yiriy taat ni doriit kabarrikon di, nin oki rawatdo biko do salaanni. Ni indaag Buñ a ñaako bere ibine in ilim taat asa min do Ruwwiney. Ni indaaga a ñaako bere ibine do ay maanna a kuu ibine karan maan kaak na rakiyo. ¹⁰ Paa kat, kuu ice goye kaak kuuniy in gee ku Buñdi ho kuu ginguwe taat na rakiyo. In riyko okintiti, kuu gine ar et kaak wiya ron dakina ho ibiniñko do Buñdi sa yaa gaaye. ¹¹ Buñ yaako gaayinjo in gudurrey taat asa min kuwa. Paa kat, kuu ice subirraw ho kuu pake min ay maan kaak yaako ase. In galal, ¹² delon barkin do Tatte Buñ, ñaar kaak pilkon botol a kuu gase haginko in ñuur kuuk Buñ dobtu kuwa ka samaaner do wer kaak portikuwiye ceeriyo. ¹³ Na imiliite min do gudurre ta gondikor ho na iyiite do meennaw ta Ronji. Ronji-ak, na elgig dakina. ¹⁴ In siñ kunji, gi gas saamiye ka zunuubinnite ho Buñ imiliite min goye kaak samaanno.

Riy ta Iisa Masi

¹⁵ Waan bal talin Buñ yiriy rakki.
 Kar Iisa kat ar ñaara ho na gaartenja.
 Min gamin okiñco kuuk Buñ kilgiytu,
 ñaar di awalle ho na pakgigu.

* ¹³ 'Takan Rabbinte Iisa Masi' : Iisa Masi, ñaar ar Aadum. Na bal gine gem kaak weega. Ampa-ak, na ginno tacco, illa Buñ.

- ¹⁶ In ɲaar di, Buɲ kilgiyiig gamin okiɲco
 kuuk kuwa ka samaaner in kuuk keder,
 ɲuur kuuk gee talaagu in kuuk gee talgiɲdo,
 ɲuur ruwɲinnay kuuk gin gudurre
 ho kuuk gin hokumnaw do piɲiɲco.
 In ɲaar di, Buɲ kilgiyiig gamin okiɲco
 a ɲuu kuuniye kuɲji.
- ¹⁷ Min gamin okiɲco kuuk ɲu kilgiytu,
 ɲaar goy ko min awalle,
 ho in ɲaar di, gamin okiɲco-aɲ goyiy do werco.
- ¹⁸ ɲaar di goy kaaco ka gee okiɲco kuuk aamin loci.
 In ɲaar di, goye ka marbinto teestu.
 ɲa nooy awalle min gee kuuk nooy min do muuti.
 Ampaa kat, ɲa ogiriico do gamin okiɲco.
- ¹⁹ Iisa ɲaar ampa,
 asaan Buɲ kat ic niyine
 a gudurrey okintiti yaa goye in ɲaara.
- ²⁰ ɲa gintu ampa-ak, asaan in ɲaar di,
 ɲa rakiy amriɲ gamin okiɲco kuuk ɲa kilgiytu,
 keder ho kuwa.
- Ampaa kat, in baar kuuk Ronji miɲtu ka etor,
 ɲa iytu aapiy do gamin okiɲco.

²¹ Awalle, kuɲ serek min Buɲ. In gamin kuuk samaanno ku pakiriyo ho ku giniyo, ku gintu adiney. ²² Kar diɲ gay, in muut ta Ronji taat ka etor, Buɲ amriɲko in ɲaara. Paa kat, kuu gedire goye *cawar do unji bal ooriɲ tak-tak. ²³ Kar gay, goyɲ bombo ho obon imaanko samaane. Dakoɲ rasintiɲdo Kabarre ta Gala. Taar di taat ku dortu ho ku diytu gelbinko. Gay riyor ku Buɲdi gaarit do adiy ka kidar okiɲji ho nun Pool oki in ɲuura.

Taaɲin ta Pool do bi ka Eglizdi

- ²⁴ Diɲ gay adir galdu do bi ka taaɲin taat nu taaɲiyiy do saan taɲko. Paa kat, in zir ka meendu, nu awit taaɲin taat Iisa Masi taaɲiytu do bi ka *Eglizdi, ɲaar kaak ziy ka meenji. ²⁵ Nu gintu gay riyor ka Eglizdi ar taat Buɲ gaariidu a naa gine do saan taɲko. ɲa berdu riy taat naa gaare kaaw ta Buɲdi okintiti.
- ²⁶ Kaawoy-at, ɲa maan kaak Buɲ cigiltu awalle do aginiydi ho diɲ gay, ɲa bayniɲ do geenji ku meenji. ²⁷ ɲa rak a ɲuu ibine baat ta kaaw ta taɲ taat yaa iye barkin dakina do gee kuuk Yuudinnado. Taar ko anta : Iisa Masi, ɲaar goy do gelbinko, paa ko, kuu ere yiriy taat kuu unje do *darjin ta Buɲdi. ²⁸ ɲa Iisa Masi ko kaak ni kaawiy biy. Ni minaag gee okiɲco ho ni garkiyaagu in ibine okiɲji kaak Buɲ berinti. Paa kat, in numiɲco kaak ɲuu ɲume in Iisa Masi, ɲuu darse do imaanco. ²⁹ Do bi ɲaar-ak ko, nu zeediy nu giniy riy samaane in gudurre taat Iisa beriidu.

2

¹ Nu raka kuu ibine maman nu oosiy kaar do riyor do bi kaɲko, do bi ka siɲta kuuk goy do geeger ka Lawodiise in ɲuur ku pey kuuk balnu talin tak-tak in odinco. ² Nu inda Buɲ asaan kuu zeede duune masisko, kuu ele ziɲkiko in gelbin rakki ho kuu gase ibine kaak taɲ kaak asa min do Buɲdi. Paa kat, kuu ibiniɲ maan kaak Buɲ cigiltu awalle, ɲaar ko Iisa Masi. ³ In ɲaar di, kuu gase ibine in ilim kuuk gasdo badam. ⁴ Nu siiraako-aɲ asaan waan jagikonno in kaawin ku raadiner. ⁵ Ka seener, ya nu kawwi datikko oki, gelbiner gay goy in

kuŋkon di. Adir galdu do goyiŋko kaak samaane ho do imaanko taat ku obtu bombo do Iisa Masi.

Goye ka geenji ku Iisa

⁶ Ansi-ak, ku ooy ko kadar Iisa Masi, ŋaar Rabbinko. Ampa-ak, zeedoŋ kuu goye ar gee kuuk num in ŋaara. ⁷ Obon imaanko bombo taa paaye caari. Ginoŋ ar gem kaak pinig geriy bombo. Zeedoŋ imaanko yaa gaaye loci ar taat ŋu bildiiko. Ozilguwoŋ Buŋ in gelbin rakki. ⁸ Yaman, pakronco do gee kuuk yaako ase in kaawin ku raadiner, paa ŋuuko jagiŋko. Gee ŋuur-ak, kaawinco asdo min do Iisa Masi. Nu asa min aadanna ku aginiyco in bilde ka kaawin ku duniiner di. ⁹ Dakoŋ icenno kaawinco asaan in Iisa Masi di, Buŋ ic zi ka gemor ho ŋa goy tak-tak in ŋaar di. ¹⁰ Min ku num in ŋaara, barkin okintiti, ŋaar kat berkonta. Na goyiy kaaco ka gamin kuuk gin gudurre kuwa ho keder. ¹¹ Ku iban kadar *Yuudinna dukuma selno do kooginco. Pa-ak gaara kadar ŋu kuŋco. Kar *dukume ka selno kanjoŋ gay, arro ta gee-anju. ŋaar dukume ka selno kaak ta6 ka Iisa Masi, kaak gaara kadar Buŋ imiliŋko min goyiŋko kaak samaanno ka awalle. ¹² Paa ko, min ŋu *batiziyiŋko do amiydi, ar ku mate ho ŋu tiisiŋko in Iisa. Kar in ŋaar ko ku nooytu min do muuti oki asaan ku aamin in gudurre ta Buŋdi taat nooyiig min do muuti. ¹³ Awalle, ku goy ar gee ku mate do unji ka Buŋdi do saan ta zunubinniko, ho do saan taat a ku goy in gee kuuk ibanno Buŋ, kuuk bal dukume selno. Kar diŋ gay, okinte, Buŋ berte goye kaak marbinto in siŋ ku Iisa Masi. ŋaar ko saamiyten zunubinnite okiŋco. ¹⁴ Saamiye ka zunubinnite-ak, ar ŋu siirig zunubinna-ak do maktunner, kar Buŋ gay sooyiig tak-tak. Paa ko, wiktin taat ŋu doodiig Iisa ka etor, gamin okiŋco kuuk nigaate do unji ka Buŋdi ar ŋu doodgu in ŋaara. ¹⁵ Ampaa ko, ŋa yiimiit garta ta agindaw kuuk gin gudurre kuwa ho keder. Na eebiyiigu do unco ka geemir ho ŋa gaarco kadar Iisa begirco wiktin taat ŋa mattu ka etor.

¹⁶ Ansi-ak, ya waan osaako do maan kaak ku tiyo wala ku siyo, do bi ka iidiner, do goye ka koyer, wala do yiriy ta sabitdi, dakoŋ cokiyyenno kaawoy. ¹⁷ Gamin okiŋco-an, ŋuur ar kelim ta maan kaak ta6 kaak yaa ase ba aaro. Kar maan kaak ta6-ak, ŋa Iisa Masi meenji ho ŋa as ko. ¹⁸ Goyoŋ godom min gee kuuk gina ziŋkico dalullay, kuuk abdiya *dubal ku Buŋdi ho kuuk oba tirin do gamin kuuk ŋu sooniyo. Ya ŋu osaako, dakoŋ cokiyyenno kaawco. Gee ŋuur-ak, dapaal asaan ŋu naal kayco in pikirrico ¹⁹ ho ŋu icdo botol ta Iisa kaak kaay ka *Eglizdi. Ka seener gay, Egliz ŋaar zi ka Iisa, ho in ŋaar ko, zi okinji goyiyo ho kaasi in caari numiyo. Kar in ŋaar ko zi-ak maadiyo ar taat Buŋ rakiyo.

Muutuy ta Iisa in nooyinji

²⁰ Ku mat ko in Iisa Masi ho ku amil ko tak-tak min bilde ka kaawin ku duniiner. Kar maa di pey ku giniy ar duniin-an taŋko ho ku rakiy aade bilde ka kaawin ku duniiner-aku ? ²¹ Bilde ŋaar-ak kaawa aman : « Dakoŋ icenno maanna ! Dakoŋ nelenno maanna ! Ho dakoŋ wakenno tak-tak ! » ²² Gamin okiŋco kuuk ŋu bilitu-an, baaco yaa biren di. Gamin-ak, ŋuur ko bilde in gaanuun kuuk geen di imilig min do kayco. ²³ Ka seener, do pikirre ta gemor, gamin-an, ŋuur gin ilim dakina : ŋu abdiya Buŋ keeco, ŋu gaariy ziŋkico ar ŋu dalullay ho ŋu taa6iya ziŋkico. Kar sando, gamin-an bera galal ta ziŋkico di, yampa, ŋu gaayigido do unji ka Buŋdi.

3

¹ Kuŋ nooy ko in Iisa Masi. Pa-ak, zeedoŋ kuu bariye gamin kuuk asa min kuwa do wer kaak Iisa goyiyo, do meeday ta Buŋdi. ² Pakronco do gamin-anju, dakoŋ pakirenno do ŋuur kuuk goy keder. ³ Asaan do bi ka goye kaak

do duniiner-an, ar ku mat in Iisa Masi, ho din gay, goyin ko kaak marbinto-ak, gee talgig do misa, naar cigi in Iisa do unji ka Bun di. ⁴ Na Iisa Masi ko berkon goye kaak marbinto-aka. Kar do wiktin taat naa asiy bayne in *darjiney, kun oki yaa bayne in naara ho kuu aawin darjiney.

Goye ka awalle in ka din ka

⁵ Do saan taar-an, imilon min do gelbinko gamin kuuk samaanno ku duniiner. Gamin-ak, nuur ko anku : baaye ka munjam, gine ka gamin kuuk arro in kuuk *cawarro, pikirre taat samaanno ho tamanaw. (Kar tamanaw gay, taar gin ar margi). ⁶ Gamin nuur-an ko iya dapinko ta Bun di do nuur kuuk icdo kaawoy. ⁷ Awalle, kun oki ic goye kaak ar kanco.

⁸ Kar din gay rason gamin okinco kuuk samaanno. Nuur ko : dapinko, nige ka adir ho motol. Rason pey nige kaak ku nigiy bin kiko in Bun ho leesko taat amila gallo. ⁹ Dakon raadenno benanniko asaan kun rasig ko goyin ko ka awalle in aadannay kuuk jookum-an ku ¹⁰ ho din ku ic goye ka marbinto ar gem kaak is kesuun taat marbinto. Kar Bun yaako gaayguwin ko kuu are naara gaay in gaayo. Paa kat, kuu ibinin tak-tak Bun kaak kilgiyinte. ¹¹ In goye ka marbinto-ak, ginno pey *Yuudinna wala kuuk Yuudinnado, ginno gee kuuk *dukum selno wala kuuk bal dukume, ginno awraatinna wala masaakanna, ginno berrina wala horrina. Naar kaak pakgig gee okinco-an, naar Iisa Masi, ho na goy do gelbin ka gee okinco kuuk aamin in naara.

¹² Bun elinko ho na dofin ko a kuu gine geenji. Do saan taar-an, ginguwon gamin kuuk kuuniy do geenji. Gamin-an a kuu gine sellen do geemir, kuu tale aminduwco, kuu icenno zin kiko, kuu ice subirraw ho kuu kuuniye dalullay.

¹³ Soson zin kiko. Ya rakki minninko kat gid in giji, saamiyon benanniko ar kaak *Rabbin Bun saamiyiiko loko. ¹⁴ Do gamin okinco-an, ele ka zin kar di paka, asaan ele-an ko yaako numinko tak-tak kuu gine ar zi ka gem rakki.

¹⁵ Aapiy taat Iisa Masi iyii ko yaa goye do gelbinko. Do aapiy taar-at ko, Bun kolinko, ku gintu ar zi rakki. Kar pey, ozilon Bun doo. ¹⁶ Kaaw taat Iisa Masi gaariiko yaako goye do gelbinko in barkinuwti okintiti. In ibine okinji kaak ku gastu min do kaawoy-ata, taayguwon ho bildiguwon benanniko. Riyon riyin ku oziliikar in gelbin rakki ho in riyin okinco kuuk asa min Ruwwin ta Bun di. ¹⁷ Ay maan kaak ku rakiy kaawe ho gine, ginon in sin ku Rabbin Iisa Masi, ho in sin kunji, delonji barkin do Tatte Bun.

Maman gee ku Bun di yaa obe zin kiko

¹⁸ Do kun daadi, karmiyon midiyko ar ku karmiygiy Rabbin Bun.

¹⁹ Kun miday oki, elguwon daditko ho dakonco imilenno odina.

²⁰ Do kun koogina, karmiyon aginiyko do ay maanna. Taar-at ko taat Bun rakiyo.

²¹ Do kun aginay, dakon nigenno adat ku kooginko, pa gartico yaa yiime.

²²⁻²³ Do kun berrina, karmiyon geen ko do ay maanna. Dakon ginenna riy do unco di a nuuko ozilinko. Kar gay, ginonco riy in gelbin rakki ar ku gina riy do Rabbin Bun meenji. Dakon ginenna ar ku giniy do geemir di. Ampa-ak, ku gaara kadar ku karmiya Rabbin Bun. ²⁴ Diyon do kayko kadar Rabbin Bun asaako berin haginko taat na dummiy do geenji. Tatkuwko kaak ta6 kaak ku giniiji riyo, naar Iisa Masi. ²⁵ Kar gem kaak gina maan kaak samaanno gay, taaji peye do kaay asaan Bun eerro gee.*

* 3:25 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17.

4

¹ Kar do kunj geenco ku ferrinar gay, obonj ferrinko samaane ar taat Bunj rakiyo. Diyonj do kayko kadar kunj oki gin Tatkuwko kaak goy kuwa ka samaaner.

Taayik ta ba aaro

² Obonj tirit do salaanko ho indiguwonj Bunj inj oziliika. ³ Wiktin taat ku inda Bunj, dakonni rawtenno. Indonj Bunj a naani pile botol taat nii gaarin kaawoy. Ampa-ak, nii gedire kaawe do bi ka maan kaak cigil awalle kaak Bunj gintu inj Iisa Masi. Do bi ka maan kaak cigile-ak ko, nu obintu danaayin-anjka. ⁴ Indondu Bunj, naa gaarin kaaw-an waranj do geemir a nuu ibinin samaane, asaan Bunj kat berduut riy-anta.

⁵ Inj gee kuuk ibanno Bunj oki, goyonj inj nuura inj ilim taat asa min do Bunji. Ay wiktin taat Bunj beriikon di, kaawonco do bi ka Iisa Masi. ⁶ Bunj yaako gaayinjo kuu ibine telke do ay gemo ho kaawinko yaa gine gal ar yiime.

Ooy taat ba aaro

⁷ Sinje Tisik kaak ni jaawiy sawa yaako iyin kabarrer okintiti. Ni elgiga ho na unje kaay inj nini do riy ta *Rabbiner inj gelbin rakki. ⁸ Nu naamaakonja a kuu gase kabarrini ho gelbinko yaa weye. ⁹ Nu naamaakonj inj sinje Onezim. Naar oki ginaat riy inj gelbin rakki ho ni elgiga. Naar min kanjon di. Ya nu otko, nuuko ose ay maan kaak kuuniy do werni.

¹⁰ Aristaark kaak goy do danaayner inj nunu ooyko dakina ho inj Maark oki kaak ronj ka meercoka takan Barnabaas. Nu kaawkonj dak ko do bi ka Maark-aka. Ya na gaawko, obonj samaane. ¹¹ Iisa kaak nu kolij pey Zustuus ooyko oki dakina. Min gee kuuk gina riy inj nunu do bi ka *Meennaw ta Bunji, nuur subba-anj di min *Yuudinna kuuk aamine. Nu iskintu dakina. ¹² Epapraas oki ooyko dakina. Naar oki min kanjon di. Na gay riyor ka Iisa Masi ho na peydo inde Bunj do bi kanjo inj gelbin rakki a kuu goye bombo, kuu maade do imaanko ho kuu ibine tam maan kaak Bunj rakiyo. ¹³ Nu imilaakon ta adir kadar na taafiya dakina do bi kanjo ho do sinja kuuk do geeger ka Lawodiise inj ka Hiyerapoliis. ¹⁴ Royte Luk kaak daptoor inj Demaas oki berko ooyco.

¹⁵ Ooyonco do sinja ku Lawodiise, inj boote Nimpa ho do gee ku *Egliz kaak numgiy do gerti. ¹⁶ Ya ku garkiyit maktumne-anta, naamon do Egliz ka Lawodiise, nuur oki yaa garkiyinti. Kar garkiyon oki taat nuuko naame min Lawodiise. ¹⁷ Kar kaawonji do Arsip aman : « Pakar do riy taat Rabbin beriiijn, kii ginin inj botilti. » ¹⁸ Nun meendu Pool kat siirig kaawin kuuk ba aar-anju : Dakonj rawtenno kadar nu goy do danaayner. Bunj yaako barkiyinjo. Nu ooyko dakina.

1 Tesalonisiyen

Maktumne ta awalle taat Pool siirtu do gee ku

Tesalonik

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do kretiyyenna kuuk goy do geeger ka Tesalonik. Geeger-ak do kid ka gee kuuk Yuudinnado. Menaw kuuk Pool gaarit Kabarre ta Gala do geeger-ak yaa nece ar suugin subba pa. Do menaw nuur-ak, Yuudinna kuuk goy do geeger-ak, daarin poocit kaawoy ho nu atkiga (Akt 17.1-10).

Kar ba aaro, Pool siircot maktumne-an asaan na raka pey gaaye do bildinji kaak na bildiigu do wiktin taat na goytu in nuura. Na aacyaw asaan in taabin taat nu taa6iyiigu do bi ka imaanco oki, gamin dakina 6aa samaane do werco. Na yee paaco oki do kaawin kuuk nu inditu. Indinco-ak aman : daarin mataw ho Rabbin Iisa gay arig misa. Kar gee kuuk mata-an gay, maa yaaco ase ? Kar ya Rabbin kat as kodok gay, nuu gine pey maa riyra ?

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi. Bun yaako barkiynko ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner

² Do bi kanjo okinjo, ni ozilaag Bun doo ho ni rawitgikonno do salaaner. ³ Do unji ka Tatte Bun, ni pakirgiy doo do imaanko in elinjo kaak naamaako ku giniy riy dakina ho ere kaak ku eriy *Rabbin Iisa Masi in gelbin rakki. ⁴ Gem kol sintay, ni iban kadar Bun elgiiko ho na do6injo kuu gine geenji. ⁵ Ka seener, wiktin taat ni iyiikon Kabarre ta Gala-an, taar arro kaaw ta maalan di, asaan Ruwwin ta Bun di gaayiini, ni ibintu tam kadar kaawni ka seener. Ampa-ak Kabarre-at asko in gudurre. Kun maaniiko iban maman ni goyiy in kunjo ho ku talinti ni obiiko wero. ⁶ Kar kun gay iciig goyinni ho in ka Rabbin Iisa Masi, asaan in taabin taat gee taa6iyiiko-an oki, ku obit samaane kaaw ta Bun di in galal. Galal-an taar asa min Ruwwin ta Bun di. ⁷ Paa kat, ku gaariy in goyinko do gee ku Bun di okinco kuuk do kid ka Maseduwaan in ka Akayi, maman nuur oki yaa goye. ⁸ Ampaa ko, do werko, kaaw ta Rabbin bal peye do kid ka Maseduwaan in ka Akayi di. Kar gay, gee kuuk goy do wer okinji gas kabarre kadar ku aamin do Bun di. Ampa-ak, ya ni kaawaado pey biti sa ginaado maanna ⁹ asaan nuur maaniico osa maman ku obinti do werko, maman ku rasiig marginko ho ku newsitu abdiye Bun kaak goy mento ho ta6. ¹⁰ Ho nu osa pey maman kuu yoke Ronji Iisa. Bun nooyiig Iisa min do muuti, na cooniig kuwa ho naa yeepe naate jilinte min dapinko ta Bun di taat yaa paaye do kaaco ka gee kuuk bal aamine loci.

2

Riy taat Pool gintu Tesalonik

¹ Gem kol sintay, kun maaniiko iban tam kadar asinni kaak ni astu do werko-an, naar maalanno. ² Ku iban kadar wiktin taat ni 6aayiy kat talin werko, ni uc min geeger ka Pilip ho min gee ku geeger-ak, daarin taa6iyinti

* 1:1 'Silben' : Na naar ko nu koliy oki Silaas.

dakina ho ɲu warinti ko ware. In ɲaaɓin taat ni gastu-at oki, min ni ottu ɗo werko, Buɲ iskonti ni gaariikon Kabarrey ta Gala. ³ Ka seener gay, ya ni taaya gee a ɲuu aamine ɗo Iisa, kaawni raadenno, gelbinni sa pondikɗo ho ni ginno oki pikirre taat nii gale gemo. ⁴ Paado, Buɲ tal ja ta aditni, kar kat ɲa ɗoɓinti a nii gaare Kabarre ta Gala. Ampa-ak, ni barayɗo botol taat yaaco ale gala ɗo geemir, illa ɗo Buɲdi di. ɲaar kat ibingig gelbinni. ⁵ Ku iban tam kadar yiriyy rakki ni bal kaawe kaawin ku pulus-pulus ɗo geemir ho ni balko ase tak-tak in tamaanaw ta gurusdi. Buɲ kat saadinni. ⁶ Ni bal rake waan yaani ozile, wala kuɲko, wala gee ku pey. ⁷ Yampa, nin paliinna ku *Masi yelel, nec nii gine taat ni rakiy di. Kar gay, min ni astu ɗo werko, ni gin zinɲini dalullay ar daatik taat tala kaaco ɗo kooginti. ⁸ In ele kaak ni elgiiko dakin-aɲ, ni gaarkon Kabarre ta Gala taat asa min ɗo Buɲdi. In ele ɲaar-aɲ, ni ic kelimni aale loko ya waan indiini a nii bere zinɲini oki, ɗo bi kaɲko, ni poocaado. ⁹ Gem kol sinɲay, pakiron ja ɗo riy taat rada ni gintu ɗo werko. Aando yiriyo, ni gina riy taat nii gase maan kaak nii okume. Paa kat, ni baltu goye ar gor taat ooma ɗo rakki minninko ɗo wiktin taat ni gaariiko Kabarre ta Gala taat asa min ɗo Buɲdi.

¹⁰ Ni goy goye kaak *cawar ho in botiliy in kuɲ gee kuuk aamine, yoo oorin sa, ni bal gine. Do taar-aɲ, kuɲ saadinna ho Buɲ oki tale. ¹¹ Ku iban kadar ay waan minninko, ni taayig ar tati taayiy kooginay. ¹² Ni taayinɲo, ni iskinɲo ho ni wakilko kadar goyinɲo yaa kuuniye ar kaak Buɲ rakiyo. ɲaar ko kolinɲo kuu unje ɗo Meennuwiyy ho ɗo *darjiney.

¹³ Ni ozilaag Buɲ doo asaan wiktin taat ni gaariiko kaawoy, ku cokiyya ho ku obta. Ku bal obinti ar kaaw ta gemor di, ku obit ar kaaw ta Buɲdi. Ka seener, taar kaaw ta Buɲdi ho ɗo kuɲ kuuk aamine, ta gina riy ɗo gelbinko. ¹⁴ Gem kol sinɲay, gee ibiniiko kadar kaaw-at gina riy ɗo gelbinko, asaan kuɲ maaniiko oki aad min botol ta *Eglizna ku Buɲdi kuuk goy ɗo kid'ka Zuude. Gee ku Eglizna-ak, ɲuur aamin ɗo Iisa Masi ho *Yuudinna taabiyyig dakina. Kar kuɲko oki, gee ku maaniiko taabiyyinɲo dakina. ¹⁵ Aginiyco ku Yuudinnar kuuk taabiyyig gee-ak deeyig nabiinna kuuk awalle. Goytu kee, pey daarin deeyig *Rabbin Iisa. Pey wiktin tante astu, daarin asinte taabay oki. Ansi-ak, ɲu nigaag adiy ka Buɲdi ho ɲu kuuniya adin ku gee okinco, ¹⁶ asaan ɲu todaani gaare kaaw ta Buɲdi ɗo gee kuuk Yuudinnado a ɲuu gase jile. Ansi-ak, zunuubinnico gaaya gaayen di nam ɲu nectu ɗo werco. Ampa-ak, dapinɲo ta Buɲdi paayco ko kaaco.

Pool raka yeepe Tesalonik

¹⁷ Gem kol sinɲay, min gi totirtu, ni deet serek, kar gay kelimni goy in kuɲkon di. Ni gin niyin tak-tak taat ni ɓaa pey talinɲo. ɲaar-ak ko, ni zeediy a illa niiko ɓaawe. ¹⁸ Ni raka yeepe nam nii ote ɗo werko. Nun meendu Pool gec deele a naa ɓaawe, kar *Seetanne gay toɗinti botol. ¹⁹ Ni rakiy pey ɓaa talinɲo-ak, asaan ni eriig Rabbinte Iisa in galal ɗo saan tanɲo, ho wiktin taat ɲaa yeepe, nii jaale kayni kuwa ho nii gase haginɲi ɗo unji ar taat ɲu beriy ɗo gee kuuk nosire. ²⁰ Ka seener, ɗo saan tanɲon ko, ni jaaliy kayni kuwa ho ni aaciyyiyy dakina.

3

¹ Do bi ɲaar-ak ko, ni bal gedire pey nii goye bal kabarriko. Paa ko, ni ictu niyin taat ni ɗaktu keetini ɗo geeger ka Aten, ² ho sinɲe Timote gay, ni

* **2:15** 'ɲu kuuniyytu adin ku gee okinco': Pool oki Yuudinɲe. ɲa kaawɗo ɗo bi ka Yuudinnar okinco. ɲa kaawa ɗo ɲuur kuuk todaaco gaare kaaw ta Buɲdi ɗo gee kuuk Yuudinnado.

naamiikonka. Njaar gina riy do Bunji ta gaare Kabarre ta Gala ta Iisa Masi. Ni naamiikonka-ak a njaako denriŋko ho njaako iskiŋko do imaanko. ³ Paa kat, yoo waanna rasiitdo botiliy do taaŋin taat gasiŋko-anta. Asaan kuŋ maaniiko oki iban kadar taaŋin ar taar-an yaate ase. ⁴ Wiktin taat ni goyiy in kuŋko, ni kaawkoŋ dak ko biti. Kuŋ maaniiko tal in odinko kadar kaaw-an as do werti. ⁵ Do saan taar-at ko, min nu bal gedire pey yoke kabarriko, nu naamiig Timote a njaay iye kabarre ta imaanko, asaan nu gin kolaw a wal *Seetanne gecinŋko ho ku rasiit imaan. Ya ku rasta-ak gay, riy taat ni gintu do werko-an uc usu.

⁶ Din di Timote yeepti min do werko ho kabarre taat na iyinti-an gala. Na kaawinti do bi ka imaanko, do ele kaak ku elgiy ziŋkiko ho na kaawinti a ku pakira samaane loni ho ku raka pey njaame in nini ar taat nini oki rakiyo. ⁷ Ansii ko, gem kol siŋtay, in taaŋin taat ni aawiyo ho in pooce kaak gee pooŋiini oki, kabarre taat a ku goy in imaanko berinti gudurre. ⁸ Din, goye ka duniiner gininti gala asaan ni dor kadar imaanko taat do *Rabbiner, ku obit bombo. ⁹ Ni ibanno maman nii gedire dele barkin do Bunji do bi kanŋko ho galal okintiti taat ni aawiy do unji ka Bunji do bi kanŋko. ¹⁰ Aando yiriyo, ni inda Bun in gelbin rakki a njaani pile botol gi 6aayiy dak njaame ho niiko 6ildinŋko a imaanko yaa 6aa in unti.

¹¹ Ni inda Tatte Bun in Rabbinte Iisa Masi yaani pile botol taat niiko 6aawe. ¹² Rabbin Iisa yaako gaayinŋko a ele kaak kuu elgiy ziŋkiko ho ku eliy gee okinŋko yaa 6aa in unji. Ni raka a kuu ele ziŋkiko ar kaak nin elgiiko. ¹³ Bun yaako denriŋko do imaanko. Ampaa kat, do wiktin taat Rabbinte Iisa yaa yeepe in geenji okinŋko*, kuu gine *cawar ho bal oorine do unji ka Tatte Bun.

4

Goye kaak Bun rakiyo

¹ Ba aaro, gem kol siŋtay, ni taayaako ho ni indaako in siŋ ku *Rabbinte Iisa Masi a kuu zeede kuu 6aa in unko ar kaak ku 6ilditu baani awalle. Ku 6ilde maman kuu goye goye kaak Bun rakiyo, ho din gay, ku icig ko goye njaar-aka. Njaar-ak, 6aan in unko. ² Taayik taar-an asa min do Rabbinte Iisa Masi ho ku ibingit ko min awalle. ³ Taat Bun rakiy-at, a kuu goye *cawar do unji ho kuu goye godom min 6aaye ka munjam. ⁴ Nu kaawaako okinŋko, ay gem di yaa gedire do ziŋkay. Ampaa kat, kuu goye in horoomine, cawar do unji ka Bunji. ⁵ Dakon ginenna ar gee kuuk ibanno Bun. Gee nuur-ak, galal ta ziŋkiko naamaag nu giniy gamin kuuk jookumo. ⁶ Ya gem kaak gina ampa-ak, na nigaag adiy ka siŋji ho na taraaga. Njaar-ak, dakon ginenna pa. Ni kaawkoŋ ko ho ni miniŋko tak-tak do bi njaar-anŋka, asaan gee kuuk gina ansi-ak, dapinŋko ta Bunji yaa paaye kaaco. ⁷ Ka seener gay, Bun dakinte kollo do goye kaak cawar. Na kolinte do goye kaak cawar do unji. ⁸ Njaar-ak, gem kaak poocaat kaaw-anta, na poocdo kaaw ta gemor di, na poocaat kaaw ta meenji Bun kaak beraako Ruwwiney.

⁹ Gem kol siŋtay, ni ginno pey kaaw taat niiko siire do bi ka ele ka ziŋkiko. Asaan kuŋ maaniiko, Bun meenji 6ildinŋko maman kuu ele benanniko. ¹⁰ Ku elig gee ku Bunji okinŋko kuuk goy do kiŋin ku Maseduwaan. Gem kol siŋtay, ni taayaako, zeedon pey kuu ele ziŋkiko gaay in gaayo ¹¹ ho kuu goye do aapiyer bal kaawo. Talon riy ta maaniikon di ho ginon riy in tingiko ar kaak

* **3:13** 'geenji okinŋko': Nuur dubal ku Bunji in nuur kuuk aamin in siŋ ku Iisa oki.

ni kaawiiko. ¹² Paa kat, ku ociydo do geemir ho goyiŋko yaa gine samaane do uŋco ka gee kuuk bal aamine misa in Iisa Masi.

Yeepe ka Rabbiner

¹³ Gem kol siŋtay, ni raka kuu ibiniŋ maan kaak yaaco ase do gee kuuk aamine ho mate. Ansii kat, ku goyiydo aminda ar gee kuuk haraydo a ŋuu nooye min do muuti. ¹⁴ Gi aamin kadar Iisa mate ho Bun ŋooyig min do muuti. Ampaa ko, ŋuur kuuk aamin in Iisa ho mate, gi aamin kadar Bun yaa nooyiŋco ho ŋaa ŋumiŋco in ŋaara.

¹⁵ Ka seener, ni kaawaako kaaw taat *Rabbin meenji kaawtu a : ginte kuuk goy mento do wiktin taat Rabbin Iisa yaa yeepe, gi ogiraacodo do ŋuur kuuk mat ko. ¹⁶ Gee yaa dore maan kaak gaara yeepe ka Iisa Masi, in gaay ta tatkaw ka *dubal ku Bundi ho in ale ka perner ta Bundi. Do wiktin taar-at, meenji Rabbin Iisa Masi yaa paaye min kuwa, ho ŋuur kuuk aamin do Iisa Masi ho mate-ak yaa nooye awalle. ¹⁷ Kar ba aaro, ginte kuuk goy misa mento gay, Bun yaate cooninte sawa in ŋuura do ucar a gii ŋaame in Rabbin Iisa kuwa ka samaaner. Ansii ko, gii goye doo in ŋaara. ¹⁸ Ŋaar-ak, iskiguwoŋ ziŋkiko in kaawin-aŋku.

5

¹ Gem kol siŋtay, do bi ka wiktiner in yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe, ni ginno pey kaaw taat niiko siire. ² Asaan kuŋ maaniiko iban tam kadar yiriy ta Rabbiner, taar yaa ase ar kokin ka aando. ³ Yiriy-at yaa ase do wiktin taat gee kaawa aman : « Hay, aapiy as kat do darrer ho barjaalin sa ginno pey ! » Kar do wiktin taar-at di, tala kar omaayin di galco do kayco ar daatik taat enaw do weenti ho wer kaak ŋuu imile kayco sa ginno.

⁴ Gem kol siŋtay, gee kuuk goy do gondikor, yiriy ta Rabbiner yaaco soke yooma. Kar kuŋ gay arro gee ŋuur-aku. ⁵ Asaan, okiŋko, ku goy do portikaw ho ku gina gamin kuuk kuuniya yiriyo. Yampa, gi goydo do gondikor ho gi ginno gamin kuuk kuuniya aando di. ⁶ Do taar-at ko, dakinte weyenno ar ŋuura. Kar gay, goyinte mento ho gedirinte do ziŋkite. ⁷ Asaan gee kuuk weyaw, ŋuur weya in aando, ho gee kuuk sakriyaw sa, ŋuur sakriya in aando. ⁸ Kar ginte, gee ku portikaw gay, gii gedire do ziŋkite. Imaan in ele yaate gooyinte ar saapine do ziŋkite ho ere kaak gii ere jile yaate gooyinte ar jakumne ta taasinkar do kayte.* ⁹ Gii gine ampa-ak, asaan Bun balinte doŋinte a ŋaate taabiŋyinte in dapinkoy. Kar gay, ŋa doŋinte a gii gase jile in Rabbinte Iisa Masi. ¹⁰ Ŋaar kat mat do bi kante. Paa ko, ya gi mate wala gi goy mento sa, yiriy taat ŋaa yeepe-ak, gii goye sawa in ŋaara. ¹¹ Ŋaar-ak, iskiguwoŋ ho denjirguwoŋ ziŋkiko do imaanko ar kaak ku gingiyo.

Taayiika in ooy ta ba aaro

¹² Gem kol siŋtay, ni raka kuu karmiyiŋ gay riyor ku Bundi kuuk gina riy in kuŋko. Asaan gee ŋuur-ak, Rabbin kat leeyig a ŋuu tale kaako ho ŋuuko taayinŋko. ¹³ Do bi ka riy taat ŋu giniyo, elguwoŋgu ho berguwoŋco horoomin dakina. Kar kuŋ gay, dakoŋ gidenno benanniko.

¹⁴ Gem kol siŋtay, nu kaawaako : leesonco do gee kuuk zegilay, iskoŋ gee kuuk yiimit gartico, sosoŋ gee kuuk ginno gudurre† ho icon subirraw in gee okiŋco. ¹⁵ Yaman, goyoŋ goɗom, ya rakki minninko nigij, dakiy yeeppenno. Kar gay, ginguwon sellen benanniko ho do gee okiŋco. ¹⁶ Goyoŋ doo in galal.

* **5:8** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 59.17. † **5:14** 'gee kuuk ginno gudurre': Anne-aŋ raka kaawe do bi ka gee kuuk gudurricco wala imaanco sooda.

¹⁷ Indiguwon Bun, dakon peyenno. ¹⁸ Ozilon Bun do ay maanna. Njuur-an ko gamin kuuk Bun rakiy kuu gine do goyin ko kaak in Iisa Masi.

¹⁹ Ya Ruwwin ta Bundi gina riyti do gelbinko, dakonti todenno. ²⁰ Ya Bun kaawko in bin ka ku nabiinnar, dakon pociñcodo kaawinco. ²¹ Kar gay, ibinon ja baaco ta gamin-an okinco, kar kat, kuu obe njuur kuuk samaane.

²² Cimon kayko min ay maan kaak samaanno.

²³ Meenji Bun ka aapiyer yaako ginin ko kuu kuuniye *cawar do goyin ko okinji. Paa kat, ruwwinko, kelinko ho zin kiko yaa goyen ko paa di okinco bal oorne nam yiriy ta yeepinji ka *Rabbinte Iisa Masi. ²⁴ Njaar kaak kolin ko-ak, kaawoy rakki di, ho ka seener, nja necin taat nja kaawtu.

²⁵ Gem kol sin tay, indonni Bun oki.

²⁶ Ooyonco do sin ta dakina in gine ka cuuf ar sin ta kuuk tacco rakki.

²⁷ In sin ku Rabbiner, nu kaawaako : garkiyon maktumne-an do unco ka sin ta okinco.

²⁸ Bun yaako barkiyin ko in barkin ta Rabbinte Iisa Masi ! Nu ooyko dakina.

2 Tesalonisiyen

Maktumne ta seerinkar taat Pool siirtu do gee ku Tesalonik Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne ta seerinkar-an do kretiyyenna ku Tesalonik. Pool deelaag kaawin daarin kuuk na siirtu do maktumne taat awalle. Na siiriico-ak, asaan nu barjile do bi ka yeepe ka Iisa. Daarin kaawa a na yeepe ko, daarin gay a na gaay ko yeepe ho nu rasit riyco a nuu yokinji ja. Pool kaawaaco a nuu ice subirraw do gamin kuuk yaa ase neginda. Ya nu yokaag Iisa ho na yeepe do kodok oki, nuu rasaatdo riyco. Nuu tale goyince kaak 6aa in unji.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool, in Silben* ho in Timote kat siiraat maktumne-an do *Egliz kaak goy do geeger ka Tesalonik, do kun kuuk geenji ku Tatte Bun ho ku *Rabbinte Iisa Masi. ² Tatte Bun ho Rabbini Iisa Masi yaako barkiyyinjo ho yaako iye aapiye.

Pool iskaag kretiyyenna ku Tesalonik

³ Gem kol sinjay, illa ni ozila Bun doo do bi kanjo. Ozilinni-ak do botiliy di, asaan imaanko sinja in unti ho ele ka zinkiko sa gaaya gaayen di. ⁴ Do saan taar-an, galni ni kaawiy do bi kanjo do Eglizna ku Bundi. Asaan in taa'in taat nu taa'iyiiko ho in goyinko kaak rad-ak oki, ku ic subirraw ho ku ob tirit do imaanko.

⁵ Taar-an gaara kadar Bun dukuma seriin in botilti. Asaan in taa'in taat nu taa'iyiiko do bi ka Meennuwiyy-at oki, Bun yaako gininko sellen kuu ture unje do Meennuwiyy-ata. ⁶ Ka seener gay, Bun dukuma seriin in botilti : naaco peyin do kayco do nuur kuuk taa'iyiako. ⁷ Kar kun kuuk taa'iyaw-an gay, kuu jammiye in nini oki do wiktin taat Rabbini Iisa yaa yeepe min kuwa in dubilji. Dubilji-ak, nuur gin gudurre ⁸ ho nuu ase in naara do portikaw taat ar ak taat oba bilim-bilim. Naa taa'iyinco nuur kuuk ibingigdo Bun ho kuuk karmiygitdo Kabarre ta Gala ta Rabbinte Iisa Masi. ⁹ Gee nuur-ak, haginco ta taabiner, taar gaasaado tak-tak. Nuu goye serek min do Rabbinte ho min do gudurre taat gaara *darjiney. ¹⁰ Wiktin taat Rabbini Iisa yaa yeepe, yiriy taar-at, geenji yaa jaalin sinji kuwa ho gee okinco kuuk aamin in naara yaa ozilinjii dakina. Kun sa yaa goye in gee nuur-aku, asaan ku aamin do kaaw taat ni gaariiko.

¹¹ Do saan taar-an ko, ni indiy Bun doo do bi kanjo. Ni indaaga a naako gaayinko a ku tur goye kaak na kolinjo do unji-aka. Ni indaag pey Bun, in gudurrey, naako gaayinko kuu gine gamin kuuk sellen kuuk ku rakiy gine, ho riy taat ku gingiy do bi ka imaanko oki yaa kuuniye samaan tak-tak.

¹² Ampaa kat, do bi kanjo, nuu jaalin sinji ku Rabbinte Iisa kuwa, ho do bi kanji, nuu jaalin sinji ku maaniiko oki. Okinco-an asa min barkin ta Bunje ho in ta Rabbinte Iisa Masi.

2

Gamin kuuk yaa ogire do yeepe ka Iisa

* 1:1 Silben : Na naar ko nu kolij oki Silaas.

¹ Gem kol sintay, nu rakaako kaawe do bi ka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe ho maman Bun yaate numinte in njaara. ² Ampaa ko, ya waan kaawaako a yiriy ta *Rabbiner taar as ko, dakon barjilenno kodok di. Ya waan kaawaako ar na gin kaaw taat asa min do Bun di wala min loni, wala na as in maktumne do pisiinji ar na nin ko berjiita oki, dakon ginennen kolaw. ³ Dakon rasenno zinjiko nuuko jaginjo in ay maanna. Yiriy rakki yaa ase taat gee ku duniiner yaa pociin Bun tak-tak ho Gay nige duniiner yaa gaare ziy, njaar kaak Bun dukumji ko seriine. Nu kaawaako, ya gamin-an bal ase, yiriy ta Rabbine asaado misa. ⁴ Gem njaar-ak adine. Naa jaale ziy a njaar di tatik min gamin okinjo kuuk gee ku duniiner kolij Bun ho kuuk nu abdiyyo nam meenji oki 6aay unje do *ger ka Bun di ho nja kaawe a njaar kat Bun.

⁵ Ku rawte ga ? Wiktin taat nu goyiy in kunjo-ak, nu kaawgiko do bi njaar-anja. ⁶ Kar din gay, kun ibingig maan kaak todaaji bayne do Gay nige duniiner-aka. Na yoka wiktiney yaa ase. ⁷ Kar din gay, riyoy taat samaanno tees ko in cigile do duniiner. Kar na yoka wiktin taat njaar kaak todaaji yaaji pile botol. ⁸ Do wiktin taar-at, Gay nige duniiner-ak yaa bayne waran. Kar ya Rabbin Iisa yeepe, nja idinji in ceere ka *darjiney, ho nja aayin yarap in us kaak amila min do biy. ⁹ Min Gay nige duniiner-ak goy misa do duniiner, nja gine riy in gudurre ta *Seetanner. Naa gale gee in ay maan kaak ajbay ho kaak gaara gudurrey. ¹⁰ Naa jagin in ay maan kaak jookumo, nuur kuuk baa do rawtinjo. Nu 6aay rawte-ak, asaan nu bal obin seen taat zer yaa jilinjo ho nu bal elinti. ¹¹ Paa ko, Bun yaaco njaame gudurre taat yaa newsin pikirrico a nuu obe tirit do raadindi. ¹² Ampa-ak, okinjo, Bun yaaco dukume seriine, nuur kuuk bal aamine do seener ho do galiljo, nu giniy gamin kuuk in botilcodo.

Pool kaawaaco a nuu goye bombo

¹³ Gem kol sintay, Bun elgiiko dakina. Illa nii ozile Bun doo do bi kanjo, asaan na dofinjo min do teesindi a kuu gase jile. Ku gasiig jile njaar-ak, asaan Bun giniinjo *cawar in Ruwwiney ho in imaanko taat ku aamintu do seeney. ¹⁴ Do jile njaar-anjo ko, na kolijnjo in Kabarre ta Gala taat ni gaariiko. Paa ko, kuu gasin haginko ta *darjin ta Rabbinte Iisa Masi. ¹⁵ Do saan taar-an, gem kol sintay, goyon bombo. Obon samaane bilde kaak ni bildinjo in binjini, wala in makaatamna kuuk ni naamiiko. ¹⁶ Tatte Bun elinte ho in barkin tanji, na berte maan kaak iskaate doo ho in ere kaak gi eriy in galal. Ni indaaga ho ni inda oki meenji Rabbinte Iisa Masi ¹⁷ yaako iskinjo ho yaako bere gudurre kuu gine sellinjaw in ay kaaw taat ku kaawiyo ho in ay riy taat ku giniyo.

3

Pool raka a nuuco inde Bun

¹ Ba aaro, gem kol sintay, nu raka a kuuni inde Bun. Indonga a kaaw ta *Rabbiner yaa totire kodok ho gee yaa karmiyinti ar kun karmiyiita. ² Indon oki Bun a naani imile min pise ka gee kuuk jookumo ho motilay. Asaan ka seener, min gee okinjo kuuk cokiyit Kabarre ta Gala-an, sando goy di kuuk bal aamine. ³ Kar gay, Rabbin, njaar kaawoy rakki di. Njaako bere gudurre ho njaako gooyinjo min do *Seetanner. ⁴ Rabbin diyit do gelbinni a niiko amniyinjo kadar ku icig taaye kaak ni taayiiko, ho neginda oki, kuu ginguwe ampa. ⁵ Ni inda Rabbin yaako gaare a Bun elgiiko dakina ho njaako gaayinjo kuu ice subirraw ar meenji Iisa Masi ictu.

Pool leesaaco do zegiliydi

⁶ Gem kol sintay, ni kaawaako in sin ku Rabbin Iisa Masi, goyon serek min sinta okinco kuuk gina zegel ho aadgigdo bilde kaak ni gildinjo. ⁷ Kun maaniiko oki iban maman kuu gedire ice goyinni. Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunjo-ak, nin zegilaydo ⁸ ho ni bal goye do baa ta waanna nii tee maalan di. Kar gay, ni taaɓiye aando yiriyo, ni gina riy in soriyni. Paa kat, ni baltu oome yoo waan minninko. ⁹ Ka seener, ni gin botol taat zer kuuni gaaye. Kar gay, ni gintu pa-ak, ni rakaako gaare maman kuu ice goyinni. ¹⁰ Asaan do wiktin taat ni goyiy in kunjo-ak, ni taayinjo aman : « Gem kaak pooc gine riy-ak, illa naa pooce tee oki. »

¹¹ Sando, ni dor nu kaawa kadar minninko, gee daarin zegilay ho riyco a illa nuu saalen ko caram-caram do gamin ku geemir di. ¹² Do gee nuur-aku, ni kaawaaco ho ni taayaagu in sin ku Rabbin Iisa Masi a nuu gine riy bal kaawo, nuu tee tee ka soriy ta maaniico.

¹³ Kar kun sinta gay, ginon sellen ho dakon rawenno tak-tak. ¹⁴ Ya waan karmiygitdo kaawni taat do maktumne-anta, gaaronga do gee okinco ho dakon rakenno jamuwi tak-tak. Paa kat, soka yaa deenji. ¹⁵ Kar gay, dakon talinjo do ar adine, leesonji ar sinjo.

Ooy ta ba aaro

¹⁶ Rabbin, naa goye in kunjo okinjo. Naar kaak iya aapiye do geemir, meenji yaako iyin loko oki do ay wiktine ho do ay riy taat ku giniyo. ¹⁷ Ooy-an, nun meendu Pool kat siirit in pisindu. Naar-an ko maan kaak gaara kadar maktumne-an asa min lotu. Ampaa ko, nu siirgiy do ay maktumner.

¹⁸ Barkin ta Rabbinte Iisa Masi yaa goye in kunjo okinjo. Nu ooyko dakina.

1 Timote

Maktumne ta awalle taat Pool siiriiji do Timote

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Timote. Timote, naar yaaco Yuudiŋa ho ta aamin do Iisa Masi. Taar ko taayig do imaan. Kar tacco gay Grekiŋce. Timote aamin do Iisa Masi ho do martuiy ta Pool, werin daarin, Timote oki gaayaaga. Kar ba aar gay, na gaarji riy dakina. Riy-at ko taat kretiyenna leeyiy gamin ku Eglizdi in botilco. Kar daarin gay bera bilde kaak in botiliido. Do saan taar-an ko, Pool taayaagu a : illa nuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner, nuu peyenno min riy ta gaare Kabarre ta Gala, nuu indiguwe Bun sawa ho nuu dobe agindaw kuuk ta6.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in izinne ta Bun kaak jilaate ho ta *Rabbinte Iisa Masi, naar ko gi eriy in amaanne.

² Nu siiraat locin do kin Timote. In imaanji taat do Iisa Masi, kin ar rondu kaak ta6. Tatte Bun ho in Rabbinte Iisa Masi, nuun barkiye, nuu tale aminduwin ho nuun iye aapiye.

Taayik ta Pool do bi ka gay raadindi

³ Do wiktin taat nu 6aay Masedowaan-ak, nu taayiciin a kii goye do geeger ka Epeez di. Paa kat, kiico tode do gee daarin kuuk bilda gee in bilde kaak arro in imaan ta ta6. ⁴ Kiico kaawe a nuu rasiin maliyin kuuk aginiyco imiliy min do kayco di ho in ose ka sin ku tambaaco taat lidiib-ata. Nuur-ak iya meelo. Nu numno in maan kaak Bun rakiy gine. Maanna-ak gem gasiga-ak, illa ya na aamin do Iisa Masi. ⁵ Taaye kaak nu taayiciin-an, nu raka a nuu ele zinkico in ele kaak asa min gelbin ka *cawar, min pikirre taat samaane ho min imaan taat ta6. ⁶ Gee-ak jag min botol taat samaan-anta ho in meel taat bal baati di, nu ictu botol ta pey. ⁷ Nu gina zinkico ar nu agindaw ku *gaanuun ka Bundi. Nu bilda gee ar nuur kat ibingig gaanuun, kar sando, nuur maaniico oki ibingitdo baat ta kaawco ho bilde kaak nu bildi in niyinc.

⁸ Gi iban kadar gaanuun kaak Bun diytu, naar samaane ya gi aadaag in botiliy. ⁹ Illa kuu diye do kayco kadar Bun bal diyin gaanuun do gee kuuk sellen, na diyig do nuur kuuk pood kaaw ta Bundi, do kuuk adiney ku Bundi, do kuuk motilay ho do kuuk jookumo. Bun diyig gaanuun do nuur kuuk karmiyigigdo, do kuuk nigaag gamin ku Bundi, do kuuk diyaag aginiyco ho do kuuk diya gee. ¹⁰ Na diyig do nuur kuuk 6aaya munjam, do miday kuuk bariya zinkico ho daad oki kuuk gina pa, do gee kuuk taajira berrina, do gay raadindi, ho do nuur kuuk looga bal botol. Na diyig do nuur okiŋco kuuk gina gamin kuuk jookumo kuuk arro bilde kaak ta6. ¹¹ Bilde-an, gi gasig min do Kabarre ta Gala. Bun kaak goy in *darjiney kat berduut Kabarre taat Gal aale-anta.

Pool ozilaag Iisa Masi

¹² Nu ozilaag *Rabbinte Iisa Masi asaan na talintu ar gem kaak tur gine riyoy ho na berdu gudurre taat naaji gininti. ¹³ Zer awalle, nu nig bir in naara, nu taadiyig geenji ho nu wage. Kar Bun gay tal aminduwir, asaan nu bal aamine misa do Iisa Masi ho nu ibanno maan kaak nu giniyo. ¹⁴ Rabbinte paayduut barkiney dakin aale in imaan taat na diyidu do gelbinder ho in ele

kaak ɲa beriidu. Nu gasiig gamin kuuk seer-aɲ asaan nu ɲum inɲ Iisa Masi. ¹⁵ Ka seener, Iisa Masi as do duniiner a ɲaa jilin gee kuuk jookumo. Kaawat nec gee okiɲco yaa obin bombo. Kar min gee kuuk jookum-ak, nun gay jookum pakgig serek. ¹⁶ Kar gay, Bun tal aminduwir. Na taltu pa-ak asaan ɲa raka kadar inɲ nunu kaak jookum pakgig gee okiɲco-aɲ ko, Iisa Masi yaa gaare subirruwiɲ okintiti do gee kuuk yaa aamine loci ho kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Inɲ subirraw taat Bun ictu inɲ nun kaak jookum pakgig gee okiɲco-aɲ, ɲuu ibine kadar ɲaaco saamiye loco oki.

¹⁷ Do Sultan kaak keeji di Bun, kaak ginno teesinɲi wala gaasinɲi, kaak matdo, kaak gee talgigdo, loci ko horoomine inɲ *darjine elgin inɲ elgina ! *Aamin.

¹⁸ Gem kol ronɲi Timote, bilde kaak nu bildiicin-aɲ aada kaawin kuuk nabiinna kaawtu awalle do bi kanɲi. Kaawin-aɲ yaan bere gudurre kii gine riɲ taat Bun beriji ar ki taasina taasinka taat ta6. ¹⁹ Do taasinkar, obit imaanɲin bombo ho taasan inɲ pikirre taat samaane Bun rakiyo. Gee daarin pood icin pikirre taar-ata, paa ko, ɲu nigii imaanco tak-tak. ²⁰ Min do gee-ak, goy Himene* inɲ Aleksandiri†. Nu berig do pise ka Seetanner‡, paa kat, ɲuu diye do kayco kadar ɲu gediraado nige binɲiko inɲ Bun.

2

Taayika do bi ka salaaner

¹ Min gamin okiɲco, maan kaak awalle nu rakiy gee yaa gine-ak a ɲuu indiguwe Bun do gee okiɲco, ɲuuc salkiyguwe inɲ loklikiɲco ho ɲuu ozil-guwinɲi do bi kanco. ² Salkiyguwon do sultinniidi ho do ɲuur okiɲco kuuk hokumiyaw. Paa kat, gii goye inɲ aapiye, bal kaawo, ho do ay maanna, gii gaare inɲ goyinte kadar gi karmiya Bun ho gii goye sellen do unco ka geemir oki. ³ Naar-aɲ ko maan kaak sellen ho kaak samaane do unɲi ka Bun kaak jilaate. ⁴ Na raka a gee okiɲco yaa gase jile ho ɲuu ibinin seeney. ⁵ Ka seener, Bun, ɲaar rakki di ho gem rakki di goy datik ta Bun inɲ gee. Gem-ak, ɲaar ko Iisa Masi. ⁶ Naar kaak ber ziy *satkine a ɲaa jilin gee okiɲco. Naar-aɲ ko maan kaak as do wiktiney kaak gaara kadar Bun raka jile gee. ⁷ Do bi ɲaar-ak ko, Bun diyintu gay gaare kaawor ho *paliine. Nu raaddo, nu kaawa seene. Na diyintu a naa bildaɲ gee kuuk Yuudinnado do bi ka imaan taat do Bunɲi ho do seeney.

Maman miday inɲ daadi yaa goye do unɲi ka Bunɲi

⁸ Ampa-ak, do ay wero, nu raka miday yaa salkiyguwe, ɲuu jaalguwe pisinco* inɲ gelbin kaak cawar†, wala dapinko wala meelo.

⁹ Nu raka oki a daadi yaa isguwe kesuun taat kuuniye do unɲi ka Bunɲi ho taat icaado odin ku midir. Nu siyaado zinɲiko inɲ dee ka duruwco kaak arro. Nu isguwenno daabne do zinɲiko, wala duura, wala kesuun taat kaalin aale. ¹⁰ Kar gay, ɲuu gaarguwe samaanuwco inɲ gamin kuuk samaane ɲu gingiyo kuuk tur do daad kuuk karmiya Bun. ¹¹ Do wiktin ta bildindi, daad yaa goyguwe inɲ bugumco di ho ɲuu cokiyyuwe inɲ karaamine. ¹² Nu balco

* **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 2:17. † **1:20** Wer ka gase kaawor do 2 Timote 4:14. ‡ **1:20** Wer ka gase kaawor do 1 Korintiyen 5:5. * **2:8** 'jaalguwe pisinco': Ya Yuudinna salkiyaw, ɲu jaala pisinco. † **2:8** Wer ka gase kaawor do Soom 134:2, Lamantasiyon 2:19.

bere izinne do daatir taat njuu bilde miday wal njuu goye kaaco. Kar gay, illa njuu goye in bugumco di. ¹³ Nu kaawiy pa-ak asaan Bun kilgiyig ja Aadum, kar kat astu Hawwa. ¹⁴ Kar pey Aadum bal rase ziy *Seetanne yaaji unje berkile, kar daatik kat ras ziti, Seetanne unjiitit berkile ho ta nigtu do unji ka Bunji. ¹⁵ In taar-at ko, daatko-at yaa gase jile in weenti. Kar daad okinco gay yaa gase jile-ak ya nu ob tirit do imaanco, do elinco, ho do goyinco kaak *cawar ho kaak tur do unji ka Bunji.

3

Agindaw ku Eglizdi

¹ Kaaw taat naako kaawe-an nec kuu obin bombo : Ya gem kaak raka goye tatkaw ka *Eglizdi, na do6 riy taat samaane. ² Tatkaw ka Eglizdi-ak yaa kuuniye gem kaak ginno maan kaak njuuji diye kaawo. Naa kuuniye gem kaak daacy rakki ho na tala taar di. Naa kuuniye gem kaak gedirco do zinkey ho kaak pikirrey in goyinji kuuniye do unji ka Bunji. Naa kuuniye pey gem kaak oba marti ho kaak gedar filde gee. ³ Na kuuniyaado gem kaak sakriyaw ho kaak adiy tongo. Kar gay, naa gine dalulle ho oola. Na kuuniyaado gem kaak yaa talenno gurus. ⁴ In horoomin taat kuuniye do tatkaw-aka, na gedirji do geriy ho kooginay sa karmiyaaga. ⁵ Ya gem kaak balji gedire do geriy ka meenji-ak, maman naa tale do kaay ka Egliz ka Bunji ? ⁶ Tatkaw ka Eglizdi-ak kuuniyaado gem kaak daabiney aamine, paa na jaale ziy ho seriin ta Bunji yaa obinji ar ta obiig *Seetanne. ⁷ Naa kuuniye gem kaak gee kuuk bal aamine oki kaawa samaane do bi kanji. Paa kat, waan nigaado biy in gem-aka ho na galaado do wiktin taat Seetanne gecaaga.

Pool kaawa do bi ka diyaakirnar

⁸ Gay riyor ku Bunji kuuk nu koliy *diyaakirna oki yaa kuuniye gee kuuk gin horoomine ho kuuk kaawa seene. Nu kuuniyaado gee kuuk sakriyaw wala kuuk bariya gurus in botol taat jookumo. ⁹ In gelbin ka *cawar, njuu obin bombo seen taat Bun bayintu do bi ka imaan. ¹⁰ Gee-ak, njuu tale ja baaco. Ya nu balco gase maan kaak njuuco diye kaawo, njuu gine kat riy do Bunji ar diyaakirna. ¹¹ Daad sa yaa kuuniye kuuk gin horoomine. Nu osguwenno eenco. Nu gedirco do zinkey ho nec gee yaa amniyinco do gamin okinco. ¹² Ay diyaakirinco yaa kuuniye gem kaak daacy rakki ho na tala taar di. Naaco gedire samaane do kooginay ho do geriy oki. ¹³ Diyaakirna kuuk ginaat riyco samaan-ak, gee okinco yaaco bere horoomine ho njuu obe tirit do imaanco taat do Iisa Masi bal kolaw.

Seen taat Bun bayintu

¹⁴ Nu pakira a naan 6aa kodok di. Kar gay, nu siiraajin carka* maktumne-anta, ¹⁵ asaan ya nu gediraado 6aa kodok oki, kaawin kuuk nu siirtu-an yaako gaare maman kuu goye in gee ku Bunji ar gee kuuk adiy ka gerco rakki. Gee ku geer-ak, nu gee ku Egliz ka Bunji. Bun-ak, naar goy mento. Nu beraati gudurre do seen ta Bunji ar dulaayne taat peyaag gero. ¹⁶ Nu kaawaako, seen ta imaante taat awale cigile, taar dakina ! Din gay Bun bayinta : Iisa Masi ic zi ka gemor ho na bayintu do duniiner. Ruwwin ta Bunji gaarig kadar na sellen do unji ka Bunji. Naar kaak *dubal ku Bunji taltu. Gee kaaw do bi kanji do gee ku duniiner okinco. Do kid okinji, gee dakina aamintu loci

* **3:14** 'carka' : Werin daarin, nu kaawa a 'jawka'.

ho kuwa ka samaaner, Bunj cooniig do *darjiney.

4

Pool minaag Timote do bi ka gay raadindi

¹ Ruwwin ta Bunji kaaw waranj kadar do wiktin ta ba aaro, gee daarin yaa rasin imaanco a nuu aade ruwwinnay kuuk raada ho in bilde kaak asa min do aaridnar. ² Gee-ak rasaag gay raadindi jagiig in kaawinco. Gay raadindi-ak kaawa in binjico di ho ta aditco gay keetiti. Nu ibanno do6e maan kaak samaane asaan pikirrico nig ar nu beesit in hadinne kaak nee dindik bunj do aki. ³ Gee-ak bera bilde kaak toda obe ka daatir ho kaak toda tee daarin. Kar gay, Bunj kilgiyig gamin ku teendi-ak a gee kuuk aamine loci ho kuuk ibingit seeney yaa teenco in dele ka barkiner do Bunji. ⁴⁻⁵ Gamin okinco kuuk Bunj kilgiytu-an, nuur samaane. Kaaw ta Bunji kaawa a nu samaane ho in dele ka barkiner kat gi ooyiig a nu samaane. Pa-ak, ginno yoo tee rakki kaak gee yaa pooce. Illa gee yaa delen ja barkin do Bunji, kar kat, nuu tee.

Gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi

⁶ Gaarig gamin-an do sintan. Paa kat, kii kuuniye gay riyor kaak ta6 ka Iisa Masi ho kii gaare kadar ki sinja in unji do kaawin ku Bunji kuuk ki aamintu ho in bilde kaak sellen ki aadiy in gelbin rakki. ⁷ Dak cokiyenno maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di ho kuuk arro in imaante. Kar gay, zeedu kii goye sellen do unji ka Bunji. ⁸ Ka seener, taale ka zinjar, naar samaane do gamin sood di. Kar waan kaak goyinji gaara kadar na karmiya Bunj gay, in taar-at ko, na ibiniy kadar na gas goye kaak ta6 dinja ho neginda oki. ⁹ Kaaw taat nec gee okinco yaa obe bombo, taar ko anta : ¹⁰ ya gi oosa kayte do riyor ho gi sila do bi ka imaante, gi giniy ampa-ak asaan gi diy gelbinte in Bunj kaak goy mento. Na jilaag gee okinco, kar gay, illa gee kuuk aamin ja kat yaa gasin jile naar-aka.

¹¹ Taar-an kaaw taat kii taayguwe gee ho kii bildiguwinco. ¹² Waan ke aanaacinno do saan taat a ki kapak. Kar gay, illa kii kuuniye gem kaak gee kuuk aamine yaa ice goyinji, elinji, imaanji, *cawirkuwin ho nuu kaawe ar kinke. ¹³ Kadar ta naa baawe, ber zin do iskindi, do bildindi ho do garaan ta Kitamner do unco ka gee kuuk aamine. ¹⁴ Dak rawtinjido bere kaak Ruwwin ta Bunji beriiijn. Maanna-an, ki gasig do wiktin taat nabiinna kaawtu do bi kanji ho agindaw ku *Eglizdi leetu pisinco do kaan. ¹⁵ Ginig gamin-an okinco do botilco, ber zin okinji do riy-anta. Ansi-ak, gee okinco yaa tale kadar ki sinja in unji. ¹⁶ Ob zin ho pakar do bildinji. Dak rasiincodo bat. Ansii kat, Bunj yaan jile kinke in kuuk cokiyaacin oki.

5

Maman Timote yaa taaye gee

¹ Taayig gem ka za6e ar na takko. Dakiy zeedenno. Taayig dubal ar nu sintan. ² Taayig ajusinna ar nu aginiyyin. Taayig oki gema ar nu sintan in gelbin kaak *cawar, bal rake ka daatkuwco.

Pool kaawa do bi ka murgilgildi

³ Do murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco, tal kaaco in horoomine. ⁴ Kar gay, ya murgil taat gin koogina wala koogin ku kooginti, illa nuu bilde maman nuu gaare ja imaanco min geero ho nuu kappiyyin oki taabin taat aginiyco taabiyoico. Taar-an ko taat Bunj rakiyo. ⁵ Murgil taat ginno waanti tak-tak, taar diy kaati in Bunj. Aando yiriyo, ta goy inda Bunj ho ta loklikaaji a naa

gaayinti. ⁶ Kar murgil taat bariya galal ta duniiner, ya ta jaawa kay asinti oki, ar ta mat di. ⁷ Taar-an ko kaaw taat kiico kaawe do murgilgal, nuu goye bal oorne. ⁸ Gem kaak tallo kaaco ka jaamay wala ka aginiyi ku meenji-ak, poocit imaanji. Gem naar-ak, gem kaak bal aamine do lisa Masi oki guna minninee.

⁹ Ya nu siira sin ku murgilgildi, illa nu tala ya elginti nec ja orok bijigi ho taa kuuniye daatik taat bal unje miday. ¹⁰ Daatko-at, nuu ibinin ja do gamin okinco kuuk samaane ta gintu : ta taayig kooginti, ta obig marti samaane, ta acig asinco* ku gee ku Bunji, ta gaayig gee kuuk aminda ho ta gin ay riy taat samaane.

¹¹ Do murgilgal kuuk elginco bal nece orok bijigi gay, dak siirin do sinco. Asaan ya saawin ta zinkico kat jagaag min botol ta lisa Masi ho nu obiy pey miday, ¹² seriin ta Bunji yaa obinco asaan nu rasiit niyincin taat awalle nu ictu do lisa Masi†. ¹³ Kar pey, uudin taat nu ginno riy taat nuu gine-ak, nu unjigi gero in gero. Nu gina hawne, nu kaawa kaawin kuuk kuunaydo ho nu unja binjico do kaawin kuuk isgigdo. ¹⁴ Do bi naar-ak ko, nu rakiy a murgilgal nuur-ak yaa obe pey miday, nuu wee koogina ho nuu obe geriycin samaane. Ansi-ak, adinte gasiydo botol taat nuu nige binjico in ginte. ¹⁵ Asaan goy ko murgilgal daarin kuuk jag min botol taat dalan ho nu aadig *Seetanne. ¹⁶ Kar gay, ya geem taat aamine kat gin jaamti murgilgal, taa gaayinco. Ansii kat, *Egliz yaaji dake kaay ho naa gaayen ku murgilgal kuuk ta6 ho ginno geenco.

Agindaw ku Eglizdi

¹⁷ Agindaw kuuk gooyaag Egliz samaane, nec nuuco bere horoomine in haginco. Nuur kuuk riyco ta gaare kaawor ho ta 6ilde geemir, tanco yaa pake ta eenco. ¹⁸ Asaan Kitamme kaaw aman : « Berki kaak gina riy do morgor, dakon gootinjid biy pa naa tee ganduulinna »‡ ho pey, « Gay riyor oki gin botol taat naa gasin haginey. »§ ¹⁹ Ya nu diyaaji kaaw do tatkaw ka *Eglizdi-ak, dak ooyenno, illa ya saadinna goy ja seer subba.* ²⁰ Ya waan dee jookumo, leesiy do unco ka geemir. Ansii kat, gee ku pey oki yaa gine kolaw.

²¹ Nu kaawaajin waran do unji ka Bunji, do unji ka lisa Masi ho do unco ka *dubal ku Bunji kuuk na do6tu : karmiyig kaawin-an okinco bal do6e ka geemir ho dak ginenna samaane do gee daarin di. ²² Ya ki raka lee pisinjin do kaay ka gemor a naa gine riy ta Bunji, yoku ya wiktinti as ja. Ya gee ku pey gina gamin ku jookumo, dak unjenno kaan. Kar gay, goy goye kaak *cawar do unji ka Bunji.

²³ Do bi ka adin kaak tiyaacin kon di-ak, dak seenno amay keeco di, kar gay, saa oki maam sood ku *binji. Paa kat, nuun deen adin kaak tiyaacin-aka.

²⁴ Gee daarin zunuubinnico tala waran min nu balco misa dukume seriin di. Kar gee daarin gay gina zunuubinna in cigile, ho gee ibingigdo illa ya nu dukumco ja seriine. ²⁵ Gamin kuuk samaane oki pa. Daarin, gee talaag waran ho nuur kuuk tallo misa sa goyaado ko cigil di, nu asa bayne.

6

Karaamin ta berrinar do geenco

* **5:10** 'acig asinco' : Do darre ta Yuudinnar, ace ka asindi gaara obe ka martir kaak samaane (Yaaya 13.1-17). † **5:12** 'nu rasiit niyincin taat awalle' : Awalle, ya daatik raka a nuu siirin sinji in murgilgal-ak, taa ooye gine riy do lisa Masi ho taa pooce obe mitik ka pey. ‡ **5:18** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 25.4. § **5:18** Wer ka gase kaawor do Matiye 10.10, Luk 10.7. * **5:19** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 19:15.

¹ Do bi ka 6errin kuuk aamine, okinco, nuu karmiye geenco ho nuuco bere horoomin dakina. Paa kat, nu nigaado binjico in sin ku Bunji ho nu cillaagdo bildinji. ² Ya geenco kuuk nu ginaaco riyo kat aamine, illa nuu karmiyinco. Ya nu pooca karmiyinco do saan taat a nu sinja, pa-ak, ta bal ase. Nuuco ginguwe riy dakin paka asaan gee kuuk gasa min do riyco-ak, nuur gee kuuk aamin do Iisa Masi ho nu sinja kuuk nu elgiyo.

Bilde ka jookumo in ele ka malle

Naan gaare maan kaak kii bilde gee ho maman kii taayinco. ³ Ya gem bilda gee in bilde ka pey ho ya na jaga min kaawin kuuk ka seener ku *Rabbinte Iisa Masi in bilde ka arro ka imaante-ak, ⁴ na dapila maalan di. Na ibanno maanna. Na el bariye meelo ho na el gidaw do baaco ta kaawnar. Naar-an ko maan kaak iya hasuudinaw, meelo, nige ka binjar ho pikirre taat samaanno do gemor. ⁵ Ampa-ak, gee meela lagat-lagat in pikirrico taat ginno baati. Nu ginno tak-tak seen ta Bunji. Do tanco, nu pakira a wal imaan ta do Bunji-at, taar botol ta nuu gase malle.

⁶ Ka seener, gem kaak gin imaan do Bunji gin ko malle dakina, ya na hamdiy in kaak Bunj beriji. ⁷ Asaan gi bal iye yoo maanna do duniiner ho gi gediraado oki ice yoo maanna minninti. ⁸ Naar-ak, ya gi tiyaw ho siyaw, ho gi isaw-ak di, necinten ko. ⁹ Kar nuur kuuk raka gine gay gamnar gay, niyinc do kuunaydo in botol ta Bunji naamiig nu galy do pise ka *Seetanner. In ele ka gamin ku duniiner-ak, nu idiy zinjico ho nu rawtiig goyinco. ¹⁰ Ele ka malle-an, naar ko baaco ta gamin okinco kuuk jookumo. Gee daarin diya kayco do bariye ka malle, ansii ko nu jagtu serek min do imaan ho nu iytu taagin dakina do kayco.

Obe ka tirit do imaandi

¹¹ Kar gay, kin kat gem ka Bunji, goy serek min gamin-anju. Baray maman kii gine ay maanna in botiliy, kii gaare in goyinji kadar ki karmiya Bunj, kii obin imaanjin bombo, kii ele gee, kii ice subirraw ho kii goye dalulle. ¹² Taasan taasinka taat ta6 do imaandi. Ob tirit do goye ka gaasdo. Goye naar-ak ko Bunj kolinjin do wiktin taat ki piltu bin do unco ka saadinna dakina a ki aamin do Iisa Masi. ¹³ In sin ku Bunj kaak bera siikime do ay maanna ho in sin ku Iisa Masi kaak gaar imaanji do unji ka guberner Pilaat*, nu kaawaajin aman: ¹⁴ gin ay maan kaak Bunj kaawiiin in gelbin kaak *cawar ho bal oorne nam yiri taat *Rabbinte Iisa Masi yaa bayne. ¹⁵ Bayninji-ak yaa kuuniye do wiktin taat meenji Bunj diytu. Naar keeji di Sultan kaak ta6, Galal tanji gaasaado tak-tak, Na Sultan ka sultinniidi

ho na Rabbin ka rabbinniidi.†

¹⁶ Naar keeji di kaak matdo.

Na goy do portikaw taat waan sa baatido moota. Ginno waan kaak talga

ho ginno waan kaak yaa gedire talinji.‡

Horoomine ho in gudurre loci doo! *Aamin.

Taayik ta Pool do gay gamnar

¹⁷ Do nuur kuuk gay gamnar kuuk goy do adiy ka kidar-an, kaawco a nu jaalenno zinjico. Kaawco a nu diyenno kayco do malle kaak yaa uce us maala.

* **6:13** Wer ka gase kaawor do Yaaya 18.36-37, 19.11. † **6:15** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 10.17, Soom 136.3. ‡ **6:16** Wer ka gase kaawor do Soom 104.2, Ekzood 33.20, Yaaya 1.18.

Kar gay, ηuu diye gelbinco in Bun. Naar kat beraate ay maanna, ηa beraate dakina, ampa kat gii aaciye. ¹⁸ Kaawco a ηuu gine sellin^{kaw}, ηuu kuuniye gay gamnar do gamin kuuk samaane ηu giniyo, ηuu gine oyaw ho ηuu deedguwe gaminco in gee ku pey. ¹⁹ Ya ηu gina pa-ak, ηuu nūme malle kaak samaane do unji ka Būndi ho kaak neginda ucaado usu. Ansii kat, ηuu gase goye kaak ta6.

Ooy ta ba aaro

²⁰ Gem kol ronji Timote, obig gamin kuuk Bun beriiin-an samaane do adin. Gooy zin min meel taat bal baati ho taat arro in imaan. Gooy oki zin min meel taat gee talaat ar ηa ibine kaak ta6, kar sando ta raadine. ²¹ Gee daarin icig ibine naar-aka. Ampaa ko, ηu jagtu serek min imaan.

Bun yaako barkiinin^{ko} okin^{ko}. Nu ooyko dakina.

2 Timote

Maktumne ta seerin^{kar} taat Pool siiriiji do Timote

Pile ka kaawor

Maktumne ta seerin^{kar}-an, ɲa Pool di oki siirit do Timote. ɲa goy danjaayne ho ɲa iban kadar menuwiɣ sa yaa gaasen di. Paa ko, ɲa naamiiji do Timote. Maktumne-an kaawa do bi ka goyinji ka Pool, bildinji kaak ɲa bildiy gee ho taaɓineɣ taat ɲa taaɓiy do saan ta Kabarre ta Gala. Pool taayaag a ɲa ginenna kolaw do taaɓin taat yaaji ase. Illa ɲaa gaare kaaw ta Bunɗi in botilti. Do bildinji, ɲa amilaado kara min bilde ka Pool in kaak paliinna bilditu. Illa ɲuu aade ta Kitamner, asaan ay maktumne ta Bunɗi, taar kaaw ta meenji Bun. Taar ta bilde seen ta Bunɗi, ta gaayaag gee yaa ibinin niginco, ɲuu yeepe do botol taat samaane ho ɲuu goye goye kaak Bun rakiyo.

Ooy ta Pool

¹ ɲa nun Pool kat siiraat maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi in niyin ta Bunɗi, naa gaare kaawoy taat ɲa kaawtu a ɲaa bere goye ka gaasdo. Goye-ak, gee gasaag in nune kaak in Iisa Masi.

² Nu siiraat locin do kin Timote. Kin nu elgicin ar ron ka meendu. Tatte Bun ho in *Rabbinte Iisa Masi yaan barkiye, ɲuu tale aminduwin ho ɲuu iye aapiye.

Pool ozilaag Bun do bi ka Timote

³ Nu ozila Bun kaak nu abdiyyi in gelbin kaak *cawar ar kaak aginiydu gintu awalle. Wiktin taat nu inda Bun, nu ozilgiyga do bi kanji ho aando yiriyo, nu rawatdo bin. ⁴ Nu moyig zulinji kuuk wiktin taat gi totiriyo ho nu raka a illa gii ɲaame kat adir yaa miine in galal. ⁵ Nun bal rawte maman ki aamintu do Iisa Masi in gelbin rakki. Imaanji-at ar ta yaako ta yaarko Loyiiz ho ta yaako Eenis gintu min awalle. Kar din oki nu iban tam kadar imaan taar-at di goy do gelbinen. ⁶ Do bi ɲaar-ak ko, nu iskiicin a kii obin samaane bere ka Bunɗi kaak ɲa barkiyincin do wiktin taat nu leetu pisindu do kaan. ⁷ Asaan Bun balte bere ruwwin taat unja kolaw, kar gay taat bera gudurre, ele ho in gedire do zinjar.

⁸ Pa-ak, dak ginenna sokaɲ ya ki kaawa do geemir do bi ka *Rabbinte. Nun ɲu obintu danjaayne do bi ka Kabarre ta Gala. ɲaar-ak, dakor ginenna oki sokaɲ tak-tak. Kar gay, ooyit taaɓine do bi ka Kabarre ta Gala in gudurre taat Bun beriiin ar nun oki ooyiita. ⁹ ɲaar Bun kat jilinte ho doɓinte a gii kuuniye geenji. ɲa balinte doɓe do saan ta riy taat samaane gi gintu, kar gay, ɲa doɓinte in niyin ta meenji ho in barkin tanji. ɲa berten barkin-an in botol ta Iisa Masi min Bun bal kilgiyin misa duniine ¹⁰ ho ɲa gaarten kat dinja in ase ka Iisa Masi, Gay jilinte. ɲaar ko gedirtit do muuti, ho in gaare ka Kabarre ta Gala, ɲa bayinteg waraɲ goye ka gaasdo.

¹¹ Bun doɓintu *paliine, ɲa berduut Kabarre ta Gala-at do pisindu a naa gaarinti ho naa bilde gee in taara. ¹² Do bi ɲaar-ak ko, nu taaɓiyi do danjaayner-anja. Kar gay, nu ginno sokaɲ, asaan nu ibingig waan kaak nu aamintu loci ho nu iban tam kadar ɲa gin gudurre taat ɲaa gooyin maan kaak ɲa beriidu* nam yiri taat ɲa asi dukume seriin do geemir.

¹³ Kaawin kuuk taɓ nu bildicin-ak, obig do adin ho gaarig do geemir. Goy bombo do imaan ho do ele kaak Bun beriy do ɲuur kuuk num in Iisa Masi.

* **1:12** 'maan kaak ɲa beriidu': Maanna-ak, ta Kabarre ta Gala ta Iisa Masi.

¹⁴ Buñ berji amaanne taat ta6. Dummiyit samaane in gudurre ta Ruwwin ta Buñdi taat goy in ginte.

Pool ozila Buñ do bi ka Onesipoor

¹⁵ Ki iban kadar gee kuuk aamine kuuk goy do kid ka Aazi, okinco rasintu. Minninc-o ak goy oki Pigeel ho in Hermozeen. ¹⁶ Kar Onesipoor gay, Rabbin yaa barkiyin in geenji, asaan naa iskintu dakina. Na baldi gine sokañ, nun kaak goy do danjaayner, ¹⁷ kar gay, min na ottu do geeger ka Room di, na bariyin kee nam na gasintu. ¹⁸ Nu inda Rabbin naa tale aminduiy do yiriy taat na asi dukume seriine. Ka seener, kin oki ibingit tam riyoy taat na gintu lotu do geeger ka Epee.

2

Askirin kaak ta6 ka Iisa Masi

¹ Gem kol ronji, in barkin ta gi gastu min do Iisa Masi-an, zeedu kii goye bombo. ² Kaawin kuuk ki dortu amil min do bir do unco ka saadinna ku dakin-ak, gaarcog do gee kuuk nu amniyaagu, kuuk nec bilde gee ku pey.

³ Icit taa6in in nunu ar ki askirin kaak ta6 ka Iisa Masi. ⁴ Ya askirin raka a tatkuwiy yaa ozilinji-ak, naa tale riyoy di ho isgido in riy ta gee kuuk askirnado. ⁵ Kar do gee kuuk kaasuma in gadi, naar kaak pakig eenji gasaado haginey ya na bal karmiyin *gaanuun ka gadi. ⁶ Gay gawnar kaak taa6iya jelket-jelket do morgoy, ya gamnay nee, illa meenji a aawaag awalle. ⁷ Gem kol ronji, pakirit samaane kaaw taat nu kaawiijin-anta ho *Rabbin yaan gaaye kii ibine baati okintiti.

⁸ Kii pakirguwe do Iisa Masi. Uudin ta Kabarre ta Gala kaawtu, naar min tamba ta sultan Dawuud ho Buñ nooyig min do muuti. Taar ko Kabarre taat nu gaariy-anta ⁹ ho do bi kanti ko, nu taa6iyiy nam nu duuniig pisindu ar nu gem kaak jookumo. Kar kaaw ta Buñdi gay, nu gediraado duuninti. ¹⁰ Ansii ko, nu iciit taa6in-an okintit do kaar do bi ka nuur kuuk Buñ do6tu. Paa kat, nuur kuuk num in Iisa Masi, nuu gase jile ho in *darjin taat gaasdo tak-tak. ¹¹ Kaawin kuuk din naan kaawe-an, nuur nec gee okinco yaa obin bombo :

« Ya gi mat in Iisa Masi,
gii goye oki in naara.

¹² Ya gi ica subiraw do taa6iner,
gii hokumiye in naara do meennuiy.

Kar ya gi poocaag gay,
naar oki yaate poocinte.

¹³ Ya gi gina maan kaak in botiliido,
naar gay ginaag doo in botiliy.

Asaan na tatarro do maan kaak meenji kaawtu. »

Gay riyor kaak Buñ oziltu

¹⁴ Kii moyguwin gamin-an do gee kuuk aamine ho kiico kaawe waran in sin ku Buñdi a nuu gidanno do bi ka baaco ta kaawnar di. Gidaw, taar gaaydo gem in maanna, illa ta rawtaag nuur kuuk cokiyaata. ¹⁵ Zeedu, kii peye do unji ka Buñdi ar gem kaak tur Buñ yaa ozile ho ar gay riyor kaak ginno sokañ do riyoy ho kaak gaariit kaaw taat ka seener in botilti. ¹⁶ Dak unjenno kaan do kaawin kuuk bal baaco ho kuuk kuunaydo in imaan. Asaan gee kuuk gina ampa-ak, datikco yaa gine serek in Buñ gaay in gaayo. ¹⁷ Gee nuur-ak, bildinco ar mut kaak gornaw. Min gee-ak goy oki Himene* ho in Pileet. ¹⁸ Nuur rasit

* 2:17 'Himene' : Naar ko kaak Pool kaawtu bi do maktumne ta Timote taat awalle (1 Timote 1.20).

botol ta ta6. Nu kaawa a Bunj nooyig ko gee min do muuti.[†] Ansii ko, nu jagiig gee dakina min do imaanco. ¹⁹ Kar gay, gee kuuk aamin do Iisa Masi, nuur goy ar dulaayinna ku gerdi. Dulaayinna-ak, Bunj kat pinga ho nu goyiy bombo. Dulaayinna-ak, nu siirco aman : « Rabbin Bunj ibingig geenji ku meenji. »[‡] Ho pey aman : « Naar kaak kaawa a na gem ka Bunji-ak, naa etire serek min do gamin kuuk in botilcodo. »

²⁰ Do ger ka gay gamnar, kii gase parkak dakina. Do yiriy ta iidiner, nu imila parkak ku daabner in ku poddiner. Kar yiriy ta maalan gay, nu imila parkak kuuk nu waytu waye wala kuuk nu pintu pine. ²¹ Ansi-ak, gem kaak cal ziy min gamin kuuk jookum-an, naar ar parkak ku iidiner-anju. Na gin ko *cawar do unji ka Bunji. Na nec ko ginin riy ta tatkuwiy do botilti. Ho na siy ko ziy naa gine ay riy taat samaane.

Gay riyor ku Bunji

²² Gem kol ronji, dak unjenno zin do dubilaw. Kar gay, zeedu kii bariye botol ta sellinkaw, ta imaan, ta elindi ho ta aapiyer in gee kuuk inda Rabbin Bunj in gelbin kaak *cawar. ²³ Rasit oki meel taat maala, bal baati. Kin iban tam kadar meel, taar iya giduwa. ²⁴ Kar gay riyor ku Rabbin Bunj gay, nuur giddo in gee. Illa gay, nuu ginguwe sellinkaw do gee okinco, nuu ibine bilde gee ho wiktin taat gee osaagu, nuu ice subiraw. ²⁵ Do gee kuuk ooydo kaawo, nuuco gaarin seene in kaaw taat oola. Paa kat, wal Bunj yaaco gaaren di botol taat nuu ibinin niginco, nuu jipte goyinco ho nuu ibinin seen ta Bunji. ²⁶ Paa kat, kayco yaa ase, nuu amile min do pise ka *Seetanner kaak obiig awalle nu giniy maan kaak na rakiyo.

3

Menaw ku ba aaro

¹ Gem kol ronji, iban tam kadar do menaw ku ba aaro, wer yaa ase rada. ² Do wiktin taar-at, gee yaa tale adat ku maaniico di ho nu talenno gurus. Nu kaawe do unco ka geemir a nuur di gee, nuu jaale zinkico, nuu nige binkico in Bunj ho kaawco 6aado in aginiyco. Ya waan beraaco maan sa, nu ozilaagdo ho nu karmiyaagdo gamin ku Bunji. ³ Nu tallo amindaw ta geemir, nu saamaydo, nu os gee, nu gedarro do zinkico ho ya nu tala gee taabi yaw, nuur gay galco. Gelbinco rakaado tak-tak gamin ku samaane kuuk Bunj rakiyo. ⁴ Nu isan do geemir, nu gina gamin bal kayco. Do goyinco a illa nuu jaalguwe zinkico kon di. Nu el galal ta duniiner pak Bunj. ⁵ Nu gaar zinkico ar nu gin imaan, kar do kayco gay, nu pakira kadar ta ar maan ka maala kaak ginno gudurre. Gee nuur-an, pik botilco serek. ⁶ Min gee-anju, daarinco unjiy ko do geray ku geemir, nuu caaciyaag daad kuuk imaanco bal paaye caari a nuu ooye kaawco. Daad-ak, zunubinnico dakina. Nu aada ay galal ta zinkico di. ⁷ Daad-ak el cokiye bilde ka marbinto, kar gay, nu gedarro ibinin seen ta Bunji. ⁸ Nuur kuuk caaciyaag daad-ak poocit seene uudin taat awalle Janees in Jambirees* poociig kaawin ku Muusa. Gee nuur-ak, pikirrico jookumo ho imaanco sa yaa uce us maalan di do unji ka Bunji. ⁹ Kar gee-ak gay, riyco 6aado in unti asaan gee okinco yaa ibinin kadar nu gee kuuk bal gine kay, ar awalle nu ibiniig raade kan Janees in Jambirees.

Obig bombo bilde kaak ki gastu

[†] **2:18** 'Nu kaawa a Bunj nooyinte ko' : Gay raadiner nuur-an kaawa a Bunj nooyaado zi ka gemor, illa na nooya kelim ta gemor do wiktin ta na aamin do Iisa Masi ho na gas goye kaak marbinto. [‡] **2:19**

Wer ka gase kaawor do Nombir 16 : 5. * **3:8** Wer ka gase kaawor do Ekzood 7.11-12.

¹⁰ Kar kin gay, wiktin ta nu bildiy gee, ki cokiyyintu. Ki tal maman nu goyiyo, gamin kuuk nu giniyo, imaandu, subirruwir, elindu, maman nu diyyi gelbner do riyor; ¹¹ maman nu taa6iyintu ho maman nu taa6iyyiyo. Ki ibingit taa6in okintit taat asdu do geeger ka Antiyoos, ka Ikoniyoorn in ka Listir. Maa taa6inir taat nu bal aawinti ! Kar *Rabbinte jilgiinu min ay taa6ine. ¹² Ka seener, nuur kuuk num in lisa Masi ho raka goye sellen do unji ka Bunji, nuu taa6iyyinco okinco. ¹³ Kar gee kuuk jookumo ho caacay gee gay, jookumuwco-at yaa gaaye gaayen di. Nuur kuuk caaciya gee, goy oki kuuk yaa caaciyyinco. ¹⁴ Kar kin gay, ob tirit do bilde kaak ki gastu ho kaak ki ooytu in gelbin rakki. Ki ibingig nuur kuuk bildinjin. ¹⁵ Min ki kapak di, ki ibingig ko makaatamna ku Bunji. Nuur kuuk beraaji ilim kii gase jile kaak asa min imaan taat do lisa Masi. ¹⁶ Ay maktumne ta Bunji, taar kaaw ta meenji Bun. Kaaw-at, taar ta bilde seen ta Bunji, ta gaayaag gee yaa ibinin niginco, nuu yeepe do botol taat samaane ho nuu goye goye kaak Bun rakiyo. ¹⁷ Ampaa kat, gay riyor ka Bunji yaa kuuniye gem kaak siy ko zinkey tak a na nec gine ay riy taat samaane.

4

Taayik ta ba aaro

¹ Do unji ka Bunji ho do unji ka lisa Masi, naar ko yaa ase dukume seriin do gee kuuk goya in kuuk mate ho naa tee *Meennuwi, cokay nu kaawaajin waran aman : ² Ya gee raka cokiye kaawnaa wala ya nu rakaado oki, wakal gaarit kaaw ta Bunji. Bildig gee ho iskig okinco. Do nuur kuuk jaawa badam, kii gaarin niginco ho kiico leese. Okintit-an, ginit in subirraw dakina. ³ Asaan wiktin yaa ase taat gee ooyaagdo tak-tak bilde kaak ta6-anja. Illa nuu ele galal ta zinjiko ho nuu nume gay bildindi dakina kuuk yaaco kaawe kaawin kuuk dora gala do denjer di. ⁴ Do wer-ak, nuu tirin denginc do seen ta Bunji a nuu cokiye maliyin kuuk gee imiliy min do kayco di. ⁵ Kar kin gay, gedar do zin do ay maanna, icit taa6in do kaan, ginit riy ta gaare Kabarre ta Gala, ho kuunay gay riyor ka Bunji kaak ginaat riyoy in botilti.

Pool, wiktiney nece

⁶ Kar nun gay, wiktin taat naa rasin duniine gaay ko. Nu ber ko zir ar *satkin do Bunji. ⁷ Nu taasin taasin ka taat ta6,* nu gaasig ko wer ka gadir ho nu ob baati ta imaan. ⁸ Min yiriya, hagin taat nuu bere do nuur kuuk nosire eraan kuwa ka samaaner. Hagin-at, na kadumuul kaak Bun beriy do nuur kuuk goy goye kaak in botiliy, asaan *Rabbin lisa Masi, naar gay dukume seriiner in botilti. Naar kat yaadu berinti do yiriya taat naa dukume seriin do geemir. Na beraaduutdo lotu di, kar gay, naa berin oki do nuur okinco kuuk era asinji in gelbin rakki.

Kabarre ta Pool

⁹ Zeeđu, kii ase kodok-kodok kiin gasindu. ¹⁰ Nu rakiy kii ase-ak, asaan sinje Demaas, naar el galal ta duniiner kat paka ho na rasintu, na deet do geeger ka Tesalonik. Kresans gay deet kar do kid ka Galaasi ho Tiit sa deet do kid ka Dalmasi. ¹¹ Anne-an dak ko Luk di in nunu. Ya ki asaw, iyig oki Maark, asaan na nec gaayindu dakina do riyor. ¹² Kar Tisik gay, nu naamig kar do geeger ka Epeez.

* **4:7** 'taasin ka taat ta6' : Taar-an kaawa do bi ka riy taat Pool gintu do lisa Masi in gelbin rakki.

¹³ Ya ki asaw, iyorduut batkor ta usi taat nu rastu wer kañ Karpuus do geeger ka Trowaas. Iyig oki makaatamna. Dak rawtiñcodo kuuk ñu siytu in zamam-aku.†

¹⁴ Alekzandir kaak garpo nigdu dakin aale. Rabbin yaaji yee pin uudin taat ña gintu. ¹⁵ Kinke oki goy godom min ñaara, asaan ñaar poocig tak-tak bieldinte.

¹⁶ Do wiktin taat awalle ñu iyintu do unco ka gay dukume seriiner nu osiy bir, ginno gem kaak gaayintu. Okinco, ñu rasintu. Bun yaaco saamiye. ¹⁷ In taar-an oki, Rabbin goy in nunu. Ña berdu gudurre nu gaariit Kabarre ta Gala do geemir nam okinco kuuk Yuudinnado sa cokiya. Nun ar gem kaak Rabbin jilig min do biy ka boorir. ¹⁸ Rabbin yaan jilindu min do ay maan kaak jookumo ho ñaan iyindu do Meennuwiyy kuwa ka samaaner. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

¹⁹ Ooyco do kun Priska‡ in mitti Akilaas ho in geenji ku Onesipoor. ²⁰ Erast, ñaar dak do geeger ka Korent ho Tropim gay, nu rasig do geeger ka Mile asaan ña radaw. ²¹ Zeedu kii ase kodok-kodok min us daado misa-anja.

Kun Ebuluus, Pudans, Linuus, Kilodiya ho in siñta okinco kuuk aamine ooyji dakina.

²² Rabbin, ñaa goye in kinke. Ñaako barkiyinjo okinco ! Nu ooyko dakina.

† **4:13** Awalle, ñu siya makaatamna in pardina wala in zamam, ñu siiriico ho ñu maliyiig maliye. Njuur kuuk ñu siyiig in zamam-ak kaalne ho taayaw. ‡ **4:19** 'Priska' : Ñu kolaat oki Prisil (Akt 18.1-2).

Tiit

Maktumne taat Pool siirii do Tiit

Pile ka kaawor

Na Pool kat siirit maktumne-an do Tiit. Na siirit do wiktin taat na goyiy dajaayne. Min nu bal obin misa Pool dajaayne, Tiit gaayig in riy ta gaare Kabarre ta Gala. Kar ba aaro, Pool gaarji riy do kid ka Kreet. Kid naar-ak goy datik amiydi. Riy ta Tiit-at a naa gaayin kretiyyenna nu leeyin gamin ku Eglizdi in botilco. Pool taayig Tiit a maman na dobe agindaw ku Eglizdi. Na diyijji oki a naa taaye gee maman nuu goye goye kaak Bun rakiyo, wala nuur kuuk za6e, wala dubal in gema, wala berrina.

Ooy ta awalle

¹ Nun Pool, 6erre ka Bundi kat siirit maktumne-anta. Nun *paliine ka Iisa Masi a naa iyin nuur kuuk Bun do6tu-ak a nuu obin imaanco bombo ho nuu ibinin samaane bilde kaak Iisa bildiigu. ² Hiyya, nuu diye do kayco kadar nu asa goye in naar tak-tak. Asaan awalle, min Bun kilgiyiit duniine, na kaawco ko do geenji a nu asa gase goye ka gaasdo. Hadi ginte iban kadar Bun, naar raaddo tak-tak. ³ Bun do6tu wiktine a naa gaarin kaawoy do geemir in riyor taat nu giniyo. Ta taar-an ko riy ta jile geemir taat Bun kaawiidu a naa gine ho na beriiduut do pisindu.

⁴ Kin Tiit, nu icincin ar ki rondu ka meendu, asaan seerte gi aamin do Iisa Masi. Nu indaajin Tatte Bun in Gay Jilinte Iisa Masi, nuun barkiye in nuun iye aapiye do gelbinen.

Dobe ka agindaw ku Eglizdi

⁵ Wiktin taat nu uctu min kid ka Kreet, nu indincin a kii dake, kii gaasin riy taat dak annere. Riy taat nu rakiy ki gine gay, kii lee agindaw ku *Eglizdi do ay geeger ka Kreet. Wiktin taat nu goy in kinke nu taayincin aman : ⁶ Tatkaw ka Eglizdi, naa goye godom. Naa obe daatik rakki di. Kooginay sa yaa aamine in Iisa Masi. Nuur sa yaa goye godom ho nuu karmiyin aginiyco. ⁷ Bun, naar berjit riyoy do tatkaw ka Eglizdi. Do taar-an ko, ay tatkaw ka Eglizdi yaa gine gem sellen. Naa ginenna gem kaak a tanji di yaa tee ho naa dapinnenno munjam. Naa sakriyenno ho na koocenno eenji. Na ginenna gem kaak diya gelbiney do maan ka gemor. ⁸ Illa tatkaw-ak yaa gine gem kaak oba gee gerci ho naa gine gem kaak el gine riy taat sellen. Naa ginenna gem ka hallel. Na eerro gee. Naa nigenno ho na gedirji do ziy. ⁹ Amaanney ta ta6 taat gee gaariiji yaa goye bombo. Ansi-ak, naa gedire gaaye eenji in bilde ka seene ho naaco gedire do gee kuuk meelaw.

¹⁰ Nu diyijji ansi-ak, asaan gee dakina goy ku pooa ice kaaw ta agindaw ku Eglizdi. Ka seener gay, gee nuur-ak goy datik ta nuur kuuk diya aman : « Gee kuuk amine, okinco yaa dukumen ja selno. » Gee nuur-ak bilda eenco in kaawin kuuk do botilcodo a nuu jagin min botol ta ta6. ¹¹ Kar kin Tiit gay, todco nuu bildenna gee. Asaan ya nu bilda gee in kaawin kuuk do botilcodo-ak, nu niga geray ku geemir. Nu bildiy gee pa-ak, asaan nu rakiy gase minnincin gurus. ¹² Taaye, gin nabiinne rakki min gee ku Kreet kaak kaaw aman : « Gee ku Kreet, nuur el raade, nu ar kumin ku yeero kuuk motilay, nu zegilay ho teenco gay teenno. » ¹³ Kaaw ta nabiincer-an do botilti. Hadi ya kaawoy-at kat goy di do botilti gay, kin, zeedu, leesco dakina asaan nuu aamine do kaawte. ¹⁴ Pey nu cakiyenno kaawin ku *Yuudinna imiltu min do kayco ho nu aadiydo pey aadanna ku gee kuuk pootit kaaw ta seener. ¹⁵ Do

gee kuuk bal nige do unji ka Bunji, ginno maan kaak yaa niginco min kara. Kar do gee kuuk nigaw ho amnaydo do Iisa gay, min gamin kuuk nu giniyo, ginno maan kaak sellen. Kun kawta, nu pakira ko do gamin ku jookum di ho nu eergigdo gamin kuuk sellen in gamin kuuk jookumo. ¹⁶ Gee kuuk amil min do botildi-ak, nuur diya a nu ibingig Bunj, kar goyincō gay gaarro kadar nu ibingig Bunj ka seener. Gee yilaagu, nu karmaydo Bunj ho nu gedarro gine maan rakki kaak sellen oki.

2

Bilde kaak ta6

¹ Kar kin Tiit gay, gaarco do geemir bilde kaak ta6. ² Kaawco do jaminnar a nuu gedire do zinkico, nuu goye godom ho nuu goye goye kaak gee yaa karmiyincō. Nuū obin pey imaanco bombo, nuu elguwe zinkico ho nuu icguwe subirraw. ³ In taar-an ko, kiico diye do ajusinna a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo do gamin okinco kuuk nu giniyo. Diycō a nuu osenno eenco ho nuu peye min see kaak aale. Diycō a nuu taaye eenco in taaye kaak samaane. ⁴ In taar-an kat, nuu gaare do eenco daad ku cewey maman nuu goye. Nuūco gaare maman nuu elin midiyco in kooginco, ⁵ maman nuu goye godom ho nuu talen ko midiyco di. Maman nuu obe geriyco, nuu gine *cawar ho nuu karmiyē midiyco. Paa kat, waan nigiydo biy in kaaw ta Bunji.

⁶ Do dubal in gemsā oki, kondirco do leesindi a nuu goye goye kaak Bunj rakiyo ⁷ do gamin okinco kuuk nu giniyo. Kin Tiit sa gin taat sellen asaan dubal in gemsā-an yaa ice botilin. Ya ki bilda gee sa, bildig in bilde kaak in botiliy, paa kat, nuūn karmiyē. ⁸ Illa kaawon yaa ase do werti di. Waan gediraado yaan meele. Ansi-ak, sokañ yaa deen adinte nu gediriydo gase maan kaak jookumo min lote.

⁹ Do berrinar, diycō a nuu ginin riyco taat geenco diyiico a nuu gine. Ansi-ak, yaaco aawe gala. Nuū meelinco do geenco. ¹⁰ Nuū kokiniñcodo. Illa nuu gine taat geenco yaa oziliñco. Ampa-ak, in goyincō, gee yaa karmiyin kaaw ta Bunji, Gay jilinte.

¹¹ Asaan Bunj, naar gaarit barkiney taat naa jilin gee okinco. ¹² Taar ko gaaraate maman gii jipte goyinte, gii pociñ gamin kuuk goy do duniiner. Ansi kat, gii ibine do goyinte ho gii goye goye kaak Bunj rakiyo ho sellen do unji ka Bunji. ¹³ In taar-an ko, gii diye do gelbinte do yiri ta ta6 taat gi eriyō. Yiri taar-at kat, Iisa Masi kaak Bunte ho Gay Jilinte yaa yeepe in *darjiney. ¹⁴ Do bi kanten ko, Iisa Masi rastu ziy, nu deeyiiga asaan naate jilinte min do gamin kuuk samaanno ho naate aciñ zunuubinnite. Ansi-ak, gii gine geenji, gii zeede gine taat samaane.

¹⁵ An ko kaaw taat kiico kaawe in zeede. Kiico leese ho kii gaayincō. Dak rasenno gee yaan gine ar maan ka maala.

3

Goye ka gee ku Bunji

¹ Kin Tiit, deeltot kaaw do gee ku Bunji a nuu karmiyin agindaw ku darrer yoo *gaanuunco. Deelco a nuu gine taat sellen do eenco. ² Diycō a nuu diyenno kaaw do eenco, illa nuu gine sellen benannico. Nuū goye dalullay in gee okinco. ³ Asaan awalle ginte oki gee kuuk oliyay, gi newsiji kop do Bunji, gi jag min botol taat samaane. Gi gin berrin ku gamin okinco ar ele ka maanni ho gamin kuuk bera galal. Gi el nigen di. Gi hasuudinay. Gi gina taat gi rakiy di. Gi ello zinkite. ⁴ Kar gay, Bunj kaak jilinte gaarte sellin kuwiy in elinji lote

okinte. ⁵ Na jilinte min do zunuubinnar asaan na tal aminduwte. Na balte jilinte asaan gi gin taat in botilti. Bun jilinte in Ruwwiney taat na beriite. Ta acten zunuubinnite. Gi gintu gee kuuk marbinto ho gi ictu goye kaak marbinto. ⁶ Bun miinten gelbinte in Ruwwin ta Iisa Masi kaak Gay Jilinte beriite. ⁷ Ansi-ak, Bun in elinji, na gininte gi goyiy in botol do unji asaan gii gine kooginay kuuk yaa gase goye ka gaasdo kaak gi eriyo. ⁸ Ka seener, kaaw-an do botilti.

Ansii ko, nu rakiy a kiiti wakile do kaaw-anta. Asaan nuur kuuk aamin do Bunji yaa zeede gine sellen. Kaaw taar-an yaa gaayin gee okinco. ⁹ Kar gay, kaway min gamin ku tambaar, kaway min gee kuuk el giduwa ho kuuk el meelo do bi ka gaanuundi. Asaan gamin ar nuur-an bal gine paydinco. Nu gaaydo gee. ¹⁰ Ya goy gem kaak el eere gee, karumga, kar kiiji deele pey. Ya na icdo gay, kiiji newse kopu. ¹¹ Kin iban kadar gem kaak gina ansi-ak, naar jag min do botol taat samaane. Ya na 6aa ansi di-ak, na tara ziy ka meenji.

Ooy ta ba aaro

¹² Nu rakaan naame gem rakki kaak 6aan make : Artemaas wala Tisik. Ya na ote, uc parak ki asiin gasindu kodok do geeger ka Nikopoliis asaan nun ic niyine, nu raka gaasin ribba ede. ¹³ Baanu, gaayig Zenaas gay dukume seriiner, in Apoloos. Obco wero do martuwco. Nu rakaado maan yaaco arme. ¹⁴ Do sintite sa, illa nuu ibine kadar nuu gaaye gee kuuk ya gamin armaaco. Ansii kat, goye ka gee ku Bunji uciydo maala.

¹⁵ Sinja okinco kuuk goy anne in nunu ooyjin dakina. Kin sa, ni diyaajin : ooyco do sintite kuuk elgiite kuuk goy annere.

Okinko, Bun yaako barkiyinjo. Nu ooyko dakina.

Pilemon Maktumne taat Pool siiriji do Pilemon Pile ka kaawor

Maktumne-an, ɲa Pool kat siirjit do Pilemon. ɲa siirit do wiktin taat ɲa goyiy daɲaayne. Pilemon, ɲaar aamin do Iisa Masi min awalle. Kar ɲa gin berre rakki, sinji Onezim. Onezim gay gadtu ho ɲa ɲaamtu in Pool. Wiktin taat Onezim goyiy in Pool, ɲaar oki aamintu do Iisa Masi. Kar ba aaro, Pool siirji do Pilemon a ɲaaji saamiye do Onezim ho ɲa ɲaamiiɲig in maktumne-anta. Pool indaag Pilemon a ɲa talaagdo pey Onezim ar berrey, kar gay, ɲaa obin ar sinjo.

Ooy ta awalle

¹ Maktumne-an, nun Pool in sinthe Timote kat siirta. Nun, ɲu obintu daɲaayne asaan nu kaawa do bi ka Iisa Masi. Ni siirit loci, kin Pilemon. Ki roy ka bini ho ki gaayaani do riy ta Iisa Masi. Ni ooyjin dakina. ² Ooyti do boote Apiya. Ooyiy oki do sinthe Arsip, ɲaar kaak zeeda in nini do totire ka Kabarre ta Gala. Do *Egliz kaak numa do gerin oki, ooyco dakina. ³ Tatte Bun ho *Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyinjo ho yaako iye aapiye.

Dele ka barkiner do Bunji do bi ka Pilemon

⁴ Kun kawta, ya nu inda Bun, nu rawatdo bin. Nu dela barkin do Bunji do bi kanjin, ⁵ asaan gee kaawa do bi ka imaan taat ki gintu do Rabbinte Iisa Masi ho do ele kaak ki elgig gee ku Bunji. ⁶ Nu inda Bun a imaan taat numinte yaa sinje in unti. Ansii kat, kii ibinin ay maan kaak gi gintu in goye kaak gi goyiy in Iisa Masi. ⁷ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgiy gee, adir miin in galal ho ki denrin dakina. Ka seener, ki denrig gelbin ka gee ku Bunji.

Pool indaag Pilemon a ɲaa obin Onezim samaane

⁸⁻⁹ Ka seener, nu gin botol naan kaawe do maan kaak kii gine. Kar gay, nu rakaado gine pa. Ansi-ak, nu indaacin do saan ta elindi di. Nun Pool, ki iban kadar nu zaɓ ko ho ɲu obintu daɲaayne do bi ka Iisa Masi. ¹⁰ Kar din gay, nu indaacin do bi ka Onezim kaak ar ron ka adir do daɲaayner-anja. ¹¹ Awalle, ɲa baljin gine riy samaane, kar din gay, ɲa obte wer seerte. ¹² ɲaar-ak, nu ɲaamaajinja, ɲaar kaak nu elgig min do adir.

¹³ Ka seener, nun goy do daɲaayner do bi ka Kabarre ta Gala. Nu raka ɲaa goye in nunu a ɲaan gaayindu do wiktin taat ki ginno. ¹⁴ Kar gay, nu gediraado gine maan bal kaawon, asaan nun asiraacinno, illa in niyin ta meenjin.

¹⁵ Tuuliy Bun imilig Onezim min do pisinjin do wiktin sood di, kar din gay, ɲaa yeepon ko, ɲaa goye tak-tak. ¹⁶ Dak talinjo do pey ar berre. ɲaar pakgig ko berre serek, ɲaar sinjin do Iisa Masi. Nu elgig dakina, kar kin gay yaa elin pey paka. Kii elinji-ak asaan ɲa gem ar kinke ho asaan ɲa sinji oki do Iisa Masi.

¹⁷ Hadi, ya kin kat icintu ar royan, ya Onezim-ak ote, obig ar ɲa nun di. ¹⁸ Ya ɲa nigjin wala ya ki aadaag daana, diyduut do kaar. ¹⁹ Nun Pool ko siirjin kaawin-anju in pise ka meendu. Naan kappiye ay maan kaak ki giniji do kaay ka Onezim. Kar gay, kinke sa, ki iban kadar nu aadaacin daana. Nu gaayincin ki aamintu do Iisa Masi, taar-at ko daanan. ²⁰ Gem kol sinji, in ele kaak ki elgig Rabbinte, nu raka ki ginin riy taat nu rakiy-anta. Ampa-ak, denrig gelbiner in sinj ku Iisa Masi.

²¹ In siire kaak nu siiriiñ-añ, nu iban kadar kii gininti ho kii gine pak taar-anta oki. ²² Kar nu inda pey maan ka pey : kiidu bariye zuga, asaan nu iban kadar Bun yaa cokiyañ indin̄ko. N̄aan imilin min do dañaayner ho naako 6aawe.

Ooy ta ba aaro

²³ Epapraas sa, ñu obig dañaayne anne in̄ nunu, asaan ña gaara kaaw ta Iisa Masi. Ña ooyin̄ dakina. ²⁴ Eendu kuuk ni giniy riy ta Bun̄di, kun̄ Maark, Aristaark, Demaas in̄ Luk sa ooyin̄ dakina.

²⁵ Rabbinte Iisa Masi yaako barkiyañko okin̄ko. Nu ooyko dakina.

Hebru Maktumne taat ɲu siirtu do gee ku Hebru Pile ka kaawor

Waan ibanno gem kaak siirit maktumne-anta. Kar gay, kaak siirta-aɲ ibingig aadanna ku Greknar ho ɲa ibingig oki rakki rakki makaatamna ku Jamaw ta Awalle. Maktumne-an, ɲa siirit do Yuudinna kuuk aamin do Iisa Masi. Yuudinna-ak, ɲu kolaag oki a ɲu Hebru. Gee-ak oole nam daarin dakco ko sood di, ɲuu rasin imaanco asaan ɲu bal gase bilde kaak necgu. Ansi ko, ka siirit maktumne-an raka gaare bilde kaak taɓ ka Iisa Masi. Bildinji-ak a : Iisa, ɲaar keeji di mee satkiner do Jamaw ta Marbinto. ɲaar di kaak goy datik ta geemir in Bun ho ɲaa gedire ginin riy-anta asaan ɲaar di gemo ho Bun. Muutuy taat ka etor, taar satkin ta taɓ lote. Min taar-an, Bun rakaado pey satkine. Ansi-ak, ginte okinte kuuk num in Iisa, gii gedire sinje moota in Bun bal kolaw.

Bun kaaw in biy ka Ronji

¹Awalle, in bin ka ku nabiinnar, Bun deesco kaawe do aginiyte in botilay dakina. ²Diɲ gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa kaawte lote in biy ka Ronji. In ɲaar ko, Bun kilgiyiit duniine in gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder, ho ɲa rasiijig okinco-aɲ do pisinji. ³In Ron ɲaar-ak ko, gee taliy portikaw ta *darjin ta Bun di, ho in ɲaar ko, gee yaa ibinin Bun, ɲaar mamam, asaan Ron-ak ara ko ɲaar di tak. Gamin okinco kuuk kuwa ho keder-ak goy in gudurre ta kaawoy. Min ɲa piltu botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Bun di, ɲa daktu goy ka samaaner do meeday ta ɲaar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ⁴Ampaa ko, Bun gaartu kadar Ron-ak pakgig *ɗubal ku Bun di serek. Do bi ɲaar-ak ko, ɲa diyiji oki sin kuuk pakgig kunco.

Ron ka Bun di pakgig ɗubal ku Bun di

⁵Ka seener, yiri rakki, Bun bal kaawe do rakki min ɗubilji aman :
« Kinke-aɲ ko Ron du,

min yiriya-aɲ, ɲuu ibine kadar nun ko takko. »*
Ho ɲa bal kaawe tak-tak do bi ka rakki minninco aman :

« Nun, naa gine Tacco kanji

ho ɲaar gay yaa gine Ron du kanto. »†

⁶Kar gay, Ron ka Bun di, ɲaar di kaaco ka gamin okinco.‡ Wiktin taat Bun rakiy ɲaamin Ronji do duniiner, ɲa kaawtu aman :

« ɗubal ku Bun di okinco yaa abdiyinji. »§

⁷Do bi ka ɗubilji-ak, Bun kaawtu aman :

« ɗubal kunto, ɲuur ar usu

ho gay riyor kunto, ɲuur ar lesas ku aki. »*

⁸Kar do Ronji gay, ɲa kaawji aman :

« Kin kaak Bun, ki goy doo ka sees ka sultan.
Ki hokumiyaag gee in botol.

* 1:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † 1:5 Wer ka gase kaawor do 2 Samiyeel 7.14. ‡ 1:6 'ɲaar di kaaco ka gamin okinco' : In kaaw ta Grek, ɲu kaawa a 'Ronji kaak ɲa weetu awalle'. Kar kaaw-an gay kaawdo kadar Bun gin koogin ku pey kuuk ɲa weeyig ba aaro. Ta kaawa a Iisa, ɲaar ar ron kaak ɲu weetu awalle, asaan ɲaar di kaaco ka gamin okinco. § 1:6 Wer ka gase kaawor do Deteroonoom 32.43. * 1:7 Wer ka gase kaawor do Soom 104.4.

⁹ Ki el gamin kuuk in botilco
 ho kuuk jookum gay, ki yilaagu.
 Ampaa ko, kin kaak Bun,
 Takko Bun doḡinčin a ki pakgig eenji
 ho in sewe kaak ṅa etiliijin do kaan-ak,[†]
 adiṅ gintu portiko. »[‡]

¹⁰ Bun kaawtu pey aman :
 « *Rabbine, do teesindi, ṅa kin ken di kilgiyig kida
 ho samaan sa, ṅa kin ken di siyig in pisinjin.

¹¹ Gamin okinco kuuk ki kilgiytu-an yaa bire,
 kar kin gay goy doo.
 Gamin kuuk ki kilgiytu-ak yaa zoode ar kesuun zoodiyo.

¹² Ar batik taat ṅu maliyiita, kii maliyin gamin-aku.
 Ṽu asiy makiṅco ar kaak gee makiy kesuune.
 Kar kin gay makaado, ki goy uudinen di

ho menuwin gaasaado tak-tak. »[§]

¹³ Yiri rakki, Bun bal kaawe do rakki min dubilji aman :
 « As goy do meedar
 nam wiktin taat naaco gedire do adinen,
 ṅuu gine wer ka lee asinjin. »^{*}

¹⁴ Ka seener, *dubal ku Bundi okinco, ṅuur ruwwinnay kuuk gina riy do Bundi.
 Bun ṅaamiig a ṅuu gaayin gee kuuk yaa gase jile.

2

Jile ka taḡ kaak Iisa iyiite

¹ Do bi ṅaar-ak, zeedinte gii obe tirit do kaaw taat gi dortu a gi jagaado
 min botol taat samaane. ² Ka seener, kaaw taat *dubal ku Bundi iyiico do
 aginiyte, taar ic kat riyti. Ṽaar kaak bal karmiyin kaaw-ata ho ṅa aalta, ṅa
 gasit tanji uudin ta niginji. ³ Ya ṅuur kuuk awalle bal karmiyin kaawo gasit
 taṅco, maman gii imile kayte ya gi ginig bees jile kaak taḡ-an ka. Jile ṅaar-ak,
 *Rabbin meenji ko gaarig awalle. Kar ṅuur kuuk cokiyyig in denḡinco gay diyte
 kadar kaaw-at ka seener. ⁴ Bun meenji gaay pey do kaawco in gamin kuuk
 ṅa gintu do datikte : ay gamin kuuk aḡbay, kuuk gaara gudurrey ho in bere
 ka Ruwwiner kaak Bun deediico ar kaak ṅa rakiyo.

Iisa gaar botol ta jilindi

⁵ Ka seener, do bi ka duuniin taat yaa ase taat gi kaawiy biti-an, Bun balco
 berin do pise ka dubilji. ⁶ Kar gay, ṅu siir do Kitamner aman :

« Gem gay, ṅaar waa kina, ki pakiriy kaaci ?
 Ronḡ gemor gay, ṅaar waa kina, ki taliy kaaci ?

⁷ Do wiktin sood, ki ginig kapak
 nam dubal ku Bundi din sa pakgiga.
 Ki berji *darjine ho horoomin ar sultan

⁸ ho gamin okinco, ki berjig do pisinji. »^{*}

[†] 1:9 'sewe kaak ṅa etiliijin do kaan' : Do aadin ta Yuudinnar, ya ṅu etila sewe do kaa ka gemor-ak
 gaara kadar ṅu darjiyaag sultan. [‡] 1:9 Wer ka gase kaawor do Soom 45.7-8. [§] 1:12 Wer ka
 gase kaawor do Soom 102.26-28. ^{*} 1:13 Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ^{*} 2:8 Wer ka gase
 kaawor do Soom 8.5-7.

Ya Buŋ berig gamin okiŋco do pisinji, ŋaar-ak gaara kadam ginno yoo maanna kaak ŋa balji berin do pisinji. Kar diŋ gay, gi tallo misa kadam gamin okiŋco-aŋ goy do pisinji. ⁹ Kar gay, maan kaak gi gedire ibine-ak, ŋaar ko aŋka : do wiktin sood, Iisa, Buŋ ginig kapak nam dubal ku Buŋdi din sa pakgiga. Kar diŋ gay, ŋu berji darjine ho horoomin ar sultan, asaan ŋa seet taabin ta muuti. Ansi-ak, in barkin ta Buŋdi, ŋa icit muut do kaay do saan ta gee okiŋco.

¹⁰ Buŋ kilgiyig gamin okiŋco ho in ŋaar ko, ŋu goyiyo. Buŋ raka iye gee dakina do darjiney ar kooginay in botol ta Iisa Masi. Ampaa ko, Buŋ gintu a Iisa, ŋaar kaak yaa pile botol ta jile geemir, ŋaa biren ja min do taabiner, kar kat, ŋaa nece tak ar kaak Buŋ rakiyo. ¹¹ Iisa ko pil botol a gee yaa gine *cawar do unji ka Buŋdi. Ampa-ak, Iisa ho in ŋuur kuuk cawar-aku, okiŋco, ŋuu gine ar gee kuuk tacco rakki. Do bi ŋaar-ak ko, ŋa kolaagu a siŋtar ho sokaŋ daggigdo. ¹² Paa ko, ŋa kaawtu do Buŋdi aman :

« Naa kaawe do siŋtar do bi kaŋjin.

Do wer kaak gee num dakina, naa ozilin sinjin. »†

¹³ Na kaawtu pey aman :

« Nun, naa diye amaanner okintiti do Buŋdi. »‡

Pey aman :

« Nun ko aŋka in gee kuuk Buŋ beriidu ar kooginar. »§

¹⁴ Uudin taat koogin-aŋ okiŋco, baarco ho zinŋkico, ŋuur ku geemir di, Iisa oki ic zi ar kaŋco ho goyiŋji sa ar ka geemir. Awalle, ŋaar kaak gin gudurre ta muuti, ŋaar *Seetanne. Kar Iisa gay, in muutuy, ŋa imiliit gudurre ta Seetanner tak-tak ¹⁵ ho ŋuur kuuk do goyiŋco okinji, ŋu ar ɓerrina asaan ŋu gina kolaw do muut-at, ŋa imiliit koluwco. ¹⁶ Asaan ka seener, asinji kaak do duniiner, ŋa bal ase a ŋaa gaaye dubal ku Buŋdi. Kar gay, ŋa as gaaye tamba ta Ibraayim. ¹⁷ Do bi ŋaar-ak ko, do ay maanna, illa ŋaa are siŋtay. Ansii ko, ŋaa kuuniye *mee satkiner ka tatko kaak tala amindaw ta geemir ho kaak gina riy ta Buŋdi in botilti. Ansi-ak, ŋaa imilin zunuubinna ku geemir a ŋaa amrin in Buŋ. ¹⁸ Uudin taat Iisa meenji seet taabine ta gecindi, ŋa nec mogin* ŋuur kuuk goy do gecindi.

3

Iisa pakgig Muusa

¹ Gem kol siŋtay, do saan taar-an, diyon pikirriko do Iisa Masi. Ka seener, ku kuuniye gee ku Buŋdi ho ŋa kolinŋo a ku ɓaayiy goye ka samaaner. Diŋ gay, pakiron do Iisa Masi, ŋaar gay tabiriirkar ka Buŋdi ho ŋaar ko *mee satkiner ka tatko do imaan taat gi gaariyo. ² Awalle, uudin taat Muusa ginit riy taat gaara kadam Buŋ nec amniyiŋji do geriŋ okinji,* Iisa oki gaar kadam Buŋ kaak diyig do riyor-ak nec amniyiŋji. ³ Ka seener, ar kaak ŋu jaaliig siŋ ku gem kaak pina gero pak ger meenji, Iisa oki, ŋuu jaalin siŋji kuwa pak Muusa. ⁴ Geray okiŋco gin gay pininŋco. Kar ŋaar kaak pinig gamin okiŋco gay, ŋa meenji Buŋ. ⁵ Muusa gay, ka seener, ŋaar nec a Buŋ yaa amniyiŋji ar gay riyoy do *ger ka Buŋdi okinji. Riyoy-at ta gaare do geemir kaaw taat Buŋ asiŋ kaawe neginda. ⁶ Kar Iisa Masi gay, ŋaar nec a Buŋ yaa amniyiŋji ar Roŋ kaak goy do kaay ka ger ka Buŋdi. Kar geriŋ-ak gay, ŋaar ginte, ya gi zeeda obe tirit do imaante ho

† 2:12 Wer ka gase kaawor do Soom 22.23. ‡ 2:13 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.17. § 2:13

Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.18. * 2:18 'mogiŋ' : Werin daarin, ŋu kaawa a 'sakuwiŋ'. * 3:2 'do geriŋ okinji' : Ger ka Buŋdi okinji, anne-aŋ kaawa do bi ka gee ku Buŋdi okiŋco do wiktin ta nabi Muusa.

do maan kaak gi eriyo. Maan kaak gi eriy-ak denraate gi kaawiy bal kolaw do unjo ka geemir.

Jamiyne taat Bun bertu do geenji

⁷ Do saan taar-an, uudin taat Ruwwin ta Bun di kaawiy aman :

« Yiriya, ya ku cokiyaat gaay ta Bun di,

⁸ dakon tiriñcodo denjinko ar kaak aginiyko gintu do wiktin taat nu pociiga ho nu gecig do goosiner.

⁹ Ka seener, Bun kaaw a do menaw-ak, aginiyko talig gamin okiñco kuuk nu gintu do elgin kuuk orok pood.

Kar in taar-at oki, nu pociintu ho nu gecintu.

¹⁰ Ampaa ko, adir nigtu in gee-aku ho nu kaawtu aman :

“ Gee-an, pikirrico jaga jagen di.

Nu bal ibinin maan kaak nu eriy minninco. ”

¹¹ Ansii ko, in adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner

kaak nu siyiico ! ” »[†]

¹² Gem kol siñtay, goyon godom, paa waan minninko adiy yaa gine pondiko nam na aaminido ho naaji newse kop do Bun kaak goy mento. ¹³ Kar gay, kun kawta, iskiguwon zinjiko. Ansii kat, yoo waan minninko, rasiyo zinjay a zunuubinna yaa caaciynji ho kaay yaa gine bombo. Ginguwon pa do wiktin taat kaaw taat a « Yiriya » goy tiya misa. ¹⁴ Ka seener, ya gi oba tirit yoo gaasuwa do imaan taat gi gastu, naar-ak, gi geenji ku lisa Masi ko.

¹⁵ Ansii ko, nu siirtu do Kitamner aman :

« Yiriya, ya ku cokiyaat gaay ta Bun di,

dakon tiriñcodo denjinko

ar kaak aginiyko pociitu kaawoy. »[‡]

¹⁶ Naar-ak, nuur kuuk cokiyaat gaay-ata ho pociit kaawoy, nu kun waa ? Nu gee okiñco kuuk Muusa imiltu min darre ta Meser. ¹⁷ Do elgin kuuk orok pood, Bun, adiy nigtu-ak in kun waa ? Adiy nig in nuur okiñco kuuk gin zunuubinna ho mat do goosiner. ¹⁸ Do wiktin taat Bun togiltu aman : « Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner-ak », na togil do kun waa ? Na togil do nuur okiñco kuuk pociit kaawoy. ¹⁹ Ansii ko, gi ibintu kadar gee-ak bal unje do wer ka jamiyner-aka, asaan nu pociit aamniye do Bun di.

4

¹ Bun kaaw a naa pile botol do geemir nuu unje do jamiyner-ata. Ho kaawoy-at, taar tiya yoo yiriya. Ampa-ak, zeedinte a minninko, yoo waanna goyaado kaak yaa pakire a na as ba aaro ho na gediraado unje do wer-aka.

² Asaan gi dorit kabarre ta samaane taat kaawa do bi ka jamiyner-at ar kaak awalle nuur oki doriit do goosiner. Kar locon gay, kabarre-at uc usu asaan nu bal ooyin in imaan. ³ Kar ginte kuuk aamin gay, gii unje do jamiyner-ata. Do bi ka jamiyner-at, Bun kaaw aman :

« In adir ka nige-ak, nu togiltu aman :

“ Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner

kaak nu siyiico ! ”* »

Kar sando, min Bun gaasiit riyoy ta kiliiginer, wer ka jamiyner-ak, naar goy ko. ⁴ Ka seener, do bi ka yiriya ta peesirinjar, wer rakki do Kitamner nu kaaw

[†] 3:11 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-11.

[‡] 3:15 Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8.

* 4:3

Wer ka gase kaawor do Soom 95.11.

aman : « Bun gaasit riyoy okintit in mena bijigiy. Do yiriy ta peesirinƙar gay, ƙa jammiytu. »†⁵ Pey do wer kaak gi garkiyiy diƙka-aƙka, Bun kaaw aman : « Nu unjaado tak-tak do wer ka jamiyner kaak nu siyiico. »‡⁶ Nuur kuuk awalle dorit kabarre taat samaan-at baltu unje do wer jamiyner-ak, asaan nu pook karmiyin Bun. Kar gay, goy gee kuuk yaa gedire unje do wer-aka. ⁷ Ansii ko, Bun diytu pey wiktin taat gee yaa unje do wer-aka ho nu koliit a « Yiriyta ». Do bi naar-ak ko, do Kitamner, Bun kaawtu in biy ka Dawuud aman : « Yiriyta, ya ku cokiyaat gaay ta Bundi, dakonj tirinƙodo denƙinko. »§

⁸ Zer, ya ka seener, Zoozuwe iyiig aginiyte bal kaawo do wer ka jamiyner-ak*, min taar-an, Bun kaawaado pey do bi ka yiriy ta pey. ⁹ Ampaa ko, ar kaak Bun jammiytu min do riyoy ta kiliiginer in yiriy ta peesirinƙar, botol ta jamiyner ar taar-an goya do gee ku Bundi oki. ¹⁰ Ka seener, gem kaak unje do wer ka jamiyner kaak Bun siytu-ak, ƙaa jamiye min do riyoy ar Bun jammiytu min tanji. ¹¹ Ansi-ak, zeedinte gi unje do wer ka jamiyner-aka. Gininte in ay botol pa waan minninte yaa aade ta aginiyte kuuk tar zinƙico do wiktin taat nu pootu karmiyin Bun.

¹² Ka seener, kaaw ta Bundi, taar ar maan kaak goy mento ho ta gina riyti in gudurre. Ta ar *seepin kaak binƙay paad pakiig paade ka ay seepine. Ta unja do gemor nam ta deediig gelbine in ruwwine ho ta kiliig ƙaamiik ta kaasir in loolo.† Pikirre in kaawin kuuk goy do adiy ka gemor oki, ta bayniigu ya nu samaane wala nu samaanno. ¹³ Min gamin okinco kuuk Bun kilgiyitu, ginno kaak cigil do unji. Kar do unji ka Bundi, ƙaar kaak gi ose binƙiten gay, gamin okinco-an, ƙa ibingig rakki rakki ho ƙa talaagu waran.

Iisa mee satkiner ka tatko

¹⁴ Min gi gin ko *mee satkiner ka tatik pakiig gay satkiner okinco, ƙaar-ak obinte bombo do imaante taat gi gaariyo. Mee satkiner-ak coon ka samaaner. Naar ko Iisa, Ronj ka Bundi. ¹⁵ Ka seener, gi gin mee satkiner ka tatko kaak nec adiy yaa raɗinji do wiktin taat gudurrite sooda. Asaan in gece kaak nu geɗiiga, ƙa aawit taabin okintit taat gi aawiyo, kar gay, ƙa bal gine zunuubinna kat bat. ¹⁶ Naar-ak, sinjinte moota bal kolaw do wer kaak Bun hokumiyi in barkiney. Eden ko, Bun yaa tale aminduwte ho ƙaate bere barkiney-ata. Ampaa kat, ƙaate jorkinte do wiktin taat ya duniin gasinte.

5

¹ Ka seener, ay mee satkiner ka tatko, nu doɗig min datik ta geemir a ƙaa gine riy ta Bundi do bi ƙanƙo. Riy-at, ƙaa iye gamin ku berindi do Bundi ho ƙaaji gine satkine do bi ka zunuubinna ku geemir. ² Gay satkiner-ak nec tale amindaw ta nuur kuuk ibanno maanna ho jagaw, asaan naar meenji oki aawaat gudurrey sooda do gamin dakina. ³ Do saan ta gudurrey taat sooda-ata, illa ƙaa ginen ja *satkin do zunuubinna ku meenji, kar kat do ku geemir. ⁴ Waan gediraado darjiye ziy a ƙa mee satkiner ka tatko. Illa Bun kat kola gemo a ƙaa gine riy-ata ar awalle, ƙa koliig *Haruun.

⁵ Iisa Masi oki, ƙa meenji do kat darjiy ziy a ƙa *mee satkiner ka tatko. Kar gay, ƙa Bun kat darjiyga, wiktin taat ƙa diyiiji aman : « Ƙinƙe-an ko Ronju,

† **4:4** Wer ka gase kaawor do Zeneez 2.2. ‡ **4:5** Wer ka gase kaawor do Soom 95.11. § **4:7** Wer ka gase kaawor do Soom 95.7-8. * **4:8** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.7 ho Zoozuwe 22.4.

† **4:12** 'lolo': Werin daarin, ƙa kaawa a 'lando'.

min yiriyta-an, ɲuu ibine kadar nun ko takko. »*

⁶ Do wer ka pey, ɲu siir do Kitamner aman :

« Kin gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »†

⁷ Wiktin taat Iisa goytu do duniiner, ɲa inditu Bun ho ɲa loklikiiɲi in koriya ho in zulaŋ oki. Na indiig ɲaar kaak nec jiliŋ min do muuti ho do bi ka karaamin taat ɲa karmiyiig Bun, Bun cokiyyiig alinji. ⁸ Na Ron ka Bunɗi. Kar in taar-ata oki, ɲa bilde karaamin in botol ta taaɓiner. ⁹ In goyiŋji, wiktin taat ɲa naectu ko tak ar kaak Bun rakiyo, ɲa piltu botol a gee okiŋco kuuk icit kaawoy yaa gase jile kaak goy doo. ¹⁰ Bun diyig mee satkiner ka tatko ar kaak ɲa diyig Melkisedek-aka.

Obe kaak bombo do imaandi

¹¹ Do bi ɲaar-an, ni gin kaawin dakina kuuk niiko kaawe. Kar gay, gaariŋco yaa gine rada, asaan diŋ, kayko icdo koɗok. ¹² Wiktin-an nec ko zer kuu garkiye gee. Kar sando, illa ɲuuko garkiyiŋko pey in gamin ku melen do bi ka kaaw ta Bunɗi. Kuŋko-an ar koogin kuuk siya misa buwa, yampa, ande, ku gediraado teenji. ¹³ ɲaar kaak siya buwa-ak, ɲaar ar mic kaak ibanno misa maan kaak samaane in kaak samaanno. ¹⁴ Kar ande gay, ɲaar do gee kuuk aginda kuuk usin ko eeriŋ gamin kuuk samaane in kuuk samaanno, asaan taar ko taat ɲu gingiy do goyiŋco.

6

¹ ɲaar-ak, rasinten gamin kuuk melen do bi ka Iisa Masi ho newsinte do gamin kuuk kuuniy do gee kuuk aginda. Gi yeepaado pey do kuuk melen-aku. Gamin-ak, ɲuur ko anku : ibine ho rase ka nigindi kaak iya gee do muuti, ice ka imaan taat do Bunɗi, ² bilde do bi ka batemdi*, in lee ka pisindi, nooye ka gee kuuk mate ho seriin taat Bun asi dukume do geemir. ³ Sinjinte in unte ! ɲaar-an ko maan kaak gii gine ya Bun pilte botol.

⁴ Pakiron do ɲuur kuuk yeep do goyiŋco kaak awalle. Awalle, Bun pilig odinco in portikuwiŋ, ɲu aawit sellin kaw taat asa min kuwa ho ɲu gas Ruwwin ta Bunɗi. ⁵ ɲu elit kaaw ta Bunɗi in galilti ho ɲu aawit gudurre ta goye ka marbinto kaak in imaan. ⁶ Kar in taar-an oki, ɲu yeep do goyiŋco kaak awalle. Gee-ak, gi gediraado pey iŋiŋco ka seeriŋkar a ɲuu jipte goyiŋco. Ya ampa-ak, ar ɲuur maaniico doodaag pey Ron ka Bunɗi ka etor ho ɲu iyaaji sokaŋ do unco ka geemir.

⁷ Ka seener, morig kaak aay amay ho niyaaco gamin samaane do ɲuur kuuk gawnaaga-ak, Bun barkiyya. ⁸ Kar gay, morig kaak amil pompal kuuk gin jamay wala rapiŋga-ak, ɲa ginno paydiney. Dakji sood di, ɲuu muwiŋji ho ɲuuji diye ako a ɲuu idiŋ tak-tak.

⁹ Gem kol sintay, ya ni kaawa ampa oki, ni iban tak kadar botol taat ku ictu-an samaane. Taar ko taat iya gee do jilindi. ¹⁰ Ka seener, Bun, ɲaar ginno gamin kuuk bal botol. ɲa rawtaatdo riyko ho ele kaak ku gaartu in sinji ho ku gaariy yoo diŋka do geenji. ¹¹ Kar maan kaak ni rakiy minninkon gay, illa kuu zeede kuu obin imaanko yoo do gaasuwar. Ampaa kat, maan kaak ku eriŋ in imaanko yaa ase tak do weriy. ¹² Yampa, dakon ginenna zegilay. Kar gay, icon botol ta ɲuur kuuk aamine ho ica subirraw. Gee-ak gasaag maan kaak Bun kaawtu a ɲaaco bere.

* 5:5 Wer ka gase kaawor do Soom 2.7. † 5:6 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4. * 6:2 'bilde do bi ka batemdi' : Kaaw-an, in kaaw ta Grek, ta kaawa a 'bilde kaak do bi ay biyaw ta batemdi'. Wal ta raka kaawe do bi ka ay biyaw ka batem kaak kretiyyenna giniyo, wal do bi ka ay ace ka abaadiner.

Maan kaak Bunj kaawtu a ɲaa bere do geenji

¹³ Ku iban kadar wiktin taat Bunj kaawiiji do Ibraayim a ɲaaji bere maanna, ɲa togiltu in sin ku meenji. ɲa togiltu in sinji-ak asaan ginno waan kaak tatik pakgiga. ¹⁴ ɲa togiltu aman : « Ka seener, naan barkiye dakina ho naa wadirin kooginan. »† ¹⁵ Min Bunj togiltu pa-ak, Ibraayim subirtu kee nam ɲa gasiig maan kaak Bunj kaawiiji. ¹⁶ Ka seener, ya gee togilaw-ak, ɲu togila in maan kaak tatik pakgigu. Ya ɲu togila ampa-ak, kaaw matiyo, ginno pey yeepe ka aaro. ¹⁷ Ampaa ko, wiktin taat Bunj kaawtu do Ibraayim-ak, ɲa raka gaare waran do ɲuur kuuk yaa gasin maan kaak ɲa kaawtu kadar ɲa welkaato do kaawoy. Ansii ko, ɲa gaayiiit do kaawoy in togiliika. ¹⁸ Ka seener, maan kaak Bunj kaawtu ho in togiliikay, seerco makaado tak-tak, asaan ɲa gediraado raade. Ampa-ak, do ginte kuuk rasig gamin okinco a gii obe tirit do maan kaak Bunj kaawtu ho gi eriyi, kaaw-an yaate iskinde dakina. ¹⁹ Do ginte gay, maan kaak gi eriy-ak gaayaate gi goyiy bombo ar dambi kaak awkido tak-tak. In maan kaak gi eriy-ak, gi nec aade min do maan kaak ar zimilla ho gii unje do wer kaak Bunj goyiyo†, atta do wer kaak *cawar aale. ²⁰ Do wer kaak cawar aale-ak ko, Iisa ogiriite, ɲa unjitu do bi kante. Ampaa ko, Iisa, Bunj diyig *mee satkiner ka tatko kaak goy doo, ar kaak awalle, ɲa diyig Melkisedek-aka.

7

Melkisedek sultan ho gay satkiner

¹ Awalla, Melkisedek-ak, ɲaar sultan ka Saleem ho ɲa gay satkiner ka Bunj ka kuwa. Yiriy rakki, wiktin taat Ibraayim nosiriico do sultinnay daarin ho ɲa yeepiy min do gartar, Melkisedek ɲaamiiga ho ɲa barkiyiiga. ² Do wer-ak, min gamin okinco kuuk Ibraayim gaamtu min do gartar-ak, ɲa beriji zakaane do Melkisedek. Min gamin kuuk orok, ɲa beriji rakki rakki. Melkisedek, ɲaar sultan ka Saleem. Sin kuuk Melkisedek-ak kaawa a « sultan kaak hokumiya in botol, » ho kuuk a sultan ka Saleem-ak gay kaawa a « sultan ka aapiyer ». ³ Melkisedek-ak, do Kitamner, ɲu bal kaawe a ɲa gintacco wal yaaco wal aginiyyi ku aginda. ɲu bal kaawe do bi ka weenji wala do bi ka muutuy. ɲa ar Ronj ka Bunji, ɲa gay satkiner kaak goy doo.

⁴ Talon ja, tatkaw ta Melkisedek ! ɲa gem tatik nam tatte Ibraayim din sa berji zakaaney min gamnay kuuk ɲa gaamtu min do gartar. ⁵ Ka seener, koogin ku Lebi, ɲuur kuuk gina riy ta gay satkiner, in *gaanuun ka Bunji, ɲu gin botol ta ice zakaaner min do sintico, gee ku Israyeel. Kar sando, ɲuur oki min tamba ta Ibraayim. ⁶ Melkisedek, ɲaar min caar ka Lebido. Kar gay, in taar-at oki, Ibraayim berji zakaane. Kar pey min kaatiya, Melkisedek barkiyiig Ibraayim kaak Bunj kaawtu a ɲaaji bere maanna-aka. ⁷ Kar sando, gee iban tak kadar waan kaak barkiya gem-ak, ɲaar pakgig kaak ɲa barkiyiyo. ⁸ Koogin ku *Lebi kuuk ica zakaane min do sintico-aku, ɲuur oki mata ar geen di. Kar Melkisedek kaak Ibraayim berji zakaaney-ak gay, ɲaar goy in odinay ar kaak Kitamne kaawiyo. ⁹ Kooginay ku Lebi kuuk ica zakaan-aku, wiktin taat Ibraayim beriit zakaaney do Melkisedek, ta ar tacco Lebi oki berit ko tanji in pise ka Ibraayim. ¹⁰ Ibraayim-ak, ɲaar min aginiyyi ku aginda ku Lebi ho Lebi gay goy misa do maasoy wiktin taat Melkisedek ɲaamiiga.

† 6:14 Wer ka gase kaawor do Zeneez 22.16-17. † 6:19 'maan kaak ar zimilla do wer kaak Bunj goyiyo' : Awalla, wiktin taat ɲu piniig ger ka Bunji, ɲu caaltu zimilla a ɲuu cigilin wer kaak cawar aale. Wiktin taat Iisa mattu ka etor, zimilla-ak eertu datko min kuwa yoo keder (Matiye 27.51).

¹¹ Wiktin taat Bun beriico gaanuun do gee ku Israyeel, nu koogin ku Lebi kat asa gine riy ta gay satkiner. Kar ya botol kat goya taat koogin ku Lebi-ak yaa necin tak riy taat Bun rakiyo, maa di Bun naamiy gay satkiner ka pey ? Gay satkiner ka pey-ak, naar aaddo botol ta *Haruun ar koogin ku Lebi, kar gay, na aada botol ta Melkisedek. ¹² Kar ya nu makaag gay satkiner in kaak aada botol ta pey-ak, gaanuun oki, illa nuu makinji. ¹³ Ya ni kaawa ampa-ak, ni kaawa do bi ka *Rabbinte. Kar naar gay min caar ka Lebido, na min caar ka pey. Caar naar-ak, yiriy rakki, waanco bal gine riy ta gay satkiner. ¹⁴ Gee okinco iban kadar Rabbinte, naar min caar ka Zuuda. Do bi ka caar naar-ak, yiriy rakki, Muusa bal kaawe a nu gina riy ta gay satkiner.

Gay satkiner kaak goy doo

¹⁵ Naar-an maan kaak gi talaag waran : gay satkiner kaak pey nu kaawiy-ak, naar ar Melkisedek. ¹⁶ Ya nu diyig gay satkiner, nu bal diyin do saan ta gaanuun kaak kaawa do bi ka tambaaco. Kar gay, nu diyig gay satkiner, illa in gudurre ta goye kaak idaado tak-tak. ¹⁷ Ka seener, nu siir do Kitamner aman :

« Kin gay satkiner kaak goy doo ar Melkisedek. »*

¹⁸ Ampa-ak, gaanuun kaak awalle, nu deeyiiga asaan na ginno gudurre ho na bal necin riyoy. ¹⁹ Ka seener, gaanuun ka Muusa bal nece iye gee a nuu nece tak ar taat Bun rakiyo. Kar din gay, nu gaarte maan ka erindi kaak samaan pak ka awalle ho maanna-ak gaayaate gi sinjiy moota in Bun.

²⁰ Pakiron oki do togiliik ta Bundi-ata. Gay satkiner ku awalle, nuur gin gay satkiner bal togiliik ar taar-anta. ²¹ Kar lisa gay, nu diyig gay satkiner in togiliika wiktin taat Bun meenji togiliiji aman :

« Nun *Rabbin kat togile
ho nu yeepaado pey aaro :

kin gay satkiner kaak goy doo. »†

²² Paa ko, in lisa, gi iban tak kadar jamaw taat samaan pak ta awalle yaa ase do werti.

²³ Min kaatiya, gin maan ka pey : do jamaw taat awalle-at, gee dakina gin riy ta gay satkiner ho ay gem di rasiy do giji, asaan muut rasgigdo nuu ginin riyco doo. ²⁴ Kar lisa gay, do bi ka goyinji ka gaasdo, naar gay satkiner kaak goy doo. ²⁵ Paa ko, nuur kuuk asa do Bundi in sin kunji, naa gedire jilin tak-tak. Ta kuuniytu ampa-ak, asaan doo, na goy mento a naa inde Bun do saan tanco.

²⁶ lisa kon di *mee satkiner ka tatik kaak kuuniyte. Naar goy *cawar, bal oorne do unji ka Bundi. Na bal gine zunuubinna. Na goy serek min gay zunuubinnar ho Bun coonig kuwa ka samaaner do wer kaak na goyiyo.

²⁷ lisa, naar arro agindaw ku gay satkiner ku pey. Agindaw ku gay satkiner nuur-ak, kun kawta, illa nu gina ja *satkinkan do zunuubinna ku maaniico, kar kat, nu ginii do ku geemir. Kar lisa gay, wiktin taat na bertu ziy satkine do bi kante, na ginit mena rakki di gaasiititi. ²⁸ Do gaanuun ka Muusa, nuur kuuk nu leeyig meennay ku satkiner ku aginda-ak, nuur gee kuuk ginno gudurre. Min gaanuun ka Muusa-ak, ta togiliik ta Bundi kat as ba aaro. In togiliik-at, naar kaak na diytu doo mee satkiner ka tatko-ak, naar Ronji. Bun ginig na necit tak riy taat Bun rakiyo. Na necit mena rakki di gaasiititi.

8

lisa mee satkinte ka tatiko

* 7:17 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4. † 7:21 Wer ka gase kaawor do Soom 110.4.

¹ Cokiyon, an baat ta kaawor : gi gin *mee satkiner ka tatko ar kaak gi kaawtu dak ko biy. Na daktu goy ka samaaner do meeday ta naar kaak gin gudurre pakgig gamin okinco. ² Do wiktin ta Muusa, nu siy *kuraarin ta Bunđi. Kar din gay, mee satkiner ka tatko-ak gina riyoy do kuraarin ta ta6. Kuraarin taar-at, *Rabbin meenji kat siyta, yampa, nu geenno.

³ Ay mee satkiner ka tatko, nu diyig a naa iye gamin ku berindi do Bunđi ho naaji gine *satkine. Ampa-ak, kante oki, illa naa gine maan ka berindi. ⁴ Kar ya mee satkinte ka tatiko-ak kat goy do kidar, na ginaado tak-tak riy ta gay satkiner, asaan kuuk gina riy ta satkiner ar taat *gaanuun kaawtu-ak, nuur goy ko. ⁵ Ar gem taliy kelmoy do sawwapa, riy ta gay satkiner-ak sa, taar ar kelim ta riy ta ta6 nu giniy do wer kaak Bun goyiyo. Naar-an ar maan kaak kuuniyi do Muusa do wiktin taat na siyiy kuraarin do Bunđi. Do wiktin taar-at, Bun kaawji aman : « Ya ki siya kuraarne, zeedu kii siyin ar taat nu bayniiji ka dambar-aka. » ⁶ Din gay, riy taat Bun gaariiji do Iisa Masi-at, taar pakgit taat awalle serek. Kar jamaw taat nu diyig Iisa Masi datik ta geemir in Bun gay, taar oki pakgit taat awalle serek. Asaan in jamaw-at, maan kaak Bun kaawtu a naa gine pakgig naar kaak na kaawtu awalle do gaanuundi.

Jamaw ta awalle in ta marbinto

⁷ Ka seener, ya jamaw ta awalle-at kat necit ko riyti, maman Bun yaa obe jamaw ta pey ? ⁸ Kar sando, Bun leesco do geenji aman :

« Nun *Rabbin kat kaawaw :
do menaw kuuk yaa ase-aku,
naa obe jamaw ta marbinto
in gee ku Israyeel ho in ku Zuuda.

⁹ Jamaw taar-at arro taat nu obtu in aginiyco wiktin taat nu imiliig min darre ta Meser ho nu ogiriico. Uudin taat nu bal karmiyin jamaw-ata, nun Rabbin kat kaawaw, nun oki newsico kopo.

¹⁰ Nu kaawa pey aman :
do jamaw taat naa obe in gee ku Israyeel-an,
ya menaw nuur-ak bire,
naa unjin gaanuundu do kayco
ho naa diyin do gelbinco.
Naa gine Bunco
ho nuur gay yaa gine geendu.

¹¹ Yoo waan minninco ucaado inde giji wal sinji
a naaji gaare botol taat naan ibinindu.
Asaan okinco, nuun ibinindu,
min kuuk aginda yoo kuuk naada.

¹² Naaco saamiyin niginco okinji

ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico tak-tak. »†

¹³ Ya Bun kolaat jamaw-at a ta marbinto, naar-ak, ar na ginit taat awalle-at maan kaak taay ko. Kar sando, maan kaak taaye ho za6-ak, naar baay gaay ko bire.

9

Abaadin ta awalle

¹ Do jamaw ta awalle-at, Bun ber *gaanuun kaak gaara maman gee yaa abdiyiinji ho goy pey wer ka abadiner kaak nu siytu. ²⁻³ Do wer ka

* 8:5 Wer ka gase kaawor do Ekzood 25.40. † 8:12 Wer ka gase kaawor do Zeremi 31.31-34.

abaadiner-ak, ta kuraarin taat dukum deelna seera in zimilla. Do deel taat bitta taat nu koliy « *wer kaak cawar », nu diy maan ka hadinner binkey peesira kuuk gin gindiski ho oba ako. Ta gin oki taabul kaak nu liyiy mappa kaak nu beriy satkin do Bunji. Do deel ta atta taat nu koliy « wer kaak cawar aale », ⁴ ta gin taabul ka daabner kaak nu onniy *dokkanne. Ta gin oki *sandumne taat gaara jamaw taat Bunj obtu in geenji. Sandumne-at, nu siyiit in atay ho aarti gay daabne. Do atti ka sandumne-at, nu diy parik ka daabner kaak gin tee kaak nu koliy « maan* » ho in kunjin ka *Haruun kaak imil booyaw. Nu lee pey tariñcilna kuuk Bunj siirtu gaanuunji ka jamaw ho na berijiig do Muusa. ⁵ Do kaati ka sandumner, gin gamin seer kuuk nu siytu in daabne. Gamin-ak, ar *dubal ku Bunji kuuk nu kolaag « seruubinna » ho nu gaara kadar Bunj goy do wer-aka. Kelim ta gezgirco gootaag kaati ka sandumne-ata.* Kar diñ gay, wiktin ginno taat naako osin kaawin-an rakki rakki.

⁶ Gamin okinco-an, nu leeyig in botilco do kuraarin taat nu siytu do Bunji ho kun kawta, gay satkiner unjigiy do wer ka bitta-aka a nuu gine riyco.† ⁷ Do deel ta atta gay, illa mee satkiner kaak tatik di unja keeji, mena rakki di do elgol. Wiktin taat na unja do wer-ak, illa na iya baar kuuk nu gintu *satkin do Bunji. Baar-ak, na beriig do Bunji do nige ka meenji ho in nige ka geemir kaak bal niyincio.‡ ⁸ In, maanna-an, Ruwwin ta Bunji gaariite kadar wiktin taat kuraarin taat nu siytu awalle goy misa, waan ginno botol taat naa unje do wer kaak *cawar aale kuwa ka samaaner. ⁹ Gamin-an gaara maan kaak kuuniya dinja : gee kuuk abdiyaag Bunj, nuur bera bere ho gina satkinkan do Bunji. Kar gaminco-ak necaado ginin pikirrico tak ar taat Bunj rakiyo. ¹⁰ Gamin-ak, nuur ko kaawin kuuk do bi ka teendi ho ka seendi, in ay ace kaak nu aciyo. Kaawin-an, nuur do bi ka gamin kuuk gee talaagu di. Aadanna-ak, nuu goye kee nam wiktin taat Bunj asiy makin in kuuk marbinto\$.

Masi ber ziy satkine do saan tante

¹¹ Kar Iisa Masi gay bayin ar *mee satkiner ka tatko a naate bere gamin kuuk samaane kuuk goy ko. Na unje do kuraarin taat pakgit serek taar taat nu siytu keder ho taat nec tak ar taat Bunj rakiyo pakgita oki. Kuraarin taat na unjitu-at, nu geenno kat siyta ho min gamin kuuk Bunj kilgiytu do duniiner-an, taar ginno. ¹² Masi unje mena rakki di do *wer kaak cawar aale-aka. Do wer-ak, na bal iye baar ku awgir wala ku ajjalinnar a naa bere do Bunji. Kar gay, na ber baar ku meenji kuuk min do saan tante. Taar-an nec ko yaate jilinte tak-tak. ¹³ Do aadin ta *Yuudinnar, nu erga baar ku awgir in ku barkiydi do geemir a zinjico yaa gine cawar. Ampaa di, berka oki, nu eriita ho butti gay, nu kokiriy do geemir. Ya gamin-an kat nec ginin zi ka gemor *cawar oki, ¹⁴ baar ku Iisa Masi gay pakgit serek ! Iisa Masi, in gudurre ta Ruwwin ta Bunji taat goy doo, na bertu ziy do Bunji ar satkin taat nec tak ar taat Bunj rakiyo. Ampaa ko, in baariy, pikirrite yaa gine cawar min gamin kuuk iya gee do muuti. Ansii kat, gii nece gine riy do Bunj kaak goy mento.

Jamaw taat Bunj duuntu in baar

¹⁵ Iisa Masi, do jamaw ta marbinto-at, naar ko goy datik ta geemir in Bunj. Na goy datikco a nuur kuuk Bunj koltu-ak yaa gase haginco min gamin kuuk Bunj

* **9:5** 'kaati ka sandumner' : Do aadin ta Yuudinnar, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale-aka ho na ergigiy baar do kaati ka sandumner-ata. Naar-an maan kaak gaara kadar zunuubinna ku gee ku Israyeel, Bunj saamiycogu (Ekzood 25). † **9:6** Wer ka gase kaawor do Nombir 18.2-6. ‡ **9:7** Wer ka gase kaawor do Lebitik 16.2-34. § **9:10** 'kuuk marbinto' : Anne-an kaawa do bi ka Jamaw ta marbinto taat Bunj obtu in gee in botol ta Iisa Masi.

kaawtu a ɲaaco bere do geenji. Gamin-ak, ɲuur goy doo. Gee-ak gin botol taat ɲuu gasin haginco-at do saan ta muut ta Iisa. Asaan in muutuy-at ko, ɲa jiliig gee min do niginco kaak ɲu nigtu do jamaw ta awalle. ¹⁶ Ya waan kat siirig malley okinji do katkitdi, wiktin taat ɲu raka deedin do kooginay-ak, illa ɲuu ibine ja kadar ɲa mat ka seener. ¹⁷ Ka seener, maan kaak ɲu siirtu do katkitdi-ak, ɲu deedaagdo ya meenji goy misa in odinay, illa ya ɲa mat ja. ¹⁸ Ansii ko, jamaw ta awalle ictu riyti-ak, illa in baar kuuk ɲu ergiy-aku. ¹⁹ Ka seener, wiktin taat awalle Muusa uctu do unco ka geemir, ɲa garkiyocog ja ay maan kaak Bun rakiy ɲuu gine. Min ɲa garkiyocoga, ɲa ictu baar ku ajjalinnar in ku awgir, amay, law ku dindiko ho leeg ta pompil kaak ɲu koliig Isoop. Kar ɲa ergiico baar do gee okinco ho ɲa ergiitit oki do maktumne taat ɲa siirig gaanuun-aka. ²⁰ Wiktin taat ɲa ergiico, ɲa kaawiy aman : « ɲuur-an baar kuuk gaara jamaw taat Bun obtu in kunjo a kuu karmiyinti. » ²¹ Min Muusa ergitu baar do geemir ho do maktumner-at, ɲa ergitu pey do kuraarin taat ɲu siytu do Bun di ho do gamin ku abaadiner okinco. ²² Ka seener, gaanuun kaawa a anuwco ta gamnar ginii *cawar-ak, illa in baar ja. Ansi-ak, bal mine ka baarir, yoo waan gasaado saamiye ka zunubinnay.

Satkin ta Iisa Masi sooya zunubinna

²³ Gamin kuuk goy do kuraarin taat ɲu siytu do Bun di kuuniyту *cawar-ak, illa in *satkine. Kar gay, ar taat gi kaawtu ko, gamin-ak, ɲuur ar kellaam ku gamin kuuk goy kuwa-aku. Ya gamin kuuk keder kat kuuniy cawar-ak illa in satkin ja, maaniico gamin kuuk kuwan gay yaa kuuniye cawar-ak, illa in satkin taat samaan pak satkinkan kuuk ɲu giniy keder-aku. ²⁴ Ka seener, *Masi bal unje do kuraarin taat geen di siytu, taat ar kelim ta wer kaak kuwa-aka. Kar gay, ɲa unje do taar ta ta6 kuwa-ata ho din ɲa goyiy do unji ka Bun di do bi kante. ²⁵ Awalle, ay elgo, mee satkiner ka tatko unjigiy do wer kaak cawar aale in baar ku mallel. Kar Masi gay, tanji paado. ɲa bal unje ka samaaner dees dakina a ɲaa bere ziy satkine. ²⁶ Yampa, ta-an ɲa taa6iy taa6in ta muuti dees dakina min kilgiye ka duniiner. Ya ta6 gay, do wiktin ta ba aaro, ɲa bayin mena rakki di a ɲaa sooyin zunubinna ku geemir in satkiney. ²⁷ Bun gintu a gee okinco yaa mate mena rakki di, kar kat, ɲaaco dukume seriine. ²⁸ Ampaa ko, Iisa Masi oki bertu ziy satkine mena rakki di a ɲaa sooyin zunubinna ku gee dakina. Wiktin taat ɲaa bayne ka seerin kar, ɲa asaado pey sooyin zunubinna ku geemir, ɲaa ase a ɲaa jilin ɲuur kuuk eraaga.

10

Satkin ta Iisa Masi taat mena rakki di

¹ Ka seener, *gaanuun ka Muusa, ɲaar ar kelimco di ta gamin kuuk yaa ase neginda. Kar gay, ɲa arro sawa-sawa in gamin okinco kuuk goy kuwa-aku. Ampa-ak, ya gee gina *satkinkan ɲuur-ak di elgin in elgina, ɲuur kuuk bariya botol a ɲuu sinje moota in Bun-ak, gaanuun necaado tuk, ɲaa giniinco ɲuu nece tak ar taat Bun rakiyo. ² Yampa, ya satkinkan-ak nec ko ɲuu kuuniye *cawar do unji ka Bun di-ak, ɲuu ibinin cawirkuwco ho ɲuu rasiin satkinkan-aku. ³ Ka seener gay, satkinkan-ak, illa ɲu iyaag gee ay elgo, ɲu moyig zunubinnico. ⁴ Asaan baar ku awgir in ku barkiydi, ɲuur bal gine gudurre tak-tak taat ɲuu ace zunubinna.

⁵ Do saan taar-an ko, wiktin taat Iisa Masi rakiy ase do duniiner, ɲa kaawiiji do Bun di aman :

« Ki bal rake a ɲuun gine satkine wala ɲuun iye bere,

*

9:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 24.8.

kar gay, ki pinig zir.

⁶ Ki aacaydo in satkin ta mallel taat nu eriyjin wala in satkinkan kuuk nu gintu do bi ka zunuubinnico.

⁷ Hiyya, nu kaawtu aman :

“ Bunđu ! Nun ko-anka.

Nu as gine maan kaak ki rakiyo.

Hii, nu as ar kaak nu siirtu do bir do Kitamner. ” *^{*}

⁸ Do wer-ak, na teestu ja kaawe aman : « Ki bal rake a nuun gine satkinkan, nuun iye bere, nuun ere malle, nuun bere satkine do bi ka zunuubinnar. Kin gay bal aaciye in gamin-anku. » Kar sando, gaanuun ka Muusa kaaw a nuu ginin gamin-an okinco. ⁹ Kar ba aaro, *Masi kaawtu pey aman : « Bunđu ! Nun ko anka. Nu as gine maan kaak ki rakiyo. » Wiktin taat na kaawtu pa-ak, na as deen satkinkan kuuk awalle ho naa makin in tanji. ¹⁰ Ansii ko, in niyin taat Bunđu ictu, Iisa Masi bertu ziy satkine mena rakki di gaasiititi a naa acin zunuubinnite, gii gine cawar do unji.

¹¹ Kun kawta, gay satkiner ku *Yuudinnar okinco gingiy riyco in ka peyinco. Nu gingiy satkinkan nuur-ak di doo. Kar satkinkan-ak gay gedarro tak-tak imilin zunuubinna ku geemir. ¹² Kar Iisa Masi gay, satkiney tanji, taar mena rakki di gaasiititi ho ta goy doo. Min na berig ziy satkin do zunuubinna ku geemir, na daktu diy baay ka samaaner do meeday ta Bunđu.

¹³ Din na yoka a Bunđu yaaco nosire do adiney, nuu gine wer ka lee asinji.†

¹⁴ Ampaa ko, in satkiney taat mena rakki di-at, na gintu a nuur kuuk na ginaag cawar-ak yaa nece tak do werco doo.

¹⁵ Taar-an ko taat Ruwwin ta Bunđu oki kaawiite. Ta teestu ja kaawe aman :

¹⁶ « *Rabbin Bunđu kaaw aman :

“ Ya menaw nuur-ak bire, naa obe jamaw in nuura.

Do jamaw-at, naa unjin gaanuundu do kayco

ho naa diyin do gelbinco. ”

¹⁷ Na gaaytu pey aman :

“ Naaco saamiyin niginco okinji

ho zunuubinnico gay, nu icaado pey bico tak-tak. ” ‡ »

¹⁸ Ka seener, ya zunuubinnico kat nu saamiycogu, satkinkan bal gine pey galilco.

Diye ka gelbner in Bunđu

¹⁹ Ampa-ak, gem kol sintay, in baar ku Iisa kuuk na bertu satkin-ak, gi gin botol taat gii unje do wer kaak *cawar aale-aka. ²⁰ In ziy ka meenji, na pilte botol taat gii aade min do maan kaak ar zimilla kuuk gootig wer kaak cawar aale-aka. Botol taat na piltu-at, taar marbinto ho ta bera goye kaak ta6. ²¹ Ansi-ak, gi gin *mee satkiner ka tatko kaak tala do kaay ka *ger ka Bunđu kaak kuwa ka samaaner. ²² Ampa-ak, sinjinte moota do unji ka Bunđu in gelbin rakki bal kolaw do saan ta imaante. Sinjinte in gelbin kaak ac min pikirre taat jookumo ho in zinika kuuk ac in amay kuuk cawar. ²³ Obinte tirit do maan kaak gi eriy in imaante ho gi gaariy-aka, asaan Bunđu necaat tak taat na kaawtu. ²⁴ Bariyinte botol taat gii iskiyuwe zin kite a gii elguwe benannite ho gii ginguwe gamin kuuk samaane. ²⁵ Numinte kaak gi numgiy-an, dakinte rasiñido ar gee daarin rasiyo. Kar gay, iskin te zin kite do imaan ho gininte gaay in gaayo, asaan ku iban ko kadar yiriy ta *Rabbiner, taar gaay ko.

* **10:7** Wer ka gase kaawor do Soom 40.7-9. † **10:13** Wer ka gase kaawor do Soom 110.1. ‡ **10:17** Wer ka gase kaawor do Jereemi 31.33-34.

²⁶ Ya waan ibingit seen ta Bunḍi kat ɲa wakila gine zunuubinna in niyiney, ginno pey satkin ta saamiye zunuubinnar. ²⁷ Waanna-ak, taat dakji-at, illa ɲaa ere in kolaw yiriy taat Bun ɲaa dukume seriine. Yiriy taar-at, ak taat girzan-at yaa idin jot, ɲuur kuuk newsiji kop do Bunḍi. ²⁸ Naar kaak nepidig *gaanuun kaak Muusa siirtu, ɲuu deenji bal kaawo ya saadinna seer wal subba goya. § ²⁹ Kar do tanɲon gay, ɲaar kaak yilaag Ron ka Bunḍi, kaak talaag baar ku lisa ar ɲu maan kaak maala ho kaak ginaat bees Ruwwin ta Bunḍi taat bera barkine, ku pakarro kadar tanji-at yaa gine rad paka wal maman ? Baar ku lisa, ɲu ɲuur doo di baar ku jamaw ta marbinto kuuk ginig gee cawaraku ? ³⁰ Ka seener, gi ibingig ɲaar kaak kaaw aman : « ɲa nun meendu kat yaa yeepin taat ɲu nigtu. ɲa nun meendu kat yaa kappiyn kaaco do taat ɲu gintu. » * Kar ɲa diytu pey aman : « *Rabbin Bun ɲaa dukume seriin do geenji. » † ³¹ Radji aale do ɲaar kaak gal do pise ka Bun ɲaak goy mento !

³² Kar gay pakiron do goyɲko kaak awalle wiktin taat Bun piliig kayko. Do menaw ɲuur-ak, gee taabiɲɲko dakina ho in taaɲin taat ginko dakin-at oki, kun gay subire. ³³ Werin daarin, ɲu warinɲko ho ɲu taaɲiɲɲko do unɲo ka geemir. Kar werin daarin gay, ku galiy uciy in ɲuur kuuk ɲu taaɲiyaag pa. ³⁴ Ka seener gay, taaɲin ta ɲuur kuuk ɲu taaɲiyaag do danaayner, ku aawaat do zinɲiko ho wiktin taat ɲu sokiig gaminko, ku rascog in aditko kuuk portiko. Aditko portik-ak asaan ku ibin kadar ku gin gamin kuuk samaan paka ho kuuk yaa taaye doo. ³⁵ Ampa-ak, maan kaak ku eriy in imaan-ak, dakon rasiɲido. Asaan in ɲaar ko, kuu gasin haginko dakina. ³⁶ Ya ku raka necin taat Bun rakiyo ho kuu gasin maan kaak ɲa kaawtu a ɲaako bere-ak, illa kuu ice subirraw ho kuu goye bombo. ³⁷ Kitamne kaaw aman :

« Pey dak mena sood di, sood tak-tak‡,
ek di, ɲaar kaak yaa ase-ak, yaa ase.
ɲa taayaado.

³⁸ Gem kaak jaawa untu in botol
yaa goye do saan ta imaanji.
Kar ɲaar kaak yeepa aar gay,
adir ginaado gal in ɲaara. » §

³⁹ Do tanten gay, gi attanno in gee kuuk yeepa aaro ho ɲaayiy tare zinɲiko-aku. Kar gay, gi atta in ɲuur kuuk diya gelbinco in Bun a ɲuu gase jile.

11

Imaan ta gee ku awalle

¹ In botol ta imaan, gi gin ko maan kaak gi eriy ho gi ibinig ko tak maan kaak gee talgido. ² Do bi ka imaanco ta gee ku awalle ko, Bun gaartu kadar adiy portik in ɲuura.

³ In imaan ko, gi ibintu waran kadar Bun kilgiyig gamin okinco kuuk goy kuwa ho keder in kaawoy. Ampaa ko, gi ibintu kadar gamin okinco kuuk gee talaagu asa min ɲuur kuuk gee talgido.

⁴ In imaan, Abeel bertu *satkin do Bunḍi taat pakgit ta Kayen. Do saan ta imaanji-at ko, Bun meenji ooyit satkiney ho ɲa taliig a ɲa goy in botol do unji. Abeel, ɲaar mate. Kar do bi ka imaanji taat ɲa gintu-at, ɲa kaawaate yoo dinɲa.

§ **10:28** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 17.6. * **10:30** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.35. † **10:30** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 32.36. ‡ **10:37** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 26.10. § **10:38** Wer ka gase kaawor do Habakuuk 2.3-4.

⁵ In imaan, wiktin taat Henok goyiy in odinay, Bun cooniig kuwa in naara. Ampaa ko, na pakiig min do muuti. Yoo waan sa bal gasinji, asaan na diyiiig do serpey. Ka seener, min Bun bal coonin misa, Kitamne kaaw a Bun, adiy portik in naara. ⁶ Yampa, Bun, adiy ginaado portik in gem kaak ginno imaan. Ka seener gay, naar kaak raka sinje moota in Bun, illa naa ooye kadar Bun goya ho kadar naaco gaarin sellinkuwi do nuur kuuk bariyaaga.

⁷ In imaan, Nowe iciig taaye ka Bun di do maan kaak yaa ase neginda ho kaak gee talgig do misa. Ampaa ko, na siytu markab tatko a naa jilin geenji ku geriy. In maan kaak na gintu, na gaartu kadar gee ku duniiner, nuur jookumo. Ho in botol ta imaanji, Bun taliig a na gem kaak goy in botol do unji.

⁸ In imaan, Ibraayim iciit kaaw ta Bun di wiktin taat na koliiga. Na uctu min darrey ho na deettu do darre taat Bun kaawtu a naaji bere. Kar do deetinji, na ibanno wer kaak na gaayiyo. ⁹ In imaan, Ibraayim daktu goy ar awraatince do darre taat Bun kaawtu a naaji bere. Na daktu goy do kuraarner. Isaaka in Yakuub oki atta in Ibraayim do maan kaak Bun kaawtu a naaji bere-aka ho nuur sa goy in kuraarnay di ar Ibraayim. ¹⁰ Kar Ibraayim gay era geeger kaak Bun meenji pakirtu do piniinji ho na meenji Bun kat kaak yaa piniinji. Geeger-ak bombo ho eezaado tak-tak.

¹¹ In imaan, Zaara daacyi ta Ibraayim, ya ta mogina ho ta za6e oki, ta weetu ho ta gintu atan geemir. Ta weetu-ak, asaan ta amniy tak-tak in naar kaak kaawit kaaw-ata. ¹² Ansii ko, min gem rakki kaak zab ko tak-tak amiltu tamba dakina ar kaalna wal ar yir kaak do bi ka barrer ho gem gedarro osinji.

¹³ Gee-ak okinco obit imaan bombo yoo muutco. Kar gay, gamin kuuk Bun kaawiico-ak, nu bal talin nu as do werco. Kar gay, ta ar nu talig ko gamin-ak min serek ho gincio gala. Paa ko, nu ibintu kadar nu goy ar awraatinna ho marti do duniiner. ¹⁴ Kar ya nu kaawa pa-ak gaara waran kadar nu bariya darre ta maaniico. ¹⁵ Darre taat nu bariyy-at, ta darre taat nu rastudo-ata. Yampa, ta-an nu yeepe. ¹⁶ Kar gay, darre taat nu bariyy-at, ta darre ta ta6 taat goy ka samaaner. Do bi naar-ak ko, Bun ginno sokaan taat nu kolin a na « Bunco ».

¹⁷ In imaan, Ibraayim berig ronji satkin do Bun di wiktin taat Bun rakiy tale baay. In maan kaak awalle Bun kaawiji a naaji gine oki, Ibraayim ooytu berin ronji kaak dangiro†. ¹⁸ Ka seener gay, min awalle, Bun kaawji aman : « In ronji Isaaka kat, baan yaa miine in koogina ar kaak nu kaawiiin. »‡

¹⁹ Kar Ibraayim gay pakirtu kadar Bun gin gudurre taat naa nooye gem min do muuti. Do saan taar-an ko, Bun berijiig ronji ar na yeejiig min do muuti.

²⁰ In imaan, Isaaka barkiyiig Yakuub in Ezaayu do bi ka maan kaak yaa ase neginda.

²¹ In imaan, Yakuub, do wiktin taat menuwiyy gaay gaase, na barkiyiig kooginay ku Yuusup rakki rakki. Min na barkiygu, na denjirtu in donkiloy ho na ontu abdiye Bun.

²² In imaan, Yuusup, do wiktin ta na rakiy mate, na kaawtu a gee ku Israyeel asa amile min darre ta Meser. Kar na bertu izinne do maan kaak nuu gine in kaasiy.§

²³ In imaan, min Muusa nu weeyiiga, aginiyji cigiliig nam koyin subba. Nu gintu pa-ak, asaan nu tal samaanuwiyy ho nu bal gine kolaw do taat sultan kaawtu.

* **11:5** Wer ka gase kaawor do Zeneez 5.24. † **11:17** 'dangiro' : Werin daarin, nu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'. ‡ **11:18** Wer ka gase kaawor do Zeneez 21.12. § **11:22** Wer ka gase do Zeneez 50.24-25.

²⁴ In imaan, min Muusa gin ko tatiko, ɲa rakaado a ɲuu kolin pey a ɲa ronɲi ka romoy ta Sultan ka Meser. ²⁵ ɲa icit taaɲin in gee ku Bunɲi. ɲa tal kadar taaɲin-at guna min galal ta duniiner taat do menuwir di ho taat iyaag gee do zunuubinnar. ²⁶ Kar do ta Muusa gay, ɲa icit taaɲine ar taat Iisa Masi asiy aawe ho ɲa talaat ar maan kaak pakgig malle ka Meser serek. Asaan ka seener, ɲa tala maan kaak Bunɲ asiji bere neginda.

²⁷ In imaan, Muusa amiltu min Meser ho ɲa baltu gine kolaw do dapinko ta sultan. ɲa peytu bombo ar gem kaak talaag Bunɲ kaak gee talgigdo. ²⁸ In imaanji, Muusa iidiytu iidin ta *Paakdi ho ɲa kaawiico do gee ku Israyeel a ɲuu ooye baar do botilay ku geriyco. Ampaa kat, *dubil ka Bunɲi gay dee geemir baltu deen awaw ku miday ku gee ku Israyeel.

²⁹ In imaan, gee ku Israyeel aaliig barre ka Dindiko bal boose ka asinco. Kar min gee ku Meser raka aalen gay, amay teeyig okinco.

³⁰ In imaan, durdurre ka geeger ka Zeriiko eeztu. Gee ku Israyeel jarbig* geeger-ak mena bijigiy, kar yiriy ta peesirinɲar gay, wiktin taat ɲu jarbiy-ak, durdurre-ak eeztu dizic. ³¹ In imaan, azbiɲa rakki siɲti Raab baltu mate in ɲuur kuuk newsiji kop do Bunɲi, asaan ta obig samaane ɲuur kuuk gee ku Israyeel ɲaamtu a ɲuu tale baat ta darrico.

³² Naa kaawe pey maa ? Wiktin ginno taat naako ose rakki rakki do bi ka Zedeyon, Baraak, Somsom, Zepte, Dawuud, Samiyeel ho nabiinna daarin oki. ³³ ɲuur oki, in imaan taat ɲu gintu, ɲu ictu darrinay, ɲu hokumiyyi in botol, ɲu gasit taat Bunɲ kaawtu a ɲaaco bere ho ɲu sokumiig binɲiko ku boornar. ³⁴ ɲu deet ak ta oba bilim-bilim, ɲu waal min aside ka *seepiner, ya gudurricco arme oki, ɲu gas gudurre min do Bunɲi, ɲu gintu gee kuuk sinco alaw do gartar nam ɲu atik askirna dakina ku darrinay ku pey. ³⁵ In imaan, daad gasiig pey geenco kuuk mate do wiktin taat ɲu nooytu.

Kar daarin gay, ɲu gaarcot ko gaare nam ɲu mattu. Ya waan raka jilinco oki, ɲu pooɲaw, asaan ɲu raka gase maan kaak taɲ paka. Maanna-ak, ɲaar ko nooye kaak Bunɲ asiy nooyinco. ³⁶ Pey daarin, ɲu ajimiyyig ko ajimiye ho ɲu kooɲig in kordinco, kar daarin, ɲu duunig in jinzirre ho ɲu unjiig dannaayne. ³⁷ Pey daarin, ɲu zeerig in dambay nam ɲu deeyigu, daarin, ɲu gerkidig gerkide nam ɲu dukumiig seera, ho daarin gay, ɲu deeyig in seepine. Pey daarin bal gine geray, ɲu jaawa anne anne, kesuun teeco saaro nam ɲu duuna zamam ku awgir di. Gee-ak pokirna tak-tak, ɲu taaɲiyaagu ho ɲu gaaraacot ko gaare. ³⁸ Gee ɲuur-ak, sellinɲuwco dakina nam duniin sa bal nece ooyinco ! ɲu jaawa anne-anne do kalaaner, ka dambiniidi, do girpiniydi† ho do biddindi.

³⁹ Gee-ak, okinco, in imaanco taat ajbiyyig Bunɲ-ak oki, ɲu bal gasin maan kaak ɲa kaawtu a ɲaaco bere. ⁴⁰ Ka seener, Bunɲ siyaate maan kaak samaan aale pakgig gamin okinco. ɲa raka a gee-ak yaa nece tak ar kaak ɲa rakiyo. Kar gay, ɲu gediraado nece tak bal ginte.

12

Diye ka gelbiner in Iisa

¹ Talonɲ ja imaan ta gee kuuk gi kaawtu ɲak ko bico-anɲku ! ɲuur ar saadinna kuuk leyinte datko. Saadinnuwco-at, ɲu gaaraat in goyinco kaak samaane do botol ta imaandi. Do saan taar-an gay, rasonɲ gamin okinco kuuk todaate sinje do goyinte kaak do botol ta Bunɲi. Rasonɲ oki zunuubinna kuuk daanaate melen paa di ho zeedinte do gad kuuk Bunɲ kaawiite. ² Pakirinte doo do Iisa,

* **11:30** 'jarbe' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'kaare'. † **11:38** 'do girpiniydi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'do pugurumnyiidi'.

ɲaar kaak durcit baat ta barar ta imaante ho kaak yaa gininti taa nece do werti. Ka seener, galal taat ɲaa aawe do gaasindi-at, ɲa ibinit min awalle. Gee talaat muut ta ka etor ar maan ka sokaɲ. Kar Iisa gay isgigdo tuk. Ampaa ko, ɲa ooyiit muut-ata. Kar diɲ gay, ɲa diɲ baay do meeday ta Bunɲi, wer kaak Bunɲ hokumiyo.

³ Talon ja maman Iisa ictu subirraw wiktin taat gay zunuubinnar taaɓiɲiiga. Ampa-ak, zeedon ku rasiydo taaɓin yaa patiye kayko nam imaanko yaa oole. ⁴ Asaan do taasinkiko taat ku taasiniy in zunuubinna, ku bal taasine misa yoo do muuti. ⁵ Ku rawtig ko taaye kaak Bunɲ taayinjo ar ɲa taaya kooginay-aka walla ? ɲa taayinjo aman :

« Gem kol ronji, ya *Rabbin diyaacin do botildi,
dak talinjo do taayinji-ak ar maan ka maala.

Ya ɲa leesaajin oki, zinɲan yaa oolenno.

⁶ Asaan ɲaar kaak Rabbin diyi do botildi-ak,

ɲaar ko kaak ɲa elgiyo

ho ɲaar kaak ɲa taaɓiɲi-ak,

ɲaar ko kaak ɲa taliy ar ronji. »*

⁷ Icon subirraw do taaɓinko, asaan in taar ko, Bunɲ diyiiko do botildi ar kooginay. Yampa, ɲa maa micir kaaktacco diygigdo do botildi ? ⁸ Ya Bunɲ diygikonno do botildi ar kaak gee okinco gingiy do kooginco, ɲaar-ak gaara kadar ku kooginaydo, ku buumina.

⁹ Okinte, gi gin aginiyte kuuk weente. ɲu diyaate do botildi ho gi karmiyaagu. Ya ɲuur diɲ sa gi karmiyaagu, Tatte Bunɲ ka kuwan gay, illa gii karmiɲinji pak ɲuura. Paa kat, gii gase goye kaak taɓ. ¹⁰ Aginiyte diyaate do botildi do menuwir di ar taat ɲu rakiyo. Kar Bunɲ gay diyaate do botildi a ɲaate gaayinte gii kuuniye *cawar ar ɲaara. ¹¹ Ka seener, ya ɲu diyaate do botildi, do wiktin taar-at awgitenno gala, illa ta rada adi. Kar ba aar gay, ɲuur kuuk ɲu diyig do botildi-ak gasiig maan kaak aadaag diye kaak do botildi-aka. Maanna-ak, ɲaar ko weye ka gelbinner do bi ka *goye kaak in botol do unji ka Bunɲi.

Taayika in mino

¹² Do saan taar-an ko, gem kol sintay, paanon kocingilinjo kuuk oolaako ho denjon gipiyo kuuk aziraw-aku. ¹³ Jaawon do botilay kuuk dalan a ɲaar kaak oygaw, asinji bodiniydo, illa gay, ɲaa gase aapiy ta ziy.

¹⁴ Zeedon kuu goye do aapiyer in gee okinco ho goyon goye kaak *cawar do unji ka Bunɲi. ɲaar kaak goydo ampa-ak talaagdo Rabbin Bunɲ tak-tak. ¹⁵ Yaman, ginon yoo waan minninko yaa newsenno kop do barkin ta Bunɲi. Zeedon a maan yaa amilenno min do gelbinko ar et kaak caariy diya gee. Ya maan kaak samaanno-an amil minninko, ɲaa barjile gee nam anuwko, ɲaako niginjo. ¹⁶ Ginon a waan minninko goyiido kaak yaa ɓaaye munjam ho kaak yaa kanje in gamin ku Bunɲi. Dakon ginenna ar Ezaayu kaak berit aawnuwi† do sinji do bi ka teendi di. ¹⁷ Ku iban kadar ba aaro, ɲa bariytu botol taat tacco yaaji yeepin barkin taat ɲu beriy do aawo-ata, kar tacco gay poce. In alinji, ɲa loklikiji do tacco a wal ɲaaji gedire diɲ ga, kar gay, ɲa bal gedire newsin gelbin ka tacco.

¹⁸ Kar kun gay, wiktin taat ku sinjitu moota in Bunɲ, ta arro wiktin taat gee ku Israyeel sinjitu do damba Sinayi taat nec ɲuu wakinti. Do wiktin taat ku sinjitu-ak, ginno ak taat oba jilik-jilik, ginno uc pondiko, ginno gondikaw

* **12:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 3.11-12. † **12:16** 'berjit aawnuwi' : Do aadin ta Yuudinnar, aawo gasa barkin dakina min do tacco pakgig sintay.

taat dulum ho ginno kurumbiin gidi-gidi-gidi. ¹⁹ Ku bal dore ale ka perner wala gaay ta Bun̄di. Kar gee ku Israyeel gay, min ɲu doriit gaayay, kolaw obiigu ho ɲu marmiltu a ɲaaco kaawenno pey maan kaawra. ²⁰ Nu marmiltu ampa-ak, asaan kaaw taat ɲu dortu-at patiy kayco. Kaaw-at aman : « Ya waan kaak wakit damba-an, ɲuu zeerin in dambay, ɲuu deenji ya ɲa malle oki. »[†]
²¹ Gamin okinco kuuk Bun̄ gaariico-ak isco kolaw aale nam meenji Muusa oki kaawtu aman : « Kolaw unjidu nam nu aziraw. »[§]

²² Kar kun gay sinje moota in damba taat ɲu koliy *Siyon ho in geeger ka Bun̄ kaak goy mento. Geeger-ak, ta Zeruzaleem taat goy kuwa ka samaaner do wer kaak *ɖubal ku Bun̄di num dil-dil in galal. ²³ Ku sinje moota do wer kaak gee dakina kuuk aamine numtu, ɲuur kuuk ɲu siirig ko sinco do maktumne taat goy kuwa. Gee kuuk aamin-ak, ay gem di ar aaw ka Bun̄di. Ku sinje moota in Bun̄, ɲaar kaak gay dukume seriiner do gee okinco, ho moota pey in gee kuuk goy goye kaak in botiliy ho mat taaye. Gee-ak, diɲ ɲu ginig nam ɲu neciit tak taat Bun̄ rakiyo. ²⁴ Ku sinje moota in Iisa. Do jamaw ta marbinto, ɲaar ko goy datik ta geemir in Bun̄. Ku sinje moota in baariy kuuk min ka etor. Baariy-ak pakgig ku Abeel serek.*

²⁵ Yaman, laan denginko samaane kuu cokiɲin ɲaar kaak kaawaako ! Ka seener, gee ku Israyeel poocig ɲaar kaak minaagu keder ho ɲu bal pake min do seriiner. Kar ginten gay, ya gi newsaaji kop do ɲaar kaak kaawaate min kuwa ka samaaner, tante-at yaa gine maman ? ²⁶ Naar kaak gaayay azirig kid awalle-ak, diɲ gay, ɲa kaawaate pey aman : « Do menaw kuuk yaa ase, nu aziraagdo kid keeji di, kar gay, naa azirin pey kida in samaane oki. »[†]
²⁷ Kaaw taat a « naa azire pey-at » gay gaara waran kadar gamin kuuk Bun̄ kilgiytu ho kuuk yaa azire yaa sawle, illa ɲuur kuuk yaa dak-ak, kuuk azarro. ²⁸ *Meennaw taat Bun̄ yaate bere-an, waan gediraado azirinti. Do saan taaran ko, delinte barkin do Bun̄di ho abdiyintenga in kolaw ho in horoomine ar taat ɲa rakiyo. ²⁹ Yampa, ya gi ginno ampa-ak, Bun̄te, ɲaar nec yaate idinte ar ak taat tiyaw.

13

Goye kaak Bun̄ rakiyo

¹ Elguwon zin̄kiko ar sin̄ta kuuk tacco rakki. ² Dakon rawtenno obe ka martir. Ka seener, in obe ka martir-ak, gee daarin ob *ɖubal ku Bun̄di ho ɲu ibingigdo. ³ Pakiron do gee kuuk ɲu obtu dan̄aayne ho ginon ar kun̄ko oki, ɲu obin̄ko in ɲuura. Pakiron do gee kuuk ɲu taabiyaagu, ho kun̄ oki, ginon ar ɲu taabiyaako.

⁴ Gee okinco, illa ɲuu bere horoomin do obindi. Do ɲuur kuuk ob gay, nu kaawaaco, illa ɲuu karmiɲin obinco, ɲuu kokinenno kara. Yampa, Bun̄ asaaco dukume seriin do gee okinco kuuk ɖaaya munjam ho do ɲuur kuuk kokina daadi wal miday kara.

⁵ Do goyin̄ko, dakon elenno gurus aale. Hamdiyon in maan kaak ku gintu di. Asaan Bun̄ meenji kaaw aman : « Nu rasaacinno keejin ho nu

[†] 12:20 Wer ka gase kaawor do Ekzood 19.12-13, Deteronoom 5.23-25. § 12:21 Wer ka gase kaawor do Deteronoom 9.19. *

12:24 'Baariy-ak pakgig ku Abeel serek' : Baar ku Abeel, ɲuur ku kayar, asaan wiktin taat Kayen deeyiiga, Bun̄ kaaw a baariy koola min keder a ɲu asa kappiɲin kayay (Zen̄eez 4.10). Kar baar ku Iisa gay, ɲuur ku jilindi, asaan in muutuy taat ka etor, ya gem kaak aamin loci yaa gase jile.

[†] 12:26 Wer ka gase kaawor do Aaze 2.6.

newsaaajinno kop tak-tak. » *⁶ Do saan taar-an ko, nii kaawe bal kolaw aman :

« *Rabbin Bun ko kaak gaayaanu.

Nu ginaado kolaw tak-tak.

Gem in odinay seer ar kunto di,

ɲaan ginin maman ? »†

⁷ Pakronco do aginduwko kuuk gaarkon kaaw ta Bunde. Talon ja maman ɲu goytu nam ɲu mattu ho icon imaan tanco. ⁸ Iisa Masi makaado tak-tak, wala dinƙa, wala wiktin taat bire, wala taat yaa ase neginda. ⁹ Yaman, dakoɲ rasenno zinjiko ɲuuko jaginƙo in ay bilde kaak arro in imaanko. Ka seener gay, maan kaak samaan-ak, illa gelbinte yaa denre in barkin ta Bunde. Yampa, ɲu denraado in *gaanuun kaak kaawa do bi ka teendi. Gaanuun ar ɲaar-an bal gaayinco in maanna ɲuur kuuk aadaaga.

¹⁰ Ka seener, gi gin wer ka satkiner. Kar gay, maan kaak ɲu bertu *satkin do wer-ak, gay satkiner ku *Yuudinnar ginno botol taat ɲuu teenji. ¹¹ Ya taɓ gay, baar ku mallel kuuk ɲu bertu satkin do bi ka zunuubinnico-ak, mee satkiner kaak tatik iyig do *wer kaak cawar. Kar kumco gay, ɲu eriig kara do kalaaner. ¹² Ampaa ko, Iisa oki mattu kara min geeger ka Zeruzaleem a gee yaa kuuniye *cawar in baar ku meenji. ¹³ Ansi-ak, ginte oki amilinte kara do wer kaak ɲa goyiyo ho ooyinten yile kaak gee yaate yilinte ar ɲaara. ¹⁴ Asaan din gi ginno wer ka goyindi kaak yaa taaye doo. Kar gay, gi bariya ka neginda. ¹⁵ In Iisa Masi ko, gi abdiyyi Bun ho gi oziliy sinji. Ampa-ak, gi bera doo satkin ta oziliikar do Bunde. ¹⁶ Dakoɲ rawtenno gine ka sellinƙaw ho in gaay ta zinjiko. Asaan satkinkan ɲuur-an kat aawaaji gala do Bunde.

¹⁷ Karmiyon aginduwko ho onon unco. Ka seener, ɲuur di tala kaako doo ho neginda Bun asa indinco. Ginon a ɲuu gaasin riycu in galal bal niize. Yampa, ya ɲu niizaw-ak, kuu uce maala.

Inde ka Bunde

¹⁸ Gem kol sinƙay, indiguwonni Bun. Ni iban do kayni kadar gelbinni *cawar, asaan do goyinni, ni ic niyin taat nii ginguwe taat samaane ay wiktine. ¹⁹ Maan kaak paka nu rakiy minninko-ak, illa kuudu inde Bun a ɲaadu pile botol naako yeepe kodok.

²⁰ Bun kaak iya aapiye nooyig *Rabbinte Iisa min do muuti ho ɲa gintu gay gooyindi kaak tatiko. In baariy kuuk minɛ, ɲa duuniit jamaw taat Bun obtu in gee ho ta dukumaado tak-tak. ²¹ Bun yaako bere gudurre kuu gine ay riy taat kuuniy in niyiney. In botol ta Iisa Masi, ɲaate gaayinte gii necin ay maan kaak ɲa rakiyo. Locin di *darjine elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

²² Gem kol sinƙay, kaawin kuuk nu ɲaamiiko a naako isinƙo-an, obon samaane do aditko in subirraw. Asaan maktumner-an, taar kaawinti sood di. ²³ Nu minaako kadar sinƙe Timote, ɲu imilig min dajaayne. Ya ɲa as kodok-ak, niiko baawe seertini.

²⁴ Ooyonco dakina do aginduwko okinco ho do gee ku Bunde okinco. ɲuur kuuk goy Itali oki ooyko dakina.

²⁵ Barkin ta Bunde yaa goye in kunƙo okinco ! Nu ooyko dakina.

* **13:5** Wer ka gase kaawor do Deteronoom 31.6,8, Zoozuwe 1.5. † **13:6** Wer ka gase kaawor do Soom 118.6.

Zaak Maktumne taat Zaak siirtu Pile ka kaawor

Maktumne-an, *na* Zaak kat siirt do kretienna kuuk goy do ay wero, ya *nu* Yuudinna wal Yuudinnado. *Na* taayaag maajirnay ku Iisa okinco do goyinco kaak *nuu* goyguwe kun kawta. Taayinji daarin, *na* diy odoy do gay gamnar. *Na* kaawa a gem kaak gin imaan ka seener, *nu* ibiniig min do riy ta samaane taat *na* giniyo. Kar ya riyoy samaanno gay, imaanji turro imaan ta ta6.

Ooy ta awalle

¹ *Na* nun Zaak, gay riyor ka Bunji ho ka *Rabbin Iisa Masi kat siiraat maktumne-anta. Nu ooyaako dakina, kun gee ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji*.

Ibine kaak Bunj beriyo

² Gem kol sintay, do ay taa6ine, aaciyon dakina. ³ Asaan ku iban kadar ya ku kondira in imaan do ay taa6iner, kuu kuuniye gee kuuk gin subirraw. ⁴ Kar zeedon kuu ice subirraw gaay in gaayo nam kuu nece tak ar taat Bunj rakiyo, bal orne, do unji ka Bunji ho imaanko sa, maan armaatido pey.

Inde ka ilimdi min do Bunji

⁵ Ya minninko, gin gem kaak ilimji arme, illa *naa* inde Bunj ho Bunj yaaji berinti. Asaan in sellinkuwi, Bunj gina oyaw do gee okinco bal kaawo. ⁶ Kar gay, illa gem-ak yaa inde in imaan, bal ose ka adir. Asaan gem kaak adiy osaw-ak, *naar* ar amay ku barrer kuuk us yangaag meeda nugila. ⁷ Gem ta *naar*-ak, *na* diyenno kaay a Rabbin Bunj yaaji bere maanna. ⁸ Asaan adiy seer ho do ay maan kaak *na* rakiy gine, *na* obgijido tirit.

Pokirince in gay gamnar

⁹ Sinj kaak pokirince, illa *naa* aaciye asaan Bunj jaalig sinji kuwa ¹⁰ ho *naar* kaak gay gamnar oki, illa *naa* aaciye asaan Bunj cillig sinji. Ar booyaw kuuk solla do kalaaner, gay gamnar sa taayaado. ¹¹ Tapar kuuk booye-ak, ya pat coke, ta giniy tongo ho tapar-ak aayiyo. Ya *nu* aaye, booyaw-ak solliyo ho samaanuwco rawtiyo. Paa ko, gay gamnar-ak asiy mate wiktin taat *na* gina riyoy di.

Taa6ine in gece ka gemor

¹² Galal do *naar* kaak obit imaanji bombo do taa6iner. Asaan wiktin taat taa6in-at gaase, *naa* gase hagin taat *nuu* bere do *nuur* kuuk nosire. Hagin-at, taar goye ka gaasdo kaak Bunj kaawtu a *naa*co bere do *nuur* kuuk elgiga.

¹³ Ya gelbin ka gemor *naa*maag do zunuubinnar, *na* diyenno aman : « Bunj kat *naa*mintu do zunuubinnar. » Asaan Bunj gediraado *naa*ame gemo *naa* gine maan kaak samaanno ho *naar* meenji sa, waan gediraado *naa*aminji. ¹⁴ Kar gem kaak raka gine zunuubinna gay, taar niyin ta meenji di *naa*miig *na* giniy taat samaanno ho *na* galiy do zunuubinnar. ¹⁵ Niyin taat samaanno taat goy

* **1:1** 'gee ku Bunji kuuk totir do adiy ka kidar okinji' : Do Kitamne taat in kaaw ta Grek, *nu* kaawa a 'tamba ta Israyeel taat orok in seera'. *Nuur* ko gee ku Bunji. Kar gay, anne-an, tamba ta Israyeel taat orok in seer-at gaara gee okinco kuuk aamin do Iisa Masi do wiktin ta Zaak.

do gelbiner, taar ar daatik taat iciy adi ho ta wiyo. Ampaa di oki, niyinat wiyiy zunuubinna. Kar wiktin taat zunuubinna-ak nec do werco, nu iy muutu.

¹⁶ Gem kol sintay, dakon rasenno zinkiko nuuko caaciyingko. ¹⁷ Ay bere kaak samaane ho ay maan kaak nec tak ar kaak Bun rakiyo, Bun kat beraatengu. Gamin-an asa min Bun kaak kilgiyig pato, koye in kaalna. Yiriyi maka in aando, kar Bun gay makdo ho na rasitenno do gondikor ar kaak pat gingiyo. ¹⁸ In niyin ta meenji ho in kaawoy taat ka seener, Bun beriite goye ka marbinto, paa kat, gi gine awallico min gamin okinco kuuk na kilgiyu.

Cokiye in karmiye ka kaaw ta Bunji

¹⁹ Gem kol sintay, moyon do kaaw taat naako kaawe-anta : ya waan kaawaako, laan denginko samaane kuu cokiye kaawoy, ho ya ku raka kaawe, pakiron ja kayco ho dakon dapinguwenno kodok. ²⁰ Asaan gem kaak dapine, naar ginno maan kaak in botiliy do unji ka Bunji. ²¹ Do bi naar-an, rason gamin okinco kuuk jookumo ho in kuuk nigaako do unji ka Bunji. Kar in dalullaw, obon kaaw taat Bun diytu do gelbinko, asaan ta nec yaako jilingko.

²² Ya ku cokiya kaaw ta Bunji, dakon cokiyyenno maalan di, kar gay ginon ar taat ta kaawtu. Yampa, ku tara zinkiko ku maaniikon di. ²³ Asaan naar kaak cokiyaat kaaw ta Bunji ho ginno ar kaak ta kaawtu-ak, naar ar gem kaak tala wijeeneey ta meenji do sawwapa. ²⁴ Min na talta, na deetiyo ho kodok di na rawtiita. ²⁵ Kar gay, gem kaak bariya baay ta *gaanuun ka Bunji kaak imilaag zunuubinnite kuuk ginaate ferrina, na rasaagdo tak-tak. Na rawtaagdo kodok maan kaak na cokiyyu ho na gina ar taat gaanuun-ak kaawtu. Gem naar-ak, Bun yaa barkiyingji do ay maan maan kaak giniyo.

²⁶ Ya waan pakira a na gay abaadiner, ho biy gay, na gedirgijido, na tara ziy ka meenji ho abaadiney sa uc usu. ²⁷ Abaadin taat ta6 ho taat bal oirin do unji ka Tatte Bun, taar ko tale do kaaco ka gollina in murgilgal kuuk goy do taa6iner†, ho taar ko ta gooye zinkar min gamin okinco kuuk nigaate do duniiner-anta.

2

Eere ka geemir naar samaanno

¹ Gem kol sintay, dakon eerguwiñcodo gee, asaan ta bal kuuniye in imaanko taat in *Rabbinte Iisa Masi, naar gay *darjiner. ² Cokiyon, gin kaaw rakki taat diya a ku num do wer rakki ho gee seer kat as do wer-aka. Ka rakki gay gamnar kaak is kesuune taat samaane, ho do kormoy oki, na is korkid* ka daabner. Kar ka rakki gay, pokirince kaak is kesuun taat tiziwi-tiziwi. ³ Wiktin taat gay gamnar-ak unje, ku uciy ku ooyiiji, kar ku kaawiji aman : « Gem kol sinthe, as goy anne, wer-an kat kanjin. » Kar gay, wiktin taat pokirince-ak unje, ku talaag paa di ho ku kaawiji aman : « Kinke-an pey in ka asinji di wal baa goy keder anner di ! » ⁴ Ya ku gina ansi-ak, ku eera zinkiko ho ku tala gee ar gay dukume seriiner kuuk aditco pondiko.

⁵ Gem kol sintay, cokiyon samaane ! Nuur kuuk gee talaag ar nu pokirna, Bun gay dobig a nuu gine imaan dakina. Ampa-ak, nuu goye ar gay gamnar do unji ho naaco berin haginco taat na kaawtu a naa bere do nuur kuuk elgiga. Hagin-ak, naa unje kaak do *Meennuwi. ⁶ Kar kun gay, ku talaag pokirna-an ar maan kaak maala ! Yaman pakiron, nuur kuuk taa6iyaako ho kuuk

† 1:27 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 1.17. * 2:2 'korkid' : Werin daarin, nu kaawa a 'garaarince'.

sakkiyaako, njuur-ak kun waa ? Njuur gay gamnar-ak doo ko, wal maman ?
⁷ Nu njuur di pey kuuk waraag sin ku ta6 kuuk Bun diyiiiko.

⁸ Ka seener gay, ya ku aada *gaanuun ka Meennaw ta Bundi ar kaak Kitamne kaawiy aman : « Kii elin giji ar zin ka meenjin »,† naar-ak, ku gina samaane. ⁹ Kar gay, ya ku eera gee, ku gina zunubinna ho gaanuun-an yaako gagire asaan ku nepidga. ¹⁰ Ka seener, gem kaak karmiyaag gaanuun okinji, kar ka rakki di, na nepidga, ar na nepidig ko okinji. ¹¹ Do gaanuun-ak, Bun kaaw aman : « Kun miday, dakon kokinenna daad kara, ho kun daad oki, dakon kokinenna miday kara »†, ho na kaaw pey aman : « Dakon deenna gee. » § Ansi-ak, ya waan gooya ziy min do bariye ka daatir wala ka midir, kar na dee gemo, naar-ak, na bal karmiyin gaanuun. ¹² Ampa-ak, do ay kaaw taat ku kaawiy ho ay maan kaak ku giniyo, ginon ar gee kuuk iban kadar Bun yaaco dukume seriine in gaanuun kaak imilaate min do zunubinna kuuk ginaate ferrina. ¹³ Ka seener, gem kaak tallo amindaw ta eenji, Bun talaajido amindaw ya na dukumaaji seriine. Kar naar kaak tala amindaw ta eenji gay, naa nosire wiktin ta seriiner.

Imaan in riyti

¹⁴ Gem kol sintay, ya waan kaawa a na gin imaan, kar na gaarro imaanji in riyti gay, galilti maa ? Imaan taar-an yaa jilinj walla ? Ha'a, taa uce maalan di. ¹⁵ Cokiyon, gin kaaw rakki taat diya a kuu gin sinta kuuk arumco tee in ise. ¹⁶ Ya nu 6aawko oce ho ku naamiigu aman : « Baan kate, Bun yaako bere maan kaak ku rakiyo. » Ya ku balco bere maanna, ansi-ak, galilti maa ? ¹⁷ Ampaa ko, in imaan oki. Ya ta keetit di ho bal riyti, taar us maalan di.

¹⁸ Gem rakki yaa kaawe aman : « Daarin gin imaan, kar daarin gay gin riy taat samaane. » Kar nun gay yaaji telke aman : « Gaarduut imaanji taat goy bal riyti tare ! Kar nun gay, naan gaare tanto in riyti taat samaane. » ¹⁹ Ki aamin kadar Bun naar rakki di. Naar-ak samaane ! Aaridna oki aamina pa, nam kelimco amila min kolaw. ²⁰ Kin kaak kaan bombo-anja ! Ki raka tale maan kaak gaara a imaan taat bal riyti uca maala-anta walla ? ²¹ Kaawor ja, maman Bun taliig tatte Ibraayim a na goy in botol do unji ? Na taliig a na goy in botol do unji-ak wiktin taat Ibraayim ooytu berin ronji Isaaka satkine. ²² Tal kate, imaanji 6aa sawa in riy taat samaane na giniyo. In riy taat na giniyat ko, imaanji nectu tak in taat Bun rakiyo. ²³ Maanna-ak astu do botiliy ar taat Kitamne kaawtu aman : « Ibraayim, naar diy gelbiney in Bun. Do bi ka imaanji-at ko, Bun taliig a na goy in botol do unji. » * Paa ko, Bun koliig a na royay.† ²⁴ Ku iban kadar Bun talgid gemo a na goy in botol do unji in imaan keetit di, kar gay, na talaat oki riyoy taat gaara imaanji.

²⁵ Pakirinte oki do geem rakki sinti Raab. Taar gay azbinca min awalle. Kar gay, do bi ka riy taat samaane ta gintu, Bun talit a ta goy in botol do unji. Riyti-ak, ta obiig samaane njuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu†, ho do deetingo, ta nolpiig in botol ta pey.

²⁶ Ka seener gay, gem kaak siikamno, naar mate. Ho imaan taat bal riyti, taar oki mate.

† **2:8** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.18. † **2:11** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.14, Deteronoom 5.18. § **2:11** Wer ka gase kaawor do Ekzood 20.13, Deteronoom 5.17. * **2:23** Wer ka gase kaawor do Zeneez 15.6. † **2:23** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 41.8, 2 Kronik 20.7. † **2:25** 'njuur kuuk gee ku Israyeel tabirtu' : Nu 6aaw tale baat ta darrico ho nu asiy taasiingco (Zoozuwe 2).

3

Gedire do leeser

¹ Gem kol sintay, riy ta 6ilde geemir-an, gee dakina yaa bariyintido. Asaan ku iban kadar nin kuuk 6ilda gee-an, seriin tani yaani gine rad paka. ² Kar gay, okinte, gi niga di do gamin dakina. Ya gem kaak gedirji do biy, naar-ak nec tak ar kaak Bun rakiyo ho na gedirji do ziy okinji. ³ Ya gi isaaco layumnay do pisiydi, gi gediriy joominco ho aaniyinco in botol taat gi rakiyo. ⁴ Pakiron pey do markab kaak tatiko. Nu duunaaji zimilla kuwa ho us tongo kat akilaaga. Kar gay, naar kaak suugiyaaga-ak aaniyiig wer kaak na rakiyo in et kapak di ar denko. Markab-ak tatko ho et gay kapak di. ⁵ Lees ta gemor oki pa. Min do zi ka gemor, taar kapak, kar ya ta osa gay, taa gedire gine gamin kuuk gidim.

Pakiron do kan ka aki kaak nec erin et okinji kaak do kalaaner. ⁶ Leese, taar ar ako ho min loti ko amiliy kaawin dakina kuuk jookumo. Taar min gamin kuuk Bun leetu do zi ka gemor ho ta nigaag zi okinji. Leese, taar ar ak taat amila min ba oole ho taat eraag goyinte tak-tak. ⁷ Ku iban kadar gee nec iye kayco ku ay biyaw ta kummar : ku yeero, kuuk zewaw, kuuk poypiyaw ho kuuk goy do amiydi. Ka seener, okinco, nu iy kayco. ⁸ Kar lees ta gemor gay, ginno waan kaak yaati gedire. Taar gallo ho ta goydo werti rakki. Taar gin kop taat diya gee. ⁹ In lees-at ko, gi oziliy Tatte Rabbin Bun, ho in taar di oki, gi surpiyiy gee kuuk Bun kilgiyту ar naara. ¹⁰ Min do bin kite nuur-ak di, amila oziliika ho suruupine. Gem kol sintay, ampa-ak ta bal ase. ¹¹ Min od ta amiydi rakki di 6okgiy amay kuuk gala in kuuk yuutu walla ? ¹² Gem kol sintay, yiri rakki ku tal buguwa weetu coone walla ? Wala bayur weetu gapra ? Od ta amiydi oki pa, taat 6oka amay ku yuutu, 6okdo pey kuuk gala !

Ilim taat Bun beriyo

¹³ Minninko gin gem kaak gin ilim ho kaay icaw walla ? Ya goya, illa naa gaarguwe in goyinji kaak samaane ho in riyoy taat na giniy in dalulluwiy ho in ilimji. ¹⁴ Kar gay, dakon dapillenno ya gelbinko miin in hasuudinaw ho in kaasume ka eenko. Asaan ya ku dapilaw-ak, ku nigiit seen ta Bun di. ¹⁵ Ilim taar-an asdo min do Bun di. Taar ta duniiner, geen di imilit min do kayco ho ta asa min do aariddi. ¹⁶ Asaan wer kaak hasuudinaw in kaasume goy-ak, barjile oki goya in ay maan kaak jookumo. ¹⁷ Kar ilim taat asa min do Bun di gay, taar *cawar ja, kar ta iya aapiye, ta dalulle, ta amra gee, ta tala amindaw ta geemir ho ta gina riy taat samaane. Ta eerro gee ho ta kaawdo in bit di ho ta adti keetiti. ¹⁸ Nuur kuuk iya aapiy do eenco, nuur ar gay gawnar. Busum kaak nu luwiy-ak, taar aapiye. Ho gamin kuuk nuu gaase gay, naar goye kaak in botiliy do unji ka Bun di.

4

Ele ka duniiner

¹ Yampa, giduwa ho taasiinka kuuk benanniko, nuur asa min momo ? Nuur asa min pikirre taat samaanno taat taasiina do aditko. ² Do gelbinko, ku raka maanna, kar ku gasgigdo. Ampaa ko, ku diiyi gee, aditko miin in hasuudinaw, ku saariy motol, ku taasiiniyo, kar ku gediraado gasin maan kaak ku rakiyo. Ku gasgigdo-ak, asaan ku indigigdo Bun. ³ Zer ya ku indaw oki, ku gasaagdo, asaan ku inda in pikirre taat samaanno. Maan kaak ku inditu-ak, ku rakiy kanje in naar maalan di. ⁴ Talon ja gee kuuk aadgigdo Bun ar taat na rakiy-anta ! Kun ibanno kadar waan kaak el duniine, naar adin in Bun walla ? Ka seener, naar kaak diy kaay in duniine, naar-ak adin ka Bun di. ⁵ Kitamne kaaw aman : « Ruwwin taat Bun diyту do gelbinte, na ooygitido. »

Kaaw-an, dakon talintido ar maan kaak maala. ⁶ Kar barkin taat Bun beriite-at, taar dakin paka. Asaan Kitamne kaaw pey aman : « Njuur kuuk jaala kayco, Bun yaa poccinco. Kar njuur kuuk ona kayco gay, naa barkiynco. »* ⁷ Ampak, karmiyon Bun, goyon bombo min *Seetanne ho naa gade serek minninko. ⁸ Sinjon moota in Bun ho naar oki yaako sinje.† Kun gay zunubinnar, acon pisinjo min do zunubinniko ! Kun kuuk aditko seera, ginon a gelbinko oki yaa kuuniye *cawar. ⁹ Ibinon a ku aminda do bi kaak ku goy do zunubinnar, alon ho goyon ar gee kuuk muut deegu. Sijinjo yaa rabile ale ho galiljon gay yaa rabile morke. ¹⁰ Onon kayko do unji ka *Rabbin Bun ho naako jaalinjo kuwa.

Ose ka geemir samaanno

¹¹ Gem kol sintay, dakon osenno zinjiko. Ya ku osaagu wala ku tala zinjiko ar ku gay dukume seriinco, ku niga binjiko in *gaanuun ka Bunji ho kun maaniko dukumaaji seriin do gaanuun-aka. Ya ku dukumaaji seriine, naarak gaara kadar ku karmiyigido. ¹² Illa gay, na Bun kat berig gaanuun do geemir. Naar keeji di ka dukuma seriiner. Naar di nec jile gee ho nec idinco. Kar kunjon gay, ku pakira a ku kun waa, ku giniy zinjiko ar gay dukume seriiner do eenjo-aku ?

Jaale ka zinjar samaanno

¹³ Cokiyonnu ! Gee kuuk diya a yiriyta wal kawta, nu 6aa do geeger rakki, nuu gine elgo, nuu taajire ede wal nuu gasen di gurus dakina. ¹⁴ Gee njuurak, taat yaa ase kawta, nu ibingita walla ? Ha'a, nu ibingitdo. Goye, naar ar mooy kuuk onnaw ho din di us totiriigu. ¹⁵ Zer kun yaa kaawe aman : « Ya Bun rakaw, gii goye ho gii gine maan ta anka wal anka. » ¹⁶ Ka seener gay, ku jaala zinjiko ho ku pisiriya maalan di. Gamin njuur-an samaanno. ¹⁷ Yampa, naar kaak iban di gine maan kaak sellen ho gingigdo, naar-ak unje ziy do zunubinnar.

5

Taabine do gay gamnar

¹ Yaman, kunjo gay gamnar, cokiyon taat naako kaawe-anta ! Alon ho marmilon do taabin taat asaako ! ² Gaminko yaa zoode ho kesuunko sa, gujin yaa kokinti. ³ Daabniko ho poddinko, nadaane yaa obinco. Taar nadaan-at ku yaa imile baako* do yiriy ta dukume seriiner. Ta teen zinjiko ar ako. Kun bariya malle di, ku 6aayiy in unko. Kar sando, duniin taar gaay gaase. ⁴ Njuur kuuk gin riy ta sedindi do morginko, ku todcog maan kaak waaliyaagu. Ansii ko, nu booda sa ar nu booddoo nam boodinco-ak coon kuwa ka Bunji, naar Mee Gudurri. ⁵ Do goyinjo, ku teet duniine. Ku gina gamin kuuk ku rakiy di. Ku tiyaw ho ku siyaw nam ku neer birgin-birgin ar barkay kuuk jazaarinna dapsiyyo. ⁶ Gee kuuk ginno oorne oki, ku diyco kaawo ho ku deeyiig maalan di. Njuur gay balko pile binjiko.

Subirraw in inde ka Bunji

⁷ Gem kol sintay, di pa-ak, icon subirraw nam yiriy taat *Rabbin Iisa yaa yeepe. Talon gay gawnar. Nu iciy subirraw kee nam amay ku kabun paayiyo ho ku ribbar peyiyo. Kar gaminco niyiyo ho nu aaciyyi dakina in gamin kuuk

* **4:6** Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34. † **4:8** Wer ka gase kaawor do Zakariya 1.3, Malasi 3.7. * **5:3** 'taar nadaan-at ku yaa imile baako' : Kaaw-an kaawa a gee kuuk dummiyaag mallico nam na nigiy maala ho bergigdo do gee kuuk gamin arumco-ak, nu gina maan kaak samaanno do unji ka Bunji.

ɲu jallitu. ⁸ Kuŋko oki, icon subirraw pa ho ɗuunon masisko, asaan yiriy taat Rabbin Iisa Masi yaa yeepe, taar gaay ko.

⁹ Gem kol sintay, dakon gujumjumenno benanniko, yampa, Buɲ yaako dukume seriine. Talon, gay dukume seriiner goy do botol ta geero. ¹⁰ Gem kol sintay, pakiron do nabiinna kuuk awalle. ɲu kaaw in sin ku Buɲdi, kar in taaɓin taat gasgu-at oki, ɲu ic subirraw. Kuŋko oki, goyon pa. ¹¹ Ka seener, gi ozilaag nabiinna-ak asaan ɲu goy bombo, ɲu bal rasin botilco. Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka Zoob. Do taaɓiner, gem-ak ic subirraw kee, kar ba aaro, Rabbin Buɲ barkiyiig dakina. Ka seener gay, Rabbin Buɲ, sellin kuwiy dakina ho tale ka aminduwiɲ oki pa.

¹² Gem kol sintay, naako kaawe maan rakki kaak kuu obe do kayko : dakon togilenno tak-tak, wala in Buɲ, wala in kiɗa, wala in maan ka pey. Ya ku ooy sa ooyon ho ya ku pooc sa poocon. Paa kat, seriin ta Buɲdi obiikonno.

¹³ Ya goy minninko waan kaak aawa taaɓine, illa ɲaa indiguwe Buɲ. Ya goy minninko waan kaak adiy portik sa, illa ɲaa riyguwe riyin ku oziliikar.

¹⁴ Ya waan kaak raɗaw, illa ɲaa kolguwe agindaw ku *Eglizdi. ɲuuji inde Buɲ ho ɲuuji etile sewe do kaay in sin ku Rabbin Iisa. ¹⁵ Inde ka Buɲdi kaak in imaan-ak yaa jilinji. Rabbin Buɲ yaa copilinji ho ya gem-ak gin zunuubinna oki, ɲaaji saamiyinco. ¹⁶ Do saan taar-an ko, kuu gaarguwiɲ zunuubinniko benanniko ho ku indiguwe Buɲ do eenko. Paa kat, kuu coole. Ya gem kaak goyinji in botiliy kat inda Buɲ, indinji-ak gin gudurre dakina. ¹⁷ Ku ibingit kaaw rakki taat kaawa do bi ka *Eli. ɲaar gem ar ginten di. Kar yiriy rakki, ɲa indiig Buɲ in gelbin rakki a amay ɲokaado. Ek di amay peytu. Do kiɗ-ak, ɲu baltu ɲoke nam elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁸ Min pa-ak, ɲa indiig pey Buɲ, kar amay paaytu ho gamin amiltu, ɲu neetu.†

¹⁹ Gem kol sintay, ya goy minninko waan kaak rasit botol ta seener ho waan ka pey yeepig do botol-ata, ²⁰ ibinon tak kadar ɲa jilig gem kaak rawte-ak min do muuti. ɲa yeepig gay zunuubinnar-ak min do botol taat samaanno ho Buɲ yaaji saamiyin zunuubinnay kuuk dakin-aku.

† 5:18 Wer ka gase kaawor 1 Ruwa 17.1, 18.1, 18.42-45.

1 Piyer

Maktumne ta awalle taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Maktumne-an, *na* Piyer kat siirta. Naar min paliinna kuuk orok in seera. Na siirco do kretienna kuuk *nu* taabiyaagu do saan ta imaanco. Na siirco a *n*aa denrin do imaanco ho *nuu* diye gelbinco do maan kaak *nu* eriyi. Na iskaag a *nuu* goye goye kaak Bun rakiyo, asaan Bun kat doogu. Na siirco kadar ya *nu* goydo ampa-ak, gee kuuk bal aamine yaaco diye kaawin maala.

Ooy ta awalle

¹ Na nun Piyer, *paliine ka Iisa Masi kat siiraakon maktumne-anta. Nu siiraat loko, kunj gee kuuk Bun dootu kuuk totir ar awraatinna do kid ka Pont, ka Galaasi, ka Kapadoos, ka Aazi, in ka Bitini. ² In niyin taat Tatte Bun gintu min awalle, *na* dooinjo. In Ruwwiney, ku gintu geenji. Paa kat, kuu karmiyin Iisa Masi ho *n*aako acinjo in baariy a kuu kuuniye *cawar do unji ka Bunji. Bun yaako barkiyinjo ho *n*aako iye aapiye gaay in gaayo.

Ere ka ta6

³ Ozilinter Bun, *naar* Takan Rabbinte Iisa Masi ! Do bi ka aminduwiy taat dakin-at, *na* weente pey wee kaak marbinto in nooye kaak *na* nooyiig Iisa Masi min do muuti. Ansi-ak, gi gin ere ka ta6 ⁴ kadar Bun ginaate gamin kuwa. Gamin *nuur*-ak, wala *nu* rawtaw, wala *nu* nigaw, ho samaanuwco sa rawtaado tak-tak. Na dummiyaakon gamin-an kuwa ka samaaner ⁵ ho kunj ko *na* gooyiy in gudurrey in botol ta imaanko a kuu gase jile kaak gaay ko *nuu* gaarinji do wiktin taat duniin gaay gaase.

⁶ Do bi *naar*-an, ku gin botol taat kuu aaciye, ya din do wiktin sood ku taabiya in ay taa6ine oki. Ya ta6-ak, kuu taabiye *na* ampa. ⁷ Taa6in taat asko-an, taar ta tale baako ya ku gin imaan ta ta6 wala kawwi. Ku iban kadar daabne, *naar* asa rawte. Imaanko gay, taar pakgig daabne serek. Talon ja, daabne kaak asa rawte din sa, *nu* leeyiig do aki a *nuu* tale ya *na* ta6 wala kawwi. Naar-ak, imaanko oki, *nuu* talinti pa. Kar ya ta ta6 gay, do yeepinji ka Iisa Masi, kuu gase ozile, *darjine ho horoomine do unji ka Bunji. ⁸ Iisa kaak ku bal talin yiriy rakki sa, ku elgiga ho ya ku talgido oki, ku aamin in sinji. Paa ko, galilko gintu dakina nam ta kaaworro. ⁹ Galilko gintu dakina asaan ku gasaag maan kaak ku eriy in imaanko : *naar* ko jile.

¹⁰ Jile *naar*-an, min awalle, nabiinna bariy baay kuwa keder ho do bi ka bere kaak Bun yaako bere-aka, *nu* kaawig min awalle. ¹¹ Ruwwin ta Iisa Masi goy in nabiinna-anjo ho ta gaarco taa6in taat *na* asiya taabiye ho in darjin taat *naa* gase oki. Nabiinna-ak bariya botol taat *nuu* ibine wiktin taat gamin-an yaa ase ho maman *nuu* kuuniye. ¹² Bun bayincot do nabiinna-ak kadar kaaw taat *nu* gastu-an, *nu* *nuurro* kat yaa talin a ta as do werti, kar gay, *na* kunjo. Taar ko Kabarre ta Gala taat *nu* gaariiko dinja in gudurre ta Ruwwin ta Bunji taat *na* naamtu min kuwa. Maaniico *dubal ku Bunji sa raka ibinin maan *naar*-anjo.

Goye kaak sellen do unji ka Bunji

¹³ Do bi *naar*-an, siyon zinkiko ho gedironco, diyon gelbinko in maan kaak Bun yaako bere wiktin taat Iisa Masi yaa yeepe. ¹⁴ Ar koogin kuuk karmiya tacco, dakon yeppenno pey do galal ta zinkiko taat awalle, do wiktin taat odinko bal pile misa do seen ta Kabarre ta Gala. ¹⁵ Bun kaak kolinjo, *naar* *cawar. Ampaa ko, kunjo oki, illa goyinjo yaa kuuniye cawar ar *naara*. ¹⁶ Ka

seener gay, do Kitamner, Bunj kaaw aman : « Goyonj cawar asaan nun cawar. »*

¹⁷ Ya ku inda Bunj, ku kolaag a na Takko. Kar naar gay, dukuma seriin do ay gemo in riy taat na giniyo ho na eerro gee. Ampaa ko, min ku siikima misa-an gay, illa goyinjo yaa gaare kadar ku karmiya Bunj. ¹⁸ Awalle, ku ic goye ka aginiyko kaak bal paydiney-aka. Kar Bunj gay jilinjko min goye naar-aka in maan kaak kaalin aale. Na balko jilinjko in maan kaak yaa rawte, ar daabne wala poddine. ¹⁹ Kar gay, na jilinjko in baar ku Iisa Masi kuuk kaalin aale-aku. Iisa Masi, naar ber ziy *satkine ar ronj tamgi kaak bal gine oorin tak-tak. ²⁰ Min Bunj bal kilgiyin misa duniine, na dobig do saan taar-ata, ho do menawanj, do wiktin taat duniin gaay gaase, na gaarig do saan tanjo. ²¹ In botol ta Iisa Masi, ku aamintu do Bunji. Na nooyig Iisa Masi min datik ta gee kuuk mate ho na darjiyga. Ansii ko, ku diyit imaanko do Bunji ho ku diyig gelbinko oki loci.

²² Wiktin taat ku ooyit seen ta Bunji, ku gintu cawar do unji a kuu ele sintiko in gelbin rakki. Ampa-ak, elguwonj zinjiko in gelbinko okinji. ²³ Asaan ya nu weenjo wee kaak marbinto-ak, nu weenjo in kaaw ta Bunji. Nu balko weenjo in maan kaak yaa rawte. Kar gay, kaaw ta Bunji-at, taar ar maan kaak goy mento ho ta goy doo. ²⁴ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Gee okinco, nuur ar gaño ho maan kaak jaalaag sinjo gay, naar ar booyaw. Gaño, naar aayaw, ho booyaw, nuur sollaw.

²⁵ Kar Kaaw ta Rabbin Bunj gay, taar goy doo. »†
Kaaw-at, taar ko Kabarre ta Gala taat nu gaariiko-ata.

2

¹ Naar-ak, gamin okinco kuuk naako kaawe-an, rasongu : motol, raade, kaaw taat in binja di, hasuudinaw ho ose ka geemir. ² Kar gay, ar koogin kuuk daabinco wee ho nu raka a illa nu see buw ku aginiyco, kunjo oki, bariyon Kaaw ta Bunji. Kaaw-at, taar ar buw kuuk cawar kuuk gaayaako kuu maade do imaanko, paa kat, kuu gase jile. ³ Ka seener, Kitamne kaaw aman : « Ku aawit ko sellinjaw ta *Rabbin Bunj. »*

Gee ku Bunji ar dambay ku gerdi

⁴ Sinjon moota do Rabbin Iisa. Rabbin Iisa-ak, naar ar dambi kaak samaane ka pinindi, kar gay, na goy mento. Awalle, gee poocig ar dambi kaak maala. Kar Bunj gay dooga ho na kaalin aale do unji. ⁵ Kunjo oki ar dambay kuuk goy mento. Naar-ak, ginonj a kuu kuuniye ar dambay kuuk nu soktu ho nu piniig ger ka Ruwwin ta Bunji. Ampaa ko, kuu gine ar gay satkine do unji ka Bunji, kuu ginin riyoy, ho do saan ta Iisa Masi, Bunj yaa ooyin riy-ata. ⁶ Asaan Bunj kaaw do Kitamner aman :

« Talonj, an ko dambi kaak nu dooftu.

Nu diyaag do geeger ka Siyon.

Do dambi-anj ko, dambay ku pey yaa oske kuwa.

Waan kaak aamin loci, sokañ diyaagdo tak-tak. »†

⁷ Do kunj kuuk aamine, dambi naar-anj ar maan kaak kaalin aale. Kar do nuur kuuk bal aaminej gay,

« Dambi-ak, gay pinindi acciga.

Kar gay, naar ko gin dambi ka pinindi

* **1:16** Wer ka gase kaawor do Lebitik 19.2. † **1:25** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 40.6-8. * **2:3**
Wer ka gase kaawor do Soom 34.9. † **2:6** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 28.16.

kaak pakgig eenji serek. »†

⁸ Kitamne kaaw pey aman :

« Na dambi ka batkindi.

Naar di oki kaak solla gee. »§

Gee kuuk bal aamine-ak batkiyo, asaan nu pooc karmiyin kaaw ta Bunđi. Taar-an ko taat eraagu.

⁹ Kar kunjo gay, kun tamba taat Bun dođu, kun gay satkiner ku sultan, kun darre taat geenti *cawar ho kun ko gee ku Bunđi. Na imilinko min do gondikor ho na iynko do portikaw a kuu gaare gamin okinco kuuk ajbay na gintu. ¹⁰ Awalle, ku gee ku Bunđido. Kar din gay, ku gin geenji. Awalle, Bun bal tale aminduwo. Kar din gay, na tala aminduwo.

Goye ka gay riyor ku Bunđi

¹¹ Gem kol roynay ku bitu, kun kuuk ar awraatinna ho marti do kidar, nu kaawaako : goyon godom min galal ta zinikiko taat nigaako do unji ka Bunđi.

¹² Goyon goye kaak samaane do datikco ta gee kuuk ibanno Bun. Ampaa ko, ya nu osaako ho nu talaako ar gee kuuk jookum sa, ya nu talaat riy taat samaane ku giniy-at, nuu ibinin riy-ata ho nuu ozile Bun do yiriy taat naa ase.

¹³ Do saan ta ele ka Rabbiner, karmiyon gee okinco kuuk hokumiyaako. Sultan ka tatiko, karmiyonga asaan na pakgig kuuk hokumiya okinco.

¹⁴ Guberneerna, karmiyongu asaan na naamgu a nuuco dukume seriin do nuur kuuk gina taat samaanno ho nuu ozilin kuuk gina taat samaane.

¹⁵ Asaan ka seener, maan kaak Bun rakiy-ak, illa kuu ginguwe sellen a paa kat kuu sokumin binikiko ku gee kuuk oliyay ho kuuk ibanno maanna-anku. ¹⁶ Dakon goyenno ar ferrin ku zunuubinnar. Goyon ar gee kuuk gas ko kayco. Kar gay, dakon talinjido gase ka kayko-ak ar maan kaak kuu cigilin oorinko. Illa gay, kuu gine ar gay riyor ku Bunđi. ¹⁷ Ampa-ak, beron horoomin do gee okinco, elguwon sintiko, ginon kolaw do Bunđi ho karmiyon sultan ka tatiko.

Botol taat Iisa Masi gaariite

¹⁸ Kun kuuk gay riyor, karmiyon geenko in gelbin rakki. Dakon karmiyenno nuur kuuk ginaako samaane ho elgiikon di. Karmiyon oki nuur kuuk ginaako rada. ¹⁹ Ka seener gay, do bi ka karaamin ta Bunđi, ya gem ic subirraw wiktin taat nu taaßiyaag bal botol, na gin maan kaak samaane.

²⁰ Ya nu taaßiyaako asaan ku nig maanna-ak, waa yaako ozilinko ? Kar gay, ya ku bal nige maanna ho nu taaßiyaako, ya ku subir do wiktin-anta, taar-at ko samaane do unji ka Bunđi. ²¹ Do taar-an ko, Bun kolinjo. Asaan meenji Iisa Masi taaßiy do saan tanjo. Ansi-ak, na gaarko botol a kuu aadinji.

²² Na bal gine zunuubinna

ho yiriy rakki, raadin bal amile min do biy.*

²³ Nu warga, kar gay, na bal telke in wariya.

Nu taaßiyaaga, kar gay, na balco kaawe
a nuur oki asa aawe taaßine.

Illu na rasig in Bun kaak dukuma seriin in botilti.

²⁴ Kuwa ka et kaak nu doodiiga,

na icig zunuubinnite do kaay.

Na gintu ampa-ak a zunuubinna diyaatenno pey pise.

Ho gii goye goye kaak in botiliy do unji ka Bunđi.

Ka seener, in mutiyji-ak ko, ku gastu aapiy tak-tak.

† 2:7 Wer ka gase kaawor do Soom 118.22.

§ 2:8 Wer ka gase kaawor do Ezaayi 8.14.

* 2:22

Wer ka gase kaawor do Ezaayi 53.9.

²⁵ Awalle, ku goy ar tamgi kuuk rawte. Kar diŋ gay, ku gin ko gay gooyindi kaak tala kaako.

3

Daadi inŋ midiyco

¹ Kuŋ daad oki, karmiyonŋ midiyko. Paa kat, ya midiyko daarinŋ bal aamine misa do kaaw ta Buŋdi oki, inŋ goyinŋko kaak samaan-ak, ŋuu aamine. Ya ku balco kaawe yoo maanna oki, ² min ŋu talig goyinŋko kaak *cawar ho inŋ karaaminko, wal ŋuu aamine diŋ ga ? ³ Dakonŋ diyenno kayko do samaanaw taat kara : ar dee ka kayko kaak arro, ise ka gamin ku daabner ho kesuun taat kaalin aale. ⁴ Kar gay, bariyonŋ samaanaw taat cigil atta do gelbinko taat goy doo. Samaanaw-at, ŋuu talin inŋ dalulluwko ho inŋ oolinŋkuwko. Nuur-anŋ ko gamin kuuk kaalin paka do unŋi ka Buŋdi. ⁵ Taaye, gin elgina, daad kuuk karmiyaag Buŋ ho kuuk diyaag gelbinco inŋ ŋaara gingiy ampa. Daad-ak karmiyiig midiyco. ⁶ Ya ku talig goye ka Zaara, daaciy ta Ibraayim, ku tal maman ta karmiyiig mitti nam ta kolaag a « rabbiner* ». Ya ku gina sellinŋkaw ho ku rasdo yoo maanna yaako unŋe kolaw taat yaako barjilinŋko, kuu gine ar kooginti ku Zaara.

⁷ Kuŋ miday oki, ay gem di yaa goye gala inŋ daaciy. Ibinonŋ kadar gudurre taŋco inŋ taŋko, taar sawado. Beronŋo horoomine, asaan ŋuur oki yaa gase haginco, taar ko goye kaak Buŋ beriite inŋ barkiney. Ginguwonŋ ampa, paa kat, maan todiitido do salaanko.

Gine ka sellinŋkaw

⁸ Ba aar gay, ginguwonŋ a pikirriko ho kaawko yaa gine rakki di. Elon benanniko ar sinŋta, ginguwonŋ sellen ho goyon dalullay. ⁹ Ya waan ginko maan kaak samaanno, dakonŋi yeepinŋido. Ya waan waraako, dakonŋi yeepintido inŋ wariya, kar gay, barkiyonŋa. Asaan do taar-an ko, Buŋ kolinŋko, ho ampa ko, kuŋko oki yaa gase barkin min do Buŋdi. ¹⁰ Ka seener, Kitamne kaaw aman :

« Gem kaak raka goye gala
ho raka tale mena ku galal sa,
illa ŋaa raadenno ho ŋaa warenno gemo.

¹¹ Gem-ak, illa ŋaaco newse kop do gamin kuuk jookumo
ho ŋaa gine taat samaane.

Ille ŋaa bariye botol ta aapiyer ho ŋaa aadinti.

¹² Asaan *Rabbin Buŋ diy odoy
do ŋuur kuuk jaawa inŋ botol
ho ŋa diyit dengey do salaanco.

Kar ŋuur kuuk gina taat samaanno gay,

ŋa newsaaco kopu. »†

¹³ Waa yaako gine maan kaak samaanno, ya ku zeeda gine taat samaane ? ¹⁴ Ya ku gina maan kaak inŋ botiliy ho ŋu taaɓiyaako do biy oki, aditko, ŋu ginon portiko. Dakonŋ ginenna kolaw do waanna ho dakonŋ barjilenno.

¹⁵ Kar gay, ibinonŋ do gelbinko kadar Iisa Masi kaak Buŋ doɓtu-ak, ŋaar keeji di *cawar, ho ŋaar ko *Rabbinko. Ay wiktine, siyonŋ zinŋiko kuu gedire telke ya ŋu indaako do bi ka maan kaak ku eriy inŋ imaan. ¹⁶ Kar gay, kaawonŋo inŋ dalullaw ho inŋ taat ool di. Zeeɗon a pikirriko yaa gine samaane. Ampaa kat, ŋuur kuuk osaako do bi ka goyinŋko kaak inŋ Iisa Masi-ak, sokaŋ yaa deenŋo.

* 3:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 18.12. † 3:12 Wer ka gase kaawor do Soom 34.13-17.

¹⁷ Ya ku taaḃiya ḁo bi ka maan kaak samaane asaan Buṇ kat rake, ṇaar-ak, guna min kuu taaḃiye ḁo bi ka maan kaak samaanno.

¹⁸ Ka seener gay, Iisa Masi meenji taaḃiy taaḃin ta muuti mena rakki di gaasiititi ḁo bi ka zunuubinna ku gee okiṇco. Naar kaak bal gine oorin tak-tak, ṇa mattu ḁo bi ka kuṇ kuuk gin oorne a ṇaako iyiṇko ḁo unji ka Buṇdi. Nu deeg ziy, kar gay, Buṇ nooyig min ḁo muuti iṇ gudurre ta Ruwwin ta Buṇdi. ¹⁹ Iṇ gudurriti-at ko, ṇa ḁaawtu gaare Kabarre ta Gala ḁo ṇuur kuuk ba oole. ²⁰ Nuur kuuk ba ool-ak, ṇuur ko kuuk awalle pood kaaw ta Buṇdi ḁo wiktin ta Nowe. Do wiktin taar-at, nabi Nowe siya markab ka tatko ho Buṇ gay ic subirraw a gee-ak yaa ice kaawoy. Kar gay, gee sood di unjitu ḁo markabar a ṇuu jile ziṇkico min ḁo amiydi. Nuur kuuk unje-ak, ṇuur gee porpoḁ di. ²¹ Amay kuuk ḁo wiktin ta Nowe-ak, ṇuur gaara amay ku *batemdi kuuk jilaako diṇ di. Batem kaak taḁ gay, ṇaar ace ka tiṇgorro. Illa gay, ṇaa ice ka niyiner ḁo aade ka Buṇdi iṇ pikirre taat cawar. Gamin okiṇco-aṇ yaa ase ḁo werco iṇ nooye ka Iisa Masi. ²² Min ṇa nooye, ṇa coontu ka samaaner ho ṇa goytu ḁo meeday ta Buṇdi. Do wer-ak, ṇa hokumiyaag *ḁubal ku Buṇdi. Na hokumiyaag oki gamin kuuk gin izinne ho iṇ kuuk gin gudurre kuwa ho gee talgiḁo.

4

Goye kaak marbinto

¹ Iisa Masi seet taaḃin ḁo ziy. Paa ko, kuṇko oki, siyoṇ ziṇkiko kadar taaḃin ar taar-an, kuu seenti oki. Ka seener, ṇaar kaak seet taaḃin ḁo ziy-ak rasig ko zunuubinna. ² Min diṇka, menaw kuuk ḁak kuu goye ḁo duniiner-an, illa kuu rasin galal ta ziṇkar ho kuu goye goye kaak Buṇ rakiyo. ³ Ka seener gay, awalle, ku taṇkil ziṇkiko aale iṇ gamin kuuk gee kuuk ibanno Buṇ giniyo : iṇ ḁaaye kaak munjam, iṇ ele ka gamin ku eenko, iṇ tee ho see kaak aale, iṇ gine ka marginar ho iṇ gamin ku pey ku sokaṇ. ⁴ Diṇ gay, gee kuuk ibanno Buṇ-ak ajbiye asaan ku rasig gamin ku sokaṇ-aku. Paa ko, ṇu wariiko. ⁵ Kar gay, yiriṇ rakki, Buṇ asa di indiṇco, ṇaar kaak yaaco ḁukume seriine ḁo gee kuuk goya iṇ kuuk mate oki. ⁶ Do saan taar-an ko, Iisa gaariicot Kabarre ta Gala ḁo gee kuuk ba ool-aku. Gee okiṇco, ṇuoco ḁukume seriine ḁo goyiṇco kaak ṇu goyiṇ ḁo duniiner. Kar gay, gee ṇuur-ak, Iisa gaarcot Kabarre-at a ya ṇu ḁukumco seriin ḁo goyiṇco kaak ṇu goytu oki, diṇ gay, iṇ gudurre ta Ruwwin ta Buṇdi, ṇu pilco hotol taat ṇuu gase goye kaak taḁ ḁo unji ka Buṇdi.

Goye ka gee kuuk aamine

⁷ Duniin-an, taar gaay ko gaase. Naar-ak, goyoṇ goye ka ilimdi ho gediron ḁo ziṇkiko, paa kat, kuu gedire salkiye. ⁸ Maan kaak pak gamin okiṇco-aṇ, illa kuu elguwe ziṇkiko iṇ gelbin rakki. Asaan iṇ ele ka ziṇkar-ak, goy gamin dakina kuuk niga adat ku geemir, kar kodok di, gee rasiigu. ⁹ Ogbuwon martiko samaane benanniko, bal gujumjume. ¹⁰ Minninko, ay gem di gin bere kaak Buṇ beriji a ṇaa gaayguwe eenji. Ya ku gina ampa-ak, kuu kuuniye ar gay riyor kuuk obig samaane ay bere kaak Buṇ beriico. ¹¹ Naar kaak gas bere ka gaare kaawor, illa ṇaa gaarguwe kaawin kuuk asa min ḁo Buṇdi. Naar kaak gas bere kaak gine ka riṇ ḁo geemir, illa ṇaa ginguwon riyoy iṇ gudurre taat Buṇ beriji. Do gamin okiṇco-aṇ, illa gee yaa bere *darjin ḁo Buṇdi iṇ siṇ ku Iisa Masi. Locin di, darjine iṇ gudurre, elgin iṇ elgina ! *Aamin.

Taaḃin ta gee kuuk aamine

¹² Gem kol siṇtay, dakon ajbiyenno ya taaḃin ginko dakina. Dakon pakirenno kadar ṇa maan kaak kuunayḁo ḁo gee ku Buṇdi. Taaḃin-at yaa

gaare ya ku aamin ka seener wala kawwi. ¹³ Kar gay, in taaḍin-at, aaciyon, asaan ku gas botol ku hadirtu do taaḍin ta Iisa Masi. Ampaa ko, wiktin taat ṇaa ase in *darjiney, aditko yaa miine in galal. ¹⁴ Ya ṇu waraako asaan ku aamin do Iisa Masi, aditko yaa gine portiko, asaan Ruwwin ta Bunḍi, taar gudurriti dakina ho ta goy in kunjo ! ¹⁵ Ya waan minninko seet taaḍine, ṇa seentido do saan taat a ṇa dee gemo, wal ṇa kokine, wal ṇa gin maan kaak jookumo, wal ṇa unje kaay do kaawin ku geemir. Gamin ṇuur-aṇ samaanno. ¹⁶ Kar gay, ya ṇa seet taaḍine do saan taat ṇa kretiyeṇṇe, ṇaa ginenno sokaṇ. Illa gem-ak yaa dele barkin do Bunḍi asaan ṇa nec icin sin-aku.

¹⁷ Ka seener, wiktin ase ta dukume seriiner. Seriin-at yaa teesen ja min geenji ku Bunḍi. Kar ya ta as ampa-ak, ṇuur kuuk pooc aamine do Kabarre ta Gala ta Bunḍi gay, taṇco yaa gine maman ? ¹⁸ Ar taat Kitamne kaawtu aman :

« Ya gem kaak 6aa in botol gas jile in rada,
ṇaar kaak karmaydo Buṇ
ho kaak goy in zunuubinnay gay,
taṇji yaa gine maman ? » *

¹⁹ Ansii ko, ṇuur kuuk ṇu taaḍiyyo asaan ṇu gina maan kaak Buṇ rakiyo, illa ṇuu diye gelbinco do ṇaar kaak kilgiygu ho ṇuu ginguwe sellinkaw. ṇaar kaak kilgiygu-ak, ṇaar pikgitdo kaawoy.

5

Tale ka kaar do gee ku Bunḍi

¹ Nu gin oki taaye do agindaw ku *Eglizdi kuuk goy datikko. Nun sa tatkaw ar ṇuura. Nu talit taaḍin ta Iisa Masi in odinar ho naa gase oki haginera ta *darjiney taat yaa bayne. Taaye kaak naa kaawe-aṇ ko kaak nu taayiiḡ agindaw-aku. ² Ar gay gooyin kuuk samaane, gooyon gee kuuk Buṇ amniyiiko. Dakon ginenna ar ṇu asiraako asire, kar gay, gooyon in niyinko ar kaak Buṇ rakiyo. Dakon ginenna a kuu gase malle, illa gay, gooyon in gelbin rakki. ³ Do gee kuuk Buṇ amniyiiko-aku, dakon ginenna a taṇkon di yaa tee. Illa gay, goyon goye kaak samaane nam ṇuu ice goyiṇko. ⁴ Paa kat, wiktin taat tatkaw ka gay gooyindi bayne, kuu gase kadumuul kaak gaara kadar ku nosire. Kadumuul-ak yaa goye doo.

⁵ Kar kuṇ dubal oki, karmiyon aginduwo. Kunjo okiṇko, do goyiṇko kaak benanniko, onon ziṇkiko. Asaan Kitamne kaaw aman : « Buṇ newsiico kop do kuuk jaala ziṇkiko, kar gay, ṇa barkiyaag ṇuur kuuk ona ziṇkiko. » * ⁶ Ampa-ak, onon ziṇkiko do unji ka Bunḍi, ṇaar kaak gin gudurre. Paa kat, ṇaako jaaliṇko ya wiktinti nece. ⁷ Rason pikirriko okintit taat barjilaako loci, asaan ṇaar ko tala kaako.

⁸ Gediron do ziṇkiko ho goyon mento, asaan adinko *Seetanne jarba aarko ar boori kaak neyaw ho bariya waan kaak ṇaa tee. ⁹ Kuṇ gay, obon imaanko bombo ho duunon masisko. Ibinon kadar siṇtiko kuuk do adiy ka kidar okiṇji taaḍiya ar kunjo. ¹⁰ Barkin okintit asa min do Bunḍi ho ṇa kolinjo a kuu unje do *darjiney taat goy doo in nime kaak ku numtu in Iisa Masi. Ampaa ko, min kuu taaḍiye pey do wiktin sood-ak, ṇaako yeepiṇko do werko, ṇaako bere gudurre, ṇaako denriṇko ho ṇaako gaayiṇko kuu goye bombo. ¹¹ Locin di gudurre, elgin in elgina ! *Aamin.

Ooy ta ba aaro

* **4:18** Wer ka gase kaawor do Proverb 11.31.

* **5:5** Wer ka gase kaawor do Proverb 3.34.

¹² Na sinṭe Silaas kaak tur ɲu amniyiɲji kat gaayintu, nu siiriikon mak-tumne ta kapak-anta. Nu siiriikonta-aɲ a naako iskiɲko. Nu raka a kuu ibine tak kadar barkin ta Buɲdi taat ku gastu-at, taar taɓ.

¹³ ɲuur kuuk Buɲ doɓtu do geeger ka Babiloon ooyko dakina, iɲ ronɗu Maark oki. ¹⁴ Ooyon benanniko iɲ gine ka cuud'ar sinṭa kuuk tacco rakki.

Kuɲ okiɲko kuuk ɲum iɲ Iisa Masi, Buɲ yaako iye aapiye. Nu ooyko dakina !

2 Piyer

Maktumne ta seerin^{kar} taat Piyer siirtu

Pile ka kaawor

Do maktumner-an, nu kaaw kadar na Piyer kat siirta. Na min paliinna kuuk orok in seera. Na siircot do kretienna okinco, asaan goy gee kuuk raka jaginco min Kabarre ta Gala. Gee-ak eeraag kretienna ho nu iyaag nuu gine gamin kuuk jookumo ar nuura. Na taayaagu a nuu goye goye kaak Bun rakiyo, asaan Bun kat do6gu. Nuu icenno kaaw ta gay raadindi, kar gay, nuu obe bombo do bilde kaak amila min do Kitamner. Ka seener, Rabbin Iisa Masi yaa yeepe. Illa nuu yokinji in aapiye ho in galal. Nuu goye goye kaak Bun rakiyo.

Ooy ta Piyer

¹ Nun Simon Piyer, gay riyor ka Iisa Masi ho *paliiney. Na nun ko siirit maktumne-anta. Nu siirkon loko, kun gee kuuk aamin do Iisa ar kaak nin aamintu. Imaante taat sellen-an, gi gasit min do Iisa Masi, naar ko Bunte ho Gay Jilinte. Naar ko gin ay maanna in botiliy. ² Bun yaako barkiyyin^{ko} ho naako iye aapiye gaay in gaayo in ibine kaak ta6 ka Bun^{di} ho ka *Rabbinte Iisa Masi.

Botol ta gee ku Bun^{di}

³ Na Iisa Masi ko gaarten Bun kaak kolinte ho gi ibiniiga a gii unje do *darjiney ho gii ice goyinji kaak samaan paka. Ansi-ak, in gudurrey, na berte gamin okinco. Paa kat, gii ice botiliy ho gii goye goye kaak Bun rakiyo. ⁴ In botol taar-at ko, na beriite gamin kuuk aginda ho ta6 kuuk awalle na diytu a naate bere. Kar ya ku gasgu-ak, kuu pake min gamin ku jookum kuuk gee ku duniiner elgiyo ho kuu gine sellen ar Bun.

⁵ Do saan taar-an ko, kun kuuk diy gelbinko do Iisa Masi, zeedon a kuu jaawe do botol taat samaane. Ya ku jaawa do botol taat samaan-at, ibinon maan kaak Bun rakiyo. ⁶ Ya ku ibinig maan kaak Bun rakiy-ak, gedironco do zinkiko. Ya ku gedirco do zinkiko-ak, icon subirraw. Ya ku ic subirraw-ak, karmiyon Bun. ⁷ Ya ku karmiyig Bun-ak, karmiyon zinkiko ar sinta. Ya ku karmiyig zinkiko-ak, elguwon oki gee okinco. ⁸ Ya ku ginig ko gamin-an^{ku} ho ku giniig gaay in gaayo, kuu ibinin pey *Rabbinte Iisa Masi pak ka awalle. Goyin^{ko} yaa sinje in unji ho riyko sa, kuu necinti. ⁹ Kar ya gem kaak gingig do gamin-an gay, naar ar noolo ho na tallo samaane. Na rawte kadar Bun saamiyig zunuubinnay kuuk awalle na gintu.

¹⁰ Gem kol sintay, uudin taat Bun kolin^{ko} ho na do6in^{ko}, zeedon pey a kuu necin gamin okinco. Ya ku gina pa-ak, ku rawtaat do botol ta Bun^{di}. ¹¹ In taar-an ko, Bun yaako pile botol kuu unje do Meennaw ta Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Do wer-ak, gii goyen ko tak-tak.

¹² Do bi naar-ak ko, nu moayaakon pey gamin-an^{ku}, kar gay, ku ibingig ko ho ku goy ko bombo do seen taat nu gaariiko. ¹³⁻¹⁴ Rabbinte Iisa Masi, naar minintu a naa mater ko moota. Paa ko, ya lotu-ak, ta samaane nu moyiikon gamin-an din^{ka}, min nu bal mate misa-an^{ka}. ¹⁵ Nu zeediy pa-ak, asaan ku moyin gamin-an in menaw, ya nu mate.

Darjin ta Iisa Masi

¹⁶ Awalle, ni kaawko maman Rabbinte Iisa Masi astu in *darjiney. Do wiktin taar-at, ni osko kaawin kuuk maalan di kuuk geen di imiltu min do kayco walla ? Ha'a, nin talit darjiney-at in odinni. ¹⁷ Na gasit darjiney-at min

do Tacco Bunj. Ni goya wiktin taat na gaariita. Maanna-an kuuniy do wiktin taat ni doriig Bunj kaak tatik paka kaawtu min kuwa. Na diytu aman : « Naar-an Rondu, nu elgig dakina ho adir miin in galal do bi kanji. » ¹⁸ Ni goy kuwa ka damba ta Bunji wiktin taat na kaawit kaaw-anta. Do wiktin taar-at, ni dorig in denginni.

¹⁹ Ansii ko, ni aaminiy dakin paka do kaaw taat nabiinna kaawtu-anta. Kuu diye denginko samaane do kaawco, asaan taar ar lampa taat beena* do gondikor. Laan denginko samaane nam pat yaa coke ho kaal ka Belbel sa yaa amile. Yiriy taar-at di, ku asiy tale wer waran. ²⁰ Kar gay, ibinon kaaw-an samaane : kaawin kuuk awalle nabiinna kaawtu ho nu siirtu do Kitamner, gem keeji gediraado gase baaco. ²¹ Kaawin ku nabiinnar, gem bal imilin min do kaay ka meenji. Ta Ruwwin ta Bunji kat beraaco botol, nu kaawit kaaw taat nu dortu min do Bunji.

2

Kaawo do bi ka gay raadindi

¹ Min awalle, nabiinna kuuk raada goy sawa in gee ku Bunji. Din sa, gee ku bilda gee in raadine goy do datikko. Nu asiy bilde gee in raadinco. Raade naar-ak yaa idin gee nam nu asiiji newse kop do *Rabbinte Iisa Masi kaak jiliig min do zunuubinnico. Do taar-an, dak ko sood di, Bunj yaa taabiyo dakin. ² Gee dakina asa ice botol taat jookumo. Do bi kanco ko, gee asiy nige binkico in botol ta seener. ³ Gee kuuk bilda in raadin-ak diy kaaco do gamin ku duniiner. Nu asiiko raade nuuko jaginko min do botildi. Gee nuur-ak, seriin ta Bunji eraagu. Dak ko sood di, nu asa idinco tak-tak.

⁴ Yoo *dubal ku Bunji kuuk nig awalle sa, Bunj balco saamiye. Na sokiigu ho na oriig ba oole. Nuu goye in jinzirrinco do wer kaak gondiko nam yiriy taat Bunj asiy dukume seriine. ⁵ Yoo aginay kuuk awalle nige oki, Bunj balco saamiye. Na paayiko amay kuuk teeyiig gee okinco kuuk icdo kaawoy. Illa na jil Nowe di in eenji peesira ku pey, asaan na taaya gee in botol. ⁶ Bunj dapintu oki do geeger ka Sodom ho in ka Gomoor. Na idiig ram in ako, illa dak but di.* Ansi-ak, naa gaartu maman naa idin gee kuuk karmiyigido. ⁷ Do wiktin taar-at, na jiliig Loot di, asaan na goy in botol do unji ka Bunji ho na taabiy dakina do nige kaak gee nigiiji do Bunji.† ⁸ Na goy sawa in gee kuuk gina jookum-aku. Na talig gaminco kuuk nu giniyo. Kun kawta, na talaagu, na doraagu, ho maanna-an radaag adiy asaan na gem kaak goy in botol do unji ka Bunji. ⁹ Maanna-an gaara maman Bunj yaa jilin gee kuuk ica kaawoy min do taabiner ho maman naa gooyin gee kuuk goydo in botol nam yiriy ta seriiner. ¹⁰ Naa paaye taabin dakin paka do nuur kuuk aada galal ta zinkico ho kuuk poocaat izinne ta Bunji. Gee kuuk bilda gee in raadin-ak, nuur ica zinkico, nu ginno kolaw kat bat, nu karmiyigido nuur kuuk gin *darjin kuwa ka samaaner ho nu waraagu oki. ¹¹ Yoo dubal ku Bunji kuuk bombo aale sa nigdo binkico in gee nuur-aku do unji ka Bunji.

¹² Kar gee kuuk bilda gee in raadin-ak gay gina ta kayco di. Nu ar kumin ku yeero kuuk gee atikgiyo. Nu waraag gamin kuuk nu ibanno baaco. Nuu deenco ar kaak gee diyi kumin ku yeero. ¹³ Bunj asa taabiyo ar kaak nuur taabiyig eenco. In yiriyo oki, nu el teen duniine. Ya ku goy sawa, ku tiyaw, goyincoda rada, ho sokaŋ oki yaako deenjo. Ya nu raadaako oki, galco di. ¹⁴ Odinco berel, nu rawdo gine zunuubinna. Ya gee kuuk imaanco sood-ak,

* 1:19 'beena' : Werin daarin nu kaaw a 'beena'.

* 2:6 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.24.

† 2:7 Wer ka gase kaawor do Zeneez 19.1-16.

ɲu jagiigu, ɲu unjiig do zunuubinnar. ɲu diyyi kaaco do gamin ku duniiner. Gee ɲuur-ak, seriin ta Bunɗi obig ko.

¹⁵ Gee-ak rasit botol ta Bunɗi, ɲu aada botol ta maaniico. ɲu ic botiliy ta Balaam, ronji ka Bosor. Gem-ak el ice gurus ho ɲa giniy jookum do geemir.

¹⁶ Yiriy rakki, Bunɗi leesji asaan ɲa bal ice kaawoy. Yiriy taar-at, durkul kaak kaawdo din sa nam pil biy ho ɲa kaawiji ar ka geemir. ɲa toɗiiji botol do nabiinɗe-ak, pa ɲa giniɲ gamnay kuuk arro-aku.[‡]

¹⁷ Gee kuuk bilda gee in raadin-ak ar beenay kuuk amiyci ice. ɲu ar uc kuuk us jaawaagu anne-anne. Gee ɲuur-ak, Bunɗi siyci ko wer kaak gondiko.

¹⁸ ɲu el kaawe dakina in gamin ku dapiilindi kuuk bal baaco. Ansii ko, ɲu jagiig gee kuuk daaɗinco ic botol ta Bunɗi. ɲu raka a ɲuu yeepinco do goye kaak ɲu goyiy awalle in ɲuura, ɲuu gine gamin ku sokaɲ kuuk maaniico rakiyo. ¹⁹ ɲu raadaaco do geemir a ɲuucco bere horrinaw, kar sando maaniico gay berrin ku zunuubinnar. Ka seener, gem goyiy berre do ay maan kaak begirji.

²⁰ Ya goy gee kuuk aamin in *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi ho ɲu amil ko min gamin kuuk *cawarro kuuk niga gee, kar pey, ɲu yeepiy ɲu ginaag gamin-aku nam gamin-ak gediriico, gee ɲuur-ak niginco yaa pake pey ka awalle. ²¹ Ansi-ak, ya ɲu bal ibinin botol ta seener sa guna min ɲu ibiniita ho ɲu rasiita, kar ɲu cokaydo pey kaaw ta Bunɗi taat ɲu bildiigu. ²² Giniɲco-an ar dele ka danlal taat diya aman : « Kan jube, kar meenji yeepiy pey teen gamnay kuuk ɲa juɓtu-aku. »[§] Giniɲco-ak pey ar dele ka danlal taat diya aman : « Ya kinziir ɲu acga, jammiy sood di, ɲa yeepiy pey tunkile do golɲi. »

3

Gaase ka duniiner

¹ Gem kol sintay, an maktumne taat seerin kar taat nu siiriiko. Do taat awalle in taat din ka, nu moyaakon gamin-an ku, asaan kuu gase pikirre taat taɓ. ² Nu raka kuucco pakire do kaawin kuuk nabiinna kuuk Bunɗi doɗtu kaawtu min awalle ho in kaaw taat *Rabbinte ho Gay Jilinte Iisa Masi kaawtu ho taat paliinna kuuk asko loko min do Bunɗi gaariikonta. ³ Nu raka kuu ibine kadar awalle min duniine yaa gaase, gee asa amile ɲuu gine taat ɲu rakiy di, ɲu asiiko yilin ko ⁴ nam ɲu asiy diye aman : « Iisa Masi diy a ɲaa yeepe, kar din gay ɲa moo ? Aginduwte mate ho maan bal make, gee goy ar ka awalle-ak di uudin taat min Bunɗi kilgiyinte. » ⁵ Gee ɲuur-ak pooc icin kaaw taat Bunɗi kaawtu awalle min do kilgiye ka duniiner. ɲa kilgiyig samaane in kida. ɲa deediig kida in amay. ⁶ In amay-ak di pey, Bunɗi idiig gee kuuk awalle. ɲa idiig gee kuuk do adiy ka kida okinco, wiktin taat ɲa paayiico amay do wiktin ta Nowe. ⁷ Bunɗi diy pey a samaane in kida kuuk gi taliy-an, Bunɗi asa rasin ansii di kee nam yiriy ta seriin ta ba aaro, kar ɲa asiy erinco radindan. Gee kuuk bal ice kaawoy, ɲaa idin jot.

⁸ Kar gay, gem kol sintay, gin kaaw rakki, dakon rawtintido. Do Bunɗi-ak, yiriy ta rakki in elgin kuuk alip, ɲuur nec di. ⁹ Goy gee kuuk pakira a Rabbinte, ɲaar ooma, ɲa taaya aale. Sando, tanji gay ampaado. ɲa subiri-ak do bi kan ko, ɲa raka kadar ay gemo yaa jipte goyinji ho ɲaa gase jile, ɲa rawtaado.

¹⁰ Rabbinte Iisa Masi, ɲaar yaa yeepen di taɓ. Yiriy taat ɲaa yeepe, gem ibinaatdo ar ase ka kokinor. Yiriy taar-at, gee asa doore hawin dakin pak awne ka bunɗi ho samaan asa sawle. Gamin okinco kuuk gi taliy kuwa ka

[‡] 2:16 Wer ka gase kaawor do Nombir 22.4-35. [§] 2:22 Wer ka gase kaawor do Proverb 26.11.

samaaner, ɲu asa erinɔ tak-tak. Kida in gamin okinɔ kuuk do adiy asa ide jot.

¹¹ Hadi, ya gamin-aɲ kat asa ide ansi-ak, kuɲ gay pakiron do goyinɔ. Goyon sellen do unji ka Bunɗi ho ginon uudin taat Bun rakiyo. ¹² Kuɲ yoka yiriy taat Rabbinte Iisa Masi yaa yeepe. Hadi, zeedon kuu gine ar taat ni kaawiiko, asaan ɲaar yaa yeepe kodok di. Yiriy taar-at, samaane, ɲu asa erinɗi tak-tak, ho gamin kuuk kuwa ka samaaner sa asa relle okinɔ. ¹³ Bun gay diyte a ɲa asa siye samaane in kida kuuk marbinto. Do wer-ak, gamin okinɔ yaa goye do botilco do unji ka Bunɗi. Aɲ ko maan kaak gi diytu kayte.

¹⁴ Gem kol sinɗay, do bi ɲaar-aɲ, nu diyaako a zeedon kuu jaawe do botol taat samaane, asaan kuɲ yoka yeepe ka *Rabbinte. Ansi-ak, ya ɲa yeepe, ɲaako gasinɔ sellen, bal oorɗe ho kuu goye in aapiye do unji. ¹⁵ Ibinon kadar maan kaak peyiig Rabbinte Iisa Masi min do yeeɗinɗi-ak, ɲa raka gii gase jile. Sinɗe Pool, ɲaar kaak gi elgiyo, ɲaar sa siirko do bi ɲaar-aɲka. Naar Bun ko berji ibine, ɲa siirtu. ¹⁶ Do makaatamnay okinɔ, ya ɲa kaawaako do bi ɲaar-ak, ɲaar sa kaawa ko ar tanto-an di. Ka seener gay, goy kaawnay kuuk rada. Gee kuuk ibanno maanna ho obdo bombo makiig kaawnay ku Pool uudin taat ɲu makiig kaawin daarin ku Kitamner. Ansi-ak, ɲu rawtiy zinɗiko.

¹⁷ Gem kol sinɗay, kuɲ gay, nun mininɗon ko. Pakiron do goyinɔ, asaan gee kuuk niga sin ku Bunɗi jagikonno min do botilko. Ansii ko, ku rawtiido botilko taat ku obtu bombo min awalle. ¹⁸ Zeedon a kuu aade Rabbinte Iisa Masi Gay Jilinte. Ek di ɲaako barkiyinɗo gaay in gaayo ho kuɲ sa yaa ibinin pey pak ka awalle. Delintenɗi barkin min dinɗa ho elgin in elgina ! *Aamin.

1 Yaaya

Maktumne ta awalle taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk min awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-anta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho ɗa min paliinna ku Iisa Masi. Na siirit do kretiyyenna kuuk goy do kid'ka Aazi. Eglizna daarin barjile, asaan ɗu gas bilde kaak arro. Paa ko, Yaaya kaawiico karan a : Iisa, naar di Masi kaak Bun doobtu ho naar di Ronj ka Bunɗi. Naar di oki ele ho portikaw. Gi ibinaag gamin-anj in botol ta Iisa. Na saamiycog zunuubinnico in baariy a ɗuu gine cawar do unji ka Bunɗi. Gi ibinaag oki do bi ka Ruwwin ta Bunɗi taat gaarcoga. Kretiyyenna kuuk ta6 gay obit imaanco bombo ar taat ɗu gaariico min do teesindi. Bun gay elgig dakina, paa ko, ɗa naamiig Iisa mattu do saan tanco. Ya ɗuur kat elgiga, naar-ak, ɗuu bere oki zinjico do eenco.

Iisa, naar Kaaw taat bera goye

¹ Ni kaawaako do bi ka naar kaak ɗu koliy Kaawo kaak goy min do teesindi ho kaak bera goye do geemir. Gem-ak, ni dorig in denginni, ni talig in odinni, ni pandiyga ho ni wakig in pisinni. ² Gem kaak bera goye-ak gaar ziy ho ni talga. Nin gay saadinnay. Do bi naar-anj ko, ni gaariiko goye ka gaasdo. Goye naar-ak, ɗa goye kaak do serpey ta Tatte Bun, ho goye-ak bayinte waran. ³ Maan kaak ni taltu ho ni dortu-ak, ni gaaraakonj loko oki. Ampaa ko, kuu nume in nini in nume kaak ni numtu in Tatte Bun ho in Ronji Iisa Masi. ⁴ Ni siirkonj gamin-anj a aditte yaa gine portiko.

Jiwi kuuk do portikaw

⁵ Bun naar portikaw, ginno gondikaw do weriy tak-tak. An ko kaaw taat ni dortu min do biy ka Iisa Masi ho ni gaaraakonta. ⁶ Ya gi kaawa a gi num in Bun, kar gi goy do gondikor gay, gi raada ho gi ginno seene. ⁷ Kar gay, ya gi jaawa do portikaw uudin taat Bun goyiy do portikaw-at, gi num ko benannite ho baar ku Ronji Iisa Masi actengu ko zunuubinnite okinco, gi goyiy *cawar.

⁸ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna, naar-ak, gi tara zinjite ku maaniite ho gi ginno seene. ⁹ Kar gay, ya gi gaara zunuubinnite waran, naar-ak, Bun kaak nec gi amniyinji ho kaak gina ay maan in botiliy, ɗaate saamiyinco a gi goye cawar, bal oorne do unji. ¹⁰ Ya gi kaawa a gi ginno zunuubinna-ak, naar-ak, gi diyaaji raadin do Bunɗi ho kaawoy sa ginno do gelbinte.

2

¹ Gem kol kooginay, nu siiraakonj gamin-anj a kuu unjenno do zunuubin-nar. Kar gay, ya waan gin zunuubinna, gi gin gem kaak yaate male do unji ka Tatte Bun. Naar ko Iisa Masi kaak gina ay maan in botiliy. ² Naar ber ziy satkine a Bun yaate saamiyin zunuubinnite. Bun gay, naar saamiyaatenno zunuubinnite kunten di, kar gay, ɗaa saamiye oki ku gee ku duniiner okinco.

Gem kaak ibingig Bun, naar cokiya kaawoy

³ Ya gi karmiyaat kaaw ta Bunɗi, ansi-ak gaara kadar ka seener gi ibingig Bun. ⁴ Ya gem diya a ɗa ibingig Bun ho ɗa karmiygitdo kaawoy, naar-ak, ɗa raada ho ɗa ginno seene. ⁵ Kar gem kaak karmiyaat kaaw ta Bunɗi gay, naar elgig Bun min do gelbiney. Pa-ak, gi iban tak kadar ginte in Bun, gi num rakki.

⁶ Ya gem kat diya a ɗa num in Bun, ɗaa goye ar kaak Iisa goytu.

⁷ Gem kol roynay, kaaw taat nu kaawiiko-an, taar kaawdo taat marbinto, kar gay, ta taar ko taat min awalle nu kaawiiko-at di. Kaaw-at, taar sawa di in taat ku dortu-ata. ⁸ Kar gay, kaaw taat nu siiriiko-an, taar marbinto. Goyinji ka Iisa, naar gaara kadar kaaw-an taar seene ho goyinjo kanjo sa gaaraw. Asaan gondikaw sa sawlaw, ho portikaw ta seener sa beena* ko.

⁹ Gem kaak diya a na goy do portikaw, kar na ello eenji, naar-ak goy misa do gondikor. ¹⁰ Kar gay, ya gem kaak elgig sinji, naar goy do portikaw ho maan ginno do gelbiney kaak yaa naamin do nigindi. ¹¹ Kar gem kaak yila sinji gay, naar goy misa do gondikor. Na jaawa do gondikor-ata ho na ibanno wer ka na baayiyo, asaan in gondikaw-at, na ar noolo.

Diye ka kaar do gamin ku duniiner

¹² Gem kol kooginay, nu siiraakon gamin-an, asaan Bun saamiykon ko zunubinniko in sin ku Iisa Masi. ¹³ Kun aginiydu, nu siiraakon gamin-an, asaan ku ibingig naar kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema oki, nu siiraako, asaan ku begirji do *Seetanner.

¹⁴ Gem kol kooginay, nu siirko pey, asaan ku ibingig Tatte Bun. Kun aginiydu, nu siirko, asaan ku ibingig gem kaak min do teese ka duniiner di, naar goy ko. Kun dubal in gema, nu siirko, asaan ku goy bombo, ku icit kaaw ta Bunji do gelbinko ho ku begirji do Seetanner.

¹⁵ Dakon diyenno kayko do gamin ku duniiner ho dakon elguwincodo. Ya gem kaak el gamin ku duniiner, ibinon kadar na elgigdo Tatte Bun. ¹⁶ Gamin ku duniiner gay, nuur ko : ele ka gamnar, diye ka kaar do gamin kuuk gee taliyo, ho ice ka zinjar do gamin kuuk gee giniyo. Gamin nuur-an, okinco, nuur ku duniiner di, nuur asdo min do Tatte Bun. ¹⁷ Ibinon kadar duniin-an, taar gaasa ko ho gamin okinco kuuk gee elgiy sa rawta ko. Kar ya gem gina taat Bun rakiy gay, naa gase goye ka gaasdo.

Adiney ka Iisa

¹⁸ Gem kol kooginay, dak sood di, duniin yaa gaase. Ku dor kadar adiney ka Iisa yaa ase. Ka seener gay, adiney dakin as ko. Asinco-an gaara kadar duniin gaasa ko. ¹⁹ Adiney-an, min awalle nu goy in ginte, kar gay, gi sawado, ho paa ko, nu amiltu minninte. Zer, ya gi sawa, nec nuu goye in ginte. Maanna-an gaara kadar ka seener, nu in gintenno.

²⁰ Kun gay, Iisa Masi berko Ruwwiney. Ansii ko, okinjo, ku ibiniit seene. ²¹ Nu balko siire a ku ibingitdo misa seene. Kar gay, ku ibingit ko ho ku iban kadar min seen ta Bunji, ginno maan ka raadiner atta.

²² Ansi-ak, waa kaak raadaw ? Illa na gem kaak diya a Iisa, naar Masido kaak Bun naamtu. Gem naar-ak di raadaw. Gem kaak pocig Tatte Bun ho in Ronji, naar-ak ko adiney ka Iisa Masi. ²³ Ya gem kaak pocig Ronji ka Bunji, na pocig Tacco Bun oki. Kar gay, ya gem kaak ooyig Ronji, na ibingig Tacco Bun oki.

²⁴ Kun gay zeedon a kaawin kuuk ku dortu min awalle yaa goye do gelbinko. Ya gamin-an goy ko pa-ak, kunjo oki, gelbinko yaa gine rakki in Tacco Bun ho in Ronji. ²⁵ Iisa Masi, naar diya a naate bere goye ka gaasdo.

²⁶ Nu siirkon gamin-an do bi ka gee kuuk asaako gecinjo kuu rawte. ²⁷ Kun gay, Ruwwin taat Iisa Masi beriiko, taar goy in kunjo. Do saan taar-an, ku yokaado pey gem ka pey kat asaako bildinjo, asaan Ruwwin taar gaaraakon ko gamin okinco. Gamin kuuk ta gaariiko-an gay, nuur ka seener di. Raadin rakki sa, nu bal gine. Do bi naar-ak, icon kaaw taat Iisa Masi gaariiko ho goyon in gelbin rakki in naara.

* **2:8** 'beenā' : Werin daarin, nu kaawa a 'beenā'.

²⁸ Gem kol kooginay, diŋ gay, goyoŋ in gelbin rakki in Iisa Masi a yiriŋ taat ŋaa yeepe, gii goye bombo ho sokaŋ rakki sa diyaatenno do unji. ²⁹ Ku iban kadar Iisa Masi gin ay maan in botiliŋ. Paa ko, kuu ibine oki kadar gem kaak gina maan kaak in botiliŋ, ŋaar oki roŋ ka Buŋdi.

3

Koogin ku Buŋdi

¹ Talonŋ maman Tatte Buŋ elinte ! Ŋa elinte nam ŋa koliite a gi kooginay. Ka seener gay, ginte kooginay ! Paa ko, gee ku duniiner ibingitenno a gi koogin ku Buŋdi, asaan ŋu bal ibiniŋ Tatte Buŋ.

² Gem kol roynay, diŋka-aŋ, ginte koogin ku Buŋdi ko. Taat gi asiy gine neginda gay, gi ibingitdo misa. Kar gay, gi iban kadar ya Iisa Masi yeepe, gi asa are ar ŋaara, asaan gi asa talinji uudiney. ³ Gem kaak diy gelbiney do kaaw taar-an yaa gine *cawar ar kaak Iisa Masi gintu.

⁴ Gem kaak gina zunuubinnar-ak, ŋaar pooc karmiyiŋ *gaanuun ka Buŋdi. Asaan gine ka zunuubinnar, ŋaar ko pooce ka gaanuun ka Buŋdi. ⁵ Kar gay, ku iban di kadar Iisa Masi, ŋaar as do duniiner, ŋaa ace zunuubinna ku geemir ho ŋaar gay bal gine zunuubinna tak-tak. ⁶ In taar-an, ya gem goy in Iisa Masi in gelbin rakki, ŋa ginno zunuubinna. Ya gem kaak gina zunuubinna-ak, ŋaar bal talin Iisa Masi ho ŋa ibingigdo.

⁷ Gem kol kooginay, gooyoŋ zinŋkiko min gale ka geemir. Gem kaak gina maan kaak in botiliŋ, ŋaar meenji goy in botol do unji ka Buŋdi, uudin taat Iisa Masi goytu in botol. ⁸ Gem kaak gina zunuubinna gay, ŋaar asa min do *Seetanner, asaan Seetanne, ŋaar gina zunuubinna min do teese ka duniiner di. Maan kaak iyiig Roŋ ka Buŋdi do duniiner gay a ŋaa peyin riy taat Seetanne giniyo.

⁹ Gem kaak Buŋ weetu gay, ŋaar ginno zunuubinna, asaan maan kaak Buŋ beriiji goy in ŋaara. Ya Buŋ kon di Tacco-ak, ŋaar ginno zunuubinna. ¹⁰ Kar di, in maman gi asiy ibine a ŋuur-aŋ koogin ku Buŋdi, ho ŋuur-aŋ ku Seetanner ? Ya gem kaak ginno gamin kuuk in botilco ho ŋa ello sinji-ak, ŋaar-ak gem ka Buŋdido.

Ele ka zinŋkar

¹¹ Kaaw taat ku dortu dak ko min awalle, taar kaawa a gii elguwe zinŋkite.

¹² Ginte nigaado ar Kayen, asaan ŋa amil min do Seetanner, ŋa deeyiig sinji ka meenji. Maa di ŋa deeyiig sinji Abeel ? Ŋa deeyiiga-ak, asaan riy taat Kayen gintu-an samaanno. Kar riy ta sinji Abeel gay, taar in botilti.

¹³ Gem kol sinŋay, dakoŋ ajbiyenno ya gee ku duniiner yilaako. ¹⁴ Ginte iban kadar diŋka, gi pak min do muuti ho gi gas ko goye kaak ta6, asaan gi el sinŋtite. Gem kaak ello sinŋay-ak, ŋaar goy misa do muuti. ¹⁵ Gem kaak yila sinji-ak, ŋaar ar gem kaak diya gee. Ku iban di kadar gem kaak diya gee-ak, ŋaar gasaado goye ka gaasdo.

¹⁶ Ansii ko, gii ibine maman gii elguwiŋ gee : Iisa Masi, ŋaar ber ziy do bi kante. Ginte oki, gii bere zinŋkite do bi ka sinŋtite. ¹⁷ Ya gem kaak gin gamna, kar ŋa talaag sinji kaak bal gine maanna ho ŋa bal tale aminduwiŋ, maman ŋaa diye a ŋa elgi Buŋ ? ¹⁸ Gem kol kooginay, ta botilitdo ya gii elguwiŋ sinŋtite in binŋiten di. Kar gay, gii elguwiŋco ka seener ho giico berguwe pisinte.

¹⁹ Ya gi el zinŋkite-ak, gi ibina kadar ginte goy in seen ta Buŋdi. Ansi-ak, gelbinte portiko do unji. ²⁰ Ka seener, ya do gelbinte, gi pakira a gi nig sa, aditte portiko, asaan Buŋ iban gamin pak taat gelbinte ibiniyo. Ŋa iban ay maanna. ²¹ Gem kol roynay, ya ka seener, gi haraydo do gelbinte, ansi-ak,

gii gine bombo ya gi inda Bunj. ²² Naar beraate gamin okiŋco kuuk gi indiiga, asaan gi karmiya kaawoy ho gi gina taat awaaji gala.

²³ Kaaw taat ŋa kaawiite-an gay a gii aamine in ŋin ku Ronji Iisa Masi ho gii elguwe ziŋkite ar taat ŋa kaawtu. ²⁴ Gee kuuk karmiyaat kaaw ta Bunji, ŋuur in Bunj, gelbiŋco rakki, ho Bunj oki goy in ŋuura. Gi iban kadar Bunj goy in ginte, asaan Ruwwiney taat ŋa beriite gaaraatenŋa.

4

Ibine ka Ruwwin ta Bunji

¹ Gem kol roynay, gee dakina kuuk goy do adiy ka kidar, maaniico di diya a ŋu nabiinna. Do bi ŋaar-an, dakon amniyiŋcodo okiŋco, gee kuuk diya a ŋu gin Ruwwin ta Bunji. Kar gay, ibinin ŋa baaco, ya ruwwinco-at asa min do Bunji wal kawwi. ² Talon maman kuu ibine kadar gem-an gin Ruwwin ta Bunji. Ku ibiniŋji ya ŋa kaawa bal cigile a Iisa Masi, ŋaar wee ar ka geemir. ³ Kar gay, ya gem kaak bal ooye a Iisa Masi wee ar kaak geemir-ak, ŋaar-ak bal gine Ruwwin ta Bunji. Gem ŋaar-ak asa min Adin ka Iisa. Ku iban di kadar Adin ka Iisa asaw. Hadi, diŋka, ŋaar as ko do duniiner.

⁴ Gem kol kooginay, kun gay koogin ku Bunji, ku gedirco do nabiinna ŋuur-aku, asaan Ruwwin taat goy in kunjo, taar pakgit ruwwin taat goy in gee kuuk goy do duniiner. ⁵ Nabiinna ŋuur-ak kaawa do bi ka gamin kuuk goy do duniiner di, asaan ŋu asa min do duniiner. Ampa-ak, gee ku duniiner cokiya kaawco. ⁶ Ginten gay gee ku Bunji. Gem kaak ibingig Bunj, ŋa cokiya kaawte. Gem ka ibingigdo Bunj gay cokaydo kaawte. Ampaa kat, gii ibinin Ruwwin ta seener ho ruwwin ta raadiner.

Ele kaak asa min do Bunji

⁷ Gem kol roynay, elguwinte ziŋkite, asaan ele asa min do Bunji. Ya gem kaak el eenji, ŋaar ko roŋ ka Bunji ho ŋa ibingig Bunj. ⁸ Kar ya gem kaak ello eenji gay, ŋaar-ak ko kaak ibingigdo Bunj, asaan Bunj ŋaar ele. ⁹ Ampaa ko, Bunj gaartu kadar ŋa elgiite : ŋa ŋaamiig Ronji ka dangiro* do duniiner a ŋaate bere goye ka ta6. ¹⁰ Talon, ampaa ko ele : Bunj, ŋaar elinte awalle. ŋa ŋaamiiten Ronji. ŋa bertu ziy *satkine, asaan Bunj yaate saamiyiŋ zunuubinnite. Ansi-ak, ŋa gintenno kat elig Bunj awalle.

¹¹ Gem kol roynay, ya Bunj elinten ko dakin ansi-ak, ginte oki, gii elguwe ziŋkite.

¹² Ginno gem kaak talig Bunj. In taar-an oki, ya gi el ziŋkite, Bunj goy in ginte, ho ele kaak ŋa elinte-ak ot ko do weriy.

¹³ Ansi-ak, gi iban ko kadar Bunj goy in ginte ho gi ŋum ko in ŋaara : gi ibintu-ak asaan Bunj beriite Ruwwiney. ¹⁴ Tatte Bunj ŋaamiig Ronji a ŋaa jile gee. Nin gay taliig maanna-anŋa ho ni kaawa biy do geemir. ¹⁵ Ya gem kaawa bal cigile a Iisa, ŋaar Roŋ ka Bunji, Bunj goy in ŋaara, ho ŋaar sa goy in Bunj. ¹⁶ Ni iban kadar Bunj elgiite ho ni amniy in kaaw taar-anta. Ele, ŋaar asa min do Bunji. Gem kaak gin ele, ŋaar goy in Bunj ho Bunj sa goy in ŋaara. ¹⁷ Maan kaak gaara kadar ele ot do weriy-ak, gii talin do yiriy taat Bunj yaa dukume seriin do geemir. Ginte ginaado kolaw, asaan goyinte kaak do duniiner, ŋaar ar goyiŋji ka Iisa. ¹⁸ Ya gem kaak el eenji, ŋaar ginaado kolaw, asaan ele kaak ta6-ak, ŋaar atkaat kolaw. Ka seener gay, gem giniy kolaw-ak ya ŋa iban kadar seriin yaa pociŋji. Do taar-an ko, gem kaak gina kolaw-ak, elinji bal ote misa do weriy.

* ^{4:9} 'dangiro' : Werin daariŋ, ŋu kaawa a 'kida di' wal 'rakki di'.

¹⁹ Gi eliy zinjite-ak, asaan Bun kat elinte awalle. ²⁰ Ya gem diya a na elgig Bun, kar sinji gay, na elgigdo, naar-ak raada. Ka seener gay, gem kaak ello sinji kaak na talaaga, gediraado elin Bun kaak na talgigdo. ²¹ An ko kaaw taat Iisa Masi kaawiite : ya gem kaak elgig Bun, naa elguwin sinji oki.

5

Gedire do gamin ku jookumo

¹ Ya gem kaak aamin a Iisa, naar Masi kaak Bun naamtu, gem naar-ak ron ka Bunji. Gem kaak elgig Tacco Bun, naar-ak elgig kooginay oki. ² Ya gi elgig Bun ho gi karmiyaat kaawoy, naar-ak, gi iban kadar gi elgig koogin ku Bunji oki. ³ Ya ka seener, gi elgig Bun, naar-ak nec gi ginin taat na rakiyo. Maan kaak Bun rakiy gii gine-ak, naar oomno do kayte. ⁴ Asaan koogin ku Bunji okinco, nuur pakgig gamin ku duniiner kuuk jookumo. Kar maman gi pakgig gamin-anjku ? Gi pakgig in imaante taat do Iisa. ⁵ Ginno waan kaak gedirco do gamin-anjku, illa naar kaak aamin kadar Iisa, naar Ron ka Bunji.

Gamin kuuk gaara kadar Iisa, naar Ron ka Bunji

⁶ Iisa Masi aste do duniiner. Na as aawin amay kuuk nu *batiziyiiga ho na as mine baariy ku meenji do wiktin ta muutuy. Na bal ase in amay di, kar gay, na as in baariy oki. Ruwwin ta Bunji kat diyaate kadar gamin-an, nuur ka seener, ho Ruwwin ta Bunji, taar seene. ⁷ Ka seener gay, gin gamin subba kuuk kaawaate seene a Iisa, naar Ron ka Bunji. ⁸ Gamin-an gay, nuur Ruwwin ta Bunji, in amay kuuk nu batiziyiiga ho in baariy kuuk mine. Gamin-an, okinco, kaawco rakki di. ⁹ Ya gee kaawa bico ka gamin kuuk nu taltu, gi ica kaawco. Kar kaaw ta Bunji gay, taar pak tanco. Ho meenji Bun kaawko do bi ka Ronji. ¹⁰ Gem kaak aamin do Ron ka Bunji, na iban do gelbiney kadar gamin-an, nuur ka seener. Gem kaak bal aamine do Bunji gay, naar-ak diyaaji raadin do Bunji, asaan na bal ooyin kaaw taat Bun kaawtu do bi ka Ronji. ¹¹ Kaaw taat Bun kaawiten gay, taar a na berte goye ka gaasdo, ho goye-ak asa min do Ronji. ¹² Ya gem kaak gelbiney rakki in Ron ka Bunji, gem naar-ak gasiig goye naar-aka. Kar gem kaak gelbiney seer in Ron ka Bunji gay gasaagdo goye-aka.

Gaasuw ta maktumner

¹³ Nu siirkon maktumne-an loko, kun kuuk aamin in Ron ka Bunji, kuuk diya do kayko kadar ku gasig ko goye ka gaasdo.

¹⁴ Gi iban tak kadar ya gi inda maan min do Bunji, naate berinji ya na num in maan kaak na rakiyo. ¹⁵ Hadi, ya gi iban kadar na cokiyaag indinte, ansi-ak, gi iban kadar maanna-an, na bertenga ko.

¹⁶ Ya gem tala sinji gina zunuubinna kuuk iyaagdo do muuti, gem-ak yaaji inde Bun do bi ka sinji-aka, ho Bun yaaji bere goye. Taar-an do nuur kuuk gina zunuubinna kuuk iyigigdo do muuti. Kar gay, goy zunuubinna kuuk iya gee do muuti. Do zunuubinna nuur-ak, nu bal kaawe a kuu indiguwe Bun do geemir. ¹⁷ Nige okinji, nuur zunuubinna do unji ka Bunji, kar gay, goy zunuubinna daarin kuuk iyo do gee do muuti.

¹⁸ Gi iban di kadar koogin ku Bunji, nuur ginno zunuubinna in menaw, asaan Ron ka Bunji gooyaagu, ho *Seetanne sa bal gine gudurre kaaco.

¹⁹ Gi iban kadar ginte gee ku Bunji. Kar gee ku duniiner gay, nuur ku *Seetanner.

²⁰ Gi iban kadar Ron ka Bunji, naar as do duniiner a naate gaarin gamin-anjku. Ampaa ko, din, gi ibingig Bun ka seener. Gi num ko in Bun, asaan in Ronji Iisa Masi sa, gi nune. Naar Bun ka seener ho na beraate goye ka gaasdo.

²¹ Gem kol kooginay, goyonj godom min margina.

2 Yaaya

Maktumne ta seerin^{kar} taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a ɗa Yaaya kat siirit maktumne-an ɗo Egliz rakki. ɗa kaawaaco maman ɗuu ele zinjiko. Ele-ak gaara kadar ɗu karmiyaat taat Bun kaawtu. ɗa kaawaaco oki a Iisa, ɗaar gemo ho ɗa Ronj ka Bunji. Ya gem asco ho ɗa beraaco bilde kaak arro ar ɗaar-anjka, ɗuu icenno kaawoy.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka Eglizdi kat siirke loka, kanj taat Bun doftu in kooginke kuuk nu elgiy min ɗo gelbina. Kar gay, ɗa nunno di kaak elgiiko, gee okinco kuuk ibingit seen sa elgiiko. ² Ni elgiiko asaan okinte, gi gin seene, ho seen-at goy in ginte elgin in elgina. ³ Tatte Bun in Ronji Iisa Masi yaate barkiyinte. ɗuur seerco yaate saamiye ho ɗuute oolin aditte. Ampaa ko, ginte kuuk aada seene, gi elguwe zinjite.

Ele ka zinjkar

⁴ Wer galdu dakina, asaan nu dor kadar kooginke daarin aada botol ta seener uudin taat Tatte Bun kaawiite. ⁵ Din gay, gem kol yaaco, ɗu diyaake aman : « Gii elguwe zinjite. » Kaaw taar-an, taar marbintodo, ta taar di taat gi dortu ɗak ko min ɗo teesindi. ⁶ Ya gi el zinjite, gii gine maan kaak Bun kaawtu. Kaaw taar-at ko taat ku dortu min ɗo teesindi.

Botol ta seener

⁷ Nu kaawiiko ansi-an, asaan gay raadiner dakina totir ɗo adiy ka kidar. ɗu ooyɗo kadar Iisa Masi, ɗu weeyig ar ka geemir ho ɗa as ɗo duniiner. Ya gem kaak kaawa ansi-ak, ɗaar adiney ka Iisa Masi ho ɗa jaga gee. ⁸ ɗo taar-an, goyon mento, paa kat riy taat ku gintu-an ucaado maala, ho ku asiy gase maan kaak Bun diytu a ɗaako bere.

⁹ Ibinonj kadar ya gem ic kaaw ta Iisa Masi, ho ba aar, ɗa jag min ɗo kaaw-anta ho ɗa jaguma kaawin ku pey, gem-ak kaawco numaaɗo in Bun. Kar gay, ya gem kaak icaag kaawin kuuk Iisa bilditu gee ho ɗa jagɗo, ɗaar-ak ɗa num in Tatte Bun ho in Ronji oki, kaawco rakki. ¹⁰ In taar-an ko, ya gem ɓaa ɗo werko, kar ɗa bilda gee in kaawin kuuk arro ku Iisa Masi, gem ɗaar-ak, dakonj obinjido geero ho ooy sa, dakonji ooyenno. ¹¹ Ya gem kaak ooyji-ak unje ko ziy ɗo gamin kuuk samaanno kuuk gem-ak giniyo.

Ooy ta ba aaro

¹² Goy gamin dakin kuuk nu rakiiko siire, kar gay, nu rakaado siirin ɗo maktumne-anta. Nu raka ɓaa talinjo, ansi-ak, gi ɓaayiy kaawe bi in bi. Paa kat, aditte yaa gine portiko. ¹³ Gem kol booy taat Bun doftu, koogin ku booke ooyke. Nu ooyko dakina.

3 Yaaya

Maktumne ta subbi^{kar} taat Yaaya siirtu

Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɗa Yaaya kat siirta. Na siirit do gem rakki ɗu kolaag Gayuus. Naar min agindaw ku Eglizdi. Na ozilaag do bere kaak ɗa beriy do kretiyyenna kuuk 6aaw do werco. Do Egliz ɗaar-ak, gin gem rakki oki ɗu kolaag Diyotreep. Naar gay obdo sinɗa kuuk kretiyyenna. Do saan taar-at ko, Yaaya leesiiji.

Ooy ta awalle

¹ Nun tatkaw ka *Eglizdi ko siirjin maktumne-anta. Nu siirit locin, kin royar Gayuus kaak nu elgiy do gelbiner.

² Gem kol royay, nu raka kii goye cewey ay wero. Nu iban kadar goyinjin kaak do unji ka Bunɗi, ɗaar do botiliy. Nu raka aapiy ta zin oki. ³ Adir portiko, asaan goy sinɗa kuuk as min do werko ho ɗu kaawa kadar ki gin seene ho ki aada botol ta seener. ⁴ Maan kaak berdu galal dakin-ak, nu dor kadar kooginar aada seen ta Bunɗi.

Gayuus gina taat Bun rakiyo

⁵ Gem kol royay, kin gem sellen do riyon. Ki obaag sinɗan samaane yoo marti oki. ⁶ Sinɗan kuuk ki obtu-an asinti kaaw do Eglizni a ki elgig dakina. Gee ɗuur-an, ya ɗu otji, nu raka ki gaayinco ar kaak Bun rakiyo. ⁷ Martuwco-an, taar do bi ka Iisa Masi. Nuur icdo maan min do gee kuuk bal aamine do Iisa Masi. ⁸ Do taar-an ko, gii gaayguwin gee ar ɗuur-anɗu, asaan ginte oki unje pisinte do riy taat ɗu giniy do bi ka seener.

Diyotreep in Demetriyuus

⁹ Zer, nu siir maktumne do *Eglizko, kar Diyotreep gay bal icin kaawor, asaan ɗa el gine ziy tatik do unco ka geemir. ¹⁰ Neginda, ya nu 6aawe, nu 6aako gaarin gamin kuuk jookum kuuk ɗa gintu uudin taat ɗa nigig sinɗe. Pey min ɗuur-an, ɗa gina gamin kuuk samaanno paka. Na obdo sinɗa kuuk aamin do Iisa Masi do geriy ho ya gee kuuk obaag sinɗa-ak sa, ɗa todaaco ho ɗa atkaagu min do Eglizdi.

¹¹ Gem kol royay, dak icenno botol ta gee kuuk jookum-anɗu, kar gay, ic botol ta gee kuuk sellen. Ya gem kaak gina gamin kuuk sellen, ɗaar gem ka Bunɗi. Kar gem kaak gina gamin kuuk jookum gay, ɗaar bal ibinin Bun misa.

¹² Demetriyuus gay, gee okinco ozilaaga. Goyinji sa gaara kadar ɗa gina gamin kuuk in botilco. Nin oki kaawa biy kadar ɗa mitko. Ho kin Gayuus oki iban kadar ni kaawa seene.

Ooy ta ba aaro

¹³ Goy gamin dakina kuuk nu rakiin siire, kar gay, nu rakaado siirin do maktumne-anta. ¹⁴ Nu raka gii nume moota, gii kaawe bi in bi neginda ya nu 6aawjin ooye.

¹⁵ Bun yaan iye aapiy do gelbinen. Royinte okinco kuuk goy anne ooyjin. Kin sa ooyco do royinte okinco kuuk goy annere rakki rakki. Nu ooyko dakina.

Zuud Maktumne taat Zuud siirtu Pile ka kaawor

Gee kuuk awalle kat kaawe a maktumne-an, ɲa Zuud kat siirta. ɲa siirit do kretienna, asaan do datikko, goy gee daarin kuuk bera bilde kaak arro : ɲu iyaag do goye kaak jookumo, ɲu eeraag gee ku Eglizdi, ɲu waraag dubal ku Bunɗi ho ɲu poocaag Iisa. Kar gay, Zuud kaawa a Iisa keeji di Tatkuwte ho Rabbinte. Do saan taar-an ko, do maktumne-an, Zuud taayaag kretienna do maan kaak yaaco ase neginda do gee kuuk jookum-anɲu. ɲa denraag gee ku Eglizdi a ɲuu obe tirit do imaanco, asaan Bun nec gooyinco, ɲu galiydo do zunuubinnar.

Ooy ta Zuud

¹ ɲa nun gay riyor ka Iisa Masi kaak ɲu koliy Zuud, sinji ka Zaak, kat siiraat maktumne-anta.

Nu siiraacot do ɲuur kuuk Tatte Bun koltu, ɲa elgiyo ho ɲa leeyiy keeco do Iisa Masi.

² Nu inda Bun a ɲaa tale aminduwko. Nu indaag a kuu goye do aapiyer ho elinji sa yaa goye in kunjo gaay in gaayo.

Kaaw do bi ka gay raadinɛr

³ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, nun diy kaar tak a naako siire do bi ka jile kaak Bun yaate jilinte okinte. Kar diɲ gay, nu tala kadar illa naako iskinjo kuu obe tirit do imaanko. Imaan-at, taar Bun berit tak-tak do geenji ku meenji. ⁴ Nu iskiiko-ak asaan nu iban kadar gee kuuk jookumo unje kokunuwda do datikko. Gee-ak, in goyinco kaak jookum-ak, ɲu nigiti barkin ta Bunɗe. In barkin-at, ɲu pakira a ɲuu gedire gine gamin kuuk jookumo kuuk gelbinco rakiyo, asaan Bun yaaco saamiyen di. Ansii ko, ɲu poociig Iisa Masi, ɲaar keeji di Tatkuwte ho *Rabbinte. Do bi ka gee-ak, Kitamne kaaw ko min awalle kadar seriin yokaagu.

⁵ Nu iban kadar kun ibingig samaane kaawin okinco kuuk naako kaawe. Kar gay, nu raka kuu pakire maman Rabbin Bun jiliig geenji ku Israyeel min darre ta Meser, kar ba aar gay, ɲa deeyiig ɲuur kuuk bal icin kaawoy.*

⁶ Pakiron pey do *dubal ku Bunɗi daarin kuuk poocig goyinco kaak Bun beriico ho ɲu rasig wer kaak ɲa leeyiigu. Bun obiigu, ɲa duuniig in jinzirrira ɲu goyiy do wer kaak gondiko nam yiriy ta yaarko taat Bun asiɲ dukume seriin do gee okinco. ⁷ Pakiron oki do geeger ka Sodom in ka Gomoor† ho in kuuk moota. Gee ku geegirnay-ak unje kayco do gamin kuuk jookumo ku ginindido‡ ar kaak dubal ku Bunɗi-ak gintu awalle. Diɲ gee-ak gasit kat tanco do ak taat matdo tak-tak. ɲuur-an gaara gamin kuuk yaaco ase do gee kuuk gina ar gee ɲuur-aku.

⁸ Kar in taar-an oki, gee kuuk cigil datikko-ak gina di gamin ar ɲuur-aku. ɲu soona sooniik taat iyaag ɲu nigiy zinƙico in gamin ku ginindido-aku. Nu aanjiit tatkaw ta Bunɗi ho ɲu wariig ɲuur kuuk goy ka samaaner in *darjinco. ⁹ Kar talon tatkaw ka dubal ku Bunɗi kaak ɲu koliy Miseel. Wiktin taat ɲa meeliy in *Seetanne do bi ka zi ka Muusa din sa, ɲa bal warinji. Illa ɲa kaaw kaawen

* **1:5** Wer ka gase kaawor do Ekzood 12.51, Nombir 14.29-30. † **1:7** 'geeger ka Sodom in ka Gomoor' : Gee ku geegirnay-ak goy do wiktin ta Ibraayim. Bun idiig geegirniico asaan goyinco jookum aale (Zenecz 19.24-28). ‡ **1:7** 'gamin kuuk jookumo ku ginindido' : Miday kuuk 6aaya zinƙico ho in gamin kuuk pey.

di aman : « Seriin ta Bun̄di yaan obe ! » ¹⁰ Kar gee-ak gay wara maan kaak ɲu ibingigdo ho maan kaak ɲu ibingiga-ak oki, ɲu ibiniig ar malle kaak pakarro. In̄ ibiniŋco-ak ko, pilaaco botol taat ɲu ɓaayiy ide tak-tak. ¹¹ Do gaayiyco ! Nuur kuuk ic botol ta Kayen. § Nu bariya gurus in̄ gamin kuuk jookumo ar Balaam gintu. * Ho ɲu idiig zinjico do barjiliŋco taat ɲu pocig Bun̄ ar Koore gintu. † ¹² Ka seener, ya ku n̄ume ho ku tiya sawa in̄ sin̄ta, ɲuur gay nigaag goyin̄ko. Nu tiyaw ho ɲu siya dakin dakina, ɲu ginno sokaŋ. Nu pakira do adat ku maaniico di. Nuur ar uc kuuk aada wer kaak us ɓaay di ho paaydo amay. Ho ɲuur ar pey atay kuuk waado in̄ ribbi. Atay-ak yaa aaye tak-tak ar atay kuuk ɲu rotgu. ¹³ Gamin kuuk jookumo kuuk ɲu giniy-ak, ɲuur ar amay ku barrer kuuk aasa kur̄ɓul̄ɓul̄-kur̄ɓul̄ɓul̄ ho paka toppiyo. Nuur ar pey kaalin kuuk gada tuuy-tuuy ho ibanno wer ka ɲu ɓaayio. Kar Bun̄ gay siyco wer kaak ɲuu goye doo do gondikaw taat dulum.

¹⁴ Do bi ka gee ɲuur-ak ko, gem kaak ɲu koliy Enok kaawtu min awalle. Enok gay min tamba ta Aadum taat ɓaay ka peesirin̄kar. Na kaawtu ar nabiin̄ce aman : « Talon̄, Rabbin̄† asa in̄ dubal ku Bun̄di kuuk *cawar ho gee gedarro osin̄co. ¹⁵ Na asa dukume seriin do gee okin̄co kuuk do duniiner. Naaco peyin do kayco do gamin okin̄co kuuk jookumo ɲu gintu asaan ɲu pocig maan kaak Bun̄ rakiy a ɲuu gine. Ho ɲaa taabiŋin̄co do bin̄kico kuuk amil gallo do saan tan̄ji. » § ¹⁶ Nuur gee kuuk goy gujumjumaw di ho aditco portikdo tak-tak. Nuur aada ko galal ta zinjico di. Nu jaala zinjico ho ɲu kaawa kaawin ku gala a ɲuu gase maanna min do gemor.

Taayika do gee kuuk aamin do Iisa

¹⁷ Gem kol roynay kuuk nu elgiy dakina, pakiron̄ do kaawin kuuk *paliinna ku *Rabbinte Iisa Masi kaawtu min awalle do bi ka maan kaak yaa ase neginda. ¹⁸ Nu kaaw aman : « Do wiktin taat duniin gaay gaase, yaa amile gee kuuk samaatinay. Gee-ak yaa aade galal ta zinjico taat jookum-at di. » ¹⁹ Gee ɲuur-ak, riyco a illa ɲuu eere geen di. Pikirrico, taar ta geemir di, ɲu ginno Ruwwin ta Bun̄di do gelbin̄co. ²⁰ Kar kun̄ kuuk nu elgiy-an̄ gay, zeedon̄ imaanko taat Bun̄ beriīko yaa ɓaa in̄ un̄ti. Salkiyguwon̄ in̄ gudurre ta Ruwwin ta Bun̄di. ²¹ Goyon̄ in̄ ele ka Bun̄di. Diyon̄ amaanniko do Rabbinte Iisa Masi. In̄ sellin̄kuwiy, ɲaako bere goye ka gaasdo.

²² Talon̄ amindaw ta gee kuuk aditco osaw. ²³ Ya kuu gedire jilin̄ min do aki, ɲaar-ak jilon̄gu. Do gee daarin̄ gay, talon̄ aminduwco, kar goyon̄ godom min gee-aku. Yilon̄ zunuubinnico ar gee yiliy kesuun taat gin tin̄go zirid-zirid-ata.

Oziliik ta ba aaro

²⁴⁻²⁵ Ozilinte *darjin ta Bun̄ kaak rakki di.
 Naar ko jilaate in̄ botol ta Rabbinte Iisa Masi.
 Naar nec ɲaako gooyin̄ko,
 pa kuu gale do zunuubinnar.
 Na nec ɲaako un̄jin̄ko do darjiney,
 bal oorne ho in̄ galal dakina.
 Locin di darjine, tat̄kaw, gudurre ho in̄ izinne
 min awalle, din̄ka ho elgin in̄ elgina ! *Aamin.

§ 1:11 Wer ka gase kaawor do Zeneez 4. * 1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 22 yoo 24. † 1:11 Wer ka gase kaawor do Nombir 16. † 1:14 'Rabbin' : ɲu kaawa bi ka Rabbin Iisa Masi. § 1:15 Wer ka gase kaawor do Zeneez 3.18, 21-24.

Apokalips

Gamin kuuk Bun bayniiji do Yaaya

Pile ka kaawor

Maktumne-an, na Yaaya kat siirta. Naar di oki siirit Kabarre ta Gala ho in makaatamna subba ku pey. Naar min paliinna ku Iisa Masi. Min Iisa Masi nu weeyiiga, gin ja elgin dakina kat Yaaya siiriit maktumne-anta. Do wiktin taar-at, kretiyyenna daarin taafiya do bi ka imaanco, daarin gay, gartico yiime, asaan Iisa asdo kodok. Paa ko, Yaaya iskiig gee kuuk aamine a nuu peye bombo, nuu yoke nosirraw taat Bun yaaco bere.

Do maktumne ta Apokalips, Yaaya siir makaatamna peesira. Na siirig do Eglizna kuuk peesira kuuk do kid ka Aazi (Turkiya). Kar ka seener gay, na raka kaawe do kretiyyenna okinco kuuk do adiy ka kidar. Na gaara pey kadar Kabarre ta Gala ta Iisa Masi, taar do gee okinco.

Do maktumne-an, gin kaawin kuuk jarba jarbe ho in gamin kuuk gee talaagu tale : ar ose kaak peesira kaak gaara gamin kuuk nec sawa-sawa ho ose kaak bijigiy gay kaak gaara gamin kuuk bal nece misa. Maan kaak portiko gaara nosirraw, ka dindiko gaara motol. Barre, naar wer kaak aaridna okinco goyiyo. Maan kaak ar jona gaara aaridna okinco ho maan biida gay ginaaji riyo.

Kitamne kaawa in geeger ka Babiloon. Geeger naar-ak, meennuwiw jookumo. Ron tamgi kaak koollo gaara Iisa. Naar di kaak ber ziy do muuti. In muutuy-at ko, na nosirtu. Ba aaro, Bun yaa kilgiye geeger ka Zeruzaleem kaak marbinto kaak naa paaye min kuwa ar bere ka Bunji.

Teese ka kaawor

¹ An ko gamin kuuk Iisa Masi bayniico do geenji do taat yaa ase. Gamin-an, Bun berjig do Iisa Masi a naaco gaarin do gay riyo okinco, kar naar gay naamiig *dubiley do gay riyo Yaaya a naaji gaarin loci. Gamin-ak taayaado di nuu ase. ² Meenji Yaaya kat kaawe kadar gamin kuuk na taltu-an, nuur kaawin kuuk asa min do Bunji ho ka seener, na Iisa Masi kat gaarjiigu. ³ Galal do naar kaak garkiyaat maktumne-anta. Galal oki do nuur kuuk cokiyaat kaaw ta nabiincer-ata. Galal pey do nuur kuuk obit bombo kaaw taat nu siirtu-anta, asaan wiktin, taar as ko moota.

Ooya do Eglizna kuuk peesira

⁴ Gem kol sintay, maktumne-an, na nun Yaaya kat siirkon loko, kun *Eglizna kuuk peesira kuuk goy do kid ka Aazi. Bun yaako barkiyinjo ho naako iye aapiye. Nu barkiyaako in sin ku Bun kaak goy min awalle, kaak goy dinja, ho kaak yaa ase. Nu barkiyaako pey in sin ku ruwwinnay kuuk peesira kuuk goy do unji ka Bunji do wer kaak na hokumiyo. ⁵ Ho nu barkiyaako oki pey in sin ku Iisa Masi kaak meenji saadin kaak ta6, kaak nooy awalle min do gee kuuk mate, ho kaak goy kaaco ka sultinnay ku duniiner.

Do naar kaak elgiite ho jilinte min do zunuubinnite in *satkin ta baariy, ⁶ ho do naar kaak gininte ar gay satkiner kuuk sultinco rakki do unji ka tacco Bun, loci di *darjine ho gudurre elgin in elgina ! *Aamin.

⁷ Kocilon, na asa min ka samaaner in uca* ! Gee okinco yaa talin in odinco, nam gee kuuk waacig in waayine oki. Ho adiy ka kidar okinji yaa morke do saan tanji. Ka seener, maanna-an yaa ase uudiney ampa ! Aamin.

* 1:7 'uca' : Werin daarin, nu kolaag a 'goci'.

⁸*Rabbin Bunj kaak gudurre okintit do pisinji diy aman : « Nun ko Alpa ho Omega†, nun kaak goy min awalle, kaak goy dinjka ho kaak yaa ase. »

Iisa Masi bayinji do Yaaya

⁹Naar nun sinjko Yaaya. Gi rakki di in Iisa Masi : okinte gi unje do *Meennaw ta Bunji, taabin te sa sawa, ho in taabin-at oki, gi subira di. Nu obintu danjaayne do kid kaak nu koliy Patmoos datik barrer. Nu obintu do saan ta nu gaara kaaw ta Bunji ho nu kaawa seen ta Iisa Masi. ¹⁰Yiriy rakki ta dumaasdi, Ruwwin ta Bunji asintu miin tak ho nu dora maan aaror ar gaay ta gemor. Ta dora rada ar perne‡ ¹¹aman : « Maan kaak ki taliy-an, ic maktumne ho siirig atta. Kar naamit maktumne-at do Eglizna kuuk peesira : Egliz ka Epeez, ka Ismiirn, ka Pergam, ka Tiyaatiir, ka Sardees, ka Piladelpi, ho in ka Lawodiise. »

¹²Min nu doriit kaaw-at, nu newsitu naa talin gaay taat kaawaadu-ata. Do wer-ak, nu taltu lampin peesira ku daabner. ¹³Kar datik lampinar-ak gay, gin waan ar gemo. Na is batko ho do gongumoy gay, na duun karrab ka daabner. ¹⁴Kaay gay sopir portik kar ar nirne ho odinay sa gizig ar ubal. ¹⁵Asinji gay, ar hadinne kaak mirgiti ho gaayay oki ar baal kaak asa gidi-gidi-gidi. ¹⁶Gemak ob kaalin peesira do pisinji kaak meeda. *Seepiney binjka seer paad nata-ta ta amila min do biy. Kar wijeeneey gay, irna wic-wic ar pato.

¹⁷Wiktin taat nu taliiga, nu galtu do unji ar gem kaak mate. Kar naar gay diyiduug pisinji ka meeda do kaar, kar na kaawiidu aman : « Dak ginunno kolaw. Na nun kaak awalle ho kaak ba aaro. ¹⁸Nun kaak goy mento. Nu mattu kar din gay nu goy mento elgin in elgina. Nu gedirtit do muuti ho ba ool sa, nun di kaati. ¹⁹Din di siirig okinco, gamin kuuk ki taltu, nuur kuuk goy dinjka in kuuk yaa ase neginda. ²⁰Naan gaare kat baaco ta kaalin ku peesir kuuk ki taltu do meedar ho in lampin ku peesir ku daabner. Kaalin kuuk peesir-ak, nuur dubal ku Bunji ku Eglizna kuuk peesira. Lampin kuuk peesir-ak gay, nuur Eglizna kuuk peesira. »

2

Maktumne do Egliz ka Epeez

¹« Siir maktumne do *dubal ka Bunji ka *Egliz ka Epeez aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak obig kaalin kuuk peesira do meedar ho kaak jaawa datik lampin kuuk peesira ku daabner. ²Nu ibingit riy taat ku giniyo, in zeede kaak ku zeediyo, in subirraw taat ku subiriyo. Ku gedarro sosin gee kuuk jookumo. Ku gecig gee kuuk gina zinjico paliinna kar sando, nu paliinna do. Ku maaniikon di imil bayco. ³Ku gin subirraw. Taabinko gintu dakina do bi kanto ho ku balnu rasindu bat. ⁴Kar gay, nu gidaako asaan ku rasig elinjo kaak awalle. ⁵Pakiron min momo ku sollitu ! Jipton goyinjo ho ginon riyi ar taat ku gintu awalle. Yampa, ya ku da jiptido goyinjo, naako baawe ho naa icin lampiko min do werti. ⁶Kar gay, ku gin maan rakki kaak ajbiyintu : ku poocit riy ta gee kuuk nu koliy Nikolayit ar nun poociita.

⁷« Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere botol taat nuu okide ho nuu tee min ronj ku et kaak bera goye ka gaasdo kaak goy do janni. »

† 1:8 'Alpa ho Omega' : In kaaw ta Grek, nu garti kuuk nu siiriyo (maan kaak nu koliy 'alphabet'). 'Alpa' ta garta taat awalle ar 'A' in nassarinca ho 'omega' gay taat gaasuwa ar 'Z'. ‡ 1:10 'perne' : Werin daarin, nu kolaat a 'parna'.

Maktumne do Egliz ka Ismiirn

⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Ismiirn aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak awalle ho kaak ba aaro. Nun ko kaak mate ho kaak nooye. ⁹ Nu ibingit taaŋinko ho pokirruwko. Kar do unji ka Bunđi gay, ku gay gamnar. Nu dorig ise ka binjar ka gee kuuk gina zinjico a ŋu *Yuudinna, sando ŋu Yuudinnado, ŋuur gee kuuk num in sin ku *Seetanner di. ¹⁰ Dakon moyenno do taaŋin taat unjo. Seetanne yaako gecinjo, ŋaa unje gee dakin minninko do darjaayner. Gece ŋaar-ak yaa taaye ar mena orok pa. Ampa-ak, obon imaanko bombo yoo muutko. Do ŋuur kuuk nosire, naaco bere kadumuulco ka goye ka gaasdo.

¹¹ « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, ŋuu aawaatdo muut ta seerinjkar. »

Maktumne do Egliz ka Pergam

¹² « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Pergam aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak ob *seepine kaak binjay seer paad nata-ta-ta-aka. ¹³ Nu iban kadar ku goy do wer kaak Seetanne hokumiyo. Do wer-ak ko, ŋu deeyig Antipaas, saadiner kaak taŋ. In taar-anta oki, ku aadiin nun di. Ku bal rasin imaanko. ¹⁴ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku gin gee minninko kuuk ica kaaw ta Balaam. Awalle gem-ak isinig Balaak, ŋaaco ise guŋa do gee ku Israyeel. Na raka a ŋuu tee kum ka marginar ho ŋuu ɓaaye munjam.* ¹⁵ Goy pey gee datikko kuuk ica kaawin ku Nikolayit. ¹⁶ Jipton goyinjko, yampa naako ɓaa kodok di, naa taasiŋin gee-ak in seepin kaak amila min do bir.

¹⁷ « Ya ku gin denjina, laan denjinko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar.

« Do kuuk nosire, naaco bere tee kaak cigile kaak ŋu kolij “ maan ”†. Ho naaco bere pey dambi portiko. Dambi-ak, ŋu siirji sin marbinto kuuk waan sa ibanno baaco, illa ŋaar kaak gasig dambi-ak di iban. »

Maktumne do Egliz ka Tiyaatiir

¹⁸ « Siir maktumne do *dubil ka Bunđi ka Egliz ka Tiyaatiir aman :

« Nun meendu Ron ka Bunđi kat kaawaako. Nun ko kaak odinar gizig ar ako ho asindu irŋaw ar hadinne kaak ŋu sokiyya. ¹⁹ Nu ibingig gamin okinco kuuk ku giniyo : elinjo, imaanko, riyko ho in subirruwko. Ho nu iban pey kadar gamin kuuk ku giniy ba aar-an pakgig kuuk awalle. ²⁰ Kar gay, nu gidaako do bi kaak ku balti tode do geem taat ŋu kolij Zezabeel‡ taat diya a ta nabiinca. Geem-at jagiig gay riyor. Ta kaawiico a ŋuu ɓaaye munjam ho ŋuu tee kum ka marginar. ²¹ Do geem-at, nu rastit wiktin taat taa jipte goyinti, kar taar gay pooc rase azbinnuwti. ²² Talon, naa accinti, taara in geenti kuuk ic botilti do danal ku diiginer, nam ŋuu rasin riy taat ta bildiigu. ²³ Naa deen maajirinti okinco kuuk aadaata. Paa ko, Eglizna okinco yaa ibine kadar ŋa nun ko kaak ibingit pikirrico ho in taat gelbinco rakiyo. Kar naaji kappiye do ay gemo do riyoy taat ŋa gintu.§

* **2:14** Wer ka gase kaawor do Nombir 25.1-2, 31.16. † **2:17** ‘maan’ : Ŋa tee kaak Bun beriico do gee ku Israyeel wiktin taat ŋu amiltu min darre Meser ho ŋu goyiy do goosiner (Ekzood 16.13-16). ‘maan kaak cigile’ : Ŋaar ko tee kaak marbinto kaak Bun beriite in Iisa Masi (Yaaya 6.48-51). ‡ **2:20** ‘Zezabeel’ : Ta geem taat abdiya margina (1 Ruwa 16.31, 19.1-2, 2 Ruwa 9.22-30). § **2:23** Wer ka gase kaawor do Soom 7.10, Zeremi 17.10, Soom 62.13.

²⁴ « Kar kunj gee ku Tiyaatiir, nu kaawaako do kunj kuuk poocig bilde-anjka ho kuuk pooc ibiniñ gamin kuuk cigile ku Seetanner-anjku. Nu diyaakonno pey maan oom kaako, ²⁵ illa kuu obin bombom maan kaak ku gastu-anj nam naa yeepe.

²⁶⁻²⁸ « Do kuuk nosire ho kuuk gina riyor nam do gaasinti, naaco bere hokumnaw do pisinco ar nun gasit min do Tanni. Nuu toorinco gee ku duniiner in kunjin ka hadinner. Nuu diminco ar kaak ku dimiy parkak* ku golji. Kar naaco bere oki Belbel, kaal ka datik kawtira.

²⁹ « Ya ku gin dengina, laanj denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

3

Maktumne do Egliz ka Sardees

¹ « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka *Egliz ka Sardees aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak gin ruwwinnay ku Bunji kuuk peesira in kaalin kuuk peesira. Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar gee taliiko a ku goy mento, sando gelbinko mate do unji ka Bunji. ² Niinonj ho zeedonj do imaanko, pa kuu mate tak-tak. Riy taat ku giniy-an ajbiygigdo Bunj. ³ Moyon ja do kaaw taat ku gastu awalle. Pakironj maman ku doriita. Obon kaaw-an bombom ho jiptonj goyinjo. Ya ku bal niine, naako ase ar kokino in wiktin taat ku ibingitdo. ⁴ Yampa, minninko do geeger ka Sardees goy kuuk bal okiye in kesuunco. Nuu ise kesuun portiko ho nuu jaawe in nunu, ginno pey maan kaak yaaco tode.

⁵ « Ampaa ko, nuur kuuk nosire yaa ise kesuun portiko. Do maktumne taat nu siirtu sin ku gee kuuk gas goye ka gaasdo, nu sooyaagdo sinco tak-tak. Ho naa diye do unji ka Tanni ho do unjo ka dubilji a nuur-anj gee kunto.

⁶ « Ya ku gin dengina, laanj denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Piladelpi

⁷ « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka Egliz ka Piladelpi aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak Sellenj ho kaak Ta6. Nun kaak obig kerle ka sultan Dawuud. Ya nun kat pilit botol, waan gediraado dibirinti ho ya nun kat dibirta oki, waan gediraado pilinti. ⁸ Nu ibingit riyko taat ku gintu. Nu iban kadar ya gudurriko sood oki, ku obit kaawor bombom ho ku balnu poocindu. Paa ko, nu piliiko botol taat waan gediraado dibirinti. ⁹ Talonj gee ku *Seetanner kuuk gina zinjico a nu *Yuudinna, kar sando nu Yuudinnado. Gee nuur-ak, nu raada maalan di. Naa asirinco nuu derse do unjo, nu asiye ibine kadar nu elgiiko. ¹⁰ Ar kaak kunj obit kaawor bombom, nun oki naako gooyinjo min do taabin taat asa do duniin okintiti a taa gece gee ku adiy ka kidar. ¹¹ Nun gaay ko yeepe. Obon bombom kaaw taat ku gastu. Paa kat, waan gediraado njako nosire njaa icin kadumuulko.

¹² « Kuuk nosire, nuu goye ar dulaayne do *ger ka Bunji kar nuu paaye caari. Naa siire sin subba do unninco : sin ku tanni Bunj, sin du kuuk marbinto, in sin ku hellin ta Bunji taat njaa paaytu min kuwa ho taat nu koliy Zeruzaleem taat marbinto.*

¹³ « Ya ku gin dengina, laanj denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

Maktumne do Egliz ka Lawodiise

* **2:26-28** 'parkak' : Werin daarin, nu kolaag a 'parki'.

* **3:12** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 62.2.

14 « Siir maktumne do *dubil ka Bunji ka Egliz ka Lawodiise aman :

« Nun meendu kat kaawaako. Nun kaak nu kolij *Aamin. Nun ko saadin kaak ta6 kaak kaawa seene. In nun ko, Bun kilgiyig gamin okinco. 15-16 Nu ibingit riy taat ku gintu. Riyko-an gaara kadar ku tongodo ho ku oollo oki. Wala ku tongo wala ku oola ! Nu rakaado kuu goye zoom ampa. Ya ku goy ampa-ak, naako picinjo kara ! 17 Ku diya aman : “ Ni denir ko, ni deet ko gay gamnar, ni rakaado pey maanna. ” Kar ka seener gay, ku aminda ho taabin sa rasgikonno. Ku ar noolna, pokirna ho tukinkin di. 18 Naar-ak ason, naako taayinjo kuu gidiye min lotu daabne kaak nee do aki. Paa kat, kuu gine gay gamnar kuuk ta6. Kuu gidiye pey kesuun portiko kuu ise. Paa kat, waan talaado sokinjo. Kar kuu gidiye oki dawne kuu etile do odinko. Paa kat, kuu tale karan. 19 Gee okinco kuuk nu elgiyo, nu leesaaco ho nu taayaagu.† Naar-ak gay, zeedon pey ho jipton goyinjo. 20 Talonnu ! Nu peya wer geero ho nu ooyaako. Ya ku dorig gaayar ho ku pilit botilko, naa unje gerko, gi tee sawa.

21 « Do kaak nosire, naaji bere botol naa asiyo goye in nunu do wer kaak nu hokumiyo. Ar nun oki, min nu nosirtu, nu daktu goy in Tanni do wer kaak na hokumiyo.

22 « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane, kuu cokiye kaaw taat Ruwwin kaawiico do Egliznar. »

4

Nu ozilaag Bun do wer kaak na hokumiyo

1 Min naar-ak, nu tala pey botol pil waakilak ka samaaner. Nu dortu pey gaay tongo ar perne taat kaawdu awalle. Ta kolintu aman : « As cok anne, naan gaarin maan kaak yaa ase neginda. »

2 Kodok di, Ruwwin ta Bunji miinintu. Ek di nu taltu pey ka samaaner-aka, do wer-ak gin sees ka sultan. Sees-ak gay waan goyji kuwa. 3 Waanna-ak irna cuu* ar dambay kuuk gasdo badam. Ho do wer ka seesdi-ak, *darjin ta Bunji irna cuu balan† ar dambay kuuk samaan-aku. 4 Nu taltu pey seesin ku sultan orok seer in pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Seesin-ak gay, aginay orok seer in pood goyco kuwa. Aginay-ak is kesuun portiko ho in kadumuwulna ku daabner. 5 Min do sees-ak, irne cippit-cippit, awne dindirindirim ho hawin cayyi oki. Do unji ka sees kaak datko, gin akinay peesira. Akinay-ak gay, nuur ko ruwwinnay ku Bunji kuuk peesira. 6 Ho do unji ka sees-ak gay goy pey wer ar barre kaak yaraan ar gazzaza.

Gin pey gamin kuuk siikimaw pood leeyiig sees kaak waan goyji-aka. Unja aaro, zinjiko okinco gin odina. 7 Min gamin kuuk pood siikimaw-ak : ka awalle ar boori, ka seerinjar ar ijilince, ka subbinjar wijeene ar ta gemor, ho ka poodinjar gay ar sersir† kaak zewaw. 8 Gamin kuuk pood-ak, okinco gin gezgir bijigiyo bijigiyo. Gezgirco-ak anuwco odin di, min kara yoo atta oki. Aando, yiriyo, nu riya di. Riyinco gay aman :

« Sellen, sellen, sellen,

Kin *Rabbin Bun kaak gudurre okintiti do pisinji.

Ki goy min awalle, ki goy dinja ho ki asa goye. »

† 3:19 Wer ka gase kaawor do Proverb 3.12. * 4:3 'irna cuu ar dambay kuuk gasdo badam' : In kaaw ta Grek, na irne ka dambay kuuk nu kolij 'jaspe' ho 'sarduwaan'. † 4:3 'irna cuu balan ar dambay kuuk samaan-aku' : In kaaw ta Grek, na irne ka dambay kuuk nu kolij 'emeroode'. † 4:7 'sersiro' : Werin daarin, nu kolaag a 'sarsiro'.

⁹ Gamin kuuk pood siikimaw-ak, nu riyiyo ho nu oziliy Bunj kaak goy ka seesji elgin in elgina. Nu karmiyaaga ho nu deliiji barkine. Ho ay wiktin taat nu tees riye-aka, ¹⁰ aginay kuuk orok seer in pood-ak gay, dersiy do unji ka waan kaak goy ka seesji. Nu abdiyaag naar kaak goy elgin in elgina. Kar nu ceepiig kadumuilinco ho nu leeyig do unji ho nu diy aman :

¹¹ « Rabbinni ho Bunji,

locin di *darjine, oziliika, in gudurre.

Kinjen di kilgiyig gamin okinco.

Kin kat kilgiyig in saawin ta meenjin. »

5

Ronj Tamgi nec pilin maktumne

¹ Kar waan kaak goy do sees ka sultan-ak, nu taliig na gin maktumne maliye do pisinji kaak meeda. Ta siir do atti ho do aarti. Maktumne-at, nu naarit werin peesira. ² Kar nu taltu pey *dubil ka Bunji kaak gin gudurre. Na indigiy in gaay tongo aman : « Waa nec pirgin maktumne-anta ho naa pilinti ? »

³ Kar gay, ginno bat waan kaak yaa gedire pilinti ho naa talin atti : wala kaak asa min kuwa, wala kaak min keder, wala kaak min ba oole. ⁴ Do wer-ak, zulindu mintu dakina asaan ginno waan kaak nec yaa pirgin maktumne-anta ho naa talin atti. ⁵ Hiyya, min aginay kuuk goy do wer-ak, rakki kaawiidu aman : « Bugam laa zin, dak alenno. Talig naar-an ko kaak begire. Na boori* kaak asa min caar kan Zuuda ho min caar kan Dawuud. Maktumne taat naar werin peesir-at, naa gedire pirginco ho naa pilinti. »

⁶ Kar nu taltu pey waan pey datko do wer kaak Sultan goyiyo. Aginay in gamin kuuk siikimaw leyig datko. Naar gay, *Ronj Tamgi. Ziy tala ar nu deega. Kaay amil geepay peesira ho odinay sa peesira. Odinay-ak, nuur ruwwinnay ku Bunji kuuk na naamiy ay wero do adiy ka kidar. ⁷ Hiyya, Ronj Tamgi-ak sinjitu do wer kaak Sultan goyiy-aka a naa icin maktumne-at min do pisinji ka meeda. ⁸ Min na iciita, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak dersitu do unji. Nu gin maan ar kunjine do pisinco in bajangina ku daabner. Bajangina-ak, aditco miin in *dokkanne. Dee naar-ak, ta salaana taat gee ku Bunji giniyo. ⁹ Do wer-ak, nu riytu riy taat marbinto aman :

« Kin nec kii icin maktumne-anta,

ki pirgin werin kuuk naare.

Asaan nu deenjin ho in *satkin tanjin kat

ki iyyig gee do Bunji,

min ay tamba, min ay caaro,

min ay kaawo, ho min ay darre.

¹⁰ Ki gingu ar gay satkiner kuuk sultinco rakki

a nuu gine riy ta Bunje.

Nuu hokumiye do duniin okintiti. »

¹¹ Kar nu taltu pey ho nu dortu *dubal ku Bunji dakina nam gem gedarro osinco. Nu leyig sees ka sultan, aginay in gamin kuuk siikimaw-ak datko.

¹² Nu riya rada aman :

« Ronj Tamgi kaak nu deetu,

na nec gase gudurre, ibine, in izinne,

oziliika, *darjine, in karaamine. »

* 5:5 'boori' : Werin daarin, nu kolaag a 'buuri'.

¹³ Kar nu dortu pey gamin okinco kuuk Bun kilgiyту kuuk goy ka samaaner, kuuk goy do adiy ka kidar, kuuk goy ba oole, ho kuuk goy do amiydi. Okinco, nu riy aman :

« Ozilinten njaar kaak goy ka sees ka sultan
in njaar Ronj Tamgi.

Oziliika, karaamine, darjine, gudurre
okinco loci, elgin in elgina. »

¹⁴ Hiyya, gamin kuuk siikimaw-ak diyту aman : « *Aamin ! » Kar aginay-ak gay ontu do njaar kaak goy ka sees ka sultan ho nu abdiyyiga.

6

Ronj Tamgi pirgit maktumne

¹ Min njaar-ak, nu taltu *Ronj Tamgi pirgiig wer rakki ka maktumne kaak nu naartu min kuuk peesir-aku. Min na pirgiiga-ak, nu dortu rakki min gamin kuuk siikimaw-ak kooltu in gaay taat ar bun kaak awnaw aman : « Asu ! »

² Wiktin taat nu elliyiyo, nu taltu pis portiko. Dalhiy kaak nepga gin dempo* ho nu berji pey kadumuul. Na deettu in nosirraw ho na birtu pey nosire unda.

³ Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka seerin kar kaak nu naartu. Min na pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka seerin kar kooltu aman : « Asu ! » ⁴ Min pa-ak, nu taltu pis ka pey astu amal. Pis-ak gay dindiko. Kar dalhiy kaak nepig gay, nu berji *seepin tatko. Pey, nu berji izinne a njaar atkin aapiy min do duniiner, njaar gunin gee nuu taasine ho nuu dee zin kico.

⁵ Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka subbin kar kaak nu naartu. Min na pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka subbin kar kooltu aman : « Asu ! » Min pa-ak, nu taltu pis pondiko. Kar dalhiy kaak nepig gay gin kilo ka geemindi do pisinji. ⁶ Min do gamin kuuk siikimaw-ak, nu dor gaay ar ta gemor amila minnino. Ta kaawtu aman : « Gurus kaak ku gasiy do eel ta riyor, nec ko gidiye *kordin ta juujur. Kar ta meriyar gay, kordini ar subba. Sewe in maam ku *bin di gay, tamannico yaa goye do werti. »

⁷ Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka poodin kar kaak nu naartu. Min na pirgiiga, nu dortu min do gamin kuuk siikimaw-ak, ka poodin kar kooltu aman : « Asu ! » ⁸ Min pa-ak, nu taltu pis biidi. Kar dalhiy gay, sinji Muutu ho ba oole gay aadaaga. Nu deedig kid werin poodi ho nu berco izinne taat nu dee gee do wer ka rakki. Daarin, nu deen co in seepine, daarin in meya, daarin in raduwnay, ho daarin gay, kumin ku yeer kat asa deen co.†

⁹ Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka beeyin kar kaak nu naartu. Min na pirgiiga, do baay ta wer kaak nu gin y *satkin do Bun di, nu taltu kellam ku gee kuuk nu deetu asaan nu ooyiit kaawoy ho nu gaariit bal kolaw do geemir.

¹⁰ Do wer-ak, kellam-ak kooltu rada aman : « *Rabbine, kinke kaak Sellen ho kaak Ta6, kimin kiico dukume seriin do nuur kuuk ic kayni do duniiner ? Kimin kiico peyin kaaco ? » ¹¹ Do wer-ak, nu isiico kesuun portik kar ho nu kaawiico a nuu ice subiraw sood asaan wiktinti bal ase misa. Nu ere nam nuur kuuk nuu dee yaa nece karaat.

¹² Kar Ronj Tamgi-ak pirgiig wer ka bijigi yin kar kaak nu naartu. Min na pirgiiga, kid azirtu linj ho pat sa mattu pondiko ar batik ta morkindi. Kar koy gay newsitu dindik bun ar baar. ¹³ Kar kaalin sa sollitu min kuwa ar ron ku etor kuuk bal nee misa solliyo ya us abira rada. ¹⁴ Samaan sa, maliy dal-dal ar maliye ka argar. Dabinay okinco deet min do werin in kid kaak datik amiydi oki. ¹⁵ Kar gee okinco kuuk goy do adiy ka kidar cigil do biddindi

* 6:2 'dempo' : Werin daarin, nu kolaat a 'deepo'. † 6:8 Wer ka gase kaawor do Ezekiyeel 14.21.

ho ka dambiniidi. Sultinnay, agindaw ku darrer, agindaw ku askirnar, gay gamnar, gee kuuk bombo, gee kuuk maala in 6errina, okinco gad cigile. ¹⁶ Do werco-ak, nu kolaag kat dambinay ho in kotat aman : « Sollonni do kayni ho gootonni. Paa kat, Sultan kaak goy ka sees-an talaaninno ho *Ron tamgi-ak sa dukumaaninno seriin in dapinkoy.† ¹⁷ Asaan wiktin nec ko taat nja dukume seriin do geemir ho yiriy taar-at, waa yaa gedire imile kaay ? »§

7

Dubil ka Bunji diyaaco tompo do gee ku Bunji

¹ Min naar-ak, nu taltu *dubal ku Bunji pood. Nu pey do werin pood, do ay wer kaak us asiyo. Nu peyiig usu, a paa kat, na abiriydo tak-tak, wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi. ² Kar nu taltu pey dubil ka Bunji kaak pey asa min coke ka pati. Do pisinji, na ob tompo ka Bunji kaak goy mento. Na koliig rada dubal ku Bunji kuuk pood-aku. Dubal-ak, Bunji berco botol taat nu nigin kida ho in barre. ³ Na diyiiico aman : « Yaman, dakon nigenno maanna wala do kidar, wala do barrer, wala do atiydi, illa ya ni diyco ja tompo ka Bunji do unjinco ku gee kuuk gina riy do Bunje. »* ⁴ Waan waawduug gee kuuk nu diyco ko tompo-aka. Njur gay, nec miya in orok pood in pood alip gemo (144 000). Tambaaco gay asa min caar okinji ka Israyeel.

⁵ Min caar ka Zuuda, orok in seer alip.

Min caar ka Ruben, orok in seer alip.

Min caar ka Gaad, orok in seer alip.

⁶ Min caar ka Azeer, orok in seer alip.

Min caar ka Neptali, orok in seer alip.

Min caar ka Manaase, orok in seer alip.

⁷ Min caar ka Simeyon, orok in seer alip.

Min caar ka Lebi, orok in seer alip.

Min caar ka Isakaar, orok in seer alip.

⁸ Min caar ka Zabiboon, orok in seer alip.

Min caar ka Yuusup, orok in seer alip.

Kar min caar ka Benjamin, orok in seer alip.

Gee dakina asa min ay wero

⁹ Min naar-ak, nu taltu pey gee dakin aale, nam waan gedarro osinco. Gee-ak gay, asa min ay darre, ay caaro, ay tamba, ho ay kaawo. Okinco, nu is kesuun portik kar ho nu ob cargo† do pisinco. Nu pey do unji ka sees ka Sultan ho do unji ka *Ron Tamgi. ¹⁰ Nu kaawiy rada aman : « Jile asa min do Bunje kaak goy ka sees ka Sultan ho in *Ron Tamgi ! » ¹¹ Do wer kaak Sultan, aginay, in gamin kuuk siikimaw goyiy-ak, *dubal ku Bunji okinco leyig datko. Nu dersitu do unji ka Sultan nam nu noodig unjinco keder, kar nu abdiyig aman :

¹² « Ka seener, taa kuuniye ansi.

Berontenji do Bunje oziliika,

darjine in ibine,

barkine in karaamine,

gudurre in bombinkaw,

elgin in elgina. *Aamin. »

¹³ Min naar-ak, rakki min aginay-ak, indintu aman : « Gee kuuk kesuunco portik kar-an, ki ibingig njur kun waa ? Kar nu asa min momo ? » ¹⁴ Nun

† 6:16 Wer ka gase kaawor do Ooze 10.8. § 6:17 Wer ka gase kaawor do Zowel 2.11. * 7:3 Wer

ka gase kaawor do Ezekiyeel 9.4-6. † 7:9 'nu ob cargo do pisinco' : Gee njur-ak, ya aditco portiko, nu soka cargo ho nu caktiyyo.

gay telkiiiji aman : « Gem koltacco, kin kat iban. » Kar ɲa telkiidu aman : « Nuur-an gee kuuk aawit diigin taat yaarko ho ɲu obit botol ta Bunɗi bombo. Kesuunco, ɲu coopiiɗo baar ku Roŋ Tamgi, kat ki taliy ɲu newsitu portik kar-anju. ¹⁵ Do bi ɲaar-ak ko, ɲu peygiy do unji ka Bunj kaak goy kuwa ka seesji. Yiriyo aando, ɲu abdiya ɲaar di do geriy. Kar ɲaar kaak goy do seesji-ak gay yaa tale kaaco. ¹⁶ Mey sa diyaagdo ho ibin sa diyaagdo. Pato in cirti sa, yaaco gine ool di ho tongaw sa eraagdo tak-tak. ¹⁷ Asaan Roŋ Tamgi kaak goy moota in sees ka Sultan-ak, yaaco raɓile gay gooyinco. Na iyingo do wer kaak gin odin ku amiydi kuuk bera goye ho Bunj gay yaaco sudin zulinco. »

8

Roŋ Tamgi pirgit maktumne ta ba aaro

¹ Kar *Roŋ Tamgi-ak pirgiig wer ka peesirinɗar ka maktumner. Min ɲa pirgiiga, wer astu bugam dil ka samaaner nam serip ta pati*. ² Do wer-ak, nu taltu *ɗubal ku Bunɗi peesira pey do unji. ɲu berco perinna oki peesira.

³ Kar gin ɗubil ka Bunɗi kaak pey astu ho ɲa peytu moota do wer kaak ɲu giniy *satkin do Bunɗi. *Wer ka satkiner-ak, ɲu siyiig in daabne. Do pisinji, ɗubil-ak ob bajaran ka daabner. Nu berji *dokkanne dakina a ɲaa onne. Paa kat, mooyiy ho in salaana ta gee ku Bunɗi yaaji coone min wer ka satkiner kaak goy do unji ka Bunj kaak goy kuwa ka seesji. ⁴ Paa kat, mooy ku dokkanner in salaane ta geenji okinco yaaji coone min do pise ka ɗubil-aka. ⁵ Min pa-ak, ɗubil-ak iciig bajaran-aka, kar ɲa leeyiiji ubal min wer ka satkiner ho ɲa dawiiɗ keɗer. Min ɲa dawiiɗ di, bunj irintu cippit ho ɲa awintu dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kiɗ sa azirtu linjic.

Paane ka perinnar kuuk bijigiy

⁶ Kar ɗubal ku Bunɗi ku peesira kuuk gin perinna do pisinco-ak siy zinɗiko a ɲuu paane.

⁷ ɗubil kaak awalle paantu. Min ɲa paantu di, kirdo ho ako amse in baar ɲoktu. Ek di ak teestu ere gamin dakina. Kiɗa, wernay subba, weriy ka rakki ere. Atay, werinco subba, werco ka rakki oki ere. Ho gamin ku balan okinco er tak-tak.

⁸ *ɗubil ka Bunɗi ka seerinɗar paantu. Min ɲa paantu, ɲu ictu maan tatik ar damba taat ob ako ho ɲu acciig do barrer. Ek di barre, wernay subba, weriy ka rakki raɓiltu baar. ⁹ Ho min gamin okinco kuuk goy do barrer-ak, werinco subba, werco ka rakki gamnay mattu. Ho min markabna okinco, werinco subba, werco ka rakki oki nigtu.

¹⁰ ɗubil ka Bunɗi ka subbinɗar paantu. Min ɲa paantu, kaal tatko ob ako galtu min kuwa ka samaaner. Min balal okinco in odin ku amiydi okinco, werinco subba, werco ka rakki, kaal-ak galco. ¹¹ (Kaal kaak gal min kuwa-ak, ɲu kolaag Abisint, pa-ak a « yuutu ».) Amay deedu werin subba, werco ka rakki newsitu yuutu nam gee dakina kuuk see amay-ak mattu.

¹² ɗubil ka Bunɗi ka poodinɗar paantu. Min ɲa paantu, pato, werinti subba, werti ka rakki gintu gondiko. Ho koye in kaalin sa, werinco subba, werco ka rakki gintu gondiko. Min ɲaar-ak, ɲu irando ko samaane. Yiriyo ho aando, werinco subba, werco ka rakki goy gondik di.

¹³ Min ɲaar-ak, nu taltu pey sersir kaak zewaw kuwa. Nu dortu ɲa kooliy rada aman : « Taaɓine, taaɓine ! Taaɓin do gee ku duniiner. Dak ɗubal ku Bunɗi subba, ya ɲu paan ja, kar kat taaɓin yaa asen kate ! »

* **8:1** 'nam serip ta pati' : In nassarinɗa, ɲu kaawa a 'demi-heure' wala a '30 minutes'.

9

¹ Dubil ka Bunđi ka beeyin̄kar paantu. Min ɲa paantu, nu taltu kaal kaak gal min kuwa ka samaaner. N̄u berji kerle kaak ɲaa piliɲ bee kaak sugulgul, wer kaak seetinnay goyiyo. ² Kaal-ak piliig bee-aka. Min ɲa piliiga, mooy astu amal min atta ar mooy ku baalel. Mooy-ak nam gootit pato. Ėk di wer astu gondik dulum. ³ Min do mooy-ak astu amal bagi. Bag-ak teriɲtu do adiy ka kidar okin̄ji. N̄u berco gudurre ar ta erindilel. ⁴ N̄u kaawco a ɲu teenno maan kaak balan, wala gaɲo, wala atay, illa ɲu atke gee kuuk Bun̄ balco diye tompo do un̄n̄inco di. ⁵ Kar gay, ɲu todco a ɲuu deenno gemo, illa ɲu kaawco a ɲuu taabiɲiɲ gee nam koyin beey. Taaɓinco-at gay, ar raɗe ka erindilel. ⁶ Do wiktin taar-at, gee aliit muut sa, ɲu gasgitdo. N̄u rakaat muutu ho taar gay gada serek minninco.

⁷ Bagi-ak ar pisay kuuk ɓaa garta. Do kayco ɲu gin gamin ar kadumuulna ku daabner ho wijeenco gay ar ta geemir. ⁸ Duruwco bolok ar ta daatir ho saan̄co gay ar ku boorir. ⁹ Kar do goɲgum̄inco, ɲu is saapinna ku hadinner. Kar gezgircō gay, ala ridi-di-di ar pisay kuuk daaɲa puusna ho ɲu rees ɓaa garta. ¹⁰ Bagi-ak aayiyco gin kope ar ta erindilel. In̄ aayiyco-ak gay, ɲuu taabiɲiɲ gee koyin beey. ¹¹ Meen̄co gay, dubil rakki kaak goy tat̄kaw ka ɲuur kuuk goy do bee kaak sugulgul-aka. Dubil-ak, ɲu kolaag « Abadoon » in̄ kaaw ta *Yuudinnar, ho in̄ kaaw ta Grek gay « Apoliyoon ». Sin̄-ak diya aman : « Ka nige wernar. »

¹² Taaɓin taat awalle bire. Min taar-an diigin seer asa pey aarti.

¹³ Min ɲaar-ak, dubil ka Bunđi ka bijigiɲin̄kar paantu. Min ɲa paantu, nu dortu gaay amila min do geepay kuuk pood kuuk goy *wer ka satkiner do un̄ji ka Bunđi. ¹⁴ Gaay-at kaawtu do dubil ka Bunđi ka bijigiɲin̄kar aman : « Pikgu dubal ku Bunđi kuuk pood kuuk ɲu duuntu do barre kaak ɲu kolij Epraat. » ¹⁵ Hiyya, ɲu pikiigu. Dubal kuuk pood-ak, min daayum ɲu era ya elgo-at, koy-at, yiriy-at ho pat-at yaa ase. N̄u era a ɲu ɓaa dee gee ku duniiner : gee-ak werinco subba, ɲu gas izinne a ɲuu deen̄ wer ka rakki. ¹⁶ Kar nu taltu dal̄ɲay askirna astu. N̄u kaawiidu a ɲu miy seer maliyuun (200 000 000). ¹⁷ Dal̄ɲay-ak, nu tal ɲu is saapinnay ku gatar. Saapinnay-ak dindik ar ako, balan̄ ciɗit ar samaane ho mirgiti. Kar kay ku pisiyco gay ar ku boornar ho min do biɲkico amila ako in̄ mooy in̄ maan ar ak ta baruukiner. ¹⁸ Gamin kuuk amila min do biɲkinco-ak dee gee dakina : gee okin̄co werinco subba, wer ka rakki ɲu deeyigu. ¹⁹ Pisay-ak, gudurricō amila min do biɲkico ho min do aayiyco oki. Aayiyco gay ar ku aalna. N̄u gin kay ho ɲu umiy gee.

²⁰ In̄ taaɓin taat asco-at oki, gee daarin̄ goy di kuuk bal mate. In̄ taar-an oki, ɲu bal jipte goyiɲco kaak samaanno. N̄u bal pikin botol ta aariddi. N̄u abdiya misa margin kuuk maaniico di siytu in̄ daabne, poddine, hadinne kaak mirgiti, dambay, wal in̄ atay. Margin-ak tallo, dorro ho jaawdo. Kar gay, ɲu bal rase botilco. ²¹ Gee-ak rasdo goyiɲco : dee ka geemir, olguwco, baayin̄co kaak mun̄jam, wala kokunuwco.

10

Dubil ka Bunđi in̄ maktumne ta kapaki

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu *dubil ka Bunđi kaak pey paaya min ka samaaner. N̄a gin gudurre ho ɲa goy do ɗatik ucer. Kar arumban̄* gay leyig kaay. Wijeeney ir̄ɲa wic-wic ar pato ho asin̄ji gay ar lesas ku aki. ² N̄a ob maktumne kapak taat ɲu pilit ko do pisin̄ji. Asin̄ji ka meeda, ɲa diyig do barrer ho kaak ɲugila

* **10:1** 'arumban̄' : Werin daarin̄, ɲu kolaag a 'sadīk kaalo'.

gay kara. ³ Kar ŋa astu kool rada ar boori. Min ŋa kooltu pa-ak, nu dortu awŋe ka buŋdi dindirim-dindirim dees peesira. ⁴ Min nu doriig buŋ awiŋtu-ak, zer nu 6aa siirin maan kaak ŋu kaawtu. Min pa-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner. Gaay-at kaawiidu aman : « Dak siirinjido maan kaak awŋe ka buŋdi kaawtu ho dak imilinjido kara oki. »

⁵ Min ŋaar-ak dubil ka Buŋdi kaak nu taltu paayig asinji do barrer ho kara-ak jaaliig pisinji kaak meeda kuwa. ⁶ Do wer-ak, ŋa togiltu in sin ku Buŋ kaak goy elgin in elgina, ŋaar kaak kilgiyig samaane, in kida, amay, ho in gamin okinco kuuk goya. Na astu togal aman : « Maanna-an yaa kuuniye diŋ di. »

⁷ Kar ŋa kaawtu pey aman : « Min awalle, Buŋ kaawco do nabiinnay kuuk ginaaji riyo a ŋa gin maan kaak cigile ŋa asiy gine. Wiktin taat ya dubil ka Buŋdi ka peesirin kar paan ja kat maanna-ak yaa kuuniye. »

⁸ Gaay taat nu dortu min kuwa-at kaawdu pey aman : « Baa icit maktumne taat ŋu pilil ko min do pisinji ka dubil ka Buŋdi kaak asinji do barrer ho kara-aka. »

⁹ Min nu 6aawtu, nu kaawiji do dubile-ak aman : « Berorduut maktumne ta kapak-anta. » Kar ŋaar gay telkiidu aman : « Icta kar eeymta. Taan aawe ar yiime do biŋ. Kar ya ki sidit gay, taan radiŋ adiŋ. »

¹⁰ Hiyya, dubil-ak beriiduut maktumne-ata, nu eeymiita. Do bir, nu aawiit ta ar yiime. Kar min nu sidit gay, ta radaag adir.

¹¹ Kar ŋu kaawiidu pey aman : « Ki 6aa pey gaarin maan kaak Buŋ kaawtu a ŋaa gine do gee dakina min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay sultan. »

11

Saadinna kuuk seera

¹ Do wer-ak, ŋu beriidu et ka geemindi ho ŋu kaawiidu aman : « Uc 6aa geemig *ger ka Buŋdi ho in *wer ka satkiner. Kar osig gee kuuk salkiya atta-aku. ² Kar hoosin* ta ger ka Buŋdi gay, dak geemintido. Rasig wer-ak paa di, asaan Buŋ berig do ŋuur kuuk abdiyigido. Gee ŋuur-ak yaa jaawe do geeger ka Buŋdi koyin orok pood in seera. ³ Nu naamiig saadinnar kuuk seera. Nu is kesuun ta morkindi kar ŋuu gaarin kaawor do geemir mena alip in miy seer in orok bijigiy (1260). »

⁴ Saadinna kuuk seer-ak, ŋuur atay seer kuuk ŋu koliy olibiye in lampin seer kuuk goy do unji ka *Rabbin Buŋ kaak goy do kaay ka kidar. ⁵ Ya waan kat rakaaco nige-ak, ak kon di amila min do binjiko ho diyig adinco. Ka seener, ya gem kat rakaaco nige-ak di, ŋa matiyo. ⁶ Wiktin taat ŋu teesit riyo yoo do gasinti, ŋu gin gudurre taat ŋuu peyin amay kuuk nokaw. Nu gin pey gudurre taat ŋuu newsin amay baar, ho ŋuu taabiŋin gee ku duniiner in ay taabiŋe ay wiktin taat ŋu rakiy di.

⁷ Kar gay, min ŋu gaastu gaare kaaw do bi ka Buŋdi, kum ka yeer rakki yaa amile min do bee kaak sugulgul-aka a ŋaa taasiŋinco. Naaco begire ho ŋaa deenco. ⁸ Kar momtinco gay, ŋu rasiig do geeger ka tatik do wer kaak gee numgiyo. Geeger-ak, ŋu diyiji sin a Sodom wala Meser ho do geeger-ak di oki, ŋu doodig Rabbinco kuwa ka etor. ⁹ Gee dakina astu talin momtin-aku nam mena subba in serpe ho ŋu todco a ŋuu tiisiŋcodo. Gee ŋuur-ak asa min ay tamba, ay caaro, ay kaawo, ho ay darre. ¹⁰ Gee ku adiy ka kidar alco gala asaan ŋu deeyig gee kuuk seer-aku. Nabiinna kuuk seer-an taabiŋig gee ku duniiner dakina. Do wer-ak, ŋu iidiytu ho ŋu deedtu gamin benannico.

¹¹ Min mena kuuk subba in serpe-ak birtu, Buŋ biyiriico us do etiniyco, ek di ŋu nooytu ho ŋu uctu kay asiŋco. Min ŋu taliig gee-ak kolaw obiigu tak-tak.

* 11:2 'hoosine' : Werin daarin, ŋu kolaat a 'boor tanjiyar'.

¹² Saadinna-ak dortu gaay rada min kuwa ka samaaner kaawaaco aman : « Coonoŋ kuwa anne ! » Ek di min do unŋo ka adinco, ŋu coontu ka samaaner datik ucar. ¹³ Wiktin taar-at di, kid astu azar linic. Geeger-ak, wernay orok, wer ka rakki eez dizic ho gee alip peesira mattu. Kar kuuk pak gay, kolaw obliigu ho ŋu diytu aman : « Kin ko Buŋ kaak goy kuwa ka samaaner, ki gaarit gudurreŋ ! »

¹⁴ Taaŋin ta seeriŋkar taar bir ko ho ta subbiŋkar gay asaako-ata.

Paane ka dubil ka Buŋdi ka peesiriŋkar

¹⁵ Min ŋaar-ak, *dubil ka Buŋdi ka peesiriŋkar paantu perney. Min ŋa paantu, nu dortu gaayay kaawa rada min ka samaaner aman :

« Diŋ duniin okintit goy do pisiŋi ka Rabbin Buŋte
in *Masi kaak ŋa doŋtu.

Ŋaar kaak hokumiya elgin in elgina. »

¹⁶ Min ŋu gaasit kaawco, aginay kuuk orok seer in pood kuuk leyig sees ka Sultan-ak ontu do unji ka Buŋdi nam ŋu noodiŋ unŋinco keder, kar ŋu abdiyyiga. ¹⁷ Ŋu kaawtu aman :

« *Rabbin Buŋ, kin kaak gudurre okintiti do pisiŋi.
Kin Buŋ kaak goye ho diŋ sa ki goya.

Ni delaajiŋ barkine

asaan in gudurre taŋiŋ kat,
ki teet *Meennuwiŋ.

¹⁸ Gee kuuk kuŋiŋ do dapin dak ko in kinke,
kar diŋ gay, kin yaa dapineŋ kat loco.

Wikinti as kate

taat kii dukume seriin do gee ku mate,
kii oolin aditco ku nabiinna kuuk gay riyon,

kii oole oki aditco ku geenjiŋ okinco
ho kuuk karmiyaaciŋ,

kuuk aginda wala kuuk naada.
Kii idiŋ kat gee kuuk niga kida ! »

¹⁹ Min ŋa gaasiit kaawoy-ak di, *ger ka Buŋdi kaak kuwa ka samaaner astu pila. *Sandumne taat gaara jamaw taat Buŋ duuntu in geenji bayintu waraŋ atta do ger-aka. Do wiktin taar-at, buŋ iriŋtu cippit ho ŋa awiŋtu dindirim. Ŋu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu linic, ho kirdo oki sollitu dakina.

12

Daatko in maan ar joŋa

¹ Min ŋaar-ak, nu taltu maan kaak patiy kaa bayintu ka samaaner. Taar geema. Pat gay leyit ar kesuunti ho koy goy ba asinti. Kaalin orok in seer gay goy do keskees kaak ta istu do kaati. ² Daatko-at gin adi. Ta raka wee, kar atti taabiyaata nam ta koolaw.

³ Pey, maan kaak ajbay bayintu pey ka samaaner. Nu taltu maan ar joŋa* kaak tatik aale. Ŋa gzig ar ako. Kayiy peesira, kadumuulinnay ar ku sultinniidi oki peesira, kar geepiyi gay orok. ⁴ Ŋa daaniig kaalin in aayey ho ŋa oriig keder : werinco subba, ŋa oriig wer ka rakki. Kar joŋ-ak pey do unti ka daatik ta wiyaw-ata. Ŋa yoka ya ta wee di, kar ŋa teen ronŋi. ⁵ Daatko-at weetu mitko. Naa hokumiye darrinay okinco kuuk do duniiner, naa taaŋiŋinco in kuŋiney ka hadinner. Min ta weeyig mic-ak di, ŋu iciiga, kar ŋu iŋiŋ do unji ka Buŋdi do wer kaak ŋa goyiyo. ⁶ Min ŋaar-ak, daatko-at gadtu do goosiner

* **12:3** 'joŋa' : Werin daariŋ, ŋu kolaag a 'maara'.

do wer kaak Bun siyiitit loti a taa goye ho n̄aa tale kaati. Taa goye ede menaw alip in miy seer in orok bijigiy (1260).

⁷ Kar ka samaaner astu bayan garta. *Dubil ka Bundi kaak n̄u koliy Miseel gay taasinaw in jon̄a kaak gzig ar ak-aka. Ay waan di gin dubilji do aaroy.

⁸ Kar Miseel in geenji gay begirco do kun jon̄a. Werco kaak n̄u goyiy kuwa ka samaaner sa, n̄u todcoga. ⁹ Nu atkiig jon̄-ak keder in dubilji okinco. Naar di aal kaak min awalle galiig gee ku duniiner okinco, n̄aar ko n̄u koliy « *Seetanne », wal « Diyaabul ».

¹⁰ Kar nu astu dor gaay tongo min ka samaaner. Ta diytu aman : « Hiyya, wiktin taat Bun yaa jilin gee as kate. Na gaarit gudurrey in Meennuwiyy. Din izinne goy do pise ka *Masi kaak n̄a dobtu. Waan kaak sakkiyiig sir̄tite-an̄, n̄u atkig min kuwa. Awalle, yiriyo aando, n̄a sakkiyaag geente do unji ka Bun̄te. ¹¹ Kar sir̄tite gedirji in baar ku *Ron̄ Tamgi ho in kaaw ta Bundi taat n̄u gaartu do geemir. Nu bal ele zin̄kico nam n̄u ooyit muutu oki. ¹² Jon̄-ak, n̄u atkiig keder. Do bi n̄aar-ak ko, kun̄ kuuk goy kuwa ka samaaner-ak, aaciyon̄†. Kar kun̄ kuuk goy keder in barre gay, talon̄ taaʒin-anta ! Seetanne goy-ak do datikko. Na dapin̄ aale ho n̄a iban wiktiney dak ko sood di. »

¹³ Wiktin taat jon̄-ak taltu n̄u atkiga ho n̄a goyiy ko keder-ak, n̄a teestu atkin daatik ta wee-ata. ¹⁴ Kar daatko-at gay, n̄u beriitit gezgir ar ku sersiri ho taa deete do goosiner do werti kaak Bun̄ yaa tale kaati. Do wer n̄aar-ak, ta goyту serek min do jon̄i elgin subba in koyin bijigiy. ¹⁵ Min n̄aar-ak, jon̄-ak astu pic amay dakina ar baala a paa kat, amay yaa naalinti. ¹⁶ Kar kid̄ gay, jorkiit daatko-ata. Na astu doos can̄kuur ho amay kuuk amila min do biy ka jon̄-ak coltu atta. ¹⁷ Min jon̄-ak taliig maanna-ak, n̄a dapintu. In dapinkoy taat in daatko-at, n̄a yeepu taasine in koogin ku kooginti. Koogin-ak gay, nuur kuuk karmiyaag *gaanuun ka Bundi ho kuuk ooyit seen taat lisa Masi gaariico.

¹⁸ Hiyya, jon̄-ak daktu pey do bi ka barrer.

13

Gamin seer kuuk badam

¹ Min n̄aar-ak, nu taltu maan biida* amila min do amiydi. Maanna-ak kayiy peesira ho geepiyji gay orok. Ay geep di gin kadumuul ka sultan ho do kay kuuk peesir-ak gay, n̄u siirco kaawin ku ware Bundi. ² Maan biida-ak ar kerdew. Kar biy in asinji gay ar ku boorir. Jon̄-ak berjit gudurrey, seesji, in izinne dakina. ³ Min kay ku peesir-ak, rakki awirtu. Mut-ak ar yaa deenji deenji, kar n̄a astu coola. Min gee taliig n̄a coole, okinco, n̄u ajbiytu ho n̄u teestu aadin̄ maan biida-aka. ⁴ Do wer-ak, gee okinco teestu abdiyin̄ jon̄-aka asaan̄ na berji gudurrey do maan biida-aka. Ho n̄u abdiya pey maan biida-ak aman : « Waa ar maan biida-an̄ka ? Waa yaa taasin̄inji ? »

⁵ Do wer-ak, n̄u beriji botol taat n̄aa pisiriye ho n̄aa nige biy in Bun̄. Na gastu gudurre taat n̄aa gine paa di nam koyin orok pood in seer. ⁶ Ek di n̄a teestu nige biy in Bun̄ ho n̄a warig sinji. Na warig pey wer kaak Bun̄ goyiyo, in nuur kuuk goy kuwa ka samaaner. ⁷ Nu berji izinne taat n̄a taasine in gee ku Bundi nam n̄aacu nosire. Paa kat, n̄aa goye kaaco ka gee okinco : gee kuuk min ay caaro, ay tamba, ay kaawo ho ay darre. ⁸ Gee kuuk goy do adiy ka kidar okinco yaa abdiyin̄ji. Nuur okinco kuuk sinco ginno do maktumne ta gee kuuk yaa gase goye ka gaasdo. Min kilgiye ka duniiner, n̄u bal siirin̄ sinco do maktumne ta *Ron̄ Tamgi kaak n̄u deetu.

† 12:12 'aaciyon̄' : Werin daarin̄, n̄u kaawa a 'dagino'.
kolaag a 'maan biidira'.

* 13:1 'maan biida' : Werin daarin̄, n̄u

⁹ « Ya ku gin dengina, laan denginko samaane ! ¹⁰ Ya Bunj kat kaawe kadar nuu obe gem danjaayne, ka seener nuu obinji. Kar ya Bunj kaaw kadar nuu dee gem in *seepine, ka seener nuu deen in seepine. Do bi naar-ak ko, gee ku Bunji yaa gaare subirruwco in imaanco. »

¹¹ Min naar-ak, nu taltu pey maan biida ka pey amila min keder. Maanna-ak gin geepay seer ar ku Ronj Tamgi. Kar na kaawa ar maan kaak ar jon-aka. ¹² Na gin gudurre ar ta maan biida kaak amil awalle min do amiydi-aka ho na goyiy do unji. Na kaawiico do gee ku duniiner aman : « Illa kuu abdiye maan biida ka awalle kaak mutuy ar yaa deenji deenji ho cool-aka. »

¹³ Maan biida ka seerinakar gin gamin kuuk ajbay aale, nam na paay ak min ka samaaner do unco ka geemir. ¹⁴ In gamin kuuk ajbay kuuk na gintu do unji ka maan biida-aka, na galiig gee ku duniiner. Na kaawiico a nuu waye maan ar maan biida kaak awalle, naar kaak nu asidtu in seepine kar natke-aka. ¹⁵ Nu berji gudurre do maan biida ka seerinakar a maan kaak nu waytu-ak yaa teese siikime. Hiyya, na teestu kaawe ho naa dee ay gem kaak pocc abdiyinji. ¹⁶ Kar maan biida ka seerinakar-ak kaawiico do gee okinco a nuu abdiye tompo do pisinco ku meeda ho do unjinco, wala gee ku aginda wala ku naada, wala gay gamnar wala pokirna, wala ferrina wala horrina.

¹⁷ Nuur kuuk bal gine tompo-ak, ginno botol taat nuu gidiye maanna ho ya nu imil gamin ku gidiyir oki, ginno waan kaak yaaco gidiyinco. Tompo naar-ak, na gin sin ku maan biida kaak awalle, sin-ak, ose kaak kuuniy in sinji.

¹⁸ Goyon neenduway. Ya goy gem kaak neenduwo, naa ibine baaco ta sin ku maan biida-aka. Ose kaak nu osgiy-ak gaara pey sin ku gemor. Ose naar-ak ko miy bijigiy in orok bijigiy in bijigiy (666).

14

Gee ku Bunji riya riyin ku marbinto

¹ Min nu jaaliig pey kaar, nu tala *Ronj Tamgi kuwa ka damba taat nu koliy *Siyon. Nuur kuuk goy in naar gay, gee miya in orok pood in pood alip (144.000). Okinco, nu diyco tompo do unjinco kaak gin sinji in sin ku Tacco. ² Kar nu dortu pey gaay min kuwa ka samaaner. Gaay-at tongo ar amay kuuk asa gidi-gidi-gidi ho ar bunj kaak awnaw. Ta dora gala ar ale ka gonki. ³ Kar gee kuuk nu diyco tompo ka Ronj Tamgi do unjinco-ak, okinco, nu riy riy ta marbinto do unji ka sees ka sultan, do aginiydi, ho do gamin kuuk pood siikimaw-aku. Riy taat nu riy-at, waan gedarro riyinti, illa gee kuuk gin tompo ka Ronj Tamgi-ak di gedar riyinti, nuur kuuk Bunj jilig min do duniiner.

⁴ Gee nuur-ak, ziniko *cawar. Yiriy rakki, nu bal kanje in daadi. Nu aadig Ronj Tamgi do ay wer kaak na baayiyo. Gee nuur-ak, Ronj Tamgi intacco Bunj jilig awalle min do adiy ka kidar a nuu goye kunjin. ⁵ Nu kaawdo raadine ho kaaw sa nu diygicodo.

Dubal ku Bunji subba

⁶ Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunji kaak zewa kuwa. Na gin Kabarre ta Gala taat yaa goye tak-tak. Taar-at, naa gaarin do werin okinco, do ay darre, ay caaro, ay kaawo ho ay tamba. ⁷ Dubil ka Bunji-ak kaawtu rada aman : « Karmiyon Bunj ho beronji darjine. Kar wiktin taar nece taat naa dukume seriin do geemir. Abdiyon naar kaak kilgiyig samaane in kida, barre in odin ku amiydi ! »

⁸ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka seerinkar. Na diyту aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon, hellin taat yaarko-an, nu idta. Gee kuuk min darrinay okinco see aaye in baaye kaak munjam-anka. » *

⁹ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka subbinakar. Na diyту aman : « Talon ja ay gem kaak abdiya maan biida-aka in maan kaak nu waytu ar naar-aka ! Talon ay gem kaak gas tampooy ka maan biida do unji wal do pisinji. ¹⁰ Gem naar-ak yaa seen taabin taat asa min do Bunđi. Taabin taar-at ar dapinko ta Bunđi taat na leeyit bal amse do *kordindir. Kar gem-ak, nu accin do aki. Naa taabiye do wer ka aki in mooy ku baruukiner do unco ka *dubal ku Bunđi kuuk *cawar ho do unji ka *Ron Tamgi. ¹¹ Mooy ku taabinco-ak goy coona di elgin in elgina. Nuur kuuk abdiy maan biida in maan kaak nu waytu, ho in nuur kuuk gas tompo oki, nu gasaado pey kayco taat nuu jammiye. Yiriyo aando, nu taabiya kon di. »

¹² Do bi naar-an ko, gee ku Bunđi kuuk karmiya kaawoy ho kuuk goy bombo do botol ta lisa Masi yaa gaare subirruwco.

¹³ Do wer-ak, nu dortu pey gaay min ka samaaner. Ta kaawiidu aman : « Siir aman : " Galal min dinka do nuur kuuk mat do bi ka riy ta Bunđi ! " Kar Ruwwin ta Bunđi gay gaay aman : " Hii, ka seener, galal loco. Rasongu, nuu jammiye. Do jammiyinco-an, riyco taat samaan nu gintu-an ucaado maala. " »

Wiktin ta sedindi

¹⁴ Kar nu taltu maan ka pey. Maanna-ak gay, ta uce portiko taat gin waan ar ron gemor kuwa. Waanna-ak maliy kadumuul ka daabner ka sultan, kar do pisinji, na ob gool paad nata-ta-ta. ¹⁵ *Dubil ka Bunđi ka pey amiltu min do *ger ka Bunđi, kar na kaawiji rada do naar kaak goy kuwa ka ucer-at aman : « Icit goolan, baa sedu. Wiktin ta sedindi nec ko ho gamin kuuk keder oki nee ko. » † ¹⁶ Hiyya, waan kaak goy kuwa ka ucer-at iciit gool-ata, na dukumiig gamin kuuk keder nam na gaasig kid okinji in sede.

¹⁷ Kar nu taltu pey dubil ka Bunđi ka pey. Naar oki amil min do ger ka Bunđi ho na gin gool do pisinji kaak paad nata-ta-ta.

¹⁸ Kar dubil ka Bunđi ka pey kaak gin izinne do aki amil min do wer ka nu giniy *satkin do Bunđi. Wer-ak, na koliig giji kaak ob gool do pisinji-aka ho na diyiji aman : « Obiit goolan-anta ho baa sedu maan ar ron ku karumder-aku. Nuur nee ko. » ¹⁹ Hiyya, dubil ka Bunđi-ak iciit goolay, kar na birtu sede. Min na gaas in sede, na baawtu do wer kaak nu miyiigu ka dukitkar. Dukitka-at gaara dapinko ta Bunđi. ²⁰ Wer kaak nu miyiy ron-ak kara min do helliner. Wiktin taat nu miyiigu-ak, baar kon di amilaw ho nu naaliy ar amay ku baali. Baal-ak, bolikuwiy yaa nece miy subba kilomeetir† ho ya pis aala baal ka baarir-ak, baar-ak nam isaaji layumne.

15

Dubal ku Bunđi iyit taabin ta ba aaro

¹ Min naar-ak, nu taltu pey maan tatko ho kaak ajbay ka samaaner. *Dubal ku Bunđi peesira iyaat taabin taat peesira taat asa ba aaro. Ya ta as ja kat Bun adiy yaa oole.

² Kar nu taltu pey maan ar barre kaak irna farlin ho min do barre-ak amila ako. Do wer-ak, nu taltu oki gee kuuk nosirco do maan biida-ak in maan kaak

* **14:8** Wer ka gase kaawor do Ezaayi 21.9. † **14:15** Wer ka gase kaawor do Zowel 4.13. ‡ **14:20** 'miy subba kilomeetir' : Awalla, nu geema in maan kaak nu koliig 'estaađ'. Estda alip in miy bijigi yaa nece ar kilomeetir miy subba.

ɲu waytu-aka, ho kuuk pook a ɲuuko diye tompo kaak gaara sinji. ɲuur gay pey do bi ka barrer. Kar do pisinco gay, Buɲ berco maan ar gonko. ³ ɲu riyiy riy ta Muusa, gay riyor ka Buɲdi, in ta *Roɲ Tamgi aman :

« *Rabbin Buɲ gudurre okintiti do pisinji.
Riy taat ki giniy-an taar dakina ho ta abjay.

Kinje ko Sultan ka darriniydi,
gamin kuuk ki giniy-an
okinco ɲuur do botilco ho ɲuur ka seener.

⁴ Maa gemir kaak gingijido kolaw loci ?

Maa gemir kaak pooaaɲin bere darjine ?

Kinjee di sellen.

Gee okinco ku darriniydi asa derse do unjin.

ɲu tale waran riy taat ki giniy-an taar do botilti. »

⁵ Min ɲaar-ak, ger ka Buɲ ka kuwa astu pil pey, in *kuraarin ta Buɲdi taat ɲu koliy « tabernaakile ». ⁶ Kar nu taltu pey dubal ku Buɲdi kuuk peesira kuuk iyiit taaɲin taat peesir-ata. ɲu amiltu min do *Ger ka Buɲdi. ɲu is kesuun samaane portik kar ho do gonɲuminco gay, ɲu duun karrab ka daabner. ⁷ Min gamin kuuk pood siikimaw-ak, rakki ber *kordindi ta daabner do ay dubil ka Buɲdi. Kordindi-at miin in dapinco ta Buɲdi, ɲaar kaak goy elgin in elgina. ⁸ Do wer-ak, mooy miiniig ger ka Buɲdi. Mooy-ak gaara darjine in gudurre ta Buɲdi. Waan unjaado do ger ɲaar-aka, illa taaɲin taat peesira taat dubal ku Buɲdi iytu-an yaa gaasen ja.

16

Kordindin ku peesira

¹ Min ɲaar-ak, nu dortu gaay tongo amila min do *ger ka Buɲdi. Gaay-at kaawiico do *dubal ku Buɲdi kuuk peesir-ak aman : « Baan, weeron keder *kordindin kuuk miin in dapinco ta Buɲdi-ata. »

² Do wer-ak, dubil ka Buɲdi ka awalle weeriit tanji keder. Ek di mutay guɲiran ho rada amiltu min do zinƙico ku gee kuuk gin tompo ka maan biida-aka ho ku abdiya maan kaak ɲu waytu-aka.

³ Kar dubil ka Buɲdi ka seerinƙar weeriit tanji do barrer. Ek di amay-ak raɲiltu ar baar ku gem kaak mate. Hiyya, gamin okinco kuuk goy do amiydi-ak sa mattu.

⁴ Kar ɲaar ka subbinƙar weeriit tanji do baalildi ho do odin ku amiydi. Ek di amay-ak raɲiltu oki baar. ⁵ Min ɲaar-ak, nu dortu dubil ka Buɲdi kaak gin izinne do amiydi kaawtu aman : « Kin di Buɲ ka sellen, kin kaak goy min awalle ho kaak goy dinƙa, kin kaak dukumit seriin in botilti. ⁶ Do gee kuuk min baar ku geenji ho ku nabiinnar-ak, pey ki berco baar ɲu seetu-anƙu. Hadi din ɲu gasit kat tanco ! » ⁷ Kar nu dortu pey gaay taat kaawa min wer kaak ɲu giniy *satkin-ak aman : « Ka seener, gem kol *Rabbin Buɲ, kin kaak gudurre okintiti do pisinji. Kin kaak dukuma seriin in botilti ho in seene. »

⁸ Kar dubil ka Buɲdi ka poodinƙar pakiit tanji do pati. Ampaa ko, pat tonguwti gaaytu nam ta eriig gee ar ako. ⁹ Tongaw-at noɲkiig gee naɲak-naɲak ho ɲu teestu nige binƙico in Buɲ kaak iycot taaɲin-anta. In taar-at sa, ɲu pooɲi bere darjine ho ɲu pook jipte goyiɲco oki.

¹⁰ Kar ka beeyinƙar pakiit kordindiy do wer kaak maan biida-ak goyiy ka seesji. Ek di wer ka meennuwi* gintu gondiko. Hiyya, gee kuuk eɲe-ak teestu umin binƙico asaan taaɲinco gin dakina. ¹¹ Min taaɲinco ginco dakina

* 16:10 'meennuwi' : Werin daarin, ɲu kaawa a 'minay'.

ho mutiyco oki radaagu, pey ɲu niga biɲkico iɲ Buɲ ka kuwa. Iɲ taar-at di oki, ɲu jiptigido goyiɲco.

¹² Kar ka biɲgiyiɲkar weeriit kordindiy do barre kaak tatko ɲu koliy Epraat. Ek di barre-ak amiyi ictu. Paa kat, sultinnay kuuk asa min coke ka pati asiy bire melen ya ɲu ɓaa garta. ¹³ Min ɲaar-ak, nu taltu pey seetinnay subba. Nuur gay, ar kaltam. Rakki amiltu min do biy ka maan kaak ar joɲ-aka. Ka rakki amiltu min do biy ka maan biida-aka. Kar ka pey gay amiltu min do biy ka nabiɲcer kaak raada-aka. ¹⁴ Nuur ruwwinnay ku aaridnar kuuk gingiy gamin kuuk ajbay. ɲu ɓaawiico do sultinnay ku duniiner okiɲco a ɲuu numiɲco ɲu ɓaa garta. Garta taar-at yaa kuuniye yiriy taat yaarko. Yiriy taar-at ta meenji Buɲ kaak gudurre okintiti do pisiɲji.

¹⁵ Kar *Rabbin lisa gay diytu aman : « Yaman, nun naa ase ar kokino ! Galal do ɲaar kaak goy mento ho do ɲaar kaak sorro kesuuney. Paa kat, wiktin taat naa ase, nu gasaagdo tukinka ho sokaɲ sa diyaagdo. »

¹⁶ *Seetinnay-ak numiɲg sultinnay okiɲco do wer kaak ɲu koliy « Harmagedon » iɲ kaaw ta *Yuudinnar.

¹⁷ Do wer-ak, ɗubil ka Buɲdi ka peesiriɲkar pakiit kordindiy kuwa. Min ɲa pakiit di, nu dortu gaay tonɲo amila min do sees ka sultan kaak goy do ger ka Buɲdi aman : « Hiyya, diɲ ta nec kate ! » ¹⁸ Min ɲaar-ak buɲ iriɲtu cippit ho ɲa astu awaɲ dindirim. Nu dortu hawin cayyi ho kid sa azirtu liɲic. Min Buɲ kilgiyig gee yoo diɲka, yiriy rakki, ɲa bal azire ampa. ¹⁹ Min ɲaar-ak, kid cirtu cankuur. Hellin taat yaarko deedu werin subba ho hellinnan kuuk do darrinay okiɲco dim kamac-kamac. Buɲ bal rawtin hellin taat ɲu koliy Babiloon taat yaarko-ata. ɲa bertit see min kordindiy taat miin iɲ dapiɲkoy ho ɲa diyti aman : « Illa ka seenti. » ²⁰ Kid okiɲji kaak goy datik amiydi sawiltu baata ho dambinay sa sawiltu kiliw. ²¹ Kirdo aginda sollitu do kayco ku geemir. Rakki, oomiɲkuwti yaa nece ar serip ta suwaal ta koor. Gee-ak niga pey biɲkico iɲ Buɲ do bi ka taaɓin taat rad aale-ata.

17

Azbiɲca ta yaarko

¹ Min ɲaar-ak, rakki min *ɗubal ku Buɲdi kuuk peesir-ak, astu kaaw aman : « As naaɲ gaare maman Buɲ yaa taaɓiyin azbiɲca taat yaarko-anta, taar taat goy do wer kaak amiyi dakina. ² Sultinnay kuuk do duniiner weytu iɲ taara ho gee ku duniiner aay ɓaayinti ar ɲu see aaye. »*

³ Min ɲaar-ak, Ruwwin ta Buɲdi miinintu ho ɗubil-ak iyiin do goosiner. Do goosiner-ak, nu tal daatik rakki taat nep maan biida. Maan biida-ak dindik buɲ. Kayiy peesira ho geepiyi orok. Do ziy okiɲji, ɲu siir siɲ ku ware Buɲdi.

⁴ Daatko-at gay is gamin kuuk kaalin aale. Ta is kesuune dindik buɲ, gamin dakina ku daabner, ɗuurti iɲ kaato. Do pisinti, ta ob *kordindi ta daabner. Kordindi-at miin iɲ gamin kuuk samaanno kuuk ta giniy iɲ azbinnuwti.

⁵ Kar siɲti gay, ɲu siirig do uɲti aman : « Babiloon taat yaarko, yaaco ta azbinnar ho iɲ gamin kuuk jookumo ku duniiner. » Siɲ-ak gay gee ibanno baaco. ⁶ Daatko-at, nu taltu kadar ta see aaye iɲ baar ku gee ku Buɲdi. Ta see baar ku gee kuuk ɲu deeyig asaan ɲu kaaw bal kolaw do bi ka lisa Masi.

Min nu taliit pa-ak, nu ajbiyту. ⁷ Kar *ɗubil ka Buɲdi-ak indintu aman : « Maa ginaacin ki ajbiyiy ampa-anɲa ? Cokay, naan imile baat ta daatko-anta ho iɲ maan biida kaak ta neptu. Maan biida-ak kayiy peesira ho geepiyi orok. ⁸ Maan biida kaak ki taltu-aɲ, awalle ɲa goy iɲ odinay, kar diɲ gay ɲa mate. Yiriy rakki ɲa asa di amile min bee kaak sugulɲul-aka ho gee kuuk siɲco

* 17:2 Wer ka gase kaawor do Zeremi 51.7.

ginno do maktumne taat bera goye ka gaasdo asiy ajbiye. Kar ya na amile oki, naa 6aayiy di mate. Do maktumne-at, Bunj siir min kilgiye ka duniiner sinj ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. »

⁹ Kar na diytu pey aman : « Rason gee in ibiniŋo nuu ibiniŋ gamin-anjku. Maan biida-ak gin kay peesira. Kay ku peesir-ak, nu dambinay kuuk peesira in sultinnay kuuk peesira. Dambinay kuuk peesir-ak, daatko-at goyco kuwa. ¹⁰ Kar min sultinnay kuuk peesir-ak gay, beey paay ko, rakki tiya meennuwiw diŋka, ho ka rakki gay yaa ase misa. Kar ya kaak ba aar as coka oki, naa taayaado. ¹¹ Kar maan biida kaak goy awalle ho diŋ mat-ak, na min sultinnay ku peesira ho naar di sultan ka porpodinjar. Gaasuway, illa iden di.

¹² « Kar geepay ku maan biida-ak, nu sultinnay kuuk orok kuuk bal coke misa. Nuu teen meennuwco sawa in maan biida-aka, kar nu taayaado. ¹³ Sultinnay kuuk orok, okiŋco, kaawco rakki di. In gudurrico ho in izinnico, nuu gaayin maan biida-ak do ay maan kaak na rakiy gine. ¹⁴ Sultinnay-ak yaa taasiŋin *Ronj Tamgi, kar naar gay yaaco nosire, asaan naar di *Rabbin ka rabinniidi ho Sultan ka sultinniidi. Naaco nosire in nuur kuuk na koltu ho na doŋtu ho bal rase botiliy. »

¹⁵ Min naar-ak, dubil ka Bunji-ak kaawiidu pey aman : « Amay kuuk ki taltu-an, wer-ak ko azbiŋca-at goytu do bico, nu gee kuuk min ay tamba, ay darre, ay kaawo ho ay wer kaak gee numiy dakina. ¹⁶ Kar geepay kuuk orok-aku in maan biida-ak gay, ba aaro, nuu yilin azbiŋca-ata. Nuu sokiŋ gaminti okiŋco nam taa ɗake tukinka. Kar nuu obin nuu teenti. Kar gamin kuuk ɗak gay, nuuco naame ako. ¹⁷ Bunj kat diyit do gelbinco a nuu giniŋ maanna-an ar kaak na rakiyo. Paa kat, sultinnay-ak deet kaawco a nuu gaayin maan biida-ak do ay maanna nam gamin okiŋco kuuk Bunj kaawtu yaa kuuniye.

¹⁸ « Ya do daatik taat ki taltu, taar ko hellin taat yaarko taat goy do kaaco ka sultinnay ku duniiner okiŋco. »

18

Bunj idit hellin ta Babiloon

¹ Min naar-ak, nu taltu pey *dubil ka Bunji ka pey asa min ka samaaner. Gudurrey dakina ho darjiney gay ceeriig kid okiŋji cuu. ² Na kooltu rada aman : « Nu idta, nu idta. Babiloon hellin ta yaarko-an, nu idta. Diŋ gay, ta gin ger ka aaridnar. Aaridna kuuk gallo okiŋco goy ede. Diid kuuk gee taggiŋdo in kumin kuuk gee yilaagu sa, okiŋco goy eden di. ³ Do adiy ka kidar, gee okiŋco see min 6aayinti ho sultinnay sa 6aayit ko 6aaye. Kar taajirna ku duniiner sa gin gay gamnar in gaminti kuuk samaan paka. »

⁴ Min naar-ak, nu dortu gaay ta pey min ka samaaner aman : « Kunj geendu-anjku, amilonj kara min do hellin-anta, yampa, kunj sa yaa gine ar kaak nu giniy-anjka. Taaŋin taat asa gale kaaco-an, yaako gale loko oki. ⁵ Amilonj asaan zunuubinnico nuur gaaye nam nu ot ka samaaner ho Bunj rawtaagdo gamin kuuk nu giniy in botilcodo-anjku. ⁶ Taaŋin taat ta taaŋiyyiŋ gee, yaati yeepe do kaati. Gaare kaak ta gaariit do geemir-ak, loti gay nuuti gaarin paka. See kaak yuutu ta bertu do geemir-ak, loti gay beronti see kaak yuut paka. Ya ta ber rakki, kunj gay deelonti seer. ⁷ Awalle, ta gas gamin dakina kuuk samaan paka, ho diŋ gay taaŋin kat yaa gasinti. Awalle, siŋti ale, ho diŋ gay siŋti yaa cille maala. Ta kaawiy do atti aman : “ Nun gay ar sultaŋca. Nun murgillo ho morken sa, nu aawaagdo tak-tak. ” ⁸ Do bi naar-ak ko, in yiriy rakki di, taaŋin okintiy yaati ase do kaati. Taaŋin-at ta raduw taat diya gee, morke, meya ho ak kat yaa idinti. *Rabbin Bunj kaak yaati dukume seriin-at, naar gin gudurre ! »

⁹ Do adiy ka kidar, sultinnay okiŋco kuuk 6aay munjam in taara ho kuuk aawiig gaminti kuuk samaan paka-ak yaa tale mooy ku helliner taat eraw. Do bi kanti ko, zuliŋco yaa mine ho ŋuu morke. ¹⁰ Sultinnay-ak, min ŋu tal taaŋin taat ta taaŋiyo, kolaw yaaco unje ho ŋuu peye serek minninti. Do wer-ak, ŋuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talon kat hellin ta Babiloon taat siŋti alaw ho gin gudurre-an kobir ako. In pat rakki di, Bun dukumiitit seriine ! »

¹¹ Taajirna kuuk do duniiner okiŋco yaa mine zuliŋco ho ŋuu morke do bi kanti, asaan waan sa ginno pey tak-tak kaak yaa gidiy in gaminco : ¹² daabniico, poddinco, kaatinco, in duurco. Waan gidaydo pey tooŋinco kuuk waskinco nelel-nelel, tooŋinco kuuk dindik muzgiram wala dindik bun, ho tooŋinco kuuk gin lawa nomook. Ho ŋu gidaydo pey atiyco kuuk gasdo badam ho kuuk kaalne, gaminco kuuk ŋu siytu in saan ku garyir, ŋu garpitu in hadinne ka mirgiti, wal ŋuur kuuk ŋu siytu in atay wala in dambay. ¹³ Waan gidaydo pey gaminco ar itirna, tapar kuuk diya gala, maam ku *biŋdi, sewe, koo, kurgal, barkay, tamgi, pisay, wal puus ka pisiydi. Ŋuur kuuk gidiy berrina wala gee kuuk ŋu obtu maala gasaado pey waan ka gidiyco. ¹⁴ Hiyya, taajirna-ak kaawiitit aman : « Gaminke okiŋco kuuk samaan paka-aku, ŋu eriig do aki. Mallike okiŋji kaak ka gintu-ak baay bire ho ka gasaagdo pey tak-tak. » ¹⁵ Do wer-ak, min taajirna kuuk gas malle in suuginco min ede-ak talit taaŋin taat ta taaŋiyo, kolaw yaaco unje ho ŋuu peye serek minninti. Do wer-ak, ŋuu mine zulinco ho ŋuu morke. ¹⁶ Ŋuu koole aman : « Way duniine, way duniin-anta ! Talon hellin taat yaarko-an id dakumac. Ta duun zimilla waskinco nelel-nelel, in tooŋin muzgiram wal dindik bun ho pey ta is daabne, kaato in duura. ¹⁷ In pat rakki di, gaminti okiŋco idtu ! »

Gee okiŋco kuuk gina riy do amiydi oki yaa peye serek minninti, yoo ŋuur kuuk gina riy in markabin kuuk aginda in aginduwco in gee kuuk 6aa marti in ŋuura oki. ¹⁸ Gee ŋuur-ak, min ŋu taliit hellin-at er gaase, ŋu kooltu aman : « Wayyayo, min do duniiner pey ginno hellin yaarik ar taar-anta. » ¹⁹ Kar ŋu altu ko ale ho ŋu morkitu nam ŋu lee kid do kayco. Do aliŋco ŋu diya aman : « Way duniine, way duniin-anta. Talon kat hellin taat yaarko-an ide. Ŋuur okiŋco kuuk gina riy in markabna gasiig mallico minninti di ho diŋ sa ta ide in pat rakki di. »

²⁰ Kunj kuuk goy ka samaaner, aaciyon !

Kunj gee ku Bunji, aaciyon !

Kunj *paliinna in nabiinna, aaciyon !

Bun dukumtit seriin do gamin
kuuk samaanno ta giniiko.

²¹ Min naar-ak, dubil ka Bunji rakki kaak gin gudurre daktu ic dambi oom pakgi dukitka. Min na iciiga, ŋa acciig durum do barrer, kar ŋa diytu aman : « Ŋu accin oki hellin taat yaarko ta Babiloon durum ampa. Hiyya, ŋu talaatdo pey tak-tak. ²² Yaman, Babiloon, min loke, waan doraado pey tak-tak palindina, gonkinay, suraarnay, wala perinna, ho hawin ta eygir oki, waan doraatdo. Waan talaado pey gay panor, ²³ ho portikaw ta lampinar oki, waan talaatdo. Koriya wala yillika ta obindi oki waan doraado. Taa gine pa, asaan min do duniiner okintiti, taajirinke siŋco ale min ŋuur okiŋco ho ka tarig gee okiŋco ku darriniydi in olguwke. »

²⁴ Do hellin ta Babiloon-at ko, baar ku nabiinnar in ku gee ku Bunji naaltu, ŋuur ko baar ku gee okiŋco kuuk ŋu deetu do adiy ka kidar.

19

Riy ta nosiraw ka samaaner

¹ Min ñaar-ak, nu dortu hawin cayyi min ka samaaner ar ta gee dakina, ta kaawa aman : « *Alleluuya ! Ozilinten Bunte ! Ñaar kaak gin jile, darjine, in gudurre do pisinji. ² Seriinay kunjin, ñuur ka seener ho do botilco. Bun dukumtit seriin do azbinca taat yaarko taat nigig kida in azbinnuwti. Ho ñaati peyin do kaati do dee kaak ta deeyig gay riyor ku Bunđi. » ³ Kar hawin-at kaawa pey aman : « Alleluuya ! Ozilinten Bunte ! Mooy ku hellin taat yaarko-an coona di elgin in elgina. » ⁴ Kar aginay kuuk orok seer in pood-aku, in gamin kuuk pood siikimaw-ak dersitu do unji ka Bunđi kaak goy ka seesji ho ñu diyijji aman : « *Aamin. Alleluuya ! Ozilinten Bunte ! »

Tee ka iidin ta obe ka Roŋ Tamgi

⁵ Nu dortu pey gaay amila min do sees ka Sultan aman : « Ozilinten Bunte, kun okinjo gay riyor ku Bunđi kuuk karmiyaaga, kun gee kuuk aginda in kuuk naada. » ⁶ Nu dortu pey hawin cayyi ar ta gee dakina, ta gidi-gidi-gidi ar balal kuuk miine ho ta dindirim-dindirim ar awne ka Bunđi. Ta diya aman : « *Alleluuya ! Ozilinten Bunte ! Ozilinten *Rabbinte kaak gudurre okintiti do pisinji. Ñaar kaak icit Meennuwiyy do pisinji. ⁷ Aaciyinte ho goyinte do galal. Berintenji *darjine. Yiriy ta obe ka *Roŋ Tamgi as ko ho gemsoy sa siy ko ziti. ⁸ Ñu istit kesuun taat giteenti irñaw, samaane, ho *cawar. » (Giteen-ak gaara gamin kuuk samaane gee ku Bunđi giniyo.)

⁹ Kar *dubil ka Bunđi-ak kaawiidu aman : « Siir aman : " Galal do ñuur kuuk ñu koltu do iidin ta obe ka Roŋ Tamgi. " » Kar ña kaawtu pey aman : « Ñuur-aŋ kaawin kuuk ta6 ku meenji Bunđi. »

¹⁰ Min ñaar-ak, nu dersitu do unji a naa abdiyiŋji. Kar ñaar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak gineno pa. Nun oki gay riyor ar kinje in siŋtaŋ kuuk obit bombo seen taat Iisa Masi gaartu. Illa Bunđi keeji di kii abdiye ! »

Kaaw taat Iisa Masi gaartu-an, taar ko baat ta kaaw taat nabiinna kaawtu.

Dalhiy kaak pisoy portiko

¹¹ Min ñaar-ak, nu taltu samaane pile ho pis portiko bayintu. Dalhiyey gay sinji Sellen ho Ta6. Ña dukuma seriin in botilti ho ña taasiŋa oki pa. ¹² Odinay gizig ar ako ho ña maliy kadumuulna dakina ku sultinniidi. Ñu siirji siŋ do ziy kuuk meenji di iban baaco. ¹³ Batkoy okiy in baar. Ñaar ko kaak ñu koliy « Kaaw ta Bunđi ». ¹⁴ Askirna kuuk ka samaaner aadaaga in pisay portikinay. Okinco, ñu is kesuun taat giteenti samaane, portiko ho *cawar. ¹⁵ Min do biy amila *seepin kaak paad nata-ta-ta. In seepin-ak, ñaa deen gee ku darriniydi. Ñaa toorinco in konjin ka hadinner. Ar ñu miyiy karumde ka dukitkar, ñaa oryiŋ gee in dapinco ta Bunđi, ñaar kaak gudurre okintiti do pisinji. ¹⁶ Ñu siirig sinji ku pey do batkoy ho do tumkey aman : « Sultan ka sultinniidi ho Rabbini ka rabbinniidi. »

¹⁷ Kar nu taltu pey *dubil ka Bunđi pey datik pati. Ña koliig rada okinco diid kuuk zewaw kuwa, ña diytu aman : « Asoŋ kuu tee tee kaak asa min do Bunđi. ¹⁸ Taan kum ka sultinniidi, ka agindaw ku askirnar in ka askirincó, ka pisiydi in ka dalhiyco. Taan kum ka gee okinco : kuuk berrina in kuuk horrina, kuuk aginda in kuuk naada. »

¹⁹ Kar nu taliig maan biida-ak numtu in sultinnay ku duniiner in askirincó. Ñuu 6aay taasiŋin dalhiy kaak gin askirin do aaroy. ²⁰ Dalhiy-ak in askirnay obiig maan biida in nabiinco kaak raada-aka. Nabiinco-ak, ña ñaar ko kaak gin gamin kuuk ajbay do unji ka maan biida-aka. Paa kat, ña jagiig gee kuuk

ɲu diyco tompo ka maan biida-aka ho kuuk abdiyyi maan kaak ɲu waytu-aka. Min ɲu obiig seerco, ɲu oriig mento di do ak ta baruukiner. ²¹ Dalɲiy-ak in seepin kaak amila min do biy, ɲa deeyig okiŋco askirnay ku maan biida-aka. Hiyya, diid okiŋco paaytu, ɲu teetu ko tee kumco nam ɲu jubaw.

20

Elgin alip ku meennaw

¹ Min ɲaar-ak, nu taltu *ɗubil ka Buɗi rakki paaya min ka samaaner. Do pisiinɲi, ɲa ob kerle kaak ɲuu piliŋ bee kaak sugulɗul in jinzirrina kukumac-kukumac. ² ɲa obig maan kaak ar joŋ-ak bombo. Naar ko aal ka daayum kaak ɲu kolii « *Seetanne », wal « Diyaabul ». Min ɲa obga, ɲa duuniig in jinzirre a ɲaa goye elgin alip. ³ Hiyya, ɲa acciig do bee-aka ho ɲa dibiriig dec in kerle ho ɲa ɲaariig min kuwa. Paa kat, do elgin kuuk alip-ak, ɲa gediriyo do pey ɲaa jagin gee ku duniiner. Kar gay, ya elgin-ak bir di, ɲu pikiŋ ɲaa jaawe dak sooda.

⁴ Ba aaro, nu taltu seesin ku sultan. Gee kuuk goyaaco gay, Buɗ berco izinne taat ɲuu dukume seriine. Kar nu taltu pey kellam ku gee kuuk ɲu deetu, asaan ɲu obit bombo kaaw ta Buɗi in seen taat Iisa Masi gaariico. ɲu bal abdiye maan biida-ak in maan kaak ɲu waytu ar ɲaara ho ɲu bal ooye a ɲuucco diye tompo ka maan biida, wala do uɲniŋco, wala do pisiŋco. Gee ɲuur-ak yaa nooye ho ɲuu teen meennaw in Iisa Masi nam elgin alip. ⁵ Nooye ɲaar-ak ko, nooye ka awalle. Gee kuuk bal nooye-ak, ɲuur yaa yoke ya elgin kuuk alip-ak bir ja. ⁶ Galal do kuuk hadir do nooye kaak awalle-aka ! ɲuur geenɲi ku Buɗi ko ho muut ta seeriŋkar ginno pey gudurre kaaco. ɲuu gine gay *satkiner ku Buɗi in ku Iisa Masi, ho ɲuu teen meennaw sawa in Iisa Masi do elgin alip.

Buɗ nosirɲi do Seetanner

⁷ Ya elgin kuuk alip-ak bir di, ɲuu imiliŋ Seetanne min do danjaayner ⁸ ho ɲa baay galin pey gee min darrinay kuuk do adiy ka kidar okiŋɲi, ɲuur kuuk ɲu kolii Goog ho Magoog. ɲaa ɲumiŋco a ɲuu taasine. Dakinuww yaa nece ar yir ka do baali. ⁹ Min ɲu numtu, ɲu teriŋtu pey do adiy ka kidar okiŋɲi. ɲu baayiy leyin wer kaak gee ku Buɗi goyiyo, taar-at ko hellin taat Buɗ elgiyo. Ya ɲu leyig di, ak yaa paaye min kuwa, taa idiŋ okiŋco. ¹⁰ Naar Seetanne kaak jagiig gee-ak, ɲuu acciŋ do ak ta baruukiner. Do wer ɲaar-ak ko, ɲu oriig maan biida in nabiinŋce kaak raada-aka. Do wer-ak, ɲuu taaɗiye yiriyo aando, elgin in elgina.

Seriin ta ba aaro

¹¹ Kar nu taltu sees tatik ka sultan. Sees-ak portiko ho waan goyyi kuwa. Kida in samaane sawil kiliw min do uɲɲi ho waan sa talgiɗ do pey tak-tak. ¹² Kar nu taltu pey gee kuuk mate, ku aginda in ku ɲaada, okiŋco, ɲu pey do uɲɲi ka sees ka sultan. Do wer-ak, ɲu piliig makaatamna. Kar ɲu pil maktumne ta pey, taar ko maktumne taat ɲu siirtu siŋ ku gee kuuk gas goye ka gaasdo. Buɗ dukumco seriin do gee kuuk mate do ay maan kaak ɲu gintu ho kaak ɲu siirtu do maktumner. ¹³ Gee kuuk amay teeyig sa, amay pakgu kara. Muut sa rasiig geenti ho ba ool sa imiliig kunti kara. Buɗ dukumco seriin do ay maan kaak ɲu gintu. ¹⁴ Muutu in ba oole gay, ɲu oriig do koriy taat berel ta aki. Taar-an ko muut ta seeriŋkar. ¹⁵ Ya gem kaak ɲu bal siirin siŋɲi do maktumne ta goye ka gaasdo, ɲuu acciŋ do koriy-ata.

21

Samaane in kida ku marbinto

¹ Kar nu taltu samaane in kida kuuk marbinto. Samaane in kida kuuk awalle-ak, nuur sawle, yoo barre oki. ² Kar nu taltu hellin ta Bunji, taar-at ko Zeruzaleem ta marbinto taat Bunj paaytu min kuwa. Ta ar gemso taat siy ziti ya ta 6aa naame in dubilti. ³ Nu dortu gaay rada taat asa min sees ka Sultan aman : « Dinjka-an, Bunj siy ko weriy datik geemir ho naa goye in nuura. Nuun gine gee ku meenji ho Bunj meenji sa, yaa goye in nuura. ⁴ Naa suudin zulinco okinco. Muut sa goyaado pey, wala ale, wala morke, wala taa6ine, asaan duniin taat awalle, taar bir ko. »

⁵ Hiyya, naar kaak goy ka seesji-ak ictu kaawo aman : « Cokiyon, din gamin okinco nu ginaag marbinto. » Kar na diyту pey aman : « Siirig kaawnar-anju, nuur ka seener ho ginno raadin atta. »

⁶ Kar na diyту pey aman : « Dinjka-an ta nece, nun ko Alpa ho Omega, ka teesindi ho ka gaasuwa. Ya kaak ibin diyaaga, naaji bere amay maalan di kuuk bera goye ka gaasdo. ⁷ Do gem kaak nosire, naaji bere haginey, naa gine Bunji ho naar gay yaa gine rondu. ⁸ Kar gay, do nuur kuuk bal nosire, nuun orinco do koriy ta ak ta baruukiner. Gee nuur-ak ko kuuk rasi imaanco, kuuk jookumo, kuuk imaanco oole, kuuk dee gee, kuuk 6aay munjam, gay olgil, gay marginar ho gay raadindi. Taar-at ko muut ta seerinjar. »

Zeruzaleem ta marbinto

⁹ Min *dubal ku Bunji kuuk peesira kuuk obiig *kordindin kuuk peesira kuuk miin in taabin ta Bunji-ak, rakki asiidu kaaw aman : « As ki talin daaciy ta *Ronj Tamgi taat daa6inti obe. »

¹⁰ Ruwwin ta Bunji miinintu, ho dubil ka Bunji-ak iyintu ka damba taat yaarko ho bolok. Kar na gaariiduut hellin taat *cawar, taar Zeruzaleem taat Bunj paaytu min kuwa. ¹¹ Darjin ta Bunji caapaata yoo hellin okintiti irna cuu nam diya odina ar dambi kaak kaalne nu kolij « jaspe ». ¹² Hellin taar-at, nu pinig durdurriti bolok ho 6igira*. Botiliyti orok in seera ho dubal ku Bunji orok in seera sa pey do botilay-aku. Do ay botol, nu siir sin ku caar ka gee ku Israyeel kuuk orok in seera. ¹³ Do coke ka pati gin botilay subba. In gale ka pati gin botilay subba. Munsakne gin botilay subba ho watiine oki gin botilay subba. ¹⁴ Durdurre ka hellin taar-at gin dulaayinna orok in seer. Do dulaayinna-ak, nu siir sin ku paliinnay ku Ronj Tamgi kuuk orok in seer-aku.

¹⁵ Dubil ka Bunji kaak kaawdu-ak gin maan ka geemindi ka daabner do pisiinji. Na geemiit hellin-ata in botiliiti ho in durdurriti. ¹⁶ Hellin-at, unti, aarti, meeda in nugila okinco sawa-sawa, ho bolukuwti, daatkuwti in tulliti oki sawa-sawa di. Dubil ka Bunji-ak geemiig werin okinco ho ay wer, na geem orok in seer alip (12000) estaad†. ¹⁷ Dubil ka Bunji-ak geemiig durdurre-aka. Durdurre-ak nec kocingil miya in orok pood in pood (144). ¹⁸ Nu pinig in dambay kuuk kaalne nu kolij « jaspe ». Ho hellin-at, nu pinit in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa. ¹⁹ Dulaayinna ku durdurre ka hellin-at, nu siirig in ay biyaw ta dambay kuuk kaalne. Dulaayin taat awalle, nu siirit in dambay kuuk nu kolij « jaspe », ta seerinjar in « sapiir », ta subbinjar in « kalseduwaan », ta poodinjar in « emerood », ²⁰ ta beeyinjar in « sardoniks », ta bijigiyinjar in « sarduwaan », ta peesirinjar in « krizoliit », ta porpodinjar in « beril », ta parrikinjar in « topaaz », ta orokinjar in « krizopraaz », ta orok in rakki in « hiyaasent », ho ta orok in seerinjar gay in « ametist ». ²¹ Botilay

* **21:12** '6igira' : Werin daarin, nu kaawa a 'bakar'. † **21:16** 'orok in seer alip estaad (12000)' : Ya nece ar alip seer in miy pood (2400) kilomeetir.

kuuk orok in seer-ak, nuur duur kuuk orok in seera. Ay botol di gin duure duure. Botol taat berel ta datik helliner, taar in daabne kaak horre kaak irna cuu ar sawwapa.

²² Do hellin-at, nu bal tale *ger ka Bunđi asaan meenji Bunj kaak gudurre okintiti do pisiñji goy do wer-aka in *Ronj Tamgi. ²³ Hellin-at wala raka caape ka pati wala ka koyer, asaan darjin ta Bunđi caapaat ko. Kar gay, Ronj Tamgi-ak ko ar lampiti. ²⁴ Gee ku darrinay okinco yaa jaawe do portikuwiy ho sultinnay kuuk do adiy ka kidar yaa iyiin mallico do hellin-ata. ²⁵ Botilay ku hellin-at dibiraado in yiriyo. Ho min aando ginno-ak gay, nu dibiraagdo tak-tak. ²⁶ Nuuti iyyin mallico in gamin okinco kuuk nu gintu do duniiner. ²⁷ Maan kaak gallo unjaado tak-tak do hellin-ata, wala gem kaak gina gamin kuuk jookumo, wala gay raadindi. Illa nuur kuuk sinco siir do maktumne ta goye ka gaasdo. Taar ko ta Ronj Tamgi.

22

¹ Hiyya, *dubil ka Bunđi-ak gaariiduug barre kaak naala min do baay ta sees ka Bunđi in ka Ronj Tamgi. Barre-ak, amiyji irnaw barlin ho bera goye ka gaasdo. ² Nu aadiy min botol taat berel taat datik helliner, kar barre-ak deed werin seera. Et kaak bera goye ka gaasdo goy datikco. Et-ak do elgol, na wiya dees orok in seera. Ay koy di, na wiyo. Kar tapirji gay coola gee ku darriniydi. ³ Suruupin sa goyaado pey tak-tak.

Sees ka Bunđi in Ronj Tamgi di yaa goye do hellin-ata ho gay riyor ku Bunđi gay yaa abdiyinji. ⁴ Nu talin kat wijeeneey ho nuu siirin sin ku Bunđi do unñinco. ⁵ Do wer-ak, aando sa goyaado ho waan sa rakaado pey portikaw ta lampinar wala ta pati, asaan *Rabbin Bunj yaa caapin portikuwiy loco. Hiyya, nuu teen meennaw elgin in elgina.

Iisa gaay ko yeepe

⁶ Kar *dubil ka Bunđi-ak kaawiidu aman : « Kaawin-an, nuur ka seener, ginno raadine. *Rabbin Bunj, naar ko berco Ruwwin do nabiinna, na naamiig dubile a naaco gaarin do gay riyor maan kaak yaa ase neginda. »

⁷ Iisa Masi diya aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Galal do kuuk obig bombo do aditco kaawin kuuk asa min do Bunđi kuuk siir do maktumne-anta. »

⁸ Nun Yaaya ko talig gamin-an in odinar ho nu dorig in denginar. Min nu doriigu ho nu taliigu, nu dersitu do unji ka dubil ka Bunđi-ak a naa abdiyinji.

⁹ Kar naar gay kaawiidu aman : « Kaway, dak ginenna pa. Nun sa gay riyor ar kinke in sintan kuuk nabiinna ho kuuk obig bombo kaawin kuuk do maktumne-anta. Illa Bunj keeji di, kii abdiye ! »

¹⁰ Kar na diytu pey aman : « Imilig kara kaawin kuuk asa min do Bunđi kuuk siir do maktumne-anta. Dak cigilincodo, asaan wiktin taar gaay ko nece. ¹¹ Ya gem gina gamin kuuk in botilcodo, rasig naa gine in unji. Ya gem gina gamin kuuk cawarwo, rasig naa ginen di. Ya gem gina sellen, rasig naa gine do sellinkuwi. Ho ya gem goy *cawar do unji ka Bunđi, rasig naa baa in taar-at di. »

¹² Iisa diytu pey aman : « Cokiyon ! Nu gaay ko yeepe. Naa kappiye do ay gemo do riyoy taat na gintu. ¹³ Nun Alpa ho Omega, kaak awalle ho kaak ba aaro, ka teesindi ho ka gasuwa. »

¹⁴ Galal do gee kuuk acit kesuunco. Nuuco bere botol nu baay tee ronj ku et kaak bera goye ka gaasdo ho nuuco rase pey botol nu baay unje do helliner.

¹⁵ Kar nuur kan kuuk maala, in gay olgil, gee kuuk jookumo, gay dee geemir,

gay marginar, gee kuuk el raade ho gay raadiner, okinco, ɲu unjaado tak-tak !

¹⁶ « Naar nun Iisa Masi kat ɲaamig ɖibilel a ɲaako gaarin gamin-an ɖo kun kuuk goy ɖo *Egliznar. Nun ko caar kaak amila min Dawuud. ɲa nun ko Belbel ka ɖatik kawtira. »

¹⁷ Ruwwin ta Bunɖi in daacyi ta *Ron Tamgi kolaag aman : « Asu ! » Naar kaak dorig kaawin-an oki kolaag aman : « Asu ! »

Naar kaak ibin diyaag sa, ɲaa ase. Naar kaak raka see amay kuuk bera goye ka gaasɖo sa, ɲaa ase ɲaa see maalan di.

Gaasuw ta kaawor

¹⁸ Nun Yaaya ko kaawaako ɖo kun okinɔko kuuk dorig kaawin kuuk asa min ɖo Bunɖi kuuk siir ɖo maktumne-anta. Ya waan kaak gaayaati ɖo kaaw-anta, Bun yaaji gaayin taaɖin taat ɲu siirtu ɖo maktumner. ¹⁹ Ya gem kat imil maan min ɖo kaaw-anta, Bun yaa imilin haginey min ɖo et kaak bera goye ka gaasɖo ho ɲa unjaado ɖo hellin ta Bunɖi ar taat ɲu siirtu ɖo maktumner.

²⁰ Iisa Masi kaak gaarit seen-an ɖiya aman : « Ka seener, nu gaay yeepe. » Nun Yaaya gay ooy aman : « *Aamin, *Rabbīn Iisa asu. »

²¹ Rabbīn Iisa yaako barkiyinɔko okinɔko.